SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-0610-39-26

Druk nr 2449

Warszawa, 10 kwietnia 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy - Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Edukacji.

Z poważaniem

Donald Tusk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Projekt

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw[1)]

Art. 1. W ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, 1160 i 1837 oraz z 2026 r. poz. 187, 203 i 451) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 po pkt 20 dodaje się pkt 20a w brzmieniu:

„20a) społeczności szkolnej – należy przez to rozumieć łącznie osoby, o których mowa w pkt 18–20, dyrektora niebędącego nauczycielem, o którym mowa w art. 62 ust. 2, oraz osoby zatrudnione na podstawie art. 15 ust. 2 i 5–6a;”;

2) po rozdziale 2 dodaje się rozdział 2a w brzmieniu:

„Rozdział 2a

Prawa, wolności i obowiązki uczniowskie oraz organy ochrony praw i wolności uczniowskich

Art. 42a. 1. Uczeń ma prawo w szczególności do:

1) poszanowania jego godności oraz praw i wolności z niej wynikających;
2) równego traktowania z innymi uczniami;
3) nauczania i wychowania opartych o metody uznane przez współczesne nauki pedagogiczne;
4) poszanowania jego prywatności, w tym do:
   a) ochrony wizerunku,
   b) zachowania w poufności dotyczących go informacji, o których mowa w art. 30a ust. 2;
5) posiadania na terenie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, przedmiotów osobistych przy sobie lub przechowywania tych przedmiotów w miejscu do tego

---

[1)] Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich, ustawę z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka, ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawę z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej i ustawę z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

przeznaczonym, w sposób określony w statucie tej szkoły lub placówki, z tym że uczniowi mogą być odebrane przedmioty osobiste, których posiadanie:

a) zagraża bezpieczeństwu ucznia lub innych osób lub narusza zasady bezpieczeństwa obowiązujące w tej szkole lub placówce,

b) może doprowadzić do zachowania ucznia naruszającego przepisy:

– ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151),

– ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1162 oraz z 2025 r. poz. 427 i 799),

– ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939);

6) kształtowania własnego stroju i wyglądu, z uwzględnieniem art. 42b pkt 4 i 5;

7) rozwoju własnych zainteresowań i uzdolnień, w tym do brania udziału w konkursach, olimpiadach i turniejach oraz innych formach współzawodnictwa i prezentacji własnych osiągnięć;

8) zachowania odpowiednich proporcji między wysiłkiem szkolnym a czasem wolnym i rozwojem własnych zainteresowań, w szczególności w czasie dni wolnych od zajęć dydaktyczno-wychowawczych;

9) uzyskania pomocy materialnej na zasadach określonych w rozdziale 8a ustawy o systemie oświaty;

10) bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, oraz w trakcie zajęć organizowanych przez tę szkołę lub placówkę poza jej terenem;

11) informacji dotyczących procesu nauczania i wychowania, które jest realizowane w szczególności przez:

a) publikowanie przez szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe, szkoły artystyczne lub placówki, o których mowa w art. 2 pkt 3–8, objęte obowiązkiem prowadzenia Biuletynu Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902 oraz z 2025 r. poz. 1844), w Biuletynie Informacji Publicznej:

- statutu szkoły lub placówki, w tym w wersji opracowanej jako tekst ujednolicony,
- uchwał zmieniających statut szkoły lub placówki,
- projektów uchwał zmieniających statut szkoły lub placówki,

b) zapewnienie przez szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową i szkołę artystyczną możliwości zapoznania się z tygodniowym rozkładem zajęć, o którym mowa w art. 110 ust. 4,

c) zapewnienie przez szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową i szkołę artystyczną możliwości zapoznawania się ze szkolnym zestawem programów nauczania, o którym mowa w art. 22a ust. 7 ustawy o systemie oświaty;

12) jawnego, sprawiedliwego i umotywowanego oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania ucznia szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej i odpowiednio ucznia szkoły artystycznej;

13) kontaktowania się ze szkołą podstawową, szkołą ponadpodstawową, szkołą artystyczną lub placówką, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, w dostępny dla niego sposób, określony w statucie tej szkoły lub placówki;

14) angażowania się w życie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, w tym przez zaangażowanie w działalność organów samorządu uczniowskiego lub udział w działalności kulturalnej, w tym wydawniczej, oświatowej, sportowej i rozrywkowej samorządu uczniowskiego;

15) udziału w wyborach członków organów samorządu uczniowskiego oraz opiekuna samorządu uczniowskiego zgodnie z art. 85 ust. 3, a także bycia wybranym do organów samorządu uczniowskiego;

16) udziału w wyborach członków rady szkoły lub placówki oraz bycia wybranym do rady szkoły lub placówki zgodnie z art. 81 ust. 6;

17) składania skarg i wniosków we wszelkich sprawach związanych z działalnością szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, a także w interesie własnym lub na rzecz innego członka społeczności szkolnej za jego zgodą, bez narażenia ze strony organów szkoły lub placówki oraz jej pracowników na jakikolwiek uszczerbek lub zarzut z tego powodu, jeżeli działał w granicach prawem dozwolonych.

2. Odebrane przedmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 5, należy złożyć w miejscu określonym w statucie szkoły lub placówki i wydać rodzicowi niepełnoletniego ucznia albo pełnoletniemu uczniowi po zakończeniu zajęć w danym dniu, chyba że posiadanie tych przedmiotów jest zabronione na podstawie odrębnych przepisów.

3. Uczniowi przysługuje wolność:

1) od wszelkich form przemocy, w tym przemocy psychicznej i cyberprzemocy;
2) od dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, wygląd, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, stan zdrowia, sytuację materialną, przekonania polityczne, pochodzenie etniczne, wyznanie albo jego brak i orientację seksualną;
3) sumienia, wyznania i światopoglądu;
4) słowa i uzewnętrzniania przekonań.

4. W statucie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, mogą zostać określone także prawa i wolności uczniowskie inne niż wymienione w ust. 1 i 3.

5. Szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa, szkoła artystyczna i placówka, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, ma obowiązek upowszechniać wśród uczniów wiedzę o prawach, wolnościach i obowiązkach uczniowskich i obywatelskich.

Art. 42b. Uczeń ma obowiązek:

1) przestrzegać przepisów prawa regulujących pracę i organizację tej szkoły lub placówki, w szczególności aktów prawa powszechnie obowiązującego, statutu tej szkoły lub placówki i innych wewnętrznych aktów prawnych obowiązujących w tej szkole lub placówce;
2) szanować prawa i wolności pozostałych członków społeczności szkolnej oraz innych osób przebywających w tej szkole lub placówce;
3) zachowywać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi podczas zajęć organizowanych na terenie tej szkoły lub placówki i poza nim, przerw w zajęciach, uroczystości, imprez oraz wyjść grupowych i wycieczek, a także dbać o mienie tej szkoły lub placówki;
4) nosić strój zgodny z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, a w przypadku, o którym mowa w art. 100, nosić na terenie tej szkoły lub placówki jednolity strój; jest niedozwolone noszenie stroju zawierającego treści lub elementy nawołujące do nienawiści, lub dyskryminacji innych osób, lub sprzeczne z przepisami prawa, lub

stwarzające zagrożenie dla bezpieczeństwa innych osób przebywających w tej szkole lub placówce, lub samego ucznia;

5) przestrzegać określonych w statucie tej szkoły lub placówki zasad regulujących strój i wygląd podczas zajęć edukacyjnych wychowania fizycznego, zajęć edukacyjnych odbywających się w warsztatach, laboratoriach i pracowniach szkolnych, uroczystości organizowanych przez tę szkołę lub placówkę, uroczystości, w których uczniowie uczestniczą jako przedstawiciele tej szkoły lub placówki, oraz wyjść grupowych i wycieczek szkolnych, zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz koniecznością zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia, wychowania i opieki;

6) zachowywać się wobec członków społeczności szkolnej i innych osób przebywających w tej szkole lub placówce zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz z szacunkiem i poszanowaniem ich godności osobistej;

7) uczęszczać na zajęcia edukacyjne, a nieobecność usprawiedliwiać w trybie, terminie i formie określonych w statucie szkoły lub placówki, podając jej powód niezawierający informacji nadmiernych i wrażliwych, z tym że w przypadku ucznia niepełnoletniego usprawiedliwienia nieobecności dokonuje jego rodzic;

8) przygotowywać się do zajęć edukacyjnych oraz przystępować do form sprawdzania osiągnięć edukacyjnych;

9) szanować prawa autorskie utworów innych osób.

Art. 42c. 1. W ramach procesu wychowawczego i bieżącej pracy z uczniem szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa, szkoła artystyczna lub placówka, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, może stosować działania wychowawcze służące kształtowaniu postaw i zachowania uczniów zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, w szczególności:

1) uwagi ustne;

2) pisemne informacje o zachowaniu;

3) zawarcie pisemnego porozumienia z uczniem, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – także z jego rodzicami, które ma na celu poprawę zachowania ucznia lub zdobywanych przez niego osiągnięć edukacyjnych (kontrakt wychowawczy);

4) zobowiązanie do przeproszenia pokrzywdzonego;

5) zobowiązanie do przywrócenia stanu poprzedniego; zakres i sposób przywrócenia stanu poprzedniego jest ustalany z uczniem, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – z jego rodzicami;
6) zobowiązanie do wykonania określonych prac porządkowych na rzecz szkoły lub placówki; w przypadku ucznia niepełnoletniego wykonanie tych prac odbywa się po uzyskaniu zgody rodzica ucznia.

2. W przypadku gdy:

1) działania, o których mowa w ust. 1, są niewystarczające do osiągnięcia celu wychowawczego albo
2) uczeń nie przeprosi pokrzywdzonego zgodnie z ust. 1 pkt 4, nie zostanie przywrócony stan poprzedni zgodnie z ust. 1 pkt 5 lub nie zostanie wyrażona zgoda, o której mowa w ust. 1 pkt 6, a inne działania, o których mowa w ust. 1, są niewystarczające do osiągnięcia celu wychowawczego

– uczeń podlega odpowiedzialności za naruszenie przepisów obowiązujących w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, w tym za niewypełnianie obowiązków, o których mowa w art. 42b.

3. Karami dla uczniów są:

1) upomnienie pisemne;
2) nagana;
3) nagana z ostrzeżeniem, że w razie kolejnego naruszenia przepisów obowiązujących w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, mogą zostać wymierzone kary, o których mowa w pkt 4 lub 5;
4) w przypadku uczniów objętych obowiązkiem szkolnym, z wyjątkiem objętych obowiązkiem szkolnym uczniów szkoły artystycznej realizującej kształcenie ogólne – przeniesienie do innej szkoły;
5) w przypadku uczniów nieobjętych obowiązkiem szkolnym oraz uczniów szkoły artystycznej realizującej kształcenie ogólne objętych obowiązkiem szkolnym – skreślenie z listy uczniów.

4. Kary, o których mowa w ust. 3 pkt 1–3 i 5, wymierza dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, a karę, o której mowa w ust. 3 pkt 4 – kurator oświaty, na wniosek dyrektora szkoły, do której uczęszcza uczeń.

5. W przypadku wymierzenia kary, o której mowa w ust. 3 pkt 2 lub 3, dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, po zasięgnięciu opinii wychowawcy oddziału ucznia i, jeżeli zachodzi taka potrzeba – nauczyciela psychologa, nauczyciela pedagoga lub nauczyciela pedagoga specjalnego, w celu wzmocnienia oddziaływań wychowawczych albo ze względu na rodzaj naruszenia dokonanego przez ucznia, może dodatkowo nałożyć na ucznia środek w postaci ograniczenia możliwości udziału w wydarzeniach kulturalnych, sportowych lub rozrywkowych organizowanych przez tę szkołę lub placówkę lub w których ta szkoła lub placówka bierze udział, jeżeli nie stanowią one realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego, kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego lub kształcenia w zawodzie szkolnictwa artystycznego. Ograniczenie stosuje się na okres niedłuższy niż 3 miesiące i niedłużej niż do zakończenia roku szkolnego, w którym został nałożony ten środek.

6. W przypadku nałożenia na ucznia środka, o którym mowa w ust. 5, dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, biorąc pod uwagę postawę ucznia i pozytywny wpływ udziału w danym wydarzeniu, o którym mowa w ust. 5, na rozwój psychofizyczny ucznia, jego osiągnięcia edukacyjne lub efektywność procesu wychowawczego, może warunkowo zezwolić na udział ucznia w danym wydarzeniu, o którym mowa w ust. 5, pod warunkiem że uczeń w czasie wymierzania kary związanej z tym środkiem nie był uprzednio karany.

7. Postępowanie w sprawie wymierzenia uczniowi kary wszczyna dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, z własnej inicjatywy lub na wniosek innego członka społeczności szkolnej, jeżeli popełnienie zarzuconego naruszenia jest prawdopodobne, chyba że będzie wystarczające zastosowanie działań, o których mowa w ust. 1.

8. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, informuje ucznia, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – także jego rodziców, o wszczęciu postępowania w sprawie wymierzenia uczniowi kary, możliwych konsekwencjach naruszenia, o którym mowa w ust. 2, prawach i obowiązkach ucznia w postępowaniu, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – także jego rodziców o ich prawach w postępowaniu, w tym o prawie

do uczestnictwa w postępowaniu w charakterze strony. Informacje te są przekazywane w sposób zrozumiały dla ucznia, z uwzględnieniem jego wieku i możliwości poznawczych.

9. Wymierzenie kary jest poprzedzone wysłuchaniem wyjaśnień ucznia oraz wysłuchaniem osoby pokrzywdzonej naruszeniem, o którym mowa w ust. 2, i świadków, a w przypadku zagrożenia wymierzeniem kary, o której mowa w ust. 3 pkt 4 lub 5 – także uzyskaniem zgody rady pedagogicznej i zasięgnięciem opinii samorządu uczniowskiego oraz szkolnego rzecznika praw uczniowskich, o którym mowa w art. 42q, z uwzględnieniem art. 68 ust. 3a.

10. W postępowaniu w sprawie wymierzenia kary uczniowi niepełnoletniemu mają prawo uczestniczyć w charakterze strony także jego rodzice. W przypadku gdy świadkiem albo osobą pokrzywdzoną naruszeniem, o którym mowa w ust. 2, jest uczeń niepełnoletni, rodzice tego ucznia mają prawo udziału w jego wysłuchaniu.

11. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, analizuje wszystkie informacje niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego, w tym okoliczności obciążające ucznia lub wskazujące na jego korzyść, oraz do załatwienia sprawy.

12. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, dokonuje swobodnej oceny dowodów zebranych w postępowaniu w sprawie wymierzenia kary uczniowi, z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

13. Uczeń jest uważany za niewinnego naruszenia, o którym mowa w ust. 2, dopóki jego wina nie zostanie udowodniona i stwierdzona ostateczną decyzją.

14. Uczeń, przeciwko któremu wszczęto postępowanie w sprawie wymierzenia kary, ma prawo do obrony, a wszelkie niedające się usunąć wątpliwości interpretuje się na jego korzyść.

15. Od decyzji o wymierzeniu kary, o której mowa w ust. 3 pkt 1–3, lub nałożeniu środka, o którym mowa w ust. 5:

1) uczeń, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – również jego rodzic,
2) osoba pokrzywdzona naruszeniem, o którym mowa w ust. 2, a w przypadku osoby niepełnoletniej – również jej rodzic

– może w terminie 7 dni od dnia doręczenia decyzji złożyć, za pośrednictwem dyrektora szkoły lub placówki, do której uczęszcza uczeń, odwołanie do rady tej szkoły lub placówki, a w przypadku gdy w szkole lub placówce nie powołano rady szkoły lub

placówki – do rady pedagogicznej tej szkoły lub placówki. Do doręczenia decyzji wymienionej w zdaniu pierwszym przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1691) stosuje się odpowiednio.

16. Rada szkoły lub placówki, do której uczęszcza uczeń, a w przypadku gdy w szkole lub placówce nie działa rada szkoły lub placówki – rada pedagogiczna tej szkoły lub placówki rozpatruje odwołanie, o którym mowa w ust. 15, w terminie 30 dni od dnia doręczenia tego odwołania. W wyniku rozpatrzenia odwołania rada ta może utrzymać w mocy, zmienić lub uchylić zaskarżoną decyzję w całości lub w części.

17. Rada szkoły lub placówki, do której uczęszcza uczeń, a w przypadku gdy w szkole lub placówce nie działa rada szkoły lub placówki – rada pedagogiczna tej szkoły lub placówki nie może w wyniku rozpatrzenia odwołania, o którym mowa w ust. 15, wymierzyć kary surowszej niż wymierzona przez dyrektora tej szkoły lub placówki lub środka, o którym mowa w ust. 5, w wymiarze wyższym niż określony w decyzji dyrektora tej szkoły lub placówki. Przepisu nie stosuje się, jeżeli odwołanie złożyła osoba, o której mowa w ust. 15 pkt 2.

18. Decyzja o wymierzeniu kary, o której mowa w ust. 3 pkt 1–3, lub nałożeniu środka, o którym mowa w ust. 5, od której nie wniesiono odwołania zgodnie z ust. 15, oraz decyzja, którą wydano w wyniku rozpatrzenia odwołania zgodnie z ust. 16 i 17, jest ostateczna. Wykonaniu podlegają wyłącznie decyzje ostateczne.

19. W przypadku wymierzenia kary, o której mowa w ust. 3 pkt 5, odwołanie składa się do organu wyższego stopnia, o którym mowa w art. 51 ust. 1 pkt 4 lit. b, a w przypadku wymierzenia kary, o której mowa w ust. 3 pkt 5, uczniowi szkoły lub placówki artystycznej – do dyrektora specjalistycznej jednostki nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1.

20. W przypadku gdy szkołą lub placówką kieruje osoba, o której mowa w art. 62 ust. 2, kompetencje dyrektora szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, określone w ust. 4–8, 11, 12 i 15 wykonuje nauczyciel, o którym mowa w art. 62 ust. 3.

21. W przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, może dostosować kary, o których mowa w ust. 3 pkt 1–3 i 5, adekwatnie do

poziomu rozwoju intelektualnego i psychofizycznego ucznia, tak aby osiągnąć cel wychowawczy wymierzanej kary.

22. Informację o nałożonej karze, z wyjątkiem kary, o której mowa w ust. 3 pkt 4 i 5, i nałożonym środku, o którym mowa w ust. 5, usuwa się z dokumentacji przebiegu nauczania ucznia, a dane osobowe z nią związane poddaje się trwałemu usunięciu lub anonimizacji po upływie 3 lat od dnia, w którym decyzja o wymierzeniu kary stała się ostateczna, o ile w tym czasie na ucznia nie nałożono kolejnej kary. W przypadku nałożenia kolejnej kary, termin trwałego usunięcia lub anonimizacji poprzedniej kary liczy się od nowa. Informację o karze usuwa się najpóźniej z dniem ukończenia przez ucznia danej szkoły lub placówki.

23. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, zapewnia przetwarzanie danych osobowych ucznia, świadka oraz osoby pokrzywdzonej naruszeniem, a w przypadku gdy osoby te są niepełnoletnie – także ich rodziców, w sposób zapewniający ich bezpieczeństwo, w tym ochronę przed niedozwolonym lub niezgodnym z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem, za pomocą odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych.

24. Przepisów ust. 2–23 nie stosuje się do uczniów klas I–III szkoły podstawowej oraz klas szkoły artystycznej realizującej kształcenie ogólne, których zakres nauczania odpowiada klasom I–III szkoły podstawowej.

25. Przepisów ust. 1–23 nie stosuje się w przypadku zastosowania wobec ucznia za to samo naruszenie środka, o którym mowa w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2026 r. poz. 163).

Art. 42d. 1. W urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania działa Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich, zwany dalej „Krajowym Rzecznikiem”.

2. Krajowy Rzecznik stoi na straży przestrzegania praw uczniowskich i podejmuje działania mające na celu zwiększenie poziomu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3–8, oraz podnoszenie świadomości na temat tych praw wśród uczniów.

3. Do zadań Krajowego Rzecznika należy:

1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich, w tym w miejscach odbywania praktycznej nauki zawodu organizowanej przez szkołę lub odbywanej na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu, o której mowa w art. 120 ust. 2;
2) koordynacja działań w zakresie zwiększania poziomu przestrzegania praw uczniowskich i poziomu świadomości na temat tych praw oraz współpracy między organami ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42l, art. 42o i art. 42q;
3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;
4) wspieranie członków społeczności szkolnych w działaniach, o których mowa w ust. 2;
5) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:
   a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych lub placówek, o których mowa w art. 2 pkt 3–8, mających siedziby na obszarze co najmniej dwóch województw,
   b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do organów ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42l, art. 42o i art. 42q, albo gdy organy te uznały się za niewłaściwe do rozpatrzenia danej skargi.

Art. 42e. 1. Krajowy Rzecznik może:

1) zbadać, nawet bez uprzedzenia, każdą sprawę na miejscu, jeżeli jest to niezbędne do wyjaśnienia sprawy i konieczne do realizacji zadań ustawowych;
2) żądać od organów władzy publicznej, organizacji lub instytucji złożenia wyjaśnień, udzielenia informacji lub udostępnienia akt i dokumentów, w tym zawierających dane osobowe, niezbędnych do wyjaśnienia sprawy i w zakresie, w jakim jest to konieczne do realizacji zadań ustawowych, z wyłączeniem akt postępowań karnych;
3) zwrócić się do właściwych organów, organizacji lub instytucji o podjęcie działań na rzecz ucznia z zakresu ich kompetencji; przepisy art. 10a i art. 10b ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2023 r. poz. 292) stosuje się odpowiednio;
4) opracowywać i przedkładać ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania projekty aktów prawnych dotyczących zakresu jego działania, z wnioskiem o podjęcie prac legislacyjnych;

5) występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej bądź o wydanie lub zmianę aktów prawnych dotyczących zakresu jego działania;
6) organizować lub wspierać mediację;
7) wystąpić z wnioskiem o uchylenie statutu szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, albo niektórych jego postanowień w trybie art. 114;
8) wydać zalecenia dyrektorowi szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 – w przypadku stwierdzenia naruszenia praw uczniowskich w tej szkole lub placówce; Krajowy Rzecznik wydaje zalecenia dyrektorowi szkoły lub placówki po ich uzgodnieniu z kuratorem oświaty, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – ze specjalistyczną jednostką nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1;
9) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich, a także współpracę w tym zakresie:
   a) między organami ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42l, art. 42o i art. 42q,
   b) z innymi instytucjami państwowymi i samorządowymi, młodzieżowymi sejmikami województw, młodzieżowymi radami powiatów, młodzieżowymi radami gmin i organizacjami społecznymi;
10) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarnie lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.

2. Organy władzy publicznej, organizacje lub instytucje, do których zwróci się Krajowy Rzecznik, są obowiązane z nim współdziałać i udzielać mu pomocy w realizacji zadań, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3.

3. W przypadku otrzymania zaleceń, o których mowa w ust. 1 pkt 8, dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń może zgłosić wobec nich zastrzeżenia do Krajowego Rzecznika.

4. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zaleceń, o których mowa w ust. 1 pkt 8, a w przypadku wniesienia zastrzeżeń zgodnie z ust. 3 – w terminie 30 dni od dnia otrzymania pisemnego zawiadomienia o nieuwzględnieniu zastrzeżeń, jest obowiązany powiadomić:

1) Krajowego Rzecznika o sposobie realizacji zaleceń;
2) organ sprawujący nadzór pedagogiczny i organ prowadzący szkołę lub placówkę o otrzymanych zaleceniach oraz o sposobie ich realizacji.

5. Jeżeli dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, nie zrealizował zaleceń, o których mowa w ust. 1 pkt 8, zgodnie z ust. 4, Krajowy Rzecznik może wystąpić do organu sprawującego nadzór pedagogiczny z wnioskiem o wydanie polecenia, o którym mowa w art. 56.

6. W razie stwierdzenia istotnych uchybień w działalności szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, Krajowy Rzecznik, niezależnie od wydania zaleceń, o których mowa w ust. 1 pkt 8, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ sprawujący nadzór pedagogiczny oraz organ prowadzący tę szkołę lub placówkę.

7. W przypadku rozpatrywania skargi, o której mowa w art. 42d ust. 3 pkt 5, lub wniosku, o którym mowa w art. 42f ust. 1, Krajowy Rzecznik może ponadto:

1) brać udział, z głosem doradczym, w posiedzeniu rady szkoły lub placówki oraz rady pedagogicznej, po uprzednim powiadomieniu dyrektora szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8;
2) uczestniczyć, w charakterze obserwatora, w zajęciach dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych i innych zajęciach organizowanych przez szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową, szkołę artystyczną lub placówkę, o której mowa w art. 2 pkt 3–8.

8. Krajowy Rzecznik realizuje zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 6 i 9, we współpracy z kuratorem oświaty, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – ze specjalistyczną jednostką nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1.

9. Przed podjęciem działań, o których mowa w ust. 7, Krajowy Rzecznik zawiadamia o zamiarze ich podjęcia kuratora oświaty, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – specjalistyczną jednostkę nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1.

Art. 42f. 1. Krajowy Rzecznik podejmuje działania na wniosek lub w związku z przyjęciem skargi, o której mowa w art. 42d ust. 3 pkt 5. Krajowy Rzecznik może podejmować działania także z własnej inicjatywy.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, lub skarga, o której mowa w art. 42d ust. 3 pkt 5, kierowane do Krajowego Rzecznika są wolne od opłat oraz nie wymagają zachowania szczególnej formy. Wniosek lub skarga zawiera oznaczenie wnioskodawcy i określenie przedmiotu sprawy, a w przypadku gdy sprawa dotyczy osoby trzeciej – także zgodę tej osoby. Krajowy Rzecznik na żądanie wnioskodawcy pisemnie potwierdza przyjęcie wniosku lub skargi.

3. Krajowy Rzecznik może ujawnić dane osobowe wnioskodawcy, który złożył wniosek, o którym mowa w ust. 1, lub skargę, o której mowa w art. 42d ust. 3 pkt 5, dotyczące naruszenia praw uczniowskich danej osoby, oraz osoby, której to naruszenie dotyczy, a także dokumentacji zgromadzonej w toku badania sprawy, w tym także wobec organów władzy publicznej, wyłącznie za zgodą wnioskodawcy lub osoby, której to naruszenie dotyczy, pouczając o możliwych skutkach braku wyrażenia zgody na sposób i wynik rozpatrywania sprawy. Kompetencja ta nie narusza uprawnienia, o którym mowa w art. 15 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).

4. Krajowy Rzecznik, po zapoznaniu się z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, lub skargą, o której mowa w art. 42d ust. 3 pkt 5, może:

1) podjąć sprawę i skorzystać z kompetencji, o których mowa w art. 42e ust. 1 i 5–7,
2) wskazać wnioskodawcy przysługujące mu środki działania,
3) przekazać sprawę według właściwości,
4) nie podjąć sprawy

– zawiadamiając o tym wnioskodawcę i osobę, której sprawa dotyczy; zawiadomienie zawiera uzasadnienie.

5. Wnioski, o których mowa w ust. 1, w zakresie przestrzegania praw uczniowskich w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych lub

placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3–8, mających siedziby na obszarze jednego województwa, składa się do wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich, o którym mowa w art. 42l. Dopuszcza się złożenie wniosku do Krajowego Rzecznika, z pominięciem wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich, pod warunkiem wskazania we wniosku uzasadnionych powodów złożenia wniosku do Krajowego Rzecznika, z pominięciem wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich.

6. W sprawach nieuregulowanych w zakresie rozpatrywania skarg i wniosków przez Krajowego Rzecznika przepisy Działu VIII ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego oraz przepisy wydane na podstawie art. 226 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.

Art. 42g. 1. Krajowy Rzecznik może przetwarzać wszelkie informacje, w tym dane osobowe, niezbędne do realizacji swoich ustawowych zadań.

2. Krajowy Rzecznik może przetwarzać dane osobowe, o których mowa w art. 9 ust. 1 i art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), wyłącznie wtedy, gdy jest to niezbędne do realizacji jego ustawowych zadań, w szczególności w celu przeciwdziałania dyskryminacji lub nierównemu traktowaniu w systemie oświaty, co stanowi ważny interes publiczny w rozumieniu art. 9 ust. 2 lit. g tego rozporządzenia.

3. Przetwarzając dane, o których mowa w ust. 2, Krajowy Rzecznik i upoważnieni pracownicy są obowiązani do stosowania szczególnych środków ochrony, polegających w szczególności na:

1) wdrożeniu kontroli dostępu do tych danych i ograniczeniu go wyłącznie do osób, dla których jest to niezbędne do wykonania obowiązków służbowych;
2) stosowaniu środków technicznych i organizacyjnych zabezpieczających dane, w tym szyfrowania lub pseudonimizacji, o ile nie uniemożliwi to realizacji zadań Krajowego Rzecznika;
3) prowadzeniu odrębnego rejestru czynności przetwarzania dla tych danych;
4) określeniu maksymalnego okresu przechowywania tych danych, który nie może być dłuższy niż jest to bezwzględnie konieczne do zakończenia sprawy, w związku z którą dane zostały zebrane;

5) zapewnieniu regularnych szkoleń osobom upoważnionym do przetwarzania tych danych.

Art. 42h. 1. Krajowy Rzecznik jest powoływany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania spośród kandydatów wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru.

2. Na stanowisko Krajowego Rzecznika może być powołana osoba, która spełnia łącznie następujące kryteria:

1) jest obywatelem polskim;
2) ma pełną zdolność do czynności prawnych i korzysta z pełni praw publicznych;
3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe lub prawomocnym wyrokiem orzekającym zakaz pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi;
4) nie była karana karą dyscyplinarną;
5) cieszy się nieposzlakowaną opinią i wyróżnia się wysokim autorytetem ze względu na walory moralne i wrażliwość społeczną;
6) posiada tytuł zawodowy magistra, magistra inżyniera albo równorzędny;
7) posiada kompetencje kierownicze;
8) posiada co najmniej pięcioletnie doświadczenie w działalności na rzecz uczniów i ich praw;
9) wyróżnia się znajomością przepisów prawa z zakresu oświaty i wychowania, w szczególności dotyczących praw uczniowskich i ich ochrony;
10) zna język obcy nowożytny na poziomie co najmniej B2 w skali globalnej biegłości językowej według „Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment (CEFR) – Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ)”;
11) nie posiada przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku kierowniczym.

3. W ramach naboru kandydat na stanowisko Krajowego Rzecznika przedstawia koncepcję realizacji zadań na stanowisku Krajowego Rzecznika.

4. Informację o naborze dla kandydatów na stanowisko Krajowego Rzecznika ogłasza się przez umieszczenie ogłoszenia w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz

w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

5. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb przeprowadzania naboru na stanowisko Krajowego Rzecznika oraz skład i tryb pracy komisji konkursowej, sposób potwierdzania spełniania wymagań określonych w ust. 2 i 3, sposób wyłaniania kandydata, sposób sprawowania nadzoru nad prawidłowością postępowania konkursowego oraz tryb unieważnienia konkursu, uwzględniając co najmniej czternastodniowy termin na złożenie wymaganych dokumentów, a także konieczność zapewnienia efektywności, sprawności i przejrzystości prac komisji.

Art. 42i. 1. Kadencja Krajowego Rzecznika trwa 4 lata.

2. Ta sama osoba może być Krajowym Rzecznikiem niewięcej niż dwie kadencje.

3. Kadencja Krajowego Rzecznika wygasa w przypadku:

1) prawomocnego ukarania karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 114 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 409, z 2025 r. poz. 620 i 1661 oraz z 2026 r. poz. 26 i 160);
2) śmierci;
3) odwołania.

4. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania odwołuje Krajowego Rzecznika w przypadku:

1) utraty obywatelstwa polskiego lub pełnej zdolności do czynności prawnych;
2) prawomocnego skazania za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, prawomocnego orzeczenia utraty praw publicznych lub zakazu pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi;
3) upływu trzech miesięcy nieobecności w pracy z powodu tymczasowego aresztowania;
4) orzeczenia przez lekarza medycyny pracy o istnieniu przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku lub niezdolności do pełnienia obowiązków;
5) nieprzedłożenia sprawozdania, o którym mowa w art. 42j ust. 4;
6) złożenia pisemnej rezygnacji.

5. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania może odwołać Krajowego Rzecznika w przypadku:

1) prawomocnego ukarania karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 114 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej;
2) rażącego naruszenia przepisów prawa w związku z zajmowaniem stanowiska Krajowego Rzecznika.

6. Informację o naborze, o której mowa w art. 42h ust. 4, ogłasza się niewcześniej niż 90 dni i niepóźniej niż 30 dni przed upływem kadencji Krajowego Rzecznika. Po upływie kadencji Krajowy Rzecznik pełni obowiązki do dnia powołania nowego Krajowego Rzecznika.

7. W przypadku wygaśnięcia kadencji Krajowego Rzecznika zgodnie z ust. 3, informację o naborze, o której mowa w art. 42h ust. 4, ogłasza się w ciągu 15 dni od dnia wygaśnięcia kadencji Krajowego Rzecznika, a nabór rozstrzyga się w terminie niedłuższym niż 60 dni od dnia wygaśnięcia kadencji Krajowego Rzecznika.

Art. 42j. 1. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania sprawuje nadzór nad działalnością Krajowego Rzecznika. Nadzór ten nie narusza uprawnień dyrektora generalnego urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania wynikających z ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej.

2. Nadzór ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, o którym mowa w ust. 1, polega w szczególności na kontroli i ocenie:
1) prawidłowości dysponowania przyznanymi środkami budżetowymi, a także gospodarowania mieniem;
2) przestrzegania przepisów dotyczących organizacji i działalności Krajowego Rzecznika, w tym dotyczących nadzoru nad wojewódzkimi rzecznikami;
3) terminowości załatwiania skarg, o których mowa w art. 42d ust. 3 pkt 5, i wniosków, o których mowa w art. 42f ust. 1.

3. Krajowy Rzecznik nie jest związany poleceniem co do sposobu rozpatrzenia skargi, o której mowa w art. 42d ust. 3 pkt 5 lub wniosku, o którym mowa w art. 42f ust. 1.

4. Krajowy Rzecznik przedstawia ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania, w terminie 90 dni od dnia zakończenia roku kalendarzowego, sprawozdanie ze swojej działalności w poprzednim roku kalendarzowym. Sprawozdanie podaje się również do wiadomości publicznej.

5. Czynności z zakresu prawa pracy wobec Krajowego Rzecznika wykonuje dyrektor generalny urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw oświaty

i wychowania, z wyjątkiem czynności, o których mowa w art. 42h ust. 1 oraz art. 42i ust. 4 i 5, które wykonuje minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.

Art. 42k. 1. Obsługę merytoryczną, organizacyjno-prawną, techniczną i kancelaryjno-biurową Krajowego Rzecznika zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

2. Wydatki związane z funkcjonowaniem Krajowego Rzecznika są ujmowane w ustawie budżetowej i pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.

Art. 42l. 1. W kuratorium oświaty działa wojewódzki rzecznik praw uczniowskich, zwany dalej „wojewódzkim rzecznikiem”.

2. Wojewódzki rzecznik stoi na straży przestrzegania praw uczniowskich w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3–8, mających siedziby na obszarze województwa i podejmuje działania mające na celu zwiększenie poziomu przestrzegania praw uczniowskich i podnoszenie świadomości na temat tych praw wśród uczniów tych szkół i placówek.

3. Do zadań wojewódzkiego rzecznika należy:

1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3–8, a także w miejscach odbywania praktycznej nauki zawodu organizowanej przez szkołę lub odbywanej na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu, o której mowa w art. 120 ust. 2, mających siedziby na obszarze województwa;
2) koordynacja działań w zakresie zwiększania poziomu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3–8, mających siedziby na obszarze województwa i podnoszenia świadomości na temat tych praw oraz współpracy między organami ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42o i art. 42q, działającymi na obszarze województwa;
3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;
4) wspieranie członków społeczności szkolnych szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych i placówek, o których mowa w art. 2

pkt 3–8, mających siedziby na obszarze województwa, w działaniach, o których mowa w ust. 2;

5) współpraca z Krajowym Rzecznikiem;

6) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:

   a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych lub placówek, o których mowa w art. 2 pkt 3–8, mających siedziby na obszarze województwa,

   b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do organów ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42o i art. 42q, albo gdy organy te uznały się za niewłaściwe do rozpatrzenia danej skargi, a także gdy skarga została przekazana przez Krajowego Rzecznika zgodnie z art. 42f ust. 4 pkt 3 lub art. 42m ust. 8.

Art. 42m. 1. Wojewódzki rzecznik może:

1) zbadać, nawet bez uprzedzenia, każdą sprawę na miejscu, jeżeli jest to niezbędne do wyjaśnienia sprawy i konieczne do realizacji zadań ustawowych;

2) żądać od organów władzy publicznej, organizacji lub instytucji złożenia wyjaśnień, udzielenia informacji lub udostępnienia akt i dokumentów, w tym zawierających dane osobowe, niezbędnych do wyjaśnienia sprawy i w zakresie, w jakim jest to konieczne do realizacji zadań ustawowych, z wyłączeniem akt postępowań karnych;

3) przedstawić Krajowemu Rzecznikowi wniosek lub opinię w każdej sprawie objętej zakresem jego działania;

4) zwrócić się do właściwych organów, organizacji lub instytucji o podjęcie działań na rzecz ucznia z zakresu ich kompetencji; przepisy art. 10a i art. 10b ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka stosuje się odpowiednio;

5) organizować lub wspierać mediację;

6) wystąpić z wnioskiem o uchylenie statutu szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, mającej siedzibę na obszarze województwa, albo niektórych jego postanowień w trybie art. 114;

7) złożyć do kuratora oświaty, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – do specjalistycznej jednostki nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1, wniosek

o wydanie zaleceń dyrektorowi szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, mającej siedzibę na obszarze województwa – w przypadku stwierdzenia naruszenia praw uczniowskich w tej szkole lub placówce;

8) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich, a także współpracę w tym zakresie:
   a) między organami ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42o i art. 42q, działającymi na obszarze województwa,
   b) z innymi instytucjami państwowymi i samorządowymi, młodzieżowym sejmikiem województwa, młodzieżowymi radami powiatów, młodzieżowymi radami gmin i organizacjami społecznymi;
9) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarne lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.

2. Organy władzy publicznej, organizacje lub instytucje, do których zwróci się wojewódzki rzecznik, są obowiązane z nim współdziałać i udzielać mu pomocy w realizacji zadań, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 4.

3. W przypadku otrzymania zaleceń, o których mowa w ust. 1 pkt 7, dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń może zgłosić wobec nich zastrzeżenia do organu sprawującego nadzór pedagogiczny.

4. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zaleceń, o których mowa w ust. 1 pkt 7, a w przypadku wniesienia zastrzeżeń zgodnie z ust. 3 – w terminie 30 dni od dnia otrzymania pisemnego zawiadomienia o nieuwzględnieniu zastrzeżeń, jest obowiązany powiadomić:

1) organ sprawujący nadzór pedagogiczny o sposobie realizacji zaleceń;
2) wojewódzkiego rzecznika i organ prowadzący szkołę lub placówkę o otrzymanych zaleceniach oraz o sposobie ich realizacji.

5. W razie stwierdzenia istotnych uchybień w działalności szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2

pkt 3–8, wojewódzki rzecznik, niezależnie od wniosku o wydanie zaleceń, o których mowa w ust. 1 pkt 7, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ sprawujący nadzór pedagogiczny oraz organ prowadzący tę szkołę lub placówkę.

6. W celu zapewnienia sprawnego i efektywnego postępowania w zakresie rozpatrywania skargi lub wniosku Krajowy Rzecznik może zwrócić się do wojewódzkiego rzecznika o wykonanie określonych czynności w postępowaniu dotyczących szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, mającej siedzibę na obszarze działania tego wojewódzkiego rzecznika.

7. W przypadku rozpatrywania skargi lub wniosku wojewódzki rzecznik może ponadto:

1) brać udział, z głosem doradczym, w posiedzeniu rady szkoły lub placówki oraz rady pedagogicznej, po uprzednim powiadomieniu dyrektora szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8;
2) uczestniczyć, w charakterze obserwatora, w zajęciach dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych i innych zajęciach organizowanych przez szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową, szkołę artystyczną lub placówkę, o której mowa w art. 2 pkt 3–8.

8. Przy rozpatrywaniu skargi lub wniosku w razie zaistnienia konfliktu interesów lub zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 24 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, wojewódzki rzecznik informuje o tym Krajowego Rzecznika, który sam rozpatruje taką skargę lub wniosek albo przekazuje je innemu wojewódzkiemu rzecznikowi do rozpatrzenia.

9. Wojewódzki rzecznik realizuje zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 5 i 8, we współpracy z kuratorem oświaty, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – ze specjalistyczną jednostką nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1.

10. Przed podjęciem działań, o których mowa w ust. 7, wojewódzki rzecznik zawiadamia o planie ich podjęcia kuratora oświaty, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – specjalistyczną jednostkę nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1.

11. Do działalności wojewódzkiego rzecznika przepisy art. 42f i art. 42g stosuje się odpowiednio.

Art. 42n. 1. Na stanowisko wojewódzkiego rzecznika może zostać powołana osoba, która:

1) spełnia wymagania określone w art. 42h ust. 2 pkt 1–6 oraz
2) jest nauczycielem mianowanym lub dyplomowanym posiadającym:
   a) ukończone formy doskonalenia w zakresie administracji lub zarządzania lub
   b) co najmniej dwuletni staż pracy na stanowisku kierowniczym w szkole, placówce lub placówce doskonalenia nauczycieli, lub
   c) co najmniej dwuletni staż pracy w urzędzie organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołami i placówkami lub w urzędzie organu prowadzącego szkoły lub placówki na stanowisku związanym z organizacją pracy szkół i placówek, lub
3) jest nauczycielem akademickim posiadającym co najmniej pięcioletni staż pracy w uczelni i ukończone formy doskonalenia w zakresie administracji lub zarządzania.

2. Wojewódzki rzecznik jest powoływany przez Krajowego Rzecznika na wniosek kuratora oświaty.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, dołącza się koncepcję realizowania zadań na stanowisku wojewódzkiego rzecznika, przygotowaną przez kandydata na wojewódzkiego rzecznika i przedłożoną kuratorowi oświaty.

4. W przypadku nieuwzględnienia wniosku, o którym mowa w ust. 2, przez Krajowego Rzecznika, kurator oświaty składa wniosek o powołanie innej osoby na stanowisko wojewódzkiego rzecznika w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o nieuwzględnieniu wniosku. Przepis ust. 3 stosuje się.

5. Krajowy Rzecznik odwołuje wojewódzkiego rzecznika z własnej inicjatywy lub na wniosek kuratora oświaty. Krajowy Rzecznik może nie uwzględnić wniosku kuratora oświaty.

6. Krajowy Rzecznik sprawuje nadzór nad wojewódzkim rzecznikiem. Nadzór ten nie narusza uprawnień kuratora oświaty wynikających z ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej.

7. Nadzór Krajowego Rzecznika, o którym mowa w ust. 6, polega w szczególności na kontroli i ocenie:

1) przestrzegania przepisów dotyczących organizacji i działalności wojewódzkiego rzecznika;

2) terminowości załatwiania skarg, o których mowa w art. 42l ust. 3 pkt 6, i wniosków, o których mowa w art. 42f ust. 1.

8. Czynności z zakresy prawa pracy wobec wojewódzkiego rzecznika wykonuje kurator oświaty, z wyjątkiem czynności, o których mowa w ust. 2 i 5, które wykonuje Krajowy Rzecznik.

9. Wojewódzki rzecznik nie jest związany poleceniem co do sposobu rozpatrzenia skargi, o której mowa w art. 42l ust. 3 pkt 6, lub wniosku, o którym mowa w art. 42f ust. 1.

10. Wojewódzki rzecznik przedstawia Krajowemu Rzecznikowi i kuratorowi oświaty, w terminie 60 dni od dnia zakończenia roku kalendarzowego, sprawozdanie ze swojej działalności w poprzednim roku kalendarzowym. Sprawozdanie podaje się również do wiadomości publicznej.

11. Obsługę merytoryczną, organizacyjno-prawną, techniczną i kancelaryjno-biurową wojewódzkiego rzecznika zapewnia kuratorium oświaty.

Art. 42o. 1. W gminie może działać gminny (miejski) rzecznik praw uczniowskich, zwany dalej „gminnym rzecznikiem”.

2. Stanowisko gminnego rzecznika może zostać utworzone przez wójta (burmistrza, prezydent miasta) z własnej inicjatywy albo na wniosek młodzieżowej rady gminy, jeżeli rada taka została utworzona. Wniosek młodzieżowej rady gminy o utworzenie stanowiska gminnego rzecznika wójt (burmistrz, prezydent miasta) rozpatruje w terminie niedłuższym niż 2 miesiące od dnia jego złożenia.

3. Gminny rzecznik stoi na straży przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3–8, prowadzonych przez gminę lub na których założenie gmina wydała zezwolenie, lub które gmina wpisała do ewidencji, o której mowa w art. 168 ust. 1, i podejmuje działania mające na celu zwiększenie poziomu przestrzegania praw uczniowskich w tych szkołach i placówkach oraz podnoszenie świadomości na temat praw uczniowskich wśród uczniów tych szkół i placówek.

4. W powiecie może działać powiatowy rzecznik praw uczniowskich, zwany dalej „powiatowym rzecznikiem”.

5. Stanowisko powiatowego rzecznika może zostać utworzone przez starostę z własnej inicjatywy albo na wniosek młodzieżowej rady powiatu, jeżeli rada taka została utworzona. Wniosek młodzieżowej rady powiatu o utworzenie stanowiska powiatowego rzecznika starosta rozpatruje w terminie niedłuższym niż 2 miesiące od dnia jego złożenia.

6. Powiatowy rzecznik stoi na straży przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3–8, prowadzonych przez powiat lub na których założenie powiat wydał zezwolenie, lub które powiat wpisał do ewidencji, o której mowa w art. 168 ust. 1, i podejmuje działania mające na celu zwiększenie poziomu przestrzegania praw uczniowskich w tych szkołach i placówkach oraz podnoszenie świadomości na temat praw uczniowskich wśród uczniów tych szkół i placówek.

7. Gminy lub powiaty mogą, w drodze porozumienia, utworzyć jedno wspólne stanowisko odpowiednio gminnego lub powiatowego rzecznika. W przypadku porozumienia zawartego przez gminę i powiat, tworzy się stanowisko powiatowego rzecznika, do którego właściwości należą szkoły i placówki, o których mowa w ust. 3 i 6.

8. Do zadań gminnego rzecznika należy:

1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w ust. 3, a także w miejscach odbywania praktycznej nauki zawodu organizowanej przez szkołę lub odbywanej na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu, o której mowa w art. 120 ust. 2;
2) koordynacja działań w zakresie zwiększania poziomu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w ust. 3, i podnoszenia świadomości na temat tych praw oraz współpracy między szkolnymi rzecznikami praw uczniowskich, o których mowa w art. 42q, działającymi w tych szkołach i placówkach;
3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;
4) wspieranie członków społeczności szkolnych w działaniach, o których mowa w ust. 3;
5) współpraca z Krajowym Rzecznikiem i wojewódzkim rzecznikiem w zakresie, o którym mowa w pkt 2–4;
6) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:
   a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół i placówek, o których mowa w ust. 3,
   b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do szkolnego rzecznika praw uczniowskich, o którym mowa w art. 42q, albo gdy rzecznik

ten uznał się za niewłaściwego do rozpatrzenia danej skargi, a także gdy skarga została przekazana zgodnie z właściwością przez inny organ ochrony praw uczniowskich na podstawie z art. 42f ust. 4 pkt 3.

9. Do zadań powiatowego rzecznika należy:

1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w ust. 6, a także w miejscach odbywania praktycznej nauki zawodu organizowanej przez szkołę lub odbywanej na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu, o której mowa w art. 120 ust. 2;
2) koordynacja działań w zakresie zwiększania poziomu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w ust. 6, i podnoszenia świadomości na temat tych praw oraz współpracy między szkolnymi rzecznikami praw uczniowskich, o których mowa w art. 42q, działającymi w tych szkołach i placówkach;
3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;
4) wspieranie członków społeczności szkolnych w działaniach, o których mowa w ust. 6;
5) współpraca z Krajowym Rzecznikiem i wojewódzkim rzecznikiem w zakresie, o którym mowa w pkt 2–4;
6) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:
   a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół i placówek, o których mowa w ust. 6,
   b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do szkolnego rzecznika praw uczniowskich, o którym mowa w art. 42q, albo gdy rzecznik ten uznał się za niewłaściwego do rozpatrzenia danej skargi, a także gdy skarga została przekazana zgodnie z właściwością przez inny organ ochrony praw uczniowskich na podstawie art. 42f ust. 4 pkt 3.

Art. 42p. 1. Gminny rzecznik i powiatowy rzecznik może:

1) zwrócić się do:
   a) właściwego terytorialnie wojewódzkiego rzecznika z wnioskiem o zbadanie sprawy dotyczącej interesu indywidualnego wnioskodawcy lub osoby trzeciej;

w uzasadnionych przypadkach gminny rzecznik lub powiatowy rzecznik może zwrócić się z wnioskiem o zbadanie tej sprawy do Krajowego Rzecznika,

b) właściwego terytorialnie wojewódzkiego rzecznika lub Krajowego Rzecznika z wnioskiem o zbadanie sprawy dotyczącej interesu publicznego;

2) przedstawić właściwemu terytorialnie wojewódzkiemu rzecznikowi lub Krajowemu Rzecznikowi wniosek lub opinię w każdej sprawie objętej zakresem jego działania;

3) organizować lub wspierać mediację;

4) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich, a także współpracę w tym zakresie:

a) między szkolnymi rzecznikami praw uczniowskich, o których mowa w art. 42q, działającymi w szkołach i placówkach, o których mowa w art. 42o ust. 3 lub 6,

b) z innymi instytucjami państwowymi i samorządowymi, młodzieżowymi sejmikami województw, młodzieżowymi radami powiatów, młodzieżowymi radami gmin i organizacjami społecznymi;

5) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarne lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.

2. Do działalności gminnego rzecznika i powiatowego rzecznika przepisy art. 42f i art. 42g stosuje się odpowiednio.

3. Gminny rzecznik przedstawia wojewódzkiemu rzecznikowi i wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta), w terminie 30 dni od dnia zakończenia roku kalendarzowego, sprawozdanie ze swojej działalności w poprzednim roku kalendarzowym. Sprawozdanie podaje się również do wiadomości publicznej.

4. Powiatowy rzecznik przedstawia wojewódzkiemu rzecznikowi i zarządowi powiatu, w terminie 30 dni od dnia zakończenia roku kalendarzowego, sprawozdanie ze swojej działalności w poprzednim roku kalendarzowym. Sprawozdanie podaje się również do wiadomości publicznej.

5. Z gminnym rzecznikiem stosunek pracy nawiązuje wójt (burmistrz, prezydent miasta).

6. Z powiatowym rzecznikiem stosunek pracy nawiązuje starosta.

7. Status prawny osoby powołanej na stanowisko gminnego rzecznika albo powiatowego rzecznika określają przepisy o pracownikach samorządowych.

Art. 42q. 1. W szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, działa szkolny rzecznik praw uczniowskich, zwany dalej „szkolnym rzecznikiem”. W placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3–8, szkolny rzecznik może być określany jako „rzecznik praw uczniowskich w placówce”.

2. Szkolny rzecznik stoi na straży przestrzegania praw uczniowskich w szkole lub placówce, w której działa, i podejmuje działania mające na celu zwiększenie poziomu przestrzegania praw uczniowskich i podnoszenie świadomości na temat tych praw wśród uczniów danej szkoły lub placówki.

3. W zespole szkół lub placówek, o których mowa w art. 2 pkt 3–8, w których zgodnie ze statutem działa jeden samorząd uczniowski, działa jeden szkolny rzecznik dla szkół lub placówek wchodzących w skład tego zespołu.

4. Do zadań szkolnego rzecznika należy:

1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkole lub placówce, w której działa;
2) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich oraz współpraca w tym zakresie z organami szkoły lub placówki, w której działa;
3) wspieranie członków społeczności szkolnej w działaniach, o których mowa w ust. 2;
4) współpraca z Krajowym Rzecznikiem oraz właściwymi terytorialnie wojewódzkim rzecznikiem i właściwym gminnym rzecznikiem albo powiatowym rzecznikiem – jeżeli został powołany, w zakresie, o którym mowa w pkt 2 i 3;
5) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:
   a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkoły lub placówki, w której działa szkolny rzecznik,
   b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w przypadku gdy skarga dotyczy naruszenia praw uczniowskich w szkole lub placówce, w której działa szkolny rzecznik, albo gdy skarga została przekazana zgodnie z właściwością przez inny organ ochrony praw uczniowskich na podstawie art. 42f ust. 4 pkt 3;
6) umożliwienie anonimowej formy kontaktu uczniów szkoły lub placówki, w której działa szkolny rzecznik, ze szkolnym rzecznikiem oraz upowszechnienie informacji

o tej formie kontaktu przez zamieszczenie jej na stronie internetowej tej szkoły lub placówki lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty w tej szkole lub placówce.

Art. 42r. 1. Szkolny rzecznik może:

1) zbadać sprawę dotyczącą szkoły lub placówki, w której działa, lub zwrócić się o zbadanie sprawy, zgodnie z właściwością do wojewódzkiego rzecznika lub Krajowego Rzecznika, a także do gminnego rzecznika albo powiatowego rzecznika – jeżeli został powołany;
2) przedstawić Krajowemu Rzecznikowi lub wojewódzkiemu rzecznikowi, a także gminnemu rzecznikowi lub powiatowemu rzecznikowi – jeżeli został powołany, wniosek lub opinię w każdej sprawie objętej zakresem jego działania;
3) zwrócić się do dyrektora szkoły lub placówki lub do nauczyciela zajmującego inne stanowisko kierownicze w tej szkole lub placówce, lub do organu sprawującego nadzór pedagogiczny lub organu prowadzącego szkołę lub placówkę o podjęcie działań na rzecz ucznia lub jego praw z zakresu ich kompetencji;
4) organizować lub wspierać mediację;
5) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich;
6) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarne lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.

2. Do działalności szkolnego rzecznika przepisy art. 42f i art. 42g stosuje się odpowiednio. Wnioski, o których mowa w art. 42f ust. 1, mogą być ponadto wnoszone do szkolnego rzecznika w sposób anonimowy, z uwzględnieniem art. 42q ust. 4 pkt 6.

3. Wnioski w zakresie przestrzegania praw uczniowskich w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, i skargi w zakresie naruszeń praw uczniowskich ucznia tej szkoły lub placówki, składa się do szkolnego rzecznika, działającego w tej szkole lub placówce. Dopuszcza się złożenie wniosku lub skargi do właściwego wojewódzkiego rzecznika, pod warunkiem wskazania we wniosku lub skardze uzasadnionych powodów złożenia wniosku do wojewódzkiego rzecznika, z pominięciem szkolnego rzecznika. Jeżeli został powołany gminny rzecznik lub powiatowy rzecznik, którego właściwości podlega ta szkoła lub placówka, dopuszcza się złożenie wniosku lub skargi do tego rzecznika albo do

wojewódzkiego rzecznika, z pominięciem szkolnego rzecznika, pod warunkiem wskazania we wniosku lub skardze uzasadnionych powodów złożenia wniosku z pominięciem szkolnego rzecznika.

4. Pracownik szkoły lub placówki zgłaszający naruszenie praw uczniowskich korzysta z ochrony, z jakiej korzystają sygnaliści w rozumieniu ustawy z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz. 928). Z takiej samej ochrony korzysta szkolny rzecznik przy wykonywaniu swoich obowiązków, a także zgłaszający naruszenie uczeń lub jego rodzic.

Art. 42s. 1. Szkolnym rzecznikiem jest opiekun samorządu uczniowskiego, o którym mowa w art. 85 ust. 2a–2c.

2. W szkołach i placówkach, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego lub w których opiekunem samorządu uczniowskiego, o którym mowa w art. 85 ust. 2a–2c, jest dyrektor lub nauczyciel zajmujący inne stanowisko kierownicze w szkole lub placówce, szkolny rzecznik jest wybierany przez uczniów bezwzględną większością głosów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym.

3. Szczegółowe zasady działania szkolnego rzecznika oraz tryb jego wyboru i odwołania w szkołach i placówkach, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego, lub w przypadku gdy opiekunem samorządu uczniowskiego, o którym mowa w art. 85 ust. 2a–2c, jest dyrektor lub nauczyciel zajmujący inne stanowisko kierownicze w szkole lub placówce, określa statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8.

4. Działalność szkolnego rzecznika może wspomagać co najmniej jeden uczeń szkoły lub placówki, w której działa szkolny rzecznik, jeżeli zostało to przewidziane w statucie tej szkoły lub placówki. Statut szkoły lub placówki może określać ponadto szczegółowe zadania tego ucznia oraz tryb jego wyboru i odwołania. Wniosek samorządu uczniowskiego o ustanowienie stanowiska ucznia wspomagającego działalność szkolnego rzecznika dyrektor szkoły lub placówki rozpatruje w terminie niedłuższym niż 2 miesiące od dnia jego złożenia.

Art. 42t. Przepisów rozdziału 2a nie stosuje się do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, innych form wychowania przedszkolnego i placówek, o których mowa w art. 2 pkt 9–11.”;

3) w art. 51 w ust. 1 w pkt 4 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) dyrektorów szkół – w sprawach z zakresu obowiązku szkolnego i obowiązku nauki oraz w sprawach skreślenia uczniów z listy uczniów, z zastrzeżeniem art. 53 ust. 1aa;”;

4) w art. 53 po ust. 1a dodaje się ust. 1aa w brzmieniu:

„1aa. Dyrektor specjalistycznej jednostki nadzoru, o której mowa w ust. 1, wykonuje zadania organu wyższego stopnia w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego w stosunku do dyrektorów szkół i placówek, o których mowa w ust. 1, w sprawach skreślenia uczniów z listy uczniów.”;

5) w art. 68 ust. 2–3a otrzymują brzmienie:

„2. Dyrektor szkoły lub placówki skreśla ucznia z listy uczniów, w drodze decyzji, w przypadku:

1) wymierzenia kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 pkt 5;

2) o którym mowa w art. 44z ust. 2, art. 44zk ust. 8, art. 44zn ust. 4 i art. 44zo ust. 1 ustawy o systemie oświaty.

3. Kurator oświaty, na wniosek dyrektora szkoły, przenosi ucznia objętego obowiązkiem szkolnym do innej szkoły, w drodze decyzji, w przypadku wymierzenia kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 pkt 4. Kurator oświaty, na wniosek dyrektora szkoły, może przenieść ucznia objętego obowiązkiem szkolnym, w drodze decyzji, do innej szkoły także w innych uzasadnionych przypadkach.

3a. W przypadku ucznia szkoły artystycznej, w której uczeń ten realizuje obowiązek szkolny, dyrektor szkoły artystycznej skreśla ucznia z listy uczniów, w drodze decyzji, po uzyskaniu pozytywnej opinii specjalistycznej jednostki nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1, w przypadku:

1) wymierzenia kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 pkt 5;

2) o którym mowa w art. 44zk ust. 8 ustawy o systemie oświaty.”;

6) w art. 80:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W szkołach i placówkach działają rady szkół i placówek.”,

b) uchyla się ust. 1a,

c) po ust. 1a dodaje się ust. 1b i 1c w brzmieniu:

„1b. W szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne, placówkach artystycznych oraz placówkach zapewniających opiekę

i wychowanie uczniom szkół artystycznych w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania mogą działać rady szkół lub placówek.

1c. W przypadku szkół i placówek, o których mowa w ust. 1b, dyrektor szkoły lub placówki może organizować powstanie rady szkoły lub placówki z własnej inicjatywy albo na wniosek rady rodziców lub samorządu uczniowskiego.”,

d) w ust. 2 w pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) rozpatruje odwołania, o których mowa w art. 42c ust. 15.”;

7) w art. 81:

a) w ust. 5 po wyrazie „Rada” dodaje się wyrazy „szkoły lub placówki”,

b) ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. W posiedzeniach rady szkoły lub placówki mogą brać udział, z głosem doradczym, dyrektor szkoły lub placówki, szkolny rzecznik oraz przedstawiciel organu prowadzącego szkołę lub placówkę.”,

c) uchyla się ust. 13,

d) w ust. 14 skreśla się wyrazy „i ust. 13”,

e) w ust. 15 wyrazy „ust. 1, 9 i 13” zastępuje się wyrazami „ust. 1 i 9”;

8) w art. 83 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, określi, w drodze rozporządzenia, typy i rodzaje szkół oraz rodzaje placówek, w których nie tworzy się rad rodziców, uwzględniając organizację szkoły lub placówki lub brak możliwości bezpośredniego uczestniczenia w ich działalności reprezentacji rodziców.”;

9) w art. 85:

a) po ust. 2 dodaje się ust. 2a–2c w brzmieniu:

„2a. W celu wspierania działań samorządu w szkole lub placówce działa opiekun samorządu.

2b. Opiekunem samorządu może być nauczyciel danej szkoły lub placówki, wybrany przez uczniów bezwzględną większością głosów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym, po wyrażeniu przez niego zgody na wybór.

2c. W zespole szkół lub placówek, o których mowa w art. 2 pkt 3–8, w których zgodnie ze statutem działa jeden samorząd szkół lub placówek wchodzących w skład

tego zespołu, działa jeden opiekun samorządu szkół lub placówek wchodzących w skład tego zespołu.”,

b) w ust. 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Zasady wybierania i działania organów samorządu oraz zasady wybierania i odwoływania opiekuna samorządu określa regulamin uchwalany przez ogół uczniów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym.”,

c) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Samorząd może:

1) przedstawiać radzie szkoły lub placówki, radzie pedagogicznej, radzie rodziców oraz dyrektorowi wnioski i opinie we wszystkich sprawach szkoły lub placówki, lub członków społeczności szkolnej, a w sprawach dotyczących praw, wolności i obowiązków uczniowskich – także szkolnemu rzecznikowi, gminnemu rzecznikowi, powiatowemu rzecznikowi, wojewódzkiemu rzecznikowi lub Krajowemu Rzecznikowi;

2) prowadzić działalność kulturalną, w tym wydawniczą, oświatową, sportową oraz rozrywkową, zgodnie z potrzebami uczniów i możliwościami organizacyjnymi szkoły lub placówki, w porozumieniu z dyrektorem szkoły lub placówki.”,

d) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, typy i rodzaje szkół oraz rodzaje placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego ze względu na konieczność stosowania w szkole lub placówce specjalnej organizacji nauki i metod pracy, a także ze względów wychowawczych, opiekuńczych i resocjalizacyjnych.”;

10) w art. 86 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. W przypadku szkół i placówek publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne oraz szkół i placówek niepublicznych warunek uzyskania pozytywnej opinii rady rodziców uznaje się za spełniony, gdy pozytywną opinię wyrazi organ wskazany w statucie tej szkoły lub placówki, reprezentujący rodziców uczniów tej szkoły lub placówki.”;

11) art. 87 otrzymuje brzmienie:

„Art. 87. Przepisy art. 83 oraz art. 84 ust. 1–4, 6 i 7 nie dotyczą szkół i placówek publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne oraz szkół i placówek niepublicznych.”;

12) w art. 98 w ust. 1:

a) pkt 17 otrzymuje brzmienie:

„17) prawa i wolności uczniowskie inne niż wymienione w art. 42a ust. 1 i 3, szczegółowy sposób realizacji obowiązków, o których mowa w art. 42b pkt 5 i 7, zasady upowszechniania wśród uczniów wiedzy o ich prawach, wolnościach i obowiązkach, a także tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw i wolności uczniowskich do organu szkoły lub placówki;”,

b) uchyla się pkt 19,

c) pkt 20 otrzymuje brzmienie:

„20) przypadki inne niż wymienione w art. 42c ust. 3 pkt 4, w których dyrektor szkoły podstawowej może wystąpić do kuratora oświaty z wnioskiem o przeniesienie do innej szkoły;”;

13) uchyla się art. 99;

14) w art. 100:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej oraz szkoły artystycznej może wprowadzić obowiązek noszenia przez uczniów na terenie szkoły jednolitego stroju:

1) z własnej inicjatywy, za zgodą rady szkoły, rady rodziców i po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego;

2) na wniosek:

a) rady szkoły, za zgodą rady rodziców i po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego,

b) rady rodziców, za zgodą rady szkoły i po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego,

c) rady pedagogicznej, za zgodą rady szkoły, rady rodziców i po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego,

d) samorządu uczniowskiego, za zgodą rady szkoły i rady rodziców.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Zgoda rady szkoły, o której mowa w ust. 1 pkt 2 lit. c, nie jest wymagana w przypadku, o którym mowa w art. 82.”,

c) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Wzór jednolitego stroju, o którym mowa w ust. 1, ustala dyrektor szkoły w uzgodnieniu z radą rodziców i samorządem uczniowskim.

4. Dyrektor szkoły, w której wprowadzono obowiązek noszenia przez uczniów jednolitego stroju, może, w uzgodnieniu z radą szkoły i radą rodziców, określić sytuacje, w których przebywanie ucznia na terenie szkoły nie wymaga noszenia przez niego jednolitego stroju.”,

d) uchyla się ust. 6;

15) w art. 172 w ust. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) prawa i obowiązki pracowników, prawa i wolności uczniowskie inne niż wymienione w art. 42a ust. 1 i 3, szczegółowy sposób realizacji obowiązków, o których mowa w art. 42b pkt 5 i 7, zasady upowszechniania wśród uczniów wiedzy o ich prawach, wolnościach i obowiązkach, przypadki, w których uczeń może zostać skreślony z listy uczniów szkoły lub placówki, inne niż wymienione w art. 42c ust. 3 pkt 5, a także tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw i wolności uczniowskich do organu szkoły lub placówki;”.

Art. 2. W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881 i 1019 oraz z 2026 r. poz. 203 i 319) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 44b:

a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Ocenianie zachowania ucznia polega na rozpoznawaniu przez wychowawcę oddziału, nauczycieli oraz uczniów danego oddziału stopnia respektowania przez ucznia zasad współżycia społecznego i norm etycznych oraz obowiązków uczniowskich.”,

b) w ust. 5 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) dostarczanie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach i trudnościach w nauce i zachowaniu ucznia oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia, z tym że uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec dostarczania tych informacji jego rodzicom;”,

c) w ust. 6 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) ustalanie warunków i sposobu przekazywania rodzicom informacji o postępach i trudnościach w nauce i zachowaniu ucznia oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia, z tym że uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec przekazania tych informacji jego rodzicom.”,

d) w ust. 8 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) w przypadku gdy w oddziale uczą się uczniowie pełnoletni – możliwości wyrażenia sprzeciwu przez uczniów pełnoletnich wobec udostępniania ich rodzicom informacji, o których mowa w ust. 5 pkt 5, ust. 6 pkt 7, art. 44e ust. 2 i 4 oraz art. 44g ust. 1.”,

e) po ust. 8 dodaje się ust. 8a w brzmieniu:

„8a. Sprzeciw, o którym mowa w ust. 8 pkt 4, uczeń pełnoletni składa dyrektorowi szkoły lub placówki w formie pisemnej. Dyrektor szkoły lub placówki przestaje udostępniać rodzicom informacje objęte sprzeciwem niezwłocznie, niepóźniej niż w terminie 3 dni od dnia otrzymania sprzeciwu.”;

2) w art. 44e:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców. Uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec ujawniania ocen jego rodzicom.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia są udostępniane uczniowi i jego rodzicom. Uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec udostępniania tych prac jego rodzicom.”,

c) w ust. 5:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Na wniosek ucznia, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także na wniosek jego rodziców, dokumentacja dotycząca:”,

– część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– jest udostępniana do wglądu uczniowi, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także jego rodzicom.”;

3) w art. 44g ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej nauczyciele prowadzący poszczególne zajęcia edukacyjne oraz wychowawca oddziału informują ucznia i jego rodziców o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych

z zajęć edukacyjnych i przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zachowania, w terminie i formie określonych w statucie szkoły. Uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec informowania jego rodziców o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zachowania.”;

4) w art. 44l ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Egzamin klasyfikacyjny przeprowadza się niepóźniej niż w dniu poprzedzającym dzień zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych. Termin egzaminu klasyfikacyjnego uzgadnia się z uczniem, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także z jego rodzicami.”;

5) w art. 44n:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Uczeń, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także jego rodzice, mogą zgłosić zastrzeżenia do dyrektora szkoły, jeżeli uznają, że roczna ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych lub roczna ocena klasyfikacyjna zachowania zostały ustalone niezgodnie z przepisami dotyczącymi trybu ustalania tych ocen.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Uczeń, który z przyczyn usprawiedliwionych nie przystąpił do sprawdzianu, o którym mowa w ust. 4 pkt 1, w wyznaczonym terminie, może przystąpić do niego w dodatkowym terminie wyznaczonym przez dyrektora szkoły w uzgodnieniu z uczniem, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także z jego rodzicami.”;

6) w art. 44zd:

a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Ocenianie zachowania ucznia polega na rozpoznawaniu przez wychowawcę oddziału, nauczycieli oraz uczniów danego oddziału stopnia respektowania przez ucznia zasad współżycia społecznego i norm etycznych oraz obowiązków uczniowskich.”,

b) w ust. 5a pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) dostarczanie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach i trudnościach w nauce i zachowaniu ucznia oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia, z tym że uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec dostarczania tych informacji jego rodzicom;”,

c) w ust. 5b pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) ustalanie warunków i sposobu przekazywania rodzicom informacji o postępach i trudnościach w nauce i zachowaniu ucznia oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia, z tym że uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec przekazywania tych informacji jego rodzicom.”,

d) w ust. 6 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) w przypadku gdy w szkole artystycznej innej niż artystyczna szkoła policealna uczą się uczniowie pełnoletni – możliwości wyrażenia sprzeciwu przez uczniów pełnoletnich wobec udostępniania ich rodzicom informacji, o których mowa w ust. 5a pkt 5, ust. 5b pkt 7, art. 44zda ust. 2 i 4 oraz art. 44zf ust. 1.”,

e) po ust. 6 dodaje się ust. 6a w brzmieniu:

„6a. Sprzeciw, o którym mowa w ust. 6 pkt 4, uczeń pełnoletni składa dyrektorowi szkoły artystycznej w formie pisemnej. Dyrektor szkoły artystycznej przestaje udostępniać rodzicom informacje objęte sprzeciwem niezwłocznie, niepóźniej niż w terminie 3 dni od dnia otrzymania sprzeciwu.”;

7) w art. 44zda:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców. Uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec ujawniania ocen jego rodzicom. W artystycznej szkole policealnej oceny są jawne dla ucznia.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia są udostępniane uczniowi i jego rodzicom. Uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec udostępniania tych prac jego rodzicom. W artystycznej szkole policealnej sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia są udostępniane uczniowi.”,

c) w ust. 5:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Na wniosek ucznia, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także na wniosek jego rodziców, dokumentacja dotycząca:”,

– część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– jest udostępniana do wglądu uczniowi, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także jego rodzicom.”;

8) w art. 44zf ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej nauczyciele prowadzący poszczególne zajęcia edukacyjne oraz wychowawca oddziału informują ucznia i jego rodziców o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zachowania, w terminie i formie określonych w statucie szkoły artystycznej. Uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec informowania jego rodziców o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zachowania.”;

9) w art. 44zib ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Egzamin klasyfikacyjny przeprowadza się niepóźniej niż w dniu poprzedzającym dzień zakończenia rocznych, a w artystycznej szkole policealnej – semestralnych, zajęć dydaktyczno-wychowawczych. Termin egzaminu klasyfikacyjnego uzgadnia się z uczniem, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także z jego rodzicami, a w artystycznej szkole policealnej – z uczniem.”;

10) w art. 44zla:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Uczeń, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także jego rodzice, mogą zgłosić zastrzeżenia do dyrektora szkoły artystycznej, jeżeli uznają, że roczna ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych lub roczna ocena klasyfikacyjna zachowania zostały ustalone niezgodnie z przepisami dotyczącymi trybu ustalania tych ocen.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Uczeń, który z przyczyn usprawiedliwionych nie przystąpił do sprawdzianu, o którym mowa w ust. 4 pkt 1, w wyznaczonym terminie, może przystąpić do niego w dodatkowym terminie wyznaczonym przez dyrektora szkoły artystycznej w uzgodnieniu z uczniem, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także z jego rodzicami, a w artystycznej szkole policealnej – w uzgodnieniu z uczniem.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 po ust. 2b dodaje się ust. 2c w brzmieniu:

„2c. W sprawach uczniów Rzecznik współpracuje z Krajowym Rzecznikiem Praw Uczniowskich.”;

2) w art. 9 po pkt 2b dodaje się pkt 2c w brzmieniu:

„2c) na wniosek Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich;”.

Art. 4. W ustawie z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2023 r. poz. 292) po art. 11a dodaje się art. 11b w brzmieniu:

„Art. 11b. W sprawach uczniów Rzecznik współpracuje z Krajowym Rzecznikiem Praw Uczniowskich.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338) w art. 41^2 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) przedstawiciela Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich;”;

2) w ust. 3 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wskazanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznika Praw Dziecka, Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich i Prezesa Rady Ministrów;”.

Art. 6. W ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 409, z 2025 r. poz. 620 i 1661 oraz z 2026 r. poz. 26 i 160) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 52 w pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich i wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich.”;

2) w art. 53 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Stanowiska, o których mowa w art. 52 pkt 5 i 6, mogą zajmować osoby, które spełniają wymagania określone w odrębnych przepisach.”;

3) w art. 53a:

a) ust. 4a otrzymuje brzmienie:

„4a. Osoby na stanowiska, o których mowa w art. 52 pkt 5 i 6, powołuje i odwołuje się według odrębnych przepisów.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Urzędnikowi służby cywilnej oraz pracownikowi służby cywilnej powołanemu na stanowisko, o którym mowa w art. 52 pkt 2–6, dyrektor generalny urzędu, w którym jest on zatrudniony, udziela urlopu bezpłatnego na czas powołania.”,

c) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Dyrektorowi generalnemu powołanemu na stanowisko, o którym mowa w art. 52 pkt 1–4 lub 6 urlopu bezpłatnego udziela kierownik urzędu, w którym jest on dotychczas zatrudniony.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2026 r. poz. 163) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku gdy nieletni wykazuje przejawy demoralizacji lub dopuścił się czynu karalnego na terenie szkoły lub w związku z realizacją obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, dyrektor tej szkoły może, za zgodą rodziców albo opiekuna nieletniego oraz nieletniego, zastosować, jeżeli jest to wystarczające, środek oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia, ostrzeżenia ustnego albo ostrzeżenia na piśmie, przeproszenia pokrzywdzonego, przywrócenia stanu poprzedniego lub wykonania określonych prac porządkowych na rzecz szkoły. Zastosowanie środka oddziaływania wychowawczego w tym przypadku wyłącza zastosowanie kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, 1160 i 1837 oraz z 2026 r. poz. 187, 203 i 451). Przepisu nie stosuje się w przypadku, gdy nieletni dopuścił się czynu zabronionego wyczerpującego znamiona przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego.”;

2) w art. 115 w ust. 3 po wyrazach „Rzecznikiem Praw Pacjenta,” dodaje się wyrazy „Krajowym Rzecznikiem Praw Uczniowskich,”;

3) w art. 353 w ust. 1 po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:

„6a) Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich;”.

Art. 8. 1. Z dniem 1 września 2026 r. tworzy się Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

2. Pierwszy nabór dla kandydatów na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42h ustawy zmienianej w art. 1, ogłasza się w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie przepisów art. 42d–42k ustawy zmienianej w art. 1. Do naboru stosuje się przepisy art. 42h ustawy zmienianej w art. 1 i przepisy wydane na podstawie art. 42h ust. 5 tej ustawy.

3. Jeżeli w wyniku naboru, o którym mowa w ust. 2, nie zostanie wyłoniony kandydat na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, niezwłocznie przeprowadza się kolejny nabór dla kandydatów na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42h ustawy zmienianej w art. 1. Do kolejnego naboru stosuje się przepisy art. 42h ustawy zmienianej w art. 1 i przepisy wydane na podstawie art. 42h ust. 5 tej ustawy.

4. Jeżeli w wyniku kolejnego naboru, o którym mowa w ust. 3, nie zostanie wyłoniony kandydat na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania powołuje na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, osobę spełniającą wymagania, o których mowa w art. 42h ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1. Przepis art. 42h ust. 3 stosuje się odpowiednio.

5. Pierwsze powołanie na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich następuje niewcześniej niż z dniem 1 września 2026 r.

6. Pierwsze sprawozdanie, o którym mowa w art. 42j ust. 4 ustawy zmienianej w art. 1, Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich przedstawia za okres od dnia powołania do dnia 31 grudnia 2027 r. w terminie do dnia 30 marca 2028 r.

Art. 9. 1. Z dniem 1 stycznia 2027 r. tworzy się wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich, o którym mowa w art. 42l ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

2. Kurator oświaty składa do Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42e ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, wniosek o powołanie wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich, o którym mowa w art. 42l ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, w terminie 30 dni od dnia powołania pierwszego Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich zgodnie z art. 8.

3. Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich powołuje wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich niewcześniej niż z dniem 1 stycznia 2027 r.

Art. 10. 1. Tworzy się szkolnego rzecznika praw uczniowskich, o którym mowa w art. 42q ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

2. W szkołach i placówkach, w których przed dniem 1 września 2026 r. nie wybrano opiekuna samorządu uczniowskiego, opiekuna samorządu uczniowskiego wybiera się zgodnie z przepisami art. 85 ust. 2a–3 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, niepóźniej niż do dnia 31 października 2026 r. Z dniem wyboru opiekun samorządu uczniowskiego staje się szkolnym rzecznikiem praw uczniowskich, o którym mowa w art. 42q ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

3. Jeżeli w szkole lub placówce przed dniem 1 września 2026 r. wybrano opiekuna samorządu uczniowskiego, opiekun ten z dniem 1 września 2026 r. staje się opiekunem samorządu uczniowskiego, o którym mowa w art. 85 ust. 2a ustawy zmienianej w art. 1, i szkolnym rzecznikiem praw uczniowskich, o którym mowa w art. 42q ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

4. W szkołach i placówkach, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego lub w których opiekunem samorządu uczniowskiego, o którym mowa w art. 85 ust. 2a ustawy zmienianej w art. 1, jest dyrektor lub nauczyciel zajmujący inne stanowisko kierownicze w szkole lub placówce, szkolnego rzecznika praw uczniowskich, o którym mowa w art. 42q ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, wybiera się niepóźniej niż do dnia 31 października 2026 r. Przepisy art. 42s ust. 2 i 3 ustawy zmienianej w art. 1 stosuje się.

Art. 11. 1. Przepisy art. 42d ust. 3 pkt 2 i pkt 5 lit. b, art. 42e ust. 1 pkt 9 lit. a, art. 42l ust. 3 pkt 2 i pkt 6 lit. b, art. 42m ust. 1 pkt 8 lit. a, art. 42o ust. 8 pkt 2 i pkt 6 lit. b oraz ust. 9 pkt 2 i pkt 6 lit. b oraz art. 42p ust. 1 pkt 4 lit. a ustawy zmienianej w art. 1, w zakresie dotyczącym art. 42q ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się od dnia 1 września 2026 r.

2. Przepisy art. 42e–42g, art. 42j, art. 42o ust. 8 pkt 5 i ust. 9 pkt 5 oraz art. 42p ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy zmienianej w art. 1, w zakresie dotyczącym Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, lub jego zadań i kompetencji stosuje się od dnia 1 września 2026 r.

3. Przepisy art. 42d ust. 3 pkt 2 i pkt 5 lit. b, art. 42e ust. 1 pkt 9 lit. a, art. 42f ust. 5, art. 42m, art. 42n ust. 5–10, art. 42o ust. 8 pkt 5 i ust. 9 pkt 5, art. 42p ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 3 i 4, art. 42q ust. 4 pkt 4 oraz art. 42r ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1, oraz art. 85 ust. 5 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w zakresie dotyczącym wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich, o którym mowa w art. 42l ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, lub jego zadań i kompetencji, stosuje się od dnia 1 stycznia 2027 r.

Art. 12. 1. Szkoły i placówki dostosują statuty do zmian wynikających z niniejszej ustawy w terminie do dnia 31 października 2026 r., z tym że w zakresie zmian, o których mowa w art. 80 i art. 81 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą – w terminie do dnia 31 października 2028 r.

2. Obowiązek noszenia przez uczniów na terenie szkoły jednolitego stroju, wprowadzony przed dniem 1 września 2026 r. zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, oraz wzór tego stroju, ustalony przed dniem 1 września 2026 r., zgodnie z art. 100 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, pozostają w mocy.

Art. 13. Do spraw dotyczących skreślenia ucznia z listy uczniów lub przeniesienia ucznia do innej szkoły, wszczętych i niezakończonych przed dniem 1 września 2026 r., stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 14. 1. Maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na wykonywanie zadań wynikających z niniejszej ustawy wynosi w roku:

1) 2026 – 0,3656 mln zł;
2) 2027 – 5,3799 mln zł;
3) 2028 – 5,8872 mln zł;
4) 2029 – 6,0344 mln zł;
5) 2030 – 6,1853 mln zł;
6) 2031 – 6,3399 mln zł;
7) 2032 – 6,4984 mln zł;
8) 2033 – 6,6609 mln zł;
9) 2034 – 6,8274 mln zł;
10) 2035 – 6,9981 mln zł.

2. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania monitoruje wykorzystanie limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, oraz wdraża mechanizmy korygujące, o których mowa w ust. 3.

3. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczeniem przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków określonego w ust. 1 stosuje się mechanizm korygujący polegający na ograniczeniu wydatków na wykonywanie zadań określonych w ust. 1.

4. W przypadku gdy wysokość wydatków w poszczególnych miesiącach jest zgodna z planem finansowym, przepisu ust. 3 nie stosuje się.

Art. 15. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 83 ust. 6 i art. 85 ust. 8 ustawy zmienianej w art. 1 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych odpowiednio na podstawie art. 83 ust. 6 i art. 85 ust. 8 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, niedłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 16. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2026 r., z wyjątkiem:

1) art. 1 pkt 2 w zakresie art. 42d–42p i art. 42t, art. 6, art. 8, art. 9, art. 11 i art. 14, które wchodzą w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia;

2) art. 1 pkt 6 lit. a–c, pkt 7 lit. c–e i pkt 14 lit. c w zakresie art. 100 ust. 4, które wchodzą w życie z dniem 1 września 2028 r.

Uzasadnienie

Potrzeba i cel wydania ustawy

Prawa i obowiązki uczniowskie to ważne społecznie zagadnienie, szczególnie że prawa i obowiązki te wynikają z ludzkiej godności (jak wszystkie prawa, wolności i obowiązki człowieka; art. 30 Konstytucji RP stanowi, że przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych), a szkoła lub placówka[1)] to pierwsze miejsce, gdzie jednostka mierzy się z hierarchiczną podległością, nierzadko wobec władzy publicznej, będąc szczególnie narażoną na naruszenia z uwagi na wiek i nieznajomość prawa. To zatem kluczowe, aby już od wieku dziecięcego propagować wśród uczniów idee ich praw, wolności i obowiązków, a także pokazywać im, jak prawo działa w praktyce przez bezpośrednie przełożenie na nich samych.

Z uwagi na hierarchiczną podległość ucznia w środowisku oświatowym jest możliwe naruszanie jego praw lub wolności, nawet nieintencjonalne. O istnieniu tego zjawiska świadczy chociażby założenie w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych skupiających się na działalności na rzecz uczniów i ich praw, np. Fundacja Varia Posnania, Fundacja na rzecz Praw Ucznia, Stowarzyszenie Kogutorium i Stowarzyszenie na rzecz Praworządności w Szkołach „Stowarzyszenie Umarłych Statutów”.

Możliwość tych naruszeń potęgują ponadto m.in.: brak zebrania w jeden katalog praw i wolności przysługujących uczniom, niezrozumiała zawartość katalogu „podstawowych praw ucznia” w art. 85 ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą – Prawo oświatowe”, scedowanie dokładnego określenia katalogów praw i obowiązków uczniowskich na szkolne statuty (co powoduje niejednolitość na poziomie kraju), jak również niewystarczająca regulacja katalogu obowiązków uczniowskich z art. 99 ustawy – Prawo oświatowe.

Z powyższych względów Ministra Edukacji Barbara Nowacka z dniem 27 marca 2024 r. powołała w Ministerstwie Edukacji Narodowej Zespół do spraw Praw i Obowiązków Ucznia (zarządzenie Ministra Edukacji z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw

---

[1)] Zgodnie z art. 4 pkt 14 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, przez „placówkę” należy rozumieć jednostki organizacyjne wymienione w art. 2 pkt 3–8 i 10 tej ustawy.

Praw i Obowiązków Ucznia; Dz. Urz. ME poz. 27) złożony z nauczycieli-praktyków, akademików, prawników, a także przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na rzecz uczniów i ich praw. Zespół ten przygotował rekomendacje, a niniejszy projekt ustawy jest pierwszą częścią jurydyzacji tychże rekomendacji.

Celem niniejszego projektu ustawy jest uporządkowanie systemu praw i obowiązków uczniowskich przez zebranie ich w katalogi, wraz z doszczegółowieniem niektórych z nich oraz określeniem ustawowego trybu karania uczniów, jak również utworzenie systemu ochrony praw uczniowskich składającego się z Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich (ogólnokrajowego), 16 wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich oraz szkolnych rzeczników praw uczniowskich. Dopuszczona zostanie też możliwość powoływania powiatowych i gminnych (miejskich) rzeczników praw uczniowskich. Ponadto obowiązkowe stanie się powoływanie rad szkół lub placówek.

Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana

W obecnej chwili brak jest wyczerpującego katalogu praw i obowiązków uczniowskich na poziomie ustawy. Zagadnienia te zostały scedowane w art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe na poziom szkolnych statutów, co powoduje niejednolitość tych uregulowań na poziomie kraju. Tymczasem ludzkie prawa i obowiązki są pochodzenia naturalnego i wynikają z ludzkiej godności (art. 30 Konstytucji RP). Trzeba więc zapewnić jednolity standard na poziomie ogólnokrajowym.

Co prawda w ustawie – Prawo oświatowe i innych aktach prawnych o różnej hierarchicznie mocy występują różne uczniowskie prawa podmiotowe. Są one jednak „rozrzucone" w różnych miejscach systemu prawnego, co utrudnia uczniom – osobom młodym i niewykwalifikowanym w prawie – zapoznawanie się z nimi.

Tymczasem o tym, że istnieje potrzeba większej ochrony praw i wolności uczniowskich, świadczy choćby to, że w ostatnich latach powstało szereg organizacji pozarządowych, które zajmują się tylko tym zagadnieniem (np. Fundacja na rzecz Praw Ucznia, Stowarzyszenie Kogutorium, Stowarzyszenie Umarłych Statutów, Fundacja Varia Posnania i Stowarzyszenie dO!PAmina Lab; rok rocznie informują one o łącznie tysiącach spraw, które do nich wpływają z obszaru całej Polski), a także rzeczników praw uczniowskich powoływanych przez jednostki samorządu terytorialnego, m.in. w Warszawie, Poznaniu, Gdańsku i Krakowie. To pokazuje, że potrzeba społeczna jest duża i państwo ma obowiązek tak otoczyć opieką uczniów, aby ich prawa i wolności były realnie szanowane.

Wskazać ponadto trzeba, że sygnały na temat naruszania praw uczniów są wciąż powszechne i stąd konieczność, aby organizacje działające na ich rzecz działały profesjonalnie. Niezależnie od liczby publikacji medialnych, warto zwrócić uwagę na fakt, że badania naukowe przeprowadzane w ostatnich latach także potwierdzają, że skala naruszeń jest bardzo wysoka. Przykładowo, M. Wolanin w monografii *Prawa ucznia* (Oficyna Wydawnicza „Impuls", wyd. 3, Kraków 2022) wskazuje, że w ramach przeprowadzonego przez niego badania ankietowego na grupie 849 osób aż 57,1% respondentów (485 osób) wskazało, że ma poczucie, że ich prawa są w szkole łamane (s. 92–93). Podobne wnioski zaprezentowano w publikacji Ł. Korzeniowski (red.), *Prawa ucznia w Polsce. Raport z badań* (Kraków 2023; online: https://raport.sus.org.pl/ebook.pdf [dostęp: 20 lutego 2025 r.]). Tam jednak skala naruszeń zdaje się znacznie wyższa – według wskazanych wyników, poczucie, że kiedykolwiek w szkole własne prawa zostały naruszone, miało aż 81,3% odpowiadających, przy czym zaledwie 49,4% z tej grupy jakkolwiek na to naruszenie zareagowało (s. 98). W obydwu badaniach (niezależnie od wyniku procentowego) widać pojawianie się w polskich szkołach i placówkach problemu naruszania praw uczniowskich.

Ponadto aktualnie obowiązujący przepis art. 85 ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe regulujący prawa ucznia w kontekście działalności samorządu uczniowskiego może budzić wątpliwości co do hierarchicznej ważności praw ucznia, a także prawidłowej oceny, co jest prawem ucznia, a co uprawnieniem samorządu uczniowskiego jako społecznego organu w systemie oświaty, np. zawarto w tym katalogu „prawo redagowania i wydawania gazety szkolnej" czy „prawo wyboru nauczyciela pełniącego rolę opiekuna samorządu", a już nie prawa do poszanowania godności ucznia czy do równego traktowania. Z całą pewnością zatem nie można uznać katalogu zawartego w art. 85 ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe za katalog „podstawowych praw ucznia" rozumianych jako prawa najbardziej elementarne, niezbędne dla uczęszczania do szkoły lub placówki, pobierania w niej nauki i bycia użytkownikiem zakładu administracyjnego o charakterystycznej misji.

Z drugiej zaś strony, obowiązki uczniowskie, pozostając do uregulowania na poziomie statutowym, są w pewnym zakresie enumeratywnie wskazane w art. 99 ustawy – Prawo oświatowe, choć może zachodzić wątpliwość, czy jest to w istocie katalog tych obowiązków, czy swoiste wytyczne do opracowania regulacji statutowych. Tym samym mogą powstawać problemy w interpretowaniu i stosowaniu prawa.

Każdy ludzki obowiązek jest jednocześnie ograniczeniem ludzkiego prawa lub wolności (dla przykładu: obowiązek szkolny ogranicza prawo do nauki przez konieczność uczenia się

w szkole, a nie np. w zakładzie pracy). W związku z tym nałożenie jakiegokolwiek obowiązku na jednostkę musi zostać dokonane w trybie przewidzianym dla limitacji praw i wolności człowieka, a zatem w zgodzie m.in. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Norma ta wyznacza m.in. zasadę wyłączności ustawy, która stanowi, że ograniczenie ludzkich praw lub wolności może nastąpić tylko w drodze ustawy.

W związku z powyższym rozwiązaniem optymalnym spełniającym konstytucyjne wymagania i umożliwiającym jednolite stosowanie prawa w zakresie obowiązków uczniowskich w całym kraju jest wprowadzenie ustawowego katalogu zamkniętego obowiązków uczniowskich.

Co tyczy się zaś zagadnień związanych z prawami pełnoletnich osób uczących się i ich relacji z rodzicami w obliczu wygaśnięcia władzy rodzicielskiej oraz zyskania pełnej zdolności do czynności prawnych wskazać trzeba, że problem ten kilkukrotnie był podnoszony m.in. przez Rzecznika Praw Obywatelskich w jego wystąpieniach choćby z dnia 16 stycznia 2019 r. (VII.501.69.2018;https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/VII.501.69.2018%20w%20sprawie%20praw%20pełnoletnich%20uczniów.pdf [dostęp: 20 lutego 2025 r.]) czy z 3 kwietnia 2024 r. (VII.7031.38.2023.AT;https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2024-04/Do_ME_dostep_do_ocen_ucznia_pelnoletniego_03_04_2024.pdf [dostęp: 20 lutego 2025 r.]).

Statuty szkół lub placówek to ponadto – zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 19 ustawy – Prawo oświatowe – akty wewnętrzne stanowiące o karach oraz procedurze ich wymierzania. To podejście wydaje się być nieefektywne, ponieważ doprowadza do nakładania na uczniów kar niezgodnych z prawem wyższego rzędu, naruszających m.in. istotę prawa do nauki przez np. nakazanie opuszczenia sali lekcyjnej. Z tego względu zasadne zdaje się przeniesienie katalogu kar dla uczniów oraz procedury ich wymierzania na poziom ustawowy. To rozwiązanie zostało zaczerpnięte z przepisów o szkolnictwie wyższym, gdzie katalog kar dla studentów i procedura ich wymierzania są, co najmniej co do istoty, określone na poziomie ustawy.

W obecnym stanie prawnym tworzenie rad szkół lub placówek jest fakultatywne. Odsetek szkół lub placówek, gdzie zostały one powołane, jest niewielki. Tymczasem projektodawca dostrzega dużą wartość w tym, aby w szkole lub placówce działało gremium, w którym w równej liczbie zasiadają: uczniowie, rodzice i nauczyciele.

Wskazać też trzeba, że w obecnym stanie prawnym bywają powoływani rzecznicy praw uczniowskich na poziomie szkolnym, samorządowym lub wojewódzkim, ale jest to zależne od inicjatywy organu powołującego. Na poziomie ogólnokrajowym brak jest zaś dedykowanej osoby, do której mogliby zwrócić się wszyscy uczniowie. Bo choć większość z nich może

zwrócić się do Rzecznika Praw Dziecka o pomoc, to organ ten zajmuje się sprawami osób jedynie do osiągnięcia pełnoletności. W systemie oświaty liczna jest natomiast grupa osób pełnoletnich, które wciąż uczęszczają do szkół lub placówek. Ponadto nie posiada on narzędzi nadzoru i interwencji charakterystycznych dla systemu oświaty (np. polegających na wydawaniu wiążących zaleceń wobec szkół i placówek czy innych, wzorowanych na narzędziach nadzoru pedagogicznego). Co więcej jest to organ centralny mający swoją siedzibę w Warszawie. Jest on zatem dość „odległy" od uczniów, którzy – w razie wejścia w życie projektowanej ustawy – mogliby zwracać się najpierw do organów rzecznikowskich im terytorialnie bliższych, mających swoją właściwość w danej szkole, gminie/powiecie czy w danym województwie.

Niecelowe jest ponadto pozostawianie wszystkich spraw uczniów, w szczególności pełnoletnich, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, ponieważ organ ten jest obciążony wieloma innymi zagadnieniami prawnoczłowieczymi. Uczniowie zaś są szczególnie narażeni na naruszenia praw człowieka, ponieważ są osobami w młodym wieku oraz niewyspecjalizowanymi w prawie. Rzecznik Praw Obywatelskich jest natomiast generalnym rzecznikiem, który nie posiada w swoim Biurze nawet wyodrębnionej jednostki organizacyjnej poświęconej zagadnieniom działu oświata i wychowanie. W przypadku Rzecznika Praw Obywatelskich mają też zastosowanie argumenty przedstawione wobec Rzecznika Praw Dziecka w zakresie braku kompetencji istotnych dla interweniowania wewnątrz systemu oświaty oraz tego, że jest to organ centralny, z siedzibą w Warszawie i jedynie trzema pełnomocnikami terytorialnymi w innych miastach wojewódzkich. Dlatego też uznano za celowe powołanie struktury organów rzecznikowskich, które działałyby wyłącznie na rzecz uczniów i ich praw.

Aby system organów rzecznikowskich był wydolny, konieczne jest powołanie go na trzech poziomach: szkolnym, wojewódzkim i ogólnokrajowym. Do tego, obserwując mediacyjne, sieciujące i edukacyjno-promocyjne aktywności dotychczasowych samorządowych rzeczników praw uczniowskich, zaproponowano wprowadzenie możliwości powoływania przez gminy i powiaty (oraz miasta na prawach powiatu) odpowiednio gminnych (miejskich) i powiatowych rzeczników praw uczniowskich – o kompetencjach podobnych do tych wykonywanych obecnie tam, gdzie zostali oni powołani, tyle że na podstawie konkretnej, dedykowanej temu rozwiązaniu podstawie prawnej (zamiast, jak dotychczas, ogólnej, związanej z samorządowymi zadaniami oświatowymi). Nie planuje się jednak powoływania

ich odpowiedników na poziomie samorządu województwa (skoro wojewódzcy rzecznicy będą powoływani przy kuratoriach oświaty).

Przewidywane skutki prawne, w tym różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Definicja społeczności szkolnej

Zespół do spraw Praw i Obowiązków Ucznia zauważył w trakcie prac, że brak jest w ustawie – Prawo oświatowe zdefiniowanej grupy osób, która łączyłaby wszystkie osoby uczestniczące w codziennym życiu szkoły. Chodzi tu zatem o jedno pojęcie łączące uczniów, rodziców i nauczycieli. Z uwagi na dostrzeżony brak wnioskodawca proponuje uzupełnić art. 4 ustawy – Prawo oświatowe, zawierający tzw. słowniczek ustawy, o pojęcie „społeczności szkolnej" – grupy osób, do której należą uczniowie, rodzice i nauczyciele, dyrektorzy niebędący nauczycielami, o których mowa w art. 62 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe, a także osoby zatrudnione na podstawie art. 15 ust. 2 i 5–6a ustawy – Prawo oświatowe (art. 1 pkt 1 projektu ustawy – dodawany art. 4 pkt 20a ustawy – Prawo oświatowe). Pojęcie to jest później używane w dalszej części projektu.

Dodanie nowego rozdziału 2a do ustawy – Prawo oświatowe

Z uwagi na przygotowanie kompleksowego katalogu praw i obowiązków uczniowskich, wprowadzenie rozwiązań w zakresie karania uczniów, a także stworzenie systemu organów ochrony praw uczniowskich, jest konieczne wprowadzenie nowego rozdziału 2a w ustawie – Prawo oświatowe zatytułowanego: „Prawa, wolności i obowiązki uczniowskie oraz organy ochrony praw i wolności uczniowskich" (art. 1 pkt 2 projektu ustawy).

Rozdział ten obejmie swoim podmiotowym zakresem zastosowania zarówno publiczne, jak i niepubliczne szkoły (podstawowe, ponadpodstawowe, artystyczne) oraz placówki systemu oświaty, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe. Przepisów rozdziału 2a nie stosuje się bowiem do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, innych form wychowania przedszkolnego i placówek, o których mowa w art. 2 pkt 9–11 ustawy – Prawo oświatowe (projektowany art. 42t ustawy – Prawo oświatowe).

Ustawowy i semiimperatywny katalog praw uczniowskich

Dodawany w ustawie – Prawo oświatowe art. 42a zawiera katalog praw i wolności uczniowskich. Artykuł ten jest zbudowany na zasadzie normy semiimperatywnej – normy, która wyznacza ogólnokrajowe minimum (ogólnokrajowy standard), ale która jednocześnie pozwala,

aby szkoły lub placówki jeszcze bardziej polepszyły sytuację uczniów przez odpowiednie regulacje statutowe. To inspiracja semiimperatywną normą z art. 18 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 277, z późn. zm.), która pozwala np. zwiększyć pracodawcy wymiar urlopu wypoczynkowego dla pracowników w stosunku do liczby dni określonej w ustawach. Intencję tę potwierdza też treść dodawanego art. 42a ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe.

Założenie w projektowanej regulacji jest podobne. Ustawa ma wyznaczać minimum, a szkoły i placówki, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, będą mogły przyznać uczniom więcej praw lub wolności. Nie będą jednak mogły przyznać im mniej niż to, co wynika z art. 42a ustawy – Prawo oświatowe i ustaw z zakresu systemu oświaty oraz wydanych na ich podstawie aktów wykonawczych.

Zgodnie z projektowaną regulacją art. 42a ustawy – Prawo oświatowe, uczeń ma mieć prawo w szczególności do:

1) poszanowania jego godności oraz praw i wolności z niej wynikających;
2) równego traktowania z innymi uczniami;
3) nauczania i wychowania opartych o metody uznane przez współczesne nauki pedagogiczne;
4) poszanowania jego prywatności, w tym do:
   a) ochrony wizerunku,
   b) zachowania w poufności dotyczących go informacji, o których mowa w art. 30a ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe;
5) posiadania na terenie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, przedmiotów osobistych przy sobie lub przechowywania tych przedmiotów w miejscu do tego przeznaczonym, w sposób określony w statucie tej szkoły lub placówki, z tym że uczniowi mogą być odebrane przedmioty osobiste, których posiadanie:
   a) zagraża bezpieczeństwu ucznia lub innych osób lub narusza zasady bezpieczeństwa obowiązujące w tej szkole lub placówce,
   b) może doprowadzić do zachowania ucznia naruszającego przepisy:

- ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151),
- ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1162, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939);

6) kształtowania własnego stroju i wyglądu, z uwzględnieniem art. 42b pkt 4 i 5 ustawy – Prawo oświatowe;

7) rozwoju własnych zainteresowań i uzdolnień, w tym do brania udziału w konkursach, olimpiadach i turniejach oraz innych formach współzawodnictwa i prezentacji własnych osiągnięć;

8) zachowania odpowiednich proporcji między wysiłkiem szkolnym a czasem wolnym i rozwojem własnych zainteresowań, w szczególności w czasie dni wolnych od zajęć dydaktyczno-wychowawczych;

9) uzyskania pomocy materialnej na zasadach określonych w rozdziale 8a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o systemie oświaty”;

10) bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, oraz w trakcie zajęć organizowanych przez tę szkołę lub placówkę poza jej terenem;

11) informacji dotyczących procesu nauczania i wychowania, które jest realizowane w szczególności przez:

    a) publikowanie przez szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe, szkoły artystyczne lub placówki, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, objęte obowiązkiem prowadzenia Biuletynu Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902, z późn. zm.), w Biuletynie Informacji Publicznej:

– statutu szkoły lub placówki, w tym w wersji opracowanej jako tekst ujednolicony,

– uchwał zmieniających statut szkoły lub placówki,

– projektów uchwał zmieniających statut szkoły lub placówki,

b) zapewnienie przez szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową i szkołę artystyczną możliwości zapoznania się z tygodniowym rozkładem zajęć, o którym mowa w art. 110 ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe,

c) zapewnienie przez szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową i szkołę artystyczną możliwości zapoznawania się ze szkolnym zestawem programów nauczania, o którym mowa w art. 22a ust. 7 ustawy o systemie oświaty;

12) jawnego, sprawiedliwego i umotywowanego oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania ucznia szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej i odpowiednio ucznia szkoły artystycznej;

13) kontaktowania się ze szkołą podstawową, szkołą ponadpodstawową, szkołą artystyczną lub placówką, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, w dostępny dla niego sposób, określony w statucie tej szkoły lub placówki;

14) angażowania się w życie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, w tym przez zaangażowanie w działalność organów samorządu uczniowskiego lub udział w działalności kulturalnej, w tym wydawniczej, oświatowej, sportowej i rozrywkowej samorządu uczniowskiego;

15) udziału w wyborach członków organów samorządu uczniowskiego oraz opiekuna samorządu uczniowskiego zgodnie z art. 85 ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe, a także bycia wybranym do organów samorządu uczniowskiego;

16) udziału w wyborach członków rady szkoły lub placówki oraz bycia wybranym do rady szkoły lub placówki zgodnie z art. 81 ust. 6 ustawy – Prawo oświatowe;

17) składania skarg i wniosków we wszelkich sprawach związanych z działalnością szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, a także w interesie własnym lub na rzecz innego członka społeczności szkolnej za jego zgodą, bez narażenia ze strony organów szkoły lub placówki oraz jej pracowników na

jakikolwiek uszczerbek lub zarzut z tego powodu, jeżeli działał w granicach prawem dozwolonych.

Odebrane przedmioty, o których mowa w pkt 5 powyższego katalogu, należy złożyć w miejscu określonym w statucie szkoły lub placówki i wydać rodzicowi niepełnoletniego ucznia albo pełnoletniemu uczniowi po zakończeniu zajęć w danym dniu, chyba że posiadanie tych przedmiotów jest zabronione na podstawie odrębnych przepisów.

Ponadto zgodnie z art. 42a ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe uczniom będą przysługiwać następujące wolności:

1) od wszelkich form przemocy, w tym przemocy psychicznej i cyberprzemocy (co ma chronić uczniów od form przemocy, nie jest to jednak zakaz np. zwracania uwagi czy konstruktywnej krytyki, ponieważ nie są to zachowania stanowiące przemoc psychiczną);
2) od dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, wygląd, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, stan zdrowia, sytuację materialną, przekonania polityczne, pochodzenie etniczne, wyznanie albo jego brak i orientację seksualną;
3) sumienia, wyznania i światopoglądu;
4) słowa i uzewnętrzniania przekonań.

Wskazane prawa i wolności mają zastosowanie – tak, jak co do zasady cały projektowany rozdział 2a ustawy – Prawo oświatowe – wobec uczniów w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe (por. projektowany art. 42t ustawy – Prawo oświatowe).

Można wyróżnić szereg argumentów, które przemawiają za przygotowaniem kompleksowego katalogu praw (a także obowiązków) uczniowskich. Oto kilka z nich.

1. Uczniowie są młodzi, niewykwalifikowani w prawie. Są grupą szczególnie narażoną na naruszenia ich praw. Aby mogli reagować, muszą w ogóle wiedzieć, jakie prawa im przysługują. Sami tego katalogu nie „odkodują” z przeróżnych aktów prawnych, więc ustawodawca ułatwi im to zadanie i wskaże kompleksowy katalog w jednym miejscu w ustawie. Ponadto nauczyciele też nie mają wykształcenia prawniczego, zatem i dla nich stosowanie prawa dzięki proponowanej zmianie będzie prostsze.

2. Kompleksowy katalog w ustawie jest realizacją konstytucyjnych zasad – z art. 2 Konstytucji RP wynika szereg zasad, których urzeczywistnieniem będzie wprowadzenie do ustawy – Prawo oświatowe kompleksowego katalogu praw ucznia:

1) zasady określoności i pewności prawa, z których wynika m.in. to, że prawo ma być zrozumiałe dla jego odbiorców (szczególnie w wymiarze jasności zewnętrznej). W przypadku projektowanej ustawy głównymi odbiorcami będą uczniowie. Trzeba zatem tym większej wrażliwości na to, aby rozumieli oni katalog swoich praw (patrząc na ich wiek oraz brak wykwalifikowania w prawie). Stąd, zamieszczenie katalogu praw w jednym miejscu w ustawie będzie realizowało tę zasadę;

2) zasada zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa – skoro państwo chce chronić prawa uczniowskie, to musi stanowić takie prawo, które będzie wzbudzało uczniowskie zaufanie. Ten cel zostanie zrealizowany, gdy prawa ucznia nie będą „rozsiane" po aktach prawnych o różnej hierarchicznej mocy. Wykonaniem tej zasady jest zatem opracowanie w jednym miejscu katalogu praw uczniowskich — ułatwi to uczniom zapoznawanie się z nimi i wzbudzi ich zaufanie do państwa i prawa.

3. Usunięcie luk i swoista kodyfikacja – prace Zespołu do spraw Praw i Obowiązków Ucznia polegały w dużej mierze na transponowaniu poszczególnych uczniowskich praw do jednego ustawowego katalogu. To zatem przejaw swoistej kodyfikacji systemu praw i obowiązków uczniowskich. Dzięki niej zachowana będzie też większa spójność całego systemu, ponieważ prace polegające na zbieraniu różnych norm w jedno miejsce pozwoliły zauważyć luki prawne i jednocześnie je wyeliminować.

4. W polskim prawie istnieje szereg ustaw, które mają na celu chronić grupy szczególnie narażone na naruszenia (np. pracownicy czy pacjenci). Ustawowe katalogi ich praw także zawierają takie normy, które wynikają z innych aktów prawnych (w tym z Konstytucji RP czy z ratyfikowanych umów międzynarodowych). Mimo tego takie katalogi kodyfikuje się na poziomie ustawowym z powodów wskazanych w powyższych punktach.

Tu przykład: ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2024 r. poz. 581, z późn. zm.) zawiera nawet nie artykuły, a całe rozdziały poświęcone poszczególnym prawom pacjentów. Choćby bowiem prawo do informacji, o którym mowa w rozdziale 3 (art. 9 i nast.) tejże ustawy wynika przecież już z Konstytucji RP. Tak samo, prawo do zachowania w tajemnicy informacji medycznych (rozdz. 4, art. 13 i nast.) w sposób oczywisty wpisuje się w zakres konstytucyjnego prawa do prywatności. „Prawo do

poszanowania intymności i godności" (art. 20 ust. 1 ustawy) to natomiast koncept obecny zarówno w ustawie zasadniczej, jak i w międzynarodowych konwencjach. Wszystkie one są zatem zawarte w aktach wyższego rzędu, ale ustawodawca celowo wpisał je także do katalogu na poziomie ustawy. Ma to na celu nie tylko zebrać prawa w jedno miejsce i, tym samym, zwiększyć świadomość na ich temat wśród grupy narażonej na ich łamanie, ale również uszczegółowić poszczególne te prawa. Tak samo czyni wniesiony projekt w zakresie praw uczniowskich.

Projektowany art. 42a ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe nakłada na jednostki systemu oświaty objęte podmiotowym zakresem zastosowania tegoż artykułu obowiązek upowszechniania wśród uczniów wiedzy o prawach, wolnościach oraz obowiązkach uczniowskich i obywatelskich. Uszczegółowienie tego obowiązku na poziomie szkół i placówek można znaleźć w proponowanym znowelizowanym brzmieniu art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe.

W związku z powyższymi zmianami nowelizacji ulega też brzmienie art. 85 ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe. Nie jest bowiem zasadne utrzymywanie katalogu „podstawowych praw ucznia", w przypadku konstruowania odrębnego artykułu poświęconego uczniowskim prawom i wolnościom.

Ponadto art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe został uzupełniony o „zasady upowszechniania wśród uczniów wiedzy o ich prawach i obowiązkach". To zatem element, który będzie musiał być zawarty w statutach szkół lub placówek. Analogiczna zmiana dla szkół i placówek niepublicznych została wprowadzona w odpowiadającym art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowym art. 172 ust. 2 pkt 5 tej ustawy.

Ustawowy i zamknięty katalog obowiązków uczniowskich

W dodawanym art. 42b ustawy – Prawo oświatowe proponuje się wprowadzenie zamkniętego katalogu obowiązków uczniowskich. Jednocześnie zostanie uchylony art. 99 ustawy – Prawo oświatowe.

Niezasadne było nowelizowanie brzmienia art. 99 ustawy – Prawo oświatowe, ponieważ był on umieszczony w rozdziale dotyczącym szkół i placówek publicznych. Intencją wnioskodawcy jest natomiast objęcie tymże katalogiem szerszego zakresu osób, tj. osób uczących się w publicznych i niepublicznych szkołach podstawowych, ponadpodstawowych i artystycznych, a także w placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe. Dlatego właśnie katalog ten został zamieszczony w rozdziale 2a, w dodanym

art. 42b ustawy – Prawo oświatowe. Jednocześnie, niezasadne było nowelizowanie treści art. 35 ustawy – Prawo oświatowe, ponieważ wskazane tam obowiązki nie są obowiązkami uczniowskimi, tylko obywatelskimi (wynikającymi z art. 70 Konstytucji RP).

Z uwagi na zamknięty charakter katalogu szkoły i placówki nie będą mogły nakładać na uczniów żadnych innych dodatkowych obowiązków. Obowiązki ludzkie można bowiem ustalić tylko w ustawie (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i ta aktywność legislacyjna jest przejawem realizacji tego założenia. Z tego względu art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe zmienia brzmienie m.in. przez wykreślenie z niego fragmentu o obowiązkach uczniowskich, a art. 99 ustawy – Prawo oświatowe jest uchylany w całości. Oczywiście jednak, szkoły będą mogły część obowiązków doprecyzować czy dostosować do lokalnych zwyczajów (zob. np. art. 42b pkt 5 i 7 ustawy – Prawo oświatowe, które cedują pewne sprawy do uregulowania przez akty wewnątrzszkolne).

Do tego pamiętać trzeba, że zamkniętość tego katalogu dotyczy tylko obowiązków ściśle uczniowskich. Fakt, że katalog w projektowanym art. 42b ustawy – Prawo oświatowe jest zamknięty, nie wpływa na to, że uczniowie będą obowiązani do wywiązywania się także z pozostałych obowiązków, które zostały na nich nałożone w legalnym trybie i w związku z tym wynikają z przepisów prawa powszechnie obowiązującego innych niż przepisy oświatowe. Przykładem mogą być uczniowie klas mundurowych czy szkół leśnych, którzy będą podlegać pod zakres podmiotowy nie tylko art. 42b ustawy – Prawo oświatowe, ale też i przepisów regulujących dziedzinę, w której się kształcą (np. uczniowie w szkołach leśnych w oczywisty sposób będą też mieli nałożone na siebie obowiązki związane z ochroną przyrody).

Zgodnie z projektowaną regulacją art. 42b ustawy – Prawo oświatowe, uczeń ma mieć obowiązek:

1) przestrzegać przepisów prawa regulujących pracę i organizację tej szkoły lub placówki, w szczególności aktów prawa powszechnie obowiązującego, statutu tej szkoły lub placówki i innych wewnętrznych aktów prawnych obowiązujących w tej szkole lub placówce;

2) szanować prawa i wolności pozostałych członków społeczności szkolnej oraz innych osób przebywających w tej szkole lub placówce;

3) zachowywać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi podczas zajęć organizowanych na terenie tej szkoły lub placówki i poza nim, przerw w zajęciach,

uroczystości, imprez oraz wyjść grupowych i wycieczek, a także dbać o mienie tej szkoły lub placówki;

4) nosić strój zgodny z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, a w przypadku, o którym mowa w art. 100 ustawy – Prawo oświatowe, nosić na terenie tej szkoły lub placówki jednolity strój; jest niedozwolone noszenie stroju zawierającego treści lub elementy nawołujące do nienawiści, lub dyskryminacji innych osób, lub sprzeczne z przepisami prawa, lub stwarzające zagrożenie dla bezpieczeństwa innych osób przebywających w tej szkole lub placówce, lub samego ucznia;

5) przestrzegać określonych w statucie tej szkoły lub placówki zasad regulujących strój i wygląd podczas zajęć edukacyjnych wychowania fizycznego, zajęć edukacyjnych odbywających się w warsztatach, laboratoriach i pracowniach szkolnych, uroczystości organizowanych przez tę szkołę lub placówkę, uroczystości, w których uczniowie uczestniczą jako przedstawiciele tej szkoły lub placówki, oraz wyjść grupowych i wycieczek szkolnych, zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz koniecznością zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia, wychowania i opieki;

6) zachowywać się wobec członków społeczności szkolnej i innych osób przebywających w tej szkole lub placówce zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz z szacunkiem i poszanowaniem ich godności osobistej;

7) uczęszczać na zajęcia edukacyjne, a nieobecność usprawiedliwiać w trybie, terminie i formie określonych w statucie szkoły lub placówki, podając jej powód niezawierający informacji nadmiernych i wrażliwych, z tym że w przypadku ucznia niepełnoletniego usprawiedliwienia nieobecności dokonuje jego rodzic;

8) przygotowywać się do zajęć edukacyjnych oraz przystępować do form sprawdzania osiągnięć edukacyjnych;

9) szanować prawa autorskie utworów innych osób.

<u>Katalog kar dla uczniów i ustawowa procedura ich wymierzania</u>

Wnioskodawca proponuje przenieść katalog kar dla uczniów oraz procedurę ich wymierzania na poziom ustawowy. To pozwoli wyeliminować nakładanie na uczniów kar niekonstytucyjnych (np. nakazywanie im opuszczenia sali lekcyjnej). Rozwiązanie to jest

inspirowane przepisami z zakresu szkolnictwa wyższego, gdzie również kary dla studentów i istotne elementy procedury ich wymierzania są określone przez ustawę.

Nakładanie kar ma być jednak postępowaniem niejako w drugiej kolejności. Najpierw bowiem szkoła lub placówka ma stosować „zwykłe" działania wychowawcze, których katalog jest otwarty (można do niego zaliczyć m.in. uwagi ustne, pisemne informacje o zachowaniu, kontrakt wychowawczy, zobowiązanie do przeproszenia pokrzywdzonego, zobowiązanie do przywrócenia stanu poprzedniego lub zobowiązanie do wykonania określonych prac porządkowych na rzecz szkoły lub placówki, przy czym dwa ostatnie działania winno się stosować tylko w uzgodnieniu z rodzicami niepełnoletniego ucznia). Dopiero gdy one będą niewystarczające do osiągnięcia celu wychowawczego albo nie zostaną wypełnione mimo ich zarządzenia, uczeń będzie podlegał odpowiedzialności za naruszenie przepisów obowiązujących w szkole lub placówce.

Projektowana regulacja przewiduje następujące kary dla uczniów:

1) upomnienie pisemne;

2) naganę;

3) naganę z ostrzeżeniem, że w razie kolejnego naruszenia przepisów obowiązujących w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, mogą zostać wymierzone kary, o których mowa w pkt 4 lub 5;

4) w przypadku uczniów objętych obowiązkiem szkolnym, z wyjątkiem objętych obowiązkiem szkolnym uczniów szkoły artystycznej realizującej kształcenie ogólne – przeniesienie do innej szkoły;

5) w przypadku uczniów nieobjętych obowiązkiem szkolnym oraz uczniów szkoły artystycznej realizującej kształcenie ogólne objętych obowiązkiem szkolnym – skreślenie z listy uczniów.

Kary z pkt 1–3 i 5 powyższego katalogu wymierza dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, a karę z pkt 4 tego katalogu – kurator oświaty na wniosek dyrektora szkoły, do której uczęszcza uczeń.

Ponadto nałożenie nagany lub nagany z ostrzeżeniem może skutkować dodatkowym nałożeniem środka w postaci ograniczenia możliwości udziału w wydarzeniach kulturalnych,

sportowych lub rozrywkowych organizowanych przez tę szkołę lub placówkę lub w których ta szkoła lub placówka bierze udział, jeżeli nie stanowią one realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego, kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego lub w zawodzie szkolnictwa artystycznego.

Nałożenie tego środka ma na celu wzmocnienie oddziaływań wychowawczych. Nakłada go dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, po zasięgnięciu opinii wychowawcy oddziału ucznia i, jeżeli zachodzi taka potrzeba, nauczyciela psychologa, nauczyciela pedagoga lub nauczyciela pedagoga specjalnego.

Ograniczenie stosuje się na okres niedłuższy niż 3 miesiące i niedłużej niż do zakończenia roku szkolnego. Ograniczenie to będzie mogło ulec warunkowemu zawieszeniu (w formie warunkowego zezwolenia na udział w konkretnym wydarzeniu), jeżeli będą za tym przemawiały postawa ucznia oraz pozytywny wpływ udziału w danym wydarzeniu na rozwój psychofizyczny ucznia, jego osiągnięcia edukacyjne lub efektywność jego procesu wychowawczego. Decyzję będzie podejmował dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe.

Proponowane brzmienie art. 42c ustawy – Prawo oświatowe zawiera ponadto procedurę wymierzenia kary. Postępowanie wszczyna dyrektor szkoły lub placówki (chyba że nie jest on nauczycielem, wtedy kompetencje te wykonuje nauczyciel, o którym mowa w art. 62 ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe). Dokonuje tego z własnej inicjatywy lub na wniosek innego członka społeczności szkolnej (czyli na wniosek ucznia, rodzica, nauczyciela, dyrektora niebędącego nauczycielem – w takim wypadku postępowanie będzie prowadził wicedyrektor-nauczyciel, lub osoby zatrudnionej na podstawie art. 15 ust. 2 i 5–6a ustawy – Prawo oświatowe), jeżeli popełnienie zarzuconego naruszenia jest prawdopodobne, chyba że wystarczające będzie zastosowanie działań, o których mowa w art. 42c ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe. Oczywiście, jeżeli dyrektor poweźmie informację od innej osoby (np. ucznia innej szkoły czy funkcjonariusza Policji), to postępowanie również będzie mógł wszcząć (skoro może tego dokonać „z własnej inicjatywy").

Po wszczęciu postępowania dyrektor ma obowiązek poinformować ucznia, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – także jego rodziców, o wszczęciu postępowania w sprawie wymierzenia uczniowi kary, możliwych konsekwencjach naruszenia, prawach i obowiązkach ucznia w postępowaniu, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – także jego rodziców o ich

prawach w postępowaniu, w tym o prawie do uczestnictwa w postępowaniu w charakterze strony. Informacje te są przekazywane w sposób zrozumiały dla ucznia, z uwzględnieniem jego wieku i możliwości poznawczych.

Dyrektor prowadzi całe postępowanie i to on ma oceniać dowody (w sposób swobodny, opierając się na zasadach prawidłowego rozumowania, wskazaniach wiedzy i doświadczenia życiowego), czyniąc to obiektywnie. W postępowaniu dyscyplinarnym uczniowi przysługują gwarancje znane z prawa karnego, takie jak *in dubio pro reo*, domniemanie niewinności czy prawo do obrony.

Zanim kara zostanie nałożona, konieczne jest jednak wysłuchanie ucznia i ewentualnych świadków lub osoby pokrzywdzonej. W wysłuchaniach uczniów niepełnoletnich mogą ponadto brać udział ich rodzice, a rodzice ucznia niepełnoletniego zagrożonego wymierzeniem kary mogą brać udział w całym postępowaniu w charakterze strony. Ponadto, jeżeli dyrektor będzie planował wymierzyć karę skreślenia z listy uczniów czy karę zwrócenia się z wnioskiem o przeniesienie do innej szkoły, to musi on uzyskać zgodę rady pedagogicznej oraz zasięgnąć opinii samorządu uczniowskiego oraz szkolnego rzecznika praw uczniowskich. Ponadto w przypadku skreślenia z listy uczniów ucznia szkoły artystycznej będzie konieczne dodatkowo, zgodnie z art. 68 ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe, uzyskanie pozytywnej opinii specjalistycznej jednostki nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe. Ma to służyć i dyrektorowi, i uczniowi – do sprawy włączy się bowiem inny podmiot, który wyrazi swoją opinię lub zgodę.

Od decyzji o nałożeniu kary lub środka ograniczającego udział w niektórych pozalekcyjnych aktywnościach służy odwołanie do rady szkoły lub placówki za pośrednictwem dyrektora. Wyjątkiem jest kara skreślenia z listy uczniów – od niej należy złożyć odwołanie do organu wyższego stopnia, czyli, co do zasady, kuratora oświaty, w terminie określonym przez przepisy odrębne. W przypadku przeniesienia ucznia objętego obowiązkiem szkolnym do innej szkoły karę wymierza kurator oświaty, na wniosek dyrektora szkoły, do której ten uczeń uczęszcza. Rzecz jasna, nie wyklucza to zaskarżenia wydanej decyzji do sądu administracyjnego na zasadach ogólnych.

W związku z regulacjami dotyczącymi kar zmianie uległy także art. 68 ust. 2–3a i art. 172 ustawy – Prawo oświatowe.

Uwzględniono także specyfikę szkół i placówek artystycznych i w art. 53 ustawy – Prawo oświatowe dodano ust. 1aa, wskazujący wprost, że w sprawach skreślenia z listy uczniów szkół

i placówek, o których mowa w art. 53 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe zadania organu wyższego stopnia w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego w stosunku do dyrektorów tych szkół i placówek wykonuje dyrektor specjalistycznej jednostki nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe. W konsekwencji zaproponowano także zmianę wynikową w art. 51 ust. 1 pkt 4 lit. b ustawy – Prawo oświatowe.

W przypadku osób objętych obowiązkiem szkolnym wymierzenie kary przeniesienia do innej szkoły nie będzie jednak, jak dotychczas, jedyną ścieżką dokonania tego przeniesienia. Dyrektor może bowiem złożyć taki wniosek również „w innych uzasadnionych przypadkach", a wymierzenie kary, o której mowa w dodawanym art. 42c ust. 3 pkt 4 ustawy – Prawo oświatowe, jest jedynie egzemplifikacją tychże uzasadnionych przypadków. Nie jest to jednak jedyny taki „uzasadniony przypadek". Katalog tych przypadków pozostaje otwarty na poziomie ustawy.

W związku z tymi zmianami konieczna była nowelizacja art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2026 r. poz. 163).

Natomiast zgodnie z art. 42c ust. 21 ustawy – Prawo oświatowe, w przypadku uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, może dostosować kary, o których mowa w art. 42c ust. 3 tej ustawy, adekwatnie do poziomu rozwoju intelektualnego i psychofizycznego ucznia, tak aby osiągnąć cel wychowawczy wymierzanej kary. Celem takiego rozwiązania jest zwiększenie ochrony prawnej uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność, a także tym większe położenie nacisku na wychowawczy, a nie represyjny, cel wymierzanej kary.

Informację o nałożonej karze, z wyjątkiem kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 pkt 4 i 5 ustawy – Prawo oświatowe, i nałożonym środku, o którym mowa w art. 42c ust. 5 tej ustawy, usuwa się z dokumentacji przebiegu nauczania ucznia, a dane osobowe z nią związane podaje się trwałemu usunięciu lub anonimizacji po upływie 3 lat od dnia, w którym decyzja o wymierzeniu kary stała się ostateczna, o ile w tym czasie na ucznia nie nałożono kolejnej kary. W przypadku nałożenia kolejnej kary, termin trwałego usunięcia lub anonimizacji poprzedniej kary liczy się od nowa. Informację o karze usuwa się najpóźniej z dniem ukończenia przez ucznia danej szkoły. Jest to rozwiązanie proporcjonalne, stawiające z jednej strony granicę

przetwarzania danych osobowych o wymierzonej karze, a z drugiej strony pozwalające na korzystanie z informacji o ukaraniu w razie wszczęcia kolejnego postępowania o ukaranie (quasi-recydywa, która może mieć wpływ na rodzaj wymierzonej kary). Ponadto, przetwarzanie danych osobowych w ramach postępowania o ukaranie musi być dokonywane w sposób zapewniający ich bezpieczeństwo, w tym ochronę przed niedozwolonym lub niezgodnym z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem, co zagwarantuje zastosowanie odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych.

Rozwiązań art. 42c ust. 2–23 ustawy – Prawo oświatowe nie stosuje się natomiast w stosunku do uczniów klas I–III szkoły podstawowej oraz klas szkoły artystycznej realizującej kształcenie ogólne, których zakres nauczania odpowiada klasom I–III szkoły podstawowej. Przepisów art. 42c ust. 1–23 ustawy – Prawo oświatowe nie stosuje się ponadto w przypadku zastosowania wobec ucznia za to samo naruszenie środka, o którym mowa w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. Wynika to z niskiego wieku tych osób, przez co nie zdecydowano się na stosowanie sformalizowanych postępowań karzących, a jedynie poprzestano na działaniach wychowawczych. Ponadto, nie można ucznia dwa razy karać za ten sam czyn, co jest powodem dla przewidzenia wyłączenia w razie zastosowania stosownego środka z zakresu wsparcia i resocjalizacji nieletniego.

Utworzenie organów rzecznikowskich

Dla skutecznej ochrony praw uczniowskich proponuje się utworzenie czteroszczeblowego systemu organów rzecznikowskich: Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich, gminnych (miejskich) i powiatowych rzeczników praw uczniowskich (fakultatywnie) oraz szkolnych rzeczników praw uczniowskich. Przepisy dla każdego z tych szczebli zostały zbudowane w następujący sposób: najpierw przepisy kompetencyjne, a później ustrojowe.

Przepisy o rozpatrywaniu skarg i wniosków przez organy rzecznikowskie (art. 42f i art. 42g ustawy – Prawo oświatowe dotyczące Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich i stosowane odpowiednio również przez rzeczników niższych szczebli) skupiają ponadto dużą swoją uwagę na zagadnienie ochrony prywatności oraz danych osobowych. Ma to na celu uczynić te regulacje proporcjonalnymi w myśl rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L

119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem RODO”, ze szczególnym naciskiem na wypełnienie zasady minimalizacji danych. Z tego względu rzecznicy oraz upoważnieni pracownicy będą musieli stosować szczególne środki ochrony danych osobowych określone w projektowanym art. 42g ustawy – Prawo oświatowe, a możliwości przetwarzania danych wrażliwych będą ograniczone do sytuacji, gdzie przemawia za tym ważny interes publiczny (w szczególności gdy przemawia za tym cel przeciwdziałania dyskryminacji lub nierównemu traktowaniu w systemie oświaty) przy jednoczesnej niezbędności danego przetwarzania.

Wniesienie skargi lub wniosku będzie objęte hierarchicznością – zasadą będzie wnoszenie skargi lub wniosku do organu rzecznikowskiego jak najniższego szczebla, lecz projekt ustawy zawiera bezpieczniki, które będą pozwalać na wniesienie skargi lub wniosku bezpośrednio do organu wyższego szczebla (bezpieczniki te obejmują m.in. tzw. efekt mrożący czy wystąpienie problemu systemowego). Szczegółowo zasady tej hierarchiczności określają: art. 42d ust. 3 pkt 5, art. 42f ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe (odpowiednio stosowany też na niższych szczeblach – zob. art. 42m ust. 11, art. 42p ust. 2 oraz art. 42r ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe), art. 42l ust. 3 pkt 6, art. 42o ust. 8 pkt 6 i ust. 9 pkt 6, a także art. 42q ust. 4 pkt 5 ustawy – Prawo oświatowe.

Projekt ustawy przewiduje, że rodzice będą mogli brać udział w postępowaniach przed organami rzecznikowskimi na zasadach ogólnych, wynikających z przysługującej im władzy rodzicielskiej. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby to rodzice wnieśli skargę lub wniosek do organu rzecznikowskiego. Taka skarga lub taki wniosek będzie rozpatrzony.

Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich

Na poziomie ogólnokrajowym zostanie powołany Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich, zwany dalej „Krajowym Rzecznikiem”, działający w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Do zadań Krajowego Rzecznika będzie należeć:

1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich, w tym w miejscach odbywania praktycznej nauki zawodu organizowanej przez szkołę lub odbywanej na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu, o której mowa w art. 120 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe;

2) koordynacja działań w zakresie zwiększania poziomu przestrzegania praw uczniowskich i poziomu świadomości na temat tych praw oraz współpracy między

organami ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42l, art. 42o i art. 42q ustawy – Prawo oświatowe;

3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;

4) wspieranie członków społeczności szkolnych w działaniach, o których mowa w art. 42d ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe;

5) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:

   a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych lub placówek, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, mających siedziby na obszarze co najmniej dwóch województw,

   b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do organów ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42l, art. 42o i art. 42q ustawy – Prawo oświatowe, albo gdy organy te uznały się za niewłaściwe do rozpatrzenia danej skargi.

Wszystko to będzie możliwe dzięki następującym jego kompetencjom. Rzecznik bowiem może:

1) zbadać, nawet bez uprzedzenia, każdą sprawę na miejscu, jeżeli jest to niezbędne do wyjaśnienia sprawy i konieczne do realizacji zadań ustawowych;

2) żądać od organów władzy publicznej, organizacji lub instytucji złożenia wyjaśnień, udzielenia informacji lub udostępnienia akt i dokumentów, w tym zawierających dane osobowe, niezbędnych do wyjaśnienia sprawy i w zakresie, w jakim jest to konieczne do realizacji zadań ustawowych, z wyłączeniem akt postępowań karnych;

3) zwrócić się do właściwych organów, organizacji lub instytucji o podjęcie działań na rzecz ucznia z zakresu ich kompetencji; przepisy art. 10a i art. 10b ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2023 r. poz. 292) będą stosowane odpowiednio;

4) opracowywać i przedkładać ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania projekty aktów prawnych dotyczących zakresu jego działania, z wnioskiem o podjęcie prac legislacyjnych;

5) występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej bądź o wydanie lub zmianę aktów prawnych dotyczących zakresu jego działania;

6) organizować lub wspierać mediację;

7) wystąpić z wnioskiem o uchylenie statutu szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, albo niektórych jego postanowień w trybie art. 114 ustawy – Prawo oświatowe;

8) wydać zalecenia dyrektorowi szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe – w przypadku stwierdzenia naruszenia praw uczniowskich w tej szkole lub placówce; Krajowy Rzecznik wydaje zalecenia dyrektorowi szkoły lub placówki po ich uzgodnieniu z kuratorem oświaty, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – ze specjalistyczną jednostką nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe;

9) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich, a także współpracę w tym zakresie:

   a) między organami ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42l, art. 42o i art. 42q ustawy – Prawo oświatowe,

   b) z innymi instytucjami państwowymi i samorządowymi, młodzieżowymi sejmikami województw, młodzieżowymi radami powiatów, młodzieżowymi radami gmin i organizacjami społecznymi;

10) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarnie lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.

Część kompetencji Krajowego Rzecznika jest podobna do tych przysługujący nauczycielom-wizytatorom (np. wydawanie zaleceń, o których mowa w pkt 8 powyższego wyliczenia). Tryb reagowania na nie (tj. składanie zastrzeżeń, stwierdzanie istotnych uchybień w działalności

jednostki systemu oświaty, uczestniczenie w posiedzeniach rad pedagogicznych czy w zajęciach edukacyjnych itd.) jest określony w art. 42e ust. 3–6 ustawy – Prawo oświatowe.

To, co ważne, to konieczność współpracowania z kuratorem oświaty, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – ze specjalistyczną jednostką nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe. Część kompetencji Krajowy Rzecznik będzie mógł wykonywać tylko po uzgodnieniu ich z nimi albo chociaż po ich wcześniejszym poinformowaniu np. o zamiarze wzięcia udziału w posiedzeniu rady pedagogicznej czy rady szkoły.

Dodano również obowiązek dla organów władzy publicznej, organizacji lub instytucji, do których zwróci się Krajowy Rzecznik, by te współdziałały z nim i udzielały mu pomocy w realizacji jego zadań, o których mowa w projektowanym art. 42e ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy – Prawo oświatowe.

W związku z nadaniem Krajowemu Rzecznikowi powyższych kompetencji było konieczne znowelizowanie niektórych innych ustaw. Zmiany te są zawarte w art. 3–7 projektu ustawy i dotyczą nowelizacji ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264), ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka, ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338), ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 409, z późn. zm.) i ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Działalność Krajowego Rzecznika może następować dwutorowo: z własnej inicjatywy lub na wniosek, który jest wolny od opłat i nie musi być sporządzony w żadnej szczególnej formie. Jedyne co jednak jest konieczne, to oznaczenie wnioskodawcy, oznaczenie przedmiotu sprawy oraz, gdy sprawa dotyczy osoby trzeciej, zgoda tejże osoby. Projekt ustawy stanowi jednak, że jeżeli wniosek dotyczy sprawy niewykraczającej terytorialnie poza jedno województwo, to taki wniosek winien być skierowany najpierw do wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich (dodawany art. 42f ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe). Gdyby natomiast wnioskodawca chciał go skierować do Krajowego Rzecznika, to winien on wskazać powody, dla których kieruje sprawę bezpośrednio do niego (a Krajowy Rzecznik oceni, czy powody te są uzasadnione, czy należy jednak przekazać sprawę wojewódzkiemu rzecznikowi praw uczniowskich).

Zgodnie z art. 42h ustawy – Prawo oświatowe Krajowy Rzecznik jest powoływany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru (skład i tryb pracy komisji określi minister właściwy do

spraw oświaty i wychowania w drodze rozporządzenia). Krajowym Rzecznikiem może zostać jednak tylko osoba, która będzie spełniać łącznie następujące kryteria:

1) jest obywatelem polskim;

2) ma pełną zdolność do czynności prawnych i korzysta z pełni praw publicznych;

3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe lub prawomocnym wyrokiem orzekającym zakaz pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi;

4) nie była karana karą dyscyplinarną;

5) cieszy się nieposzlakowaną opinią i wyróżnia się wysokim autorytetem ze względu na walory moralne i wrażliwość społeczną;

6) posiada tytuł zawodowy magistra, magistra inżyniera albo równorzędny;

7) posiada kompetencje kierownicze;

8) posiada co najmniej pięcioletnie doświadczenie w działalności na rzecz uczniów i ich praw;

9) wyróżnia się znajomością przepisów prawa z zakresu oświaty i wychowania, w szczególności dotyczących praw uczniowskich i ich ochrony;

10) zna język obcy nowożytny na poziomie co najmniej B2 w skali globalnej biegłości językowej według „Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment (CEFR) – Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ)”;

11) nie posiada przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku kierowniczym.

Ponadto kandydat na Krajowego Rzecznika, zgodnie z art. 42h ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe, w ramach naboru będzie obowiązany przedstawić koncepcję realizacji zadań na tym stanowisku.

Sama kadencja Krajowego Rzecznika będzie trwać, zgodnie z art. 42i ustawy – Prawo oświatowe, 4 lata i będzie możliwe jednokrotne ponowne powołanie tej samej osoby na stanowisko Krajowego Rzecznika. Kadencja Krajowego Rzecznika wygasać będzie w trzech przypadkach:

1) prawomocnego ukarania karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 114 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej;
2) śmierci;
3) odwołania.

Odwołanie w trakcie kadencji będzie natomiast możliwe jedynie w ściśle określonych przypadkach, wskazanych w art. 42i ust. 4 i 5 ustawy – Prawo oświatowe. Obligatoryjnymi przesłankami do odwołania będą:

1) utrata obywatelstwa polskiego lub pełnej zdolności do czynności prawnych;

2) prawomocne skazanie za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, prawomocne orzeczenie utraty praw publicznych lub zakazu pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi;

3) upływ trzech miesięcy nieobecności w pracy z powodu tymczasowego aresztowania;

4) orzeczenie przez lekarza medycyny pracy o istnieniu przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku lub niezdolności do pełnienia obowiązków;

5) nieprzedłożenie sprawozdania, o którym mowa w art. 42j ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe;

6) złożenie pisemnej rezygnacji.

Fakultatywnymi przesłankami odwołania będą z kolei:

1) prawomocne ukaranie karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 114 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej;
2) rażące naruszenie przepisów prawa w związku z zajmowaniem stanowiska Krajowego Rzecznika.

Status pracowniczy Krajowego Rzecznika będą określały przepisy o służbie cywilnej. Stąd, ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej będzie wobec niego stosowana i ze względu na to jest ona nowelizowana przez ten projekt ustawy. Krajowy Rzecznik będzie wyższym stanowiskiem w służbie cywilnej. Wyższe stanowisko w służbie cywilnej ma gwarantować polityczną neutralność Krajowego Rzecznika. Ponadto, zagwarantuje to też

większą niezależność Krajowego Rzecznika (w szczególności biorąc pod uwagę kadencyjność i ograniczony katalog przesłanek odwołania go ze stanowiska). Czynności z zakresu prawa pracy wobec Krajowego Rzecznika będzie wykonywał dyrektor generalny urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, z wyjątkiem powołania i odwołania, które wykonywać będzie minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.

Wojewódzki rzecznik praw uczniowskich

Drugim szczeblem będzie wojewódzki rzecznik praw uczniowskich działający w kuratorium oświaty. Trzeba jednak wskazać, że będzie on właściwy nie tylko dla szkół lub placówek, dla których kurator oświaty jest organem sprawującym nadzór pedagogiczny, ale dla wszystkich szkół lub placówek mających siedziby na obszarze jego województwa.

Do zadań wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich będzie należeć:

1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, a także w miejscach odbywania praktycznej nauki zawodu organizowanej przez szkołę lub odbywanej na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu, o której mowa w art. 120 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe, mających siedziby na obszarze województwa;

2) koordynacja działań w zakresie zwiększania poziomu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, mających siedziby na obszarze województwa i podnoszenia świadomości na temat tych praw oraz współpracy między organami ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42o i art. 42q ustawy – Prawo oświatowe, działającymi na obszarze województwa;

3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;

4) wspieranie członków społeczności szkolnych szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych i placówek, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, mających siedziby na obszarze województwa, w działaniach, o których mowa w ust. 2;

5) współpraca z Krajowym Rzecznikiem;

6) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:

   a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych lub placówek, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, mających siedziby na obszarze województwa,

   b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do organów ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42o i art. 42q ustawy – Prawo oświatowe, albo gdy organy te uznały się za niewłaściwe do rozpatrzenia danej skargi, a także gdy skarga została przekazana przez Krajowego Rzecznika zgodnie z art. 42f ust. 4 pkt 3 lub art. 42m ust. 8 ustawy – Prawo oświatowe.

Wykonywanie tych zadań będzie możliwe dzięki następującym kompetencjom. Wojewódzki rzecznik praw uczniowskich będzie bowiem mógł:

1) zbadać, nawet bez uprzedzenia, każdą sprawę na miejscu, jeżeli jest to niezbędne do wyjaśnienia sprawy i konieczne do realizacji zadań ustawowych;

2) żądać od organów władzy publicznej, organizacji lub instytucji złożenia wyjaśnień, udzielenia informacji lub udostępnienia akt i dokumentów, w tym zawierających dane osobowe, niezbędnych do wyjaśnienia sprawy i w zakresie, w jakim jest to konieczne do realizacji zadań ustawowych, z wyłączeniem akt postępowań karnych;

3) przedstawić Krajowemu Rzecznikowi wniosek lub opinię w każdej sprawie objętej zakresem jego działania;

4) zwrócić się do właściwych organów, organizacji lub instytucji o podjęcie działań na rzecz ucznia z zakresu ich kompetencji; przepisy art. 10a i art. 10b ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka będą stosowane odpowiednio;

5) organizować lub wspierać mediację;

6) wystąpić z wnioskiem o uchylenie statutu szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, mającej siedzibę na obszarze województwa, albo niektórych jego postanowień w trybie art. 114 ustawy – Prawo oświatowe;

7) złożyć do kuratora oświaty, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – do specjalistycznej jednostki nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe, wniosek o wydanie zaleceń dyrektorowi szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3– 8 ustawy – Prawo oświatowe, mającej siedzibę na obszarze województwa – w przypadku stwierdzenia naruszenia praw uczniowskich w tej szkole lub placówce;

8) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich, a także współpracę w tym zakresie:

   a) między organami ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42o i art. 42q ustawy – Prawo oświatowe, działającymi na obszarze województwa,

   b) z innymi instytucjami państwowymi i samorządowymi, młodzieżowym sejmikiem województwa, młodzieżowymi radami powiatów, młodzieżowymi radami gmin i organizacjami społecznymi;

9) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarne lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.

Część kompetencji wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich jest podobna do tych przysługujących nauczycielom-wizytatorom (np. wnioskowanie o wydanie zaleceń, o których mowa w powyższym wyliczeniu). Tryb reagowania na nie (tj. składanie zastrzeżeń, stwierdzanie istotnych uchybień w działalności jednostki systemu oświaty, uczestniczenie w posiedzeniach rad pedagogicznych czy w zajęciach edukacyjnych itd.) jest określony w projektowanych przepisach art. 42m ust. 3–5 ustawy – Prawo oświatowe.

Podobnie jak w przypadku Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich nałożono na organy władzy publicznej, organizacje i instytucje, do których zwróci się wojewódzki rzecznik praw uczniowskich, obowiązek współdziałania z nim i udzielania mu pomocy w realizacji zadań, o których mowa w projektowanym art. 42m ust. 1 pkt 2 i 4 ustawy – Prawo oświatowe.

To co ważne, to konieczność współpracowania z kuratorem oświaty, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – ze specjalistyczną jednostką nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe. Część kompetencji wojewódzki rzecznik praw uczniowskich będzie mógł wykonywać tylko po uzgodnieniu ich z nimi albo chociaż po ich wcześniejszym

poinformowaniu np. o zamiarze wzięcia udziału w posiedzeniu rady pedagogicznej czy rady szkoły.

Zgodnie z dodawanym art. 42n ustawy – Prawo oświatowe, wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich powołuje Krajowy Rzecznik na wniosek kuratora oświaty. Wojewódzkim rzecznikiem praw uczniowskich będzie mogła zostać osoba, która:

1) spełnia wymagania określone w art. 42h ust. 2 pkt 1–6 ustawy – Prawo oświatowe oraz
2) jest nauczycielem mianowanym lub dyplomowanym posiadającym:
    a) ukończone formy doskonalenia w zakresie administracji lub zarządzania lub
    b) co najmniej dwuletni staż pracy na stanowisku kierowniczym w szkole, placówce lub placówce doskonalenia nauczycieli, lub
    c) co najmniej dwuletni staż pracy w urzędzie organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołami i placówkami lub w urzędzie organu prowadzącego szkoły lub placówki na stanowisku związanym z organizacją pracy szkół i placówek, lub
3) jest nauczycielem akademickim posiadającym co najmniej pięcioletni staż pracy w uczelni i ukończone formy doskonalenia w zakresie administracji lub zarządzania.

Do wniosku kuratora oświaty o powołanie kandydata na stanowisko wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich będzie trzeba dołączyć koncepcję pracy na tym stanowisku, którą kandydat na to stanowisko przygotowuje samodzielnie. Wniosku tego Krajowy Rzecznik będzie mógł jednak nie uwzględnić. Wówczas kurator oświaty złoży wniosek o powołanie innej osoby na stanowisko wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o nieuwzględnieniu wniosku.

Status pracowniczy wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich będzie określany przez przepisy o służbie cywilnej (będzie to wyższe stanowisko w służbie cywilnej). Czynności z zakresy prawa pracy wobec wojewódzkiego rzecznika wykonywał będzie kurator oświaty, z wyjątkiem powołania i odwołania, które wykonywał będzie Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich.

Wojewódzki rzecznik praw uczniowskich będzie mógł zostać odwołany przez Krajowego Rzecznika z własnej inicjatywy lub na wniosek kuratora oświaty. Takiego wniosku Krajowy Rzecznik nie będzie musiał uwzględnić. Decyzja o odwołaniu będzie zatem dyskrecjonalną decyzją Krajowego Rzecznika.

Obsługę merytoryczną, organizacyjno-prawną, techniczną i kancelaryjno-biurową wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich będzie zapewniać kuratorium oświaty.

Gminny (miejski) i powiatowy rzecznik praw uczniowskich

Fakultatywnym do utworzenia szczeblem będzie samorządowy (tj. gminny, miejski lub powiatowy) rzecznik praw uczniowskich. Decyzję o utworzeniu tego stanowiska będzie podejmował odpowiednio wójt (burmistrz, prezydent miasta) lub starosta powiatu jako kierownik urzędu. Młodzieżowa rada gminy albo młodzieżowa rada powiatu będzie jednak mogła zawnioskować (niewiążąco) do nich o powołanie takiego stanowiska, a na rozpatrzenie tego wniosku wójt (burmistrz, prezydent miasta) albo starosta będzie miał termin dwumiesięczny.

Ponadto jednostki samorządu terytorialnego w drodze porozumienia będą mogły utworzyć jedno stanowisko gminnego lub powiatowego rzecznika właściwego dla więcej niż jednej jednostki samorządu terytorialnego. Takie porozumienia będą też mogły zawierać gminy i powiaty, które wówczas tworzyć będą stanowisko powiatowego rzecznika (dodawany art. 42o ust. 7 ustawy – Prawo oświatowe).

Do zadań gminnego rzecznika praw uczniowskich będzie należeć:

1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, pozostających we właściwości tego rzecznika, a także w miejscach odbywania praktycznej nauki zawodu organizowanej przez szkołę lub odbywanej na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu, o której mowa w art. 120 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe;

2) koordynacja działań w zakresie zwiększania poziomu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach pozostających we właściwości tego rzecznika i podnoszenia świadomości na temat tych praw oraz współpracy między szkolnymi rzecznikami praw uczniowskich, o których mowa w art. 42q ustawy – Prawo oświatowe, działającymi w tych szkołach i placówkach;

3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;

4) wspieranie członków społeczności szkolnych w działaniach, o których mowa w art. 42o ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe;

5) współpraca z Krajowym Rzecznikiem i wojewódzkim rzecznikiem praw uczniowskich w zakresie, o którym mowa w pkt 2–4;

6) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:

   a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół i placówek pozostających we właściwości tego rzecznika,

   b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do szkolnego rzecznika praw uczniowskich albo gdy rzecznik ten uznał się za niewłaściwego do rozpatrzenia danej skargi, a także gdy skarga została przekazana zgodnie z właściwością przez inny organ ochrony praw uczniowskich na podstawie z art. 42f ust. 4 pkt 3 ustawy – Prawo oświatowe.

Do zadań powiatowego rzecznika praw uczniowskich należeć zaś będzie:

1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach pozostających we właściwości tego rzecznika, a także w miejscach odbywania praktycznej nauki zawodu organizowanej przez szkołę lub odbywanej na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu, o której mowa w art. 120 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe;

2) koordynacja działań w zakresie zwiększania poziomu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach pozostających we właściwości tego rzecznika i podnoszenia świadomości na temat tych praw oraz współpracy między szkolnymi rzecznikami praw uczniowskich, działającymi w tych szkołach i placówkach;

3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;

4) wspieranie członków społeczności szkolnych w działaniach, o których mowa w art. 42o ust. 6 ustawy – Prawo oświatowe;

5) współpraca z Krajowym Rzecznikiem i wojewódzkim rzecznikiem praw uczniowskich w zakresie, o którym mowa w pkt 2–4;

6) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:

   a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół i placówek pozostających we właściwości tego rzecznika,

b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do szkolnego rzecznika praw uczniowskich albo gdy rzecznik ten uznał się za niewłaściwego do rozpatrzenia danej skargi, a także gdy skarga została przekazana zgodnie z właściwością przez inny organ ochrony praw uczniowskich na podstawie z art. 42f ust. 4 pkt 3 ustawy – Prawo oświatowe.

Wykonywanie tych zadań będzie możliwe dzięki temu, że gminny i powiatowy rzecznik praw uczniowskich, zgodnie z art. 42p ustawy – Prawo oświatowe, będą mogli:

1) zwrócić się do:

   a) właściwego terytorialnie wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich z wnioskiem o zbadanie sprawy dotyczącej interesu indywidualnego wnioskodawcy lub osoby trzeciej; w uzasadnionych przypadkach gminny rzecznik lub powiatowy rzecznik praw uczniowskich może zwrócić się z wnioskiem o zbadanie tej sprawy do Krajowego Rzecznika,

   b) właściwego terytorialnie wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich lub Krajowego Rzecznika z wnioskiem o zbadanie sprawy dotyczącej interesu publicznego;

2) przedstawić właściwemu terytorialnie wojewódzkiemu rzecznikowi praw uczniowskich lub Krajowemu Rzecznikowi wniosek lub opinię w każdej sprawie objętej zakresem jego działania;

3) organizować lub wspierać mediację;

4) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich, a także współpracę w tym zakresie:

   a) między szkolnymi rzecznikami praw uczniowskich, działającymi w szkołach i placówkach pozostających we właściwości tych rzeczników,

   b) z innymi instytucjami państwowymi i samorządowymi, młodzieżowymi sejmikami województw, młodzieżowymi radami powiatów, młodzieżowymi radami gmin i organizacjami społecznymi;

5) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń

tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarne lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.

Z gminnym rzecznikiem praw uczniowskich stosunek pracy będzie nawiązywać wójt (burmistrz, prezydent miasta), a z powiatowym rzecznikiem praw uczniowskich – starosta. W obydwu tych przypadkach do osób zajmujących te stanowiska będą mieć zastosowanie przepisy o pracownikach samorządowych (art. 42p ust. 5–7 ustawy – Prawo oświatowe). Szczegóły w zakresie minimów kwalifikacyjnych i minimalnej kategorii zaszeregowania zostaną określone w znowelizowanym rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1638, z późn. zm.).

Nie planuje się natomiast, aby rzecznika praw uczniowskich powoływały samorządy województwa (skoro wojewódzcy rzecznicy praw uczniowskich będą działać przy kuratoriach oświaty).

Szkolny rzecznik praw uczniowskich

Ostatnim i najbliższym społecznościom szkolnym szczeblem systemu ochrony praw uczniowskich będzie szkolny rzecznik praw uczniowskich. Jego istnienie będzie obligatoryjne, a do jego zadań należeć będzie:

1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkole lub placówce, w której działa;
2) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich oraz współpraca w tym zakresie z organami szkoły lub placówki, w której działa;
3) wspieranie członków społeczności szkolnej w działaniach, o których mowa w art. 42q ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe;
4) współpraca z Krajowym Rzecznikiem oraz właściwymi terytorialnie wojewódzkim rzecznikiem praw uczniowskich i właściwym gminnym rzecznikiem albo powiatowym rzecznikiem praw uczniowskich – jeżeli został powołany, w zakresie, o którym mowa w pkt 2 i 3;
5) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:
    a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkoły lub placówki, w której działa szkolny rzecznik,

b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w przypadku, gdy skarga dotyczy naruszenia praw uczniowskich w szkole lub placówce, w której działa szkolny rzecznik, albo gdy skarga została przekazana zgodnie z właściwością przez inny organ ochrony praw uczniowskich na podstawie art. 42f ust. 4 pkt 3 ustawy – Prawo oświatowe;

6) umożliwienie anonimowej formy kontaktu uczniów szkoły lub placówki, w której działa szkolny rzecznik, ze szkolnym rzecznikiem oraz upowszechnienie informacji o tej formie kontaktu przez zamieszczenie jej na stronie internetowej tej szkoły lub placówki lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty w tej szkole lub placówce.

Wykonywanie tych zadań umożliwią kompetencje szkolnego rzecznika praw uczniowskich określone w art. 42r ustawy – Prawo oświatowe. Szkolny rzecznik praw uczniowskich będzie bowiem mógł:

1) zbadać sprawę dotyczącą szkoły lub placówki, w której działa, lub zwrócić się o zbadanie sprawy, zgodnie z właściwością do wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich lub Krajowego Rzecznika, a także do gminnego rzecznika albo powiatowego rzecznika praw uczniowskich – jeżeli został powołany;

2) przedstawić Krajowemu Rzecznikowi lub wojewódzkiemu rzecznikowi praw uczniowskich, a także gminnemu rzecznikowi lub powiatowemu rzecznikowi praw uczniowskich, jeżeli został powołany, wniosek lub opinię w każdej sprawie objętej zakresem jego działania;

3) zwrócić się do dyrektora szkoły lub placówki lub do nauczyciela zajmującego inne stanowisko kierownicze w tej szkole lub placówce, lub do organu sprawującego nadzór pedagogiczny lub organu prowadzącego szkołę lub placówkę o podjęcie działań na rzecz ucznia lub jego praw z zakresu ich kompetencji;

4) organizować lub wspierać mediację;

5) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich;

6) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarne lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.

Co ponadto istotne, szkolny rzecznik praw uczniowskich będzie mógł przyjmować również zgłoszenia anonimowe.

Szkolnym rzecznikiem praw uczniowskich będzie, co do zasady, opiekun samorządu uczniowskiego, czyli zgodnie z art. 85 ust. 2a i 2b ustawy – Prawo oświatowe nauczyciel wybrany przez uczniów bezwzględną większością głosów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym, po wyrażeniu przez niego zgody na wybór. Tam zaś, gdzie nie tworzy się samorządu uczniowskiego lub gdzie opiekunem samorządu uczniowskiego został wybrany dyrektor lub nauczyciel zajmujący inne stanowisko kierownicze w szkole lub placówce, szkolnego rzecznika praw uczniowskich wybiorą uczniowie bezwzględną większością głosów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym. Wybór nauczyciela na stanowisko szkolnego rzecznika praw uczniowskich jest spowodowany przede wszystkim wrażliwym charakterem tej funkcji oraz zagadnieniami z zakresu ochrony danych osobowych. Szczegółowe zasady działania szkolnego rzecznika praw uczniowskich, a także tryb jego wyboru i odwołania (tam, gdzie nie będzie to opiekun samorządu uczniowskiego) zostanie określony, zgodnie z art. 42s ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe, w statucie szkoły lub placówki. Statut ten będzie mógł też przewidywać wybór co najmniej jednego ucznia wspomagającego działalność szkolnego rzecznika praw uczniowskich. Wniosek samorządu uczniowskiego o ustanowienie stanowiska ucznia wspomagającego działalność szkolnego rzecznika praw uczniowskich dyrektor szkoły lub placówki będzie musiał rozpatrzeć w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia jego złożenia (dodawany art. 42s ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe).

Zdaniem projektodawcy ryzyko, że część dotychczasowych opiekunów samorządu uczniowskiego nie będzie chciało dalej pełnić tej funkcji w obliczu zwiększenia wymiaru zadań bez obligatoryjnego i gwarantowanego wynagrodzenia z tego tytułu jest niewielkie i nie powoduje zasadniczych zagrożeń dla wdrażania projektu ustawy w szkołach i placówkach oświatowych. Trzeba bowiem zauważyć, że opiekunowie samorządu uczniowskiego już teraz wykonują szereg zadań, których charakter jest zbliżony do zadań szkolnego rzecznika praw uczniowskich. To oni przecież m.in. wspierają działalność samorządu uczniowskiego oraz są jednymi z najbliższych uczniom nauczycieli. Z uwagi na tę bliskość są ponadto nauczycielami, którym uczniowie mogą bardziej zaufać, co skutkuje tym, że m.in. z opiekunami samorządów uczniowskich uczniowie aktualnie często rozmawiają, zwierzając się ze swoich trudności np. w relacji z innymi nauczycielami. Projekt ustawy przyznaje im zatem zadania, które w większości i tak są w praktyce wykonywane przez opiekunów samorządów uczniowskich. Ponadto brak ustawowego przewidzenia dodatku funkcyjnego dla opiekuna samorządu

uczniowskiego nie sprawia, że żaden dodatek nauczycielowi sprawującemu tę funkcję nie będzie przysługiwał. Nic bowiem nie stoi na przeszkodzie, by takiemu nauczycielowi przyznać dodatek motywacyjny, bez konieczności zmieniania aktualnie obowiązujących przepisów. Projektodawca będzie zachęcał dyrektorów szkół i placówek oświatowych do przyznawania dodatków motywacyjnych opiekunom samorządów uczniowskich.

Obligatoryjne powoływanie rad szkół lub placówek oraz zmiany w zakresie społecznych organach szkół i placówek publicznych niesamorządowych oraz szkół i placówek niepublicznych

Planuje się, aby z dniem 1 września 2028 r. tworzenie rad szkół lub placówek stało się obowiązkowe. Istnienie w szkole lub placówce reprezentatywnego gremium, w skład którego wchodzą uczniowie, nauczyciele i rodzice pozytywnie wpłynie na działalność szkoły lub placówki. Zwiększy to bowiem szkolną samorządność oraz pokaże realną sprawczość na poziomie szkolnym przede wszystkim grupie uczniowskiej. Obecność rad szkół lub placówek pokaże też, że uczniowie, nauczyciele i rodzice są sobie równi – i dlatego zasiadają w radzie szkoły lub placówki w równej liczbie. Wskazać ponadto trzeba, że wzmocnienie pozycji prawnej rad szkół jest wypełnieniem postulatów obecnych w naukowym i branżowym piśmiennictwie od wielu lat (zob. np. B. Śliwerski, *Meblowanie szkolnej demokracji*, Warszawa 2017; M. Kosiorek, *Pedagogiczno-społeczne konteksty bierności obywatelskiej w III RP* [w:] J. Madalińska-Michalak, A. Wiłkomirska (red.), *Pedagogika i edukacja wobec kryzysu zaufania, wspólnotowości i autonomii*, Warszawa 2020). Będzie to też lekcja dla uczniów o działaniu demokracji w praktyce. Będą oni bowiem partycypowali w podejmowaniu ważnych decyzji dla szkoły lub placówki (w tym np. w zmianie statutu), dzięki czemu będą mogli kształcić swoją aktywność obywatelską od najmłodszych lat.

Należy wskazać, że rada szkoły lub placówki według przepisów ustawy – Prawo oświatowe jest domyślnym ciałem, któremu jest przypisane wiele kompetencji istotnych dla funkcjonowania szkoły lub placówki, m.in. uchwalanie statutu szkoły lub placówki czy opiniowanie projektu planu finansowego szkoły lub placówki. Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Zmiany projektowane w art. 80 i art. 81 ustawy – Prawo oświatowe (art. 1 pkt 6 i 7 projektu ustawy) wzmacniają zatem bazową intencję ustawy, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej, przyznaje domyślnie szereg kompetencji.

Sam szkolny rzecznik praw uczniowskich będzie ponadto mógł uczestniczyć w posiedzeniach rady szkoły z głosem doradczym – tak jak dyrektor szkoły lub placówki oraz, co również

wprowadzono w projektowanej ustawie, przedstawiciel organu prowadzącego szkołę lub placówkę (art. 1 pkt 7 lit. b projektu ustawy – zmieniany art. 81 ust. 10 ustawy – Prawo oświatowe).

W mocy pozostaje jednak art. 82 ustawy – Prawo oświatowe, który wskazuje, w których szkołach i placówkach nie będzie trzeba tworzyć rady szkoły lub placówki (np. szkoły zorganizowane w podmiotach leczniczych). Ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne, placówkach artystycznych oraz placówkach zapewniających opiekę i wychowanie uczniom szkół artystycznych w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania pozostawiono fakultatywność w zakresie tworzenia rady szkoły lub placówki.

Ponadto w związku z chęcią wzmocnienia samorządności uczniowskiej oraz innych społecznych organów w szkołach i placówkach działających w systemie oświaty zmianie ulegnie art. 87 ustawy – Prawo oświatowe. Zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 87 ustawy – Prawo oświatowe w szkołach i placówkach niepublicznych oraz szkołach i placówkach publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne (tzw. szkoły i placówki publiczne niesamorządowe) mają być stosowane – na takich samych zasadach jak w szkołach i placówkach publicznych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego (tzw. szkoły i placówki samorządowe) – przepisy dot. rad szkół lub placówek (art. 80–82 ustawy – Prawo oświatowe), samorządów uczniowskich (art. 85 ustawy – Prawo oświatowe) oraz działalności na terenie szkół lub placówek stowarzyszeń i innych organizacji społecznych (art. 86 ustawy – Prawo oświatowe), a wyłączone – tak jak dotychczas – przepisy art. 83 oraz art. 84 ust. 1–4, 6 i 7 ustawy – Prawo oświatowe.

Proponowana zmiana w tym zakresie ma na celu ujednolicenie społecznych gremiów, które działają wewnątrz szkół i placówek oświatowych, co przyczyni się do wzmocnienia szkolnej samorządności oraz wesprze szkoły i placówki niepubliczne oraz szkoły i placówki publiczne niesamorządowe w uczeniu uczniów działania demokracji w praktyce.

Zmiany w przepisach o samorządzie uczniowskim

Jak wskazano wcześniej, zmianie uległ art. 85 ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe (art. 1 pkt 9 projektu ustawy) przez wykreślenie z niego katalogu „podstawowych praw uczniowskich”, z uwagi na tworzenie kompleksowego katalogu praw uczniowskich w dodawanym art. 42a ustawy – Prawo oświatowe, w konsekwencji którego zbyteczne stało się utrzymywanie

katalogu „podstawowych praw uczniowskich” w art. 85 ustawy – Prawo oświatowe. W art. 85 ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe pozostały jednak kompetencje samorządu uczniowskiego, które są gremialne, przeznaczone dla samorządu uczniowskiego jako całości. Fakt ten sprawił bowiem, że nie mogły one zostać przeniesione do katalogu praw uczniowskich w art. 42a ustawy – Prawo oświatowe, ponieważ tam wskazano prawa podmiotowe poszczególnych osób.

Do tego, projektowana nowelizacja wprowadza drobne zmiany legislacyjno-redakcyjne w art. 85 ustawy – Prawo oświatowe, a także uszczegóławia procedurę wyboru nauczyciela na funkcję opiekuna samorządu uczniowskiego. Zmiany projektowane w art. 85 ust. 2a–3 ustawy – Prawo oświatowe (art. 1 pkt 9 lit. a i b projektu ustawy) wskazują, że opiekunem samorządu uczniowskiego jest nauczyciel, którego wybiorą uczniowie i który wyrazi na to zgodę. Ponadto wybór opiekuna samorządu uczniowskiego będzie mógł nastąpić bezwzględną większością głosów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym. Zasady tego wyboru oraz odwołania zaś określi regulamin samorządu uczniowskiego.

Ponadto nieznaczne wzmocnienie kompetencji samorządu uczniowskiego jest planowane w zakresie przepisów o jednolitym stroju (tzw. mundurku), co wynika ze zmian wprowadzanych w art. 100 ustawy – Prawo oświatowe (art. 1 pkt 14 projektu ustawy).

Zmiany w przepisach dotyczących oceniania uczniów w odniesieniu do uczniów pełnoletnich

Konsekwencją określenia w art. 42a ustawy – Prawo oświatowe kompleksowego katalogu praw uczniowskich jest szereg zmian w ustawie o systemie oświaty (art. 2 projektu ustawy), które dostosowują stan prawny w zakresie oceniania uczniów do pełnej zdolności do czynności prawnych uczniów pełnoletnich oraz odpowiadają na wnioski i uwagi uczniów pełnoletnich kierowanych do różnych instytucji, w tym Rzecznika Praw Obywatelskich.

Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpieniem generalnym z dnia 3 kwietnia 2024 r. (VII.7031.38.2023.AT) adresowanym do Ministry Edukacji Barbary Nowackiej zwrócił bowiem uwagę na wątpliwości dotyczące dostępu do ocen uczniów pełnoletnich przez ich rodziców. Rzecznik Praw Obywatelskich skupił się przede wszystkim na argumentach dotyczących prawa do prywatności oraz uwag zgłaszanych wobec nowelizowanych regulacji przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (obecnie: Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych) m.in. w 2012 i 2014 r. Do urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w ostatnich latach wpływały też petycje zwracające uwagę na problem dostępu do ocen rodziców uczniów pełnoletnich (np. podpisana przez 1172 osoby petycja z dnia 15 listopada 2019 r. – DKO-WOK.053.6.2019.MT).

Dlatego, wsłuchując się w powyższe głosy, Zespół do spraw Praw i Obowiązków Ucznia zarekomendował Ministrze Edukacji zmiany w zakresie jawności ocen uczniów pełnoletnich dla ich rodziców. Rekomendacja ta została przyjęta, a jej efektem są zmiany ustawy o systemie oświaty, ujęte w art. 2 projektu ustawy, które polegają na tym, że dostęp rodziców do ocen oraz informacji o nauce uczniów będzie im, jak dotychczas pozostawiony, tyle że wprowadzona zostanie instytucja sprzeciwu, która pozwoli pełnoletniemu uczniowi na złożenie oświadczenia woli, którego skutkiem będzie zaprzestanie informowania przez szkołę rodziców pełnoletnich uczniów na temat, przede wszystkim, ocen i przygotowanych prac przez ich pełnoletnie dzieci (zakres zmian obejmuje: art. 44b, art. 44e, art. 44g, art. 44l, art. 44n, art. 44zd, art. 44zda, art. 44zf, art. 44zib oraz art. 44zla ustawy o systemie oświaty).

Taki sprzeciw uczeń będzie mógł wyrazić w dowolnym momencie, po uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych, w formie pisemnej. Dzięki temu ustawodawca uszanuje tę jego pełną zdolność i to, że wygasła już nad nim władza rodzicielska, ale jednocześnie, z uwagi na rodzicielski obowiązek alimentacyjny obowiązujący także wobec pełnoletnich dzieci, zasadą będzie to, że rodzice pełnoletnich uczniów nadal dostęp do ocen, prac pisemnych itp. swoich dzieci będą mieć pozostawiony. Jest to zatem kompromis między ww. wartościami.

Na wychowawcę oddziału, w którym uczą się uczniowie pełnoletni, zostanie ponadto nałożony obowiązek, aby na początku roku szkolnego poinformował on uczniów swojego oddziału, o możliwości wyrażenia sprzeciwu przez uczniów pełnoletnich wobec udostępniania ich rodzicom informacji, o których mowa w powyższych akapitach.

Zmiany w przepisach dotyczących usprawiedliwiania nieobecności

Projektodawca doprecyzowuje procedurę usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach edukacyjnych. W katalogu obowiązków uczniowskich (dodawany art. 42b pkt 7 do ustawy – Prawo oświatowe) zostanie bowiem wskazane, że jednym z obowiązków uczniowskich jest uczęszczanie na zajęcia edukacyjne. Uczniowie, a w przypadku uczniów niepełnoletnich – ich rodzice, usprawiedliwiać te nieobecności będą, jak dotychczas (zob. art. 99 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe w dotychczasowym brzmieniu), w trybie, terminie i formie określonych w statucie szkoły lub placówki. Ustawodawca pozostawi tu szkołom i placówkom oświatowym swobodę, jedynie wskazując, że usprawiedliwienie nieobecności powinno zawierać jej powód niezawierający informacji nadmiernych i wrażliwych. Takie ograniczenie ma służyć zgodności projektu ustawy z rozporządzeniem RODO w zakresie zasady minimalizacji danych oraz ich proporcjonalności.

Ustawodawca nie determinuje jednak ani terminów, ani zagadnień związanych z udokumentowaniem tychże powodów. Wszelkie te zagadnienia ustalą bowiem szkoły i placówki oświatowe w swoich statutach, na podstawie przepisu przenoszonego w zasadzie w tożsamym brzmieniu z art. 99 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe do art. 42b pkt 7 tejże ustawy (tj. do katalogu obowiązków uczniowskich w dodawanym rozdziale 2a).

Przepisy przejściowe i dostosowujące

Artykuły 8–15 projektu ustawy zawierają przepisy przejściowe i dostosowujące. Tworzą one bowiem szczeble organów rzecznikowskich, określają terminy wyboru pierwszych ich piastunów, wskazują maksymalny limit wydatków na wykonywanie zadań wynikających z projektowanej ustawy, a także czasowo zachowują moc niektórych przepisów wykonawczych, mimo zmieniania treści delegacji do ich wydania.

Pierwsze powołanie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będzie mogło nastąpić nie wcześniej niż z dniem 1 września 2026 r. Powołanie wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich z kolei będzie mogło nastąpić nie wcześniej niż z dniem 1 stycznia 2027 r.

W związku z powyższymi zmianami czas na dostosowanie statutów szkół i placówek do zmian wynikających z projektowanej ustawy został wyznaczony na 31 października 2026 r., z wyjątkiem zmian dot. obowiązkowości rad szkół i placówek (do dnia 31 października 2028 r.).

Przepis końcowy

Planuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem 1 września 2026 r. Wyjątkiem są jednak niektóre przepisy o rzecznikach praw uczniowskich na szczeblach kraju, województwa i gminy/powiatu (art. 1 pkt 2 w zakresie art. 42d–42p i art. 42t, art. 6, art. 8, art. 9, art. 11 i art. 14 projektu ustawy), które mają wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia projektowanej ustawy.

Przewidzenie tego wyjątku ma na celu uruchomienie działalności organów rzecznikowskich (z wyjątkiem poziomu szkoły lub placówki) bez zbędnej zwłoki, z zachowaniem odpowiedniej *vacatio legis*, szczególnie że początek działalności organów rzecznikowskich może nastąpić w trakcie trwania roku szkolnego.

Do tego planuje się, aby zmiany, o których mowa w art. 1 pkt 6 lit. a–c, pkt 7 lit. c–e oraz pkt 14 lit. c w zakresie art. 100 ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe (tj. obowiązkowość rad szkół i placówek oraz przyznawane jej kompetencje), weszły w życie z dniem 1 września 2028 r. Ma to zagwarantować odpowiednio dużo czasu na dostosowanie się szkół i placówek do

obowiązkowego ustanawiania społecznego organu w szkole lub placówce o szerokich kompetencjach.

Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe

Przewiduje się, że projekt ustawy wywoła pozytywne skutki społeczne. Członkowie społeczności szkolnych będą bowiem mogli zapoznać się z katalogami praw i obowiązków uczniowskich – wyliczeniami zebranymi w jednym miejscu, a nie znajdującymi się w różnych miejscach systemu prawnego, w tym w aktach prawnych o różnej hierarchicznie mocy. To z pewnością zwiększy poziom przestrzegania praw i wolności uczniów, a także ułatwi uświadamianie ich na ten temat. Oparcie katalogu praw i wolności ucznia o normę charakteru semiimperatywnego pozwoli ponadto zapewnić jednolite minimum (standard) na poziomie całego kraju.

Z drugiej zaś strony zebranie uczniowskich obowiązków w jeden katalog na poziomie ustawy pomoże uczniom zapoznać się z nimi i wywiązywać się z nich (dzięki pozyskanej wiedzy, jakie dokładnie są ich obowiązki). Nauczycielom zaś z tożsamego powodu łatwiej będzie te obowiązki egzekwować. Ponadto zmiana ta przyniesie pozytywny skutek społeczny w postaci oparcia katalogu obowiązków uczniowskich o regulację ustawową, w zgodzie z klauzulą limitacyjną, o której mowa w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Powstanie systemu ochrony praw człowieka przez powołanie Krajowego Rzecznika, wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich, gminnych (miejskich) i powiatowych rzeczników praw uczniowskich, a także szkolnych rzeczników praw uczniowskich przyniesie pozytywne skutki społeczne, ponieważ przyzna uczniom (tj. grupie szczególnie narażonej na naruszenia jej praw i wolności z powodu wieku, niskiej świadomości prawnej oraz hierarchicznej podległości) dedykowane im organy rzecznikowskie, do których będą mogli zwrócić się o pomoc.

Zdaniem wnioskodawcy, projekt ustawy nie wywoła istotnych skutków gospodarczych.

Co się tyczy wydatków na wynagrodzenie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich oraz na jego obsługę: dokładną wysokość wynagrodzenia Krajowego Rzecznika określi dyrektor generalny Ministerstwa Edukacji Narodowej. Przy braniu pod uwagę planowanej wysokości jego wynagrodzenia trzeba brać pod uwagę jego pozycję wewnątrz Ministerstwa Edukacji Narodowej. Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich będzie zbliżony pozycją do podsekretarza stanu. Będzie on bowiem wyższym stanowiskiem w służbie cywilnej, odrębnym od dyrektorów departamentów i o konkretnych ustawowych kompetencjach. Z tego względu jest mu najbliżej

do rangi podsekretarza stanu. Jednak z uwagi na to, że ranga Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich nie jest tożsama z rangą podsekretarza stanu, nie może on zarabiać tyle samo, ile podsekretarze stanu, szczególnie że podsekretarze stanu są kierowniczymi stanowiskami państwowymi, a nie wyższymi stanowiskami w służbie cywilnej. Dlatego zdecydowano się oszacować przewidywaną kwotę wynagrodzenia Krajowego Rzecznika na 16 488,07 zł brutto (mnożnik kwoty bazowej dla służby cywilnej według kwoty bazowej przewidzianej na rok 2026: 5,8 uwzględniający wynagrodzenie zasadnicze i dodatek funkcyjny). Jest to wysokość mniejsza od wynagrodzenia podsekretarza stanu i bardzo zbliżona do wysokości miesięcznego wynagrodzenia innych organów rzecznikowskich (np. Rzecznika Praw Dziecka). Ostateczną decyzję o wysokości wynagrodzenia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, oczywiście, podejmie jednak dyrektor generalny Ministerstwa Edukacji Narodowej, zgodnie z przepisami ogólnymi dla służby cywilnej.

W dodatku, by wyliczyć maksymalną możliwą wysokość wydatków do wyliczeń przyjęto najwyższą wysokość dodatku stażowego, tj. 20%. W momencie projektowania ustawy nie jest jednak możliwe stwierdzenie, czy osoba powołana na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będzie uprawniona do tego dodatku, a jeśli tak, to w jakiej wysokości. Planowane wynagrodzenie całkowite Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich (wynagrodzenie zasadnicze, dodatek stażowy oraz dodatek funkcyjny) wyniesie 19 785,68 zł.

Tak przewidywane wynagrodzenie oznacza, że wraz z pochodnymi (koszt pracodawcy, tzw. brutto-brutto, przy założeniu ukończenia 26. roku życia, pracy w miejscu zamieszkania, deklaracji uczestnictwa w PPK z obopólną składką ustaloną na poziomie 2%, braku odprowadzania przez MEN składki na FGŚP oraz wysokości składki wypadkowej równej 0,67%) wydatki na miesięczne wynagrodzenie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich wyniosą 24 015,86 zł. Koszt wynagrodzenia z uwzględnieniem dodatkowego wynagrodzenia rocznego będzie zatem wydatkiem równym 312 686,46 zł (12 wynagrodzeń miesięcznych i dodatkowe wynagrodzenie roczne).

Do obsługi Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będzie konieczne zaangażowanie pracowników i urzędników służby cywilnej, przy czym za zapewnienie obsługi ma odpowiadać urząd obsługujący ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Planuje się, że obsługę Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będzie sprawować 10 nowych pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego ds. oświaty i wychowania. Przeciętne wynagrodzenie zasadnicze w Ministerstwie Edukacji Narodowej w 2024 r. wyniosło 9 192 zł (zob. Sprawozdanie Szefa Służby Cywilnej o stanie służby cywilnej i o realizacji zadań tej służby w

2024 r., Warszawa 2025, s. 94). Wraz z najwyższą wysokością dodatku stażowego (20%) wynagrodzenie całkowite jednego takiego pracownika wyniosłoby 11 030,40 zł. Wraz z pochodnymi (koszt pracodawcy, z założeniami jak w przypadku Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich), miesięczne wydatki na wynagrodzenie takiego pracownika wyniosą 13 388,73 zł. W skali roku (12 miesięcznych wynagrodzeń i dodatkowe wynagrodzenie roczne) koszt wynagrodzenia jednego pracownika do obsługi Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich wyniesie 174 320,87 zł. Wydatek ten, pomnożony razy 10 planowanych etatów, wyniesie 1 743 208,70zł.

10 etatów będzie wystarczające do obsługi Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich dzięki temu, że zdecydowaną większość spraw będą rozpatrywać organy rzecznikowskie niższych szczebli. Dzięki zatem temu, że rzecznicy będą też na poziomach szkolnym, samorządowym (fakultatywnie) i wojewódzkim i to do nich, co do zasady, trzeba będzie kierować skargi i wnioski w pierwszej kolejności, sam Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich nie będzie rozpatrywał aż tak wielu spraw. Jego zadania będą bardziej dotyczyły problemów systemowych i węzłowych, w tym tych wykraczających poza jedno województwo czy o zasięgu ogólnopolskim, a także koordynacji i harmonizacji pracy organów rzecznikowskich. Wykonywanie tych zadań wymaga jednak obsługi w wysokości 10 etatów, ponieważ potrzebne są m.in.:

1) osoba odpowiedzialna za obsługę sekretaryjną i dekretację wpływających spraw;
2) osoby odpowiedzialne za komunikację i promocję, szczególnie w obliczu tego, że jednym z zadań Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będzie prowadzenie działalności edukacyjno-promocyjnej w zakresie praw uczniowskich;
3) osoby z wykształceniem lub chociażby doświadczeniem prawniczym, które obsługiwałyby proces rozpatrywania wpływających skarg i wniosków (zdecydowana większość spośród zaplanowanych etatów byłaby zagospodarowana właśnie na potrzeby rozpatrywania skarg i wniosków).

Zdaniem projektodawcy 10 etatów obsługujących Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będzie wystarczające w obliczu tego, że bardzo dużym wsparciem dla rozpatrywania skarg i wniosków będzie 16 wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich, powiatowych i gminnych rzeczników praw uczniowskich (fakultatywnie) i szkolnych rzeczników praw uczniowskich, którzy będą załatwiać większość wpływających spraw. Sprawy węzłowe, systemowe czy wymagające interwencji na poziomie krajowym, wraz z szeregiem działań edukacyjno-

promocyjnych, wymagają jednak, by do obsługi Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich przewidzieć 10 etatów.

Jak wynika z danych przedstawionych w pkt 1 OSR, liczba spraw dotyczących oświaty i wychowania prowadzonych przez Rzecznika Praw Dziecka w 2023 r. wynosiła 2 788, natomiast w 2024 r. – 3 442. Rok do roku analizowana liczba wzrosła o ok. 23%. W Zespole Edukacji i Wychowania w Biurze Rzecznika Praw Dziecka, który rozpatruje wymienione sprawy, liczba zatrudnionych pracowników, według stanu na 10 grudnia 2025 r., wynosi 9 osób (wraz z obsługą sekretaryjną). To oznacza, że liczba pracowników w tym Zespole jest zbliżona do liczby etatów planowanych do obsługi Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich. W związku z powyższym przedstawiona analiza uzasadnia utworzenie w MEN dziesięciu dodatkowych etatów do obsługi Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich jako liczby niezbędnej dla zapewnienia obsługi Rzecznika.

Prognozuje się, że liczba spraw, które będą wpływać do Krajowego i wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich, wyniesie, jak w przypadku Rzecznika Praw Dziecka, kilka tysięcy w skali roku. W związku z powyższym zaplanowaną liczbę 10 etatów przewidzianych do obsługi Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich oraz utworzenie 16 wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich należy uznać za optymalne zasoby kadrowe umożliwiające realizację zadań przewidzianych w ustawie, w szczególności biorąc pod uwagę, że znaczną większość pracowników obsługujących Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będą stanowili pracownicy zajmujący się rozpatrywaniem wpływających skarg i wniosków.

Ponadto należy zauważyć, że liczebność proponowanego zespołu będzie zbliżona do liczby pracowników w zespołach obsługujących rzeczników funkcjonujących przy innych urzędach. Na przykład, liczba samych mediatorów (bez wliczania personelu pomocniczego) zatrudnionych w biurze Rzecznika Praw Pasażerów przy Prezesie Urzędu Lotnictwa Cywilnego wynosiła w 2023 r. 7 osób, zgodnie z informacjami zawartymi w Sprawozdaniu Rzecznika Praw Pasażerów przy Prezesie Urzędu Lotnictwa Cywilnego z działalności w zakresie pozasądowego rozwiązywania sporów za rok 2023, https://bip.ulc.gov.pl/_download/sprawozdania/rzecznik-praw-pasazerow/SPRAWOZDANIE_za_rok_2023.pdf [dostęp: 8 grudnia 2025 r.].

Wszystkie te przykłady pokazują zatem, że przewidywana obsługa w postaci 10 etatów będzie dla Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich wystarczająca, szczególnie że będzie on jeszcze wspierany przez 16 wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich, którzy mają rozpatrywać większość wniosków i skarg wnoszonych w sprawach indywidualnych.

Bazując na informacjach rocznych Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka (por. pkt 1 OSR), oszacować można, że liczba spraw rozpatrywanych szczególnie przez wojewódzkich i Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będzie wynosić kilka tysięcy rocznie. Z powodu projektowanej ustawy zmniejszy się również liczba spraw z zakresu oświaty i wychowania wnoszonych do Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka, ponieważ od dnia jej wejścia w życie będą istnieć dedykowane tym sprawom organy na różnych szczeblach, w tym niższych niż krajowy. Niemożliwa do oszacowania jest jednak liczba spraw, które będą wpływać do rzeczników na poziomie szkolnym i samorządowym.

Dodatkowo założyć należy ok. 300 000 zł rocznie na działalność Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, w tym na wydawane przez niego materiały edukacyjne, zlecane ekspertyzy i opinie oraz koszty podróży służbowych. Zakładana wysokość środków na działalność Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich (tj. koszty pozapłacowe) została oszacowana przy uwzględnieniu rocznych wydatków, które przeznacza się na obsługę komisji funkcjonujących w MEN. Biorąc pod uwagę powyższe kwoty, założono 300 000 zł jako koszty pozapłacowe umożliwiające Krajowemu Rzecznikowi Praw Uczniowskich wykonywanie zadań powierzonych do realizacji. Łącznie zatem wydatki te należy szacować na 2 355 895,16 zł rocznie.

W zakresie zaś wynagrodzeń i obsługi wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich, ich wynagrodzenie będzie ustalane wewnątrz kuratorium oświaty, zgodnie z przepisami o wyższych stanowiskach w służbie cywilnej. Zakłada się jednak, biorąc pod uwagę kompetencje i zadania wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich, że ich wynagrodzenie powinno być nieco wyższe względem przeciętnego wynagrodzenia nauczycieli-wizytatorów w kuratorium oświaty. Wojewódzcy rzecznicy praw uczniowskich będą bowiem wizytatorami wyspecjalizowanymi w prawach i obowiązkach uczniowskich, ale ich jurysdykcja będzie obejmowała całe województwo. Z tego względu proponuje się, by miesięczne wynagrodzenie wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich wynosiło 8 528,31 zł brutto (mnożnik kwoty bazowej dla służby cywilnej według kwoty bazowej przewidzianej na 2026 rok: 3). W dodatku, by wyliczyć maksymalną możliwą wysokość wydatków do wyliczeń przyjęto najwyższą wysokość dodatku stażowego, tj. 20%. W momencie projektowania ustawy nie jest jednak możliwe stwierdzenie, czy osoba powołana na stanowisko wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich będzie uprawniona do tego dodatku, a jeśli tak, to w jakiej wysokości. Planowane wynagrodzenie całkowite wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich (wynagrodzenie zasadnicze, dodatek stażowy oraz dodatek funkcyjny) wyniesie 10 233,97 zł.

Wraz z pochodnymi (koszt pracodawcy, tzw. brutto-brutto, przy założeniach jak w przypadku Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich) wydatki na miesięczne wynagrodzenie wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich wyniosą 12 422,00 zł. Koszt wynagrodzenia z uwzględnieniem dodatkowego wynagrodzenia rocznego będzie zatem wydatkiem równym 161 734,37 zł (12 wynagrodzeń miesięcznych i dodatkowe wynagrodzenie roczne).

Kwotę tę należy pomnożyć razy 16 województw (łącznie: 2 587 749,96 zł). Nie przewiduje się tworzenia dodatkowych etatów dla obsługi wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich. Do tego założyć należy ok. 50 000 zł rocznie na działalność każdego wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich (50 000 zł * 16 województw = 800 000 zł), w tym na wydawane przez nich materiały edukacyjne, zlecane ekspertyzy i opinie oraz koszty podróży służbowych. Łącznie zatem wydatki na tym szczeblu należy szacować na 3 387 749,96 zł rocznie.

Planowane koszty funkcjonowania Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, jego obsługi oraz wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich wyniosą łącznie 5 743 645,12 zł rocznie.

Skutki finansowe dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego związane z wejściem w życie przepisów projektowanej ustawy nie są możliwe do oszacowania z uwagi na fakultatywny charakter regulacji dotyczących powoływania gminnych (miejskich) i powiatowych rzeczników praw uczniowskich. Jednocześnie dochody dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego skalkulowano, uwzględniając wpływy z podatku PIT wynikające z wynagrodzenia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, obsługujących go pracowników oraz wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich.

Z uwagi na połączenie stanowisk szkolnych rzeczników praw uczniowskich z opiekunami samorządu uczniowskiego brak będzie wydatków płynących z projektowanej ustawy na szczeblu szkolnym.

Po stronie dochodów zaś uwzględniono wpływy z podatków PIT oraz składek na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w zakresie wynagrodzeń Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, pracowników go obsługujących oraz wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich. Łączne ich wynagrodzenia mają wynieść (brutto-brutto, koszty pracodawcy) 4 643 644,87 zł rocznie. Przy wzięciu pod uwagę założeń wskazanych przy obliczaniu wynagrodzenia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, łącznie wpływy z tytułu PIT wyniosą 287 182 zł (przyjmując wysokość podatku PIT w wysokości 12%; nie jest bowiem możliwa ocena, który z pracowników zostanie objęty tzw. II progiem podatkowym z uwagi na możliwą mnogość źródeł wpływów, ulgi, różne

sposoby rozliczania się itd.), składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe zarówno po stronie pracownika, jak i pracodawcy) – 1 172 197,92 zł, składka zdrowotna – 297 108,11 zł, a składka na Fundusz Pracy – 93 729,86 zł (MEN i kuratoria oświaty nie wnoszą składki na FGŚP). Łącznie zatem wpływy te wyniosą: 1 850 217,89 zł, z czego wpływy na PIT w części dla budżetu państwa trafią do budżetu państwa, a z pozostałych składek i wpłat do odpowiednich funduszów. Kierując się wytycznymi wynikającymi z pisma Koordynatora Oceny Skutków Regulacji z 17 lipca 2025 r. (KOSR.0610.26.2025), wpływy z tytułu PIT są podzielone w proporcji 85–15 na korzyść jednostek samorządu terytorialnego.

Założono coroczny wzrost inflacyjny wydatków w uśrednionej szacunkowej wysokości 2,5%, który wynika z wydanych w październiku 2024 r. wytycznych Ministra Finansów dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – https://www.gov.pl/attachment/3e702932-058f-4ed7-9f0a-cf9e70ae8685 [dostęp: 9 sierpnia 2025 r.]).

Przepis przejściowy w projekcie ustawy wskazuje, że pierwsze powołanie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich nastąpi nie wcześniej niż 1 września 2026 r. To oznacza, że w roku „0" wydatki na wykonanie projektu ustawy oraz wynikające z nich dochody wyniosą 4/12 wysokości wydatków i dochodów w latach następujących w części dotyczącej Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich. Założono na rok 2026 5 etatów na jego obsługę (według powyższych wyliczeń), bez środków na działalność Krajowego Rzecznika. Wydatki na działalność wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich będą ponoszone od 2027 r. W roku „1" z kolei (tj. w roku 2027) wysokość dochodów i wydatków na wynagrodzenia jest niższa względem lat następnych z powodu tego, że dodatkowe wynagrodzenie roczne za rok 2026 nie będzie wypłacane w 2027 r., ponieważ Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich i pracownicy do jego obsługi nie będą zatrudnieni w Ministerstwie Edukacji Narodowej przez co najmniej 6 miesięcy. Od roku „2" wskazuje się już pełną wartość wykonania projektu ustawy według powyższych wyliczeń i indeksacji inflacyjnych.

Pozostałe zmiany przewidywane przez projektowaną ustawę, w tym te znajdujące się w pozostałych zmienianych ustawach (m.in. ustawy: o systemie oświaty, o służbie cywilnej, o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, o Rzeczniku Praw Obywatelskich, o Rzeczniku Praw Dziecka) nie rodzą skutków dla sektora finansów publicznych. Gdyby zaś takie skutki się pojawiły w trakcie realizacji ustawy, zostaną one sfinansowane w ramach limitów wydatków, bez konieczności pozyskania dodatkowych środków na te cele.

Źródła finansowania dla budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Źródłem finansowania wydatków budżetu państwa związanych z wejściem w życie ustawy w 2026 r., będą środki zaplanowane w budżecie części 30 – *Oświata i wychowanie,* uzupełnione środkami z rezerw celowych.

Od 2027 r., środki na finansowanie zadań określonych w ustawie, zostaną zaplanowane w ramach limitu wydatków części 30 – *Oświata i wychowanie* oraz części 85 – *Budżety wojewodów*.

Utworzenie gminnych (miejskich) i powiatowych rzeczników praw uczniowskich jest fakultatywne, wobec czego to do samorządu gminnego lub powiatowego należy decyzja o wysokości wydatków oraz o ich źródle, jeżeli podejmie on decyzję o utworzeniu takiego stanowiska. Wskazać trzeba, że źródłem finansowania będzie wówczas budżet powołującej go jednostki samorządu terytorialnego.

Wyniki uzgodnień, konsultacji publicznych i opiniowania

Projekt został przedstawiony do uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania w ramach rządowego procesu legislacyjnego.

Wyniki konsultacji publicznych i opiniowania są omówione w Raporcie z konsultacji publicznych i opiniowania i w załączniku do niego. Ponadto w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji dostępne są pisma z uwagami otrzymane w ramach uzgodnień międzyresortowych oraz odpowiedzi wobec nich.

Projekt ustawy, oprócz bazowania na rekomendacjach powołanego przez Ministra Edukacji Zespołu do spraw Praw i Obowiązków Ucznia, był pre-konsultowany przez zaprezentowanie informacji na jego temat i odbycie dyskusji z posłami oraz partnerami społecznymi podczas posiedzenia sejmowej Podkomisji stałej do spraw jakości kształcenia i wychowania. Posiedzenie w tej sprawie odbyło się w dniu 7 listopada 2024 r.

W celu pre-konsultowania przepisów o przyznaniu nauczycielom, wychowawcom i innym pracownikom pedagogicznym statusu funkcjonariusza publicznego projektodawca odbył w styczniu 2025 r. zdalne spotkanie z przedstawicielami związków zawodowych reprezentujących nauczycieli. Ostatecznie zrezygnowano z wprowadzania zmian w tym zakresie.

Założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych

Projekt ustawy zawiera normę upoważniającą ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do wydania jednego rozporządzenia dotyczącego sposobu i trybu

przeprowadzenia naboru na stanowisko Krajowego Rzecznika oraz składu i trybu pracy komisji konkursowej, sposobu potwierdzania spełniania wymagań na Krajowego Rzecznika, sposobu wyłaniania kandydata, sposobu sprawowania nadzoru nad prawidłowością postępowania konkursowego oraz trybu jego unieważnienia.

Do tego projektodawca wprowadza zmiany legislacyjno-redakcyjne do niektórych delegacji ustawowych już obecnych w ustawie – Prawo oświatowe. Nie zmieni to jednak merytoryki tych delegacji oraz aktów wydanych na ich podstawie.

Ponadto wejście w życie ustawy spowoduje konieczność nowelizacji:

1) rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1604, z późn. zm.) w zakresie m.in. picia wody na zajęciach lekcyjnych oraz uregulowania zagadnień dot. wychodzenia do toalety w trakcie zajęć lekcyjnych (w związku z prawem uczniowskim do poszanowania jego godności oraz praw i wolności z niej wynikających);
2) rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 grudnia 1998 r. w sprawie organizacji kuratoriów oświaty oraz zasad tworzenia ich delegatur (Dz. U. z 2023 r. poz. 2458) w zakresie tego, że kuratoria oświaty będą zapewniały obsługę merytoryczną, organizacyjno-prawną, techniczną i kancelaryjno-biurową dla wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich;
3) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie określenia stanowisk urzędniczych, wymaganych kwalifikacji zawodowych, stopni służbowych urzędników służby cywilnej, mnożników do ustalania wynagrodzenia oraz szczegółowych zasad ustalania i wypłacania innych świadczeń przysługujących członkom korpusu służby cywilnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 670) w zakresie dodania do tej tabeli stanowisk Krajowego Rzecznika i wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich;
4) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1638, z późn. zm.) w zakresie dodania do obecnej tam tabeli stanowisk gminnego (miejskiego) i powiatowego rzecznika praw uczniowskich.

Oświadczenia końcowe

Projekt wpływa na sektor małych i średnich przedsiębiorstw jedynie pośrednio, przez nałożenie na szkoły lub placówki działające w systemie oświaty, w tym niepubliczne, które małe lub średnie przedsiębiorstwa mogą prowadzić, obowiązków m.in. w zakresie powołania rady szkoły i szkolnego rzecznika praw uczniowskich. Szczegółowy wpływ został określony w Ocenie Skutków Regulacji projektu. Projekt nie zawiera natomiast przepisów określających zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677, z późn. zm.) projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

Projekt ustawy nie wymagał przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, celem uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia projektu.

Projektowane przepisy są zgodne z zasadami proporcjonalności, uzasadnionego i niedyskryminującego charakteru, w szczególności nie zawierają regulacji, które wprowadzałyby dyskryminację ze względu na wiek, płeć, orientację seksualną, obywatelstwo, miejsce zamieszkania czy jakąkolwiek inną przyczynę.

Odnosząc się do § 12 pkt 1 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2026 r. poz. 300), należy stwierdzić, że projekt ustawy uwzględnia regulacje, w stosunku do których nie ma możliwości, aby mogły być podjęte za pomocą alternatywnych środków.

Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw **Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące** Ministerstwo Edukacji Narodowej **Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu** Barbara Nowacka – Minister Edukacji **Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu** Kacper Lawera – Dyrektor Departamentu Komunikacji, Przewodniczący Zespołu ds. Praw i Obowiązków Ucznia, kacper.lawera@men.gov.pl	**Data sporządzenia** 27 marca 2026 r. **Źródło:** Inicjatywa własna **Nr w wykazie prac LiP RM** UD222

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Prawa i obowiązki uczniowskie to ważne społecznie zagadnienie, szczególnie że prawa i obowiązki te wynikają z ludzkiej godności (jak wszystkie prawa, wolności i obowiązki człowieka; art. 30 Konstytucji RP), a szkoła lub placówka oświatowa to pierwsze miejsce, gdzie jednostka mierzy się z hierarchiczną podległością, nierzadko wobec władzy publicznej, będąc szczególnie narażoną na naruszenia z uwagi na wiek i nieznajomość prawa. To zatem kluczowe, by już od wieku dziecięcego propagować wśród uczniów idee ich praw, wolności i obowiązków, a także pokazywać im, jak prawo działa w praktyce przez bezpośrednie przełożenie na nich samych.

Z uwagi na hierarchiczną podległość ucznia w środowisku oświatowym możliwe jest naruszanie jego praw lub wolności, nawet nieintencjonalne. O istnieniu tego zjawiska świadczy chociażby założenie w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych skupiających się na działalności na rzecz uczniów i ich praw.

Możliwość tych naruszeń potęgują ponadto m.in.: brak zebrania w jeden katalog praw i wolności przysługujących uczniom (np. w art. 85 ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe – Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, z późn. zm., zwanej dalej „ustawą – Prawo oświatowe", gdzie wskazano katalog „podstawowych praw ucznia"), scedowanie w art. 98 ust. 1 pkt 17 i art. 99 – Prawo oświatowe dokładnego określenia katalogów praw i obowiązków uczniowskich na szkolne statuty, co powoduje niejednolitość na poziomie kraju, jak również niewystarczająca regulacja praw i obowiązków uczniowskich zawartych w art. 99 ustawy – Prawo oświatowe. Każdy ludzki obowiązek jest bowiem jednocześnie ograniczeniem ludzkiego prawa lub wolności. W związku z tym nałożenie jakiegokolwiek obowiązku na jednostkę musi zostać dokonane w trybie przewidzianym dla limitacji praw i wolności człowieka, a zatem w zgodzie m.in. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Norma ta wyznacza m.in. zasadę wyłączności ustawy, która stanowi, że ograniczenie ludzkich praw lub wolności może nastąpić tylko w drodze ustawy. W związku z powyższym, rozwiązaniem optymalnym spełniającym konstytucyjne wymagania i umożliwiającym jednolite stosowanie prawa w zakresie obowiązków uczniowskich w całym kraju jest wprowadzenie ustawowego katalogu zamkniętego obowiązków uczniowskich.

W ustawie – Prawo oświatowe i innych aktach prawnych występują różne uczniowskie prawa podmiotowe. Są one jednak „rozrzucone" w różnych miejscach systemu prawnego, co utrudnia uczniom – osobom młodym i niewykwalifikowanym w prawie – zapoznawanie się z nimi.

Tymczasem, o tym, że istnieje potrzeba większej ochrony praw i wolności uczniowskich, świadczy choćby to, że w ostatnich latach powstało szereg organizacji pozarządowych, które zajmują się tylko tym zagadnieniem (np. Fundacja na rzecz Praw Ucznia, Stowarzyszenie Kogutorium, Stowarzyszenie Umarłych Statutów, Fundacja Varia Posnania i Stowarzyszenie dO!PAmina Lab; rok rocznie informują one o łącznie tysiącach spraw, które do nich wpływają z obszaru całej Polski), a także rzeczników praw uczniowskich powoływanych przez jednostki samorządu terytorialnego m.in. w Warszawie, Poznaniu, Gdańsku czy Krakowie. To pokazuje, że potrzeba społeczna jest duża i państwo ma obowiązek tak otoczyć opieką uczniów, by ich prawa i wolności były realnie szanowane.

Wskazać ponadto trzeba, że sygnały na temat naruszania praw uczniów są wciąż powszechne i stąd konieczność, by organizacje działające na ich rzecz działały profesjonalnie. Niezależnie od liczby publikacji medialnych, warto zwrócić uwagę na fakt, że badania naukowe przeprowadzane w ostatnich latach także potwierdzają, że skala naruszeń jest bardzo wysoka. Przykładowo, M. Wolanin w monografii *Prawa ucznia* (Oficyna Wydawnicza „Impuls", wyd. 3, Kraków 2022) wskazuje, że w ramach przeprowadzonego przez niego badania ankietowego na grupie 849 osób aż 57,1% respondentów (485 osób) wskazało, że ma poczucie, że ich prawa są w szkole łamane (s. 92–93). Podobne wnioski zaprezentowano w publikacji Ł. Korzeniowski (red.), *Prawa ucznia w Polsce. Raport z badań* (Kraków 2023; online:

https://raport.sus.org.pl/ebook.pdf [dostęp: 20 lutego 2025 r.]). Tam jednak skala naruszeń zdaje się znacznie wyższa – według wskazanych wyników, poczucie, że kiedykolwiek w szkole własne prawa zostały naruszone, miało aż 81,3% odpowiadających, przy czym zaledwie 49,4% z tej grupy jakkolwiek na to naruszenie zareagowało (s. 98). W obydwu badaniach (niezależnie od wyniku procentowego) widać pojawianie się w polskich szkołach i placówkach problemu naruszania praw uczniowskich.

Ponadto aktualnie obowiązujący przepis art. 85 ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe, regulujący prawa ucznia w kontekście działalności samorządu uczniowskiego może budzić wątpliwości co do hierarchicznej ważności praw ucznia, a także prawidłowej oceny, co jest prawem ucznia, a co uprawnieniem samorządu uczniowskiego jako społecznego organu w systemie oświaty, np. zawarto w tym katalogu „prawo redagowania i wydawania gazety szkolnej" czy „prawo wyboru nauczyciela pełniącego rolę opiekuna samorządu", a już nie prawa do poszanowania godności ucznia czy do równego traktowania. Z całą pewnością zatem nie można uznać katalogu zawartego w art. 85 ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe za katalog „podstawowych praw ucznia" rozumianych jako prawa najbardziej elementarne, niezbędne dla uczęszczania do szkoły lub placówki, pobierania w niej nauki i bycia użytkownikiem zakładu administracyjnego o charakterystycznej misji.

Co tyczy się zaś zagadnień związanych z prawami pełnoletnich osób uczących się i ich relacji z rodzicami w obliczu wygaśnięcia władzy rodzicielskiej oraz zyskania pełnej zdolności do czynności prawnych, wskazać trzeba, że problem ten kilkukrotnie był podnoszony m.in. przez Rzecznika Praw Obywatelskich w jego wystąpieniach choćby z dnia 16 stycznia 2019 r. (VII.501.69.2018; https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/VII.501.69.2018%20w%20sprawie%20praw%20pełnoletnich%20uczniów.pdf [dostęp: 20 lutego 2025 r.]) czy z dnia 3 kwietnia 2024 r. (VII.7031.38.2023.AT; https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2024-04/Do_ME_dostep_do_ocen_ucznia_pelnoletniego_03_04_2024.pdf [dostęp: 20 lutego 2025 r.]).

Statuty szkół lub placówek to ponadto – zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 19 ustawy – Prawo oświatowe – akty wewnętrzne stanowiące o karach oraz procedurze ich wymierzania. To podejście wydaje się być nieefektywne, ponieważ doprowadza do nakładania na uczniów kar niezgodnych naruszających m.in. istotę prawa do nauki przez np. nakazanie opuszczenia sali lekcyjnej. Z tego względu zasadne zdaje się przeniesienie katalogu kar dla uczniów oraz procedury ich wymierzania na poziom ustawowy. To rozwiązanie zaczerpnięte z przepisów o szkolnictwie wyższym, gdzie katalog kar dla studentów i procedura ich wymierzania jest, co najmniej co do istoty, określona na poziomie ustawy.

W obecnym stanie prawnym tworzenie rad szkół lub placówek jest fakultatywne. Odsetek szkół lub placówek, gdzie zostały one powołane, jest niewielki. Tymczasem projektodawca dostrzega dużą wartość w tym, by w szkole lub placówce działało gremium, w którym w równej liczbie zasiadają: uczniowie, rodzice i nauczyciele.

Wskazać też trzeba, że w obecnym stanie prawnym bywają powoływani rzecznicy praw uczniowskich na poziomie szkolnym, samorządowym lub wojewódzkim, ale jest to zależne od inicjatywy organu powołującego. Na poziomie ogólnokrajowym zaś brak jest dedykowanej osoby, do której mogliby zwrócić się wszyscy uczniowie. Bo choć większość z nich może zwrócić się do Rzecznika Praw Dziecka o pomoc, to organ ten zajmuje się sprawami osób jedynie do osiągnięcia pełnoletności. W systemie oświaty natomiast liczna jest także grupa osób pełnoletnich, które wciąż uczęszczają do szkół lub placówek. Ponadto nie posiada on narzędzi nadzoru i interwencji charakterystycznych dla systemu oświaty (np. polegających na wydawaniu wiążących zaleceń wobec szkół i placówek czy innych, wzorowanych na narzędziach nadzoru pedagogicznego. Co więcej, jest to organ centralny, mający swoją siedzibę w Warszawie. Jest on zatem dość „odległy" od uczniów, którzy – w razie wejścia w życie przygotowywanej ustawy – mogliby zwracać się najpierw do organów rzecznikowskich im terytorialnie bliższych, mających swoją właściwość w danej szkole, gminie/powiecie czy w danym województwie.

Niecelowe jest ponadto pozostawianie wszystkich spraw uczniów, w szczególności pełnoletnich, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, ponieważ organ ten jest obciążony wieloma innymi zagadnieniami prawnoczłowieczymi. Uczniowie zaś są szczególnie narażeni na naruszenia praw człowieka, ponieważ są osobami w młodym wieku oraz niewyspecjalizowanymi w prawie. Rzecznik Praw Obywatelskich jest natomiast generalnym rzecznikiem, który nie posiada w swoim Biurze nawet wyodrębnionej jednostki organizacyjnej poświęconej zagadnieniom działu oświata i wychowanie. W przypadku Rzecznika Praw Obywatelskich zastosowanie mają też argumenty przedstawione wobec Rzecznika Praw Dziecka w zakresie braku kompetencji istotnych dla interweniowania wewnątrz systemu oświaty oraz tego, że jest to organ centralny, z siedzibą w Warszawie i jedynie trzema pełnomocnikami terytorialnymi w innych miastach wojewódzkich. Dlatego też uznano za celowe powołanie struktury organów rzecznikowskich, które działałyby wyłącznie na rzecz uczniów i ich praw.

Aby system organów rzecznikowskich był wydolny, konieczne jest powołanie go na trzech poziomach: szkolnym, wojewódzkim i ogólnokrajowym. Do tego, obserwując mediacyjne, sieciujące i edukacyjno-promocyjne aktywności dotychczasowych samorządowych rzeczników praw uczniowskich, zaproponowano wprowadzenie możliwości

powoływania przez gminy i powiaty (oraz miasta na prawach powiatu) odpowiednio gminnych (miejskich) i powiatowych rzeczników praw uczniowskich – o kompetencjach podobnych do tych wykonywanych obecnie tam, gdzie zostali powołani. Nie planuje się jednak powoływania ich odpowiedników na poziomie samorządu województwa (skoro wojewódzcy rzecznicy będą powoływani przy kuratoriach oświaty).

Celowość wprowadzenia nowych regulacji, w tym powołania rzeczników praw ucznia na poziomie szkolnym, wynika z potrzeby zapewnienia skutecznej ochrony praw uczniów na poziomie lokalnym, tam, gdzie dochodzi do ich naruszeń. Obecne rozwiązania, takie jak możliwość zwracania się do Rzecznika Praw Dziecka czy Rzecznika Praw Obywatelskich, nie są wystarczające, ponieważ organy te nie dysponują ani odpowiednimi narzędziami interwencji w ramach systemu oświaty, ani wystarczającą dostępnością dla uczniów w skali całego kraju. Są to instytucje odległe, stołeczne i scentralizowane. Powołanie rzeczników na poziomie szkolnym umożliwiłoby zatem szybkie reagowanie na problemy w miejscu ich powstawania. W taki sposób wiele problemów może zostać rozwiązanych szybko, bez wychodzenia poza teren szkoły lub placówki. Jest to zatem rozwiązanie z jednej strony wzmacniające autonomię i samorządność szkół i placówek (ponieważ pozwala rozwiązywać problemy społeczności szkolnej wewnątrz jej samej), a z drugiej zbliża organy rzecznikowskie do osób, których prawa są naruszane, czym pozwala na szybsze oraz bardziej dostosowane do lokalnych zwyczajów załatwianie spraw. Gdyby bowiem powoływać tylko rzecznika na poziomie centralnym, taki model ochrony praw uczniowskich nie różniłby się niczym względem modelu generalnej ochrony praw człowieka (Rzecznik Praw Obywatelskich) czy ochrony praw dziecka (Rzecznik Praw Dziecka). Obydwa te organy, jak już wskazywano powyżej, są odległe względem osób, na rzecz których praw mają działać, a poza tym nie posiadają kompetencji dostosowanych do specyfiki systemu oświaty oraz ustawy – Prawo oświatowe i wynikającego z nich modelu nadzoru pedagogicznego.

Dlatego właśnie w każdej szkole ma powstać szkolny rzecznik praw uczniowskich, który będzie blisko uczniów i który będzie mógł sprawnie, bezpośrednio oraz efektywnie załatwiać sprawy i problemy wynikające z codziennej działalności szkoły czy placówki. Szkolny rzecznik praw uczniowskich nie będzie jednak posiadał kompetencji zbliżonych do kompetencji wizytatorskich. Te bowiem przyznane zostaną (co zostanie szerzej wskazane w pkt 2) wojewódzkiemu rzecznikowi praw uczniowskich, ponieważ to on będzie działał przy kuratorium oświaty, które jest najbardziej odpowiednim miejscem do prowadzenia działań z zakresu nadzoru pedagogicznego i pokrewnych do niego. Rzeczpospolita Polska jednak, z uwagi na bycie państwem unitarnym, a także bacząc na to, że wojewódzcy rzecznicy praw uczniowskich mają kompetencje do działania tylko na terenie swoich województw, potrzebuje również Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, który koordynowałby działalność podległych mu struktur rzecznikowskich, harmonizował ich pracę, a także załatwiał problemy systemowe czy inne wykraczające poza obszar jednego województwa, jak również był swoistą drugą instancją wobec sposobu udzielenia pomocy przez wojewódzkiego rzecznika. Gminni (miejscy) i powiatowi rzecznicy zaś będą ciałem pośrednim, fakultatywnym, z uwagi na zauważenie, że część jednostek samorządu terytorialnego takich rzeczników powołuje na podstawie ogólnych podstaw prawnych. By przyznać im zatem konkretne kompetencje, projektodawca zdecydował się także i ich uwzględnić w przygotowanym projekcie.

Zaproponowanie tak rozbudowanej struktury wiąże się z kilkoma tego powodami. Po pierwsze, dzięki temu organy rzecznikowskie będą blisko uczniów – tych, których praw mają chronić. To pozwoli na szybkie i efektywne załatwianie spraw i problemów, szczególnie na obszarze wewnątrzszkolnym. Wzmocni to również poczucie samorządności i autonomii szkół, ponieważ problemy wynikające z codziennej działalności będą mogły być załatwiane przez społeczność szkolną wewnątrz samej szkoły, bez wychodzenia z nimi na zewnątrz. Po drugie zaś, pozwoli to na to, by każdy z tych organów efektywnie wykonywał swoje zadania. Gdyby bowiem powołać tylko Krajowego Rzecznika, istnieje ryzyko, że zostałby on „zasypany" sprawami z obszaru całego państwa, co sprawiłoby, że czas oczekiwania przez uczniów na odpowiedź mógłby być długi, szczególnie w obliczu planowanych nakładów kadrowych na obsługę Krajowego Rzecznika (zob. pkt 6). Długi czas oczekiwania na odpowiedź nie wzbudziłby jednak zaufania do całego zaprojektowanego systemu, w konsekwencji czego społeczny jego odbiór byłby zły. Dlatego, aby sprawy mogły być załatwiane szybciej i w sposób bardziej bezpośredni proponuje się powołać całą strukturę organów rzecznikowskich, zaczynając od poziomu szkolnego.

Wreszcie samo powoływanie struktury rzecznikowskiej w zakresie praw uczniowskich pozwoli nie tylko usunąć lukę kompetencyjną w zakresie oświatowych kompetencji RPO i RPD (zob. argumenty wskazane kilka akapitów powyżej) czy zbliżyć organy rzecznikowskie do samych uczniów, ale jednocześnie pozwoli te organy odciążyć. Przykładowo bowiem, jak wynika z *Informacji o działalności Rzecznika Praw Dziecka za rok 2024* (https://brpd.gov.pl/wp-content/uploads/2025/04/Informacja-o-dzialalnosci-Rzecznika-Praw-Dziecka-za-rok-2024.pdf [dostęp: 10 kwietnia 2025 r.]), „w Zespole Edukacji i Wychowania [czyli Zespołu odpowiedzialnego za sprawy oświatowe, w tym uczniowskie – przyp. projektodawcy] w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. było prowadzonych 3 442 spraw (wpłynęło 2 989 spraw nowych oraz kontynuowano 453 sprawy z lat ubiegłych). Natomiast w 2023 r. było prowadzonych łącznie 2 788 spraw (wpłynęło 2 574 spraw nowych oraz kontynuowanych było 214 spraw z lat ubiegłych). Liczba spraw prowadzonych przez Zespół w 2024 r. w porównaniu do 2023 r. wzrosła o 23 proc." (tamże, s. 80). Taki wzrost oraz

liczba prowadzonych spraw pokazują, że problem jest ważny, a świadomość w jego zakresie stale rośnie i to w wysokim stopniu (skoro odnotowano rok roczny wzrost liczby prowadzonych spraw z zakresu edukacji i wychowania o 23%). Rzecznik Praw Dziecka nie posiada jednak, jak wskazano wcześniej, kompetencji dedykowanych sprawom uczniowskim, wobec czego w wielu przypadkach nie może on podjąć skutecznej interwencji. Takie kompetencje będą natomiast posiadali, przede wszystkim, Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich i wojewódzcy rzecznicy praw uczniowskich, wobec czego staną się oni naturalnymi organami, które mogą podejmować działania pokrewne do tych z zakresu nadzoru pedagogicznego, dzięki czemu ich interwencje będą miały realny wpływ na sytuację jednostki.

W *Informacji o działalności Rzecznika Praw Obywatelskich w roku 2023* (https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2024-10/Informacja%20o%20działalności%20Rzecznika%20Praw%20Obywatelskich%20w%20roku%202023.pdf [dostęp: 10 kwietnia 2025 r.]) zaś nie ma wyodrębnionej liczby spraw z zakresu edukacji, które do niego wpłynęły, ale na s. 327-343 opisane są interwencje i wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich z zakresu konstytucyjnego prawa do nauki. Łącznie jednak w samym tylko roku 2023 r. do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęło 79 698 spraw (s. 643), wobec czego odciążenie tej instytucji chociażby ze spraw prawnouczniowskich zdaje się rozwiązaniem zasadnym, szczególnie w obliczu publikacji medialnych wskazujących na długi czas oczekiwania na odpowiedź z Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (zob. chociażby: S. Krawiec, *6 lat czekał na odpowiedź Rzecznika Praw Obywatelskich. Teraz chce go pozwać o 100 tys. zł. „RPO sam łamie prawa obywatelskie”*, https://biznes.wprost.pl/firmy-i-rynki/11178745/6-lat-czekal-na-odpowiedz-rzecznika-praw-obywatelskich-teraz-chce-go-pozwac-o-100-tys-zl-rpo-sam-lamie-prawa-obywatelskie.html [dostęp: 10 kwietnia 2025 r.]).

Z powyższych względów Minister Edukacji Barbara Nowacka zarządzeniem z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw Praw i Obowiązków Ucznia (Dz. Urz. ME poz. 27), powołała w Ministerstwie Edukacji Narodowej Zespół ds. Praw i Obowiązków Ucznia złożony z nauczycieli-praktyków, akademików, prawników, a także przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na rzecz uczniów i ich praw. Zespół ten przygotował swoje rekomendacje, a niniejszy projekt ustawy jest pierwszą częścią jurydyzacji tychże rekomendacji.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projekt ustawy przewiduje:
1. Dodanie w art. 4 ustawy – Prawo oświatowe pkt 20a wprowadzającego definicję pojęcia „społeczność szkolna”. Zgodnie z przyjętym rozwiązaniem, w skład społeczności szkolnej będą wchodzić: nauczyciele, rodzice i uczniowie, dyrektorzy niebędący nauczycielami, o których mowa w art. 62 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe, a także osoby zatrudnione na podstawie art. 15 ust. 2 i 5–6a ustawy – Prawo oświatowe;

2. Wprowadzenie w ustawie – Prawo oświatowe nowego rozdziału 2a pt. „Prawa, wolności i obowiązki uczniowskie oraz organy ochrony praw i wolności uczniowskich”. W skład tego rozdziału wejdą zmiany opisane w pkt 3–6 i częściowo 10 tej części dokumentu, tj. zmiany w zakresie katalogów praw i obowiązków uczniowskich (w tym w zakresie usprawiedliwiania nieobecności), kar dla uczniów oraz systemu organów ochrony praw uczniowskich. Projektodawca jednocześnie wskazuje, że rozdział ten obejmie swoim podmiotowym zakresem zastosowania zarówno publiczne, jak i niepubliczne szkoły (podstawowe, ponadpodstawowe, artystyczne) oraz placówki systemu oświaty, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe. Przepisów rozdziału 2a nie stosuje się bowiem do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, innych form wychowania przedszkolnego i placówek, o których mowa w art. 2 pkt 9–11 ustawy – Prawo oświatowe (projektowany art. 42t ustawy – Prawo oświatowe);

3. Przeniesienie katalogu praw uczniowskich na poziom ustawowy. Dotychczas określane one bowiem były w statutach szkół oraz, jedynie częściowo, np. w art. 85 ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe. Katalog praw uczniowskich zawarty w dodawanym rozdziale 2a ustawy – Prawo oświatowe zbiera je w jedno miejsce i stanowi katalog otwarty oraz oparty o normę semiimperatywną, co ma zapewnić ogólnopolski standard w zakresie praw i wolności uczniowskich.

Z tego względu zmianie ulegną przede wszystkim art. 85 ust. 5, art. 98 ust. 1 pkt 17 oraz art. 172 ust. 2 pkt 5 ustawy – Prawo oświatowe, a we wprowadzanym rozdziale 2a ustawy – Prawo oświatowe katalog praw i wolności uczniowskich będzie stanowił art. 42a. Jednym z ustępów tego artykułu będą uczniowskie prawa, a drugim uczniowskie wolności. W art. 42a ustawy – Prawo oświatowe znajdzie się wskazanie, że projektowany katalog jest zbudowany na bazie normy semiimperatywnej.

Proponowany otwarty katalog praw i wolności uczniowskich zawiera prawa ucznia do:
1) poszanowania jego godności oraz praw i wolności z niej wynikających;
2) równego traktowania z innymi uczniami;
3) nauczania i wychowania opartych o metody uznane przez współczesne nauki pedagogiczne;
4) poszanowania jego prywatności, w tym do:
   a) ochrony wizerunku,
   b) zachowania w poufności dotyczących go informacji, o których mowa w art. 30a ust. 2 ustawy – Prawo

oświatowe;

5) posiadania na terenie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, przedmiotów osobistych przy sobie lub przechowywania tych przedmiotów w miejscu do tego przeznaczonym, w sposób określony w statucie tej szkoły lub placówki, z tym że uczniowi mogą być odebrane przedmioty osobiste, których posiadanie:
   a) zagraża bezpieczeństwu ucznia lub innych osób lub narusza zasady bezpieczeństwa obowiązujące w tej szkole lub placówce,
   b) może doprowadzić do zachowania ucznia naruszającego przepisy:
      – ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151),
      – ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1162 oraz z 2025 r. poz. 427 i 799),
      – ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939);
6) kształtowania własnego stroju i wyglądu, z uwzględnieniem art. 42b pkt 4 i 5 ustawy – Prawo oświatowe;
7) rozwoju własnych zainteresowań i uzdolnień, w tym do brania udziału w konkursach, olimpiadach i turniejach oraz innych formach współzawodnictwa i prezentacji własnych osiągnięć;
8) zachowania odpowiednich proporcji między wysiłkiem szkolnym a czasem wolnym i rozwojem własnych zainteresowań, w szczególności w czasie dni wolnych od zajęć dydaktyczno-wychowawczych;
9) uzyskania pomocy materialnej na zasadach określonych w rozdziale 8a ustawy o systemie oświaty;
10) bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, oraz w trakcie zajęć organizowanych przez tę szkołę lub placówkę poza jej terenem;
11) informacji dotyczących procesu nauczania i wychowania, które jest realizowane w szczególności przez:
   a) publikowanie przez szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe, szkoły artystyczne lub placówki, o których mowa w art. 2 pkt 3–8, objęte obowiązkiem prowadzenia Biuletynu Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902 oraz z 2025 r. poz. 1844), w Biuletynie Informacji Publicznej:
      – statutu szkoły lub placówki, w tym w wersji opracowanej jako tekst ujednolicony,
      – uchwał zmieniających statut szkoły lub placówki,
      – projektów uchwał zmieniających statut szkoły lub placówki,
   b) zapewnienie przez szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową i szkołę artystyczną możliwości zapoznania się z tygodniowym rozkładem zajęć, o którym mowa w art. 110 ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe,
   c) zapewnienie przez szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową i szkołę artystyczną możliwości zapoznawania się ze szkolnym zestawem programów nauczania, o którym mowa w art. 22a ust. 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
12) jawnego, sprawiedliwego i umotywowanego oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania ucznia szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej i odpowiednio ucznia szkoły artystycznej;
13) kontaktowania się ze szkołą podstawową, szkołą ponadpodstawową, szkołą artystyczną lub placówką, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, w dostępny dla niego sposób, określony w statucie tej szkoły lub placówki;
14) angażowania się w życie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, w tym przez zaangażowanie w działalność organów samorządu uczniowskiego lub udział w działalności kulturalnej, w tym wydawniczej, oświatowej, sportowej i rozrywkowej samorządu uczniowskiego;
15) udziału w wyborach członków organów samorządu uczniowskiego oraz opiekuna samorządu uczniowskiego zgodnie z art. 85 ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe, a także bycia wybranym do organów samorządu uczniowskiego;
16) udziału w wyborach członków rady szkoły lub placówki oraz bycia wybranym do rady szkoły lub placówki zgodnie z art. 81 ust. 6 ustawy – Prawo oświatowe;
17) składania skarg i wniosków we wszelkich sprawach związanych z działalnością szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, a także w interesie własnym lub na rzecz innego członka społeczności szkolnej za jego zgodą, bez narażenia ze strony organów szkoły lub placówki oraz jej pracowników na jakikolwiek uszczerbek lub zarzut z tego powodu, jeżeli działał w granicach prawem dozwolonych.

Odebrane przedmioty, o których mowa w pkt 5 powyższego katalogu, należy złożyć w miejscu określonym w statucie szkoły lub placówki i wydać rodzicowi niepełnoletniego ucznia albo pełnoletniemu uczniowi po zakończeniu zajęć w danym dniu, chyba że posiadanie tych przedmiotów jest zabronione na podstawie odrębnych przepisów.

Do tego uczniowi będzie przysługiwać wolność:

1) od wszelkich form przemocy, w tym przemocy psychicznej i cyberprzemocy (co ma chronić uczniów od form przemocy, nie jest to jednak zakaz np. zwracania uwagi czy konstruktywnej krytyki, ponieważ nie są to zachowania

stanowiące przemoc psychiczną);
2) od dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, wygląd, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, stan zdrowia, sytuację materialną, przekonania polityczne, pochodzenie etniczne, wyznanie albo jego brak i orientację seksualną;
3) sumienia, wyznania i światopoglądu;
4) słowa i uzewnętrzniania przekonań.

Powyższe katalogi są oparte na normie semiimperatywnej, tj. na byciu swoistym ogólnokrajowym minimum. Szkoły i placówki oświatowe będą jednak mogły te katalogi poszerzyć;

4. Stworzenie ustawowego i zamkniętego katalogu obowiązków uczniowskich. Dotychczas uczniowskie obowiązki były regulowane przez statut szkoły lub placówki, z częściowym ich wyliczeniem w art. 99 ustawy – Prawo oświatowe. Projektodawca przewiduje dodanie nowego art. 42b do ustawy – Prawo oświatowe, który będzie zawierał zamknięty katalog uczniowskich obowiązków.

Pamiętać jednak trzeba, że zamkniętość tego katalogu dotyczy tylko obowiązków ściśle uczniowskich. Fakt, że katalog w projektowanym art. 42b ustawy – Prawo oświatowe jest zamknięty, nie wpływa na to, że uczniowie będą obowiązani do wywiązywania się także z pozostałych obowiązków, które zostały na nich nałożone w legalnym trybie i w związku z tym wynikają z przepisów prawa powszechnie obowiązującego innych niż przepisy oświatowe. Przykładem mogą być uczniowie klas mundurowych czy leśnych, którzy będą podlegać pod zakres podmiotowy nie tylko art. 42b ustawy – Prawo oświatowe, ale też i przepisów regulujących dziedzinę, w której się kształcą (np. uczniowie w klasach leśnych w oczywisty sposób będą też mieli nałożone na siebie obowiązki związane z ochroną przyrody).

W związku z opisywaną zmianą zostanie znowelizowana treść przede wszystkim art. 98 ust. 1 pkt 17 oraz art. 172 ust. 2 pkt 5 ustawy – Prawo oświatowe, a art. 99 ustawy – Prawo oświatowe zostanie uchylony.

Planuje się zawrzeć w projekcie ustawy katalog obowiązków ucznia zawierający obowiązki:
1) przestrzegać przepisów prawa regulujących pracę i organizację tej szkoły lub placówki, w szczególności aktów prawa powszechnie obowiązującego, statutu tej szkoły lub placówki i innych wewnętrznych aktów prawnych obowiązujących w tej szkole lub placówce;
2) szanować prawa i wolności pozostałych członków społeczności szkolnej oraz innych osób przebywających w tej szkole lub placówce;
3) zachowywać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi podczas zajęć organizowanych na terenie tej szkoły lub placówki i poza nimi, przerw w zajęciach, uroczystości, imprez oraz wyjść grupowych i wycieczek, a także dbać o mienie tej szkoły lub placówki;
4) nosić strój zgodny z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, a w przypadku, o którym mowa w art. 100 ustawy – Prawo oświatowe, nosić na terenie tej szkoły lub placówki jednolity strój; jest niedozwolone noszenie stroju zawierającego treści lub elementy nawołujące do nienawiści, lub dyskryminacji innych osób, lub sprzeczne z przepisami prawa, lub stwarzające zagrożenie dla bezpieczeństwa innych osób przebywających w tej szkole lub placówce, lub samego ucznia;
5) przestrzegać określonych w statucie tej szkoły lub placówki zasad regulujących strój i wygląd podczas zajęć edukacyjnych wychowania fizycznego, zajęć edukacyjnych odbywających się w warsztatach, laboratoriach i pracowniach szkolnych, uroczystości organizowanych przez tę szkołę lub placówkę, uroczystości, w których uczniowie uczestniczą jako przedstawiciele tej szkoły lub placówki, oraz wyjść grupowych i wycieczek szkolnych, zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz koniecznością zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia, wychowania i opieki;
6) zachowywać się wobec członków społeczności szkolnej i innych osób przebywających w tej szkole lub placówce zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz z szacunkiem i poszanowaniem ich godności osobistej;
7) uczęszczać na zajęcia edukacyjne, a nieobecność usprawiedliwiać w trybie, terminie i formie określonych w statucie szkoły lub placówki, podając jej powód niezawierający informacji nadmiernych i wrażliwych, z tym że w przypadku ucznia niepełnoletniego usprawiedliwienia nieobecności dokonuje jego rodzic;
8) przygotowywać się do zajęć edukacyjnych oraz przystępować do form sprawdzania osiągnięć edukacyjnych;
9) szanować prawa autorskie utworów innych osób;

5. Wprowadzenie w ustawie katalogu kar dla uczniów oraz procedury ich wymierzania. Projektodawca zauważył, że swoboda wśród szkół i placówek w zakresie katalogu kar dla uczniów powodowała, że w części szkół niektóre kary naruszały istotę np. prawa do nauki (przez np. nakazanie opuszczenia sali lekcyjnej). Zmiana ta, inspirowana regulacjami dotyczącymi katalogu kar dla studentów uczelni, ma na celu ujednolicić katalog kar w szkołach i placówkach oświatowych oraz uczynić go nienaruszającym istoty ludzkich praw i wolności.

Stąd, projektowana regulacja zakłada – w sytuacji, gdy niewystarczające do osiągnięcia celu wychowawczego będą „zwykłe" działania wychowawcze (lub nie zostaną wypełnione mimo ich zarządzenia) – następujący katalog kar dla

uczniów:
1) upomnienie pisemne;
2) naganę;
3) naganę z ostrzeżeniem, że w razie popełnienia kolejnego deliktu zostaną wymierzone kary z pkt 4 lub 5;
4) w przypadku uczniów objętych obowiązkiem szkolnym, z wyjątkiem objętych obowiązkiem szkolnym uczniów szkoły artystycznej realizującej kształcenie ogólne – przeniesienie przez kuratora oświaty do innej szkoły (z zastrzeżeniem szkół artystycznych, w których może, zgodnie z art. 68 ust. 3a ustawy – Prawo oświatowe, dojść do skreślenia z listy uczniów osoby objętej obowiązkiem szkolnym);
5) w przypadku uczniów nieobjętych obowiązkiem szkolnym – skreślenie z listy uczniów.

Opisywana zmiana zawiera także procedurę wymierzania ww. kar oraz odwoływania się od nich. Zasadą ma być jednak stosowanie najpierw działań wychowawczych (z których część będzie mogła być zarządzona w uzgodnieniu z rodzicami niepełnoletniego ucznia), a dopiero później sformalizowanego postępowania o ukaranie, z zastrzeżeniem poważnych przypadków, w których będzie uzasadnione od razu wszczęcie tego postępowania.

Projektowana regulacja zostanie wprowadzona do ustawy – Prawo oświatowe poprzez dodanie do niej art. 42c. W konsekwencji tej zmiany, zostanie uchylony art. 98 ust. 1 pkt 19 ustawy – Prawo oświatowe, a nowelizacji ulegnie art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978, z późn. zm.), natomiast konsekwencją uwzględnienia specyfiki szkół i placówek artystycznych jest zmiana art. 51 ust. 1 pkt 4 lit. b i art. 53 ust.1aa ustawy – Prawo oświatowe polegająca na wskazaniu wprost, że dyrektor specjalistycznej jednostki nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe wykonuje zadania organu wyższego stopnia w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego w stosunku do dyrektorów szkół i placówek, o których mowa w art. 53 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe, w sprawach skreślenia uczniów z listy uczniów;

6. Powołanie systemu organów ochrony praw uczniowskich. Projektowane rozwiązania zakładają powołanie:
– Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, który będzie powoływany na 4-letnią kadencję (z możliwością pełnienia tej funkcji przez dwie kadencje) i odwoływany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru. Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich będzie wyższym stanowiskiem w służbie cywilnej obsługiwanym przez urząd obsługujący ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Do zadań Krajowego Rzecznika należeć będzie:
1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich, w tym w miejscach odbywania praktycznej nauki zawodu organizowanej przez szkołę lub odbywanej na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu, o której mowa w art. 120 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe;
2) koordynacja działań w zakresie zwiększania poziomu przestrzegania praw uczniowskich i poziomu świadomości na temat tych praw oraz współpracy między organami ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42l, art. 42o i art. 42q ustawy – Prawo oświatowe;
3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;
4) wspieranie członków społeczności szkolnych w działaniach, o których mowa w art. 42d ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe;
5) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:
   a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych lub placówek, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, mających siedziby na obszarze co najmniej dwóch województw,
   b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do organów ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42l, art. 42o i art. 42q ustawy – Prawo oświatowe, albo gdy organy te uznały się za niewłaściwe do rozpatrzenia danej skargi.

Wszystko to możliwe będzie dzięki następującym jego kompetencjom. Rzecznik bowiem może:
1) zbadać, nawet bez uprzedzenia, każdą sprawę na miejscu, jeżeli jest to niezbędne do wyjaśnienia sprawy i konieczne do realizacji zadań ustawowych;
2) żądać od organów władzy publicznej, organizacji lub instytucji złożenia wyjaśnień, udzielenia informacji lub udostępnienia akt i dokumentów, w tym zawierających dane osobowe, niezbędnych do wyjaśnienia sprawy i w zakresie, w jakim jest to konieczne do realizacji zadań ustawowych, z wyłączeniem akt postępowań karnych;
3) zwrócić się do właściwych organów, organizacji lub instytucji o podjęcie działań na rzecz ucznia z zakresu ich kompetencji; przepisy art. 10a i art. 10b ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2023 r. poz. 292) będą stosowane odpowiednio;
4) opracowywać i przedkładać ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania projekty aktów prawnych dotyczących zakresu jego działania, z wnioskiem o podjęcie prac legislacyjnych;
5) występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej bądź o wydanie lub

zmianę aktów prawnych dotyczących zakresu jego działania;
6) organizować lub wspierać mediację;
7) wystąpić z wnioskiem o uchylenie statutu szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, albo niektórych jego postanowień w trybie art. 114 ustawy – Prawo oświatowe;
8) wydać zalecenia dyrektorowi szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe – w przypadku stwierdzenia naruszenia praw uczniowskich w tej szkole lub placówce; Krajowy Rzecznik wydaje zalecenia dyrektorowi szkoły lub placówki po ich uzgodnieniu z kuratorem oświaty, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – ze specjalistyczną jednostką nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe;
9) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich, a także współpracę w tym zakresie:
   a) między organami ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42l, art. 42o i art. 42q ustawy – Prawo oświatowe,
   b) z innymi instytucjami państwowymi i samorządowymi, młodzieżowymi sejmikami województw, młodzieżowymi radami powiatów, młodzieżowymi radami gmin i organizacjami społecznymi;
10) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarnie lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość,

– 16 wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich powoływanych przez Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich na wniosek właściwego terytorialnie kuratora oświaty (Krajowy Rzecznik będzie mógł wniosku nie uwzględnić). Na stanowisko wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich będzie mogła zostać powołana osoba spełniająca wymagania do bycia zatrudnioną w kuratorium oświaty na stanowisku wizytatora. Wojewódzki rzecznik praw uczniowskich będzie wyższym stanowiskiem w służbie cywilnej obsługiwanym przez kuratorium oświaty.

Do zadań wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich będzie należeć:
1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, a także w miejscach odbywania praktycznej nauki zawodu organizowanej przez szkołę lub odbywanej na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu, o której mowa w art. 120 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe, mających siedziby na obszarze województwa;
2) koordynacja działań w zakresie zwiększania poziomu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, mających siedziby na obszarze województwa i podnoszenia świadomości na temat tych praw oraz współpracy między organami ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42o i art. 42q ustawy – Prawo oświatowe, działającymi na obszarze województwa;
3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;
4) wspieranie członków społeczności szkolnych szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych i placówek, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, mających siedziby na obszarze województwa, w działaniach, o których mowa w art. 42l ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe;
5) współpraca z Krajowym Rzecznikiem;
6) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:
   a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych lub placówek, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, mających siedziby na obszarze województwa,
   b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do organów ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42o i art. 42q ustawy – Prawo oświatowe, albo gdy organy te uznały się za niewłaściwe do rozpatrzenia danej skargi, a także gdy skarga została przekazana przez Krajowego Rzecznika zgodnie z art. 42f ust. 4 pkt 3 lub art. 42m ust. 8 ustawy – Prawo oświatowe.

Wykonywanie tych zadań będzie możliwe dzięki następującym kompetencjom. Wojewódzki rzecznik będzie bowiem mógł:
1) zbadać, nawet bez uprzedzenia, każdą sprawę na miejscu, jeżeli jest to niezbędne do wyjaśnienia sprawy i konieczne do realizacji zadań ustawowych;
2) żądać od organów władzy publicznej, organizacji lub instytucji złożenia wyjaśnień, udzielenia informacji lub udostępnienia akt i dokumentów, w tym zawierających dane osobowe, niezbędnych do wyjaśnienia sprawy i w zakresie, w jakim jest to konieczne do realizacji zadań ustawowych, z wyłączeniem akt postępowań karnych;
3) przedstawić Krajowemu Rzecznikowi wniosek lub opinię w każdej sprawie objętej zakresem jego działania;
4) zwrócić się do właściwych organów, organizacji lub instytucji o podjęcie działań na rzecz ucznia z zakresu ich kompetencji; przepisy art. 10a i art. 10b ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka będą stosowane odpowiednio;

5) organizować lub wspierać mediację;
6) wystąpić z wnioskiem o uchylenie statutu szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, mającej siedzibę na obszarze województwa, albo niektórych jego postanowień w trybie art. 114 ustawy – Prawo oświatowe;
7) złożyć do kuratora oświaty, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – do specjalistycznej jednostki nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe, wniosek o wydanie zaleceń dyrektorowi szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, mającej siedzibę na obszarze województwa – w przypadku stwierdzenia naruszenia praw uczniowskich w tej szkole lub placówce;
8) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich, a także współpracę w tym zakresie:
   a) między organami ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42o i art. 42q ustawy – Prawo oświatowe, działającymi na obszarze województwa,
   b) z innymi instytucjami państwowymi i samorządowymi, młodzieżowym sejmikiem województwa, młodzieżowymi radami powiatów, młodzieżowymi radami gmin i organizacjami społecznymi;
9) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarne lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość,

– gminnych (miejskich) i powiatowych rzeczników praw uczniowskich, których funkcjonowanie będzie fakultatywne. Stosunek pracy z gminnym (miejskim) lub powiatowym rzecznikiem praw uczniowskich będzie nawiązywał odpowiednio wójt (burmistrz, prezydenta miasta) lub starosta. Z tego względu status pracowniczy tych rzeczników będzie oparty o przepisy o pracownikach samorządowych.

Do zadań gminnego (miejskiego) rzecznika praw uczniowskich należeć będzie:
1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w art. 42o ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe, a także w miejscach odbywania praktycznej nauki zawodu organizowanej przez szkołę lub odbywanej na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu, o której mowa w art. 120 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe;
2) koordynacja działań w zakresie zwiększania poziomu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w art. 42o ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe, i podnoszenia świadomości na temat tych praw oraz współpracy między szkolnymi rzecznikami praw uczniowskich, o których mowa w art. 42q ustawy – Prawo oświatowe, działającymi w tych szkołach i placówkach;
3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;
4) wspieranie członków społeczności szkolnych w działaniach, o których mowa w art. 42o ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe;
5) współpraca z Krajowym Rzecznikiem i wojewódzkim rzecznikiem w zakresie, o którym mowa w pkt 2–4;
6) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:
   a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół i placówek, o których mowa w art. 42o ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe,
   b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do szkolnego rzecznika praw uczniowskich, o którym mowa w art. 42q ustawy – Prawo oświatowe, albo gdy rzecznik ten uznał się za niewłaściwego do rozpatrzenia danej skargi, a także gdy skarga została przekazana zgodnie z właściwością przez inny organ ochrony praw uczniowskich na podstawie z art. 42f ust. 4 pkt 3 ustawy – Prawo oświatowe.

Do zadań powiatowego rzecznika praw uczniowskich należeć zaś będzie:
1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w art. 42o ust. 6 ustawy – Prawo oświatowe, a także w miejscach odbywania praktycznej nauki zawodu organizowanej przez szkołę lub odbywanej na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu, o której mowa w art. 120 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe;
2) koordynacja działań w zakresie zwiększania poziomu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w art. 42o ust. 6 ustawy – Prawo oświatowe, i podnoszenia świadomości na temat tych praw oraz współpracy między szkolnymi rzecznikami praw uczniowskich, o których mowa w art. 42q ustawy – Prawo oświatowe, działającymi w tych szkołach i placówkach;
3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;
4) wspieranie członków społeczności szkolnych w działaniach, o których mowa w art. 42o ust. 6 ustawy – Prawo oświatowe;
5) współpraca z Krajowym Rzecznikiem i wojewódzkim rzecznikiem w zakresie, o którym mowa w pkt 2–4;
6) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:
   a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół i placówek, o których mowa w art. 42o ust. 6 ustawy – Prawo oświatowe,
   b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest

możliwe lub celowe złożenie skargi do szkolnego rzecznika praw uczniowskich, o którym mowa w art. 42q ustawy – Prawo oświatowe, albo gdy rzecznik ten uznał się za niewłaściwego do rozpatrzenia danej skargi, a także gdy skarga została przekazana zgodnie z właściwością przez inny organ ochrony praw uczniowskich na podstawie z art. 42f ust. 4 pkt 3 ustawy – Prawo oświatowe.

W konsekwencji, gminny (miejski) i powiatowy rzecznik praw uczniowskich będą mogli:

1) zwrócić się do:
   a) właściwego terytorialnie wojewódzkiego rzecznika z wnioskiem o zbadanie sprawy dotyczącej interesu indywidualnego wnioskodawcy lub osoby trzeciej; w uzasadnionych przypadkach gminny rzecznik lub powiatowy rzecznik może zwrócić się z wnioskiem o zbadanie tej sprawy do Krajowego Rzecznika,
   b) właściwego terytorialnie wojewódzkiego rzecznika lub Krajowego Rzecznika z wnioskiem o zbadanie sprawy dotyczącej interesu publicznego;
2) przedstawić właściwemu terytorialnie wojewódzkiemu rzecznikowi lub Krajowemu Rzecznikowi wniosek lub opinię w każdej sprawie objętej zakresem jego działania;
3) organizować lub wspierać mediację;
4) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich, a także współpracę w tym zakresie:
   a) między szkolnymi rzecznikami praw uczniowskich, o których mowa w art. 42q ustawy – Prawo oświatowe, działającymi w szkołach i placówkach, o których mowa w art. 42o ust. 3 lub 6 ustawy – Prawo oświatowe,
   b) z innymi instytucjami państwowymi i samorządowymi, młodzieżowymi sejmikami województw, młodzieżowymi radami powiatów, młodzieżowymi radami gmin i organizacjami społecznymi;
5) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarne lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość,

– szkolnych rzeczników praw uczniowskich, którymi będą, co do zasady, opiekunowie samorządów uczniowskich (z możliwością wyboru jednego szkolnego rzecznika dla wszystkich szkół wchodzących w skład jednego zespołu szkół). Statut szkoły lub placówki będzie mógł też przewidywać wybór co najmniej jednego ucznia wspomagającego działalność szkolnego rzecznika praw uczniowskich. Tam zaś, gdzie nie tworzy się samorządu uczniowskiego lub gdzie opiekunem samorządu uczniowskiego, o którym mowa w art. 85 ust. 2a ustawy – Prawo oświatowe, jest dyrektor lub nauczyciel zajmujący inne stanowisko kierownicze w szkole lub placówce, szkolnego rzecznika wybiorą uczniowie bezwzględną większością głosów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym.

Do zadań szkolnego rzecznika praw uczniowskich będzie należeć:

1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkole lub placówce, w której działa;
2) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich oraz współpraca w tym zakresie z organami szkoły lub placówki, w której działa;
3) wspieranie członków społeczności szkolnej w działaniach, o których mowa w art. 42q ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe;
4) współpraca z Krajowym Rzecznikiem oraz właściwymi terytorialnie wojewódzkim rzecznikiem i właściwym gminnym rzecznikiem albo powiatowym rzecznikiem – jeżeli został powołany, w zakresie, o którym mowa w pkt 2 i 3;
5) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:
   a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkoły lub placówki, w której działa szkolny rzecznik,
   b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w przypadku, gdy skarga dotyczy naruszenia praw uczniowskich w szkole lub placówce, w której działa szkolny rzecznik, albo gdy skarga została przekazana zgodnie z właściwością przez inny organ ochrony praw uczniowskich na podstawie art. 42f ust. 4 pkt 3 ustawy – Prawo oświatowe;
6) umożliwienie anonimowej formy kontaktu uczniów szkoły lub placówki, w której działa szkolny rzecznik, ze szkolnym rzecznikiem oraz upowszechnienie informacji o tej formie kontaktu przez zamieszczenie jej na stronie internetowej tej szkoły lub placówki lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty w tej szkole lub placówce.

W konsekwencji, szkolny rzecznik praw uczniowskich będzie mógł:

1) zbadać sprawę dotyczącą szkoły lub placówki, w której działa, lub zwrócić się o zbadanie sprawy, zgodnie z właściwością do wojewódzkiego rzecznika lub Krajowego Rzecznika, a także do gminnego rzecznika albo powiatowego rzecznika – jeżeli został powołany;
2) przedstawić Krajowemu Rzecznikowi lub wojewódzkiemu rzecznikowi, a także gminnemu rzecznikowi lub powiatowemu rzecznikowi – jeżeli został powołany, wniosek lub opinię w każdej sprawie objętej zakresem jego działania;
3) zwrócić się do dyrektora szkoły lub placówki lub do nauczyciela zajmującego inne stanowisko kierownicze w tej szkole lub placówce, lub do organu sprawującego nadzór pedagogiczny lub organu prowadzącego szkołę lub placówkę o podjęcie działań na rzecz ucznia lub jego praw z zakresu ich kompetencji;

4) organizować lub wspierać mediację;
5) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich;
6) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarne lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.

Zdaniem projektodawcy ryzyko, że część dotychczasowych opiekunów samorządu uczniowskiego nie będzie chciało dalej pełnić tej funkcji w obliczu zwiększenia wymiaru zadań bez obligatoryjnego i gwarantowanego wynagrodzenia z tego tytułu jest niewielkie i nie powoduje zasadniczych zagrożeń dla wdrażania projektu ustawy w szkołach i placówkach oświatowych. Trzeba bowiem zauważyć, że opiekunowie samorządu uczniowskiego już teraz wykonują szereg zadań, których charakter jest zbliżony do zadań szkolnego rzecznika praw uczniowskich. To oni przecież m.in. wspierają działalność samorządu uczniowskiego oraz są jednymi z najbliższych uczniom nauczycieli. Z uwagi na tę bliskość są ponadto nauczycielami, którym uczniowie mogą bardziej zaufać, co skutkuje tym, że m.in. z opiekunami samorządów uczniowskich uczniowie aktualnie często rozmawiają, zwierzając się ze swoich trudności np. w relacji z innymi nauczycielami. Projekt ustawy przyznaje im zatem zadania, które w większości i tak są w praktyce wykonywane przez opiekunów samorządów uczniowskich. Ponadto brak ustawowego przewidzenia dodatku funkcyjnego dla opiekuna samorządu uczniowskiego nie sprawia, że żaden dodatek nauczycielowi sprawującemu tę funkcję nie będzie przysługiwał. Nic bowiem nie stoi na przeszkodzie, by takiemu nauczycielowi przyznać dodatek motywacyjny, bez konieczności zmieniania aktualnie obowiązujących przepisów. Projektodawca będzie zachęcał dyrektorów szkół i placówek oświatowych do przyznawania dodatków motywacyjnych opiekunom samorządów uczniowskich.

Opisywane zmiany zostaną wprowadzone do ustawy – Prawo oświatowe w dodawanych art. 42d–42s. W związku z ich wprowadzaniem w życie nowelizacji ulegną ponadto niektóre przepisy: ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264), ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2023 r. poz. 292), ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491, z późn. zm.), ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 409, z późn. zm.), a także ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2026 r. poz. 163).

W postępowaniach prowadzonych przez rzeczników wszelkich powyższych szczebli rodzice uczniów będą mogli uczestniczyć na zasadach ogólnych, z faktu bycia ich przedstawicielami ustawowymi. Projektowane regulacje nie wprowadzają regulacji odmiennych w tym zakresie, które zmieniałyby ogólne zasady wynikające z władzy rodzicielskiej. Rodzice będą też mogli sami zwrócić się z wnioskiem lub skargą do któregokolwiek z ww. organów rzecznikowskich z prośbą o interwencję w sprawie ich dziecka.

Kompetencyjna zależność występować będzie jedynie pomiędzy Krajowym a wojewódzkim rzecznikiem praw uczniowskich. Ten pierwszy będzie bowiem powoływał i odwoływał tego drugiego. Takiej zależności nie będzie natomiast w pozostałych relacjach, w tym na poziomie szkolnym i samorządowym.

Planuje się natomiast zhierarchizować tryb wnoszenia skarg i wniosków do organów rzecznikowskich, zostawiając w nich swoiste bezpieczniki, o których mowa poniżej.

Szkolny rzecznik praw uczniowskich będzie bowiem przyjmował skargi i wnioski składane w interesie:
1) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkoły lub placówki, w której działa szkolny rzecznik praw uczniowskich;
2) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w przypadku, gdy skarga dotyczy naruszenia praw uczniowskich w szkole lub placówce, w której działa szkolny rzecznik praw uczniowskich, albo gdy skarga została przekazana zgodnie z właściwością przez inny organ ochrony praw uczniowskich.

Jego kompetencje będą zatem ograniczone tylko do szkoły lub placówki, w której działa. W przypadku korespondencji kierowanej do szkolnego rzecznika praw uczniowskich ponadto – jako jedynego z organów rzecznikowskich – zakłada się, że będzie ona mogła być anonimowa z uwagi na hermetyczność społeczności szkolnej oraz możliwą do wyobrażenia sobie niechęć niektórych uczniów czy rodziców do składania skarg lub wniosków do szkolnego rzecznika praw uczniowskich pod nazwiskiem z uwagi na tzw. efekt mrożący. W przypadku korespondencji z rzecznikami wyższych szczebli korespondencja anonimowa nie jest przewidywana, ale będzie można zastrzec swą anonimowość w piśmie do organu rzecznikowskiego.

Gminny (miejski) rzecznik praw uczniowskich zaś stał będzie na straży przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, prowadzonych przez gminę lub na których założenie gmina wydała zezwolenie, lub które gmina wpisała do ewidencji, o której mowa w art. 168 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe. Taki sam zakres miejscowy, tyle że na obszarze powiatu, będzie miał powiatowy rzecznik praw uczniowskich.

Hierarchiczność składania skarg do gminnych i powiatowych rzeczników praw uczniowskich jest widoczna w tym, że ich zadaniem będzie przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:

1) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół i placówek na obszarze odpowiednio gminy lub powiatu;
2) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do szkolnego rzecznika praw uczniowskich, albo gdy organ ten uznał się za niewłaściwy do rozpatrzenia danej skargi, a także gdy skarga została przekazana zgodnie z właściwością przez inny organ ochrony praw uczniowskich.

Jasno z tego zatem wynika, że w sprawach indywidualnych najpierw należy złożyć skargę lub wniosek do szkolnego rzecznika praw uczniowskich, a gdy nie będzie to możliwe lub celowe (np. z uwagi na tzw. efekt mrożący) – wówczas można złożyć skargę do gminnego lub powiatowego rzecznika praw uczniowskich, jeśli dana jednostka samorządu terytorialnego stanowisko takiego rzecznika utworzy.

W przypadku wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich jego zadaniem będzie przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:

1) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych lub placówek, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe, mających siedziby na obszarze województwa;
2) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do szkolnego lub gminnego/powiatowego rzecznika praw uczniowskich albo gdy organy te uznały się za niewłaściwe do rozpatrzenia danej skargi, a także gdy skarga została przekazana wojewódzkiemu rzecznikowi praw uczniowskich przez Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich do rozpoznania.

Tu zatem także, zasadą jest wnoszenie skarg lub wniosków do organów rzecznikowskich niższego szczebla, chyba że nie będzie to możliwe (np. jednostki samorządu terytorialnego nie powołają gminnego/powiatowego rzecznika praw uczniowskich, a w szkole zrezygnuje szkolny rzecznik) lub celowe (np. efekt mrożący, problem obejmujący więcej szkół).

Wreszcie, zadaniem Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będzie przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:

1) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych lub placówek, o których mowa w art. 2 pkt 3–8, mających siedziby na obszarze co najmniej dwóch województw;
2) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do wojewódzkiego, gminnego/powiatowego lub szkolnego rzecznika praw uczniowskich albo gdy organy te uznały się za niewłaściwe do rozpatrzenia danej skargi.

W każdym z tych przypadków zatem wprowadzono hierarchiczność, tyle że z bezpiecznikiem pozwalającym skierować sprawę do organu wyższego szczebla. Bezpiecznik ten będzie można jednak stosować „w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do odpowiedniego organu rzecznikowskiego niższego szczebla. Dana osoba nie będzie mogła zatem w pełni swobodnie wybrać organu rzecznikowskiego, do którego się zwróci, ponieważ jej sprawę obejmie hierarchizacja, chyba że wykaże, że akurat w jej przypadku złożenie skargi lub wniosku do organu niższego szczebla „nie będzie możliwe lub celowe".

Zdaniem projektodawcy korzystanie z takiego bezpiecznika nie będzie nadużywane, ponieważ każdy z organów rzecznikowskich zostanie jednocześnie wyposażony w kompetencję do przekazywania sprawy do rozpatrzenia organom rzecznikowskim innych szczebli. Gdy zatem, przykładowo, wojewódzki rzecznik praw uczniowskich uzna, że nie jest to uzasadniony przypadek pozwalający na pominięcie hierarchizacji, będzie on mógł przekazać sprawę do rozpatrzenia innemu rzecznikowi (np. szkolnemu);

7. Obligatoryjne powoływanie rad szkół lub placówek oraz zmiany w zakresie społecznych organów szkół i placówek publicznych niesamorządowych oraz szkół i placówek niepublicznych. Wnioskodawca ma zamiar wzmocnić społeczną funkcję szkoły lub placówki przez wprowadzenie obowiązku (z wyjątkami dla szkół lub placówek, w których ze względu na specyfikę organizacji pracy nie ma możliwości wyłonienia stałej reprezentacji rodziców lub uczniów, jak np. szkoły zorganizowane w podmiotach leczniczych) powoływania w niej rady szkoły lub placówki, o której mowa w art. 80–82 ustawy – Prawo oświatowe. Ma to zapewnić większe uspołecznienie systemu oświaty, ponieważ kompetencje m.in. uchwalania statutu szkoły lub placówki czy opiniowania planu pracy szkoły lub placówki zostaną przekazane gremium składającemu się w równej liczbie z nauczycieli, rodziców i uczniów. W mocy pozostanie jednak art. 82 ustawy – Prawo oświatowe wyłączający ten obowiązek wobec szkół i placówek oświatowych, w których nie ma możliwości wyłonienia stałej reprezentacji uczniów lub rodziców (np. szkoły zorganizowane w podmiotach leczniczych).

Trzeba pamiętać ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów ustawy – Prawo oświatowe jest domyślnym ciałem, któremu jest przypisane wiele kompetencji istotnych dla funkcjonowania szkoły lub placówki, m.in. uchwalanie statutu szkoły lub placówki czy opiniowanie projektu planu finansowego szkoły lub placówki. Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Zmiany projektowane w art. 80 i art. 81 ustawy – Prawo oświatowe (art. 1 pkt 6 i 7 projektu ustawy) wzmacniają zatem bazową intencję ustawy, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej, przyznaje domyślnie szereg kompetencji.

Ponadto w związku z chęcią wzmocnienia samorządności uczniowskiej oraz innych społecznych organów w szkołach i placówkach działających w systemie oświaty zmianie ulegnie art. 87 ustawy – Prawo oświatowe. Zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 87 ustawy – Prawo oświatowe w szkołach i placówkach niepublicznych oraz szkołach i placówkach publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne (tzw. szkoły i placówki publiczne niesamorządowe) mają być stosowane – na takich samych zasadach jak w szkołach i placówkach publicznych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego (tzw. szkoły i placówki samorządowe) – przepisy dot. rad szkół lub placówek (art. 80–82 ustawy – Prawo oświatowe), samorządów uczniowskich (art. 85 ustawy – Prawo oświatowe) oraz działalności na terenie szkół lub placówek stowarzyszeń i innych organizacji społecznych (art. 86 ustawy – Prawo oświatowe), a wyłączone – tak jak dotychczas – przepisy art. 83 oraz art. 84 ust. 1–4, 6 i 7 ustawy – Prawo oświatowe.

Proponowana zmiana w tym zakresie ma na celu ujednolicenie społecznych gremiów, które działają wewnątrz szkół i placówek oświatowych, co przyczyni się do wzmocnienia szkolnej samorządności oraz wesprze szkoły i placówki niepubliczne oraz szkoły i placówki publiczne niesamorządowe w uczeniu uczniów działania demokracji w praktyce.

Wejście w życie tej zmiany wymaga nowelizacji art. 80, art. 81 i art. 87 ustawy – Prawo oświatowe;

8. Zmiany w przepisach o samorządzie uczniowskim, tj. w art. 85 ustawy – Prawo oświatowe. Ich wprowadzanie jest konsekwencją powyżej opisanych zmian. Między innymi bowiem w związku z przenoszeniem na poziom ustawy (projektowany art. 42a ustawy – Prawo oświatowe) katalogu praw i wolności uczniowskich niezbędne staje się uchylenie katalogu „podstawowych praw uczniowskich" zawartego w art. 85 ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe. Tak samo nowelizacji ulegną ustępy art. 85 ustawy – Prawo oświatowe w zakresie m.in. trybu wybierania nauczyciela na stanowisko opiekuna samorządu uczniowskiego;

9. Zmiany w przepisach dotyczących oceniania uczniów w odniesieniu do uczniów pełnoletnich. Wnioskodawca dostrzega potrzebę uporządkowania sytuacji prawnej uczniów pełnoletnich w szkole lub placówce. Znakomita większość sporów pomiędzy uczniami pełnoletnimi a szkołami lub placówkami, w których się uczą, dotyczy z kolei zagadnienia udostępniania ich ocen czy sporządzonych prac ich rodzicom, mimo wygaśnięcia już władzy rodzicielskiej, z uwagi na aktualną treść art. 44e ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Dlatego właśnie wnioskodawca przewiduje nowelizację treści niektórych ustępów: art. 44b, art. 44e, art. 44g, art. 44l, art. 44n, art. 44zd, art. 44zda, art. 44zf, art. 44zib oraz art. 44zla ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty – dostosowując je do tego, że uczniom pełnoletnim przysługuje pełna zdolność do czynności prawnych, a władza rodzicielska nad nimi już wygasła. Co do zasady jednak rodzicom uczniów pełnoletnich pozostawiony zostanie dostęp do ocen ich pełnoletnich dzieci. Wprowadzona jedynie zostanie instytucja sprzeciwu, która pozwoli pełnoletniemu uczniowi na złożenie oświadczenia woli, którego skutkiem będzie zaprzestanie informowania przez szkołę lub placówkę rodziców pełnoletnich uczniów na temat, przede wszystkim, ocen i przygotowanych prac przez ich pełnoletnie dzieci.

Zmiany te przyniosą pozytywne skutki społeczne, ponieważ potwierdzą, że pełnoletnim uczniom przysługuje pełna zdolność do czynności prawnych i mogą oni decydować o sobie. Jednocześnie jednak regulacja ta pamięta o obowiązku alimentacyjnym i jest z nim harmonijna, ponieważ nie odbiera rodzicom, także tym tworzącym z pełnoletnim uczniem wspólne gospodarstwo domowe, omawianego dostępu z mocy prawa, a jedynie pozwala wyrazić sprzeciw wobec ich udostępniania. Ponadto zmiana uwzględnia czynną obecność rodziców w społecznych organach szkoły i w jej pracy (rada rodziców, rada szkoły);

10. Zmiany w przepisach dotyczących usprawiedliwiania nieobecności uczniów.

Planuje się doprecyzowanie procedury usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach edukacyjnych. W katalogu obowiązków uczniowskich (dodawany art. 42b pkt 7 do ustawy – Prawo oświatowe) zostanie wskazane, że jednym z obowiązków uczniowskich jest uczęszczanie na zajęcia edukacyjne. Uczniowie, a w przypadku uczniów niepełnoletnich – ich rodzice, będą usprawiedliwiać te nieobecności, jak dotychczas (zob. art. 99 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe w dotychczasowym brzmieniu), w trybie, terminie i formie określonych w statucie szkoły lub placówki. Ustawodawca pozostawi tu szkołom i placówkom oświatowym swobodę, jedynie wskazując, że usprawiedliwienie nieobecności powinno zawierać jej powód niezawierający informacji nadmiernych i wrażliwych (dla zachowania zasady minimalizacji danych i

proporcjonalności wynikających z rozporządzenia RODO). Ustawodawca nie determinuje jednak ani terminów, ani zagadnień związanych z udokumentowaniem tychże powodów. Wszelkie te zagadnienia ustalą bowiem szkoły i placówki oświatowe w swoich statutach, na podstawie delegacji przenoszonej w zasadzie w tożsamym brzmieniu z art. 99 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe do art. 42b pkt 7 tejże ustawy (tj. do katalogu obowiązków uczniowskich w dodawanym rozdziale 2a).

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Polska jest niewątpliwym pionierem w zakresie praw osób najmłodszych. To Polska przecież była inicjatorem uchwalenia przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych Konwencji o prawach dziecka. Nie inaczej jest w przypadku zagadnienia praw uczniowskich – to zagadnienie lokalne, raczej niespotykane w pozostałych krajach członkowskich OECD czy UE. Co do zasady bowiem, państwa te włączają prawa uczniowskie w szerszą subdziedzinę praw dziecka.

Nie ma zatem innego państwa członkowskiego w OECD czy w UE, w którym istniałby ogólnopaństwowy Rzecznik Praw Uczniowskich. Państwa poprzestają raczej na powołaniu odpowiednika polskiego Rzecznika Praw Dziecka (pierwszym państwem, które tego dokonało, była Norwegia), ewentualnie wydzielają odpowiednie komórki organizacyjne w biurze generalnego ombudsmana (odpowiednika polskiego Rzecznika Praw Obywatelskich).

Widać to wyraźnie, gdy spojrzy się na państwa członkowskie *European Network of Ombudspersons for Children* (ENOC; tłum. Europejska Sieć Rzeczników Praw Dziecka). Sieć ta skupia państwa członkowskie Rady Europy i należą do niej 44 instytucje z 34 państw. Jasno zatem widać, że popularne w państwach członkowskich i OECD (w jej europejskiej części) i UE (bo są one jednocześnie członkami Rady Europy) są odpowiedniki Rzeczników Praw Dziecka, które zajmują się również zagadnieniem praw uczniowskich. Brak jest jednak innego państwa, w którym powołany byłby odrębny organ rzecznikowski dla uczniów. Powołanie takiego organu jest natomiast, w ocenie wnioskodawcy, niezbędne. Bo choć większość uczniów może zwrócić się do Rzecznika Praw Dziecka o pomoc, to organ ten zajmuje się sprawami osób jedynie do osiągnięcia pełnoletności. W systemie oświaty natomiast liczna jest także grupa osób pełnoletnich, które wciąż uczęszczają do szkół lub placówek oświatowych. Niecelowe jest natomiast pozostawianie wszystkich spraw uczniów, w szczególności pełnoletnich, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, ponieważ organ ten jest obciążony wieloma innymi zagadnieniami prawnoczłowieczymi. Uczniowie zaś są szczególnie narażeni na naruszenia praw człowieka, ponieważ są osobami w młodym wieku oraz niewyspecjalizowanymi w prawie. Dlatego właśnie wnioskodawca uznaje za celowe powołanie struktury organów rzecznikowskich, które działałyby wyłącznie na rzecz uczniów i ich praw, a także posiadały realne i skuteczne narzędzia interwencji w sprawach uczniowskich.

Fakt natomiast, że w innych państwach OECD czy UE rzecznicy praw uczniowskich nie są na poziomie przede wszystkim krajowym powoływani, nie sprawia jednak, że jest to rozwiązanie niecelowe. Koncept praw uczniowskich jako kategorii odrębnej od praw dziecka jest stosunkowo nowy, ale argumenty przedstawione w pkt 1 OSR pokazują, że zdecydowanie należy strukturę rzecznikowską powołać. Trzeba też zauważyć, że kompetencje z zakresu oświaty i wychowania nie są kompetencjami czy to wyłącznymi, czy współdzielonymi przez Unię Europejską. Każde państwo ma tu swoją swobodę, a jednocześnie swoje własne problemy w tym zakresie. Rzeczpospolita Polska zatem, zauważając rosnącą świadomość uczniów w zakresie ich praw i obowiązków, a także skalę problemów, która wynika z codziennej pracy szkoły czy placówki oświatowej, postanowiła wzmocnić sytuację prawną uczniów przez kodyfikację ich praw i obowiązków, a także poprzez powołanie struktury organów rzecznikowskich działających na ich rzecz.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
szkoły, o których mowa w art. 2 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe, i placówki oświatowe, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe	20 590	Dane na dzień 15.06.2025 r. według bazy Systemu Informacji Oświatowej aktualnej na dzień 02.10.2025 r.	Obowiązki w zakresie powołania rady szkoły lub placówki, szkolnego rzecznika praw uczniowskich oraz dostosowania statutu do zmian.
uczniowie szkół, o których mowa w art. 2 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe, i placówek oświatowych, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe	4 877 219	Dane na dzień 15.06.2025 r. według bazy Systemu Informacji Oświatowej aktualnej na dzień 02.10.2025 r.	Powołanie dla uczniów organów rzecznikowskich, zmiany w prawie pozwalające uczniom na łatwiejsze zapoznawanie się z ich prawami oraz obowiązkami, możliwość członkostwa w radzie szkoły lub placówki.
nauczyciele szkół, o	571 764	Dane na dzień 15.06.2025 r.	Reforma systemu praw i

których mowa w art. 2 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe, i placówek oświatowych, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe		według bazy Systemu Informacji Oświatowej aktualnej na dzień 02.10.2025 r.	obowiązków uczniowskich, powołanie wojewódzkiego i szkolnego rzecznika praw uczniowskich spośród nauczycieli, możliwość członkostwa w radzie szkoły lub placówki.
przedstawiciele ustawowi uczniów	ok. 9,75 mln	Dwukrotność liczby uczniów obliczonej jak powyżej; jest to przybliżenie niedokładne, nieuwzględniające liczby rodziców samodzielnie wychowujących dzieci z powodu braku dokładnych danych	Możliwość członkostwa w radzie szkoły lub placówki, możliwość zwrócenia się o pomoc w sprawie dziecka do organów rzecznikowskich.
Minister właściwy ds. oświaty i wychowania	1	Nie dotyczy.	Powołanie i obsługa Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich.
Ministrowie właściwi ds.: gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej; kultury i dziedzictwa narodowego; obrony narodowej; pomocy społecznej; rolnictwa i rozwoju wsi; sprawiedliwości; środowiska; wewnętrznych i administracji; zagranicznych	9	Nie dotyczy.	Wykonywanie zadań wynikających z projektowanej ustawy jako organy prowadzące szkół i placówek.
Kuratoria oświaty	16	Nie dotyczy.	Powołanie i obsługa wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich.
Gminy, powiaty i miasta na prawach powiatu	2793	Nie dotyczy.	Fakultatywne powołanie i obsługa gminnego (miejskiego) albo powiatowego rzecznika praw uczniowskich.
Rzecznik Praw Obywatelskich	1	Nie dotyczy.	Nałożenie obowiązku współpracy Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich z Rzecznikiem Praw Obywatelskich.
Rzecznik Praw Dziecka	1	Nie dotyczy.	Nałożenie obowiązku współpracy Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich z Rzecznikiem Praw Dziecka.
Rada Dialogu z Młodym Pokoleniem	1	Nie dotyczy.	Dodanie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich do grona członków Rady Dialogu z Młodym Pokoleniem.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt został przedstawiony do uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania w ramach rządowego procesu legislacyjnego. Uzgodnienia zostały przeprowadzone w trybie określonym w uchwale nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.).

Uzgodnienia trwały 21 dni, a konsultacje publiczne i opiniowanie trwały 30 dni, lecz przyjmowano uwagi złożone po terminie. W ich ramach projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra Edukacji zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów.

Projekt został też przedstawiony następującym podmiotom:
1) Centrum Edukacji Obywatelskiej;
2) Federacja Inicjatyw Oświatowych;
3) Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Naczelna Organizacja Techniczna;
4) Fundacja Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego;
5) Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji;
6) Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej;
7) Komitet Nauk Pedagogicznych PAN;
8) Konferencja Dyrektorów Bibliotek Pedagogicznych;
9) Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich;
10) Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej;
11) Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych;
12) Ogólnopolskie Porozumienie Rad Rodziców;
13) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty;
14) Polska Akademia Umiejętności;
15) Polska Izba Książki – Sekcja Wydawców Edukacyjnych;
16) Polskie Towarzystwo Ekonomiczne – Zarząd Krajowy;
17) Społeczne Towarzystwo Oświatowe;
18) Stowarzyszenie Umarłych Statutów;
19) Fundacja na rzecz Praw Ucznia;
20) Fundacja Varia Posnania;
21) Stowarzyszenie Kogutorium;
22) Stowarzyszenie Do!Pamina Lab;
23) Parlament Młodych RP;
24) Rada Młodzieżowa przy Parlamentarnym Zespole ds. Młodzieży;
25) Stowarzyszenie Precedens;
26) Fundacja Ważne Sprawy;
27) Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół Średnich;
28) Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej;
29) Towarzystwo Wiedzy Powszechnej – Zarząd Główny;
30) Unia Metropolii Polskich;
31) Unia Miasteczek Polskich;
32) Związek Gmin Wiejskich RP;
33) Związek Miast Polskich;
34) Związek Powiatów Polskich;
35) Związek Województw RP.

Projekt został ponadto przekazany do opiniowania następującym podmiotom:
1) Rzecznik Praw Obywatelskich;
2) Rzecznik Praw Dziecka;
3) Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych;
4) Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy;
5) Centralna Komisja Egzaminacyjna;
6) Rada Dialogu z Młodym Pokoleniem;
7) Trybunał Konstytucyjny;
8) Naczelny Sad Administracyjny;
9) Sąd Najwyższy;
10) Rada Dialogu Społecznego;
11) Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego;
12) Forum Związków Zawodowych;
13) Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”;
14) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych;
15) Chrześcijański Związek Zawodowy „Solidarność im. ks. J. Popiełuszki”;
16) Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia „Porozumienie Zielonogórskie”;
17) Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność 80”;
18) Komisja Krajowa NSZZ Solidarność;
19) Konfederacja Związków Zawodowych Górnictwa w Polsce;
20) Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność”;
21) Krajowy Sekretariat Pracowników Oświaty NSZZ „Solidarność 80”;
22) NSZZ Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych;

23) Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”;
24) Wolny Związek Zawodowy „Forum – Oświata”;
25) Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego;
26) Związek Zawodowy Nauczycieli Średnich Szkół Leśnych w Polsce;
27) Związek Zakładów Doskonalenia Zawodowego;
28) Związek Zawodowy Pracowników Oświaty i Wychowania „Oświata”;
29) Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa”;
30) Federacja Przedsiębiorców Polskich;
31) Konfederacja „Lewiatan”;
32) Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej;
33) Związek Pracodawców – Business Centre Club;
34) Związek Przedsiębiorców i Pracodawców;
35) Związek Rzemiosła Polskiego;
36) Polskie Towarzystwo Gospodarcze.

Wyniki konsultacji publicznych i opiniowania przedstawia Raport z konsultacji publicznych i opiniowania wraz z załącznikiem.

Projekt ustawy, oprócz bazowania na rekomendacjach powołanego przez Ministra Edukacji Zespołu do spraw Praw i Obowiązków Ucznia, był pre-konsultowany przez zaprezentowanie informacji na jego temat i odbycie dyskusji z posłami oraz partnerami społecznymi podczas posiedzenia sejmowej Podkomisji stałej do spraw jakości kształcenia i wychowania. Posiedzenie w tej sprawie odbyło się 7 listopada 2024 r.

W celu prekonsultowania przepisów o przyznaniu nauczycielom, wychowawcom i innym pracownikom pedagogicznym statusu funkcjonariusza publicznego projektodawca odbył w styczniu 2025 r. zdalne spotkanie z przedstawicielami związków zawodowych reprezentujących nauczycieli. Ostatecznie zrezygnowano z wprowadzania zmian w tym zakresie.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2026 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	*Łącznie (0-10)*
Dochody ogółem	0,14 79	1,70 51	1,89 65	1,94 39	1,99 25	2,04 23	2,09 34	2,14 57	2,19 93	2,25 43	2,31 07	20,731
budżet państwa	0,00 38	0,03 97	0,04 42	0,04 53	0,04 64	0,04 75	0,04 87	0,05 00	0,05 12	0,05 25	0,05 38	0,483
JST	0,02 16	0,22 48	0,25 02	0,25 65	0,26 29	0,26 94	0,27 62	0,28 31	0,29 02	0,29 74	0,30 49	2,737
pozostałe jednostki: Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	0,09 18	1,08 04	1,20 15	1,23 15	1,26 23	1,29 39	1,32 62	1,35 94	1,39 34	1,42 82	1,46 39	13,133
Fundusz Pracy	0,00 73	0,08 64	0,09 61	0,09 85	0,10 09	0,10 35	0,10 60	0,10 87	0,11 14	0,11 42	0,11 71	1,050
Narodowy Fundusz Zdrowia	0,02 33	0,27 38	0,30 45	0,31 21	0,32 00	0,32 80	0,33 62	0,34 46	0,35 32	0,36 20	0,37 10	3,329
Wydatki ogółem	0,36 56	5,37 99	5,88 72	6,03 44	6,18 53	6,33 99	6,49 84	6,66 09	6,82 74	6,99 81	7,17 30	64,350
budżet państwa	0,36 56	5,37 99	5,88 72	6,03 44	6,18 53	6,33 99	6,49 84	6,66 09	6,82 74	6,99 81	7,17 30	64,350
JST	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,000
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,00 00	0,000
Saldo ogółem	- 0,21 77	- 3,67 48	- 3,99 08	- 4,09 05	- 4,19 28	- 4,29 76	- 4,40 51	- 4,51 52	- 4,62 81	- 4,74 38	- 4,86 24	-43,619
budżet państwa	- 0,36 18	- 5,34 02	- 5,84 31	- 5,98 92	- 6,13 89	- 6,29 24	- 6,44 97	- 6,61 09	- 6,77 62	- 6,94 56	- 7,11 92	-63,867
JST	0,02 16	0,22 48	0,25 02	0,25 65	0,26 29	0,26 94	0,27 62	0,28 31	0,29 02	0,29 74	0,30 49	2,737
pozostałe jednostki: Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	0,09 18	1,08 04	1,20 15	1,23 15	1,26 23	1,29 39	1,32 62	1,35 94	1,39 34	1,42 82	1,46 39	13,133
Fundusz Pracy	0,00 73	0,08 64	0,09 61	0,09 85	0,10 09	0,10 35	0,10 60	0,10 87	0,11 14	0,11 42	0,11 71	1,050

Narodowy Fundusz Zdrowia	0,0233	0,2738	0,3045	0,3121	0,3200	0,3280	0,3362	0,3446	0,3532	0,3620	0,3710	3,329

Źródła finansowania	Źródłem finansowania wydatków budżetu państwa związanych z wejściem w życie ustawy w 2026 r., będą środki zaplanowane w budżecie części 30 – *Oświata i wychowanie,* uzupełnione środkami z rezerw celowych. Od 2027 r., środki na finansowanie zadań określonych w ustawie, zostaną zaplanowane w ramach limitu wydatków części 30 – *Oświata i wychowanie* oraz części 85 – *Budżety wojewodów*. Utworzenie gminnych (miejskich) i powiatowych rzeczników praw uczniowskich jest fakultatywne, wobec czego to do samorządu gminnego lub powiatowego należy decyzja o wysokości wydatków oraz o ich źródle, jeżeli podejmie on decyzję o utworzeniu takiego stanowiska. Wskazać trzeba, że źródłem finansowania będzie wówczas budżet powołującej go jednostki samorządu terytorialnego.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Co się tyczy wydatków na wynagrodzenie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich oraz na jego obsługę: dokładną wysokość wynagrodzenia Krajowego Rzecznika określi dyrektor generalny Ministerstwa Edukacji Narodowej. Przy braniu pod uwagę planowanej wysokości jego wynagrodzenia trzeba brać pod uwagę jego pozycję wewnątrz Ministerstwa Edukacji Narodowej. Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich będzie zbliżony pozycją do podsekretarza stanu. Będzie on bowiem wyższym stanowiskiem w służbie cywilnej, odrębnym od dyrektorów departamentów i o konkretnych ustawowych kompetencjach. Z tego względu jest mu najbliżej do rangi podsekretarza stanu. Jednak z uwagi na to, że ranga Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich nie jest tożsama z rangą podsekretarza stanu, nie może on zarabiać tyle samo, ile podsekretarze stanu, szczególnie że podsekretarze stanu są kierowniczymi stanowiskami państwowymi, a nie wyższymi stanowiskami w służbie cywilnej. Dlatego zdecydowano się oszacować przewidywaną kwotę wynagrodzenia Krajowego Rzecznika na 16 488,07 zł brutto (mnożnik kwoty bazowej dla służby cywilnej według kwoty bazowej przewidzianej na rok 2026: 5,8 uwzględniający wynagrodzenie zasadnicze i dodatek funkcyjny). Jest to wysokość mniejsza od wynagrodzenia podsekretarza stanu i bardzo zbliżona do wysokości miesięcznego wynagrodzenia innych organów rzecznikowskich (np. Rzecznika Praw Dziecka). Ostateczną decyzję o wysokości wynagrodzenia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, oczywiście, podejmie jednak dyrektor generalny Ministerstwa Edukacji Narodowej, zgodnie z przepisami ogólnymi dla służby cywilnej. W dodatku, by wyliczyć maksymalną możliwą wysokość wydatków do wyliczeń przyjęto najwyższą wysokość dodatku stażowego, tj. 20%. W momencie projektowania ustawy nie jest jednak możliwe stwierdzenie, czy osoba powołana na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będzie uprawniona do tego dodatku, a jeśli tak, to w jakiej wysokości. Planowane wynagrodzenie całkowite Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich (wynagrodzenie zasadnicze, dodatek stażowy oraz dodatek funkcyjny) wyniesie 19 785,68 zł. Tak przewidywane wynagrodzenie oznacza, że wraz z pochodnymi (koszt pracodawcy, tzw. brutto-brutto, przy założeniu ukończenia 26. roku życia, pracy w miejscu zamieszkania, deklaracji uczestnictwa w PPK z obopólną składką ustaloną na poziomie 2%, braku odprowadzania przez MEN składki na FGŚP oraz wysokości składki wypadkowej równej 0,67%) wydatki na miesięczne wynagrodzenie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich wyniosą 24 015,86 zł. Koszt wynagrodzenia z uwzględnieniem dodatkowego wynagrodzenia rocznego będzie zatem wydatkiem równym 312 686,46 zł (12 wynagrodzeń miesięcznych i dodatkowe wynagrodzenie roczne). Do obsługi Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będzie konieczne zaangażowanie pracowników i urzędników służby cywilnej, przy czym za zapewnienie obsługi odpowiadać ma urząd obsługujący ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Planuje się, że obsługę Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich sprawować będzie 10 nowych pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego ds. oświaty i wychowania. Przeciętne wynagrodzenie zasadnicze w Ministerstwie Edukacji Narodowej w 2024 r. wyniosło 9 192 zł (zob. *Sprawozdanie Szefa Służby Cywilnej o stanie służby cywilnej i o realizacji zadań tej służby w 2024 r.*, Warszawa 2025, s. 94). Wraz z najwyższą wysokością dodatku stażowego (20%) wynagrodzenie całkowite jednego takiego pracownika wyniosłoby 11 030,40 zł. Wraz z pochodnymi (koszt pracodawcy, z założeniami jak w przypadku Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich), miesięczne wydatki na wynagrodzenie takiego pracownika wyniosą 13 388,73 zł. W skali roku (12 miesięcznych wynagrodzeń i dodatkowe wynagrodzenie roczne) koszt wynagrodzenia jednego pracownika do obsługi Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich wyniesie 174 320,87 zł. Wydatek ten, pomnożony razy 10 planowanych etatów, wyniesie 1 743 208,70zł. 10 etatów będzie wystarczające do obsługi Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich dzięki temu, że zdecydowaną większość spraw rozpatrywać będą organy rzecznikowskie niższych szczebli.

	Dzięki zatem temu, że rzecznicy będą też na poziomach szkolnym, samorządowym (fakultatywnie) i wojewódzkim i to do nich, co do zasady, trzeba będzie kierować skargi i wnioski w pierwszej kolejności, sam Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich nie będzie rozpatrywał aż tak wielu spraw. Jego zadania będą bardziej dotyczyły problemów systemowych i węzłowych, w tym tych wykraczających poza jedno województwo czy o zasięgu ogólnopolskim, a także koordynacji i harmonizacji pracy organów rzecznikowskich. Wykonywanie tych zadań wymaga jednak obsługi w wysokości 10 etatów, ponieważ potrzebne są m.in.: 1) osoba odpowiedzialna za obsługę sekretaryjną i dekretację wpływających spraw; 2) osoby odpowiedzialne za komunikację i promocję, szczególnie w obliczu tego, że jednym z zadań Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będzie prowadzenie działalności edukacyjno-promocyjnej w zakresie praw uczniowskich; 3) osoby z wykształceniem lub chociażby doświadczeniem prawniczym, które obsługiwałyby proces rozpatrywania wpływających skarg i wniosków (zdecydowana większość spośród zaplanowanych etatów byłaby zagospodarowana właśnie na potrzeby rozpatrywania skarg i wniosków). Zdaniem projektodawcy 10 etatów obsługujących Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będzie wystarczające w obliczu tego, że bardzo dużym wsparciem dla rozpatrywania skarg i wniosków będzie 16 wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich, powiatowych i gminnych rzeczników praw uczniowskich (fakultatywnie) i szkolnych rzeczników praw uczniowskich, którzy będą załatwiać większość wpływających spraw. Sprawy węzłowe, systemowe czy wymagające interwencji na poziomie krajowym, wraz z szeregiem działań edukacyjno-promocyjnych, wymagają jednak, by do obsługi Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich przewidzieć 10 etatów. Jak wynika z danych przedstawionych w pkt 1 OSR, liczba spraw dotyczących oświaty i wychowania prowadzonych przez Rzecznika Praw Dziecka w 2023 r. wynosiła 2 788, natomiast w 2024 r. – 3 442. Rok do roku analizowana liczba wzrosła o ok. 23%. W Zespole Edukacji i Wychowania w Biurze Rzecznika Praw Dziecka, który rozpatruje wymienione sprawy, liczba zatrudnionych pracowników, według stanu na 10 grudnia 2025 r., wynosi 9 osób (wraz z obsługą sekretaryjną). To oznacza, że liczba pracowników w tym Zespole jest zbliżona do liczby etatów planowanych do obsługi Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich. W związku z powyższym przedstawiona analiza uzasadnia utworzenie w MEN dziesięciu dodatkowych etatów do obsługi Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich jako liczby niezbędnej dla zapewnienia obsługi Rzecznika. Prognozuje się, że liczba spraw, które będą wpływać do Krajowego i wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich, wyniesie, jak w przypadku Rzecznika Praw Dziecka, kilka tysięcy w skali roku. W związku z powyższym zaplanowaną liczbę 10 etatów przewidzianych do obsługi Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich oraz utworzenie 16 wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich należy uznać za optymalne zasoby kadrowe umożliwiające realizację zadań przewidzianych w ustawie, w szczególności biorąc pod uwagę, że znaczną większość pracowników obsługujących Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będą stanowili pracownicy zajmujący się rozpatrywaniem wpływających skarg i wniosków. Ponadto należy zauważyć, że liczebność proponowanego zespołu będzie zbliżona do liczby pracowników w zespołach obsługujących rzeczników funkcjonujących przy innych urzędach. Na przykład, liczba samych mediatorów (bez wliczania personelu pomocniczego) zatrudnionych w biurze Rzecznika Praw Pasażerów przy Prezesie Urzędu Lotnictwa Cywilnego wynosiła w 2023 r. 7 osób, zgodnie z informacjami zawartymi w Sprawozdaniu Rzecznika Praw Pasażerów przy Prezesie Urzędu Lotnictwa Cywilnego z działalności w zakresie pozasądowego rozwiązywania sporów za rok 2023, https://bip.ulc.gov.pl/_download/sprawozdania/rzecznik-praw-pasazerow/SPRAWOZDANIE_za_rok_2023.pdf [dostęp: 8 grudnia 2025 r.]. Wszystkie te przykłady pokazują zatem, że przewidywana obsługa w postaci 10 etatów będzie dla Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich wystarczająca, szczególnie że będzie on jeszcze wspierany przez 16 wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich, którzy mają rozpatrywać większość wniosków i skarg wnoszonych w sprawach indywidualnych. Bazując na informacjach rocznych Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka (por. pkt 1 OSR), oszacować można, że liczba spraw rozpatrywanych szczególnie przez wojewódzkich i Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będzie wynosić kilka tysięcy rocznie. Z powodu projektowanej ustawy zmniejszy się również liczba spraw z zakresu oświaty i wychowania wnoszonych do Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka, ponieważ od momentu jej wejścia w życie istnieć będą dedykowane tym sprawom organy na różnych szczeblach, w tym

	niższych niż krajowy. Niemożliwa do oszacowania jest jednak liczba spraw, które będą wpływać do rzeczników na poziomie szkolnym i samorządowym. Dodatkowo założyć należy ok. 300 000 zł rocznie na działalność Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, w tym na wydawane przez niego materiały edukacyjne, zlecane ekspertyzy i opinie oraz koszty podróży służbowych. Zakładana wysokość środków na działalność Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich (tj. koszty pozapłacowe) została oszacowana przy uwzględnieniu rocznych wydatków, które przeznacza się na obsługę komisji funkcjonujących w MEN. Biorąc pod uwagę powyższe kwoty, założono 300 000 zł jako koszty pozapłacowe umożliwiające Krajowemu Rzecznikowi Praw Uczniowskich wykonywanie zadań powierzonych do realizacji. Łącznie zatem wydatki te należy szacować na 2 355 895,16 zł rocznie. W zakresie zaś wynagrodzeń i obsługi wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich, ich wynagrodzenie będzie ustalane wewnątrz kuratorium oświaty, zgodnie z przepisami o wyższych stanowiskach w służbie cywilnej. Zakłada się jednak, biorąc pod uwagę kompetencje i zadania wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich, że ich wynagrodzenie powinno być nieco wyższe względem przeciętnego wynagrodzenia nauczycieli-wizytatorów w kuratorium oświaty. Wojewódzcy rzecznicy praw uczniowskich będą bowiem wizytatorami wyspecjalizowanymi w prawach i obowiązkach uczniowskich, ale ich jurysdykcja będzie obejmowała całe województwo. Z tego względu proponuje się, by miesięczne wynagrodzenie wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich wynosiło 8 528,31 zł brutto (mnożnik kwoty bazowej dla służby cywilnej według kwoty bazowej przewidzianej na 2026 rok: 3). W dodatku, by wyliczyć maksymalną możliwą wysokość wydatków do wyliczeń przyjęto najwyższą wysokość dodatku stażowego, tj. 20%. W momencie projektowania ustawy nie jest jednak możliwe stwierdzenie, czy osoba powołana na stanowisko wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich będzie uprawniona do tego dodatku, a jeśli tak, to w jakiej wysokości. Planowane wynagrodzenie całkowite wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich (wynagrodzenie zasadnicze, dodatek stażowy oraz dodatek funkcyjny) wyniesie 10 233,97 zł. Wraz z pochodnymi (koszt pracodawcy, tzw. brutto-brutto, przy założeniach jak w przypadku Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich) wydatki na miesięczne wynagrodzenie wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich wyniosą 12 422,00 zł. Koszt wynagrodzenia z uwzględnieniem dodatkowego wynagrodzenia rocznego będzie zatem wydatkiem równym 161 734,37 zł (12 wynagrodzeń miesięcznych i dodatkowe wynagrodzenie roczne). Kwotę tę należy pomnożyć razy 16 województw (łącznie: 2 587 749,96 zł). Nie przewiduje się tworzenia dodatkowych etatów dla obsługi wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich. Do tego założyć należy ok. 50 000 zł rocznie na działalność każdego wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich (50 000 zł * 16 województw = 800 000 zł), w tym na wydawane przez nich materiały edukacyjne, zlecane ekspertyzy i opinie oraz koszty podróży służbowych. Łącznie zatem wydatki na tym szczeblu należy szacować na 3 387 749,96 zł rocznie. Planowane koszty funkcjonowania Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, jego obsługi oraz wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich wyniosą łącznie 5 743 645,12 zł rocznie. Skutki finansowe dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego związane z wejściem w życie przepisów projektowanej ustawy nie są możliwe do oszacowania z uwagi na fakultatywny charakter regulacji dotyczących powoływania gminnych (miejskich) i powiatowych rzeczników praw uczniowskich. Jednocześnie dochody dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego skalkulowano, uwzględniając wpływy z podatku PIT wynikające z wynagrodzenia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, obsługujących go pracowników oraz wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich. Z uwagi na połączenie stanowisk szkolnych rzeczników praw uczniowskich z opiekunami samorządu uczniowskiego brak będzie wydatków płynących z projektowanej ustawy na szczeblu szkolnym. Po stronie dochodów zaś uwzględniono wpływy z podatków PIT oraz składek na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w zakresie wynagrodzeń Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, pracowników go obsługujących oraz wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich. Łączne ich wynagrodzenia mają wynieść (brutto-brutto, koszty pracodawcy) 4 643 644,87 zł rocznie. Przy wzięciu pod uwagę założeń wskazanych przy obliczaniu wynagrodzenia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, łącznie wpływy z tytułu PIT wyniosą 287 182 zł (przyjmując wysokość podatku PIT w wysokości 12%; nie jest bowiem możliwa ocena, który z pracowników zostanie objęty tzw. II progiem podatkowym z uwagi na możliwą

mnogość źródeł wpływów, ulgi, różne sposoby rozliczania się itd.), składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe zarówno po stronie pracownika, jak i pracodawcy) – 1 172 197,92 zł, składka zdrowotna – 297 108,11 zł, a składka na Fundusz Pracy – 93 729,86 zł (MEN i kuratoria oświaty nie wnoszą składki na FGŚP). Łącznie zatem wpływy te wyniosą: 1 850 217,89 zł, z czego wpływy na PIT w części dla budżetu państwa trafią do budżetu państwa, a z pozostałych składek i wpłat do odpowiednich funduszów. Kierując się wytycznymi wynikającymi z pisma Koordynatora Oceny Skutków Regulacji z 17 lipca 2025 r. (KOSR.0610.26.2025), wpływy z tytułu PIT są podzielone w proporcji 85–15 na korzyść jednostek samorządu terytorialnego.

Założono coroczny wzrost inflacyjny wydatków w uśrednionej szacunkowej wysokości 2,5%, który wynika z wydanych w październiku 2024 r. wytycznych Ministra Finansów dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – https://www.gov.pl/attachment/3e702932-058f-4ed7-9f0a-cf9e70ae8685 [dostęp: 9 sierpnia 2025 r.]).

Przepis przejściowy w projekcie ustawy wskazuje, że pierwsze powołanie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich nastąpi nie wcześniej niż 1 września 2026 r. To oznacza, że w roku „0" wydatki na wykonanie projektu ustawy oraz wynikające z nich dochody wyniosą 4/12 wysokości wydatków i dochodów w latach następujących w części dotyczącej Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich. Założono na rok 2026 5 etatów na jego obsługę (według powyższych wyliczeń), bez środków na działalność Krajowego Rzecznika. Wydatki na działalność wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich będą ponoszone od 2027 roku. W roku „1" z kolei (tj. w roku 2027) wysokość dochodów i wydatków na wynagrodzenia jest niższa względem lat następnych z powodu tego, że dodatkowe wynagrodzenie roczne za rok 2026 nie będzie wypłacane w 2027 r., ponieważ Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich i pracownicy do jego obsługi nie będą zatrudnieni w Ministerstwie Edukacji Narodowej przez co najmniej 6 miesięcy. Od roku „2" wskazuje się już pełną wartość wykonania projektu ustawy według powyższych wyliczeń i indeksacji inflacyjnych.

Pozostałe zmiany przewidywane przez projektowaną ustawę, w tym te znajdujące się w pozostałych zmienianych ustawach (m.in. ustawy: o systemie oświaty, o służbie cywilnej, o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, o Rzeczniku Praw Obywatelskich, o Rzeczniku Praw Dziecka) nie rodzą skutków dla sektora finansów publicznych. Gdyby zaś takie skutki się pojawiły w trakcie realizacji ustawy, zostaną one sfinansowane w ramach limitów wydatków, bez konieczności pozyskania dodatkowych środków na te cele.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	*Łącznie (0-10)*
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2026 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0,2057	2,4337	2,7064	2,7741	2,9145	3,2975	29,5804
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Nie dotyczy.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Nie dotyczy.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Zostanie zwiększona pewność prawa, zostanie ułatwione zapoznawanie się z katalogami praw i obowiązków uczniowskich, a także zostaną powołane organy rzecznikowskie dla uczniów – osób szczególnie narażonych na naruszenia ludzkich praw i wolności z uwagi na niski wiek oraz niewykwalifikowanie w prawie. Wpływ na rodziny i obywateli będzie zatem bardzo pozytywny. Dzięki bowiem przewidzeniu na poziomie ustawowym katalogu praw i obowiązków uczniowskich prościej będzie dbać o ich przestrzeganie. Ich zawarcie w jednym miejscu w ustawie pozwoli bowiem zapoznać się z nimi wszystkim zainteresowanym, w tym uczniom, którzy są w wieku dziecięcym lub młodzieżowym i nie są wykwalifikowani w prawie. Możliwość prostszego zapoznania się z katalogiem przysługujących im praw, ale też i nałożonych obowiązków, sprawi natomiast, że poziom ich przestrzegania ulegnie poprawie (dzięki temu, że, w przeciwieństwie do obecnego stanu prawnego, dokładnie oraz jednolicie na poziomie kraju wskazane będzie, jakie uczniowie mają prawa, a jakie							

		obowiązki). Dzięki lepszemu zrozumieniu swoich praw i obowiązków uczniowie będą mogli też podejmować bardziej świadome decyzje dotyczące swojej edukacji. Wiedza na temat dostępnych mechanizmów ochrony praw uczniowskich oraz samych katalogów praw i obowiązków może zbudować w młodych ludziach większe poczucie odpowiedzialności za przestrzeganie zasad, zarówno względem siebie, jak i innych jednostek (*vide* art. 31 ust. 2 zd. 1 Konstytucji RP). Proponowana zmiana pozytywnie wpłynie też na pracę nauczycieli. Oni również nie posiadają przecież wykształcenia prawniczego. Dzięki zatem zebraniu w jedno miejsce praw i obowiązków uczniowskich będą oni mogli lepiej te postanowienia wypełniać. Będą oni również mogli sprawować funkcje rzecznikowskie – zarówno szkolnego rzecznika praw uczniowskich (co zwiększy wymiar ich obowiązków zawodowych bez obniżenia pensum dydaktycznego), jak i rzeczników wyższego szczebla, jeśli tylko będą spełniali wymagania na powołanie ich na to stanowisko. Z punktu widzenia rodziców natomiast, jednolity na poziomie kraju katalog uczniowskich praw i obowiązków zwiększy transparentność systemu oświaty. Powołanie zaś kompleksowej struktury organów rzecznikowskich powinno zmniejszyć liczbę konfliktów w środowisku szkolnym. Projekt ustawy wpłynie również na nich w zakresie możliwości udziału w postępowaniach przed organami rzecznikowskimi (poprzez możliwość składania skarg i wniosków, a także interweniowanie przed tymi organami w sprawach już się tam toczących), jak również o ukaranie (projektowany art. 42c ustawy – Prawo oświatowe, będą oni mogli uczestniczyć w procesie wysłuchania swojego dziecka, jeżeli ono będzie albo podejrzane, albo świadkiem). Do tego, w przypadku rodziców uczniów pełnoletnich projekt ustawy będzie miał wobec nich wpływ w takim zakresie, że uczeń pełnoletni będzie mógł złożyć sprzeciw wobec udostępniania im informacji w zakresie ich ocen oraz innych informacji na temat edukacji szkolnej. W zakresie zaś wpływu na gospodarstwa domowe wpływ będzie pozytywny w związku ze stworzeniem nowych 17 miejsc pracy, za które osoby tworzące gospodarstwa domowe będą otrzymywały wynagrodzenie (wykazane netto w tabeli w tym punkcie). Projekt ustawy wpływa na uczniów z niepełnosprawnościami w takim samym zakresie, jak na wszystkich pozostałych uczniów. Poza tym projekt ustawy pozostaje bez wpływu na sytuację innych osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Projekt nie wpływa na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw. W powyższej tabeli wskazano wynagrodzenia netto dla organów rzecznikowskich na poziomie kraju i województwa oraz osób obsługujących Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich (wraz z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym przysługującym pracownikom jednostek sfery budżetowej). Wyliczenia te oparte są o obliczenia przeprowadzone w pkt 6 OSR, wraz z uwzględnieniem corocznego celu inflacyjnego w uśrednionej szacunkowej wysokości 2,5%, zgodnie z wydanymi w październiku 2024 r. wytycznymi Ministra Finansów dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – https://www.gov.pl/attachment/3e702932-058f-4ed7-9f0a-cf9e70ae8685 [dostęp: 9 sierpnia 2025 r.]. W roku „0" i roku „1" (tj. w latach 2026 i 2027) wysokość wynagrodzeń netto jest niższa z tożsamych powodów, jak te wskazane w pkt 6 OSR.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☒ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☒ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Komentarz: Ustanowienie kompleksowego i czteropoziomowego systemu organów rzecznikowskich, stojących na straży praw i wolności uczniowskich, doprowadzi do zwiększenia się liczby dokumentów i procedur. Zdaniem projektodawcy jednak ustanowienie tych procedur jest korzystne dla ich adresatów. Od momentu powołania struktury rzecznikowskiej, korzystając z zaproponowanych procedur, uczniowie i ich rodzice będą mogli ubiegać się o ochronę czy wsparcie prawne w zakresie podejrzenia naruszenia przez kogoś praw uczniowskich.

Wprowadzane zmiany, w szczególności na poziomie szkolnym, będą ponadto wymagały dostosowania statutów szkół lub placówek (skoro rady szkół lub placówek mają stać się obowiązkowe, a w szkołach i placówkach będą działać będą szkolni rzecznicy praw uczniowskich). To zwiększy liczbę dokumentów.

Zdaje się jednak, że powołanie zaproponowanej struktury rzecznikowskiej skróci jednak czas na załatwienie sprawy (wniosku lub skargi w zakresie podejrzenia naruszenia przez kogoś praw uczniowskich). Dotychczas bowiem, co do zasady, o pomoc trzeba było ubiegać się u kuratora oświaty (chyba że szkoła albo jednostka samorządu terytorialnego powołały rzecznika niższego szczebla; nie są to jednak rozwiązania powszechne ani, szczególnie na poziomie samorządowym, częste). Skoro zaś powstanie czterostopniowa struktura organów stojących na straży praw uczniowskich, to możliwość zwrócenia się z wnioskiem lub skargą np. na poziom szkolny sprawi, że dany rzecznik będzie mniej obciążony pracą (ponieważ będzie obsługiwał jedną szkołę lub placówkę, a nie całe województwo) i odpowie szybciej.

Organy rzecznikowskie będą przyjmować wnioski i skargi wpływające do nich bez zachowania szczególnej formy, co oznacza, że możliwe będzie zwrócenie się do nich z wnioskiem lub skargą także w postaci elektronicznej.

9. Wpływ na rynek pracy

Projekt nie ma istotnego wpływu na rynek pracy. Wejście w życie niniejszego projektu wywrze minimalny wpływ na rynek pracy przez stworzenie nie więcej niż kilkunastu etatów.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☒ inne: oświata i wychowanie	☐ informatyzacja ☐ zdrowie

Omówienie wpływu	Projektowana ustawa będzie miała wpływ na obszar działu administracji rządowej „oświata i wychowanie". Projekt jest bowiem reformą systemu praw i obowiązków uczniowskich – zarówno pod względem materialnym, jak i ustrojowym poprzez powołanie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich, gminnych (miejskich) i powiatowych rzeczników praw uczniowskich i szkolnych rzeczników praw uczniowskich. Przewiduje się, że wpływ na ten obszar będzie pozytywny. Członkowie społeczności szkolnych będą bowiem mogli zapoznać się z katalogami praw i obowiązków uczniowskich – zebranymi w jednym miejscu, a nie znajdującymi się w różnych miejscach systemu prawnego, w tym w aktach prawnych o różnej hierarchicznie mocy. To z pewnością zwiększy poziom przestrzegania praw i wolności uczniów, a także ułatwi uświadamianie ich na ten temat. Oparcie katalogu praw i wolności uczniowskich o normę charakteru semiimperatywnego pozwoli ponadto zapewnić jednolite minimum (standard) na poziomie całego kraju. Z drugiej zaś strony zebranie uczniowskich obowiązków w jeden katalog na poziomie ustawy pomoże uczniom zapoznać się z nimi i wywiązywać się z nich (dzięki pozyskanej wiedzy, jakie dokładnie są ich obowiązki). Nauczycielom zaś z tożsamego powodu łatwiej będzie te obowiązki egzekwować. Ponadto zmiana ta przyniesie pozytywny skutek społeczny w postaci oparcia katalogu obowiązków uczniowskich o regulację ustawową. Powstanie systemu ochrony praw człowieka przez powołanie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich, samorządowych rzeczników praw uczniowskich i szkolnych rzeczników praw uczniowskich przyniesie pozytywne skutki społeczne,

	ponieważ przyzna uczniom (tj. grupie szczególnie narażonej na naruszenia jej praw i wolności z powodu wieku, niskiej świadomości prawnej oraz hierarchicznej podległości) dedykowane im organy rzecznikowskie, do których będą mogli zwrócić się o pomoc.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Planuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem 1 września 2026 r. Wyjątkiem są jednak niektóre przepisy o rzecznikach praw uczniowskich na szczeblach kraju, województwa i gminy/powiatu (art. 1 pkt 2 w zakresie art. 42d–42p i art. 42t, art. 6, art. 8, art. 9, art. 11 i art. 14), które mają wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia projektowanej ustawy.

Przewidzenie tego wyjątku ma na celu uruchomienie działalności organów rzecznikowskich (z wyjątkiem poziomu szkoły lub placówki) bez zbędnej zwłoki, z zachowaniem odpowiedniej vacatio legis, szczególnie że początek działalności organów rzecznikowskich może nastąpić w trakcie trwania roku szkolnego. Pierwsze powołanie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich będzie mogło jednak nastąpić nie wcześniej niż z dniem 1 września 2026 r. Powołanie wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich z kolei będzie mogło nastąpić nie wcześniej niż z dniem 1 stycznia 2027 r.

Do tego planuje się, aby zmiany, o których mowa w art. 1 pkt 6 lit. a–c, pkt 7 lit. c–e i pkt 14 lit. c w zakresie art. 100 ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe (tj. obowiązkowość rad szkół i placówek oraz przyznawane im kompetencje) weszły w życie z dniem 1 września 2028 r. Ma to zagwarantować odpowiednio dużo czasu na dostosowanie się szkół i placówek do obowiązkowego ustanawiania społecznego organu w szkole lub placówce o szerokich kompetencjach.

Wykonanie przez szkoły i placówki oświatowe poszczególnych nowych obowiązków zostanie jednak, dzięki przepisom przejściowym, nieco odsunięte w czasie. Szkoły lub placówki będą bowiem musiały dostosować statuty do zmian wynikających z omawianej ustawy w terminie do dnia 31 października 2026 r., z wyjątkiem zmian dot. obowiązkowości rad szkół i placówek (do dnia 31 października 2028 r.).

Projekt ustawy zawiera normę upoważniającą ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do wydania jednego rozporządzenia dotyczącego sposobu i trybu przeprowadzenia naboru na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich oraz składu i trybu pracy komisji konkursowej, sposobu potwierdzania spełniania wymagań na Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, sposobu wyłaniania kandydata, sposobu sprawowania nadzoru nad prawidłowością postępowania konkursowego oraz trybu jego unieważnienia.

Do tego projektodawca wprowadza zmiany legislacyjno-redakcyjne do niektórych delegacji ustawowych już obecnych w ustawie – Prawo oświatowe. Nie zmieni to jednak merytoryki tych delegacji oraz aktów wydanych na ich podstawie.

Ponadto wejście ustawy w życie spowoduje konieczność nowelizacji:
1) rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. z 2020 r. poz. 1604, z późn. zm.) w zakresie m.in. picia wody na zajęciach lekcyjnych oraz uregulowania zagadnień dot. wychodzenia do toalety w trakcie zajęć lekcyjnych (w związku z prawem uczniowskim do poszanowania jego godności oraz praw i wolności z niej wynikających);
2) rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 grudnia 1998 r. w sprawie organizacji kuratoriów oświaty oraz zasad tworzenia ich delegatur (Dz. U. z 2023 r. poz. 2458) w zakresie tego, że kuratoria oświaty będą zapewniały obsługę merytoryczną, organizacyjno-prawną, techniczną i kancelaryjno-biurową dla wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich;
3) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie określenia stanowisk urzędniczych, wymaganych kwalifikacji zawodowych, stopni służbowych urzędników służby cywilnej, mnożników do ustalania wynagrodzenia oraz szczegółowych zasad ustalania i wypłacania innych świadczeń przysługujących członkom korpusu służby cywilnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 670) w zakresie dodania do tej tabeli stanowisk Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich i wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich;
4) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1638, z późn. zm.) w zakresie dodania do obecnej tam tabeli stanowisk gminnego (miejskiego) i powiatowego rzecznika praw uczniowskich.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ewaluacja efektów projektu będzie następowała corocznie, wraz ze składaniem sprawozdań z działalności przez Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich oraz wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich. Sprawozdania te będą podawane do wiadomości publicznej, wobec czego będą się z nimi mogli zapoznać wszyscy zainteresowani.

Ponadto mierzalnym wskaźnikiem będzie liczba wniosków wpływająca do organów rzecznikowskich każdego szczebla. To

z nich będą bowiem wypływały wnioski *de lege lata*, ale i postulaty *de lege ferenda*, które będą mogły zostać uwzględnione w ewentualnych następnych nowelizacjach ustawy – Prawo oświatowe lub innych ustaw pokrewnych.

Nie planuje się sporządzenia OSR *ex post*.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak.

Raport z konsultacji publicznych i opiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (UD222)

1. Omówienie wyników przeprowadzonych konsultacji publicznych i opiniowania

Projekt został przedstawiony do uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania w ramach rządowego procesu legislacyjnego. Konsultacje publiczne oraz opiniowanie trwały 30 dni (od 8 lipca 2025 r. do 7 sierpnia 2025 r.), lecz przyjmowano i rozpatrywano uwagi wniesione także po terminie (do 28 sierpnia 2025 r. włącznie, z wyjątkiem strony samorządowej w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, gdzie uwagi można było składać do 22 września 2025 r.).

W ramach konsultacji publicznych projekt przedstawiono następującym podmiotom:

1. Centrum Edukacji Obywatelskiej.
2. Federacja Inicjatyw Oświatowych.
3. Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Naczelna Organizacja Techniczna.
4. Fundacja Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego.
5. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji.
6. Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej.
7. Komitet Nauk Pedagogicznych PAN.
8. Konferencja Dyrektorów Bibliotek Pedagogicznych.
9. Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich.
10. Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej.
11. Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych.
12. Ogólnopolskie Porozumienie Rad Rodziców.
13. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty.
14. Polska Akademia Umiejętności.
15. Polska Izba Książki – Sekcja Wydawców Edukacyjnych.
16. Polskie Towarzystwo Ekonomiczne – Zarząd Krajowy.
17. Społeczne Towarzystwo Oświatowe.
18. Stowarzyszenie Umarłych Statutów.
19. Fundacja na rzecz Praw Ucznia.
20. Fundacja Varia Posnania.
21. Stowarzyszenie Kogutorium.
22. Stowarzyszenie Do!Pamina Lab.
23. Parlament Młodych RP.
24. Rada Młodzieżowa przy Parlamentarnym Zespole ds. Młodzieży.
25. Stowarzyszenie Precedens.
26. Fundacja Ważne Sprawy.

27. Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół Średnich.
28. Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej.
29. Towarzystwo Wiedzy Powszechnej – Zarząd Główny.
30. Unia Metropolii Polskich.
31. Unia Miasteczek Polskich.
32. Związek Gmin Wiejskich RP.
33. Związek Miast Polskich.
34. Związek Powiatów Polskich.
35. Związek Województw RP.

W konsultacjach publicznych wzięły udział następujące podmioty:
1. 54 osoby fizyczne lub grupy osób fizycznych.
2. Fundacja na rzecz Praw Ucznia.
3. Komisja PAU do Oceny Podręczników Szkolnych.
4. Stowarzyszenie Instytut Młodzieżowy.
5. Forum Samorządów Uczniowskich gdyńskich szkół podstawowych — nauczyciele Szkoły Podstawowej nr 21 w Gdyni.
6. Fundacja SonderTime, Ogólnopolska Nieformalna Grupa Inicjatywna Asystentów Międzykulturowych amTime.
7. Rada Oświatowa w Kołobrzegu.
8. Koalicja organizacji: Stowarzyszenia Precedens, Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Kogutorium, Polskiej Rady Organizacji Młodzieżowych.
9. Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich.
10. Inicjatywa „Nasz Rzecznik".
11. Fundacja Wolność od Religii.
12. Fundacja Wielogłosu.
13. Fundacja Rzecznik Praw Rodziców.
14. Fundacja na rzecz Ochrony Zdrowia i Rozwoju Opieki Zdrowotnej (Mental Health Rescuers).
15. Porozumienie Autyzm Polska.
16. Fundacja im. Ludwiki i Hipolita małżonków Wawelberg.
17. Fundacja AutismTeam.
18. Społeczne Towarzystwo Oświatowe.
19. Prezes Śląskiego Stowarzyszenia Mediatorów Rodzinnych,
20. Europejskie Centrum Motoryzacji
21. Fundacja WWF Polska.
22. Stowarzyszenie Polski Komitet Narodowy UNICEF.
23. Stowarzyszenie Umarłych Statutów.
24. Green REV Institute.
25. Fundacja dla Dzieci i Dorosłych z Cukrzycą.

26. Instytut Spraw Obywatelskich, Obywatelski Akcelerator Innowacji.
27. Stowarzyszenie Przymierze Rodzin.
28. Akcja Uczniowska.
29. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty (OSKKO).
30. Koalicja na rzecz Ocalenia Polskiej Szkoły.
31. Zachodniopomorska Sieć Rzeczników Praw Ucznia.
32. Fundacja Civis Polonus.
33. Zespół Polityki Młodzieżowej, Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy.

Projekt ustawy został też przedstawiony do zaopiniowania następującym podmiotom:
1. Rzecznik Praw Obywatelskich.
2. Rzecznik Praw Dziecka.
3. Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych.
4. Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy.
5. Centralna Komisja Egzaminacyjna.
6. Rada Dialogu z Młodym Pokoleniem.
7. Trybunał Konstytucyjny.
8. Naczelny Sad Administracyjny.
9. Sąd Najwyższy.
10. Rada Dialogu Społecznego.
11. Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego.
12. Forum Związków Zawodowych.
13. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”.
14. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych.
15. Chrześcijański Związek Zawodowy „Solidarność im. ks. J. Popiełuszki”.
16. Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia „Porozumienie Zielonogórskie”.
17. Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność 80”.
18. Komisja Krajowa NSZZ Solidarność.
19. Konfederacja Związków Zawodowych Górnictwa w Polsce.
20. Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność”.
21. Krajowy Sekretariat Pracowników Oświaty NSZZ „Solidarność 80”.
22. NSZZ Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych.
23. Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”.
24. Wolny Związek Zawodowy „Forum – Oświata”.
25. Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego.
26. Związek Zawodowy Nauczycieli Średnich Szkół Leśnych w Polsce.
27. Związek Zakładów Doskonalenia Zawodowego.
28. Związek Zawodowy Pracowników Oświaty i Wychowania „Oświata”.
29. Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa”.

30. Federacja Przedsiębiorców Polskich.
31. Konfederacja „Lewiatan”.
32. Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej.
33. Związek Pracodawców – Business Centre Club.
34. Związek Przedsiębiorców i Pracodawców.
35. Związek Rzemiosła Polskiego.
36. Polskie Towarzystwo Gospodarcze.

W opiniowaniu udział wzięły następujące podmioty:
1. Sąd Najwyższy.
2. W ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego:
    1) Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego (Związek Województw RP);
    2) Związek Powiatów Polskich;
    3) Śląski Związek Gmin i Powiatów;
    4) Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego (Związek Województw RP).
3. Związek Nauczycielstwa Polskiego.
4. NZZ Oświata Polska.
5. Związek Pracodawców Polska Miedź.
6. Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”.
7. Porozumienie Zielonogórskie — Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia.
8. Rzecznik Praw Dziecka.
9. Wolny Związek Zawodowy Forum-Oświata.
10. Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych.
11. Związek Rzemiosła Polskiego.

Stanowisko Projektodawcy wobec uwag i opinii zgłoszonych przez ww. podmioty zamieszczono w załączniku do Raportu (numeracja przepisów w odpowiedziach, jeśli nie wskazano inaczej, jest spójna z wersją projektu przedstawioną do konsultacji publicznych i opiniowania). Część z przesłanych uwag zawierała także propozycje dodatkowych zmian, które nie są objęte projektowaną ustawą.

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego 24 września 2025 r. wyraziła pozytywną opinię z uwagami wobec przedstawionego projektu ustawy. Część z tych uwag została uwzględniona. Odniesienie się do poszczególnych uwag strony samorządowej jest częścią załącznika do Raportu.

Ponadto, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy poinformowali o braku uwag wobec przedstawionego projektu ustawy.

2. Przedstawienie wyników zasięgnięcia opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia projektu z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym

Projekt ustawy nie wymagał zasięgnięcia opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej.

3. Wskazanie podmiotów, które zgłosiły zainteresowanie pracami nad projektem w trybie przepisów o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa wraz ze wskazaniem kolejności dokonania zgłoszeń, albo informacja o ich braku

Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem ustawy w trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677).

Załącznik do Raportu z konsultacji publicznych i opiniowania
Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (UD222)
Konsultacje publiczne

Data	Zgłaszający uwagi – osoby fizyczne	Artykuł	Uwagi	Stanowisko MEN
9.07.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42a UPO)	1. Należy usunąć brak możliwości zabrania przedmiotu osobistego w szkole że względu na brak katalogu tych przedmiotów i szeroką interpretację co jest groźne dla nauczycieli ze względu na to, że mogą być narażeni na odpowiedzialność za dyscyplinowanie ucznia. 2. Należy usunąć lub wprowadzić szerszą definicję kształtowania własnego stroju i wyglądu ze względu na szeroką interpretację co jest groźne dla nauczycieli ze względu na to, że mogą być narażeni na odpowiedzialność za dyscyplinowanie ucznia. 3. Należy dać ograniczoną możliwość kształtowania katalogu obowiązków uczniowskich. Brak takiej możliwości ogranicza autonomię szkoły i reagowanie na bieżące sytuacje.	**Wyjaśnienie** Ad. 1. Ustawa nie jest miejscem, w którym należy definiować pojęcie przedmiotu osobistego. To zadanie należy do doktryny prawniczej oraz orzecznictwa sądowego. MEN zauważa jednocześnie, że w projekcie ustawy nie występuje absolutny zakaz zabierania przedmiotów osobistych. Te zagrażające bezpieczeństwu lub naruszające zasady bezpieczeństwa określone w szkole lub placówce będą mogły być odebrane. To daje szkołom i placówkom oświatowym autonomię do samodzielnego określania, które przedmioty osobiste naruszają zasady bezpieczeństwa, a które nie. Ad. 2. Prawo to (projektowany art. 42a ust. 1 pkt 6 UPO w numeracji w wersji przedstawionej do konsultacji publicznych) jest skorelowane z obowiązkami, o których mowa w projektowanym art. 42b ust. 1 pkt 4 i 5 UPO UPO w numeracji w wersji przedstawionej do konsultacji publicznych. To tam są określone zasady i zakazy

				definiujące niejako kształtowanie, o którym mowa w uwadze. Ad. 3. W prawniczej doktrynie coraz częściej występuje pogląd, że art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, który nakazuje, by ograniczenia praw i wolności ludzkich (czyli także obowiązki, ponieważ zawsze ograniczają one prawo/wolność człowieka, kierując się zasadą ich korelatywności) ustanawiać tylko w ustawie. Stanowisko to wzmacniane jest doświadczeniami z okresu pandemii COVID-19, gdzie sądy administracyjne kwestionowały obostrzenia nakładane na podstawie aktu podustawowego (rozporządzenia). Z tego względu projektodawca woli ściśle wykładać zasadę wyłączności ustawy z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i dlatego w taki sposób przygotował katalog obowiązków w projektowanym art. 42b UPO. Jednocześnie jednak, rozwiązanie to pozostawia szkole pewną autonomię do doszczegółowienia niektórych obowiązków –zob. art. 42b ust. 1 pkt 1, 5, 6, 8 UPO (UPO w numeracji w wersji przedstawionej do konsultacji publicznych).

				Prosimy też pamiętać, że na zasadzie *lex specialis* nic nie stoi na przeszkodzie, by uczniowie konkretnych szkół posiadali też i inne, niewynikające z UPO obowiązki. Przykładowo obowiązek dbania o środowisko wynikać przecież będzie z art. 86 Konstytucji RP oraz ustawy o ochronie przyrody. To zatem, że nie znajduje się on w katalogu uczniowskich obowiązków, nie stoi na przeszkodzie, by wymagać od uczniów jego przestrzegania. Być może bowiem nie będzie to obowiązek uczniowski w rozumieniu UPO, ale będzie to obowiązek konstytucyjny, a z tych obowiązków również trzeba będzie się wywiązywać. To samo przywołać trzeba w zakresie obowiązków ściśle związanych np. z istotą zawodu, w którym dany uczeń się kształci.
9.07.2025		Art. 1 pkt 3 (art. 42e UPO)	Rzecznik Praw Ucznia nie powinien żądać uchylenia statutu, a jedynie wydawać opinię dla kuratorów oświaty i zalecenia dla dyrektorów.	**Uwaga nieuwzględniona** Żądanie uchylenia statutu w rozumieniu projektowanych przepisów dotyczą wyłącznie zwrócenia się z wnioskiem o uchylenie statutu. Nawet bez tej szczególnej kompetencji, rzecznicy mieliby do tego prawo, biorąc pod uwagę treść art. 63 Konstytucji RP. Szczegółowa kompetencja do tego wzmacnia jednak mandat

				organów rzecznikowskich do zwracania się do kuratorów oświaty lub innych jednostek nadzoru pedagogicznego w tej sprawie.
9.07.2025	Osoba fizyczna	Uwaga ogólna	Idea wzmocnienia ochrony praw podmiotowych uczniów w systemie oświaty zasługuje na pełne poparcie. Niemniej jednak, proponowane w Projekcie rozwiązanie w postaci utworzenia autonomicznego urzędu Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, z przypisanymi mu kompetencjami zbliżonymi do Rzecznika Praw Dziecka, budzi poważne wątpliwości z perspektywy celowości i efektywności. Zgodnie z art. 72 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Realizatorem tej zasady jest m.in. Rzecznik Praw Dziecka (dalej jako "RPD"), którego ustawowe kompetencje obejmują ochronę praw i wolności dzieci we wszystkich aspektach życia, w tym również w sferze edukacji. Projekt sam wskazuje, iż do Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich mają być stosowane odpowiednio przepisy ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka. Oznacza to, iż zakres uprawnień Rzecznika będzie w dużej mierze pokrywał się z RPD. Dodatkowo, w polskim systemie prawnym funkcjonują Kuratorzy Oświaty, jako organy nadzoru pedagogicznego. Do ich ustawowych zadań należy m.in. nadzór nad przestrzeganiem przepisów prawa w szkołach i placówkach oświatowych, co obejmuje również przestrzeganie praw uczniów. Utworzenie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich jawi się zatem jako nieuzasadnione mnożenie bytów prawnych i instytucjonalnych, prowadzące do fragmentacji odpowiedzialności oraz potencjalnych konfliktów kompetencyjnych między RPD, Kuratorami Oświaty a nowo powołanym Rzecznikiem. Proponowane rozwiązanie w istocie łączy w sobie część funkcji RPD oraz Kuratorium Oświaty, tworząc organ o hybrydowym charakterze, co może skutkować dezorientacją i brakiem jasności co do właściwej drogi dochodzenia praw przez uczniów. Dodatkowo projekt zakłada znaczące obciążenia budżetowe, wskazując limit wydatków w wysokości 92 mln PLN rocznie w latach 2026-2035 na funkcjonowanie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich i związanych z nim zadań. W kontekście ograniczeń budżetowych państwa oraz niezaspokojonych w pełni potrzeb finansowych placówek oświatowych (np. w zakresie wynagrodzeń, wsparcia psychologiczno-pedagogicznego), tworzenie kolejnego, kosztownego aparatu urzędniczego wydaje się nieuzasadnione, a te środki mogłyby zostać efektywniej wydane. Wprowadzenie nowego organu nadzorczego oznacza dla szkół kolejne obciążenie administracyjne oraz potencjalne źródło ingerencji w ich wewnętrzny ekosystem. Szkoły potrzebują stabilności i autonomii w kształtowaniu środowiska wychowawczego, a nie dodatkowych podmiotów kontrolnych. Zamiast tworzyć nowy, odrębny urząd, proponuje się skupienie na usprawnieniu i wzmocnieniu już istniejących mechanizmów ochrony praw dziecka w kontekście oświaty. Należy rozważyć nowelizację ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka w celu wyraźnego doprecyzowania i wzmocnienia jego kompetencji w zakresie ochrony praw uczniów. Możliwe jest utworzenie w strukturze Biura RPD wyspecjalizowanej komórki lub powołanie pełnomocnika ds. praw uczniowskich, który koordynowałby działania w tym obszarze. Takie rozwiązanie pozwoliłoby na skoncentrowanie zasobów eksperckich i doświadczenia w ramach jednej, już ugruntowanej instytucji. W kontekście kuratorów oświaty, należy podjąć prace legislacyjne mające na celu zwiększenie efektywności działania Kuratorów Oświaty w zakresie nadzoru nad przestrzeganiem praw ucznia. Może to obejmować dodatkowe szkolenia dla pracowników kuratoriów, zwiększenie ich obsady kadrowej, a	**Wyjaśnienie** Struktura nadzoru pedagogicznego opiera się nie tylko na dyrektorach szkół i placówek oświatowych oraz kuratorach oświaty, ale również na ministrze właściwym ds. oświaty i wychowania (por. art. 60 ust. 1 UPO). Z tego względu zasadne jest stworzyć także organ koordynujący całą strukturę ochrony praw uczniowskich, czyli Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich. Zdaniem projektodawcy, nie jest wystarczające przewidzenie możliwości zwrócenia się do Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka. Organy te nie dysponują ani odpowiednimi narzędziami interwencji w ramach systemu oświaty, ani wystarczającą dostępnością dla uczniów w skali całego kraju. Są to instytucje odległe, stołeczne i scentralizowane. Zaproponowane rozwiązanie pozwoli zresztą również odciążyć RPO i RPD.

			także wdrożenie jasnych i transparentnych procedur interwencyjnych. Środki finansowe przewidziane na utworzenie urzędu Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich powinny zostać przekierowane na rzecz bezpośredniego wsparcia placówek oświatowych. Proponuje się ich przeznaczenie na: Z wyrazami szacunku, Jakub Dąbrowa	Nie jest ponadto prawdą, że nakłady na Krajowego Rzecznika mają wynieść 92 miliony zł rocznie. Zgodnie z OSR-em, łączne wydatki na Krajowego Rzecznika powinny wynieść ok. 1 550 490,37 zł rocznie. 92 miliony złotych rocznie były limitem maksymalnym, zakładającym przyznanie wszystkim Szkolnym Rzecznikom dodatkowego wynagrodzenia, a także wynagrodzenia, działalność i obsługę organów rzecznikowskich na wszystkich szczeblach (w tym ponad 20 500 szkolnych Rzeczników). Z uwagi jednak na zmianę modelu powoływania i funkcjonowania Szkolnych RPU, przepis blankietowy w tej sprawie został wykreślony.
10.07. 2025	Osoba fizyczna	Całość aktu	Pomiędzy liczbą a znakiem „%” postawić spacje	**Uwaga nieuwzględniona** Słowniki ortotypograficzne (zob. choćby A. Wolański, *Edycja tekstów. Praktyczny poradnik*, Warszawa 2008, s. 70) wskazują, że ideogram „%” jest wyjątkiem od zasady oddzielania wartości od jednostek np. miary (np. 10 km, 24 h), wobec czego należy go zapisywać bez odstępu od liczby. Od 2020 r. zaś, w związku z ogólnoeuropejskimi zmianami, dopuszcza się wariantywność zapisu (zob. A. Wolański, *Jeszcze raz o spacji*

				lub jej braku po znaku %, https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/jeszcze-raz-o-spacji-lub-jej-braku-po-znaku-percent;21530.html [dostęp: 17.07.2025]). Projektodawca woli zachować wariantywność w tym zapisie.
		art. 1 pkt 1 (art. 4 pkt 20a UPO)	Po pierwsze należy zauważyć, że do społeczności szkolnej wg zaproponowanej definicji nie będą zaliczani dyrektor (jeśli nie jest nauczycielem) oraz pracownicy niebędący nauczycielami. Ta definicja jest szkodliwa, ponieważ wyklucza osoby, z którymi uczniowie często mają więź. Proponowane brzmienie zapisu: 1) w art. 4 po pkt 20 dodaje się pkt 20a w brzmieniu: „20a) społeczności szkolnej – należy przez to rozumieć łącznie osoby, o których mowa w pkt 18, 19 i 20 oraz dyrektora szkoły (placówki) i pracowników niebędących nauczycielami zatrudnionymi w szkole (placówce);";	**Uwaga częściowo uwzględniona** Do katalogu społeczności szkolnej dołączono dyrektorów niebędących nauczycielami, o których mowa w art. 62 ust. 2 UPO, a także osoby zatrudnione na podstawie art. 15 ust. 2 i 5-6a UPO. Środowisko szkolne nie może być utożsamiane ze środowiskiem akademickim, gdzie pracownicy administracyjni i obsługi są reprezentowani w organach kolegialnych uczelni. W przypadku środowisk szkolnych pracownicy ci nie są np. częścią rady szkoły lub placówki (zob. skład rady szkoły lub placówki określony w art. 81 ust. 1 UPO) czy nie mają własnej rady na wzór rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego. Powodem tego jest to, że w radzie szkoły lub placówki nie podejmuje się decyzji o istotnym znaczeniu dla pracowników administracyjno-technicznych.

				Analiza jej zadań (art. 80 ust. 2 UPO) pokazuje, że kompetencje rady szkoły lub placówki są związane ściśle z nauczycielami, uczniami i rodzicami. Decyzje istotne dla pracowników administracyjnych i obsługi zaś są podejmowane bezpośrednio przez dyrektora szkoły lub placówki jako kierownika zakładu pracy. Z tego względu nie projektodawca nie uważa, że pracownicy administracyjni i obsługi powinni wchodzić w skład projektowanej definicji społeczności szkolnej. Taka zmiana wykraczałaby bowiem poza przyjęte ramy funkcjonowania szkół i placówek oświatowych.
		art. 1 pkt 6 (art. 81 UPO)	W lit. a powinno być „wyrazie „rada"", a nie „wyrazach „rada"". Ustawa daje możliwość zmiany 1/3 składu rady co roku, natomiast nie daje możliwości wyznaczenia krótszej kadencji dla pierwszych kadencji powołanych osób, co de facto uniemożliwia niedokonywanie takich rzeczy. Ponadto wskazano kadencję rady szkoły, ale nie jej członków, więc pytanie czy w takim razie kadencja członka rady też trwa trzy lata. Poza tym, nie określono czy wybór nowego członka daje możliwość pełnienia funkcji przez 3 lata czy tylko do końca kadencji rady. Jeśli tylko do końca kadencji, to co z członkiem wybranym na w drugim roku, na trzeci rok kadencji? Jeden członek ma kadencję trzyletnią a inny roczną? Wydaje się, że może lepszym pomysłem jest kadencja członka indywidualna (trzyletnia), a dla osoby, która jedynie zostaje obsadzona w wyniku uzupełnienia wakatu (utrata prawa wybieralności, np. zmiana miejsca pracy nauczyciela czy rodzica/uczelnia z uwagi na zakończenie szkoły/przeniesienie itp.). Jednocześnie lepiej, żeby nowy członek uzupełniał tylko kadencje, ponieważ w innym przypadku rozjadą się terminy w przypadku uzupełniania 1/3 składu rady. Wydaje się, że możliwa jest sytuacja zmiany statutu szkoły albo zakładania nowej, gdzie kadencja powinna być krótsza. Sposób tworzenia pierwszej rady szkoły oraz powinien być zawarty w art. 14 ustawy nowelizującej. Proponowane brzmienie:	**Uwaga częściowo uwzględniona** Uwaga uwzględniona w zakresie lit. a Uwaga nieuwzględniona w pozostałym zakresie. Zaproponowana zmiana wykracza poza zakres projektu. Niniejszy projekt wprowadza jedynie obligatoryjność powoływania rad szkół i placówek oświatowych, a nie zmienia materialnych przepisów dot. kadencyjności.

			6) w art. 81: a) w ust. 5 po wyrazie „rada” dodaje się wyrazy „szkoły lub placówki”, b) w ust. 7 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie: „Kadencja członka rady szkoły lub placówki, z zastrzeżeniem ust. 7a–7d, trwa 3 lata.”, c) po ust. 7 dodaje się ust. 7a–7d w brzmieniu: „7a. W przypadku, o którym mowa w ust. 7 w zdaniu drugim, kadencja członków rady lub placówki powołanych po zmianie statutu szkoły lub placówki, może być krótsza niż 3 lata. 7b. Członek rady szkoły lub placówki może zostać odwołany przez podmiot, który dokonał jego wyboru w przypadkach określonych w statucie szkoły lub placówki. 7c. Kadencja członka rady szkoły lub placówki wygasa w dniu utraty prawa wybieralności. 7d. W przypadkach określonych w ust. 7b i 7c, uprawniony podmiot dokonuje wyboru członka rady szkoły lub placówki na pozostały okres kadencji.”, d) ust. 10 otrzymuje brzmienie: „10. W posiedzeniach rady szkoły lub placówki mogą brać udział, z głosem doradczym, dyrektor szkoły lub placówki oraz Szkolny Rzecznik.”, e) uchyla się ust. 13, f) w ust. 14 skreśla się wyrazy „i ust. 13”, g) w ust. 15 wyrazy „ust. 1, 9 i 13” zastępuje się wyrazami „ust. 1 i 9”;	Niezależnie jednak od powyższego, rada szkoły lub placówki, zdaniem projektodawcy, powinna mieć, jak dotychczas, kadencję określaną względem całego gremium, a nie indywidualnie. Dzięki temu istnieje pewność, że raz na kilka lat skład rady będzie wybierany ponownie w całości. Z powyższego wynika, że wybór w trakcie kadencji jest tylko na czas do końca aktualnej kadencji, a nie na nowe 3 lata. W art. 14 (numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych) projektu, zdaniem projektodawcy, regulacja jest wystarczająco szczegółowa, by móc powołać pierwszą radę szkoły, szczególnie że nie jest to instytucja nowa, lecz występująca już wcześniej w ustawie – Prawo oświatowe.
		art. 1 pkt 8 lit. a (art. 85 ust. 2b UPO)	Konieczne wydaje się dodanie, że nauczyciel opiekun samorządu powinien wyrazić na to zgodę. Pytanie jest też takie czy, jeśli chodzi o regulamin samorządu, czy konieczne jest uzyskanie jakiegoś procentu frekwencji. Inną sprawą jest to, że zapisy dotyczące regulaminu samorządu różnią się znacznie od np. tych dotyczących rady rodziców – nie pozwalają na określenie w nim organów samorządu oraz sposobu wyboru organów, a jedynie zasady wyboru oraz działania. Wydaje się zatem, iż organy samorządu oraz sposób ich wyboru muszą być określone w statucie szkoły, ale praktyka jest różna, więc można to lepiej napisać. Proponowane brzmienie: „2b. Na opiekuna samorządu wyznacza się nauczyciela danej szkoły lub placówki wybranego przez uczniów po uzyskaniu jego zgody.”	**Uwaga częściowo uwzględniona** Dopisano wymóg wyrażenia zgody przez nauczyciela na wyznaczenie go na funkcję opiekuna samorządu uczniowskiego. Nie jest zasadne determinowanie biernego prawa wyborczego do organów samorządu uczniowskiego np. frekwencją. Jedną z cech samorządu

				uczniowskiego jest jego powszechność, co wyklucza takie ograniczenie. Zmiany w zakresie regulaminu samorządu uczniowskiego i rady rodziców wykraczają poza zakres projektu i nie planuje się aktualnie zmian w tym zakresie.
		art. 1 pkt 10 (art. 98 ust. 1 UPO)	Z jednej strony kuratoria wskazują, że nieprawidłowe jest powtarzanie przepisów ustaw czy rozporządzeń, a z drugiej strony ustawa w obecnym kształcie nakazuje wpisywanie tego, co już wynika z tych przepisów. Kończy się to na tym, że w statut są kopiowane treści ustawowe, ewentualnie delikatnie modyfikowane. To nie ma sensu. Trzeba usunąć taki wymóg i w statucie pisywać jedynie te rzeczy, które wcześniej nie zostały zapisane w innych aktach normatywnych. Wymienianie szczegółowych kompetencji np. dyrektora jest aproduktywne i niczego nie wnosi, za to uniemożliwia zapoznanie się ze statutem. Przypadki, w których dyrektor szkoły podstawowej może wystąpić do kuratora oświaty z wnioskiem o przeniesienie ucznia do innej szkoły nie powinien być zapisany w statucie, ale w akcie rangi ustawy albo rozporządzenia. Wydaje się, że zapisywanie w statucie celów i zadań wynikających z programu profilaktycznego jest głupotą. Po to jest ten program, żeby on o nich mówił. Proponowane brzmienie: 10) w art. 98: a) w ust. 1: – pkt 4 i 4 otrzymują brzmienie: „4) sposób wykonywania celów i zadań szkoły wynikających z przepisów prawa, w tym w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, organizowania opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi, umożliwiania uczniom podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej, z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa oraz zasad promocji i ochrony zdrowia; 5) organy szkoły oraz ich szczegółowe kompetencje, które nie wynikają z przepisów prawa, a także szczegółowe warunki współdziałania organów szkoły oraz sposób rozwiązywania sporów między nimi”, – pkt 17 otrzymuje brzmienie: „17) prawa i wolności uczniowskie inne niż wymienione w art. 42a ust. 1 i 2, szczegółowy sposób realizacji obowiązków, o których mowa w art. 42b ust. 1 pkt 5, 6 i 8, zasady upowszechniania wśród uczniów wiedzy o ich prawach, wolnościach i obowiązkach, a także tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw i wolności uczniowskich;”, – uchyla się pkt 19 i 20, b) uchyla się ust. 4;	**Wyjaśnienie** Prawodawca zgadza się z przedstawioną uwagą i dlatego wprowadził zmiany w zakresie art. 98 ust. 1 pkt 17 i 19 UPO. Mają one właśnie na celu niepowtarzanie treści aktów wyższego rzędu w statucie szkoły lub placówki. Pozostałe propozycje (te niedotyczące ściśle praw i obowiązków uczniowskich) pozostają jednak poza zakresem projektu.

		art. 14	Zdanie drugie w ust. 1 nie ma sensu, ponieważ skoro nie określono, że tego przepisu się nie stosuje, to po co to zapisywać. Wydaje się także, że powinno zostać opisane w jaki sposób tworzy się rady szkoły, czy ktoś powinien wystąpić o jej powołanie itp. Proponowane brzmienie: Art. 14. 1. W szkołach lub placówkach, w których do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy nie została powołana rada szkoły lub placówki, powołuje się radę szkoły lub placówki nie później niż do dnia 30 września 2026 r. 1a. Dyrektor szkoły lub placówki ogłasza termin pierwszych wyborów do rady szkoły lub placówki, a w przypadku, o którym mowa w art. 81 ust. 7a, określa długość kadencji członków rady szkoły lub placówki.	**Wyjaśnienie** W ust. 1 zdanie 2 pełni funkcję potwierdzenia, że tam, gdzie nie ma rad szkół lub placówek (ew. tam, gdzie one się dopiero tworzą), ich zadania wykonuje rada pedagogiczna. Jest to zatem przepis potwierdzający stosowalność tego przepisu w czasie przejściowym, do momentu pełnej stosowalności proponowanego projektu ustawy. Zdaniem projektodawcy aktualna treść art. 14 (po zmianach: art. 11) jest wystarczająca jako przepis dostosowujący, ponieważ materialne zagadnienia i procedury są wystarczająco określone w ustawie – Prawo oświatowe.
9.07.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42b. ust. 3 UPO)	Zainteresował mnie artykuł dot. Stosowania procedur nakładania Kar na uczniów. Otoz w naszej szkole jest uczen klasa 3 (szkoła podstawowa), który jest agresywny, bije bardzo mocno, ma ataki agresji, mówi w sposób bardzo wulgarny do uczniów, obraża uczniów i ich rodziców. Reakcja szkoły jest nieadekwatna do jego agresji, dziecko się tłumaczy, jego rodzice nie widzą problemu a nauczycielem boją się zareagować, bądź też wyciągnąć konsekwencje agresywnego zachowania. Dlatego uważam, że jasny system Kar powinien być wdrożony, aby w sposób jasny nałożyć potrzebną karę.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za przesłane stanowisko i informuje, że celem tego projektu ustawy jest właśnie wdrożenie jasnego katalogu kar i trybu ich wymierzania.
10.07.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 1 (art. 4 pkt 20a UPO)	Proponuję o objęcie terminem „społeczność szkolna” również dyrektorów szkół niebędących nauczycielami. Społeczność tworzą również pracownicy administracji i obsługi, jednak ich wpływ na życie szkolne z przyczyn oczywistych jest ograniczony. Natomiast dyrektor nienauczyciel zarządza szkołą i ma realny wpływ na całą społeczność szkolną stąd powyższa propozycja.	**Uwaga uwzględniona**
10.07.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 2 (art. 42	Jestem nauczycielem pracującym w zawodzie ponad 35 lat. Pracuję w liceum. Chciałabym odnieść się do niniejszego projektu, który ma wiele sensownych założeń, ale też nieścisłości.	**Wyjaśnienie**

		ust. 2 UPO) art. 3 pkt 4 (art. 44k USO)	25% nieobecności nieusprawiedliwionej. Sensowne, ale mieszkamy w Polsce. U nas rodzice usprawiedliwiają wszystko, byle mieć spokój (przynajmniej zdecydowana większość). Sądzę, że będzie to kolejne martwe prawo. Choć, oczywiście, bardzo ładnie wygląda na papierze. Przy okazji, emocje wzbudza istniejący od wielu lat zapis umożliwiający samousprawiedliwianie uczniów pełnoletnich - w ich przypadku w/w prawo to już kompletna bzdura. Uczeń może iść na kurs prawa jazdy w czasie lekcji, bo sam siebie usprawiedliwi. Genialne (!). Może też warto się nad tym zapisem pochylić? Jako plus - inne pomysły są naprawdę dobre; doceniam też próbę uporania się z istniejącymi w szkołach absurdami	Nie jest możliwe wskazanie, że do progu frekwencyjnego wlicza się wszystkie nieobecności, w tym usprawiedliwione. Nieobecności często wynikają bez winy ucznia/rodzica (np. długotrwała hospitalizacja) i dlatego trzeba dokonywać rozróżnienia na nieobecności usprawiedliwione i nieusprawiedliwione. Uczniowie pełnoletni posiadają prawo do samodzielnego usprawiedliwiania się, ponieważ posiadają pełną zdolność do czynności prawnych, a władza rodzicielska nad nimi wygasła. Z tego względu oświadczenia woli składają oni samodzielnie we własnym imieniu. Nie ma możliwości ograniczenia tego prawa wynikającego czysto z pełnoletności. Jednocześnie projektodawca wskazuje, że projekt ustawy wprowadza dodatkowe obostrzenie polegające na konieczności wskazywania powodu nieobecności. Decyzja w zakresie usprawiedliwienia lub tego odmowy pozostaje natomiast w kompetencjach samej szkoły lub placówki oświatowej.

Załącznik do Raportu z konsultacji publicznych i opiniowania
Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (UD222)
Konsultacje publiczne

10.07.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42l i n. UPO)	Zainteresowałam się powstającym projektem Rzecznika Praw Ucznia i jestem zdruzgotana jak Ministerstwo ceni pracę nauczyciela w szkole. Rzecznik Wojewódzki to pensja 7-8 tys. czyli dwa razy tyle co pensja nauczyciela w szkole i kontakt z uczniami sporadyczny! A SZKOLNY RZECZNIK 300 ZŁ BRUTTO czyli w szkole gdzie jest 500 uczniów wychodzi 0,60 zł za ucznia. GRATULUJĘ!!! Jeśli ważne jest zdanie PROSTEGO NAUCZYCIELA PRAKTYKA proszę odwrócić proporcje - 7-8 tys. dla RZECZNIKA SZKOLNEGO a 0,60 zł. BRUTTO! dla RZECZNIKA WOJEWÓDZKIEGO od załatwionej sprawy!!!	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za przedstawioną uwagę i informuje, że w przypadku funkcji Wojewódzkiego Rzecznika Praw Uczniowskich funkcja ta będzie pełniona w pełnym wymiarze czasu pracy. To uzasadnia przyznanie mu wynagrodzenia miesięcznego. W przypadku Szkolnych Rzeczników Praw Uczniowskich natomiast to dodatkowa funkcja, połączona z funkcją opiekuna samorządu uczniowskiego (tak, jak wychowawca klasy).
11.07.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO) art. 3 pkt 4 (art. 44k USO)	Zwiększenie frekwencji do 75%. Sam pomysł raczej dobry, nie jestem przekonana ,że aż do 75%. Przedmiot , który jest raz w tygodniu, (wypadnie święto ,wycieczka, wyjście , choroba nauczyciela w innym terminie choroba ucznia i można nie uzbierać 75 % .) Raczej bym była początkowo za 60- 65 .	**Uwaga nieuwzględniona** Dni wolne od pracy, wycieczki czy wyjścia szkolne są okolicznościami, które sprawiają, że zajęcia szkolne się nie odbywają. Frekwencja natomiast jest obliczana tylko na podstawie liczby nieobecności względem zajęć, które się odbyły. Ponadto trzeba pamiętać, że planowane zmiany dotyczą przede wszystkim nieobecności nieusprawiedliwionych. Choroba natomiast czy inne zdarzenia losowe są podstawą do usprawiedliwienia nieobecności.
		art. 1 pkt 3 (art.	Rzecznik Praw Ucznia , pomysł świetny. Niestety w każdej szkole jest nauczyciel z którym i Rzecznik sobie nie poradzi. Są nauczyciele specyficzni osobowościowo i tu potrzebne systemowe rozwiązanie.	**Wyjaśnienie**

		42q UPO)		Projektodawca bardzo dziękuje za wyrażone stanowisko i zauważa, że celowo tworzony jest hierarchiczny system, by w razie braku możliwości załatwienia sprawy wewnątrz szkoły lub placówki oświatowej sprawę rozpatrywał rzecznik wyższego stopnia.
11.07. 2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 3 UPO)	Propozycja zmiany: 3) rzetelnego procesu: nauczania / uczenia się oraz wychowania, profilaktyki i opieki; Uzasadnienie zmiany: zacznijmy uwzględniać w przepisach prawa oświatowego proces uczenia się (kierowany przez nauczyciela).	**Uwzględnienie innej uwagi** Uczeń ma prawo do rzetelnego procesu nauczania, a nie uczenia się, ponieważ jest to proces kierowany przez nauczyciela, który – właśnie – naucza. Fraza „uczenie się" byłaby zatem błędem logicznym, ponieważ wówczas uczeń miałby prawo do tego, by rzetelnie się sam uczył. Dlatego prawo to musi być prawem do rzetelnego procesu nauczania. W wyniku uwzględnienia innej uwagi treść tego przepisu uległa zmianie, z zachowaniem słowa „nauczanie".
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 11 UPO)	Propozycja zmiany: 11) bezpiecznych pod względem emocjonalnym i fizycznym i oraz higienicznych warunków nauki / uczenia się, wychowania, profilaktyki, i opieki w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, oraz w trakcie zajęć organizowanych przez tę szkołę lub placówkę poza jej terenem;	**Uwaga nieuwzględniona** Jak wyżej.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 12 UPO)	Propozycja zmiany: 12) informacji dotyczących procesu nauczania / uczenia się, opieki, profilaktyki i wychowania, które jest realizowane w szczególności przez:	**Uwaga nieuwzględniona** Jak wyżej.

		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 12 lit. b UPO)	Propozycja zmiany: b) zapewnienie przez szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową, szkołę artystyczną lub placówkę, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, możliwości zapoznawania się z programami nauczania wchodzącymi w skład obowiązującego w danym roku szkolnym ze szkolnymego zestawemu programów nauczania, o którym mowa w art. 22a ust. 7 ustawy o systemie oświaty; Uzasadnienie zmiany: co da uczniowi zobaczenie w tabeli tytułu programu nauczania, który jest zapisany w zestawie programów? Ważne, żeby uczeń miał możliwość zajrzenia do tego programu, zobaczenia jakie metody pracy, jakie formy pracy zaplanował nauczyciel, jak rozłożył materiał na które lata nauki… Taka możliwość, wglądu w program nauczania, może przełożyć się na świadome, ukierunkowane, odpowiedzialne uczenie się ucznia.	**Uwaga nieuwzględniona** Uczeń, dzięki temu przepisowi, będzie posiadał prawo do treści, o których mowa w uwadze.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 13 UPO)	Propozycja zmiany: Art. 42a. ust. 1. pkt 13) jawnego, sprawiedliwego uczciwego, rzetelnego, obiektywnego, motywującego do wysiłku i uczenia się, transparentnego, nastawionego na indywidualne potrzeby i możliwości ucznia, ukierunkowanego na kierunek poprawy, umotywowanego oceniania postępów w nauce i zachowania ucznia; Uzasadnienie zmiany: czy jesteśmy w stanie doprowadzić w procesie oceniania ucznia do poczucia sprawiedliwości? Nie? To jest niemożliwe. Nie bójmy się wreszcie zawrzeć w przepisach tych wartości, które jest pożądane w procesie uczenia się. Ten katalog wartości oceniania z łatwością można zastosować w ankiecie ewaluacyjnej kierowanej do uczniów, np. Czy ja, Twój nauczyciel oceniam Twoje postępy i osiągnięcia edukacyjne w sposób: uczciwy TAK NIE rzetelny TAK NIE itp. o sprawiedliwy sposób lepiej nie pytajmy, na ogół będzie poczucie braku sprawiedliwości, to jest niemierzalne, nieuchwytne… subiektywne. Zastanawiam się czy umotywowany, czy uzasadniony…?	**Uwaga nieuwzględniona** Nie jest zasadne dodawanie kolejnych przymiotników do treści tego przepisu, ponieważ warstwa merytoryczna przepisu pozostałaby bez zmian.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 18 UPO)	Propozycja zmiany: Art. 42a. ust. 1. pkt 18) składania propozycji, skarg i wniosków uzasadnienie zmiany: chodzi o to, żeby położyć akcent na konstruktywne działanie, dlatego warto przed wyraz „skarga” włożyć wyraz „propozycje”- żeby nie wychowywać w kulcie roszczeniowości	**Uwaga nieuwzględniona** Skargi i wnioski są pojęciem, o którym mowa w art. 63 Konstytucji RP. Dla spójności terminologicznej należy się posługiwać takimi samymi

				pojęciami, a w art. 63 Konstytucji RP brak jest formy „propozycji". Ona stanowić będzie wniosek lub, w niektórych przypadkach, petycję w rozumieniu ustawy o petycjach.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 1 UPO)	Propozycja zmiany: Art. 42b. 1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek postępować zgodnie z obowiązkami, o których mowa w art. 99 ustawy – prawo oświatowe: 1) postępować zgodnie z kanonem obowiązków ucznia zawartych w szkolnym statucie, dążyć do postępowania zgodnego z kryteriami podanymi przez wychowawcę oddziału na poziomie oceny wzorowej, przestrzegać ogólnie przyjętymi normami społecznymi; uzasadnienie zmiany: określenia typu: - przestrzegać przepisów prawa - szczególności aktów prawa powszechnie obowiązującego, - statutu tej szkoły - wewnętrznych aktów prawnych to zapisy, o powierzchni jak ocean… nikt w szkole nie wie co w nich jest, sami nauczyciele nie wiedzą co w nich jest i ile tego jest 😊 STATUT SZKOŁY, zgodnie z art. 98 ust 1 i 2 zawiera strasznie dużo zapisów, najczęściej to około 140 stron – mówić do ucznia, że nie przestrzega STATUTU SZKOŁY, to nie wiadomo co mówić, przecież w STATUCIE większość zagadnień dotyczy pracy nauczycieli, organizacji za którą odpowiadają dorośli. Zresztą STATUTY w polskich szkołach są najczęściej wadliwe… mamy §11 ust 1. rozporządzenia MEN z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 373 ze zm.), a wnim 7 OBSZARÓW do rozpisania przez nauczycieli = wychowawców jako kryteria na poszczególne oceny zachowania do tego W STATUCIE SZKOŁY są obowiązki ucznia zgodnie z art. 99 ustawy PRAWO OŚWIATOWE = konkretnie rozpisane w STATUCIE SZKOŁY do tego zgodnie z art. 44b ust. 9 ustawy o systemie oświaty wychowawca swojej klasie co roku podaje kryteria ocenia zachowania może niech uczeń po prostu tego przestrzega? To są konkrety, wtedy łatwo wyjaśnić konsekwencje…??, a to jest ważne w procesie wychowawczym	**Uwaga nieuwzględniona** W prawniczej doktrynie coraz częściej występuje pogląd, że art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, który nakazuje, by ograniczenia praw i wolności ludzkich (czyli także obowiązki, ponieważ zawsze ograniczają one prawo/wolność człowieka, kierując się zasadą ich korelatywności) ustanawiać tylko w ustawie. Stanowisko to wzmacniane jest doświadczeniami z okresu pandemii COVID-19, gdzie sądy administracyjne kwestionowały obostrzenia nakładane na podstawie aktu podustawowego (rozporządzenia). Z tego względu projektodawca woli ściśle wykładać zasadę wyłączności ustawy z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i dlatego w taki sposób przygotował katalog obowiązków w projektowanym art. 42b UPO. Jednocześnie jednak, rozwiązanie to pozostawia szkole pewną autonomię do doszczegółowienia niektórych obowiązków –zob. art. 42b

				ust. 1 pkt 1, 5, 6, 8 UPO (UPO w numeracji w wersji przedstawionej do konsultacji publicznych). Prosimy też pamiętać, że na zasadzie *lex specialis* nic nie stoi na przeszkodzie, by uczniowie konkretnych szkół posiadali też i inne, niewynikające z UPO obowiązki. Przykładowo obowiązek dbania o środowisko wynikać przecież będzie z art. 86 Konstytucji RP oraz ustawy o ochronie przyrody. To zatem, że nie znajduje się on w katalogu uczniowskich obowiązków, nie stoi na przeszkodzie, by wymagać od uczniów jego przestrzegania. Być może bowiem nie będzie to obowiązek uczniowski w rozumieniu UPO, ale będzie to obowiązek konstytucyjny, a z tych obowiązków również trzeba będzie się wywiązywać. To samo przywołać trzeba w zakresie obowiązków ściśle związanych np. z istotą zawodu, w którym dany uczeń się kształci. Trzeba też wskazać, że niniejszy projekt ustawy uchyla art. 99 UPO w całości, a jego dotychczasową treść zastępuje projektowany art. 42b UPO.

		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 4 UPO)	propozycja zmiany: Art. 42b. 1. 4) ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi zgodnie z opisanymi w statucie szkoły obowiązkami wynikającymi z art. 99 pkt 3) ustawy, a w przypadku, o którym mowa w art. 100, nosić na terenie szkoły lub placówki jednolity strój; noszenie stroju nawołującego do nienawiści, dyskryminującego, sprzecznego z przepisami prawa lub stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa psychicznego lub fizycznego innych osób przebywających w szkole lub placówce lub samego ucznia jest niedozwolone; uzasadnienie zmiany: zgodnie z art. 99 pkt 3) ustawy – Prawo oświatowe to zagadnienie jest opisywane w SZKOLNYCH STATUTACH, jako obowiązki ucznia, tzn. powinno być niektórzy uczniowie klas starszych, strojem np. w stylu „gotyk" wywołują lęki u uczniów klas młodszych lub dzieci oddziałów przedszkolnych, dlatego warto napisać o bezpieczeństwie emocjonalnym / psychicznym;	**Uwaga nieuwzględniona** Artykuł 99 pkt 3 UPO jest uchylany niniejszym projektem ustawy i przenoszony do art. 42b UPO, czyli do komentowanego artykułu. To w nim będą od momentu wejścia w życie projektowanej ustawy określone uczniowskie obowiązki. Kategoria bezpieczeństwa psychicznego ponadto jest pojęciem zbyt niedookreślonym i niemożliwym do wyegzekwowania w codziennej pracy szkoły.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6-7 UPO)	Propozycja zmiany: 6) przestrzegać warunków wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki albo zakazu wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych lub korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki, określonych w statucie tej szkoły lub placówki zgodnie z art. 99 pkt 4) ustawy; 7) zachowywać się wobec członków społeczności szkolnej i innych osób przebywających w szkole lub placówce zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz z szacunkiem i poszanowaniem ich godności osobistej, określonych w statucie tej szkoły lub placówki zgodnie z art. 99. pkt 1) i 5) ustawy; uzasadnienie zmiany: zgodnie z art. 99 pkt 1), 4) i 5) ustawy – Prawo oświatowe to zagadnienie jest opisywane w SZKOLNYCH STATUTACH, jako obowiązki ucznia, tzn. powinno być	**Uwaga nieuwzględniona** Artykuł 99 pkt 4 UPO jest uchylany niniejszym projektem ustawy i przenoszony do art. 42b UPO, czyli do komentowanego artykułu. To w nim będą od momentu wejścia w życie projektowanej ustawy określone uczniowskie obowiązki.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 8 UPO)	Propozycja zmiany: Art. 42b. 1. 8) uczęszczać na zajęcia edukacyjne; uczeń, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – jego rodzice, usprawiedliwiają nieobecność ucznia na zajęciach edukacyjnych, nie podając powodu ; usprawiedliwienia nieobecności dokonuje się w terminie i formie określonych w statucie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki , o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8; uzasadnienie zmiany: może niech szkoła nie wchodzi w prywatne życie rodzin, dzieci?	**Uwaga nieuwzględniona** Z uwagi na to, że usprawiedliwienia nieobecności są dokonywane powszechnie, bez wskazywania powodu, proces usprawiedliwiania nieobecności staje się nieco „fikcyjny". Dlatego zasadne

				jest wymaganie wskazywania powodu, który będzie ograniczał praktykę, o której mowa w poprzednim zdaniu. Same oświadczenia wskazujące powody nieobecności nie mają natomiast „statusu dokumentu urzędowego, stąd też mogą podlegać ocenie dyrektora szkoły czy nauczyciela (wychowawcy)" (zob. Odpowiedź na interpelację nr 10041 z 17 czerwca 2025 r.). Nie jest to w żadnym razie wkraczanie w prywatne życie rodzin i dzieci. Projektowane przepisy, w ślad za uwagami Ministra Cyfryzacji, zostały zmienione w taki sposób, że zapewniona zostanie ochrona danych wrażliwych poprzez brak konieczności ich przedstawiania szkole. Intencją tego przepisu jest ogólne wskazanie powodu, bez obligowania do wskazywania nadmiernych szczegółów/danych wrażliwych.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 9 UPO)	9) przygotowywać się do zajęć edukacyjnych oraz przystępować do form sprawdzania osiągnięć edukacyjnych; Propozycja zmiany: ja bym w ogóle z tego zrezygnowała -dlaczego? uzasadnienie zmiany:	**Uwaga nieuwzględniona** Brak takiego obowiązku powodowałby, że uczniowie, którzy nie przystępowaliby do np. kartkówek i sprawdzianów, nie mogliby ponosić z tego tytułu żadnych ujemnych

			1) co znaczy „uczeń przygotowany?” Jakie są kryteria / wskaźniki ucznia przygotowanego do lekcji? niestety nauczyciele wpisują bieżące oceny z przedmiotów wpisują jakieś informacje typu: np., czyli, że uczeń nie jest „przygotowany do lekcji”; pomyślmy, co to znaczy? - że się wyspał? - że zjadł śniadanie? - że ma dobry humor? To się zupełnie rozmija z podstawą programową, nie ma w niej takich wiadomości i umiejętności – i nie będzie – a nauczyciele kochają ucznia z tego rozliczać, komentują, zajmuje to sporo czasu podczas lekcji – i po co? A może w domu ma ciężkie warunki? Rodzice piją, albo nie ma właściwych warunków do nauki, do wyspania się…? Po co o to wypytywać!!!!! 2) Art. 48 b ust. 8 pkt 2) ustawy o systemie oświaty: Nauczyciel na początku roku szkolnego informuje uczniów i jego rodziców „o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów” Czyli chodzi o sposoby nie formy sprawdzania osiągnięć edukacyjnych – nie róbmy zamieszania w nazewnictwie; Skoro od września podaje te sposoby sprawdzania, to znaczy, że później to uczeń decyduje, czy się do nich dobrze przygotuje czy źle… uczmy odpowiedzialności…. Z kolei zgodnie z art. 44 k ustawy o systemie oświaty, nauczyciel powinien ustalić, co będzie PODSTAWĄ do ustalenia oceny klasyfikacyjne śródrocznej lub rocznej, czyli uprzedzi na początku roku szkolnego, co będzie brał pod uwagę- które oceny – oceniając postępy i osiągnięcia edukacyjne ucznia. Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 8 ustawy – Prawo oświatowe, STATUT MA ZWIERAĆ SZCZEGÓŁOWE WARUNKI I SPOSÓB OCENIANIA + OBOWIĄZKI NAUCZYCIELI związane z art. 44b ust. 8 ustawy o systemie oświaty moim zdaniem, nie wrzucajmy tego w obowiązki ucznia, ocenianie niech zależy od jakości pracy nauczyciela, nie przerzucajmy tego na ucznia. Zachęcanie i motywowanie też niech zostanie do zadań nauczycieli i rodziców – patrz art. 44b ust. 5 ustawy o systemie oświaty, tu są BARDZO DOBRE WYTYCZNE DLA SZKOŁY, ale trzeba tego nauczyć nauczycieli – jak z tego korzystać.	konsekwencji (nie jest to osiągnięcie edukacyjne). Nie jest to natomiast sprawiedliwe względem uczniów regularnie uczęszczających na zajęcia. Dlatego ten obowiązek jest potrzebny, ponieważ ocena wypełniania obowiązków składa się na wysokość oceny zachowania.
12.07. 2025	Osoba fizyczna	art. 17	Kwestia dotyczy projektu ustawy DK-WP.0231.1.2025.MZ Warszawa, 08 lipca 2025 r. Projekt z dnia 8 lipca 2025 r. USTAWA o zmianie ustawy - Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw. W szczególności artykułu 17 czyli : Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 83 ust. 6 i art. 85 ust. 8 ustawy zmienianej w art. 1 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych odpowiednio na podstawie art. 83 ust. 6 i art. 85 ust. 8 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu	**Wyjaśnienie** Zmiana w art. 85 ust. 8 UPO procedowana w niniejszym projekcie jest jedynie językowo-techniczna i zmienia frazę „typy szkół i placówek”

			nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Moje pytanie czy w związku z tym artykułem 17 jest procedowane nowe rozporządzenie w sprawie typów szkół i placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego? W jaki sposób MEN będzie rozwiązywał ową kwestię typów szkół i placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego? Czy w tym przypadku dokona faktycznych i realnych konsultacji społecznych a nie fikcyjnych, które wykazałem w dokumentacji. Jeżeli się mylę to proszę przedstawić mi owe dokumenty poświadczające, że się mylę.	na „typy i rodzaje szkół oraz rodzaje placówek". Zmiana treści delegacji ustawowej sprawia natomiast, że konieczne będzie wydanie nowego rozporządzenia. By nie popaść w lukę prawną, art. 17 projektu ustawy (w pierwotnej numeracji) tymczasowo (nie dłużej niż przez 12 miesięcy) utrzymuje w mocy dotychczasowe rozporządzenia wydane na podstawie art. 83 ust. 6 i art. 85 ust. 8 UPO. Jest to jednak okres przejściowy, w którego trakcie procedowane będzie wydanie nowego rozporządzenia w sprawie, o której Pan mówi. Zgodnie z Regulaminem Pracy Rady Ministrów projekt rozporządzenia podlega konsultacjom publicznym, wobec czego i w tym przypadku będą one miały miejsce.
13.07.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO) art. 3 pkt 4 (art. 44k USO)	Szanowni Państwo, zmiany, które zaproponowaliście w związku z nagminnym opuszczaniem zajęć przez uczniów w niczym nie poprawią sytuacji. Nagminne opuszczanie zajęć w ostatnich latach dotyczy tzw. miękkich wagarów tzn za przyzwoleniem rodziców. Oznacza to, że są to wszystkie godziny usprawiedliwiane przez rodziców. Dlatego my bezradni nauczyciele oczekiwaliśmy zmian odgórnych. Próg 25% musi dotyczyć wszystkich godzin, a nie tylko nieusprawiedliwionych. Nadal niestety pozostaną opuszczane i usprawiedliwiane przez rodziców wyjazdy na zakupy z mamą, wyjścia do kosmetyczek, wycieczki rodzinne, wakacje w tracie roku szkolnego z rodzicami, opuszczanie zajęć przed feriami, po świętach, w dniach uroczystości szkolnych itd. Nam nauczycielom chodziło o ukrócenie takich niedopuszczalnych przyzwoleń rodziców, gdyż samych wagarów niestety w dobie fajnych rodziców jest już niewiele. Frekwencja uczniów spadła do zatrważającego poziomu, a Wasza propozycja nijak problemu nie rozwiązuje.	**Wyjaśnienie** Projektodawca wyjaśnia, że próg frekwencyjny w zakresie obowiązku szkolnego/nauki nie jest jedyną zmianą w tym zakresie. Do tego bowiem projektodawca zmienia próg w zakresie klasyfikacji ucznia (uczeń będzie nieklasyfikowany z przedmiotu, gdy jego nieusprawiedliwiona

			W imieniu wielu moich kolegów z zawodu z całej Polski i troską o poziom wykształcenia i wychowania młodych ludzi oczekujemy poprawy tego zapisu w ustawie.	nieobecność przekroczy 25% albo gdy nie będzie podstaw do wystawienia ocen, a suma nieobecności przekroczy 25% w okresie przeprowadzania klasyfikacji), jak również wprowadza dodatkowe obostrzenie polegające na konieczności wskazywania powodu nieobecności. Decyzja w zakresie usprawiedliwienia lub tego odmowy pozostaje natomiast w kompetencjach samej szkoły lub placówki oświatowej.
14.07. 2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 5-6 (art. 80-81 UPO)	Komentarz: obowiązkowe powoływanie Rady Szkoły uważam za absurd - rodzice niechętnie wchodzą nawet do trójek klasowych, a będą chcieli uczestniczyć (nieodpłatnie!) w radach szkół? Będzie problem, żeby je utworzyć i żeby nie były fikcją. Włączanie uczniów szkół podstawowych do Rady Szkoły - może lepiej zamiast głosów w sprawie budżetu placówki uczniowie skoncentrowali by się na działalności SU, który w wielu placówkach polega na tym, że to nauczyciel przeprowadza dane działania SU (a nie dzieci)?	**Wyjaśnienie** Założeniem demokracji jest to, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność oraz brać odpowiedzialność za decyzje mające wpływ na całą społeczność. Nauczy to zatem również i sprawczości. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów.

				Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji (nie tworzy się nowego ciała, ono już jest obecne w ustawie). Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej

				decyzji w roku szkolnym 2027/2028.
		art. 1 pkt 3 (art. 42q i nast. UPO)	Komentarz: Rzecznik praw ucznia - jeśli będzie to jeden z nauczycieli, to występuje podległość służbowa wobec dyrektora, czyli chęć sprzeciwu w przypadku łamania praw ucznia może być niewielka. Jeśli ma być to osoba z zewnątrz - za 300 zł nikt się nie skusi.	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za wyrażone stanowisko i zauważa, że celowo tworzony jest hierarchiczny system, by w razie braku możliwości załatwienia sprawy wewnątrz szkoły lub placówki oświatowej sprawę rozpatrywał rzecznik wyższego stopnia. Do tego trzeba pamiętać, że decyzja o tym, że to właśnie nauczyciel ma pełnić funkcję Szkolnego Rzecznika Praw Uczniowskich jest podyktowana tym, że daje on m.in. rękojmię zachowania tajemnicy, która jest kluczowa z uwagi na delikatność spraw, z którymi będzie się zmagał.
14.07. 2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 UPO)	Proponuje się inną formę zredagowanie obowiązków ucznia, która jest bardziej ustrukturyzowana: "Art. 42b. 1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: 1) przestrzegać przepisów prawa regulujących pracę i organizację tej szkoły lub placówki, w szczególności aktów prawa powszechnie obowiązującego, statutu tej szkoły lub placówki i innych wewnętrznych aktów prawnych obowiązujących w tej szkole lub placówce, w tym dotyczących stroju, warunków wnoszenia urządzeń elektronicznych na teren tej szkoły lub placówki, usprawiedliwiania nieobecności oraz przygotowania do zajęć i przystępowania do form sprawdzania osiągnięc edukacyjnych; 2) szanować prawa, wolności i dobra osobiste pozostałych członków społeczności szkolnej oraz innych osób przebywających w szkole lub placówce oraz zachowywać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, również wobec tych osób, przybywając na terenie tej szkoły lub placówki oraz biorąc udział w w zajęciach, uroczystości, imprez oraz wyjść grupowych i wycieczek organizowanych przez tę szkołę lub placówkę; 3) szanować prawa autorskie cudzych utworów ;"	**Uwaga nieuwzględniona** Pierwsze dwa obowiązki są już na najwyższych miejscach w katalogu. Nie wydaje się, by zagadnienie praw autorskich stało w hierarchii wyżej niż np. używanie urządzeń elektronicznych czy reguły dot. stroju i wyglądu.
		art. 1 pkt 3 (art.	Dodatkowo do dogłębnej analizy pozostawia się zabronienie w ust. 2 modyfikowania powyższej listy obowiązków i określenie przypadków w których dyrektor może nałożyć na ucznia inny obowiązek	**Wyjaśnienie**

		42b ust. 2 UPO)		W prawniczej doktrynie coraz częściej występuje pogląd, że art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, który nakazuje, by ograniczenia praw i wolności ludzkich (czyli także obowiązki, ponieważ zawsze ograniczają one prawo/wolność człowieka, kierując się zasadą ich korelatywności) ustanawiać tylko w ustawie. Stanowisko to wzmacniane jest doświadczeniami z okresu pandemii COVID-19, gdzie sądy administracyjne kwestionowały obostrzenia nakładane na podstawie aktu podustawowego (rozporządzenia). Z tego względu projektodawca woli ściśle wykładać zasadę wyłączności ustawy z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i dlatego w taki sposób przygotował katalog obowiązków w projektowanym art. 42b UPO. Jednocześnie jednak, rozwiązanie to pozostawia szkole pewną autonomię do doszczegółowienia niektórych obowiązków –zob. art. 42b ust. 1 pkt 1, 5, 6, 8 UPO (UPO w numeracji w wersji przedstawionej do konsultacji publicznych). Prosimy też pamiętać, że na zasadzie *lex specialis* nic nie stoi na przeszkodzie, by uczniowie konkretnych szkół

				posiadali też i inne, niewynikające z UPO obowiązki. Przykładowo obowiązek dbania o środowisko wynikać przecież będzie z art. 86 Konstytucji RP oraz ustawy o ochronie przyrody. To zatem, że nie znajduje się on w katalogu uczniowskich obowiązków, nie stoi na przeszkodzie, by wymagać od uczniów jego przestrzegania. Być może bowiem nie będzie to obowiązek uczniowski w rozumieniu UPO, ale będzie to obowiązek konstytucyjny, a z tych obowiązków również trzeba będzie się wywiązywać. To samo przywołać trzeba w zakresie obowiązków ściśle związanych np. z istotą zawodu, w którym dany uczeń się kształci.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 pkt 1 UPO)	Dostrzegając popularność i upowszechnienie elektronicznych form komunikacji się wśród młodzieży za zasadne uważa się wyszczególnienie cyberprzemocy jako formy przemocy. Proponuję się następujące brzmienie art. 42a ust. 2 pkt 1 "1) od wszelkich form przemocy, w tym przemocy psychicznej i cyberprzemocy	**Uwaga uwzględniona**
15.07. 2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 UPO)	Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek […]. Komentarz: W tej sytuacji należy zacząć współczuć wychowawcy oddziału, który zgodnie z art. 44b ust 9. Ustawy z dnia 7 września o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750 ze zm.) : Wychowawca oddziału na początku każdego roku szkolnego informuje uczniów oraz ich rodziców o: 1) warunkach i sposobie oraz kryteriach oceniania zachowania; 2) warunkach i trybie otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania. 10. Szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego określa statut szkoły.	**Uwaga nieuwzględniona** Artykuł 99 UPO jest uchylany niniejszym projektem ustawy i przenoszony do art. 42b UPO, czyli do komentowanego artykułu. To w nim będą od momentu wejścia w życie projektowanej ustawy określone uczniowskie obowiązki.

			Skoro Art. 42b. ust. 2 projektu zmian do ustawy – Prawo oświatowe brzmi: Statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, nie może rozszerzać katalogu obowiązków uczniowskich, o którym mowa w ust. 1. czyli w tej sytuacji co zrobić z: Art. 99. ustawy - PRAWO OŚWIATOWE (Dz. U. z 2024 r. poz. 737 ze zm.) oraz z § 11. rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 373 ze zm.)?	
15.07. 2025	Osoby fizyczne	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 8 UPO)	Ze względu na konsultacje publiczne projektu nowelizacji ustawy - Prawo oświatowe - mamy propozycję zmiany formy i sposób usprawiedliwiania nieobecności uczniów w szkole. Forma i sposób usprawiedliwiania nie powinna być ustalana przez szkoły i nie powinna być zapisana w statucie, ale powinna się znaleźć w Ustawie w formie ujednoliconej dla wszystkich szkół. Propozycja (poniżej), jest zmodyfikowanym zapisem 1 - 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 maja 1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy (j.t. Dz.U. z 2014 r., poz. 1632) oraz orzeczenia Sąd Najwyższego w wyroku z dnia 16 czerwca 2004 r. (sygn. akt I PK 639/03) Propozycja: Rodzic, opiekun prawny lub uczeń pełnoletni powinien w sposób wiarygodny i bez nieuzasadnionej zwłoki powiadomić szkołę o przyczynie i przewidywanym okresie trwania nieobecności ucznia w szkole. W sytuacjach skrajnych, na przykład wypadku, kiedy nie ma możliwości, żeby poinformować szkołę, rodzic, opiekun prawny lub uczeń pełnoletni powinien to zrobić najpóźniej w drugim dniu nieobecności lub najpóźniej w ciągu drugiego dnia od ustania szczególnych okoliczności (takich jak obłożna choroba rodzica, opiekuna prawnego lub ucznia pełnoletniego), które uniemożliwiły wcześniejsze poinformowanie. Niewykonanie bądź nienależyte wykonanie wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa przez rodzica, prawnego opiekuna lub ucznia pełnoletniego obowiązku zawiadomienia szkoły o przyczynie nieobecności i przewidywanym okresie jej trwania może się wiązać z uznaniem przez szkołę za okoliczność nieprzestrzegania ustalonej organizacji pracy szkoły i stanowić przesłankę do nieusprawiedliwienia nieobecności. Rodzic, opiekun prawny lub uczeń pełnoletni powinien uprzedzić szkołę o przyczynie i przewidywanym okresie nieobecności ucznia w szkole, jeżeli przyczyna tej nieobecności jest z góry wiadoma lub możliwa do przewidzenia.	**Uwaga nieuwzględniona** Projektodawca początkowo planował ustalić tryb usprawiedliwiania nieobecności na poziomie ustawy. Taka propozycja nie została jednak zaakceptowana przez Zespół ds. Programowania Prac Rządu na posiedzeniu w dn. 24 lutego 2025 r. Bez akceptacji tegoż Zespołu projekt nie mógł natomiast zostać wpisany do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów, a zatem nie mógł być procedowany. Dlatego, uwzględniając stanowisko Zespołu ds. Programowania Prac Rządu, zdecydowano się na rozwiązanie pośrednie, tj. statutowe, ale z ustawowym obowiązkiem wskazywania powodu nieobecności.
15.07. 2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art.	Komentarz: świetnie, że zajęliście się Państwo tymi problemami. Coraz częściej obserwujemy, że uczniowie – już od klasy czwartej – przychodzą do szkoły z przedłużanymi paznokciami (np.	**Wyjaśnienie**

		42b ust. 1 pkt 4-5 UPO)	hybrydowymi) oraz ze sztucznymi rzęsami. Dotyczy to szczególnie dziewcząt, również w klasach ósmych. Niestety, wielu rodziców wyraża na to zgodę, nie zdając sobie sprawy z zagrożeń, jakie takie elementy mogą stwarzać podczas lekcji wychowania fizycznego. Długie, twarde paznokcie oraz sztuczne rzęsy są niezgodne z zasadami BHP i stanowią realne niebezpieczeństwo zarówno dla dziecka, jak i jego rówieśników – mogą prowadzić do zranień, urazów, podrażnień oka, a także utrudniają prawidłowe wykonywanie ćwiczeń.	Projektodawca bardzo dziękuje za wyrażone stanowisko.
15.07. 2025	Osoba fizyczna	art. 3 (art. 44k ust. 1 USO)	Z uznaniem odnoszę się do wielu proponowanych w projekcie zmian, w szczególności tych wzmacniających prawa uczniowskie. Niemniej jednak, jedna z propozycji budzi istotne wątpliwości - chodzi o projektowany art. 44k ust.1 wprowadzający możliwość nieklasyfikowania ucznia w przypadku usprawiedliwionej nieobecności przekraczającej 25% zajęć w skali roku szkolnego. Choć celem regulacji jest zapewnienie rzetelnej oceny wiedzy ucznia, to praktyka pokazuje, że podobne przepisy bywają w szkołach nadużywane. Dotychczasowy próg 50% bywał traktowany jako mechaniczne kryterium, a jego obniżenie do 25% może prowadzić do nieklasyfikowania uczniów nawet po usprawiedliwionej absencji wynikającej z choroby lub hospitalizacji. Projekt nie precyzuje również, kiedy dokładnie występuje "brak podstaw do wystawienia oceny końcowej" - nie wiadomo, czy wystarczające są np. oceny cząstkowe z większości działów materiału, czy konieczne jest zaliczenie każdej aktywności. Brak takiej definicji stwarza ryzyko arbitralnego traktowania uczniów przez szkoły. W związku z powyższym postuluję doprecyzowanie, że o niemożności wystawienia oceny decyduje nie sam próg nieobecności, ale rzeczywisty brak danych pozwalających na ocenę wiedzy i umiejętności ucznia - np. średnia poniżej 2,0 z powodu niezaliczenia kluczowych treści programowych.	**Wyjaśnienie** Obniżenie tego progu do 25% nie sprawi, że uczniowie będą nieklasyfikowani z powodu choroby czy hospitalizacji, ponieważ takie nieobecności będą usprawiedliwione. Gdy zaś będą one usprawiedliwione, to klasyfikacja zależeć będzie od istnienia podstawy do jej wystawienia, czyli najczęściej od ocen bieżących. To, ile wynosi ta podstawa, jest już autonomiczną decyzją szkoły określaną w jej wewnętrznych zasadach oceniania. To, co ważne, to to, że średnia ocen nie ma żadnego wpływu na klasyfikację, ponieważ ta druga jest zależna tylko od istnienia podstawy w ocenach oraz frekwencji (szczególnie w przypadku nieobecności nieusprawiedliwionych).
16.07. 2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 4 lit. c i pkt 7 UPO)	Uważam za konieczne jednolite w skali kraju uregulowanie prawa/umowy na korzystanie z wizerunku ucznia. Przecież nie ma znaczenia do jakiego typu szkół (podstawowa, średnia, liceum, technikum itd) uczęszcza dziecko czy młodociany uczeń. Jestem nauczycielem przedmiotów zawodowych - fotografii w szkole średniej. Mam ponad 30 letnią praktykę jako fotograf (w szkole uczę dopiero od kilku lat), a zajmowałem się fotografią m.in modeli i modelek czyli na okrągło miałem do czynienia z uregulowaniem prawa do wizerunku modeli i wiem co musi zawierać umowa. Umowy jakie dają szkoły do podpisania uczniom (a	**Wyjaśnienie + uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia uwag Rządowego Centrum Legislacji uznano, że przepisy o ochronie wizerunku czy praw autorskich wynikają z

			właściwie ich rodzicom) a widziałem ich wiele są nieważne (wszystkie!!!), o czym mówią wprost Ustawy dotyczące tego tematu. Praktycznie każda szkoła umieszcza zdjęcia uczniów na stronie na Facebooku, na własnej witrynie szkolnej, niektóre też na Instagramie i innych portalach społecznościowych. Zdjęcia z apeli, zawodów sportowych, akcji charytatywnych itd itd. Umowy jakie widziałem były super lakoniczne. Na pół strony, dane ucznia, szkoły i parę linijek, że wyrażam zgodę na publikowanie wizerunku na stronie szkoły i na Facebooku. Ani słowa o możliwości wycofania zgody, ani słowa o RODO (co powoduje nieważność Umowy!!!) Rodzic podpisujący umowę o naukę dziecka w danej szkole dostaje też taki kwitek do podpisu bez uświadomienia mu jego praw. I szkole to pasuje, bo wycofanie zgody to problem (jak zniknąć ze zdjęcia grupowego klasy?). Umowa powinna być zawarta nie tylko na okres kształcenia w danej placówce, ale też o parę (cztery - pięć czy bezterminowo?) lat więcej by nie demolować witryny internetowej usuwając nagle sporo contentu świadczącego o historii szkoły. Profesjonalna umowa musi przewidywać wiele specyficznych sytuacji, dlatego musi być napisana przez prawnika zajmującego się prawem do wizerunku. Szkoły samodzielnie nie dźwigają tego tematu tworząc dokumenty niezgodne z Ustawami (Prawo autorskie, Kodeks Cywilny, RODO) Wizerunek to dana osobowa, czyli trzeba zawrzeć w umowie kwestie RODO - kto zarządza. Trzeba zapisu, że można wycofać zgodę na publikowanie wizerunku. Tu wchodzą w grę przepisy Kodeksu Cywilnego. Trzecia ustawa (Prawo Autorskie) wymaga (pod rygorem nieważności Umowy) wymienianie wszystkich pól eksploatacji na których zdjęcie jest wykorzystywane. Nie można używać tego na polach nie wymienionych w Umowie. Niedozwolony jest zapis "wszystkie pola eksploatacji" o czym mówi Ustawa o PA, a zapis ten jest nagminnie stosowany. W żadnej umowie jaką dawały szkoły nie było odnoszenia się do wszystkich wymaganych punktów umowy. Wszystkie te do tej pory "niby umowy" jakie są zawarte są nieważne z mocy obowiązujących ustaw. Zgłaszałem to, ale .. szkoły to bagatelizują, same tworząc dokument niezgodny z prawem. Gdy to wytykam to tłumaczeniem jest brak pieniędzy na prawnika. Po co tysiące szkół ma tworzyć dokument (każdy będzie inny) skoro Ministerstwo może zlecić to prawnikowi biegłemu w prawie do wizerunku i zrobić wzór dokumentu jednolity dla wszystkich uczniów w Polsce? Oczywiście zostawiając wykropkowane pola na dane ucznia (podpis rodzica), nazwę szkoły i pole na wskazanie kto zajmuje się RODO. Wg mnie logiczne jest, skoro uporządkowuje się kwestie praw i obowiązków ucznia i ujednolica je w skali kraju to ujednolica się też dokument o prawie ucznia do dysponowania swoim wizerunkiem. Jest jeszcze zupełnie odrębna sprawa. Prawa do publikowania zdjęć wykonanych przez uczniów kształcących się na kierunku fotografia. Czyli tego gdzie uczę. Trzeba sporządzić kolejny dokument w którym uczeń będzie przekazywał szkole (nieodpłatnie) prawa autorskie (na jakiś okres czy bezterminowo?). Bo to szkoła będzie umieszczała te zdjęcia w internecie. Oczywiście prawa autorskie osobiste pozostają zawsze, dożywotnio przy autorze zdjęcia. Zamiast przekazywania praw autorskich	przepisów ogólnych i ich nowelizowanie zostało w tym projekcie zminimalizowane, odsyłając do przepisów ogólnych w ich zakresie. Jednocześnie projektodawca wskazuje, że minister właściwy ds. oświaty i wychowania nie ma kompetencji do ustalenia ogólnokrajowego wzoru umowy korzystania z wizerunku ucznia. Tak samo, to nie on prowadzi rejestr klauzul abuzywnych. Jest to bowiem kompetencja Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta.

			można udzielić licencji na wykorzystanie na okres kształcenia się w szkole plus np pięć lat po jej ukończeniu. Mam nadzieję, że Ministerstwo zajmie się Umowami o jakich tu napisałem. Mail jest długi a mógłby być jeszcze dłuższy gdybym wymieniał inne specyficzne sytuacje, które powinny być uwzględnione w Umowach. Jestem do dyspozycji gdyby ktoś chciał skonsultować pewne sprawy i usłyszeć jakie to są te specyficzne sytuacje. Bardzo mnie ciekawi reakcja na ten mail. Proszę mi odpisać czy MEN zajmie się tą sprawą.	
17.07.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO) art. 3 pkt 4 (art. 44k USO)	Uważam, że bardzo dobrym rozwiązaniem jest wprowadzenie limitu 50% nieusprawiedliwionych nieobecności w miesiącu oraz 25% w ciągu roku. To zdecydowany krok w stronę ograniczenia skali absencji w szkołach. Jednak poważną luką i błędem w projektowanych przepisach jest brak jakiegokolwiek limitu lub kontroli liczby godzin usprawiedliwionych. W rzeczywistości to właśnie nadmiernie usprawiedliwione godziny jest dziś największym problemem ponieważ rzadko który uczeń osiąga próg 50% godzin nieusprawiedliwionych, natomiast w dobie dzienników elektronicznych i systemów takich jak Librus czy Vulcan rodzice masowo usprawiedliwiają nieobecności, często bezrefleksyjnie. W efekcie powstaje poważna luka prawna, uczeń może praktycznie nie uczestniczyć w większości zajęć, jeśli tylko rodzice regularnie usprawiedliwią jego nieobecności. Może to prowadzić do sytuacji absurdalnych, w których uczeń mający np. 80% usprawiedliwionych nieobecności uzyskuje ocenę dopuszczającą na jednych zajęciach i formalnie spełnia kryteria do promocji do następnej klasy. Ze względu na obawy nauczycieli i dyrektorów przed konsekwencjami prawnymi i nadzorem kuratorium, w takich sytuacjach często wybierana jest „bezpieczniejsza" ścieżka i promocja ucznia, mimo jego faktycznych braków. Ośmielam się postawić tezę, że być może to właśnie ten mechanizm jest jedną z przyczyn niskich wyników egzaminów zewnętrznych i słabej pozycji szkół w rankingach takich jak PISA. Projekt ustawy również nie definiuje, kiedy nadmierna liczba usprawiedliwionych godzin powinna być uznana za nadużycie. Brakuje określenia minimalnego poziomu fizycznej obecności ucznia w szkole. Jest przecież oczywiste, że jeśli uczeń nie uczestniczy w zajęciach przez połowę czasu ich trwania, będzie miał istotne braki w wiedzy i umiejętnościach, które później będzie musiał nadrabiać, często bez powodzenia. Dlatego uważam, że właściwym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie zasady, zgodnie z którą, jeśli uczeń przekroczy 50% usprawiedliwionych nieobecności na wymaganych zajęciach w ciągu półrocza, powinien automatycznie zostać skierowany do egzaminu klasyfikacyjnego w celu zweryfikowania, czy faktycznie opanował materiał. Celem edukacji jest rozwój, zdobywanie wiedzy i umiejętności. Jeżeli ktoś opuszcza ponad połowę zajęć, jest logiczne, że posiada znaczne braki, które w kolejnych etapach edukacji będą się tylko pogłębiać. Przepuszczanie uczniów, którzy w rzeczywistości nie uczestniczą w procesie edukacyjnym, tylko dlatego, że formalnie ich nieobecności są usprawiedliwione, jest szkodliwe zarówno dla ucznia, jak i dla całego systemu oświaty. W dłuższej perspektywie takie podejście prowadzi do narastania braków i frustracji wśród samych uczniów, którzy w kolejnych latach stają się coraz bardziej zniechęceni do nauki.	**Wyjaśnienie** Projektodawca wyjaśnia, że próg frekwencyjny w zakresie obowiązku szkolnego/nauki nie jest jedyną zmianą w tym zakresie. Do tego bowiem projektodawca zmienia próg w zakresie klasyfikacji ucznia (uczeń będzie nieklasyfikowany z przedmiotu, gdy jego nieusprawiedliwiona nieobecność przekroczy 25% albo gdy nie będzie podstaw do wystawienia ocen, a suma nieobecności przekroczy 25% w okresie przeprowadzania klasyfikacji), jak również wprowadza dodatkowe obostrzenie polegające na konieczności wskazywania powodu nieobecności. Decyzja w zakresie usprawiedliwienia lub tego odmowy pozostaje natomiast w kompetencjach samej szkoły lub placówki oświatowej. Do tego trzeba pamiętać, że w hipotetycznie wskazanym

				przykładzie 80% usprawiedliwionych nieobecności wciąż istnieje możliwość nieklasyfikowania ucznia pod warunkiem, że brak jest podstaw (opartych choćby w ocenach bieżących) do wystawienia mu oceny.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 UPO)	Brak obowiązku wykonywania poleceń nauczyciela jako zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku w szkole Poważne wątpliwości budzi brak zapisu w katalogu obowiązków ucznia, który wprost nakładałby na niego obowiązek wykonywania poleceń nauczyciela o ile te polecenia nie stoją w sprzeczności z prawami ucznia oraz obowiązującym prawem. Jest to istotna kwestia, ponieważ nauczyciel sprawuje nad uczniami opiekę i kontrolę, odpowiada za ich bezpieczeństwo, proces dydaktyczny oraz wyniki edukacyjne. Projektowane przepisy obciążają nauczyciela odpowiedzialnością prawną za realizację zajęć, bezpieczeństwo ucznia i jego postępy w nauce, ale jednocześnie nie przewidują wprost obowiązku ucznia podporządkowania się poleceniom nauczyciela. To rozwiązanie jest problematyczne i potencjalnie osłabia możliwość skutecznego zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w szkole. W praktyce może to prowadzić do absurdalnych i niebezpiecznych sytuacji. Na przykład uczeń może wyjść z lekcji ponieważ spieszy się na autobus i nie musi podporządkowywać się poleceniu by został do dzwonka, podczas ewakuacji może odmówić wykonania poleceń nauczyciela, w trakcie lekcji np. chemii, zajęć praktycznych z użyciem elektronarzędzi lub podczas wychowania fizycznego uczniowie mogą nie respektować zasad i podejmować ryzykowne działania, bo formalnie nie mają obowiązku słuchania nauczyciela. Brak takiego zapisu jest poważnym zagrożeniem dla bezpieczeństwa uczniów i prawidłowego funkcjonowania szkoły. Tymczasem w świetle projektu ustawy za bezpieczeństwo i organizację procesu dydaktycznego odpowiada szkoła i nauczyciel przy jednoczesnym braku przepisów jasno określających, że uczeń ma obowiązek wykonywać polecenia nauczyciela podczas zajęć edukacyjnych, wycieczek szkolnych oraz innych wydarzeń organizowanych przez szkołę. Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że wątpliwe etycznie jest nakładanie na nauczyciela i placówkę wychowawczą tak daleko idącej odpowiedzialności prawnej i organizacyjnej, jednocześnie nie wyposażając ich w skuteczne narzędzia do wykonywania tych obowiązków. Wynika to wprost z tego dokumentu: nauczyciel i szkoła mają dbać o bezpieczeństwo, wyniki nauczania i właściwą organizację pracy, ale jednocześnie uczeń nie ma ustawowego obowiązku podporządkowywania się ich decyzjom i poleceniom podczas zajęć. To sytuacja, która w praktyce może prowadzić do chaosu organizacyjnego, ograniczenia autorytetu nauczyciela i braku realnej możliwości zarządzania grupą uczniów w sposób odpowiedzialny i skuteczny. Dlatego uważam, że konieczne jest uzupełnienie projektu ustawy o jednoznaczny zapis w katalogu obowiązków ucznia, stanowiący, że „uczeń ma obowiązek wykonywać polecenia nauczyciela podczas	**Uwaga nieuwzględniona** Zdaniem projektodawcy, z uwagi choćby na wolność poruszania się wynikającą z art. 52 ust. 1 Konstytucji RP, nie jest możliwe wprowadzenie takiego obowiązku, charakterystycznego raczej dla służb mundurowych, a nie użytkowników zakładu administracyjnego (szkoły lub innej placówki oświatowej).

			zajęć edukacyjnych, wycieczek szkolnych i innych wydarzeń szkolnych, o ile polecenia te są zgodne z prawem i nie naruszają praw ucznia".	
		art. 1 pkt 3 (art. 42b UPO)	Zamknięty katalog obowiązków ucznia jest ograniczeniem autonomii szkół i brakiem zaufania do nauczycieli Poważnym błędem projektowanych przepisów jest zapis mówiący o tym, że szkoła nie może rozszerzyć katalogu obowiązków ucznia. Rozwiązanie to budzi istotne wątpliwości praktyczne, ponieważ nie uwzględnia specyfiki funkcjonowania różnych szkół, w szczególności szkół zawodowych i technicznych. Dobrym przykładem jest obowiązek wykonywania obsługi technicznej codziennej (OTC) w laboratoriach czy pracowniach szkolnych. Zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy, uczeń przed rozpoczęciem zajęć powinien sprawdzić stan techniczny maszyny, komputera lub innego urządzenia, na którym będzie pracować. Jest to kluczowy element zapewnienia bezpieczeństwa i prawidłowej organizacji pracy. Jednak w świetle analizowanego projektu szkoła nie mogłaby wprowadzić takiego obowiązku jako formalnego zapisu w statucie, ponieważ katalog obowiązków ucznia został w ustawie zamknięty i szkoła nie ma prawa go rozszerzać. Podobnie, szkoła nie mogłaby wprowadzić obowiązku dbania o powierzone mienie, takie jak gry dydaktyczne, kalkulatory czy komputery, ani obowiązku utrzymywania porządku na stanowisku pracy mimo że są to standardowe i logiczne wymagania, powszechnie stosowane w edukacji nie tylko zawodowej. Taki zapis wydaje się wręcz kuriozalny, ponieważ z jednej strony projekt wielokrotnie powtarza, że „statut szkoły reguluje" wiele kwestii organizacyjnych, a z drugiej strony praktycznie odbiera statutowi możliwość nałożenia jakichkolwiek dodatkowych obowiązków na ucznia poza tymi, które zostały ustawowo wymienione a przecież ustawodawca nie może przewidzieć specyfiki wszystkich szkół i wszystkich sytuacji. Warto przypomnieć chociażby sytuację pandemii COVID-19 w tamtym okresie obostrzenia sanitarne były wprowadzane szybko i wymagały dostosowania się szkół np. w zakresie obowiązku noszenia maseczek, limitu osób w pomieszczeniu, czy konieczności dezynfekcji rąk. Zapis ten blokowałby szkołom możliwość szybkiego wprowadzenia takich obowiązków w statucie, a to mogłoby bezpośrednio zagrażać zdrowiu i życiu uczniów. Wprowadzenie tego ograniczenia może również spowodować nadmierny wzrost biurokracji szkoły będą musiały tworzyć dodatkowe regulaminy i procedury, które mogłyby być znacznie prościej i czytelniej ujęte w statucie. Dotychczas takie obowiązki, jak dbanie o porządek, terminowe przychodzenie na zajęcia, właściwa obsługa sprzętu czy przestrzeganie zasad organizacyjnych, mogły być jasno opisane w statucie i stanowiły ważny element kultury szkoły zawodowej i branżowej. Dodatkowo, ten zapis jest niezrozumiały w kontekście jednoczesnego tworzenia instytucji rzecznika praw ucznia na różnych szczeblach zarządczych, którego zadaniem będzie dbanie o przestrzeganie praw ucznia w tym eliminowanie zapisów statutów, które są sprzeczne z prawem lub nadmiernie obciążające ucznia. To rozwiązanie skutecznie pozwoliłoby eliminować nieprawidłowe lub nieproporcjonalne zapisy bez potrzeby ustawowego zamykania katalogu obowiązków ucznia. Projekt wprowadza więc swoiste „podwójne zabezpieczenie": z jednej strony zamyka katalog obowiązków ucznia w ustawie, uniemożliwiając szkołom dostosowanie go do swojej specyfiki i realiów, a z drugiej strony tworzy dodatkowy mechanizm weryfikacyjny w postaci rzecznika praw ucznia.	**Wyjaśnienie** W prawniczej doktrynie coraz częściej występuje pogląd, że art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, który nakazuje, by ograniczenia praw i wolności ludzkich (czyli także obowiązki, ponieważ zawsze ograniczają one prawo/wolność człowieka, kierując się zasadą ich korelatywności) ustanawiać tylko w ustawie. Stanowisko to wzmacniane jest doświadczeniami z okresu pandemii COVID-19, gdzie sądy administracyjne kwestionowały obostrzenia nakładane na podstawie aktu podustawowego (rozporządzenia). Z tego względu projektodawca woli ściśle wykładać zasadę wyłączności ustawy z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i dlatego w taki sposób przygotował katalog obowiązków w projektowanym art. 42b UPO. Jednocześnie jednak, rozwiązanie to pozostawia szkole pewną autonomię do doszczegółowienia niektórych obowiązków –zob. art. 42b ust. 1 pkt 1, 5, 6, 8 UPO (UPO w numeracji w wersji przedstawionej do konsultacji publicznych).

			Jako nauczyciel odbieram ten zapis jako rozwiązanie poniżające, które sugeruje, że nauczyciele działają w złej wierze i należy im z góry odebrać możliwość tworzenia racjonalnych i bezpiecznych zapisów w statucie szkoły. W mojej ocenie jest to wyraz braku zaufania do nauczycieli i ich kompetencji, podczas gdy w rzeczywistości takie regulacje w statutach szkół pełnią ważną rolę wychowawczą, organizacyjną i przede wszystkim służą bezpieczeństwu uczniów.	Prosimy też pamiętać, że na zasadzie *lex specialis* nic nie stoi na przeszkodzie, by uczniowie konkretnych szkół posiadali też i inne, niewynikające z UPO obowiązki. Przykładowo obowiązek dbania o środowisko wynikać przecież będzie z art. 86 Konstytucji RP oraz ustawy o ochronie przyrody. To zatem, że nie znajduje się on w katalogu uczniowskich obowiązków, nie stoi na przeszkodzie, by wymagać od uczniów jego przestrzegania. Być może bowiem nie będzie to obowiązek uczniowski w rozumieniu UPO, ale będzie to obowiązek konstytucyjny, a z tych obowiązków również trzeba będzie się wywiązywać. To samo przywołać trzeba w zakresie obowiązków ściśle związanych np. z istotą zawodu, w którym dany uczeń się kształci. Regulaminy z zakresu BHP nie są tą limitacją objęte, ponieważ kompetencja do ich wydania ma oparcie o przepisy ustawowe i stanowią *lex specialis* umożliwiające ich wydawanie. Szkoła ma zatem prawo je wydawać, a uczeń ma obowiązek ich przestrzegać, tyle że podstawa prawna ku temu leży w innych regulacjach, które nie ulegają

				zmianie w ramach tego projektu ustawy.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 6 UPO)	Wymóg wysłuchania ucznia przed naganą dyrektora to paraliż reakcji szkoły i ograniczenie skuteczności wychowawczej Poważnym problemem projektowanych przepisów jest zapis mówiący o tym, że dyrektor szkoły ma obowiązek wysłuchać wyjaśnień ucznia przed nałożeniem kary w postaci nagany dyrektora. Rozwiązanie to może prowadzić do sytuacji kuriozalnych: nauczyciel zostaje obrażony, uczniowie są hejtowani lub poniżani, a jedyne, co nauczyciel może zrobić, to wpisać informację o zdarzeniu do dziennika. Następnie musi złożyć wniosek do dyrektora o wszczęcie postępowania, które może zakończyć się naganą. Tymczasem uczeń może przez kilka dni nie pojawić się w szkole, co opóźnia całą procedurę. Dodatkowo, podczas wyjaśnień uczeń może np. stwierdzić, że cierpi na zespół Tourette'a, a ponieważ projekt ustawy nie przewiduje obowiązku przedstawienia dokumentacji medycznej, dyrektor będzie musiał wziąć tę deklarację pod uwagę. Takie przepisy powodują brak możliwości natychmiastowej reakcji szkoły na poważne przypadki patologicznych zachowań. Tworzą sytuację, w której także uczeń o cechach antyspołecznych zyskuje narzędzie opóźniania postępowania lub unikania odpowiedzialności. Trzeba mieć świadomość, że w szkołach obok większości wspaniałych i prawidłowo funkcjonujących uczniów są także osoby wykazujące zachowania patologiczne i destrukcyjne, które wyrządzają realną krzywdę swoim rówieśnikom i nauczycielom. Nauczyciel w takiej sytuacji nie ma żadnych skutecznych narzędzi nawet obecnie nagana dyrektora jest w praktyce pozbawiona znaczenia i nie niesie realnych konsekwencji. To prowadzi do poczucia bezradności i utraty autorytetu nauczycieli. Nakładanie na nich dodatkowego obowiązku dokumentowania zdarzenia i składania wniosku do dyrektora o podjęcie działań w sprawach oczywistych np. gdy nauczyciel był bezpośrednim świadkiem uderzenia innego ucznia czy zażywania środków psychoaktywnych jest rozwiązaniem błędnym i nieproporcjonalnym. Projekt ustawy przewiduje stworzenie instytucji rzecznika praw ucznia, który mógłby przecież weryfikować, czy prawa ucznia zostały w danej sytuacji prawidłowo uwzględnione. Wymóg wysłuchiwania ucznia przez dyrektora przed każdą naganą, narzucony w sposób sztywny i bez względu na charakter sytuacji, prowadzi w praktyce do paraliżu reakcji szkoły nawet w sytuacjach oczywistych i wymagających natychmiastowego działania. Już dziś olbrzymim problemem szkół jest radzenie sobie z trudnymi zachowaniami dzieci, młodzieży i niektórych rodziców. Nauczyciele często wolą „nic nie widzieć i nic nie słyszeć", by uniknąć problemów, ponieważ tak naprawdę nie mają skutecznych narzędzi, a instytucjonalnego wsparcia także często brakuje. To poważny problem, o którym wciąż mówi się za mało, a winą za brak reakcji obarcza się nauczycieli. Kary przewidziane w projekcie ustawy są w praktyce nieskuteczne uczniowie często nie przywiązują do nich żadnej wagi. Dlatego postuluję rozważenie wprowadzenia dodatkowego środka, np. kary finansowej nakładanej na pełnoletnich uczniów lub rodziców w przypadkach wielokrotnego i rażącego łamania zasad szkolnych, takich jak palenie papierosów czy samowolne opuszczanie zajęć edukacyjnych. Chcę mocno podkreślić: obecnie nauczyciele w swojej codziennej pracy coraz częściej mają do czynienia z trudnymi, agresywnymi zachowaniami uczniów, często wspieranych przez roszczeniowych rodziców.	**Uwaga nieuwzględniona** Konieczne jest przewidzenie wysłuchania ucznia przed ukaraniem go, ponieważ jest to element prawa do obrony przysługującego każdemu człowiekowi. Do tego, szkoła może zareagować natychmiastowo, poprzez projektowane w art. 42c ust. 1 środki oddziaływania wychowawczego (a po uwzględnieniu innej uwagi: działania wychowawcze), które nie wymagają przeprowadzenia formalnej procedury ukarania. Dopiero ich niewystarczalność spowoduje wszczęcie takiego postępowania.

			Projekt ustawy dodatkowo odbiera szkołom resztki skutecznych narzędzi dyscyplinujących, pogłębiając bezradność nauczycieli w walce z hejtem i patologią. Jak nauczyciel ma „walczyć z hejtem”, skoro projektowany mechanizm zmusza go do składania wniosku o wszczęcie procedury przez dyrektora i czekania, aż uczeń zostanie formalnie wysłuchany nawet w sytuacjach jednoznacznych i popartych dowodami? Takie rozwiązanie prowadzi do przewlekłości postępowań, poczucia bezkarności wśród uczniów i eskalacji problemów wychowawczych.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42b UPO)	Brak obowiązku dbania o mienie szkoły, luka w wychowaniu do odpowiedzialności i szacunku dla dobra wspólnego Kolejnym problemem jest brak zapisu w katalogu obowiązków ucznia, nakładającego na niego obowiązek dbania o mienie i dobra szkoły. Jeśli chcemy budować społeczeństwo obywatelskie, taki zapis musi znaleźć się w katalogu obowiązków ucznia, aby mógł przekładać się na późniejsze obowiązki obywatelskie i kształtować postawy dbania o dobro wspólne. Uczeń jest częścią wspólnoty szkolnej tak samo jak nauczyciel czy dyrektor dlatego powinien współodpowiadać za utrzymanie i ochronę wspólnego dobra. Dbanie o mienie szkoły to element wychowawczy: szkoły są utrzymywane z podatków, a uczniowie powinni być uczeni szacunku do wspólnej własności i odpowiedzialności za przestrzeń, w której się uczą i przebywają. Zwalnianie ich z tego obowiązku jest głęboko niewychowawcze i może prowadzić do patologicznych postaw społecznych. Celowe i świadome niszczenie mienia szkolnego powinno być wprost zabronione, a dbanie o szacunek i ochronę mienia powinno znaleźć się wśród ustawowych obowiązków ucznia. Tymczasem brak takiego zapisu w projekcie ustawy może być postrzegany jako próba scedowania całej odpowiedzialności na nauczycieli i szkołę zgodnie z logiką: „jeżeli uczeń zniszczył drzwi, to szkoła zapłaci, a winny jest nauczyciel, bo nie dopilnował ucznia”. Tworzą Państwo ciekawy paradoks uczeń ma szereg praw w szkole o którą nie musi dbać bo to obowiązek innych. Brak jasno zdefiniowanego obowiązku po stronie ucznia może prowadzić do niesprawiedliwych sytuacji, w których cała odpowiedzialność materialna i wychowawcza spada wyłącznie na szkołę i jej pracowników, zamiast budować wśród uczniów postawę współodpowiedzialności i szacunku do wspólnego dobra, które jest fundamentem dojrzałego społeczeństwa obywatelskiego.	**Uwaga uwzględniona** Obowiązek ten został dodany do projektowanego art. 42b ust. 1 pkt 3 UPO.
		Uwaga ogólna	Nieprecyzyjne pojęcia w projekcie ustawy to ryzyko chaosu interpretacyjnego i konfliktów w szkole Kolejnym problemem zawartym w projekcie ustawy jest stosowanie wielu bardzo ogólnych sformułowań, takich jak: „zachowanie zgodne z ogólnie przyjętymi normami społecznymi”, „zachowanie odpowiednich proporcji między wysiłkiem szkolnym a czasem wolnym i rozwojem własnych zainteresowań” czy też możliwość powoływania się na „klauzulę sumienia”, która, co warto podkreślić, wynika już bezpośrednio z Konstytucji dokumentu z natury ogólnego a ustawa powinna te kwestie precyzować. Takie nieprecyzyjne zapisy mogą prowadzić do różnorodnych, subiektywnych interpretacji i otwierają szerokie pole do dowolnego rozumienia tych pojęć, co w praktyce będzie generować konflikty w szkole. Przykładowo, uczeń może odmówić uczestnictwa w określonych zajęciach, ponieważ uzna, że według jego sumienia są one „złe”, lub może odmówić przygotowywania się do sprawdzianu czy kartkówki, twierdząc, że zaburza to jego indywidualne proporcje między nauką a czasem wolnym i rekreacją.	**Wyjaśnienie** Ustawa nie jest miejscem, w którym należy definiować wskazane pojęcia. To zadanie należy do doktryny prawniczej oraz orzecznictwa sądowego. Ustawodawca zaś często posługuje się klauzulami generalnymi, ponieważ pozwalają one na swoistą swobodę interpretacyjną organów stosujących prawo

			Dodatkowo pojawia się istotny problem związany z dokumentacją medyczną: projekt ustawy przewiduje, że uczeń nie ma obowiązku jej okazywania, co stwarza paradoksalną sytuację — uczeń może powoływać się na różne schorzenia czy dysfunkcje, nie przedstawiając żadnego potwierdzenia, a jednocześnie korzystać z przywilejów wynikających z tych okoliczności. Już teraz zdarzają się przypadki, gdy uczniowie powołują się na rzekome problemy zdrowotne bez dokumentów, a projektowane przepisy mogą ten problem pogłębić. Pojawia się przy tym kluczowe pytanie: kto i w jaki sposób będzie interpretował te ogólne pojęcia i kto będzie uprawniony do ich definiowania? W obecnym kształcie projekt ustawy nie daje odpowiedzi na te pytania, co rodzi ryzyko dowolnych interpretacji i sporów w praktyce szkolnej. Uważam, że tego typu zapisy są zbyt szerokie i nieprecyzyjne, przez co mogą prowadzić do poważnych trudności w codziennym funkcjonowaniu szkoły, dezorganizując proces dydaktyczny i wychowawczy, a także ograniczając możliwości skutecznego reagowania przez nauczycieli i dyrektorów.	(w tym przypadku dyrektorów i pracowników szkół i placówek oświatowych). Nie jest ponadto prawdą, że projekt ustawy przewiduje, że uczeń nie ma obowiązku okazywania dokumentacji medycznej. Projekt przewiduje jedynie prawo do poszanowania prywatności ucznia, ale to dotyczy osób nieuprawnionych do pozyskiwania takich informacji (np. innych uczniów, którzy nie powinni wiedzieć, na co choruje ich kolega/koleżanka z oddziału klasowego). Dyrektor szkoły czy nauczyciele jak najbardziej są uprawnieni do zapoznawania się z dokumentami, które uzasadniałyby np. przyznanie uczniowi dostosowań edukacyjnych.
		art. 3 (zmiany w USO)	Brak możliwości informowania rodziców pełnoletniego ucznia w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia, luka w projekcie ustawy Kolejnym problemem, który dostrzegam w analizowanym dokumencie, jest sposób uregulowania kwestii uczniów pełnoletnich. Zgadzam się, że uczeń pełnoletni powinien ponosić odpowiedzialność za swoje działania i że nie ma potrzeby, aby szkoła informowała rodziców o wszystkich sprawach dotyczących takiego ucznia. To właściwy i wychowawczy kierunek, wzmacniający samodzielność młodego człowieka. Poważniejszym problemem, który widzę w tym dokumencie, jest jednak brak możliwości informowania rodziców ucznia pełnoletniego o sytuacjach zagrażających jego zdrowiu lub życiu, jeśli uczeń sobie tego nie życzy. Nauczyciel, dostrzegając symptomy wskazujące np. na zażywanie środków odurzających, uzależnienie od hazardu czy poważne problemy psychiczne, nie będzie mógł zgodnie z projektowanymi przepisami poinformować o tym rodziców, nawet gdy taka informacja mogłaby realnie pomóc w rozwiązaniu problemu. Jest to w mojej ocenie rozwiązanie niehumanitarne naszym obowiązkiem, nie tylko jako nauczycieli, ale i jako ludzi, jest pomaganie osobom, które tego potrzebują. W obecnym brzmieniu projektu ustawy ten obowiązek jest faktycznie zablokowany. Jeśli np. dostrzegę, że uczeń 19-letni wykazuje symptomy	**Uwaga nieuwzględniona** Możliwość informowania rodziców o takich sytuacjach wynika aktualnie nie z ustawy o systemie oświaty, lecz z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2020 poz. 1604 ze zm.). Ewentualne uwagi do tego zagadnienia należy zatem kierować do projektów zmiany

			uzależnienia od hazardu, nie będę mógł skontaktować się z jego rodzicami, aby ich o tym poinformować i zapytać, czy potrzebują wsparcia szkoły w rozwiązaniu problemu. Uważam, że ustawa powinna przewidywać w tym zakresie wyjątek: w sytuacjach, w których istnieje uzasadnione podejrzenie zagrożenia życia lub zdrowia ucznia pełnoletniego, szkoła powinna mieć prawo zawiadomić jego rodziców, nawet jeśli uczeń się temu sprzeciwia	tegoż rozporządzenia, a nie ustawy o systemie oświaty, z której kompetencja ta nie wynika. Do tego pamiętać trzeba, że 19-letni uczeń posiada pełną zdolność do czynności prawnych, wobec czego może on wskazać osobę (może to być rodzic), którą należy poinformować w razie wystąpienia takich sytuacji.
17.07. 2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO) art. 3 pkt 4 (art. 44k USO)	Chciałbym wyrazić mój głos rodzica - rolnika, dotyczący usprawiedliwiania nieobecności ucznia w szkole. Część nieobecności w szkole z:wiązala jest z wyjazdami, W trakcie ustalania nowych przepisów, proszę uwzględnić równouprawnienie dla rodziców, których urlopy ze względów na różne profesje, nie przypadają w trakcie dwóch miesięcy wakacji (zmianowość w pracy; sezonowe zlecenia, prace w rolnictwie i ogrodnictwie), a także sytuacji, gdy ze względu na ustalenie stałych i niezmiennych terminów ferii zimowych dla różnych województw możliwość spędzenia ferii z rodziną z innej części Polski, będzie się wiązała z dodatkową nieobecnością dziecka w szkole. Jako rodzic, zdaję sobie sprawę z obowiązku szklonego, ale jednocześnie, uważam, że nieusprawiedliwianie nieobecności dziecka w szkole byłoby powrotem do przestarzałych praktyk, nieuwzględniających współczesnych realiów życia rodzinnego, zdrowotnego i edukacyjnego. Z pełną odpowiedzialnością traktuję obowiązek szkolny i poziom wykształcenia moich dzieci (sam posiadam wykształcenie wyższe, pełne), ale nie uważam, że jedynym tego wykładnikiem jest l00 0ń frekwencja w szkole. Jestem rolnikiem, a więc czas mojej pracy jest w pełni regulowany przez pogodę. Sezon wegetacyjny trwa od lutego do listopada. W tym terminie muszę być na terenie mojego gospodarstwa niemal non stop. Jedyny okres, kiedy mogę pozwolić sobie na wyjazd z rodziną, to typowo jesienne miesiące (tak, lv trakcie ferii zimowych również zwykle mamy już prace przy roślinach - cięcie roślin, nawożenie i przygotowanie gospodarstwa do nowego sezonu). W tym okresie nie ma żadnych przerw od szkoły, a więc mój urlop i chęć oraz potrzeba spędzenia wolnego czasu z rodziną, wiąże się z nieobecnością dzieci w szkole. Dzieciaki po powrocie szybko nadrabiają zaległy materiał, piszą ewentualne zaległe sprawdziany i po wypoczynku chętniej wracają do nauki, Nie chciałbym, aby ta możliwość wspólnego urlopu została nam odebrana	**Wyjaśnienie** Zmiana progu frekwencyjnego nie ma wpływu na tryb usprawiedliwiania nieobecności. On nie ulega zmianie, z jednym tylko wyjątkiem: wprowadzeniem obowiązku wskazania powodu nieobecności w oświadczeniu zawierającym usprawiedliwienie. Projektodawca nie zmienia jednak w żadnym innym wymiarze trybu usprawiedliwiania nieobecności. To wciąż decyzja szkoły, a szczegóły w tym zakresie wciąż ustalać będzie każda szkoła i placówka oświatowa indywidualnie. Dotychczasowa praktyka będzie zatem utrzymana, jedynie ze zmianą polegającą na konieczności wskazania powodu nieobecności.

				Wymiar 25% dopuszczalnych nieobecności wciąż jest, zdaniem projektodawcy, dość wysoki, ponieważ pozwala, by nie być obecnym na co czwartych zajęciach w roku szkolnym. Krótki wyjazd zatem nie wpłynie na przekroczenie tego progu, jeśli frekwencja dziecka jest wysoka w pozostałej części roku szkolnego.
18.07.205	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42d i nast. UPO)	Jestem przeciwna powoływaniu rzecznika praw ucznia. Uczniowie są bardzo świadomi swoich praw, natomiast niekoniecznie wiedzą o swoich obowiązkach. Często się słyszy "pani nie ma prawa zadać zadania domowego, przecież nie ma zadań domowych". To nauczyciele nie mają już żadnych praw w szkole. W razie problemu, czy fałszywego oskarżenia są sami ...Stąd taka liczba odejść i frustracji. Jeśli ma być rzecznik praw ucznia, to proszę o powołanie rzecznika praw nauczyciela	**Wyjaśnienie** Prawa nauczyciela określają przepisy ustawy – Karta nauczyciela. Ich przykłady można znaleźć choćby w rozdziale 5 tejże ustawy. Ponadto, nauczycielom, jak każdej grupie zawodowej, przysługuje prawo wstępowania do związków zawodowych. Zgodnie zaś z art. 1 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, "[z]wiązek zawodowy jest [...] organizacją ludzi pracy, powołaną do reprezentowania i ochrony ich praw, interesów zawodowych i socjalnych". Z powyższego wynika, że odpowiednikami rzeczników praw uczniowskich dla nauczycieli są związki zawodowe, do których mogą oni należeć. Do tego, warunki pracy nauczycieli są kontrolowane przez Państwową Inspekcję Pracy,

				do której również nauczyciele mogą zwracać się o pomoc. Dzięki kodyfikacji praw i obowiązków uczniowskich na poziom ustawowy, uczniowie będą mogli łatwo zapoznać się nie tylko ze swoimi prawami, ale również ze swoimi obowiązkami, które od momentu wejścia w życie projektowanej ustawy będą zebrane w jednym artykule. Do tego projektodawca wskazuje, że zebranie praw i obowiązków uczniowskich w jedno miejsce (jeden artykuł) jest również wsparciem dla nauczycieli. Odtąd będą oni mogli bowiem weryfikować twierdzenia uczniów poprzez zapoznanie się z treścią jednego artykułu ustawy, a nie przeszukiwanie zróżnicowanych aktów prawnych.
18.07.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 5-6 (art. 80-81 UPO)	Obligatoryjne powoływanie rad szkół Zgodnie z przepisami prawa oświatowego, rada szkoły może, ale nie musi być powołana, jeśli nie wyrażą takiej woli przedstawiciele rodziców, uczniów i nauczycieli. W przypadku naszej szkoły nie ma obecnie konieczności tworzenia rady szkoły. Funkcje, które mogłaby pełnić rada szkoły, są skutecznie realizowane przez inne organy statutowe szkoły, takie jak rada pedagogiczna, samorząd uczniowski oraz rada rodziców. Współpraca pomiędzy tymi ciałami przebiega sprawnie, a ich działania są zgodne i skoncentrowane na dobru uczniów i podnoszeniu jakości pracy szkoły. Dotychczasowa forma zaangażowania społeczności szkolnej umożliwia skuteczną wymianę informacji oraz podejmowanie wspólnych decyzji. Tworzenie rady szkoły wiązałoby się tylko z dodatkowymi obowiązkami organizacyjnymi i formalnymi, które w obecnej sytuacji nie są uzasadnione rzeczywistą potrzebą.	**Wyjaśnienie** Rada szkoły lub placówki posiada szereg kompetencji, których nie posiadają rada rodziców czy samorząd uczniowski. Przykładami są choćby kompetencje w zakresie statutu szkoły lub placówki czy opiniowania planu pracy. Wprowadzenie obowiązkowości rad szkół sprawia zatem, że wzmocniona zostanie

				demokratyzacja szkół, a uczniowie zobaczą (i nauczą się), jak demokracja działa w praktyce. Jednocześnie projektodawca wskazuje, że w mocy pozostanie art. 82 UPO dotyczący tego, że w szkołach i placówkach, w których ze względu na specyfikę organizacji pracy i zadania nie ma możliwości wyłonienia stałej reprezentacji rodziców lub uczniów, rady szkoły lub placówki nie powołuje się. Wówczas jej zadania wykonuje rada pedagogiczna.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 12 lit. a tir. trzecie UPO)	Publikowanie przez szkoły na BIP tygodniowego rozkładu zajęć Publikowanie planu lekcji w sposób publiczny może nieświadomie narażać uczniów na niebezpieczeństwo. Znane są sytuacje rodzinne, w których jeden z rodziców – w wyniku orzeczenia sądu lub decyzji opiekuńczych – nie powinien mieć kontaktu z dzieckiem lub informacji na temat jego codziennego planu zajęć. Ujawnienie publiczne, w jakich godzinach i w jakich salach przebywa konkretna klasa, może ułatwić takiej osobie niepożądany kontakt lub obserwację dziecka. Jest to szczególnie istotne w kontekście rodzin w trakcie rozwodu, separacji lub z ograniczonymi prawami rodzicielskimi. Udostępnienie planu lekcji tylko poprzez systemy zamknięte, takie jak dziennik elektroniczny, ogranicza dostęp wyłącznie do uprawnionych osób (uczniów, rodziców i nauczycieli), co pozwala na ochronę prywatności i minimalizację ryzyka. I mniej istotny argument - Plan lekcji ulega częstym modyfikacjom z powodów organizacyjnych, a jego publikacja w formie publicznej wiązałaby się z ryzykiem udostępniania nieaktualnych danych oraz dodatkowymi obowiązkami administracyjnymi. Udostępnianie planu wyłącznie w systemach wewnętrznych umożliwia jego bieżącą aktualizację i ogranicza ryzyko błędów.	**Uwaga nieuwzględniona** Projektodawca wskazuje, że sama informacja o tym, z jakiego przedmiotu uczeń aktualnie ma zajęcia, nie wpływa na jego bezpieczeństwo. Z punktu widzenia bezpieczeństwa nie ma bowiem znaczenia, czy jest to na danej godzinie, przykładowo, matematyka, czy język polski. Znaczenie mają zaś ogólne reguły bezpieczeństwa panujące w szkole i ich przestrzeganie, szczególnie w zakresie wchodzenia na teren szkoły przez osoby trzecie. Sam dostęp do planu lekcji jest natomiast informacją np. dla rodziców i nie wpływa na

				samo poczucie bezpieczeństwa. Dziecko bowiem tak czy tak przez odpowiednią liczbę godzin będzie w szkole lub placówce oświatowej.
21.07.2025	Osoba fizyczna	Uwaga ogólna	Chciałbym wypowiedzieć się na temat planowanych zapisów dotyczących PRAW i obowiązków uczniów, bezstresowe wychowanie już było i nie przyniosło nic dobrego a Wy dalej głaskać i nic nie wymagać, prawami siejecie na prawo i lewo a obowiązków skąpicie jak się da. Niestety nie tędy droga, nie musicie przypodobać się uczniom, zacznijcie natomiast szanować nauczycieli. Dlaczego uczniowi/uczennicy w szkole podstawowej nie zabronić malowania paznokci czy oczu, dlaczego nie zabronić farbowania włosów, czy chodzenia z brzuchem na wierzchu, bo co to znaczy odpowiedni strój. Dlaczego uczeń może nie uczestniczyć w apelu, apele są w programie. Raczej uczeń powinien respektować i wykonywać polecenia nauczyciela. Czego my uczymy w szkole? Przy takich prawach ogromnych, a obowiązkach malutkich nie będziemy wychowywać bo się nie da. Nauczyciel traci autorytet w oczach ucznia bo nic nie może uczeń natomiast bardzo wiele. Ja w takiej szkole nie chcę pracować. I nie jestem za jakąś tyranią w szkole ale za wzajemnym szacunkiem, tylko jak tego szacunku nauczyć uczniów. Bo ja niestety nie stawiam ucznia na równi z osobą dorosłą. Szanuję go jako człowieka mającego prawa, ale niektóre prawa trzeba dobrze zrozumieć, absolutnie nie będę go poniżać ale wymagać szacunku już tak. Nie rozpatruję tutaj patologicznych sytuacji czy to ze strony nauczyciela, ucznia, rodzica, tutaj trzeba podchodzić z rozwagą. Reasumując jestem za postawą szacunku i zrozumienia ze wszystkich stron, ale nie kosztem zamiatania spod nóg uczniów wszystkich stresujących sytuacji bo w dorosłym życiu nikt nie będzie usuwał, będą musieli stawiać czoła przeciwnościom, jak nauczyciele teraz pozbawiani praw i lekceważeni.	**Wyjaśnienie** Dzięki kodyfikacji praw i obowiązków uczniowskich na poziom ustawowy, uczniowie będą mogli łatwo zapoznać się nie tylko ze swoimi prawami, ale również ze swoimi obowiązkami, które od momentu wejścia w życie projektowanej ustawy będą zebrane w jednym artykule. Nie jest zatem prawdą, że projekt ustawy skupia się tylko na prawach uczniowskich. Taką samą uwagę poświęca on również obowiązkom uczniowskim, o czym świadczy tworzony katalog obowiązków w art. 42b UPO, jak również mechanizm karania w art. 42c UPO. Do tego projektodawca wskazuje, że zebranie praw i obowiązków uczniowskich w jedno miejsce (jeden artykuł) jest również wsparciem dla nauczycieli. Odtąd będą oni mogli bowiem weryfikować twierdzenia uczniów poprzez zapoznanie się z treścią jednego artykułu ustawy, a nie przeszukiwanie

				zróżnicowanych aktów prawnych. Nie jest prawdą, że nie będzie można regulować stroju czy wyglądu ucznia. Podstawę do tego stanowić będzie art. 42b ust. 1 pkt 4-5 UPO. Respekt wobec nauczyciela również będzie uczniowskim obowiązkiem, na co wskazuje art. 42b ust. 1 pkt 2 oraz 7 UPO. Niniejsza regulacja ma na celu wprowadzić atmosferę szacunku wśród wszystkich grup społecznych tworzących szkolną zbiorowość.
21.07.2025	Osoba fizyczna	Uwaga ogólna	Z ogromną radością przyjęłam Państwa inicjatywę dotyczącą Rzecznika Praw Ucznia w każdej szkole oraz skatalogowania, a co za tym idzie ujednolicenia praw i obowiązków uczniów. Cieszę się, że takie pomysły są poddawane pod konsultacje, ponieważ to pokazuje, że głos każdego z nas jest istotny i buduje całą szkolną społeczność. Zwracam się do Państwa z dwoma wątpliwościami, jakie warto poddać analizie podczas konsultacji społecznych. Otóż wielokrotnie w swojej pracy spotkałam się z sytuacją, ze uczeń swoim zachowaniem (mam na myśli ucznia bez specjalnych potrzeb edukacyjnych, bez diagnozy specjalistycznej, orzeczenia czy opinii) utrudniał proces lekcyjny pozostałych dzieci. Mianowicie komentował, zadawał infantylne pytania, na wielokrotne prośby nauczycieli reagował oporem, śmiechem, podważał autorytet nauczyciela, agresywnie odnosił się do pozostałych uczniów. Uwagi, pogadanki, zajęcia ze specjalistami, spotkania z rodzicami ucznia, prośby o diagnozę specjalistyczną w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nie przynoszą często oczekiwanego skutku. My jako szkoła nie mamy dalszych narzędzi do pracy nad zmianą zachowania, gdzieś po drodze napotykamy granice nie do przeskoczenia. Naszymi jedynymi możliwościami postępowania jest zwracanie uczniowi uwagi, ewentualnie izolacja go od pozostałych dzieci i wyciszenie do czasu, kiedy będzie mniej pobudzony. Dlatego w tym miejscu stawiam pytanie, jeśli nakaz opuszczenia klasy przez tego zakłócającego ucznia, jest rozumiany jako naruszanie jego prawa do nauki i kara niekonstytucyjna, to co mają powiedzieć dzieci, które chcą się uczyć, ale nie mogą, bo ktoś im to utrudnia. Oni również mają odebrane te prawo. Oczywiście to pytania bez jednoznacznej odpowiedzi, ale warto byłoby się zagłębić nad dalszymi skutkami tej decyzji.	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za przedstawione stanowisko. Nakaz opuszczenia klasy nie może być karą wymierzaną wobec ucznia, ponieważ naruszyłby istotę prawa do nauki (art. 70 ust. 1 Konstytucji RP), a to jest niedozwolone na podstawie art. 31 ust. 3 zd. 2 Konstytucji RP. Oczywiście jednak, nic nie stoi na przeszkodzie, by wymierzyć uczniowi inne kary – w tym celu pomocny będzie projektowany w art. 42c UPO katalog kar, względnie by obniżyć mu ocenę zachowania za taki wybryk. Do tego pamiętać trzeba, że wciąż podjąć można środki oddziaływania

			Często w szkołach ogólnodostępnych edukację podejmują dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. To piękne, ponieważ dzieci uczą się w zespołach zróżnicowanych, uczą się wrażliwości, empatii, jest to tez elementem edukacji włączającej, aczkolwiek ci uczniowie w pewnym momencie, najczęściej kończąc klasę 3 przechodzą na wyższy szczebel - do klasy 4 i tam gubią się, mimo wsparcia nauczyciela współorganizującego, mają dostosowane formy i metody pracy, ale mimo wskazań do szkoły specjalnej np. wynikających z orzeczenia z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych to rodzice decydują czy dziecko zostaje w szkole masowej czy przejdzie do specjalnej. Rozumiem, jak obciążające to może być dla rodziców, ale często są uprzedzeni i działają oni na niekorzyść dziecka, a my, szkolni specjaliści nie mamy na to wpływu, by dziecko uczyło się w miejscu odpowiadającym jego potrzebom i możliwościom. Duża odpowiedzialność spada również na obciążone Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, ponieważ diagnozowanych dzieci jest coraz więcej. Rozumiem i wiem, że wszystko wymaga zmian systemowych, a każda zmiana to długotrwały proces. Cieszę się jednak, że ta zmiana zachodzi na moich oczach. Mam nadzieję, ze wspólnymi siłami uda się wypracować konstruktywne rozwiązania.	wychowawczego (a w wyniku uwzględnienia innej uwagi: działania wychowawcze) i w ich ramach poprosić o pomoc np. dyrektora, pedagoga czy psychologa. Dzięki ich pomocy świadczonej w ramach oddziaływania wychowawczego dziecko będzie zaopiekowane, także poza salą lekcyjną, a same zajęcia pozostaną niezakłócone w wymiarze dłuższym, niż jest to konieczne w przedstawionych okolicznościach.
21.07. 2025	Fundacja na rzecz Praw Ucznia	Uwaga ogólna (przepisy dot. KRPU)	Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich, mimo uprawnień do włączania się w sprawy sądowe, nie został zwolniony z kosztów sądowych, mimo że pozostałe organy rzecznikowskie są z takich opłat, co do zasady, zwalniane. Propozycja: dołączyć Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich do katalogu podmiotowych zwolnień w: art. 239 § 1 pkt 2 PPSA oraz art. 96 ust. 1 pkt 6 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia innej uwagi kompetencje KRPU w sprawach sądowych zostały wykreślone z projektu.
		art. 1 pkt 3 (art. 42i ust. 4 UPO)	Zbyt słaba jest ochrona Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich przed odwołaniem przez ministra właściwego ds. oświaty i wychowania w trakcie kadencji. To może prowadzić do odwołania go z powodów politycznych, co sprawi, że ochrona uczniów będzie iluzoryczna. Propozycja: wprowadzić konieczność uzyskania zgody Sejmu albo Senatu kwalifikowaną większością 3/5 głosów na odwołanie Krajowego Rzecznika.	**Uwaga nieuwzględniona** Minister właściwy ds. oświaty i wychowania będzie nadzorował Krajowego Rzecznika. Skoro tak, to powinien on mieć możliwość zarówno powołania, jak i odwołania go ze stanowiska.
21.07. 2025	Osoba fizyczna	art. 3 (art. 44b i art. 44c USO)	Proponuje się następujące poprawki w wyżej wymienionym projekcie: wprowadzenie zmiany w art. 44b i 44c ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2024 r. poz. 780 z późn. zm.), zwana dalej „uso", uniemożliwiającą ustalenie uczniom ocen śródrocznych, rocznych i końcowych tylko na podstawie średniej (arytmetycznej lub ważonej) ocen bieżących.	**Uwaga nieuwzględniona** Taki zakaz wynika już z aktualnie obowiązujących przepisów. Skoro bowiem ocenianie osiągnięć edukacyjnych polega „na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu

				przez ucznia wiadomości i umiejętności" (art. 44b ust. 3 USO) w stosunku do stosownych wymagań edukacyjnych, a sama praca z uczniem ma być zindywidualizowana (art. 44b ust. 5-6 i art. 44c USO), to nie jest możliwe wystawienie oceny tylko na podstawie ocen bieżących i średniej arytmetycznej/ważonej.
		art. 3 (art. 44e USO)	Proponuje się następujące poprawki w wyżej wymienionym projekcie: wprowadzenie zmiany w art. 44e uso: - ust. 7 nadać następujące brzmienie „7. Czas i miejsce wglądu dokumentacji, o której mowa w ust. 4 i 5, ustala się w uzgodnieniu z uczniem lub jego rodzicami." - po ust. 7 dodać ust. 7a w brzmieniu: „7a. Podczas dokonywania wglądu, o którym mowa w ust. 4 i 5, uczeń albo jego rodzice, mogą sporządzać notatki i wykonywać fotografie dokumentacji, o której mowa w ust. 4 i 5".	**Uwaga nieuwzględniona** Ustęp 7 pozostał bez zmian z uwagi na to, że aktualne rozwiązanie zagadnień wskazanych w uwadze jest, zdaniem wnioskodawcy, rozwiązaniem wystarczającym, szanującym autonomię szkół i placówek oświatowych. W dodatku, proponowane uprawnienia wynikają z przepisów ogólnych, w szczególności z KPA, wobec czego nie ma potrzeby powtarzać ich w UPO.
		art. 3 (zmiany w USO)	Proponuje się wprowadzenie zmian w zakresie oceny zachowania ucznia, przede wszystkim zlikwidowanie możliwości stosowania przez szkoły punktowego systemu oceny zachowania ucznia.	**Uwaga nieuwzględniona** Zasady oceniania z zachowania, w ramach określonych USO oraz rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych, są określane przez szkołę (zob. np. art. 44i

				ust. 3 pkt 1 USO) i należą do jej wewnętrznej autonomii. Projektodawca nie planuje zmniejszać zakresu szkolnej autonomii w tym zakresie. Ocenianie zachowania „odbywa się w ramach oceniania wewnątrzszkolnego, które ma na celu m.in. informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i jego zachowaniu oraz o postępach w tym zakresie oraz udzielanie uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie uczniowi informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć" (odpowiedź na interpelację nr 7681 z 7 lutego 2025 r.), co potwierdza, że wychowawcy nie są związani punktami, ale muszą brać pod uwagę szereg czynników wskazanych ww. rozporządzeniu i indywidualizować zarówno ocenę, jak i informację zwrotną.
23.07. 2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 UPO)	1. Do katalogu praw ucznia należy dodać punkt gwarantujący prawo do uzyskania świadectwa ukończenia klasy lub szkoły, jak również wszelkich innych dokumentów ucznia przechowywanych w szkole, które powinny być wydawane na jego żądanie lub na żądanie rodziców. Choć obowiązek taki wynika z przepisów szczególnych, nie jest on wprost ujęty w ustawie – Prawo oświatowe, a w praktyce szkoły często odmawiają wydania świadectwa np. z powodu nieopłaconych należności bibliotecznych. 2. Należy dodać punkt gwarantujący uczniowi prawo do przerw międzylekcyjnych, w tym, zgodnie z rozporządzaniem o BHP w szkołach, prawo do: •przerwy obiadowej, •aktywnego spędzania przerw (aby przeciwdziałać praktykom jak nakazywanie dzieciom spędzania przerw siedząc pod klasami) oraz przebywania na świeżym powietrzu, jeśli pozwalają na to warunki atmosferyczne.	**Uwaga częściowo uwzględniona** Ad. 1. Uwaga nieuwzględniona. Takie praktyki są bezprawne – o czym Ministerstwo Edukacji Narodowej regularnie przypomina: https://www.gov.pl/web/edukacja/wstrzymywanie-uczniom-wydawania-

			3. W pkt 9 należy dodać gwarancję prawa do odpoczynku w czasie dni wolnych od zajęć edukacyjnych, celem przeciwdziałania obciążaniu uczniów zadaniami w okresie ferii czy wakacji.	swiadectw-jest-niedopuszczalne-informacja-men – a nie jest zasadne jurydyzowanie praktyk bezprawnych. Ad. 2. Uwaga nieuwzględniona. Te zagadnienia wynikają już z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach i to tam zawierane są wszelkie regulacje dot. przerw międzylekcyjnych. Projektodawca nie ma w planach przenosić zagadnień przerw międzylekcyjnych na poziom ustawowy, szczególnie że zagadnienia te wpisują się w czas wolny, o którym mowa w projektowanym art. 42a ust. 1 pkt 9 UPO (numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych). Ad. 3. Uwaga uwzględniona.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 UPO)	pkt 4 i 5 •Określenie „ogólnie przyjęte normy społeczne” powinno zostać usunięte jako zbyt ogólne, a także zbędne — pozostałe warunki dotyczące stroju ucznia, jak zakaz noszenia ubioru nawołującego do nienawiści, zagrażającego bezpieczeństwu lub sprzecznego z prawem, są wystarczające dla osiągnięcia celu regulacji. Obecne brzmienie przepisów otwiera pole do arbitralnej interpretacji, np. uznania stroju wskazującego na przynależność do subkultury za nieakceptowalny. Przykłady takich sytuacji miały miejsce w polskich szkołach. pkt 5 •Uczeń powinien mieć też obowiązek noszenia stroju galowego w sytuacjach określonych w statucie szkoły. pkt 7	**Uwaga częściowo uwzględniona** Ad. pkt 4 i 5. Uwaga nieuwzględniona. Ustawodawca często posługuje się klauzulami generalnymi, ponieważ pozwalają one na swoistą swobodę interpretacyjną organów stosujących prawo (w tym przypadku dyrektorów

			•Sformułowanie „zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi" powinno zostać zastąpione określeniem „zgodnie z zasadami współżycia społecznego" — zgodnie z zasadą spójności systemu prawnego (patrz — art. 44b ust. 4 ustawy o systemie oświaty).	i pracowników szkół i placówek oświatowych), co jest celem projektodawcy. Chciałby on taką swobodę interpretacyjną szkołom i placówkom oświatowym pozostawić, ponieważ szkoły i placówki oświatowe są różne i muszą one mieć możliwość, w ramach ich autonomii, dostosowywania reguł do m.in. wewnętrznych tradycji i zwyczajów. Ad. pkt 5. Uwaga uwzględniona, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych Ad. pkt 7. Uwaga nieuwzględniona. Z punktu widzenia leksykalnego pojęcia te mają takie samo znaczenie, a fraza „ogólnie przyjęte normy społeczne" jest pojęciem bliższym nie-prawnikom, którzy nie mają na co dzień do czynienia z pojęciem „zasad współżycia społecznego" charakterystycznym dla prawa cywilnego.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 8 UPO)	•Fragment „dokonuje swobodnej oceny dowodów zebranych w postępowaniu, o którym mowa w ust. 5, opierając się na logice i doświadczeniu życiowym" podkreślony fragment powinno się zastąpić sformułowaniem „z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego." Jest to formuła zaczerpnięta z Kodeksu postępowania karnego, bardziej precyzyjna i zgodna z zasadą spójności systemu prawnego.	**Uwaga uwzględniona**
		art. 1 pkt 3 (nowy rozdział)	Przepisy dotyczące organów ochrony praw i wolności uczniów mogłyby zostać ujęte w osobnym rozdziale 2c, zatytułowanym: „Organy ochrony praw i wolności uczniowskich". Porównując do ustaw o Rzeczniku Praw Pacjenta czy o MŚP, obecna struktura przepisów powinna zostać zmieniona:	**Uwaga nieuwzględniona** Nie ma potrzeby tworzenia odrębnego rozdziału, ponieważ przepisy o organach

			•Artykuły 42d ust. 3 oraz 42e, 42f i 42g powinny zostać przesunięte za art. 42 ust. 1 i 2, art. 42h oraz 42i. •Art. 42h ust. 3 i 4 oraz art. 42i ust. 5 i 6 powinny stanowić jeden odrębny artykuł. •Art. 42i ust. 4 (o odwołaniu) powinien być osobnym artykułem po artykule 42i ust. 1 i 2 (o kadencji). • Art. 45k ust. 5 należy przenieść jako ust. 3 do art. 42h. Analogicznie artykuły dotyczące powoływania rzecznika wojewódzkiego, powiatowego i gminnego powinny poprzedzać artykuły określające ich kompetencje itd.	rzecznikowskich są treściowo związane z materialnymi przepisami o prawach i obowiązkach uczniowskich. Projektowana struktura przepisów została oparta o ideologiczne założenie, że nie są kluczowe przymioty piastuna organu (stąd one występują w dalszej kolejności), lecz kompetencje samego organu rzecznikowskiego. Z punktu widzenia ucznia nie ma bowiem znaczenia, kto pełni funkcję danego rzecznika. Znaczenie ma jednak to, co w danej sprawie tenże rzecznik może zrobić. Dlatego celowo najpierw zawarto kompetencje, a dopiero potem przepisy o wymaganiach i o powołaniu. Projektodawca nie planuje zmian w tym zakresie.
		art. 1 pkt 3 (art. 42e UPO)	Ust. 1 pkt 16 •Dodać możliwość szczególnie organizowania olimpiad i konkursów promujących prawa ucznia. Ust. 6 •Dodać możliwość udziału rzecznika w radzie szkoły poza radą pedagogiczną, taką samą możliwość powinien mieć wojewódzki rzecznik. Gminny i powiatowi rzecznicy też powinni móc mieć taką możliwość.	**Uwaga częściowo uwzględniona** Ad. ust. 1 pkt 16. Uwaga nieuwzględniona. To już wynika z treści pkt 16. Ad. ust. 6. Uwaga uwzględniona w zakresie Krajowego i Wojewódzkiego Rzecznika Praw Uczniowskich. Charakter szczebla samorządowego jest inny i nie zakłada kompetencji z zakresu nadzoru pedagogicznego,

				którego częścią byłby udział w posiedzeniach rady szkoły.
		art. 1 pkt 3 (art. 42f UPO)	Ust. 2 • Skarga lub wniosek powinny zawierać informacje o preferowanej przez wnioskodawcę formie kontaktu. Ust. 3 • Rzecznik powinien móc ujawnić dane osobowe wnioskodawcy wyłącznie za jego zgodą, z wyjątkiem ujawnienia danych w celu ochrony życia lub zdrowia wnioskodawcy. Ust. 4 • Rzecznik powinien mieć możliwość skontaktować się z wnioskodawcą celem uzupełnienia informacji potrzebnych do rozpoznania sprawy. • Skarga lub wniosek powinny zostać pozostawione bez rozpoznania, jeśli nie zawierają niezbędnych informacji i zostały złożone anonimowo.	**Uwaga nieuwzględniona** Wszystkie te propozycje wynikają z ogólnych przepisów z zakresu postępowania administracyjnego i nie ma potrzeby ich powtarzania w UPO.
		art. 1 pkt 3 (art. 42h UPO)	Ust. 2 • Należy dodać wymóg posiadania doświadczenia w zarządzaniu zespołem lub działalności w organizacjach społecznych, ze względu na konieczność kierowania pracownikami oraz rzecznikami niższego szczebla. Pkt 9 • Wymóg znajomości języka obcego jest zbędny na poziomie ustawowym i powinien być oceniany indywidualnie na etapie wyboru kandydata.	**Uwaga nieuwzględniona** Doświadczenie w zarządzaniu zespołem jest trudne do weryfikacji. Jedynym możliwym kryterium byłoby kryterium liczby lat, przez które ktoś kierował zespołem osób. Fakt jednak, że ktoś nawet przez kilkanaście lat zarządzał zespołem, nie musi oznaczać, że posiada on cechy liderskie. Z uwagi na niemierzalność tego kryterium zatem, nie jest możliwe zamieszczenie go w katalogu wymagań. Znajomość języka obcego nowożytnego na poziomie B2 jest konieczna do zapewnienia, że osoba Krajowego Rzecznika będzie zdolna do nawiązywania współpracy międzynarodowej i działania m.in. na polu Unii Europejskiej, Rady Europy czy ONZ-u (np. w ramach prac Komitetu Praw

				Dziecka). Trzeba też pamiętać, że podobny wymóg jest stawiany kandydatom na urzędników mianowanych w służbie cywilnej. Skoro im się stawia taki wymóg, to moim zdaniem również i osoba powoływana na jednoosobowy organ państwowy powinna potrafić nawiązywać kontakty i współprace międzynarodowe. To będzie natomiast możliwe tylko wtedy, gdy będzie znała język obcy nowożytny na poziomie co najmniej B2. Dlatego, chcąc to zagwarantować, zdecydowano się umieścić ten wymóg w projektowanej ustawie.
		art. 1 pkt 3 (art. 42i UPO)	Ust. 1 • Kadencja rzecznika powinna wynosić 5 lub 6 lat, by zmniejszyć ryzyko pokrywania się jej z kadencją tego samego rządu. Ust. 4 • Przesłanki odwołania rzecznika są zbyt szerokie, co grozi jego politycznym uzależnieniem i pozbawieniem gwarancji stabilności urzędu. Należy usunąć pkt 4 i zmodyfikować pkt 6 tak, by odwołanie było możliwe jedynie w przypadku naruszenia art. 42k ust. 5 pkt 1 i 2, z wyłączeniem pkt 3 (prowadzenie działalności publicznej niedającej się pogodzić z urzędem), który jest zbyt ocenny.	**Uwaga nieuwzględniona** Minister właściwy ds. oświaty i wychowania będzie nadzorował Krajowego Rzecznika. Skoro tak, to powinien on mieć możliwość zarówno powołania, jak i odwołania go ze stanowiska. Przesłanki odwołania i tak są jednak ograniczane właśnie poprzez wskazany katalog, który limituje możliwość kreowania polityki kadrowej przez Ministra Edukacji. Długość kadencji nie ma wpływu na typową długość kadencji rządu, ponieważ planuje się, by niniejsza ustawa weszła w życie w ok.

				połowie obecnej kadencji parlamentu, wobec czego takie pokrywanie się nie będzie zachodziło.
		art. 1 pkt 3 (art. 42k UPO)	Ust. 2 • Rzecznikowi powinno przysługiwać także trzynaste wynagrodzenie.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia uwagi Ministra Finansów i Gospodarki KRPU i WRPU stali się wyższymi stanowiskami w służbie cywilnej, co gwarantuje im trzynaste wynagrodzenie.
		art. 1 pkt 3 (art. 42n ust. 1 UPO)	• Rzecznika wojewódzkiego powinien powoływać krajowy rzecznik po uzyskaniu opinii kuratora oświaty — to powinien być przede wszystkim współpracownik krajowego rzecznika.	**Uwaga nieuwzględniona** Wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich powoływać będzie Krajowy Rzecznik na wniosek kuratora oświaty. Zasięganie opinii nie jest zasadne, ponieważ Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich nie ma możliwości znać w każdym województwie osób, które byłyby dobrymi kandydatami na to stanowisko. Taką wiedzę mają natomiast kuratorzy oświaty i dlatego to im przyznano prawo wnioskowania o powołanie, przy czym trzeba zaznaczyć, że Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich będzie również mógł odmówić powołania danego kandydata.
		art. 1 pkt 3 (art. 42p ust. 4 i 5 UPO)	1. Przepisy dotyczące powoływania rzeczników powiatowych i gminnych powinny zostać przeniesione do odrębnego artykułu. 2. Należy określić minimalne wymagania kwalifikacyjne na te stanowiska — niekoniecznie wymóg bycia nauczycielem, ale co najmniej doświadczenie w zakresie praw ucznia. Można również powtórzyć wymagania z art. 42h ust. 2 pkt 1–5. Szczegółowe wymogi można pozostawić do określenia przez odpowiednie rady gmin lub powiatów.	**Uwaga częściowo uwzględniona** Ad. 1. Uwaga nieuwzględniona z tego powodu, że przepisy te są do siebie bardzo zbliżone i

				nie ma potrzeby ich oddzielania. Ad. 2. Uwaga uwzględniona, minima są określane przez ustawę o pracownikach samorządowych. Będą one wyszczególnione w nowelizacji rozporządzenia ws. wynagradzania pracowników samorządowych, której projekt zostanie dołączony do projektu ustawy na etapie Stałego Komitetu RM.
		art. 1 pkt 3 (art. 42s UPO)	Ust. 4 • W każdej szkole powinien obowiązkowo funkcjonować uczeń wspierający działalność rzecznika i powinien być wybierany przez uczniów. Można rozważyć nadanie mu nazwy własnej, np. uczniowski rzecznik. Ust. 5 • Limit 300 zł na wynagrodzenie rzecznika szkolnego jest zbyt niski — należy go podwyższyć lub zrezygnować z limitu ustawowego.	**Uwaga nieuwzględniona + wykreślenie przepisu** Ad. ust. 4. Uwaga nieuwzględniona. Z uwagi na bardzo wrażliwy charakter spraw, zagadnienia związane z ochroną danych osobowych i zachowaniem tajemnicy oraz różnorodność szkół i placówek oświatowych nie jest zasadne wprowadzanie takiego obowiązku. Zdaniem projektodawcy szkoły powinny móc same zdecydować, czy chcą, by Szkolnego Rzecznika Praw Uczniowskich wspierał uczeń, czy nie. Ad. ust. 5. Wykreślenie przepisu Przepis został wykreślony w ślad za zmianą modelu wyboru i funkcjonowania Szkolnego RPU.

Załącznik do Raportu z konsultacji publicznych i opiniowania
Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (UD222)
Konsultacje publiczne

23.07. 2023	Komisja PAU do Oceny Podręczników Szkolnych	art. 1, pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO)	W art. 1, pkt 2, w którym przedstawiono zmianę wprowadzaną do w art. 42 ust. 2 ustawy należy doprecyzować zdanie „1) nieusprawiedliwioną nieobecność w jednym miesiącu na co najmniej 50%" przez dopisanie słowa „kalendarzowym" tak, aby wskazane zdanie brzmiało: „1) nieusprawiedliwioną nieobecność w jednym miesiącu kalendarzowym na co najmniej 50%". Należy też rozważyć dalej idącą zmianę w art. 42 ust. 2, która uniemożliwi dezorganizowanie nauki ucznia w szkole przez jego opiekunów prawnych. Zgodnie z proponowanym zmianami opiekunowie prawni uczniów nadal będą mogli bez ponoszenia jakichkolwiek konsekwencji nie posyłać ucznia do szkoły przez 25% dni zajęć w roku szkolnym, w tym aż do 50% dni w miesiącu. Konsekwencją tej dezorganizacji nauki ucznia w szkole są egzaminy klasyfikacyjne, o których mowa w art. 44l i nast., stanowiące ogromne obciążenie psychiki ucznia. Zmiany ograniczające limit nieusprawiedliwionych nieobecności powinny wejść w życie tak szybko, jak jest to możliwe. Zgodnie z projektem wejdą one w życie dopiero od 1 września 2026 r. Należy także rozważyć ograniczenie liczby egzaminów klasyfikacyjnych, do których miałby przystępować uczeń na wniosek jego opiekunów prawnych, na przykład maksymalnie do jednego egzaminu klasyfikacyjnego w ciągu roku szkolnego.	**Uwaga nieuwzględniona** Wprowadzenie pojęcia miesiąca kalendarzowego wprowadziłoby wątpliwości interpretacyjne. Nie byłoby bowiem jasne, czy chodzi o miesiące w rozumieniu tylu dni, ile jest w danym miesiącu, czy – jak np. mówi art. 114 Kodeksu cywilnego – o trzydzieści dni. By nie było takich wątpliwości interpretacyjnych, zdecydowano się pozostawić to zagadnienie bez zmian. Co do terminu wejścia w życie, nie jest możliwe ich wejście w życie w trakcie roku szkolnego z uwagi na zasadę ochrony interesów w toku (art. 2 Konstytucji RP).
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 12 UPO)	W projekcie mowa jest o udostępnianiu przez szkołę programów kształcenia w Biuletynie Informacji Publicznej, zob. art 42a pkt 12. Przed wdrożeniem tego obowiązku wszystkie szkoły w Polsce powinny mieć zapewnione warunki techniczne do umieszczania informacji w BIP zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami (tj. zgodnie z Ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej oraz Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 stycznia 2007 r.). W szczególności należy rozważyć wprowadzenie obowiązku umieszczenia stron internetowych (a w raz z nimi BIP) w domenie edu.pl i wyposażyć wszystkich nauczycieli tych szkół w profesjonalne skrzynki pocztowe o adresie imie.nazwisko@nazwa.szkoly.edu.pl	**Uwaga nieuwzględniona** Projektodawca nie planuje wkraczać w pracę organów prowadzących szkół i placówek oświatowych we wskazany sposób. Trzeba też zauważyć, że szkoły i placówki oświatowe już teraz, co do zasady, muszą prowadzić Biuletyn Informacji Publicznej. Projektowana zmiana opiera się na wylistowaniu katalogu informacji i dokumentów, które powinny tam się znajdować.
		art. 1 pkt 3 (art.	Art. 42 a, ust 1 stanowi, że uczeń ma prawo do: pkt 6 „kształtowania własnego stroju i wyglądu, z uwzględnieniem art. 42b ust. 1 pkt 4 i 5. Podany punkt 6 jest zbędny, ponieważ art. 42 b ust 1 pkt 4 i 5	**Uwaga nieuwzględniona**

		42a ust. 1 pkt 6 UPO)	precyzują obowiązki ucznia w sprawie stroju w szkole: „[...] uczeń ma obowiązek: [...] pkt 4: ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, a w przypadku, o którym mowa w art. 100, nosić na terenie szkoły lub placówki jednolity strój; noszenie stroju nawołującego do nienawiści, dyskryminującego, sprzecznego z przepisami prawa lub stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa innych osób przebywających w szkole lub placówce lub samego ucznia jest niedozwolone; pkt 5): przestrzegać określonych w statucie tej szkoły lub placówki zasad regulujących strój i wygląd podczas zajęć edukacyjnych wychowania fizycznego oraz zajęć edukacyjnych odbywających się w warsztatach, laboratoriach i pracowniach szkolnych, zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz koniecznością zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia, wychowania i opieki [...]”.	Wskazane obowiązki są ograniczeniem projektowanego uczniowskiego prawa podmiotowego. Cel takiego zabiegu polega na tym, by umożliwić uczniom kształtowanie własnego stroju i wyglądu, ale z zastrzeżeniem dwóch projektowanych obowiązków (tj. z jednoczesnym ich ograniczeniem). Strój i wygląd nieobjęte hipotezami tych obowiązków będą mogły być kształtowane przez uczniów właśnie dzięki przyznawanemu im prawu.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 pkt 4 UPO)	Zgodnie z art. 42 ust 2 pkt 4, uczniowi w szkole przysługuje wolność „słowa i uzewnętrzniania przekonań". Należy rozważyć usunięcie słowa „uzewnętrzniania” z tego sformułowania, ponieważ szkoła nie jest właściwym miejscem do demonstrowania własnych przekonań, zwłaszcza takich, które nie są zgodne z ogólnie przyjętymi normami społecznymi.	**Uwaga nieuwzględniona** Pojęcie „uzewnętrznianie” jest konieczne w tym przepisie, ponieważ sama „wolność przekonań” byłaby niemożliwa do egzekwowania, jako że wówczas miałaby oddziaływanie tylko na sferę wewnętrznych myśli człowieka. Celem przepisu jest natomiast umożliwienie uczniom, by mówili o swoich przekonaniach, nie tylko werbalnie, co sprawia, że konieczne jest dodanie słowa „uzewnętrznianie”.
23.07. 2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO)	Propozycja dot. wagarów jest fikcyjna. Powinien być zapis o minimalnej frekwencji lub egzamin klasyfikacyjny po przekroczeniu pewnego progu bez względu na usprawiedliwienie. Nauczyciel nie ma ŻADNYCH narzędzi do weryfikacji powodu usprawiedliwienia ani do odrzucenia usprawiedliwienia. Zaproponowana zmiana ma charakter jedynie papierowy i niczego w rzeczywistości szkolnej nie zmieni. Należy albo dać nauczycielom możliwość odrzucenia usprawiedliwienia, albo nałożyć obowiązek minimum frekwencji bez względu na usprawiedliwienie.	**Wyjaśnienie** Projektodawca wyjaśnia, że próg frekwencyjny w zakresie obowiązku szkolnego/nauki nie jest jedyną zmianą w tym

		art. 3 pkt 4 (art. 44k USO)		zakresie. Do tego bowiem projektodawca zmienia próg w zakresie klasyfikacji ucznia (uczeń będzie nieklasyfikowany z przedmiotu, gdy jego nieusprawiedliwiona nieobecność przekroczy 25% albo gdy nie będzie podstaw do wystawienia ocen, a suma nieobecności przekroczy 25% w okresie przeprowadzania klasyfikacji), jak również wprowadza dodatkowe obostrzenie polegające na konieczności wskazywania powodu nieobecności. Decyzja w zakresie usprawiedliwienia lub tego odmowy pozostaje natomiast w kompetencjach samej szkoły lub placówki oświatowej.
		art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Niesprawiedliwa jest propozycja dotycząca wynagrodzeń dla rzeczników praw uczniów. Rzecznicy szkolni, czyli ci, którzy będą wykonywali najwięcej pracy mają otrzymywać najniższe wynagrodzenie - nieproporcjonalnie mniejsze niż pozostali rzecznicy mimo identycznej liczby zadań.	**Uwzględnienie innej uwagi** Projektodawca dziękuje za przedstawioną uwagę i informuje, że w przypadku funkcji Krajowego czy Wojewódzkiego Rzecznika Praw Uczniowskich funkcja ta będzie pełniona w pełnym wymiarze czasu pracy. To uzasadnia przyznanie mu wynagrodzenia miesięcznego. W przypadku Szkolnych Rzeczników Praw Uczniowskich natomiast to dodatkowa funkcja, połączona z funkcją opiekuna samorządu

				uczniowskiego. Z całą pewnością nakład pracy Szkolnego Rzecznika będzie znacznie mniejszy niż np. Wojewódzkiego czy Krajowego z uwagi choćby na liczbę uczniów podlegających pod ich właściwość.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 12 lit. a UPO)	Absurdalnym jest obowiązek zamieszczania zanonimizowanych uchwał RP na BIP szkoły. Szkoły nie posiadają zasobów do anonimizacji takiej liczby dokumentów. Dodatkowo sama idea jest pozbawiona większego sensu, bo każdy zainteresowany obywatel może o takie uchwały poprosić a większość z nich po zanonimizowaniu nie będzie wnosiło żadnej merytorycznej kwestii, gdyż znaczna część uchwał dotyczy personaliów. Jest to też sprzeczne w promowanymi obecnie przez rząd działaniami deregulacyjnymi.	**Uwaga uwzględniona**
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 12 lit. a UPO)	Publikowanie planów lekcji na BIP jest anachronizmem. Uczniowie/rodzice nie korzystają z BIP, bo mają dzienniki elektroniczne.	**Uwaga częściowo uwzględniona** Dzienniki elektroniczne nie są obowiązkowe w życiu szkoły lub placówki. Biuletyny Informacji Publicznej zaś muszą być przez szkoły i placówki oświatowe prowadzone, a zatem tylko w taki sposób możliwe jest wprowadzenie projektowanego obowiązku. Dopuszczono jednak, w wyniku tej uwagi, możliwość publikacji ich też poza BIP-em.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 16 UPO)	Zupełnie niezrozumiały jest brak możliwości ukarania ucznia z klasy 1-3 nie dając zamiast tego żadnego innego narzędzia. Jest to niewychowawcze a przy takim jak zaproponowano zapisie nie daje też możliwości wprowadzenia jakichkolwiek zapisów w Statutach szkół w tym zakresie.	**Wyjaśnienie** Nieprawdą jest, że wobec ucznia z klas 1-3 szkół podstawowych nie będzie można zastosować narzędzi wychowawczych. Wręcz przeciwnie. Projektowany art. 42c ust. 1 pozostaje przecież w mocy i będzie można wobec ucznia z tych klas stosować

				środki oddziaływania wychowawczego (a w wyniku uwzględnienia innej uwagi: działania wychowawcze). Celem wyłączenia z art. 42c ust. 16 UPO jest to, by nie przeprowadzać wobec najmłodszych uczniów dość sformalizowanych postępowań o ukaranie. Będzie jednak można stosować wobec nich, jak dotychczas, cały katalog środków oddziaływania wychowawczego. Ponadto, ucznia klas 1-3 szkół podstawowych będzie można również przenieść o innej szkoły poprzez złożenie stosownego wniosku, o którym mowa w art. 68 ust. 3 UPO, ponieważ taki wniosek można złożyć w każdym uzasadnionym przypadku, a nie tylko w razie wymierzenia kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 pkt 4 UPO.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 UPO)	W zakresie praw ucznia: 1) są one napisane w kompletnie niemierzalny i niepozwalający na weryfikację sposób 2) w zakresie Art. 42a. 1.4.c) jest tu jakiś błąd, gdyż w przypadku uczniów niepełnoletnich o wizerunku dziecka decyduje wyłącznie rodzic, a nie rodzic i dziecko. Zgodnie z Zgodnie z art. 8 RODO do 16 roku życia to WYŁĄCZNIE rodzic decyduje o przetwarzaniu wizerunku. Zapis ten w mojej ocenie wymaga zmiany, bo jest w obecnej propozycji niezgodny z prawem	**Uwaga częściowo uwzględniona** Ad. 1. Projektodawca wyjaśnia, że prawa podmiotowe przyznawane jednostkom są ze swojej natury dość ogólne. Ma to na celu zapewnienie możliwie najszerszej ochrony prawnej tych, którzy takiej ochrony potrzebują (w tym przypadku uczniowie).

				Ad. 2. Uwaga uwzględniona, projektowany przepis dostosowano do RODO.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 UPO)	Obowiązki ucznia nie korespondują z prawami na przykład uczeń ma prawo do poszanowania godności osobistej, ale nie musi szanować godności pracowników szkoły. Oczywiście jest zapis o poszanowaniu praw i obowiązków innych osób ale nie ma mowy o godności podkreślonej w prawach ucznia. Brakuje równowagi i korelacji w tych propozycjach.	**Wyjaśnienie** Zdaniem projektodawcy taka równowaga i korelacja jest osiągnięta. Z godności wynikają przecież ludzkie prawa i wolności (por. art. 30 Konstytucji RP), wobec czego to je inni powinni respektować. Sama godność jest w teorii praw człowieka źródłem tychże praw i wolności, wobec czego obydwa sformułowania dają w rzeczywistości taki sam efekt. Ponadto projektodawca zauważa, że w art. 42b ust. 1 UPO obok pkt 2, na który powołuje się zgłaszający uwagę, w tym ustępie znalazł się jeszcze pkt 7, który dokładnie mówi o godności innych osób i tym, że należy ją szanować.
24.07.2025	Stowarzyszenie Instytut Młodzieżowy	art. 1 pkt 2	Obecnie brak jest ustawowej definicji pojęcia „obecność usprawiedliwiona” w prawie oświatowym, co prowadzi do niejednolitej praktyki interpretacyjnej w placówkach oświatowych. Choć statuty szkół regulują sposób usprawiedliwiania nieobecności, brak ogólnokrajowej definicji powoduje niejednolite stosowanie się do zasad dotyczących frekwencji. Zgodnie z art. 35 ustawy Prawo oświatowe, dziecko podlega obowiązkowi szkolnemu do ukończenia 18. roku życia. Obowiązek ten jest realizowany m.in. poprzez regularne uczęszczanie na zajęcia edukacyjne. Jednak w praktyce szkolnej coraz częściej obserwuje się zjawisko masowego usprawiedliwiania nieobecności przez rodziców lub pełnoletnich uczniów bez podawania jakiejkolwiek przyczyny. Pozostaje w sprzeczności z obowiązkiem frekwencyjnym i w praktyce prowadzi do: fikcyjnego spełniania obowiązku szkolnego (brak realnego uczestnictwa ucznia w zajęciach dydaktycznych), utrudnień w procesie dydaktycznym, braku ciągłości nauczania oraz obniżenia wyników edukacyjnych. Propozycja: W Art. 1 pkt 2 ustawy o zmianie ustawy Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw dodaje się do Art. 42 ust. 2 pkt 3 i 4 o następującym brzmieniu:	**Uwaga nieuwzględniona** Projektodawca początkowo planował ustalić tryb usprawiedliwiania nieobecności na poziomie ustawy. Taka propozycja nie została jednak zaakceptowana przez Zespół ds. Programowania Prac Rządu na posiedzeniu w dn. 24 lutego 2025 r. Bez akceptacji tegoż Zespołu projekt nie mógł natomiast zostać wpisany do

			3) Obecność ucznia w szkole lub placówce uznaje się za usprawiedliwioną, jeżeli zgodnie z zasadami i w terminie określonymi w statucie szkoły dokonano jej usprawiedliwienia. Statut szkoły określa przyczyny nieobecności, które podlegają usprawiedliwieniu, w tym: a) chorobę ucznia, potwierdzoną odpowiednim zaświadczeniem lekarskim lub oświadczeniem rodzica albo opiekuna prawnego lub pisemnym oświadczeniem pełnoletniego ucznia b) uczestnictwo w zawodach sportowych, konkursach, olimpiadach lub innych wydarzeniach edukacyjnych c) udział ucznia w wydarzeniach rodzinnych lub religijnych, uznanych przez szkołę za ważne d) wystąpienie zdarzeń losowych, uniemożliwiających uczniowi udział w zajęciach 4) Procedurę usprawiedliwiania ucznia określa statut szkoły.	Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów, a zatem nie mógł być procedowany. Dlatego, uwzględniając stanowisko Zespołu ds. Programowania Prac Rządu, zdecydowano się na rozwiązanie pośrednie, tj. statutowe, ale z ustawowym obowiązkiem wskazywania powodu nieobecności. Nie ma ponadto potrzeby ustawowego definiowania pojęcia „nieobecność usprawiedliwiona”, ponieważ jest to pojęcie zastane. Do tego, o nieobecnościach nieusprawiedliwionych mówi choćby art. 42 ust. 2 UPO, co pozwala na proste wnioskowanie w zakresie tego, czym *a contrario* jest nieobecność usprawiedliwiona.
		art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Wprowadzenie mechanizmu nakładania kar finansowych na placówki szkolne przez Wojewódzkiego Rzecznika Praw Ucznia nadałoby jego działaniom realną siłę oddziaływania, zwiększając skuteczność interwencji. Doceniamy ideę stworzenia instytucji Rzecznika Praw Ucznia (RPU), jednak zwracamy uwagę, że taki organ może nie być wystarczająco skuteczny. Obecny zakres uprawnień RPU, w przypadku braku chęci współpracy ze strony szkoły, może utrudnić prowadzenie interwencji oraz uniemożliwić wyegzekwowanie praw ucznia. W naszej propozycji zwracamy uwagę, by uprawnienia nakładania kar przez RPU dotyczyły sytuacji, gdy występuje szczególny brak chęci współpracy np. brak odpowiedzi na wnioski RPU, brak odpowiedzi na wniosek o udostępnienie dokumentów, brak zastosowania się do proponowanych zmian statutowych itp. Proponuje się dodanie do ust. 1 pkt 11, 11a i 11b o następującym brzmieniu: 11) W przypadku braku zastosowania się szkoły do działań podjętych przez Wojewódzkiego Rzecznika Praw Ucznia, o których mowa 42m, Wojewódzki Rzecznik Praw Ucznia ma prawo, w terminie 14 dni	**Uwaga nieuwzględniona** Zaproponowane rozwiązanie wprowadziłoby atmosferę strachu w szkołach i placówkach oświatowych, a także nie wzbudzałoby zaufania wobec Wojewódzkiego Rzecznika Praw Uczniowskich. Celem projektodawcy jest natomiast zbudować tak duże zaufanie wobec tworzonych organów

			roboczych od dnia stwierdzenia naruszenia, nałożyć w drodze decyzji administracyjnej karę pieniężną w wysokości nieprzekraczającej 10 000 zł. 11a) Wymierzając karę pieniężną, o której mowa w pkt 11, Wojewódzki Rzecznik Praw Ucznia uwzględnia w szczególności: a) charakter i wagę naruszenia praw ucznia, b) stopień winy szkoły lub jej pracowników, c) skutki naruszenia dla sytuacji ucznia, d) działania naprawcze podjęte przez szkołę, e) dotychczasową współpracę szkoły z Rzecznikiem. 11b) Od decyzji, o której mowa w pkt 11, przysługuje skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego właściwego ze względu na siedzibę szkoły, wobec której została nałożona kara. Skargę wnosi się na zasadach i w terminach określonych w ustawie z dnia z 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.	rzeczniowskich, jak jest to tylko możliwe. Nie jest ponadto jasne, wobec kogo miałoby się zastosować karę pieniężną. Wobec szkoły lub placówki oświatowej? Wobec organu prowadzącego? Wobec dyrektora? To również uzasadnia brak uwzględnienia tej uwagi. Do tego projektodawca wskazuje, że Wojewódzki Rzecznik Praw Uczniowskich będzie wyposażony w mechanizmy wpływu na szkoły, które nie będą chciały z nim współpracować. Wynika to wprost z uprawnienia do wnioskowania o wydanie zaleceń, o którym mowa w projektowanym art. 42m ust. 1 pkt 8 UPO. Te zalecenia są wiążące i trzeba na nie odpowiedzieć (zob. projektowane art. 42m ust. 2-4 UPO). Jest to zatem rozwiązanie wzorowane na zaleceniach wydawanych przez wizytatorów kuratorium oświaty.
		art. 1 pkt 8 i 9 (samorządy uczniowskie)	Proponowane zmiany w statucie szkoły, rozszerzające uprawnienia samorządu uczniowskiego, mają istotne znaczenie dla edukacji obywatelskiej, integracji społeczności szkolnej oraz rozwoju sprawczości samorządów. Doceniamy proponowane zmiany. Możliwość składania wniosków i opinii we wszystkich sprawach szkoły uczy młodzież zasad demokracji, odpowiedzialności i współdecydowania. Uczniowie poznają mechanizmy dialogu społecznego, co przygotowuje ich do pełnienia ról obywatelskich w przyszłości. Poszerzenie kompetencji pozwala samorządowi na realny wpływ na życie szkoły, co motywuje uczniów do działania np. poprzez organizowanie wydarzeń ważnych dla całe szkolnej społeczności.	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za przedstawione stanowisko.

25.07.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42a UPO)	Prawo do zrozumiałej informacji. Zgodnie z Uzasadnieniem zmian ich odbiorcą mają być uczniowie, także klas I-III szkół podstawowych. Formułowanie praw w taki sposób, w jaki zostało to zaprezentowane w Projekcie, nie spowoduje wzrostu świadomości ich posiadania wśród dzieci. Przykładowo poj. godności jest pojęciem abstrakcyjnym. Zrozumiałe jest, że zostało zaczerpnięte z Ustawy Zasadniczej, ale czy jego użycie pozbawione jakiegokolwiek wyjaśnienia/opisu wyjaśniającego nie spowoduje, że w istocie egzekucja tych praw przez zainteresowanych będzie martwa?	**Wyjaśnienie** Ustawa nie jest miejscem na wyjaśnianie lub opisywanie poszczególnych przepisów. Wynika to wprost z § 11 Zasad Techniki Prawodawczej. Takie wyjaśnienia znajdują się jednak w uzasadnieniu projektu ustawy, a także będą częścią procesu upowszechniania wiedzy o prawach i obowiązkach na podstawie projektowanego art. 42a ust. 4 UPO, w tym w wersji zrozumiałej dla uczniów.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Projekt zawiera katalog kar, które mogą być zastosowane wobec uczniów. Niestety brak jest katalogu kar stosowanych wobec osób naruszających, niekiedy uporczywie, prawa uczniów. Ustawa o Szkolnictwie Wyższym je zawiera	**Wyjaśnienie** Taki katalog znajduje się w Karcie nauczyciela w rozdziale 10. To on określa regulacje dot. odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli (w tym kary stosowane wobec nich).
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Niejasna jest procedura udzielenia kary. Z Projektu wynika, że nie gwarantuje on zachowania podmiotowości ucznia. Brak jest wyrażonego wprost obowiązku poinformowania o nałożonej karze i pouczenia ucznia o prawie do wniesienia odwołania. Nie wskazano również elementów formalnych, które musi zawierać kara, aby była ważna, skutecznie nałożona. Brak też ewentualnego odesłania do k.p.a.;	**Wyjaśnienie** Obowiązek poinformowania o nałożonej karze i stosownego pouczenia wynika z istoty prawa do odwołania zawartego w projektowanym art. 42c ust. 11 UPO (numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych), a także z odpowiedniego stosowania art. 107 KPA (poprzez określenie, że karę nakłada się w formie decyzji). W tym

				ustępie jest też mowa o doręczeniach, a także odesłanie do KPA. Wszystkie te elementy są zatem już w projekcie ustawy zawarte.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	W Uzasadnieniu mowa jest o prawie do obrony. Jednakże brak jest informacji o prawie do odmowy składania wyjaśnień, prawie do ich składania w obecności opiekuna czy pełnomocnika (również zawodowego). Jest to ważne szczególnie w przypadku młodszych uczniów czy uczniów z niepełnosprawnością. Ponadto powoduje wewnętrzną sprzeczność - z jednej strony słusznie zauważa się, że dzieci nie mają wystarczającej wiedzy prawnej, są słabszą stroną postepowania, a z drugiej wymaga się od nich tej wiedzy i samodzielnego działania. Godne rozważenia jest nałożenie na szkołę obowiązku prowadzenia postępowania przy udziale opiekunów ucznia	**Wyjaśnienie** Uprawnienia te, w szczególności dot. udziału rodziców/opiekunów prawnych, wynikają wprost z projektowanego art. 42c ust. 6 i 10 UPO (numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych). Wskazane elementy są już częścią projektu ustawy.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Nie określono również ani dokumentów (jak też ich wzorów), które musza być wytworzone, ani czasu, w którym postępowanie wyjaśniające musi zostać zakończone rozstrzygnięciem. Należy też mieć na uwadze fakt, że obecnie składanie wyjaśnień przez uczniów najczęściej odbywa się w trakcie zajęć szkolnych- narusza się w ten sposób ich prawo do nauki	**Wyjaśnienie** Toczące się postępowanie nie narusza uczniowskiego prawa do nauki, ponieważ przepisy przewidują domniemanie niewinności (projektowany art. 42c ust. 9 UPO; numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych). Z tego względu nie można na niego nałożyć kary przed zakończeniem postępowania. Określenie dokumentów nie jest konieczne, ponieważ przepisy wyraźnie mówią o tym, że karę nakłada się w formie decyzji. To z kolei sprawia, że odpowiednio stosować należy art. 107 KPA, który mówi o elementach składowych decyzji administracyjnej.

				Nie jest zasadne określanie czasu postępowania, ponieważ mogłoby to doprowadzić do nieuzasadnionego braku możliwości ukarania ucznia tylko z przyczyn formalno-terminowych.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	W mojej ocenie warte rozważenia jest wprowadzenia obowiązku rejestracji wszelkich rozmów pracowników szkół z uczniami podczas prowadzonego postępowania wyjaśniającego. Praktyka wskazuje, że Standardy ochrony małoletnich w wielu przypadkach funkcjonują jedynie na papierze. Uczniowie nie są traktowani w sposób nienaruszający ich godności, z szacunkiem, więcej ich wypowiedzi są wymuszane, a później manipulowane w dokumentacji	**Uwaga nieuwzględniona** Zaproponowane rozwiązanie stworzyłoby konieczność zapewnienia ok. 20 500 szkołom i placówkom oświatowym narzędzi technicznych do nagrywania tychże rozmów. Zdaniem projektodawcy, nie jest to zasadne, szczególnie że treść rozmowy skutecznie może odzwierciedlać np. pisemny protokół sporządzany w trakcie wysłuchania.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Proponowane zmiany nie nakładają obowiązku na szkołę poinformowania opiekunów dziecka o toczącym się postępowaniu	**Wyjaśnienie** Obowiązek ten jest nakładany w projektowanym art. 42c ust. 6 UPO (numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych). Skoro rodzice mają prawo uczestniczyć w wysłuchaniach, to z samej tego istoty wynika, że najpierw trzeba ich powiadomić.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Projekt nie zawiera także wyjaśnienia funkcji kary - tj. czy pełni ona funkcje wychowawcze, izolacyjne itp. Nie zdefiniowano nadmierności kary, ani obowiązku adekwatności - prawo do sprawiedliwej kary. Brak też odniesienia do występującego w szkołach zjawiska wiktymizacji ofiar poprzez odwracanie relacji sprawca-ofiara i karanie ofiar	**Wyjaśnienie** Założeniem projektodawcy jest uczynienie tego postępowania jak najbardziej wychowawczym. Z tego

				względu zasadą jest stosowanie zwykłych działań wychowawczych (art. 42c ust. 1 UPO), a dopiero gdy one okażą się niewystarczające, formalnego trybu ukarania. Obowiązek proporcjonalności kary wynika z art. 42c ust. 7 i 8 UPO (numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych). Odwracanie relacji sprawca-ofiara i karanie ofiar to elementy, na które dyrektor z całą pewnością musi uważać. Dzięki jednak prowadzonemu postępowaniu o ukaranie, te elementy trzeba będzie zbadać, biorąc pod uwagę treść art. 42c ust. 7 i 8 UPO.
27.07.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Brak jest w nim (w projekcie) środków zabezpieczających względem ucznia przeciw, któremu toczy się postępowanie o ukaranie. Powinny być przewidziane środki wychowawcze na tyle sugestywne aby odnieść cele wychowawcze np. zostawanie po lekcjach (na wzór Amerykański), prace społeczne dla szkoły. Może to też spowodować, że nie będzie konieczne kontynuowanie postępowania o ukaranie lub będzie to stanowić środek łagodzący albo powodujący odstąpienie od postępowania o ukaranie ucznia.	**Wyjaśnienie** Nie jest prawdą, że brak jest takich środków w projekcie ustawy. Środki oddziaływania wychowawczego (a w wyniku uwzględnienia innej uwagi: działania wychowawcze) są określone w art. 42c ust. 1 UPO i należy je stosować co do zasady. Postępowanie o ukaranie zaś jest stosowane dopiero wtedy, gdy te działania okażą się niewystarczające.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Nadmierna ochrona procesowa ucznia w postępowaniu o ukaranie. Może to spowodować przewlekanie postępowania, niechęć dyrekcji do prowadzenia takich spraw i "spychanie" problemów wychowawczych na swoją kadrę (nauczycieli). Uczniowie ucząc się najlepiej na przykładach zobaczą, że przepisy są "bezzębne" co spowoduje dużą ilość przypadków ich omijania i konieczność orzekania wyższych kar z	**Wyjaśnienie** Zdaniem projektodawcy postępowanie o ukaranie jest

			uwagi na rozwój sytuacji. Kara powinna być szybka i nieuchronna. Zgadzam się z gwarancjami procesowymi (ocena dowodowa) ale tryb działania szkoły wynikający z przepisów powinien być uproszczony.	bardzo uproszczone, ponieważ opiera się na postaci dyrektora, a nie np. sądu czy kuratora oświaty. Gwarancje procesowe są konieczne, ponieważ są podstawowymi prawami człowieka gwarantowanymi przez Konstytucję RP oraz ratyfikowane umowy międzynarodowej.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Uregulowanie problemu ustawowo jest dobrym posunięciem ale przepisy w obecnym brzmieniu to popadanie ze skrajności w skrajność. Najpierw brak regulacji, teraz nadmierna regulacja.	**Wyjaśnienie** Projektodawca nie uważa, że przepisy o karach są przeregulowane. Wszak na ich temat planuje się poświęcić w UPO tylko jeden artykuł zawierający tylko te zagadnienia, które są konieczne.
		Uwaga ogólna	Brak jest Rzecznika praw nauczycieli oraz wsparcia instytucjonalnego dla nich aby mieli wsparcie w przypadku konieczności skorzystania z ustawy (oraz brak przewidzianych środków na szkolenia dla nauczycieli). Dodatkowo skoro ma być Rzecznik praw uczniowskich, powołajmy Rzecznika praw nauczyciela (dla ochrony przed uczniami i rodzicami).	**Wyjaśnienie** Prawa nauczyciela określają przepisy ustawy – Karta nauczyciela. Ich przykłady można znaleźć choćby w rozdziale 5 tejże ustawy. Ponadto, nauczycielom, jak każdej grupie zawodowej, przysługuje prawo wstępowania do związków zawodowych. Zgodnie zaś z art. 1 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, "[z]wiązek zawodowy jest [...] organizacją ludzi pracy, powołaną do reprezentowania i ochrony ich praw, interesów zawodowych i socjalnych". Z powyższego wynika, że

				odpowiednikami rzeczników praw uczniowskich dla nauczycieli są związki zawodowe, do których mogą oni należeć. Do tego, warunki pracy nauczycieli są kontrolowane przez Państwową Inspekcję Pracy, do której również nauczyciele mogą zwracać się o pomoc. Dzięki kodyfikacji praw i obowiązków uczniowskich na poziom ustawowy, uczniowie będą mogli łatwo zapoznać się nie tylko ze swoimi prawami, ale również ze swoimi obowiązkami, które od momentu wejścia w życie projektowanej ustawy będą zebrane w jednym artykule. Do tego projektodawca wskazuje, że zebranie praw i obowiązków uczniowskich w jedno miejsce (jeden artykuł) jest również wsparciem dla nauczycieli. Odtąd będą oni mogli bowiem weryfikować twierdzenia uczniów poprzez zapoznanie się z treścią jednego artykułu ustawy, a nie przeszukiwanie zróżnicowanych aktów prawnych.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b UPO)	Przy okazji tej ustawy powinien być rozwiązany problem zakazu używania telefonu w szkole lub zastosowanie go jako środek wychowawczy dla nauczyciela.	**Wyjaśnienie** Projektodawca wskazuje, że ten problem jest rozwiązany w tym projekcie ustawy w art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO

				(numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych).
29.07.2025	Forum Samorządów Uczniowskich gdyńskich szkół podstawowych — nauczyciele Szkoły Podstawowej nr 21 w Gdyni	art. 1 pkt 3 (art. 42o ust. 1 i 3 UPO)	Uważamy, że zaproponowane w art. 42o. pkt 1. zapis brzmiący w projekcie: Rada gminy może, w drodze uchwały, powołać Gminnego (Miejskiego) Rzecznika Praw Uczniowskich, zwanego dalej „Gminnym Rzecznikiem", powinien mieć brzmienie: Rada gminy, w drodze uchwały, powołuje Gminnego (Miejskiego) Rzecznika Praw Uczniowskich, zwanego dalej „Gminnym Rzecznikiem". Zmiana brzmienia tego przepisu wprowadza obligatoryjność wprowadzenia instytucji rzecznika na poziomie organu prowadzącego szkoły publiczne, dzięki czemu funkcja ta nie stanie się zależna od stanu finansów danej gminy, które – w przypadku niedostatecznych środków budżetowych – mogą nie powoływać powyższej funkcji, gdyż przepisy – w brzmieniu zaproponowanym w projekcie – nie nakładają na gminę takiego obowiązku. Zajdzie tu również ważna zasada dotycząca hierarchii urzędów, gdyż po szkolnym rzeczniku praw uczniowskich, będzie rzecznik na poziomie gminy, nie zaś od razu rzecznik wojewódzki. Analogiczna uwaga dotyczy zapisu zaproponowanego w art. 42o. pkt. 3. dotyczący rzecznika praw uczniowskich na poziomie powiatu.	**Wyjaśnienie** Zaproponowane rozwiązanie godziłoby w autonomię samorządu terytorialnego mającą swoje oparcie w Konstytucji RP. Projektodawca woli pozostawić te zagadnienia samym organom stanowiącym jednostek samorządu terytorialnego. Nie w każdej jednostce samorządu terytorialnego będzie przecież potrzeba, by takiego rzecznika powoływać, szczególnie że będą oni w szkołach i placówkach oświatowych.
		art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 1 UPO)	c) proponowany zapis w art. 42s. pkt. 1. brzmiący: Szkolny Rzecznik jest wybierany przez radę szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8. uważamy zasadniczo za błędny. Rada szkoły lub placówki to gremium, w którym zasiadają, w równej liczbie, przedstawiciele nauczycieli, rodziców i uczniów. Tak więc z zaproponowanego przepisu wynika, że uczennice i uczniowie nie będą mieli decydującego głosu podczas powoływania szkolnego rzecznika (dysponują 1/3 głosów). Ponieważ przepisy mają dotyczyć wszystkich szkół i placówek w kraju, możemy wyobrazić sobie sytuację, w której szkolny rzecznik nie będzie osobą, którą uczniowie darzą zaufaniem. Ponadto uważamy, że występująca w pkt. 5 powyższego artykułu delegacja dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, dotycząca możliwości ustalenia dodatku funkcyjnego, również może mieć wpływ na dobór osób przez radę szkoły. Jako Forum Samorządów Uczniowskich dostrzegamy, nie zauważoną przez projektodawcę, rolę opiekunów samorządów uczniowskich. Są to nauczyciele, których wybierają uczniowie, najczęściej w wyniku demokratycznego głosowania, tak więc funkcję tą pełnią nauczyciele, których uczennice i uczniowie obdarzyli zaufaniem. Ponadto opiekunowie samorządów uczniowskich pełnią swoją funkcję pro bono, mając często wielokrotnie więcej obowiązków niż inni nauczyciele. Uważamy więc, że rolę szkolnego rzecznika z równie dobrą skutecznością mogą pełnić opiekunowie samorządów uczniowskich lub rzecznik taki powinien być wybierany jedynie przez uczennice i uczniów w głosowaniu. Proponujemy więc zapis art. 42s..:	**Uwaga uwzględniona co do istoty** Szczegóły dot. głosowania w ust. 2 nie zostały uwzględnione. Uwzględniona jednak została istota uwagi polegająca na tym, że Szkolnym RPU będzie z mocy prawa opiekun samorządu uczniowskiego tam, gdzie tworzy się samorząd uczniowski. Tam, gdzie się go nie tworzy lub gdzie opiekunem będzie nauczyciel na stanowisku kierowniczym (np. dyrektor szkoły lub placówki) – będzie mógł nim być nauczyciel wybrany przez uczniów.

			1. Funkcję Szkolnego Rzecznika w szkołach i placówkach, w których tworzy się samorząd uczniowski pełni opiekun samorządu uczniowskiego, wybierany w tajnych i równych wyborach przez uczennice i uczniów danej szkoły. W przypadku szkół i placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego, szkolny rzecznik jest wybierany przez uczennice i uczniów w głosowaniu tajnym i równym. 2. W szkołach podstawowych uprawnienie do głosowania w wyborach na opiekuna samorządu uczniowskiego lub szkolnego rzecznika przysługuje uczennicom i uczniom, począwszy od klasy 4. 3. Funkcję opiekuna samorządu uczniowskiego lub szkolnego rzecznika może pełnić nauczyciel zatrudniony w danej szkole lub placówce w wymiarze co najmniej połowy wymiaru zajęć.	
		art. 1 pkt 5 (art. 80 ust. 1 UPO)	W projekcie ustawy art. 80 ust. 1 brzmi: W szkołach i placówkach działają rady szkół i placówek. W takim zapisie, projektodawca wskazał obligatoryjność powołania rad szkół lub placówek. Uważamy, że obligatoryjność taka może utrudnić pracę szkół, w których współpraca z radą rodziców jest utrudniona albo jej nie ma. Rozumiemy intencje, które przyświecały w projektowaniu powyższego zapisu, jednak funkcjonowanie szkoły wymaga chociażby dostosowywania dokumentów do obowiązujących przepisów. Jeśli rada szkoły nie będzie mogła procedować np. z powodu braku kworum, będzie to de facto paraliżowało pracę szkoły lub placówki. Wprowadzenie rad szkół powinno pozostać w gestii każdej szkoły, w oparciu o rozeznanie potrzeb środowiska szkolnego i lokalnego oraz przede wszystkim, na podstawie znajomości realiów funkcjonowania każdej szkoły, które są bardzo różne.	**Wyjaśnienie** Projektodawca wskazuje, że czym innym jest współpraca z radą rodziców, a czym innym z radą szkoły. W skład rady szkoły musi wchodzić bowiem zaledwie 2 rodziców, by spełnić ustawowe minimum (art. 81 ust. 5 UPO). Zdaniem projektodawcy 2 chętnych rodziców do posiadania sprawczości w kluczowych sprawach dla szkół lub placówek oświatowych znajdzie się w każdej szkole lub placówce oświatowej. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji (nie tworzy się nowego ciała, ono już jest obecne w ustawie). Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową

				intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji.
		Uwaga ogólna do UPO	Przepisy dotyczące opiekuna samorządu uczniowskiego – dodaliśmy je w artykule o szkolnym rzeczniku praw ucznia. Uważamy, że rola opiekuna powinna zostać doceniona również w ustawie. Brak jest w projektowanych przepisach delegacji ministra do wydania w drodze rozporządzenia dodatku funkcyjnego dla opiekuna samorządu (funkcji, która istnieje w przepisach już długo), natomiast taka delegacja istnieje dla nowo tworzonej funkcji. Zdajemy sobie sprawę, że decyzje o dodatku funkcyjnym dla opiekunów samorządów uczniowskich mogą podejmować organy prowadzące szkoły lub placówki, ale w praktyce takie zjawiska nie występują lub zdarzają się naprawdę sporadycznie. Zaproponowanie takiego dodatku – jako możliwości – w drodze rozporządzenia w tekście ustawy, niewątpliwie przyczyni się do wzmocnienia roli opiekuna, tym samym również samorządu, w społeczności szkolnej. Będzie to także pewnego rodzaju docenienie dotychczasowej, często wieloletniej pracy pro bono, która wymaga wiele empatii, wysiłku, gotowości do podejmowania wyzwań, otwartości, narażania się na konflikty w swoim środowisku pracy. Motywacja opiekuna, choćby częściowa, przyczyni się do większej motywacji uczennic i uczniów do działania w szkołach lub placówkach, a tym samym będzie miała wpływ na zwiększenie sprawczości i utożsamienie się uczniów ze środowiskiem szkolnym.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia innej uwagi wzmocniono przepisy o opiekunie samorządu uczniowskiego w taki sposób, że opiekuna tego uczyniono z mocy prawa Szkolnym Rzecznikiem Praw Uczniowskich.
29.07.2025	Fundacja SonderTime, Ogólnopolska nieformalna Grupa Inicjatywna Asystentów Międzykulturowych amTime	art. 165 ust. 8a UPO	Od 1 września 2024 r. obowiązuje przepis umożliwiający zatrudnianie asystentów międzykulturowych. Projekt ustawy nie odnosi się do mechanizmów jego wdrażania. Zaleca się wzmocnienie zapisów dotyczących realizacji art. 165 ust. 8a poprzez wprowadzenie rekomendacji dotyczącej zatrudnienia asystenta międzykulturowego w szkołach, w których uczą się uczniowie z doświadczeniem migracyjnym.	**Wyjaśnienie** Projektodawca wskazuje, że przepisy dot. asystentów międzykulturowych leżą poza zakresem zmian wynikających z tego projektu ustawy.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 UPO)	Niektóre statuty szkolne przewidują sankcje za wygląd ucznia (np. farbowane włosy, kolczyki, makijaż), mimo że brak jest wyraźnej podstawy ustawowej do ich stosowania. Tego rodzaju ograniczenia mogą naruszać prawo do wyrażania tożsamości kulturowej, religijnej lub osobistej, a także stanowić formę dyskryminacji pośredniej. Kryteria „ogólnie przyjętych norm społecznych" bywają interpretowane jednokulturowo, co prowadzi do wykluczenia uczniów o odmiennym kodzie estetycznym. W szczególności dotyczy to uczniów z doświadczeniem migracyjnym i mniejszości kulturowych, dla których elementy wyglądu (np. biżuteria, nakrycia głowy, określony ubiór) mają szczególne znaczenie. Propozycja: Zakazuje się stosowania sankcji dyscyplinarnych za wygląd ucznia, o ile nie narusza on porządku szkolnego ani zasad bezpieczeństwa i higieny. Regulacje dotyczące wyglądu uczniów muszą uwzględniać prawo do wyrażania tożsamości kulturowej, religijnej i osobistej oraz być formułowane w sposób niedyskryminujący, z poszanowaniem różnorodności społecznej.	**Wyjaśnienie** Projektodawca w tym projekcie ustawy zajmuje się tym zagadnieniem i przewiduje dla uczniów prawo kształtowania własnego stroju i wyglądu wynikające z projektowanego art. 42a ust. 1 pkt 6 UPO (numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych). To prawo jest limitowane poprzez dwa obowiązki (art. 42b ust. 1 pkt 4-5 UPO). Zdaniem

				projektodawcy jednak ogólnie przyjęte normy społeczne nie tworzą ryzyka dyskryminacji, ponieważ przeciwstawia się temu wolność od dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu (art. 42a ust. 2 pkt 2 UPO). Nie będzie zatem możliwości ukarania ucznia za np. biżuterię, jeśli nie narusza ona przepisów określonych w art. 42b ust. 1 pkt 4-5 UPO.
		Uwaga ogólna	Projekt nie przewiduje szkoleń z zakresu międzykulturowości dla Rzecznika Praw Ucznia (Krajowego, Wojewódzkiego, Gminnego lub Powiatowego oraz Szkolnego), co ogranicza jego skuteczność w pracy z uczniami różnorodnymi kulturowo. Osoby pełniące funkcję Rzecznika Praw Ucznia na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym, gminnym oraz szkolnym są obowiązane do odbycia szkolenia z zakresu praw człowieka, przeciwdziałania dyskryminacji oraz kompetencji międzykulturowych przed rozpoczęciem wykonywania zadań.	**Wyjaśnienie** Zagadnienie tematyki szkoleń dla organów rzecznikowskich jest zbyt szczegółowe, by zamieszczać je na poziomie ustawowym. Organy te będą mogły przechodzić regularne szkolenia, w tym z zakresu pracy z uczniami różnorodnymi kulturowo.
		Uwaga ogólna	W związku z niepokojącymi doniesieniami o zakazach używania języka ojczystego w części szkół – również podczas przerw i zajęć realizowanych w ramach podstawy programowej poza budynkiem szkoły – istnieje konieczność jednoznacznego doprecyzowania, że uczniowie mają prawo do posługiwania się swoim językiem ojczystym zarówno podczas pobytu na terenie szkoły, jak i podczas wyjść organizowanych w ramach realizacji obowiązku szkolnego. Praktyki ograniczające to prawo są niezgodne z przepisami dotyczącymi zakazu dyskryminacji i mogą szkodzić procesowi integracji uczniów. Brak czytelnych zasad w językach zrozumiałych dla uczniów obcojęzycznych oraz ich rodziców lub opiekunów ogranicza dostęp do informacji, praw i obowiązków szkolnych. Doprecyzować, że uczniowi obcojęzycznemu przysługuje prawo do posługiwania się własnym językiem ojczystym podczas pobytu na terenie szkoły oraz w trakcie zajęć i wyjść organizowanych w ramach realizacji obowiązku szkolnego, z wyłączeniem sytuacji, w których obowiązuje język wykładowy. Ograniczenie tego prawa może stanowić przejaw dyskryminacji pośredniej. Zaleca się systemowe zapewnienie tłumaczeń kluczowych dokumentów oraz materiałów informacyjnych w najczęściej używanych językach, a także stosowanie formy łatwego języka (LL) tam, gdzie to możliwe.	**Wyjaśnienie** Projektodawca nie zna wskazanych doniesień, nie wskazano także źródła takich twierdzeń. Nie ma jednak możliwości zakazywania używania języka ojczystego w części szkół, ponieważ możliwość taka wynika wprost z Konstytucji RP (art. 27 zd. 2) oraz uregulowań międzynarodowych, których Polska jest częścią (szerzej: A. Skorupa-Wulczyńska, *Prawa językowe w świetle prawa międzynarodowego, unijnego i polskiego porządku prawnego.*

				Zarys problematyki, "Studia Prawnoustrojowe" 65/2024).
29.07.2025	Osoba fizyczna	Uwaga ogólna	zapewne ta propozycja może wzbudzać kontrowersje ale… jednym z największych problemów jest brak współpracy rodziców ze szkołą w przypadku trudności dziecka. Bardzo częsty obraz to brak rodziców na zebraniu (warto sprawdzić raporty ze szkół i pomyśleć nad faktem że chcemy poprawić frekwencję ucznia a rodzic nie wywiązuje się z obowiązków ani na zebraniu ani kontaktu indywidualnie przez dziennik czy jakiekolwiek inny sposób nie ma). Dziecko ma problemy z zachowaniem lub zdrowiem i… brak współpracy. Czy wymagania tylko od szkoły mają sens? Czy istnieje jakiś pomysł na konsekwencje od rodziców inne niż od razu sąd rodzinny? Czy np współpraca szkoły z gminą i w przypadku braku jakiegokolwiek kontaktu ze strony rodziców nieobecność na zebraniu lub brak kontaktu indywidualnego żeby chociaż zapytać czy z dzieckiem wszystko ok nie można zrobić czasowej blokady 800plus, wyrównanie wypłaty po kontakcie rodziców ze szkołą? I np rodzice muszą mieć minimum 4razy w roku osobisty kontakt? To są pieniądze na dziecko, chyba dajemy je po to aby rodzice lepiej wspierali dzieci? Czy w przypadku poważnego zaburzenia zachowania dziecka zamiast od razu sprawa do sądu to może podobne rozwiązanie i rodzice mają do wyboru wizytę w szkole bo jest pedagog lub psycholog i np przy bardzo poważnych zaburzeniach zagrażających innym dzieciom rodzice z dzieckiem są zobowiązani do zajęć np 2- 4 wizyty u szkolnego psychologa/pedagoga lub mogą wybrać opcję prywatną (przecież na dziecko dostają pieniądze) ich wybór ale muszą do szkoły/gminy dostarczyć zaświadczenie że uczestniczą w terapii i wtedy odblokowanie 800plus? Wiem, że opracowywanie wytycznych będzie trudne w przypadku zachowania ale jeżeli czegoś nie zrobimy to kary w stylu nagana dla dziecka z problemem które powinno trafić do psychologa nic nie da.. a tak być może kilka wizyt przynajmniej części rodziców którzy mają dziecko gdzieś lub zaprzeczają problemowi pozwoli coś uświadomić. Ale wiem też że często inne dzieci i rodzice w klasie czują się zagrożone a jakieś konsekwencje zaczynają się dopiero gdy przemoc jest bardzo nasilona i bardzo trudno je egzekwować… to nie chodzi o przymusowe terapie dzieci i rodziców, jak chcą iść prywatnie na terapię to ich sprawa. Szkoła ma prawo wymagać współpracy tak aby było to miejsce bezpieczne dla wszystkich dzieci więc chodzi o wypracowanie na spotkaniu z psychologiem/pedagogiem szkolnym zasad bezpieczeństwa i wyjaśnienia dziecku i rodzicowi pewnych zasad, konsekwencji prawnych itp. To samo w przypadku niszczenia mienia szkoły lub innych osób, niestety takie rzeczy się zdarzają. Chodzi o celowe działanie z użyciem agresji. Oczywiście to wszystko dotyczy tylko uczniów niepełnoletnich ale jeżeli rodzice bedą współpracować ze szkołą nad wychowaniem to mniej problemów będzie z pełnoletnimi. Wiem, że to co zaproponowałam może wzbudzać przeciw społeczny ale przecież nie chodzi o zabieranie 800plus tylko krótka blokada im szybciej rodzic współpracuje ze szkołą i gminą tym szybciej wszystko wraca do normy. A może znajdziecie inne rozwiązanie ale na razie jest tak, że nie ma nic poza sądem co jest trudne bo wyroki mogą być bardzo ostre…	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za przedstawione stanowiska, ale zauważa, że są to materie pozostające poza zakresem przedmiotowym tego projektu ustawy. Postulaty np. blokady świadczenia „800+” czy zmian w zakresie opieki społecznej należy kierować do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
		art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Następne spostrzeżenie to rzecznik praw ucznia, byłam ileś lat. Wiem, że nauczyciele potrzebują w tym zakresie szkoleń. Rzecznicy albo nie widzą żadnych problemów (mamy teraz takiego). Albo gdy zgłaszają problem to są traktowani jako osoba która atakuje nauczyciela. To bardzo trudne rozmowy. Ja miałam też bardzo nieprzyjemną sytuację bo najpierw przez ileś lat wystarczały sprawozdanie raz na pół roku tak wymagał dyrektor , a w sprawie jednego nauczyciela zostałam wyzwana natychmiastowo do wyjaśnień w jaki sposób prowadzę dokumentację i jak zapisuje i prowadzę zgłoszenia (wielokrotnie zgłaszałam w	**Wyjaśnienie** Zagadnienie tematyki szkoleń dla organów rzecznikowskich jest zbyt szczegółowe, by zamieszczać je na poziomie

			sprawie tej osoby uwagi ale konsekwencje były słabe bo problemy są dalej i była to próba przeniesienia odpowiedzi na mnie, tylko, że ja nie mogę wyciągać konsekwencji od nauczyciela). Odpisałam, że czuję się atakowana bo wszystkie sprawy zawsze konsultuje z dyrektorem i prowadzę dokumentację zgodnie z zaleceniami i w odpowiedzi dostałam informację, że dyrektor nie odpowiada za pracę rzecznika praw ucznia. Dlatego myślę że tam jest bardzo dużo do zrobienia i przepisy muszą być jasne. Podobnie zresztą jak to kto może zostać rzecznikiem lub opiekunem samorządu uczniowskiego ponieważ u nas usłyszałam że nie mogą być to specjaliści ani nikt z kadry kierowniczej co nie ma pokrycia nigdzie w prawie ani w naszym statucie.	ustawowym. Oczywiście jednak organy te będą mogły przechodzić regularne szkolenia. W wyniku uwzględnienia innej uwagi uczyniono z mocy prawa opiekunów samorządu uczniowskiego Szkolnymi Rzecznikami Praw Uczniowskich. W zakresie wymagań na opiekuna samorządu uczniowskiego, UPO nie stawia tu żadnych wymagań poza oczywistym wymogiem pracy w danej szkole lub placówce oświatowej.
		art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO) art. 3 pkt 4 (art. 44k USO)	Co do frekwencji uważam że powinien zapis wspierający aktywność uczniów na rzecz szkoły Udział w zawodach konkursach próbach apelach - to nieobecność z powodu szkoły i powinna być że tak powiem nieodzowna do oceny wzorowej a obowiązkiem nauczyciela powinno być wspierane zaangażowanych uczniów i umożliwiać im nadrabianie braków powstałych wskutek zaangażowania ucznia w życie szkoły. Niestety wiem że jest z tym problem więc szkoły zamiast wspierać rozwój społeczny, sportowy i naukowy często go utrudniają lub lekceważą. Wzorowe zachowanie mają uczniowie którzy są grzeczni i siedzą na lekcji… a jeszcze warto byłoby uregulować zapisy Dotyczące wolontariatu bo są to działania które są nawet punktowane w rekrutacjach i brane pod uwagę przy wystawianiu oceny wzorowej. Ale czym innym jest upieczenie raz w roku ciasta a czym innym udział w zespole szkolnym który charytatywnie robi próby i gra na koncercie to zupełnie inny wymiar czasu. Nie każdy umie grać ale do DPS, schroniska czy OSP może należeć każdy. Trudno żeby ocena szkolna odzwierciedlała aktywność pozaszkolną ale gdyby pomyśleć to np uczniowie mogą opowiadać o swoich zaangażowaniach na godzinie wychowawczej, zorganizować z wychowawcą wyjście do jednostki OSP czy dps, klubu sportowego żeby promować takie postawy albo zapraszać kogoś od siebie na lekcje- to są realne działania w szkołach zachęcające do pracy na rzecz środowiska i one powinny być szczególnie ocenione.	**Wyjaśnienie** Uczestnictwo w zawodach, konkursach czy apelach nie stanowi nieobecności (lecz zwolnienie). Przepisy dot. punktów w rekrutacji są materią jednego z rozporządzeń, a nie ustawy, wobec czego leżą poza zakresem tego projektu.
		Uwaga ogólna	Powinien powstać katalog propozycji działań wolontariatu które są promowane przy wystawianiu oceny wzorowej i takie działania mogą być wpisane na świadectwo jako wolontariusz a uczeń powinien mieć jakąś podkładkę tak jak dyplom za osiągnięcia sportowe to np poświadczenie od straży, gminnej orkiestry, koła gospodyń, opiekuna samorządu uczniowskiego lub wychowawcy/nauczyciela EDB że np Prezentował swoje umiejętności na lekcji albo pomógł przygotować zajęcia w jednostce, przyniósł instrument na lekcje opowiedział o orkiestrze i zachęcał kolegów, opowiadał o treningach swoich itp czy coś takiego i to nie chodzi o tworzenie wielkich dokumentów tylko np. że musi to mieć pokrycie w dzienniku jako uwaga od nauczyciela. Od siebie dodam że patrząc na Zmiany klimatu oraz braki w	**Wyjaśnienie** Przepisy dot. punktów w rekrutacji oraz zasad ustalania oceny wzorowej z zachowania są materią rozporządzeń, a nie ustawy, wobec czego leżą poza zakresem tego projektu.

			służbie zdrowia myślę że bardzo mocno potrzebujemy wspierać rozwój Młodzieżowych OSP. Tym bardziej że oprócz tego że są kimś bardzo ważnym w tworzeniu bezpiecznego państwa to jednocześnie jest to bardzo dobre zaplecze że tak ujmę psychologiczne dla młodych ludzi ponieważ daje poczucie bycia kimś ważnym w społeczeństwie i jednocześnie przynależność do grupy która jest ważna społecznie i postrzegana jako „dobra siła". Promowanie takich grup i ich docenianie to ważne przeciwdziałanie odpływowi młody zagubionych w szczególności chłopców do silnych grup o skrajnych poglądach. Znam ileś młodych ludzi z OSP którym działanie w jednostce i wsparcie grupy dało wielką siłę do zmiany w życiu. Uczniowie należący do OSP mogą super wspomagać w realizacji zadań z zakresu pierwszej pomocy w szkołach i być za to oceniani. Generalnie przynależność do grupy o dobrej opinii i społecznym zaangażowaniu to coś czego bardzo dzieci potrzebują!	
29.07. 2025	Rada Oświatowa w Kołobrzegu	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Zbędny system dodatkowych organów praw uczniowskich, tworzenie dodatkowych stanowisk i przeznaczanie na to środków finansowych z budżetu państwa. Uczniowie mają swojego rzecznika w osobie: wychowawcy, nauczyciela terapeuty, nauczyciela współorganizującego kształcenie pedagoga, psychologa, psychologa specjalnego, opiekuna samorządu uczniowskiego , a także rodzica/ prawnego opiekuna, Kuratorium Oświaty, Rzecznika Praw Dziecka. Propozycja: Pozostawienie kontroli doraźnych w kuratoriach oświaty	**Wyjaśnienie** Projektodawca uważa, że dotychczasowy model jest niewystarczający, o czym świadczy chociażby liczba publikacji czy tworzących się organizacji społecznych poświęconych zagadnieniu praw uczniowskich. Konieczne jest jego wzmocnienie właśnie poprzez system wyspecjalizowanych tylko w zakresie uczniowskim organów rzecznikowskich.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 4 lit. d UPO)	Zachowanie tajemnicy komunikowania się może znacznie ograniczyć oddziaływania wychowawcze , dyscyplinujące , szczególnie w zakresie hejtu, nękania, zastraszania, czy podejmowania kroków chroniących życie, gdy pojawiają się komunikaty dot. zamiaru samobójstwa, autodestrukcji. Taki zapis pozwala także na uczestniczenie ucznia w płatnych różnych zawodach, konkursach, turniejach krajowych, międzynarodowych. Zlikwidować zapis lub dodać z wyjątkiem informacji mogącej ratować zdrowie, życie ucznia, nauczyciela, pracownika szkoły itp. …., w tym konkursach, olimpiadach ….na które rada pedagogiczna wyraża zgodę.	**Uwaga częściowo uwzględniona** Nie należy interpretować przepisów prawa fragmentarycznie, w oderwaniu od całości. W tym przypadku takie ryzyko nie występuje, biorąc pod uwagę treść art. 30a ust. 2-3 UPO. Zachowanie tajemnicy komunikowania się zostało jednak wykreślone z projektu jako wynikające z przepisów ogólnych i nierodzące potrzeby ponownego

				wpisywania w katalog (uwagi RCL-u). Odnosząc się z kolei do uwagi dot. płatnych zawodów, konkursów i turniejów: projektodawca nie planuje limitować uczniów w zakresie tego rodzaju aktywności, nawet płatnych, ponieważ mają oni prawo brać w nich udział. Oczywiście jednak jeśli ktoś zapisuje się do udziału w płatnym konkursie, olimpiadzie czy turnieju, musi uiścić opłatę rejestracyjną. Tak samo, o fakcie zapisania się na taki konkurs np. samodzielnie przez ucznia dyrektor szkoły lub placówki musi być poinformowany, ponieważ odpowiada on za organizację działania szkoły lub placówki.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 pkt 4)	Wolność słowa i uzewnętrznianie przekonań, pozwala np.: na słowa, przez uczniów uznawane jako niewulgarne, praktykowanie modlitw w szkole przez wyznawców islamu, posiadania ubioru zasłaniającego całe ciało i twarz, noszenie ubioru z różnymi motywami, grafikami np: marihuany, innych używek, nawoływanie do wojny, słowne i ubiorem popieranie przestępców, czy polityków, terrorystów itp. Przysługuje wolność słowa, które nie łamią norm społecznych i kultury słowa. W dokumencie winno być określone co to są ogólnie przyjęte normy społeczne . Normy społeczne to klauzula generalna, zwrot niedookreślony. Usunąć: uzewnętrznianie przekonań.	**Uwaga nieuwzględniona** Nie należy interpretować przepisów prawa fragmentarycznie, w oderwaniu od całości. Nawoływanie do wojny, popieranie przestępców czy terrorystów poprzez ubiór będzie zakazane na podstawie art. 42b ust. 1 pkt 4 UPO.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 10 UPO)	Autorskie są także filmy, wypowiedzi, zapisy nauczycieli np. w zeszytach, zatem winien być zakaz ich rozprzestrzeniania bez zgody autora – nauczyciela. Szanować prawa autorskie cudzych utworów, wypowiedzi ustnych i pisemnych. Dodać nie nagrywać i nie rozprzestrzeniać bez zgody autora, w tym nauczyciela	**Wyjaśnienie** Przedstawione przykłady nie stanowią utworów w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie

				autorskim i prawach pokrewnych.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 2 UPO)	W Statucie szkoła powinna mieć możliwość dodania obowiązków uczniowskich , dostosowanych do charakteru szkoły, tym bardziej , że w niniejszym projekcie jest możliwość zwiększenia katalogu praw ucznia ! Szkoła winna mieć znaczną autonomię w tym zakresie. Usunąć ust 2 w Art.42 b Określić co to są normy społeczne, taki zapis jest zbyt ogólny.	**Wyjaśnienie** W prawniczej doktrynie coraz częściej występuje pogląd, że art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, który nakazuje, by ograniczenia praw i wolności ludzkich (czyli także obowiązki, ponieważ zawsze ograniczają one prawo/wolność człowieka, kierując się zasadą ich korelatywności) ustanawiać tylko w ustawie. Stanowisko to wzmacniane jest doświadczeniami z okresu pandemii COVID-19, gdzie sądy administracyjne kwestionowały obostrzenia nakładane na podstawie aktu podustawowego (rozporządzenia). Z tego względu projektodawca woli ściśle wykładać zasadę wyłączności ustawy z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i dlatego w taki sposób przygotował katalog obowiązków w projektowanym art. 42b UPO. Jednocześnie jednak, rozwiązanie to pozostawia szkole pewną autonomię do doszczegółowienia niektórych obowiązków –zob. art. 42b ust. 1 pkt 1, 5, 6, 8 UPO (UPO w numeracji w wersji przedstawionej do konsultacji publicznych).

				Prosimy też pamiętać, że na zasadzie *lex specialis* nic nie stoi na przeszkodzie, by uczniowie konkretnych szkół posiadali też i inne, niewynikające z UPO obowiązki. Przykładowo obowiązek dbania o środowisko wynikać przecież będzie z art. 86 Konstytucji RP oraz ustawy o ochronie przyrody. To zatem, że nie znajduje się on w katalogu uczniowskich obowiązków, nie stoi na przeszkodzie, by wymagać od uczniów jego przestrzegania. Być może bowiem nie będzie to obowiązek uczniowski w rozumieniu UPO, ale będzie to obowiązek konstytucyjny, a z tych obowiązków również trzeba będzie się wywiązywać. To samo przywołać trzeba w zakresie obowiązków ściśle związanych np. z istotą zawodu, w którym dany uczeń się kształci. Pojęcie norm społecznych jest zaś pojęciem zastanym i ma dokładnie takie samo znaczenie jak choćby zasady współżycia społecznego występujące w Kodeksie cywilnym.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Zakaz uczestniczenia w wycieczce, w wydarzeniu kulturalnym, rozrywkowym, itp., jest ważnym środkiem oddziaływania wychowawczego , szczególnie służącego poprawienia zachowania ucznia, jego relacji z innymi członkami społeczności szkolnej. Nie powinno być dopisku dot. realizacji podstawy programowej, bo wszystkie działania w szkole , zdobywanie kluczowych kompetencji , umiejętności można włączyć do realizacji podstawy programowej.	**Wyjaśnienie** Dopisek dot. realizacji podstawy programowej jest kluczowy, ponieważ w razie

			Dodać: jednorazowe wyłączenie udziału ucznia w wycieczce szkolnej, klasowej, wydarzeniu kulturalnym , sportowym, rozrywkowym organizowanym przez szkołę.	jego braku dyrektorzy mogliby narazić się na zarzut naruszenia istoty prawa do nauki (art. 70 ust. 1 Konstytucji RP), a to jest zakazane przez art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 3 UPO)	Jako pkt 3 - kara ograniczenia możliwości udziału w wydarzeniach kulturalnych, sportowych, rozrywkowych, wycieczkach klasowych, szkolnych na okres 2 miesięcy, o ile nie dotyczą one kształcenia w zawodzie. Karą jest nieuczestniczenie, w okresie 2 miesięcy od nałożenia kary, w wycieczkach klasowych, szkolnych, wydarzeniach kulturalnych, sportowych, rozrywkowych, o ile nie dotyczą one kształcenia w zawodzie.	**Uwaga częściowo zasadna** Wyłączenie w zakresie kształcenia w zawodzie jest dodane w przepisach o środku, o którym mowa w art. 42c ust. 4 UPO (numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych). Tego środka nie można nałożyć, jeśli dane wydarzenie dotyczy kształcenia w zawodzie.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 6 UPO)	Rada Szkoły składająca się z uczniów, np. w szkole podstawowej z klas 6-8, rodziców i nauczycieli nie powinna wydawać opinii dot. udzielenia kary uczniowi. Zakres przekazywanych informacji może nie zabezpieczyć odpowiednio danych osobowych, rodzinnych itp. rozpatrywanego ucznia, często danych wrażliwych. RODO!! Usunąć : zasięgniecie opinii rady szkoły. Usunąć: odwołanie od kary do rady szkoły.	**Wyjaśnienie** Rada szkoły lub placówki będzie organem rozpatrującym odwołania w ramach uspołeczniania szkół. Przepisy z zakresu ochrony danych osobowych nie stoją tu na przeszkodzie, ponieważ poprzez przyznanie radom szkół takich kompetencji ich członkowie z mocy samego prawa otrzymają możliwość przetwarzania danych osobowych znajdujących się w aktach danej sprawy. W razie braku rady szkoły lub placówki jej zadania wykonuje rada pedagogiczna (zob. art. 82 ust. 2 UPO).

		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 16 UPO)	Przepisy dot. praw i obowiązków ucznia dotyczą m.in. uczniów klas 1-8 w szkole podstawowej to również wszystkie kary, powinny ich dotyczyć. W ostatnich latach znaczne problemy wychowawcze sprawiają uczniowie klas 1-3. Usunąć ust.16	**Wyjaśnienie** Ustęp 16 (numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych) nie wyłącza możliwości oddziaływania wychowawczego na dzieci z klas I-III. Wyłącza on jedynie możliwość przeprowadzania formalnego postępowania o ukaranie z uwagi na niski wiek. Nadal jednak będzie możliwe stosowanie wobec nich działań wychowawczych oraz w uzasadnionych przypadkach wnioskowanie do kuratora oświaty o przeniesienie dziecka do innej szkoły lub placówki.
		art. 1 pkt 5-6 (art. 80-81 UPO)	Rady szkoły w szkole podstawowej nie są wskazane ze względu na małe doświadczenie życiowe uczniów klas 1-8 mających uczestniczyć w obradach, problem z zapewnieniem aktywności rodziców w organach szkoły, prawnym egzekwowaniem ochrony danych osobowych, niekaralności itp. Usunąć proponowane nowe brzmienie o obowiązku tworzenia rad szkoły. Obecne zadania rad rodziców są w pełni wystarczające.	**Wyjaśnienie** Artykuł 81 ust. 2-3 UPO wylicza grupy uczniów, którzy nie wchodzą lub nie muszą wchodzić w skład rady szkoły lub placówki, mówiąc m.in. o młodszych dzieciach (uczniowie z klas I-IV nie wchodzą w skład rady szkoły lub placówki, a z klas V-VI nie muszą wchodzić; to jest skuteczna gradacja dojrzałości dzieci w zakresie kompetencji zasiadania w radzie szkoły lub placówki). To sprawia, że członkowie tej rady będą musiały być osobami dojrzałymi (co najmniej V klasa szkoły podstawowej, a w

				przypadkach części szkół nawet co najmniej VII).
		art. 1 pkt 8 (art. 85 ust. 2b UPO)	Uczniowie wybiorą nauczyciela , ale nauczyciel nie wyrazi zgody by być opiekunem SU, funkcja ta nie jest obowiązkiem nauczyciela. Na opiekuna SU wybiera się nauczyciela, który kandydował jako opiekun SU.	**Uwaga uwzględniona** w zakresie konieczności wyrażenia zgody przez nauczyciela na wyznaczenie na tę funkcję.
		Uwaga ogólna	Podsumowując, projekt ustawy dot. m.in. Praw i Obowiązków Ucznia oraz powołania Rzecznika Praw Uczniowskich nie ma nic wspólnego z DEREGULACJĄ , o której tak głośno mówi się w Polsce. Tworzenie kolejnych stanowisk jak: Rzecznik Praw Uczniowskich: krajowy, wojewódzki, powiatowy, szkolny– to kolejne organy administracyjne, których ilość miał być też ograniczony. Proponowana wysokość wynagrodzenia dla Szkolnego Rzecznika Praw Uczniowskich w stosunku do innych Rzeczników Praw Uczniowskich jest oburzające. Z naszych doświadczeń zawodowych wynika, że współczesny uczeń , szczególnie w szkole podstawowej winien znać szczegółowo swoje obowiązki, konkretnie określone w statucie szkoły. Trudno też jest takie same obowiązki ujmować dla uczniów szkół podstawowych, specjalnych, ponadpodstawowych. Dotychczas można było to zrobić w statucie szkoły, teraz ten katalog jest zamknięty.	**Wyjaśnienie** Projektodawca wskazuje też, że w przypadku funkcji Krajowego/Wojewódzkiego Rzecznika Praw Uczniowskich funkcja ta będzie pełniona w pełnym wymiarze czasu pracy. To uzasadnia przyznanie mu wynagrodzenia miesięcznego. W przypadku Szkolnych Rzeczników Praw Uczniowskich natomiast to dodatkowa funkcja, połączona z funkcją opiekuna samorządu uczniowskiego (tak, jak wychowawca klasy).
29.07. 2025	Osoba fizyczna	Uwaga ogólna	W praktyce szkolnej sytuacja ta budzi wiele wątpliwości – zarówno wśród nauczycieli, jak i rodziców oraz samych uczniów. Brakuje jednoznacznych, obowiązujących na poziomie ogólnokrajowym przepisów, które regulowałyby: • czy i w jakiej formie pełnoletni uczeń ma prawo usprawiedliwiać swoje nieobecności samodzielnie, • czy szkoła ma prawo wymagać dokumentów (np. pisemnego usprawiedliwienia, oświadczenia), • w jakim zakresie rodzice mają prawo wglądu do informacji w dzienniku elektronicznym, jeśli uczeń nie wyrazi na to zgody. Obecnie szkoły często opracowują własne wewnętrzne regulaminy, co prowadzi do braku spójności między placówkami i utrudnia egzekwowanie jakichkolwiek zasad. W praktyce jako wychowawca nie mam skutecznych narzędzi, by zweryfikować lub wyegzekwować usprawiedliwienia od uczniów pełnoletnich. Zdarza się również, że część rodziców chciałaby nadal mieć kontrolę i dostęp do informacji o frekwencji dziecka, ale – w świetle planowanych przepisów – pełnoletni uczeń może to zablokować. W związku z powyższym zwracam się z prośbą o rozważenie doprecyzowania przepisów prawa oświatowego w tym zakresie, tak by: • jasno określono, kto ma prawo usprawiedliwiać nieobecności pełnoletniego ucznia, • wskazano, jakie formy usprawiedliwienia są akceptowalne (np. pisemne, elektroniczne),	**Wyjaśnienie** Przedstawione kwestie są regulowane w tym projekcie ustawy. Uczeń pełnoletni ma prawo sam usprawiedliwiać swoje nieobecności, a przy usprawiedliwieniu będzie trzeba wskazać powód nieobecności (zob. projektowany art. 42b ust. 1 pkt 8 UPO). Co do sprzeciwu wobec dostępu do informacji o pełnoletnim uczniu, zakres sprzeciwu obejmuje: art. 44b ust. 5 pkt 5, art. 44b ust. 6 pkt

			• oraz uregulowano kwestie dostępu rodziców do danych ucznia po ukończeniu przez niego 18. roku życia. Ujednolicenie tych zasad byłoby dużym wsparciem dla nauczycieli i ułatwiłoby pracę wychowawczą.	7, art. 44e ust. 2 i 4 oraz art. 44g ust. 1 USO. Co do szczegółowych ustaleń dot. trybu, formy i terminu usprawiedliwień – jest to zagadnienie scedowane na szkoły i placówki, które mogą to regulować w ramach swojej wewnętrznej autonomii. Projektodawca początkowo planował ustalić tryb usprawiedliwiania nieobecności na poziomie ustawy. Taka propozycja nie została jednak zaakceptowana przez Zespół ds. Programowania Prac Rządu na posiedzeniu w dn. 24 lutego 2025 r. Bez akceptacji tegoż Zespołu projekt nie mógł natomiast zostać wpisany do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów, a zatem nie mógł być procedowany. Dlatego, uwzględniając stanowisko Zespołu ds. Programowania Prac Rządu, zdecydowano się na rozwiązanie pośrednie, tj. statutowe, ale z ustawowym obowiązkiem wskazywania powodu nieobecności.
29.07.2025	Osoba fizyczna	Uwaga ogólna	Szkolny rzecznik praw uczniowskich - funkcja niepotrzebna - tym zajmuje się pedagog szkolny i społeczny, jest również psycholog szkolny. Poza tym wybrany nauczyciel mię będzie tak samo dobrze postrzegany przez dzieci - w jednych klasach uczy i zna dzieci, w innych nie, może być wychowawcą i wtedy jego uczniowie czy wychowankowie do kogo mają się zgłosić gdyby sytuacja dotyczyła jego osoby?	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za przedstawione stanowisko. W odniesieniu do

			Frekwencja podwyższona do 70% - bardzo dobra propozycja. Niech jednak każde usprawiedliwienie od rodziców wymaga ich uzasadnienia (wtedy skończy się usprawiedliwianie wyjazdów rodzinnych za granicę,a jeżeli będą kłamać to na własną odpowiedzialność). Kary - duża ilość godzin nieusprawiedliwionych czy wagary, ucieczki z lekcji, powinny być karane dodatkowo: rodzic, który nie potrafi dopilnować obowiązku szkolnego powinien mieć zawieszane, czy potrącane 800+ decyzją dyrektora że skutkiem natychmiastowym,a nie karany przez sąd rodzinny, gdzie sprawy ciągną się za długo.	Szkolnych Rzeczników, żaden ze wskazanych zawodów nie posiada twardych kompetencji, które są w ustawie przyznawane Szkolnym Rzecznikom. Nic jednak nie stoi na przeszkodzie, by w głosowaniu wybrać czy to psychologa, czy pedagoga na to stanowisko. Co do nieobecności, przy ich usprawiedliwieniu będzie trzeba wskazać powód nieobecności (zob. projektowany art. 42b ust. 1 pkt 8 UPO). Jest to jedna ze zmian dokonywanych w tym projekcie ustawy. Co do kar, decyzja o powiązaniu nieobecności z 800+ nie leży w zakresie tej ustawy, a w kompetencjach Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
29.07.2025	Stowarzyszenie Precedens Fundacja Varia Posnania Stowarzyszenie Kogutorium	art. 1 pkt 1 (art. 4 pkt 20a UPO)	Propozycje zmian przepisu: •zmienić jednostkę redakcyjną pkt 20a – z „pkt 20a” na „pkt 20b”; •wyraz „i” zastąpić przecinkiem; •dodać po wyrazie „20” wyrazy „i 20a”; •dodać pkt 20a w brzmieniu: „20a) pracownikach szkoły – należy przez to rozumieć pracowników obsługi oraz administracji szkoły;”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „Ilekroć w dalszych przepisach jest mowa bez bliższego określenia o: […] 20a) pracownikach szkoły – należy przez to rozumieć pracowników obsługi oraz administracji szkoły; 20b) społeczności szkolnej – należy przez to rozumieć łącznie osoby, o których mowa w pkt 18, 19, 20 i 20a;” Uzasadnienie	**Uwaga nieuwzględniona** Środowisko szkolne nie może być utożsamiane ze środowiskiem akademickim, gdzie pracownicy administracyjni i obsługi są reprezentowani w organach kolegialnych uczelni. W przypadku środowisk szkolnych pracownicy ci nie są np. częścią rady szkoły lub placówki (zob. skład rady szkoły lub placówki określony

	Polska Rada Organizacji Młodzieżowych w wersji przesłanej przez Stowarzyszenie Precedens		Niniejsza poprawka ma charakter symboliczny i wskazuje na solidarystyczne rozumienie społeczności szkolnej jako wszystkich osób zaangażowanych w jej działanie. Jej celem jest podkreślenie częstokroć pomijanego wpływu pracowników administracji oraz obsługi na sprawne funkcjonowanie szkoły lub placówki. Jednocześnie ma stanowić furtkę dla uwzględniania pracowników w procesach decyzyjnych – również innych niż tylko w ramach obowiązków związanych bezpośrednio z ich obszarem działania – w ich zakładzie pracy. Stąd też wprowadzenie niniejszych działań uznajemy za wskazane.	w art. 81 ust. 1 UPO) czy nie mają własnej rady na wzór rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego. Powodem tego jest to, że w radzie szkoły lub placówki nie podejmuje się decyzji o istotnym znaczeniu dla pracowników administracyjno-technicznych. Analiza jej zadań (art. 80 ust. 2 UPO) pokazuje, że kompetencje rady szkoły lub placówki są związane ściśle z nauczycielami, uczniami i rodzicami. Decyzje istotne dla pracowników administracyjnych i obsługi zaś są podejmowane bezpośrednio przez dyrektora szkoły lub placówki jako kierownika zakładu pracy. Z tego względu projektodawca nie uważa, że pracownicy administracyjni i obsługi powinni wchodzić w skład projektowanej definicji społeczności szkolnej, jak również być członkami rad szkół i placówek. Taka zmiana wykraczałaby bowiem poza przyjęte ramy funkcjonowania szkół i placówek oświatowych.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 5 UPO)	Propozycja zmiany przepisu: •dodać po wyrazach „lub które naruszają zasady bezpieczeństwa obowiązujące w tej szkole lub placówce;” wyrazy „odebrane przedmioty należy złożyć w miejscu określonym w statucie tej szkoły lub placówki i wydać uczniowi po zakończeniu zajęć w danym dniu, chyba że posiadanie tych przedmiotów jest zabronione na podstawie odrębnych przepisów;”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian:	**Uwaga uwzględniona**, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych

			„1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma prawo w szczególności do: […] 5) posiadania na terenie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, przedmiotów osobistych przy sobie lub przechowywania tych przedmiotów w miejscu do tego przeznaczonym, w sposób określony w statucie tej szkoły lub placówki; przedmioty osobiste nie mogą być odebrane uczniowi, z wyjątkiem przedmiotów, których posiadanie zagraża bezpieczeństwu osób przebywających w tej szkole lub placówce lub które naruszają zasady bezpieczeństwa obowiązujące w tej szkole lub placówce; odebrane przedmioty należy złożyć w miejscu określonym w statucie tej szkoły lub placówki i wydać uczniowi po zakończeniu zajęć w danym dniu, chyba że posiadanie tych przedmiotów jest zabronione na podstawie odrębnych przepisów;” Uzasadnienie Stowarzyszenie Precedens spotkało się z istotnym problemem dotyczącym tego, w jaki sposób szkoła może ingerować we własność ucznia. Szkoły często działają nieproporcjonalnie, pozbawiając ucznia władztwa nad rzeczą bez konkretnej podstawy prawnej. Ponadto stosują zróżnicowane rozwiązania w zależności od ich własnego uznania, co w praktyce prowadzi do naruszeń praw uczniowskich. W dzisiejszej rzeczywistości nie powinno budzić wątpliwości, że uczniowie będą posiadać przy sobie narzędzia używane do samoobrony, na przykład gaz pieprzowy. W związku z tym powstaje pytanie, co powinien zrobić uczeń, który dla swojego bezpieczeństwa posiada taki środek. Czy powinien ukryć wspomniany gaz pieprzowy w krzaku przed terenem szkoły i po jego opuszczeniu zabrać go z powrotem, licząc na to, że nikt go w międzyczasie nie zabierze? Przyjmując, że choć samo zabranie takich rzeczy nie jest rozwiązaniem idealnym, aczkolwiek koniecznym, należałoby jeszcze określić, gdzie takie przedmioty będą odkładane (na przykład w osobistej szafce ucznia lub w sekretariacie szkoły). Określenie tego miejsca można bez problemu pozostawić prawodawcy statutowemu. Natomiast w ocenie Stowarzyszenia Precedens kwestia odbioru tych przedmiotów powinna być uregulowana już na poziomie ustawowym. Podczas trwania projektu „Warszawski Przegląd Statutowy” opiniujący często spotykali się z postanowieniami statutów, które stanowiły, iż skonfiskowane rzeczy mają odebrać rodzice ucznia (nawet pełnoletniego) w określonych godzinach, co rodziło problemy w sytuacji, gdy rodzice na przykład pracowali w tym czasie. Stąd potrzeba jednolitej regulacji tego aspektu poprzez wskazanie, że odebrane uczniowi przedmioty mają mu zostać oddane po zakończeniu przez niego zajęć w danym dniu. Szkoła nie wydawałaby natomiast przedmiotów, których posiadanie jest zabronione na podstawie innych przepisów. W takiej sytuacji byłaby zobligowana powiadomić odpowiednie służby, co wynika jednak z innych przepisów i nie ma potrzeby zaznaczania tego w ustawie – Prawo oświatowe. W związku z tym jako uzasadnione jawi się określenie, w jaki sposób szkoła powinna postępować w przypadku odebrania uczniowi przedmiotów osobistych, tak aby zmniejszyć ryzyko arbitralności działań szkoły.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust.	Propozycje zmian przepisu: • usunąć „:” po wyrazach „w szczególności ze względu na”; • wyraz „i” przed wyrazami „orientację seksualną” zastąpić przecinkiem; •„;” zastąpić wyrazami „i tożsamość płciową;”.	**Uwaga nieuwzględniona** Dwukropek stosuje się wtedy, gdy wyliczenie zawiera więcej

		2 pkt 2 UPO)	Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „2. Uczniowi w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, przysługuje wolność: […] 2) od dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w szczególności ze względu na płeć, wiek, wygląd, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, pochodzenie etniczne, wyznanie albo jego brak, orientację seksualną i tożsamość płciową;” Uzasadnienie Według badań przeprowadzonych przez Fundację Varia Posnania w 2023 roku 52% spośród ankietowanych, którzy dokonali coming out'u (procesu ujawniania swojej orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej), doświadczyło dyskryminacji ze względu na orientację seksualną lub tożsamość płciową, której oznaką były bagatelizowanie problemu niecispłciowości bądź też nieumiejętność odpowiedniego zachowania i działania w stosunku do osób niecispłciowych, na przykład poprzez nierespektowanie wybranych zaimków czy też korzystanie z martwego imienia (deadname). Ominięcie tego aspektu w ramach wolności uczniowskich stanowi pominięcie istotnego problemu społecznego. Umieszczenie kryterium braku dyskryminacji ze względu na tożsamość płciową w katalogu wolności uczniowskich stanowić będzie wzmocnienie ochrony praw osób niecispłciowych, co będzie miało szczególne znaczenie w kontekście funkcjonowania szkół w regionach, w których idee równości praw osób niecispłciowych nie są dostrzegane. Należy również zauważyć, że niepoprawne jest użycie „:” po wyrazach „w szczególności ze względu na” w pkt 2 proponowanego przepisu1. Wskazać trzeba, że racjonalny ustawodawca powinien przy tworzeniu aktów prawnych zachować pewnego rodzaju ciągłość i spójność, co wynika także z zasad techniki prawodawczej. Choć zastosowanie dwukropka przed wyliczeniem nie jest niepoprawne interpunkcyjnie, to jednak ustawodawca w wielu innych aktach prawnych po wyrazach „w szczególności” rozpoczyna od razu bezpośrednie wyliczenie. Wystarczy wspomnieć choćby o art. 113 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 277 z późn. zm.), art. 41b § 8, art. 53 § 2 i art. 115 § 25 pkt 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 383; dalej „k.k.”).	niż dwa elementy. Tak, jak jest w tym przypadku. W zakresie tożsamości płciowej, zakaz dyskryminacji z tego powodu zawiera się merytorycznie w dotychczasowym brzmieniu projektowanego ustępu. Jest to ponadto katalog otwarty, a wyliczenie to jest spójne z wyliczeniem wskazanym w art. 30a ust. 2 UPO i innymi ustawami.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 3 UPO)	Propozycja zmiany przepisu: • zastąpić wyrazy „ogólnie przyjętymi normami społecznymi” wyrazami „zasadami współżycia społecznego i normami etycznymi”. Brzmienie po wprowadzeniu zmiany: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] 3) zachowywać się zgodnie z zasadami współżycia społecznego i normami etycznymi podczas zajęć organizowanych na terenie tej szkoły lub placówki i poza nim, przerw w zajęciach, uroczystości, imprez oraz wyjść grupowych i wycieczek;” Uzasadnienie Projektodawca nie określa, co stanowić ma kategoria „ogólnie przyjętych norm społecznych”, wprowadzając ją do ustawy po raz pierwszy. W ocenie opiniujących nieuzasadnione jest wprowadzanie	**Uwaga nieuwzględniona** Z punktu widzenia leksykalnego pojęcia te mają takie samo znaczenie (co potwierdzają też publikacje naukowe, np.: J. Nowacki, *O normatywnych (abstrakcyjno-generalnych) i sytuacjonistycznych rozumieniach zasad współżycia społecznego*, „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii

			tej nowej klauzuli generalnej w sytuacji, gdy ustawodawca posługuje się już na gruncie obowiązujących przepisów oświatowych, a których treść wydaje się tożsama – „zasadami współżycia społecznego i normami etycznymi". Zgodnie bowiem z art. 44b ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 881) wskazane kryteria stanowią podstawę dokonywania oceny zachowania ucznia. Obowiązek określonego „zachowania się" w szkole w ocenie opiniujących powinien być komplementarny z kryteriami dokonywania oceny zachowania ucznia. Ponadto wprowadzenie nowego pojęcia „ogólnie przyjętych norm społecznych" może spowodować trudności co do określenia jego treści. Opiniujący, zapoznając się z projektem ustawy, nie byli jednak w stanie wskazać jasnego rozróżnienia pomiędzy proponowanym pojęciem a wymienionymi pojęciami obecnymi już w tej dziedzinie prawa. Może to powodować trudności w praktyce stosowania proponowanych przepisów. Co więcej, rozumienie pojęcia „zasad współżycia społecznego" ma już swój istotny dorobek i jest stałym elementem polskiego systemu prawnego, tak więc może okazać się bardziej zrozumiałe.	Społecznej" 3/2023, s. 9-11), a fraza „ogólnie przyjęte normy społeczne" jest pojęciem bliższym nie-prawnikom, którzy nie mają na co dzień do czynienia z pojęciem „zasad współżycia społecznego" charakterystycznym dla prawa cywilnego. Dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, szczególnie gdy w szkole nie pracują, co do zasady, prawnicy, a uczniowie mają niski wiek, bardziej zrozumiałe dla nich wszystkich będzie pojęcie zastosowane w przedstawionym projekcie ustawy. Znaczenie w obu przypadkach jest jednak takie samo.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 4 UPO)	Brzmienie zgodnie z projektem: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] 4) ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, a w przypadku, o którym mowa w art. 100, nosić na terenie szkoły lub placówki jednolity strój; noszenie stroju nawołującego do nienawiści, dyskryminującego, sprzecznego z przepisami prawa lub stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa innych osób przebywających w szkole lub placówce lub samego ucznia jest niedozwolone;" Propozycja zmian przepisu **Wersja 1** •usunąć wyrazy „ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, a"; •usunąć wyrazy „lub stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa innych osób przebywających w szkole lub placówce lub samego ucznia". Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] 4) w przypadku, o którym mowa w art. 100, nosić na terenie szkoły lub placówki jednolity strój; noszenie stroju nawołującego do nienawiści, dyskryminującego, sprzecznego z przepisami prawa jest niedozwolone;"	**Uwaga częściowo uwzględniona** Z punktu widzenia leksykalnego pojęcia te mają takie samo znaczenie (co potwierdzają też publikacje naukowe, np.: J. Nowacki, *O normatywnych (abstrakcyjno-generalnych) i sytuacjonistycznych rozumieniach zasad współżycia społecznego*, „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej" 3/2023, s. 9-11), a fraza „ogólnie przyjęte normy społeczne" jest pojęciem bliższym nie-prawnikom, którzy nie mają na co dzień do czynienia z pojęciem „zasad

			Uzasadnienie W ocenie opiniujących fragment przepisu „lub stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa innych osób przebywających w szkole lub placówce lub samego ucznia” stanowi superfluum, gdyż kwestia zagrożenia dla bezpieczeństwa znajduje już swoje oparcie w obowiązującym porządku prawnym. Przepis wcześniej stanowi, że uczeń nie może nosić stroju sprzecznego z przepisami prawa, a zatem wszelkie elementy ubioru, które realnie zagrażają zdrowiu lub życiu uczniów, nauczycieli bądź innych osób przebywających na terenie szkoły, zasadniczo będą już objęte zakazem wynikającym z norm prawnych, na przepisów prawa karnego, oświatowego czy BHP. Sformułowanie „ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi” nie spełnia w ocenie opiniujących wymagań płynących z zasady określoności prawa. Na podobną kwestię zwrócił uwagę również wcześniejszy projektodawca, co wynika z analizy uzasadnienia projektu ustawy – Prawo oświatowe. Wnioskodawcy zrezygnowali w toku prac legislacyjnych z użycia tego pojęcia: „W przepisie dotyczącym przestrzegania zasad ubierania się uczniów na terenie szkoły zrezygnowano z wyrażenia dotyczącego dbania o schludny wygląd, kierując się zgłaszanym w tej kwestii przez uczniów, rodziców i nauczycieli wątpliwościami dotyczącymi zakresu pojęcia »schludny«, jako bardzo szeroko rozumiany i nieprecyzyjny”. Obowiązki ucznia powinny być określone w sposób jasny, konkretny i precyzyjny, tak aby każdy uczeń był w stanie zrozumieć, w jaki sposób powinien zachowywać się na terenie szkoły i jakie normy go obowiązują. Wymóg określoności prawa, zawierający w sobie również wymóg jego precyzyjności, wynika z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.). Nieprecyzyjne określenie obowiązków ucznia w statucie może prowadzić do nadużyć względem ucznia, jako że to po stronie osób egzekwujących obowiązek „ubierania się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi” leży możliwość arbitralnego ustalenia, czym w danej sytuacji są wskazane normy oraz czy ubranie ucznia kwalifikuje się jako takie ze względu na niedookreśloność tego pojęcia. Należy zaznaczyć, że szczególnie kwestie upodobań estetycznych mają w pełni subiektywny wymiar. Nie istnieje jeden określony kanon „ubrania się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi”, który nie budziłby wątpliwości, co wchodzi (albo i nie) w jego zakres. W praktyce określenie to może prowadzić do dyskryminacji osób ubierających się inaczej (na przykład z przyczyn kulturowych, religijnych, tożsamościowych), wzmacniania stereotypów płciowych, a przede wszystkim do nadmiernej ingerencji szkoły w sferę wolności osobistej ucznia, w tym w prawo do wyrażania siebie. Opiniujący nie przesądzają, że chęć uregulowania przez projektodawcę zasad ubierania się na terenie szkoły nie jest słuszna, i dostrzegają zagrożenia, które mogą płynąć z proponowanej zmiany. Opiniodawcy nie widzą jednak innego rozwiązania ustawowego, które mogłoby czynić zadość wymaganiom zasad techniki prawodawczej, ze względu na nieostrość pojęć, którymi należałoby się posłużyć do wprowadzenia takiego obowiązku o charakterze generalnym. Obawiając się możliwych nadużyć, których przykładów znamy z praktyki bardzo wiele, opiniujący sądzą w związku z tym, że ograniczanie zasad swobody ubierania się ucznia powinno zostać ograniczone wyłącznie do przypadków związanych przede wszystkim z naruszaniem prawa oraz praw i wolności innych osób. Możliwość posługiwania się klauzulami generalnymi jest jak najbardziej dozwolona, jednak zależna od konkretnego przepisu i tego, jak duże zagrożenie arbitralnego traktowania może stwarzać.	współżycia społecznego” charakterystycznym dla prawa cywilnego. Dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, szczególnie gdy w szkole nie pracują, co do zasady, prawnicy, a uczniowie mają niski wiek, bardziej zrozumiałe dla nich wszystkich będzie pojęcie zastosowane w przedstawionym projekcie ustawy. Znaczenie w obu przypadkach jest jednak takie samo. Przesłanka bezpieczeństwa jest kluczowa do pozostawienia w projektowanym przepisie, ponieważ nie można dopuścić noszenia choćby tzw. kurtek ze skóry z ćwiekami. To tylko jeden z przykładów, gdzie bezpieczeństwo mogłoby być naruszone w zakresie ubioru. Uwzględniono jednak uwagę w zakresie zmiany wyrażenia „ubierać się” na „nosić strój”, co przyczyni się do spójności przepisów i wyeliminuje wątpliwości interpretacyjne.

			Wersja 2 (jeśli wersja 1 nie zostanie uwzględniona) Propozycje zmian przepisu: • wyrazy „ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi” zastąpić wyrazami „nosić strój zgodny z ogólnie przyjętymi normami społecznymi”; •usunąć wyrazy „lub stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa innych osób przebywających w szkole lub placówce lub samego ucznia”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] 4) nosić strój zgodny z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, a w przypadku, o którym mowa w art. 100, nosić na terenie szkoły lub placówki jednolity strój; noszenie stroju nawołującego do nienawiści, dyskryminującego, sprzecznego z przepisami prawa jest niedozwolone;” Uzasadnienie Efekty projektu polegającego na sprawdzaniu statutów warszawskich szkół „Warszawski Przegląd Statutowy” zrealizowanego przez Stowarzyszenie Precedens pokazują, że szkoły obecnie mają problem z właściwym stosowaniem przepisu art. 99 pkt 3 ustawy – Prawo oświatowe, który stanowi, że „Obowiązki ucznia określa się w statucie szkoły z uwzględnieniem obowiązków w zakresie: […] 3) przestrzegania zasad ubierania się uczniów na terenie szkoły lub noszenia na terenie szkoły jednolitego stroju – w przypadku, o którym mowa w art. 100”. Ponad 70% statutów sprawdzonych przez Stowarzyszenie określało wyżej wymienione zasady w sposób niezgodny z prawem, wykraczając poza delegację ustawową. Szkoły często interpretują swoją kompetencję do określenia „zasad ubierania się uczniów” jako kompetencję do regulowania wszystkich elementów wyglądu ucznia. W rzeczywistości jednak wskazane pojęcie ustawowe zasadniczo ogranicza się do możliwości regulowania zasad dotyczących stroju ucznia – jego ubrania czy obuwia. Niniejsza nowelizacja nie odpowiada na ten zasadniczy problem i nie uwzględnia potrzeb w tym zakresie. Posłużenie się tym samym pojęciem, które dotychczasowo sprawiało szkołom zasadnicze trudności w jego stosowaniu, nie jest w ocenie opiniujących uzasadnione. Opiniodawcy uważają, że ustawodawca powinien wyjść naprzeciw powołanym potrzebom i możliwie najbardziej doprecyzować, co konkretnie może uregulować szkoła w tym zakresie. Posłużenie się pojęciem „strój” zdaje się dla opiniujących bardziej precyzyjne, ponieważ w sposób oczywisty nie można do niego zaliczyć takich elementów jak fryzura, szczególnie, że w dalszej części przepisu projektodawca konsekwentnie mówi o „jednolitym stroju”.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 5 UPO)	Propozycje zmian przepisu: • wyrazy „strój i wygląd” zastąpić wyrazami „wygląd, w szczególności strój”; •wyrazy „zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz koniecznością” zastąpić wyrazami „wynikających z konieczności”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian:	**Uwaga nieuwzględniona** Nie można utożsamiać stroju z wyglądem, biorąc pod uwagę treść choćby aktualnie obowiązującego art. 99 UPO. Strój to to, co określa się

			„1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] 5) przestrzegać określonych w statucie tej szkoły lub placówki zasad regulujących wygląd, w szczególności strój, podczas zajęć edukacyjnych wychowania fizycznego oraz zajęć edukacyjnych odbywających się w warsztatach, laboratoriach i pracowniach szkolnych, wynikających z konieczności zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia, wychowania i opieki;” Uzasadnienie W ocenie opiniujących wyrazy „strój i wygląd” stanowią superfluum, czyli zbędne powtórzenie treści, która nie wnosi dodatkowej wartości normatywnej. Pojęcie „wygląd” obejmuje swoim zakresem „strój”, który jest jednym z podstawowych elementów zewnętrznej prezentacji osoby. Użycie obu tych terminów razem jest rozszerzeniem przepisu, które zmniejsza jego przejrzystość. Z perspektywy legislacyjnej pożądane są zwięzłość i precyzja sformułowań. Opiniujący proponują zmianę na „wygląd, w szczególności strój”, ponieważ poza tym, że określenie to jest bardziej precyzyjne, stanowić będzie też pewną wskazówkę interpretacyjną dla szkół. W jasny sposób będzie wskazywać, że pojęcia „strój” i „wygląd” nie są tożsame oraz że „strój” jest węższą kategorią pojęciową niż „wygląd”. Mając na uwadze dotychczasowe problemy ze stosowaniem ustawy – Prawo oświatowe w zakresie regulowania ubioru ucznia, takie rozwiązanie jawi się jako potrzebne, szczególnie w kontekście wcześniejszych propozycji zmian, gdzie sugerowano generalną zmianę z „ubierania się” na „strój”. W ten sposób powstałyby dwie kategorie pojęciowe, a sam ustawodawca wskazałby, jaki jest ich wzajemny stosunek, co może zniwelować liczbę naruszeń praw ucznia. Ponadto, użyte przez projektodawcę sformułowanie „zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi” nie spełnia w ocenie opiniujących wymagań płynących z zasady określoności prawa. Na podobną kwestię zwrócił uwagę również wcześniejszy projektodawca, co wynika z analizy uzasadnienia projektu ustawy – Prawo oświatowe. Wnioskodawcy zrezygnowali w toku prac legislacyjnych z użycia tego pojęcia: „W zapisie dotyczącym przestrzegania zasad ubierania się uczniów na terenie szkoły, zrezygnowano z wyrażenia dotyczącego dbania o schludny wygląd, kierując się zgłaszanym w tej kwestii przez uczniów, rodziców i nauczycieli wątpliwościami dotyczącymi zakresu pojęcia »schludny«, jako bardzo szeroko rozumiany i nieprecyzyjny”. Obowiązki ucznia powinny być określone w sposób jasny, konkretny i precyzyjny, tak aby każdy uczeń był w stanie zrozumieć, w jaki sposób powinien zachowywać się na terenie szkoły i jakie normy go obowiązują. Wymóg określoności prawa, zawierający w sobie również wymóg jego precyzyjności, wynika z art. 2 Konstytucji RP. Nieprecyzyjne określenie obowiązków ucznia w statucie może prowadzić do nadużyć względem ucznia, jako że to po stronie osób egzekwujących obowiązek noszenia stroju i wyglądania „zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi” leży możliwość arbitralnego ustalenia, czym w danej sytuacji są wskazane normy oraz czy ubranie ucznia kwalifikuje się jako takie ze względu na niedookreśloność tego pojęcia, szczególnie, że kwestie upodobań estetycznych mają w pełni subiektywny wymiar. Nie istnieje jeden określony kanon „wyglądania i ubierania się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi”, który nie budziłby wątpliwości, co wchodzi (albo i nie) w jego zakres. W praktyce określenie to może prowadzić do dyskryminacji osób ubierających się inaczej (na przykład z przyczyn kulturowych, religijnych,	czasownikiem „ubierać się”. Wszystko pozostałe zaś (makijaż, paznokcie, włosy) to wygląd. Oba te pojęcia muszą pozostać w projekcie ustawy. Zasadne zdaje się też utrzymanie ogólnie przyjętych norm społecznych w zakresie zajęć np. z wychowania fizycznego po to, by nie tylko zapewniać bezpieczeństwo, ale również nosić taki strój, który jest adekwatny do zajęć tego rodzaju.

			tożsamościowych), wzmacniania stereotypów płciowych, a przede wszystkim do nadmiernej ingerencji szkoły w sferę wolności osobistej ucznia, w tym w prawo do wyrażania siebie. Opiniujący uważają, że zakres, w jakim ustawodawca w tym konkretnym przypadku dopuszcza możliwość określania przez statut szkoły zasad dotyczących wyglądu i stroju ucznia, powinien zostać ograniczony wyłącznie do sytuacji, w których jest to rzeczywiście uzasadnione i konieczne – a więc do przypadków wynikających z obowiązku zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia, wychowania i opieki, co zostało trafnie wskazane już w dalszej części proponowanego przepisu. Celem tej regulacji jest w końcu wyłącznie zapewnienie uczniom odpowiedniego uczestnictwa w zajęciach lekcyjnych o szczególnym charakterze, a więc przesłanki wprowadzania ograniczeń w tym zakresie powinny być ściśle powiązane z celem danej regulacji. Szersze regulowanie tej kwestii w ocenie opiniujących jawi się więc jako nieuzasadnione.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	**Wersja 1** (Stowarzyszenie Precedens) Propozycja zmiany przepisu: • usunąć wyrazy „albo zakazu wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych lub korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki, określonych w statucie tej szkoły lub placówki"; • zmienić sformułowanie „i innych urządzeń elektronicznych" na „i innych urządzeń mobilnych". Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] 6) przestrzegać warunków wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń mobilnych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki;" Uzasadnienie Opiniujący są zdecydowanie przeciwni ustanowieniu dodatkowego zakazu w katalogu obowiązków uczniowskich. W tym celu przytaczają następujące argumenty: 1. Proponowana regulacja jawi się jako nieuzasadniona i zbyt daleko idąca. Choć nie sposób zaprzeczyć, że problem nadmiernego korzystania z urządzeń mobilnych przez dzieci i młodzież jest realny, to jednak regulacje prawne powinny odpowiadać rzeczywistym zjawiskom społecznym w sposób proporcjonalny i adekwatny do zróżnicowanych potrzeb uczniów. Z obszernego raportu z marca 2025 roku Internet dzieci. Raport z monitoringu obecności dzieci i młodzieży w internecie wynika jasno, że dynamika korzystania z telefonów komórkowych różni się istotnie w zależności od wieku uczniów: „Po porannym skorzystaniu z telefonu liczba dzieci poniżej 13. roku życia sięgających po smartfona wyraźnie spada w czasie szkolnym, by ponownie wzrosnąć koło południa. […] Wśród starszych użytkowników (13–18 lat) nie obserwujemy już tego szkolnego „spadku" – pokazuje to, że telefon mają oni pod ręką także w czasie pobytu w szkole" (zob. M. Bigaj, K. Ciesiołkiewicz, K. Mikulski, A. Miotk, J. Przewłocka, M. Rosa, A. Załęska, Internet dzieci. Raport z monitoringu obecności dzieci i młodzieży w internecie, Warszawa 2025, s. 56–57.). Niniejsza regulacja jednak nie dostrzega różnic, lecz wprowadza ogólny zakaz, którego	**Uwaga częściowo uwzględniona** Argumenty za dookreśleniem, że szkoła może również wprowadzić zakaz (który już teraz wynikał z art. 99 UPO, ale sprawiał wątpliwości interpretacyjne, przez co sprawa ta zostanie dookreślona w tym projekcie ustawy) zostały przedstawione przez Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Katarzynę Lubnauer w odpowiedzi na interpelację nr 8942 z 24 kwietnia 2025 r. Należy zauważyć, że jest to tylko dookreślenie tego, co dotychczas wynikało z art. 99 UPO, tyle że powodowało interpretacyjne wątpliwości. Dla zakończenia tych wątpliwości projektodawca zdecydował się doregulować to zagadnienie, zauważając jednocześnie trendy obecne w przestrzeni publicznej (np.

			adresatem mają być wszyscy uczniowie, niezależnie od ich wieku, etapu edukacji, indywidualnych potrzeb. 2.Brakuje przekonujących argumentów na to, że ustawowe ograniczenie wnoszenia urządzeń elektronicznych na teren szkoły przyniesie długofalowe, pozytywne efekty wychowawcze. Przeciwnie – sztywne zakazy mogą wzbudzać opór, prowadzić do konfliktów i utrudniać kształtowanie dojrzałych postaw odpowiedzialności cyfrowej. Zamiast rozwijać kompetencje uczniów w zakresie świadomego korzystania z technologii szkoła staje się instytucją represyjną, odcinającą od narzędzi, które – jeśli odpowiednio wykorzystywane – mogą wspierać proces edukacyjny i rozwój osobisty. 3.Nie sposób również pominąć istotnych problemów praktycznych, jakie wiązałyby się ze stosowaniem analizowanego przepisu. Jeśli przyjąć literalne rozumienie sformułowania „inne urządzenia elektroniczne", należałoby uznać, że zakaz może obejmować nie tylko telefony komórkowe, lecz także elektroniczne zegarki, opaski sportowe, kalkulatory, a nawet niektóre przyrządy medyczne. W obecnym brzmieniu zakaz wnoszenia telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych może wywołać sytuację, gdy na gruncie legislacyjnym wnoszenie urządzeń elektronicznych mających na celu np. monitorowanie bądź też utrzymanie stanu zdrowia (np. pompa insulinowa) może zostać zakazane, co stanowi rażące odchylenie od intencji ustawodawcy. W związku z powyższym opiniujący proponują użycie sformułowania „innych urządzeń mobilnych", które jest bardziej precyzyjne. Urządzenie mobilne to przenośne urządzenie elektroniczne pozwalające na przetwarzanie, odbieranie oraz wysyłanie danych bez konieczności utrzymywania przewodowego połączenia z siecią, a więc wpisuje się w pełni w cel projektowanej regulacji. Urządzenia mobilne obejmują bowiem m.in. tablety, czy laptopy. 4.Powstaje również pytanie, co przykładowo miałby zrobić uczeń dojeżdżający samodzielnie do szkoły, który potrzebuje telefonu na przykład do kontaktu z rodzicem po zajęciach albo do sprawdzenia rozkładu jazdy. W przypadku ustanowienia takiego zakazu spodziewać się można, że uczniowie mogą być zmuszeni do pozostawiania telefonów w domu, o ile statut nie określi bardziej przystępnych warunków realizowania wskazanego obowiązku. Spowoduje to duże trudności praktyczne dla uczniów. Wprowadzenie przedmiotowego ograniczenia może w praktyce doprowadzić do nieuzasadnionego szerszego ograniczenia prawa własności, niż wynika to z literalnego brzmienia przepisu, rozciągnięcia ograniczenia władztwa nad rzeczą również na czas, kiedy uczeń nie przebywa w szkole, ze względu na fakt, że na przykład będzie on zmuszony zostawić telefon w domu; 5.Proponowany zakaz będzie również w praktyce trudny do wyegzekwowania – wielu uczniów będzie zapewne próbowało go obchodzić, na przykład korzystając z telefonów w łazienkach lub innych miejscach poza kontrolą nauczycieli, powołując się na zostawienie telefonu w domu, co może prowadzić do jeszcze większego konfliktu z normami prawa i pogorszenia atmosfery w szkole. Zamiast wspierać wychowanie do odpowiedzialnego korzystania z technologii przepisy takie tworzą pozory dyscypliny bez realnej gwarancji ich skuteczności. **Wersja 2** (w przypadku nieuwzględnienia wersji 1 – Fundacja Varia Posnania) Propozycja zmian przepisu:	poselskie projekty wnoszone do laski marszałkowskiej w tej sprawie). Rozwiązaniem kompromisowym jest zatem, jak dotychczas, pozostawić to zagadnienie do decyzji szkół lub placówek oświatowych. Zasadna jest natomiast zmiana w zakresie redakcji przepisu tak, by wtrącenie dot. zakazu dotyczyło tylko korzystania, a nie wnoszenia urządzeń, co ma znaczenie dla zagadnień logistycznych. W zakresie propozycji wpisania „urządzenia mobilne" zamiast „urządzenia elektroniczne" i argumentowania tego zagadnieniami zdrowotnymi, uwzględniona została uwaga Fundacji dla Dzieci i Dorosłych z Cukrzycą, która wprowadza zastrzeżenie, że z zakresu ewentualnego zakazu wyłączone są urządzenia, w tym telefony komórkowe, służące celom zdrowotnym. Nie jest zasadne nakazywanie przeprowadzania referendum, ponieważ proces decyzyjny w szkołach i placówkach oświatowych w zakresie zmian w statutach szkół jest określony i nie wymaga,

			•po pkt 6 dodać pkt 6a w brzmieniu: „6a) Zakaz wnoszenia na teren szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki, o którym mowa w pkt 6 następuje w drodze referendum szkolnego, z prawem głosu dla wszystkich członków społeczności szkolnej, o której mowa w art. 4 pkt 20b, wg trybu i warunków określonych w uchwale Rady Szkoły. Wynik referendum jest wiążący, jeśli weźmie w nim udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania, zaś propozycja będąca przedmiotem referendum uzyska więcej niż połowę głosów za; 6b) Do zniesienia zakazu wnoszenia na teren szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych stosuje się odpowiednio przepisy pkt 6a.;” •po pkt 6a dodać pkt 6b w brzmieniu: „6b) do zniesienia zakazu wnoszenia na teren szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń mobilnych stosuje się odpowiednio przepisy pkt 6a;” •po pkt 6b dodać pkt 6c w brzmieniu: „6c) zakaz wnoszenia na teren szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń mobilnych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki, o którym mowa w pkt 6 nie dotyczy urządzeń mobilnych, które służą w całości bądź części monitoringowi stanu zdrowia ucznia bądź też utrzymaniu ucznia w odpowiedniej kondycji psychofizycznej.”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] 6) przestrzegać warunków wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń mobilnych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki albo zakazu wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń mobilnych lub korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki, określonych w statucie tej szkoły lub placówki; 6a) zakaz wnoszenia na teren szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń mobilnych, o których mowa w pkt 6, następuje w drodze referendum szkolnego, z prawem głosu dla wszystkich członków społeczności szkolnej, według trybu i warunków określonych w uchwale rady szkoły. Wynik referendum jest wiążący, jeśli weźmie w nim udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania i propozycja będąca przedmiotem referendum uzyska więcej niż połowę głosów za; 6b) do zniesienia zakazu wnoszenia na teren szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń mobilnych stosuje się odpowiednio przepisy pkt 6a; 6c) zakaz wnoszenia na teren szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń mobilnych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki, o którym mowa w pkt 6 nie dotyczy urządzeń mobilnych, które służą w całości bądź części monitoringowi stanu zdrowia ucznia bądź też utrzymaniu ucznia w odpowiedniej kondycji psychofizycznej. Uzasadnienie W opinii Fundacji Varia Posnania zakaz korzystania z telefonów komórkowych czy też innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły – jako istotna ingerencja w prawa i wolności uczniowskie – jeśli w ogóle powinien zostać ustanowiony na poziomie szkoły, to powinien być przedmiotem decyzji podjętej	zdaniem projektodawcy, odmienności.

			przez ogół społeczności szkolnej. Fundacja uznaje jednocześnie, że forma demokracji bezpośredniej w ramach szkoły stanowić będzie wzorowy przykład budowania społeczeństwa obywatelskiego na gruncie szkolnym, co wpłynąć może na zainteresowanie tematyką budowy społeczeństwa obywatelskiego przez osoby się uczące. Fundacja postuluje zatem wprowadzenie mechanizmu referendum szkolnego, w ramach którego do wprowadzenia podobnego zakazu konieczne byłoby uzyskanie większości bezwzględnej w głosowaniu powszechnym, w którym udział wzięłaby cała społeczność szkolna, włączając w to rodziców, grono pedagogiczne, pracowników szkoły i osoby się uczące. Tryb przeprowadzania takiego referendum proponuje się zawrzeć w uchwale rady szkoły.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 7 UPO)	Propozycja zmiany przepisu: •wyrazy „zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz z szacunkiem i poszanowaniem ich godności osobistej” zastąpić wyrazami „w sposób nienaruszający prawa powszechnie obowiązującego oraz praw i wolności innych osób”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] 7) zachowywać się wobec członków społeczności szkolnej i innych osób przebywających w szkole lub placówce w sposób nienaruszający prawa powszechnie obowiązującego oraz praw i wolności innych osób;” Uzasadnienie Argumentacja odnośnie do zachowania zgodnego z normami społecznymi jest zbieżna z uwagami wyrażonymi już dwukrotnie w punktach poprzedzających. Sformułowanie to można ewentualnie zastąpić określeniem „zasady współżycia społecznego”, aby rozszerzyć zakres normowania wskazanego przepisu. W zakresie odnoszącym się do szacunku oraz poszanowania godności osobistej opiniujący uznają za słuszne powiązanie aspektu godności osobistej z normami prawa powszechnie obowiązującego, gdzie kwestia ta jest odpowiednio i wyczerpująco unormowana (na szczeblu konstytucyjnym), a więc odwołanie się do niej zdaje się bardziej precyzyjne.	**Uwaga nieuwzględniona** Są takie zachowania, które nie będą naruszały praw i wolności innych osób oraz prawa powszechnie obowiązującego, a będą naruszały ogólnie przyjęte normy społeczne. Normy społeczne nie są przecież zjurydyzowane i są normami pozaprawnymi, dlatego trzeba to zagadnienie regulować w oparciu o normy społeczne, a nie tylko prawne.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 1, 2, 5 i 17 UPO)	Propozycje zmian przepisu: •wykreślić ust. 1 i dostosować dalszą numerację ustępów; •w przypadku niewykreślenia ust. 1 usunąć „:” po wyrazach „w szczególności”; •w ust. 2 usunąć wyrazy „Gdy środki, o których mowa w ust. 1, okażą się niewystarczające do osiągnięcia celu wychowawczego,”; •w ust. 2 wyrazy „uczeń podlega odpowiedzialności za naruszenie przepisów obowiązujących w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, w tym za niewypełnianie obowiązków, o których mowa w art. 42b” zastąpić wyrazami „Uczeń podlega odpowiedzialności za naruszenie obowiązków uczniowskich, o których mowa w art. 42b”; •w ust. 5 wyrazy „ust. 1” zastąpić wyrazami „art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228)”; •w ust. 17 wyrazy „ust. 1–16” zastąpić wyrazami „ust. 1–15”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian:	**Uwaga częściowo uwzględniona** Nie jest zasadne od razu wszczynać postępowania o ukaranie. Trzeba wyposażyć szkoły również w rozwiązania miękkie, takie, które będą stosowane przed sformalizowanymi postępowaniami. Ten cel spełniają właśnie środki oddziaływania wychowawczego (a po

			„1. W ramach procesu wychowawczego i bieżącej pracy z uczniem szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa, szkoła artystyczna lub placówka, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, może stosować środki oddziaływania wychowawczego, służące kształtowaniu postaw i zachowania uczniów zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, w szczególności: uwagi ustne, pisemne informacje o zachowaniu, przeproszenie pokrzywdzonego, przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie określonych prac porządkowych na rzecz szkoły lub placówki.” „1. Uczeń podlega odpowiedzialności za naruszenie obowiązków uczniowskich, o których mowa w art. 42b.” „4. Postępowanie w sprawie wymierzenia uczniowi kary wszczyna dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, z własnej inicjatywy lub na wniosek innego członka społeczności szkolnej, jeżeli popełnienie zarzuconego naruszenia jest prawdopodobne, chyba że wystarczające będzie zastosowanie środków, o których mowa w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228).” „16. Przepisów ust. 1–15 nie stosuje się do dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, a także w przypadku zastosowania wobec ucznia środka, o którym mowa w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228).” Uzasadnienie Powołany przepis stanowi podstawę dla stosowania środków oddziaływania wychowawczego, który to katalog środków jest otwarty, co może sankcjonować stosowanie wobec ucznia środków uznanych przez osobę upoważnioną za odpowiednie, a które to środki mogą naruszać prawa i wolności obywatelskie (w szczególności wolność wyboru i wykonywania pracy, o której mowa w art. 65 ust. 1 Konstytucji RP). W istocie rzeczy przepis ten stanowi powielenie obecnego brzmienia art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r. poz. 978 z późn. zm.; dalej jako „ustawa”). Warto zaznaczyć, że ustawa już w trakcie procesu legislacyjnego stanowiła przedmiot krytyki organizacji zajmujących się prawami ucznia ze względu na przekazanie dyrektorom szkół uprawnień quasi-sądowniczych. Co więcej, projekt poszerza grono osób uprawnionych do niemal każdej osoby upoważnionej przez dyrektora. Dodatkowo należy wspomnieć, iż w przeciwieństwie do brzmienia ustawy projekt nie zakłada zgody rodziców albo opiekuna nieletniego oraz nieletniego jako koniecznej do zastosowania środków oddziaływania wychowawczego. Co ważne, przepis proponowanego art. 42c ust. 17 ustawy – Prawo oświatowe, jak również art. 10 pkt 1 projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw, zmieniający brzmienie art. 4 ust. 4 ustawy, zakłada wyłączenie jednoczesnego stosowania środków oddziaływania wychowawczego oraz kar określonych w statucie szkoły. Wobec braku uchylenia brzmienia ustawy de facto utworzone są dwa stany faktyczne, które przewidują możliwość zastosowania środków oddziaływania wychowawczego: •„w ramach procesu wychowawczego”, które to środki mogą być dowolne, ich stosowanie nie musi być poprzedzone zgodą ucznia ani rodzica, ich zastosowanie zaś nie wiąże się z	uwzględnieniu innej uwagi: działania wychowawcze). Trzeba zatem, by ten katalog tam pozostał. Jednocześnie, nie może on być katalogiem zamkniętym, ponieważ zróżnicowanie szkół i placówek oświatowych jest na tyle duże, że katalog zamknięty nie spełniałby swojej roli i czyniłby szkołę „bezzębną”. Nie jest też zasadne zawężać przesłanek odpowiedzialności tylko do obowiązków uczniowskich. Są też inne przepisy prawne, które nie wynikają z uczniowskich obowiązków, a których naruszenie winno skutkować wszczęciem postępowania o ukaranie. Trzeba zauważyć, że tak czy tak ta regulacja jest korzystniejsza dla uczniów względem np. regulacji dla studentów w zakresie ich ustawowej odpowiedzialności dyscyplinarnej. W UPO bowiem przesłanką będzie jedynie naruszenie przepisów, w tym obowiązków, a już nie czyn uchybiający godności ucznia (a taka przesłanka jest w PoSWiN). Uwaga jednak została uwzględniona w zakresie dostosowania wyliczenia

			dokonaniem czynu karalnego w rozumieniu art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy bądź też nie stanowi czynu demoralizacji; •w sytuacji stwierdzenia czynu demoralizacji, dokonania czynu karalnego w związku z realizacją obowiązku szkolnego bądź obowiązku nauki, jak również w sytuacji popełnienia powyższych czynów na terenie szkoły, który to katalog środków jest zamknięty, ich stosowanie zaś musi być poprzedzone zgodą ucznia i rodzica. Powołany przepis projektu zakłada więc ostrzejsze rygory stosowania kar niż ustawa o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (i to w szerszym katalogu „procesu wychowawczego"), stąd też za konieczne uznać należy jego derogację i przywrócenie stanu poprzedniego w zakresie środków oddziaływania wychowawczego. Trzeba także zauważyć, że nieprawidłowe jest wskazanie w ust. 2, iż uczeń podlega odpowiedzialności za naruszenie przepisów obowiązujących w szkole, w tym za niewypełnianie obowiązków uczniowskich. Jednym z obowiązków ucznia jest bowiem przestrzeganie przepisów tej placówki (art. 42b ust. 1 pkt 1), a więc sugerowanie (poprzez użycie wyrazów „w tym"), że w przestrzeganiu przepisów zawiera się wypełnianie obowiązków, jest sprzeczne z brzmieniem art. 42b ust. 1 pkt 1. Wystarczające jest określenie, że uczeń podlega odpowiedzialności za naruszenie obowiązków uczniowskich, czyli także za ich niewypełnianie. Nie do końca zrozumiałe wydaje się również objęcie zakresem wyłączenia zawartego w ust. 17 przepisu ust. 16. Przepis ten stanowi, że „przepisów ust. 3–15 nie stosuje się do uczniów klas I–III szkoły podstawowej". Tymczasem ust. 17 odnosi się do innych kategorii adresatów – dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz uczniów, wobec których zastosowano środek, o którym mowa w art. 4 ust. 4 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, a więc oczywiste jest, że nie ma zastosowania do nich ust. 16, którego zakres normowania jest inny. Wobec tego, że kategorie te są względem siebie rozłączne, a zakresy zastosowania przepisów – różne, wskazanie w ust. 17, że nie stosuje się również ust. 16, jest zbędne i logicznie nieuzasadnione. Nie ma potrzeby wyłączać stosowania przepisu, który i tak nie będzie stosowany ze względu na zakres jego hipotezy. W pełni wystarczające jest więc określenie w ust. 17, że nie stosuje się przepisów ust. 1–15. Na marginesie należy zauważyć, że niepoprawne jest użycie „:" po wyrazach „w szczególności" w ust. 1 proponowanego przepisu. Pomijając postulat usunięcia tego przepisu i krytyczny doń stosunek, trzeba wskazać, że racjonalny ustawodawca powinien przy tworzeniu aktów prawnych zachować pewnego rodzaju ciągłość i spójność, co wynika także z zasad techniki prawodawczej. Choć zastosowanie dwukropka przed wyliczeniem nie jest niepoprawne interpunkcyjnie, to jednak ustawodawca w wielu innych aktach prawnych po wyrazach „w szczególności" rozpoczyna od razu bezpośrednie wyliczenie. Wystarczy wspomnieć choćby o art. 113 Kodeksu pracy, art. 41b § 8 i art. 53 § 2 k.k. (najbardziej zbliżony do proponowanego przepisu wraz z art. 115 § 25 pkt 3 k.k.). Zastosowanie dwukropka byłoby zasadne w sytuacji, kiedy projektodawca inkryminowane wyliczenie wyłączył w ramach ust. 1 do osobnych jednostek redakcyjnych („pkt"), czyli na przykład „1. […] w szczególności: 1) uwagi ustne; 2) pisemne informacje […]".	przykładowych środków oddziaływania wychowawczego (działań wychowawczych) tak, by były one spójne z art. 4 ust. 4 UoWRN. Dlatego środki oddziaływania wychowawczego (działania wychowawcze) w postaci przywrócenia stanu poprzedniego i wykonania prac porządkowych będą mogły być stosowane tylko w uzgodnieniu z rodzicami. Uwaga w zakresie ust. 17 (numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych) została uwzględniona. Dwukropek stosuje się, zgodnie z zasadami interpunkcyjnymi, w wyliczeniach, które zawierają więcej niż dwa elementy.
		art. 1 pkt 3 (art.	Propozycja zmiany przepisu:	**Uwaga uwzględniona**, przy czym jako ust. 5 (z

		42c ust. 4 UPO)	•po ust. 4 dodać ust. 4a w brzmieniu: „W przypadku nałożenia na ucznia środka, o którym mowa w ust. 4, dyrektor może, biorąc pod uwagę postawę ucznia, warunkowo zawiesić wykonanie tego środka, jeżeli uczeń w czasie wymierzania kary związanej z tym środkiem nie był uprzednio karany i jest to wystarczające dla osiągnięcia wobec niego celów kary, a w szczególności zapobieżenia dalszego naruszania obowiązków uczniowskich. Zawieszenie wykonania środka następuje na okres próby, który wynosi od 1 miesiąca do 3 miesięcy. Dyrektor może zarządzić wykonanie nałożonego środka, jeśli w okresie próby uczeń dalej narusza obowiązki uczniowskie. W razie zarządzenia wykonania środka przepis ust. 4 zdanie drugie stosuje się odpowiednio”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „4. W przypadku wymierzenia kary, o której mowa w ust. 3 pkt 2 lub 3, dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, może dodatkowo nałożyć na ucznia środek w postaci ograniczenia możliwości udziału w wydarzeniach kulturalnych, sportowych lub rozrywkowych organizowanych przez tę szkołę lub placówkę lub w których ta szkoła lub placówka bierze udział, jeżeli nie stanowią one realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego lub kształcenia w zawodzie. Ograniczenie stosuje się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące i nie dłużej niż do zakończenia roku szkolnego.” „4a. W przypadku nałożenia na ucznia środka, o którym mowa w ust. 4, dyrektor może, biorąc pod uwagę postawę ucznia, warunkowo zawiesić wykonanie tego środka, jeżeli uczeń w czasie wymierzania kary związanej z tym środkiem nie był uprzednio karany i jest to wystarczające dla osiągnięcia wobec niego celów kary, a w szczególności zapobieżenia dalszego naruszania obowiązków uczniowskich. Zawieszenie wykonania środka następuje na okres próby, który wynosi od 1 miesiąca do 3 miesięcy. Dyrektor może zarządzić wykonanie nałożonego środka, jeśli w okresie próby uczeń dalej narusza obowiązki uczniowskie. W razie zarządzenia wykonania środka przepis ust. 4 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.” Uzasadnienie W ocenie opiniujących warto rozważyć wprowadzenie środka probacyjnego, na wzór warunkowego zawieszenia wykonania kary znanego prawu karnemu, w postaci zawieszenia wykonania ograniczeń związanych z zastosowanym wobec ucznia środkiem obok kary głównej. Takie rozwiązanie pozwoli uwzględnić całokształt okoliczności związanych z czynem obwinionego ucznia oraz umożliwi dyrektorowi zindywidualizowanie wszelkich dolegliwości związanych z przeprowadzonym postępowaniem wobec ucznia. Będzie ono także dodatkową motywacją dla ukaranego ucznia, aby poprawił swoje zachowanie, ponieważ w odmiennym razie wykonany zostanie dość dolegliwy środek polegający na czasowym zakazie udziału w różnych wydarzeniach (na przykład wycieczce klasowej). Stanowiłoby to istotne narzędzie wspierające proces wychowania i pewnego rodzaju resocjalizacji obwinionego. Proponuje się ustanowienie dwóch warunków umożliwiających skorzystanie z tej instytucji – 1. braku uprzedniego ukarania ucznia w momencie wymierzania kary i związanego z nią środka (przesłanka formalna) oraz 2. pozytywnej prognozy zachowania ucznia (przesłanka materialna). Kompetencja do	ujednoliceniem dalszej numeracji) i zachowaniem aktualnych przesłanek odpowiedzialności (naruszenie przepisów, nie tylko obowiązków).

			zawieszenia wykonania nałożonego środka byłaby fakultatywna i pozostałaby w swobodnym uznaniu dyrektora co do możliwości zastosowania tego rozwiązania. Dyrektor, decydując się na zawieszenie wykonania ograniczeń związanych ze środkiem, powinien wziąć pod uwagę postawę ucznia (zarówno przed, jak i po naruszeniu obowiązków uczniowskich, w tym jego stosunek do czynu oraz ewentualną skruchę). Zawieszenie wykonania środka następowałoby na okres próby ustalony przez dyrektora w ramach widełek – od 1 do 3 miesięcy. Taka rozpiętość czasowa umożliwia dyrektorowi dostosowanie swojej decyzji do okoliczności sprawy oraz stanowić będzie odpowiedni okres próby, podczas którego ukarany uczeń będzie miał świadomość konieczności przestrzegania panujących zasad i obowiązków pod rygorem wykonania nałożonego nań środka. Dyrektor będzie miał możliwość (fakultatywnie) odwiesić wykonanie środka, jeśli w okresie próby uczeń dalej narusza obowiązki uczniowskie, a więc uprzednia pozytywna prognoza się nie ziściła. Brak poprawy zachowania, uzasadniający wszak wszczęcie kolejnego postępowania w sprawie wymierzenia kary, pozwoli od razu zastosować już wymierzoną sankcję (w postaci „środka karnego") bez konieczności czekania na „uprawomocnienie się" kolejnego rozstrzygnięcia. W razie zarządzenia wykonania środka przepis ust. 4 zdanie drugie („Ograniczenie stosuje się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące i nie dłużej niż do zakończenia roku szkolnego") stosuje się odpowiednio. Oznacza to, że zawieszone ograniczenie po jego odwieszeniu nie może być stosowane dłużej niż do zakończenia roku szkolnego. Chodzi bowiem o to, aby zachować spójność systemową. Skoro projektodawca w podstawowym wariancie nie dopuszcza możliwości stosowania ograniczeń po zakończeniu roku szkolnego, to tym bardziej nie powinien dopuszczać takiej możliwości, jeśli zastosowany środek probacyjny okaże się nietrafiony. Po odwieszeniu wykonania ograniczenia środek może być stosowany na okres nie dłuższy niż 3 miesiące (co jest oczywiste, ponieważ w najbardziej skrajnym wariancie będzie można zawiesić 3-miesięczny „środek karny" na okres próby 3 miesięcy) oraz nie dłużej niż do zakończenia roku szkolnego. Dodanie takiego przepisu nie jest skomplikowane, a przynosi wymierne korzyści korespondujące z celem nowelizacji ustawy oraz z samą ustawą w ogólności.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 6 UPO) art. 82 ust. 1 UPO	Propozycje zmian przepisu: •zastąpić wyrazy „rady szkoły" wyrazami „samorządu uczniowskiego"; •zmienić art. 82 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe poprzez zmianę wyrazów „stałej reprezentacji rodziców lub uczniów, o której mowa w art. 81 ust. 1 pkt 2 i 3" na „rady rodziców lub samorządu uczniowskiego". Brzmienie po wprowadzeniu zmian: Art. 42c. „6. Wymierzenie kary przez dyrektora szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, poprzedza wysłuchanie wyjaśnień ucznia i świadków – jeżeli są, a w przypadku zagrożenia wymierzeniem kary, o której mowa w ust. 3 pkt 4 lub 5 – także uzyskanie zgody rady pedagogicznej i zasięgnięcie opinii samorządu uczniowskiego. W postępowaniu w sprawie wymierzenia kary uczniowi niepełnoletniemu mają prawo uczestniczyć także jego rodzice. W przypadku gdy świadkiem jest uczeń niepełnoletni, rodzice tego ucznia mają prawo udziału w jego wysłuchaniu."	**Uwaga częściowo uwzględniona** Uwzględniono uwagę w zakresie przekazania kompetencji do opiniowania wymierzenia dwóch najsurowszych kar samorządowi uczniowskiemu. Co do art. 82 ust. 1 UPO, zaproponowane zmiany nie niosą za sobą żadnej zmiany merytorycznej względem aktualnego brzmienia tego

			Art. 82. „1. Rady szkoły lub placówki nie powołuje się w szkołach i placówkach, w których ze względu na specyfikę organizacji pracy i zadania nie ma możliwości wyłonienia rady rodziców lub samorządu uczniowskiego.” Uzasadnienie Wymierzenie kar najsurowszych – wystąpienia z wnioskiem o przeniesienie do innej szkoły albo skreślenie z listy uczniów – ma według projektu poprzedzać uzyskanie zgody rady pedagogicznej oraz opinii rady szkoły. Przypomnieć w tym miejscu trzeba, że de lege lata skreślenie z listy uczniów następuje na podstawie uchwały rady pedagogicznej po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego (art. 68 ust. 2 zd. 2 ustawy – Prawo oświatowe). W projektowanej regulacji opinię samorządu uczniowskiego (a więc de facto jego organu) ma zastąpić opinia rady szkoły. Samorząd uczniowski tworzy ogół uczniów (art. 85 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe), w radzie szkoły zaś reprezentacja uczniów wynosi 1/3 tego gremium (zob. art. 81 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe). Pozostałe 2/3 tworzą nauczyciele oraz rodzice. Obecne rozwiązanie w przypadku chęci skreślenia ucznia z listy uczniów jest zrozumiałe – rada pedagogiczna (nauczyciele) udziela zgody, samorząd uczniowski (uczniowie) zaś wyraża swą opinię. Pozwala to dyrektorowi wyważyć wszystkie argumenty za i przeciw tak drastycznemu rozwiązaniu jak skreślenie z listy uczniów i podjąć prawidłową decyzję poprzedzoną wszechstronną analizą. Zmiana polegająca na oddaniu kompetencji doradczej radzie szkoły kosztem samorządu uczniowskiego może prowadzić do pozbawienia faktycznej możliwości wyrażenia opinii przez uczniów w sprawie dotyczącej przecież ucznia, skoro przedstawiciele uczniów (1/3 rady szkoły) mogą z łatwością zostać przegłosowani. Dostrzec należy, że wtedy de facto to nauczyciele wyrażą zgodę na zastosowanie kary skreślenia z listy uczniów (lub wystąpienia z wnioskiem o przeniesienie do innej szkoły) w ramach uchwały rady pedagogicznej, a jednocześnie mogą pozytywnie ją zaopiniować przy zgodzie rodziców i przy pominięciu przeciwnego zdania przedstawicieli uczniów, którzy wówczas stanowią mniejszość. Stanowi to iluzję wyrażenia opinii przez uczniów w sprawie ich dotyczącej, co zdaje się kłócić z celem ustawy i postulowanym przez projektodawcę wzmocnieniem roli uczniów w podejmowaniu decyzji dotyczących szkoły (tak projektodawca w uzasadnieniu do projektu ustawy na s. 30). Skoro przedstawiciele gremium, które już wcześniej wyraziło zgodę na zastosowanie kary, są przekonani o jej zasadności, to trudno oczekiwać, że będą oni inaczej głosować przy opiniowaniu jej przez radę szkoły. Należy dostrzec także, że choć powołanie rady szkoły będzie co do zasady obligatoryjne, to jednak nie zawsze możliwe będzie jej powołanie, a przez to organ ten nie zostanie powołany (art. 82 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe). W takiej sytuacji jej zadania przejmuje rada pedagogiczna (art. 82 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe). Wyrażenie zgody i opiniowanie w sprawie wymierzenia wymienionych dwóch kar przez ten sam organ byłoby absurdalne, więc zastosowanie którejś z tych kar byłoby poprzedzone właściwie tylko uzyskaniem zgody rady pedagogicznej. Opiniujący zdają sobie sprawę, że taki układ sytuacyjny byłby wyjątkowy i niezmiernie rzadko spotykany, jednak nie niemożliwy. Oczywiście, podobna sytuacja może mieć miejsce w stosunku do samorządu uczniowskiego (art. 85 ust. 8 ustawy – Prawo oświatowe), jednakże brak utworzenia samorządu uniemożliwia utworzenie rady szkoły (zob. M. Pilich, [w:] A. Olszewski, M. Pilich, Prawo oświatowe. Komentarz, wyd. III, Warszawa 2022, teza 2 do art. 82) , brak utworzenia rady szkoły (na przykład ze względu na brak wyłonienia rady rodziców na	przepisu. Pojęcie np. rady rodziców ponadto nie musi być tożsame ze stałą reprezentacją rodziców, ponieważ można wyobrazić sobie takie szkoły lub placówki oświatowe, gdzie z mocy prawa wyłączone jest istnienie rady rodziców, lecz mimo tego można wyłonić stałą reprezentację rodziców.

			podstawie art. 83 ust. 6 ustawy – Prawo oświatowe) zaś przekreśla wówczas możliwość wyrażenia opinii przez uczniów (choćby nawet powołano samorząd). W kontekście drugiej proponowanej zmiany warto przytoczyć stanowisko wyrażone w piśmiennictwie, iż „art. 82 ust. 1 bardzo ogólnie stanowi, że rady szkoły (placówki) nie tworzy się, jeżeli nie jest możliwe wyłonienie »stałej reprezentacji« rodziców lub uczniów, przez co – jak się wydaje – należy rozumieć odpowiednio radę rodziców lub samorząd uczniowski. Przyczyny, dla których ustawodawca operuje odmiennymi pojęciami, trudno zrozumieć. W istocie celem ustawodawcy było wyrażenie myśli, iż rady szkoły (placówki) nie tworzy się w szkołach i placówkach wymienionych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 83 ust. 6 lub art. 85 ust. 8. Użycie spójnika »lub« w art. 82 ust. 1 oznacza, że wystarczające do zastosowania tego przepisu jest już to, aby w szkole (placówce) nie było możliwe powołanie »stałej reprezentacji« którejkolwiek z dwóch grup: albo »reprezentacji« (rady) rodziców, albo »reprezentacji« (samorządu) uczniów. Tym bardziej stosuje się go do szkół (placówek), w których nie powołuje się, zgodnie ze stosownymi przepisami wykonawczymi, jednego ani drugiego ciała przedstawicielskiego” (zob. M. Pilich, [w:] A. Olszewski, M. Pilich, Prawo oświatowe. Komentarz, wyd. III, Warszawa 2022, teza 2 do art. 82). Postulować *de lege ferenda* należałoby więc dokonanie stosownej zmiany w art. 82 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe poprzez ujednolicenie pojęć. Brak jest racjonalności w stosowaniu przez ustawodawcę zwrotu „stała reprezentacja rodziców lub uczniów”, oznaczającego to samo, co rada rodziców lub samorząd uczniowski. Opiniujący przychylają się więc do wyrażonego przez M. Pilicha stanowiska i podkreślają konieczność zmiany tego przepisu. Opiniujący zdają sobie sprawę, iż zamiarem projektodawcy jest wzmocnienie pozycji prawnej rady szkoły, co jest postulowane w piśmiennictwie (s. 30 uzasadnienia do projektu). Według projektodawcy taka zmiana zwiększy sprawczość tego gremium przede wszystkim w odniesieniu do grupy uczniowskiej. Ze stanowiskiem tym można jednak polemizować, właściwym miejscem, gdzie grupa uczniowska może realizować swą samorządność, jest bowiem samorząd uczniowski. Rzeczywistym wzmocnieniem realnej sprawczości grupy uczniów jest nie – jak proponuje projektodawca – absolutne wzmacnianie pozycji rady szkoły, lecz wzmocnienie kompetencji i roli samorządu uczniowskiego. Realizacja postulatów piśmiennictwa (o których mowa na s. 30 uzasadnienia) nie może być bezwzględna i niebacząca na skutki. Wzmacnianie pozycji samorządu uczniowskiego – jako organu odrębnego i niezależnego od innych – zwiększa bowiem szkolną samorządność, o której pisze projektodawca. Trudno zaś uznać, że cel ten realizowany jest na takim samym poziomie poprzez przyznanie kompetencji radzie szkoły, w której reprezentacja uczniów może z łatwością zostać przegłosowana przez reprezentację nauczycieli i rodziców. Mając to na względzie, uznać trzeba, że proponowana zmiana w zakresie konieczności uzyskania opinii rady szkoły, a nie – jak obecnie – samorządu uczniowskiego, osłabia pozycję uczniów i ich zdania, co jest sprzeczne z celem, jaki stawia sobie projektodawca. Ponadto krytycznie należy ocenić występującą aktualnie w art. 82 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe niespójność terminologiczną i postulować należy jej jak najszybsze wyeliminowanie (taka zmiana ma charakter redakcyjny, a nie merytoryczny, zatem nie powinna stanowić dużego problemu).	

		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 8 UPO)	Propozycja zmiany przepisu: •zastąpić wyraz „logice” wyrazami „zasadach prawidłowego rozumowania oraz wskazaniach wiedzy”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „8. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, dokonuje swobodnej oceny dowodów zebranych w postępowaniu, o którym mowa w ust. 5, opierając się na zasadach prawidłowego rozumowania oraz wskazaniach wiedzy i doświadczeniu życiowym.” Uzasadnienie Wskazany przepis odnosi się do postępowania w sprawie wymierzenia uczniowi kary i wyraża zasadę swobodnej oceny dowodów (znanej choćby z postępowania karnego). Z szeroko pojętego postępowania karnego (oraz oczywiście rozwiązań konstytucyjnych) projektodawca czerpie także przepisy odnoszące się do domniemania niewinności, prawa do obrony czy rozstrzygania niedających się usunąć wątpliwości na korzyść obwinionego. Jest to zasadne, ponieważ postępowanie w sprawie wymierzenia kary szkolnej czy postępowanie dyscyplinarne wykazują bliskie związki z postępowaniem karnym (będącym swoistą podstawą i bazą do postępowań pochodnych). Z tego względu warto, by ustawodawca zachował spójność terminologiczną. Przepisom postępowania karnego nie jest znana ocena dowodów według „logiki”. Kodeks postępowania karnego rozbija ten element na dwa, a to na zasady prawidłowego rozumowania oraz wskazania wiedzy – art. 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 46 z późn. zm., dalej jako „k.p.k.”). Te elementy wraz z doświadczeniem życiowym tworzą triadę, według której ocenia się zebrany materiał dowodowy, stanowiąc zatem trzy warunki prowadzące do prawidłowych ustaleń faktycznych (T. Kanty, Doświadczenie życiowe a ocena dowodów w procesie karnym, „Państwo i Prawo” 2018, nr 7, s. 23). Posłużenie się pojęciem „logika” może być bardziej intuicyjne, lecz nie jest tak precyzyjne jak rozwiązania przyjęte w k.p.k.	**Uwaga uwzględniona**, przy czym nowe brzmienie będzie następujące: „z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego”. Jest to formuła spójna z innymi przepisami polskiego systemu prawnego.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 9 UPO)	Propozycja zmian przepisu: •po zdaniu 1 dodanie zdania 2 w brzmieniu: „Wina jest udowodniona z chwilą upływu terminu na wniesienie odwołania albo z chwilą rozstrzygnięcia odwołania”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „9. Uczeń jest uważany za niewinnego naruszenia przepisów, o których mowa w ust. 2, aż do momentu, gdy jego wina nie zostanie udowodniona. Wina jest udowodniona z chwilą upływu terminu na wniesienie odwołania albo z chwilą rozstrzygnięcia odwołania.” Uzasadnienie Wskazany przepis zasadnie określa, że uczeń jest winny dopiero wtedy, kiedy jego wina zostanie udowodniona. Negatywnie należy ocenić jednak brak wskazania, w którym momencie domniemanie to przestaje wiązać. Udowodnienie winy ma kapitalne znaczenie, od tego momentu bowiem powinno się liczyć na przykład okres, na jaki zastosowano środek karny, o którym mowa w art. 42c ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe. Jak słusznie zauważa projektodawca, nauczyciele (co do zasady również dyrektor) nie mają wykształcenia prawniczego (por. s. 11 uzasadnienia do projektu), a więc trudno oczekiwać od nich	**Uwaga uwzględniona co do merytoryki** Ustęp zmienił brzmienie. Takie rozwiązanie wyczerpuje zaproponowane przesłanki i jest spójne z terminologią w KPA.

			automatycznego stwierdzenia, że wina zostaje udowodniona z chwilą „prawomocności" rozstrzygnięcia, czyli wówczas, kiedy nie przysługuje już zwyczajny środek odwoławczy (na skutek upływu terminu na wniesienie odwołania albo z chwilą prawomocnego rozstrzygnięcia organu odwoławczego). Zagrożenie brakiem jednolitego stosowania przepisów zagraża prawom ucznia oraz prawu do równości wobec prawa. Zasadne jest więc skonkretyzowanie momentu udowodnienia winy uczniowi.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 11 UPO)	Propozycja zmiany przepisu: •dodać wyraz „także" przed wyrazami „jego rodzic". Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „11. Od decyzji o wymierzeniu kary, o której mowa w ust. 3 pkt 1–3, lub nałożeniu środka, o którym mowa w ust. 4, uczeń, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – także jego rodzic, może w terminie 7 dni od dnia doręczenia decyzji złożyć, za pośrednictwem dyrektora szkoły lub placówki, do której uczęszcza uczeń, odwołanie do rady tej szkoły lub placówki, a w przypadku, o którym mowa w art. 82 – do rady pedagogicznej tej szkoły lub placówki. Do doręczenia decyzji wymienionej w zdaniu pierwszym przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572 oraz z 2025 r. poz. 769) stosuje się odpowiednio." Uzasadnienie Inkryminowany przepis w proponowanym brzmieniu wyklucza możliwość złożenia przez ucznia niepełnoletniego odwołania od nałożonej na niego kary. Wykładnia literalna jest podstawowym sposobem dekodowania normy prawnej, tym bardziej jeśli ustawodawca posługuje się różnymi pojęciami. W przypadku odwołania od kary nałożonej na ucznia niepełnoletniego prawo to przysługuje wyłącznie rodzicowi, wykluczając bezpośredniego zainteresowanego i kluczowego uczestnika tego postępowania, co należy ze wszech miar uznać za rozwiązanie wadliwe i krzywdzące. W toku prowadzonego przez Stowarzyszenie Precedens projektu „Warszawski Przegląd Statutowy" zauważono, że szkoły często miały problem ze stosowaniem złożonych przepisów. Nie inaczej było w przypadku obecnego brzmienia art. 44n ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 881) – „Uczeń lub jego rodzice mogą zgłosić zastrzeżenia […]" – gdzie szkoły precyzowały w statucie, że zastrzeżenia może zgłosić wyłącznie albo rodzic ucznia niepełnoletniego, albo uczeń pełnoletni, wykluczając ucznia niepełnoletniego, choć nie czynił tego ustawodawca, który wyraźnie odróżniał, czy chodzi o ucznia pełnoletniego, niepełnoletniego, czy ucznia w ogólności (tak pełnoletniego, jak i niepełnoletniego). Dlatego konieczne jest dodanie wyrazu „także", aby była pełna jasność, że uczeń niepełnoletni także może wnieść odwołanie od nałożonej na niego kary. Nie można wykluczyć bowiem, że rodzice ucznia niepełnoletniego nie będą zainteresowani jego procesem wychowawczym, a przez to nie wniosą odwołania z tych albo innych powodów. W takiej sytuacji prawo ucznia do postępowania dwuinstancyjnego byłoby w zasadzie iluzoryczne.	**Uwaga uwzględniona**
		art. 1 pkt 3 (art. 42e ust. 1 pkt 13 UPO)	Propozycja zmian przepisu: •po wyrazach „w trybie art. 114;" dodać wyrazy „żądanie to w zakresie naruszania praw i wolności uczniowskich jest dla organu nadzoru pedagogicznego wiążące;". Brzmienie po wprowadzeniu zmian:	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku zmiany modelu KRPU (na wyższe stanowisko w służbie cywilnej) takie

			„1. Krajowy Rzecznik może: […] 13) żądać uchylenia statutu szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, albo niektórych jego postanowień w trybie art. 114; żądanie to w zakresie naruszania praw i wolności uczniowskich jest dla organu nadzoru pedagogicznego wiążące;” Uzasadnienie Kompetencje Krajowego Rzecznika nie będą na tyle merytoryczne, by mógł on wypowiadać się w sprawach dotyczących innych aspektów niż prawa i obowiązki uczniowskie, lecz zważywszy na fakt jednoczesnego doświadczenia takiej osoby w ramach praw uczniowskich, należy uznać taką osobę za kompetentną w zakresie praw ucznia na tyle, by mogła ona wydawać wiążące decyzje w zakresie praw uczniowskich właśnie. Stąd też uznaje się za konieczne wprowadzenie proponowanego brzmienia przepisu.	związanie kuratora oświaty stało się legislacyjnie niemożliwe. Wciąż jednak kurator oświaty i KRPU będą musieli ze sobą współpracować.
		art. 1 pkt 3 (art. 42f ust. 3 UPO)	Propozycja zmian przepisu: •po zdaniu 1 dodać zdanie 2 w brzmieniu: „Krajowy Rzecznik odmawia ujawnienia tych danych na żądanie wnioskodawcy lub osoby, której to naruszenie dotyczy.”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „3. Krajowy Rzecznik może odmówić ujawnienia danych osobowych wnioskodawcy, który złożył wniosek lub skargę dotyczące naruszenia praw uczniowskich danej osoby, oraz osoby, której to naruszenie dotyczy, a także dokumentacji zgromadzonej w toku badania sprawy, w tym także wobec organów władzy publicznej, jeżeli uzna to za niezbędne dla ochrony wolności, praw i interesów jednostki. Krajowy Rzecznik odmawia ujawnienia tych danych na żądanie wnioskodawcy lub osoby, której to naruszenie dotyczy.” Uzasadnienie Propozycję jedynie fakultatywnej możliwości odmowy ujawnienia danych osobowych wnioskodawcy lub osoby dotkniętej naruszeniem, i to dopiero w przypadku uznania, że jest to niezbędne dla ochrony wolności, praw i interesów jednostki, należy przyjąć z dużą dezaprobatą. Brak obligatoryjnej odmowy ujawnienia danych w oczywisty sposób przełoży się na obawy o zgłaszanie incydentów do rzecznika, a co za tym idzie – zmniejszy skuteczność tej instytucji i tego organu. W ocenie opiniujących dopiero po zapewnieniu, że dane osobowe osoby, której prawa zostały naruszone, nie zostaną ujawnione, będzie można zapewnić skuteczność instytucji skargi lub wniosku do rzecznika, które to zgłoszenie dotyczy bowiem małej społeczności, w której obawa reperkusji na danej osobie za zgłoszenie naruszeń jest znaczna. Ta propozycja opiniujących nie wyłącza oczywiście możliwości ujawnienia danych, kiedy osoba zgłaszająca będzie tego chciała. Należy jednak pozostawić w tym zakresie pełną swobodę zgłaszającemu. Brak możliwości zastrzeżenia swoich danych prawdopodobnie spowoduje, że duży odsetek spraw pozostanie po prostu niezgłoszony, szczególnie że instytucja skargi do rzecznika nie będzie zasadniczo różniła się od możliwości złożenia skargi do Kuratora Oświaty, co w ocenie opiniodawców nie jest instytucją skuteczną, z której młodzież chce korzystać. Zgłaszający powinien mieć zapewnioną pełną ochronę bez obaw o konsekwencje zgłoszenia nieprawidłowości, tak aby	**Uwaga uwzględniona**, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych

			proponowana zmiana miała rzeczywisty sens. Propozycja ta odnosi się oczywiście do nieujawniania danych szkole. Rzecznik dalej byłby obowiązany do ujawnienia tych danych stosownym organom – na przykład organom prowadzącym postępowanie karne (w trybie art. 15 § 2 k.p.k.).	
		art. 1 pkt 3 (art. 42h ust. 2 pkt 3 i 9 UPO)	Propozycja zmian przepisu: • w pkt 3 po wyrazie „skarbowe” dodać wyrazy „oraz nie toczy się przeciwko niej postępowanie karne”; •usunąć pkt 9. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „2. Na stanowisko Krajowego Rzecznika może być powołana osoba, która spełnia łącznie następujące kryteria: […] 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo ani umyślne przestępstwo skarbowe oraz nie toczy się przeciwko niej postępowanie karne; […] ~~9) zna język obcy nowożytny na poziomie co najmniej B2 w skali globalnej biegłości językowej według „Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment (CEFR) – Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ)”;”~~ Uzasadnienie Zgodnie z projektem oraz z OSR (pkt 6 w rozdziale 2 „Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt”) Krajowy Rzecznik ma być „odrębnym jednoosobowym organem państwowym obsługiwanym przez urząd obsługujący ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania”. Zgodnie z proponowanym art. 42h ust. 2 pkt 4 ustawy – Prawo oświatowe Rzecznikiem nie może być osoba karana dyscyplinarnie oraz wobec której toczy się postępowanie dyscyplinarne. Trudno zatem zrozumieć, dlaczego osoba, wobec której takie postępowanie się toczy, nie może zostać powołana na stanowisko Krajowego Rzecznika, a osoba, wobec której toczy się postępowanie karne, Rzecznikiem może już zostać. Jak się zdaje, postępowanie karne jest „cięższe” gatunkowo, a więc tym bardziej zasadny byłby zakaz powołania osoby, wobec której to postępowanie się toczy. Samo prowadzenie postępowania karnego nie oznacza oczywiście braku nieskazitelnego charakteru (pkt 5) czy nie stwierdza nawet nieprawomocnie winy danej osoby, jednak zakończenie się postępowania karnego prawomocnym skazaniem powoduje odwołanie Krajowego Rzecznika (art. 42i ust. 4 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe). Skoro projektodawca nie dopuszcza do powołania osoby objętej postępowaniem dyscyplinarnym, toteż postępowanie karne in personam powinno zostać objęte takim zakazem. Podobnie ocenić należy pkt 9 inkryminowanego przepisu. Brak argumentacji, choćby pobieżnej, w uzasadnieniu do projektu ustawy uniemożliwia szczegółowe odniesienie się do wymagania znajomości języka obcego nowożytnego na poziomie co najmniej B2. Wskazać trzeba, że ustawodawca nie stosuje takiego wymogu w odniesieniu do żadnego innego rzecznika (por. ustawę z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz ustawę z dnia 6 marca 2018 r. o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców). Rozwiązanie to nie znajduje zatem uzasadnienia w kontekście systemowym. Ponadto obecnie osoby mające tytuł magistra (co jest wymogiem objęcia stanowiska Rzecznika) już przez sam ten fakt muszą znać język obcy nowożytny na poziomie co najmniej B2, ponieważ jest to efektem kształcenia i wymogiem ukończenia studiów. Podkreślić jednak trzeba, że być może za rozwiązaniem tym	**Uwaga nieuwzględniona** Zaproponowana zmiana godzi w fundamentalną zasadę ustroju Rzeczypospolitej Polskiej – domniemanie niewinności. Przyjęcie tej uwagi dałoby możliwość prokuratorom swobodnego odwoływania Krajowych Rzeczników z ich funkcji poprzez instrumentalne wszczynanie postępowań karnych. Konieczne jest zachowanie domniemania niewinności. Znajomość języka obcego nowożytnego na poziomie B2 jest konieczna do zapewnienia, że osoba Krajowego Rzecznika będzie zdolna do nawiązywania współpracy międzynarodowej i działania np. na polu Unii Europejskiej, Rady Europy czy ONZ-u (np. w ramach prac Komitetu Praw Dziecka).

			stoją jakieś szczególne względy, jednak ze względu na brak odniesienia się do niego w uzasadnieniu projektu trudno jest to ocenić.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42k ust. 2 oraz art. 42n ust. 5 UPO)	Propozycja zmian przepisu: • w ust. 2: po wyrazach „art. 22” dodać wyrazy „ust. 1”; po wyrazach „poz. 39” dodać przecinek oraz wyrazy „620 i 820”; wyrazy „na jego podstawie” zamienić wyrazami „na podstawie art. 22 ust. 2 tej ustawy”; •w ust. 5 po zdaniu 1 dodać zdanie 2 w brzmieniu „Wysokości tego dodatku nie wlicza się do maksymalnej wysokości wynagrodzenia, o której mowa w ust. 4.”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: Art. 42k. „2. Krajowemu Rzecznikowi przysługuje dodatek za wieloletnią pracę obliczony na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1917 oraz z 2025 r. poz. 39, 620 i 820) oraz przepisów wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 tej ustawy. Wysokości tego dodatku nie wlicza się do maksymalnej wysokości wynagrodzenia, o której mowa w ust. 1.” Art. 42n. „5. Wojewódzkiemu Rzecznikowi przysługuje dodatek za wieloletnią pracę obliczony na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1917 oraz z 2025 r. poz. 39, 620 i 820) oraz przepisów wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 tej ustawy. Wysokości tego dodatku nie wlicza się do maksymalnej wysokości wynagrodzenia, o której mowa w ust. 4.” Uzasadnienie Zgodnie z uzasadnieniem do projektu ustawy wynagrodzenie Wojewódzkiego Rzecznika Praw Uczniowskich będzie równe 60% wysokości wynagrodzenia wicewojewody, ustalonego na podstawie przepisów o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, powiększonego o dodatek za wieloletnią pracę (s. 25 uzasadnienia). Z literalnego brzmienia art. 42n ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe nie wynika jednak, że dodatek ten nie jest wliczany do wynagrodzenia zasadniczego, a więc można przyjąć, że wynagrodzenie wraz z tym dodatkiem nie może przekroczyć wysokości określonej w ust. 4 tego przepisu. Propozycja ta jest nielogiczna, skoro w przypadku Krajowego Rzecznika projektodawca wprost wskazuje, że dodatku tego nie wlicza się do maksymalnej wysokości wynagrodzenia. Ponadto warto zachować pełną spójność pomiędzy dwoma analogicznymi przepisami, których jedyną różnicę stanowi de facto zmiana wyrazu „Krajowemu” na „Wojewódzkiemu”. Nie ma potrzeby zmieniać pozostałego brzmienia tych przepisów, gdyż regulują one te samą sytuację, lecz jedynie odnoszą się do innego organu. Takie samo brzmienie przepisów (zamieniając jedynie „Krajowemu” na „Wojewódzkiemu”) ułatwia ich wykładnię i nie wprowadza niecelowych rozróżnień. Stąd propozycja, by pierwsza część art. 42k ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe brzmiała tak samo, jak proponowany art. 42n ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe (który jest dokładniej sformułowany), z tego pierwszego przepisu zaś należy zaczerpnąć drugie zdanie o niewliczaniu dodatku do maksymalnej wysokości wynagrodzenia.	**Uwaga uwzględniona** w zakresie spójności przepisów, zostaną one dostosowane W pozostałym zakresie uwaga straciła aktualność z uwagi na uczynienie KRPU i WRPU wyższymi stanowiskami w służbie cywilnej, co odsyła do ustawy o służbie cywilnej w zakresie wynagrodzenia i dodatków.
		art. 1 pkt 3 (art.	Propozycja zmian przepisu:	**Uwaga częściowo uwzględniona**

		42n ust. 1 i 7 UPO)	•po zdaniu 1 w ust. 1 dodać wyrazy „Przepisy art. 42i ust. 1–4 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem, iż kompetencje ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania wykonuje Krajowy Rzecznik.”; •usunąć ust. 7. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „1. Wojewódzki Rzecznik jest powoływany przez Krajowego Rzecznika na wniosek kuratora oświaty. Przepisy art. 42i ust. 1–4 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem, iż kompetencje ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania wykonuje Krajowy Rzecznik.” ~~„7. Krajowy Rzecznik odwołuje Wojewódzkiego Rzecznika z własnej inicjatywy lub na wniosek kuratora oświaty.”~~ Uzasadnienie To rozwiązanie ma na celu uniknięcie sparaliżowania działalności Krajowego Rzecznika w sytuacji wyboru Wojewódzkich Rzeczników według klucza politycznego, nie zaś merytorycznego (obecne wymagania od Wojewódzkiego Rzecznika nie zapewniają w odpowiedni sposób ochrony przed potencjalną przemianą instytucji stanowiska z merytorycznego w polityczne, wymogi te bowiem nie odnoszą się do aspektu praw ucznia, a jedynie pedagogiki). Zrównanie trwania długości kadencji oraz warunków odwołania Wojewódzkich Rzeczników oraz Krajowego Rzecznika pozwoli na bardziej komfortową pracę tym pierwszym, co spowoduje brak obaw wynikających ze zmian o charakterze politycznym. Dodatkowo możliwość odwołania Wojewódzkiego Rzecznika wyłącznie przez Krajowego Rzecznika wzmocni jednocześnie autonomię organu, który z natury rzeczy ma stanowić instytucję ombudsmana, którego jakiekolwiek powiązania z organami władzy wykonawczej nie są wskazane. Zauważyć należy, że w przypadku zmiany władzy na poziomie parlamentarnym i rządowym, a w konsekwencji tego na poziomie wojewodów i kuratorów oświaty, możliwe byłoby odwoływanie Wojewódzkich Rzeczników na podstawie przesłanek politycznych, a nie merytorycznych. Podważa to w oczywisty sposób założenie leżące u podstaw opiniowanego projektu oraz w sposób oczywisty osłabia zaufanie do Wojewódzkich Rzeczników.	Nie wydaje się zasadne wprowadzanie kadencyjności Wojewódzkich Rzeczników i ograniczanie przesłanek ich odwołania. Lepszym modelem jest, zdaniem projektodawcy, decyzyjność Krajowego Rzecznika w tym zakresie i przyznanie mu możliwości swobodnego zarządzania polityką kadrową podległych mu Wojewódzkich Rzeczników. Ponadto, wniosek kuratora oświaty nie jest wiążący dla Krajowego Rzecznika, więc nie ma ryzyka politycznego odwoływania Wojewódzkich Rzeczników w razie zmiany władzy. To bowiem będzie w pełni dyskrecjonalna decyzja Krajowego Rzecznika. Przepisy zostaną dostosowane tak, by nie ulegało wątpliwości, że wniosek kuratora oświaty i o powołanie, i o odwołanie nie jest dla Krajowego Rzecznika wiążący.
		art. 1 pkt 3 (art. 42n ust. 2 UPO)	Propozycja zmian przepisu: •zrównać wymagania dotyczące Wojewódzkiego Rzecznika z wymaganiami na Krajowego Rzecznika (art. 42h ust. 2 proponowanego brzmienia ustawy – Prawo oświatowe). Uzasadnienie Z proponowanego zakresu kompetencyjnego wynika, iż uprawnienia Wojewódzkiego i Krajowego Rzecznika są równie szerokie w zakresie działalności interwencyjnej w szkołach, toteż zróżnicowanie oczekiwań co do kompetencji w taki sposób, że Wojewódzcy Rzecznicy muszą mieć status nauczyciela akademickiego bądź też mianowanego, nie znajduje uzasadnienia.	**Uwaga nieuwzględniona** Założeniem projektodawcy jest, by uczynić Wojewódzkich Rzeczników wyspecjalizowanymi w prawach uczniowskich nauczycielami-wizytatorami. Dlatego planuje się, by

				wymagania na Wojewódzkiego Rzecznika były takie, jak dla nauczycieli-wizytatorów.
		art. 1 pkt 3 (art. 42p ust. 5 i 6 UPO)	**Wersja 1** Propozycja zmian przepisu: •usunąć ust. 5 i 6, a tym samym wszystkie odwołania do Gminnego Rzecznika i Powiatowego Rzecznika. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „5. Gminny Rzecznik jest powoływany i odwoływany przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Wymagania na stanowisko Gminnego Rzecznika określa uchwała rady gminy.” „6. Powiatowy Rzecznik jest powoływany i odwoływany przez zarząd powiatu. Wymagania na stanowisko Powiatowego Rzecznika określa uchwała rady powiatu.” Uzasadnienie Usunięcie instytucji Gminnego Rzecznika oraz Powiatowego Rzecznika należy rozpatrywać w świetle zasad racjonalnego tworzenia prawa oraz efektywności działania administracji publicznej. Po pierwsze, należy zauważyć, że powoływanie kolejnych szczebli rzeczników prowadzi do nieproporcjonalnego rozrostu struktury instytucjonalnej, który nie znajduje uzasadnienia w realnych potrzebach ochrony praw uczniów, a służy w istocie tworzeniu kolejnych etatów urzędniczych, generujących dodatkowe koszty. Utrzymywanie dodatkowych stanowisk w administracji – zwłaszcza w sytuacji, gdy nie są one niezbędne do realizacji podstawowych zadań jednostek samorządu terytorialnego – stanowi nieuzasadnione obciążenie dla finansów publicznych. Państwo i samorządy powinny unikać tworzenia pozornie potrzebnych funkcji, które w praktyce sprowadzają się często do zapewnienia zatrudnienia wybranym osobom bez realnego przełożenia na jakość ochrony praw uczniów. Po drugie, funkcje pełnione przez Gminnego Rzecznika i Powiatowego Rzecznika mogą być skutecznie realizowane przez inne instytucje przewidziane w projekcie zmiany ustawy – Prawo oświatowe: Szkolnego Rzecznika, Wojewódzkiego Rzecznika i Krajowego Rzecznika. Tworzenie dodatkowych szczebli Rzeczników wywołuje chaos kompetencyjny i utrudnia uczniom oraz rodzicom zorientowanie się, do kogo w danej sprawie powinni się zwrócić. Po trzecie, skoro ochrona praw ucznia może być efektywnie zapewniana na poziomie lokalnym przez szkoły, w których Szkolny Rzecznik ma być wybierany przez ogół uczniów, oraz Wojewódzkiego Rzecznika i Krajowego Rzecznika, to dublowanie tych kompetencji na poziomie gminy i powiatu prowadzi do zbędnego rozproszenia. Opiniujący pragną zaznaczyć, że większość problemów zapewne uda się rozwiązać już na poziomie szkolnym. Pomimo zgłaszanych postulatów dotyczących likwidacji Gminnego Rzecznika i Powiatowego Rzecznika opiniujący planują przekazywać uwagi dotyczące funkcjonowania tych rzeczników w razie niezrezygnowania z pomysłu ich powołania. Z ostrożności niezbędne jest również wskazanie innych uchybień związanych z działalnością tych organów. **Wersja 2** (w przypadku nieuwzględnienia wersji 1 – Fundacja Varia Posnania) Propozycja zmian przepisu:	**Uwaga częściowo uwzględniona** Dobre przykłady pracy samorządowych rzeczników m.in. w Warszawie, Krakowie, Poznaniu i Gdańsku pokazują, że warto, by istniała podstawa prawna dla powoływania rzeczników na szczeblu samorządowym, przy zachowaniu fakultatywności tego rozwiązania. Wymagania dla Gminnego (Miejskiego)/Powiatowego Rzecznika ustalać będą mogły JST w ramach swojej autonomii, z zachowaniem minimalnych wymogów, które zostaną określone w nowelizacji do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych. Częściowo uwzględniono natomiast propozycję w wersji 2, tyle że nie zdecydowano się na obligatoryjność utworzenia stanowiska, a na obligatoryjność rozpatrzenia wniosku w terminie 2 miesięcy – na wzór mechanizmu określonego w art. 5b ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym (procedura

			•ust. 5 – usunąć zdanie 2 w brzmieniu przedstawionym w projekcie zmiany ustawy – Prawo oświatowe; na końcu zdania 1 kropkę zastąpić średnikiem i dodać wyrazy w brzmieniu: „przepisy art. 42h ust. 2 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem, iż wymagane jest co najmniej dwuletnie doświadczenie w działalności edukacyjnej.”; po zdaniu 1 dodać zdanie w brzmieniu: „W sytuacji gdy podmiotem zgłaszającym wniosek o powołanie Gminnego Rzecznika jest młodzieżowa rada gminy, o której mowa w art. 5b ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. 2024 poz. 1940), w formie określonej w art. 5b ust. 7 ustawy o samorządzie gminnym, wniosek ten obliguje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do jego powołania.”; •ust. 6 – usunąć zdanie 2 w brzmieniu przedstawionym w projekcie zmiany ustawy – Prawo oświatowe; na końcu zdania 1 kropkę zastąpić średnikiem i dodać wyrazy w brzmieniu: „przepisy art. 42h ust. 2 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem, iż wymagane jest co najmniej dwuletnie doświadczenie w działalności edukacyjnej.”; po zdaniu 1 dodać zdanie w brzmieniu: „W sytuacji gdy podmiotem zgłaszającym wniosek o powołanie Powiatowego Rzecznika jest młodzieżowa rada powiatu, o której mowa w art. 3e ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2024 poz. 1907), w formie określonej w art. 3e ust. 7 ustawy o samorządzie powiatowym, wniosek ten obliguje zarząd powiatu do jego powołania.”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „5. Gminny Rzecznik jest powoływany i odwoływany przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta); przepisy art. 42h ust. 2 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem, iż wymagane jest co najmniej dwuletnie doświadczenie w działalności edukacyjnej. W sytuacji gdy podmiotem zgłaszającym wniosek o powołanie Gminnego Rzecznika jest młodzieżowa rada gminy, o której mowa w art. 5b ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. 2024 poz. 1940), w formie określonej w art. 5b ust. 7 ustawy o samorządzie gminnym, wniosek ten obliguje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do jego powołania.” „6. Powiatowy Rzecznik jest powoływany i odwoływany przez zarząd powiatu; przepisy art. 42h ust. 2 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem, iż wymagane jest co najmniej dwuletnie doświadczenie w działalności edukacyjnej. W sytuacji gdy podmiotem zgłaszającym wniosek o powołanie Powiatowego Rzecznika jest młodzieżowa rada powiatu, o której mowa w art. 3e ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2024 poz. 1907), w formie określonej w art. 3e ust. 7 ustawy o samorządzie powiatowym, wniosek ten obliguje zarząd powiatu do jego powołania.” Uzasadnienie Proponowane rozwiązanie obligowania organów wykonawczych gmin i powiatów do utworzenia Powiatowego oraz Gminnego Rzecznika na wniosek młodzieżowych rad stanowi przykład zwiększenia kompetencji młodzieżowych rad gminy i powiatu, co wpływa bezpośrednio na wzmocnienie ich pozycji, szczególnie w zakresie dotyczącym bezpośrednio radnych młodzieżowych rad właśnie, młodzieżowe rady bowiem składają się z uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. W związku z tym wskazane jest dokonanie rozszerzenia kompetencji młodzieżowych rad o te wiążące organy wykonawcze gmin i powiatów, co pozytywnie wpłynie na postrzeganie ich reprezentatywności w opinii młodzieży.	tworzenia młodzieżowej rady gminy).

			Za sprawą ujednolicenia wymagań na poziomie ustawowym zmniejsza się również prawdopodobieństwo wykorzystania kompetencji rady gminy (rady powiatu) w celu wyboru niekompetentnego kandydata, który to jednak spełniać będzie wymagania określone w uchwale, co jest realnym i prawdopodobnym zagrożeniem.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42r ust. 3 UPO)	Propozycja zmian przepisu: •wersja 1 – ze zdania 2 usunąć wyrazy „[przecinek] pod warunkiem wskazania we wniosku lub skardze uzasadnionych powodów złożenia wniosku do Wojewódzkiego Rzecznika [przecinek]"; •wersja 2 – w zdaniu 3 po wyrazach „Wojewódzkiego Rzecznika" dodać przecinek i wyrazy „pod warunkiem wskazania we wniosku lub skardze uzasadnionych powodów złożenia wniosku do Gminnego Rzecznika, Powiatowego Rzecznika albo Wojewódzkiego Rzecznika". Brzmienie po wprowadzeniu zmian: **Wersja 1** „3. Wnioski w zakresie przestrzegania praw uczniowskich w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, i skargi w zakresie naruszeń praw uczniowskich ucznia tej szkoły lub placówki, składa się do Szkolnego Rzecznika, działającego w tej szkole lub placówce. Dopuszcza się złożenie wniosku lub skargi do właściwego Wojewódzkiego Rzecznika z pominięciem Szkolnego Rzecznika. Jeżeli został powołany Gminny Rzecznik lub Powiatowy Rzecznik, którego właściwości podlega ta szkoła lub placówka, dopuszcza się złożenie wniosku lub skargi do tego rzecznika albo do Wojewódzkiego Rzecznika, z pominięciem Szkolnego Rzecznika." **Wersja 2** „3. Wnioski w zakresie przestrzegania praw uczniowskich w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, i skargi w zakresie naruszeń praw uczniowskich ucznia tej szkoły lub placówki, składa się do Szkolnego Rzecznika, działającego w tej szkole lub placówce. Dopuszcza się złożenie wniosku lub skargi do właściwego Wojewódzkiego Rzecznika, pod warunkiem wskazania we wniosku lub skardze uzasadnionych powodów złożenia wniosku do Wojewódzkiego Rzecznika, z pominięciem Szkolnego Rzecznika. Jeżeli został powołany Gminny Rzecznik lub Powiatowy Rzecznik, którego właściwości podlega ta szkoła lub placówka, dopuszcza się złożenie wniosku lub skargi do tego rzecznika albo do Wojewódzkiego Rzecznika, pod warunkiem wskazania we wniosku lub skardze uzasadnionych powodów złożenia wniosku do Gminnego Rzecznika, Powiatowego Rzecznika albo Wojewódzkiego Rzecznika, z pominięciem Szkolnego Rzecznika." Uzasadnienie Zgodnie z literalnym brzmieniem proponowanych rozwiązań dochodzi do ich systemowej sprzeczności. W zdaniu drugim projektodawca proponuje, by wnioskodawca wskazał, dlaczego kieruje swój wniosek lub skargę do Wojewódzkiego Rzecznika, pomijając Szkolnego Rzecznika. W następnym zaś zdaniu ustawodawca nie formułuje wymogu wskazania takich powodów – a więc w sytuacji, kiedy powołany został Gminny lub Powiatowy Rzecznik, wnioskodawca może skierować sprawę do tych rzeczników albo	**Uwaga uwzględniona** w zakresie konieczności wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych. Przepisy zostaną zmienione tak, by były w pełni spójne. Z uwagi na fakultatywność szczebla samorządowego oraz jego raczej mediacyjno-promocyjne kompetencje planuje się jednak pozostawić możliwość skierowania wniosku do WRPU z pominięciem szczebla samorządowego.

			Wojewódzkiego Rzecznika, pomijając Szkolnego Rzecznika i nie wskazując powodów tego pominięcia (tak wynika z literalnej i ścisłej wykładni). Dopiero łączne odczytanie obu tych zdań, posłużenie się wykładnią celowościową oraz ogromna przychylność dla postulatu racjonalnego ustawodawcy pozwalają na wysunięcie wniosku, że wnioskodawca także i wtedy winien wskazać powody odstąpienia od skierowania sprawy do rzecznika „pierwszego kontaktu". Warto już na etapie prac nad projektem usunąć wszelkie możliwe rozbieżności interpretacyjne poprzez takie ukształtowanie regulacji, by ich literalna wykładnia była wystarczająca do zdekodowania wynikających z niej norm. Należy bowiem wskazać, że ich odbiorcami będą między innymi uczniowie lub rodzice, a więc często osoby, które nie mają wiedzy prawniczej potrzebnej do stosowania złożonych zabiegów interpretacyjnych.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 1 UPO)	Propozycja zmian przepisu: •po wyrazach „jest wybierany przez" dodać wyrazy „samorząd uczniowski, o którym mowa w art. 85, a jeśli samorząd uczniowski nie został utworzony – przez". Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „1. Szkolny Rzecznik jest wybierany przez samorząd uczniowski, o którym mowa w art. 85, a jeśli samorząd uczniowski nie został utworzony – przez radę szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8." Uzasadnienie Celem proponowanej zmiany art. 42s ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe jest wzmocnienie wpływu samorządu uczniowskiego na wybór Szkolnego Rzecznika. Samorząd uczniowski – stosownie do art. 85 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe – tworzą wszyscy uczniowie szkoły lub placówki, a zatem wszystkie osoby, których prawa mają podlegać ochronie. Z tego względu mechanizm powołania Szkolnego Rzecznika powinien zapewniać uczniom faktyczną, a nie jedynie pozorną partycypację w procesie decyzyjnym. Obecnie proponowany przez Ministerstwo mechanizm wyboru Szkolnego Rzecznika odwołuje się do decyzji rady szkoły, w której – zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe – przedstawiciele uczniów stanowią mniejszość (1/3 składu). Konstrukcja ta ogranicza legitymację Szkolnego Rzecznika i nie gwarantuje, że decyzja rady szkoły w zakresie wyboru Szkolnego Rzecznika będzie w pełni odzwierciedlała interes ogółu uczniów. Proponowana przez opiniujących zmiana, poprzez zwiększenie udziału samorządu uczniowskiego w procedurze wyboru, zapewni Szkolnemu Rzecznikowi bezpośredni mandat pochodzący od osób, których prawa ma chronić. W konsekwencji wzrosną zaufanie uczniów do tej instytucji oraz przewidywana skuteczność realizacji jej zadań – organ jest bowiem powoływany z decydującym udziałem uczniów, a nie przez ciało, w którym uczniowie mają pozycję mniejszościową. Rozwiązanie to pozostaje adekwatne do celu w postaci wzmocnienia ochrony praw uczniów. W świetle powyższego rozwiązanie proponowane przez projektodawcę należy przyjąć z dużą dezaprobatą.	**Uwaga uwzględniona** Szkolnym RPU będzie z mocy prawa opiekun samorządu uczniowskiego tam, gdzie tworzy się samorząd uczniowski. Tam, gdzie się go nie tworzy lub gdzie opiekunem będzie nauczyciel na stanowisku kierowniczym (np. dyrektor szkoły lub placówki) – będzie mógł nim być nauczyciel wybrany przez uczniów.
		art. 1 pkt 3 (art.	Propozycja zmian przepisu:	**Uwaga nieuwzględniona**

		42s ust. 3 UPO)	•ust. 3 art. 42s zastąpić zdaniami w brzmieniu: „3. Szkolny Rzecznik jest wybierany na okres nie dłuższy niż 3 lata. Kadencja Szkolnego Rzecznika rozpoczyna się w dniu objęcia przez niego funkcji. Zasady wybierania, odwołania, działania i długość kadencji Szkolnego Rzecznika określa regulamin samorządu uczniowskiego, o którym mowa w art. 85 ust. 3, a jeśli samorząd uczniowski nie został utworzony – statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8.”; •zdanie 1 ust. 3 art. 85 zastąpić zdaniem w brzmieniu „Zasady wybierania i działania organów samorządu, zasady wybierania opiekuna samorządu oraz zasady wybierania, odwołania, działania i długość kadencji Szkolnego Rzecznika określa regulamin uchwalany przez ogół uczniów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym, z zastrzeżeniem, iż organy samorządu, opiekun samorządu oraz Szkolny Rzecznik wybierani są najpóźniej do 30 listopada roku rozpoczynającego dany rok szkolny.”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: Art. 42s. „3. Szkolny Rzecznik jest wybierany na okres nie dłuższy niż 3 lata. Kadencja Szkolnego Rzecznika rozpoczyna się w dniu objęcia przez niego funkcji. Zasady wybierania, odwołania, działania i długość kadencji Szkolnego Rzecznika określa regulamin samorządu uczniowskiego, o którym mowa w art. 85 ust. 3, a jeśli samorząd uczniowski nie został utworzony – statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8.” Art. 85. „3. Zasady wybierania i działania organów samorządu, zasady wybierania opiekuna samorządu oraz zasady wybierania, odwołania, działania i długość kadencji Szkolnego Rzecznika określa regulamin uchwalany przez ogół uczniów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym, z zastrzeżeniem, iż organy samorządu, opiekun samorządu oraz Szkolny Rzecznik wybierani są najpóźniej do 30 listopada roku rozpoczynającego dany rok szkolny. Organy samorządu są jedynymi reprezentantami ogółu uczniów.” Uzasadnienie Celami proponowanej zmiany art. 42s ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe są: •zapewnienie przewidywalności i ciągłości działania instytucji Szkolnego Rzecznika (określenie długości kadencji i momentu jej rozpoczęcia); •wzmocnienie samorządności uczniowskiej poprzez przeniesienie aspektów wyboru, odwołania, długości kadencji oraz szczegółowych zasad działania Szkolnego Rzecznika do regulaminu samorządu uczniowskiego – aktu przyjmowanego w głosowaniu powszechnym przez ogół uczniów; •zwiększenie wpływu kolejnych roczników (w tym uczniów klas pierwszych) na obsadę funkcji Szkolnego Rzecznika w czasie trwania ich nauki w danej szkole. Wskazanie maksymalnej długości kadencji Szkolnego Rzecznika na 3 lata zapewnia, by uczniowie rozpoczynający naukę (klasy pierwsze) mogli co do zasady uczestniczyć przynajmniej raz – szczególnie w szkołach średnich – w wyborze Szkolnego Rzecznika. Określenie momentu rozpoczęcia kadencji Szkolnego Rzecznika rozwiewa wątpliwości, czy kadencję liczyć od dnia wyborów, ogłoszenia wyników głosowania, czy od początku roku szkolnego, i służy pewności prawa.	Specyfika różnych typów i rodzajów szkół i placówek oświatowych, a także chęć dania im jak największej autonomii, uzasadniają to, by wskazane w uwadze zagadnienia szkoły i placówki oświatowe regulowały samodzielnie, kierując się własnymi potrzebami. Nie ma potrzeby, by materią ustawową była np. maksymalna długość pełnienia funkcji Szkolnego Rzecznika. W części szkół i placówek Szkolny Rzecznik może być na tyle skuteczny i chętny do dalszej pracy, że niecelowe jest ograniczanie jego mandatu *a priori* do 3 lat. Projektodawca woli, by była to autonomiczna decyzja wewnętrzna. Co do terminu wyboru Szkolnego Rzecznika, on wynika z przepisów przejściowych i dostosowujących tego projektu ustawy. Pozostałe zmiany w zakresie regulaminu samorządu uczniowskiego leżą poza zakresem zmienianym przez ten projekt ustawy.

			W zakresie uregulowania trybów wyboru i odwołania, długości kadencji, a także szczegółowych zasad działania Szkolnego Rzecznika w regulaminie samorządu uczniowskiego zastosowanie znajdują uwagi powyżej sformułowane do art. 42s ust. 1. Do ust. 3 art. 85 opiniujący proponuje również dodanie wyrazów „z zastrzeżeniem, iż organy samorządu, opiekun samorządu oraz Szkolny Rzecznik wybierani są najpóźniej do 30 listopada roku rozpoczynającego dany rok szkolny”, jako że zapewni to ciągłość działania organów już od początku roku szkolnego, co ma znaczenie dla skutecznej realizacji praw uczniów oraz należytego wykonywania zadań samorządu. Termin wyznaczony na 30 listopada jest racjonalny – pozostawia czas na przeprowadzenie rzetelnej kampanii wyborczej i wyborów po rozpoczęciu roku szkolnego, a zarazem nie jest na tyle odległy, by doszło do faktycznego paraliżu działalności organów w pierwszym półroczu.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 4 UPO)	Propozycja zmian przepisu: •wyrazy „może wspomagać” zamienić wyrazami „wspomaga”; •ze zdania 1 usunąć wyrazy „[przecinek] jeżeli zostało to przewidziane w statucie tej szkoły lub placówki”; •zdanie 2 zastąpić wyrazami w brzmieniu „Przepisy ust. 1 i 3 stosuje się odpowiednio.”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „4. Działalność Szkolnego Rzecznika wspomaga co najmniej jeden uczeń szkoły lub placówki, w której działa Szkolny Rzecznik. Przepisy ust. 1 i 3 stosuje się odpowiednio.” Uzasadnienie Proponowana zmiana art. 42s ust. 4 polega na wprowadzeniu obowiązku powołania przez szkołę ucznia wspomagającego Szkolnego Rzecznika. Celem tego rozwiązania jest wzmocnienie pozycji Szkolnego Rzecznika oraz zwiększenie skuteczności jego działań poprzez zapewnienie mu wsparcia ucznia-pomocnika, cechującego się większym zrozumieniem dla problemów młodzieży. Uczniowie, zwłaszcza młodsi, mogą odczuwać opór przed zwracaniem się z prośbą o pomoc do osoby o wiele od nich starszej. Powołanie ucznia-pomocnika zwiększy poziom zaufania do całego mechanizmu ochrony praw ucznia. Wprowadzenie obowiązku, a nie jedynie możliwości powołania ucznia-pomocnika, ograniczy uznaniowość szkół w tym zakresie, co pozwoli na zapewnienie jednolitych standardów ochrony praw ucznia we wszystkich szkołach lub placówkach. Zapobiegnie to sytuacjom, w których uczniowie jednej szkoły mają dostęp do dodatkowego wsparcia, podczas gdy w innej tego wsparcia brakuje – mimo identycznych potrzeb uczniów. Odesłanie „Przepisy ust. 1 i 3 stosuje się odpowiednio” sprawia, że uczeń (pomocnik Szkolnego Rzecznika) uzyskuje mandat w sposób analogiczny do samego Szkolnego Rzecznika, co wzmacnia zaufanie i *ius representationis* wobec ogółu uczniów.	**Uwaga częściowo uwzględniona** Uczeń wspomagający Szkolnego Rzecznika jest jedynie fakultatywną możliwością z uwagi na ochronę danych wrażliwych i konieczność zachowania w tajemnicy spraw, które wpływają do Szkolnego Rzecznika. By zapewnić, że nie dojdzie do naruszenia tej tajemnicy, trzeba podejmować decyzje w tym zakresie z należytą rozwagą. Dlatego projektodawca woli rozwiązanie, gdzie to szkoły same, w ramach przysługującej im autonomii oraz kierując się własnymi potrzebami, decydują o tej roli. Na bazie uwagi zdecydowano się natomiast, wzorem samorządowych RPU, wprowadzić mechanizm obowiązkowego rozpatrzenia wniosku samorządu uczniowskiego o powołanie ucznia-pełnomocnika przez

				dyrektora szkoły lub placówki w terminie 2 miesięcy.
		art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 5 UPO)	Propozycja zmian przepisu: •wyrazy „może określić” zastąpić wyrazem „określi”; po zdaniu 1 dodać zdanie 2 w brzmieniu: „Koszty wynagrodzenia pokrywa organ prowadzący szkołę.”. Opiniujący wychodzą z założenia, iż głównym czynnikiem motywującym nauczycieli przystępujących do funkcji Szkolnego Rzecznika jest gratyfikacja finansowa. W związku z tym fakultatywna jedynie delegacja ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania stanowić będzie przykład niewykorzystanych możliwości, by umożliwić środowisku prawnouczniowskiemu, włącznie z Krajowym oraz Wojewódzkimi Rzecznikami, działalność na najniższym szczeblu poprzez traktowanie stanowiska Szkolnego Rzecznika jako przykładu zła koniecznego. W związku z tym zobligowanie ministra do ustalenia stawki wynagrodzenia dla Szkolnego Rzecznika uznajemy za warunek niezbędny do osiągnięcia celu określonego powyższą nowelizacją.	**Wykreślenie przepisu** Przepis został wykreślony w ślad za zmianą modelu wyboru i funkcjonowania Szkolnego RPU.
		art. 1 pkt 10 (art. 98 ust. 1 pkt 17 UPO)	**Wersja 1** Propozycja zmian przepisu: •po wyrazie „uczniowskich” dodać wyrazy „do organu szkoły”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „17) prawa i wolności uczniowskie inne niż wymienione w art. 42a ust. 1 i 2, szczegółowy sposób realizacji obowiązków, o których mowa w art. 42b ust. 1 pkt 5, 6 i 8, zasady upowszechniania wśród uczniów wiedzy o ich prawach, wolnościach i obowiązkach, a także tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw i wolności uczniowskich do organu szkoły;” **Wersja 2** Propozycja zmian przepisu: •po wyrazie „składania” dodać wyraz „wewnętrznych”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „17) prawa i wolności uczniowskie inne niż wymienione w art. 42a ust. 1 i 2, szczegółowy sposób realizacji obowiązków, o których mowa w art. 42b ust. 1 pkt 5, 6 i 8, zasady upowszechniania wśród uczniów wiedzy o ich prawach, wolnościach i obowiązkach, a także tryb składania wewnętrznych skarg w przypadku naruszenia praw i wolności uczniowskich;” Uzasadnienie W toku trwania projektu „Warszawski Przegląd Statutowy” Stowarzyszenia Precedens wiele szkół interpretowało art. 98 w ten sposób, iż skargę przeciwnaruszeniową uznawało za skargę w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego (dalej jako „k.p.a.”), odsyłając ucznia do organu prowadzącego albo organu nadzoru pedagogicznego i cedując na nie obowiązki związane z rozstrzygnięciem takiej skargi. Opiniujący stoją jednak na stanowisku, że skarga, o której mowa w art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe, jest wewnętrzną (wewnątrzzakładową) sprawą szkoły, która nie pozostaje w zainteresowaniu organów znajdujących się poza strukturą zakładu (szkoły). Skarga na naruszenie praw ucznia w rozumieniu tego przepisu jest odrębnym trybem od możliwości złożenia skargi do organu	**Uwaga uwzględniona** w wersji 1

			prowadzącego lub organu nadzoru pedagogicznego (kuratora oświaty). Niezależnie więc, czy złożono skargę, o której mowa w art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe, można zwrócić się do organu prowadzącego lub nadzoru pedagogicznego ze skargą, która inicjuje wówczas odrębne postępowanie skargowe. Nie można więc – w ocenie opiniujących – postanowić o możliwości złożenia skargi w trybie art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe do organu pozostającego poza strukturą szkoły, a to na przykład do organu prowadzącego czy organu nadzoru pedagogicznego. W przypadku skargi w tym trybie na zachowanie dyrektora skarga powinna zostać rozpoznana przez inny organ szkoły (na przykład radę pedagogiczną) albo powołaną komisję reprezentującą organy szkoły. Brak możliwości złożenia skargi w trybie art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe do kuratora oświaty nie uniemożliwia złożenia osobnej skargi na innej podstawie. Nie są to jednak postępowania skargowe ze sobą tożsame. Jak się wydaje, potrzeba regulacji na poziomie statutowym skargi przeciwnaruszeniowej, która miałaby jednocześnie być skargą w rozumieniu k.p.a., byłaby niezasadna, przedmiot regulacji bowiem byłby ten sam. Warto jasno określić, czy skarga w ujęciu art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe jest tą samą skargą, o której mowa dziale VIII k.p.a. Stając na stanowisku, że tak nie jest, należałoby wyraźnie zaznaczyć to w inkryminowanym przepisie. Jednocześnie można byłoby określić, że skargi te trafiają do Szkolnego Rzecznika albo że do ich załatwienia stosuje się odpowiednie przepisy k.p.a. W tym zakresie ustawodawca ma swobodę, zatem nie proponuje się konkretnych rozwiązań poza wskazaniem, że skarga z art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe nie jest skargą w ujęciu k.p.a. i nie może być z nią utożsamiana.	
		art. 1 pkt 12 (art. 100 ust. 1 UPO)	Propozycja zmian przepisu: •po wyrazach „za zgodą rady szkoły” dodać wyrazy „i po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego”; •po zdaniu 2 dodać zdanie 3 w brzmieniu: „Opinia samorządu uczniowskiego nie jest wymagana, gdy wniosek złożył samorząd uczniowski.”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „1. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej oraz szkoły artystycznej może z własnej inicjatywy lub na wniosek rady szkoły, rady rodziców, rady pedagogicznej lub samorządu uczniowskiego, za zgodą rady szkoły i po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego, wprowadzić obowiązek noszenia przez uczniów na terenie szkoły jednolitego stroju. Zgoda rady szkoły nie jest wymagana, gdy wniosek złożyła rada szkoły. Opinia samorządu uczniowskiego nie jest wymagana, gdy wniosek złożył samorząd uczniowski.” Uzasadnienie Proponowana zmiana art. 100 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe, polegająca na pominięciu obowiązku zasięgnięcia opinii samorządu uczniowskiego przed wprowadzeniem jednolitego stroju, budzi istotne wątpliwości z punktu widzenia podstawowych zasad demokratyzmu, partycypacji oraz konstytucyjnych gwarancji prawa uczniów do wyrażania własnych poglądów. Po pierwsze, zgodnie z preambułą ustawy – Prawo oświatowe „szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności”.	**Uwaga uwzględniona**

			System oświaty ma na celu kształtowanie u uczniów postaw obywatelskich, w tym poszanowania dla zasad demokracji. Samorząd uczniowski – składający się z ogółu uczniów szkoły lub placówki – umożliwia uczniom współdecydowanie w sprawach ich bezpośrednio dotyczących. Pozbawienie obowiązku zasięgania jego opinii w sprawie tak istotnej jak wprowadzenie jednolitego stroju szkolnego może zostać odebrane jako osłabienie tej funkcji i ograniczenie rzeczywistego wpływu uczniów na życie szkoły. Po drugie, zgodnie z art. 85 ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe samorząd uczniowski ma prawo do przedstawiania opinii i wniosków we wszystkich sprawach szkoły lub placówki, w tym w zakresie obowiązków uczniowskich. Skoro noszenie jednolitego stroju stanowić będzie obowiązek, decyzja w tej sprawie niewątpliwie mieści się w zakresie kompetencji opiniodawczych samorządu. Pominięcie wymogu zasięgnięcia jego stanowiska prowadzi do nieuzasadnionego ograniczenia uprawnień tego organu, sprzecznego z literą i duchem przepisów ustawowych. Po trzecie, należy zauważyć, że choć opinia samorządu uczniowskiego ma charakter niewiążący, jej znaczenie jest niebagatelne z punktu widzenia prawa do bycia wysłuchanym. Zgodnie z art. 12 Konwencji o prawach dziecka dziecko, które jest zdolne do kształtowania własnych poglądów, ma prawo do ich swobodnego wyrażania we wszystkich sprawach, które go dotyczą, a poglądom dziecka należy nadać należną wagę. Proces wprowadzenia jednolitego stroju, który ingeruje w osobistą sferę ekspresji ucznia, powinien zatem uwzględniać jego zdanie – nawet jeśli nie jest ono decydujące. Po czwarte, marginalizacja samorządu uczniowskiego w procesie podejmowania decyzji o tak dużym znaczeniu może mieć negatywne skutki wychowawcze. Trudno oczekiwać, by szkoła skutecznie uczyła obywatelskiego zaangażowania i współodpowiedzialności, jeżeli sama instytucjonalnie ogranicza mechanizmy dialogu i partycypacji. W związku z powyższym proponowaną zmianę należy przyjąć z dużą dezaprobatą.	
		art. 3 pkt 4 (art. 44k ust. 4 USO)	Propozycje zmian przepisu: •nie skreślać ust. 3; •nie dodawać ust. 4. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „3. Uczeń nieklasyfikowany z powodu nieusprawiedliwionej nieobecności może zdawać egzamin klasyfikacyjny za zgodą rady pedagogicznej.” ~~„4. Uczeń jest nieklasyfikowany z jednego, kilku albo wszystkich zajęć edukacyjnych, jeżeli nieusprawiedliwiona nieobecność ucznia na tych zajęciach przekroczyła 25% czasu przeznaczonego na te zajęcia w okresie, za który jest przeprowadzana klasyfikacja.”~~ Uzasadnienie Opiniujący rekomenduje pozostawienie radzie pedagogicznej swobody decyzyjnej w zakresie nieklasyfikowania ucznia z powodu nieusprawiedliwionych nieobecności. Decyzja ta powinna być podejmowana z należytą rozwagą oraz z uwzględnieniem specyficznych, wyjątkowych i szczególnie uzasadnionych okoliczności. Rada pedagogiczna powinna mieć możliwość indywidualnej oceny sytuacji	**Uwaga nieuwzględniona** Zaproponowane zmiany spowodowałyby, że zmiana progu frekwencyjnego stałaby się martwa, ponieważ w każdym przypadku trzeba byłoby badać podstawę do wystawienia oceny, a dopiero w razie jej braku – frekwencję. Celem projektodawcy jest zmiana tego stanu rzeczy i wskazanie, że w razie nieobecności nieusprawiedliwionych podstawa w ocenach nie ma znaczenia dla klasyfikacji.

			ucznia i w tym zakresie zachować kompetencję do wyrażenia albo odmowy wyrażenia zgody na przystąpienie ucznia do egzaminu klasyfikacyjnego.	
		Uwaga ogólna	W toku prac legislacyjnych należy zwrócić uwagę na problem dotyczący dostępu do procentu obecności na poszczególnych zajęciach edukacyjnych przez rodziców pełnoletnich osób uczących się – jak wynika z działalności podejmowanej przez opiniujących, istnieje problem z brakiem zastrzeżenia wskazanych danych w dziennikach elektronicznych. W związku z tym w dalszych pracach legislacyjnych należy podjąć wysiłek w celu zlikwidowania tego problemu.	**Wyjaśnienie** Projektodawca wskazuje, że problem ten jest przez niego rozwiązywany poprzez zmiany w USO (art. 3 projektu ustawy) w takim zakresie, w jakim uważał on te zmiany za konieczne (a zatem głównie w zakresie dostępu do ocen). Trzeba też pamiętać, że zmiany w tym zakresie muszą być wyważone, biorąc pod uwagę to, że obowiązek alimentacyjny z KRiO jest wydłużony i nie wygasa z dniem osiągnięcia pełnoletności.
		Uwaga ogólna	Należy zaznaczyć, iż idea wzmocnienia praw uczniowskich w ocenie opiniujących jest wyraźna, a przeto należy wszelkie wysiłki w tym celu poprzeć, co też niniejszą opinią czynimy. Konieczna jest jednak poprawa kilku aspektów dotyczących samych praw uczniowskich oraz sposobu praktycznego ich regulowania, co uczyni tę nowelizację jeszcze bardziej przełomową i jeszcze bardziej korzystną dla społeczności uczniowskiej, co jest celem wszystkich przedstawicieli środowiska prawnouczniowskiego.	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za przedstawione stanowisko.
30.07.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO) art. 3 pkt 4 (art. 44k USO)	Chciałabym wyrazić sprzeciw wobec proponowanych zmian, przede wszystkim w zakresie zwiększenia wymaganej frekwencji do 75% oraz obowiązku podawania przez rodziców powodu nieobecności dziecka w usprawiedliwieniach. Poza faktem, iż proponowane zmiany naruszają szereg przepisów ustawy zasadniczej oraz Rozporządzenia unijnego RODO, będą one również miały szereg niezamierzonych efektów uderzających i dyskryminujących grupy uczniów szczególnie wrażliwych i narażonych na wykluczenie, tj. np. uczniów z problemami zdrowotnymi, które umożliwiały naukę w szkole na dotychczasowych zasadach, a jednocześnie nie kwalifikowały do indywidualnego toku nauczania: uczniów nieneurotypowych, uczniów z fobią szkolną, społeczną, uczniów zmagających się ze stresem mniejszościowym, w tym LGBT+, uczniów zmagających się z przemocą w szkole, uczniów z problemami rodzinnymi lub innymi trudnościami. Ponadto, projektowane zmiany stoją w rażącej sprzeczności z szeroko promowaną przez MEN edukacją włączającą, tj. edukacją wysokiej jakości dostępną dla wszystkich, poprzez „wypychanie” ze szkół dzieci, dla których z przyczyn zdrowotnych lub innych, frekwencja 75% jest nie realna do osiągnięcia.	**Uwaga nieuwzględniona** Próg 25% nieobecności wciąż jest duży – to możliwość bycia nieobecnym przez jedną czwartą zajęć. Pamiętać też trzeba, że zmiany w jego zakresie są dokonywane głównie dla nieobecności nieusprawiedliwionych. Wszystkie wskazane przykłady są natomiast powodem do uzyskania usprawiedliwienia nieobecności, w konsekwencji czego taki uczeń nie będzie

				ponosił z tego powodu negatywnych konsekwencji. Nie wskazano, z jakich powodów projektowane zmiany są sprzeczne z Konstytucją RP i RODO. Zdaniem projektodawcy jednak taka sprzeczność nie zachodzi, a ustawa może wprowadzać, zgodnie z m.in. art. 6 ust. 1 lit. c i e RODO, pewne obowiązki (np. w zakresie wskazania powodu nieobecności), które będą z RODO zgodne. Projekt ponadto został uzgodniony z Ministrem Cyfryzacji oraz zaopiniowany przez Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.
		art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO) art. 3 pkt 4 (art. 44k USO)	Podwyższenie progu frekwencji – wykluczenie dzieci z gorszym zdrowiem i innymi problemami ze szkół i praktyczne zmuszenie do edukacji domowej W mediach pojawiają się materiały dotyczące tego,jak planowane zmiany rozwiążą problem wagarów, natomiast brak jest jakiegokolwiek odniesienia do drastycznych konsekwencji tych zmian dla dzieci i rodzin, które z powodów niezawinionych (przede wszystkim zdrowotnych) nie mają szansy na osiągnięcie 75% frekwencji, a których nieobecności są na bieżąco i terminowo usprawiedliwiane przez rodziców. Takie dzieci będą w większości przypadków zmuszone do pisania egzaminów klasyfikacyjnych i to ze wszystkich przedmiotów (o ile nauczyciele nie uznają, że jednak liczba ocen jest wystarczająca do kwalifikacji, mimo braku osiągnięcia 75% frekwencji, ale też nie jest jasne z tego projektu, czy będzie taka możliwość, a także praktyka pokazuje, że obecnie wbrew przepisom sporo nauczycieli uważa, że brak osiągnięcia progu frekwencji oznacza automatycznie nieklasyfikację, więc najprawdopodobniej pod nowymi przepisami będzie podobnie, ale próg frekwencji dla części dzieci będzie nierealny do osiągnięcia. Ponadto, przy tak wysokim progu obowiązkowej frekwencji decyzja o kwalifikacji lub jej braku w przypadku osiągnięcia niższej frekwencji będzie generalnie dyskrecjonalną decyzją nauczyciela, a dzieci i rodzice będą do ostatniej chwili w niepewności, czy będzie konieczność pisania egzaminów kwalifikacyjnych i czy dziecko zda do następnej klasy). Dzięki będące np. alergikami miewają tendencję do częstych lub bardzo częstych infekcji. Nie ma w ich przypadku wskazań do nauczania indywidualnego, ale niestety słabe zdrowie przekłada się na częste infekcje dróg oddechowych, co bardzo odbija się na frekwencji. Są dzieci, które w ciągu całej swojej dotychczasowej edukacji nie osiągają frekwencji 75% (przy czym edukacyjnie radzą sobie bardzo dobrze)	**Uwaga nieuwzględniona** Jak wyżej. Do tego, próg frekwencyjny nie narusza zasady równości wobec prawa, ponieważ jest równy wobec wszystkich uczniów. Nie jest też nieproporcjonalny w myśl art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, ponieważ jest on konieczny do zapewnienia porządku publicznego oraz ochrony praw i wolności innych osób (w zakresie równego ich traktowania) w myśl tego przepisu.

			i skazywanie ich na niepewność i coroczne egzaminy kwalifikacyjnie wyrządzi tym dzieciom krzywdę na wielu poziomach, ale przede wszystkim w obszarze zdrowia psychicznego. Wpłynie to również negatywnie na zdrowie psychiczne i inne aspekty życia rodziców, co potwierdzają brytyjskie badania naukowe (Frontiers | “I felt shamed and blamed”: an exploration of the parental lived experience of school distress - https://www.frontiersin.org/journals/psychiatry/articles/10.3389/fpsyt.2025.1489316/full) Pod rządami nowych przepisów: a) dzieci z gorszym zdrowiem fizycznym lub psychicznym, nieneurotypowe, z fobią szkolną lub z innymi problemami, które nie pozwolą im na osiągnięcie 75% frekwencji, będą żyły w nieustannym stresie, czy będą klasyfikowane czy nie, b) każda kolejna choroba/nieobecność będzie już nie tylko związana z koniecznością nadrobienia materiału, ale będzie potęgowała lęk przed nieklasyfikacją i nie zdaniem do następnej klasy; c)mimo deklaracji, że MEN chce dbać o dobrostan psychiczny dzieci i mimo zauważania, że stan psychiczny dzieci jest coraz groszy, projektowane zmiany doprowadzą do pogorszenia stanu psychicznego dzieci (a także ich rodziców) przez ciągłą niepewność i stres, o których mowa wyżej oraz całkowite poczucie braku sprawczości dziecka, tj. to czy, będzie klasyfikowane i czy zda do następnej klasy zależy od rzeczy, na które dzieci nie mają wpływu, tj. np. od ich podatności na infekcje. Dodatkowo stres, co potwierdzają specjaliści zdrowia psychicznego, może też zwiększać liczbę infekcji, co będzie stawiało dziecko w jeszcze gorszej sytuacji. d) skoro efekt będzie taki, że mimo chodzenia do szkoły i tak dziecko będzie musiało zdawać egzaminy klasyfikacyjne - z ryzykiem że nie zda i nie uzyska promocji do następnej klasy - to jedynym rozwiązaniem dla rodziców może być przejście na edukację domową. Tego rodzaju decyzja nie powinna być jednak wymuszana na rodzicach, a będzie to miało miejsce pod rządami nowych przepisów. Działania ministerstwa będą sprowadzały się do dyskryminowania dzieci z uwagi na cechę, na którą nie mają wpływu (np. stan zdrowia). e) w szkołach zwiększy się liczba dzieci przychodzących z różnego rodzaju infekcjami, bo niektórzy rodzice, a czasem nawet dzieci mogą woleć przyjść z infekcją do szkoły, jeśli tylko będą w stanie, w tym na lekach przeciwbólowo – przeciwgorączkowych, aby nie narazić się na nieklasyfikację i konieczność pisania egzaminów oraz na ryzyko ich nie zdania i nie zdania do kolejnej klasy. Wpłynie to nie tylko na inne dzieci w szkole oraz personel, którzy będą narażeni na zarażenia, ale przede wszystkim na dzieci, których sprawa dotyczy: możliwy jest szereg powikłań choroby nieprawidłowo leczonej (tj. bez odpoczynku domowego/ np. bez nebulizacji czy innych czynności, których wykonanie w szkole nie jest możliwe i z narażeniem na inne patogeny obecne w szkole), w tympowikłań w postaci zapalenia płuc lub zapalenia mięśnia sercowego, które jest schorzeniem poważnym, związanym często z infekcjami „przechodzonymi” bez wypoczynku, na długi czas wyłączającym z normalnego funkcjonowania, nie rzadko pozostawiającym trwałe następstwa lub nawet kończącym się zgonem. Nie dopuszczalne jest, aby stawiać rodzinę przed wyborem pomiędzy zdrowiem dziecka, a jego szansą na zdanie do następnej klasy. Uczeń, który jest zmuszony chory przychodzić do szkoły, gdy źle się czuje i ryzykuje powikłaniami może czuć, że jego godność i prawa człowieka są deptane, że szkoła jest opresyjna i totalitarna skoro wymaga takich poświęceń, aby być klasyfikowanym. Jak dziecko ma wierzyć, że jego dobro jest priorytetem, skoro jest zmuszane do udziału w zajęciach szkolnych bez względu na stan zdrowia i	

			samopoczucie - bardziej będzie liczył się czas odsiedziany w szkole, niż to czego uczeń się nauczył i czy materiał z nieobecności nadrobił. f) podważone zostaniezaufanie uczniów do szkoły, do dorosłych i do państwa jako takiego. Wsytuacji, gdzie szkoła dyskryminuje ze względu na stan zdrowia, naraża na niepewność i ogromny stres związany z nie klasyfikacją i niezdaniemoraz wymaga poświęcania zdrowia dla klasyfikacji, dziecko prędzej szkolę i naukę znienawidzi niż będzie uczyło z „radością", do czego według deklaracji dąży MEN. MEN deklaruje, że celem jest „stworzenie szkoły przyjaznej i dającej radość z uczenia, a zarazem wymagającej". Projektowane przepisy wskazują, jakby było dokładnie odwrotnie. Jeśli w praktyce szkoła wymaga poświęcania zdrowia dziecka dla klasyfikacji i dyskryminuje dzieci z gorszym zdrowiem fizycznym czy psychicznym, dzieci w trudnych sytuacjach życiowych czy nieneurotypowe, dla których osiągnięcie 75% frekwencji nie było możliwie, to jest nie jest to szkoła przyjazna, a przemocowa. Również w sytuacjach, gdy w szkole uczeń doświadcza przemocy (co nie jest zjawiskiem rzadkim) zmuszanie go do spędzania w niej jeszcze więcej czasu jest niehumanitarne i uderza w jego zdrowie psychiczne. Jeśli uczeń na bieżąco uzupełnia materiał i go zalicza, to powinno być to jak dotychczas wystarczające i kluczowe dla promocji do następnej klasy, a nie jego statystyka frekwencji określona na tak wysokim poziomie. Powoływanie się przez MEN na przykłady krajów, gdzie wymagana jest wyższa frekwencja, to nietrafny argument, gdyż należy się uczyć na cudzych błędach, a nie powielać je, zwłaszcza że jak wskazano wyżej, droga większego zniewolenia i represjonowania dzieci i rodzin przynosi skutek odwrotny do zamierzonego i ma destrukcyjny wpływ na zdrowie psychiczne dzieci i rodziców. Również nieadekwatnym argumentem jest podawanie przez MEN informacji, że w oddziałach liceów dwujęzycznych przygotowujących do matury międzynarodowej nauka przebiega bez zakłóceń, ponieważ jest to możliwe tylko dlatego, że: - istnieje alternatywna dla szkół z tak wysoką obowiązkową frekwencją, tj. w pozostałych szkołach progi są znacznie niższe (50%), więc osoby, które z doświadczenia wiedzą, żez uwagi nauwarunkowania zdrowotne lub inne nie mogą liczyć na wysoką frekwencję, nie wybierają takich szkół, - uczniowie, uczęszczający do oddziałów z wysokim progiem frekwencji, gdy w trakcie napotykają problem, że chorowały „za dużo" i wiedzą już, że nie mają szans na odpowiednią frekwencję uciekają z takich szkół, - placówki, o których mówi MEN, to licea, gdzie większość dzieci zapada na infekcję już rzadziej niż w podstawówce i choroby te trwają krócej. Dotychczasowe przepisy dotyczące frekwencji obowiązują od dziesięcioleci i zmienianie ich nie przyniesie korzyści tylko straty, gdzie najbardziej ucierpią dzieci słabsze cieszące się gorszym zdrowiem, które -jakby się mogło wydawać - lewicowa Pani Minister powinna szczególnie chronić, a nie dyskryminować i wykluczać z edukacji w szkole oraz narażać ich psychikę na silny dodatkowy stres. Propozycja tego typu przepisów jest zawodem dla lewicowego elektoratu, który jednocześnie odcina się od ustroju komunistycznego w wydaniu PRL. Nawet w czasach, gdy Polska była totalitarnym państwem komunistycznym nie było takiej opresji, jaką MEN planuje wprowadzić (nie tylko w sprawie frekwencji, ale też w poniższej kwestii obowiązku podawania powodów nieobecności przez rodziców w celu ich podważania). Proponowane przez MEN przepisy w zakresie podwyższenia progu frekwencji do 75%:	

			- naruszają konstytucyjną zasadę równości wobec prawa (art. 32 Konstytucji) z uwagi na fakt, że mogą nieproporcjonalnie obciążać uczniówz problemami zdrowotnymi, uczniów, nieneurotypowych, nieheteronormatywnych,czy uczniów z rodzin w trudnej sytuacji życiowej; - naruszają konstytucyjną zasadę proporcjonalności, ponieważ zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji, ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Proponowana zmiana nie spełnia zatem kryterium proporcjonalności i konieczności. Szkodzi ona uczniom z problemami zdrowotnymi, nieneurotypowym czy z innymi trudnościami życiowymi. (Rozwiązaniem nie jest żądanie od rodziców zaświadczeń od lekarzy czy innych specjalistów. Edukacja jest usługą publiczną i taką powinna pozostać).	
		art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO) art. 3 pkt 4 (art. 44k USO)	Podawanie powodów nieobecności – podważanie usprawiedliwień rodziców/ nieproporcjonalne żądanie danych wrażliwych i ryzyko ich wycieku/ możliwość oblania ucznia bez egzaminów kwalifikacyjnych, mimo że nieobecności były usprawiedliwione, jedynie w oparciu o dyskrecjonalną decyzję nauczyciela o odrzuceniu usprawiedliwienia rodziców/ stygmatyzacja i plotki/ rażące naruszenie konstytucyjnego prawa do prywatności W obecnym stanie prawnym szkoła nie ma prawa żądać od rodziców podawania powodów nieobecności w usprawiedliwieniach. Nawet jeśli statut szkoły to przewiduje, to nie ma on rangi normy ustawowej i nie może być podstawą do ograniczenia konstytucyjnego prawa do prywatności, które jest pogwałcane, jeśli szkoła żąda podania powodów, a z zwłaszcza danych wrażliwych, jakie byłyby zawarte w powodach nieobecności. Jeszcze pod koniec czerwca Pani wiceminister edukacji informowała, że „minister edukacji nie planuje wprowadzenia rozwiązań na poziomie centralnym, ustalających jednolite, ogólnokrajowe przepisy dotyczące usprawiedliwiania nieobecności przez uczniów każdej szkoły". Tymczasem projektowanymi przepisami takie zasady wprowadza, przy tym jednocześnie: - naruszając gwarantowane konstytucją prawo do prywatności (Art. 47 Konstytucji), - naruszając Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 (RODO) przez brak zastosowania zasady minimalizacji danych i to w odniesieniu do danych wrażliwych - zgodnie z art. 5 RODO dane osobowe muszą być przetwarzane zgodnie z zasadą minimalizacji danych, tj. adekwatnie, stosownie i w zakresie niezbędnym do celów, w jakich są przetwarzane. Wymóg ujawniania przyczyny nieobecności, szczególnie jeśli dotyczy to zdrowia, sytuacji rodzinnej czy psychicznej ucznia, jest niezgodny z tą zasadą. - problem polegający na doprowadzeniu do tego, że mimo ogólnego zakazu przetwarzania danych wrażliwych w art. 9 RODO, dane wrażliwe dotyczące uczniów i ich rodzin będą przetwarzane nie tylko przez szkoły, ale też przez podmioty prywatne prowadzące dzienniki elektroniczne, co powoduje ryzyko wycieku tych danych ze szkół i podmiotów prywatnych a także naraża uczniów na dyskryminację i stygmatyzację. - powodując, że w rękach nauczyciela czy szkoły, w ramach dyskrecjonalnej decyzji będzie możliwość niepromowania ucznia do następnej klasy bez egzaminów kwalifikacyjnych w oparciu jedynie o to, że nauczyciel odrzuci usprawiedliwienia rodzica i uzna nieobecności za nieusprawiedliwione, mimo przedłożonych przez rodziców usprawiedliwień. Na takie ryzyko narażeni są w szczególności uczniowie często zapadający na infekcje dróg oddechowych.	**Wyjaśnienie** Z uwagi na to, że usprawiedliwienia nieobecności są dokonywane powszechnie, bez wskazywania powodu, proces usprawiedliwiania nieobecności staje się nieco „fikcyjny". Dlatego zasadne jest wymaganie wskazywania powodu, który będzie ograniczał praktykę, o której mowa w poprzednim zdaniu. Same oświadczenia wskazujące powody nieobecności nie mają natomiast „statusu dokumentu urzędowego, stąd też mogą podlegać ocenie dyrektora szkoły czy nauczyciela (wychowawcy)" (zob. Odpowiedź na interpelację nr 10041 z 17 czerwca 2025 r.). Nie jest to w żadnym razie wkraczanie w prywatne życie rodzin i dzieci.

			- powodując, że w rękach nauczyciela czy szkoły, w ramach dyskrecjonalnej decyzji będzie możliwość doprowadzenia do nałożenia na rodziców wysokich grzywien, nawet jeśli nieobecności będą na bieżąco usprawiedliwiane przez rodziców. Projektowany przepis, zgodnie z którym 50% nieobecności nieusprawiedliwionych w jednym miesiącu będzie uznawane za brak realizowania obowiązku szkolnego w połączeniu z obowiązkiem podawania powodów w usprawiedliwieniach, które mają być wykorzystane do poważania usprawiedliwień rodziców, spowoduje, że wystarczy, że nauczyciel odrzuci usprawiedliwienia rodziców i skarze tym samym rodzinę na wysoką grzywnę. Wielka, wręcz totalitarna, pozbawiona kontroli sądowej, władza ma być przyznawana nauczycielom i szkole - władza, jakiej nie było w edukacji nawet w czasie tzw. komuny. Wystarczy jedna infekcja górnych dróg oddechowych dziecka trwająca 2,5 tygodnia w miesiącu i odrzucenie usprawiedliwienia rodziców, aby szkoła uznawała, że dziecko nie realizuje obowiązku szkolnego. [Rozwiązaniem nie jest bynajmniej żądanie od rodziców zaświadczeń od lekarza (wyjaśnienie, jakie dodatkowe problemy to by wywoła, pominę) ani pisanie bardzo szczegółowych statutów (żadne regulacje nie są w stanie objąć złożoności życia). - problem polegający na wprowadzeniu instytucjonalnego braku zaufania do rodziców, którzy są dorosłymi ludźmi sprawującymi władzę rodzicielską i zgodnie z art. 48 Konstytucji mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami i znają swoje dzieci najlepiej. Jeśli rodzice będą czuli, że szkoła im nie ufa, że ich decyzje rodzicielskie są podważane, spowoduje to jeszcze większe napięcie na linii rodzice – nauczyciele/ szkoła poprzez utratę zaufania rodziców do nauczycieli/ szkoły i poczucie, że rodzic jest traktowany w szkole jak petent z pozycji władzy. Nie będzie to służyło nikomu, a przede wszystkim dzieciom. - ogromne koszty psychiczne dla dzieci i rodziców związane z naruszeniem prywatności, intymności, lękiem, że nauczyciel/ szkoła będzie kwestionował usprawiedliwienia i niepewnością, czy nie skończy się to niezdaniem do następnej klasy i to bez prawa do egzaminu lub/ i wysoką grzywną dla rodziny. Uczniowie i rodzice w Polsce nie potrzebują państwa policyjnego i szkoły policyjnej, zwłaszcza gdy na zmianach najbardziej ucierpią dzieci z grup szczególnie wrażliwych i zwłaszcza w kontekście trudnej historii naszego kraju, tj. doświadczenia reżimu totalitarnego. Przykłady zagraniczne pokazują, że rodziny, gdzie frekwencja dziecka nie osiąga wysokich progów ustawowych są prześladowane, stygmatyzowane, uruchamiane są wobec nich narzędzia opresji i zamiast skupić się na pomocy dziecku, które z jakichś przyczyn nie może osiągać żądanej frekwencji, rodzina musi zarabiać na grzywny i mierzyć się z aparatem państwa. Cierpią na tym zarówno dzieci jak i rodzice. Jak wynika z projektowanych przepisów, MEN chce powielać te szkodliwe społecznie rozwiązania, mające destrukcyjny wpływ na zdrowie psychiczne, a jako przykład zagraniczny, jak rozumiem według Pani wiceminister godny naśladowania, podawany jest przykład zatrzymywania rodziców na lotnisku chcących zabrać dziecko na urlop w trakcie roku szkolnego. To niestety pokazuje jak schematyczne jest myślenie MEN i oderwane od realiów i dobra dziecka. Są rodzice, którzy nie są w stanie iść na urlop w wakacje czy ferie i jedyną okazją do rodzinnego wyjazdu może być dla nich inny moment roku szkolnego. Jeśli dziecka nie ma w szkole z powodu infekcji złapanej w szkole i dziecko cierpi chorując, to dla MEN jest wszystko w porządku, ale jeśli dziecka nie ma w szkole, bo to jedyny czas, kiedy dziecko może spędzić z rodzicami czas na wyjeździe, co wpłynie pozytywnie na jego zdrowie fizyczne i psychiczne to już źle, a wręcz zbrodnia, wymagająca angażowania służb do zatrzymania na lotnisku. Są sytuacje, że nawet psychologowie radzą, by w przypadku dzieci wysokowrażliwych czy nieneurotypowych, dla zdrowia	Projektowane przepisy, w ślad za uwagami Ministra Cyfryzacji, zostały zmienione w taki sposób, że zapewniona zostanie ochrona danych wrażliwych poprzez brak konieczności ich przedstawiania szkole. Intencją tego przepisu jest ogólne wskazanie powodu, bez obligowania do wskazywania nadmiernych szczegółów/danych wrażliwych.

			psychicznego i fizycznego (częste infekcje jako wynik przeciążenia psychicznego w szkole) rodzic pozostawił dziecko w domu przez jeden dzień, mimo że dziecko jest fizycznie zdrowe. Projektowane przepisy, wbrew przepisom obowiązującym obecnie, nie uwzględniają złożoności życia i przyniosą wiele szkód – przede wszystkim dzieciom.	
30. 07. 2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 8 UPO)	jako radny Młodzieżowej Rady przy Parlamentarnym Zespole ds. Młodzieży stanowczo krytykuje Państwa projekt nowelizacji dotyczącej umożliwienie szkołom wymuszania szczegółowego usprawiedliwienia nieobecności na osobach pełnoletnich i opiekunach prawnych osób niepełnoletnich. Państwa działania są po prostu "szukaniem furtek" dla szkół aby ominąć wymagania od urzędu ochrony danych osobowych oraz naruszać prywatność rodzin. Niestety często szkoły jak ktoś zdobywa osiągnięcia które nie są osiągnięciami szkolnimi lubią "ucinać skrzydła" w postaci np. Brak uzyskanja nagrody dyrektora, nieusprawiedliwienie nieobecności jeśli uczeń był na zdobywaniu jakieś nagrody lub uczestnictwo w jakieś konferencji itp. Proponuje takie rozwiązanie że jeśli widać że uczeń bardzo często opuszcza zajęcia aby szkoła wspróbowała pomóc uczniowi żeby razem znaleźć problem dlaczego tak jest lub aby przeprowadziła z nim rozmowę motywującą do poprawy frekwencji, ale bez kar w postaci np. Jeśli nadal będziesz opuszczać zajęcia to Cię wyrzucimy że szkoły. Ewentualnie jeśli to będzie z przyczyn zdrowotnych to zaproponować uczniowi np. Indywidualne nauczanie a jeśli z działalności pozaszkolnej np. Sportowa, społeczna itp. to zaoferować indywidualny tok nauczania lub edukacje domową.	**Wyjaśnienie** Z uwagi na to, że usprawiedliwienia nieobecności są dokonywane powszechnie, bez wskazywania powodu, proces usprawiedliwiania nieobecności staje się nieco „fikcyjny". Dlatego zasadne jest wymaganie wskazywania powodu, który będzie ograniczał praktykę, o której mowa w poprzednim zdaniu. Same oświadczenia wskazujące powody nieobecności nie mają natomiast „statusu dokumentu urzędowego, stąd też mogą podlegać ocenie dyrektora szkoły czy nauczyciela (wychowawcy)" (zob. Odpowiedź na interpelację nr 10041 z 17 czerwca 2025 r.). Nie jest to w żadnym razie wkraczanie w prywatne życie rodzin i dzieci. Projektowane przepisy, w ślad za uwagami Ministra Cyfryzacji, zostały zmienione w taki sposób, że zapewniona zostanie ochrona danych wrażliwych poprzez brak konieczności ich przedstawiania szkole.

				Intencją tego przepisu jest ogólne wskazanie powodu, bez obligowania do wskazywania nadmiernych szczegółów/danych wrażliwych.
30. 07. 2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 5-6 (art. 80-81 UPO)	Nie podoba mi się propozycja włączania dzieci w szkole podstawowej do zarządzania placówką. Nadanie tak dużych praw uczniom może doprowadzić do absurdów. Ja niedawno uczestniczyłam w mediacjach (uczniowie, rodzice, dyrekcja i mediatorzy z kuratorium), w wyniku których nakazano mi przerabiać dokładnie materiał z podręcznika, na sprawdziany podawać zakres materiału tzn. strony podręcznika przedmiotowego, z którego będą zadania, informować ucznia, czy będę go za odpowiedź oceniać czy nie, gwizdać lub ustalić z uczniami sygnał, gdy będę coś ważnego chciała powiedzieć podczas lekcji, stosować aktywizujące metody pracy, kartkówki robić tylko na początku lekcji itp. Przez 18 lat byłam doradcą metodycznym nauczycieli matematyki w ODN w Poznaniu. Nakłaniałam nauczycieli do pisania własnych programów nauczania dostosowanych do danego zespołu klasowego, stosowania w toku lekcji gier i zabaw, uczenia metodą projektów i pokazywania uczniom praktyczne wykorzystanie matematyki w różnych aspektach życia. Tak uczyłam swoich uczniów. Teraz wizytatorzy nakazali mi uczyć według pomysłów uczniów i autorów podręcznika. Gdzie tu jest autonomia nauczyciela? Czy uczniowie w szkole podstawowej rzeczywiście wiedzą lepiej, jakich zagadnień powinni się uczyć i w jaki sposób osiągnąć cel? Podstawa programowa systematycznie jest okrajana. Rośnie przepaść miedzy najlepszymi i najsłabszymi uczniami. Wmawiamy uczniom, że nauka matematyki jest trudna i wiąże się ze stresem, że w każdej chwili powinni mieć dostęp do psychologa lub pedagoga. W ten sposób wychowamy ucznia roszczeniowego, oczekującego spełnienia jego życzeń a nie sprawczego i kreatywnego. Nie zrobimy tego w trzydziestoosobowej klasie. Ja w wyniku "mediacji" straciłam zdrowie.	**Wyjaśnienie** Demokracja polega na tym, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów. Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu

				przypisane jest wiele kompetencji (nie tworzy się nowego ciała, ono już jest obecne w ustawie). Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028.
31.07.2025	Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 pkt 2 UPO)	W ustawie – Prawo oświatowe wprowadza się zmiany w zakresie: odsetka nieusprawiedliwionej nieobecności w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej, innej formie wychowania przedszkolnego, szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej lub placówce (art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe); aktualny próg 50% nieusprawiedliwionych nieobecności może w znacznym stopniu przyczyniać się do narastania zaległości w zakresie wiedzy i umiejętności uczniów i stanowić powód braku podstaw do ustalenia oceny śródrocznej lub rocznej – zmianę opiniujemy pozytywnie.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za wyrażenie opinii pozytywnej.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a, art.	Dotychczas brak było zebranego w jeden katalog praw i wolności przysługujących uczniom, co powodowało, że w statutach szkolnych formułowano je w sposób niejednolity, a czasami w sposób nieprzeciwdziałający naruszaniu praw i wolności uczniów - zmianę opiniujemy pozytywnie;	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za wyrażenie opinii pozytywnej.

		42b UPO)		
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Dotychczasowe podejście do problemu kar i nagród było nieefektywne i umożliwiające naruszanie istoty prawa do nauki, jak również znaczną dowolność oraz nierówność formułowanych rodzajów kar i nagród w skali kraju; zastosowanie w tym zakresie rozwiązania zaczerpniętego z przepisów o szkolnictwie wyższym, w których katalog kar i nagród oraz procedura ich wymierzania studentom są określone na poziomie ustawy opiniujemy pozytywnie;	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za wyrażenie opinii pozytywnej.
		art. 1 pkt 3 (art. 42d–art. 42s UPO)	Dotychczasowa praktyka powoływania rzeczników praw ucznia zależy od inicjatywy organów powołujących; wprowadzenie kilkustopniowego systemu rzecznictwa uczniowskiego, w skład którego mają wejść rzecznicy powoływani obligatoryjnie: Szkolny Rzecznik Praw Uczniowskich – nauczyciel wybrany przez radę szkoły spośród zatrudnionej kadry. Wojewódzki Rzecznik – powoływany przez Krajowego Rzecznika na wniosek kuratora oświaty; działa przy kuratorium oraz Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich – powoływany przez ministra edukacji, pełni funkcję centralną i koordynującą oraz rzecznicy powoływani dobrowolnie: Gminny i Powiatowy Rzecznik – powoływany przez samorząd (uchwałą rady gminy lub powiatu) – co do zasady opiniujemy pozytywnie, wydaje się jednak konieczne rozważenie możliwości powołania, np. obligatoryjnie na szczeblu wojewódzkim (powiatowym/gminnym dowolnie) instytucji rzecznika praw nauczycieli, zwłaszcza, że „wielu pedagogów nie ma poczucia, że może liczyć na wsparcie w trudnych sytuacjach, np. w przypadku konfliktu z uczniem i jego rodzicami. W wielu szkołach nadal większy nacisk kładzie się na kontrolę i dyscyplinowanie nauczyciela, niż na dojście do sedna sprawy i udzielenie mu pomocy w trudnej sytuacji (https://www.prawo.pl/oswiata/rzecznik-praw-nauczycieli-a-brak-wsparcia,531157.html).	**Wyjaśnienie** Prawa nauczyciela określają przepisy ustawy – Karta nauczyciela. Ich przykłady można znaleźć choćby w rozdziale 5 tejże ustawy. Ponadto, nauczycielom, jak każdej grupie zawodowej, przysługuje prawo wstępowania do związków zawodowych. Zgodnie zaś z art. 1 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, "[z]wiązek zawodowy jest [...] organizacją ludzi pracy, powołaną do reprezentowania i ochrony ich praw, interesów zawodowych i socjalnych". Z powyższego wynika, że odpowiednikami rzeczników praw uczniowskich dla nauczycieli są związki zawodowe, do których mogą oni należeć. Do tego, warunki pracy nauczycieli są kontrolowane przez Państwową Inspekcję Pracy, do której również nauczyciele mogą zwracać się o pomoc. Do tego projektodawca wskazuje, że zebranie praw i obowiązków uczniowskich w

				jedno miejsce (jeden artykuł) jest również wsparciem dla nauczycieli. Odtąd będą oni mogli bowiem weryfikować twierdzenia uczniów poprzez zapoznanie się z treścią jednego artykułu ustawy, a nie przeszukiwanie zróżnicowanych aktów prawnych.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 UPO)	W odniesieniu do ochrony i poszanowania praw autorskich ważne powinno być dobre wyjaśnienie przepisów np. dotyczących organizowania konkursów, prezentowania prac uczniów w przestrzeniach szkoły lub poza nią, tworzenie gazetek, które, choć będzie mogło przebiegać jak dotychczas, o ile uczniowie i ich rodzice zostaną wcześniej poinformowani na jakich zasadach prace będą udostępniane, a także dotyczące zasad wykorzystywania prac uczniów np. w celach promujących szkołę poza nią lub na jej stronie internetowej.	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za to stanowisko i deklaruje, że wprowadzane przepisy będą wyjaśniane w ramach planowanych kampanii edukacyjnych na temat tego projektu ustawy,
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 i art. 42b ust. 1 UPO)	Ważnym elementem wprowadzanych zmian jest ponadto zwrócenie uwagi na obowiązek uczniów dotyczący respektowania przez nich cudzych praw autorskich, co oznacza, że edukacja szkolna zaczyna realnie kształtować zrozumienie, czym jest prawo do własności intelektualnej i zyskuje szansę, by wychowywać uczniów zarówno jako odpowiedzialnych autorów, jak i odbiorców.	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za to stanowisko.

31.07.2025	Fundacja Varia Posnania	art. 1 pkt 1 (art. 4 pkt 20a UPO)	Przepis nowelizacji: Art. 1 pkt 1 w art. 4 po pkt 20 dodaje się pkt 20a w brzmieniu: „20a) społeczności szkolnej – należy przez to rozumieć łącznie osoby, o których mowa w pkt 18, 19 i 20;"; Proponowane działanie: 1) Proponuje się zmienić jednostkę redakcyjną z pkt 20a na pkt 20b; 2) Proponuje się usunąć słowo „i", zastępując go przecinkiem oraz dodać po słowie „20" sformułowanie „i 20a"; 3) Proponuje się dodać pkt 20a w brzmieniu: „20a) pracownikach szkoły – należy przez to rozumieć pracowników obsługi oraz administracji szkoły;"'. Uzasadnienie: Powyższa poprawka ma charakter głównie symboliczny i wskazujący na solidarystyczne rozumienie społeczności szkolnej jako wszystkich osób zaangażowanych w jej działanie, podkreślając przy tym częstokroć pomijany wpływ pracowników administracji czy też obsługi na sprawne funkcjonowanie szkoły, a jednocześnie ma stanowić furtkę dla uwzględniania pracowników w procesach decyzyjnych w ich zakładzie pracy, również innych niż tylko w ramach obowiązków związanych bezpośrednio z ich obszarem działania. Stąd też wprowadzenie powyższych działań uznajemy za wskazane.	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Stowarzyszenia Precedens** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 pkt 2 UPO)	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42a ust. 2 pkt 2) Uczniowi w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, przysługuje wolność: […] od dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, wygląd, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, pochodzenie etniczne, wyznanie albo jego brak i orientację seksualną; Proponowane działanie: 1) Proponuje się usunąć słowo „i" przed sformułowaniem „orientację seksualną", zastępując go przecinkiem; 2) Proponuje się dodać na końcu sformułowanie „i tożsamość płciową". Uzasadnienie: Wg badań przeprowadzonych przez Fundację Varia Posnania w 2023 roku, 52 procent spośród ankietowanych którzy dokonali coming outu (procesu ujawniania swojej orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej) doświadczyło dyskryminacji ze względu na orientację seksualną i/lub tożsamość płciową, którego oznaką były bagatelizowanie problemu niecispłciowości bądź też nieumiejętność odpowiedniego zachowania i działania w stosunku do osób niecispłciowych, np. poprzez nierespektowanie wybranych zaimków czy też korzystania z martwego imienia, tzw. deadname tychże2. Pominięcie tego aspektu w ramach wolności uczniowskich stanowi pominięcie istotnego, jak już wykazano powyżej, problemu. Umieszczenie kryterium braku dyskryminacji ze względu na tożsamość	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Stowarzyszenia Precedens** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi

			płciową do katalogu wolności uczniowskich stanowić będzie wskazanie zamiaru ustawodawcy w postaci istotnego wzmocnienia statusu osób niecispłciowych w ramach ochrony ich praw, co będzie miało szczególne znaczenie w kontekście funkcjonowania szkół w regionach, w których to idee równości praw osób niecispłciowych nie są przestrzegane.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 3 UPO)	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42b ust. 1 pkt 3) Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: [...] zachowywać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi podczas zajęć organizowanych na terenie tej szkoły lub placówki i poza nim, przerw w zajęciach, uroczystości, imprez oraz wyjść grupowych i wycieczek; Proponowane działanie: 1) Proponuje się zmienić treść sformułowania “zachowywać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi” w taki sposób by przyjęła ona brzmienie: “zachowywać się w sposób nienaruszający prawa powszechnie obowiązującego, jak również nienaruszający praw i wolności innych osób”. Uzasadnienie: Koncept norm społecznych (rozumiany jako zbiór norm zawierający w sobie bliżej nie skodyfikowany zbiór zasad współżycia społecznego oraz norm etycznych, moralnych, obyczajowych itp.), z racji braku kodyfikacji tychże, stanowić może furtkę do naruszania praw uczniowskich, w szczególności wolności wyrażania opinii na podstawie bliżej niezidentyfikowanych zasad, których to natura nie powinna stanowić kryterium w ocenie respektowania obowiązków przez osoby uczące się. Z tego powodu postulowane przez Fundację jest również usunięcie odniesień do respektowania zasad współżycia społecznego oraz norm etycznych z definicji oceny zachowania, określonej w art. 44b ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U.2025, poz. 622). Pozostawienie regulacji w powyższym brzmieniu pozwalałoby na karanie (bądź też nie) osób uczących się za kwestie podlegające kryterium moralnym i etycznym w zależności od miejscowości w której uczy się dana osoba, co stanowi w istocie rzeczy możliwość obejścia prawa na podstawie uznaniowo rozumianych zasad. Wobec powyższego za konieczne uznajemy nie tylko derogowanie tego fragmentu z projektu ustawy, ale również dążenie do usunięcia aspektu norm społecznych rozumianych inaczej jako skodyfikowanych norm prawnych, jako kryterium respektowania obowiązków ucznia i obywatela ze wszystkich norm prawnych.	**Uwaga nieuwzględniona** Są takie zachowania, które nie będą naruszały praw i wolności innych osób oraz prawa powszechnie obowiązującego, a będą naruszały ogólnie przyjęte normy społeczne. Normy społeczne nie są przecież zjurydyzowane i są normami pozaprawnymi, dlatego trzeba to zagadnienie regulować w oparciu o normy społeczne, a nie tylko prawne.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 5 UPO)	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42b ust. 1 pkt 5) Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: [...] przestrzegać określonych w statucie tej szkoły lub placówki zasad regulujących strój i wygląd podczas zajęć edukacyjnych wychowania fizycznego oraz zajęć edukacyjnych odbywających się w warsztatach, laboratoriach i pracowniach szkolnych, zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz koniecznością zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia, wychowania i opieki Proponowane działanie: 1) Proponuje się zastąpić sformułowanie “strój i wygląd” stwierdzeniem “wygląd, w tym strój” (propozycja Stowarzyszenia Precedens); 2)	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Stowarzyszenia Precedens** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi

			Proponuje się zastąpić stwierdzenie “zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi” stwierdzeniem “związanych z”. Uzasadnienie: Opiniujący proponują zmianę na „wygląd, w szczególności strój”, ponieważ poza tym, że określenie to jest bardziej precyzyjne, stanowić będzie też pewną wskazówkę interpretacyjną dla szkół. W jasny sposób będzie wskazywać, że pojęcia „strój” i „wygląd” nie są tożsame oraz że „strój” jest węższą kategorią pojęciową niż „wygląd”. Mając na uwadze dotychczasowe problemy ze stosowaniem ustawy – Prawo oświatowe w zakresie regulowania ubioru ucznia, takie rozwiązanie jawi się jako potrzebne, szczególnie w kontekście wcześniejszych propozycji zmian, gdzie sugerowano generalną zmianę z „ubierania się” na „strój”. W ten sposób powstałyby dwie kategorie pojęciowe, a sam ustawodawca wskazałby, jaki jest ich wzajemny stosunek, co może zniwelować liczbę naruszeń praw ucznia. Argumentacja odnośnie treści związanej z zachowaniem kryterium norm społecznych jest tożsama z argumentacją zawartą odnośnie przepisu określonego w pkt 3 niniejszego pisma.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42b ust. 1 pkt 6) Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] przestrzegać warunków wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki albo zakazu wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych lub korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki, określonych w statucie tej szkoły lub placówki; Proponowane działanie (rekomendowane, zaproponowane przez Stowarzyszenie Precedens): 1) usunąć sformułowanie “albo zakazu wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych lub korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki,”; Uzasadnienie Opiniujący są zdecydowanie przeciwni ustanowieniu dodatkowego zakazu w katalogu obowiązków uczniowskich. W tym celu przytaczają następujące argumenty: 1. proponowana regulacja jawi się jako nieuzasadniona i zbyt daleko idąca. Choć nie sposób zaprzeczyć, że problem nadmiernego korzystania z urządzeń mobilnych przez dzieci i młodzież jest realny, to jednak regulacje prawne powinny odpowiadać rzeczywistym zjawiskom społecznym w sposób proporcjonalny i adekwatny do zróżnicowanych potrzeb uczniów. Z obszernego raportu z marca 2025 roku Internet dzieci. Raport z monitoringu obecności dzieci i młodzieży w internecie wynika jasno, że dynamika korzystania z telefonów komórkowych różni się istotnie w zależności od wieku uczniów: „Po porannym skorzystaniu z telefonu liczba dzieci poniżej 13. roku życia sięgających po smartfona wyraźnie spada w czasie szkolnym, by ponownie wzrosnąć koło południa. […] Wśród starszych użytkowników (13–18 lat) nie obserwujemy już tego szkolnego „spadku” – pokazuje to, że telefon mają oni pod ręką także w czasie pobytu w szkole”. Niniejsza regulacja jednak nie dostrzega różnic, lecz wprowadza ogólny zakaz, którego adresatem mają być wszyscy uczniowie, niezależnie od ich wieku, etapu edukacji, indywidualnych potrzeb. 2. brakuje przekonujących argumentów na to, że ustawowe ograniczenie wnoszenia urządzeń elektronicznych na teren szkoły przyniesie długofalowe, pozytywne efekty wychowawcze. Przeciwnie –	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Stowarzyszenia Precedens** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi

			sztywne zakazy mogą wzbudzać opór, prowadzić do konfliktów i utrudniać kształtowanie dojrzałych postaw odpowiedzialności cyfrowej. Zamiast rozwijać kompetencje uczniów w zakresie świadomego korzystania z technologii szkoła staje się instytucją represyjną, odcinającą od narzędzi, które – jeśli odpowiednio wykorzystywane – mogą wspierać proces edukacyjny i rozwój osobisty. 3. nie sposób również pominąć istotnych problemów praktycznych, jakie wiązałyby się ze stosowaniem analizowanego przepisu. Jeśli przyjąć literalne rozumienie sformułowania „inne urządzenia elektroniczne", należałoby uznać, że zakaz może obejmować nie tylko telefony komórkowe, lecz także elektroniczne zegarki, opaski sportowe, kalkulatory, a nawet niektóre przyrządy medyczne, co mogłoby prowadzić do sytuacji absurdalnych. 4. powstaje również pytanie, co przykładowo miałby zrobić uczeń dojeżdżający samodzielnie do szkoły, który potrzebuje telefonu na przykład do kontaktu z rodzicem po zajęciach albo do sprawdzenia rozkładu jazdy. W przypadku ustanowienia takiego zakazu spodziewać się można, że uczniowie mogą być zmuszeni do pozostawiania telefonów w domu, o ile statut nie określi bardziej przystępnych warunków realizowania wskazanego obowiązku. Spowoduje to duże trudności praktyczne dla uczniów. Wprowadzenie przedmiotowego ograniczenia może w praktyce doprowadzić do nieuzasadnionego szerszego ograniczenia prawa własności, niż wynika to z literalnego brzmienia przepisu, rozciągnięcia ograniczenia władztwa nad rzeczą również na czas, kiedy uczeń nie przebywa w szkole, ze względu na fakt, że na przykład będzie on zmuszony zostawić telefon w domu. 5. proponowany zakaz będzie również w praktyce trudny do wyegzekwowania – wielu uczniów będzie zapewne próbowało go obchodzić, na przykład korzystając z telefonów w łazienkach lub innych miejscach poza kontrolą nauczycieli, powołując się na zostawienie telefonu w domu, co może prowadzić do jeszcze większego konfliktu z normami prawa i pogorszenia atmosfery w szkole. Zamiast wspierać wychowanie do odpowiedzialnego korzystania z technologii przepisy takie tworzą pozory dyscypliny bez realnej gwarancji ich skuteczności. Proponowane działanie (alternatywne, zaproponowane przez Fundację Varia Posnania): 1) Proponuje się po cytowanym przepisie dodać pkt 6a, 6b i 6c o następującej treści: 6a) Zakaz wnoszenia na teren szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki, o którym mowa w pkt 6 następuje w drodze referendum szkolnego, z prawem głosu dla wszystkich członków społeczności szkolnej, o której mowa w art. 4 pkt 20b, wg trybu i warunków określonych w uchwale Rady Szkoły. Wynik referendum jest wiążący, jeśli weźmie w nim udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania, zaś propozycja będąca przedmiotem referendum uzyska więcej niż połowę głosów za; 6b) Do zniesienia zakazu wnoszenia na teren szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych stosuje się odpowiednio przepisy pkt 6a. 6c) Zakaz wnoszenia na teren szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki, o którym mowa w pkt 6 nie dotyczy urządzeń elektronicznych, które służą w całości bądź części monitoringowi stanu zdrowia ucznia bądź też utrzymaniu ucznia w odpowiedniej kondycji psychofizycznej. Uzasadnienie:	

			W opinii Fundacji zakaz korzystania z telefonu komórkowego czy też innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły jako istotna ingerencja w prawa i wolności uczniowskie, a jednocześnie element walki ze złymi nawykami oraz uzależnieniem od urządzeń elektronicznych nie powinien podlegać tylko i wyłącznie władztwu rady szkoły, a winno być decyzją podjętą przez ogół społeczności szkolnej. Fundacja uznaje jednocześnie, że forma demokracji bezpośredniej w ramach szkoły stanowić będzie wzorowy przykład budowania społeczeństwa obywatelskiego na gruncie szkolnym, co wpłynąć może na zainteresowanie tematyką budowy społeczeństwa obywatelskiego przez osoby uczące się. Fundacja postuluje zatem wprowadzenie mechanizmu tzw. referendum szkolnego w ramach którego do wprowadzenia podobnego zakazu konieczne byłoby uzyskanie większości bezwzględnej w głosowaniu powszechnym, w którym udział wzięła cała społeczność szkolna, włączając w to rodziców, grono pedagogiczne, pracowników szkoły i osoby uczące się. Tryb przeprowadzania takiego referendum proponuje się zawrzeć w uchwale rady szkoły. Co ważne, w obecnym brzmieniu zakaz wnoszenia telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych może wywołać sytuację, gdy na gruncie legislacyjnym wnoszenie urządzeń elektronicznych mających na celu np. monitorowanie bądź też utrzymanie stanu zdrowia (np. pompa insulinowa) będzie zakazane, co stanowi rażące odchylenie od intencji ustawodawcy, co koniecznie należy doprecyzować w sytuacji utrzymania zakazu wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 7 UPO)	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42b ust. 1 pkt 7) Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] zachowywać się wobec członków społeczności szkolnej i innych osób przebywających w szkole lub placówce zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz z szacunkiem i poszanowaniem ich godności osobistej; Proponowane działanie: 1)Proponuje się zastąpić powyższy przepis w taki sposób, aby jego ostateczne brzmienie było następujące: 7) zachowywać się wobec członków społeczności szkolnej i innych osób przebywających w szkole lub placówce w sposób nienaruszający prawa powszechnie obowiązującego, jak również nienaruszający praw i wolności innych osób; Uzasadnienie: Argumentacja odnośnie zachowania zgodnego z normami społecznymi jest zbieżna z propozycjami zawartymi w art. 42b ust. 1 pkt 3 (patrz punkt 3 powyższego pisma). Odnośnie części dotyczącej szacunku oraz poszanowania ich godności osobistej, Fundacja uznaje za słuszne powiązanie aspektu godności osobistej z innymi dokumentami o charakterze konstytucyjnym, gdzie kwestia ta jest odpowiednio i wyczerpująco unormowana, toteż odwołanie się do niej w formie odwołania do praw i wolności innych osób jest bardziej intuicyjne i nie tworzy potencjalnego pola do rozbieżności w rozumieniu godności osobistej.	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Stowarzyszenia Precedens** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42c ust. 1, 2, 5 i 17), art. 10 pkt 1 [brzmienie art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228)] 1. W ramach procesu wychowawczego i bieżącej pracy z uczniem szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa, szkoła artystyczna lub placówka, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, może stosować środki odziaływania wychowawczego, służące kształtowaniu postaw i zachowania uczniów	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Stowarzyszenia Precedens** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi

		art. 10 pkt 1 projektu	zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, w szczególności: uwagi ustne, pisemne informacje o zachowaniu, przeproszenie pokrzywdzonego, przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie określonych prac porządkowych na rzecz szkoły lub placówki. 2. Gdy środki, o których mowa w ust. 1, okażą się niewystarczające do osiągnięcia celu wychowawczego, uczeń podlega odpowiedzialności za naruszenie przepisów obowiązujących w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, w tym za niewypełnianie obowiązków, o których mowa w art. 42b. 5. Postępowanie w sprawie wymierzenia uczniowi kary wszczyna dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, z własnej inicjatywy lub na wniosek innego członka społeczności szkolnej, jeżeli popełnienie zarzuconego naruszenia jest prawdopodobne, chyba że wystarczające będzie zastosowanie środków, o których mowa w ust. 1. 17. Przepisów ust. 1–16 nie stosuje się do dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, a także w przypadku zastosowania wobec ucznia środka, o którym mowa w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228). Art. 10 (treści nowelizacji ustawy - przyp. red.). W ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228) wprowadza się następujące zmiany: 1) w art. 4 ust. 4 otrzymuje brzmienie: „4. W przypadku gdy nieletni wykazuje przejawy demoralizacji lub dopuścił się czynu karalnego na terenie szkoły lub w związku z realizacją obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, dyrektor tej szkoły może, za zgodą rodziców albo opiekuna nieletniego oraz nieletniego, zastosować, jeżeli jest to wystarczające, środek oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia, ostrzeżenia ustnego albo ostrzeżenia na piśmie, przeproszenia pokrzywdzonego, przywrócenia stanu poprzedniego lub wykonania określonych prac porządkowych na rzecz szkoły. Zastosowanie środka oddziaływania wychowawczego wyłącza zastosowania kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, z późn. zm.3)). Przepisu nie stosuje się w przypadku, gdy nieletni dopuścił się czynu zabronionego wyczerpującego znamiona przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego.” Proponowane działanie: 1) Usunąć treść ust. 1; 2) Z treści ust. 2 usunąć fragment „Gdy środki, o których mowa w ust. 1, okażą się niewystarczające do osiągnięcia celu wychowawczego,” oraz “obowiązujących w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8,”; 3) W treści ust. 5 słowo „ust. 1” zastąpić stwierdzeniem „art. 4 ust. 4 Ustawy z dnia 9 czerwca 2022 roku o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich”; 4)	W zakresie zaś zmiany w art. 10 pkt 1 projektu ustawy (zakres wykraczający poza uwagę Stowarzyszenia Precedens): konieczna jest zmiana przepisu ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich choćby z tego powodu, że kary przestaną być określane w statutach szkół. Dlatego art. 4 ust. 4 tej ustawy trzeba dostosować do zmian wynikających z UPO. Projektodawca jest ponadto świadomy, że po wejściu w życie projektu ustawy będą działały niejako dwa odrębne mechanizmy karania ucznia. Trzeba jednak pamiętać, że ustawę o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich stosuje się w sprawach poważnych, dotyczących – jak mówi art. 4 ust. 4 tej ustawy – przejawów demoralizacji lub popełnionych czynów karalnych. Środki oddziaływania wychowawczego (a po uwzględnieniu innej uwagi: działania wychowawcze) oraz kary określone w art. 42c UPO będą natomiast miały charakter powszechny i są bardziej dostosowane do „ciężaru” przewinień (są „lżejsze” względem ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich). Do tego, nie

			W treści ust. 17 usunąć fragment „, a także w przypadku zastosowania wobec ucznia środka, o którym mowa w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228)"; 5) Zachować dotychczasową treść art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. 2024, poz. 978 i 1228). Uzasadnienie: Powyższy przepis stanowi podstawę dla stosowania środków oddziaływania wychowawczego, który to katalog środków jest otwarty, co może sankcjonować stosowanie wobec ucznia środków uznanych przez osobę upoważnioną za odpowiednie, a które to środki mogą naruszać prawa i wolności obywatelskie (w szczególności wolność wyboru i wykonywania pracy, o której mowa w art. 65 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). W istocie rzeczy przepis ten stanowi powielenie obecnego brzmienia art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U.2022 poz. 1700 z późn. zm., dalej: „ustawa"), który to zezwala dyrektorowi na zastosowanie środków oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia, ostrzeżenia ustnego albo ostrzeżenia na piśmie, przeproszenia pokrzywdzonego, przywrócenia stanu poprzedniego lub wykonania określonych prac porządkowych na rzecz szkoły, z tym zastrzeżeniem, iż przepis określony w projekcie zezwala na skorzystanie ze środków oddziaływania wychowawczego również w sytuacjach nieokreślonych w art. 4 ust. 4 ustawy (tj. wykazywanie przejawów demoralizacji lub dopuszczenie się czynu karanego na terenie szkoły lub w związku z realizacją obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki) oraz, za sprawą otwartego katalogu środków oddziaływania wychowawczego, sankcjonuje potencjalne naruszanie przez szkołę praw osób uczących się poprzez np. kary naruszające godność osobistą. W istocie rzeczy, ustawa w momencie procesu legislacyjnego stanowiła również przedmiot krytyki przez organizacje zajmujące się prawami ucznia ze względu na przekazanie dyrektorom szkół uprawnień quasi-sądowniczych, zaś projekt poszerza grono osób uprawnionych do niemal każdej osoby upoważnionej przez dyrektora. Dodatkowo, należy wspomnieć iż w przeciwieństwie do brzmienia ustawy, projekt nie zakłada zgody rodziców albo opiekuna nieletniego oraz nieletniego jako koniecznego do zastosowania środków oddziaływania wychowawczego. Co ważne, przepis ust. 17 jak również art. 10 pkt 1 projektu zmieniający brzmienie art. 4 ust. 4 ustawy zakłada wyłączenie jednoczesnego stosowania środków oddziaływania wychowawczego oraz kar określonych w statucie szkoły. Wobec braku uchylenia brzmienia ustawy de facto utworzone są 2 stany kiedy to zastosować można środki oddziaływania wychowawczego: - „w ramach procesu wychowawczego", które to środki mogą być dowolne, ich stosowanie nie musi być poprzedzone zgodą ucznia ani rodzica, zaś ich zastosowanie nie wiąże się z dokonaniem czynu karanego w rozumieniu art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy, bądź też nie stanowi czynu demoralizacji; - w sytuacji stwierdzenia czynu demoralizacji, jak również dokonania czynu karalnego w związku z realizacją obowiązku szkolnego bądź obowiązku nauki, jak również w sytuacji popełnienia powyższych czynów na terenie szkoły, który to katalog środków jest zamknięty, zaś ich stosowanie musi być poprzedzone zgodą ucznia i rodzica.	zachodzi ryzyko podwójnego karania za jeden czyn, ponieważ przepisy wprost to wyłączają (zob. art. 42c ust. 17 UPO według numeracji w wersji przedstawionej do konsultacji publicznych oraz projektowane nowe brzmienie art. 4 ust. 4 UoWRN).

			Powyższy przepis projektu więc zakłada rygory stosowania kar gorsze niż w ustawie (i to w szerszym katalogu „procesu wychowawczego"), stąd też za konieczne uznać należy jego derogację i przywrócenie stanu poprzedniego w zakresie środków oddziaływania wychowawczego. Dodatkowo, stwierdzenie zawarte w art. 42c ust. 2 proponowanego brzmienia ustawy sugerować może sankcję ucznia z tytułu nieprzestrzegania bliżej nieokreślonych "przepisów obowiązujących w szkole lub placówce", co z kolei sugerować może istnienie źródła obowiązków ucznia wynikających z aktów prawa innych niż ustawa, co z kolei stoi w sprzeczności z intencją skodyfikowania obowiązków ucznia w jednym akcie, właściwym dla wszystkich szkół i placówek znajdujących się w jurysdykcji niniejszego prawa. Z tego też powodu derogacja fragmentu wskazanego w proponowanym działaniu Fundacja uważa za konieczną.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 6 UPO)	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42c ust. 6) Wymierzenie kary przez dyrektora szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, poprzedza wysłuchanie wyjaśnień ucznia i świadków – jeżeli są, a w przypadku zagrożenia wymierzeniem kary, o której mowa w ust. 3 pkt 4 lub 5 – także uzyskanie zgody rady pedagogicznej i zasięgnięcie opinii rady szkoły. W postępowaniu w sprawie wymierzenia kary uczniowi niepełnoletniemu mają prawo uczestniczyć także jego rodzice. W przypadku gdy świadkiem jest uczeń niepełnoletni, rodzice tego ucznia mają prawo udziału w jego wysłuchaniu. Proponowane działanie: 1) Zmienić treść sformułowania "rady szkoły" na "samorządu uczniowskiego". Uzasadnienie Rada szkoły jako organ jedynie przedstawicielski społeczności szkolnej (z wyłączeniem pracowników szkoły), a nie reprezentujący ogół uczniów w opinii Fundacji nie stanowi odpowiedniej reprezentacji uczniów szkoły w zakresie dotyczącym członka społeczności uczniowskiej, zaś proponowana treść ustawy zmniejsza ważność społeczności uczniowskiej właśnie poprzez przeniesienie kompetencji konsultatywnej w zakresie opiniowania decyzji o skreśleniu z listy uczniów z samorządu uczniowskiego do rady szkoły, która to ze swojej natury będzie organem tylko w części odzwierciedlającym wolę uczniów. Fundacja rekomenduje więc utrzymanie tej kompetencji w ramach samorządu uczniowskiego, zgodnie z obecnym brzmieniem ustawy.	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Stowarzyszenia Precedens** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 6 UPO) art. 82 ust. 1 UPO	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42c ust. 9 - propozycja Stowarzyszenia Precedens) Art. 42c. „6. Wymierzenie kary przez dyrektora szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, poprzedza wysłuchanie wyjaśnień ucznia i świadków – jeżeli są, a w przypadku zagrożenia wymierzeniem kary, o której mowa w ust. 3 pkt 4 lub 5 – także uzyskanie zgody rady pedagogicznej i zasięgnięcie opinii rady szkoły. W postępowaniu w sprawie wymierzenia kary uczniowi niepełnoletniemu mają prawo uczestniczyć także jego rodzice. W przypadku gdy świadkiem jest uczeń niepełnoletni, rodzice tego ucznia mają prawo udziału w jego wysłuchaniu." [zgodnie z projektem] Art. 82. „1. Rady szkoły lub placówki nie powołuje się w szkołach i placówkach, w których ze względu na specyfikę organizacji pracy i zadania nie ma możliwości wyłonienia stałej reprezentacji rodziców lub uczniów, o której mowa w art. 81 ust. 1 pkt 2 i 3." [w wersji obowiązującej] Proponowane działanie:	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Stowarzyszenia Precedens** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi

			1) w przepisie art. 42c ust. 6 zastąpić wyrazy „rady szkoły” wyrazami „samorządu uczniowskiego”; 2) zmienić art. 82 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe poprzez zmianę wyrazów „stałej reprezentacji rodziców lub uczniów, o której mowa w art. 81 ust. 1 pkt 2 i 3” na „rady rodziców lub samorządu uczniowskiego”. Uzasadnienie Wymierzenie kar najsurowszych – wystąpienia z wnioskiem o przeniesienie do innej szkoły albo skreślenie z listy uczniów – ma według projektu poprzedzać uzyskanie zgody rady pedagogicznej oraz opinii rady szkoły. Przypomnieć w tym miejscu trzeba, że de lege lata skreślenie z listy uczniów następuje na podstawie uchwały rady pedagogicznej po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego (art. 68 ust. 2 zd. 2 ustawy – Prawo oświatowe). W projektowanej regulacji opinię samorządu uczniowskiego (a więc de facto jego organu) ma zastąpić opinia rady szkoły. Samorząd uczniowski tworzy ogół uczniów (art. 85 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe), w radzie szkoły zaś reprezentacja uczniów wynosi 1/3 tego gremium (zob. art. 81 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe). Pozostałe 2/3 tworzą nauczyciele oraz rodzice. Obecne rozwiązanie w przypadku chęci skreślenia ucznia z listy uczniów jest zrozumiałe – rada pedagogiczna (nauczyciele) udziela zgody, samorząd uczniowski (uczniowie) zaś wyraża swą opinię. Pozwala to dyrektorowi wyważyć wszystkie argumenty za i przeciw tak drastycznemu rozwiązaniu jak skreślenie z listy uczniów i podjąć prawidłową decyzję poprzedzoną wszechstronną analizą. Zmiana polegająca na oddaniu kompetencji doradczej radzie szkoły kosztem samorządu uczniowskiego może prowadzić do pozbawienia faktycznej możliwości wyrażenia opinii przez uczniów w sprawie dotyczącej przecież ucznia, skoro przedstawiciele uczniów (1/3 rady szkoły) mogą z łatwością zostać przegłosowani. Dostrzec należy, że wtedy de facto to nauczyciele wyrażą zgodę na zastosowanie kary skreślenia z listy uczniów (lub wystąpienia z wnioskiem o przeniesienie do innej szkoły) w ramach uchwały rady pedagogicznej, a jednocześnie mogą pozytywnie ją zaopiniować przy zgodzie rodziców i przy pominięciu przeciwnego zdania przedstawicieli uczniów, którzy wówczas stanowią mniejszość. Stanowi to iluzję wyrażenia opinii przez uczniów w sprawie ich dotyczącej, co zdaje się kłócić z celem ustawy i postulowanym przez projektodawcę wzmocnieniem roli uczniów w podejmowaniu decyzji dotyczących szkoły (tak projektodawca w uzasadnieniu do projektu ustawy na s. 30). Skoro przedstawiciele gremium, które już wcześniej wyraziło zgodę na zastosowanie kary, są przekonani o jej zasadności, to trudno oczekiwać, że będą oni inaczej głosować przy opiniowaniu jej przez radę szkoły. Należy dostrzec także, że choć powołanie rady szkoły będzie co do zasady obligatoryjne, to jednak nie zawsze możliwe będzie jej powołanie, a przez to organ ten nie zostanie powołany (art. 82 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe). W takiej sytuacji jej zadania przejmuje rada pedagogiczna (art. 82 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe). Wyrażenie zgody i opiniowanie w sprawie wymierzenia wymienionych dwóch kar przez ten sam organ byłoby absurdalne, więc zastosowanie którejś z tych kar byłoby poprzedzone właściwie tylko uzyskaniem zgody rady pedagogicznej. Opiniujący zdają sobie sprawę, że taki układ sytuacyjny byłby wyjątkowy i niezmiernie rzadko spotykany, jednak nie niemożliwy. Oczywiście, podobna sytuacja może mieć miejsce w stosunku do samorządu uczniowskiego (art. 85 ust. 8 ustawy – Prawo oświatowe), jednakże brak utworzenia samorządu uniemożliwia utworzenie rady szkoły4, brak utworzenia rady szkoły (na przykład ze względu na brak wyłonienia rady rodziców na podstawie art. 83	

			ust. 6 ustawy – Prawo oświatowe) zaś przekreśla wówczas możliwość wyrażenia opinii przez uczniów (choćby nawet powołano samorząd). W kontekście drugiej proponowanej zmiany warto przytoczyć stanowisko wyrażone w piśmiennictwie, iż „art. 82 ust. 1 bardzo ogólnie stanowi, że rady szkoły (placówki) nie tworzy się, jeżeli nie jest możliwe wyłonienie »stałej reprezentacji« rodziców lub uczniów, przez co – jak się wydaje – należy rozumieć odpowiednio radę rodziców lub samorząd uczniowski. Przyczyny, dla których ustawodawca operuje odmiennymi pojęciami, trudno zrozumieć. W istocie celem ustawodawcy było wyrażenie myśli, iż rady szkoły (placówki) nie tworzy się w szkołach i placówkach wymienionych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 83 ust. 6 lub art. 85 ust. 8. Użycie spójnika »lub« w art. 82 ust. 1 oznacza, że wystarczające do zastosowania tego przepisu jest już to, aby w szkole (placówce) nie było możliwe powołanie »stałej reprezentacji« którejkolwiek z dwóch grup: albo »reprezentacji« (rady) rodziców, albo »reprezentacji« (samorządu) uczniów. Tym bardziej stosuje się go do szkół (placówek), w których nie powołuje się, zgodnie ze stosownymi przepisami wykonawczymi, jednego ani drugiego ciała przedstawicielskiego”. Postulować de lege ferenda należałoby więc dokonanie stosownej zmiany w art. 82 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe poprzez ujednolicenie pojęć. Brak jest racjonalności w stosowaniu przez ustawodawcę zwrotu „stała reprezentacja rodziców lub uczniów”, oznaczającego to samo, co rada rodziców lub samorząd uczniowski. Opiniujący przychylają się więc do wyrażonego przez M. Pilicha stanowiska i podkreślają konieczność zmiany tego przepisu. Opiniujący zdają sobie sprawę, iż zamiarem projektodawcy jest wzmocnienie pozycji prawnej rady szkoły, co jest postulowane w piśmiennictwie (s. 30 uzasadnienia do projektu). Według projektodawcy taka zmiana zwiększy sprawczość tego gremium przede wszystkim w odniesieniu do grupy uczniowskiej. Ze stanowiskiem tym można jednak polemizować, właściwym miejscem, gdzie grupa uczniowska może realizować swą samorządność, jest bowiem samorząd uczniowski. Rzeczywistym wzmocnieniem realnej sprawczości grupy uczniów jest nie – jak proponuje projektodawca – absolutne wzmacnianie pozycji rady szkoły, lecz wzmocnienie kompetencji i roli samorządu uczniowskiego. Realizacja postulatów piśmiennictwa (o których mowa na s. 30 uzasadnienia) nie może być bezwzględna i niebacząca na skutki. Wzmacnianie pozycji samorządu uczniowskiego – jako organu odrębnego i niezależnego od innych – zwiększa bowiem szkolną samorządność, o której pisze projektodawca. Trudno zaś uznać, że cel ten realizowany jest na takim samym poziomie poprzez przyznanie kompetencji radzie szkoły, w której reprezentacja uczniów może z łatwością zostać przegłosowana przez reprezentację nauczycieli i rodziców. Mając to na względzie, uznać trzeba, że proponowana zmiana w zakresie konieczności uzyskania opinii rady szkoły, a nie – jak obecnie – samorządu uczniowskiego, osłabia pozycję uczniów i ich zdania, co jest sprzeczne z celem, jaki stawia sobie projektodawca. Ponadto krytycznie należy ocenić występującą aktualnie w art. 82 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe niespójność terminologiczną i postulować należy jej jak najszybsze wyeliminowanie (taka zmiana ma charakter redakcyjny, a nie merytoryczny, zatem nie powinna stanowić dużego problemu).	
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 8 UPO)	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42c ust. 8 - propozycja Stowarzyszenia Precedens) Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, dokonuje swobodnej oceny dowodów zebranych w postępowaniu, o którym mowa w ust. 5, opierając się na logice i doświadczeniu życiowym.	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Stowarzyszenia Precedens** z

			Proponowane działanie: 1) Proponuje się zastąpić wyraz „logice” wyrazami „zasadach prawidłowego rozumowania oraz wskazaniach wiedzy” Uzasadnienie Wskazany przepis odnosi się do postępowania w sprawie wymierzenia uczniowi kary i wyraża zasadę swobodnej oceny dowodów (znanej choćby z postępowania karnego). Z szeroko pojętego postępowania karnego (oraz oczywiście rozwiązań konstytucyjnych) projektodawca czerpie także przepisy odnoszące się do domniemania niewinności, prawa do obrony czy rozstrzygania niedających się usunąć wątpliwości na korzyść obwinionego. Jest to zasadne, ponieważ postępowanie w sprawie wymierzenia kary szkolnej czy postępowanie dyscyplinarne wykazują bliskie związki z postępowaniem karnym (będącym swoistą podstawą i bazą do postępowań pochodnych). Z tego względu warto, by ustawodawca zachował spójność terminologiczną. Przepisom postępowania karnego nie jest znana ocena dowodów według „logiki”. Kodeks postępowania karnego rozbija ten element na dwa, a to na zasady prawidłowego rozumowania oraz wskazania wiedzy – art. 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 46 z późn. zm., dalej jako „k.p.k.”). Te elementy wraz z doświadczeniem życiowym tworzą triadę, według której ocenia się zebrany materiał dowodowy, stanowiąc zatem trzy warunki prowadzące do prawidłowych ustaleń faktycznych. Posłużenie się pojęciem „logika” może być bardziej intuicyjne, lecz nie jest tak precyzyjne jak rozwiązania przyjęte w k.p.k.	uwagi na tożsame brzmienie uwagi
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 9 UPO)	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42c ust. 9) Uczeń jest uważany za niewinnego naruszenia przepisów, o których mowa w ust. 2, aż do momentu, gdy jego wina nie zostanie udowodniona. Proponowane działanie: 1) Na końcu zdania proponuje się dopisać sformułowanie “jak również uprawomocnienia kary”. Uzasadnienie Proponowane brzmienie przepisu, jako przeniesienie brzmienia art. 42 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej na grunt kar stosowanych w szkole, zawiera niedoprecyzowanie które może spowodować uznanie za winnego ucznia w sytuacji, gdy wina została udowodniona, zaś uczeń odwołał się od kary. Dlatego kryterium prawomocności, tj. wyczerpania środków odwoławczych bądź też upływu terminu na skorzystanie z nich Fundacja uznaje za konieczne w celu podkreślenia istoty domniemania niewinności	**Uwaga uwzględniona co do merytoryki** Ustęp zmienił brzmienie. Nowe rozwiązanie wyczerpuje zaproponowane przesłanki i jest spójne z terminologią w KPA.
			13. Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42e ust. 1 pkt 13) Krajowy Rzecznik może […] żądać uchylenia statutu szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, albo niektórych jego postanowień w trybie art. 114; Proponowane działanie: 1)	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Stowarzyszenia Precedens** Co do drugiej części uwagi (wstrzymanie wykonania postanowień statutu), tryb art. 71 ust. 1 UPO dotyczy jedynie

			Po powyższym przepisie dodać sformułowanie „, żądanie to w zakresie naruszania praw i wolności uczniowskich jest dla organu nadzoru pedagogicznego wiążące. Krajowy rzecznik może ponadto żądać wstrzymania wykonania postanowień statutu dyrektorowi szkoły w trybie art. 71 ust. 1 w sytuacji naruszania przez nie praw i wolności uczniowskich”. Uzasadnienie Kompetencje Krajowego Rzecznika nie będą na tyle merytoryczne, by mógł on wypowiadać się w sprawach dotyczących innych aspektów niż prawa i obowiązki uczniowskie, lecz zważając na fakt jednoczesnego doświadczenia takiej osoby w ramach praw uczniowskich, należy uznać taką osobę za kompetentną w zakresie praw ucznia na tyle, by móc wydawać wiążące decyzje w zakresie praw uczniowskich właśnie. Stąd też Fundacja uznaje za konieczne wprowadzenie proponowanego brzmienia przepisu.	uchwał rady pedagogicznej, a już nie statutu. Nie ma więc możliwości odpowiedniego stosowania art. 71 ust. 1 UPO, ponieważ doprowadziłoby to do konieczności, by dyrektor zawiesił wykonywanie statutu, w którego uchwalaniu brał udział. Byłoby to wątpliwe w zakresie bycia *de facto* sędzią we własnej sprawie. Odnośnie do statutu, odpowiedni będzie tryb art. 114 UPO, który nie zawiera możliwości wstrzymywania wykonywania statutu, a jedynie uchylania go. Projektodawca nie planuje zmian w tym zakresie.
		art. 1 pkt 3 (art. 42n ust. 1 i 7 UPO)	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42n ust. 1 i 7) 1. Wojewódzki Rzecznik jest powoływany przez Krajowego Rzecznika na wniosek kuratora oświaty. 7. Krajowy Rzecznik odwołuje Wojewódzkiego Rzecznika z własnej inicjatywy lub na wniosek kuratora oświaty. Proponowane działanie: 1) Dopisać na końcu zdania w ust. 1 następujące sformułowanie „Przepisy art. 42i ust. 1-4 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem, iż kompetencje ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania wykonuje Krajowy Rzecznik”; 2) Usunąć treść ust. 7. Uzasadnienie: Powyższe rozwiązanie proponowane przez Fundację ma na celu uniknięcie sparaliżowania działalności Krajowego Rzecznika w sytuacji wyboru Wojewódzkich Rzeczników wg klucza politycznego, nie zaś merytorycznego (zaś obecne wymagania od Wojewódzkiego Rzecznika nie zapewniają w odpowiedni sposób ochrony przed potencjalną przemianą instytucji stanowiska z merytorycznego w polityczne, bowiem wymogi te nie odnoszą się do aspektu praw ucznia, a jedynie pedagogiki). Zrównanie trwania długości kadencji oraz warunków odwołania Wojewódzkich Rzeczników oraz Krajowego Rzecznika pozwoli na bardziej komfortową pracę tym pierwszym, co spowoduje brak obaw wynikających ze zmian o charakterze politycznym. Dodatkowo, możliwość odwołania Wojewódzkiego rzecznika wyłącznie przez Krajowego Rzecznika wzmocni jednocześnie autonomię organu, który z natury rzeczy ma stanowić instytucję ombudsmana, którego jakiekolwiek powiązania z organami władzy wykonawczej nie są wskazane. Zauważyć należy, że w przypadku zmiany władzy na poziomie parlamentarnym i rządowym, a	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Stowarzyszenia Precedens** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi.

			w konsekwencji tego na poziomie wojewodów i kuratorów oświaty, możliwym byłoby odwoływanie Wojewódzkich Rzeczników, na podstawie przesłanek politycznych, a nie merytorycznych.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42n ust. 2 UPO)	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42n ust. 2) Na stanowisko Wojewódzkiego Rzecznika może zostać powołana osoba, która: 1) spełnia wymagania określone w art. 42h ust. 2 pkt 1–5 oraz 2) jest nauczycielem mianowanym lub dyplomowanym, który ukończył studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, posiadającym: a) ukończone formy doskonalenia w zakresie administracji lub zarządzania lub b) co najmniej dwuletni staż pracy na stanowisku kierowniczym w szkole, placówce lub zakładzie kształcenia nauczycieli, lub c) co najmniej dwuletni staż pracy w urzędzie organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołami i placówkami lub w urzędzie organu prowadzącego szkoły lub placówki na stanowisku związanym z organizacją pracy szkół i placówek, lub 3) jest nauczycielem akademickim posiadającym co najmniej pięcioletni staż pracy w uczelni i ukończone formy doskonalenia w zakresie administracji lub zarządzania. Proponowane działanie: 1) Zrównać wymagania oczekiwane od Wojewódzkiego Rzecznika Praw Uczniowskich z wymaganiami Krajowego Rzecznika (art. 42h ust. 2 proponowanego brzmienia ustawy). Uzasadnienie: Z listy kompetencji wynika, iż uprawnienia zarówno Wojewódzkiego jak i Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich są równie szerokie w zakresie działalności interwencyjnej w szkołach, jak również są one szersze po stronie Krajowego Rzecznika o kompetencje wynikające z działań u organów konstytucyjnych (np. przekładanie projektów aktów prawnych ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania, występowanie z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej itd.), toteż zróżnicowanie oczekiwań w taki sposób, że Wojewódzcy Rzecznicy muszą mieć status nauczyciela akademickiego bądź też mianowanego, nie znajduje uzasadnienia.	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Stowarzyszenia Precedens** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi.
		art. 1 pkt 3 (art. 42p ust. 5 i 6 UPO)	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42p ust. 5 i 6) 5. Gminny Rzecznik jest powoływany i odwoływany przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Wymagania na stanowisko Gminnego Rzecznika określa uchwała rady gminy. 6. Powiatowy Rzecznik jest powoływany i odwoływany przez zarząd powiatu. Wymagania na stanowisko Powiatowego Rzecznika określa uchwała rady powiatu. Proponowane działanie: 1) W treści ust. 5 usunąć zdanie drugie i zastąpić go stwierdzeniem „przepisy art. 42h ust. 2 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem, iż wymagane jest co najmniej dwuletnie doświadczenie w działalności edukacyjnej”; 2) W treści ust. 5 dodać stwierdzenie „W sytuacji, gdy podmiotem zgłaszającym wniosek o powołanie Gminnego Rzecznika jest młodzieżowa rada gminy, o której mowa w art. 5b Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. 2024 poz. 1940), w formie określonej w art. 5b ust. 7 Ustawy o samorządzie gminnym, wniosek ten obliguje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do jego powołania”; 3)	**Uwaga częściowo uwzględniona** Wymagania dla Gminnego (Miejskiego)/Powiatowego Rzecznika ustalać będą mogły JST w ramach swojej autonomii, z zachowaniem minimalnych wymogów, które zostaną określone w nowelizacji do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych. Częściowo uwzględniono natomiast propozycję w wersji

			W treści ust. 6 usunąć zdanie drugie i zastąpić go stwierdzeniem „przepisy art. 42h ust. 2 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem, iż wymagane jest co najmniej dwuletnie doświadczenie w działalności edukacyjnej”; 4) W treści ust. 6 dodać stwierdzenie „W sytuacji, gdy podmiotem zgłaszającym wniosek o powołanie Powiatowego Rzecznika jest młodzieżowa rada powiatu, o której mowa w art. 3e Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2024 poz. 1907), w formie określonej w art. 3e ust. 7 Ustawy o samorządzie powiatowym, wniosek ten obliguje zarząd powiatu do jego powołania”. Uzasadnienie: Proponowane przez Fundację rozwiązania ujednolicenia wymagań na Powiatowego oraz Gminnego Rzecznika na poziomie ustawowym, jak również obligowania organów wykonawczych gmin i powiatów do utworzenia Powiatowego oraz Gminnego Rzecznika na wniosek młodzieżowych rad stanowią przykład zwiększenia kompetencji młodzieżowych rad gminy i powiatu, co wpływa bezpośrednio na wzmocnienie ich pozycji, szczególnie w zakresie dotyczącym bezpośrednio radnych młodzieżowych rad właśnie, bowiem młodzieżowe rady składają się z uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Za sprawą ujednolicenia wymagań na poziomie ustawowym zmniejsza się również prawdopodobieństwo wykorzystania kompetencji rady gminy (rady powiatu) w celu wyboru niekompetentnego kandydata, który to jednak spełniać będzie wymagania określone w uchwale. W związku z powyższym wskazane jest dokonanie rozszerzenia kompetencji młodzieżowych rad o te wiążące organy wykonawcze gmin i powiatów, co pozytywnie wpłynie na postrzeganie ich reprezentatywności w opinii młodzieży.	2, tyle że nie zdecydowano się na obligatoryjność utworzenia stanowiska, a na obligatoryjność rozpatrzenia wniosku w terminie 2 miesięcy – na wzór mechanizmu określonego w art. 5b ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym (procedura tworzenia młodzieżowej rady gminy).
		art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 5 UPO)	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42r ust. 5) Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania może określić, w drodze rozporządzenia, wynagrodzenie przysługujące nauczycielowi za zajmowanie stanowiska Szkolnego Rzecznika oraz wysokość tego wynagrodzenia, uwzględniając charakter zajmowanego stanowiska opierającego się na wrażliwości społecznej, zaufaniu i znajomości przepisów prawa, a także że miesięczna wysokość wynagrodzenia nie może wynosić więcej niż 300 zł. Proponowane działanie: 1) W treści przepisu zmienić treść zdania w taki sposób aby uzyskało ono następujące brzmienie: „Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, wynagrodzenie przysługujące nauczycielowi za zajmowanie stanowiska Szkolnego Rzecznika oraz wysokość tego wynagrodzenia, uwzględniając charakter zajmowanego stanowiska opierającego się na wrażliwości społecznej, zaufaniu i znajomości przepisów prawa, a także że miesięczna wysokość wynagrodzenia nie może wynosić więcej niż 300 zł. Koszty wynagrodzenia pokrywa organ prowadzący szkołę.” Uzasadnienie: Fundacja wychodzi z założenia, iż głównym czynnikiem motywującym nauczycieli przystępujących do funkcji Szkolnego Rzecznika jest gratyfikacja finansowa. W związku z powyższym jedynie fakultatywna delegacja ministra właściwego ds. oświaty i wychowania stanowić będzie przykład niewykorzystanych możliwości, by umożliwić środowisku prawnouczniowskiemu, włącznie z Krajowym oraz Wojewódzkimi Rzecznikami, działalność na najniższym szczeblu poprzez traktowanie stanowiska Szkolnego Rzecznika	**Wykreślenie przepisu** Przepis został wykreślony w ślad za zmianą modelu wyboru i funkcjonowania Szkolnego RPU.

			jako przykładu zła koniecznego. W związku z powyższym zobligowanie ministra do ustalenia stawki wynagrodzenia dla Szkolnego Rzecznika uznajemy jako warunek niezbędny do osiągnięcia celu określonego powyższą nowelizacją.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 1 i 3 UPO)	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42s ust. 1 i 3) 1. Szkolny Rzecznik jest wybierany przez radę szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8. 3. Tryb wyboru i odwołania Szkolnego Rzecznika, długość jego kadencji, a także szczegółowe zasady jego działania określa statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8. Proponowane działanie: 1) W treści ust. 1 zmienić treść zdania w taki sposób aby uzyskało ono następujące brzmienie: „Szkolny Rzecznik jest wybierany przez samorząd uczniowski, o którym mowa w art. 85, a jeśli nie jest on stworzony – przez radę szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, na okres jednego roku kalendarzowego.” 2) W treści ust. 3 zmienić treść zdania w taki sposób aby uzyskało ono następujące brzmienie: „Szkolny Rzecznik wybierany jest w głosowaniu przez uczniów szkoły. Tryb wyboru i odwołania Szkolnego Rzecznika, długość jego kadencji, a także szczegółowe zasady jego działania określa regulamin samorządu uczniowskiego, o którym mowa w art. 85 ust. 3, a jeśli nie jest on stworzony - statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8.”. 3) W treści art. 85 ust. 3 na końcu zdania pierwszego zawrzeć sformułowanie “z zastrzeżeniem, iż organy samorządu, opiekun samorządu o którym mowa w ust. 2a oraz szkolny rzecznik, o którym mowa w art. 42s wybierani są do 30 listopada w roku rozpoczynającym dany rok szkolny.” Uzasadnienie: Proponowana zmiana ma na celu zwiększenie roli uczniów w procesie uchwalania organu odpowiedzialnego za ich ochronę przed naruszeniami praw, co stanowi potencjał do legitymizacji rzeczników praw ucznia jako przedstawicieli uczniów, nie zaś rad szkół (w których to obecność reprezentacji uczniów nie zapewnia w sposób rzetelny realizacji interesów uczniów, wszak uczniowie stanowią jedynie 1/3 składu rady szkoły, na podstawie art. 81 ust. 1 obecnego brzmienia ustawy – Prawo oświatowe). W związku z powyższym (jak również argumentacją odnoszącą się do zwiększenia partycypacji przez młodzieżowe rady gmin i powiatów) Fundacja utrzymuje, że aspekt bezpośrednio dotyczący uczniów winien być uregulowany na gruncie ciała będącego reprezentacją uczniów, o ile nie bezpośrednio wszystkich uczniów. Stąd też rekomendujemy zmianę wg proponowanego przez Fundację brzmienia.	**Uwaga częściowo uwzględniona** Szkolnym RPU będzie z mocy prawa opiekun samorządu uczniowskiego tam, gdzie tworzy się samorząd uczniowski. Tam, gdzie się go nie tworzy lub gdzie opiekunem będzie nauczyciel na stanowisku kierowniczym (np. dyrektor szkoły lub placówki) – będzie mógł nim być nauczyciel wybrany przez uczniów. Specyfika różnych typów i rodzajów szkół i placówek oświatowych, a także chęć dania im jak największej autonomii, uzasadniają to, by wskazane w uwadze zagadnienia szkoły i placówki oświatowe regulowały samodzielnie, kierując się własnymi potrzebami. Nie ma potrzeby, by materią ustawową była np. maksymalna długość pełnienia funkcji Szkolnego Rzecznika. W części szkół i placówek Szkolny Rzecznik może być na tyle skuteczny i chętny do dalszej pracy, że niecelowe jest ograniczanie jego mandatu *a priori* do 3 lat. Projektodawca woli, by była to

				autonomiczna decyzja wewnętrzna. Co do terminu wyboru Szkolnego Rzecznika (tylko tam, gdzie nie ma opiekuna samorządu uczniowskiego lub gdzie opiekun ten zajmuje jednocześnie stanowisko kierownicze), wynika on z przepisów przejściowych i dostosowujących tego projektu ustawy. Pozostałe zmiany w zakresie regulaminu samorządu uczniowskiego leżą poza zakresem zmienianym przez ten projekt ustawy.
		art. 1 pkt 10 (art. 98 ust. 1 pkt 17 UPO)	Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 10 (brzmienie art. 98 ust. 1 pkt 17 - propozycja Stowarzyszenia Precedens) „17) prawa i wolności uczniowskie inne niż wymienione w art. 42a ust. 1 i 2, szczegółowy sposób realizacji obowiązków, o których mowa w art. 42b ust. 1 pkt 5, 6 i 8, zasady upowszechniania wśród uczniów wiedzy o ich prawach, wolnościach i obowiązkach, a także tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw i wolności uczniowskich;” Proponowane działanie: 1) W treści przepisu po wyrazie „uczniowskich” dodać wyrazy „do organu szkoły”. Uzasadnienie: Proponowana zmiana ma na celu zwiększenie roli uczniów w procesie uchwalania organu odpowiedzialnego za ich ochronę przed naruszeniami praw, co stanowi potencjał do legitymizacji rzeczników praw ucznia jako przedstawicieli uczniów, nie zaś rad szkół (w których to obecność reprezentacji uczniów nie zapewnia w sposób rzetelny realizacji interesów uczniów, wszak uczniowie stanowią jedynie 1/3 składu rady szkoły, na podstawie art. 81 ust. 1 obecnego brzmienia ustawy – Prawo oświatowe). W związku z powyższym (jak również argumentacją odnoszącą się do zwiększenia partycypacji przez młodzieżowe rady gmin i powiatów) Fundacja utrzymuje, że aspekt bezpośrednio dotyczący uczniów winien być uregulowany na gruncie ciała będącego reprezentacją uczniów, o ile nie bezpośrednio wszystkich uczniów. Stąd też rekomendujemy zmianę wg proponowanego przez Fundację brzmienia.	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Stowarzyszenia Precedens** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi.
		art. 3 (art. 44b ust. 4 USO)	Ponadto, rekomendowane jest w ramach nowelizacji wprowadzenie zmian do brzmienia art. 44b ust. 4 ustawy o systemie oświaty – poprzez usunięcie w nim odniesienia do stopnia respektowania przez ucznia zasad współżycia społecznego oraz norm etycznych, ze wskazaniem argumentacji przytoczonej w pkt 3 powyższego opracowania.	**Odpowiedź jak wyżej**

		art. 3 (zmiany w USO)	Dodatkowo, w toku prac legislacyjnych należy zwrócić uwagę na problem dotyczący dostępu do procentu obecności w poszczególnych zajęciach edukacyjnych przez rodziców pełnoletnich osób uczących się – jak wynika z działalności podejmowanej przez Fundację, istnieje problem z brakiem zastrzeżenia powyższych danych w dziennikach elektronicznych. W związku z powyższym, w dalszych pracach legislacyjnych należy podjąć wysiłek w celu zlikwidowania tego problemu.	**Wyjaśnienie** Przedstawione kwestie są regulowane w tym projekcie ustawy. Uczeń pełnoletni ma prawo sam usprawiedliwiać swoje nieobecności, a przy usprawiedliwieniu będzie trzeba wskazać powód nieobecności (zob. projektowany art. 42b ust. 1 pkt 8 UPO; numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych). Co do sprzeciwu wobec dostępu do informacji o pełnoletnim uczniu, zakres sprzeciwu obejmuje: art. 44b ust. 5 pkt 5, art. 44b ust. 6 pkt 7, art. 44e ust. 2 i 4 oraz art. 44g ust. 1 USO. Trzeba też pamiętać, że zmiany w tym zakresie muszą być wyważone, biorąc pod uwagę to, że obowiązek alimentacyjny z KRiO jest wydłużony i nie wygasa z dniem osiągnięcia pełnoletności.
		Uwaga ogólna	Wobec powyższych zastrzeżeń należy zaznaczyć, iż idea wzmocnienia praw uczniowskich w opinii Fundacji jest wyraźna, a przeto należy wszelkie wysiłki w tym celu poprzeć, co też niniejszą opinią czynimy. Koniecznym jest jednak poprawa kilku aspektów dotyczących samych praw uczniowskich jak i sposobu praktycznego ich regulowania, co uczyni tą nowelizację jeszcze bardziej przełomową i jeszcze bardziej korzystną dla społeczności uczniowskiej – co jest celem wszystkich przedstawicieli środowiska prawnouczniowskiego. Powyższe uwagi stworzone zostały we współpracy z następującymi podmiotami: -Polską Radą Organizacji Młodzieżowych; -Stowarzyszeniem Kogutorium; -Stowarzyszeniem Precedens.	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za przedstawione stanowisko.

Załącznik do Raportu z konsultacji publicznych i opiniowania
Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (UD222)
Konsultacje publiczne

31.07.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	W odpowiedzi na ogłoszone konsultacje publiczne dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw (projekt z dnia 8 lipca 2025 r.), pragnę wyrazić swoje poparcie dla inicjatywy powołania Rzeczników Praw Ucznia. Jako nauczycielka i doradczyni metodyczna z wieloletnim doświadczeniem w pracy z dziećmi i młodzieżą, dostrzegam, jak ważne jest zapewnienie uczniom przestrzeni do wyrażania swoich opinii oraz poczucia, że ich głos jest słyszany i traktowany poważnie. W codziennej praktyce edukacyjnej zdarzają się sytuacje, w których potrzeby emocjonalne i społeczne uczniów nie są w pełni zauważane, co może prowadzić do nieporozumień i trudności w relacjach. Wielu nauczycieli i specjalistów dokłada wszelkich starań, by wspierać uczniów w ich rozwoju, jednak system edukacyjny wciąż potrzebuje rozwiązań, które będą wspierać dialog i budowanie wzajemnego zaufania. Zdarza się, że uczniowie nie mają możliwości przedstawienia swojej perspektywy, a rodzice czują się zaniepokojeni brakiem pozytywnego przekazu na temat swoich dzieci. Wierzę, że każdemu dziecku należy się zrozumienie, wsparcie i indywidualne podejście – niezależnie od trudności, z jakimi się mierzy. Mam świadomość wagi tych zagadnień, ponieważ trzykrotnie zostałam wyróżniona tytułem „Nauczyciel na medal” w powiecie garwolińskim – wyróżnieniem przyznawanym przez lokalną społeczność, co traktuję jako wyraz zaufania uczniów i rodziców. To doświadczenie utwierdza mnie w przekonaniu, że kluczem do skutecznej edukacji są relacje oparte na empatii, szacunku i otwartości. Z tego względu z dużym zainteresowaniem i zaangażowaniem śledzę temat powołania Rzeczników Praw Ucznia - również z perspektywy osoby, która chętnie włączyłaby się w takie działania, jeśli pojawiłaby się ku temu możliwość. Uważam, że to niezwykle potrzebna funkcja w polskiej szkole – nie po to, by stawać w opozycji do nauczycieli, lecz by wspierać wszystkich uczestników życia szkolnego w budowaniu kultury dialogu, sprawiedliwości i dobra wspólnego. Rzecznik mógłby pełnić rolę mediatora i doradcy, wspierając zarówno uczniów, jak i nauczycieli w rozwiązywaniu trudnych sytuacji. Z uznaniem przyjmuję propozycję powołania rzeczników na różnych szczeblach – od szkolnego po krajowy. Kluczowe jest, aby były to osoby o wysokich kompetencjach, empatii i niezależności, które będą potrafiły skutecznie działać na rzecz dobra wspólnego. Wierzę, że wdrożenie tej ustawy przyczyni się do realnej poprawy sytuacji uczniów w polskich szkołach i będzie impulsem do dalszych, pozytywnych zmian w systemie edukacji.	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuję za przedstawione pozytywne stanowisko.
31.07.2025	Inicjatywa „Nasz Rzecznik”	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust.	Częstym problemem polskich szkół jest brak realizacji zaleceń zawartych w OKS, IPET i WOPFU oraz naruszanie godności uczniów i uczennic, w tym publiczne piętnowanie popełnionych błędów, omawianie z rodzicami słabych stron ucznia/uczennicy w jego/jej obecności i przy osobach postronnych czy	**Wyjaśnienie** Te uprawnienia wynikają już z przepisów szczegółowych

		1 pkt 13 UPO)	niestosowne komentarze na forum klasy. Proponowane zapisy pozwoliłyby skuteczniej wspierać potrzeby i zadbać o poszanowanie godności osób uczniowskich. Propozycja: 13) jawnego, sprawiedliwego, umotywowanego i obiektywnego oceniania postępów w nauce i zachowania ucznia, z poszanowaniem godności i indywidualnej sytuacji ucznia oraz uwzględnieniem zapisów zawartych w Indywidualnym Programie Edukacyjno-Terapeutycznym (IPET) i innych dokumentach wspierających uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;	dotyczących IPET oraz innych dokumentów wspierających uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Przykłady można znaleźć już w art. 1 pkt 5-7 UPO. Zaproponowana zmiana nie wprowadziłaby żadnej zmiany względem aktualnego stanu prawnego, ponieważ takie gwarancje już w UPO się znajdują.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 UPO)	Uzupełnienie Art. 42a 1. o 19), podkreślający prawo uczniów/uczennic do otrzymania wsparcia ze strony szkoły w przypadku trudnych okoliczności życiowych oraz 20), podkreślający prawo uczniów i uczennic z niepełnosprawnościami do dostępności Propozycja: 19) obligatoryjnego wsparcia szkoły w przypadku dłuższej nieobecności spowodowanej stanem zdrowia, żałobą bądź innymi trudnymi okolicznościami życiowymi; 20) pełnej dostępności, by móc bez przeszkód realizować obowiązek szkolny, w rozumieniu Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami i innych aktów prawnych.	**Wyjaśnienie** Ad. pkt 19: takie prawo do otrzymania wsparcia ze strony szkoły wynika już z art. 1 pkt 16 UPO jako element, który zapewnia uczniowi system oświaty. Słusznie zatem jest to obowiązek nałożony na system oświaty, a nie prawo podmiotowe przyznane uczniowi, ponieważ trudno byłoby mierzalnie je egzekwować. To raczej miękkie wsparcie. Ad. pkt 20: prawo do korzystania z warunków dostępnych wynika już z UPO, jak również z ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami i nie ma żadnej potrzeby dublować przepisów prawnych o tożsamej treści.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 UPO)	Przesłanki dyskryminacji powinny być rozszerzone o stan zdrowia, sytuację materialną i tożsamość płciową, która nie jest tożsama z orientacją seksualną. Religia i wyznanie dublują tę samą przesłankę. Propozycja: Art. 42a. 2. 2) od dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, wygląd, niepełnosprawność, stan zdrowia, sytuację materialną, rasę, ~~religię [poniżej~~	**Uwaga częściowo uwzględniona**

			~~wyznanie],~~ narodowość, przekonania polityczne, pochodzenie etniczne, wyznanie albo jego brak, tożsamość płciową i orientację seksualną;	Uzupełniono tę wolność o stan zdrowia i sytuację materialną. W zakresie tożsamości płciowej, zakaz dyskryminacji z tego powodu zawiera się merytorycznie w dotychczasowym brzmieniu projektowanego ustępu. Jest to ponadto katalog otwarty, a wyliczenie to jest spójne z wyliczeniem wskazanym w art. 30a ust. 2 UPO i innymi ustawami. W zakresie religii i wyznania: nie są to dwie takie same rzeczy. Jedno jest systemem wierzeń, a drugie przynależnością do konkretnej grupy wyznaniowej. Zasadne jest utrzymanie ich obojga.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 10 UPO)	Względy stylistyczne. Propozycja: szanować prawa autorskie ~~cudzych~~ utworów innych osób.	**Uwaga uwzględniona**
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Należy zmienić opresyjne, nieprzystające do idei podmiotowości ucznia słowo „kary” na „środki wychowawcze”, które eksponują wychowawczą rolę szkoły. Propozycja: ~~3. Karami dla uczniów są:~~ Środkami wychowawczymi są: [I analogicznie wszędzie, gdzie jest mowa o karach dla uczniów.] 4. W przypadku ~~wymierzenia kary, o której~~ zastosowania środka wychowawczego, o którym [I analogicznie wszędzie, gdzie jest mowa o wymierzaniu kar uczniom.]	**Uwzględnienie innej uwagi** Przyjęcie tej uwagi mogłoby spowodować nieczytelność projektowanych przepisów. Środki oddziaływania wychowawczego (a obecnie: działania wychowawcze) były bowiem wskazywane w art. 42c ust. 1 UPO i w myśl tego artykułu kary będą mogły być wymierzane dopiero wtedy, gdy środki oddziaływania

				wychowawczego (działania wychowawcze) okażą się niewystarczające. Podział na środki oddziaływania wychowawczego i środki wychowawcze byłby bardzo nieczytelny. W wyniku uwzględnienia jednak innej uwagi zmieniono nazwę środków z art. 42c ust. 1 ze „środków oddziaływania wychowawczego” na „działania wychowawcze”. Mimo tego, nadal jednak należy utrzymać podział na te działania i kary, by uniknąć konfuzji, także w związku z przepisami ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. Pojęcia nie mogą być mylące i stąd taki podział. Przepisy są ponadto zaprojektowane na podstawie inspirowania się przepisami obecnymi w ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Tam odpowiedzialność studentów również opiera się na wymierzaniu kar. Zaproponowane brzmienie pozwoli zatem uczynić system spójnym.
		art. 1 pkt 3 (art. 42h ust. 2 pkt 4 UPO)	Należy rozszerzyć zapis Art. 42h. 2. 4) o wymóg niedopuszczenia się w przeszłości naruszeń praw ucznia bądź studenta uczelni wyższej. Przy wyborze na tak ważne stanowisko nie można jedynie uwzględniać obecnej sytuacji, ale trzeba wziąć pod uwagę całą historię zawodową kandydata/tki. Krajowym Rzecznikiem nie może być osoba, która w zawodowej przeszłości dopuszczała się naruszeń praw uczniowskich bądź studenckich.	**Uwaga nieuwzględniona** Nie jest możliwe zbadanie przez komisję konkursową, czy kandydat nigdy nie dopuścił się naruszeń, o których mowa. Przeprowadzenie nawet

			Propozycja: Art. 42h. 2. Na stanowisko Krajowego Rzecznika może być powołana osoba, która spełnia łącznie następujące kryteria: 4) nie była karana karą dyscyplinarną, oraz nie toczy się przeciwko niej postępowanie dyscyplinarne i w przeszłości nie dopuściła się naruszeń praw ucznia bądź studenta uczelni wyższej;	wywiadu środowiskowego przez uprawnione służby nie dałoby takiej odpowiedzi. Z uwagi na techniczno-logistyczną niemożliwość badania przestrzegania takiego wymogu uwaga nie może zostać uwzględniona.
		art. 1 pkt 3 (art. 42h UPO)	Art. 42h. należy poszerzyć o konieczność przedstawienia przez kandydata/tkę na urząd Krajowego Rzecznika swojej koncepcji pełnienia urzędu. Dla zapewnienia pełnej transparentności i dbając o uwzględnienie głosu młodych ludzi (w myśl zasady „Nic o nas, bez nas!") należy też wprowadzić wymóg wysłuchania publicznego kandydata/tki na tak ważny urząd, z możliwością zadawania pytań przez przedstawiciel(k)i osób uczniowskich i gremiów zrzeszających młodych ludzi. Propozycja: 10) nie posiada przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku kierowniczym; 11) podczas postępowania konkursowego przedstawi swoją wizję sprawowania urzędu; 12) wyraża zgodę na wysłuchanie publiczne w toku postępowania z udziałem przedstawicieli/ek osób uczniowskich, rad młodzieżowych, Parlamentarnego Zespołu ds. Młodzieży i innych gremiów zrzeszających dzieci i młodzież.	**Uwaga częściowo uwzględniona** Zaproponowane ciała w pkt 12 nie są ciałami reprezentatywnymi. Gremia takie jak Parlamentarny Zespół ds. Młodzieży ponadto są powoływane tylko na czas kadencji parlamentu, a zatem wraz z jej upływem przestają istnieć (i muszą być zakładane ponownie). Nie można zatem podmiotu temporalnego, tworzonego w oparciu o Regulamin Sejmu/Senatu, wskazywać w ustawie, której zakres czasowy obowiązywania jest znacznie dłuższy niż okres jednej kadencji Sejmu. Nie występują ponadto w prawie takie pojęcia jak „rady młodzieżowe". Co najwyżej, w ustawach samorządowych mowa o młodzieżowych rad gmin, powiatów czy sejmikach województw. Zaproponowane brzmienie wymogu nie jest odpowiednie na poziom ustawowy.

				Projektodawca jednak wskazuje, że w projekcie rozporządzenia wykonawczego do projektu ustawy (w projekcie rozporządzenia nt. szczegółów konkursu na Krajowego Rzecznika) zawarł mechanizm, w którym przedstawiciele organizacji pozarządowych i związków zawodowych będą mogli obserwować przebieg konkursu na Krajowego Rzecznika. To zatem zapewni możliwość, by podmioty społeczeństwa obywatelskiego brały udział w opisywanym postępowaniu. W trakcie tego konkursu też (ad. pkt 11) kandydaci na Krajowego Rzecznika będą musieli zaprezentować wizję swojej pracy, ale zostanie to dopisane, by nie rodziło wątpliwości. Co do braku przeciwskazań zdrowotnych, ten wymóg w art. 42h ust. 2 pkt 10 UPO już jest.
		art. 1 pkt 3 (art. 42n ust. 2 pkt 2 lit. c UPO)	Cenne doświadczenia można zdobywać też w pracy w administracji publicznej na stanowisku związanym z ochroną praw uczniowskich. Propozycja: „2. Na stanowisko Wojewódzkiego Rzecznika może zostać powołana osoba, która: 2) c) co najmniej dwuletni staż pracy w urzędzie organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołami i placówkami lub w urzędzie organu prowadzącego szkoły lub placówki na stanowisku związanym z organizacją pracy szkół i placówek lub w urzędzie centralnym/ administracji publicznej na stanowisku związanym z ochroną praw uczniowskich lub”	**Uwaga nieuwzględniona** Założeniem projektodawcy jest to, by wymagania na Wojewódzkiego Rzecznika Praw Uczniowskich były tożsame z wymaganiami na stanowisko nauczyciela-wizytatora w kuratorium oświaty. Treść uwagi postuluje

				wykroczyć poza wymogi na nauczyciela-wizytatora, czego projektodawca nie podziela.
		art. 1 pkt 3 (art. 42n ust. 2 UPO)	Analogicznie do wymogów rekomendowanych powyżej przy powoływaniu Krajowego Rzecznika Propozycja: 4) cieszy się nieposzlakowaną opinią i w przeszłości nie dopuścił się naruszeń praw ucznia bądź studenta uczelni wyższej; 5) podczas postępowania rekrutacyjnego przedstawi swoją wizję sprawowania funkcji Wojewódzkiego Rzecznika.	**Uwaga częściowo uwzględniona** (w zakresie pkt 5), z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych Argumentacja jak wyżej
		art. 1 pkt 3 (art. 42q ust. 4 UPO)	Organizowanie i prowadzenie dyżurów powinno być obowiązkiem, nie wyborem Szkolnego Rzecznika, stąd należy zapisać ten wymóg jako Art. 42q. 4. 7), skreślając go z Art. 42r. 1. 6) Propozycja: Art. 42q. 4. Do zadań Szkolnego Rzecznika należy: 7) organizowanie i prowadzenie dyżurów umożliwiających uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomoc w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury są organizowane i prowadzone stacjonarne lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.	**Uwaga nieuwzględniona** Specyfika różnych typów i rodzajów szkół i placówek oświatowych, a także chęć dania im jak największej autonomii, uzasadniają to, by wskazane w uwadze zagadnienia szkoły i placówki oświatowe regulowały samodzielnie, kierując się własnymi potrzebami. Nie w każdej szkole lub placówce oświatowej zaistnieje konieczność organizowania dyżurów. Łatwo można wyobrazić sobie bowiem takiego Szkolnego Rzecznika, który ma z uczniami stały kontakt np. poprzez dziennik elektroniczny lub pocztę elektroniczną i nikt nie zgłasza potrzeby organizacji stacjonarnego dyżuru. Wówczas taki obowiązek spowodowałby, że w czasie obowiązkowego dyżuru nikt by nie przychodził, ponieważ każdy załatwiałby swoje sprawy poprzez np. pocztę elektroniczną. Z tego względu

				należy pozostawić tę kompetencję jako możliwość, a nie obowiązek.
		art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 5 UPO)	Ustawa nie powinna kwotowo określać wynagrodzenia, które z czasem trzeba przecież waloryzować. Należy zapisać je jako odpowiednią do zakresu obowiązków część wynagrodzenia brutto np. nauczyciela mianowanego. Kwota powinna uwzględniać ww. obowiązkowo pełnione dyżury. Propozycja: Art. 42s. 5. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania może określić, w drodze rozporządzenia, wynagrodzenie przysługujące nauczycielowi za zajmowanie stanowiska Szkolnego Rzecznika oraz wysokość tego wynagrodzenia, uwzględniając charakter zajmowanego stanowiska opierającego się na wrażliwości społecznej, zaufaniu i znajomości przepisów prawa, a także że miesięczna wysokość wynagrodzenia nie może wynosić więcej niż ~~300 zł~~ ¼ wynagrodzenia brutto nauczyciela mianowanego.	**Wykreślenie przepisu** Przepis został wykreślony w ślad za zmianą modelu wyboru i funkcjonowania Szkolnego RPU.
		art. 1 pkt 4 (art. 68 UPO)	Analogicznie do wcześniejszych uwag o karach Propozycja: w art. 68 ust. 2–3a otrzymują brzmienie: „2. Dyrektor szkoły lub placówki skreśla, w drodze decyzji, ucznia z listy uczniów: 1) z powodu ~~wymierzenia kary, o której mowa~~ zastosowania środka wychowawczego, o którym mowa w art. 42c ust. 3 pkt 5; 2) w przypadkach, o których mowa w rozdziale 3a ustawy o systemie oświaty. 3. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności w razie ~~wymierzenia kary, o której mowa~~ zastosowania środka wychowawczego, o którym mowa w art. 42c ust. 3	**Uwaga nieuwzględniona** Argumentacja jak wyżej
		art. 1 pkt 8 (art. 85 UPO)	Brak wymogu tworzenia samorządów uczniowskich w szkołach specjalnych i innych placówkach szkolnych dla uczniów i uczennic z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami edukacyjnymi narusza ich podmiotowość i zasadę równego traktowania; nie uczy sprawczości i zniechęca do partycypacji publicznej Propozycja: „Wprowadza się wymóg tworzenia samorządu uczniowskiego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych specjalnych oraz innych rodzajach placówek edukacyjnych dla uczniów z niepełnosprawnościami”	**Wyjaśnienie** Brak tego wymogu nie jest materią ustawową, lecz rozporządzenia z 26 lipca 2018 r. w sprawie typów szkół i placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego (Dz.U. 2023 poz. 2386). Zmiana ustępu 8 stanowiącego dla niego delegację ustawową jest jedynie językowo-stylistyczna i nie dotyczy materii. Z samej ustawy nie wynika zresztą, że w tych szkołach należy wprowadzić brak tego wymogu.

				Brak tego wymogu wynika dopiero z ww. rozporządzenia, a zatem to do niego, a nie do projektu ustawy, należy kierować uwagi w momencie, gdy będzie procedowana jego nowelizacja. Ministerstwo Edukacji Narodowej rozważy nowelizację tego rozporządzenia. Bardzo dziękujemy za tę uwagę.
		art. 1 pkt 13 (art. 172 ust. 3a UPO)	Analogicznie do powyższych uwag o karach Propozycja: „3a. Dyrektor szkoły lub placówki niepublicznej nie może skreślić ucznia objętego obowiązkiem szkolnym z listy uczniów. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności w razie ~~wymierzenia kary, o której mowa~~ zastosowania środka wychowawczego, o którym mowa w art. 42c ust. 3 pkt 4, uczeń ten, na wniosek dyrektora szkoły lub placówki, może zostać przeniesiony przez kuratora oświaty do innej szkoły.”.	**Załatwienie uwagi w inny sposób** Zmiana w art. 172 ust. 3a UPO została wykreślona w całości z projektu.
31.07. 2025	Inicjatywa „Nasz Rzecznik” (komentarz z RCL)	art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	W imieniu Inicjatywy "Nasz Rzecznik" bardzo dziękuję/dziękujemy za podjęcie przez Ministerstwo prac nad nowelizacją ustawy Prawo oświatowe i za wszystkie pozytywne zmiany zaproponowane w projekcie. Jednocześnie zauważamy, że jeżeli mamy zapewnić uczniom i uczennicom podmiotowość w procesie edukacji, w nowelizacji prawa oświatowego nie można odmieniać przez wszystkie przypadki opresyjnego „wymierzania kar”, a w uzasadnieniu projektu ustawy utrwalać założenia „hierarchicznej podległości ucznia”.	**Wyjaśnienie** Argumentacja jak w odpowiedzi na tożsamą uwagę przesłaną drogą mailową (wiersze powyżej w tabeli)
		art. 1 pkt 8 (art. 85 UPO)	Trudno mówić o podmiotowym traktowaniu uczniów i uczennic szkół specjalnych, jeśli mimo wielokrotnego sygnalizowania tej sprawy projekt zmieniający prawo oświatowe nie wspomina o wymogu tworzenia samorządów uczniowskich w szkołach specjalnych.	**Wyjaśnienie** Argumentacja jak w odpowiedzi na tożsamą uwagę przesłaną drogą mailową (wiersze powyżej w tabeli)
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 UPO)	W projekcie nowelizacji prawa oświatowego brakuje zapisów o zapewnieniu dostępności uczniom i uczennicom z niepełnosprawnościami. Brakuje też zapewnienia wsparcia szkoły w przypadku dłuższej nieobecności spowodowanej stanem zdrowia ucznia lub uczennicy, żałobą bądź innymi trudnymi okolicznościami życiowymi.	**Wyjaśnienie** Argumentacja jak w odpowiedzi na tożsamą uwagę przesłaną drogą mailową (wiersze powyżej w tabeli)
		art. 1 pkt 3	Z dużą nadzieją przyjmujemy koncepcję powoływania Rzeczników Praw Uczniowskich na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym, gminnym i szkolnym. Jednocześnie Szkolny Rzecznik powinien być zobligowany do organizowania i prowadzenia dyżurów, umożliwiających uzyskanie informacji i	**Wyjaśnienie**

		(rzecznicy)	pomocy w przypadku naruszeń tych praw. Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich powinien naszym zdaniem przed powołaniem przedstawiać swoją wizję sprawowania urzędu. Zanim obejmie swoją funkcję, powinien też wyrazić zgodę na wysłuchanie publiczne z udziałem przedstawicieli/ek osób uczniowskich, rad młodzieżowych, Parlamentarnego Zespołu ds. Młodzieży i innych gremiów zrzeszających dzieci i młodzież.	Argumentacja jak w odpowiedzi na tożsamą uwagę przesłaną drogą mailową (wiersze powyżej w tabeli)
31.07.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Korzystając z prawa do wypowiedzi w sprawie wprowadzenia instytucji rzecznika praw ucznia, chciałam zamieścić jedna uwagę. Myślę, iż szkolnym rzecznikiem praw ucznia nie powinien być nauczyciel. Dlaczego tak uważam? Dlatego, że wśród osób, łamiących prawa ucznia zdarzają się bardzo często nauczyciele oraz dyrektorzy szkół. W takiej sytuacji rzecznik znalazłby się w konflikcie interesów. Występowanie przeciwko swoim kolegom lub dyrekcji stanowiłoby dla niego zagrożenie ostracyzmem lub nawet mobbingiem. Dużo lepiej w roli szkolnego rzecznika sprawdzi się szkolny psycholog lub nawet osoba z zewnątrz.	**Wyjaśnienie** Szkolny psycholog również jest nauczycielem w myśl art. 42d ustawy – Karta nauczyciela. Z tego względu będzie on mógł być wybierany na stanowisko opiekuna samorządu uczniowskiego- Szkolnego Rzecznika Praw Uczniowskich. W razie konfliktu interesów istnieje możliwość bezpośredniego złożenia skargi do organu wyższego szczebla (Wojewódzkiego Rzecznika Praw Uczniowskich lub Gminnego/Powiatowego, jeśli został powołany) przez osobę zawiadamiającą, jak również przekazania tej skargi organowi wyższego stopnia przez Szkolnego Rzecznika. Decyzja o tym, by Szkolnym Rzecznikiem był nauczyciel, wynika z konieczności zapewnienia ochrony danych wrażliwych oraz zachowania w tajemnicy okoliczności spraw, które wpływają do Szkolnego Rzecznika, a także chęci tego, by była to osoba na co dzień pracująca w danej jednostce,

				co przyczyni się do większego zaufania wobec niej.
1.08.2025	Fundacja Wolność od Religii	art. 1 pkt 3 (art. 42a UPO)	Fundacja Wolność od Religii od 14 lat zajmuje się problemami osób bezwyznaniowych w polskim szkolnictwie. Cieszymy się, że w prawie oświatowym znajdą się zapisy chroniące potencjalnie osoby bezwyznaniowe, dużą grupę obywateli, którą reprezentujemy. Szczególnie doceniamy, że pojawił się zapis o prawie każdego ucznia do równego traktowania z innymi uczniami, a także wolność od przemocy i od dyskryminacji ze względu na brak wyznania oraz literalnie wolność sumienia. Nasze obawy budzi art. 1 pkt 3 projektowanej ustawy, wprowadzający do Prawa Oświatowego rozdział 2a i art. 42a. ust. 2. pkt. 3) i pkt. 4). Treść projektowanego art. 42a ust. 2 pkt 3, stanowić będzie powtórzenie regulacji konstytucyjnych. W ocenie fundacji, jest to zabieg zupełnie zbędny z uwagi chociażby na powszechnie obowiązujący charakter Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Projektowana konstrukcja przepisów budzi wątpliwości również pod względem prawidłowości legislacyjnej. Fundacja stoi na stanowisku, iż szkoła publiczna winna pozostać neutralna, a umożliwienie praktykowania wyznawanej religii przez uczniów nie może w żadnym wypadku ingerować w wolność sumienia i wyznania innych osób, w tym również uczniów bezwyznaniowych. Proponowane brzmienie zapisu budzi obawy z uwagi na ryzyko dopuszczania na jego gruncie zainicjowania praktyk religijnych (np. podczas lekcji czy na przerwie na korytarzu szkolnym) przez dowolne osoby, w dowolnym czasie. Fundacja dostrzega ryzyko zaistnienia praktycznych problemów związanych z przeciwstawianiem się organizowaniu praktyk religijnych z uwagi na ochronę wolności sumienia i wyznania. Nie byłaby to interpretacja zgodna z intencjami twórców Konstytucji RP i jest ona realnym zagrożeniem dla pokojowej koegzystencji osób o różnych światopoglądach w szkole publicznej. W perspektywie wielu lat naszej pracy na rzecz uczniów, rodziców i nauczycieli bezwyznaniowych uznajemy, że większym problemem nie jest brak odpowiednich zapisów w ustawie – Prawo oświatowe, tylko brak przestrzegania i egzekucji już istniejącego prawa, problemem jest praktyka polskiego szkolnictwa publicznego i brak odpowiednich reakcji ze strony instytucji państwa, szczególnie brak odpowiedniej reakcji na łamanie praw uczniów przez kuratoria oświaty. W naszej opinii potrzebne jest wykształcenie odpowiednich kompetencji pracowników szkół i kuratoriów oświaty, a także wprowadzenie instytucjonalnego monitoringu praw człowieka i wolności sumienia w szkołach publicznych oraz zagwarantowanie realnej egzekucji w przypadku łamania praw człowieka przez szkoły. Spodziewamy się, że kwestii tej nie rozwiąże samo dopisanie w art. 42a. ust. 1. pkt. 18) treści o „prawie do składania skarg i wniosków we wszelkich sprawach związanych z działalnością szkoły”, choć rozumiemy, że ten zapis ma intencję zabezpieczenia uczniów i rodziców przed represjami związanymi z samym złożeniem skargi (a także umożliwienie im skargi, co jest istotne). Przede wszystkim uważamy, że należy zapewnić rodzicom i uczniom rzetelne rozpatrywanie ich skarg, dziś w wielu przypadkach tak się nie dzieje, a kuratoria oświaty wcielają się w rolę adwokatów szkół pozostawiając uczniów i rodziców bezradnych i bezbronnych. Wśród wielu istotnych i bardzo potrzebnych zapisów opiniowanej propozycji brakuje naszym zdaniem jednej kwestii - neutralnej sfery symbolicznej szkoły, tj. wybór patrona, godła, hymnu, korytarze, sale szkolne oraz strony internetowe i media społeczne itp. wolne od propagandy religijnej i jakiejkolwiek innej. Aktualnie w wielu szkołach ma miejsce dominacja i przemoc symboliczna w rodzaju propagandowych gazetek na korytarzach szkolnych czy krzyży umieszczonych nad godłem państwa w salach lekcyjnych. Szkoła publiczna powinna pozostawać	**Wyjaśnienie** Celem wskazywania w katalogu praw i obowiązków przepisów mających swoje oparcie w Konstytucji RP jest przybliżenie prawa do jego adresatów. Uczniowie z uwagi na niski wiek oraz nauczyciele, który nie mają wykształcenia prawniczego, nie znają treści poszczególnych aktów prawnych, więc lepiej jest, by istniał jeden katalog, dzięki któremu będzie można łatwiej się z nim zapoznać oraz ubiegać się o jego przestrzeganie. Szczegółowe argumenty za taką konstrukcją katalogów praw i obowiązków są zawarte w uzasadnieniu do projektu ustawy. Pozostałe uwagi mają charakter leżący poza zakresem projektowanej ustawy i dotyczą raczej praktyki stosowania prawa, a nie procesu jego stanowienia.

			neutralna światopoglądowo, a organizacja praktyk religijnych całkowicie poza jej gestią, szczególnie przy udziale władz szkolnych.	
2.08.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Z dużym niepokojem odnoszę się do pomysłu utworzenia instytucji Rzecznika Praw Ucznia oraz obowiązkowych Rad Szkół. W moim odczuciu są to propozycje oderwane od realiów funkcjonowania polskiej oświaty i dalekie od jakiejkolwiek refleksji nad rzeczywistymi potrzebami szkół, nauczycieli czy nawet samych uczniów. Zacznijmy od rzecznika praw ucznia. W Polsce prawa ucznia są już wystarczająco chronione — mamy dyrektorów szkół, którzy nie są przecież jedynie administratorami, ale również osobami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i dobro uczniów. Mamy także kuratoria oświaty, działające zarówno w województwach, jak i w delegaturach. Już teraz każdy uczeń, rodzic czy nauczyciel może zgłaszać nieprawidłowości — więc po co jeszcze kolejna instytucja? Żeby stworzyć nowy łańcuch zależności, nowe biurokratyczne stanowiska i nowy zestaw formularzy do wypełniania? W mojej opinii wprowadzenie funkcji rzecznika to nic innego jak kolejny bat na nauczycieli. Kolejna straszna figura w teatrze absurdu, którą nauczyciele będą musieli mieć nad sobą, by przypadkiem nie powiedzieć uczniowi „usiądź”, bo zaraz padnie oskarżenie o naruszenie swobody osobistej. To pomysł, który stworzy nową strukturę kontrolną, kosztowną, niepotrzebną i całkowicie nieskuteczną. Przecież żeby ten system funkcjonował, trzeba będzie zatrudnić rzeczników powiatowych, wojewódzkich i krajowych. Ile to będzie etatów? Ile milionów z budżetu pochłonie ta nowa kasta urzędników o niejasnych kompetencjach i z jeszcze mniej jasną skutecznością? To wszystko przy braku realnego wpływu na poprawę sytuacji w szkołach.	**Wyjaśnienie** Zdaniem projektodawcy istnieje potrzeba jurydyzacji organów rzecznikowskich na poziomie ustawy. Potrzeba ta wynika m.in. z coraz częstszej praktyki powoływania takich rzeczników oddolnie przez szkoły, jednostki samorządu terytorialnego czy kuratoria oświaty. By przyznać im potrzebne im kompetencje, konieczne jest przewidzenie stosownych przepisów w ustawie. Nie jest celem projektodawcy, by organy rzecznikowskie były „batem na nauczycieli”. Wręcz przeciwnie, mają one pełnić funkcję wspierającą nauczycieli, a na część z nich (rzecznicy na poziomach szkoły i województwa) będą mogli być powoływani tylko nauczyciele. Projektodawca przewiduje, że do obsługi Wojewódzkich Rzeczników Praw Uczniowskich nie trzeba będzie zatrudniać żadnej nowej osoby, cedując ich obsługę na kuratoria oświaty. W przypadku Krajowego Rzecznika planowane jest zwiększenie obsady kadrowej Ministerstwa Edukacji

				Narodowej o 10 etatów. Koszt dla budżetu państwa jest zatem znikomy.
		art. 1 pkt 5-6 (art. 80-81 UPO)	A pomysł obowiązkowych Rad Szkół… to już nie reforma, to kabaret. Powiem więcej: to połączenie dżumy z cholerą i pandemii COVID-19, tyle że w wersji szkolno-oświatowej. Ustanowienie ciała, w którym rodzice i uczniowie mają mieć te same kompetencje co Rada Pedagogiczna, to jak oddanie kierownicy autobusu losowo wybranym pasażerom. To nie tylko zagrożenie dla ładu w szkole, to przepis na katastrofę. Uczniowie — z całym szacunkiem i sympatią, bo sam jestem młodym nauczycielem i naprawdę ich lubię — są dziećmi. W większości niepełnoletni. Owszem, bystrzy, rezolutni, myślący. Ale nie mają ani kompetencji, ani wiedzy, ani doświadczenia, by zarządzać szkołą. Rodzice zaś — którzy formalnie nie muszą mieć nawet wykształcenia średniego — również nie są przygotowani do podejmowania decyzji z zakresu organizacji pracy szkoły, prawa oświatowego, finansów czy metodyki nauczania. A mimo to chce im się dać równorzędny głos? To ma być demokracja szkolna? To raczej parodia demokracji. Wprowadzenie takiej struktury doprowadzi do totalnego chaosu. Każda decyzja może zostać zablokowana, każda uchwała oprotestowana, a każda zmiana — przegłosowana przez osoby niemające bladego pojęcia o edukacji. Już widzę te obrady: nauczyciel mówi o podstawie programowej, rodzic odpowiada memem z Facebooka, a uczeń zgłasza wniosek o więcej przerw i mniej klasówek. I wszystko oczywiście „demokratycznie”. Nie ma chyba kraju w Europie, który wpadłby na pomysł, by uczniowie i rodzice współdecydowali na równi z nauczycielami o losach szkoły. To nie tylko absurd — to zagrożenie dla systemu edukacji jako całości. Rady Szkół w takim kształcie nie mają nic wspólnego z realnym wzmocnieniem wspólnoty szkolnej — to eksperyment ideologiczny, który nie ma żadnych podstaw praktycznych. Proszę o ponowne rozważenie tych propozycji — i to nie w trybie propagandowej ofensywy medialnej, tylko w oparciu o chłodną analizę skutków, jakie niosą za sobą te zmiany. Zmian, które w moim przekonaniu nie mają nic wspólnego z poprawą jakości edukacji, a bardzo wiele z próbą rozmycia odpowiedzialności i przerzucenia jej na wszystkich — tylko nie na decydentów.	**Wyjaśnienie** Założeniem demokracji jest to, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność oraz brać odpowiedzialność za decyzje mające wpływ na całą społeczność. Nauczy to zatem również i sprawczości. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów. Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu

				przypisane jest wiele kompetencji (nie tworzy się nowego ciała, ono już jest obecne w ustawie). Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028.
3.08.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Słowa: "kara", "system kar" nie tylko źle się kojarzy, ale wg współczesnej wiedzy psychologicznej pozostawia w młodym człowieku piętno przekonania "Trzeba mnie karać, więc raczej jestem złą osobą". Często przekonania te godzą nie tylko w poczucie własnej wartości młodego człowieka, ale nie generują motywacji do lepszego postępowania, a jedynie złość, potrzebę obrony przed instytucją. Obecnie znane są inne metody nazewnictwa a tym samym określenia tych samych czynności, które szkoła jak najbardziej powinna przedsięwziąć wobec ucznia, który czyni szkodę. Uważam że działania szkoły dające dziecku (które popełniło umyślnie lub nieumyślnie błąd w znaczeniu szkody), szansę na rekompensatę swoich zachowań nie powinno być nazywane "karą".	**Uwzględnienie innej uwagi** Przyjęcie tej uwagi mogłoby spowodować nieczytelność projektowanych przepisów. Środki oddziaływania wychowawczego (a obecnie: działania wychowawcze) były bowiem wskazywane w art. 42c ust. 1 UPO i w myśl tego artykułu kary będą mogły być

			Natomiast działania polegające na potępieniu złego zachowania są informacjami zwrotnymi, a nie karami i są jak najbardziej potrzebne. Mam tylko wątpliwość wobec publicznego ich wręczania. To (publiczne napiętnowanie dziecka) również jest przyczyną utrudnień w drodze do celu, który chcemy osiągnąć, czyli chęci do poprawy u dziecka, które przejawia trudności wychowawcze. Daje mu informację o braku akceptacji i w efekcie pogłębia wykluczenie społeczne. Kolejne działania szkoły, przytoczone w ustawie, będące konsekwencjami uporczywie powtarzającego się złego zachowania u danej osoby, nazywane "karami" (typu: przeniesienie do innej instytucji wychowawczej, lub skreślenie z listy uczniów) powinny być nazwane działaniami prewencyjnymi, gdyż stanowią zatrzymanie dalszego złego postępowania ucznia, czyli prewencję. Ponadto dają mu szansę na zmianę w nowym miejscu, lepiej przystosowanym do jego trudności. W taki sposób powinno to być nazywane w mojej opinii. Można by dadać więcej działań prewencyjnych włączających dziecko w życie szkoły w postaci dodatkowych obowiązków i dyżurów w szkole. Pozwoliłoby to osobom do tego predystynowanym (psycholog, pedagog szkolny) na zbliżenie się do dziecka i rozpoznanie czynników, które negatywnie go budują i w możliwy sposób im przeciwdziałać. Natomiast dziecku dałoby szansę czynnego zrekompensowania szkód wyrządzonych poprzez nieprzestrzeganie regulaminu szkoły.	wymierzane dopiero wtedy, gdy środki oddziaływania wychowawczego (działania wychowawcze) okażą się niewystarczające. Podział na środki oddziaływania wychowawczego i środki wychowawcze byłby bardzo nieczytelny. W wyniku uwzględnienia jednak innej uwagi zmieniono nazwę środków z art. 42c ust. 1 ze „środków oddziaływania wychowawczego” na „działania wychowawcze”. Mimo tego, nadal jednak należy utrzymać podział na te działania i kary, by uniknąć konfuzji, także w związku z przepisami ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. Pojęcia nie mogą być mylące i stąd taki podział. Przepisy są ponadto zaprojektowane na podstawie inspirowania się przepisami obecnymi w ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Tam odpowiedzialność studentów również opiera się na wymierzaniu kar. Zaproponowane brzmienie pozwoli zatem uczynić system spójnym.
3.08.2025	Fundacja Wielogłosu	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 4	Uczeń ma prawo do ochrony informacji medycznej. - Postulujemy usunięcie tego zapisu lub doprecyzowanie, co rozumie się przez informację medyczną. Przepis w takim kształcie może sprawić, że rodzice będą zatajać informacje o niepełnosprawności lub stanie zdrowia, jednocześnie domagając się dostosowań. Jeżeli szkoła nie otrzyma orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, nie dostanie większej dotacji, w ramach której może zapewnić uczniowi odpowiednie warunki i wsparcie.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia uwagi Rządowego Centrum Legislacji wyliczenie to zostało

		lit. b UPO)		ograniczone tylko do spraw, które nie wynikają wprost z przepisów wyższego rzędu, lecz są np. dostosowywane do realiów szkoły.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 14 UPO)	Kontaktowania się ze szkołą w dostępny dla niego sposób, określony w statucie szkoły lub placówki. – Postulujemy usunięcie „określony w statucie szkoły lub placówki". Uczniowie i rodzice powinni móc kontaktować się w sposób, który jest dla nich dostępny. Jeżeli statut szkoły nie będzie przewidywał możliwości kontaktu przez e-mail, może się okazać, że np. niewidomy uczeń nie będzie mógł wysłać i otrzymać informacji w dostępnym dla niego formacie. Dzienniki elektroniczne nie są w pełni dostępne dla czytników ekranu, z których korzystają osoby z dysfunkcją wzroku.	**Uwaga nieuwzględniona** Z uwagi na różnorodność typów i rodzajów szkół i placówek oświatowych oraz specyfikę ich pracy nie jest możliwe przewidzenie w ustawie wyczerpującego katalogu dostępnych form kontaktu. Dlatego właśnie szkoła będzie mogła sama o tym zdecydować. Dzięki temu szkoła, która przecież wie, że w gronie swoich uczniów ma np. osobę niewidomą, będzie mogła ten katalog odpowiednio dostosować. Poza tym, ustawa wymaga, by formy te były dostępne dla każdego ucznia, więc ryzyka wskazane w uwadze nie zachodzą.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 16 UPO)	Przepisów ust. 3–15 nie stosuje się do uczniów klas I–III szkoły podstawowej. – Postulujemy usunięcie tego punktu. Każdy uczeń powinien ponosić konsekwencje swojego postępowania. Rozpoczęcie nauki w klasie czwartej wiąże się z nowymi wyzwaniami: nowe przedmioty, nauczyciele, wymagania, system oceniania. Konieczność wdrażania się w system konsekwencji i środków wychowawczych dopiero w tym momencie będzie dodatkowym, niepotrzebnym wyzwaniem. Ponadto, nauczyciele klas młodszych powinni mieć możliwość dyscyplinowania uczniów, np. móc nie wziąć do kina dziecka, które jest agresywne wobec kolegów.	**Wyjaśnienie** Ustęp 16 (w numeracji według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych) nie wyłącza możliwości oddziaływania wychowawczego na dzieci z klas I-III. Wyłącza on jedynie możliwość przeprowadzania formalnego postępowania o ukaranie z uwagi na niski wiek. Nadal jednak będzie możliwe stosowanie wobec nich

				działań wychowawczych oraz w uzasadnionych przypadkach wnioskowanie do kuratora oświaty o przeniesienie dziecka do innej szkoły lub placówki.
		art. 1 pkt 3 (art. 42f ust. 5 UPO)	Dopuszcza się złożenie wniosku do krajowego rzecznika, z pominięciem wojewódzkiego rzecznika. – Postulujemy usunięcie tego punktu. Możliwość pominięcia danej instancji może spowodować duży bałagan, obciążenie pracą, wydłuży się również czas załatwienia sprawy, bo rzecznik krajowy odeśle do wojewódzkiego.	**Uwaga nieuwzględniona** Gdyby nie było tej regulacji, uczeń i tak mógłby napisać bezpośrednio do Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich i wówczas miałby pewność, że sprawa zostanie przekazana na niższy szczebel. Dzięki zaś projektowanemu przepisowi takie ryzyko jest zmniejszone, ponieważ odpowiednia argumentacja pozwoli na to, by Krajowy Rzecznik bezpośrednio zajął się sprawą. Jest to zatem pewnego rodzaju bezpiecznik. Ponadto, projekt zawiera ograniczenia w tym zakresie, tak, by zasadą był model polegający na rozwiązywaniu sprawy przez możliwie najniższy szczebel.
		art. 1 pkt 3 (art. 42o UPO)	Rada gminy może powołać gminnego (miejskiego) rzecznika praw uczniowskich. – Postulujemy usunięcie tego punktu. System będzie zbyt rozbudowany i skomplikowany. Trudno będzie zorientować się, do którego rzecznika należy zgłosić sprawę. Wystarczające byłoby powołanie rzeczników wojewódzkich i krajowego, bez gminnych i szkolnych – usunięcie art. 42q. W szkole uczeń może zgłosić naruszenie swoich praw wychowawcy, innemu nauczycielowi, pedagogowi, psychologowi, dyrekcji. Jeżeli obawia się, że osoby te nie są bezstronne, takie same obawy będzie miał wobec szkolnego rzecznika, który również jest pracownikiem szkoły.	**Uwaga nieuwzględniona** Założeniem projektodawcy jest, by system organów rzecznikowskich był jak najbliżej ucznia. Dzięki temu osoba na co dzień pracująca w danej jednostce będzie mogła być Szkolnym Rzecznikiem, co przyczyni się do większego zaufania wobec niej oraz

				wobec całego projektowanego systemu. Szczebel samorządowy jest celowo fakultatywny. Jednostki samorządu terytorialnego same będą mogły zdecydować, czy taka potrzeba na ich obszarze istnieje, czy nie. Istnieje jednak konieczność wsparcia już istniejących rzeczników w części gmin i powiatów (np. Warszawa, Poznań, Kraków, Gdańsk). Na ten moment nie posiadają oni twardego ustawowego umocowania ani własnych kompetencji. Projektodawca chciałby to zmienić.
		art. 1 pkt 3 (art. 42q ust. 4 pkt 6 UPO)	Do zadań szkolnego rzecznika należy Umożliwienie anonimowej formy kontaktu uczniów. – Postulujemy usunięcie tego punktu. Szkolni rzecznicy mogą zostać zasypani skargami i poważnymi, fałszywymi oskarżeniami, np. wobec nauczyciela, jeżeli uczeń uzna, że dostał za niską ocenę.	**Uwaga nieuwzględniona** Elementem zaufania do systemu ochrony czyichś praw jest to, że osoby zgłaszającej nie spotkają represje (tzw. efekt mrożący). By efektowi temu przeciwdziałać, istnieje konieczność przewidzenia anonimowej formy kontaktu. Zgłoszenia fałszywe będą po prostu pozostawiane bez szczegółowego rozpoznawania i projektodawca nie widzi w tym dużego zagrożenia.
		art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 2 UPO)	Na stanowisko szkolnego rzecznika może zostać wybrany nauczyciel zatrudniony w szkole lub placówce, w której ma działać, w wymiarze co najmniej połowy wymiaru zajęć. – Zapis bardzo niejasny. Wymaga przeformułowania. Nie wiadomo, czy szkolnym rzecznikiem ma być osoba zatrudniona w danej szkole co najmniej na pół etatu, czy co najmniej połowę czasu pracy ma poświęcać na działania rzecznicze.	**Wyjaśnienie** Model Szkolnego RPU został zmieniony (będzie nim opiekun samorządu uczniowskiego z urzędu),

				przez co uwaga stała się bezprzedmiotowa.
		art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 5 UPO)	Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania może określić, w drodze rozporządzenia, wynagrodzenie przysługujące nauczycielowi za zajmowanie stanowiska szkolnego rzecznika oraz wysokość tego wynagrodzenia… Miesięczna wysokość wynagrodzenia nie może wynosić więcej niż 300 zł. – Powoływanie szkolnych rzeczników bez zapewnienia im wynagrodzenia na poziomie ustawy to kolejny argument za nietworzeniem tego stanowiska w szkole. Nauczyciele nie będą zainteresowani pełnieniem roli rzecznika, ponieważ będzie to bardzo uciążliwy obowiązek, wymagający dużego zaangażowania i nakładu czasu. Ponadto, 300 zł, które być może w przyszłości otrzyma rzecznik, to bardzo niska kwota. Powinna być wyższa i określona procentowo, np. 25% wynagrodzenia nauczyciela mianowanego. Ustawa nie powinna określać wynagrodzenia kwotowo, ponieważ z czasem trzeba je waloryzować.	**Wykreślenie przepisu** Przepis został wykreślony w ślad za zmianą modelu wyboru i funkcjonowania Szkolnego RPU.
		art. 1 pkt 6 (art. 81 UPO)	Wymaga większych modyfikacji niż zaproponowano w projekcie ustawy. 2. W skład rady szkoły lub placówki nie wchodzą uczniowie przedszkoli, uczniowie klas I–IV szkół podstawowych, z wyłączeniem szkół dla dorosłych, a także uczniowie szkół specjalnych i placówek dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym lub głębokim. – Postulujemy wykreślenie szkół specjalnych, gdyż pojęcie to obejmuje także placówki specjalistyczne dla dzieci i młodzieży z innymi niepełnosprawnościami, np. wzroku, słuchu. Osoby z takimi niepełnosprawnościami mogą i powinny angażować się w działania rady szkoły. Są w stanie to zrobić także uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim i umiarkowanym. Brak wymogu tworzenia w takich szkołach samorządów uczniowskich i wykluczanie uczniów z rady szkoły narusza podmiotowość uczniów i zasadę równego traktowania. Nie uczy sprawczości i zniechęca do partycypacji, co mocno wpływa na późniejsze, dorosłe życie.	**Wyjaśnienie** Przepis art. 81 ust. 2 mówi tylko o niepełnosprawnościach intelektualnych w stopniu umiarkowanym, znacznym lub głębokim. Uczniowie z niepełnosprawnościami np. ruchowymi czy związanymi ze wzrokiem lub słuchem nie są objęci tym wyłączeniem.
		art. 1 pkt 6 (art. 81 ust. 4 UPO)	W szkołach i placówkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 83 ust. 6 udział rodziców w radzie szkoły lub placówki nie jest obowiązkowy. – Ten punkt należy usunąć. Dyskryminuje rodziców uczniów szkół specjalnych.	**Wyjaśnienie** Wskazany przepis służy spójności projektowanych przepisów. Argumentacja jak w odpowiedzi na poprzednią uwagę.
		art. 82 UPO	Rady szkoły lub placówki nie powołuje się w szkołach i placówkach, w których ze względu na specyfikę organizacji pracy i zadania nie ma możliwości wyłonienia stałej reprezentacji rodziców lub uczniów, o której mowa w art. 81 ust. 1 pkt 2 i 3. – Ten artykuł należy usunąć lub wymienić rodzaje placówek, w których nie powołuje się rady: szkoły działające przy szpitalach, zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich. W obecnym kształcie przepis dyskryminuje rodziców oraz uczniów ośrodków szkolno-wychowawczych i szkół specjalnych, mimo że zazwyczaj dziecko uczęszcza do nich przez wiele lat. Można więc wyłonić stałą reprezentację rodziców i uczniów.	**Wyjaśnienie** Brak tego wymogu nie jest materią ustawową, lecz rozporządzenia z 26 lipca 2018 r. w sprawie typów szkół i placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego (Dz.U. 2023 poz. 2386). Rodzaje i typy

				szkół i placówek są wskazane w tym rozporządzeniu i to do niego należy zgłaszać uwagi, jako że nie jest to materia ustawowa. Ustawodawca ponadto już określił zasady powoływania rad szkół, a projekt tego nie zmienia tak, by nie doszło do paraliżu działalności szkoły lub placówki. Ten projekt jedynie wprowadza obligatoryjność tam, gdzie radę szkoły lub placówki będzie można powołać.
		art. 1 pkt 7 (art. 83 ust. 6 UPO)	Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, określi, w drodze rozporządzenia, typy i rodzaje szkół oraz rodzaje placówek, w których nie tworzy się rad rodziców, uwzględniając organizację szkoły lub placówki lub brak możliwości bezpośredniego uczestniczenia w ich działalności reprezentacji rodziców. – Niezbędny jest dopisek: Nie dotyczy to szkół specjalnych i ośrodków szkolno-wychowawczych. W niektórych placówkach tego typu nie tworzy się rad rodziców. Wyklucza się ich z życia szkoły, nie mają wpływu na rozdysponowanie pieniędzy, które pozyskali dla placówki, np. organizując kiermasz. W ośrodkach szkolno-wychowawczych część uczniów mieszka w internacie. Nie oznacza to jednak, że placówka nie ma kontaktu z rodzicami. Rada rodziców może spotykać się stacjonarnie lub online, jak wszystkie rady rodziców posiadać własne konto, wspierać szkołę i mieć realny wpływ na jej funkcjonowanie.	**Wyjaśnienie** Te zagadnienia są materią rozporządzenia z 26 lipca 2018 r. w sprawie typów szkół i placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego (Dz.U. 2023 poz. 2386). Rodzaje i typy szkół i placówek są wskazane w tym rozporządzeniu i to do niego należy zgłaszać uwagi, jako że nie jest to materia ustawowa.
		art. 1 pkt 10 (art. 98 ust. 1 pkt 17 i 19 UPO)	Postulujemy pozostawienie pkt 17 w dotychczasowym kształcie i nieuchylanie pkt 19. Obowiązujące przepisy są bardziej przejrzyste. Statut placówki powinien zawierać informacje także o obowiązkach i karach. Osobom nieobeznanym z prawem, w tym młodym, łatwiej jest znaleźć te informacje w statucie niż w prawie oświatowym.	**Wyjaśnienie** Nie jest pozytywne z punktu widzenia techniki prawodawczej dublowanie przepisów prawa na różnych szczeblach hierarchii aktów prawnych. To, co wynika z ustawy, nie powinno być

				powtarzane w aktach niższego rzędu. Dzięki zaprojektowanym katalogom nie będzie trzeba czytać całego Prawa oświatowego, ponieważ katalogi będą zawierały wyczerpujące wyliczenia. Trzeba będzie zatem zapoznać się tylko z dwoma artykułami ustawy, a nie z całą ustawą.
		art. 1 pkt 13 (art. 172 ust. 3a UPO)	Dyrektor szkoły lub placówki niepublicznej nie może skreślić ucznia objętego obowiązkiem szkolnym z listy uczniów. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności w razie wymierzenia kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 pkt 4, uczeń ten, na wniosek dyrektora szkoły lub placówki, może zostać przeniesiony przez kuratora oświaty do innej szkoły. – Postulujemy, by nie dodawać tego punktu. Są sytuacje, w których dyrektor powinien mieć możliwość skreślenia ucznia, np. gdy zagraża życiu i zdrowiu innych. Rodzic nie zawsze zgadza się na nauczanie indywidualne lub przeniesienie ucznia do innej placówki, np. młodzieżowego ośrodka wychowawczego.	**Uwaga uwzględniona** Zmiana w art. 172 ust. 3a UPO została wykreślona w całości z projektu.
		art. 3 (zmiany w USO)	Postulujemy modyfikację wszystkich punktów zawierających zapis: „uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec dostarczania tych informacji jego rodzicom”. Wnosimy o usunięcie go lub przeformułowanie: „uczeń pełnoletni, który utrzymuje się samodzielnie/nie korzysta ze wsparcia finansowego rodziców, może wyrazić sprzeciw…”. Rodzic, który utrzymuje pełnoletnie dziecko, powinien mieć prawo wglądu do jego ocen i sytuacji szkolnej. Jest to istotne szczególnie w razie problemów: trudności z nauką, opuszczanie zajęć, kryzys zdrowia psychicznego. Rodzic, który ma wgląd w sytuację dziecka, może w porę reagować, udzielić pomocy, zapobiec przerwaniu nauki i nieukończeniu szkoły, co ma wpływ na całe dorosłe życie.	**Uwaga nieuwzględniona** Kodeks cywilny nie warunkuje pełnej zdolności do czynności prawnych od braku utrzymywania przez rodziców. Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z osiągnięciem pełnoletności. To jest zatem moment wygaśnięcia władzy rodzicielskiej nad uczniem. Trzeba też pamiętać, że rodzice nie mają dostępu do np. ocen swoich pełnoletnich dzieci na studiach wyższych. Ponadto, rodzic zawsze będzie mógł uzyskać informację, czy uczeń pozostaje uczniem danej szkoły z uwagi na

				trwający obowiązek alimentacyjny.
		Uwaga ogólna	Zarówno w konsultowanych fragmentach, jak i w całych tekstach konsultowanych ustaw, cyfry rzymskie należy zastąpić arabskimi lub wprowadzić zapis słowny, np. uczniowie kontynuują naukę w klasie pierwszej oddziału dwujęzycznego, szkoła branżowa drugiego stopnia. Ta zmiana jest konieczna ze względu na ustawy o dostępności cyfrowej i o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Czytniki ekranu, z których korzystają osoby z dysfunkcją wzroku, cyfry rzymskie czytają tak, jak słowa. Trudno więc zorientować się, czy chodzi o klasę pierwszą, drugą lub trzecią, bo słyszymy tylko literę „i".	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za wskazaną sugestię i deklaruje, że jego zamiarem jest wprowadzanie jak największego poziomu dostępności, zgodnie z obowiązującymi go aktami prawnymi. Trzeba natomiast pamiętać, że ten projekt nie jest nową ustawą, lecz nowelizacją już obowiązujących ustaw. W tych ustawach zaś występują cyfry rzymskie, wobec czego konieczne było zadbanie o spójność tych regulacji. Zmiana w całym ustawodawstwie oświatowym leży poza zakresem projektu.
		Uwaga ogólna	Zgodnie z zasadami dostępności tabele należy stosować wyłącznie do danych tabelarycznych. Organizując kolejne konsultacje, należy zrezygnować z tabel w formularzu, poprzez który wysyła się uwagi.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za wskazaną sugestię i deklaruje, że jego zamiarem jest wprowadzanie jak największego poziomu dostępności, zgodnie z obowiązującymi go aktami prawnymi. Trzeba natomiast wskazać, że w trakcie konsultacji publicznych nie ma obowiązku wysyłania uwag w tabeli. Można je wysłać np. w treści e-maila.
3.08.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 5-6 (art.	Wprowadzenie obligatoryjności działania rady szkół jest nie na miejscu. W zupełności wystarcza działalność Rady Pedagogicznej, Rady Rodziców i Samorządu Uczniowskiego. Tworzenie kolejnej rady mija się z celem, w szczególności w małych i średnich szkołach, gdzie wszyscy się znają. Jestem	**Wyjaśnienie**

		80-81 UPO)	dyrektorem 20 oddziałowej szkoły i w najmniejszym stopniu nie widzę konieczności powoływanie rady szkoły, gdyż wszystkie istotne sprawy można załatwić na oddzielnych posiedzeniach Rady Pedagogicznej, Rady Rodziców oraz w porozumieniu z Samorządem Uczniowskim. Powołanie Rady Szkoły nie wnosi nic istotnego, a jedynie zwiększa "papierologię" oraz zwiększa ilość obowiązków.	Założeniem demokracji jest to, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność oraz brać odpowiedzialność za decyzje mające wpływ na całą społeczność. Nauczy to zatem również i sprawczości. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów. Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji (nie tworzy się nowego ciała, ono już jest obecne w ustawie). Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ

				jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028.
4.08.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 4 UPO)	Wnioskuję o zmianę frazy „może dodatkowo nałożyć” na zwrot: „nakłada dodatkowo”. Uzasadnienie: nagana pisemna jest zwykle kolejną karą nakładaną na ucznia, co świadczy o tym, iż wcześniejsze uwagi i upomnienia były nieskuteczne. Zatem bez dodatkowych konsekwencji nagana pisemna niewiele różni się od pisemnego upomnienia, szczególnie dla uczniów, którzy nie aspirują do świadectwa z biało-czerwonym paskiem Nie ma znaczenia dla takiego ucznia czy ma jedną, czy pięć nagan. W takiej sytuacji bywa ona nawet dla niego powodem do chluby przed kolegami i jest nie tylko nieefektywna wobec ucznia sprawiającego problemy wychowawcze, ale również może być zachętą dla innych uczniów do jej lekceważenia. Jeżeli jednak za otrzymaniem nagany będzie się kryła dodatkowa – powodująca realnie negatywne skutki – kara, to dla wielu uczniów będzie to wystarczający argument, aby swoim zachowaniem nie doprowadzić do jej wymierzenia.	**Uwaga nieuwzględniona** Nie w każdej sytuacji zasadne będzie nałożenie takiego środka. Zaproponowana zmiana wprowadziłaby automatyzm i obowiązkowość nałożenia tego dodatkowego środka. Projektodawca uważa, że szkoły i placówki oświatowe, kierując się swoją autonomią, będą mogły skutecznie same decydować, kiedy ten środek nałożyć, a kiedy nie.

		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 4)	Wnioskuję o dopisanie na końcu powyższego ustępu po przecinku zwrotu: „m.in. poprzez zamieszczenie w statucie przepisów, o których mowa w art. 42a, 43b i 42c stosownie do rodzaju szkoły.”	**Wyjaśnienie** Nie jest pozytywne z punktu widzenia techniki prawodawczej dublowanie przepisów prawa na różnych szczeblach hierarchii aktów prawnych. To, co wynika z ustawy, nie powinno być powtarzane w aktach niższego rzędu. Dzięki zaprojektowanym katalogom nie będzie trzeba czytać całego Prawa oświatowego, ponieważ katalogi będą zawierały wyczerpujące wyliczenia. Trzeba będzie zatem zapoznać się tylko z dwoma artykułami ustawy, a nie z całą ustawą.
		art. 1 pkt 10 (art. 98 UPO)	W art. 98 ust. 1 pkt 17 wnioskuję o zmianę brzmienia tego przepisu w następujący sposób: 17) prawa i wolności uczniowskie zapisane w ustawie w tym inne niż wymienione w art. 42a ust. 1 i 2, a także tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw i wolności uczniowskich. W art. 98 ust. 1 uchyla się pkt 19. Wnioskuję o nie uchylanie tego punktu i zapisanie go w brzmieniu: 19) rodzaje środków oddziaływania wychowawczego i kar stosowanych wobec uczniów oraz tryb odwoływania się od kary, zgodnie z art. 42c ustawy.	**Wyjaśnienie** Nie jest pozytywne z punktu widzenia techniki prawodawczej dublowanie przepisów prawa na różnych szczeblach hierarchii aktów prawnych. To, co wynika z ustawy, nie powinno być powtarzane w aktach niższego rzędu. Dzięki zaprojektowanym katalogom nie będzie trzeba czytać całego Prawa oświatowego, ponieważ katalogi będą zawierały wyczerpujące wyliczenia. Trzeba będzie zatem zapoznać

				się tylko z dwoma artykułami ustawy, a nie z całą ustawą.
		art. 1 pkt 11 (art. 99 UPO)	Uchyla się art. 99. Wnioskuję o nie uchylanie art. 99 i zapisanie go w brzmieniu: Art. 99. Obowiązki ucznia określone ustawą zamieszcza się w statucie szkoły, w tym szczegółowy sposób realizacji obowiązków, o których mowa w art. 42b ust.1 pkt 5, 6 i 8. Uzasadnienie do punktu 2, 3 i 4: zgodnie z uzasadnieniem do projektu zmiany ustawy prawo oświatowe celem jego uchwalenia jest uporządkowanie pra i obowiązków uczniowskich wraz z doszczegółowieniem oraz określeniem ustawowego trybu karania uczniów. Zmiana ta ma pomóc zarówno uczniom – ludziom młodym i niewykwalifikowanym w prawie, jak i nauczycielom, którzy w większości nie mają wykształcenia prawniczego, w łatwiejszym dostępie do tych przepisów. Obowiązek upowszechniania wśród uczniów wiedzy o prawach, wolnościach i obowiązkach został zapisany również w art. 42a ust. 4 w rozdziale 2a projektowanej ustawy. Moim zdaniem nie ma lepszego miejsca na upowszechnienie tej wiedzy niż statut szkoły. Większość uczniów czyta statuty swoich szkół przynajmniej w zakresie, który ich interesuje. Zwykle chcą wiedzieć, jakie mają prawa, ale przy okazji będą mogli się również dowiedzieć, że mają też obowiązki. Wydaje się zatem uzasadnione zamieszanie przepisów dotyczących praw, wolności, obowiązków i możliwych kar w miejscu dla uczniów najbardziej dostępnym, czyli w statucie szkoły. Jako ojciec dzieci uczęszczających do szkół podstawowych i średnich z radością przyjąłem ten projekt ustawy o zmianie ustawy prawo oświatowe ze względu na uporządkowanie i ujednolicenie w nim kwestii związanych z prawami i obowiązkami uczniowskimi, a także karami oraz trybem ich nakładania i odwoływania się od nich. Obecne są duże rozbieżności między statutami różnych szkół. Niektóre szkoły bardzo jasno nakreśliły w swoich statutach prawa i obowiązki uczniowskie, ale też wyraźnie zapisały kary i system ich skutecznego egzekwowania wobec uczniów łamiących zasady zapisane w statucie lub naruszających normy współżycia społecznego. Niestety, są też szkoły, które prawdopodobnie z obawy naruszenia jakichś praw uczniowskich, asekuracyjnie zapisały kary w formie czysto teoretycznej bez możliwości ich efektywnego wykorzystania. W praktyce prowadzi to często w takich placówkach do zamiatania sytuacji konfliktowych (czasami niebezpiecznych) pod dywan, zamiast ich skutecznej neutralizacji. Prowadzi to często do sytuacji, że uczeń, który jest prześladowany, nękany fizycznie lub psychicznie przez innego ucznia lub grupę uczniów jest pozbawiony realnej ochrony prawnej i często to ten uczeń musi szukać sobie innej szkoły, a nie jego prześladowca. Należy przy tym wspomnieć, że zdarza się, iż pozbawione należytego wsparcia i ochrony prawnej nękane dzieci decydują się na ostateczne, polegające na odebraniu sobie życia lub próbie zrobienia krzywdy swoim prześladowcom. Pozostaje mieć nadzieję, iż uporządkowanie i ujednolicenie kwestii praw, obowiązków i kar na poziomie ustawy da szkołom większą pewność działania w zapewnieniu właściwej ochrony wszystkim członkom społeczności szkolnej. Alby tak się stało, ważne jest też upowszechnianie wiedzy nt. wprowadzonych zmian zarówno wśród uczniów, jak i nauczycieli oraz dyrektorów szkół. Nauczyciele, a tym bardziej uczniowie, raczej rzadko sięgają do ustaw. Znacznie częściej studiowanymi przez nich dokumentami są statuty szkół i inne wewnątrzszkolne regulaminy, dlatego byłoby dobrze, żeby w/w przepisy	**Wyjaśnienie** Nie jest pozytywne z punktu widzenia techniki prawodawczej dublowanie przepisów prawa na różnych szczeblach hierarchii aktów prawnych. To, co wynika z ustawy, nie powinno być powtarzane w aktach niższego rzędu. Dzięki zaprojektowanym katalogom nie będzie trzeba czytać całego Prawa oświatowego, ponieważ katalogi będą zawierały wyczerpujące wyliczenia. Trzeba będzie zatem zapoznać się tylko z dwoma artykułami ustawy, a nie z całą ustawą.

			projektowanej ustawy tam też zostały zapisane. Proponowane wyżej przeze mnie zmiany do ustawy mają na celu zobowiązanie szkół do takiego właśnie ich upowszechnienia.	
4.08.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 8 UPO)	Ustalenie terminu usprawiedliwiania godzin nieobecnych ucznia – np. najpóźniej do końca tygodnia (piątku) w którym uczeń jest nieobecny lub tego samego dnia, jeśli są to pojedyncze godziny spowodowane np. nagłą chorobą. Powód: wielu rodziców unika kontaktu ze szkołą, próbuje przeciągać terminy, tłumacząc to brakiem czasu. Jasno określone procedury pomogą przywrócić szkole prestiż, zobowiążą rodziców do regularnego kontaktu, w przypadku, gdy uczeń był nieobecny z przyczyn zdrowotnych lub losowych.	**Uwaga nieuwzględniona** Tryb, termin i formę usprawiedliwiania określa każda szkoła i placówka oświatowa, kierując się swoją autonomią oraz znając swoją specyfikę. Nie w każdej sytuacji zasadny byłby taki sztywny termin. Przykładowo: nieobecność może trwać dłużej niż jeden tydzień. Czy wtedy co piątek należałoby wysyłać usprawiedliwienie, przedstawiając ten sam powód? Byłoby to zbędne obciążenie. Projektodawca ufa szkołom i placówkom oświatowym, pozwalając im samodzielnie decydować o tego rodzaju szczegółach. Zgodnie z projektowanym przepisem, tryb, termin i formę usprawiedliwiania nieobecności szkoły i placówki będą określały samodzielnie, we własnych statutach.
		art. 3 (zmiany w USO)	Ustalenie procedury, co do wsparcia ucznia zagrożonego ocenami niedostatecznymi i/lub brakiem promocji do klasy programowo wyższej, np. obowiązkowe powiadomienie rodzica ucznia, o fakcie otrzymania 3 oceny niedostatecznej, pomoc uczniowi, diagnoza problemu, wsparcie szkolnych specjalistów, przyjrzenie się środowisku rodzinnemu – łącznie z koniecznością powiadomienia sądu rodzinnego w przypadku rażących zaniedbań dziecka przez rodziców. Powód: bywa, że rodzice nie interesują się losem dzieci, lekceważą swoje obowiązki wychowawcze. Jasno określone wymagania, co do wsparcia ucznia i zapobiegania niepowodzeniom szkolnym mogłyby na bieżąco niwelować problemy i unikać sytuacji, kiedy pod koniec roku uczeń próbuje „poprawiać oceny”, gdy uczniowi się to udaje, jest duże prawdopodobieństwo, że młody człowiek nie zmieni swojej strategii.	**Wyjaśnienie** Taki obowiązek już jest nałożony na szkoły w art. 44b ust. 8 i art. 44g USO. Szczegóły w tym zakresie ustala szkoła lub placówka oświatowa w swoim statucie i w swoich wewnętrznych zasadach oceniania.

		art. 3 (zmiany w USO)	Ustalenie obowiązku przedstawiania uczniom wymagań edukacyjnych z każdego przedmiotu i zasad zmiany tej oceny. Powód: wiele szkół robi to po swojemu i mam wrażenie - trochę „po omacku”. Nauczyciele stosują średnie ocen, średnie ważone, zdarza się, że uczeń nie wie, czego ma się nauczyć, by otrzymać daną oceną	**Wyjaśnienie** Taki obowiązek już jest nałożony na szkoły w art. 44b ust. 8 USO.
4.08.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Proponuję, żeby rzecznikiem na szczeblu wojewódzkim czy krajowym oraz fakultatywnie powiatowym nie była osoba, która jest tylko: nauczycielem mianowanym lub dyplomowanym ale również to stanowisko powinna móc zajmować osoba, która ma wykształcenie prawnicze (magister prawa) np. Z ewentualnym 2-letnim doświadczeniem w pracy w szkole.	**Uwaga nieuwzględniona** Założeniem projektodawcy jest, by uczynić Wojewódzkich Rzeczników wyspecjalizowanymi w prawach uczniowskich nauczycielami-wizytatorami. Dlatego planuje się, by wymagania na Wojewódzkiego Rzecznika były takie, jak dla nauczycieli-wizytatorów.
4.08.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Tworzenie Rzecznika Praw Ucznia czy to Krajowego, czy Wojewódzkiego, Gminnego, Powiatowego czy tez Szkolnego jest kuriozalne. Czy twórcy projektu wychodzą z założenia, że szkoła to miejsce, gdzie trzeba pilnować pracowników, a w szczególności nauczycieli, aby przestrzegali prawa, bo nagminnie tego nie robią? Do czego to zmierza? Do zmniejszenia jeszcze bardziej autorytetu nauczyciela, bo mu się nie ufa? Nauczyciel to osoba działająca w imię dobra ucznia, chociaż uczeń tego może nie rozumie, bo doświadczenie z tym związane nabywa się z upływem lat, gdy człowiek dojrzewa i wchodzi w różne role społeczne. Jestem przeciwna tworzeniu tak absurdalnego tworu.	**Wyjaśnienie** Struktura nadzoru pedagogicznego opiera się nie tylko na dyrektorach szkół i placówek oświatowych oraz kuratorach oświaty, ale również na ministrze właściwym ds. oświaty i wychowania (por. art. 60 ust. 1 UPO). Z tego względu zasadne jest stworzyć także organ koordynujący całą strukturę ochrony praw uczniowskich, czyli Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich. Zdaniem projektodawcy, nie jest wystarczające przewidzenie możliwości zwrócenia się do Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka.

				Organy te nie dysponują ani odpowiednimi narzędziami interwencji w ramach systemu oświaty, ani wystarczającą dostępnością dla uczniów w skali całego kraju. Są to instytucje odległe, stołeczne i scentralizowane. Zaproponowane rozwiązanie pozwoli zresztą również odciążyć RPO i RPD.
4.08.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 4 lit. b UPO)	Uczeń ma prawo do ochrony informacji medycznej. - Postulujemy usunięcie tego zapisu lub doprecyzowanie, co rozumie się przez informację medyczną. Przepis w takim kształcie może sprawić, że rodzice będą zatajać informacje o niepełnosprawności lub stanie zdrowia, jednocześnie domagając się dostosowań. Jeżeli szkoła nie otrzyma orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, nie dostanie większej dotacji, w ramach której może zapewnić uczniowi odpowiednie warunki i wsparcie.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia uwagi Rządowego Centrum Legislacji uznano, że to prawo wynika z przepisów ogólnych i nie jest w realiach szkolnych modyfikowane, wobec czego zostało wykreślone. Dyrektor szkoły czy nauczyciele jak najbardziej są uprawnieni do zapoznawania się z dokumentami, które uzasadniałyby np. przyznanie uczniowi dostosowań edukacyjnych, a pierwotne brzmienie projektu tego nie wykluczało.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 14 UPO)	kontaktowania się ze szkołą w dostępny dla niego sposób, określony w statucie szkoły lub placówki. – Postulujemy usunięcie „określony w statucie szkoły lub placówki”. Uczniowie i rodzice powinni móc kontaktować się w sposób, który jest dla nich dostępny. Jeżeli statut szkoły nie będzie przewidywał możliwości kontaktu przez e-mail, może się okazać, że np. niewidomy uczeń nie będzie mógł wysłać i otrzymać informacji w dostępnym dla niego formacie. Dzienniki elektroniczne nie są w pełni dostępne dla czytników ekranu, z których korzystają osoby z dysfunkcją wzroku.	**Uwaga nieuwzględniona** Z uwagi na różnorodność typów i rodzajów szkół i placówek oświatowych oraz specyfikę ich pracy nie jest możliwe przewidzenie w ustawie wyczerpującego katalogu dostępnych form kontaktu. Dlatego właśnie szkoła będzie mogła sama o

				tym zdecydować. Dzięki temu szkoła, która przecież wie, że w gronie swoich uczniów ma np. osobę niewidomą, będzie mogła ten katalog odpowiednio dostosować. Poza tym, ustawa wymaga, by formy te były dostępne dla każdego ucznia, więc ryzyka wskazane w uwadze nie zachodzą.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 UPO)	Uczniowi przysługuje wolność sumienia, wyznania i światopoglądu; szkoła lub placówka nie może zakazać uczniowi udziału w praktykach religijnych ani zmuszać ucznia do uczestniczenia w praktykach religijnych. – Niezbędny jest dopisek: Nie dotyczy to szkół prowadzonych przez organizacje religijne i zgromadzenia zakonne. Zdarza się, że również w takiej szkole uczeń chce wypisać się z lekcji religii lub nie chce uczestniczyć w nabożeństwach. Nie jest to logiczne, zwłaszcza że uczęszczanie do placówki o profilu religijnym nie jest obowiązkowe. Umożliwienie uczniowie rezygnacji z praktyk religijnych oznaczałoby, że uczniom szkół sportowych należy dać prawo do wypisania się z lekcji wychowania fizycznego a szkół o profilu ścisłym z fizyki.	**Załatwienie w inny sposób** Przepis został przeformułowany w celu uwzględnienia szeregu, nierzadko częściowo sprzecznych ze sobą, uwag. Wolność ta przyjmie ogólne brzmienie, które jest utarte w piśmiennictwie na jej temat.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 16 UPO)	Przepisów ust. 3–15 nie stosuje się do uczniów klas I–III szkoły podstawowej. – Postulujemy usunięcie tego punktu. Każdy uczeń powinien ponosić konsekwencje swojego postępowania. Rozpoczęcie nauki w klasie czwartej wiąże się z nowymi wyzwaniami: nowe przedmioty, nauczyciele, wymagania, system oceniania. Konieczność wdrażania się w system konsekwencji i środków wychowawczych dopiero w tym momencie będzie dodatkowym, niepotrzebnym wyzwaniem. Ponadto, nauczyciele klas młodszych powinni mieć możliwość dyscyplinowania uczniów, np. móc nie wziąć do kina dziecka, które jest agresywne wobec kolegów.	**Wyjaśnienie** Ustęp 16 (numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych) nie wyłącza możliwości oddziaływania wychowawczego na dzieci z klas I-III. Wyłącza on jedynie możliwość przeprowadzania formalnego postępowania o ukaranie z uwagi na niski wiek. Nadal jednak będzie możliwe stosowanie wobec nich działań wychowawczych oraz w uzasadnionych przypadkach wnioskowanie do kuratora oświaty o przeniesienie dziecka do innej szkoły lub placówki.

		art. 1 pkt 3 (art. 42f ust. 5 UPO)	Dopuszcza się złożenie wniosku do krajowego rzecznika, z pominięciem wojewódzkiego rzecznika. – Postulujemy usunięcie tego punktu. Możliwość pominięcia danej instancji może spowodować duży bałagan, obciążenie pracą, wydłuży się również czas załatwienia sprawy, bo rzecznik krajowy odeśle do wojewódzkiego.	**Uwaga nieuwzględniona** Gdyby nie było tej regulacji, uczeń i tak mógłby napisać bezpośrednio do Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich i wówczas miałby pewność, że sprawa zostanie przekazana na niższy szczebel. Dzięki zaś projektowanemu przepisowi takie ryzyko jest zmniejszone, ponieważ odpowiednia argumentacja pozwoli na to, by Krajowy Rzecznik bezpośrednio zajął się sprawą. Jest to zatem pewnego rodzaju bezpiecznik.
		art. 1 pkt 3 (art. 42o UPO)	Rada gminy może powołać gminnego (miejskiego) rzecznika praw uczniowskich. – Postulujemy usunięcie tego punktu. System będzie zbyt rozbudowany i skomplikowany. Trudno będzie zorientować się, do którego rzecznika należy zgłosić sprawę. Wystarczające byłoby powołanie rzeczników wojewódzkich i krajowego, bez gminnych i szkolnych – usunięcie art. 42q. W szkole uczeń może zgłosić naruszenie swoich praw wychowawcy, innemu nauczycielowi, pedagogowi, psychologowi, dyrekcji. Jeżeli obawia się, że osoby te nie są bezstronne, takie same obawy będzie miał wobec szkolnego rzecznika, który również jest pracownikiem szkoły.	**Uwaga nieuwzględniona** Założeniem projektodawcy jest, by system organów rzecznikowskich był jak najbliżej ucznia. Dzięki temu osoba na co dzień pracująca w danej jednostce będzie mogła być Szkolnym Rzecznikiem, co przyczyni się do większego zaufania wobec niej oraz wobec całego projektowanego systemu. Szczebel samorządowy jest celowo fakultatywny. Jednostki samorządu terytorialnego same będą mogły zdecydować, czy taka potrzeba na ich obszarze istnieje, czy nie. Istnieje jednak konieczność wsparcia już istniejących rzeczników w części gmin i powiatów. Na ten moment nie posiadają oni

				twardego ustawowego umocowania ani kompetencji. Projektodawca chciałby to zmienić.
		art. 1 pkt 3 (art. 42q ust. 4 pkt 6 UPO)	Do zadań szkolnego rzecznika należy Umożliwienie anonimowej formy kontaktu uczniów. – Postulujemy usunięcie tego punktu. Szkolni rzecznicy mogą zostać zasypani skargami i poważnymi, fałszywymi oskarżeniami, np. wobec nauczyciela, jeżeli uczeń uzna, że dostał za niską ocenę.	**Uwaga nieuwzględniona** Elementem zaufania do systemu ochrony czyichś praw jest to, że osoby zgłaszającej nie spotkają represje (tzw. efekt mrożący). By efektowi temu przeciwdziałać, istnieje konieczność przewidzenia anonimowej formy kontaktu. Zgłoszenia fałszywe będą po prostu pozostawiane bez szczegółowego rozpoznawania i projektodawca nie widzi w tym dużego zagrożenia.
		art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 2 UPO)	Na stanowisko szkolnego rzecznika może zostać wybrany nauczyciel zatrudniony w szkole lub placówce, w której ma działać, w wymiarze co najmniej połowy wymiaru zajęć. – Zapis bardzo niejasny. Wymaga przeformułowania. Nie wiadomo, czy szkolnym rzecznikiem ma być osoba zatrudniona w danej szkole co najmniej na pół etatu, czy co najmniej połowę czasu pracy ma poświęcać na działania rzecznicze.	**Uwzględnienie innej uwagi** Było to odesłanie do wymiaru zajęć z ustawy – Karta nauczyciela. Pojęcie, o którym mowa, stosowane jest w tej ustawie w sposób niebudzący wątpliwości interpretacyjnych. W wyniku jednak zmiany modelu wyboru Szkolnego RPU na powiązanie go z opiekunem samorządu uczniowskiego uwaga ta zdezaktualizowała się.
		art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 5 UPO)	Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania może określić, w drodze rozporządzenia, wynagrodzenie przysługujące nauczycielowi za zajmowanie stanowiska szkolnego rzecznika oraz wysokość tego wynagrodzenia… Miesięczna wysokość wynagrodzenia nie może wynosić więcej niż 300 zł. – Powoływanie szkolnych rzeczników bez zapewnienia im wynagrodzenia na poziomie ustawy to kolejny argument za nietworzeniem tego stanowiska w szkole. Nauczyciele nie będą zainteresowani pełnieniem roli rzecznika, ponieważ będzie to bardzo uciążliwy obowiązek, wymagający dużego zaangażowania i nakładu czasu. Ponadto, 300 zł, które być może w przyszłości otrzyma rzecznik, to	**Wykreślenie przepisu** Przepis został wykreślony w ślad za zmianą modelu wyboru i funkcjonowania Szkolnego RPU.

			bardzo niska kwota. Powinna być wyższa i określona procentowo, np. 25% wynagrodzenia nauczyciela mianowanego. Ustawa nie powinna określać wynagrodzenia kwotowo, ponieważ z czasem trzeba je waloryzować.	
		art. 1 pkt 6 (art. 81 UPO)	Wymaga większych modyfikacji niż zaproponowano w projekcie ustawy. 2. W skład rady szkoły lub placówki nie wchodzą uczniowie przedszkoli, uczniowie klas I–IV szkół podstawowych, z wyłączeniem szkół dla dorosłych, a także uczniowie szkół specjalnych i placówek dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym lub głębokim. – Postulujemy wykreślenie szkół specjalnych, gdyż pojęcie to obejmuje także placówki specjalistyczne dla dzieci i młodzieży z innymi niepełnosprawnościami, np. wzroku, słuchu. Osoby z takimi niepełnosprawnościami mogą i powinny angażować się w działania rady szkoły. Są w stanie to zrobić także uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim i umiarkowanym. Brak wymogu tworzenia w takich szkołach samorządów uczniowskich i wykluczanie uczniów z rady szkoły narusza podmiotowość uczniów i zasadę równego traktowania. Nie uczy sprawczości i zniechęca do partycypacji, co mocno wpływa na późniejsze, dorosłe życie.	**Wyjaśnienie** Przepis art. 81 ust. 2 mówi tylko o niepełnosprawnościach intelektualnych w stopniu umiarkowanym, znacznym lub głębokim. Uczniowie z niepełnosprawnościami np. ruchowymi czy związanymi ze wzrokiem lub słuchem nie są objęci tym wyłączeniem.
		art. 1 pkt 6 (art. 81 ust. 4 UPO)	W szkołach i placówkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 83 ust. 6 udział rodziców w radzie szkoły lub placówki nie jest obowiązkowy. – Ten punkt należy usunąć. Dyskryminuje rodziców uczniów szkół specjalnych.	**Wyjaśnienie** Wskazany przepis służy spójności projektowanych przepisów. Argumentacja jak w odpowiedzi na poprzednią uwagę.
		art. 82 UPO	Rady szkoły lub placówki nie powołuje się w szkołach i placówkach, w których ze względu na specyfikę organizacji pracy i zadania nie ma możliwości wyłonienia stałej reprezentacji rodziców lub uczniów, o której mowa w art. 81 ust. 1 pkt 2 i 3. – Ten artykuł należy usunąć lub wymienić rodzaje placówek, w których nie powołuje się rady: szkoły działające przy szpitalach, zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich. W obecnym kształcie przepis dyskryminuje rodziców oraz uczniów ośrodków szkolno-wychowawczych i szkół specjalnych, mimo że zazwyczaj dziecko uczęszcza do nich przez wiele lat. Można więc wyłonić stałą reprezentację rodziców i uczniów.	**Wyjaśnienie** Tam, gdzie można wyłonić stałą reprezentację rodziców, tam będzie można tworzyć rady szkół i placówek, z zastrzeżeniem wobec uczniów, o których mowa w art. 81 ust. 2 UPO. Projektodawca nie planuje wprowadzać zmian w tym zakresie.
		art. 1 pkt 7 (art. 83 ust. 6 UPO)	Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, określi, w drodze rozporządzenia, typy i rodzaje szkół oraz rodzaje placówek, w których nie tworzy się rad rodziców, uwzględniając organizację szkoły lub placówki lub brak możliwości bezpośredniego uczestniczenia w ich działalności reprezentacji rodziców. – Niezbędny jest dopisek: Nie dotyczy to szkół specjalnych i ośrodków szkolno-wychowawczych. W niektórych placówkach tego typu nie tworzy się rad rodziców. Rodziców wyklucza się z życia szkoły, nie mają wpływu na rozdysponowanie pieniędzy, które pozyskali	**Wyjaśnienie** Te zagadnienia są materią rozporządzenia, na które powołuje się autorka uwagi. Rodzaje i typy szkół i placówek są wskazane w tym

			dla placówki, np. organizując kiermasz. W ośrodkach szkolno-wychowawczych część uczniów mieszka w internacie. Nie oznacza to jednak, że placówka nie ma kontaktu z rodzicami. Rada rodziców może spotykać się stacjonarnie lub online, jak wszystkie rady rodziców posiadać własne konto, wspierać szkołę i mieć realny wpływ na jej funkcjonowanie.	rozporządzeniu i to do niego należy zgłaszać uwagi, jako że nie jest to materia ustawowa.
		art. 1 pkt 10 (art. 98 ust. 1 pkt 17 i 19 UPO)	Postulujemy pozostawienie pkt 17 w dotychczasowym kształcie i nieuchylanie pkt 19. Obowiązujące przepisy są bardziej przejrzyste. Statut placówki powinien zawierać informacje także o obowiązkach i karach. Osobom nieobeznanym z prawem, w tym młodym, łatwiej jest znaleźć te informacje w statucie niż w prawie oświatowym.	**Wyjaśnienie** Nie jest pozytywne z punktu widzenia techniki prawodawczej dublowanie przepisów prawa na różnych szczeblach hierarchii aktów prawnych. To, co wynika z ustawy, nie powinno być powtarzane w aktach niższego rzędu. Dzięki zaprojektowanym katalogom nie będzie trzeba czytać całego Prawa oświatowego, ponieważ katalogi będą zawierały wyczerpujące wyliczenia. Trzeba będzie zatem zapoznać się tylko z dwoma artykułami ustawy, a nie z całą ustawą.
		art. 1 pkt 13 (art. 172 ust. 3a UPO)	Dyrektor szkoły lub placówki niepublicznej nie może skreślić ucznia objętego obowiązkiem szkolnym z listy uczniów. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności w razie wymierzenia kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 pkt 4, uczeń ten, na wniosek dyrektora szkoły lub placówki, może zostać przeniesiony przez kuratora oświaty do innej szkoły. – Postulujemy, by nie dodawać tego punktu. Są sytuacje, w których dyrektor powinien mieć możliwość skreślenia ucznia, np. gdy zagraża życiu i zdrowiu innych. Rodzic nie zawsze zgadza się na nauczanie indywidualne lub przeniesienie ucznia do innej placówki, np. młodzieżowego ośrodka wychowawczego.	**Uwaga uwzględniona** Zmiana w art. 172 ust. 3a UPO została wykreślona w całości z projektu.
		art. 3 (zmiany w USO)	Postulujemy modyfikację wszystkich punktów zawierających zapis: „uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec dostarczania tych informacji jego rodzicom”. Wnosimy o usunięcie go lub przeformułowanie: „uczeń pełnoletni, który utrzymuje się samodzielnie/nie korzysta ze wsparcia finansowego rodziców, może wyrazić sprzeciw…”. Rodzic, który utrzymuje pełnoletnie dziecko, powinien mieć prawo wglądu do jego ocen i sytuacji szkolnej. Jest to istotne szczególnie w razie problemów: trudności z nauką, opuszczanie zajęć, kryzys zdrowia psychicznego. Rodzic, który ma wgląd w sytuację dziecka, może w porę reagować, udzielić pomocy, zapobiec przerwaniu nauki i nieukończeniu szkoły, co ma wpływ na całe dorosłe życie.	**Uwaga nieuwzględniona** Kodeks cywilny nie warunkuje pełnej zdolności do czynności prawnych od braku utrzymywania przez rodziców. Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z osiągnięciem pełnoletności. To

				jest zatem moment wygaśnięcia władzy rodzicielskiej nad uczniem. Trzeba też pamiętać, że rodzice nie mają dostępu do np. ocen swoich pełnoletnich dzieci na studiach wyższych. Ponadto, rodzic zawsze będzie mógł uzyskać informację, czy uczeń pozostaje uczniem danej szkoły z uwagi na trwający obowiązek alimentacyjny.
		Uwaga ogólna	Zarówno w konsultowanych fragmentach, jak i w całych tekstach konsultowanych ustaw, cyfry rzymskie należy zastąpić arabskimi lub wprowadzić zapis słowny, np. uczniowie kontynuują naukę w klasie pierwszej oddziału dwujęzycznego, szkoła branżowa drugiego stopnia. Ta zmiana jest konieczna ze względu na ustawy o dostępności cyfrowej i o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Czytniki ekranu, z których korzystają osoby z dysfunkcją wzroku, cyfry rzymskie czytają tak, jak słowa. Trudno więc zorientować się, czy chodzi o klasę pierwszą, drugą lub trzecią, bo słyszymy tylko literę „i”.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za wskazaną sugestię i deklaruje, że jego zamiarem jest wprowadzanie jak największego poziomu dostępności, zgodnie z obowiązującymi go aktami prawnymi. Trzeba natomiast pamiętać, że ten projekt nie jest nową ustawą, lecz nowelizacją już obowiązujących ustaw. W tych ustawach zaś występują cyfry rzymskie, wobec czego konieczne było zadbanie o spójność tych regulacji. Zmiana w całym ustawodawstwie oświatowym leży poza zakresem projektu.
		Uwaga ogólna	Zgodnie z zasadami dostępności tabele należy stosować wyłącznie do danych tabelarycznych. Organizując kolejne konsultacje, należy zrezygnować z tabel w formularzu, poprzez który wysyła się uwagi. W ogłoszeniu o konsultacjach wystarczy dodać, w jaki sposób trzeba formułować uwagi.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za wskazaną sugestię i deklaruje, że jego zamiarem jest wprowadzanie jak

				największego poziomu dostępności, zgodnie z obowiązującymi go aktami prawnymi. Trzeba natomiast wskazać, że w trakcie konsultacji publicznych nie ma obowiązku wysyłania uwag w tabeli. Można je wysłać np. w treści e-maila.
5.08.2025	Fundacja Rzecznik Praw Rodziców	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO) art. 3 pkt 4 (art. 44k USO)	Na podstawie zgłoszeń rodziców dzieci przewlekle chorych oraz uczniów zmagających się z problemami zdrowotnymi i psychicznymi, którzy wyrazili g łębokie zaniepokojenie projektowanymi zmianami dotyczącymi obowiązkowej frekwencji, w związku z prowadzonymi konsultacjami publicznymi zgłaszamy następujący wniosek do projektu ustawy nr UD222: 1. Wnosimy o usunięcie z projektu zapisu w art. 44k i art. 44n ustawy o systemie oświaty w brzmieniu określającym obowiązek osiągnięcia przez ucznia co najmniej 75% frekwencji jako warunku koniecznego do jego klasyfikacji. 2. Wnosimy o zagwarantowanie ustawowego prawa do egzaminu klasyfikacyjnego uczniom, których nieobecności zostały usprawiedliwione przez rodziców lub przedstawicieli ustawowych i wynikają z przyczyn zdrowotnych, losowych lub rodzinnych. 3. Wnosimy o rezygnację z obowiązku wskazywania przez rodziców szczegółowego powodu nieobecności ucznia oraz o wykreślenie upoważnienia dla nauczycieli do kwestionowania usprawiedliwień rodziców wyłącznie na podstawie subiektywnej oceny. UZASADNIENIE Projektowane zmiany w ustawie o systemie oświaty oraz Prawie oświatowym, w szczególności wprowadzenie progu frekwencji 75% jako warunku klasyfikacji ucznia, budzą poważne wątpliwości konstytucyjne, praktyczne oraz społeczne. Zmiana ta narusza fundamentalne prawa obywatelskie i rodzicielskie oraz stoi w sprzeczności z zasadą proporcjonalności. W szczególności wskazujemy na naruszenie: - art. 32 Konstytucji RP – zasadę równego traktowania obywateli, - art. 47 i 48 Konstytucji RP – prawo do prywatności oraz prawo rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami, - art. 70 Konstytucji RP – prawo dziecka do nauki, - art. 5 ust. 1 lit. c oraz art. 9 RODO – zasadę minimalizacji danych oraz zakaz przetwarzania danych wrażliwych bez odpowiedniej podstawy prawnej. Ustanowienie sztywnego progu frekwencji w wysokości 75% jako warunku klasyfikacji, bez wyjątku dla uczniów mających usprawiedliwione nieobecności, w sposób nieproporcjonalny uderza w dzieci przewlekle chore, o obniżonej odporności, w trakcie leczenia, a także dzieci doświadczające trudności psychicznych, rodzinnych i społecznych. Ograniczenie to ma charakter arbitralny, nieuwzględniający indywidualnych sytuacji ucznia, i w rezultacie grozi ich marginalizacją edukacyjną. Zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, ograniczenia wolności i praw mogą być wprowadzane jedynie wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie prawnym, proporcjonalne i służą ochronie interesu publicznego. Projektowane przepisy nie spełniają tych wymagań. Próg 75% jest wprowadzany	**Uwaga częściowo uwzględniona + wyjaśnienie** Projektodawca informuje, że nie jest prawdą, że wprowadzany próg frekwencyjny nie jest elastyczny. Dotyczy on bowiem głównie nieobecności nieusprawiedliwionych. Dopiero wtedy, gdy będą one nieusprawiedliwione, powodować to będzie konsekwencje z zakresu klasyfikacji i kontroli spełniania obowiązku szkolnego lub nauki. Projektowana zmiana jest tylko uspójnieniem, ponieważ nie wprowadza istotnych zmian dla uczniów z usprawiedliwionymi nieobecnościami; tam nadal kluczowa jest podstawa w ocenach. Trzeba też pamiętać, że ustawa (art. 44k ust. 2 USO) gwarantuje możliwość zdawania egzaminu klasyfikacyjnego w przypadku usprawiedliwionych

			bez uwzględnienia indywidualnych przyczyn nieobecności uczniów ani bez zapewnienia realnych mechanizmów odwoławczych i ochronnych. Warto zauważyć, że nawet w elitarnych programach edukacyjnych, takich jak International Baccalaureate (IB), stosuje się wysokie progi frekwencji (np. 85%), jednak z wyjątkami i elastycznością – przewiduje się np. zwolnienia z obowiązku obecności w przypadku olimpiad, leczenia szpitalnego czy problemów rodzinnych. Projekt ustawy nie przewiduje takich mechanizmów ochronnych, co czyni go rozwiązaniem bardziej rygorystycznym niż standardy światowe. Ponadto, dopuszczenie do klasyfikacji nie powinno być uzależnione wyłącznie od liczby obecności, ale powinno uwzględniać rzeczywiste osiągnięcia edukacyjne ucznia, zgodnie z celem kształcenia. Proponowana regulacja w obecnym kształcie całkowicie ignoruje tę zasadę. Niepokój budzi również projektowane upoważnienie nauczycieli do oceny zasadności usprawiedliwień przedstawionych przez rodziców. Brak jasnych kryteriów oceny prowadzi do uznaniowości i narusza zasadę przewidywalności prawa (art. 2 Konstytucji RP). To może skutkować nierównym traktowaniem uczniów i rodziców oraz nadmierną ingerencją w sferę prywatności rodzinnej. Nie można również pominąć społecznego wymiaru projektowanych przepisów. Rygorystyczna polityka frekwencyjna może prowadzić do dalszego pogłębiania barier edukacyjnych wśród uczniów z problemami zdrowotnymi, psychicznymi i społecznymi. W związku z powyższym, w imieniu rodzin dotkniętych skutkami projektowanych zmian: - wnosimy o usunięcie przepisu o progu 75% frekwencji jako warunku klasyfikacji ucznia, - domagamy się gwarancji ustawowego prawa do egzaminu klasyfikacyjnego w przypadku usprawiedliwionych nieobecności, - sprzeciwiamy się obowiązkowi szczegółowego uzasadniania nieobecności przez rodziców oraz uznaniowemu kwestionowaniu tych usprawiedliwień przez szkołę. Przyjęcie obecnej wersji projektu w zakresie frekwencji doprowadzi do nieuzasadnionego ograniczenia prawa do nauki, nadzoru nad rodziną przez szkołę oraz dyskryminacji	nieobecności, bez niczyjej zgody i to zagadnienie nie ulega zmianie. To nie jest zatem uznaniowa decyzja szkoły, a pełne prawo dla ucznia w zakresie tego, czy podejdzie on do tego egzaminu, czy nie. To wypełnia uwagę z pkt 2. Jeśli nieobecność będzie usprawiedliwiona, nie dojdzie ponadto do uznania, że obowiązek nauki/szkolny jest niespełniany, a procedura klasyfikacji nie ulegnie zmianie względem aktualnych przepisów – wciąż konieczna będzie podstawa do wystawienia oceny klasyfikacyjnej (np. w ocenach bieżących), a dopiero w razie jej braku szkoła weryfikować będzie procent frekwencji. Nie ulegają ponadto żadnej zmianie procedury dot. zwolnień z zajęć (np. na czas konkursów czy olimpiad), jak również dot. samego usprawiedliwienia. To wciąż będzie decyzja szkoły, a formę i termin usprawiedliwienia wciąż wyznaczać będzie statut szkoły lub placówki oświatowej. W tym zakresie nie przewiduje się żadnych zmian. Jedyną zmianą jest obowiązek przedstawienia powodu

				nieobecności. Brak konieczności przedstawienia powodu mógłby doprowadzić do fikcyjności procesu usprawiedliwiania nieobecności uczniów. Bez takiego obowiązku bowiem rodzic/pełnoletni uczeń może zażądać od szkoły lub placówki oświatowej usprawiedliwienia nieobecności np. z okresu całego roku szkolnego bez wskazywania jakiegokolwiek powodu tych nieobecności. To uczyniłoby podział na obecności usprawiedliwione i nieusprawiedliwione fikcyjnym, a jest on istotny z punktu widzenia m.in. kontroli przestrzegania obowiązków szkolnego i nauki oraz klasyfikacji ucznia. W przeciwnym razie uczniowie pełnoletni mogliby pisać po prostu: „Usprawiedliwiam wszystkie nieobecności” i nie byłoby możliwości zakwestionowania takiego „usprawiedliwienia”. Zgadzamy się jednak, że nie jest pożądane, by szkoła żądała danych wrażliwych (np. kodów choroby w zwolnieniach lekarskich). Dlatego przepis, zgodnie również z uwagami Ministra Cyfryzacji, zostanie zmieniony w taki sposób, że zapewniona

				zostanie ochrona danych wrażliwych poprzez brak konieczności ich przedstawiania szkole. Intencją tego przepisu jest ogólne wskazanie powodu, bez obligowania do wskazywania nadmiernych szczegółów/danych wrażliwych. Co do możliwości odwoławczych od decyzji o nieusprawiedliwieniu nieobecności: nie jest prawdą, że ustawa ich nie przewiduje. Wynikają one bowiem z przepisów ogólnych: od rozstrzygnięcia wychowawcy oddziału w zakresie usprawiedliwienia można odwołać się do dyrektora szkoły lub placówki (art. 68 ust. 1 pkt 2 UPO), a jeśli z tym rozstrzygnięciem się dana osoba nie zgodzi – do kuratora oświaty lub innego organu sprawującego nadzór pedagogiczny (art. 51 ust. 1 pkt 1 UPO). W tym zakresie również stan prawny pozostanie niezmieniony.
5.08.2025	FUNDACJA NA RZECZ OCHRONY ZDROWIA I ROZWOJU OPIEKI	art.1 pkt 1 (art. 4 pkt 20a)	Proponowana definicja „społeczności szkolnej” jako zbioru osób z pkt 18–20 (uczniowie, nauczyciele, rodzice) pomija ważnych członków społeczności, takich jak pracownicy niepedagogiczni (np. pedagodzy, psychologowie szkolni, pracownicy administracji), którzy również współtworzą atmosferę i funkcjonowanie szkoły. Ich wyłączenie może prowadzić do marginalizacji ich roli w praktyce szkolnej. „20a) społeczności szkolnej – należy przez to rozumieć łącznie osoby, o których mowa w pkt 18, 19 i 20, a także inne osoby zatrudnione w szkole lub placówce, które uczestniczą w realizacji jej celów wychowawczych, edukacyjnych lub opiekuńczych;”	**Wyjaśnienie** Specjaliści ci (psycholodzy, pedagodzy) są, zgodnie z art. 42d ust. 1 Karty nauczyciela, nauczycielami. Wejdą oni zatem w skład tej definicji.

	ZDROWOTNEJ (Mental Health Rescuers)			Środowisko szkolne nie może być utożsamiane ze środowiskiem akademickim, gdzie pracownicy administracyjni i obsługi są reprezentowani w organach kolegialnych uczelni. W przypadku środowisk szkolnych pracownicy ci nie są np. częścią rady szkoły lub placówki (zob. skład rady szkoły lub placówki określony w art. 81 ust. 1 UPO) czy nie mają własnej rady na wzór rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego. Powodem tego jest to, że w radzie szkoły lub placówki nie podejmuje się decyzji o istotnym znaczeniu dla pracowników administracyjno-technicznych. Analiza jej zadań (art. 80 ust. 2 UPO) pokazuje, że kompetencje rady szkoły lub placówki są związane ściśle z nauczycielami, uczniami i rodzicami. Decyzje istotne dla pracowników administracyjnych i obsługi zaś są podejmowane bezpośrednio przez dyrektora szkoły lub placówki jako kierownika zakładu pracy. Z tego względu projektodawca nie uważa, że pracownicy administracyjni i obsługi powinni wchodzić w skład projektowanej definicji społeczności szkolnej. Taka

				zmiana wykraczałaby bowiem poza przyjęte ramy funkcjonowania szkół i placówek oświatowych.
		art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 pkt 2 UPO)	Obniżenie progu nieusprawiedliwionych nieobecności do 25% może prowadzić do wykluczenia edukacyjnego uczniów z trudnościami zdrowotnymi, psychologicznymi, neuroatypowościami oraz uczniów w kryzysach (np. migracyjnych, rodzinnych). Bez wprowadzenia obligatoryjnej analizy indywidualnej sytuacji ucznia, przepis może być nadmiernie restrykcyjny i dyskryminujący. Dodać po ust. 2 nowy ustęp 2a: „W przypadku ucznia, u którego stwierdzono trudności zdrowotne, psychiczne lub sytuacyjne, szkoła lub placówka jest zobowiązana przed zastosowaniem skutków prawnych, o których mowa w ust. 2, do dokonania analizy indywidualnej sytuacji ucznia oraz zasięgnięcia opinii zespołu ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej.”	**Wyjaśnienie** Wszystkie wskazane sytuacje stanowią podstawę do usprawiedliwienia nieobecności. Konsekwencje w przypadku nieobecności usprawiedliwionych zaś nie ulegają zmianie względem stanu obecnego. Obowiązki szkolny lub nauki będą uznane za spełnione, a uczeń będzie z danego przedmiotu klasyfikowany, jeśli tylko będzie miał ku temu podstawę w ocenach bieżących.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 pkt 2 UPO)	Przepis prawidłowo uwzględnia zakaz dyskryminacji ze względu na orientację seksualną, jednak brakuje odniesienia do tożsamości płciowej, która również podlega szczególnej ochronie prawnej, m.in. w świetle standardów ONZ, orzecznictwa ETPCz oraz krajowych rekomendacji RPO. „2) od dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, wygląd, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, pochodzenie etniczne, wyznanie albo jego brak, orientację seksualną i tożsamość płciową;”	**Wyjaśnienie** W zakresie tożsamości płciowej: zakaz dyskryminacji z tego powodu zawiera się merytorycznie w dotychczasowym brzmieniu projektowanego ustępu. Jest to ponadto katalog otwarty, a wyliczenie to jest spójne z wyliczeniem wskazanym w art. 30a ust. 2 UPO i innymi ustawami.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 4 UPO)	Zapis dotyczący ubioru odnosi się do „ogólnie przyjętych norm społecznych”, co może prowadzić do niejasnych i subiektywnych interpretacji oraz sprzyjać dyskryminacji osób neuroatypowych, transpłciowych lub wyrażających siebie w sposób odbiegający od dominujących wzorców kulturowych. Warto doprecyzować kryteria i dodać klauzulę poszanowania godności.	**Uwaga nieuwzględniona** Są takie zachowania, które nie będą naruszały praw i wolności innych osób oraz prawa powszechnie

			„4) ubierać się w sposób nienaruszający godności innych osób ani zasad bezpieczeństwa; noszenie stroju nawołującego do nienawiści, dyskryminującego, sprzecznego z przepisami prawa lub stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa innych osób przebywających w szkole lub placówce lub samego ucznia jest niedozwolone.”	obowiązującego, a będą naruszały ogólnie przyjęte normy społeczne. Normy społeczne nie są przecież zjurydyzowane i są normami pozaprawnymi, dlatego trzeba to zagadnienie regulować w oparciu o normy społeczne, a nie tylko prawne.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	Zakaz wnoszenia lub korzystania z urządzeń elektronicznych powinien przewidywać wyjątki dla uzasadnionych sytuacji, np. w przypadku uczniów korzystających z pomocy technologicznych wspomagających funkcjonowanie (np. neuroatypowość, niepełnosprawność) lub dla potrzeb psychologicznych (np. kontakt z rodzicem w sytuacji lękowej). Po zdaniu kończącym pkt 6 dodać: „Zakaz, o którym mowa, nie dotyczy sytuacji, w których urządzenie elektroniczne pełni funkcję wsparcia edukacyjnego, komunikacyjnego lub psychicznego, na podstawie opinii specjalisty lub za zgodą wychowawcy lub pedagoga szkolnego.”	**Uwzględnienie innej uwagi** Uwzględniona została uwaga Fundacji dla Dzieci i Dorosłych z Cukrzycą, która wprowadza zastrzeżenie, że z zakresu ewentualnego zakazu korzystania wyłączone są urządzenia, w tym telefony komórkowe, służące celom zdrowotnym.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 1 UPO)	Nakładanie na ucznia „prac porządkowych” jako środka wychowawczego budzi ryzyko naruszenia zasady proporcjonalności i może prowadzić do stygmatyzacji. Brakuje doprecyzowania, że środki te muszą być dobrowolne i zgodne z godnością ucznia. Po słowach „określonych prac porządkowych na rzecz szkoły lub placówki” dodać: „– za zgodą ucznia i jego rodziców (w przypadku uczniów niepełnoletnich) oraz pod warunkiem, że środek ten nie narusza godności osobistej ucznia ani nie ma charakteru represyjnego”.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia innej uwagi z katalogu środków oddziaływania wychowawczego stosowanie tego środka zostało ograniczone w postaci konieczności wyrażenia zgody przez rodzica.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 4 UPO)	Środek polegający na ograniczeniu udziału ucznia w wydarzeniach kulturalnych i sportowych może pogłębiać jego wykluczenie społeczne, zwłaszcza u uczniów z problemami emocjonalnymi. Brakuje wymogu konsultacji z psychologiem lub wychowawcą. Po pierwszym zdaniu dodać: „Przed zastosowaniem tego środka dyrektor zasięga opinii wychowawcy i, jeżeli jest to możliwe, specjalisty ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej.”	**Uwaga uwzględniona**, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 16 UPO)	Bardzo trafny przepis wyłączający uczniów klas I–III z reżimu karnego – rekomendujemy jego utrzymanie i rozważenie możliwości objęcia podobną zasadą uczniów z orzeczeniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych (SPE).	**Uwzględnienie innej uwagi** Dyrektor szkoły lub placówki będzie musiał kierować się takimi okolicznościami, biorąc

			Dodać nowy ust. 16a: „Przepisów ust. 3–15 nie stosuje się także do uczniów, którzy posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, chyba że rada pedagogiczna postanowi inaczej, uwzględniając opinię psychologa.”	pod uwagę treść art. 42c ust. 7-8 UPO. Nie ma potrzeby powtarzania tych gwarancji, ponieważ one już są w tym artykule zawarte. Do tego, w wyniku uwzględnienia innej uwagi zawarto mechanizm możliwości dostosowania katalogu kar do celu wychowawczego w przypadku takich osób.
		art. 1 pkt 3 (art. 42e ust. 1, nowy pkt 18 UPO)	W projekcie brakuje wzmocnienia roli organizacji społecznych i młodzieżowych działających na rzecz praw uczniowskich – zarówno na poziomie doradczym, jak i w procesie monitorowania naruszeń. To ogranicza partycypacyjność systemu rzecznictwa. Dodać pkt 18 w art. 42e ust. 1: „współpracować z organizacjami społecznymi, związkami uczniowskimi, młodzieżowymi i obywatelskimi działającymi na rzecz ochrony praw uczniów, w szczególności poprzez powoływanie wspólnych zespołów eksperckich i konsultacyjnych.”	**Wyjaśnienie** Współpraca ta będzie zawierać się w art. 42e ust. 1 pkt 15-16 UPO. Nie ma potrzeby dodawania kolejnego punktu, ponieważ warstwa merytoryczna nie uległaby zmianie.
		art. 1 pkt 3 (art. 42g ust. 2 UPO)	Przepis powinien przewidywać obowiązek zachowania szczególnej ostrożności przy przetwarzaniu danych wrażliwych uczniów, w tym np. danych zdrowotnych lub dotyczących tożsamości płciowej. Brakuje tu też odniesienia do zasady minimalizacji danych i przejrzystości. Dodać na końcu: „Dane te przetwarzane są wyłącznie w zakresie niezbędnym do realizacji zadań ustawowych rzecznika, zgodnie z zasadą minimalizacji oraz w sposób zapewniający pełną przejrzystość działań.”	**Uwzględnienie innej uwagi** Przepis ten zostanie zmodyfikowany w wyniku uwagi Ministra Cyfryzacji o podobnej treści.
		art. 1 pkt 3 (art. 42e ust. 6 pkt 2 UPO)	Obserwacja zajęć dydaktycznych przez rzecznika bez obecności niezależnego świadka lub osoby zaufania ucznia może wywołać u uczniów poczucie kontroli lub naruszenia prywatności. Należy doprecyzować ten zapis. Po słowie „obserwatora” dodać: „– z poszanowaniem prawa do prywatności i godności uczniów, po uprzednim poinformowaniu klasy i umożliwieniu obecności pedagoga lub osoby zaufanej.”	**Uwaga nieuwzględniona** Przepis ten jest kalką z uprawnień nauczycieli-wizytatorów. W ich przypadku wieloletnia praktyka stosowania takiego przepisu nie sugeruje opisywanych doświadczeń.
		art. 1 pkt 3 (art. 42f ust. 2 UPO)	Przepis nie precyzuje, w jaki sposób dzieci mogą złożyć skargę – np. w formie ustnej, przez formularz online czy z pomocą osoby trzeciej. Dzieci często nie potrafią pisać formalnych wniosków – warto to uwzględnić.	**Uwaga nieuwzględniona** Celowo art. 42f ust. 2 UPO mówi, że wniosek nie wymaga zachowania szczególnej formy,

			Dodać zdanie na końcu ust. 2: „Skarga może być złożona również w formie ustnej, z pomocą pedagoga, psychologa lub innej osoby wspierającej ucznia, a także przy wykorzystaniu formularzy online przygotowanych przez Krajowego Rzecznika.”	by możliwe było złożenie skargi lub wniosku w każdej formie.
		art. 1 pkt 3 (art. 42n ust. 2 pkt 2 lit. b UPO)	Zapis może być zbyt ograniczający – nie uwzględnia doświadczenia pozaetatowego i pracy projektowej, np. koordynatorów NGO. Warto rozszerzyć katalog doświadczenia zawodowego. Dodać: b) co najmniej dwuletniego doświadczenia w kierowaniu zespołem lub projektami w instytucji edukacyjnej, placówce lub organizacji realizującej zadania na rzecz edukacji lub praw ucznia, lub;	**Uwaga nieuwzględniona** Założeniem projektodawcy jest, by uczynić Wojewódzkich Rzeczników wyspecjalizowanymi w prawach uczniowskich nauczycielami-wizytatorami. Dlatego planuje się, by wymagania na Wojewódzkiego Rzecznika były takie, jak dla nauczycieli-wizytatorów.
		art. 1 pkt 3 (art. 42q ust. 6 UPO)	Umożliwienie kontaktu anonimowego ucznia ze Szkolnym Rzecznikiem to ważny krok, ale brakuje odniesienia do formy zapewniającej poufność danych oraz wsparcia psychologicznego w przypadku zgłoszeń trudnych emocjonalnie. Warto wskazać minimalne standardy obsługi takich zgłoszeń. Dodać: 6) umożliwienie anonimowej i poufnej formy kontaktu uczniów ze Szkolnym Rzecznikiem oraz zapewnienie wsparcia psychologicznego w przypadku zgłoszeń wymagających interwencji; informacja o tej formie kontaktu powinna być zamieszczona na stronie internetowej szkoły lub placówki oraz dostępna w sposób zwyczajowo przyjęty.	**Wyjaśnienie** Wsparcie psychologiczne jest zadaniem szkolnego psychologa. Szkolny Rzecznik może nie mieć takich kompetencji, wobec czego zaproponowany przepis byłby nieegzekwowalny.
		art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 4 UPO)	Udział uczniów jako wspierających Szkolnego Rzecznika powinien być gwarantowany, a nie pozostawiony uznaniowo statutowi. Współdziałanie z uczniami to fundament budowania zaufania do instytucji rzecznika. Działalność Szkolnego Rzecznika wspomaga co najmniej jeden uczeń szkoły lub placówki, w której działa Szkolny Rzecznik. Statut szkoły lub placówki określa szczegółowe zadania tego ucznia oraz tryb jego wyboru.	**Uwzględnienie innej uwagi** Uczeń wspomagający Szkolnego Rzecznika jest jedynie fakultatywną możliwością z uwagi na ochronę danych wrażliwych i konieczność zachowania w tajemnicy spraw, które wpływają do Szkolnego Rzecznika. By zapewnić, że nie dojdzie do naruszenia tej tajemnicy, trzeba podejmować decyzje w tym zakresie z należytą rozwagą. Dlatego projektodawca woli

				rozwiązanie, gdzie to szkoły same, w ramach przysługującej im autonomii oraz kierując się własnymi potrzebami, decydują o tej roli. Na bazie uwag m.in. Stowarzyszenia Precedens, Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Kogutorium oraz Polskiej Rady Organizacji Młodzieżowych zdecydowano się natomiast, wzorem samorządowych RPU, wprowadzić mechanizm obowiązkowego rozpatrzenia (pozytywnie lub negatywnie) wniosku samorządu uczniowskiego o powołanie ucznia-pełnomocnika przez dyrektora szkoły lub placówki w terminie 2 miesięcy.
		art. 1 pkt 3 (art. 42o ust. 5 UPO)	Zapis nie przewiduje jasno, kto ponosi koszty funkcjonowania wspólnego Gminnego lub Powiatowego Rzecznika. Brak tej regulacji może rodzić spory kompetencyjne i utrudnić realizację zadań. Propozycja: 5. Gminy lub powiaty mogą, w drodze porozumienia, utworzyć jedno wspólne stanowisko odpowiednio Gminnego lub Powiatowego Rzecznika. W porozumieniu tym określa się podział kosztów i obowiązków organizacyjnych związanych z realizacją zadań rzecznika.	**Wyjaśnienie** Z istoty porozumień jako aktów współpracy jednostek samorządu terytorialnego wynika, że w takim dokumencie trzeba wskazać regulacje dot. partycypacji w kosztach. Nie ma potrzeby określania tego w UPO, ponieważ wynika to z przepisów ogólnych.
		art. 1 pkt 4 (art. 68 ust. 2 pkt 1 UPO)	Brakuje zapisu o obligatoryjnym udziale Rzecznika lub organu odwoławczego w przypadku skreślenia ucznia z listy uczniów. Obecny przepis może prowadzić do nadużyć. 1) z powodu wymierzenia kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 pkt 5 – po zaopiniowaniu przez Szkolnego Rzecznika Praw Uczniowskich oraz możliwości odwołania się ucznia do Rady Szkoły.	**Uwaga uwzględniona co do Szkolnego RPU**, przy czym jego opinia zostanie przewidziana w art. 42c, a nie w art. 68 UPO.

				Co do organu odwoławczego, wynika on wprost z art. 42c ust. 14 UPO (kuratorium oświaty albo jego odpowiedniki np. w szkolnictwie artystycznym).
		art. 1 pkt 8 (art. 85 ust. 2a UPO)	Brak zapisu o możliwości zmiany opiekuna samorządu przez uczniów, co może prowadzić do braku ich realnego wpływu. 2a. W celu wspierania działań samorządu w szkole lub placówce dyrektor szkoły lub placówki wyznacza opiekuna samorządu spośród nauczycieli wskazanych przez uczniów lub zmienionego w trybie określonym w regulaminie samorządu.	**Uwaga uwzględniona**, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych.
		art. 1 pkt 10 (art. 98 ust. 1 pkt 17 UPO)	Zbyt ogólne ujęcie sposobu upowszechniania wiedzy o prawach uczniów. Należy wprowadzić obowiązek corocznych działań informacyjnych. 17) prawa i wolności uczniowskie [...] oraz coroczny obowiązek przeprowadzenia przez szkołę działań informacyjnych na temat tych praw, w tym zajęć, materiałów pisemnych lub elektronicznych, dostępnych dla wszystkich uczniów;	**Uwaga nieuwzględniona** Różnorodność szkół i placówek oświatowych nie uzasadnia wprowadzania takiego obowiązku. Część szkół i placówek nie będzie potrzebowała np. materiałów pisemnych i elektronicznych, ponieważ będą prowadziły działania promocyjne w inny sposób. Zdaniem projektodawcy nie ma potrzeby takiego szczegółowego uregulowania w UPO. Poza tym szereg informacji, które wchodziłyby w zakres tego przepisu, tak czy tak jest corocznie komunikowany uczniom, biorąc pod uwagę treść art. 44b ust. 8-9 USO.
5.08.2025	Osoba fizyczna	Uwaga ogólna	Czytając doniesienia medialne o pracach domowych mam jeszcze pytania odnośnie obowiązków uczniów i właśnie prac domowych: - czy ktoś robił badania choćby ankiety wśród nauczycieli jak często podejrzewają że uczniowie nie robią prac domowych samodzielnie i badania wśród uczniów jak często korzystają z AI przy pracach domowych? W szczególności wśród starszych uczniów?	**Wyjaśnienie** Zadania domowe leżą poza zakresem niniejszej ustawy. Ewentualne spostrzeżenia co do tego zagadnienia należy

			- czy ktoś robił wśród rodziców młodszych dzieci aniekty jak konstruowane są zadania domowe dla dzieci- czy uczeń Potrafi rozwiązać samodzielnie czy też wymaga nadzoru rodzica co wiąże się ze spadkiem samodzielności i Obniżenia szanse edukacyjne dzieci które mają rodziców nie interesujących się ich szkołą. Zachęcam do analizy starych podręczników do klas 1-3 i porównania poleceń do zadań i współczesnych. Przy porządkowaniu starej biblioteki miałam okazję to zrobić i dokonałam wręcz szokującego dla mnie odkrycia- zadania często bez poleceń lub polecenie tak krótkie, że uczeń który ledwo czytał dał radę zrozumieć i zrobić bez pomocy rodzica i nauczyciela. Takie prace domowe mogą być - czy ktoś kiedykolwiek robił standaryzację czasu pracy ucznia przy zadaniach domowych? Te które są proponowane do domu Powinny mieć w zeszycie ćwiczeń zaznaczone np. Średni czas wykonania około 15min. I w ciągu dnia uczeń który siedzi 8godz w szkole i jeszcze w domu ma naukę ma ograniczony czas prac domowych. Przy czym dla mnie przedmioty powinny mieć priorytety, nie jestem matematykiem ani polonistką ale wiem że te dwa przedmioty są kluczowe i prace domowe pisemne z nich chyba jednak powinny być bo bez polskiego i matematyki żaden inny przedmiot nie idzie… Myślę że pomysł aby zrezygnować z prac domowych mimo różnych zdań był bardzo dobrym rokiem obserwacji i wykroczył w przyszłość w sensie Był czasem dla zastanowienia się jaki jest sens prac domowych jeżeli w tej chwili nawet nie rodzice czy korepetytorzy to nadzorują lecz sztuczna inteligencja wykonuje całościowo za ucznia. Brak prac domowych nie jest najlepszym rozwiązaniem ale trzeba się dobrze zastanowić jak one mają wyglądać aby przynosiły korzyści a nie były próbą „wykiwania" nauczycieli przez sprytnego ucznia korzystającego z AI. Praca domowa powinna być w katalogu obowiązków ucznia ale pod warunkiem dobrze zaprojektowanych zadań (być może nawet z użyciem AI dla starszych uczniów, po co robić hipokryzję że zawsze potrafimy rozpoznać czy to AI, lepiej niech uczeń ma pracę domową np prezentacje nawet z użyciem AI ale my oceniamy sposób przedstawienia, znajomość tematu i słów w prezentacji- wytyczne odgórnie najlepiej opracowane może wspólnie z Ministerstwem Cyfryzacji jak wykorzystać nowe technologie do nauki w domu i jakie mają być standardy oceny przez nauczyciela bo robimy to na czuja). Dla uczniów młodszych zadania powinny być proste i odtwórcze bo właśnie trening powtórzeń pozwala zapamiętać wiedzę a uczeń jest zadowolony że jest w stanie zadania zrobić sam - wyrównujemy szanse niezależnie od tego czy ktoś ma wsparcie rodziców, liczy się chęć do pracy. W przypadku bardzo zdolnego ucznia może sobie wybrać inne zadania jak chce. Słaby- te proste zadania mogą być dla niego ratunkiem i oceną pozytywną. I w szczególności zadania dla najmłodszych uczniów powinny mieć standaryzację czasu wykonania. Po zebraniu iluś danych da się jakoś w przybliżeniu ustalić czas podobnych zadań więc to nie jest projekt na lata lecz na kilka miesięcy do zrobienia na przykład przez jakiś zespół badawczy lub przez wydawnictwo. Ale całościowo to trudne ustalenie co z pracami domowymi trzeba. Moja propozycja- zasugerować że jest plan projektu uwzględniającego jako obowiązek prace domowe a ten rok pozwolił zebrać dużo spostrzeżeń i dzięki temu może uda się wypracować dobry system prac domowych które są również obowiązkiem ucznia Przepraszam za stylistyczne błędy ale piszę z wakacji z telefonu. Myślę że to jednak sprawa drugorzędna cieszę się że w końcu są takie działania które realnie mogą poprawić pracę szkoły, to bardzo trudne żeby uwzględnić wszystkie zdania i potrzeby i może moje spostrzeżenia mają mnóstwo wad ale wiem, że warto je napisać bo w końcu ktoś interesuje się czymś więcej niż tylko wielkimi reformami podstawy	składać w ramach konsultacji publicznych w przypadku procedowania nowelizacji rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych.

			programowej które kończyły się tylko wymianami podręczników. I każde spostrzeżenie nawet niezbyt trafne może dać coś do myślenia i zaktualizować polskie szkoły.	
5.08.2025	Osoba fizyczna	Uwaga ogólna	ustawa ważna i pożyteczna, Proszę o zwrócenie problemu również na kwestie żywieniowe dzieci w szkołach i przedszkolach, by zwolnić placówki z obowiązku serwowania dzieciom co dzień mięsnych posiłków.	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za wskazane stanowisko. Zagadnienia dot. żywienia w szkołach leżą jednak poza zakresem projektowanej ustawy.
6.08.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	Bardzo dobrze (co cieszy) że w Ministerstwie zauważają Państwo problem o którym mówią otwarcie badania oraz rządy innych krajów i podejmują centralne kroki (AU czy UK). Uważam tylko, że pozostawienie regulacji wyłącznie szkołom i ich statutom nie rozwiązuje problemu ponieważ wielu rodziców nie dostrzega problemu nadużywania telefonów i nie będzie się zgadzało na restrykcyjne regulacje w statutach a jak wiadomo dyrekcje muszą brać głosy rodziców pod uwagę. Uważam że centralne (rządowe) regulacje mają sens (tak jak to robi np. AU). Świetnie, że zwraca się tak dużą uwagę na prawa uczniów ale dzieje się to często z uszczerbkiem na ich obowiązkach oraz prawach n-li. Bywam często w szkołach zawodowo i niestety widzę jak bardzo młodzieży nic się nie chce ... dostrzegają tylko swoje prawa, a o obowiązkach zapominają. A szkoły coraz bardziej "naginają" się "pod uczniów" bo niż demograficzny i placówki walczą o swój "byt", co nie powinno Państwa dziwić. Przy okazji, chciałabym się dowiedzieć, czy planują Państwo prace nad zmniejszeniem limitu uczniów w klasie (teraz jest chyba 25?)??? Zamiast zamykać placówki, można by iść w tym kierunku , który jest zapewne niepopularny wśród rządzących ze względu na koszty. Ale jak najbardziej wartościowy i korzystny dla uczniów oraz n-li. Planowanie wieloletnie i patrzenie na korzyści w dłuższej perspektywie - to podejście które daje dobre owoce! Życzę powodzenia przy opracowywaniu ustawy i ufam, że wezmą Państwo głosy zainteresowanych pod uwagę, a ostateczna forma projektu przyniesie pozytywne skutki dla zdrowia naszej młodzieży & dzieci w dłuższej perspektywie.	**Wyjaśnienie** Zakaz odgórny mógłby doprowadzić do nieprzestrzegania go, ponieważ byłby rozumiany jako coś narzuconego szkołom przez państwo. W sytuacji zaś, gdy szkoła lub placówka oświatowa sama podejmie decyzję o zakazie, wówczas poparcie wewnątrz tej społeczności będzie większe dla takiej zmiany. Co do przeciwdziałania likwidacji szkół, projektodawca informuje, że równolegle procedowany jest inny projekt ustawy, który wprowadza zmiany mające przeciwdziałać małym szkołom (projekt UD244).
6.08.2025	Porozumienie Autyzm Polska	art. 1 pkt 3 (art. 42b. ust. 1 UPO)	Zgodnie z OSR, „częste nieobecności ucznia sprawiają, że nie nadąża on z przerabianym materiałem, w konsekwencji czego w jego wiedzy oraz umiejętnościach narastają luki, które w dalszych latach edukacji mogą być trudne do uzupełnienia”. Dlatego też w takich przypadkach szkoła powinna wdrożyć program obligatoryjnego wsparcia ucznia w przypadku dłuższej nieobecności spowodowanej jego szczególnymi potrzebami. Jeżeli uczeń ma orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (bez względu na rodzaj niepełnosprawności), to w ramach indywidualizacji jego kształcenia ma możliwość korzystania z różnych rozwiązań, np. zajęć indywidualnych z wybranych przedmiotów, zajęć wyrównawczych. Szkoła, w takich	**Wyjaśnienie** Indywidualizacja pracy z uczniem ma swoją podstawę w licznych przepisach UPO, w tym np. w art. 1 pkt 5-7 UPO. Nie ma potrzeby powtarzania regulacji w różnych miejscach

			wypadkach powinna mieć obligatoryjny obowiązek wspierania ucznia poprzez realizowanie -ewentualnie zmodyfikowanie - indywidualnego programu edukacyjno-terapeutyczny (IPET). Proponujemy uzupełnić o 8a) w brzmieniu: 8a) w przypadku ucznia ze szczególnymi potrzebami posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, gdy aktualny stan zdrowia ucznia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły - wówczas w ramach indywidualizacji uczeń powinien mieć możliwość skorzystania z różnych rozwiązań, np. zajęć indywidualnych z wybranych przedmiotów, zajęć wyrównawczych w ramach realizacji lub modyfikacji indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego (IPET).	tej samej ustawy. Wskazane gwarancje już w UPO się znajdują.
		art. 1 pkt 3 (rozdział 2a UPO)	Jedną z projektowanych zmian jest wprowadzenie definicji pojęcia społeczności szkolnej, która obejmuje uczniów, nauczycieli, ale też rodziców. Ma to bardziej osadzić rodziców w tej szkolnej tkance, wzmocnić ich podmiotowość, traktować jako nieodzowną część społeczności. Może przecież być też tak, że samo dziecko nie ma szczególnych potrzeb, nie ma więc orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, ale jego rodzic jest osobą ze szczególnymi potrzebami. W sytuacji, gdyby miał np. sprawdzić w statucie, w jakim terminie ma usprawiedliwić nieobecność dziecka, brak dostępnego statutu będzie dla niego problemem. Jest ustawa o dostępności, ale egzekwowanie swoich praw na podstawie tylko tej ustawy i komplikuje, i wydłuży całą ścieżkę. Jeśli ustawodawca chce wprowadzić zmianę, że szkoła ma opublikować statut w wersji tekstu jednolitego, to warto to jeszcze rozszerzyć, by był to dokument dostępny cyfrowo dla osób ze szczególnymi potrzebami. UWAGA: Proponujmy pkt. a i b uzupełnić o: c. wszyscy członkowie społeczności szkolnej w tym rodzice a w szczególności uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szczególności w zakresie komunikacji w tym uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną, niewidomi i słabo widzący, z autyzmem, z poważnymi zaburzeniami w komunikowaniu się, mają prawo do dostępu do statutu szkoły lub placówki, tygodniowego rozkładu zajęć, szkolnego zestawu programów nauczania, o którym mowa w art. 22a ust. 7 ustawy o systemie oświaty w wersji opracowanej w wersji dostępnej cyfrowo, np. jako tekst łatwy w czytaniu lub w innej formie adekwatnie dostosowanej do ich indywidualnych potrzeb i możliwości;	**Wyjaśnienie** Jak wskazano w uwadze, takie uprawnienie rodzicom przysługuje już na podstawie tzw. ustawy o dostępności. Nie ma potrzeby powtarzania regulacji, skoro w innej ustawie takie uprawnienie już się znajduje. Rozdział 2a UPO jest natomiast poświęcony uczniom, więc regulacje dedykowane rodzicom leżą poza zakresem tego rozdziału. Dlatego też omawiane informacje mają być publikowane w BIP-ie, ponieważ wtedy każdy, w tym rodzice, będą się mieli do nich dostęp.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Słowo „kara” w stosunku do ucznia ma wydźwięk „penitencjarny” a nie wychowawczy czy też związany z odpowiedzialnością i kształtowaniem pozytywnych postaw. Np. w ustawie o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, gdy nieletni wykazuje przejawy demoralizacji, przewidziane są środki wychowawcze (środki oddziaływania wychowawczego), a nie kary. Należy ten zwrot zmienić na; „oddziaływanie wychowawcze”. UWAGA: Proponujemy wprowadzić zamiast słowa „kara”, zwrot: „zastosowanie środków oddziaływania wychowawczego”, a zatem:	**Uwzględnienie innej uwagi** Przyjęcie tej uwagi mogłoby spowodować nieczytelność projektowanych przepisów. Środki oddziaływania wychowawczego (a obecnie: działania wychowawcze) były bowiem wskazywane w art.

			3. Środkami oddziaływania wychowawczego są: i konsekwentnie w całym dokumencie, np. zwrot: „wymierzenia uczniowi kary” – zmienić na „zastosowania środków oddziaływania wychowawczego względem ucznia”	42c ust. 1 UPO i w myśl tego artykułu kary będą mogły być wymierzane dopiero wtedy, gdy środki oddziaływania wychowawczego (działania wychowawcze) okażą się niewystarczające. Podział na środki oddziaływania wychowawczego i środki wychowawcze byłby bardzo nieczytelny. W wyniku uwzględnienia jednak innej uwagi zmieniono nazwę środków z art. 42c ust. 1 ze „środków oddziaływania wychowawczego” na „działania wychowawcze”. Mimo tego, nadal jednak należy utrzymać podział na te działania i kary, by uniknąć konfuzji, także w związku z przepisami ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. Pojęcia nie mogą być mylące i stąd taki podział. Przepisy są ponadto zaprojektowane na podstawie inspirowania się przepisami obecnymi w ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Tam odpowiedzialność studentów również opiera się na wymierzaniu kar. Zaproponowane brzmienie pozwoli zatem uczynić system spójnym.
		art. 1 pkt 3 (art.	Proponujemy nie precyzować w sposób kwotowy miesięcznego wynagrodzenia Szkolnego Rzecznika. Tego typu „nieelastyczne” regulacje nie powinny znajdować się w akcie prawnym o randze ustawy.	**Wykreślenie przepisu**

		42s ust. 5 UPO)	Wykreślić jak poniżej: Art. 42s. 5. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania może określić, w drodze rozporządzenia, wynagrodzenie przysługujące nauczycielowi za zajmowanie stanowiska Szkolnego Rzecznika oraz wysokość tego wynagrodzenia, uwzględniając charakter zajmowanego stanowiska opierającego się na wrażliwości społecznej, zaufaniu i znajomości przepisów prawa, a także że miesięczna wysokość wynagrodzenia nie może wynosić więcej niż 300 zł.	Przepis został wykreślony w ślad za zmianą modelu wyboru i funkcjonowania Szkolnego RPU.
6.08.2025	Fundacja im. Ludwiki i Hipolita małżonków Wawelberg	Uwaga ogólna	I. OGÓLNA OCENA SPÓJNOŚCI UZASADNIENIA Z PROJEKTEM USTAWY Uzasadnienie jest obszerne, dobrze udokumentowane empirycznie i teoretycznie (odwołania do Konstytucji RP, literatury, badań, przykładów IB), a jego główne założenia pokrywają się z proponowanymi przepisami: potrzeba systemowego uregulowania praw i obowiązków ucznia - odzwierciedlona w art. 42a i 42b, konieczność zapewnienia procedur gwarantujących poszanowanie tych praw - art. 42c, powołanie systemu rzecznictwa uczniowskiego - art. 42d-42f. Mimo to, pewne elementy pozostają niedookreślone w warstwie normatywnej lub mogą prowadzić do wątpliwości praktycznych (por. niżej).	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za przedstawione stanowisko.
		art. 1 pkt 1 (art. 4 pkt 20a UPO)	Nowa definicja „społeczności szkolnej” (art. 4 pkt 20a) Wątpliwość: wprowadzona definicja obejmuje jedynie uczniów, nauczycieli i rodziców, ale nie uwzględnia pracowników administracyjnych, pedagogów szkolnych, psychologów ani dyrektorów - co może prowadzić do sporów interpretacyjnych przy stosowaniu przepisów odwołujących się do "członków społeczności szkolnej". Zalecenie: uzupełnienie definicji lub doprecyzowanie, że dotyczy wyłącznie relacji uczniowskich.	**Wyjaśnienie** W wyniku uwzględnienia innej uwagi definicja ta została uzupełniona o dyrektorów niebędących nauczycielami oraz o osoby zatrudniane na podstawie art. 15 UPO. Specjaliści (psycholodzy, pedagodzy) są, zgodnie z art. 42d ust. 1 Karty nauczyciela, nauczycielami. Wejdą oni zatem w skład tej definicji. Środowisko szkolne nie może być utożsamiane ze środowiskiem akademickim, gdzie pracownicy administracyjni i obsługi są reprezentowani w organach kolegialnych uczelni. W przypadku środowisk szkolnych pracownicy ci nie są

				np. częścią rady szkoły lub placówki (zob. skład rady szkoły lub placówki określony w art. 81 ust. 1 UPO) czy nie mają własnej rady na wzór rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego. Powodem tego jest to, że w radzie szkoły lub placówki nie podejmuje się decyzji o istotnym znaczeniu dla pracowników administracyjno-technicznych. Analiza jej zadań (art. 80 ust. 2 UPO) pokazuje, że kompetencje rady szkoły lub placówki są związane ściśle z nauczycielami, uczniami i rodzicami. Decyzje istotne dla pracowników administracyjnych i obsługi zaś są podejmowane bezpośrednio przez dyrektora szkoły lub placówki jako kierownika zakładu pracy. Z tego względu projektodawca nie uważa, że pracownicy administracyjni i obsługi powinni wchodzić w skład projektowanej definicji społeczności szkolnej, jak również być członkami rad szkół i placówek. Taka zmiana wykraczałaby bowiem poza przyjęte ramy funkcjonowania szkół i placówek oświatowych.
		art. 1 pkt 2 (art. 42	Art. 42 ust. 2 - redefinicja niespełniania obowiązku szkolnego Zagrożenie: obniżenie progu do 25% nieobecności rocznej może skutkować częstszym wszczynaniem procedur administracyjnych wobec dzieci i rodzin (np. skierowanie sprawy do sądu rodzinnego), bez	**Wyjaśnienie**

		ust. 2 UPO)	jednoczesnego wzmocnienia mechanizmów wsparcia. Wątpliwość: brak mechanizmu rozróżniającego przyczyny nieobecności (np. zdrowotne, rodzinne, psychiatryczne, przemoc w szkole). Ustawowe uregulowanie praw ucznia w sposób przejrzysty, jednolity i zgodny z konstytucją (art. 30, 31, 32, 70 Konstytucji RP).	Kwestionowany przepis mówi tylko o nieobecnościach nieusprawiedliwionych. Jest zatem wyraźne rozróżnienie na nieobecności usprawiedliwione i nieusprawiedliwione. Wszystkie wskazane w nawiasie sytuacje są przesłankami do usprawiedliwienia nieobecności. Gdy zaś nieobecności będą usprawiedliwione, wówczas postępowania na podstawie art. 42 ust. 2 UPO nie będą się mogły toczyć.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a-42b UPO)	Art. 42a-42b - katalog praw i obowiązków uczniowskich Pozytywy: Zasada semiimperatywna umożliwia szkołom rozszerzanie katalogu praw (nie ich ograniczanie). Wątpliwości: • Zakaz rozszerzania katalogu obowiązków (art. 42b ust. 2) może budzić trudności w dostosowaniu regulaminów do specyfiki placówek (np. szkół sportowych, wojskowych, artystycznych). • Niejasny status praw uczniów pełnoletnich w zakresie zgody na wizerunek, udział w postępowaniu itp. - projekt tylko fragmentarycznie porusza ten problem, mimo obszernego omówienia w uzasadnieniu.	**Wyjaśnienie** W prawniczej doktrynie coraz częściej występuje pogląd, że art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, który nakazuje, by ograniczenia praw i wolności ludzkich (czyli także obowiązki, ponieważ zawsze ograniczają one prawo/wolność człowieka, kierując się zasadą ich korelatywności) ustanawiać tylko w ustawie. Stanowisko to wzmacniane jest doświadczeniami z okresu pandemii COVID-19, gdzie sądy administracyjne kwestionowały obostrzenia nakładane na podstawie aktu podustawowego (rozporządzenia). Z tego względu projektodawca woli ściśle wykładać zasadę

				wyłączności ustawy z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i dlatego w taki sposób przygotował katalog obowiązków w projektowanym art. 42b UPO. Jednocześnie jednak, rozwiązanie to pozostawia szkole pewną autonomię do doszczegółowienia niektórych obowiązków –zob. art. 42b ust. 1 pkt 1, 5, 6, 8 UPO (UPO w numeracji w wersji przedstawionej do konsultacji publicznych). Prosimy też pamiętać, że na zasadzie *lex specialis* nic nie stoi na przeszkodzie, by uczniowie konkretnych szkół posiadali też i inne, niewynikające z UPO obowiązki. Przykładowo obowiązek dbania o środowisko wynikać przecież będzie z art. 86 Konstytucji RP oraz ustawy o ochronie przyrody. To zatem, że nie znajduje się on w katalogu uczniowskich obowiązków, nie stoi na przeszkodzie, by wymagać od uczniów jego przestrzegania. Być może bowiem nie będzie to obowiązek uczniowski w rozumieniu UPO, ale będzie to obowiązek konstytucyjny, a z tych obowiązków również trzeba będzie się wywiązywać. To samo przywołać trzeba w zakresie obowiązków ściśle związanych np. z istotą

				zawodu, w którym dany uczeń się kształci. Co do uczniów pełnoletnich, zmiany ich dotyczące znajdują się przede wszystkim w art. 3 projektu ustawy. Do RODO zostały też dostosowane przepisy m.in. w zakresie zgody na rozpowszechnianie wizerunku wyrażanej przez uczniów co najmniej 16-letnich.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	4. Art. 42c - postępowanie dyscyplinarne wobec uczniów Zalety: • Jasna, szczegółowa procedura z gwarancjami procesowymi (prawo do obrony, domniemanie niewinności, odwołania). • Ograniczenie represyjnych, arbitralnych działań szkoły. Wątpliwości: • Wprowadzenie kar typu „ograniczenie udziału w wydarzeniach" może być nadużywane jako forma represji poza postępowaniem dydaktycznym. • Zróżnicowanie trybu dla uczniów objętych i nieobjętych obowiązkiem szkolnym - może budzić wątpliwości konstytucyjne (art. 32 i 70 Konstytucji). Zagrożenie: • Rady pedagogiczne lub rady szkół, jako organy rozpatrujące odwołania, mogą nie spełniać wymogów bezstronności (brak zewnętrznego nadzoru lub mediatora). • Brak określonej procedury dla uczniów I-III szk. podst. i przedszkolaków - grozi luką w zakresie ich ochrony.	**Wyjaśnienie** Wprowadzenie środków ograniczających możliwości udziału w niektórych wydarzeniach służy wzmocnieniu udzielonej kary, co ma spełniać cel wychowawczy. Co do zróżnicowania kar, jest to konieczne właśnie z uwagi na art. 70 Konstytucji RP. Do ukończenia szkoły podstawowej uczniowie objęci są obowiązkiem szkolnym i dlatego nie można ich skreślić z listy uczniów. Jest to podział obecny w prawie oświatowym od lat. Co do rad szkół jako rozpatrujących odwołania, jest to jedyny możliwy organ, ponieważ w innym przypadku odwołaniami mogliby zostać „zasypani" kuratorzy oświaty.

				W przypadku uczniów klas I-III i uczniów przedszkoli – ustęp 16 nie wyłącza możliwości oddziaływania wychowawczego na te dzieci. Wyłącza on jedynie możliwość przeprowadzania formalnego postępowania o ukaranie z uwagi na niski wiek. Nadal jednak będzie możliwe stosowanie wobec nich działań wychowawczych oraz w uzasadnionych przypadkach wnioskowanie do kuratora oświaty o przeniesienie dziecka do innej szkoły lub placówki.
		art. 1 pkt 3 (art. 42d-42f UPO)	Art. 42d-42f- Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich i system rzeczników Zalety: Ambitna i nowatorska koncepcja zdecentralizowanego systemu ochrony praw ucznia (szkolny - gminny/powiatowy - wojewódzki - krajowy). Uprawnienia Krajowego Rzecznika są szerokie, analogiczne do RPO/RPD (prawo wystąpień do SN, NSA, TK, prawo uczestnictwa w postępowaniach, mediacje itd.). Brak określenia formy organizacyjnej Krajowego Rzecznika - czy jest to organ administracji rządowej, agenda MEN, czy jednostka niezależna? Brak wskazania trybu powoływania rzecznika - czy przez ministra, konkurs, Ryzyko dublowania kompetencji z RPO, RPD, kuratorami oświaty - wymaga precyzyjnego rozgraniczenia. Brak budżetowania lub przeszacowanie skali działania - struktura może okazać się nieefektywna organizacyjnie.	**Wyjaśnienie** Krajowy Rzecznik będzie wyższym stanowiskiem w służbie cywilnej, obsługiwanym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej z uwagi na ograniczanie kosztów. Tryb powołania jest w projektowanych przepisach określony: formalnie powoływał będzie minister właściwy ds. oświaty i wychowania, ale na podstawie wyników otwartego i konkurencyjnego naboru. Co do dublowania kompetencji, wyjaśnienie konieczności powołania nowej struktury jest szczegółowo opisane w OSR.

				Co do nieefektywności struktury, projektodawca nie planuje nadmiernie planować obsługi Krajowego Rzecznika (jedynie 10 etatów) z uwagi na to, że celem projektu jest to, by sprawy załatwiać na jak najniższym poziomie.
		Uwaga ogólna	OCENA KONCEPCJI USTAWY W ŚWIETLE STANDARDÓW PRAW CZŁOWIEKA Projekt w dużym stopniu wpisuje się w standardy wynikające z Konwencji o prawach dziecka (art. 12-17), Konstytucji RP (art. 30, 31, 32, 48, 70) oraz orzecznictwa ETPCz i TK. Wprowadzenie katalogu praw i obowiązków do ustawy eliminuje ryzyko arbitralnych rozbieżności statutowych. Procedury dyscyplinarne wzorowane są na mechanizmach prawa karnego i administracyjnego, co może nadmiernie „sformalizować" życie szkolne - potrzebna tu ostrożność. Nieprecyzyjna definicja „społeczności szkolnej";	**Wyjaśnienie** Co do formalizowania życia szkolnego, projektodawca jest ostrożny w zakresie art. 42c UPO. Z tego względu, owszem, przewidziano podstawowe i konieczne gwarancje procesowe, ale samą procedurę starano się odformalizować tak, jak jest to możliwe. Odpowiedź na uwagę co do definicji społeczności szkolnej znajduje się wyżej.
		Uwaga ogólna	. PODSUMOWANIE I REKOMENDACJE Pozytywne elementy: • kompleksowość i przejrzystość regulacji praw uczniowskich, • zapewnienie gwarancji proceduralnych uczniom, • koncepcja niezależnego rzecznictwa uczniowskiego, • dostosowanie do standardów konstytucyjnych i międzynarodowych. Główne wątpliwości i zagrożenia: Brak mechanizmów różnicowania przyczyn nieobecności uczniów; Ryzyko nadużyć przy ograniczaniu uczestnictwa w wydarzeniach jako środku represyjnego; Wątpliwa niezależność i organizacja Krajowego Rzecznika; Brak mechanizmów ochrony uczniów klas I-III i dzieci w edukacji przedszkolnej; Możliwa nadregulacja i formalizacja środowiska szkolnego.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za wskazane uwagi. Odpowiedź na wątpliwości i zagrożenia znajduje się w powyższych wierszach tabeli.
		art. 1 pkt 1 (art. 4 pkt 20a UPO)	Uwagi Art. 4 pkt 20a- definicja społeczności szkolnej Wersja projektowana: „społeczności szkolnej - należy przez to rozumieć łącznie osoby, o których mowa w pkt 18,19 i 20;"	**Uwaga nieuwzględniona** Taka definicja byłaby zbyt szeroka i nieostra, ponieważ nie byłoby wiadome, czy w

			Propozycja alternatywna: „społeczności szkolnej - należy przez to rozumieć uczniów, ich rodziców lub opiekunów prawnych oraz nauczycieli, a także inne osoby stale uczestniczące w życiu szkoły lub placówki, zgodnie z jej statutem;”	skład takiej definicji wchodzi np. rodzeństwo ucznia albo jego dziadkowie, którzy odbierają go ze szkoły.
		art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO)	Art. 42 ust. 2 - definicja niespełniania obowiązku nauki Wersja projektowana: „nieusprawiedliwioną nieobecność w jednym miesiącu na co najmniej 50% [...] lub w roku szkolnym na co najmniej 25% [...]” Propozycja alternatywna: „nieusprawiedliwioną nieobecność w jednym miesiącu na co najmniej 50% [...] lub w roku szkolnym na co najmniej 25%, z wyłączeniem sytuacji, w których nieobecność została spowodowana ważnymi przyczynami zdrowotnymi, rodzinnymi lub losowymi, udokumentowanymi zgodnie z zasadami określonymi w statucie szkoły lub placówki;”	**Wyjaśnienie** Przewidziany wyjątek zawiera się już w podziale na obecności usprawiedliwione i nieusprawiedliwione. Przepis dotyczy tylko nieobecności nieusprawiedliwionych. Tryb, formę i termin usprawiedliwienia ma zaś zawierać statut szkoły lub placówki (art. 42b ust. 1 pkt 8 UPO).
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 3 UPO)	Art. 42a ust. 3 - zakres statutu szkoły Wersja projektowana: „W statucie szkoły [...] mogą zostać określone także prawa i wolności uczniowskie inne niż wymienione w ust. 1 i 2.” Propozycja alternatywna: „W statucie szkoły [...] mogą zostać określone także dodatkowe prawa i wolności uczniowskie, przy czym szkoła ma obowiązek uwzględnienia odmiennych potrzeb uczniów pełnoletnich, w szczególności w zakresie ich zgody na przetwarzanie danych, wyrażania opinii oraz udziału w działaniach szkoły niezależnie od stanowiska rodziców.”	**Uwaga nieuwzględniona** Alternatywna propozycja nie niesie za sobą żadnej merytorycznej zmiany, względem aktualnych przepisów projektu ustawy.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 3 UPO)	Brak odrębnego uregulowania statusu ucznia pełnoletniego. Brak tej regulacji może prowadzić do naruszeń autonomii ucznia pełnoletniego i jego praw osobistych. Dodanie zdania: „W statucie szkoły uwzględnia się również odrębny status ucznia pełnoletniego, w szczególności w zakresie zgody na przetwarzanie danych, wyrażania opinii oraz udziału w działaniach szkoły niezależnie od stanowiska rodziców.”	**Wyjaśnienie** Status ucznia pełnoletniego jest przewidywany przez poszczególne przepisy projektu, w szczególności w art. 3 (zmiany w USO).
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 4 UPO)	Art. 42c ust. 4 - ograniczenie udziału w wydarzeniach Środek ograniczenia udziału w wydarzeniach może być nadużywany i stosowany represyjnie. Konieczne jest zapewnienie proporcjonalności i przejrzystości przy stosowaniu środków wychowawczych. Wersja projektowana: „Dyrektor [...] może dodatkowo nałożyć na ucznia środek w postaci ograniczenia możliwości udziału w wydarzeniach [...]”	**Uwzględnienie innej uwagi** Uwzględnienie uwagi mogłoby doprowadzić do sytuacji, gdzie jednocześnie podmiotem opiniującym i rozpatrującym odwołanie byłoby to samo ciało (gdyby w szkole nie

			Propozycja alternatywna: „Dyrektor [...] może nałożyć na ucznia, w uzasadnionych przypadkach i po uprzednim zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, środek w postaci ograniczenia możliwości udziału w wydarzeniach szkolnych niezwiązanych z realizacją podstawy programowej. Ograniczenie to musi być proporcjonalne do naruszenia, uzasadnione na piśmie i nie może przekraczać okresu 3 miesięcy.”	działała rada szkoły). Wydłużyłoby też to procedurę, która jest projektowana w sposób celowo możliwie najbardziej odformalizowany. Uwzględniono inną uwagę, która wymaga opinii wychowawcy i specjalisty z zakresu działań psychologiczno-pedagogicznych.
		art. 1 pkt 3 (art. 42d UPO)	Art. 42d ust. 1-2 - Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich Brak określenia statusu prawnego, trybu powołania i kadencji Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich. Brak jasnego statusu może osłabić zaufanie do instytucji rzecznictwa i rodzić wątpliwości co do jej bezstronności. Wersja projektowana: „Przy ministrze właściwym do spraw oświaty i wychowania działa Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich [...]” Propozycja alternatywna: „Tworzy się Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, który działa jako niezależny organ, powoływany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania na pięcioletnią kadencję, spośród kandydatów wskazanych przez organizacje pozarządowe, środowiska uczniowskie i akademickie. Krajowy Rzecznik nie podlega bieżącemu nadzorowi ministra, a w wykonywaniu swoich zadań kieruje się zasadą niezależności i bezstronności.”	**Wyjaśnienie** Wszystkie te elementy są wskazane w dalszych przepisach projektu ustawy. Tryb powołania czy kadencja są określone w – odpowiednio – art. 42h oraz art. 42i UPO.
		OSR	ANALIZA OSR - ELEMENTY POZYTYWNE Zidentyfikowanie problemu - OSR słusznie wskazuje na brak jednolitych i gwarancyjnych rozwiązań dotyczących praw ucznia, nieskuteczność dotychczasowych mechanizmów oraz potrzebę ustawowej regulacji. Spójne z uzasadnieniem. Cel regulacji - jasno określony: systemowe uregulowanie praw i obowiązków uczniowskich oraz stworzenie niezależnego systemu rzecznictwa uczniowskiego. Wskazanie podmiotów objętych regulacją - zawiera rozsądnie zakreślony krąg adresatów: uczniowie, szkoły, organy prowadzące, minister, nowy Rzecznik. Zgodność z aktami prawa UE i Konstytucją RP - OSR wskazuje na brak kolizji i zgodność z obowiązującymi przepisami międzynarodowymi i konstytucyjnymi.	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za przedstawione stanowisko.
		OSR	Brak analizy skutków dla najmłodszych dzieci (przedszkola, klasy I-III) Problem: Projekt nie reguluje jednoznacznie, jak nowe przepisy będą stosowane do uczniów najmłodszych. OSR pomija ten aspekt całkowicie - brak skutków dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych, klas I-III.	**Wyjaśnienie** Brak tej analizy wynika z tego, że uczniów klas I-III

			Rekomendacja: Uzupełnić OSR o ocenę, czy i w jaki sposób projekt będzie miał zastosowanie do tych grup - np. czy będą objęte systemem rzecznictwa i procedurami dyscyplinarnymi.	projektowane przepisy obejmą w takim samym wymiarze, jak pozostałych uczniów, z wyjątkami wskazanymi w przepisach szczegółowych. Co do przedszkoli, nie są one objęte zakresem tego projektu, jako że nie zostały one wymienione w hipotezach poszczególnych przepisów (zaczynają się one od art. 2 pkt 2, a przedszkola są wskazane w art. 2 pkt 1 UPO).
		OSR	Zaniżona ocena kosztów wdrożenia Krajowego Rzecznika i struktury terenowej Problem: Koszty wdrożenia systemu rzecznictwa uczniowskiego oszacowano bardzo ogólnie i prawdopodobnie zbyt nisko (3,5 min zł na etapie uruchomienia; 5,5 min zł rocznie). Pominięto m.in.: •etaty w szkołach/gminach/powiatach, •szkolenia dla rzeczników, •koszty procedur skargowych i odwoławczych, •obsługę prawną. Rekomendacja: Dokonać szczegółowego oszacowania na poziomie gmin, powiatów i województw oraz oszacować rzeczywiste potrzeby kadrowe i lokalowe.	**Wyjaśnienie** Nie jest możliwe oszacowanie kosztów na poziomie JST, ponieważ nie da się określić, w ilu JST organy rzecznikowskie zostaną powołane. Co do potrzeb kadrowych: są one określone w OSR w taki sposób, że na poziomie krajowym planuje się 10-etatową obsługę KRPU, a na niższych szczeblach nie planuje się tworzyć dodatkowych etatów do obsługi, wykorzystując aktualne zasoby kadrowe. Potrzeby lokalowe zaś nie wystąpią, ponieważ organy rzecznikowskie będą korzystały z zasobów lokalowych organów ich obsługujących (szkoła, urząd gminy/starostwo powiatowe, kuratorium oświaty, MEN).
		OSR	Brak oceny skutków dla JST (szczególnie gmin) Problem: OSR nie wskazuje, jak obowiązki dotyczące powoływania rzeczników na poziomie gmin i powiatów wpłyną na lokalne budżety, kadry i organizację systemu oświaty. Brakuje analizy wpływu na:	**Wyjaśnienie**

			•strukturę organizacyjną urzędów JST, •potrzebę zmian w statutach szkół i regulaminach organów prowadzących. Rekomendacja: Uzupełnić OSR o ocenę wpływu na JST (organizacyjnego, kadrowego, budżetowego).	Nie jest możliwe oszacowanie kosztów oraz zmian na poziomie JST, ponieważ nie da się określić, w ilu JST organy rzecznikowskie zostaną powołane.
		OSR	Brak analizy ryzyk prawnych i organizacyjnych Problem: OSR nie identyfikuje ryzyka dublowania kompetencji Krajowego Rzecznika z Rzecznikiem Praw Dziecka, kuratorami oświaty czy organami prowadzącymi. Rekomendacja: Dodać rozdział nt. potencjalnych konfliktów kompetencyjnych i środków ich zapobiegania (np. porozumienia międzyinstytucjonalne, ustalanie procedur współpracy).	**Wyjaśnienie** Ryzyko to jest zidentyfikowane w pkt 1 OSR, przy jednoczesnym wskazaniu argumentów za stworzeniem nowej struktury rzecznikowskiej.
		OSR	Brak informacji o ewaluacji i miernikach skuteczności regulacji Problem: OSR nie zawiera propozycji mierników, które pozwolą monitorować efektywność nowego systemu (np. liczba zgłoszeń, czas reakcji, liczba wygranych spraw przez uczniów). Rekomendacja: Wprowadzić mierzalne wskaźniki efektywności, np.: •średni czas rozpatrzenia skargi ucznia, •liczba rozpatrzonych spraw przez Rzecznika, •odsetek decyzji zmienionych w postępowaniu odwoławczym.	**Wyjaśnienie** Mierniki są wskazane w pkt 12 OSR.
6.08.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	Jako Polak i przedstawiciel organizacji pozarządowej wspierającej system oświaty, w temacie zmian Ustawy – Prawo oświatowe dotyczących zakazu wnoszenia telefonów komórkowych do szkół, uważam, że jeśli miałby istnieć taki zakaz, to wyłącznie gdyby obowiązywał każdego człowieka niezależnie od jego wieku, czyli nauczycieli i dyrekcję tak samo jak uczniów. Albo nauczamy równości wobec prawa od najmłodszych lat, albo tworzymy system patologii, gdzie są uprzywilejowani i zobowiązani im posłuszeństwo poddani.	**Wyjaśnienie** Nie planuje się wprowadzać w tym projekcie takiego zakazu. Będzie to każdorazowo wewnętrzna decyzja szkoły lub placówki oświatowej. Projektodawca nie planuje ingerować w autonomię szkół i placówek oświatowych w tym zakresie.
		Uwaga ogólna	Kolejna zaś sprawa, to wolność człowieka, podstawowe prawa człowieka, wymagają całkowitego zniesienia kar administracyjnych w celu przymuszenia do realizacji obowiązku szkolnego. Szkoła ma zachęcać do siebie, a nie zmuszać. Przymus jest coraz słabszym motywatorem jakichkolwiek aktywności. Polityka Miłości nie może operować z poziomu przymusu i zastraszania.	**Wyjaśnienie** Zaproponowana uwaga leży poza zakresem projektu ustawy. Projekt ten nie zmienia regulacji w zakresie przymuszania do wypełniania obowiązku szkolnego, jedynie

				modyfikując próg frekwencyjny.
6.08.2025	Fundacja AutismTeam	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 13 UPO)	Częstym problemem polskich szkół jest brak realizacji zaleceń zawartych w OKS, IPETi WOPFU oraz naruszanie godności uczniów i uczennic, w tym publiczne piętnowanie popełnionych błędów, omawianie z rodzicami słabych stron ucznia/uczennicy w jego/jej obecności i przy osobach postronnych czy niestosowne komentarze na forum klasy. Proponowane zapisy pozwoliłyby skuteczniej wspierać potrzeby i zadbać o poszanowanie godności osób uczniowskich. Proponowane brzmienie: Art. 42a. 1.13) 13) jawnego, sprawiedliwego, umotywowanego i obiektywnego oceniania postępów w nauce i zachowania ucznia, z poszanowaniem godności i indywidualnej sytuacji ucznia oraz uwzględnieniem zapisów zawartych w Indywidualnym Programie Edukacyjno- Terapeutycznym (IPET) i innych dokumentach wspierających uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Inicjatywy Nasz Rzecznik** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 UPO)	Uzupełnienie Art. 42a 1. o 19), podkreślający prawo uczniów/uczennic do otrzymania wsparcia ze strony szkoły w przypadku trudnych okoliczności życiowych oraz 20), podkreślający prawo uczniów i uczennic z niepełnosprawnością mi do dostępności. Proponowane brzmienie: Art. 42a. 1. 19) obligatoryjnego wsparcia szkoły w przypadku dłuższej nieobecności spowodowanej stanem zdrowia, żałobą bądź innymi trudnymi okolicznościami życiowymi; 20) pełnej dostępności, by móc bez przeszkód realizować obowiązek szkolny, w rozumieniu Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami i innych aktów prawnych.	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Inicjatywy Nasz Rzecznik** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 UPO	Przesłanki dyskryminacji powinny być rozszerzone o stan zdrowia, sytuację materialną i tożsamość płciową, która nie jest tożsama z orientacją seksualną. Religia i wyznanie dublują tę samą przesłankę. Proponowane brzmienie: Art.42a. 2. 2) od dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, wygląd, niepełnosprawność, stan zdrowia, sytuację materialną, rasę, ~~religię [poniżej wyznanie],~~ narodowość, przekonania polityczne, pochodzenie etniczne, wyznanie albo jego brak, tożsamość płciową i orientację seksualną;	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Inicjatywy Nasz Rzecznik** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 10 UPO)	Względy stylistyczne. Proponowane brzmienie: Art. 42a. 2.10) szanować prawa autorskie ~~cudzyc-h~~ utworów innych osób.	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Inicjatywy Nasz Rzecznik** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Należy zmienić opresyjne, nieprzystające do idei podmiotowości ucznia słowo „kary" na „środki wychowawcze", które eksponują wychowawczą rolę szkoły. Art. 42c. 3. ~~Karami dla uczniów są^~~ Środkami wychowawczymi są: [1 analogicznie wszędzie, gdzie jest mowa o karach dla uczniów.]	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Inicjatywy Nasz Rzecznik** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi

			4. W przypadku wymierzenia kary, o której zastosowania środka wychowawczego, o którym [1 analogicznie wszędzie, gdzie jest mowa o wymierzaniu kar uczniom.]	
		art. 1 pkt 3 (art. 42h ust. 2 pkt 4 UPO)	Należy rozszerzyć zapis Art. 42h. 2. 4) o wymóg niedopuszczenia się w przeszłości naruszeń praw ucznia bądź studenta uczelni wyższej. Przy wyborze na tak ważne stanowisko nie można jedynie uwzględniać obecnej sytuacji, ale trzeba wziąć pod uwagę całą historię zawodową kandydata/tki. Krajowym Rzecznikiem nie może być osoba, która w zawodowej przeszłości dopuszczała się naruszeń praw uczniowskich bądź studenckich. Art. 42h. 2. Na stanowisko Krajowego Rzecznika może być powołana osoba, która spełnia łącznie następujące kryteria: 4) nie była karana karą dyscyplinarną, oraz nie toczy się przeciwko niej postępowanie dyscyplinarne i w przeszłości nie dopuściła się naruszeń praw ucznia bądź studenta uczelni wyższej;	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Inicjatywy Nasz Rzecznik** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi
		art. 1 pkt 3 (art. 42h UPO)	Art. 42h. należy poszerzyć o konieczność przedstawienia przez kandydata/tkę na urząd Krajowego Rzecznika swojej koncepcji pełnienia urzędu. Dla zapewnienia pełnej transparentności i dbając o uwzględnienie głosu młodych ludzi (w myśl zasady „Nic o nas, bez nas!") należy też wprowadzić wymóg wysłuchania publicznego kandydata/tki na tak ważny urząd, z możliwością zadawania pytań przez przedstawiciel(k)i osób uczniowskich i gremiów zrzeszających młodych ludzi. Proponowane: 10)nie posiada przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku kierowniczym; 11)podczas postępowania konkursowego przedstawi swoją wizję sprawowania urzędu; 12)wyraża zgodę na wysłuchanie publiczne w toku postępowania z udziałem przedstawicieli/ek osób uczniowskich, rad młodzieżowych, Parlamentarnego Zespołu ds. Młodzieży i innych gremiów zrzeszających dzieci i młodzież.	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Inicjatywy Nasz Rzecznik** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi
		art. 1 pkt 3 (art. 42n ust. 2 pkt 2 lit. c UPO)	Cenne doświadczenia można zdobywać też w pracy w administracji publicznej na stanowisku związanym z ochroną praw uczniowskich. Proponowane brzmienie: Art. 42n. 2. Na stanowisko Wojewódzkiego Rzecznika może zostać powołana osoba, która: 2) c) co najmniej dwuletni staż pracy w urzędzie organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołami i placówkami lub w urzędzie organu prowadzącego szkoły lub placówki na stanowisku związanym z organizacją pracy szkół i placówek lub w urzędzie centralnym/ administracji publicznej na stanowisku związanym z ochroną praw uczniowskich lub	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Inicjatywy Nasz Rzecznik** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi
		art. 1 pkt 3 (art. 42n ust. 2 UPO)	Analogicznie do wymogów rekomendowanych powyżej przy powoływaniu Krajowego Rzecznika. 4) cieszy się nieposzlakowaną opinią i w przeszłości nie dopuścił się naruszeń praw ucznia bądź studenta uczelni wyższej; 5)podczas postępowania rekrutacyjnego przedstawi swoją wizję sprawowania funkcji Wojewódzkiego Rzecznika.	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Inicjatywy Nasz Rzecznik** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi

		art. 1 pkt 3 (art. 42q ust. 4 UPO)	Organizowanie i prowadzenie dyżurów powinno być obowiązkiem, nie wyborem Szkolnego Rzecznika, stąd należy zapisać ten wymóg jako Art. 42q. 4. 7), skreślając go z Art. 42r. 1. 6) Szkolny Rzecznik może: ~~6) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowano i prowadzone stacjonarne lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.~~ Proponowane brzmienie: Art. 42q. 4. Do zadań Szkolnego Rzecznika należy: 7) organizowanie i prowadzenie dyżurów umożliwiających uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomoc w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury są organizowane i prowadzone stacjonarne lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Inicjatywy Nasz Rzecznik** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi
		art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 5 UPO)	Ustawa nie powinna kwotowo określać wynagrodzenia, które z czasem trzeba przecież waloryzować. Należy zapisać je jako odpowiednią do zakresu obowiązków część wynagrodzenia brutto np. nauczyciela mianowanego. Kwota powinna uwzględniać ww. obowiązkowo pełnione dyżury. Proponowane brzmienie: Art. 42s. 5. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania może określić, w drodze rozporządzenia, wynagrodzenie przysługujące nauczycielowi za zajmowanie stanowiska Szkolnego Rzecznika oraz wysokość tego wynagrodzenia, uwzględniając charakter zajmowanego stanowiska opierającego się na wrażliwości społecznej, zaufaniu i znajomości przepisów prawa, a także że miesięczna wysokość wynagrodzenia nie może wynosić więcej niż 300 zł % wynagrodzenia brutto nauczyciela mianowanego.	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Inicjatywy Nasz Rzecznik** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi
		art. 1 pkt 4 (art. 68 UPO)	Analogicznie do wcześniejszych uwag o karach. Proponowane brzmienie: w art. 68 ust. 2-3a otrzymują brzmienie: „2. Dyrektor szkoły lub placówki skreśla, w drodze decyzji, ucznia z listy uczniów: 1) z powodu wymierzenia kary, o której mowa zastosowania środka wychowawczego, o którym mowa w art. 42c ust. 3 pkt 5; 2) w przypadkach, o których mowa w rozdziale 3a ustawy o systemie oświaty. 3) W uzasadnionych przypadkach, w szczególności w razie wymierzcRła-kary, o której mowa zastosowania środka wychowawczego, o którym mowa w art. 42c ust. 3	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Inicjatywy Nasz Rzecznik** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi
		art. 1 pkt 8 (art. 85 UPO)	Brak wymogu tworzenia samorządów uczniowskich w szkołach specjalnych i innych placówkach szkolnych dla uczniów i uczennic z niepełnosprawnością mi i specjalnymi potrzebami edukacyjnymi narusza ich podmiotowość i zasadę równego traktowania; nie uczy sprawczości i zniechęca do partycypacji publicznej	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Inicjatywy Nasz Rzecznik** z

			Proponowane brzmienie: Art. 85 5. 2) d) ust. 8 otrzymuje brzmienie: ~~„8. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania ek feśli, w drodze rozporządzenia, t ypy i rodzaje szkół oraz rodzaje placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego ze względu na konieczność stosowania w szkole lub placówce specjalnej organizacji nauki i metod pracy, a także ze względów wychowawczych, opiekuńczych i resocjalizacyjnych.~~ [Skreślić proponowany zapis i zastąpić go zapisem: „Wprowadza się wymóg tworzenia samorządu uczniowskiego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych specjalnych oraz innych rodzajach placówek edukacyjnych dla uczniów z niepełnosprawnościam i”	uwagi na tożsame brzmienie uwagi
		art. 1 pkt 13 (art. 172 ust. 3a UPO)	Analogicznie do powyższych uwag o karach. Proponowane brzmienie: w art. 172 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu: „3a. Dyrektor szkoły lub placówki niepublicznej nie może skreślić ucznia objętego obowiązkiem szkolnym z listy uczniów. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności w razie ~~wymierzenia kary, o której mowa~~ zastosowania środka wychowawczego, o którym mowa w art. 42c ust. 3 pkt 4, uczeń ten, na wniosek dyrektora szkoły lub placówki, może zostać przeniesiony przez kuratora oświaty do innej szkoły.”.	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Inicjatywy Nasz Rzecznik** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi
6.08.2025	Osoba fizyczna	Uwaga ogólna	Rzecznik praw ucznia często przekracza swoje kompetencje, uznając, że bezwzgledna racja ucznia, a nie sprawiedliwość i prawo są ważne (uczeń unika sprawdzianów, nie przychodząc wyłącznie na dany przedmiot, a wg rpu może tak postępować, widocznie ma powód; autentyczna wypowiedź rpu: Pani wie, kim ja jestem?!!!)	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za wyrażone obawy i wskazuje, że każdy organ władzy publicznej musi działać i na podstawie prawa, i w jego granicach (art. 7 Konstytucji RP).
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 8 UPO)	Usprawiedliwianie nieobecnosci ucznia: rodzic zawsze usprawiedliwi, podając błahy powodzenia, np. 30 razy źle się czuła, a nauczyciel nie ma prawa tego podważyć.	**Wyjaśnienie** Z uwagi na to, że usprawiedliwienia nieobecności są dokonywane powszechnie, bez wskazywania powodu, proces usprawiedliwiania nieobecności staje się nieco „fikcyjny”. Dlatego zasadne jest wymaganie wskazywania powodu, który będzie ograniczał praktykę, o której mowa w poprzednim zdaniu.

				Same oświadczenia wskazujące powody nieobecności nie mają natomiast „statusu dokumentu urzędowego, stąd też mogą podlegać ocenie dyrektora szkoły czy nauczyciela (wychowawcy)" (zob. Odpowiedź na interpelację nr 10041 z 17 czerwca 2025 r.). Nie jest to w żadnym razie wkraczanie w prywatne życie rodzin i dzieci. Projektowane przepisy, w ślad za uwagami Ministra Cyfryzacji, zostały zmienione w taki sposób, że zapewniona zostanie ochrona danych wrażliwych poprzez brak konieczności ich przedstawiania szkole. Intencją tego przepisu jest ogólne wskazanie powodu, bez obligowania do wskazywania nadmiernych szczegółów/danych wrażliwych.
		Uwaga ogólna	Opinie i orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznych to najczęściej kopiuj-wklej, nawet nie zmienia się płci, np. o chłopcu w formie żeńskiej; opinie są produkowane w dziesiatkach-setkach, np. Na 520 uczniow w szkole ponad 300 ma stwierdzone dysfunkcje. Proszę podać instrukcje, jak w takich warunkach prowadzić lekcje. Kolejna sprawa: uczeń nie wykazuje żadnych odstępstw od tzw. normy, a rodzic mówi: I tak mu załatwię opinię/orzeczenie. I zalatwia. Uczę dane osoby przez 4-5 lat, pracują sprawnie, a nagle przed maturą 20 uczniów na 30 przynosi zaświadczenie uprawniające do wydłużenia czasu. Wniosek: Proszę wykorzystac nasze doświadczenia, nie tworzyć czegoś oderwanego od realiów szkoły.	**Wyjaśnienie** Opinie i orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznych leżą poza zakresem projektowanej ustawy. Spostrzeżenia w tym zakresie można kierować do Resortu w ramach potencjalnych lub trwających konsultacji publicznych projektu rozporządzenia

				Ministra Edukacji w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (nr z wykazu: 86).
6.08.2025	Osoba fizyczna	Uwaga ogólna	Ogólnie edukacja w Polsce jest w coraz gorszym stanie, jak kończyłam szkołe podstawową w 1990 roku to był tzw. wyż demograficzny i było nas w klasie ok 30 osób, mój syn ur. w 2006, drugi w 2016 - nie było wtedy żadnego wyżu i też sa klasy po prawie 30 osób, gdzie ogólem w szkołach jest mniej uczniów. Nie widzę tu żadnego postępu, poziom wiedzy nauczycieli jest tez na niskim poziomie, brak jest szkól przygotowujących do tego zawodu - jak kiedys np. Studium Nauczycielskie oraz Nauczycielskie Kolegia. Teraz nauczyciele tylko zajmują się awansem i papierkologią, żeby awans zrobić. W tak licznych klasach nie ma czasu na powtórki i utrwalanie programu tylko się "leci" z rozkładem. Dlatego też tak duzo dzieci uczęszcza na tzw. korki, bo nauczyciel nie jest w stanie 30 dzieciom podczas jednej godz. wytłumaczyć czy przepytać z danego działu. Zaniedbania są od lat i zawsze robi się oszczędności na edukacji, albo robi się reformy, które wprowadzają tylko chaos i nic poza tym z tego nie wynika.	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za przedstawione spostrzeżenia. Brak jest tu jednak uwagi, do której mógłby się on odnieść.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	Telefony powinny być absolutnie zakazane w szkołach, uczeń ma się skupić na nauce, a nie na tym co się dzieje w sieci. Bierzecie do konsultacji róznych specjalistów, ale efektów żadnych. Prace domowe też powinny być, bo to utrwala materiał, albo powinna być nauka w szkołach do godz. 16 tak jak jest w Europie Zach. - dzieci wychodza ze szkoły o jednej porze i rodzice nie maja probl;emów kto ii kiedy ma je odebrac i nie musza wydawac pieniędzy na opłacanie nianiek. Jest bardzo dużo do zrobienia w tej kwestii i tego nie da sie opisac w jednym mailu.	**Wyjaśnienie** Projekt ustawy zakłada, że szkoła będzie mogła wewnętrznie zdecydować, czy zakaże lub ograniczy urządzeń elektronicznych, czy nie. Projektodawca nie planuje ingerować w jej autonomię. Pozostałe uwagi leżą poza zakresem projektu ustawy.
7.08.2025	Osoba fizyczna	Uwaga ogólna	Nazwy funkcji zasadniczo zapisujemy w polszczyźnie od małych liter. Dotyczyłoby to zarówno formuły zapisu w ustawie szkolnego, jak i wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich. Fakt, że istniejące już w polskim systemie prawnym nazwy: Rzecznik Praw Obywatelskich oraz Rzecznik Praw Dziecka zapisujemy od dużych liter, argumentujemy nie tylko ustanowieniem czy obecnością tych organów w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Art. 72 i n., Art. 208 i n.), lecz także jednostkowością, a nawet jedynością tychże funkcji. Nazwy urzędów jednoosobowych przytaczane w tekstach aktów prawnych stanowią więc wyjątek od reguły językowej (primus inter pares). Zapis: Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich - biorąc pod uwagę podległość tego organu ministrowi właściwemu ds. oświaty i wychowania - także budzi pewną wątpliwość (ma to być przecież funkcja pełniona w Ministerstwie Edukacji Narodowej). Odnośnie do szkolnych, miejskich, gminnych, powiatowych oraz wojewódzkich rzeczników (organów niejednoosobowych, ale niejako zsieciowanych i podległych w hierarchii organów ochrony praw i	**Uwaga uwzględniona częściowo**, czyli w zakresie organów rzecznikowskich na szczeblach: szkoły, gminy/powiatu i województwa. Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich jako organ jednoosobowy i centralny winien zachować pisownię wielkimi literami tak jak RPO, RPD czy Rzecznik Praw Pasażera Kolei.

			wolności uczniów), powinniśmy raczej zastosować pisownię małymi literami. Mamy przecież nauczyciela-bibliotekarza bądź nauczyciela, który może pełnić w szkole lub placówce funkcję pedagoga albo doradcy zawodowego. Dużą literę w takich przypadkach zastosujemy w przypadku, w którym zwracamy się do takich osób na piśmie. Tu - zgodnie z zasadami grzeczności językowej. Por.: prezydent, premier, minister, marszałek, generał, major, prezes, dyrektor; marszałek województwa mazowieckiego Jan Kowalski, sekretarz stanu Adam Kowalski itp.	
7.08.2025	Społeczne Towarzystwo Oświatowe	art. 1 pkt 3 (rozdz. 2a UPO)	Projekt ustawy wprowadza nowy rozdział 2a, zatytułowany „Prawa, wolności i obowiązki uczniowskie oraz organy ochrony praw i wolności uczniowskich”, w którym zawarto obligatoryjny katalog praw, wolności i obowiązków uczniowskich. W statucie szkoły będzie można poszerzyć katalog praw i wolności uczniowskich, natomiast nie będzie możliwe rozszerzenie katalogu obowiązków uczniowskich. W rozdziale tym wskazano także tryb wymierzania kary przez dyrektora szkoły, której najbardziej dotkliwy rodzaj (w przypadku uczniów objętych obowiązkiem szkolnym – wystąpienie z wnioskiem do kuratora oświaty o przeniesienie do innej szkoły, a w przypadku uczniów nieobjętych obowiązkiem szkolnym – skreślenie z listy uczniów) będzie musiała zaopiniować rada szkoły, a zgodę na jej zastosowanie będzie musiała wyrazić rada pedagogiczna. Projekt ustawy przewiduje również wprowadzenie instytucji rzecznika ucznia, działającego na poziomie krajowym, wojewódzkim, lokalnym i szkolnym, którego zadaniem będzie m.in. rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich. Społeczne Towarzystwo Oświatowe pragnie zauważyć, iż tego typu regulacje są sprzeczne z art. 172 ust. 2 pkt 5 ustawy – Prawo oświatowe, zgodnie z którym prawa i obowiązki uczniów szkół niepublicznych oraz tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw uczniów powinny zostać określone w statucie szkoły niepublicznej, nadawanym przez jej organ prowadzący. Stąd też przepisy rozdziału 2a powinny mieć zastosowanie wyłącznie do szkół i placówek publicznych. Niezależnie od powyższego, nasz niepokój budzi bardzo rozbudowany fragment dotyczący karania uczniów, w którym pojawiają się określenia kodeksowe typu: domniemanie niewinności, udowodnienie winy itp. Zwracamy uwagę na to, że nauczyciele i dyrektorzy zajmują się wychowywaniem, nie karaniem. Nie mają odpowiednich kompetencji do zbierania dowodów winy i nie jest jasne, na czym ma polegać jej udowadnianie. Uważamy, że metody wychowania uczniów, w tym ich dyscyplinowania, powinny być ustalane przez szkoły, być może wedle wytycznych MEN, a nie regulowane ustawą. Proponowane brzmienie: Art. 42t. Przepisy art. 42a-42s nie dotyczą szkół i placówek publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne oraz szkół i placówek niepublicznych.	**Uwaga nieuwzględniona** Celem projektowanej regulacji jest, by zapewnić ogólnopolskie minimum (standard) katalogów praw i obowiązków uczniowskich. Z tego względu muszą nimi być objęte również i szkoły niepubliczne, w tym społeczne. Przepis art. 172 ust. 2 pkt 5 UPO zostanie dostosowany do procedowanych zmian. Co do karania, trzeba zauważyć, że jest to postępowanie ostateczne, stosowane dopiero wtedy, gdy „zwykłe” środki oddziaływania wychowawczego (a po uwzględnieniu innej uwagi: działania wychowawcze) okażą się nieskuteczne. Rzadkie będzie zatem korzystanie z tej procedury. Taka procedura wymaga jednak zagwarantowania ochrony prawnej ucznia, przeciwko któremu toczy się postępowanie o ukaranie. Projektodawca zatem musiał je przewidzieć, przy jednoczesnym zaprojektowaniu procedury

				karania możliwie najmniej sformalizowanej.
		art. 1 pkt 9 (art. 87 UPO)	Projekt ustawy wprowadza obowiązek funkcjonowania w szkołach, także niepublicznych, rad szkół i samorządów uczniowskich, o czym świadczy proponowana zmiana w art. 87 ustawy – Prawo oświatowe. Społeczne Towarzystwo Oświatowe nie widzi uzasadnienia dla tworzenia tak nazwanych organów w prowadzonych przez siebie szkołach. Szkoły Społecznego Towarzystwa Oświatowego są szkołami społecznymi, rodzice uczniów działają w organach prowadzących te szkoły, wchodząc w skład ich władz, co daje im bezpośredni wpływ na sprawy związane z działalnością szkoły. Uczniowie i nauczyciele także posiadają własne organy, funkcjonujące pod różnymi nazwami i posiadające różnorodne kompetencje. Dzieje się tak w oparciu o art. 172 ust. 2 pkt 3 ustawy – Prawo oświatowe, który nakazuje określić w statucie szkoły niepublicznej funkcjonujące w niej organy szkoły wraz z zakresem ich zadań. Wprowadzenie organów szkoły identycznych z tymi, które funkcjonują w szkołach publicznych, upodobni szkoły niepubliczne do publicznych, a w efekcie ograniczy różnorodność oferty edukacyjnej w naszym kraju. Biorąc powyższe pod uwagę Społeczne Towarzystwo Oświatowe postuluje odstąpienie od zmian w art. 87 ustawy – Prawo oświatowe i pozostawienie go w obecnym brzmieniu. Pragniemy w tym miejscu dodać, że projektodawca nie uzasadnia w żaden sposób wprowadzenia proponowanych przez siebie zmian w odniesieniu do szkół niepublicznych. Uzasadnienie ogranicza się jedynie do stwierdzenia w odniesieniu do obligatoryjnego utworzenia rady szkoły, iż projektodawca dostrzega dużą wartość W tym, że w szkole będzie działało gremium, w którym w równej liczbie zasiadają: uczniowie, rodzice i nauczyciele. Kwestia przymusowego tworzenia w niepublicznych szkołach rad szkół i samorządów uczniowskich nie została w ogóle uzasadniona, co pozostaje w sprzeczności z zasadami przyzwoitej legislacji. Proponowane brzmienie: Art. 87. Przepisy art. 80-83, art. 84 ust. 1-4, 6 i 7, art. 85 i art. 86 nie do-tyczą szkół i placówek publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne oraz szkół i placówek niepublicznych.	**Wyjaśnienie** Założeniem demokracji jest to, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność oraz brać odpowiedzialność za decyzje mające wpływ na całą społeczność. Nauczy to zatem również i sprawczości. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów. Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele

				kompetencji (nie tworzy się nowego ciała, ono już jest obecne w ustawie). Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028.
		art. 1 pkt 13 (art. 172 UPO)	Zaproponowane dodanie ust. 3a w art. 172 godzi w podstawy funkcjonowania szkół niepublicznych i swobodę zawierania umów o świadczenie usług edukacyjnych przez rodziców z takimi szkołami. Zgodnie z art. 70 ust. 3 Konstytucji RP rodzice mają zagwarantowaną wolność wyboru dla swojego dziecka szkoły innej niż publiczna. W orzecznictwie istnieje ugruntowany pogląd (wyrok SN z 9 listopada 2001 r. sygn. III RN 149/00), iż w przypadku, gdy rodzice nie wywiązują się wobec szkoły niepublicznej z przyjętego na siebie obowiązku opłaty kosztów nauki świadczonej na rzecz ich dziecka, dyrektor szkoły nie jest związany ograniczeniem wynikającym z art. 39 ust. 2a usta-wy o systemie oświaty (obecnie art. 68 ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe) i może podjąć decyzję o skreśleniu dziecka z listy uczniów szkoły. Wprowadzenie przepisu uniemożliwiającego skreślenie ucznia objętego obowiązkiem szkolnym z listy uczniów, przewidującego jedynie możliwość prze-niesienia ucznia przez kuratora oświaty do innej szkoły w przypadku uznania, iż zachodzi uzasadniony przypadek, spowoduje nieuprawnioną ingerencję w	**Uwaga uwzględniona** Zmiana w art. 172 ust. 3a UPO została wykreślona w całości z projektu.

			stosunek prawny zawierany przez rodziców z organem prowadzącym szkołę niepubliczną. Uprawnienie zawarte w art. 172 ust. 2 pkt 5 ustawy, nakazujące określenie w statucie przypadków, w których uczeń może zostać skreślony z listy uczniów, stanie się w rzeczywistości iluzoryczne. Trudno sobie przy tym wy-obrazić sytuację, w której – mimo zaistnienia określonych w statucie przesłanek skreślenia – szkoła będzie musiała nadal realizować umowę edukacyjną, nierzadko ponosząc przy tym obciążenia finansowe, jeśli kurator uzna, że nie zachodzą uzasadnione powody do przeniesienia do szkoły publicznej. Jednocześnie Społeczne Towarzystwo Oświatowe pragnie zwrócić uwagę na dosyć powszechne w judykaturze stanowisko, zgodnie z którym skuteczne rozwiązanie umowy o świadczenie usług edukacyjnych powoduje, że nie jest konieczne dodatkowe skreślenie z listy uczniów w trybie decyzji administracyjnej. Wynika to z tego, iż stosunek prawny umowy o świadczenie usług edukacyjnych, jako stosunek cywilnoprawny, jest pierwotnym stosunkiem prawnym wobec administracyjnoprawnego stosunku realizowania obowiązku szkolnego dziecka w szkole niepublicznej. Jego istnienie uzależnione jest od ważnej umowy łączącej strony (wyrok NSA z 14.10.2015 r. sygn. I OSK 2098/15). Zatem w przypadku rozwiązania umowy droga administracyjna jest niedopuszczalna, a właściwą drogą dochodzenia roszczeń jest postępowanie przed sądem cywilnym. Przyjęcie trybu administracyjnego powodowałoby, że organ II instancji mógłby orzec o przywróceniu ucznia do szkoły, co w przypadku stosunku prawnego opartego na swobodzie zawierania umów stanowiłoby nieuprawnioną ingerencję w tę swobodę.	
7.08.2025	Prezes Śląskiego Stowarzyszenia Mediatorów Rodzinnych	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Uprzejmie dziękuję za możliwość przedstawienia naszej propozycji zapisów, dotyczących utworzenia rzecznika praw ucznia i mamy nadzieję, że zostaną one uwzględnione w projektowanej ustawie. Według nas konieczne jest nadanie Rzecznikowi Praw Ucznia pewnej autonomii, a co za tym idzie oddzielenie go od Kuratoriów Oświaty, które postrzegane są jako organy kontrolujące i często upolitycznione. Warto byłoby umiejscowić Rzeczników np. przy wydziałach oświaty organów samorządowych oraz zapewnić poufność procedowanych spraw. Zdecydowanie priorytetowe miejsce w procedurach skargowych powinna zająć mediacja, jako najlepsze narzędzie zapewniające m. in. właśnie poufność i bezstronność i takie te wykształcenie Rzecznik Praw Ucznia powinien posiadać, również jako osoba, która powinna wzbudzać zaufanie i czuwać nad prawidłowością procedur, dotyczących uczniów. Oferujemy swoja gotowość do współpracy w powyższej materii.	**Uwaga nieuwzględniona** Zaproponowane rozwiązanie rodziłoby kilkadziesiąt razy większe koszty dla sektora finansów publicznych, a w myśl uwag zgłaszanych przez Ministra Finansów trzeba brać pod uwagę zasadę ograniczania wydatków publicznych, w szczególności w obliczu obowiązującej procedury nadmiernego deficytu. Nie jest zatem celowe przenosić organy rzecznikowskie z kuratoriów oświaty do JST, ponieważ jest ich o wiele więcej. Co do mediacji, rzecznicy wszystkich szczebli zostali

				wyposażeni w narzędzia mediacyjne i będą mogli z nich korzystać.
7.08.2025	Europejskie Centrum Motoryzacji	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	w nawiązaniu do przedstawionego projektu ustawy chcielibyśmy uprzejmie wskazać w imieniu Eksperckiego Centrum Motoryzacji, iż brakuje w nim zawarcia w zakresie zadań Rzecznika Uczniów monitorowania przestrzegania jego praw również w miejscu odbywania praktyk - praktycznej nauki zawodu - np w zakładach pracy	**Uwaga uwzględniona** Zadanie to zostanie dodane, ale tylko w przypadku realizacji praktycznej nauki zawodu na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu (tj. tam, gdzie organizatorem tej praktycznej nauki jest szkoła). W przypadku realizacji praktycznej nauki zawodu, której organizatorem jest pracodawca (umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego – młodociany pracownik) należy wziąć pod uwagę, że nadrzędnymi przepisami w tym zakresie będą przepisy prawa pracy. Należy również podkreślić, że zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz.U. z 2024 r. poz. 1712, z późn. zm.) nadzór i kontrola przestrzegania przepisów prawa pracy w szczególności związanych z zatrudnianiem młodocianych pracowników sprawuje Państwowa Inspekcja Pracy.
		art. 1 pkt 2 (art. 42	W art. 42.ust 2 - również brakuje wzmianki, że uczeń poza nieobecnościami w szkole może je również mieć w miejscu odbywania praktyk PNZ - tam również odbywa się nauka	**Uwaga nieuwzględniona**

		ust. 2 UPO)		Nieobecności w miejscu odbywania praktycznej nauki zawodu w przypadku ucznia będącego młodocianym pracownikiem są materią prawa pracy, a nie prawa oświatowego.
		Uwaga ogólna	Brakuje "przypomnienia" uczniom odbywającym praktyki, że w miejscu ich przeprowadzania oni również mają swoje prawa ale również i obowiązki - często dla nich nowe a jeszcze częściej niezrozumiałe (np. usprawiedliwienie na podstawie L4 a nie "kartki od rodzica")	**Wyjaśnienie** Przepisy o praktycznej nauce zawodu nie regulują kwestii usprawiedliwienia nieobecności na zajęciach w szkole, zagadnienie to wynika z ogólnych przepisów o obowiązkach uczniowskich (dot. art. 99, w opiniowanym projekcie art. 42b UPO). Artykuł 33 ust. 1 UPO określa, że rodzice dziecka podlegającego obowiązkowi nauki, są obowiązani do zapewnienia regularnego uczęszczania dziecka na zajęcia. Jednocześnie, zgodnie z art. 92 KRiO, dziecko pozostaje aż do pełnoletności pod władzą rodzicielską. Zatem to rodzice (opiekunowie prawni) są odpowiedzialni za regularne uczęszczanie dziecka na zajęcia szkolne i jedynie im przysługuje możliwość usprawiedliwienia nieobecności dziecka na tych zajęciach.

				Ponadto zgodnie z § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu praktyczna nauka zawodu młodocianych jest organizowana przez pracodawcę, który zawarł z nimi umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego. W tym przypadku zwolnienie lekarskie będzie dowodem usprawiedliwiającym nieobecność ucznia będącego młodocianym pracownikiem w pracy, tj. na zajęciach praktycznych odbywających się u pracodawcy, co wynika z przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. r. - Kodeks Pracy oraz aktów wykonawczych wydanych na jej podstawie . Jednocześnie należy podkreślić, że zgodnie z art. 202 § 3 ustawy – Kodeks Pracy, do czasu pracy młodocianego pracownika wlicza się czas nauki w wymiarze wynikającym z obowiązkowego programu zajęć szkolnych, bez względu na to, czy odbywa się ona w godzinach pracy.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Pytanie czy w związku z powyższym do kar nie powinno się dopisać skreślenia z listy praktykantów tj. rozwiązania umowy pomiędzy uczniem a zakładem pracy. Warto poruszyć wątek co w wsytuacji, gdy uczeń na praktyki uczęstrza, lecz nie realizuje obowiązków typowo szkolnych - czy w takiej sytuacji również zakład pracy nie ma opcji wykreślenia go z listy praktykantów / rozwiązania umowy?	**Wyjaśnienie** Wprowadzenie takiej kary nie byłoby celowe, ponieważ godziłoby w zasadę swobody umów. Przepisy ogólne i przepisy o praktycznej nauce

				zawodu dostatecznie, zdaniem projektodawcy, regulują tę kwestię. Przepisy w sprawie praktycznej nauki zawodu nie regulują bowiem kwestii związanych z możliwością rozwiązania umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego. Kwestie związane z zawieraniem i rozwiązywaniem umów o pracę w celu przygotowania zawodowego (umowa pracodawca – uczeń i rodzic) regulują przepisy prawa pracy w szczególności art. 194-196 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2025 r. poz. 277 z późn.zm.). Ze względu na fakt, że młodociani pracownicy są jedną z grup pod szczególną ochroną przepisów prawa pracy, umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego pracodawca może rozwiązać tylko z określonych w art. 196 KP przyczyn. Jedną z przyczyn rozwiązania umowy o pracę jest niewypełnianie przez młodocianego obowiązków wynikających z umowy o pracę lub obowiązku dokształcania się, pomimo stosowania wobec niego środków wychowawczych. Zgodnie z art. 197 § 1 i § 2 pkt

				2 KP Pracownik młodociany jest obowiązany dokształcać się do ukończenia 18 lat, w szczególności jest obowiązany do dokształcania się w zakresie szkoły ponadpodstawowej lub w formach pozaszkolnych.
		Uwaga ogólna	Z powodu braku środków jak też okresu urlopowego, nie byliśmy w stanie zagłębić się w akty prawne powiązane z w/w ustawą chociażby w aspekcie prawa pracy. Niemniej przy całym poszanowaniu wartości jakie niosą za sobą prawa Ucznia pragniemy wskazać, iż obecnie na prowadzenie wysówa się wysoce problematyczny aspekt obowiązków i ich respektowania przez Uczniów. Szczególnie dotyczy to szkół średnich, branżowych ,itp., gdy nasz dorastający Obywatel kształtuje swoją postawę m.in. w oparciu o wtłaczany od najmłodszych lat - światopogląd. Niestety ten, przynajmniej w niektórych przypadkach zdaje się nie uwzględniać, że prawa są niejako przywilejem osób wcześniej przestrzegających zasad i obowiązków, które w tej sytuacji, w niemałym zakresie mają zazwyczaj pierwszeństwo a już napewno są nie mniej istotne. Podmioty i osoby z którymi mamy kontakt (zakłady pracy, nauczyciele zawodów, praktykanci, szkoły) chciałby zaznaczyć, iż niejednokrotnie Uczniowie doskonale opanowali zakres sobie należnych praw - choć rzeczywiście, słusznym jest, aby je uporządkować i we wskazanych przez ekspertów obszarach poparawić/uzupełnić. Warto byłoby się zastanowić co należy uczynić, aby natomiast równie skutecznie opanowali a co więcej równie często funkcjonowali w sposób oczekiwany przez Ustawodawcę, Szkołe, Społeczeństwo oraz nasze fundamentalne (Polskie) wartosci. Tym bardziej w sytuacji zagrożeń geopolitycznych i światopoglądowych.	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za to stanowisko. Brak tu jednak uwagi, do której mógłby się on odnieść.
7.08.2025	Fundacja WWF Polska	art. 1 pkt 3 (art. 42a. ust. 1 UPO)	Dodanie punktu 12: 12) bezpieczeństwa ekologicznego i odpowiadających zasadom zrównoważonego rozwoju warunków nauki, wychowania i opieki w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8; Stanowisko: Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej (Rozdział II), każdy obywatel ma prawo do ochrony zdrowia (art. 68 ust. 1), a władze publiczne są zobowiązane do przeciwdziałania skutkom degradacji środowiska (art. 68 ust. 4) i zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego współczesnym i przyszłym pokoleniom (art. 74 ust. 1). Młodzi ludzie, jako pełnoprawni obywatele, powinni być objęci tymi gwarancjami w sposób szczególny, ponieważ to ich zdrowie i przyszłość w największym stopniu zależą od działań podejmowanych dziś. Placówki edukacyjne, tak ważne w codziennym funkcjonowaniu młodych ludzi, powinny odgrywać istotną rolę w realizacji zasad zrównoważonego rozwoju oraz w budowaniu świadomości ekologicznej, zapewniając jednocześnie bezpieczne i zdrowe warunki nauki i rozwoju. Jest to wyraźna odpowiedź na współczesne wyzwania cywilizacyjne. Uznanie tych wartości w projekcie ustawy nie tylko wzmacnia konstytucyjne prawa i obowiązki oraz wartości demokratyczne, ale również wspiera obywatelską odpowiedzialność za dobro wspólne i stan środowiska (art. 82 i 86 Konstytucji RP).	**Wyjaśnienie** Jak wskazuje treść uwagi, gwarancje te wynikają już z Konstytucji RP i dotyczą wszystkich, nie tylko uczniów. Z tego względu nie jest celowe dublować regulacji o tożsamej treści. Ponadto, takie prawo zawiera się już w projektowanym art. 42a ust. 1 pkt 11 UPO.

		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 12-18 UPO)	Postulat: Zmiana pkt 12-18 na pkt 13-19. Przesunięcie numeracji punktów wywołane uwagą lp. 1.	**Odpowiedź jak wyżej**
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 UPO)	Postulat: Dodanie punktu 4 4) szanować środowisko naturalne i przestrzegać zasad zrównoważonego rozwoju, w trosce o świat przyrody; Uzasadnienie jak w uwadze lp. 1.	**Wyjaśnienie** Jak wskazuje treść uwagi, gwarancje te wynikają już z Konstytucji RP i dotyczą wszystkich, nie tylko uczniów. Z tego względu nie jest celowe dublować regulacji o tożsamej treści. Ponadto, obowiązek ten zawiera się już w projektowanym art. 42b ust. 1 pkt 1–3 UPO.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 4-10 UPO)	Postulat: Zmiana pkt 4-10 na pkt 5-11 Przesunięcie numeracji punktów wywołane uwagą lp. 3.	**Odpowiedź jak wyżej**
7.08.2025	Kogutorium	art. 1 pkt 1 (art. 4 pkt 20a UPO)	Pozytywnie oceniamy dodanie definicji „społeczności szkolnej” (art 1. pkt 1 projektu ustawy) oraz wskazanie, że tworzą ją nauczyciele, uczniowie i rodzice. Wskazanie tego na gruncie ustawowym pozwala pokazać, że pomimo różnych zadań i celów, to członkowie wszystkich tych grup tworzą wspólnotę – środowisko w którym nie ma „lepszych” i „gorszych”. To dążenie do sytuacji, gdzie w społeczności szkolnej wszyscy są ważni i pełnią określone funkcje. Pozwala to budować przestrzeń wspólną, łączyć ze sobą współodpowiedzialność z współdziałaniem na rzecz wspólnoty jakim powinna być szkoła. Nauczyciele są jej pracownikami, rodzice powierzają jej swoje dzieci, a uczniowie pozostają głównymi beneficjentami podejmowanych działań. Każda z tych grup ma swój udział w kształtowaniu atmosfery, wartości i jakości życia szkolnego. Uznanie tych współzależności na gruncie ustawowej definicji stanowi ważny krok w kierunku wzmacnianiu dialogu i partnerstwa w szkole, którego z doświadczenia stowarzyszenia w szkołach dotychczas brakowało.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za przedstawione stanowisko.
		art. 1 pkt 3 (rozdz. 2a UPO)	Projektodawca proponuje przeniesienie treści związanych z prawami uczniów, ich wolnościami, a także przepisów związanych z obowiązkami osób uczących się (art. 1. pkt 3 projektu ustawy), które dotychczas nie były ujęte na gruncie ustawowym (jak np. jasny katalog obowiązków, czy katalog praw osób uczących się) lub też znajdowały się w różnych miejscach, do nowego rozdziału 2a. Taki zabieg pomoże w utrzymaniu porządku wewnątrz ustawy, jak również sprawi, że zapoznanie się z przepisami w tym zakresie będzie łatwiejsze dla nauczycieli, rodziców i w szczególności uczniów, którzy zazwyczaj nie są ekspertami w poruszaniu się po przepisach prawa. Propozycję zatem oceniamy pozytywnie.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za przedstawione stanowisko.

		art. 1 pkt 5-6 (art. 80-81 UPO)	Rady szkół lub placówek nie są w polskim prawie oświatowym rozwiązaniem nowym. Możliwość ich powołania przewidywała pierwotnie ustawa z dnia 7 września 1991 r. – o systemie oświaty. Od 2016 roku zapisy regulujące działanie i powoływanie rad szkoły lub placówek znajdują się natomiast w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. Dotychczas istnienie rad szkół lub placówek było fakultatywne, a w razie niepowołania w szkole takiej rady, jej kompetencje przejmowała rada pedagogiczna. Z naszych obserwacji, jako członków Kogutorium wynika, że rady szkół są stosunkowo rzadko powoływane i nie stanowią stałego elementu struktury wewnętrznej wielu szkół. Proponowana zmiana, polegająca na obligatoryjnym powoływaniu rad szkół i placówe (z nielicznymi wyjątkami wynikającymi ze specyfiki działania niektórych instytucji), ma duże znaczenie praktyczne i symboliczne. Wprowadza bowiem w życie ideę wspólnotowości społeczności szkolnej (opiniowanej w punkcie 1 niniejszego pisma) poprzez realne wzmocnienie współdziałania nauczycieli, uczniów i rodziców. Ze względu na specyfikę rady szkoły w której nie uczestniczą z prawem głosu członkowie kierownictwa szkoły, a nauczyciele, rodzice i uczniowie mają równy głos, organ ten jest wolny od hierarchicznej zależności i nie jest niewolnikiem szkolnych podległości. Uważamy, że obligatoryjne powołanie rad szkół i placówek przyczyni się do zwiększenia sprawczości uczniów oraz wzmocnienia wychowania obywatelskiego, budując postawy zaangażowania i współdecydowania – fundamenty funkcjonowania demokratycznego państwa prawa. Jest to zmiana potrzebna i pożądana z punktu widzenia interesu publicznego.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za przedstawione stanowisko.
		art. 3 (zmiany w USO)	Dotychczasowe rozwiązanie, gdzie uczeń pełnoletni nie miał prawa do decydowania o tym, czy jego rodzice mają prawo być poinformowani o jego dalszych osiągnięciach edukacyjnych – w tym ocenach, ograniczało ich ustawową pełną zdolność do czynności prawnych, jak również mogło godzić w ich prywatność. W momencie w którym rodzice przestawali być opiekunami prawnymi, a osoba pełnoletnia mogła dowolnie podejmować wszelkie inne decyzje, dalszy dostęp do ocen i innych informacji na temat dziecka pełnoletniego nie miał sensu. Zważając na ciążący na rodzicach także uczniów pełnoletnich obowiązek alimentacyjny, proponowana instytucja sprzeciwu wydaje się zasadnym kompromisem.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za przedstawione stanowisko.
			Istnieją też obszary, w których Kogutorium proponowane zmiany uznaje za uzasadnione, jednak można poddać pod wątpliwość, czy rozwiązania te są wystarczające oraz odpowiednio dobrane, a co za tym idzie, czy odniosą one oczekiwane skutki. Zaproponowana została zmiana dotycząca progu w którym można mówić o nierealizowaniu odpowiednio obowiązku przedszkolnego, szkolnego, nauki. Aktualnie aby mówić o nierealizowaniu obowiązku wynikającego z ustawy, osoba objęta obowiązkiem musi przekroczyć próg 50% nieusprawiedliwionych nieobecności na zajęciach w danym miesiącu. Projektodawca proponuje, aby był to albo próg nieusprawiedliwionych nieobecności na ponad 50% zajęciach w danym miesiącu lub próg nieusprawiedliwionych nieobecności na ponad 25% zajęciach w roku szkolnym. Podobnie także zaproponowane zostały zmiany dotyczące klasyfikowania uczniów – dotychczasowy próg 50% nieobecności zostałby zaostrzony do progu 25% nieobecności. Obie te zmiany są w głównej mierze uzasadnione, jednak wątpliwe jest, że takie “siłowe” zmuszenie uczniów do uczęszczania do szkoły rozwiąże problem wagarów oraz wątpliwości związanych z klasyfikacją. Oczywiście rozumiemy, że nieuczęszczanie przez uczniów do szkoły jest poważnym	**Wyjaśnienie** Projektodawca początkowo planował ustalić tryb usprawiedliwiania nieobecności na poziomie ustawy. Taka propozycja nie została jednak zaakceptowana przez Zespół ds. Programowania Prac Rządu na posiedzeniu w dn. 24 lutego 2025 r. Bez akceptacji tegoż Zespołu projekt nie mógł natomiast zostać wpisany do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady

			problemem. Jako Kogutorium jednak uważamy, że rozwiązaniem problemu nie jest zwiększanie presji na uczniów tylko zbadanie dlaczego uczniowie nie uczęszczają na lekcje. Zdaniem naszego stowarzyszenia problemy ze szkolną absencją mogą być przesłankami do tego, że w najbliższym otoczeniu ucznia – w tym szkole dzieje się coś złego. Tym bardziej ważne jest dla nas, jako organizacji, która od ponad 4 lat działa na rzecz praw uczniów, aby każda szkoła w Polsce była miejscem, do którego uczniowie chcą chodzić, gdzie czują się dobrze. Szkoła nie powinna karać, a wyciągnąć dłoń względem ucznia, który z różnych powodów nie chce uczestniczyć w zajęciach. Wskazać należy także, że projektodawca postanawia pozostawić w gestii szkół i ich statutów pozostawić kwestie usprawiedliwiania nieobecności. Jako stowarzyszenie dostrzegamy wady tego rozwiązania. Przede wszystkim brak jest jakichkolwiek istotnych wytycznych dla nauczycieli, przez co decyzja o przyjęciu (lub odrzuceniu) usprawiedliwienia nadal posiadałaby charakter uznaniowej. Tak więc zmiany dotyczące wymaganej frekwencji należy ocenić pozytywnie w kontekście samej walki z wagarami, jednak negatywnie co do kompleksowości rozwiązania tego problemu.	Ministrów, a zatem nie mógł być procedowany. Dlatego, uwzględniając stanowisko Zespołu ds. Programowania Prac Rządu, zdecydowano się na rozwiązanie pośrednie, tj. statutowe, ale z ustawowym obowiązkiem wskazywania powodu nieobecności i ze zmianami w progach frekwencyjnych. Gdy szkoła ma podejrzenie, że „dzieje się coś złego”, ma ona szereg narzędzi do zainterweniowania w takim przypadku.
		art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Jednym z założeń projektu jest stworzenie mechanizmu ochrony praw uczniowskich. W tym celu projektodawca proponuje powołanie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich oraz szkolnych rzeczników praw uczniowskich. Ponadto projekt nowelizacji umożliwia gminom i powiatom powoływanie gminnych lub powiatowych rzeczników praw uczniowskich, czyli legalizuje i określa sposób powoływania samorządowych instytucji działających na rzecz praw uczniów, co było przez wiele jednostek samorządu terytorialnego praktykowane. Dotychczas w Polsce systemowo ochroną praw ucznia zajmowały się organy nadzoru pedagogicznego – właściwe kuratoria oświaty oraz specjalistyczne instytucje nadzoru pedagogicznego, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, konstytucyjne organy rzecznicze – Rzecznik Praw Obywatelskich i Rzecznik Praw Dziecka. Rzecznik Praw Dziecka jest konstytucyjnym jednoosobowym organem rzeczniczym, który stoi na straży praw dzieci, a co za tym idzie także uczniów niepełnoletnich. Rzecznik Praw Dziecka (podobnie jak Rzecznik Praw Obywatelskich) jest organem jednoosobowym, którego obsługuje merytorycznie oraz technicznie specjalnie powołany w tym celu urząd – Biuro Rzecznika Praw Dziecka. W ramach struktur BRPO funkcjonuje Zespół Edukacji i Wychowania, w którym zatrudnionych jest 11 osób. To właśnie ten zespół zajmuje się naruszeniami praw uczniów. W 2023 do zespołu wpłynęło 2574 spraw, w roku 2024 było to już 2989 spraw. W przypadku organów nadzoru pedagogicznego – stowarzyszenie Kogutorium uzyskało informacje, że w 16 kuratoriach oświaty sprawami w szczególności praw uczniów zajmuje się łącznie 1037 osób. Do tego interwencje w sprawie naruszania praw osób uczących się może podejmować Rzecznik Praw Obywatelskich, czy inne organy jak na przykład specjalistyczna jednostka nadzoru pedagogicznego tj. Centrum Edukacji Artystycznej). W zamierzeniu projektodawcy w szkołach powołani zostaną szkolni rzecznicy praw uczniowskich. Będą oni nauczycielami pracującymi w danej szkole, którzy zostaną wybrani przez Radę Szkoły. To właśnie te osoby mają być rzecznikami domyślnie	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za przedstawione stanowisko i wskazuje, że powstanie w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych działających na rzecz praw uczniowskich, jak również coraz częstsze ich powoływanie w szkołach i na poziomie JST, są przesłankami wskazującymi na potrzebę powołania dedykowanej uczniom struktury rzecznikowskiej. Argumenty wskazujące, że RPO i RPD są niewystarczającymi organami do ochrony praw uczniowskich projektodawca

			pierwszego kontaktu. W przypadkach, gdy uczeń nie będzie mógł w sposób skuteczny uzyskać pomocy ze strony szkolnego rzecznika, będzie mógł zwrócić się do organów wyższych – wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich oraz Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich. Mają oni być jednoosobowymi organami rzeczniczymi z tym, że ich obsługa prowadzona będzie przez odpowiednio organ obsługujący ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania (tj. obecnie Ministerstwo Edukacji Narodowej) lub właściwe kuratoria. Projektodawca w uzasadnieniu oraz OSR dołączonym do projektu nowelizacji przewiduje wynagrodzenie dla 17 nowych urzędników – Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich oraz 16 wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich. Z projektu, jego OSR i uzasadnienia nie wynika, jakby planowano zwiększyć zatrudnienie w kuratoriach oświaty lub Ministerstwie Edukacji Narodowej, wskazując na zwiększenie kosztów tychże instytucji. Można zatem domniemywać, że obsługa wojewódzkich i Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich prowadzona będzie w ramach istniejących obecnie zasobów kadrowych i finansowych, poprzez delegowanie poszczególnych pracowników do obsługi technicznej i merytorycznej rzeczników. Obsługa Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich oraz wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich przez właściwe ministerstwo lub kuratorium oświaty może wpływać na skuteczność działań rzeczników oraz ich niezależność, poprzez funkcjonalne uzależnienie od ministra lub kuratora oświaty. Rozwiązanie takie daje możliwość wywierania wpływu i nacisku politycznego na rzeczników, mogące skutkować nawet funkcjonalnym paraliżem, poprzez przykładowo ograniczenie do minimum zasobów przekazywanych na rzecz rzeczników. Stworzenie nowego mechanizmu ochrony praw uczniów opartego na instytucjach rzeczników powoduje mieszanie się kompetencji organów, które dotychczas zajmowały się sprawami z zakresu naruszeń praw ucznia. Zatrudnienie do tego celu w skali kraju 17 nowych osób nie zmieni diametralnie sytuacji polskich uczniów, których prawa są łamane. Stowarzyszenie Kogutorium powstało jak odpowiedź na niewystarczającą pomoc systemowych organów w zakresie naruszeń praw osób uczących się. Kogutorium uważa, że zamiast tworzenia równoległego do obecnego systemu ochrony praw ucznia, należy wesprzeć już istniejący system, zwiększając zasoby kadrowe i finansowe właściwych instytucji, czy przekazując skuteczniejsze narzędzia nadzoru pedagogicznego. Należy jasno wskazać obowiązki organów nadzoru względem praw uczniowskich oraz wymóc kontrolowanie tych aspektów podczas wizytacji. Jeżeli określone instytucje, które powinny zajmować się ochroną praw uczniów nie działają, rozwiązaniem nie jest powoływanie kolejnej instytucji, która będzie miała zadania zbliżone do pozostałych. Zatem, choć Kogutorium pozytywnie ocenia dążenie do systemowego monitoringu przestrzegania praw uczniów oraz zapewnienia uczniom rzeczników ich praw, dostrzega jednocześnie prawdopodobieństwo tego, że tacy rzecznicy, realizujący de facto już istniejące dziś obowiązki kuratorów oświaty i Rzecznika Praw Dziecka, nie będą w stanie wiele zmienić. Problem łamania prawa w szkole jest bowiem złożony - wynika m.in. z niewystarczającej ilości szkoleń dla nauczycieli, niewystarczająco skutecznego nadzoru pedagogicznego (sprawowanego przez dyrektorów, kuratorów oraz Ministra), niewystarczającej edukacji obywatelskiej uczniów i rodziców czy wreszcie z kwestii finansowych (np. zbyt niskie wynagrodzenia osób funkcyjnych) i organizacyjnych (problemy ze sprawowaniem obsługi prawnej szkół przez organy prowadzące). Powołanie rzeczników praw ucznia rozwiąże tylko niewielką część tych problemów. Powyższe przyczyny i problemy wymagają innych rozwiązań, obok powołania rzeczników.	przedstawił w uzasadnieniu i w OSR. Ponadto, projekt nie tworzy równoległego systemu, lecz wzmacnia aktualnie obowiązujący. Wojewódzcy RPU będą przecież pracowali w kuratoriach oświaty i *de facto* będą wyspecjalizowanymi wizytatorami w sprawach praw i obowiązków ucznia, co odciąży pozostałych wizytatorów. Projekt jest zatem instytucjonalnym wzmocnieniem już istniejących urzędów. Trzeba też pamiętać, że struktura rzecznikowska nie jest jedyną zmianą w tym projekcie ustawy, a wszystkie one mają na celu wzmocnienie ochrony prawnej uczniów.

			Ponadto tut. Stowarzyszenie stanowczo popiera poprawki wypracowane, we współpracy z Kogutorium, przez inne organizacje pozarządowe: Fundację Varia Posnania oraz Stowarzyszenie Precedens. Postulaty ww. organizacji zawierają w szczególności: ● poszerzenie społeczności szkolnej o osoby z obsługi, ● uszczegółowienie zakazu dyskryminacji (dopisanie tożsamości płciowej jako niedopuszczalnej przyczyny dyskryminacji), ● poprawienie regulacji dot. telefonów i urządzeń elektronicznych (aktualne brzmienie projektu wprowadza całkowity zakaz wnoszenia takich urządzeń, a co za tym idzie będzie oznaczało zakaz wnoszenia do szkoły np. zegarków, aparatów słuchowych, pomp insulinowych i innych urządzeń, których zakaz wnoszenia wydaje się absurdalny), ● rezygnacja z klauzuli generalnej norm społecznych w regulacjach dot. ubioru oraz zachowania, ● zwiększenie uprawnień rzeczników praw ucznia (przyznanie im uprawnień porównywalnych z uprawnieniami pracowników kuratoriów oświaty, w szczególności uprawnienie ich do wydawania zaleceń), ● zobowiązanie ministra właściwego ds. edukacji do określenia wynagrodzenia przysługującego nauczycielowi pełniącemu funkcję szkolnego rzecznika praw ucznia, ● doprecyzowanie pojęcia niewinności (uszczegółowienie, że niewinność jest domniemana włącznie z czasem na wniesienie odwołania od kary), ● doprecyzowanie trybu powoływania i odwoływania rzeczników, ● wybór szkolnego rzecznika praw ucznia przez samorząd uczniowski, ● określenie maksymalnej długości kadencji szkolnego rzecznika praw ucznia. Nie widząc potrzeby dublowania argumentacji, Kogutorium nie składa własnych propozycji poprawek, jednak ww. propozycje poprawek autorstwa Fudancji Varia Posnania oraz Stowarzyszenia Precedens popiera oraz przyjmuje je jako własne.	**Odpowiedź udzielona w części tabeli dot. opinii Stowarzyszenia Precedens i Fundacji Varia Posnania** z uwagi na tożsame brzmienie uwag.
7.08.2025	Stowarzyszenie Polski Komitet Narodowy UNICEF	art. 1 pkt. 3 (rozdz. 2a UPO)	Projektowany kształt Rozdziału 2a, w którym prawa, wolności i obowiązki ucznia zostały ujęte razem, prowadzi do błędnego utożsamiania przysługujących dziecku praw z jego obowiązkami, co stoi w sprzeczności z Konwencją Praw Dziecka: prawa dziecka są niezbywalne i przysługują mu niezależnie od jego zachowania czy stopnia wywiązywania się z obowiązków. Zgodnie z Konwencją o Prawach Dziecka, przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. i ratyfikowaną przez Polskę w dniu 7 czerwca 1991 r. (Dz. U. Nr 120, poz. 526 ze zm., dalej jako Konwencja o Prawach Dziecka), a w szczególności: - art. 4 Konwencji – państwo zobowiązane jest do podejmowania wszelkich środków prawnych i organizacyjnych w celu pełnego urzeczywistnienia praw dziecka, -art. 2 – prawa dziecka obowiązują bez jakiejkolwiek dyskryminacji, w tym ze względu na zachowanie dziecka,	**Uwaga nieuwzględniona** Prawa i obowiązki są wyraźnie rozdzielone. Prawa są określone w art. 42a, a obowiązki w art. 42b UPO. Zdaniem projektodawcy podział ten jest wystarczający. Gdyby uwzględnić tę uwagę, trzeba byłoby jeszcze dodać rozdziały 2c o karach i 2d o organach rzecznikowskich.

			- art. 3 ust. 1 – we wszystkich działaniach dotyczących dzieci nadrzędnym celem powinno być dobro dziecka. Tymczasem wspólne ujęcie praw i obowiązków w jednym rozdziale prowadzi do praktycznego relatywizowania praw dziecka, zwłaszcza w środowisku szkolnym, gdzie interpretacja przepisów odbywa się często przez pryzmat regulaminów i praktyki wewnętrznej. Propozycja: Wydzielenie oddzielnych rozdziałów: „Rozdział 2a. Prawa i wolności dziecka" oraz „Rozdział 2b. Obowiązki dziecka".	Trzeba też pamiętać, że w Konstytucji RP prawa i obowiązki także są określone w jednym rozdziale (rozdz. 2). Projektodawca nie uważa, że relatywizuje to prawa, a jedynie pozwala na to, by wszystkie regulacje z jednego zakresu tematycznego zawrzeć w jednym miejscu aktu prawnego.
		art. 1 pkt. 3 (rozdz. 2a UPO)	Dodanie wprost odniesienia do Konwencji o Prawach Dziecka jako podstawowego źródła katalogu praw ucznia ma kluczowe znaczenie, co służyć będzie: - zapewnieniu spójności systemu prawnego, - zagwarantowaniu realnej znajomości i stosowania przysługujących uczniom praw w praktyce szkolnej, - podkreśleniu, że prawa dziecka mają charakter uniwersalny, niezależny od kontekstu edukacyjnego i nie są ograniczone do przepisów statutów szkolnych. Propozycja: Dodanie do treści projektowanego Rozdziału 2a Prawa, wolności i obowiązki uczniowskie oraz organy ochrony praw i wolności uczniowskich następującej frazy: „Listę praw przysługujących niepełnoletniemu uczniowi zawiera Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. i ratyfikowana przez Polskę w dniu 7 czerwca 1991 r. (Dz. U. Nr 120, poz. 526 ze zm."	**Wyjaśnienie** Ustawa nie jest miejscem na wyjaśnianie lub opisywanie poszczególnych przepisów. Wynika to wprost z § 11 Zasad Techniki Prawodawczej. Takie wyjaśnienia znajdują się jednak w uzasadnieniu projektu ustawy, a także będą częścią procesu upowszechniania wiedzy o prawach i obowiązkach na podstawie projektowanego art. 42a ust. 4 UPO, w tym w wersji zrozumiałej dla uczniów. Do tego, Konwencja o prawach dziecka została przywołana w preambule do ustawy – Prawo oświatowe, więc stosowne odesłanie już w tej ustawie zostało przewidziane.
		art. 1 pkt. 3 (art. 42s ust. 1 UPO)	Szkolny Rzecznik Praw Uczniowskich ma stać na straży przestrzegania praw uczniowskich i podejmuje działania w interesie uczniów. Z tego względu jego mandat powinien pochodzić bezpośrednio od tych, których prawa reprezentuje – czyli od uczniów. Projektowany przepis art. 42s ust. 1, zgodnie z którym Rzecznik jest wybierany przez radę szkoły (organ doradczy lub opiniodawczy, zdominowany często przez	**Uwzględnienie innej uwagi** Szkolnym RPU będzie z mocy prawa opiekun samorządu uczniowskiego tam, gdzie

			dorosłych), pozbawia uczniów wpływu na wybór swojego reprezentanta, co może ograniczać jego legitymację i skuteczność. Propozycja: Projektowany art. 42s. ust. 1. otrzymuje brzmienie: „Szkolny Rzecznik wybierany jest przez ogół uczniów szkoły w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym.”	tworzy się samorząd uczniowski. Tam, gdzie się go nie tworzy lub gdzie opiekunem będzie nauczyciel na stanowisku kierowniczym (np. dyrektor szkoły lub placówki) – będzie mógł nim być nauczyciel wybrany przez uczniów.
		art. 1 pkt. 3 (art. 42a ust. 1 pkt 18 UPO)	Brzmienie projektowanego art. 42a ust. 1 pkt 18 zapewnia uczniowi ochronę prawną przed działaniami odwetowymi ze strony organów szkoły i jej pracowników w związku ze złożeniem skargi lub wniosku. Jest to ważny standard, jednak ochrona ta nie obejmuje możliwych reakcji odwetowych lub wykluczających ze strony innych uczniów, co stanowi istotną lukę w systemie ochrony praw dziecka w środowisku szkolnym. W praktyce, to właśnie reakcje rówieśnicze – takie jak szykanowanie, izolowanie, wykluczanie z grupy czy przemoc słowna – są najczęściej spotykaną formą odwetu wobec ucznia, który podejmuje działania interwencyjne, szczególnie gdy jego działania dotyczą relacji z innymi uczniami lub ujawniają niewygodne informacje. Projektowany art. 42a. ust.1 pkt 18 otrzymuje brzmienie: “składania skarg i wniosków we wszelkich sprawach związanych z działalnością szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, a także w interesie własnym lub na rzecz innego członka społeczności szkolnej za jego zgodą; uczeń nie może być narażony ze strony organów szkoły lub placówki oraz jej pracowników na jakikolwiek uszczerbek lub zarzut z powodu złożenia skargi lub wniosku, lub z powodu dostarczenia materiału do publikacji o znamionach skargi lub wniosku, jeżeli działał w granicach prawem dozwolonych. Organy szkoły lub placówki dołożą wszelkich starań, aby zapewnić ochronę uczniowi przed reakcjami odwetowymi i wykluczającymi ze strony zarówno pracowników jak i innych uczniów.”	**Uwaga nieuwzględniona** Zdaniem projektodawcy aktualne brzmienie tego przepisu zapewnia dostateczną ochronę. Sformułowanie „dołożą wszelkich starań” nie jest wyrażeniem stosowanym w języku prawniczym na gruncie krajowych aktów prawnych. Z uwagi na to, że byłby to przepis kierunkowy, bez przyznawania konkretnego prawa podmiotowego jednostce, nie byłoby możliwe jego egzekwowanie. Poza tym wolność od takich reakcji jest zapewniona w projektowanym art. 42a ust. 2 pkt 1, 2 i 4 UPO.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 4 UPO)	Propozycja: Projektowany art. 42a ust..4. otrzymuje brzmienie: “Szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa, szkoła artystyczna i placówka, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek upowszechniać wśród uczniów wiedzę o prawach, wolnościach i obowiązkach uczniowskich i obywatelskich oraz o prawach dziecka wynikających z Konwencji o Prawach Dziecka. Informacje te powinna być przekazane w sposób zrozumiały dla ucznia, z uwzględnieniem jego wieku i możliwości poznawczych.”	**Uwaga nieuwzględniona** Przepis art. 42a ust. 4 UPO nie dotyczy praw dziecka, lecz praw uczniowskich. Zdaniem projektodawcy gwarancja w tym ustępie jest wystarczająca. Obowiązki promocyjne z zakresu praw dziecka wynikają z innych

				aktów prawnych i nie ma potrzeby ich dublowania.
		art. 1 pkt. 3 (art. 42b ust.1 pkt 5 UPO)	Proponowana w projekcie fraza "Ogólnie przyjęte normy społeczne" formułuje pojęcie nieostre i subiektywne, co może prowadzić do dyskryminacji lub tłumienia ekspresji (np. kulturowej, religijnej, tożsamościowej). Natomiast brak gwarancji udziału uczniów w ustalaniu zasad, to naruszenie art. 12 Konwencji o Prawach Dziecka oraz ryzyko ograniczania prawa do ekspresji (art. 13 Konwencji o Prawach Dziecka). Propozycja: Projektowany art. 42b. ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie: „przestrzegać zasad wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych, określonych w statucie szkoły lub placówki, z zastrzeżeniem, że: – zasady te uwzględniają prawo dziecka do kontaktu z rodziną, – dopuszczają wyjątki w uzasadnionych przypadkach (w szczególności zdrowotnych lub edukacyjnych), – zostały ustalone z udziałem przedstawicieli uczniów, – są zgodne z zasadą poszanowania prywatności, wolności i godności dziecka oraz służą jego najlepszemu interesowi, – w przypadku szkół objętych regulaminem jednolitego stroju uczniowskiego (np. obowiązkowego mundurka lub innego ujednoliconego ubioru), zasady te są stosowane z uwzględnieniem specyfiki takiego rozwiązania, bez naruszania powyższych standardów ochrony praw ucznia.”	**Uwaga nieuwzględniona** Z punktu widzenia leksykalnego pojęcia te mają takie samo znaczenie, a fraza „ogólnie przyjęte normy społeczne” jest pojęciem bliższym nie-prawnikom, którzy nie mają na co dzień do czynienia z pojęciem „zasad współżycia społecznego” charakterystycznym dla prawa cywilnego. Uczniowie będą uczestniczyli w projektowaniu zasad korzystania z telefonów komórkowych, ponieważ mają oni udział w procedurze zmiany statutu (poprzez zasiadanie w radzie szkoły lub placówki oraz możliwość, zgodnie z art. 85 ust. 5 UPO, zwrócenia się do organów szkoły lub placówki z wnioskami i opiniami w każdej sprawie). Uwaga jest nieczytelna w zakresie odwoływania się do urządzeń elektronicznych w punkcie dot. stroju i wyglądu (pkt 5 a pkt 6 projektowanego ustępu).
		art. 1 pkt. 3 (art. 42b ust. 1	Całkowity zakaz bez wyjątków może naruszać prawo do kontaktu z rodzicem/opiekunem (np. w sytuacjach kryzysowych), prawo do informacji, swobodę korzystania z technologii wspierających edukację i zdrowie.	**Uwzględnienie innej uwagi** Uwzględniona została uwaga Fundacji dla Dzieci i Dorosłych

		pkt 6 UPO)	Dlatego projektowana regulacja powinna przewidywać racjonalne wyjątki – np. uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, zdrowotnymi. Jeśli w szkole brakuje jasnych procedur dotyczących używania urządzeń elektronicznych i nie zapewniono, że uczniowie będą mogli wyrazić swoje zdanie w tej sprawie, może to naruszać ich prawa wynikające z Konwencji o Prawach Dziecka – w szczególności: - art. 12 – prawo dziecka do bycia wysłuchanym w sprawach, które go dotyczą, - art. 17 – prawo do dostępu do informacji, - art. 23 – prawo dzieci z niepełnosprawnościami do pełnego uczestnictwa w życiu szkoły na równych prawach. Brak takich gwarancji może prowadzić do decyzji, które nie uwzględniają indywidualnych potrzeb i głosu ucznia. Propozycja: Projektowany art. 42b. ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie: “przestrzegać zasad wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych, określonych w statucie szkoły lub placówki, z zastrzeżeniem, że: – zasady te uwzględniają prawo dziecka do kontaktu z rodziną, – dopuszczają wyjątki w uzasadnionych przypadkach (w szczególności zdrowotnych lub edukacyjnych), – zostały ustalone z udziałem przedstawicieli uczniów, – są zgodne z zasadą poszanowania prywatności, wolności i godności dziecka oraz służą jego najlepszemu interesowi, – w przypadku szkół objętych regulaminem jednolitego stroju uczniowskiego (np. obowiązkowego mundurka lub innego ujednoliconego ubioru), zasady te są stosowane z uwzględnieniem specyfiki takiego rozwiązania, bez naruszania powyższych standardów ochrony praw ucznia.”	z Cukrzycą, która wprowadza zastrzeżenie, że z zakresu ewentualnego zakazu wyłączone są urządzenia, w tym telefony komórkowe, służące celom zdrowotnym.
		art. 1 pkt. 3 (art. 42c UPO)	Konieczne jest dostosowanie projektowanej regulacji do standardów ochrony praw dziecka wynikających z Konwencji o Prawach Dziecka, w szczególności: art. 12 – zapewniającego dziecku prawo do bycia wysłuchanym we wszystkich sprawach, które go dotyczą, w tym w postępowaniu dyscyplinarnym. Warunkiem realnego skorzystania z tego prawa jest wcześniejsze i zrozumiałe poinformowanie dziecka o tym, że postępowanie zostało wszczęte. art. 13 – gwarantującego dziecku prawo do swobodnego wyrażania opinii, co oznacza również prawo do przedstawienia swojego stanowiska i wyjaśnień przed wymierzeniem jakiejkolwiek sankcji. art. 16 – chroniącego dziecko przed arbitralnym naruszeniem jego prywatności i godności, co może nastąpić w toku nieprzejrzystych lub nieinformowanych procedur dyscyplinarnych. art. 3 ust. 1 – który nakazuje, by we wszystkich działaniach dotyczących dziecka, w tym dyscyplinarnych, najlepszy interes dziecka był nadrzędnym celem. Bez zapewnienia dziecku informacji o jego sytuacji i prawach nie można uznać, że ten interes jest należycie chroniony. art. 40 – odnoszącego się do dzieci oskarżonych o naruszenie prawa: dziecko ma prawo do pełnej informacji o zarzutach i do sprawiedliwego traktowania. Choć postępowanie szkolne nie jest postępowaniem karnym, zasady rzetelnego procesu (*fair trial*) powinny być odpowiednio stosowane. Propozycja: Do treści projektowanego art.42b ust. 5 dodaje się frazę: “Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma	**Uwaga uwzględniona**, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych

			obowiązek poinformować ucznia o podjęciu postępowania, możliwych konsekwencjach naruszenia oraz o jego prawach, w tym prawie do złożenia wyjaśnień i udziale wskazanych osób wspierających. Informacja ta powinna być przekazana w sposób zrozumiały dla ucznia, z uwzględnieniem jego wieku i możliwości poznawczych.”	
		art. 1 pkt. 3 (art. 42c ust. 6 UPO)	Konieczne jest uregulowanie obligatoryjnego (w przypadku powołania) udziału Szkolnego Rzecznika Praw Uczniowskich w postępowaniu dyscyplinarnym ma na celu zapewnienie dziecku odpowiedniego wsparcia oraz realnej ochrony jego praw – zgodnie z normami wynikającymi z Konwencji o Prawach Dziecka, w szczególności: Art. 3 ust. 1 – Zasada najlepszego interesu dziecka we wszystkich działaniach dotyczących dziecka – także w kontekście sankcji dyscyplinarnych – nadrzędną wartością musi być jego dobro. Obecność Rzecznika pełniącego funkcję wspierającą i nadzorczą pozwala ograniczyć ryzyko błędnych decyzji. Art. 12 – Prawo dziecka do bycia wysłuchanym Dziecko ma prawo do wyrażenia własnego zdania w każdej sprawie, która go dotyczy – w tym również w postępowaniach dyscyplinarnych. Jednak to prawo może pozostać iluzoryczne, jeśli dziecko nie ma dostępu do osoby, która pomoże mu zrozumieć przebieg postępowania, jego konsekwencje oraz własne prawa. Rzecznik Praw Uczniowskich pełni tutaj rolę wspierającą i reprezentacyjną. Art. 13 – Prawo do swobody wypowiedzi Dziecko powinno mieć możliwość swobodnego wyrażenia opinii, a rolą Rzecznika jest zapewnienie, by ta możliwość została realnie zagwarantowana, także wobec ewentualnego stresu, nierównowagi sił w relacji z dorosłymi czy niezrozumienia procedur. Art. 16 – Prawo do prywatności i ochrony godności Postępowania dyscyplinarne mogą naruszać godność i prywatność dziecka – zwłaszcza, gdy są prowadzone w sposób nieprzejrzysty lub jednostronny. Udział Rzecznika daje większe gwarancje, że prawa dziecka zostaną poszanowane i że nie dojdzie do nadużyć. Art. 40 – Prawo do rzetelnego postępowania w przypadku zarzutu naruszenia norm Choć art. 40 dotyczy dzieci oskarżonych o naruszenie prawa karnego, jego podstawowe zasady (m.in. prawo do obrony, do informacji, do udziału wspierającej osoby) powinny być odpowiednio stosowane także w kontekście szkolnym – szczególnie tam, gdzie konsekwencje mogą być poważne (np. skreślenie z listy uczniów). Propozycja: Do treści projektowanego art. 42c ust. 6 dodaje się frazę: “W przypadku prowadzenia postępowania w sprawie wymierzenia uczniowi kary, w rozmowach z uczniem i przy wyjaśnianiu okoliczności zdarzenia bierze udział także Szkolny Rzecznik Praw Uczniowskich, o ile został powołany. Rzecznik działa w interesie ucznia, dbając o zapewnienie mu poszanowania jego praw, godności oraz dostępu do rzetelnej informacji.”	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia innej uwagi przewidziano udział Szkolnego RPU w tym postępowaniu w postaci wydawania opinii przed wymierzeniem kary skreślenia z listy uczniów/kary zwrócenia się z wnioskiem o przeniesienie do innej szkoły lub placówki.
		art. 1 pkt. 3 (art. 42d ust. 3	Proponowana regulacja art. 42d. ust. 3 pkt 3 zawęża perspektywę ochrony praw ucznia wyłącznie do relacji szkoła–uczeń oraz do uregulowań statutowych. Tymczasem zgodnie z Konwencją o Prawach Dziecka, każde dziecko – w tym także uczeń – posiada szerszy katalog praw, który nie może być ograniczany do statusu ucznia ani warunkowany jego obowiązkami.	**Wyjaśnienie** Jak wskazuje uwaga, prawa te są niezwiązane ze statusem

		pkt 3 UPO)	Konieczne jest więc nadanie projektowanemu przepisowi brzmienia: „upowszechnianie wiedzy na temat praw dziecka, w tym w szczególności praw uczniowskich", które zagwarantuje: - Wprowadzenie jednoznacznego odniesienia do Konwencji o Prawach Dziecka, która jest podstawowym źródłem praw dzieci w systemie edukacji. - Podkreślenie, że prawa ucznia są częścią szerszego systemu praw dziecka, obejmującego m.in. prawo do prywatności, ochrony przed przemocą, swobody wyrażania opinii, uczestnictwa, ochrony tożsamości czy dostępu do informacji. - Uniknięcie błędnego utożsamiania „praw ucznia" wyłącznie z regulacjami wewnątrzszkolnymi lub statutowymi, co prowadzi do zawężania i relatywizowania praw dziecka w szkole. Zmiana ta pozostaje w zgodzie z: - Art. 42 Konwencji o Prawach Dziecka, który zobowiązuje państwo do szerzenia wiedzy o prawach dziecka wśród dorosłych i dzieci, w tym w szczególności w systemie edukacji. - Art. 29 ust. 1 lit. b Konwencji o Prawach Dziecka, który stanowi, że cele edukacji powinny obejmować rozwijanie w dziecku poszanowania dla praw człowieka i podstawowych wolności. Wskazanie na „prawa dziecka" jako kategorię nadrzędną wzmacnia rolę Krajowego Rzecznika jako strażnika i promotora tych praw oraz przyczynia się do budowania edukacji opartej na wartościach, podmiotowości i godności dziecka Propozycja: Projektowany art. 42d ust. 3 pkt. 3 otrzymuje brzmienie: „Do zadań Krajowego Rzecznika należy […] upowszechnianie wiedzy na temat praw dziecka oraz praw i obowiązków uczniowskich"	ucznia, lecz są przynależne statusowi dziecka. Projekt ustawy nie zajmuje się prawami dziecka, lecz prawami uczniowskimi. Zaprojektowane regulacje nie wykluczają zatem, by inne przepisy prawne (w tym Konwencja) wskazywały na szerszy bądź inny katalog praw czy obowiązków. Zagadnienia te się nie wykluczają, ponieważ Konwencja na dziecko będzie oddziaływać tak czy tak. Zadanie upowszechniania wiedzy na ten temat nie może jednak leżeć na organach, które nie są do tego stworzone. Prawami dziecka zajmować się zatem będzie Rzecznik Praw Dziecka, a prawami uczniowskimi – struktura organów rzecznikowskich projektowana w tej ustawie.
		art. 1 pkt. 3 (art. 42e ust. 1 UPO)	Projektowany art. 42e. ust. 1 zawiera szeroki katalog kompetencji Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, jednak brakuje w niej jednoznacznego określenia wartości i zasady, którymi Rzecznik ma się kierować przy wykonywaniu swoich zadań. Uzupełnienie tego artykułu o odniesienie do dobra dziecka, godności i podmiotowości ucznia jest niezbędne dla zapewnienia zgodności z: Art. 3 ust. 1 Konwencji o Prawach Dziecka „We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, bez względu na to, czy są podejmowane przez instytucje publiczne czy prywatne, (...) podstawowym kryterium musi być najlepszy interes dziecka." Zasada ta ma charakter uniwersalny i nadrzędny – każdy organ działający wobec dziecka powinien ją stosować jako podstawę decyzji. Brak jej w przepisach regulujących działalność Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich stanowi istotny brak aksjologiczny i prawny. Propozycja: Do treści projektowanego art. 42e ust. 1 dodaje się frazę:: "Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich, wykonując swoje zadania, kieruje się nadrzędnie dobrem dziecka, zasadą poszanowania jego godności, podmiotowości oraz praw, w szczególności wynikających z Konstytucji Rzeczypospolitej	**Wyjaśnienie** Zaproponowany przepis stanowi *superfluum*, który nie dodaje żadnej treści merytorycznej do projektowanego przepisu. Jest oczywiste, że Krajowy Rzecznik będzie musiał się tymi wartościami kierować. Tak samo, oczywiste jest, że będzie on musiał przestrzegać Konstytucji RP czy Konwencji o prawach dziecka, ponieważ

			Polskiej, Konwencji o Prawach Dziecka i innych przepisów prawa. Rzecznik podejmuje działania na rzecz najlepszego interesu ucznia, uwzględniając jego potrzeby i sytuację życiową.”	wynika to wprost z art. 7 Konstytucji RP.
		art. 1 pkt. 3 (art. 42f ust. 4 UPO)	Zgodnie z brzmieniem projektowanego art. 42f ust. 4, Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich może odmówić podjęcia sprawy bez obowiązku podania przyczyny. Takie rozwiązanie osłabia jednak standardy przejrzystości, odpowiedzialności i podmiotowego traktowania dziecka, a także może prowadzić do poczucia arbitralności i niesprawiedliwości po stronie uczniów i ich opiekunów. Konieczne jest więc uzupełnienie projektowanego przepisu poprzez wprowadzenie obowiązku uzasadnienia odmowy oraz – o ile to możliwe – wskazania alternatywnych środków działania. Taka zmiana: - wzmacnia przejrzystość procedury i umożliwia uczniowi zrozumienie, dlaczego jego sprawa nie została podjęta, - respektuje prawo dziecka do informacji, wynikające m.in. z art. 13 i 17 Konwencji o Prawach Dziecka, które gwarantują dziecku dostęp do informacji istotnych dla jego sytuacji, - realizuje zasadę poszanowania godności dziecka (art. 16 Konwencji o Prawach Dziecka), traktując jego wniosek jako poważny i zasługujący na rzeczową odpowiedź, - wspiera zasadę najlepszego interesu dziecka (art. 3 ust. 1 Konwencji o Prawach Dziecka), umożliwiając mu dalsze działanie w sytuacji, gdy problem nie może zostać rozwiązany przez Rzecznika – zamiast pozostawiać je bez odpowiedzi. Dodatkowo, regulacja taka zwiększa odpowiedzialność instytucjonalną Rzecznika i ogranicza ryzyko nadużyć polegających na selektywnym ignorowaniu skarg, zwłaszcza tych dotyczących uczniów z grup narażonych na dyskryminację lub wykluczenie. Propozycja: Projektowany art.42f ust.4 otrzymuje brzmienie: “Krajowy Rzecznik, po zapoznaniu się z wnioskiem lub skargą, może: 1) podjąć sprawę i skorzystać z kompetencji, o których mowa w art. 42e ust. 1–4 i 6, 2) wskazać wnioskodawcy przysługujące mu środki działania, 3) przekazać sprawę według właściwości, 4) nie podjąć sprawy – z obowiązkiem uzasadnienia tej decyzji oraz w miarę możliwości, wskazania wnioskodawcy możliwych kierunków dalszego postępowania – zawiadamiając o tym wnioskodawcę i osobę, której sprawa dotyczy.”	**Uwaga uwzględniona** Artykuł 42f ust. 4 *in fine* został zmodyfikowany.
		art. 1 pkt. 3 (art. 42q ust. 2 UPO)	Projektowana regulacja art. 42q ust.2. ogranicza kompetencje Szkolnego Rzecznika wyłącznie do „praw uczniowskich”, co zawęża zakres jego działania do kwestii regulowanych głównie przez wewnątrzszkolne dokumenty (np. statut) i pomija szerszy katalog praw dziecka wynikający z Konwencji o Prawach Dziecka oraz Konstytucji RP. Tymczasem każde dziecko – także jako uczeń – posiada uniwersalne prawa, niezależne od regulacji szkolnych, które obowiązują w każdej przestrzeni życia, w tym w środowisku edukacyjnym. Obejmują one m.in. prawo do: - godności i prywatności (art. 16 Konwencji o Prawach Dziecka), - swobody wyrażania opinii (art. 12 i 13 Konwencji o Prawach Dziecka), - ochrony przed przemocą (art. 19 Konwencji o Prawach Dziecka), - edukacji opartej na wartościach praw człowieka (art. 29 Konwencji o Prawach Dziecka),	**Odpowiedź jak wyżej** (tożsama uwaga w zakresie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich)

			- równego traktowania i niedyskryminacji (art. 2 Konwencji o Prawach Dziecka). W związku z tym, konieczne jest wskazanie, że Szkolny Rzecznik stoi na straży praw dziecka, co nie tylko doprecyzuje i poszerza zakres jego działań, ale także: - wzmacnia ochronę ucznia jako dziecka, a nie jedynie jako podmiotu systemu szkolnego, - podkreśla zgodność roli Rzecznika z międzynarodowymi standardami ochrony dzieci, - umożliwia podejmowanie interwencji również w przypadkach naruszeń praw nieujętych w statucie szkoły, a wynikających np. z Konwencji o Prawach Dziecka. Zmiana ta buduje spójność systemu ochrony praw dziecka w Polsce i odpowiada również postulatom Rzecznika Praw Dziecka oraz organizacji (m.in. . UNICEF), które wskazują na potrzebę włączania szkoły w realizację praw dziecka jako całości – a nie tylko ich wycinka. Propozycja: Projektowany art.42q. ust. 2. otrzymuje brzmienie:Szkolny Rzecznik stoi na straży przestrzegania praw dziecka oraz praw uczniowskich w szkole lub placówce, w której działa, i podejmuje działania mające na celu zwiększenie poziomu przestrzegania praw uczniowskich i poziomu świadomości na temat tych praw wśród uczniów danej szkoły lub placówki.”	
7.07.2025	Stowarzyszenie Umarłych Statutów	art. 1 pkt 1 (art. 4 pkt 20a UPO)	**Włączenie do definicji społeczności szkolnej wszystkich pracowników szkoły lub placówki** Społeczność szkolną tworzą, oprócz rodziców, uczniów i nauczycieli, także pracownicy niepedagogiczni szkół i placówek. W ocenie Stowarzyszenia zasadne jest zatem uwzględnienie tej grupy w projektowanej definicji. Dla porównania można wskazać, że zgodnie z art. 10 p.s.w.n. wspólnotę uczelni, czyli zbiorowość analogiczną do społeczności szkolnej, tworzą wszyscy pracownicy uczelni. Proponowane brzmienie przepisu: 20a) społeczności szkolnej – należy przez to rozumieć łącznie osoby, o których mowa w pkt 18, 19 i 20 **oraz pracowników szkoły lub placówki**;	**Uwzględnienie innej uwagi** Do katalogu społeczności szkolnej dołączono dyrektorów niebędących nauczycielami, o których mowa w art. 62 ust. 2 UPO, a także osoby zatrudnione na podstawie art. 15 ust. 2 i 5-6a UPO. Środowisko szkolne nie może być utożsamiane ze środowiskiem akademickim, gdzie pracownicy administracyjni i obsługi są reprezentowani w organach kolegialnych uczelni. W przypadku środowisk szkolnych pracownicy ci nie są np. częścią rady szkoły lub placówki (zob. skład rady szkoły lub placówki określony w art. 81 ust. 1 UPO) czy nie mają własnej rady na wzór

				rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego. Powodem tego jest to, że w radzie szkoły lub placówki nie podejmuje się decyzji o istotnym znaczeniu dla pracowników administracyjno-technicznych. Analiza jej zadań (art. 80 ust. 2 UPO) pokazuje, że kompetencje rady szkoły lub placówki są związane ściśle z nauczycielami, uczniami i rodzicami. Decyzje istotne dla pracowników administracyjnych i obsługi zaś są podejmowane bezpośrednio przez dyrektora szkoły lub placówki jako kierownika zakładu pracy. Z tego względu nie projektodawca nie uważa, że pracownicy administracyjni i obsługi powinni wchodzić w skład projektowanej definicji społeczności szkolnej. Taka zmiana wykraczałaby bowiem poza przyjęte ramy funkcjonowania szkół i placówek oświatowych.
		art. 1 pkt 2 (art. 42 UPO)	Wyraźny przepis, że kurator oraz organy postępowania egzekucyjnego w administracji mogą badać, czy nieobecności były zasadnie uznane za nieusprawiedliwione W związku z projektowanymi zmianami w zakresie spełniania obowiązku szkolnego i nauki (obniżenie progu nieusprawiedliwionych nieobecności, wyznaczających sytuację niespełniania ww. obowiązków) w ocenie Stowarzyszenia konieczne jest zagwarantowanie, że odmowa usprawiedliwienia nieobecności, w skrajnym przypadku sporu na tym tle, poddawana będzie ocenie organów pozaszkolnych. Brak zaproponowanego przepisu mógłby doprowadzić do sytuacji, w której w postępowaniu egzekucyjnym w administracji oceniano by jedynie formalny fakt usprawiedliwienia lub nieusprawiedliwienia nieobecności, natomiast poza oceną organów pozaszkolnych (w tym sądu administracyjnego rozpatrującego skargę na oddalenie zarzutów w postępowaniu egzekucyjnym w	**Uwaga nieuwzględniona** Już w obecnym stanie prawnym kurator oświaty i inne specjalistyczne jednostki nadzoru mogą to badać w ramach nadzoru pedagogicznego. Byłoby to zatem *superfluum*.

			administracji) znalazłaby się zasadność samej odmowy usprawiedliwienia nieobecności. Uczniowie i rodzice pozbawieni byliby zatem efektywnej ochrony sądowej przed przypadkami arbitralnego nieusprawiedliwienia nieobecności opartego na samych tylko wrażeniach lub podejrzeniach nauczycieli. Proponowane brzmienie: 2) w art. 42: a) ust. 2 otrzymuje brzmienie: (...); **b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:** **„Wierzyciel w ramach postępowania egzekucyjnego w administracji, sąd administracyjny oraz inne organy prowadzące egzekucję obowiązków wymienionych w ust. 1 weryfikują zasadność odmowy usprawiedliwienia nieobecności ucznia. Zasadność tę w ramach nadzoru pedagogicznego, poza postępowaniem egzekucyjnym w administracji, weryfikować może także kurator oświaty";**	Co do sądów administracyjnych, ich kontrola nad postępowaniem egzekucyjnym w administracji wynika z ogólnych przepisów dot. tego postępowania. Projektodawca nie widzi potrzeby dodawania regulacji szczegółowych w UPO.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a UPO)	**Objęcie częścią projektowanej regulacji wychowanków przedszkoli** W ocenie Stowarzyszenia niezasadnie z katalogu praw i wolności uczniowskich całkowicie wyłączono wychowanków przedszkoli. O ile nie wszystkie ujęte w art. 42a prawa i wolności są adekwatne do zastosowania ich względem dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych, to nie ma przeszkód, by na poziomie ustawy nie przyznać im prawa do: poszanowania godności oraz praw i wolności z niej wynikających; równego traktowania z innymi wychowankami; rzetelnego nauczania i wychowania; poszanowania prywatności, w tym do: ochrony danych osobowych, ochrony informacji medycznej, ochrony wizerunku; rozwoju własnych zainteresowań i uzdolnień; bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki oraz wolności wskazanych w art. 42a ust. 2. Ponadto również przedszkola i oddziały przedszkolne powinny mieć obowiązek upowszechniania wśród wychowanków – stosownie do ich wieku – wiedzy o prawach, wolnościach i obowiązkach dziecka i obywatelskich. Wobec tego proponujemy, by do art. 42a dodać ust. 5, którym obejmie się częścią regulacji art. 42a wychowanków przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych.	**Uwaga nieuwzględniona** Założeniem tego projektu ustawy jest wpływać jedynie na sytuację prawną uczniów. Przedszkola od początku nie miały być objęte projektowaną regulacją i projektodawca nie planuje zmian w tym zakresie. Artykuł 102 ust. 1 pkt 13 UPO jasno mówi, że prawa i obowiązki dzieci w przedszkolu są określane przez jego statut. Nie planuje się zmian w tym zakresie.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust.	**Doprecyzowanie przepisu – prawo do nauczania i wychowania** Proponujemy, aby prawo ucznia do „rzetelnego nauczania i wychowania" zastąpić prawem do nauczania i wychowania opartych o metody uznane przez współczesne nauki pedagogiczne. Dzięki temu przepis będzie w większym stopniu precyzyjny, a ponadto będzie on komplementarny do art. 12 ust. 2 ustawy –	**Uwaga uwzględniona**

		1 pkt 3 UPO)	Karta Nauczyciela, zgodnie z którym: „Nauczyciel (...) ma prawo do swobody stosowania takich metod nauczania i wychowania, jakie uważa za najwłaściwsze spośród uznanych przez współczesne nauki pedagogiczne (...)". Proponowane brzmienie: 1. Uczeń (...) ma prawo w szczególności do: (...) 3) nauczania i wychowania **opartych o metody uznane przez współczesne nauki pedagogiczne**;	
		art. 1 pkt 3 dot. art. 42a ust. 1 pkt 4 PrOśw	**Zgoda kumulatywna ucznia i rodzica na utrwalanie wizerunku w przypadku ucznia od 10 r.ż.; prawo do zachowania ocen w poufności; prawo do ochrony informacji o uczniu** Stowarzyszenie pozytywnie ocenia wprowadzenie w PrOśw ochrony wizerunku ucznia i wyraźne wskazanie, że utrwalanie i rozpowszechnianie wizerunku wymaga zgody ucznia, a gdy jest on niepełnoletni – także jego rodziców. W ocenie Stowarzyszenia nie jest jednak właściwe, aby zgody wymagać od każdego ucznia niepełnoletniego – nie w każdym wieku dziecko ma bowiem odpowiednie rozeznanie, by wyrazić świadomą i dobrowolną zgodę. W przypadku małych dzieci obowiązek ten byłby zatem często fikcyjny. W związku z tym proponujemy, aby zgody kumulatywnej wymagać, gdy uczeń ukończył 10 lat – czyli w praktyce od uczniów od IV klasy szkoły podstawowej wzwyż. Proponujemy ponadto, by wprost wskazać, że wymóg uzyskania zgody na utrwalanie i rozpowszechnianie wizerunku ucznia nie ma zastosowania, jeśli wynika to z przepisów odrębnych. W szczególności chodzi tu o stosowany w szkołach monitoring wizyjny – na jego stosowanie nie jest wymagana jednostkowa, indywidualna zgoda każdego ucznia i jego rodzica. Ponadto przepisy RODO dopuszczają przetwarzanie danych osobowych, w tym wizerunku, bez zgody osoby, której te dane dotyczą. Wskazanie w przepisie wprost, że od wskazanej w PrOśw zasady istnieją wyjątki, ułatwi stosowanie tych przepisów. Stowarzyszenie uważa także, że w ustawie należy wskazać dwa dodatkowe szczególne elementy prawa do prywatności ucznia: 1) prawo do zachowania informacji o otrzymywanych ocenach z zajęć edukacyjnych w poufności wobec innych uczniów, chyba że uczeń wyrazi zgodę na ich ujawnienie, 2) zachowania w poufności dotyczących go informacji, o których mowa w art. 30a ust. 2, chyba że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 30a ust. 3. Proponowana lit. e ma zagwarantować uczniom nieujawnianie ich ocen z zajęć edukacyjnych bez ich zgody (dotyczyć ma to zarówno ocen bieżących, jak i klasyfikacyjnych). Do Stowarzyszenia na przestrzeni ostatnich lat często wpływały skargi dot. informowania przez nauczycieli o ocenach uczniów	**Uwzględnienie innej uwagi + uwaga częściowo uwzględniona** Z uwagi na uwzględnienie uwagi Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych i tego, że art. 8 RODO określa minimalny wiek na wyrażanie zgód na przetwarzanie danych osobowych na 16 lat, nie można uwzględnić uwagi co do wieku. Co do proponowanych lit. e i f – uwaga częściowo uwzględniona.

			na forum klasy, co nieraz stawało się przyczyną stygmatyzacji ucznia i powodowało u niego dyskomfort, zmniejszając jednocześnie chęć do nauki i zwiększało lęk przed porażką edukacyjną. Nie ma przy tym uzasadnionych argumentów przemawiających zatem, aby oceny miały być jawne nie tylko dla samego ucznia, jak stanowi art. 44e ust. 2 u.s.o., ale też dla innych uczniów. Proponowanym zakazem nie byłyby objęte oceny zachowania uczniów, a to ze względów związanych z tym, że roczną ocenę klasyfikacyjną zachowania ustala wychowawca oddziału po zasięgnięciu opinii m.in. uczniów danego oddziału oraz ocenianego ucznia (art. 44h. ust. 1 u.s.o.), zatem jej ewentualna jawność względem innych uczniów powinna być dopuszczona, m.in. ze względów wychowawczych. Proponowana lit. f służy natomiast dopełnieniu regulacji art. 30a PrOśw, statuującego obowiązki nauczycieli w zakresie zachowania w poufności pewnych kategorii informacji o uczniu, ustanawiając prawo ucznia analogiczne do przedmiotowego obowiązku. Dzięki powyższemu uzupełnieniu projektowana regulacja stanie się maksymalnie kompleksowa. Proponowane brzmienie: 1. Uczeń (...) ma prawo w szczególności do: (...) 4) poszanowania jego prywatności, w tym do: (...) c) ochrony wizerunku; wizerunek ucznia nie może być utrwalany ani rozpowszechniany bez jego zgody, jeśli uczeń ukończył 10 lat, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – również bez zgody jego rodziców, chyba że co innego wynika z przepisów odrębnych, d) zachowania tajemnicy komunikowania się, e) zachowania informacji o otrzymywanych ocenach z zajęć edukacyjnych w poufności wobec innych uczniów, chyba że uczeń wyrazi zgodę na ich ujawnienie, f) zachowania w poufności dotyczących go informacji, o których mowa w art. 30a ust. 2, chyba że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 30a ust. 3;	
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 5 UPO)	**Doprecyzowanie przepisu – bezpłatność przechowania** Stowarzyszenie zwraca uwagę, że zasadne byłoby doprecyzowanie przepisu poprzez wskazanie, że przechowywanie przedmiotów musi być bezpłatne. Do Stowarzyszenia docierają bowiem uwagi o umieszczaniu w szkołach lub placówkach odpłatnych szafek do przechowywania rzeczy. Uszczegółowienie przepisu pozwoli wyeliminować takie praktyki, a jednocześnie pozwoli uniknąć problemów interpretacyjnych przy stosowaniu tego przepisu. Proponowane brzmienie: 1. Uczeń (...) ma prawo w szczególności do: (...) 5) posiadania na terenie szkoły (...) przedmiotów osobistych przy sobie lub przechowywania tych przedmiotów **bezpłatnie** w miejscu do tego przeznaczonym (...);	**Uwaga nieuwzględniona** Materia ta jest przedmiotem tzw. rozporządzenia ws. BHP w szkole, które ulegnie nowelizacji w związku z procedowaniem tego projektu ustawy. Projektodawca nie uważa, że należy to zagadnienie regulować już na poziomie ustawy, ponieważ mogłoby to doprowadzić do uczynienia ze szkoły lub placówki oświaty swoistym składzikiem na przedmioty.

				Rozporządzenie ws. BHP w szkole skutecznie to ogranicza w swoim § 4a.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 8 UPO)	Rozszerzenie katalogu o współzawodnictwo sportowe Stowarzyszenie proponuje rozszerzyć katalog poprzez wskazanie, że jedną z form współzawodnictwa, do udziału w którym mają prawo uczniowie, jest współzawodnictwo sportowe. W ocenie Stowarzyszenia warto jest podkreślić wagę i rolę sportu w życiu uczniów poprzez bezpośrednie wskazanie takiego rodzaju współzawodnictwa w katalogu. Pojęcie „współzawodnictwo sportowe" zostało zaczerpnięte z § 4 rozporządzenia MEN z dnia 27 marca 2017 r. w sprawie oddziałów i szkół sportowych oraz oddziałów i szkół mistrzostwa sportowego (Dz. U. z 2020 r. poz. 2138). Proponowane brzmienie: 1. Uczeń (...) ma prawo w szczególności do: (...) 8) rozwoju własnych zainteresowań i uzdolnień, w tym do brania udziału w konkursach, olimpiadach i turniejach oraz innych formach współzawodnictwa, w tym sportowego i prezentacji osiągnięć uczniów;	**Uwaga nieuwzględniona** Współzawodnictwo sportowe nie jest jedynym typem współzawodnictwa w szkole lub placówce oświatowej. Uwzględnienie tej uwagi zrodziłoby słuszne zastrzeżenia o brak uwzględnienia np. współzawodnictwa w zakresie kształcenia artystycznego. Zdaniem projektodawcy lepiej będzie, gdy w katalogu praw uczniowskich formy współzawodnictwa pozostaną otwarte, bez egzemplifikacji.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 9 UPO)	Doprecyzowanie przepisu – prawo do wypoczynku Stowarzyszenie proponuje przeformułowanie i doprecyzowanie przepisu oraz ujednolicenie użytej terminologii z art. 31 ust. 1 Konwencji o prawach dziecka, a także nawiązanie do § 4 rozporządzenia MENiS z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1604). Ponadto Stowarzyszenie proponuje zastąpić termin „wysiłek szkolny" pojęciem „obowiązków związanych z uczęszczaniem do szkoły". Zaproponowane pojęcie w sposób bardziej precyzyjny oddaje to, co projektodawca nazywa „wysiłkiem szkolnym", a to powinno przyczynić się do uniknięcia niejasności interpretacyjnych. 1. Uczeń (...) ma prawo w szczególności do: (...) 9) wypoczynku i czasu wolnego, w tym rozwoju własnych zainteresowań, zapewnianych w szczególności przez odpowiednie obciążenie obowiązkami związanymi z uczęszczaniem do szkoły oraz odpowiednio ułożony tygodniowy rozkład zajęć, o którym mowa w art. 110 ust. 4;	**Uwaga nieuwzględniona** Proponowany przepis jest kalką z art. 85 ust. 5 UPO. Przepis ten zostanie przeniesiony do katalogu praw uczniowskich. Nie jest intencją projektodawcy, by przyznać uczniom „prawo do wypoczynku i czasu wolnego", ponieważ jest to określenie zbyt potoczne oraz nieegzekwowalne. Możliwe do wyegzekwowania są natomiast „odpowiednie proporcje", na które położony jest akcent w zaproponowanym przepisie.

		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust 1 UPO)	**Prawo do warunków organizacyjnych odpowiednich do realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych** Stowarzyszenie proponuje, by w katalogu praw uczniowskich uwzględnić prawo do warunków organizacyjnych odpowiednich do realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych (pojęcie to zostało zapożyczone z rozporządzenia MEN z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek, Dz. U. z 2020 r., poz. 2198). Zagwarantuje to uczniom prawo m.in. do odpowiedniego wyposażenia szkół w materiały, narzędzia i urządzenia konieczne niezbędne w toku prowadzonego nauczania. Proponowane brzmienie: 1. Uczeń (...) ma prawo w szczególności do: (...) 12) **warunków organizacyjnych i wyposażania odpowiednich do realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych**;	**Wyjaśnienie** Jak wskazuje treść uwagi, takie wymaganie wobec szkół i placówek oświatowych już obowiązuje na poziomie rozporządzenia. Jest to, słusznie, obowiązek szkoły/placówki oświatowej, a nie prawo podmiotowe, ponieważ trudno byłoby to prawo egzekwować z punktu widzenia jednostki, skoro takie warunki trzeba zapewnić wszystkim uczniom. Nie ma, zdaniem projektodawcy, potrzeby przenoszenia tego prawa na poziom ustawy.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 12 UPO)	**Niepublikowanie w BIP tygodniowego rozkładu zajęć** Stowarzyszenie proponuje, by tygodniowy rozkład zajęć nie był publikowany w BIP. Propozycja ta podyktowana jest względami bezpieczeństwa – dostępność planów zajęć w BIP może ułatwiać śledzenie dzieci, gdyż zapewnia łatwą informację o godzinach zajęć danego oddziału. W zamian Stowarzyszenie, by ustawa przewidywała, że szkoła w sposób przyjęty w danej szkole zapewnia uczniom bieżącą i aktualną informację o tygodniowym rozkładzie zajęć, w tym informację o jego zmianach. Proponowane brzmienie: 1. Uczeń (...) ma prawo w szczególności do: (...) 12) informacji dotyczących procesu nauczania i wychowania, które jest realizowane w szczególności przez: a) publikowanie przez szkoły (...) w Biuletynie Informacji Publicznej: – statutu (...),	**Uwaga nieuwzględniona** Projektodawca wskazuje, że sama informacja o tym, z jakiego przedmiotu uczeń aktualnie ma zajęcia, nie wpływa na jego bezpieczeństwo. Z punktu widzenia bezpieczeństwa nie ma bowiem znaczenia, czy jest to na danej godzinie, przykładowo, matematyka, czy język polski. Znaczenie mają zaś ogólne reguły bezpieczeństwa panujące w szkole i ich przestrzeganie, szczególnie w zakresie wchodzenia na teren szkoły przez osoby trzecie. Sam dostęp do planu lekcji jest natomiast informacją np. dla rodziców i nie wpływa na

			– zanonimizowanych uchwał (...), **b) ogłaszanie, w sposób przyjęty w danej szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystyczną lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, tygodniowego rozkładu zajęć, o którym mowa w art. 110 ust. 4 oraz informacji o jego zmianach;** **c)** zapewnienie przez szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową, szkołę artystyczną lub placówkę, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, możliwości zapoznawania się ze szkolnym zestawem programów nauczania, o którym mowa w art. 22a ust. 7 ustawy o systemie oświaty;	samo poczucie bezpieczeństwa. Dziecko bowiem tak czy tak przez odpowiednią liczbę godzin będzie w szkole lub placówce oświatowej.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 13 UPO)	**Zmiana pojęcia „ocenianie postępów w nauce" na „ocenianie osiągnięć edukacyjnych"** Stowarzyszenie proponuje, by w przepisie użyć pojęcia „ocenianie osiągnięć edukacyjnych", co zapewni spójność terminologiczną projektowanego przepisu z art. 44b ust. 1 pkt 1 u.s.o. Proponowane brzmienie: 1. Uczeń (...) ma prawo w szczególności do: (...) 13) jawnego, sprawiedliwego i umotywowanego oceniania **osiągnięć edukacyjnych** i zachowania ucznia	**Uwaga uwzględniona**
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 14 UPO)	**Doprecyzowanie przepisu – środki komunikacji elektronicznej** Stowarzyszenie proponuje doprecyzowanie przepisu mówiącego o prawie ucznia do kontaktowania się ze szkołą poprzez wskazanie, że określone w statucie szkoły sposoby kontaktowania się ze szkołą muszą uwzględniać środki komunikacji elektronicznej. W ocenie Stowarzyszenia doprecyzowanie takie jest konieczne, aby uniknąć sytuacji, w których w statucie wyłączy się takie środki komunikowania – a są one przecież obecnie powszechnie wykorzystywane. Proponowane brzmienie: 1. Uczeń (...) ma prawo w szczególności do: (...) 14) kontaktowania się ze szkołą podstawową, szkołą ponadpodstawową, szkołą artystyczną lub placówką, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, w dostępny dla niego sposób, określony w statucie tej szkoły lub placówki, **w szczególności poprzez środki komunikacji elektronicznej;**	**Uwaga nieuwzględniona** Z uwagi na różnorodność typów i rodzajów szkół i placówek oświatowych oraz specyfikę ich pracy nie jest możliwe przewidzenie w ustawie wyczerpującego katalogu dostępnych form kontaktu. Dlatego właśnie szkoła lub placówka oświatowa będzie mogła sama o tym zdecydować. Skoro zaś tak, to niecelowe jest dodawanie jednej tylko możliwości do przepisu ustawy jako przykładowego.

		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 15 UPO)	**Angażowanie się w życie szkoły: możliwość inicjowania działań; działalność poza SU; wzmianka o regulaminie SU** Zgodnie z art. 85 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737) zasady wybierania i działania organów samorządu określa regulamin, uchwalany przez ogół uczniów. Wobec tego zasadne jest wskazanie, że prawo ucznia do angażowania się w działalność organów i działalność SU odbywa się na zasadach określonych w regulaminie SU. Jest to też zasadne z tego względu, że projektodawca w art. 42 ust. 1 pkt 16 i 17, określającym czynne prawo wyborcze ucznia, zastrzegł, że prawo to wykonywane jest zgodnie z odpowiednio regulaminem samorządu uczniowskiego lub statutem szkoły (w odniesieniu do wyborów do rady szkoły). Stowarzyszenie proponuje także wprost wskazać, że uczniowie mają także prawo do inicjowania działalności w ramach angażowania się w życie szkoły – przy czym nie musi ona odbywać się w ramach działalności samorządu uczniowskiego (stąd zmiana szyku zdania w przepisie). Proponowane brzmienie: 1. Uczeń (...) ma prawo w szczególności do: (...) 15) angażowania się w życie szkoły (...) w tym przez inicjowanie i udział w działalności wydawniczej, oświatowej, sportowej i rozrywkowej oraz przez zaangażowanie, **na zasadach określonych w regulaminie samorządu uczniowskiego,** w działalność organów samorządu uczniowskiego lub udział w działalności organizowanej przez samorząd uczniowski;	**Wyjaśnienie** Zdaniem projektodawcy możliwość inicjowania działań poza organami samorządu uczniowskiego wynika już z treści przepisu. Świadczy o tym przecież użyty spójnik „lub". Zaproponowana zmiana szyku zdania utrudnia jego zrozumienie, bez zmiany w warstwie merytorycznej. Propozycja ta byłaby ponadto ograniczająca, ponieważ wówczas formy działania poza organami SU byłyby zawężone tylko do tych, które zostały określone w regulaminie.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 16 UPO)	**Doprecyzowanie przepisu – bierne prawo wyborcze (organy SU)** Konieczne jest wskazanie na bierne prawo wyborcze ucznia w wyborach członków organów samorządu uczniowskiego, tak, aby projektowana regulacja była całościowa. Proponowane brzmienie: 1. Uczeń (...) ma prawo w szczególności do: (...) 16) wyboru członków organów samorządu uczniowskiego, **bycia wybranym do tych organów** oraz **wyboru** opiekuna samorządu uczniowskiego zgodnie z art. 85 ust. 3	**Uwaga uwzględniona**, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust.	**Doprecyzowanie przepisu – bierne prawo wyborcze (rada szkoły)** Konieczne jest wskazanie na bierne prawo wyborcze ucznia w wyborach członków rady szkoły lub placówki, tak, aby projektowana regulacja była całościowa.	**Uwaga uwzględniona**, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych

		1 pkt 17 UPO)	Proponowane brzmienie: 1. Uczeń (...) ma prawo w szczególności do: (...) 17) wyboru członków rady szkoły lub placówki **oraz bycia wybranym do rady szkoły lub placówki** zgodnie z art. 81 ust. 6;	
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 3 UPO)	**Bardziej precyzyjny obowiązek właściwego zachowania się** Stowarzyszenie proponuje doprecyzowanie wskazanego przepisu poprzez zastąpienie pojęcia „zachowywanie się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi" bardziej konkretnym określeniem tego, jak uczeń ma się zachowywać. Wskazać trzeba, że w warunkach środowiska szkolnego może trudno być ustalić, jakie są „ogólnie przyjęte normy". Projektowana regulacja może zatem sprzyjać wątpliwościom interpretacyjnym i konfliktom na tle rozumienia przedmiotowego przepisu. Ponadto Stowarzyszenie proponuje, aby obowiązek projektowany w art. 42b ust. 1 pkt 3 PrOśw obejmował też obowiązek właściwego zachowania się wobec innych osób, aktualnie ujęty w projektowanym art. 42b ust. 1 pkt 7 PrOśw. Propozycja obejmuje ponadto rozszerzenie tego obowiązku o takie zachowanie względem innych osób, które będzie szanowało ich prawa i wolności: 1. Uczeń (..) ma obowiązek: 3) podczas zajęć organizowanych na terenie tej szkoły lub placówki i poza nim, przerw w zajęciach, uroczystości, imprez oraz wyjść grupowych i wycieczek **zachowywać się w sposób niezakłócający porządku i bezpieczeństwa, a także z szacunkiem i poszanowaniem godności osobistej, praw i wolności innych osób**;	**Uwaga nieuwzględniona** Są takie zachowania, które nie będą naruszały praw i wolności innych osób oraz prawa powszechnie obowiązującego, a będą naruszały ogólnie przyjęte normy społeczne. Normy społeczne nie są przecież zjurydyzowane i są normami pozaprawnymi, dlatego trzeba to zagadnienie regulować w oparciu o normy społeczne, a nie tylko prawne. Pojęcie „ogólnie przyjętych norm społecznych" należy rozumieć tak jak „zasady współżycia społecznego". Z punktu widzenia leksykalnego pojęcia te mają takie samo znaczenie (co potwierdzają też publikacje naukowe, np.: J. Nowacki, *O normatywnych (abstrakcyjno-generalnych) i sytuacjonistycznych rozumieniach zasad współżycia społecznego*, „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej" 3/2023, s. 9-11), a fraza „ogólnie przyjęte normy społeczne" jest pojęciem bliższym nie-prawnikom, którzy nie mają na co dzień do czynienia z pojęciem „zasad

				współżycia społecznego" charakterystycznym dla prawa cywilnego. Dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, szczególnie gdy w szkole nie pracują, co do zasady, prawnicy, a uczniowie mają niski wiek, bardziej zrozumiałe dla nich wszystkich będzie pojęcie zastosowane w przedstawionym projekcie ustawy. Znaczenie w obu przypadkach jest jednak takie samo.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 4 UPO)	**Bardziej precyzyjny obowiązek w zakresie stroju** Obecnie projektowany obowiązek ubierania się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi wydaje się być zbyt nieprecyzyjny. Projektowana regulacja może zatem sprzyjać wątpliwościom interpretacyjnym i konfliktom na tle rozumienia przedmiotowego przepisu. Wobec tego Stowarzyszenie proponuje doprecyzowanie tego przepisu i określenie zasad ubierania się uczniów poprzez wskazanie, że nie może to być ubiór nieobyczajny. Pojęcie „nieobyczajności" jest pojęciem już występującym w przepisach prawa (Kodeks wykroczeń), znanym zarówno doktrynie, jak i orzecznictwu: 1. Uczeń (..) ma obowiązek: 4) ubierać się **w sposób, który nie jest nieobyczajny**, a w przypadku, o którym mowa w art. 100, nosić na terenie szkoły lub placówki jednolity strój (...);	**Uwaga nieuwzględniona** Argumentacja jak wyżej
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 5 UPO)	**Szczególne obowiązki w zakresie stroju i wyglądu** W związku z tym, że zgodnie z § 26 rozporządzenia MENiS z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1604) w warsztacie, laboratorium i pracowni wywiesza się w widocznym i łatwo dostępnym miejscu regulamin określający zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, które mogą dotyczyć także stroju lub	**Uwaga częściowo uwzględniona** Argumentacja jak wyżej (w zakresie pojęcia norm społecznych). Zasadne zdaje się też utrzymanie ogólnie przyjętych norm społecznych

			wyglądu, należy w projektowanym przepisie wskazać, że ucznia obowiązują także te regulacje (a nie tylko te wynikające ze statutu szkoły). Ponadto konieczne jest zawężenie możliwości ustanawiania takich regulacji poprzez wskazanie, że mogą one służyć tylko zapewnieniu uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia, wychowania i opieki. Należy mieć przecież na uwadze, że projektowany przepis ma stanowić wyjątek od ogólnej zasady, wyrażonej w projektowanej art. 42b ust. 1 pkt 4 PrOśw, swobody kształtowania przez ucznia własnego stroju i wyglądu. W związku z tym niezasadne jest, aby jedną z wytycznych do ustanawiania takich obowiązków miały być „ogólnie przyjęte normy społeczne". Stowarzyszenie wskazuje przy tym także, aby podkreślić, że regulowanie wyglądu uczniów powinno ograniczać się do sytuacji naprawdę tego wymagających. W ocenie Stowarzyszenia projektodawca w proponowanej regulacji pominął ponadto sytuacje związane z wycieczkami szkolnymi – wszak podczas nich, co może wynikać z ich regulaminu, może obowiązywać szczególny strój ucznia, związany z kwestiami bezpieczeństwa. Proponujemy zatem uzupełnienie regulacji o ten aspekt: 1. Uczeń (..) ma obowiązek: 5) przestrzegać zasad regulujących strój, **a jeśli to konieczne – także** wygląd, podczas zajęć edukacyjnych wychowania fizycznego, zajęć edukacyjnych odbywających się w warsztatach, laboratoriach i pracowniach szkolnych **oraz wycieczek szkolnych**; **zasady te są** określane w statucie szkoły lub placówki **lub w regulaminach warsztatów, laboratoriów i pracowni** lub w **regulaminach wycieczek wyłącznie w celu zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia, wychowania i opieki;**	w zakresie zajęć np. z wychowania fizycznego czy laboratoryjnych po to, by nie tylko zapewniać bezpieczeństwo, ale również nosić taki strój, który jest adekwatny do zajęć tego rodzaju. Projektodawca uzupełni jednak tę regulację o wyjścia i wycieczki szkolne.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	**Obowiązki związane z używaniem telefonów komórkowych** Stowarzyszenie sprzeciwia się wprowadzeniu możliwości uregulowania w statucie szkoły całkowitego zakazu wnoszenia telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych. Stowarzyszenie wskazuje, że obowiązek taki jest w praktyce trudny do wyegzekwowania (musiałby się wiązać z przeszukiwaniem uczniów i ich toreb czy plecaków, co nie jest dozwolone). Będzie skutkował także pozbawieniem uczniów możliwości posiadania przy sobie telefonów – a w dzisiejszym świecie są to dla wielu osób podstawowe urządzenia, zapewniające kontakt z innymi osobami, pozwalające na płatności elektroniczne, zakup biletów komunikacyjnych, dostęp do rozkładów jazdy itp. Zakazanie wnoszenia na teren szkoły telefonów mogłoby w znaczący sposób utrudnić uczniom ich codzienne funkcjonowanie. Zauważyć także należy, że zakaz taki mógłby dotyczyć także burs i internatów – a trudno wyobrazić sobie, żeby we współczesnym świecie uczniowie przebywali w tych miejscach	**Uwzględnienie innej uwagi + uwaga uwzględniona częściowo** Uwzględniona została uwaga Fundacji dla Dzieci i Dorosłych z Cukrzycą, która wprowadza zastrzeżenie, że z zakresu ewentualnego zakazu wyłączone są urządzenia, w tym telefony komórkowe, służące celom zdrowotnym. Zasadna jest natomiast zmiana w zakresie redakcji przepisu tak, by wtrącenie dot. zakazu

			całodobowo bez telefonów komórkowych. Naruszałoby to ich prawa m.in. w zakresie komunikowania się, edukacji, uczestnictwa w kulturze czy korzystania z usług społeczeństwa informacyjnego. Jednocześnie Stowarzyszenie wskazuje, że również całkowity zakaz korzystania z telefonów komórkowych jest ograniczeniem – choćby nawet miał być wprowadzany jedynie w niektórych szkołach – bezpodstawnym, za którym kryją się nie tyle fakty, co emocje nakazujące kojarzyć współczesne problemy młodzieży z dostępem do telefonów komórkowych. Stowarzyszenie nie neguje, że brak higieny cyfrowej może prowadzić i prowadzi częstokroć do wielu problemów, w tym ze zdrowiem psychicznym. Wprowadzenie całkowitego zakazu korzystania z telefonów komórkowych stanowić będzie jednak działanie nieadekwatne i niecelowe. Współczesna szkoła skupić się powinna na uczeniu młodzieży zasad bezpiecznego korzystania z urządzeń elektronicznych, w tym tzw. higieny cyfrowej. Może to być związane też z ograniczeniem korzystania z telefonów na terenie szkoły, natomiast błędem byłoby założenie, że uda się całkowicie wyeliminować telefony komórkowe z życia uczniów, gdyż stanowią one współcześnie niemalże konieczne narzędzie funkcjonowania w społeczeństwie. Nie idzie więc o to, aby zakazać korzystania z telefonów, ale nauczyć korzystania z nich w odpowiedzialny i mądry sposób. Jeżeli jednak wprowadzenie możliwości całkowitego zakazania na terenie szkoły korzystania z telefonów komórkowych w statucie szkoły miałoby zostać utrzymane, to Stowarzyszenie zwraca uwagę, że ustanawiając taki zakaz szkoła koniecznie musi jednak pamiętać o określeniu wyjątków od takiego zakazu, związanych chociażby z sytuacjami zdrowotnymi (uczniowie mogą wykorzystywać takie urządzenia np. do monitorowania poziomu glukozy lub podawania insuliny – zakaz w tym zakresie naruszałby prawo do ochrony zdrowia). Wobec tego Stowarzyszenie proponuje, aby w ustawie wprost te wyjątki wskazać oraz dodatkowo określić, że korzystanie z telefonów komórkowych jest dozwolone w tzw. sytuacjach awaryjnych. Trzeba mieć bowiem na względzie, że w praktyce nie jest możliwe wprowadzenie całkowitego, absolutnego zakazu korzystania z telefonów komórkowych – i ustawodawca nie powinien na to pozwalać. Ponadto – w razie utrzymania możliwości zakazania uczniom korzystania z telefonów komórkowych w statucie szkoły – Stowarzyszenie proponuje, aby pojęcie „inne urządzenia elektroniczne” zastąpić terminem „inne urządzenia służące do komunikacji na odległość”. Podyktowane jest to tym, że użyte przez projektodawcę pojęcie jest dość szerokie i obejmuje szeroką gamę urządzeń (w tym nawet zegarek elektroniczny i urządzenia służące do komunikacji alternatywnej, w tym AAC). Tymczasem *ratio legis* wprowadzanego przepisu jest zadbanie o higienę cyfrową uczniów, w szczególności w zakresie korzystania przez nich z Internetu. Zatem wystarczające będzie ograniczenie omawianego przepisu wyłącznie do telefonów komórkowych i innych urządzeń służące do komunikacji na odległość: 1. Uczeń (..) ma obowiązek:	dotyczyło tylko korzystania, a nie wnoszenia urządzeń, co ma znaczenie dla zagadnień logistycznych.

			6) przestrzegać warunków **korzystania** na terenie tej szkoły lub placówki z telefonów komórkowych i innych urządzeń służących do komunikacji na odległość, określonych w statucie tej szkoły lub placówki; **dozwolone jest jednak korzystanie z telefonów komórkowych i innych urządzeń służących do komunikacji na odległość do monitorowania stanu zdrowia ucznia oraz, jeśli to konieczne, w sytuacjach zagrożenia życia, zdrowia lub mienia;** **Alternatywnie:** Uczeń (..) ma obowiązek: 6) przestrzegać warunków wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń służących do komunikacji na odległość i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki albo zakazu **korzystania** na terenie tej szkoły lub placówki z telefonów komórkowych i innych urządzeń służących do komunikacji na odległość, określonych w statucie tej szkoły lub placówki; **dozwolone jest jednak korzystanie z telefonów komórkowych i innych urządzeń służących do komunikacji na odległość do monitorowania stanu zdrowia ucznia oraz, jeśli to konieczne, w sytuacjach zagrożenia życia, zdrowia lub mienia**	
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 7 UPO)	**Wykreślenie przepisu** W związku z uwagą nr 16 i proponowanym rozszerzeniem zakresu obowiązku właściwego zachowywania się ucznia określonego w art. 42b ust. 1 pkt 3 o warunki wskazane w art. 42b ust. 1 pkt 7, Stowarzyszenie proponuje, aby wykreślić ten przepis. Jak wskazano w uwadze nr 16, dzięki temu ustawowy katalog obowiązków uczniowskich będzie bardziej przejrzysty. Proponuje się wykreślić przepis.	**Uwaga nieuwzględniona** Punkty 3 i 7 mają inne zastosowanie. Jeden dotyczy zachowywania się podczas zajęć, a drugi ma zastosowanie wobec określonej grupy osób. Taki kształt tych przepisów jest określony w dotychczasowym art. 99 UPO i nie planuje się zmian w tym zakresie.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 8 UPO)	**Wprowadzenie trybu usprawiedliwiania uczniów w ustawie** W ocenie Stowarzyszenia podstawowe kwestie związane z frekwencją uczniów na zajęciach edukacyjnych ogniskują się obecnie nie wokół progu obecności koniecznego do klasyfikowania ucznia, ale wokół zasad usprawiedliwiania nieobecności uczniów. Wobec tego Stowarzyszenie postuluje, aby kwestie te kompleksowo uregulować w ustawie: przewidzieć, kto wnosi o usprawiedliwienie nieobecności; kto dokonuje usprawiedliwienia nieobecności; do kogo można odwołać się w przypadku nieusprawiedliwienia nieobecności.	**Uwaga częściowo uwzględniona** Projektodawca początkowo planował ustalić tryb usprawiedliwiania nieobecności na poziomie ustawy. Taka propozycja nie została jednak zaakceptowana przez Zespół ds. Programowania Prac Rządu na posiedzeniu w dn. 24 lutego

			Alternatywnie: dodanie możliwości uregulowania w statucie trybu wnoszenia usprawiedliwień W przypadku uwzględnienia powyższej propozycji, Stowarzyszenie proponuje, aby ustawa przewidywała, że w statucie szkoły reguluje się nie tylko termin i formę usprawiedliwiania nieobecności, ale też ich tryb. Pozwoli to szkołom na unormowanie kwestii związanych m.in. z określeniem podmiotu dokonującego usprawiedliwienia czy wprowadzeniem trybu odwoławczego od decyzji o nieusprawiedliwieniu nieobecności: 1. Uczeń (..) ma obowiązek: 8) uczęszczać na zajęcia edukacyjne; uczeń, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – jego rodzice, **wnoszą o** usprawiedliwienie nieobecności ucznia na zajęciach edukacyjnych, podając jej powód, **a inne okoliczności i dowody – jeśli jest to zasadne**; usprawiedliwienia **bądź nie** nieobecności dokonuje **wychowawca oddziału; od decyzji wychowawcy można odwołać się do dyrektora szkoły lub placówki; tryb,** termin i formę usprawiedliwiania nieobecności określa statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8; **Alternatywnie:** Uczeń (..) ma obowiązek: 8) uczęszczać na zajęcia edukacyjne; uczeń, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – jego rodzice, usprawiedliwiają nieobecność ucznia na zajęciach edukacyjnych, podając jej powód; usprawiedliwienia nieobecności dokonuje się w **trybie,** terminie i formie określonych w statucie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8;	2025 r. Bez akceptacji tegoż Zespołu projekt nie mógł natomiast zostać wpisany do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów, a zatem nie mógł być procedowany. Dlatego, uwzględniając stanowisko Zespołu ds. Programowania Prac Rządu, zdecydowano się na rozwiązanie pośrednie, tj. statutowe, ale z ustawowym obowiązkiem wskazywania powodu nieobecności. Uwzględniono jednak alternatywną propozycję. Tryb zostanie dodany do tego wyliczenia.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 2 UPO)	**Bardziej szczegółowy zakaz rozszerzania katalogu obowiązków uczniowskich** Stowarzyszenie pozytywnie ocenia wprowadzenie w ustawie wyraźnego przepisu mówiącego o tym, że statut szkoły nie może rozszerzać katalogu obowiązków uczniowskich określonych w art. 42b ust. 1 PrOśw. Jednak, że już z samego PrOśw (w tym przepisów opiniowanego projektu) wynika możliwość wprowadzenia w statucie pewnych obowiązków uczniowskich (np. w zakresie usprawiedliwiania nieobecności czy korzystania z telefonów komórkowych). Stowarzyszenie proponuje zatem, aby wprost wskazać w ustawie, że od wymienionej zasady występują pewne wyjątki – co będzie sprzyjało precyzyjności i przejrzystości przedmiotowej regulacji. Ponadto Stowarzyszenie zwraca uwagę, że wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1802) szkoły i placówki wprowadziły standardy ochrony małoletnich, które obecnie również (obok	**Wyjaśnienie** W prawniczej doktrynie coraz częściej występuje pogląd, że art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, który nakazuje, by ograniczenia praw i wolności ludzkich (czyli także obowiązki, ponieważ zawsze ograniczają one prawo/wolność człowieka, kierując się zasadą ich korelatywności) ustanawiać tylko w ustawie. Stanowisko to wzmacniane jest

			statutów) określają prawa i obowiązki uczniowskie. Taki dualizm w tym zakresie jest zjawiskiem niepożądanym, do którego niestety doprowadziła nieuwaga ustawodawcy. Zmiany w tym obszarze wymagają jednak daleko idących zmian legislacyjnych, a jednocześnie konieczne jest jednak rozwiązanie problemu podwójnego, czasem ze sobą sprzecznego (inaczej w statucie, inaczej w standardach ochrony małoletnich) regulowania praw i obowiązków uczniowskich. Stowarzyszenie proponuje zatem, by wprowadzić zasadę, że postanowienia obowiązujących w szkole lub placówce standardów ochrony małoletnich nie mogą naruszać przepisów rozdziału 2a PrOśw. Zapewni to pełną skuteczność wprowadzanych zmian – bez tego zastrzeżenia może się bowiem co prawda okazać, że obowiązki uczniowskie nie są wprowadzane do statutu szkoły (projekt w obecnym brzmieniu przewiduje zakaz w tej mierze), ale są za to wprowadzane w standardach ochrony małoletnich: 2. Statut szkoły (...) nie może rozszerzać katalogu obowiązków uczniowskich, o którym mowa w ust. 1, **z wyjątkami wynikającymi z ustawy. Postanowienia obowiązujących w szkole lub placówce standardów ochrony małoletnich,** o których mowa w rozdziale 4b ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1802)**, w tym określone w nich** obowiązki ucznia, nie mogą naruszać przepisów niniejszego rozdziału.	doświadczeniami z okresu pandemii COVID-19, gdzie sądy administracyjne kwestionowały obostrzenia nakładane na podstawie aktu podustawowego (rozporządzenia). Z tego względu projektodawca woli ściśle wykładać zasadę wyłączności ustawy z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i dlatego w taki sposób przygotował katalog obowiązków w projektowanym art. 42b UPO. Jednocześnie jednak, rozwiązanie to pozostawia szkole pewną autonomię do doszczegółowienia niektórych obowiązków –zob. art. 42b ust. 1 pkt 1, 5, 6, 8 UPO (UPO w numeracji w wersji przedstawionej do konsultacji publicznych). Prosimy też pamiętać, że na zasadzie *lex specialis* nic nie stoi na przeszkodzie, by uczniowie konkretnych szkół posiadali też i inne, niewynikające z UPO obowiązki. Przykładowo obowiązek dbania o środowisko wynikać przecież będzie z art. 86 Konstytucji RP oraz ustawy o ochronie przyrody. To zatem, że nie znajduje się on w katalogu uczniowskich obowiązków, nie stoi na przeszkodzie, by wymagać od uczniów jego przestrzegania. Być może

				bowiem nie będzie to obowiązek uczniowski w rozumieniu UPO, ale będzie to obowiązek konstytucyjny, a z tych obowiązków również trzeba będzie się wywiązywać. To samo przywołać trzeba w zakresie obowiązków ściśle związanych np. z istotą zawodu, w którym dany uczeń się kształci. Postanowienia standardów ochrony małoletnich z natury bycia aktem hierarchicznie niższym od ustawy nie mogą być sprzeczne z przepisami UPO i projektowanego art. 42b. Stąd brak potrzeby takiego dopisku.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 1 UPO)	**„Środki oddziaływania wychowawczego" stosowane na mocy PrOśw nie mogą być zbieżne ze środkami z ustawy o nieletnich; kontrakt wychowawczy** Stowarzyszenie pozytywnie opiniuje zamiar wprowadzenia do PrOśw instytucji stosowania przez nauczycieli pewnych oddziaływań wychowawczych stosowanych w ramach procesu wychowawczego i bieżącej pracy z uczniem. Wskazujemy jednak na kilka kwestii, które w naszej mierze wymagają uporządkowania. Po pierwsze, projektodawca planuje nazwać owe środki „środkami oddziaływania wychowawczego". Nie jest to właściwe, gdyż nazwa ta jest użyta w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978; „u.w.r.n.") i określa katalog środków, które może stosować wyłącznie dyrektor szkoły. W celu uniknięcia niespójności terminologicznej, mogącej powodować trudności w stosowaniu prawa, proponujemy, by środki te określić terminem „działania wychowawcze", który wydaje się adekwatnym pojęciem na określenie różnorakich środków stosowanych przez nauczycieli w toku procesu wychowawczego. Stowarzyszenie wskazuje jednocześnie, że nie proponuje użycia w tym przepisie terminu „środki wychowawcze", gdyż również i on pojawia się w u.w.r.n. (art. 7; środki wychowawcze stosuje sąd). Po drugie Stowarzyszenie wskazuje, że całkowicie niedopuszczalne jest, by w PrOśw w katalogu środków oddziaływania wychowawczego stosowanych przez nauczycieli przewidywać: przeproszenie	**Uwaga częściowo uwzględniona + uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia innej uwagi środki oddziaływania wychowawczego w postaci przywrócenia stanu poprzedniego i wykonania prac porządkowych będą mogły być stosowane tylko w uzgodnieniu z rodzicami. Pojęcie kontraktu wychowawczego również zostanie dodane, z zastrzeżeniem jednak innego sformułowania tego określenia.

			pokrzywdzonego, przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie określonych prac porządkowych na rzecz szkoły lub placówki. Te formy oddziaływania wychowawczego są przewidziane w art. 4 ust. 4 u.w.r.n. i stosować je może wyłącznie dyrektor szkoły i tylko wówczas, gdy nieletni wykazuje przejawy demoralizacji lub dopuścił się czynu karalnego na terenie szkoły lub w związku z realizacją obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki. Dodatkowo dyrektor taki środek może zastosować wyłącznie za zgodą rodziców albo opiekuna nieletniego oraz nieletniego. Dopuszczenie zatem, aby nauczyciele mogli stosować te same „środki oddziaływania wychowawczego", co dyrektor szkoły – tyle że w każdym przypadku, gdy uznają to za zasadne oraz bez zgody rodziców i nieletniego – stanowi obniżenie standardu ochrony praw uczniowskich. Należy przy tym zwrócić uwagę, że proponowane przez projektodawcę środki, które nie mają żadnych formalnych obwarowań w ich stosowaniu, są surowsze niż kary (!), które planuje się wprowadzić, a których tryb wymierzania jest szczegółowo opisany w projekcie. Niezrozumiałe jest przyznanie dyrektorowi prawa do stosowania tak poważnych środków, jak nakazanie wykonywania prac porządkowych czy nakazanie przywrócenia określonego stanu rzeczy bez żadnego trybu, a jednocześnie określenie szczegółowego trybu stosowania kary w postaci upomnienia pisemnego. Co więcej, projektodawca w art. 42c ust. 17 przewiduje, że przepisów art. 42c ust. 1-16, a więc także dotyczących stosowania „środków oddziaływania wychowawczego" w bieżącej pracy z uczniem nie stosuje się w przypadku zastosowania wobec ucznia środka, o którym mowa w art. 4 ust. 4 u.w.r.n. Zastrzeżenie to, choć ze wszech miar właściwe, to jednak może okazać się iluzoryczną gwarancją praw uczniowskich w sytuacji, gdy katalog możliwych do zastosowania na mocy PrOśw środków jest w dużej mierze zbieżny z katalogiem określonym w art. 4 ust. 4 u.w.r.n. W praktyce ponadto częstokroć nie będzie wiadomo, czy dany środek oddziaływania wychowawczego stosowany jest na podstawie u.w.r.n. czy na podstawie PrOśw, co również obniży pewność uczniów co do ich sytuacji prawnej. Proponowana przez projektodawcę zmiana będzie zatem skutkowała niespójnością między PrOśw a u.w.r.n. i będzie rodziła wątpliwości w interpretacji przepisów, a następnie w ich stosowaniu. Po trzecie, Stowarzyszenie proponuje, aby wśród środków (działań wychowawczych), które mogą stosować nauczyciele, przewidzieć tzw. kontrakt wychowawczy. Jest to uznane narzędzie pedagogiczne; kontrakty wychowawcze już teraz są wykorzystywane przez nauczycieli, pojawią się jednak wątpliwości co do zgodności z prawem ich stosowania. Zasadne jest zatem, aby wprost przewidzieć możliwość korzystania z tego narzędzia: 1. W ramach procesu wychowawczego i bieżącej pracy z uczniem szkoła (...) może **stosować działania wychowawcze,** służące kształtowaniu postaw i zachowania uczniów zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, w szczególności: uwagi ustne, pisemne informacje o zachowaniu, **kontrakt wychowawczy**.	Uwzględniono również uwagę dot. zmiany pojęcia na „działania wychowawcze".

		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 3 pkt 3 UPO)	**Skreślenie z listy uczniów jako kara – kwestia przesłanek i gradacji** W związku z proponowanym projektem zmianie ulegną zasady stosowania kary skreślenia ucznia z listy uczniów. Do tej pory karę tę można było zastosować wyłącznie w przypadkach enumeratywnie określonych w statucie szkoły. Po zmianach wymierzenie tej kary będzie mogło nastąpić ogólnie za naruszenie przepisów obowiązujących w szkole, w tym za niewypełnianie obowiązków. Jednocześnie mechanizmem chroniącym ucznia ma być to, żeby przed zastosowaniem kary skreślenia ucznia z listy uczniów wymierzono mu już wcześniej karę nagany pisemnej z ostrzeżeniem. Wobec tego Stowarzyszenie proponuje, aby do ustawy wprost wpisać, że skreślenie z listy uczniów jest karą *ultima ratio* i stosowane jest co do zasady po uprzednim ukaraniu karą nagany z ostrzeżeniem. Zasadne jest przy tym, aby doprecyzować, że chodzi o ukaranie za ten sam lub podobny czyn (żeby uniknąć sytuacji, w której uczeń otrzymuje karę nagany z ostrzeżeniem np. za nieuczęszczanie na zajęcia, później w tym zakresie poprawia swoje zachowania, ale po czasie popełnia inne przewinienie, nawet lekkie i zostaje za nie skreślony z listy uczniów). Jednocześnie Stowarzyszenie zauważa, że sztywna zasada uniemożliwiająca skreślenie ucznia z listy uczniów bez uprzedniego ukarania go karą nagany z ostrzeżeniem może stanowić istotne utrudnienie w działalności szkół. Stowarzyszenie proponuje zatem, aby wskazać enumeratywne przypadki poważnych przewinień oraz wyjątkowych sytuacji, w których będzie można skreślić ucznia z listy uczniów bez uprzedniego ukarania go karą nagany z ostrzeżeniem. Wymaga tego bowiem ochrona praw uczniów pokrzywdzonych tymi poważnymi przewinieniami. Powyższe zmiany wymagają dodania dwóch nowych ustępów do projektowanego art. 42c (pomiędzy obecnym ust. 3 a ust. 4). Powyższa propozycja dotyczy też kary wystąpienia z wnioskiem o przeniesienie ucznia do innej szkoły: 3. Karami dla uczniów są: (...) 3) nagana pisemna z ostrzeżeniem, że w razie kolejnego naruszenia **tych samych lub podobnych** przepisów obowiązujących w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, mogą zostać wymierzone kary, o których mowa w pkt 4 lub 5; (...). **4. Karę, o której mowa w ust. 3 pkt 4 i 5 można zastosować tylko wówczas, jeśli za naruszenie tych samych lub podobnych przepisów uczeń został ukarany karą, o której mowa w ust. 3 pkt 3.**	**Wyjaśnienie** Gwarancje zabezpieczające ucznia znajdują się już w projektowanej ustawie w art. 42c ust. 7-10 UPO. Z nich też wynika to, że kara musi być proporcjonalna do czynu. Projektodawca nie widzi potrzeby dodatkowych regulacji, które nie wpłynęłyby na istotę omawianych zabezpieczeń. Doprowadziłoby to również do ograniczenia decyzyjności dyrektorów szkół oraz ugodzenia w ich autonomię.

			5. Wyjątkowo karę, o której mowa w ust. 3 pkt 4 i 5, można wymierzyć pomimo niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 4, w przypadku popełnienia przez ucznia umyślnego przestępstwa przeciwko zdrowiu, życiu, wolności, wolności seksualnej i obyczajności lub mieniu znacznych rozmiarów lub w przypadku umieszczenia ucznia w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, w okręgowym ośrodku wychowawczym lub zakładzie poprawczym. **6.** W przypadku wymierzenia kary (...)	
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 5 UPO)	**Doprecyzowanie przepisu – stosowanie KPA do procedury wymierzenia kary skreślenia z listy uczniów** W aktualnie obowiązującym stanie prawnym skreślenie ucznia z listy uczniów odbywa się w drodze decyzji administracyjnej. Projektowane przepisy zachowują tę zasadę. Wobec powyższego Stowarzyszenie proponuje doprecyzowanie projektowanego art. 42c ust. 5 PrOśw, który mówi o postępowaniu w sprawie wymierzenia uczniowi kary, że postępowanie to, gdy dotyczy kary skreślenia z listy uczniów, odbywa się z zastosowaniem przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego: 5. Postępowanie w sprawie wymierzenia uczniowi kary (...). **Do postępowania w sprawie wymierzenia uczniowi kary, o której mowa w ust. 3 pkt 5, stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572 oraz z 2025 r. poz. 769).**	**Wyjaśnienie** To, że do tego postępowania stosuje się KPA, wynika wprost z art. 42c 11 UPO, który mówi, że karę wymierza się w formie decyzji. Skoro zaś tak, to konieczne jest zastosowanie przepisów KPA.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 6 UPO)	**Osoba zaufania w postępowaniu w sprawie wymierzenia kary; opiniowanie przez SU skreślenia ucznia z listy uczniów** Stowarzyszenie proponuje, aby w ramach prowadzonego postępowania w sprawie wymierzenia kary uczeń mógł przybrać sobie jedną osobę zaufania spośród członków społeczności szkolnej, która miałaby prawo udziału w postępowaniu. Będzie to pomocne zwłaszcza w sytuacjach, gdy uczeń nie czuje się pewnie w postępowaniu i potrzebuje wsparcia bliskiej, zaufanej osoby. Ponadto proponujemy, aby uczeń i jego rodzice, gdy jest niepełnoletni, mogli powołać pełnomocnika. Osoby te mogłyby brać udział we wszystkich czynnościach postępowania, w tym w szczególności w wysłuchaniu ucznia i świadków. Stowarzyszenie proponuje ponadto, aby przy skreśleniu ucznia z listy uczniów oraz wnioskowaniu o jego przeniesienie do innej szkoły nadal zasięgać opinii samorządu uczniowskiego. SU to ogół uczniów każdej szkoły i dobrze byłoby, aby organ ten zachował swoją kompetencję do opiniowania spraw, które dotyczą członków tego organu szkoły i mogą skutkować pozbawieniem tych osób członkostwa w danym samorządzie uczniowskim:	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia jednej z uwag zmieniono podmiot wyrażający opinię z rady szkoły na samorząd uczniowski. W wyniku uwzględnienia natomiast innej uwagi przewidziano dodatkowo udział Szkolnego RPU w tym postępowaniu w postaci wydawania opinii przed wymierzeniem kary skreślenia z listy uczniów/kary zwrócenia się z wnioskiem o przeniesienie do innej szkoły lub placówki.

			6. Wymierzenie kary przez dyrektora szkoły (...), poprzedza wysłuchanie wyjaśnień ucznia i świadków – jeżeli są, a w przypadku zagrożenia wymierzeniem kary, o której mowa w ust. 3 pkt 4 lub 5 – także uzyskanie zgody rady pedagogicznej i zasięgnięcie opinii **samorządu uczniowskiego**. **W postępowaniu w sprawie wymierzenia kary uczniowi może uczestniczyć jedna osoba zaufania, wyznaczona przez tego ucznia spośród członków społeczności szkolnej lub jego pełnomocnik,** a w postępowaniu w sprawie wymierzenia kary uczniowi niepełnoletniemu mają prawo uczestniczyć także jego rodzice lub **ich pełnomocnik**. **Osoby wskazane w zdaniu poprzedzającym** mają **w szczególności** prawo udziału w wysłuchaniu **ucznia i świadków.**	Co do osób zaufania, w pierwszych wersjach projektu ustawy takie osoby występowały w kwestionowanym przepisie. Później jednak, dla odformalizowania procedury, zrezygnowano z tych postanowień jedynie na rzecz udziału rodziców uczniów niepełnoletnich. Nie planuje się zmian w tym zakresie.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 8 UPO)	**Doprecyzowanie przepisu – wytyczne do oceny dowodów** Proponujemy, aby wytyczne dotyczące swobodnej oceny dowodów ukształtować na wzór art. 7 k.p.k., przy pozostawieniu wśród wytycznych proponowanych przez projektodawcę zasad logiki: 8. Dyrektor szkoły (...) dokonuje swobodnej oceny dowodów zebranych w postępowaniu, o którym mowa w ust. 5, **z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania, logiki oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego**	**Uwaga uwzględniona**, przy czym nowe brzmienie będzie następujące: „z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego”. Jest to formuła spójna z innymi przepisami polskiego systemu prawnego.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 11 UPO)	**Samodzielne złożenie odwołania przez ucznia niepełnoletniego** Projektowany przepis wyklucza samodzielne złożenie odwołania przez ucznia niepełnoletniego od wymierzonej mu kary, co jest niezasadne ze względu na poszanowanie podmiotowości ucznia. Zważyć należy, że nawet w postępowaniu w sprawach nieletnich apelację od orzeczenia sądu I instancji może złożyć nieletni (art. 79 ust. 2 oraz art. 80 u.w.r.n.). Tym bardziej zatem taka możliwość powinna przysługiwać uczniowi (także niepełnoletniemu) w postępowaniu wewnątrzszkolnym, które niewątpliwie nie powinno cechować się jeszcze większym stopniem sformalizowania niż postępowanie sądowe. Proponujemy zatem, aby umożliwić uczniowi niepełnoletniemu złożenie odwołania samodzielnie. Do katalogu podmiotów uprawnionych proponujemy też dodać – w nawiązaniu do uwagi nr 26 – osobę zaufania przybraną przez ucznia oraz pełnomocnika ucznia i jego rodziców: 11. Od decyzji o wymierzeniu kary (...) uczeń, **osoba zaufania, o której mowa w ust. 6 zd. 2, jego pełnomocnik,** a w przypadku ucznia niepełnoletniego – **także** jego rodzic **lub jego pełnomocnik**, może (...) złożyć, (...) odwołanie (...).	**Uwzględnienie innej uwagi + uwaga nieuwzględniona w pozostałym zakresie** W wyniku uwzględnienia innej uwagi możliwość samodzielnego złożenia odwołania przez ucznia została zagwarantowana. Nie planuje się dodawać osób zaufania do tej procedury, wobec czego uwaga w tym zakresie jest nieuwzględniona. Co do pełnomocników, ich mandat do złożenia odwołania wynika z istoty pełnomocnictwa i nie trzeba dodawać do ust. 11 dodatkowej regulacji dla nich.

		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 13 UPO)	**Doprecyzowanie przepisu – rodzaje rozstrzygnięć po rozpatrzeniu odwołania od wymierzonej kary** Proponujemy, by w przepisie wskazać, jakie decyzje może wydać organ rozpatrujący odwołanie od decyzji o wymierzeniu kary lub środka. Pozwoli to uniknąć problemów interpretacyjnych przy stosowaniu przepisu: 13. Rada szkoły lub placówki, do której uczęszcza uczeń, a w przypadku, o którym mowa w art. 82 – rada pedagogiczna tej szkoły lub placówki, **w wyniku rozpatrzenia odwołania**, o którym mowa w ust. 11, **może utrzymać w mocy, zmienić lub uchylić zaskarżoną decyzję w całości lub w części**. **W przypadku zmiany decyzji nie można** wymierzyć kary surowszej niż wymierzona przez dyrektora tej szkoły lub placówki lub środka, o którym mowa w ust. 4, w wymiarze wyższym niż określony w decyzji dyrektora tej szkoły lub placówki.	**Uwaga uwzględniona**, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	**Doprecyzowanie przepisów – dodanie przepisów o ostateczności kary i jej wykonaniu** W art. 42c po ust. 13 proponujemy dodać ustęp, który doprecyzuje istotne kwestie związane z kwestią wykonalności nałożonej na ucznia kary. Proponujemy, aby określić, kiedy kara jest ostateczna oraz że wykonalne są tylko kary ostateczne (co ma praktyczne znaczenie w szczególności w przypadku zastosowania środków, o których mowa w art. 42c ust. 4): **14. Decyzja o wymierzeniu kary, o której mowa w ust. 3 pkt 1–3, lub nałożeniu środka, o którym mowa w ust. 4, jest ostateczna, jeśli nie służy od niej odwołanie. Wykonaniu podlegają tylko decyzje ostateczne.**	**Uwaga uwzględniona**, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 16 UPO)	**Uwaga techniczna** Projektodawca planuje wyłączyć stosowanie przepisów o karach wobec uczniów klas I-III SP. W projekcie zaproponowano wobec tego wyłączenie stosowania wobec tych uczniów przepisu, który zawiera katalog kar i przepisy odnoszące się do procedury wymierzany kary. Pozostawiono jednak w mocy względem ww. uczniów ust. 2, który statuuje odpowiedzialność ucznia za naruszenie przepisów obowiązujących w szkole. Wobec tego, aby zapewnić spójność i klarowność regulacji, proponuje się, aby ten przepis również nie dotyczył uczniów klas I-III SP: 16. Przepisów ust. **2**–15 nie stosuje się do uczniów klas I–III szkoły podstawowej.	**Uwaga uwzględniona**

		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	**Zakaz stosowania kar innych, niż wymienione w ustawie** Proponujemy dodać nowy ust. 18, który wskaże, że nie można wobec uczniów stosować innych kar, aniżeli te wskazane w ustawie. Projektodawca w art. 42b ust. 2 słusznie wskazał, że statut szkoły nie może rozszerzać ustawowego katalogu obowiązków uczniowskich. Podobnego zastrzeżenia zabrakło jednak w odniesieniu do kar, co w ocenie Stowarzyszenia powinno zostać uzupełnione, aby uniknąć wątpliwości interpretacyjnych. Proponowane brzmienie przepisu celowo stanowi o zakazie stosowania kar innych niż ustawowe, a nie tylko o zakazie rozszerzania katalogu kar w drodze unormowań statutowych. Dotychczas w praktyce zdarzało się bowiem, że w stosunku do uczniów stosowano kary, których nie przewidywał statut, tylko np. regulamin ustanowiony zarządzeniem dyrektora. Ograniczenie normy wyłącznie do regulacji statutowych mogłoby więc spowodować obchodzenie przepisów ustawy przez władze szkół: **18. Uczniowi nie można wymierzać kar i środków innych niż te określone w ust. 1 i 3, z zastrzeżeniem przepisów odrębnych.**	**Uwaga nieuwzględniona** Taki dopisek byłby czysto informacyjny i nie niesie za sobą żadnej zmiany merytorycznej. Z podobnego dopisku w art. 42b ust. 2 projektodawca również zrezygnował z uwagi na jego czysto informacyjny charakter, który wynikał tak czy tak z redakcji wstępu do wyliczenia katalogu.
		art. 1 pkt 3 (art. 42e ust. 6 pkt 1 UPO)	**Doprecyzowanie przepisu – możliwość udziału Krajowego RPU w posiedzeniu rady szkoły lub placówki** W ocenie Stowarzyszenia zasadne jest, aby Krajowy RPU mógł brać udział nie tylko w posiedzeniu rady pedagogicznej, ale także w posiedzeniu rady szkoły lub placówki. Rada szkoły lub placówki podejmować będzie wiele istotnych dla uczniów spraw, w tym będzie uchwalać statut szkoły: 1) brać udział w posiedzeniu rady pedagogicznej, po uprzednim powiadomieniu dyrektora szkoły (...) **oraz w posiedzeniu rady szkoły (...), po uprzednim powiadomieniu jej przewodniczącego**;	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia innej uwagi możliwość ta zostanie przewidziana w projekcie ustawy.
		art. 1 pkt 3 (art. 42f ust. 4 pkt 1 UPO)	**Doprecyzowanie przepisu – kompetencje Krajowego RPU po zapoznaniu się z wnioskiem lub skargą** W ocenie Stowarzyszenia zasadne jest, aby Krajowy RPU, po zapoznaniu się ze skargą lub wnioskiem, mógł skorzystać również z kompetencji określonej w art. 42e ust. 5, czyli wydać wiążące polecenia Wojewódzkiemu RPU. Pominięcie tej kompetencji w projektowanym katalogu jest nie do końca zrozumiałe, a w praktyce może rodzić wątpliwości interpretacyjne i utrudniać działanie Krajowego RPU.	**Wyjaśnienie** Ustęp 5 art. 42e nie jest kompetencją merytoryczną, która służy załatwieniu sprawy. Jest to bardziej kompetencja z zakresu nadzoru. Dlatego samo wydanie wiążącego polecenia nie ma bezpośredniego związku z rozpatrywaniem

			1) podjąć sprawę i skorzystać z kompetencji, **o których mowa w art. 42e;**	danej sprawy i dlatego nie zostało wskazane w tym przepisie. Oczywiście jednak art. 42e ust. 5 UPO będzie mógł służyć do załatwiania indywidualnych spraw, tyle że kompetencja ta nie wpływa bezpośrednio na jej załatwienie, a raczej na dokonanie poszczególnych czynności materialno-technicznych.
		art. 1 pkt 3 (art. 42h ust. 2 pkt 4 i 9 UPO)	**Wymagania wobec kandydata na stanowisko Krajowego RPU – toczące się postępowanie dyscyplinarne, znajomość języka obcego** W ocenie Stowarzyszenia nie jest zasadne, aby wobec kandydata na Krajowego RPU wymagać nie tylko braku ukarania karą dyscyplinarną, ale także tego, aby nie toczyło się wobec niego postępowanie dyscyplinarne. Jest to zbyt daleko idące ograniczenie, gdyż sam fakt prowadzenia wobec kogoś postępowania dyscyplinarnego nie przesądza o jego winie. Kwestionowana regulacja narusza zatem zasadę domniemania niewinności, gdyż już z samego faktu prowadzenia względem danej osoby postępowania o charakterze represyjnym wyciąga wobec niej negatywne konsekwencje. Odnośnie do wymogu znajomości przez kandydata na Krajowego RPU języka obcego nowożytnego na poziomie co najmniej B2 Stowarzyszenie wskazuje, że w uzasadnieniu projektu nie wskazano, dlaczego zdecydowano się wprowadzić taki wymóg, a jako że nie jest to typowy wymóg dla kandydatów na stanowiska obejmowane w drodze konkursów (w obszarze oświaty można wskazać tu na wymagania wobec kandydatów na dyrektorów szkół i kuratorów oświaty), taką decyzję legislacyjną należałoby należycie uzasadnić. Niezależnie od tego wskazujemy, że wobec kandydata na Krajowego RPU postawiono wymóg posiadania wykształcenia wyższego, co już implikuje posiadanie przez kandydata umiejętności językowych na poziomie co najmniej B2. Wynika to z art. 8 pkt 9 i 10 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2024 r., poz. 1606) w zw. z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r., poz. 2218). Nie ma zatem potrzeby, aby taki wymóg wskazywać odrębnie: Proponuje się wykreślenie przepisu.	**Uwaga częściowo uwzględniona** Regulacja dot. toczącego się postępowania dyscyplinarnego zostanie wykreślona. Znajomość języka obcego nowożytnego na poziomie B2 jest konieczna do zapewnienia, że osoba Krajowego Rzecznika będzie zdolna do nawiązywania współpracy międzynarodowej i działania m.in. na polu Unii Europejskiej, Rady Europy czy ONZ-u (np. w ramach prac Komitetu Praw Dziecka). Trzeba też pamiętać, że podobny wymóg jest stawiany kandydatom na urzędników mianowanych w służbie cywilnej. Skoro im się stawia taki wymóg, to moim zdaniem również i osoba powoływana na jednoosobowy organ państwowy powinna potrafić nawiązywać kontakty i

				współprace międzynarodowe. To będzie natomiast możliwe tylko wtedy, gdy będzie znała język obcy nowożytny na poziomie co najmniej B2. Dlatego, chcąc to zagwarantować, zdecydowano się umieścić ten wymóg w projektowanej ustawie.
		art. 1 pkt 3 dot. art. 42m ust. 6 PrOśw	**Doprecyzowanie przepisu – możliwość udziału Wojewódzkiego RPU w posiedzeniu rady szkoły lub placówki** W ocenie Stowarzyszenia zasadne jest, aby Wojewódzki RPU mógł brać udział nie tylko w posiedzeniu rady pedagogicznej, ale także w posiedzeniu rady szkoły lub placówki. Rada szkoły lub placówki podejmować będzie wiele istotnych dla uczniów spraw, w tym będzie uchwalać statut szkoły: 1) brać udział w posiedzeniu rady pedagogicznej, po uprzednim powiadomieniu dyrektora szkoły (...) **oraz w posiedzeniu rady szkoły (...), po uprzednim powiadomieniu jej przewodniczącego**.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia innej uwagi możliwość ta zostanie przewidziana w projekcie ustawy.
		art. 1 pkt 3 (art. 42n ust. 2 UPO)	**Wymagania wobec kandydata na stanowisko Wojewódzkiego RPU** Stowarzyszenie proponuje, aby wymagania wobec Wojewódzkiego RPU były identyczne, jak wobec Krajowego RPU, gdyż gwarantuje to, że przedmiotowe stanowisko będą zajmować osoby o odpowiednich kwalifikacjach i kompetencjach. Należy przy tym zauważyć, że skoro Wojewódzki RPU nie będzie posiadał uprawnień nauczyciela, o których mowa w art. 60 ust. 8 PrOśw, nie jest zasadne, aby wymagać, by Wojewódzki RPU był nauczycielem. Wątpliwe jest także dopuszczenie, aby do zostania Wojewódzkim RPU wystarczało bycie nauczycielem akademickim, gdyż nie daje to rękojmi prawidłowego wykonywania zadań Rzecznika. Proponujemy jednak, aby od kandydata na Wojewódzkiego RPU nie wymagać co najmniej pięciu lat doświadczenia w działalności na rzecz praw ucznia – wystarczającym wymogiem będzie samo posiadanie doświadczenia w tym obszarze.	**Uwaga nieuwzględniona** Założeniem projektodawcy jest, by uczynić Wojewódzkich Rzeczników wyspecjalizowanymi w prawach uczniowskich nauczycielami-wizytatorami. Dlatego planuje się, by wymagania na Wojewódzkiego Rzecznika były takie, jak dla nauczycieli-wizytatorów.

			Jednocześnie proponujemy, by wobec Wojewódzkiego RPU nie stosować wymogu nieposiadania przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku kierowniczym, gdyż jest to niecelowe: 2. Na stanowisko Wojewódzkiego Rzecznika może zostać powołana osoba, **która spełnia wymagania określone w art. 42h ust. 2 pkt 1–6 i 8-9 oraz posiada doświadczenie w działalności na rzecz uczniów i ich praw.**	
		art. 1 pkt 3 (art. 42q ust. 3 UPO)	**Fakultatywność jednego Szkolnego RPU w zespole szkół (placówek)** Proponujemy, aby odstąpić od obligatoryjności powoływania jednego Szkolnego RPU, jeżeli szkoły lub placówki zostały połączone w zespół. Pozwoli to zachować szkołom i placówkom autonomię w przedmiotowym obszarze i lepiej dostosować działalność Szkolnego RPU do specyfiki danej szkoły lub placówki: 3. Jeżeli szkoły lub placówki, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, zostały połączone w zespół, **można powołać** jednego Szkolnego Rzecznika dla tych szkół lub placówek.	**Uwaga nieuwzględniona** Powoływanie kilku organów rzecznikowskich w jednym zespole szkół mogłoby prowadzić do nieczytelności tego, który zajmuje się którą grupą uczniów. Dla większej przejrzystości organizacji tego systemu zasadne jest, by pozostawić obligatoryjne powoływanie tylko jednego Szkolnego RPU na cały zespół szkół. Będzie to też rozwiązanie korzystniejsze ekonomicznie.
		art. 1 pkt 3 (art. 42r ust. 1 UPO)	**Bardziej konkretne kompetencje Szkolnego RPU** Stowarzyszenie docenia wprowadzenie instytucji Szkolnego Rzecznika Praw Uczniowskich. W naszej ocenie jednak przeformułowania wymagają ustawowe kompetencje Szkolnego RPU – tak, by faktycznie mógł on być organem, który może pomóc uczniowi „tu i teraz" i rozwiązywać sprawy na terenie szkoły, o ile to tylko możliwe. Nasze uwagi w tym obszarze wynikają z analizy działania dotychczasowych szkolnych rzeczników, którzy wskazywali na ich niejasne uprawnienia, co utrudniało im wyjaśnianie spraw, z którymi zgłaszali się do nich uczniowie. Wobec tego ważne jest, by Szkolny RPU mógł zbadać i wyjaśnić sprawę w danej szkole, a nie tylko zwrócić się o to do Krajowego lub Wojewódzkiego RPU. Ponadto Szkolny RPU powinien móc występować o wyjaśnienia i dokumenty do organów szkoły lub placówki i nauczycieli, a także zwracać się do dyrektora szkoły lub placówki oraz innych podmiotów o podjęcie działań na rzecz ucznia. Tak skonstruowane kompetencje Szkolnego RPU w ocenie Stowarzyszenia pozwolą mu na faktycznie efektywnie wykonywanie swoich obowiązków w zakresie ochrony praw uczniowskich na poziomie szkoły lub placówki:	**Uwaga częściowo uwzględniona** (w zakresie pkt 1 i 3), z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych, z uwagi na to, że Szkolny RPU ma bardziej mediacyjny charakter

			1. Szkolny Rzecznik może: **1) zbadać każdą sprawę dotyczącą szkoły lub placówki, w której działa;** **2) żądać od organów szkoły lub placówki oraz nauczycieli zatrudnionych w danej szkole lub placówce złożenia wyjaśnień, udzielenia informacji lub udostępnienia akt i dokumentów, w tym zawierających dane osobowe;** **3) zwrócić się do dyrektora szkoły lub placówki lub do nauczyciela zajmującego inne stanowisko kierownicze, który sprawuje nadzór pedagogiczny w szkole lub placówce lub do organu nadzoru pedagogicznego lub organu prowadzącego szkołę lub placówkę o podjęcie działań na rzecz ucznia z zakresu ich kompetencji;** 4) zwrócić się o zbadanie sprawy (...).	
		art. 1 pkt 3 (art. 42r ust. 3 UPO)	**Wykreślenie przepisu** O ile zasadne jest wprowadzenie zasady, zgodnie z którą sprawy powinny być rozpatrywane w pierwszej kolejności przez Wojewódzkiego RPU, to brak uzasadnienia jest, aby wymagać, aby sprawy – zanim trafią one do Wojewódzkiego RPU – miał rozpatrywać Szkolny RPU. Projektowana regulacja w tym obszarze jest przejawem zbędnej formalizacji postępowania przed Wojewódzkim RPU, ponadto może utrudniać ochronę praw uczniowskich w przypadku niewłaściwego działania Szkolnego RPU lub braku tego działania. Ponadto wskazujemy, że proponowane brzmienie art. 42r ust. 3 zd. 2 PrOśw („Jeżeli został powołany Gminny Rzecznik lub Powiatowy Rzecznik, którego właściwości podlega ta szkoła lub placówka, dopuszcza się złożenie wniosku lub skargi do tego rzecznika albo do Wojewódzkiego Rzecznika, z pominięciem Szkolnego Rzecznika") jest niezrozumiałe. W żaden sposób nie zostało wyjaśnione, dlaczego odstąpienie od zasady wyrażonej w art. 42r ust. 3 zd. 1 (bezpośrednie złożenie wniosku lub skargi do Wojewódzkiego Rzecznika pod warunkiem wskazania uzasadnionych powodów pominięcia Szkolnego Rzecznika) miałoby następować wówczas, jeśli został powołany Gminny (Powiatowy) Rzecznik, którego właściwości podlega dana szkoła lub placówka. Proponuje się wykreślić przepis.	**Uwaga nieuwzględniona co do istoty, a uwzględniona w zakresie redakcji** Wyjątek ma służyć wyeliminowaniu konieczności składania skarg do Szkolnego Rzecznika w sytuacji np. efektu mrożącego obecnego w szkole lub placówce oświatowej. Przepis zostanie jednak redakcyjnie doprecyzowany.

		art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 2-4 UPO)	**Szkolny RPU: niepołączalność ze stanowiskiem dyrektora, maksymalna długość kadencji, współpraca z SU zamiast „ucznia wspomagającego”** Proponujemy wskazanie, aby na stanowisko Szkolnego RPU nie mógł być powołany dyrektor szkoły (placówki) ani inny nauczyciel zajmujący kierownicze stanowisko w szkole (placówce). Będzie to zapewniało rozdział funkcji Szkolnego RPU i funkcji kierowniczych. W ocenie Stowarzyszenia będzie to pozytywnie wpływało na postrzeganie Szkolnego RPU jako niezależnego podmiotu stojącego na straży praw uczniowskich w danej szkole (placówce). Proponujemy ponadto, aby określić, że maksymalna długość kadencji Szkolnego RPU wynosić może 4 lata. Pozwoli to uniknąć sytuacji, w których w statucie szkoły określona kadencja Szkolnego RPU będzie tak długa, że w istocie wybieralność na to stanowisko będzie mocno iluzoryczna. W ocenie Stowarzyszenia nie jest przy tym zasadne, aby przewidywać funkcję „ucznia wspomagającego” pracę Szkolnego RPU. Z projektu ustawy nie wynika do końca, na czym to wspomaganie miałoby polegać oraz w jakim zakresie miałoby być czynione. Jednocześnie pojawić mogą się wątpliwości dotyczące dostępu przez takiego ucznia do informacji i danych przetwarzanych przez Szkolnego RPU, zachowania ich w poufności itp. Warto jednak, aby w ustawie określić, że Szkolny RPU współpracuje z SU: 2. Na stanowisko Szkolnego Rzecznika może zostać wybrany nauczyciel zatrudniony w szkole lub placówce, w której ma działać, w wymiarze co najmniej połowy wymiaru zajęć. **Nauczyciel ten nie może zajmować stanowiska dyrektora ani innego stanowiska kierowniczego w tej szkole lub placówce.** 3. Tryb wyboru i odwołania Szkolnego Rzecznika, długość jego kadencji **(która nie może być jednak dłuższa niż 4 lata)**, a także szczegółowe zasady jego działania określa statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8. 4. **Szkolny Rzecznik współpracuje z samorządem uczniowskim**.	**Uwaga uwzględniona częściowo** Uwzględniono uwagę co do niepołączalności stanowisk. Zdaniem projektodawcy, ustawa nie powinna ograniczać długości kadencji Szkolnego Rzecznika, ponieważ przeciwko tej zmianie stoi autonomia szkół i placówek oświatowych. W części szkół i placówek oświatowych Szkolny Rzecznik może być na tyle skuteczny i kompetentny, że nie będzie potrzeby zmian. Dlatego, biorąc pod uwagę różnorodność jednostek sektora oświaty w Polsce, nie jest to rozwiązanie zasadne. Co do współpracy z SU, ona, rzecz jasna, będzie się odbywać. Mimo tego jednak zasadne zdaje się utrzymać instytucję ucznia-pomocnika, który byłby dedykowany tym sprawom. Ponadto, w związku ze zmianą modelu wyboru Szkolnego RPU, z natury rzeczy będzie on współpracował z samorządem uczniowskim jako jego opiekun.
		art. 1 pkt 3 (art.	**Dodatek funkcyjny dla Szkolnego RPU**	**Wykreślenie przepisu** Przepis został wykreślony w ślad za zmianą modelu wyboru

		42s ust. 5 UPO)	Stowarzyszenie proponuje, aby zamiast fakultatywnego przyznania Szkolnym RPU wynagrodzenia w drodze rozporządzenia, przewidzieć w ustawie dodatek funkcyjny dla Szkolnych RPU w wysokości min. 300 zł (podobnie jak dodatek za wychowawstwo). W ocenie Stowarzyszenia jest to konieczne ze względu na potencjalnie obciążanie Szkolnego RPU obowiązkami i sprawami, które będzie prowadzić, zakresem jego zadań i kompetencji. Bardzo ważne jest, aby Szkolni RPU za swoją dodatkową przecież pracę otrzymywali stosowne wynagrodzenie: 5. Nauczycielowi zajmującemu stanowisko Szkolnego Rzecznika przysługuje dodatek funkcyjny. Minimalna wysokość dodatku wynosi 300 zł.	i funkcjonowania Szkolnego RPU.
		art. 1 pkt 4 (art. 68 ust. 2 UPO)	**Doprecyzowanie przepisu – wniosek ucznia jako przesłanka skreślenia z listy uczniów** Stowarzyszenie proponuje, celem doprecyzowania przepisu, aby wprost wskazać, że ucznia można skreślić z listy uczniów także na jego wniosek (lub jego rodziców, gdy uczeń jest niepełnoletni). W obecnym brzmieniu PrOśw sytuacja ta nie jest wprost uregulowana, co powoduje pewne problemy interpretacyjne. Warto zaznaczyć, że w art. 108 ust. 1 pkt 2 p.s.w.n. przewidziano, że studenta skreśla się z listy studentów w przypadku rezygnacji ze studiów. Proponowane dodanie jako przesłanki skreślenia z listy uczniów wniosku ucznia (jego rodziców) stanowi analogiczne rozwiązanie do ww. rozwiązania zawartego w p.s.w.n: 4) w art. 68 ust. 2–3a otrzymują brzmienie: „2. Dyrektor szkoły lub placówki skreśla, w drodze decyzji, ucznia z listy uczniów (...): 3**) na pisemny wniosek ucznia, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – jego rodziców.**	**Uwaga nieuwzględniona** Sytuacja ta jest wprost uregulowana w UPO, w art. 68 ust. 4.
		art. 1 pkt 5 lit b (art. 80 ust. 2 UPO)	**Dodanie kompetencji rady szkoły lub placówki – powoływanie Szkolnego Rzecznika; przygotowanie projektu zmian w statucie szkoły** Zgodnie z projektowanym art. 42s ust. 1 PrOśw, Szkolny Rzecznik jest wybierany przez radę szkoły lub placówki. W związku z tym, nowelizując przepis dotyczący kompetencji rady szkoły i placówki, należy uwzględnić też tę zmianę. Stowarzyszenie proponuje takży, aby rada szkoły (placówki) zyskała nową kompetencję – przygotowywanie projekt statutu szkoły lub placówki albo jego zmian. Obecnie kompetencję taką posiada wyłącznie rada pedagogiczna (art. 72 ust. 1 PrOśw). Brak zmian w tym obszarze może osłabić wpływ rady szkoły (placówki) na treść statutu szkoły (placówki):	**Uwaga nieuwzględniona + uwzględnienie innej uwagi** Co do Szkolnego Rzecznika, w związku z uwzględnieniem innej uwagi zmienił się model wyboru Szkolnego RPU. Szkolnym RPU będzie z mocy prawa opiekun samorządu uczniowskiego tam, gdzie tworzy się samorząd uczniowski. Tam, gdzie się go

			b) w ust. 2 dodaje się pkt 1a oraz w pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 6 i 7 w brzmieniu: „**1a) przygotowuje projekt statutu szkoły lub placówki albo jego zmian;** 6) rozpatruje odwołania, o których mowa w art. 42c ust. 1; 7) **wybiera Szkolnego Rzecznika**.”	nie tworzy lub gdzie opiekunem będzie nauczyciel na stanowisku kierowniczym (np. dyrektor szkoły lub placówki) – będzie mógł nim być nauczyciel wybrany przez uczniów. Co do projektu zmian, uwaga nieuwzględniona, ponieważ rada szkoły lub placówki posiada kompetencję do uchwalania tego projektu. Lepiej jest zatem, gdy projekt przygotuje inne gremium względem tego, które będzie go uchwalać.
		art. 1 [dodanie nowego pkt po pkt 6] (art. 82 ust. 1 UPO)	**Delegacja ustawowa dla ministra – określenie typów i rodzajów szkół oraz rodzajów placówek, w których nie tworzy się rad szkół lub placówek** Projektowana ustawa nie przewiduje uchylenia bądź nowelizacji art. 82 ust. 1 PrOśw, zgodnie z którym „Rady szkoły lub placówki nie powołuje się w szkołach i placówkach, w których ze względu na specyfikę organizacji pracy i zadania nie ma możliwości wyłonienia stałej reprezentacji rodziców lub uczniów, o której mowa w art. 81 ust. 1 pkt 2 i 3”. W ocenie Stowarzyszenia sprawia to, że idea powołania w każdej szkole (placówce) rady szkoły (placówki), wprowadzana projektowaną ustawą, może nie zostać w pełni zrealizowana. Wskazany przepis, choć bowiem pozwala na niepowołanie rady szkoły (placówki), to nie wskazuje, kto i w jakim trybie miałby decydować, że ziściły się ustawowe przesłanki na to pozwalające. Będzie to powodowało wiele nieporozumień i niejasności w stosowaniu prawa i wdrażaniu zasady obligatoryjności rad szkół (placówek) oraz może powodować odstępowanie od powoływania rad szkół (placówek). Wobec tego proponujemy, aby minister właściwy do spraw oświaty i wychowania (a w przypadku szkół i placówek artystycznych – minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego) określił w rozporządzeniu typy i rodzaje szkół oraz rodzaje placówek, w których nie tworzy się rad szkół lub placówek. Analogiczne upoważnienia ustawowe – odnoszące się do rad rodziców i samorządów uczniowskich – przewidują art. 83 ust. 6 oraz art. 85 ust. 8 PrOśw. 7) art. 82 otrzymuje brzmienie:	**Uwaga nieuwzględniona** Obecne brzmienie art. 82 UPO jest bardziej elastyczne i pozostawia szkołom oraz placówkom oświatowym większą autonomię. Dlatego nie planuje się zmian w tym zakresie.

			„Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, określi, w drodze rozporządzenia, typy i rodzaje szkół oraz rodzaje placówek, w których nie tworzy się rad szkół lub placówek ze względu na brak możliwości bezpośredniego uczestniczenia w ich działalności reprezentacji rodziców lub uczniów.”;	
		art. 1 pkt 8 [dodanie nowej lit.] (art. 85 ust. 1 UPO)	**Doprecyzowanie przepisu – określenie, że SU działa przez swoje organy** Proponujemy, celem doprecyzowania regulacji dotyczącej SU, wskazać, że działa on przez swoje organy. Jest to o tyle zasadne, że projektowana ustawa wprowadza pojęcie „organów SU” (por. przepisy o prawach uczniowskich w zakresie wyborów do SU). Ponadto należy wskazać, że analogiczna regulacja w odniesieniu do samorządu studentów znajduje się w art. 110 ust. 2 p.s.w.n.: „Samorząd studencki działa przez swoje organy (...)”. a) ust. 1 otrzymuje brzmienie: „1. W szkole i placówce działa samorząd uczniowski, zwany dalej „samorządem”. **Samorząd działa przez swoje organy.**”;	**Uwaga nieuwzględniona** Materia ta wynika wprost z art. 85 ust. 3 UPO (zd. 2: „Organy samorządu są jedynymi reprezentantami ogółu uczniów"). Uwzględnienie uwagi nie wprowadziłoby żadnej merytorycznej zmiany.
		art. 1 pkt 8 lit. c (art. 85 ust. 5 UPO)	**Doprecyzowanie przepisu – wnioski i opinie SU** Celem doprecyzowania przepisu i uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, proponujemy wprost wskazać, że SU może przedstawiać wnioski i opinie także: 1) radzie rodziców – która jest organem szkoły, podobnie jak rada szkoły czy dyrektor szkoły; 2) powoływanym na mocy projektowanej ustawy Rzecznikom Praw Uczniowskich – którzy mają pełnić istotną rolę w ochronie praw uczniowskich w systemie oświaty: c) ust. 5 otrzymuje brzmienie: „5. Samorząd może: 1) przedstawiać radzie szkoły lub placówki, radzie pedagogicznej**, radzie rodziców** oraz dyrektorowi wnioski i opinie we wszystkich sprawach szkoły lub placówki, lub członków społeczności szkolnej, **a w sprawach** dotyczących realizacji praw i wolności uczniowskich, o których mowa w art. 42a **– także Szkolnemu, Wojewódzkiemu, Miejskiemu (Powiatowemu) lub Krajowemu Rzecznikowi;** (...).”;	**Uwaga uwzględniona**, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych

		art. 1 pkt 12 (art. 100 UPO)	**Obowiązek noszenia jednolitego stroju szkolnego w statucie; bezpłatne mundurki w szkołach publicznych** Stowarzyszenie proponuje uproszczenie i odbiurokratyzowanie procedury wprowadzania jednolitego stroju w szkole, a także jej demokratyzację. Propozycja obejmuje rozwiązanie, zgodnie z którym obowiązek noszenia stroju jednolitego wprowadza się w statucie szkoły. Również w statucie określa się sytuacje, w których przebywanie ucznia na terenie szkoły nie wymaga noszenia jednolitego stroju oraz wzór jednolitego stroju. Warto zauważyć, że to spore uproszczenie, bo obecnie przy wprowadzaniu stroju jednolitego może być konieczne wydanie nawet trzech zarządzeń dyrektora szkoły (w sprawie wprowadzenia stroju jednolitego, w sprawie określenia wzoru stroju jednolitego oraz w sprawie ewentualnych sytuacji, w których uczeń zwolniony jest z obowiązku noszenia stroju jednolitego). Jako że statut uchwala rada szkoły, a na mocy projektowanych przepisów rady szkół mają być obowiązkowe, zasadne jest, aby o wprowadzeniu w szkole tzw. mundurków decydował ten organ – a nie dyrektor szkoły, jak dotychczas. Stowarzyszenie proponuje przy tym, aby to rada szkoły przygotowywała projekt zmian statutu ws. wprowadzenia mundurków (co do zasady kompetencję tę ma rada pedagogiczna). Rada szkoły w toku przygotowywania propozycji zmian będzie zobowiązana, podobnie jak obecnie, zasięgnąć opinii innych organów szkoły. Stowarzyszenie postuluje także wprowadzenie zasady, że mundurki zapewnia uczniom nieodpłatnie organ prowadzący (art. 100 PrOśw dotyczy wyłącznie szkół publicznych). Jest to podyktowane tym, że nauka w szkołach publicznych jest bezpłatna, co wynika z art. 70 ust. 2 Konstytucji RP, a wobec tego uczeń lub jego rodzice nie powinni być zmuszani do ponoszenia kosztu zakupu obowiązkowego stroju jednolitego. Warto nadmienić także, że obecnie w PrOśw podobne mechanizmy chroniące ucznia przed dodatkowymi kosztami nauki w szkole publicznej już istnieją – np. zgodnie z art. 28a ust. 3 PrOśw utworzenie oddziału przygotowania wojskowego nie może naruszać uprawnień ucznia do bezpłatnej nauki, wychowania i opieki. Z doświadczeń interwencyjnych Stowarzyszenia wynika jednak, że większość szkół publicznych, które wprowadziły obowiązek noszenia stroju jednolitego, przerzuca obowiązek zakupu tego stroju na uczniów i ich rodziców — proponowany przepis stanowiłby zatem doprecyzowanie obowiązującego prawa.	**Uwaga nieuwzględniona** Proponowane zmiany leżą poza zakresem projektu ustawy. Uwzględnienie tej uwagi zrodziłoby też niemożliwe do oszacowania dodatkowe nakłady finansowe, których wyasygnowanie w ustawie budżetowej może być trudne z uwagi na procedurę nadmiernego deficytu.

			12) art. 100 otrzymuje brzmienie: **„1. W statucie szkoły można wprowadzić obowiązek noszenia przez uczniów na terenie szkoły jednolitego stroju oraz określić sytuacje, w których przebywanie ucznia na terenie szkoły nie wymaga noszenia przez niego jednolitego stroju. W statucie szkoły określa się także wzór jednolitego stroju.** **2. Projekt zmiany statutu szkoły dotyczący kwestii, o których mowa w ust. 1, przygotowuje rada szkoły, po zasięgnięciu opinii innych organów szkoły oraz uzyskaniu zgody organu prowadzącego.** **3. Jednolity strój, o którym mowa w ust. 1, zapewnia uczniom nieodpłatnie organ prowadzący. Dyrektor szkoły może określić zasady używania i pielęgnacji jednolitego stroju.** **4. Obowiązek noszenia jednolitego stroju wygasa w razie:** **1) wycofania przez organ prowadzący zgody, o której mowa w ust. 2 – ze skutkiem na koniec roku szkolnego;** **2) zmiany statutu szkoły polegającej na zniesieniu obowiązku noszenia przez uczniów jednolitego stroju.** **5. Przepisów niniejszego artykułu nie stosuje się w szkołach, w których nie tworzy się rad szkół.”**	
		art. 2 [dodanie nowego pkt] (art. 6 KN)	**Nowelizacja art. 6 Karty Nauczyciela** Stowarzyszenie proponuje nowelizację art. 6 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986; „Karta Nauczyciela”), określającego obowiązki nauczyciela, poprzez uzupełnienie tego przepisu o pkt 1a, który: 1) będzie transponował obowiązek nauczyciela, zawarty w art. 5 PrOśw na grunt Karty Nauczyciela; 2) będzie zawierał obowiązek przestrzegania praw uczniowskich wprowadzanych do PrOśw niniejszą nowelizacją. Zmiana ta ma na celu zapewnienie spójności pomiędzy PrOśw a Kartą Nauczyciela. Należy przy tym dodać, że zmiany w art. 6 Karty Nauczyciela są o tyle istotne, że przepis ten współwyznacza znamiona nauczycielskiego deliktu dyscyplinarnego. Uzupełnienie zatem art. 6 Karty Nauczyciela wzmocni ochronę praw uczniowskich, gdyż będzie pozwalało za naruszenie tych praw wymierzyć karę dyscyplinarną.	**Uwaga nieuwzględniona** Jest oczywiste, że nauczyciele muszą przestrzegać praw uczniowskich. Dodanie takiego obowiązku do KN nie wprowadziłoby żadnej praktycznej zmiany.

			W ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (...) wprowadza się następujące zmiany: 1) w art. 6 dodaje się pkt 1a w brzmieniu: „kierowania się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską, z poszanowaniem godności osobistej ucznia, **a także przestrzegać praw uczniowskich, o których mowa w ustawie – Prawo oświatowe**;”;	
		art. 3 (zmiany w USO)	**Uwaga generalna do przepisów nowelizujących u.s.o. w zakresie wprowadzenia możliwości zastrzeżenia przez ucznia pełnoletniego informacji o ocenach** Stowarzyszenie pozytywnie ocenia podjęcie działań na rzecz ochrony praw uczniów pełnoletnich na gruncie u.s.o. w zakresie zapewnienia im ochrony ich prywatności w zakresie do dostępu do informacji ich dotyczących, związanych z edukacją i ocenianiem. Stowarzyszenie stoi jednak na stanowisku, że proponowane w projekcie rozwiązanie (uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec udostępniania informacji go dotyczących jego rodzicom) jest systemowo wadliwe i – choć wprowadza znaczącą zmianę względem obecnego stanu prawnego – wciąż niezgodne z Konstytucją RP i przepisami RODO. Stowarzyszenie wskazuje, że uczeń pełnoletni jest na gruncie prawa osobą prawnie samodzielną, posiadającą (co do zasady) pełną zdolność do czynności prawnych (art. 11 k.c.) oraz osobą, która nie pozostaje już pod władzą rodzicielską swoich rodziców (art. 92 k.r.o.), a co za tym idzie – osobą, której rodzice nie są już przedstawicielami ustawowymi (*a contrario* art. 98 § 1 k.r.o.). Błędne jest powoływanie się w uzasadnieniu projektowanej regulacji, że za wprowadzeniem instytucji „sprzeciwu ucznia pełnoletniego” przemawia ciążący na rodzicach obowiązek alimentacyjny. Obowiązek ten nie jest związany bowiem z władzą rodzicielską (art. 133 k.r.o.), a jak wskazano wyżej, to z władzy rodzicielskiej wynika ustawowa reprezentacja dziecka przez jego rodziców. Obowiązek alimentacyjny nie może zatem uzasadniać naruszenia autonomii prawnej dorosłego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej. W Polsce dorosłe osoby mogą założyć działalność gospodarczą, samodzielnie wyrazić zgodę na zabieg medyczny, otrzymać prawo jazdy bez zgody rodziców, jak i kupić samochód bez zgody rodziców. Nie jest zatem zrozumiałe, dlaczego akurat na gruncie prawa oświatowego rodzice dorosłych osób miałyby mieć prawo dostępu do informacji dotyczących tych dorosłych osób. Warto przy tym także wskazać, że na gruncie pozostałych gałęzi prawa inne osoby, bez zgody osoby pełnoletniej, nie mają co do zasady dostępu do informacji dotyczących tej osoby. Tak jest choćby na gruncie prawa medycznego, którego regulacje nie przewidują, aby rodzice mieli na mocy ustawy dostęp do dokumentacji medycznej ich pełnoletniej dziecka czy historii leczenia, choćby to dziecko pozostawało	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za to spostrzeżenie i informuje, że początkowo planował uregulować to zagadnienie w kierunku podobnym do wskazanego w tej uwadze. Taka propozycja nie została jednak zaakceptowana przez Zespół ds. Programowania Prac Rządu na posiedzeniu w dn. 24 lutego 2025 r. Bez akceptacji tegoż Zespołu projekt nie mógł natomiast zostać wpisany do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów, a zatem nie mógł być procedowany. Dlatego, uwzględniając stanowisko Zespołu ds. Programowania Prac Rządu, zdecydowano się na rozwiązanie pośrednie, tj. na model sprzeciwu.

			wciąż na ich utrzymaniu. Podobnie też regulacje p.s.w.n. nie przewidują, aby rodzice pełnoletniego studenta mieli na mocy samej ustawy dostęp do informacji związanych z edukacją ich dziecka, choćby pozostawało ono na utrzymaniu swoich rodziców. Wobec powyższego Stowarzyszenie zdecydowanie postuluje, aby projektowana regulacja w pełni uwzględniała prawa uczniów pełnoletnich w przedmiotowym obszarze i aby określała, że dostęp do wszelkich informacji związanych z edukacją i ocenianiem był dostępny wyłącznie dla uczniów pełnoletnich.	
		art. 3 pkt 4 lit. b i c (art. 44k ust. 3 i 4 USO)	**Wykreślenie przepisu** Proponujemy wykreślenie z projektu art. 3 pkt 4 lit. b i c. Wskutek tej zmiany nie doszłoby do uchylenia art. 44k ust. 3 u.s.o. oraz nie dodano by ust. 4 do art. 44k u.s.o. Wskutek uwzględnienia powyższej zmiany wciąż byłoby możliwe, aby uczeń, który jest nieklasyfikowany z powodu nieusprawiedliwionej nieobecności, mógł zdawać egzamin klasyfikacyjny za zgodą rady pedagogicznej. Jednocześnie nie dochodziłoby do automatycznego nieklasyfikowania ucznia w przypadku nieusprawiedliwionych nieobecności. Należy zauważyć, że nieusprawiedliwione nieobecności nie zawsze muszą wynikać z winy ucznia, ale np. z zaniedbań jego rodziców. Pozostawienie możliwości, by w sytuacjach nadzwyczajnych to rada pedagogiczna decydowała o tym, czy uczeń, który jest nieklasyfikowany z powodu nieusprawiedliwionych nieobecności, może zdawać egzamin klasyfikacyjny, będzie działać korygująco. Ponadto pozwoli szkole na zachowanie autonomii w tym obszarze. Proponuje się wykreślić przepis.	**Uwaga nieuwzględniona** Zmiany te są komplementarne z podwyższeniem progu frekwencyjnego dla uczniów i projektodawca nie planuje z nich rezygnować.
		art. 3 pkt 6 i 11 (art. 44n i art. 44zla USO)	**Zmiana przepisów regulujących wnoszenie zastrzeżeń do oceny klasyfikacyjnej** W związku z wprowadzanymi projektowaną ustawą zmianami w u.s.o. Stowarzyszenie proponuje dokonanie korekty mechanizmu wnoszenia zastrzeżeń do oceny klasyfikacyjnej. W toku swojej działalności Stowarzyszenie często otrzymywało zgłoszenia wskazujące na to, że mechanizm ten nie jest efektywny a ponadto jest krzywdzący dla ucznia. Obecnie obowiązujące przepisy przewidują, że zastrzeżenia wnosi się do dyrektora szkoły i to on ocenia, czy są one zasadne. Od jego decyzji nie przysługuje żaden środek odwoławczy. Ponadto, jeśli dyrektor uzna zastrzeżenia, uczeń zobowiązany jest napisać sprawdzian obejmujący materiał z całego roku szkolnego. Uczeń, któremu z naruszeniem prawa ustalono ocenę klasyfikacyjną nie uzyskuje zatem naprawy swojej sytuacji, ale jest zmuszony przystępować do sprawdzianu wiedzy i umiejętności, co wiąże się dla niego z dodatkowym wysiłkiem i stresem, a nadto konieczności opanowania wiedzy z całego roku szkolnego w krótkim czasie. Uczeń jest zatem poddawany wtórnej wiktymizacji - nie dość,	**Uwaga nieuwzględniona** Proponowane zmiany leżą poza zakresem projektu ustawy.

			że naruszono jego prawa podczas ustalania oceny, to jeszcze jest zmuszony napisać osobny sprawdzian. Ponadto zastrzeżenia mogą dotyczyć tylko trybu ustalenia oceny, co nie pozwala na korektę każdej nieprawidłowo ustalonej oceny klasyfikacyjnej. Wobec tego Stowarzyszenie proponuje, aby po wniesieniu zastrzeżeń dyrektor szkoły powoływał komisję, która oceniałaby wniesione zastrzeżenia, a jeśli uznałaby je za zasadne – ustalała ocenę uczniowi. Dzięki temu nie będzie konieczne przeprowadzanie sprawdzianu. Warto zaznaczyć, że komisja będzie dysponowała odpowiednimi informacjami i dokumentami, w tym ocenami bieżącymi ucznia, co pozwoli jej ustalić ocenę bez konieczności każdorazowego przeprowadzania sprawdzianu. Sprawdzian wiadomości byłby przeprowadzany dopiero wówczas, gdyby uczeń nie zgadzał się z oceną ustaloną mu przez komisję. Proponujemy także wydłużenie terminów w procedurze wnoszenia zastrzeżeń z 2 do 3 dni roboczych a także wprowadzenie autonomii ucznia pełnoletniego. Ponadto proponujemy, aby zastrzeżenia do ustalonej oceny mogły dotyczyć nie tylko naruszenia trybu, ale i zasad ustalania tej oceny. Analogiczne zmiany, jak w art. 44n u.s.o., należałoby wprowadzić w art. 44zla u.s.o.; konieczne będą też zmiany w rozporządzeniach wykonawczych, regulujących materię zastrzeżeń do oceny klasyfikacyjnej. Stowarzyszenie wskazuje przy tym, że konieczne są dalsze prace legislacyjne zmierzające do poprawy jakości oceniania wewnątrzszkolnego uczniów, w tym zapewnienia im w tych procesach ochrony ich praw i słusznych interesów. Oceny klasyfikacyjne uczniów nie pozostają bowiem całkowicie bez wpływu na uczniów – są uwzględniane m.in. przy przyznawaniu stypendiów czy rekrutacji do szkół ponadpodstawowych. W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (...) wprowadza się następujące zmiany: (...) 6) art. 44n otrzymuje brzmienie: „1. Uczeń **oraz rodzice ucznia niepełnoletniego** mogą zgłosić zastrzeżenia do dyrektora szkoły (...). 3. Zastrzeżenia, o których mowa w ust. 1, zgłasza się od dnia ustalenia rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych lub rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, nie później jednak niż w terminie **3** dni roboczych od dnia zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych **4. W przypadku złożenia zastrzeżeń do rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych lub rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, dyrektor szkoły powołuje komisję, która:**	

			1) w przypadku rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych – stwierdza, czy roczna ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych została ustalona niezgodnie z przepisami dotyczącymi zasad lub trybu ustalania tej oceny, a jeśli tak – ustala tę ocenę po rozpoznaniu osiągnięć edukacyjnych ucznia, na podstawie dostępnych informacji, dokumentacji przebiegu nauczania i prac pisemnych ucznia oraz po zapewnieniu uczniowi prawa do wysłuchania co do złożonych zastrzeżeń; **2) w przypadku rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania - stwierdza, czy roczna ocena klasyfikacyjna zachowania została ustalona niezgodnie z przepisami dotyczącymi trybu ustalania tej oceny, a jeśli tak – ustala tę ocenę na podstawie dostępnych informacji i dokumentacji przebiegu nauczania oraz po zapewnieniu uczniowi prawa do wysłuchania co do złożonych zastrzeżeń.** **4a. Uczeń lub rodzice ucznia niepełnoletniego, którzy są niezadowoleni z oceny ustalonej zgodnie z ust. 4, mogą żądać w terminie 3 dni roboczych od dnia, w którym dowiedzieli się o ustalonej ocenie, aby komisja, o której mowa w ust. 4, przeprowadziła sprawdzian wiadomości i umiejętności ucznia oraz ustaliła mu na podstawie tego sprawdzianu roczną ocenę klasyfikacyjną. Jeśli ocena ustalona po przeprowadzeniu sprawdzianu miałaby być niższa niż ocena ustalona przez komisję, oceny tej nie ustala się.** (...) 6. Uczeń, który z przyczyn usprawiedliwionych nie przystąpił do sprawdzianu, o którym mowa w ust. **4a**, w wyznaczonym terminie, może przystąpić do niego w dodatkowym terminie wyznaczonym przez dyrektora szkoły w uzgodnieniu z **uczniem lub uczniem i jego rodzicami, jeżeli uczeń jest niepełnoletni**. (...)"; 711) art. 44zla otrzymuje brzmienie: „(...)";	
		art. 6 [nowy pkt po pkt 1] (art. 50 § 1 PPSA)	**Uwzględnienie Krajowego RPU w art. 50 § 1 p.p.s.a.** Dla spójności projektowanej regulacji należy uwzględnić Krajowego RPU jako podmiot legitymowany do wniesienia skargi w treści art. 50 § 1 p.p.s.a. Jeśli Krajowy RPU ma być uprawniony do wniesienia skargi w postępowaniu sądowoadministracyjnym na podstawie art. 8 § 4 p.p.s.a., to powinien zostać uwzględniony w katalogu z art. 50 § 1 p.p.s.a. Należy przy tym zaznaczyć, że Krajowy RPU został uwzględniony w analogicznym – do katalogu z art. 50 § 1 p.p.s.a. – katalogu dot. skargi kasacyjnej (por. projektowana nowelizacja art. 173 § 2 p.p.s.a.). Tym bardziej nie jest zasadne, by Krajowego RPU pomijać w art. 50 § 1 p.p.s.a.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku zmiany modelu funkcjonowania KRPU i uczynienia go wyższym stanowiskiem w służbie cywilnej jego kompetencje sądowe zostały wykreślone z projektu.

			W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (...) wprowadza się następujące zmiany: (...) 2) w art. 50 § 1 otrzymuje brzmienie: „Uprawnionym do wniesienia skargi jest każdy, kto ma w tym interes prawny, prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, **Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich** oraz organizacja społeczna w zakresie jej statutowej działalności, w sprawach dotyczących interesów prawnych innych osób, jeżeli brała udział w postępowaniu administracyjnym.”;	
		art. 10 pkt 1 (art. 4 ust. 4 UWRN)	**Uchylenie art. 4 ust. 4 u.w.r.n. lub modyfikacja tego przepisu** W związku z proponowaną nowelizacją art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978; „u.w.r.n.”) Stowarzyszenie proponuje, aby ten przepis uchylić. Stowarzyszenie podtrzymuje w tym zakresie swoje obszerne stanowisko wyrażone w toku prac legislacyjnych nad u.w.r.n. (pismo z 20 sierpnia 2021 r., dostęp: https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12349403/12805117/12805120/dokument518270.pdf). Alternatywnie Stowarzyszenie proponuje z katalogu środków oddziaływania wychowawczego wykreślić te z nich, które powinny być stosowane przez sąd: przeproszenie pokrzywdzonego, przywrócenie stanu poprzedniego, wykonanie określonych prac porządkowych na rzecz szkoły. W razie braku woli wykreślenia art. 4 ust. 4 u.w.r.n., Stowarzyszenie postuluje wprowadzenie procedury stosowania środków oddziaływania wychowawczego, gdyż obecnie procedura taka nie istnieje w żadnej, nawet szczątkowej formie, co narusza najbardziej elementarne gwarancje procesowe uczniów, którzy mieliby podlegać wyżej wymienionym środkom. Proponuje się wykreślić przepis.	**Uwaga nieuwzględniona** Zmiana leży poza zakresem projektu. UWRN jest ustawą, nad którą nadzór sprawuje Minister Sprawiedliwości i to do niego należy składać uwagi w zakresie tego przepisu. Zmiana w UWRN w tym projekcie ustawy ma jedynie charakter dostosowujący do zmian w UPO.
		art. 11 ust. 3	**Ponowny konkurs na Krajowego RPU** Proponujemy, by w przypadku nierozstrzygnięcia konkursu na stanowisko Krajowego RPU, zanim minister uzyska możliwość powołania Krajowego RPU w trybie pozakonkursowym, konieczne było przeprowadzenie jeszcze jednego konkursu. Pozwoli to na pełniejszą realizację zasady, że Krajowy RPU jest wybierany w trybie konkursowym, a jednocześnie nie wpłynie znacznie na sprawność powołania pierwszego Krajowego RPU.	**Uwaga nieuwzględniona** Ponowny konkurs niczego nie zmieni, skoro pierwszy nie zostanie rozstrzygnięty. Ci, którzy chcieliby się zgłosić do konkursu, zgłoszą się już do pierwszego konkursu. Zaproponowana zmiana

			Jeżeli w wyniku naboru, o którym mowa w ust. 2, nie zostanie wyłoniony kandydat na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, **przeprowadza się kolejny nabór w terminie 30 dni od dnia rozstrzygnięcia poprzedniego naboru. Przepisy ust. 2 zd. 2 stosuje się odpowiednio. Jeżeli w wyniku ponownego naboru, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, nie zostanie wyłoniony kandydat na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1,** minister właściwy do spraw oświaty i wychowania powołuje na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, osobę spełniającą wymagania, o których mowa w art. 42h ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1.	jedynie wydłużyłaby procedurę powoływania KRPU.
		art. 13 ust. 2	**Wydłużenie terminu na powołanie Szkolnego RPU** Proponujemy, aby wydłużyć maksymalny termin na powołanie Szkolnego RPU w szkołach i placówkach, gdzie działają już rady szkół i placówek do 31 sierpnia 2026 r. Nie wszystkie szkoły lub placówki będą gotowe do wprowadzenia tej zmiany od w trakcie roku szkolnego, ponadto dobrym zwyczajem jest, aby zmiany systemowe w szkołach od początku nowego roku szkolnego. Szkolnego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42q ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, powołuje się nie później niż do dnia **31 sierpnia 2026 r.** (...).	**Uwaga nieuwzględniona** Z uwagi na zmianę modelu wyboru i funkcjonowania Szkolnego RPU kompetencje te obejmą opiekunowie samorządu uczniowskiego, którzy już funkcjonują w szkole lub placówce i nie trzeba ich dodatkowo tworzyć.
		art. 14 ust. 2	**Jednolity termin na dostosowanie statutów** Proponujemy, aby termin na dostosowanie statutów do zmian wynikających z projektowanej ustawy był jednolity dla wszystkich szkół. Będzie to sprzyjało prostocie prawa i jego łatwiejszemu stosowaniu. Uwaga ta jest powiązana z uwagą do art. 13 ust. 2, wiążącą się z wydłużeniem maksymalnego terminu na powołanie Szkolnego RPU. Szkoły lub placówki dostosują statuty do zmian wynikających z niniejszej ustawy w terminie do dnia **31 sierpnia 2026 r.**	**Uwaga uwzględniona**, z terminem do 31 października 2026 r.
7.08.2025	Green REV Institute	Uwaga ogólna	Jako inicjatorki największej w Polsce koalicji na rzecz sprawiedliwego systemu żywnościowego Future Food 4 Climate oraz inicjatorki Federacji Bezpieczna Żywność, którą współtworzą organizacje społeczeństwa obywatelskiego działające w obszarze zdrowia, edukacji, młodzieży, klimatu i praw człowieka, dostrzegamy potrzebę wzmocnienia systemowego podejścia do ochrony praw uczniowskich – w szczególności prawa do zdrowia, równości i godności.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za to stanowisko.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 UPO)	Uzupełnienie katalogu praw ucznia o prawo do żywności odpowiedniej do potrzeb zdrowotnych, światopoglądowych i kulturowych, zgodnie z Konstytucją RP oraz zobowiązaniami wynikającymi z Konwencji o prawach dziecka. Obecny brak przepisów w tym zakresie skutkuje systemowym wykluczeniem żywieniowym.	**Wyjaśnienie** Jak wskazuje uwaga, gwarancje te są już obecne w aktach wyższych niż ustawa. Nie ma zatem potrzeby

				dublowania tożsamych gwarancji. W zakresie UPO uszczegółowienie znajduje się w przepisach dot. stołówek szkolnych, ale one pozostają poza zakresem tego projektu ustawy. To do tych przepisów należałoby składać uwagi w momencie przygotowywania ich nowelizacji.
		art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Rozszerzenie kompetencji Krajowego, Wojewódzkiego, Powiatowego i Gminnego Rzecznika Praw Uczniowskich o obowiązek monitorowania prawa uczniów do dostępu do bezpiecznej, zbilansowanej i zgodnej z ich potrzebami żywności. Nasze badania – wskazują, że nawet 24% osób uczniowskich nie spożywa w szkole żadnego posiłku, co ma bezpośredni wpływ na ich zdrowie, rozwój i wyniki w nauce.	**Wyjaśnienie** Możliwość monitorowania m.in. tego zagadnienia wynika już z projektowanych przepisów – zob. projektowany art. 42d ust. 3 pkt 1 UPO w zakresie KRPU i analogiczne w zakresie pozostałych organów.
		art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	**Zapewnienie partycypacyjnego i transparentnego procesu powoływania Rzeczników na wszystkich poziomach – krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym**. Postulujemy, aby proces naboru na stanowisko Krajowego Rzecznika obejmował: - wysłuchanie publiczne kandydatów i kandydatek z udziałem organizacji społecznych, przedstawicieli uczniów, rodziców i ekspertów, - upublicznienie listy kandydatur wraz z uzasadnieniami, - zapewnienie różnorodności składu komisji konkursowej, z udziałem strony społecznej i środowisk uczniowskich, - publikację raportu z przebiegu naboru. Analogiczne zasady powinny obowiązywać przy powoływaniu Rzeczników Wojewódzkich, a także w ramach decyzji podejmowanych przez rady gmin i powiatów w odniesieniu do rzeczników lokalnych. Rzecznicy powinni być wybierani w oparciu o realny dialog ze społecznością, której mają służyć – w tym z uczniami, rodzicami, organizacjami społecznymi oraz przedstawicielami lokalnej społeczności. Tylko wtedy instytucja rzecznika stanie się wiarygodnym i skutecznym narzędziem ochrony praw uczniowskich.	**Wyjaśnienie** Wszystkie te zagadnienia nie są materią ustawy, lecz rozporządzenia wykonawczego wydawanego na podstawie art. 42h ust. 5 UPO. Projektodawca deklaruje, że w rozporządzeniu tym podmioty społeczeństwa obywatelskiego (NGO-som i związkom zawodowym) będą uwzględnione w ramach procedury konkursowej na KRPU. Nie planuje się zmian w procedurze powoływania RPU na poziomach wojewódzkim i samorządowym w zakresie ww. zagadnień, szczególnie że

				projekt ustawy nie wymaga w ich zakresie przeprowadzenia konkursu.
		art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Zwracamy również uwagę, że przyznanie nowym Rzecznikom obowiązku monitorowania prawa do żywności wpisuje się w cele i wartości polityk unijnych, krajowych i lokalnych dotyczących edukacji, zdrowia publicznego i zrównoważonego rozwoju. Jako organizacja ściśle współpracująca z młodzieżą, ekspertami i ekspertkami z zakresu zdrowia publicznego, edukacji, klimatu i praw człowieka – w tym w ramach programu **Roślinna Szkoła**, który wspiera szkoły we wdrażaniu polityk żywieniowych zgodnych z potrzebami dzieci i młodzieży – oferujemy również eksperckie wsparcie legislacyjne i wdrożeniowe.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za to stanowisko. Odpowiedź jak wyżej.
7.08.2025	Fundacja dla Dzieci i Dorosłych z Cukrzycą	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	Postęp technologiczny zmienił sposób leczenia i monitorowania cukrzycy typu 1. Systemy ciągłego monitorowania glikemii wymagają posiadania przy sobie telefonów komórkowych, które dzięki zainstalowanym aplikacjom odbierają i przesyłają (także na telefony komórkowe rodziców) dane o aktualnym poziomie glikemii dziecka umożliwiając monitorowanie jego poziomu, ale również stanowiąc najważniejszy element sytemu do automatycznej podaży insuliny. Rozwiązanie to gwarantuje lepszą i dokładniejszą kontrolę nad poziomem glikemii, mniej wahań poziomu cukru, możliwość szybszego reagowania i zapobiegania zagrażającemu życiu stanu ciężkiej hipoglikemii, co w bezpośredni sposób przekłada się na zdrowie i utrzymanie bezpieczeństwa ucznia z cukrzycą typu 1 w szkole lub placówce edukacyjnej. W najnowocześniejszych metodach terapii cukrzycy typu 1 telefon (konkretnie aplikacja w telefonie dziecka) stanowi nieodłączony element systemu terapii - jest sparowany z systemem monitoringu glikemii oraz pompą insulinową. Brak dostępu do telefonu uniemożliwia działanie systemu pętli (automatycznej podaży insuliny), co w praktyce oznacza niemożność stosowania terapii w trakcie pobytu dziecka w szkole, a więc bezpośrednio zagraża życiu i zdrowiu dziecka. Urządzenia (w tym aplikacja na telefonie), z których korzystają dzieci z cukrzycą typu 1 nie zakłócają przebiegu lekcji oraz nie łączą się z innymi mobilnymi urządzeniami - nie ma możliwości przesyłania danych/ informacji oraz działania aplikacji za pomocą innego urządzenia niż telefon. Proponowane brzmienie przepisu: Rozdział 2a- Prawa, wolności i obowiązki uczniowskie oraz organy ochrony praw i wolności uczniowskich, art.42b, ust.1., pkt.6 Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: (...) 6) przestrzegać warunków wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki albo zakazu wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych lub korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki, określonych w statucie tej szkoły lub placówki, z dopuszczeniem przynoszenia i korzystania z telefonów komórkowych na terenie tej szkoły lub placówki edukacyjnej w celach zdrowotnych;	**Uwaga uwzględniona**, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych i rozszerzenia tego wyjątku na wszystkie urządzenia elektroniczne, a nie tylko telefony komórkowe.
7.08.2025	Instytut Spraw Obywatelskich,	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust.	Instytut Spraw Obywatelskich i Obywatelski Akcelerator Innowacji, w ramach kampanii obywatelskiej „Ratuj Dzieci!", od 2020 roku postulują ogólnopolski zakaz wnoszenia i używania telefonów w szkołach. Smartfony uzależniają jak alkohol,	**Uwaga nieuwzględniona** Zaproponowane brzmienie art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO

	Obywatelski Akcelerator Innowacji	1 pkt 6 UPO)	papierosy i kokaina. Jeżeli zakazujemy dzieciom wnoszenia do szkoły alkoholu, papierosów i kokainy, to również należy zakazać wnoszenia smartfonów do szkoły. Międzynarodowi eksperci, tacy jak prof. Manfred Spitzer czy dr Catherine L'Ecuyer, ostrzegają przed udostępnianiem dzieciom smartfonów i przestrzegają przed ich negatywnym wpływem na zdrowie fizyczne, psychiczne i rozwój poznawczy. Zalecają odroczenie korzystania ze smartfonów i innych tego rodzaju urządzeń elektronicznych co najmniej do 14., a nawet 16. roku życia. 6) przestrzegać zakazu wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych	odebrałoby szkołom i placówkom oświatowym autonomię w zakresie regulowania zasad korzystania z urządzeń elektronicznych. Projektodawca woli pozostawić to zagadnienie szkołom i placówkom oświatowym do ich decyzji, ponieważ to one znają najlepiej swoją specyfikę.
7.08.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 4 lit. c i pkt 7 UPO)	Zajmijcie się proszę stworzeniem dokumentu mówiącego o Prawie do WIZERUNKU ucznia i jego dysponowaniem. Możliwość wycofania zgody itd. Widziałem wiele takich dokumentów z kilku szkół. W umowie ŻADNEJ ze szkół nie było wzmianki o wycofaniu zgody (a ustawa tego wymaga). Musi być też akapit o RODO (niektóre umowy to miały, inne nie). Błagam zajmijcie sie tym bo to co aktualnie jest to jakaś masakra. Jestem zadowolony, że zajmujecie się kwestią Praw Autorskich ucznia (na kierunku fotografia codziennie tworzymy zdjęcia - PA ma tu znaczenie). Ale ..czy rozpatrujecie tylko publikacje na terenie szkoły??? Ważniejsza jest kwestia publikowania dzieł w internecie, na stronie szkoły i w mediach społecznościowych (FB itp) bo tam szkoły chwalą się tym co robią uczniowie. Czyli określić pola eksploatacji. Trzeba pomyśleć też o tym na jak długo licencja jest udzielana. Powinno to być minimum kilka lat po ukończeniu szkoły.	**Wyjaśnienie** W ocenie projektodawcy ochrona wynikająca z aktualnych przepisów jest wystarczająca. Co do publikacji, chodzi ogólnie o wizerunek utrwalany w związku z działalnością szkoły lub placówki, a zatem również w jej mediach społecznościowych i w Internecie.
7.08.2025	Stowarzyszenie Przymierze Rodzin	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt. 4-7 oraz ust. 2 UPO)	Propozycja kodyfikacji praw (i obowiązków) uczniowskich byłaby zasadna jedynie o tyle, o ile odnosiłaby się wyłącznie do praw lub obowiązków: (i) nie uregulowanych w innych ustawach oraz (ii) istotowo powiązanych z procesem edukacyjnym. Tak niestety nie jest, proponowane zapisy odnoszą się również do praw i obowiązków zapisanych w innych aktach prawnych, stanowiących zbiór dobrany arbitralnie i niekompletny. Proponowane zapisy są zatem wprost sprzeczne z §4 ust. 4 zasad techniki prawodawczej i powodują chaos poznawczy, naruszając tym samym § 5 i 6 zasad techniki prawodawczej. Mieszają przypadkowo dobrany i rozrzucony po całym omawianym przepisie zbiór praw chronionych tak czy inaczej, na podstawie innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa (ochrona danych osobowych, wizerunku, prawo autorskie, nietykalności osobistej, wolności słowa i wyznania, itd.), czasami z powołaniem przepisów (jak prawo autorskie), czasami bez ich powołania (RODO), z prawami będącymi uszczegółowieniem ogólnych praw obywatelskich, dostosowanym do specyfiki sytuacji szkolnej. Pojawia się zatem pytanie, dlaczego pominięto inne prawa szczególne, jak np. prawo do czy opieki medycznej czy poszanowania własności nie tylko rzeczy osobistych. Ponieważ jak rozumiemy, nie jest intencją twórców projektu, aby choćby częściowo wyłączyć obowiązywanie niektórych przepisów prawa	**Wyjaśnienie** Celem projektowanego katalogu praw i wolności uczniowskich w art. 42a ustawy – Prawo oświatowe (dalej: UPO) było zebranie w jednym miejscu tych praw i wolności, które albo są związane z procesem kształcenia, albo będą kluczowe dla ucznia i jego dobrostanu podczas pobytu w szkole lub placówce oświatowej. Z tego względu rzeczywiście część praw i

			na terenie szeroko rozumianych placówek edukacyjnych, należy postępować zgodnie z zasadą porządnej legislacji i nie regulować w projektowanej ustawie spraw unormowanych w innych przepisach prawa: Wykreślić pkt. 4-7 jako niepotrzebne i niezgodne z technika prawodawczą.	wolności nie jest ściśle związana z samym procesem kształcenia. Cel tej części katalogu służy jednak ochronie samego ucznia i jego dobrostanu – tak fizycznego, jak i psychicznego. Trzeba bowiem pamiętać, że główni adresaci tych norm (uczniowie) są osobami młodymi i niewykwalifikowanymi w prawie. Dlatego właśnie zdecydowaliśmy się wspomóc uczniów w taki sposób, by zebrać w jedno miejsce te prawa i wolności, które będą dla uczniów przydatne w trakcie ich nauki szkolnej. To zwiększy ich świadomość prawną oraz ułatwi im zapoznanie się z przysługującymi im prawami i wolnościami (ponieważ nie będzie konieczne analizowanie szeregu aktu prawnych, lecz wystarczy zapoznać się z jednym artykułem UPO). Do tego takie rozwiązanie wspomoże nauczycieli. Gdy bowiem prawa i wolności uczniowskie znajdą się w jednym miejscu ustawy, oni również łatwo będą mogli zweryfikować, czy przepis, na który powołuje się uczeń, gwarantuje mu ochronę prawną, o którą się ubiega.

				Z powyższych względów zdecydowano się zbudować możliwie najbardziej kompletny katalog na poziomie ustawy, uznając, że zwiększanie świadomości uczniów na temat ich własnych praw jest większą wartością nad niepowtarzanie regulacji wynikających m.in. z Konstytucji RP na poziomie ustawowym. Inspiracją do takiej decyzji była ustawa z 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, która również powtarza prawa konstytucyjne (np. art. 20 ust. 1 gwarantujący pacjentowi poszanowanie jego godności, mimo że uprawnienie to wynika z art. 30 Konstytucji RP). W obydwu przypadkach celem jest wsparcie grupy społecznej szczególnie narażonej na naruszenia ich praw (uczniowie i pacjenci) poprzez przewidzenie katalogu przysługujących im praw i wolności w jednym miejscu na poziomie ustawy. Mimo tego, że w tym zakresie ustawa będzie w pewnym stopniu powtarzała gwarancje wynikające z Konstytucji RP i ratyfikowanych umów międzynarodowych, to trzeba wskazać, że podjęto jednocześnie działania mające na celu przeciwdziałać powtarzaniu norm prawa

				powszechnie obowiązującego w szkolnych statutach (zob. zmiany w art. 98 ust. 1 UPO). To – mamy nadzieję – pozwoli zachować odpowiedni balans, dzięki któremu na poziomie ustawy zawrzemy holistyczny katalog praw i wolności uczniowskich, który „przybliży" prawo młodym osobom, przy jednoczesnym zmniejszeniu objętości szkolnych statutów poprzez nakaz niepowtarzania w tych dokumentach regulacji wyższego rzędu. Ponadto, celem projektowanego art. 42a ust. 3 UPO było uczynienie katalogu praw i wolności semiimperatywnym, na wzór prawa pracy. Przyświecającym nam w tym zakresie celem było zapewnić ogólnopolskie minimum, z możliwością jednak rozszerzenia tego standardu o dodatkowe gwarancje mające swe uzasadnienie w specyfice czy tradycji danej szkoły lub placówki oświatowej.
		Art. 1 pkt 3 (art. 42a. ust. 1. pkt 4 lit. c UPO)	Niezależnie od uwagi ogólnej zawartej powyżej, przepis ten statuuje dwa dodatkowe ograniczenia wobec norm powszechnie obowiązujących: (i) bezwzględny zakaz utrwalania wizerunku ucznia oraz (ii) obowiązek uzyskania dodatkowo zgody niepełnoletniego ucznia na utrwalenie i rozpowszechnianie jego wizerunku. Zakaz pierwszy spowodowałby radykalną zmianę w stosunku do sytuacji obecnej: skutkiem jego wprowadzenia będzie między innymi zakaz robienia pamiątkowych zdjęć lub filmów przez rodziców i innych uczniów podczas uroczystości szkolnych, teatrzyków, studniówek, itp., co jest powszechną praktyką. Doświadczenie życiowe podpowiada, że przepis byłby zapewne nagminnie lekceważony, a	**Uwzględnienie innej uwagi** W związku z uwzględnieniem uwag Prezesa UODO oraz innej uwagi z konsultacji publicznych przepis ten uległ zmianie w taki sposób. że pierwsze ryzyko nie zachodzi, a drugie zostało tak

			wykorzystywany jedynie w sytuacjach konfliktowych, jako narzędzie do uderzenia w szkołę lub w innych rodziców w sytuacjach, gdy prawdziwe źródło konfliktu leży gdzie indziej. W obszarze drugim, przepis oznacza ograniczenie władzy rodzicielskiej (poza szkołą bowiem nie obowiązuje), zatem wkracza w konstytucyjnie gwarantowane prawo rodziców do decydowania o sprawach małoletnich dzieci. Należy przy tym wskazać, że jego zastosowanie w praktyce będzie w wielu sytuacjach niemożliwe, trudno bowiem wyobrazić sobie w jaki sposób można utrwalić uzyskanie takiej zgody w przypadku ucznia klasy zerowej lub pierwszej, który nie potrafi jeszcze pisać ani czytać; w takiej sytuacji samo utrwalenie istnienia zgody lub jej braku wymagać już będzie utrwalenia wizerunku ucznia, na co może on nie udzielić zgody: Usunąć.	zmodyfikowane, że taką zgodę będą mogli wyrażać uczniowie mający co najmniej 16 lat (w pozostałych przypadkach rodzice), co zapewni zgodność regulacji z art. 8 ust. 1 RODO.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 pkt. 2 i 3 UPO)	Proponowany przepis narusza wprost konstytucyjne prawo rodziców do zapewnienia dzieciom wychowania i nauczania moralnego i religijnego zgodnie ze swoimi przekonaniami (art. 48 ust. 1 i art. 53 ust. 3 Konstytucji RP), art. 1 pkt. 2 Ustawy prawo oświatowe oraz art. 21 ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania. Tym samym narusza też art. 26 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka z dnia 10 grudnia 1948 r.55, art. 2 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzony w Paryżu dnia 20 marca 1952 r.56, art. 18 ust. 4 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych57 oraz art. 13 ust. 3 Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych 58 otwartych do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r., ponadto art. 5 ust. 1 i 2 Deklaracji w sprawie eliminacji wszelkich form nietolerancji i dyskryminacji opartych na religii lub przekonaniach uchwalonej w Nowym Jorku dnia 25 listopada 1981 r.59 Wolności tworzenia placówek edukacyjnych oraz prawa rodziców wychowania i nauczania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami religijnymi, filozoficznymi i pedagogicznymi poświęcony jest także art. 14 ust. 3 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Zagwarantowane konstytucyjnie prawo rodziców obejmuje miedzy innymi prawo do wyboru szkoły lub przedszkola o profilu wyznaniowym (katolickim, żydowskim, protestanckim lub innym), w których, zgodnie z koncepcją osoby ludzkiej opartą na przekonaniach religijnych, obowiązek uczestniczenia w praktykach i w formacji religijnej jest kluczowym elementem obowiązkowego procesu wychowawczego. Przestrzeganie tej zasady, oczywiście przy poszanowaniu osobistej wolności wyznania (uczeń nie jest zmuszany do deklarowania wiary lub jej braku, ma jedynie obowiązek uczestniczenia w procesie szkolnym jak wszyscy uczniowie) jest uzgadniane na wstępie pomiędzy rodzicami a szkołą i tym samym obowiązuje ucznia. W odniesieniu do pkt. 2 należy dla uniknięcia nieporozumień wyeliminować ryzyko, że uczeń uczęszczający do szkoły wyznaniowej, który zacznie deklarować brak przekonań religijnych (co jest *par excellence* deklaracją odnoszącą się do wyznania), potraktuje obowiązek uczestniczenia w praktykach religijnych potraktowałby jako dyskryminację z powodu wyznania.	**Załatwienie w inny sposób** To, że obowiązek ten nie stanowi dyskryminacji, wynika wprost z art. 25 ust. 2 i art. 70 ust. 3 Konstytucji RP Co do pkt 3, przepis został przeformułowany w celu uwzględnienia szeregu, nierzadko częściowo sprzecznych ze sobą, uwag. Wolność ta przyjmie ogólne brzmienie, które jest utarte w piśmiennictwie na jej temat i dzięki której nie będzie wątpliwości, że rodzicielskie prawa nie będą naruszane.

			Propozycja: (i) W pkt. 2) (o ile zostanie utrzymany) należy dodać, iż „*nie stanowi dyskryminacji z powodu wyznania obowiązek uczestniczenia w praktykach i w formacji religijnej w szkołach niepublicznych lub prowadzonych przez kościoły lub inne związki wyznaniowe, o ile wprowadziły one obowiązek takiego uczestnictwa*” (ii) w pkt 3) należy dodac „*Przepis nie stosuje się do szkół lub przedszkoli niepublicznych lub prowadzonych przez kościoły lub inne związki wyznaniowe*.”	
		art. 1 pkt 3 (art. 42b UPO)	Zob. uwaga ogólna w pkt. 1. Proponowany katalog obowiązków ucznia sformułowany jest w sposób chaotyczny. Powtarza on bez koniecznej potrzeby (a przez umieszczenie na początku zdaje się traktować priorytetowo) szereg oczywistych i banalnych obowiązków członka każdej społeczności, etycznych lub prawnych, w tym obowiązek przestrzegania prawa (pkt. 1 – 5 i 7), powtarza też bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa (pkt 10) – to ostatnie jest również wprost naruszeniem §4 ust. 4 zasad techniki prawodawczej. Obowiązki związane z procesem edukacyjnym wskazane są jedynie w końcowych pkt. 8) i 9) i sprowadzają się wyłącznie do uczęszczania na zajęcia edukacyjne, przygotowywania się do nich oraz przystępowania do sprawdzianów. Dla każdego rozumiejącego proces edukacyjny jest jasne, że jest to dalece niewystarczające; brak jest obowiązków koniecznych dla realizacji procesu edukacji i tym samym wypełnienia deklarowanego celu nauczania wyrażonego w preambule Prawa oświatowego, jakim jest *zapewnienie każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, i przygotowanie go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności*, a także zadań szkoły zawartych w art.1 ustawy. Ograniczenie właściwych obowiązków uczniowskich do proponowanych pkt. 8 i 9 nie zapewni też w żaden sposób realizacji nowej podstawy programowej, którą obecnie, w oparciu o Profil Absolwenta i Absolwentki, przygotowuje sam autor projektu, czyli Minister Edukacji Narodowej. Tytułem przykładu, zgodnie z projektem, uczeń nie będzie miał obowiązku uczestnictwa w zajęciach edukacyjnych, co oznacza, że nie będzie musiał ani uważać, ani tez np. wykonywać ćwiczeń, czy to na lekcji matematyki, czy na lekcji wychowania fizycznego, nie mówiąc już o wypełnianiu mocniej sformułowanych obowiązków jak np. „systematyczny i aktywny udział w procesie edukacyjnym” czy „godne reprezentowanie szkoły”. Pominięcie takich obowiązków podważa samą istotę procesu nauczania i wychowania, gdyż jest oczywiście wiadome, że każdy człowiek uczy się najlepiej kiedy aktywnie mierzy się wyzwaniami, a zadaniem nauczyciela czy wychowawcy jest zapewnienie wsparcia oraz fizycznego i psychicznego bezpieczeństwa. Brak jest również innych, kluczowych dla funkcjonowania szkoły, zdrowia i przyszłości każdego ucznia obowiązków, jak np. obowiązek poddawanie się badaniom krwi na obecność narkotyków czy w ogóle zakaz palenia papierosów czy zakaz przebywania na terenie szkoły w stanie po spożyciu jakichkolwiek używek.	**Wyjaśnienie + uwaga częściowo uwzględniona** Obowiązek uczęszczania na zajęcia wynika z projektowanego art. 42b ust. 1 pkt 8 UPO. Nie jest natomiast możliwe wymaganie na poziomie ustawy, by np. aktywnie brać udział w zajęciach, ponieważ jest to pojęcie zbyt nieostre i zbyt ocenne (co np. z uczniami nieśmiałymi albo z dostosowaniami?). Co do przepisów o „używkach”, uwaga ta została uwzględniona, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych, przy czym jedynie w zakresie korzystania z nich. Projektodawca woli, by badania na obecność „używek” w organizmie przeprowadzała jednak policja/straż miejska, ponieważ są to organy przeszkolone w zakresie korzystania z tego rodzaju urządzeń. Co do ust. 2, uwaga uwzględniona, zrezygnowano z tego ustępu.

			W połączeniu z tak wadliwie i niekompetentnie sformułowanym katalogiem obowiązków ucznia zdziwienie budzi brak zaufania do kompetencji dyrektorów placówek i organów prowadzących, zakazujący jego rozszerzania w statutach szkół. Jest to naruszenie wprost naruszenie zasady subsydiarności. Uzasadnienie projektu, powołujące się na konstytucyjną zasadę, iż obowiązki można nakładać jedynie ustawą jest chybione, gdyż (abstrahując od logicznej niepoprawności – czy będzie to zapisane w art. 42b ust. 1 pkt 1 ustawy prawo oświatowe czy też nie, uczeń ma tak czy inaczej obowiązek przestrzegania prawa w zakresie znacznie szerszym, niż to proponuje projekt) narusza powołane powyżej prawo rodziców do wychowywania dzieci zgodnie z ich przekonaniami, co z istoty rzeczy zakłada ograniczenie wolności dzieci nie w drodze ustawy, ale wykonywania władzy rodzicielskiej. Rodzice mogą bowiem wymagać od szkoły (i od państwa), aby szkoła była dla ich dzieci placówką bezpieczną oraz (także wtedy, kiedy ani obecnie obowiązujące, ani proponowane przepisy tego nie przewidują), aby szkoła zapewniła dzieciom zasób wiedzy i umiejętności oraz wykształciła postawę wewnątrzsterowności (sprawczości) i odpowiedzialności, koniecznych dla właściwego rozeznania i poradzenia sobie (indywidualnie, w ich rolach społecznych i jako obywatele Rzeczypospolitej) z wyzwaniami, jakie niesie coraz trudniejsza sytuacja w świecie. Proponowane zapisy nie tylko nie gwarantują wypełniania takich funkcji przez szkołę, ale wręcz to uniemożliwiają. Propozycja: A. (i) w ust. 1: pozostawić pkt. 1, (ii) ust. 2 nadać brzmienie: „*uczęszczać na zajęcia edukacyjne, systematycznie i aktywnie uczestniczyć w procesie edukacyjnym, w tym przygotowywać się do zajęć edukacyjnych oraz przystępować do form sprawdzania osiągnięć edukacyjnych*”, (iii) pkt. 6 nadać nr. 4, (iv) dodać nowy ust. 5 w brzmieniu: „*nie palić tytoniu, e-papierosów lub korzystać z podobnych używek, nie korzystać alkoholu, narkotyków i innych substancji odurzających oraz, o ile jest to wskazane w statucie szkoły, na żądanie dyrektora placówki szkoły poddawać się badaniom krwi na obecność alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających*;” (v) usunąć pkt. 4-5 i 7-10. B. usunąć ust. 2.	W prawniczej doktrynie coraz częściej występuje pogląd, że art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, który nakazuje, by ograniczenia praw i wolności ludzkich (czyli także obowiązki, ponieważ zawsze ograniczają one prawo/wolność człowieka, kierując się zasadą ich korelatywności) ustanawiać tylko w ustawie. Stanowisko to wzmacniane jest doświadczeniami z okresu pandemii COVID-19, gdzie sądy administracyjne kwestionowały obostrzenia nakładane na podstawie aktu podustawowego (rozporządzenia). Z tego względu projektodawca woli ściśle wykładać zasadę wyłączności ustawy z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i dlatego w taki sposób przygotował katalog obowiązków w projektowanym art. 42b UPO. Jednocześnie jednak, rozwiązanie to pozostawia szkole pewną autonomię do doszczegółowienia niektórych obowiązków –zob. art. 42b ust. 1 pkt 1, 5, 6, 8 UPO (UPO w numeracji w wersji przedstawionej do konsultacji publicznych). Prosimy też pamiętać, że na zasadzie *lex specialis* nic nie stoi na przeszkodzie, by uczniowie konkretnych szkół

				posiadali też i inne, niewynikające z UPO obowiązki. Przykładowo obowiązek dbania o środowisko wynikać przecież będzie z art. 86 Konstytucji RP oraz ustawy o ochronie przyrody. To zatem, że nie znajduje się on w katalogu uczniowskich obowiązków, nie stoi na przeszkodzie, by wymagać od uczniów jego przestrzegania. Być może bowiem nie będzie to obowiązek uczniowski w rozumieniu UPO, ale będzie to obowiązek konstytucyjny, a z tych obowiązków również trzeba będzie się wywiązywać. To samo przywołać trzeba w zakresie obowiązków ściśle związanych np. z istotą zawodu, w którym dany uczeń się kształci.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 1 UPO)	Katalog pomija bardzo pomocny i wielokrotnie sprawdzony środek wychowawczy, odwołujący się do godności osoby ucznia i pomagający wykształcić mu postawę odpowiedzialności za siebie samego, jakim jest tzw. kontrakt, czyli umowa pomiędzy szkołą a uczniem (i jego przedstawicielami ustawowymi), w której uczeń zobowiązuje się do przestrzegania określonych zasad (najczęściej do kategorycznego powstrzymania się od naruszenia zasad obowiązujących w szkole, np. nie zażywania środków odurzających, powstrzymania się od agresji słownej lub fizycznej itp.), pod sankcją, ogólnie rzecz ujmując, wydalenia ze szkoły. Po słowach *„przywrócenie stanu poprzedniego” dodać przecinek oraz słowa: „zobowiązanie się ucznia do określonego postępowania pod sankcją zastosowania kary, o której mowa w ust. 3 pkt 4) lub 5)”*	**Uwaga uwzględniona** (wprowadzone zostanie do tego ustępu pojęcie tzw. kontraktu), z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych.
		art. 1 pkt 5 (art. 80 ust. 1 UPO)	Mnożenie gremiów opiniotwórczych czy doradczych (i w ograniczonym zakresie stanowiących) niekoniecznie podniesie skuteczność działania placówek. Nauce demokracji przez uczniów służy przede wszystkim działalność Samorządu szkolnego, samorządów klasowych, kół naukowych itp. Autorzy projektu pomijają również fakt, że wolą rodziców może być, aby szkoła, do której uczęszczają ich dzieci była oparta na strukturze hierarchicznej. Decyzja o istnieniu rady rodziców i jej formie zależna	**Wyjaśnienie** Założeniem demokracji jest to, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by

			jest wtedy od decyzji organu prowadzącego ustalającego w uzgodnieniu z dyrektorem profil szkoły, a rodzice ją akceptują bądź nie. Wysoce nierozsądny wydaje się tez sztuczny wymóg, aby rada szkoły składała się zawsze z równej liczby przedstawicieli uczniów, nauczycieli i rodziców. W przypadku szkół, w których są np. tylko cztery klasy VII i VIII oznacza to, że uczniowie tych klas będą nadreprezentowani w radzie szkoły albo też w radzie szkoły nie będzie mogło zasiadać więcej, niż czterech przedstawicieli rodziców i czterech przedstawicieli nauczycieli, co osłabi reprezentatywność innych części społeczności szkolnej w tym organie i tym samym podważy zasadność oczekiwania, aby podejmował on decyzje w imieniu całej społeczności szkolnej. Należy też podkreślić, że praktyce działania wielu szkół rada rodziców pozwala na znacząco większą reprezentację rodziców, co skutkuje szerszym spojrzeniem, bardziej wymierną oceną sytuacji i efektywniejszym wypełnianiem przez rodziców funkcji opiniotwórczo-doradczych, natomiast uczniowie uczą się demokracji i odpowiedzialności za wspólne dobro poprzez działalność w gremiach uczniowskich oraz negocjacje z dyrektorem. Nie zmieniać przepisu / w przypadku pozostawienia przymusu istnienia rady szkoły (co byłoby naszym zdaniem szkodliwe) dopuścić ograniczenie liczby uczniów w radzie szkoły podstawowej do liczby oddziałów (klas), z którymi wiąże się obowiązek uczestnictwa w radzie szkoły (tj. klas VII i VIII),	pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność oraz brać odpowiedzialność za decyzje mające wpływ na całą społeczność. Nauczy to zatem również i sprawczości. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów. Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji (nie tworzy się nowego ciała, ono już jest obecne w ustawie). Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub

				placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028.
		art. 3 (zmiany w USO)	Przyjęte przez autorów projektu założenie, że osoba pełnoletnia jest już w pełni wychowana i potrzebuje od rodziny żadnego wsparcia prócz dachu nad głowa i jedzenia oparte jest na istotnym błędzie poznawczym zawierzenia przepisowi prawa (w miejsce doświadczenia życiowego), że osoba, która ukończyła 18 lat nie wymaga już niczyjego wsparcia ani dyskretnej opieki. Przeczy temu samo pojęcie „egzamin dojrzałości", wieńczący pobieranie nauki w szkole ponadpodstawowej. Wprowadzenie przepisu oznaczałoby radykalne i szkodliwe wkroczenie w relacje rodziców z pełnoletnim uczniem, oparte wyłącznie na gruncie formalnym rozbudowanych przepisów RODO, w żaden sposób nie uwzględniających delikatnych relacji uczuciowych oraz odpowiedzialności w rodzinach, z samej swej istoty nie dających się opisać prawem. W codziennej praktyce życia także pełnoletni uczniowie są wspierani przez rodziców w sposób dyskretny, do czego rodzice potrzebują pełniejszych informacji, także uzyskiwanych od szkoły; dopiero ukończenie szkoły średniej jest symbolicznym zakończeniem pewnego etapu w relacjach w rodzinie, po którym uczeń jest psychicznie gotowy do wkroczenia w samodzielne życie. Kwestia formalna ukończenia 18 lat ma tu znaczenie drugorzędne, są osoby, które już mają 16 lat są na tyle odpowiedzialne, aby samemu decydować o swoich sprawach, inne zaś wkraczają w tak rozumianą dorosłość znacznie później. Usunąć.	**Wyjaśnienie** W którymś momencie trzeba uznać, że dana osoba jest pełnoletnia, mimo że oczywiste jest, że każde dziecko dorasta w różnym tempie. Polskie prawodawstwo cywilne zdecydowało, by wiekiem tym było ukończeniem 18. roku życia, co oznacza konieczność dostosowania poszczególnych sfer życia społecznego, w tym oświatowego, do tej decyzji w Kodeksie cywilnym oraz Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Projektodawca ponadto przypomina, że chociażby w

				szpitalach dzieci pow. 16. roku życia mają podmiotowość w zakresie swojego zdrowia. Tak samo zatem, po ukończeniu 18. roku życia, już jako osoby pełnoletnie, powinny mieć możliwość decydowania o dostępie do ich ocen. Z uwagi natomiast na płynne przejście w pełnoletność w szkole oraz bycie zwolennikiem udziału rodziców w życiu szkoły (w radzie rodziców i w radzie szkoły lub placówki) projektodawca nie chciał odgórnie wyłączać tego dostępu, ale pozostawić „furtkę” dorosłym uczniom. Dlatego właśnie zdecydowano się na rozwiązanie pośrednie. Co do zasady rodzicom dostęp zostanie pozostawiony. Uczeń pełnoletni będzie mógł jedynie wyrazić wobec tego udostępniania sprzeciw. Jeśli uczeń będzie odczuwał rodzicielskie wsparcie, a relacje pomiędzy nimi będą dobre, to przecież nie skorzysta z prawa sprzeciwu, dzięki czemu rodzice wciąż taki dostęp będą posiadali. Co istotne, do ministra właściwego ds. oświaty i wychowania były kierowane liczne wnioski dot. nawet odebrania z mocy prawa dostępu rodzicom, z powołaniem się na

				Konstytucję RP oraz akty międzynarodowe. Dla wyważenia tej sprawy oraz wzmocnienia partycypacji rodziców w życiu szkoły (zob. m.in. obowiązkowe rady szkół), zdecydowano się nie wyłączać rodzicom dostępu, ale wprowadzić mechanizm odebrania dostępu.
7.08.2025	Akcja Uczniowska	Uwaga ogólna	Jako młodzieżowa inicjatywa Akcja Uczniowska w ramach konsultacji społecznych projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo oświatowe i innych ustaw (UD222) wyrażamy poparcie dla poprawek opracowanych przez Stowarzyszenie Precedens i Fundację Varia Posnania proponowanych w załączonej opinii. Wyrażamy szczególne poparcie dla uwag dotyczących nieujawniania danych ucznia skarżącego oraz trybu powoływania szkolnego rzecznika praw ucznia.	**Odpowiedź w części tabeli dot. uwag Stowarzyszenia Precedens i Fundacji Varia Posnania**
7.08.2025	Osoba fizyczna	Uwaga ogólna	Chciałabym wyrazić poparcie do poprawek projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw opracowanych przez fundacje Varia Posnania.	**Odpowiedź w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania**
7.08.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	Problematyka korzystania przez uczniów z i nieraz uzależnienia od telefonów jest zjawiskiem powszechnym i wymagającym jednolitego i kompleksowego rozwiązania na poziomie prawa krajowego. Projektowany przepis spycha decyzyjność i odpowiedzialność na szkoły, co jest zadziwiające, gdy wiemy, że jest to zagadnienie z zakresu bezpieczeństwa i higieny nauki, wychowania i opieki, prawidłowego rozwoju psychofi zycznego i postaw społecznych. Według projektodawcy, to każda z kilkunastu tysięcy szkół i placówek (sic!) ma odrębnie i dowolnie, w omawianym zakresie, ukształtować przyszłych dorosłych Polaków. Absurd. Projektowany przepis nie reguluje korzystania z tych urządzeń podczas zajęć, imprez, wycieczek poza terenem szkoły/placówki. Należy co do zasady wyłączyć odpowiedzialność szkoły/placówki za szkody w tych urządzeniach, zniechęcając do ich przynoszenia jako kolejny element w nowej układance prawno-społecznej. Wdrażanie nowych regulacji, co najmniej w pierwszych latach, powinno być monitorowane przez kuratoria, ministerstwo lub inny właściwy organ, z obowiązkiem właściwego ministra przedkładania Sejmowi RP corocznej informacji o stosowaniu nowego prawa i ewentualnej potrzebie jego zmiany. Uznanie korzystania przez uczniów z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych jako elementu bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, tj. uzupełnienie właściwego rozporządzenia z grudnia 2002 r. o warunki jakie muszą spełnić szkoły i placówki w przypadku dopuszczenia wnoszenia i korzystania - albo jedynie korzystania - z nich na terenie szkoły lub placówki oraz korzystania poza tym terenem. Skoro w ww. rozporządzeniu potrafi ono uregulować między innymi obowiązek wietrzenia sal lekcyjnych, nie sposób uznać, że należy zachować brak regulacji prawnych, a więc bezhołowie, w zakresie urządzeń elektronicznych.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia innej uwagi przepis ten został nieco zmodyfikowany, gwarantując, że nie można zakazać korzystania z urządzeń służącym celom zdrowotnym. Nie jest zasadne wprowadzać tak szczegółowych rozwiązań na poziomie ustawy, ponieważ każda z ok. 20 500 szkół i placówek oświatowych jest inna. Różnorodność ta sprawia, że lepsze jest, by pozostawić te regulacje do autonomicznej decyzji tych jednostek.

			Proponowane brzmienie przepisu: Wykreślenie projektowanego pkt 6. Dodanie ust. 3 (OPCJA 1): Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6-8, nie może wnosić oraz korzystać z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie tej szkoły lub placówki, przy czym: 1) nie dotyczy to wyposażenia tej szkoły lub placówki, 2) dopuszcza się ustalenie warunków tego wnoszenia lub korzystania w statucie tej szkoły lub placówki, przy czym: a) jest ona wolna od odpowiedzialność za szkody powstałe w tych urządzeniach na jej terenie, chyba że inaczej określono w tym statucie, b) dopuszcza się zróżnicowanie warunków dla uczniów pełnoletnich i niepełnoletnich. Dodanie ust. 3 (OPCJA 2): Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6-8: 1) może wnosić telefony komórkowe i inne urządzenia elektroniczne na teren tej szkoły lub placówki, jeżeli tego nie zakazano albo nie ograniczono w statucie tej szkoły lub placówki, 2) nie może korzystać z niestanowiących wyposażenia tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie tej szkoły lub placówki: - podczas zajęć edukacyjnych, - w budynku tej szkoły lub placówki, jeżeli inaczej nie określono w statucie tej szkoły lub placówki. Dodanie ust. 4 Warunki korzystania albo zakaz korzystania przez uczniów z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych podczas zajęć, imprez i wycieczek poza terenem szkoły lub placówki określa statut tej szkoły lub placówki. Dodanie ust. 5 (lub odrębny artykuł) Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania przedkłada Sejmowi coroczną informację, do 30 czerwca, o stosowaniu ust. 3 i 4 przez szkoły i placówki oraz ewentualnej potrzebie ich zmiany. Vacatio legis do 1 września 2026 r., przygotowując uczniów i ich rodziców do nowej rzeczywistości, oraz umożliwi zainteresowanym dostosowanie statutów do tej rzeczywistości.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 UPO)	Dodanie ustępu: Uczeń w szkole ponadpodstawowej ma obowiązek ciągłego rozwoju i doskonalenia, pracując nad swoimi mocnymi i słabymi stronami, wyznaczając sobie cele i dążąc do ich realizacji. Rozważenie objęcia przepisem w tym brzmieniu lub go modyfi kując uczniów klas VII-VIII.	**Uwaga nieuwzględniona** Obowiązek ten jest na tyle ocenny i zawierający pojęcia nieostre, że nie byłoby możliwe jego egzekwowanie w praktyce. Samodoskonalenie się uczniów jest jednak czymś, co system oświaty zapewnia.

				Wynika to wprost z preambuły do UPO (cytat z wiersza poniżej) oraz z art. 1 UPO.
		Uwaga ogólna	Uwzględniając art. 85 ust. 1 Konstytucji RP: "Obowiązkiem obywatela polskiego jest obrona Ojczyzny.", oraz fragment preambuły tej konstytucji: "zobowiązani, by przekazać przyszłym pokoleniom wszystko, co cenne z ponad tysiącletniego dorobku", sformułowanie przepisów w zakresie obowiązku kształtowania postaw patriotycznych i obronnych, poczucia tożsamości narodowej i dumy z bycia Polakiem w procesie nauki i wychowania szkolnego.	**Wyjaśnienie** Kształcenie postaw patriotycznych i prospołecznych jest zadaniem systemu oświaty. Wynika to m.in. z preambuły do UPO: „Nauczanie i wychowanie - respektując chrześcijański system wartości - za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki. Kształcenie i wychowanie służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości Ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata. Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności".
		art. 3 (zmiany w USO)	Rodzice ucznia pełnoletniego, który jest na ich garnuszku, nie zarabia na swoje utrzymanie, powinni mieć prawo do wniesienia skutecznego sprzeciwu wobec stosowania przepisów nadających mu większe prawa, niż mają uczniowie niepełnoletni. Albo - połączenie przesłanki pełnoletności z przesłanką prowadzenia gospodarstwa domowego (samodzielnie albo wspólne zamieszkiwanie i gospodarowanie z rodzicami/opiekunami prawnymi lub z inną osobą): - jeśli prowadzi - nabywa dodatkowe uprawnienia. - jeśli nie prowadzi - traktowany jak uczniowie niepełnoletnimi.	**Wyjaśnienie** W którymś momencie trzeba uznać, że dana osoba jest pełnoletnia, mimo że oczywiste jest, że każde dziecko dorasta w różnym tempie. Polskie

			Niezależnie - dla sprawności stosowania tych uprawnień oraz funkcjonowania szkoły i pracy nauczycieli, przyjęcie, że uprawnienia te nabywa się z dniem 1 września roku, w którym dany uczeń skończył lub skończy 18 lat.	prawodawstwo cywilne zdecydowało, by wiekiem tym było ukończeniem 18. roku życia, co oznacza konieczność dostosowania poszczególnych sfer życia społecznego, w tym oświatowego, do tej decyzji w Kodeksie cywilnym oraz Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Projektodawca ponadto przypomina, że chociażby w szpitalach dzieci pow. 16. roku życia mają podmiotowość w zakresie swojego zdrowia. Tak samo zatem, po ukończeniu 18. roku życia, już jako osoby pełnoletnie, powinny mieć możliwość decydowania o dostępie do ich ocen. Z uwagi natomiast na płynne przejście w pełnoletność w szkole oraz bycie zwolennikiem udziału rodziców w życiu szkoły (w radzie rodziców i w radzie szkoły lub placówki) projektodawca nie chciał odgórnie wyłączać tego dostępu, ale pozostawić „furtkę” dorosłym uczniom. Dlatego właśnie zdecydowano się na rozwiązanie pośrednie. Co do zasady rodzicom dostęp zostanie pozostawiony. Uczeń pełnoletni będzie mógł jedynie wyrazić wobec tego udostępniania sprzeciw. Jeśli uczeń będzie odczuwał rodzicielskie wsparcie, a

				relacje pomiędzy nimi będą dobre, to przecież nie skorzysta z prawa sprzeciwu, dzięki czemu rodzice wciąż taki dostęp będą posiadali. Co istotne, do ministra właściwego ds. oświaty i wychowania były kierowane liczne wnioski dot. nawet odebrania z mocy prawa dostępu rodzicom, z powołaniem się na Konstytucję RP oraz akty międzynarodowe. Dla wyważenia tej sprawy oraz wzmocnienia partycypacji rodziców w życiu szkoły (zob. m.in. obowiązkowe rady szkół), zdecydowano się nie wyłączać rodzicom dostępu, ale wprowadzić mechanizm odebrania dostępu.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a UPO)	Z projektu przebija ideologia równościowa, a żadna ideologia nie powinna być w murach szkolnych. Przykład to art. 42a ust. 1 pkt 4 lit. c, gdzie skutkiem niezgody 10-latka, mimo zgody jego rodziców, będzie niemożność wykonania zdjęcia klasowego ze wszystkimi uczniami. Kolejnym jest pkt 2 w tym ustępie (równe traktowanie wszystkich uczniów), a inne przepisy i ustawy stanowią o odmiennym traktowaniu uczniów pełnoletnich. Zdrowy rozsądek mile widziany.	**Uwzględnienie innej uwagi** W związku z uwzględnieniem uwag Prezesa UODO oraz innej uwagi z konsultacji publicznych przepis ten uległ zmianie w taki sposób że pierwsze ryzyko nie zachodzi, a drugie zostało tak zmodyfikowane, że taką zgodę będą mogli wyrażać uczniowie mający co najmniej 16 lat (w pozostałych przypadkach rodzice), co zapewni zgodność regulacji z art. 8 ust. 1 RODO. Co do pkt 2, równość w myśl orzecznictwa Trybunału

				Konstytucyjnego nie jest równością absolutną, tylko równością jednostek o podobnych cechach. Jasne jest, że część regulacji dla np. pełnoletnich będzie mogła być inna, niż dla niepełnoletnich, ponieważ wynika to z istoty nabycia pełnej zdolności do czynności prawnych. Trzeba ponadto pamiętać, że prawa człowieka przysługują niezależnie od wieku, a część praw obywatelskich i zdolność do czynności prawnych są zagadnieniami, które również szkoły muszą uwzględniać w swojej działalności.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a i 42b UPO)	Projekt jest “naładowany” szeregiem praw ucznia i wolności uczniowskich, które nadto mogą zostać rozszerzone w statucie szkoły/placówki. W opozycji do tego jest skromny zbiór obowiązków, który nadto nie może zostać rozszerzony w ww. statucie. Podejście to budzi wątpliwości, w tym zrównanie w obowiązkach ucznia edukacji wczesnoszkolnej z uczniem szkoły ponadpodstawowej.	**Wyjaśnienie** W prawniczej doktrynie coraz częściej występuje pogląd, że art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, który nakazuje, by ograniczenia praw i wolności ludzkich (czyli także obowiązki, ponieważ zawsze ograniczają one prawo/wolność człowieka, kierując się zasadą ich korelatywności) ustanawiać tylko w ustawie. Stanowisko to wzmacniane jest doświadczeniami z okresu pandemii COVID-19, gdzie sądy administracyjne kwestionowały obostrzenia nakładane na podstawie aktu podustawowego (rozporządzenia). Z tego

				względu projektodawca woli ściśle wykładać zasadę wyłączności ustawy z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i dlatego w taki sposób przygotował katalog obowiązków w projektowanym art. 42b UPO. Jednocześnie jednak, rozwiązanie to pozostawia szkole pewną autonomię do doszczegółowienia niektórych obowiązków –zob. art. 42b ust. 1 pkt 1, 5, 6, 8 UPO (UPO w numeracji w wersji przedstawionej do konsultacji publicznych). Prosimy też pamiętać, że na zasadzie *lex specialis* nic nie stoi na przeszkodzie, by uczniowie konkretnych szkół posiadali też i inne, niewynikające z UPO obowiązki. Przykładowo obowiązek dbania o środowisko wynikać przecież będzie z art. 86 Konstytucji RP oraz ustawy o ochronie przyrody. To zatem, że nie znajduje się on w katalogu uczniowskich obowiązków, nie stoi na przeszkodzie, by wymagać od uczniów jego przestrzegania. Być może bowiem nie będzie to obowiązek uczniowski w rozumieniu UPO, ale będzie to obowiązek konstytucyjny, a z tych obowiązków również trzeba będzie się wywiązywać. To samo przywołać trzeba w

				zakresie obowiązków ściśle związanych np. z istotą zawodu, w którym dany uczeń się kształci.
7.08.2025	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty (OSKKO)	Uwaga ogólna	Środowisko kadry kierowniczej oświaty, zrzeszonej w liczbie ponad 6000 osób w OSKKO przedstawia uwagi dotyczące zapisów projektu i wyraża zdecydowanie negatywną opinię wobec projektu ustawy. Proponowane zmiany przepisów są obarczone tak licznymi wadami, a sposób wprowadzania na tyle oburza środowisko nauczycieli i dyrektorów, że omawiany projekt należy, naszym zdaniem opracować od nowa. Wnioskujemy, aby tym razem podjęto prace w drodze realnych konsultacji i poszanowania opinii specjalistów w zakresie nauczania, jakimi są nauczyciele i zarządzania szkołą – jakimi są dyrektorzy (z których każdy legitymuje się dyplomem ukończenia studiów zarządzania oświatą). Mamy, na wstępie, co do wprowadzania omawianego projektu zasadnicze uwagi:	**Wyjaśnienie** Projekt był przygotowywany we współpracy ze specjalistami – w Zespole ds. Praw i Obowiązków Ucznia MEN zasiadali m.in. osoba zajmująca stanowisko kuratora oświaty, nauczyciele szkół podstawowych i ponadpodstawowych, profesor uczelni, a także eksperci z organizacji pozarządowych. Temu jednak służą konsultacje publiczne, by zaczerpnąć głosu wszystkich tych, którzy chcą wyrazić opinię na temat projektowanej ustawy. Projektodawca zatem konsultacje te niniejszym przeprowadza.
		Uwaga ogólna	Konsultowanie i „procedowanie” zmian ustawowych w oświacie w czasie urlopów nauczycielskich – również ustawowo – realizowanych w czasie wakacji uczniów odbieramy jako przejaw braku szacunku wobec tego środowiska i, de facto, niechęci do realnych konsultacji.	**Wyjaśnienie** Rozpoczęcie konsultacji publicznych w lipcu wynika z tego, że Zespół ds. Programowania Prac Rządu wpisał ten projekt do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów w kwietniu br., mimo złożenia stosownego wniosku w styczniu br. Ten czas oczekiwania sprawił, że

				rozpoczęcie konsultacji publicznych wypadło na lipiec. By to zrekompensować, zdecydowano przeprowadzić się 30-dniowe konsultacje (Regulamin pracy RM wymaga „jedynie" 21-dniowych), uwzględniano uwagi wniesione po terminie, a także zadeklarowano, że nowa wersja projektu zostanie ponownie udostępniona, z możliwością składania dalszych uwag.
		Uwaga ogólna	Zmiany w omawianym projekcie postrzegamy jako biurokratyzujące szkoły. Widzimy rażące, niepotrzebne przeregulowanie niektórych obszarów prawa regulującego życie szkoły. Takie mnożenie przepisów oświatowych szczególnie dziś szkodzi szkołom, bo aktualne przepisy już są nieczytelne (np. nie podejmuje się prac nad ujednoliceniem kwalifikacji nauczycieli).	**Wyjaśnienie** Kwalifikacje nauczycieli leżą poza zakresem tego projektu. Wpływ projektu na biurokratyzację szkół został opisany w OSR projektu i nie wynika z tego, by był on duży.
		Uwaga ogólna	Zmiany ograniczają autonomię szkół publicznych, co sprzeciwia się idei szkoły publicznej (która w Polsce od 3 dekad jest szkołą samorządową, i „własnością" społeczności lokalnych). W sytuacji tendencji do centralizacji decyzji o życiu szkoły zbędny może się stać docelowo statut szkoły (czyli znaczące osiągnięcie polskiej szkoły po okresie PRL). Zbędne też mogą być autorskie szkolne zasady, ustalane z uczniami, rodzicami i nauczycielami – bo powstaje „centralny regulamin ucznia". Naszym zdaniem kwestionuje się tu ideę naszego państwa, opartego na konstytucyjnej zasadzie pomocniczości państwa.	**Wyjaśnienie** Projektodawca deklaruje, że nie zrezygnuje on ze statutu szkoły, również uważając to za cenny dokument. Zmiany w tym projekcie ustawy jedynie wprowadzają ogólnokrajowy standard w zakresie praw i obowiązków uczniowskich. Jak wynika z art. 98 UPO, oprócz tego statut reguluje i będzie wciąż regulował kilkanaście różnych zagadnień.
		Uwaga ogólna	Odczuwamy brak zaufania do nauczycieli (a więc – obywateli). Ogólny przekaz większości zmian projektu mówi nam, że MEN nie ufa szkołom, nie ufa nauczycielom i nie jest mu z nimi po drodze. W jaki sposób, bez nauczycieli i dyrektorów, bez ich wiary w sens zmian i bez wysłuchania ich racji, bez wykorzystania ich wiedzy, bez autonomii nauczyciela MEN chce wprowadzić jakiekolwiek zmiany?	**Wyjaśnienie** Projektodawca deklaruje, że ufa szkołom i nauczycielom.

				Dlatego właśnie włączył nauczycieli w prace w Zespole ds. Praw i Obowiązków Ucznia MEN, a teraz przedstawia środowisku oświatowemu projekt ustawy do konsultacji publicznych po to, by wysłuchać ich głosu i poprawić projekt. Po zakończeniu formalnych uzgodnień, konsultacji publicznych i opiniowania, projekt zostanie ponownie przedstawiony do oceny nauczycieli, rodziców i uczniów.
		Uwaga ogólna	Powstaje też pytanie - czy spytano o zdanie rodziców uczniów, skoro nie wykorzystuje się potencjału Rad Rodziców. W każdej szkole, w 16 województwach rady te istnieją. Rady powinny być zaangażowane w tak ważne prace legislacyjne.	**Wyjaśnienie** Rodzice są osobami, które mogą wziąć udział w konsultacjach publicznych i z otrzymywanych uwag wynika, że chętnie z tego narzędzia korzystają.
		art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO)	Nasze środowisko nigdy nie występowało o zaostrzenie prawa w omawianym zakresie, z powodów praktycznych, co wyjaśniamy poniżej. Rzeczywiście nieobecność części uczniów bywa zbyt dowolnie usprawiedliwiana, wpływa to na ich edukację i proponowany pomysł jest zasadny. Zwracamy jednak uwagę na to, że w praktyce szkoła nie może zakwestionować usprawiedliwienia przekazanego przez rodziców czy pełnoletniego ucznia, nawet jeśli posiada wiedzę, że nie było podstaw do usprawiedliwienia nieobecności, bo powód nieobecności jest niezgodny z prawdą. Musiałoby powstać szczegółowe ustalenie powodów usprawiedliwienia oraz narzędzia weryfikacji. To znowu komplikuje regulacje prawne bez gwarancji ich skutecznego działania. Odczuwalnym, mało dostrzeganym problemem jest plaga spóźnień, często wynikających z lekceważenia sprawy przez rodziców. Realnie tracą na tym uczniowie – i spóźniający się i ich koleżanki i koledzy, którym spóźnienia przeszkadzają w nauce.	**Wyjaśnienie** Z uwagi na to, że usprawiedliwienia nieobecności są dokonywane powszechnie, bez wskazywania powodu, proces usprawiedliwiania nieobecności staje się nieco „fikcyjny”. Dlatego zasadne jest wymaganie wskazywania powodu, który będzie ograniczał praktykę, o której mowa w poprzednim zdaniu.

				Same oświadczenia wskazujące powody nieobecności nie mają natomiast „statusu dokumentu urzędowego, stąd też mogą podlegać ocenie dyrektora szkoły czy nauczyciela (wychowawcy)" (zob. Odpowiedź na interpelację nr 10041 z 17 czerwca 2025 r.). Nie jest to w żadnym razie wkraczanie w prywatne życie rodzin i dzieci. Projektowane przepisy, w ślad za uwagami Ministra Cyfryzacji, zostały zmienione w taki sposób, że zapewniona zostanie ochrona danych wrażliwych poprzez brak konieczności ich przedstawiania szkole. Intencją tego przepisu jest ogólne wskazanie powodu, bez obligowania do wskazywania nadmiernych szczegółów/danych wrażliwych.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a UPO)	Zmiany przeregulowują prawo, zmierzają do centralizacji zarządzania szkołami – wbrew 3 dekadom budowania szkół publicznych samorządowych i są wprost wymierzone w autonomię szkół i społeczności szkolnych. Prawa ucznia są zbiorem norm, które w szkole są znane, a wynikają z innych aktów prawnych, m.in. Konstytucja RP, UoSO, RODO, preambuła i art. 1 UPO. Jeśli w jakiejś szkole któreś z tych praw nie są przestrzegane, to fakt umieszczenia ich na poziomie ustawy niewiele zmieni. Trzeba zmieniać na lepsze te konkretne szkoły i niwelować praktyki niepożądane. Pozornie słuszne „wzmacnianie" istniejących już przepisów można stosować w wielu obszarach, dublować zapisy organizacyjne etc. Środowisko dyrektorów i nauczycieli odebrało ww. pomysł wręcz jako arogancję władzy – zaprzeczenie 3 dekad budowania różnorodnych, samorządowych szkół, tworzonych i kształtowanych przez środowisko lokalne. Wewnętrzne regulaminy, obyczaje, zasady wypracowane przez własną społeczność uczniowską i nauczycielską, z udziałem własnych rodziców z danej szkoły są dobrodziejstwem każdej szkoły. Dlatego tak ważne stało się pojawienie po okresie nieobecności w PRL - statutów szkół. W sytuacji centralizacji, ujednolicenia zasad i obyczajów szkolnych statuty stają się martwe i niepotrzebne,	**Wyjaśnienie** Celem projektowanej regulacji jest, by zapewnić ogólnopolskie minimum (standard) katalogów praw i obowiązków uczniowskich. Aktualnie prawa i obowiązki są rozrzucone w różnych aktach prawnych i to nie służy ani uczniom, ani nauczycielom. Gdy katalog praw i obowiązków będzie wskazany

			można je zastąpić ustawami. Postrzegamy ten pomysł jako kolejny sygnał, że, zdaniem MEN, szkoły są słabe, działają gremialnie nieprawidłowo i to resort edukacji „wie lepiej". Tryb konsultacji (w czasie urlopów nauczycieli) też jest podobnym sygnałem. Pojawia się jeszcze jeden, niepokojący obraz: zmiany, jeśli proponowane z dobrej woli, są zwyczajnie nieprofesjonalne. Kilkadziesiąt tysięcy dyrektorów – w 100% osób z dyplomami studiów zarządzania oświatą czyta je z niepokojem – czy prawo stanowią fachowcy? Wnioskujemy o wycofanie tego pomysłu i powrót do konsultacji prawa ze specjalistami - nauczycielami i dyrektorami.	w jednym miejscu ustawy, to obie te grupy będą się mogły z nim zapoznać i na niego powoływać. Skorzystają zatem na tym również nauczyciele, ponieważ będą mogli weryfikować, czy katalog, na który powołują się uczniowie, rzeczywiście zawiera dane prawo.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b UPO)	Zmiany tu także przeregulowują prawo, precyzując regulacje szkolne prowadzą do centralizacji zarządzania szkołami, są poprzez to wymierzone w autonomię szkół i społeczności szkolnych. Zwraca uwagę niekonsekwencja: W art. 42b ust. 1 (obowiązki ucznia) odwołano się do przepisów już obowiązujących, czego nie zrobiono w art. 42a (prawa ucznia) tylko wymieniono je dość szczegółowo. Artykuł obejmujący prawa ucznia, w ponad 20. punktach z podpunktami reguluje prawa uczniów. Natomiast obowiązki określono w 9 punktach W przypadku praw dano możliwość rozszerzenia tego katalogu w statutach szkół, natomiast w przypadku obowiązków zapisano, że jest to katalog zamknięty. Proponowane zapisy są niejasne, więc stworzą nowe problemy zamiast je rozwiązywać. Pytamy: jakie są „ogólnie przyjęte normy społeczne"? Czyje to normy? Jakich środowisk? Nadmiarowe też są zapisane w tekście projektu „ogólnie przyjęte normy społeczne dotyczące stroju" Możliwe do zaakceptowania przez społeczność szkolną są jedynie przyjęte wspólnie w szkole normy. Również nadmiarowe są kolejne zapisy dotyczące obowiązku przestrzegania szkolnych zasad, ustalonych w statucie.	**Wyjaśnienie** Z punktu widzenia leksykalnego pojęcia ogólnie przyjętych norm społecznych i zasad współżycia społecznego mają takie samo znaczenie (co potwierdzają też publikacje naukowe, np.: J. Nowacki, *O normatywnych (abstrakcyjno-generalnych) i sytuacjonistycznych rozumieniach zasad współżycia społecznego*, „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej" 3/2023, s. 9-11), a fraza „ogólnie przyjęte normy społeczne" jest pojęciem bliższym nie-prawnikom, którzy nie mają na co dzień do czynienia z pojęciem „zasad współżycia społecznego" charakterystycznym dla prawa cywilnego. Dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, szczególnie gdy w szkole nie pracują, co do zasady, prawnicy, a uczniowie mają niski wiek, bardziej zrozumiałe dla nich wszystkich będzie pojęcie zastosowane w

				przedstawionym projekcie ustawy. Znaczenie jest jednak takie samo, jak zasad współżycia społecznego obecnych w KC.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Zmiany przeregulowują prawo, zmierzają do centralizacji zarządzania szkołami i są wprost wymierzone w autonomię szkół i społeczności szkolnych. Zapisy są też nieprecyzyjne prawnie i mało profesjonalne, a więc psują prawo. Ad ust 1.: "[szkoła] może stosować środki oddziaływania wychowawczego, służące kształtowaniu postaw i zachowania uczniów zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, w szczególności: uwagi ustne, pisemne informacje o zachowaniu, przeproszenie pokrzywdzonego" Czy to, co jest codzienną praktyką wychowawczą szkół musi znaleźć się aż w ustawie? To jest przeregulowanie, komplikowanie prawa. Ad ust 1.: "[szkoła] może stosować środki oddziaływania wychowawczego (...) przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie określonych prac porządkowych na rzecz szkoły lub placówki." Zapis oceniamy pozytywnie, ale nie spodziewamy się by prawodawca realnie mógł i chciał pomóc nam go wyegzekwować, gdy od lat przy jakiejkolwiek szkodzie uczynionej przez ucznia mówi się nam, że to nie jest problem ucznia i rodziców, tylko nauczycieli/szkoły, bo oni sprawowali opiekę. Nb. gdy uczeń np. celowo i świadomie i po raz kolejny niszczy ściany w toalecie… jak przywraca stan poprzedni? Jakie ma do tego kwalifikacje i jak zapewnimy BHP? Ad. Ust 4. "ograniczenia możliwości udziału w wydarzeniach kulturalnych, sportowych lub rozrywkowych organizowanych przez tę szkołę lub placówkę lub w których ta szkoła lub placówka bierze udział, jeżeli nie stanowią one realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego lub kształcenia w zawodzie" Właściwie wszystko, co robimy w szkole podstawowej to realizacja podstawy programowej…więc taki zapis jest martwy. Ad. Ust 4. "Ograniczenie stosuje się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące i nie dłużej niż do zakończenia roku szkolnego." – A co, gdy stanie się coś złego w ostatnim tygodniu roku szkolnego? Ad. Ust 7. Dyrektor […] obiektywnie analizuje wszystkie informacje niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, w tym okoliczności obciążające ucznia lub wskazujące na jego korzyść. To zupełnie niepotrzebne, banalne opisanie zwykłych czynności, niewymagających zapisu w ustawie. Ad. Ust 8. Dyrektor […], dokonuje swobodnej oceny dowodów zebranych w postępowaniu, o którym mowa w ust. 5, opierając się na logice i doświadczeniu życiowym. Komentarz natury publicystycznej (bo o inny tu trudno): czy nadzór pedagogiczny, na podstawie „swobodnej oceny", „opartej na logice" (czyjej?) i „doświadczeniu życiowym" (a co jeśli jest ono niewielkie?).. dokona równie „swobodnej, logicznej i opartej na doświadczeniu życiowym" wizytatorów i kuratora oceny tych czynności? Ad. Ust 9. 10. 11. „Uczeń jest uważany za niewinnego naruszenia przepisów, o których mowa w ust. 2, aż do momentu, gdy jego wina nie zostanie udowodniona".	**Uwzględnienie innej uwagi + wyjaśnienie** Ad. ust. 1: ostatnie dwa środki oddziaływania wychowawczego (a po uwzględnieniu innej uwagi: działania wychowawcze) zostały w wyniku częściowego uwzględnienia innej uwagi pozostawione w projekcie, ale w uzgodnieniu z rodzicami. Wymagania w zakresie BHP takich prac są określone w stosownym rozporządzeniu i tamta regulacja jest, zdaniem projektodawcy, wystarczająca. Nawet „codzienna praktyka szkoły" musi mieć swoje oparcie w prawie (zob. art. 7 Konstytucji RP). Dlatego właśnie ust. 1 jest dodawany. Nie jest to w żadnym razie przeregulowanie, lecz wypełnianie zasady legalizmu. Ad. ust. 4: przykładem może być dyskoteka szkolna, która jest wydarzeniem ściśle rozrywkowym. Co do ostatniego tygodnia roku szkolnego, wówczas wciąż można wystawić kary z ust. 3. Samo ograniczenie z ust. 4 ma

			„Uczeń, przeciwko któremu wszczęto postępowanie[…] ma prawo do obrony, a wszelkie niedające się usunąć wątpliwości interpretuje się na jego korzyść”. „ Od decyzji o wymierzeniu kary[…], może w terminie 7 dni od dnia doręczenia decyzji złożyć, za pośrednictwem dyrektora szkoły lub placówki, do której uczęszcza uczeń, odwołanie do rady tej szkoły lub placówki”…. Tu trudno o komentarz. Zatem padnie kolejna uwaga natury publicystycznej: czy pomysłodawcy nie mylą porządków? Bo wydaje się nam to wątkiem wprost z sali sądowej… Prosimy o powrót do praktyki szkolnej, do pedagogiki. Ad. Ust 11 Ad. Ust 11 - Wymierzanie kary uczniowi, choć nie jest opisane jako postępowanie administracyjne, to opis kojarzy się ze sformalizowanym działaniem administracyjnym, a przypominamy, że w szkołach najważniejsze jest wychowanie, opieka i relacje.	jednak swoją cezurę wraz z końcem roku szkolnego po to, by uczniowie mieli od 1 września „świeży start”. Ad. ust. 7 i 8: nie jest prawdą, że to niepotrzebne i publicystyczne określenia. To są podstawowe gwarancje procesowe, wprost zainspirowane przepisami Kodeksu postępowania karnego. Mają one chronić ucznia przed arbitralnymi decyzjami. Decyzje o ukaraniu muszą mieć swoją podstawę w prawie. Ad. ust. 9-11: celowo postępowanie o ukaranie jest nieco sformalizowane, ponieważ musi zawierać podstawowe gwarancje procesowe. To, co jednak kluczowe, to to, że postępowanie to ma być ostatecznością. Na co dzień szkoła będzie wychowywać i opiekować się, stosując środki oddziaływania wychowawczego z ust. 1 (katalog otwarty). Dopiero gdy one będą niewystarczające, wówczas właściwe będzie formalne (choć przygotowane tak, by było jak najmniej sformalizowane) postępowanie o ukaranie.
		art. 1 pkt 3 (art.	Jesteśmy za – powołaniem Rzecznika Praw Ucznia - na poziomie kraju i województwa - jeśli taka potrzeba wynika z badań i jest szansa, że to wywoła pozytywną zmianę. Popieramy, choć jest to kolejny organ kontrolujący szkoły. Jesteśmy zdecydowanie przeciw powoływaniu Rzeczników Praw Ucznia w	**Uwaga częściowo uwzględniona**

		42d UPO)	szkole. Zadania, które opisano w Art. 42q. w szczególności w ust. 2 i w ust. 4 p. 1-3, 5 to zadania dyrektora szkoły, a także wychowawców i nauczycieli. Jaki jest powód tworzenia nowego stanowiska z takimi kompetencjami? Pomysł ten uwłacza wychowawcom i wprowadza w pewnych obszarach konflikt nadzorczy. Wątpliwa jest niezależność i obiektywizm osoby powoływanej na takiego szkolnego rzecznika, jeśli jej przełożonym jest dyrektor szkoły, a osobami, które hipotetycznie mogą naruszać prawa ucznia w szkole, to koleżanki i koledzy z jednego zespołu nauczycielskiego? Jaki jest sens powoływania Rzecznika Praw Ucznia np. w małych szkołach, gdzie każdą sprawę rozwiązuje się na bieżąco, bo "wszyscy wszystkich znają"? gdzie każda problem rozwiązuje się tu i teraz? Jest to działanie fasadowe, nielogiczne i biurokratyzujące pracę szkół, czy wręcz dzielące zespoły nauczycielskie. Jeśli prawa uczniów są naruszane w konkretnych szkołach, to trzeba zająć się tymi szkołami, dyrektorami, nauczycielami w trybie nadzoru. Np. z udziałem rzeczników wojewódzkich. Wprowadzenie tych zapisów na poziomie ustawy nie zmieni mentalności w tych środowiskach, gdzie ta zmiana powinna nastąpić. Jest to zmiana obciążająca szkoły zbędną biurokracją i fasadowa. Ust. 1. Szkolny Rzecznik może: 3) opiniować projekty aktów prawnych dotyczące zakresu jego działania; Skąd kompetencje do takich zadań? 4) prowadzić mediację; 5) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich; Zabrakło tu wzmocnienia roli wychowawcy – który jest najwłaściwszym rzecznikiem swoich uczniów. Dlaczego nie wspierać tych kompetencji u wychowawców klas?	Trzeba wskazać, że Szkolnym Rzecznikiem tak czy tak będzie nauczyciel (opiekun samorządu uczniowskiego), wobec czego istotnie sprawę będzie można rozwiązywać „na bieżąco". Potrzebne jest po prostu przewidzenie tego organu na poziomie ustawy po to, by przyznać mu odpowiednie kompetencje. Oczywiście jednak może to być np. pedagog, psycholog czy wychowawca jakiegoś oddziału. Zmieniono również zadania szkolnego rzecznika poprzez ich odformalizowanie i postawienie większego akcentu na działalność mediacyjno-promocyjną.
		art. 1 pkt 5 (art. 80 ust. 1 UPO)	Jesteśmy zdecydowanie przeciw! Obecne zapisy dają szkołom możliwość tworzenia tego organu. I to rozwiązanie daje autonomię społecznościom szkolnym. Przymusowe istnienie RS stworzy konieczność fasadowych działań. W wielu szkołach jest problem z wyborem klasowych rad rodziców, bo rodzice się nie zgłaszają. Nie możemy z mocy państwa chce „uszczęśliwiać" szkoły nakazem aktywności w tym zakresie. Nakażemy partycypację? Czy nie wystarczy ten poziom uczestnictwa w życiu szkoły, który jest dobry w danej szkole? Powstaje też pytanie - jaki sens ma tworzenie rady szkoły w placówce, gdzie łącznie uczy się 40 uczniów, jest tylko kilku nauczycieli na etatach i kilkoro "dochodzących".	**Wyjaśnienie** Założeniem demokracji jest to, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność oraz brać odpowiedzialność za decyzje mające wpływ na całą społeczność. Nauczy to zatem również i sprawczości. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady

				szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów. Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji (nie tworzy się nowego ciała, ono już jest obecne w ustawie). Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-

				promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028.
		art. 1 pkt 13 (art. 172 ust. 3a UPO)	Kontrowersyjna jest konstrukcja skreślenia ucznia z listy uczniów niepublicznej szkoły (przedszkola) wyłącznie w drodze decyzji administracyjnej – tut. pojawia się np. pytanie, co w sytuacji, w której nie jest opłacane czesne za pobyt ucznia w szkole (przedszkolu)?, czy w takiej sytuacji w ogóle nie będzie możliwe skreślenie ucznia z listy? Czy nieuiszczanie opłat będzie miało stanowić jedną z przesłanek skreślenia z listy uczniów? Dotąd, kuratorzy oświaty raczej skłonni byli oddzielać administracyjnoprawny charakter stosunku łączącego rodzica/opiekuna prawnego ucznia ze szkołą (przedszkolem) i wśród przesłanek skreślenia nie wskazywano: „brak zapłaty czesnego". Odrębnie traktowano stosunek cywilnoprawny – w przypadku braku zapłaty dopuszczano możliwość wypowiedzenia umowy (z obligatoryjnym wcześniejszym wezwaniem do zapłaty przed wypowiedzeniem umowy) i następcze stwierdzenie, iż wobec braku umowy łączącej strony, stosunek administracyjny wygasł. Czy teraz przesłanka nieregulowania czesnego – opłat za pobyt ma być jedną z przesłanek skreślenia ucznia z listy uczniów? W ten sposób, doszłoby do pomieszania stosunków prawnych, które łączą strony.	**Uwaga uwzględniona** Zmiana w art. 172 ust. 3a UPO została wykreślona w całości z projektu.
		Uwaga ogólna	Ze względu na liczne wady propozycji zmian prawa i kontrowersyjne propozycje prawne, niedostatecznie uwzględniające głos nauczycieli, dyrektorów, całych społeczności szkolnych wnioskujemy o wycofanie projektu i ewentualne podjęcie prac na nowo.	**Wyjaśnienie** Projektodawca odpowiedział powyżej na szczegółowe uwagi i dziękuje za wyrażenie stanowiska wobec projektu.
7.08.2025	Koalicja na rzecz Ocalenia Polskiej Szkoły	art. 1 pkt 3 (art. 42a UPO)	W projekcie zdefiniowana została społeczność szkolna jako łącznie: uczniowie, nauczyciele i rodzice (dodanie art. 4 pkt. 20a PrOśw1). Według szacunków nauczycieli współczesne sytuacje konfliktowe lokują się głównie na styku rodzice – nauczyciele (roszczeniowość części rodziców, niekompetencja części nauczycieli) i dopiero w dalszej kolejności na styku nauczyciele – uczniowie. Projekt ustawy nie uwzględnia tej złożoności. Wprowadzając bez badań i ocen obszerny zestaw praw ucznia jest w stanie jeszcze silniej zachwiać wypracowywaną latami w poszczególnych placówkach delikatną równowagę stosunków między trzema podmiotami społeczności szkolnej i zagraża wygenerowaniem nowych konfliktów.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za tę opinię i informuje, że na uwagi co do przepisów wzbudzających wątpliwości odpisze w kolejnych wierszach w tabeli.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a UPO)	W proponowanym zestawie praw ucznia nie wzbudzają wątpliwości jedynie prawa o charakterze generalnym, wymienione w proponowanym art. 42a ust. 1, pkt 1-4, 8, 11-14 PrOśw.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za tę opinię i informuje, że na uwagi co do przepisów wzbudzających wątpliwości

				odpisze w kolejnych wierszach w tabeli.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a UPO)	Z prawami generalnymi kontrastują prawa nazbyt szczegółowe, których miejscem nie powinna być ustawa (np. art. 42a ust. 1, pkt 5), prawa niemające mocy rozwiązywania problemów (art. 42a ust. 1, pkt 6 i 9), prawa niewłaściwie wzorowane na prawach osób dorosłych (art. 42a ust. 1, pkt 7) oraz prawa wynikające z typowych, opisanych w innych miejscach procedur (np. art. 42a ust. 1, pkt 15-17). Prawa szczegółowe ucznia, które nie stanowią potencjalnego zarzewia nowych konfliktów mogą być uwzględnione w aktach prawa niższego rzędu. W zaproponowanej redakcji zestaw praw ucznia należy uznać w części za zbyteczny bądź szkodliwy. Wnosimy o wykreślenie co wymienionych praw szczegółowych z projektu ustawy.	**Wyjaśnienie** Projektodawca będzie współpracował z Rządowym Centrum Legislacji, w szczególności na etapie rządowej komisji prawniczej, która jest odpowiednim miejscem do tego, by ponownie przeanalizować, czy na pewno wszystkie punkty w katalogu w art. 42a UPO powinny się tam znaleźć. Na obecnym etapie również część praw wykreślono celem uwzględnienia uwag Rządowego Centrum Legislacji.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 UPO)	Przysługujący uczniowi zestaw wolności wzbudza zastrzeżenie głównie ze względu na praktykowane ideologiczne interpretacje i wybiórcze stosowanie, dlatego wnosimy o jego usunięcie.	**Wyjaśnienie** Zdaniem projektodawcy katalog wolności w art. 42a ust. 2 UPO jest powiązany z wolnościami konstytucyjnymi, a na tym poziomie nie budzi dużych wątpliwości w obszarze oświaty. Z tego względu ustęp ten zostanie utrzymany.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 5 UPO)	Przepis ten może być sprzeczny z możliwością wprowadzenia zakazu wnoszenia telefonów komórkowych (art. 42b ust. 1 pkt 6). Jeśli uczeń wbrew zakazowi wniesie telefon, nauczyciel powinien mieć możliwość jego odebrania, co wymagałoby zmiany lub usunięcia przepisu pkt 5 w art. 42a ust. 1.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia innych uwag (m.in. Ministra Klimatu i Środowiska oraz Stowarzyszenia Przymierze Rodzin) przepisy te zostaną zmodyfikowane również poprzez odesłania m.in. do

				tzw. używek. Zostaną one dostosowane do siebie. Nie jest jednak intencją prawodawcy, by wprowadzać ustawową możliwość odebrania telefonu, ponieważ w większości przypadków telefon ten nie jest własnością ucznia, a rodzica. To rodzic musiałby, jako właściciel, wyrazić zgodę na odebranie telefonu, biorąc pod uwagę konstytucyjne prawo własności. Taki obowiązek godziłby zatem w prawo własności. Obecne przepisy pozwalają, by rodzic wyraził zgodę na dysponowanie przez osoby trzecie swoją własnością. Uwzględniono jednak inną uwagę i usunięto wątpliwość interpretacyjną tak, by nie budziło wątpliwości, że nie można zakazać wnoszenia telefonów do szkoły (będzie można zakazać korzystania).
		art. 42a ust. 1 pkt 6)	"Ogólnie przyjęte normy społeczne" to pojęcie nieprecyzyjne, które może być różnie interpretowane w zależności od regionu czy środowiska. To, co w dużym mieście jest uznawane za normę (np. intensywny makijaż czy tatuaże), może być nieakceptowalne w mniejszej miejscowości, ale także w szkołach o określonym profilu, takich jak szkoły katolickie. Szkołom odbierze to swobodę i autonomię w zakresie możliwości sprecyzowania jakie standardy powinien spełniać strój oraz wygląd ucznia (np. poprzez zakaz stosowania mocnego makijażu, malowania włosów, noszenia kolczyków lub innych widocznych ozdób piercingowych w miejscach innych niż płatki uszu), co może mieć istotny walor wychowawczy (np. kształtując skromność) oraz być pożądane przez rodziców. Taka regulacja może narzucać standardy, które są sprzeczne z misją i wartościami danej placówki, pozbawiając szkoły, również niepubliczne, możliwości kształtowania własnego etosu wychowawczego.	**Wyjaśnienie** Z punktu widzenia leksykalnego pojęcia ogólnie przyjętych norm społecznych i zasad współżycia społecznego mają takie samo znaczenie (co potwierdzają też publikacje naukowe, np.: J. Nowacki, *O normatywnych (abstrakcyjno-generalnych) i*

			Wprowadzany przepis de facto centralizuje decyzje dotyczące wyglądu uczniów. W praktyce to kuratorzy oświaty, sprawujących nadzór pedagogiczny nad szkołami, oraz nowo wprowadzani rzecznicy praw „uczniowskich" różnych szczebli będą w razie wątpliwości rozstrzygali czy dany uczeń ubiera się zgodnie z „ogólnie przyjętymi normami społecznymi" czy nie. Rodzice zaś będą mieć ograniczoną możliwość wyboru dla swoich dzieci szkół, które w swojej działalności kierują się zasadami zgodnymi z ich światopoglądem i wartościami. Należy pozostawić szkołom możliwość określenia na poziomie statutu bardziej szczegółowych zasad dotyczących stroju.	*sytuacjonistycznych rozumieniach zasad współżycia społecznego*, „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej" 3/2023, s. 9-11), a fraza „ogólnie przyjęte normy społeczne" jest pojęciem bliższym nie-prawnikom, którzy nie mają na co dzień do czynienia z pojęciem „zasad współżycia społecznego" charakterystycznym dla prawa cywilnego. Dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, szczególnie gdy w szkole nie pracują, co do zasady, prawnicy, a uczniowie mają niski wiek, bardziej zrozumiałe dla nich wszystkich będzie pojęcie zastosowane w przedstawionym projekcie ustawy. Znaczenie jest jednak takie samo, jak zasad współżycia społecznego obecnych w KC. Zasady stroju i wyglądu mogą być regulowane przez szkołę w ramach jej autonomii, patrząc na treść art. 42b ust. 1 pkt 5 UPO.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 9 UPO)	To sformułowanie również jest bardzo nieprecyzyjne i ocenne. Zamiast zmierzać w kierunku kształtowania u uczniów systematyczności i obowiązkowości, taki zapis w praktyce będzie sprzyjał ich roszczeniowości oraz prowadził do obniżenia poziomu nauczania. Uczniowie będą protestowali przeciwko zadawaniu prac domowych, a nawet na obowiązkowi przygotowania się do zajęć czy sprawdzianów, jeśli uznają to za zaburzające „proporcje" i godzące w ich „ustawowe prawo". Godzić to będzie również w autorytet rodziców, chcących skłonić dziecko do odrobienia lekcji. Przepis będzie również prowadził do tego, że najwyższą ocenę łatwo będzie mógł osiągnąć każdemu bez specjalnego wysiłku czy poświęcenia, co będzie miał wpływ antywychowawczy i demotywujący do dawania z siebie więcej.	**Wyjaśnienie** Dokładnie takie sformułowanie jest obecne w UPO od samego początku jego obowiązywania – zob. art. 85 ust. 5 pkt 3 UPO – i nie budzi wątpliwości interpretacyjnych. Nie sprawdzają się też zarzuty określone w uwadze, mimo że

				dokładnie taki przepis już obowiązuje. Obecnie jest on jedynie przenoszony do innego, nowego artykułu ustawy.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 18 UPO)	Prawo to również będzie kreować postawy roszczeniowe, a w skrajnych przypadkach – pieniacze. Szkoły będą zmuszone do formalnego, terminowego rozpatrywania tych spraw, co może paraliżować ich pracę i narażać na dodatkowe koszty związane z koniecznością wynajęcia profesjonalnej pomocy prawnej. Nie zachęca ono też do dialogu, rozmowy, konsensualnego rozwiązywania konfliktów, osłabia zaufanie pomiędzy członkami społeczności szkolnej oraz autorytet nauczycieli, których uczniowie będą mogli szantażować złożenie skargi do rzecznika praw uczniowskich.	**Wyjaśnienie** Prawo to wynika tak czy tak z art. 63 Konstytucji RP i tylko na jego podstawie każdy mógłby składać wnioski. Ten przepis jedynie doprecyzowuje art. 63 Konstytucji RP do realiów pracy szkoły i codzienności ucznia.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 pkt 2 UPO)	Ten zapis, choć pozornie pozytywny, może w praktyce prowadzić do ograniczenia wolności debaty w szkole, ponieważ wszelkie podważanie postulatów ruchu LGBT (np. w kontekście tzw. małżeństw jednopłciowych, prawa do adopcji przez nie dzieci) może być traktowane jako forma dyskryminacji. Interpretacja płci w tym kontekście może obejmować również tożsamość płciową, z czym już można spotkać się w orzecznictwie niektórych sądów. W konsekwencji nauczyciel, który odmówi używania preferowanych zaimków niezgodnych z faktyczną płcią biologiczną ucznia, może być posądzony o dyskryminację, co może pociągnąć za sobą interwencje rzeczników praw uczniowskich, uprawnionych do inicjowania postępowania sądowe oraz dyscyplinarne przeciwko nauczycielom. Skutkiem będzie naruszenie chronionych konstytucyjnie wartości takich jak, wolność wypowiedzi i wolność sumienia. Z kolei zapis o „wolności od dyskryminacji ze względu na brak wyznania" będzie w praktyce prowadził do ograniczania możliwości ekspozycji Krzyża w szkolnych pomieszczeniach, odmawiania modlitwy w szkole, organizacji jasełek, rekolekcji dla uczniów organizowania na terenie szkoły innych wydarzeń o charakterze religijnym, jak np. poświęcenie okolicznościowej tablicy przez kapłana. W sposób szczególny będzie godzić to w szkoły katolickie, które również mają być objęte nowymi regulacjami. Będzie to prowadziło do naruszania gwarantowanej Konstytucja wolności religii i sumienia (art. 53 Konstytucji) oraz zasady bezstronności światopoglądowej państwa zapisanej (art. 25 ust. 2 Konstytucji), która nie oznacza neutralności, lecz „życzliwe zainteresowanie". W sposób oczywisty dotknie to wyznawców religii katolickiej, która w Polsce jest religią dominującą, biorąc pod uwagę statystykę społeczną. Zapis ten jest niezgodny z powinnością kształtowania u polskich uczniów postawy poszanowania tradycji i kultury własnego Narodu. Jak wynika z preambuły Konstytucji RP – będącej jej integralną, normatywną częścią – kultura ta jest „zakorzeniona w chrześcijańskim dziedzictwie Narodu", zaś art. 5 ustawy zasadniczej stanowi, iż Rzeczpospolita Polska strzeże dziedzictwa narodowego. Zatem organizowanie przez szkołę akademii czy innych wydarzeń związanych ze świętami chrześcijańskimi lub	**Wyjaśnienie** W żadnym razie nie jest założeniem projektodawcy, by ograniczać „możliwości ekspozycji Krzyża w szkolnych pomieszczeniach, odmawiania modlitwy w szkole, organizacji jasełek, rekolekcji dla uczniów organizowania na terenie szkoły innych wydarzeń o charakterze religijnym". Zdaniem projektodawcy art. 42a ust. 2 pkt 2 UPO nie będzie rodził takich zagrożeń właśnie m.in. ze względu na art. 25 ust. 2 i art. 70 ust. 3 Konstytucji RP. Zakaz dyskryminacji w żadnym razie nie godzi w modlitwy, jasełka czy symbole religijne.

			eksponowanie symboli chrześcijańskich w widocznych miejscach w szkole jest wypełnianiem obowiązków wynikających wprost z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Omawiany projekt ustawy szczególnie w zakresie art. 42a ust. 2 pkt 2 PrOśw będzie niechybnie prowadził do skutków sprzecznych z polską konstytucją oraz – paradoksalnie – do rzeczywistej dyskryminacji części społeczności szkolnej przywiązanej do wartości chrześcijańskich i konserwatywnych.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 pkt 1 UPO)	Mocne wyartykułowanie tej oczywistej wolności może prowadzić do pogłębienia relatywizmu i przyzwolenia na wyrażanie przekonań (również prowokacyjne) antywychowawczych, demoralizujących (obiektywnie złych), zaś w szkołach katolickich na głoszenie przekonań jawnie sprzecznych z doktryną katolicką, prowadząc de facto do zaprzeczenia szczególnemu charakterowi tego rodzaju placówek oraz ograniczenia prawa rodziców do wyboru szkoły formującej uczniów w duchu określonego światopoglądu i wartości. W tym miejscu warto przytoczyć treść art. 14 Konwencji o prawach dziecka: Państwa-Strony będą respektowały prawo dziecka do swobody myśli, sumienia i wyznania (ust. 1). Państwa-Strony będą respektowały prawa i obowiązki rodziców lub, w odpowiednich przypadkach, opiekunów prawnych odnośnie do ukierunkowania dziecka w korzystaniu z jego prawa w sposób zgodny z rozwijającymi się zdolnościami dziecka (ust.2). Wprowadzany zapis będzie podważał również autorytet nauczycieli, skoro uczeń będzie przeświadczony, że może mówić wszystko i uważać co chce, niezależnie od tego, czy jest to słuszne. W takim kontekście pojęcie słuszności może przestać być kryterium oceny ucznia, jego pracy, zaangażowania czy zachowania. Z opisanych wyżej przyczyn szczególną uwagę zwracamy na zasadność wykreślenia z projektu ustawy wymienionych wyżej (pkt 1-6) praw i wolności ucznia.	**Wyjaśnienie** Jak sama Koalicja pisząca tę uwagę wskazuje, wolność ta jest „oczywista". Dlatego właśnie musi pozostać w projektowanej ustawie. W przypadku szkół wyznaniowych w sposób oczywisty wolność ta jest częściowo ograniczana charakterem takiej szkoły lub placówki. Wynika to z istoty tego typu szkół i placówek oraz ich charakteru i nie trzeba tu dodatkowych przepisów prawnych, by tak właśnie było.
		art. 42a ust. 4	Zapis ten uderza w autonomię szkół narzucając określone treści do przekazywania w ramach realizowanej przez nie funkcji wychowawczej. Będzie on prowadził także do osłabienia autorytetu nauczycieli i rodziców. Katalog praw ucznia jest otwarty i szerszy niż katalog obowiązków, który jest katalogiem zamkniętym. Co więcej, prawa te często są skonstruowane tak, jakby dotyczyły sfer naruszanych przez szkołę i nauczyciela (np. prawo do składania skarg, prawo do zachowania proporcji między wysiłkiem szkolnym a czasem wolnym, prawo do posiadania przedmiotów osobistych). Zapis ten ogranicza również swobodę rady rodziców w kształtowaniu programu wychowawczo-profilaktycznego, który jest uchwalany przez radę rodziców w porozumieniu z radą pedagogiczną.	**Wyjaśnienie** Ustęp ten mówi jedynie o tym, że szkoły powinny upowszechniać informacje o uczniowskich i obywatelskich prawach, wolnościach i obowiązkach. To zwykły obowiązek promocyjny, który, zdaniem projektodawcy, nie uderza w autonomię szkół.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b UPO)	Projekt ustawy wprowadza generalną zmianę w rozumieniu obowiązków ucznia (art. 42b), którą z punktu widzenia wychowawczego należy uznać za szkodliwą. Aktualne rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych precyzuje obszary, które szkoła uwzględnia przy ocenie zachowania, takie jak wywiązywanie się z obowiązków, postępowanie zgodne z dobrem społeczności szkolnej,	**Wyjaśnienie** W prawniczej doktrynie coraz częściej występuje pogląd, że art. 31 ust. 3 Konstytucji RP,

			dbałość o honor i tradycje szkoły, piękno mowy ojczystej, bezpieczeństwo i zdrowie, godne i kulturalne zachowanie, oraz okazywanie szacunku innym. Ten aktualny zestaw obowiązków, choć zarysowany ogólnie, obejmuje pełne spektrum uczniowskich zachowań. Mógłby zatem znaleźć godne miejsce w ustawie. Uszczegółowienie wymienionych obowiązków leży w gestii szkoły i zawarte jest w szkolnym statucie. Co ważne - zestaw obowiązków wyrasta zarówno z poczucia godności ludzkiej (szacunek), poczucia powinności uczniowskiej (obowiązkowość), przyjętej kultury zachowań, jak i uznanych wartości (dobro społeczności, honor, piękno, tradycje szkoły). Jest zatem osadzony mocno i powiązany z celem pracy wychowawczej nauczyciela. Opiniowany projekt ustawy w zakresie obowiązków ucznia (art. 42b ust. 1) nie posiada takiego mocnego osadzenia. W wielu miejscach odwołuje się do potrzeby przestrzegania przepisów prawa niższego rzędu (statuty, regulaminy) oraz „ogólnie przyjętych norm społecznych" i zasad postępowania. Wymienione wartości, powinności ucznia ani kultura zachowań nie są uznane za źródła kształtowania stosunków wewnątrzszkolnych, co prowadzi do „zawieszenia prawa w próżni aksjologicznej". Prawo uzasadniane prawem, niepowiązane z kierunkami rozwoju ucznia, nie może być celem pracy wychowawczej nauczyciela. Co więcej, brak możliwości poszerzenia katalogu obowiązków ucznia (art. 42b ust. 2) w odniesieniu do różnorodnych sytuacji szkolnych może udaremnić pracę nauczycielską. Zmiany ustawowe proponujące kształtowanie postaw uczniów bez umocowań aksjologicznych i kulturowych będą nie tylko nieskuteczne, ale i niewychowawcze, niszcząc wynoszoną z domów rodzinnych naturalną kulturę zachowań. Potwierdzają to doświadczenia innych krajów. Co więcej użyte w katalogu pojęcie „ogólnie przyjęte normy społeczne" (art. 42b ust. 1 pkt 3) jest bardzo ogólnikowe. Pojawia się pytanie, kto miałby oceniać, jakie to są normy. Istnieje ryzyko, że normy zdefiniowane odgórnie, np. przez kuratora czy rzecznika praw uczniowskich, nie będą odpowiadały przekonaniom rodziców posyłających swoje dzieci do szkół. Dlatego szczególnie pożądane jest zachowanie autonomii szkół we wprowadzaniu szczególnych zasad zachowania (jak np. powinność używania przez uczniów zwrotu "panie profesorze/pani profesor" w odniesieniu do nauczycieli), a tym samym prawa rodziców do wyboru placówek o określonym profilu wychowawczym, w tym szkół katolickich, co jest zgodne z pluralizmem edukacyjnym. Reasumując tę część - nowy katalog obowiązków ucznia opiniujemy negatywnie. Uznajemy natomiast zasadność przeniesienia na poziom ustawy katalogu zawartego w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych.	który nakazuje, by ograniczenia praw i wolności ludzkich (czyli także obowiązki, ponieważ zawsze ograniczają one prawo/wolność człowieka, kierując się zasadą ich korelatywności) ustanawiać tylko w ustawie. Stanowisko to wzmacniane jest doświadczeniami z okresu pandemii COVID-19, gdzie sądy administracyjne kwestionowały obostrzenia nakładane na podstawie aktu podustawowego (rozporządzenia). Z tego względu projektodawca woli ściśle wykładać zasadę wyłączności ustawy z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i dlatego w taki sposób przygotował katalog obowiązków w projektowanym art. 42b UPO. Jednocześnie jednak, rozwiązanie to pozostawia szkole pewną autonomię do doszczegółowienia niektórych obowiązków –zob. art. 42b ust. 1 pkt 1, 5, 6, 8 UPO (UPO w numeracji w wersji przedstawionej do konsultacji publicznych). Prosimy też pamiętać, że na zasadzie *lex specialis* nic nie stoi na przeszkodzie, by uczniowie konkretnych szkół posiadali też i inne, niewynikające z UPO obowiązki. Przykładowo

				obowiązek dbania o środowisko wynikać przecież będzie z art. 86 Konstytucji RP oraz ustawy o ochronie przyrody. To zatem, że nie znajduje się on w katalogu uczniowskich obowiązków, nie stoi na przeszkodzie, by wymagać od uczniów jego przestrzegania. Być może bowiem nie będzie to obowiązek uczniowski w rozumieniu UPO, ale będzie to obowiązek konstytucyjny, a z tych obowiązków również trzeba będzie się wywiązywać. To samo przywołać trzeba w zakresie obowiązków ściśle związanych np. z istotą zawodu, w którym dany uczeń się kształci. Co do ogólnie przyjętych norm społecznych: z punktu widzenia leksykalnego pojęcia ogólnie przyjętych norm społecznych i zasad współżycia społecznego mają takie samo znaczenie (co potwierdzają też publikacje naukowe, np.: J. Nowacki, *O normatywnych (abstrakcyjno-generalnych) i sytuacjonistycznych rozumieniach zasad współżycia społecznego*, „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej" 3/2023, s. 9-11), a fraza „ogólnie przyjęte normy społeczne" jest pojęciem bliższym nie-prawnikom,

				którzy nie mają na co dzień do czynienia z pojęciem „zasad współżycia społecznego" charakterystycznym dla prawa cywilnego. Dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, szczególnie gdy w szkole nie pracują, co do zasady, prawnicy, a uczniowie mają niski wiek, bardziej zrozumiałe dla nich wszystkich będzie pojęcie zastosowane w przedstawionym projekcie ustawy. Znaczenie jest jednak takie samo, jak zasad współżycia społecznego obecnych w KC.
		Uwaga ogólna	Ustawowe uregulowanie praw i obowiązków ucznia jako ograniczenie autonomii szkół Uzasadnienie projektu wskazuje na potrzebę ujednolicenia regulacji na poziomie kraju poprzez przeniesienie katalogu praw i obowiązków uczniów ze statutów szkolnych na poziom ustawowy. Jednakże, obecny stan jest wyrazem samodzielności i autonomii poszczególnych społeczności szkolnych, w tym nauczycieli, rodziców i samych uczniów. W szkołach, gdzie działa rada szkoły (złożona z wybranych nauczycieli, rodziców i uczniów), uchwala ona statut. W szkołach bez rady szkoły, statut uchwala rada pedagogiczna, ale samorząd uczniowski i rada rodziców mają możliwość wpływania na jego kształt poprzez wnioski i opinie. Niezależnie od poczynionych na poprzednich stronach uwag należy zwrócić uwagę, że ustawowe określenie katalogu praw i obowiązków uczniów istotnie ogranicza autonomię szkół oraz wszystkich przedstawicieli szkolnej społeczności: nauczycieli, uczniów oraz rodziców. To ograniczenie autonomii przejawia się również m.in. w: 1) Obowiązkowych radach szkół. Uczynienie rad szkół obligatoryjnymi, choć uzasadniane wzmocnieniem samorządności, jest również formą ingerencji w autonomię szkół. Przymusowy udział rodziców w radach prawdopodobnie nie zwiększy ich aktywności i zaangażowania. Notabene w uzasadnieniu projektu wprost wskazuje się, że nowe rozwiązanie „pokaże realną sprawczość na poziomie szkolnym przede wszystkim grupie uczniowskiej". Co istotne obowiązkowe rady szkół dotyczyć mają również szkół niepublicznych. Natomiast w szkołach tych nie będzie obowiązkowych rad rodziców, co potwierdza marginalizację pozycji rodziców. 2) Narzucaniu obowiązkowych postanowień statutu. Obowiązek zamieszczania w statucie zasad upowszechniania wiedzy o prawach, wolnościach i obowiązkach uczniów dalej zawęża autonomię szkół. Istnieje ryzyko, że szkoły np. "przyjazne LGBT" wpiszą "Tęczowy Piątek" jako zasadę upowszechniania	**Uwzględnienie innej uwagi** Celem projektowanej regulacji jest, by zapewnić ogólnopolskie minimum (standard) katalogów praw i obowiązków uczniowskich. Jeśli zaś ten standard ma być ogólnokrajowy, to jego wprowadzenie jest możliwe tylko w drodze ustawy (szczególnie w zakresie obowiązków, biorąc pod uwagę art. 31 ust. 3 Konstytucji RP). Nie jest też prawdą, że projektodawca uważa, że ma monopol na wiedzę o egzekwowaniu obowiązków i dyscyplinowaniu uczniów. Katalog środków oddziaływania

			wiedzy o prawach i wolnościach, co pod pretekstem walki z dyskryminacją, może prowadzić do indoktrynacji młodzieży postulatami środowisk LGBT. 3) Uchyleniu możliwości określania kar w statutach. Uchylenie art. 98 ust. 1 pkt 19 Prawo oświatowe, który umożliwiał określanie w statucie rodzajów kar i trybu odwoływania się od nich, na rzecz wprowadzenia zamkniętego katalogu kar ustawowych, jest kolejnym ograniczeniem autonomii szkół. Implikuje to, że MEN ma monopol na wiedzę, jak egzekwować obowiązki i dyscyplinować uczniów.	wychowawczego (art. 42c ust. 1 UPO; po uwzględnieniu innej uwagi: działań wychowawczych) jest przecież otwarty, a to te środki będą stosowane na co dzień. Formalne postępowanie o ukaranie będzie z kolei ostatecznością stosowaną wtedy, gdy środki te okażą się niewystarczające. Uwzględniono jednak inną uwagę postulującą zmianę nazwy na „działania wychowawcze", aby podkreślić, że nie chodzi tu o dyscyplinowanie, a o wychowywanie dzieci.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 1 UPO)	Choć co do zasady przepis ten należy ocenić pozytywnie, jako dający szkole narzędzia możliwe do zastosowania w celu dyscyplinowania uczniów, to przy niejasności niektórych projektowanych przepisów, mogących prowadzić do nadużyć interpretacyjnych (np. prowadząc do naruszenia wolności słowa, sumienia, religii), może być w niektórych sytuacjach wykorzystywany w niewłaściwy sposób. Z drugiej strony wprowadzenie szerokiego katalogu praw ucznia i rzeczników praw uczniowskich może zniechęcać korzystania z tych środków w obawie przed działaniami odwetowymi ze strony uczniów.	**Wyjaśnienie** Jeśli dana kara będzie wymierzona „w niewłaściwy sposób", to zawsze będzie możliwość odwołania się od niej do organu wyższego stopnia, który to zweryfikuje.
		art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Wojewódzkiego Rzecznika Praw Ucznia, Powiatowego i Gminnego Rzecznika Praw Ucznia (opcjonalnie) oraz Szkolnego Rzecznika Praw Ucznia. Wprowadzenie tych organów należy uznać za szkodliwe. Wdrożenie uczniów do rozwiązywania problemów szkolnych na drogach administracyjno-prawnych może przeszkodzić w rozwoju więzi osobowych z nauczycielami i gromadzeniu przez młodych cennych doświadczeń w dochodzeniu do porozumień nieformalnych z osobami dorosłymi. Wprowadzenie tych organów może mieć paraliżujący charakter dla szkół oraz opresyjny dla nauczycieli. Dyrektorzy mogą obawiać się stosowania środków wychowawczych, jeśli podstawy ich zastosowania różniłyby się od wytycznych rzeczników. System ten prowadzi do braku symetrii i równowagi pomiędzy prawami ucznia a prawami nauczyciela. Nauczyciele już dziś mają problem z dyscyplinowaniem uczniów i stawianiem granic z powodu roszczeniowości rodziców, a dodatkowe organy tylko ten problem nasilą, być może zmuszając nauczycieli do szukania profesjonalnej pomocy prawnej. Upowszechnianie wiedzy o prawach uczniowskich już od szkoły podstawowej będzie prowadzić do napięć, kreowania postaw roszczeniowych i uderzania w autorytet nauczycieli i rodziców, mając charakter antywychowawczy.	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za tę opinię i wskazuje, że powstanie w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych działających na rzecz praw uczniowskich, jak również coraz częstsze ich powoływanie w szkołach i na poziomie JST, są przesłankami wskazującymi na potrzebę powołania dedykowanej

			Zwrócić należy uwagę na bardzo szerokie kompetencje Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich oraz Wojewódzkich Rzeczników Praw uczniowskich. Obejmują one: 1)możliwość badania każdej sprawy na miejscu, nawet bez uprzedzenia; 2)żądanie wszczęcia postępowań w sprawach cywilnych i administracyjnych oraz udział w nich; 3)żądanie wszczęcia postępowania wyjaśniającego wobec nauczycieli przez rzecznika dyscyplinarnego; 4)wydawanie zaleceń dyrektorowi; 5)udział w posiedzeniach rady pedagogicznej i w charakterze obserwatora w zajęciach dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych; 6)możliwość odmowy ujawnienia danych osobowych autora skargi oraz dokumentacji zgromadzonej w toku badania sprawy, co prowadzi do formy postępowania inkwizycyjnego; 7)możliwość żądania uchylenia postanowień statutu szkół. Dodatkowo, art. 42r ust. 4 przewiduje, że pracownik szkoły zgłaszający naruszenie praw uczniowskich korzysta z ochrony jak sygnaliści. To również będzie rodziło atmosferę braku zaufania, niepewności i zachęcało do donosicielstwa. Opiniujemy negatywnie wprowadzenie instytucji rzeczników praw ucznia.	uczniom struktury rzecznikowskiej. Argumenty wskazujące, że RPO i RPD są niewystarczającymi organami do ochrony praw uczniowskich projektodawca przedstawił w uzasadnieniu i w OSR. Trzeba też pamiętać, że struktura rzecznikowska nie jest jedyną zmianą w tym projekcie ustawy, a wszystkie one mają na celu wzmocnienie ochrony prawnej uczniów.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 8 UPO)	Obowiązek podawania przyczyn nieobecności Projekt wprowadza obowiązek podawania przyczyny nieobecności małoletniego ucznia przez rodzica (art. 42b ust. 1 pkt 8 PrOśw), co jest wyrazem braku zaufania do rodziców. Łącznie z obniżeniem dopuszczalnego limitu nieobecności (zmiany w art. 44k ustawy o systemie oświaty2 oraz nowe brzmienie art. 42 ust. 2 PrOPśw), jest to przejaw zaostrzenia wymogów związanych z realizacją obowiązku szkolnego, który już sam w sobie stanowi, co do zasady, akceptowalny społecznie, bo zapisany w Konstytucji, przejaw ograniczenia konstytucyjnej wolności rodziców do wychowania dziecka zgodnie z własnymi przekonaniami (dziecko oprócz tego, że musi obowiązkowo przyswoić treści określone w podstawie programowej, to dodatkowo spędzić określoną ilość czasu w szkole, poza domem). Powyższe rodzi poważną wątpliwość co do zgodności z art. 31 ust. 3 Konstytucji w kontekście przesłanek proporcjonalności i konieczności, warunkujących ograniczenie konstytucyjnych wolności i praw. Ponadto zmiana ta może mieć poważne konsekwencje antywychowawcze, prowadząc do podawania fikcyjnych przyczyn nieobecności przez rodziców, co będzie negatywnie wpływało na kształtowanie prawdomówności i uczciwości u uczniów. Może prowadzić również do naruszenia szeregu innych praw oraz rodzić dodatkowe problemy w przedstawionych poniżej obszarach. 1)Prawo do prywatności (art. 47 Konstytucji). 2)RODO. Brak zastosowania zasady minimalizacji danych (art. 5 ust. 1 lit. c RODO3), zwłaszcza w odniesieniu do danych wrażliwych (zdrowie, sytuacja rodzinna, psychiczna). Mimo ogólnego zakazu przetwarzania danych wrażliwych (art. 9 RODO), będą one przetwarzane przez szkoły i podmioty prywatne prowadzące dzienniki elektroniczne, co zwiększa ryzyko wycieku, dyskryminacji i stygmatyzacji.	**Wyjaśnienie** Z uwagi na to, że usprawiedliwienia nieobecności są dokonywane powszechnie, bez wskazywania powodu, proces usprawiedliwiania nieobecności staje się nieco „fikcyjny". Dlatego zasadne jest wymaganie wskazywania powodu, który będzie ograniczał praktykę, o której mowa w poprzednim zdaniu. Same oświadczenia wskazujące powody nieobecności nie mają natomiast „statusu dokumentu urzędowego, stąd też mogą podlegać ocenie dyrektora szkoły czy nauczyciela (wychowawcy)" (zob. Odpowiedź na interpelację nr

			3)Brak zaufania rodziców do szkoły. Wprowadzenie instytucjonalnego braku zaufania do rodziców, którzy zgodnie z art. 48 Konstytucji mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami i najlepiej znają swoje dzieci, prowadzi do utraty zaufania rodziców do szkoły i poczucia bycia traktowanym jak petent. 4)Koszty psychiczne: dla dzieci i rodziców związane z naruszeniem prywatności, intymności, lękiem przed kwestionowaniem usprawiedliwień i niepewnością co do promocji do następnej klasy (bez egzaminu) lub ryzykiem potencjalnych grzywien za stwierdzenie braku realizacji obowiązku szkolnego. Opiniujemy negatywnie wspomniany zapis.	10041 z 17 czerwca 2025 r.). Nie jest to w żadnym razie wkraczanie w prywatne życie rodzin i dzieci. Projektowane przepisy, w ślad za uwagami Ministra Cyfryzacji, zostały zmienione w taki sposób, że zapewniona zostanie ochrona danych wrażliwych poprzez brak konieczności ich przedstawiania szkole. Intencją tego przepisu jest ogólne wskazanie powodu, bez obligowania do wskazywania nadmiernych szczegółów/danych wrażliwych.
		art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO) art. 3 (art. 44k ust. 4 USO)	Zaostrzenie rygorów związanych z frekwencją Projektowane przepisy definiują niespełnienie obowiązku szkolnego jako nieusprawiedliwioną nieobecność na co najmniej 25% dni zajęć w roku szkolnym (art. 42 ust. 2). Co więcej, uczeń będzie nieklasyfikowany z zajęć, jeśli nieusprawiedliwiona nieobecność przekroczy 25% czasu przeznaczonego na nie (art. 44k ust. 4 ustawy o systemie oświaty), niezależnie od istnienia podstaw do klasyfikowania ucznia. Ogranicza to autonomię nauczyciela, który dziś ma możliwość sklasyfikowania ucznia mimo niższej frekwencji, jeśli ten opanował materiał. Teraz uczeń, który doskonale opanował materiał, ale nie był fizycznie obecny na 25% zajęć, a jego obecność nie zostanie uznana za usprawiedliwioną, nie zostanie sklasyfikowany. Podwyższenie progu frekwencji wyklucza dzieci z gorszym zdrowiem i innymi problemami. Dzieci te będą żyły w stresie o klasyfikację, a każda choroba będzie potęgować lęk przed niezdaniem. Los ucznia będzie zależał od czynników, na które nie ma wpływu (np. podatność na infekcje). Może to prowadzić do wzrostu liczby dzieci przychodzących do szkoły chorych, by uniknąć nieklasyfikowania, co naraża na zarażenie innych i prowadzi do poważnych powikłań zdrowotnych u chorych dzieci. Jest to niedopuszczalne stawianie rodziny przed wyborem między zdrowiem dziecka a jego szansą na zdanie do następnej klasy. Uczeń zmuszony do chodzenia do szkoły chory może czuć, że jego godność i prawa człowieka są deptane, a szkoła jest opresyjna i totalitarna. Jedynym rozwiązaniem dla rodziców może być przejście na edukację domową. Tego rodzaju decyzja nie powinna być jednak wymuszana na rodzicach, a będzie to miało miejsce pod rządami nowych przepisów. Projektowane przepisy dotyczące frekwencji naruszają konstytucyjną zasadę równości wobec prawa (art. 32 Konstytucji), ponieważ nieproporcjonalnie obciążają uczniów z problemami zdrowotnymi czy z rodzin w trudnej sytuacji życiowej oraz konstytucyjną zasadę proporcjonalności (art. 31 ust. 3	**Wyjaśnienie** Zmiana progu frekwencyjnego nie ma wpływu na tryb usprawiedliwiania nieobecności. On nie ulega zmianie, z jednym tylko wyjątkiem: wprowadzeniem obowiązku wskazania powodu nieobecności w oświadczeniu zawierającym usprawiedliwienie. Projektodawca nie zmienia jednak w żadnym innym wymiarze trybu usprawiedliwiania nieobecności. To wciąż decyzja szkoły (dopisano w ustawie w art. 42b ust. 1, że szkoła może regulować również tryb

			Konstytucji), gdyż ograniczenia wolności i praw konstytucyjnych mogą być ustanawiane tylko wtedy, gdy są konieczne, a proponowana zmiana szkodzi uczniom i nie spełnia kryterium konieczności. Niezależnie od frekwencji ucznia, w razie wątpliwości co do przyswojenia przez niego materiału należy pozostawić mu możliwość przystąpienia do egzaminów klasyfikacyjnych sprawdzających jego wiedzę, ponieważ to powinno być czynnikiem decydującym o promocji do klasy programowo wyższej, a nie ilość godzin spędzona w szkolnej ławce.	usprawiedliwiania), a szczegóły w tym zakresie wciąż ustalać będzie każda szkoła i placówka oświatowa indywidualnie. Dotychczasowa praktyka będzie zatem utrzymana, jedynie ze zmianą polegającą na konieczności wskazania powodu nieobecności. Wymiar 25% dopuszczalnych nieobecności wciąż jest, zdaniem projektodawcy, dość wysoki, ponieważ pozwala, by nie być obecnym na co czwartych zajęciach w roku szkolnym. Wskazywane w uwadze np. słabe zdrowie jest przesłanką usprawiedliwienia nieobecności. Na uczniów, których nieobecności będą usprawiedliwione, ta regulacja nie będzie miała wpływu w wymiarze innym niż ten, który obecnie wynika z przepisów. Nieklasyfikowani uczniowie z nieobecnościami usprawiedliwionymi będą mogli bowiem podejść do egzaminu klasyfikacyjnego z mocy prawa, bez niczyjej zgody. W ich przypadku obowiązki szkolny i nauki również będą uznawane za wypełnione, ponieważ w przypadku art. 42 UPO mowa tylko o nieobecnościach nieusprawiedliwionych.

				Gdy zaś ktoś nie zgadza się z decyzją o nieusprawiedliwieniu nieobecności, może zwrócić się do dyrektora szkoły lub placówki lub kuratora oświaty (względnie innego organu sprawującego nadzór pedagogiczny), by ten w ramach nadzoru pedagogicznego nakazał podjąć np. decyzję o usprawiedliwieniu.
		art. 3 (zmiany w USO)	Prawo dorosłego ucznia do wyrażenia sprzeciwu wobec udostępniania informacji rodzicom Projekt przewiduje możliwość wyrażenia sprzeciwu przez dorosłego ucznia (po 18. roku życia) wobec udostępniania rodzicom informacji o jego wynikach i trudnościach w nauce, ocenach czy wynikach egzaminów. W praktyce doprowadzi to do sytuacji, w której uczniowie, choć formalnie dorośli, ale wciąż pozostający na utrzymaniu rodziców i mieszkający z nimi pod jednym dachem, będą mogli blokować rodzicom wgląd w postępy w nauce czy problemy wychowawcze w szkole. Ogranicza to możliwość wsparcia dorosłego już dziecka przez rodziców. Taka decyzja osłabia relacje i więzi rodzinne, naruszając art. 18 Konstytucji. Prowadzić będzie także do sytuacji konfliktowych i niezrozumienia na linii rodzic – szkoła. Warto w tym miejscu przytoczyć także fragment uzasadnienia rządowego projektu ustawy, wprowadzającego art. 44e ust. 2 ustawy o systemie oświaty, który został ostatecznie uchwalony jako ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 357): *Co do zasady, uczniami szkół dla dzieci i młodzieży są osoby niepełnoletnie (część młodzieży osiąga pełnoletność w ostatnich klasach szkół ponadgimnazjalnych). Z tego względu w projekcie ustawy, w dodawanym rozdziale 3a określającym ogólne zasady oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów, przyjęto, że w szkołach dla dzieci i młodzieży oceny ucznia są jawne także dla rodziców uczniów pełnoletnich. Zasadne jest zapewnienie rodzicom prawa do informacji nt. ocen dziecka w trakcie całego etapu edukacyjnego, mimo że pod koniec tego etapu dziecko osiąga pełnoletność. Końcowy etap edukacyjny jest bardzo istotny dla przyszłości dziecka. Rozstrzygają się wówczas sprawy, które decydują o dalszych losach życiowych osoby wchodzącej w dorosłe życie. Szczególnie ważne jest wówczas wsparcie ze strony rodziców polegające między innymi na zaangażowaniu w sprawy szkolne dziecka. Aby można było mówić o realnym wsparciu należy zapewnić rodzicom prawo do informacji na temat osiągnięć, postępów i trudności w nauce dziecka*.	**Wyjaśnienie** W którymś momencie trzeba uznać, że dana osoba jest pełnoletnia, mimo że oczywiste jest, że każde dziecko dorasta w różnym tempie. Polskie prawodawstwo cywilne zdecydowało, by wiekiem tym było ukończeniem 18. roku życia, co oznacza konieczność dostosowania poszczególnych sfer życia społecznego, w tym oświatowego, do tej decyzji w Kodeksie cywilnym oraz Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Projektodawca ponadto przypomina, że chociażby w szpitalach dzieci pow. 16. roku życia mają podmiotowość w zakresie swojego zdrowia. Tak samo zatem, po ukończeniu 18. roku życia, już jako osoby pełnoletnie, powinny mieć

				możliwość decydowania o dostępie do ich ocen. Z uwagi natomiast na płynne przejście w pełnoletność w szkole oraz bycie zwolennikiem udziału rodziców w życiu szkoły (w radzie rodziców i w radzie szkoły lub placówki) projektodawca nie chciał odgórnie wyłączać tego dostępu, ale pozostawić „furtkę” dorosłym uczniom. Dlatego właśnie zdecydowano się na rozwiązanie pośrednie. Co do zasady rodzicom dostęp zostanie pozostawiony. Uczeń pełnoletni będzie mógł jedynie wyrazić wobec tego udostępniania sprzeciw. Jeśli uczeń będzie odczuwał rodzicielskie wsparcie, a relacje pomiędzy nimi będą dobre, to przecież nie skorzysta z prawa sprzeciwu, dzięki czemu rodzice wciąż taki dostęp będą posiadali. Co istotne, do ministra właściwego ds. oświaty i wychowania były kierowane liczne wnioski dot. nawet odebrania z mocy prawa dostępu rodzicom, z powołaniem się na Konstytucję RP oraz akty międzynarodowe. Dla wyważenia tej sprawy oraz wzmocnienia partycypacji rodziców w życiu szkoły (zob. m.in. obowiązkowe rady

				szkół), zdecydowano się nie wyłączać rodzicom dostępu, ale wprowadzić mechanizm odebrania dostępu.
		Uwaga ogólna	Naruszenie konstytucyjnej zasady pomocniczości Zasada pomocniczości (subsydiarności), choć wymieniona jedynie w preambule Konstytucji RP, jest ważną dyrektywą interpretacyjną dla ustawodawcy. Jej podstawowe założenie to postulat, że państwo powinno mieć charakter pomocniczy, co oznacza, że nie powinno przejmować zadań, które mogą być skutecznie wykonywane przez mniejsze wspólnoty obywateli – jednostki, rodziny, organizacje pozarządowe czy samorządy lokalne. Ingerencja władzy publicznej jest dopuszczalna tylko w niezbędnym wymiarze. Centralizacja regulacji – przeniesienie katalogów praw i obowiązków uczniów z poziomu statutów (lokalnego, bliskiego społeczności szkolnej) na poziom ustawy (centralnego) – jest przejawem odchodzenia od zasady pomocniczości. Jeśli społeczności szkolne (uczniowie, rodzice, nauczyciele) są w stanie samodzielnie kształtować te zasady w ramach statutów, tak szczegółowa ingerencja ustawodawcy jest niepotrzebnym przejmowaniem kompetencji, które mogłyby być efektywniej realizowane na niższym szczeblu. Również hierarchiczny system rzeczników praw uczniowskich, zwłaszcza przy istnieniu innych organów – Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Obywatelskich – jest wkroczeniem państwa w sferę autonomii szkół i relacji rodzinnych. Jest to sprzeczne z duchem pomocniczości, która preferuje rozwiązania lokalne i wspierające inicjatywę oddolną.	**Wyjaśnienie** Celem projektowanej regulacji jest, by zapewnić ogólnopolskie minimum (standard) katalogów praw i obowiązków uczniowskich. Jeśli zaś ten standard ma być ogólnokrajowy, to jego wprowadzenie jest możliwe tylko w drodze ustawy (szczególnie w zakresie obowiązków, biorąc pod uwagę art. 31 ust. 3 Konstytucji RP). Projektodawca nie widzi w tym zagrożenia dla zasady pomocniczości, ponieważ wciąż szkoły i placówki oświatowe będą realizowały swoje zadania, a jedynie ochrona prawna ucznia zostanie ustandaryzowana na poziomie ogólnokrajowym. Argumenty wskazujące, że RPO i RPD są niewystarczającymi organami do ochrony praw uczniowskich projektodawca przedstawił w uzasadnieniu i w OSR. Projekt wspiera ponadto zasadę pomocniczości, ponieważ promuje rozwiązania lokalne (rzecznicy na poziomie szkoły i fakultatywnie JST).

				Ponadto, projekt nie tworzy równoległego systemu, lecz wzmacnia aktualnie obowiązujący. Wojewódzcy RPU będą przecież pracowali w kuratoriach oświaty i *de facto* będą wyspecjalizowanymi wizytatorami w sprawach praw i obowiązków ucznia, co odciąży pozostałych wizytatorów. Projekt jest zatem instytucjonalnym wzmocnieniem już istniejących urzędów. Trzeba też pamiętać, że struktura rzecznikowska nie jest jedyną zmianą w tym projekcie ustawy, a wszystkie one mają na celu wzmocnienie ochrony prawnej uczniów.
		Uwaga ogólna	Podsumowując, analiza projektu ustawy UD222 prowadzi do jego negatywnej oceny. Projekt ten, zamiast wzmacniać społeczność szkolną, prowadzi do jej formalizacji i biurokratyzacji, osłabienia pozycji nauczycieli i rodziców oraz naruszenia autonomii szkół, w tym w sposób szczególny – szkół niepublicznych oraz katolickich. Proponowane zmiany stwarzają również podstawy do naruszenia konstytucyjnych praw i wolności (wolności słowa, sumienia i wyznania) oraz ułatwiają wejście do szkół współczesnych ideologii. Utrudniają zarazem pełną formację osobową ucznia, odrzucającą relatywizm, a opartą na dążeniu do prawdy i dobra oraz zakorzenioną w polskiej kulturze wyrosłej z cywilizacji łacińskiej i chrześcijaństwa. Wprowadzane zmiany, zwłaszcza dotyczące praw i obowiązków uczniów, systemu rzeczników oraz rygorów frekwencji, są antywychowawcze, podważają autorytet nauczycieli i rodziców (W uzasadnieniu projektu ustawy wprost wskazano: „Obecność rad szkół lub placówek pokaże też, że uczniowie, nauczyciele i rodzice są sobie równi – i dlatego zasiadają w radzie szkoły lub placówki w równej liczbie"), generują postawy roszczeniowe wśród uczniów, ale także stwarzają zagrożenie dla zdrowia dzieci. Obowiązek podawania przyczyny nieobecności dziecka oraz możliwość odmowy udzielenia informacji rodzicowi dorosłego ucznia o jego postępach w nauce prowadzić będzie do nieufności oraz rodzić konflikty pomiędzy rodzicami a szkołą. Wiele z proponowanych rozwiązań koliduje z konstytucyjnymi zasadami, takimi jak równość, proporcjonalność, prawo do prywatności czy zasada pomocniczości. Zamiast dążyć do szkoły przyjaznej i	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za to stanowisko. Odpowiedzi na poszczególne zarzuty zostały wskazane w powyższych wierszach tabeli.

			dającej radość z uczenia, projektowane przepisy tworzą system opresyjny, który dotknie wszystkich członków społeczności szkolnej: nauczycieli, rodziców, a nawet uczniów. Poszerzony zostanie zakres władzy aparatu państwowego i jego wpływ na sposób formowania i wychowania dzieci, co finalnie może zniechęcić do ich posiadania.	
7.08.2025	Zachodniopomorska Sieć Rzeczników Praw Ucznia	art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 5 UPO)	Utworzenie instytucji Szkolnego Rzecznika Praw Ucznia zgodnie z ustawą ma charakter fakultatywny, co w praktyce oznacza, że w większości szkół funkcja ta zostanie powołana dopiero wtedy, gdy dobrowolnie zgłosi się do niej nauczyciel już zatrudniony w danej placówce. Tymczasem wielu nauczycieli już teraz zmaga się z nadmiarem obowiązków, a polski system edukacji boryka się z poważnym deficytem kadry pedagogicznej. W efekcie wielu nauczycieli pracuje jednocześnie w kilku szkołach lub na zwiększonym etacie (np. 1,5 etatu). Brak jakiegokolwiek dodatku finansowego za pełnienie funkcji Rzecznika może budzić niechęć do podejmowania się tej roli. Obecny projekt ustawy dopuszcza sytuację, w której nauczyciel, mimo przyjęcia na siebie dodatkowych obowiązków, nie otrzyma z tego tytułu żadnego zwiększonego wynagrodzenia. Co więcej, jako członek grona pedagogicznego, nauczyciel pełniący funkcję Rzecznika może znaleźć się w trudnej sytuacji – działając w obronie praw uczniów, będzie musiał niekiedy samodzielnie występować przeciwko swojemu pracodawcy lub współpracownikom. Może to prowadzić do napięć w relacjach zawodowych i osamotnienia w działaniu. Wszystko to sprawia, że w wielu szkołach mogą pojawić się trudności z powołaniem Rzecznika. Problem pogłębia fakt, że jest to stosunkowo nowa instytucja w wielu rejonach, a nauczyciele mogą nie być odpowiednio przygotowani do pełnienia tej roli i nie mieć wystarczającej motywacji, szczególnie jeśli nie wiedzą, jak funkcja ta funkcjonuje w praktyce. Proponowane brzmienie: Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania **określa** w drodze rozporządzenia, wynagrodzenie przysługujące nauczycielowi za zajmowanie stanowiska Szkolnego Rzecznika oraz wysokość tego wynagrodzenia, uwzględniając charakter zajmowanego stanowiska opierającego się na wrażliwości społecznej, zaufaniu i znajomości przepisów prawa, a także że miesięczna wysokość wynagrodzenia nie może wynosić więcej niż 300 zł.	**Wykreślenie przepisu** Przepis został wykreślony w ślad za zmianą modelu wyboru i funkcjonowania Szkolnego RPU.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 5 UPO)	Autorem uwagi jest Stowarzyszenie Precedens. Zachodniopomorska Sieć Rzeczników Praw Ucznia w pełni popiera wnoszoną uwagę. Przyjmując, że choć samo zabranie takich rzeczy nie jest rozwiązaniem idealnym, aczkolwiek koniecznym, należałoby jeszcze określić, gdzie takie przedmioty będą odkładane (na przykład w osobistej szafce ucznia lub w sekretariacie szkoły). Określenie tego miejsca można bez problemu pozostawić prawodawcy statutowemu. Natomiast kwestia odbioru tych przedmiotów powinna być uregulowana już na poziomie ustawowym. Często można spotkać się z postanowieniami statutów, które stanowią, iż skonfiskowane rzeczy mają odebrać rodzice ucznia (nawet pełnoletniego) w określonych godzinach, co rodziło problemy w sytuacji,	**Odpowiedź w części tabeli dot. uwag Stowarzyszenia Precedens**

			gdy rodzice na przykład pracowali w tym czasie. Stąd potrzeba jednolitej regulacji tego aspektu poprzez wskazanie, że odebrane uczniowi przedmioty mają mu zostać oddane po zakończeniu przez niego zajęć w danym dniu. Szkoła nie wydawałaby natomiast przedmiotów, których posiadanie jest zabronione na podstawie innych przepisów. W takiej sytuacji byłaby zobligowana powiadomić odpowiedniesłużby, co wynika jednak z innych przepisów i nie ma potrzeby zaznaczania tego w ustawie – Prawo oświatowe. Proponowane brzmienie: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: [...] 3) zachowywać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi podczas zajęćorganizowanych na terenie tej szkoły lub placówki i poza nim, przerw w zajęciach, uroczystości, imprez oraz wyjść grupowych i wycieczek;”	
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	Autorem uwagi jest Stowarzyszenie Precedens. Zachodniopomorska Sieć Rzeczników Praw Ucznia w pełni popiera wnoszoną uwagę. Powstaje pytanie, co przykładowo miałby zrobić uczeń dojeżdżający samodzielnie do szkoły, który potrzebuje telefonu na przykład do kontaktu z rodzicem po zajęciach albo do sprawdzenia rozkładu jazdy. W przypadku ustanowienia takiego zakazu spodziewać się można, że uczniowie mogą być zmuszeni do pozostawiania telefonów w domu, o ile statut nie określi bardziej przystępnych warunków realizowania wskazanego obowiązku. Spowoduje to duże trudności praktyczne dla uczniów. Wprowadzenie przedmiotowego ograniczenia może w praktyce doprowadzić do nieuzasadnionego szerszego ograniczenia prawa własności, niż wynika to z literalnego brzmienia przepisu, rozciągnięcia ograniczenia władztwa nad rzeczą również na czas, kiedy uczeń nie przebywa w szkole, ze względu na fakt, że na przykład będzie on zmuszony zostawić telefon w domu. Nie sposób również pominąć istotnych problemów praktycznych, jakie wiązałyby się ze stosowaniem analizowanego przepisu. Jeśli przyjąć literalne rozumienie sformułowania „inne urządzenia elektroniczne”, należałoby uznać, że zakaz może obejmować nie tylko telefony komórkowe, lecz także elektroniczne zegarki, opaski sportowe, kalkulatory, a nawet niektóre przyrządy medyczne. W obecnym brzmieniu zakaz wnoszenia telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych może wywołać sytuację, gdy na gruncie legislacyjnym wnoszenie urządzeń elektronicznych mających na celu np. monitorowanie bądź też utrzymanie stanu zdrowia (np. pompa insulinowa) może zostać zakazane, co stanowi rażące odchylenie od intencji ustawodawcy. W związku z powyższym opiniujący proponują użycie sformułowania „innych urządzeń mobilnych”, które jest bardziej precyzyjne. Urządzenie mobilne to przenośne urządzenie elektroniczne pozwalające na przetwarzanie, odbieranie oraz wysyłanie danych bez konieczności utrzymywania przewodowego połączenia z siecią, a więc wpisuje się w pełni w cel projektowanej regulacji. Urządzenia mobilne obejmują bowiem m.in. tablety, czy laptopy.	**Odpowiedź w części tabeli dot. uwag Stowarzyszenia Precedens**

			„1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: [...] 6) przestrzegać warunków wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń mobilnych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki;”	
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 7 UPO)	Autorem uwagi jest Stowarzyszenie Precedens. Zachodniopomorska Sieć Rzeczników Praw Ucznia w pełni popiera wnoszoną uwagę. Argumentacja odnośnie do zachowania zgodnego z normami społecznymi jest zbieżna z uwagami wyrażonymi w punktach poprzedzających. W zakresie odnoszącym się do szacunku oraz poszanowania godności osobistej opiniujący uznają za słuszne powiązanie aspektu godności osobistej z normami prawa powszechnie obowiązującego, gdzie kwestia ta jest odpowiednio i wyczerpująco unormowana (na szczeblu konstytucyjnym), a więc odwołanie się do niej zdaje się bardziej precyzyjne. „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: [...] 7) zachowywać się wobec członków społeczności szkolnej i innych osób przebywających w szkole lub placówce w sposób nienaruszający prawa powszechnie obowiązującego oraz praw i wolności innych osób;”	**Odpowiedź w części tabeli dot. uwag Stowarzyszenia Precedens**
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 6 UPO) art. 82 ust. 1 UPO	Wymierzenie kar najsurowszych – wystąpienia z wnioskiem o przeniesienie do innej szkoły albo skreślenie z listy uczniów – ma według projektu poprzedzać uzyskanie zgody rad ypedagogicznej oraz opinii rady szkoły. Przypomnieć w tym miejscu trzeba, że de lege lata skreślenie z listy uczniów następuje na podstawie uchwały rady pedagogicznej po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego (art. 68 ust. 2 zd. 2 ustawy – Prawo oświatowe). W projektowanej regulacji opinię samorządu uczniowskiego (a więc de facto jego organu) ma zastąpić opinia rady szkoły. Samorząd uczniowski tworzy ogół uczniów (art. 85 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe), w radzie szkoły zaś reprezentacja uczniów wynosi 1/3 tego gremium (zob. art. 81 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe). Pozostałe 2/3 tworzą nauczyciele oraz rodzice. Obecne rozwiązanie w przypadku chęci skreślenia ucznia z listy uczniów jest zrozumiałe – rada pedagogiczna (nauczyciele) udziela zgody, samorząd uczniowski (uczniowie) zaś wyraża swą opinię. Pozwala to dyrektorowi wyważyć wszystkie argumenty za i przeciw tak drastycznemu rozwiązaniu jak skreślenie z listy uczniów i podjąć prawidłową decyzję poprzedzoną wszechstronną analizą. Zmiana polegająca na oddaniu kompetencji doradczej radzie szkoły kosztem samorządu uczniowskiego może prowadzić do pozbawienia faktycznej możliwości wyrażenia opinii przez uczniów w sprawie dotyczącej przecież ucznia, skoro przedstawiciele uczniów (1/3 rady szkoły) mogą z łatwością zostać przegłosowani. Dostrzec należy, że wtedy de facto to nauczyciele wyrażą zgodę na zastosowanie kary skreślenia z listy uczniów (lub wystąpienia z wnioskiem o przeniesienie do innej szkoły) w ramach uchwały rady pedagogicznej, a jednocześnie mogą pozytywnie ją zaopiniować przy zgodzie rodziców i przy pominięciu przeciwnego zdania przedstawicieli uczniów, którzy wówczas stanowią mniejszość. Stanowi to iluzję wyrażenia opinii przez uczniów w sprawie ich dotyczącej, co zdaje się kłócić z celem ustawy i postulowanym przez projektodawcę wzmocnieniem roli uczniów w podejmowaniu decyzji dotyczących	**Odpowiedź w części tabeli dot. uwag Stowarzyszenia Precedens**

			szkoły (tak projektodawca w uzasadnieniu do projektu ustawy na s. 30). Skoro przedstawiciele gremium, które już wcześniej wyraziło zgodę na zastosowanie kary, są przekonani o jej zasadności, to trudno oczekiwać, że będą oni inaczej głosować przy opiniowaniu jej przez radę szkoły. Należy dostrzec także, że choć powołanie rady szkoły będzie co do zasady obligatoryjne, to jednak nie zawsze możliwe będzie jej powołanie, a przez to organ ten nie zostanie powołany (art. 82 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe). W takiej sytuacji jej zadania przejmuje rada pedagogiczna (art. 82 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe). Wyrażenie zgody i opiniowanie w sprawie wymierzenia wymienionych dwóch kar przez ten sam organ byłoby absurdalne, więc zastosowanie którejś z tych kar byłoby poprzedzone właściwie tylko uzyskaniem zgody rady pedagogicznej. „6. Wymierzenie kary przez dyrektora szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, poprzedza wysłuchanie wyjaśnień ucznia i świadków – jeżeli są, a w przypadku zagrożenia wymierzeniem kary, o której mowa w ust. 3 pkt 4 lub 5 – także uzyskanie zgody rady pedagogicznej i zasięgnięcie opinii samorządu uczniowskiego. W postępowaniu w sprawie wymierzenia kary uczniowi niepełnoletniemu mają prawo uczestniczyć także jego rodzice. W przypadku gdy świadkiem jest uczeń niepełnoletni, rodzice tego ucznia mają prawo udziału w jego wysłuchaniu.” Art. 82. „1. Rady szkoły lub placówki nie powołuje się w szkołach i placówkach, w których ze względu na specyfikę organizacji pracy i zadania nie ma możliwości wyłonienia rady rodziców lub samorządu uczniowskiego.”	
		art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 9 UPO)	Wskazany przepis zasadnie określa, że uczeń jest winny dopiero wtedy, kiedy jego wina zostanie udowodniona. Negatywnie należy ocenić jednak brak wskazania, w którym momencie domniemanie to przestaje wiązać. Udowodnienie winy ma kapitalne znaczenie, od tego momentu bowiem powinno się liczyć na przykład okres, na jaki zastosowano środek karny, o którym mowa w art. 42c ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe. Jak słusznie zauważa projektodawca, nauczyciele (co do zasady również dyrektor) nie mają wykształcenia prawniczego (por. s. 11 uzasadnienia do projektu), a więc trudno oczekiwać od nich automatycznego stwierdzenia, że wina zostaje udowodniona z chwilą „prawomocności” rozstrzygnięcia, czyli wówczas, kiedy nie przysługuje już zwyczajny środek odwoławczy (na skutek upływu terminu na wniesienie odwołania albo z chwilą prawomocnego rozstrzygnięcia organu odwoławczego). Zagrożenie brakiem jednolitego stosowania przepisów zagraża prawom ucznia oraz prawu do równości wobec prawa. Zasadne jest więc skonkretyzowanie momentu udowodnienia winy uczniowi. Proponowane brzmienie: „9. Uczeń jest uważany za niewinnego naruszenia przepisów, o których mowa w ust. 2, aż do momentu, gdy jego wina nie zostanie udowodniona. Wina jest udowodniona z chwilą upływu terminu na wniesienie odwołania albo z chwilą rozstrzygnięcia odwołania.”	**Odpowiedź w części tabeli dot. uwag Stowarzyszenia Precedens**
8.08.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Zwracam się z uwagami do podpunktu 4. (Kary dla uczniów). Posłużę się przykładami z własnego życia. Mam nadzieję, że tego typu sytuacje już nie mają miejsca w szkołach. Uczeń, który stosował przemoc słowną i wyzywał innych kolegów, bo był zazdrosny o ich oceny i chciał umniejszyć ich wartości przy koleżankach, groził też przemocą: "chcesz z bańki/wyjebać ci z bańki", nie był pociągnięty do żadnej kary, tylko z uwagi na to, że jest synem obecnego Rektora Uczelni.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za przedstawione stanowisko i informuje, że każdy, kto wie o

			Nauczyciele bagatelizowali sytuacje (zwłaszcza wychowawca [...]), które miały charakter nagminny, tym samym dając na to przyzwolenie. Oczywistym jest, że takie zachowania świadczą o poważnych zaburzeniach człowieka (NPD?). Uczeń ten zaczął też znęcać się nad uczennicą, która odrzuciła jego zaloty. Rówież żadne konsekwencje nie zostały wyciągnięte. Powyższym przykładem chciałabym pokazać powagę sytuacji, czyli że zachowania mające znamiona przestępstwa, powinny być zgłaszane wyżej, a nie tuszowane! Brak konsekwencji utwierdza przemocowca, że wszystko mu wolno, bo jest uprzywilejowany...	zdarzeniu mogącym stanowić przestępstwo, ma obowiązek zawiadomić o tym organy ścigania (art. 304 KPK).
8.08.2025	Osoba fizyczna	Uwaga ogólna	po ostatnich informacjach dotyczących odrzucenia pomysłu aby dzieci od 13 roku życia mogły skorzystać z wizyty u psychologa bez zgody rodziców z powodu ryzyka że mogą trafić do szarlatanów przyszło mi do głowy jeszcze jedno przemyślenie odnośnie praw ucznia. Rozumiem że psycholodzy i pedagodzy zatrudnieni w szkołach oraz państwowych poradniach to nie szarlatani bo przecież są jasne przepisy kto może pracować w szkołach i PPP. Więc jest nadzór nad tymi specjalistami i oni mają obowiązek prowadzić dokumentację. Ale... nie ma jasnych przepisów dotyczących tajemnicy zawodowej psychologa i pedagoga w szkołach. A może póki co takie rozwiązanie problemu że uczeń od 13 roku życia ma prawo do porady u specjalistów w szkole i jeżeli zastrzega na piśmie że zastrzega sobie dochowanie tajemnicy to specjalista jest zobowiązany do tego chyba że sprawa zagraża zdrowiu lub życiu wtedy informuje rodziców? Oczywiście pedagog wymagałby dodatkowego przeszkolenia dotyczącego sytuacji kryzysowych i różnych zaburzeń ale to są przynajmniej osoby nad którymi można mieć nadzór i oni mogą być pionierami superwizji bo to oni razem na spotkaniu cyklicznym prowadzonym np w PPP razem ze specjalistami terapeutami omawialiby anonimowo różne przypadki że swoich szkół? A potem podobne wspólne omawianie problemów wprowadzałby w szkole razem z pozostałymi specjalistami lub wychowawcami i rzecznikiem praw ucznia? A uczeń może skorzystać z pomocy w szkole lub rejonowych pPP? Obawy o brak profesjonalnej pomocy mają sens ale tak jak jest teraz też jest źle i mam nadzieję że uda się Państwu znaleźć jakieś rozwiązanie...	**Wyjaśnienie** Zagadnienia dot. PPP leżą poza zakresem niniejszej ustawy. Ewentualne spostrzeżenia na ten temat należy kierować w ramach konsultacji potencjalnych nowych aktów prawnych lub ich nowelizacji, które dotyczą działalności PPP.
8.08.2025	Fundacja Civis Polonus	Uwaga ogólna	Fundacja Civis Polonus jako organizacja patronacka sieci organizacji społecznych SOS dla Edukacji pozytywnie opiniuje projekt ustawy, wprowadzającej katalog praw uczniowskich, zakładającej powołanie systemu organów ochrony praw uczniowskich, wprowadzającej obowiązek powoływania rad szkół oraz inne zmiany w Prawie oświatowym i niektórych innych ustawach. Chcemy równocześnie wzmocnić głos naszych organizacji członkowskich i innych , które od lat zajmują się problemem naruszania praw uczniowskich i które wspierają projekt, ale zgłaszają propozycje modyfikacji, tak by zapewnić spójność terminologiczną przepisów i wzmocnić ochronę uczniowskich praw i wolności. Są to następujące organizacje: ● Fundacja Varia Posnania https://docs.google.com/document/d/19Urt9klHrGaZ2Bo8Dg4sj3EQ3FKCpuUU/edit?rtpof=true&sd=true&tab=t.0 ● Stowarzyszenie Umarłych Statutów https://umarlestatuty.pl/2025/08/07/uwagi-sus-do-ustawy-o-rzeczniku-praw-uczniowskich/ ● oraz Fundacja na Rzecz Praw Ucznia. SOS dla Edukacji od początku swojej działalności zwracało uwagę na problemy związane z niedostateczną ochroną praw uczniowskich i w licznych publikacjach	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za to stanowisko i informuje, że odpowiedzi na uwagi tych organizacji znajdują się w powyższych częściach tabeli.

			oraz podczas dyskusji panelowych w ramach Szczytów dla Edukacji proponowało rekomendacje dotyczące niezbędnych zmian. Znalazły się one między innymi w: "Obywatelskim Pakcie dla Edukacji" (2022): https://sosdlaedukacji.pl/obywatelski-pakt-dla-edukacji-2023/; dokumencie "Nowe otwarcie, czyli 10 rozwiązań na 100 dni" (2023): https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2023/09/sos-dla-edu-broszura-druk.pdf, a także w "Mapie drogowej dla Edukacji" https://sosdlaedukacji.pl/wp-content/uploads/2024/02/15.02Sklad_SOS_dla_edukacji.pdf oraz kolejnych dokumentach programowych sieci. W szczególności z zadowoleniem przyjmujemy następujące rozwiązania zawarte w obecnym projekcie : - wprowadzenie do prawa oświatowego pojęcia "społeczność szkolna", choć podobnie jak inne organizacje społeczne należące do sieci, które przesłały nam swoje opinie, postulujemy rozszerzenie definicji o pracowników obsługi i administracji szkoły; - określenie zamkniętego katalogu praw uczniowskich, w tym wolności od dyskryminacji, w którym proponujemy dodać obok "orientacji seksualnej" także "tożsamość płciową"; - kodyfikacja obowiązków uczniowskich, przy czym postulujemy tu, by zmienić sformułowanie, że uczeń ma "zachowywać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi" zastąpić słowami "zachowywać się w sposób nienaruszający prawa powszechnie obowiązującego, jak również nienaruszający praw i wolności innych osób" lub podobnym określeniem, by uniknąć arbitralnych rozstrzygnięć; - wprowadzenie w ustawie katalogu kar dla uczniów oraz procedur ich wymierzania, proponujemy jednak, by doprecyzować zasady stosowania "innych środków wychowawczych", tak by uniknąć ich arbitralności, a także dopisać w ustawie zasadę domniemania niewinności ucznia aż do wyczerpania środków odwoławczych; - wprowadzenie systemu ochrony praw z rzecznikami praw uczniowskich na szczeblu szkolnym, gminnym, powiatowym, wojewódzkim i krajowym, choć uważamy, że system ten nie powinien być nadmiernie skomplikowany i być może konieczny będzie pilotaż proponowanych rozwiązań, tak by uniknąć chaosu kompetencyjnego; jesteśmy także przekonani, że szkolni rzecznicy powinni otrzymywać odpowiednie wynagrodzenie; - wzmocnienie demokratycznych organów szkoły przez wprowadzenie obowiązku powoływania rad szkół, przy czym ich działanie powinno zostać tak zaprojektowane, by nie osłabiać kompetencji samorządów uczniowskich i nie ograniczać aktywności.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	Równocześnie nasze wątpliwości budzi możliwość wprowadzenia w statucie zakazu wnoszenia do szkoły telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych wyłącznie na podstawie decyzji rady szkoły. Tak poważna ingerencja w prawo własności wymaga zastosowania innego sposobu podejmowania decyzji, na przykład przeprowadzenia szkolnego referendum, po wcześniejszych debatach z udziałem całej szkolnej społeczności i z uwzględnieniem koniecznych wyjątków od tej reguły (np. sytuacja zdrowotna ucznia). Równocześnie polecamy Państwa uwadze raport i stanowisko ekspertów SOS dla Edukacji, w których proponujemy alternatywne rozwiązania: https://sosdlaedukacji.pl/stanowisko-zespolu-eksperckiego-w-sprawie-korzystania-z-telefonow-komorkowych-w-szkolach/	**Odpowiedź w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania** z uwagi na tożsame brzmienie uwagi (referendum).
		Uwaga ogólna	Wyrażamy nadzieję, że wprowadzane zmiany w sposobach ochrony praw uczniowskich będą starannie monitorowane i ewaluowane w kolejnych miesiącach (latach) obowiązywania nowego prawa, z uwzględnieniem głosu społeczności szkolnych, w tym zwłaszcza uczennic i uczniów. Liczymy także na	**Wyjaśnienie**

			gotowość władz oświatowych wprowadzania ewentualnych modyfikacji legislacyjnych, które będą wynikiem ewaluacji. Postulujemy także uruchomienie systemowego wsparcia dla dyrektorów szkół i nauczycieli, rzeczników praw uczniowskich na wszystkich poziomach, a także dla samorządów uczniowskich.	Zgodnie z OSR, wykonanie projektu ustawy będzie ewaluowane poprzez coroczne sprawozdania z działalności składane przez organy rzecznikowskie. Treść tych sprawozdań oczywiście będzie mogła być inspiracją do dalszych zmian w prawie. Zagadnienie tematyki szkoleń dla organów rzecznikowskich jest zbyt szczegółowe, by zamieszczać je na poziomie ustawowym. Organy te będą mogły przechodzić regularne szkolenia.
		Uwaga ogólna	Pozytywnie oceniamy informację zamieszczoną na stronie MEN, iż we wrześniu zostanie przedstawiona zaktualizowana wersja projektu po uwagach ministerstw, związków zawodowych, samorządowców i partnerów społecznych i że przewidziano możliwość zgłaszania dodatkowych uwag przez środowiska uczniowskie, rodzicielskie i nauczycielskie. Zamierzamy organizować debaty młodzieżowe i szkolne w tej sprawie, a wnioski z nich z pewnością prześlemy do ministerstwa.	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za to stanowisko.
8.08.2025	Osoba fizyczna	Uwaga ogólna	Wiem że konsultacje w sprawie superwizji dopiero są w planach ale w roku szkolnym pewnie będę miała inne rzeczy na głowie. Wiem że To będzie mega wyzwanie bo nauczyciele nie lubią być oceniani i my „syndrom eksperta” Bo skoro to my uczymy i jesteśmy specjalistami to wiemy najlepiej. To plus braki specjalistów w tej dziedzinie będzie bardzo dużym problemem. A może zacząć od mniejszych kroków i jeżeli np pedagog mógłby mieć tajemnicę zawodową z rozmowy z uczniami, zna różne szkolne historie to zamiast od razu wprowadzić superwizje to studium przypadku? Ale takie w nowoczesnej odsłonie. Pedagog opisuje anonimowo wybrany przypadek jak najbardziej szczegółowo. Nie musi się skupiać na stylu i poprawnej terminologii lecz opisuje dokładnie ucznia z którym pracował. To trafia do bazy z AI która na bazie nadesłanych przypadków zmienia je lub generuje nowe warianty i takie przykłady są wspólnie na zebraniu czy szkoleniu on linę dla pedagogów w którym uczestniczy jeden ze szkoły omawiane razem ze specjalistą/ terapeutą który losuje przypadki i analizujemy co powinniśmy robić, powiedzieć itp. Dzięki temu minimalizujemy ryzyko rozpoznania ucznia ale również pedagoga który być może popełnił jakiś błąd ij czułbyś się nie komfortowo bo nie jesteśmy przyzwyczajeni do superwizji. A od czegoś zacząć. Żebyśmy Się przestali bać swoich błędów i trudności. Przyszło mi to do głowy potem jak usłyszałam że jest projekt że zdjęcia rentgenowskie będą trafiać po tym jak staną się anonimowe do bazy danych sztucznej inteligencji. Po to aby wspierała diagnostykę i opis. Myślę że współpraca z Ministerstwem Cyfryzacji i obserwacja projektów wdrażanych przez Ministerstwo Zdrowia z wykorzystaniem AI może być inspirująca żeby zmienić system edukacji bo naprawdę to bardzo potrzebne. Mają Państwo wielkie wyczucie chwili chociaż może medialnie jest to niezbyt dobrze	**Wyjaśnienie** Zagadnienie superwizji leży poza zakresem tego projektu. Ewentualne uwagi wobec tego zagadnienia należy składać do potencjalnych przyszłych projektów aktów prawnych, które będą regulowały to zagadnienie. Co do AI, projektodawca we współpracy z innymi resortami analizuje to zjawisko i podejmuje stosowne kroki (śledzić tu należy aktywność przede wszystkim Ministerstwa Cyfryzacji).

			przedstawiane i warto o to też zadbać. Odejście a właściwie obserwacje związane z pracami domowymi i zmiany roli nauczyciela są po prostu nieunikowe ale większość widzi tu jakieś próby zmian ideologicznych. Tymczasem rozwój AI jest tak szybki że niestety rola nauczycieli jako niezastąpionej wyroczni w przekazywaniu wiedzy i kontrolowaniu postępów jest coraz mniejsza (chociaż nie dopuszczamy tego do siebie i większość z nas ma bardzo małą wiedzę na temat rozwoju AI), ale jesteśmy coraz bardziej potrzebni jako obserwatorzy którzy zauważają problemy, wspierają, pomagają wybrać drogę i przywracają do relacji z ludźmi, nie możemy bać się swoich błędów bo to ludzkie i tego też możemy uczyć i razem się wspierać w działaniu a nie tylko wszystkich oceniać. W tym jesteśmy niezastąpieni ale musimy się do tego lepiej przygotować. I liczę że to się uda bo to jeden z lepszych momentów do zmian bo można je powiązać z wykorzystaniem AI.	
10. 08. 2025	Polska Rada Organizacji Młodzieżowych	Jednostki redakcyjne jak w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii	Polska Rada Organizacji Młodzieżowych (PROM), jako Krajowa Rada Młodzieży reprezentująca organizacje młodzieżowe z całej Polski, w pełni popiera wspólne stanowisko Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens, Stowarzyszenia Kogutorium oraz Polskiej Rady Organizacji Młodzieżowych. PROM w szczególności podziela zgłaszane przez te organizacje zastrzeżenia wobec projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw. Wyrażamy przekonanie, że przedstawione w niniejszym piśmie postulaty trafnie identyfikują kluczowe wyzwania obecnego systemu oraz zawierają wartościowe propozycje zmian, przyczyniające się do skuteczniejszej ochrony praw uczniowskich. W związku z powyższym Polska Rada Organizacji Młodzieżowych przyłącza się do poniższych uwag, w pełni je popierając i przyjmując jako własne stanowisko. Fundacja Varia Posnania, Stowarzyszenie Precedens, Stowarzyszenie Kogutorium i Polska Rada Organizacji Młodzieżowych oraz podmioty reprezentowane przez niżej podpisane osoby (dalej: „Fundacja") po zapoznaniu się z treścią projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw (dalej: "projekt"), opublikowanego w Rządowym Centrum Legislacji 8 lipca 2025 roku, numer z wykazu UD222, którego wnioskodawcą jest Minister Edukacji OPINIUJĄ POZYTYWNIE PROJEKT USTAWY	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii
			Jako Fundacja od 3 lat działająca na rzecz praw uczniowskich, zwracając uwagę na mankamenty obecnego brzmienia ustawodawstwa przychylnie zwracamy się w kierunku wszelkich działań mających na celu zmianę dotychczasowego stanu rzeczy, również w celu podkreślenia prouczniowskiego statusu szkoły jako miejsca, w którym to kształtowane są początkowe elementy postaw obywatelskich, mających zaprocentować w życiu publicznym, do czego konieczne jest respektowanie ich praw. Wnioskowany projekt stanowi istotny krok do spełnienia tego celu, poprzez ujednolicenie praw i obowiązków uczniowskich oraz kar w dokumencie rangi ustawowej, co pozwoli na uniknięcie przypadków naruszenia praw uczniowskich, korzystając z przepisów niezgodnych z prawem (dla przykładu, statut Zespołu Szkół Zawodowych nr 6 im. Joachima Lelewela w Poznaniu w dniu 15 lipca 2025 r. w par. 98 zakładał jako karę w ramach „czasowej utraty przywilejów uczniowskich" „po wcześniejszym uzgodnieniu z wychowawcą przepracowanie do 10 godzin na rzecz szkoły bądź środowiska lokalnego"1, co świadczy o skali problemu, który ustawa ta zamierza zlikwidować). W związku z powyższym, opinia odnośnie projektu ustawy jest jednoznacznie pozytywna. Niemniej, jako wnoszący uwagi postulujemy wprowadzenie zmian, które pozwolą w opinii Fundacji lepiej realizować cel w postaci poszanowania praw uczniowskich i godności człowieka.	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			Przepis nowelizacji: Art. 1 pkt 1 w art. 4 po pkt 20 dodaje się pkt 20a w brzmieniu: „20a) społeczności szkolnej – należy przez to rozumieć łącznie osoby, o których mowa w pkt 18, 19 i 20;"; Proponowane działanie: 1. Proponuje się zmienić jednostkę redakcyjną z pkt 20a na pkt 20b; 2. Proponuje się usunąć słowo „i", zastępując go przecinkiem oraz dodać po słowie „20" sformułowanie „i 20a"; 3. Proponuje się dodać pkt 20a w brzmieniu: „20a) pracownikach szkoły – należy przez to rozumieć pracowników obsługi oraz administracji szkoły;"'. Uzasadnienie: Powyższa poprawka ma charakter głównie symboliczny i wskazujący na solidarystyczne rozumienie społeczności szkolnej jako wszystkich osób zaangażowanych w jej działanie, podkreślając przy tym częstokroć pomijany wpływ pracowników administracji czy też obsługi na sprawne funkcjonowanie szkoły, a jednocześnie ma stanowić furtkę dla uwzględniania pracowników w procesach decyzyjnych w ich zakładzie pracy, również innych niż tylko w ramach obowiązków związanych bezpośrednio z ich obszarem działania. Stąd też wprowadzenie powyższych działań uznajemy za wskazane.	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42a ust. 2 pkt 2) Uczniowi w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, przysługuje wolność: […] od dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, wygląd, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, pochodzenie etniczne, wyznanie albo jego brak i orientację seksualną; Proponowane działanie: 1. Proponuje się usunąć słowo „i" przed sformułowaniem „orientację seksualną", zastępując go przecinkiem; 2. Proponuje się dodać na końcu sformułowanie „i tożsamość płciową". Uzasadnienie: Wg badań przeprowadzonych przez Fundację Varia Posnania w 2023 roku, 52 procent spośród ankietowanych którzy dokonali coming outu (procesu ujawniania swojej orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej) doświadczyło dyskryminacji ze względu na orientację seksualną i/lub tożsamość płciową, którego oznaką były bagatelizowanie problemu niecispłciowości bądź też nieumiejętność odpowiedniego zachowania i działania w stosunku do osób niecispłciowych, np. poprzez nierespektowanie wybranych zaimków czy też korzystania z martwego imienia, tzw. deadname tychże2. Pominięcie tego aspektu w ramach wolności uczniowskich stanowi pominięcie istotnego, jak już wykazano powyżej, problemu. Umieszczenie kryterium braku dyskryminacji ze względu na tożsamość płciową do katalogu wolności uczniowskich stanowić będzie wskazanie zamiaru ustawodawcy w postaci istotnego wzmocnienia statusu osób niecispłciowych w ramach ochrony ich praw, co będzie miało szczególne znaczenie w	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			kontekście funkcjonowania szkół w regionach, w których to idee równości praw osób niecispłciowych nie są przestrzegane.	
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42b ust. 1 pkt 3) Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] zachowywać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi podczas zajęć organizowanych na terenie tej szkoły lub placówki i poza nim, przerw w zajęciach, uroczystości, imprez oraz wyjść grupowych i wycieczek; Proponowane działanie: 1. Proponuje się zmienić treść sformułowania "zachowywać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi" w taki sposób by przyjęła ona brzmienie: "zachowywać się w sposób nienaruszający prawa powszechnie obowiązującego, jak również nienaruszający praw i wolności innych osób". Uzasadnienie: Koncept norm społecznych (rozumiany jako zbiór norm zawierający w sobie bliżej nie skodyfikowany zbiór zasad współżycia społecznego oraz norm etycznych, moralnych, obyczajowych itp.), z racji braku kodyfikacji tychże, stanowić może furtkę do naruszania praw uczniowskich, w szczególności wolności wyrażania opinii na podstawie bliżej niezidentyfikowanych zasad, których to natura nie powinna stanowić kryterium w ocenie respektowania obowiązków przez osoby uczące się. Z tego powodu postulowane przez Fundację jest również usunięcie odniesień do respektowania zasad współżycia społecznego oraz norm etycznych z definicji oceny zachowania, określonej w art. 44b ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U.2025, poz. 622). Pozostawienie regulacji w powyższym brzmieniu pozwalałoby na karanie (bądź też nie) osób uczących się za kwestie podlegające kryterium moralnym i etycznym w zależności od miejscowości w której uczy się dana osoba, co stanowi w istocie rzeczy możliwość obejścia prawa na podstawie uznaniowo rozumianych zasad. Wobec powyższego za konieczne uznajemy nie tylko derogowanie tego fragmentu z projektu ustawy, ale również dążenie do usunięcia aspektu norm społecznych rozumianych inaczej jako skodyfikowanych norm prawnych, jako kryterium respektowania obowiązków ucznia i obywatela ze wszystkich norm prawnych.	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42b ust. 1 pkt 4) Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, a w przypadku, o którym mowa w art. 100, nosić na terenie szkoły lub placówki jednolity strój; noszenie stroju nawołującego do nienawiści, dyskryminującego, sprzecznego z przepisami prawa lub stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa innych osób przebywających w szkole lub placówce lub samego ucznia jest niedozwolone; Proponowane działanie: 1. Proponuje się usunąć sformułowanie „ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, a". Uzasadnienie: Argumentacja odnośnie powyższej treści jest tożsama z argumentacją zawartą odnośnie	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			przepisu określonego w pkt 3 niniejszego pisma.	
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42b ust. 1 pkt 5) Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] przestrzegać określonych w statucie tej szkoły lub placówki zasad regulujących strój i wygląd podczas zajęć edukacyjnych wychowania fizycznego oraz zajęć edukacyjnych odbywających się w warsztatach, laboratoriach i pracowniach szkolnych, zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz koniecznością zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia, wychowania i opieki Proponowane działanie: 1. Proponuje się zastąpić sformułowanie “strój i wygląd” stwierdzeniem “wygląd, w tym strój” (propozycja Stowarzyszenia Precedens); 2. Proponuje się zastąpić stwierdzenie “zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi” stwierdzeniem “związanych z”. Uzasadnienie: Opiniujący proponują zmianę na „wygląd, w szczególności strój”, ponieważ poza tym, że określenie to jest bardziej precyzyjne, stanowić będzie też pewną wskazówkę interpretacyjną dla szkół. W jasny sposób będzie wskazywać, że pojęcia „strój” i „wygląd” nie są tożsame oraz że „strój” jest węższą kategorią pojęciową niż „wygląd”. Mając na uwadze dotychczasowe problemy ze stosowaniem ustawy – Prawo oświatowe w zakresie regulowania ubioru ucznia, takie rozwiązanie jawi się jako potrzebne, szczególnie w kontekście wcześniejszych propozycji zmian, gdzie sugerowano generalną zmianę z „ubierania się” na „strój”. W ten sposób powstałyby dwie kategorie pojęciowe, a sam ustawodawca wskazałby, jaki jest ich wzajemny stosunek, co może zniwelować liczbę naruszeń praw ucznia. Argumentacja odnośnie treści związanej z zachowaniem kryterium norm społecznych jest tożsama z argumentacją zawartą odnośnie przepisu określonego w pkt 3 niniejszego pisma	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42b ust. 1 pkt 6) Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] przestrzegać warunków wnoszenia na	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii
			teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki albo zakazu wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych lub korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki, określonych w statucie tej szkoły lub placówki; Proponowane działanie (rekomendowane, zaproponowane przez Stowarzyszenie Precedens): 1. usunąć sformułowanie “albo zakazu wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych lub korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki,”;	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			Uzasadnienie Opiniujący są zdecydowanie przeciwni ustanowieniu dodatkowego zakazu w katalogu obowiązków uczniowskich. W tym celu przytaczają następujące argumenty: 1. proponowana regulacja jawi się jako nieuzasadniona i zbyt daleko idąca. Choć nie sposób zaprzeczyć, że problem nadmiernego korzystania z urządzeń mobilnych przez dzieci i młodzież jest realny, to jednak regulacje prawne powinny odpowiadać rzeczywistym zjawiskom społecznym w sposób proporcjonalny i adekwatny do zróżnicowanych potrzeb uczniów. Z obszernego raportu z marca 2025 roku Internet dzieci. Raport z monitoringu obecności dzieci i młodzieży w internecie wynika jasno, że dynamika korzystania z telefonów komórkowych różni się istotnie w zależności od wieku uczniów: „Po porannym skorzystaniu z telefonu liczba dzieci poniżej 13. roku życia sięgających po smartfona wyraźnie spada w czasie szkolnym, by ponownie wzrosnąć koło południa. […] Wśród starszych użytkowników (13–18 lat) nie obserwujemy już tego szkolnego „spadku" – pokazuje to, że telefon mają oni pod ręką także w czasie pobytu w szkole". Niniejsza regulacja jednak nie dostrzega różnic, lecz wprowadza ogólny zakaz, którego adresatem mają być wszyscy uczniowie, niezależnie od ich wieku, etapu edukacji, indywidualnych potrzeb. 2. brakuje przekonujących argumentów na to, że ustawowe ograniczenie wnoszenia urządzeń elektronicznych na teren szkoły przyniesie długofalowe, pozytywne efekty wychowawcze. Przeciwnie – sztywne zakazy mogą wzbudzać opór, prowadzić do konfliktów i utrudniać kształtowanie dojrzałych postaw odpowiedzialności cyfrowej. Zamiast rozwijać kompetencje uczniów w zakresie świadomego korzystania z technologii szkoła staje się instytucją represyjną, odcinającą od narzędzi, które – jeśli odpowiednio wykorzystywane – mogą wspierać proces edukacyjny i rozwój osobisty. 3. nie sposób również pominąć istotnych problemów praktycznych, jakie wiązałyby się ze stosowaniem analizowanego przepisu. Jeśli przyjąć literalne rozumienie sformułowania „inne urządzenia elektroniczne", należałoby uznać, że zakaz może obejmować nie tylko telefony komórkowe, lecz także elektroniczne zegarki, opaski sportowe, kalkulatory, a nawet niektóre przyrządy medyczne, co mogłoby prowadzić do sytuacji absurdalnych. 4. powstaje również pytanie, co przykładowo miałby zrobić uczeń dojeżdżający samodzielnie do szkoły, który potrzebuje telefonu na przykład do kontaktu z rodzicem po zajęciach albo do sprawdzenia rozkładu jazdy. W przypadku ustanowienia takiego zakazu spodziewać się można, że uczniowie mogą być zmuszeni do pozostawiania telefonów w domu, o ile statut nie określi bardziej przystępnych warunków realizowania wskazanego obowiązku. Spowoduje to duże trudności praktyczne dla uczniów. Wprowadzenie przedmiotowego ograniczenia może w praktyce doprowadzić do nieuzasadnionego szerszego ograniczenia prawa własności, niż wynika to z literalnego brzmienia przepisu, rozciągnięcia ograniczenia władztwa nad rzeczą również na czas, kiedy uczeń nie przebywa w szkole, ze względu na fakt, że na przykład będzie on zmuszony zostawić telefon w domu. 5. proponowany zakaz będzie również w praktyce trudny do wyegzekwowania – wielu uczniów będzie zapewne próbowało go obchodzić, na przykład korzystając z telefonów w łazienkach lub innych miejscach poza kontrolą nauczycieli, powołując się na zostawienie telefonu w domu, co	

			może prowadzić do jeszcze większego konfliktu z normami prawa i pogorszenia atmosfery w szkole. Zamiast wspierać wychowanie do odpowiedzialnego korzystania z technologii przepisy takie tworzą pozory dyscypliny bez realnej gwarancji ich skuteczności. Proponowane działanie (alternatywne, zaproponowane przez Fundację Varia Posnania): 1. Proponuje się po cytowanym przepisie dodać pkt 6a, 6b i 6c o następującej treści: 6a) Zakaz wnoszenia na teren szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki, o którym mowa w pkt 6 następuje w drodze referendum szkolnego, z prawem głosu dla wszystkich członków społeczności szkolnej, o której mowa w art. 4 pkt 20b, wg trybu i warunków określonych w uchwale Rady Szkoły. Wynik referendum jest wiążący, jeśli weźmie w nim udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania, zaś propozycja będąca przedmiotem referendum uzyska więcej niż połowę głosów za; 6b) Do zniesienia zakazu wnoszenia na teren szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych stosuje się odpowiednio przepisy pkt 6a. 6c) Zakaz wnoszenia na teren szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki, o którym mowa w pkt 6 nie dotyczy urządzeń elektronicznych, które służą w całości bądź części monitoringowi stanu zdrowia ucznia bądź też utrzymaniu ucznia w odpowiedniej kondycji psychofizycznej. Uzasadnienie: W opinii Fundacji zakaz korzystania z telefonu komórkowego czy też innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły jako istotna ingerencja w prawa i wolności uczniowskie, a jednocześnie element walki ze złymi nawykami oraz uzależnieniem od urządzeń elektronicznych nie powinien podlegać tylko i wyłącznie władztwu rady szkoły, a winno być decyzją podjętą przez ogół społeczności szkolnej. Fundacja uznaje jednocześnie, że forma demokracji bezpośredniej w ramach szkoły stanowić będzie wzorowy przykład budowania społeczeństwa obywatelskiego na gruncie szkolnym, co wpłynąć może na zainteresowanie tematyką budowy społeczeństwa obywatelskiego przez osoby uczące się. Fundacja postuluje zatem wprowadzenie mechanizmu tzw. referendum szkolnego w ramach którego do wprowadzenia podobnego zakazu konieczne byłoby uzyskanie większości bezwzględnej w głosowaniu powszechnym, w którym udział wzięła cała społeczność szkolna, włączając w to rodziców, grono pedagogiczne, pracowników szkoły i osoby uczące się. Tryb przeprowadzania takiego referendum proponuje się zawrzeć w uchwale rady szkoły. Co ważne, w obecnym brzmieniu zakaz wnoszenia telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych może wywołać sytuację, gdy na gruncie legislacyjnym wnoszenie urządzeń elektronicznych mających na celu np. monitorowanie bądź też utrzymanie stanu zdrowia (np. pompa insulinowa) będzie zakazane, co stanowi rażące odchylenie od intencji ustawodawcy, co koniecznie należy doprecyzować w sytuacji utrzymania zakazu wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły.	

			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42b ust. 1 pkt 7) Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] zachowywać się wobec członków społeczności szkolnej i innych osób przebywających w szkole lub placówce zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz z szacunkiem i poszanowaniem ich godności osobistej; Proponowane działanie: 1. Proponuje się zastąpić powyższy przepis w taki sposób, aby jego ostateczne brzmienie było następujące: 7) zachowywać się wobec członków społeczności szkolnej i innych osób przebywających w szkole lub placówce w sposób nienaruszający prawa powszechnie obowiązującego, jak również nienaruszający praw i wolności innych osób; Uzasadnienie: Argumentacja odnośnie zachowania zgodnego z normami społecznymi jest zbieżna z propozycjami zawartymi w art. 42b ust. 1 pkt 3 (patrz punkt 3 powyższego pisma). Odnośnie części dotyczącej szacunku oraz poszanowania ich godności osobistej, Fundacja uznaje za słuszne powiązanie aspektu godności osobistej z innymi dokumentami o charakterze konstytucyjnym, gdzie kwestia ta jest odpowiednio i wyczerpująco unormowana, toteż odwołanie się do niej w formie odwołania do praw i wolności innych osób jest bardziej intuicyjne i nie tworzy potencjalnego pola do rozbieżności w rozumieniu godności osobistej.	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42c ust. 1, 2, 5 i 17), art. 10 pkt 1 [brzmienie art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228)] 1. W ramach procesu wychowawczego i bieżącej pracy z uczniem szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa, szkoła artystyczna lub placówka, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, może stosować środki odziaływania wychowawczego, służące kształtowaniu postaw i zachowania uczniów zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, w szczególności: uwagi ustne, pisemne informacje o zachowaniu, przeproszenie pokrzywdzonego, przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie określonych prac porządkowych na rzecz szkoły lub placówki. 2. Gdy środki, o których mowa w ust. 1, okażą się niewystarczające do osiągnięcia celu wychowawczego, uczeń podlega odpowiedzialności za naruszenie przepisów obowiązujących w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, w tym za niewypełnianie obowiązków, o których mowa w art. 42b. 5. Postępowanie w sprawie wymierzenia uczniowi kary wszczyna dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, z własnej inicjatywy lub na wniosek innego członka społeczności szkolnej, jeżeli popełnienie zarzuconego naruszenia jest prawdopodobne, chyba że wystarczające będzie zastosowanie środków, o których mowa w ust. 1. 17. Przepisów ust. 1–16 nie stosuje się do dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, a także w przypadku zastosowania wobec ucznia środka, o którym mowa w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228). Art. 10 (treści nowelizacji ustawy - przyp. red.). W ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228) wprowadza się następujące zmiany: 1) w art. 4 ust. 4 otrzymuje brzmienie: „4. W przypadku gdy nieletni wykazuje przejawy demoralizacji lub dopuścił się czynu karalnego na terenie szkoły lub w związku z realizacją obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, dyrektor tej szkoły może, za zgodą rodziców albo opiekuna nieletniego oraz nieletniego, zastosować, jeżeli jest to wystarczające, środek oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia, ostrzeżenia ustnego albo ostrzeżenia na piśmie, przeproszenia pokrzywdzonego, przywrócenia stanu poprzedniego lub wykonania określonych prac porządkowych na rzecz szkoły. Zastosowanie środka oddziaływania wychowawczego wyłącza zastosowania kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, z późn. zm.)). Przepisu nie stosuje się w przypadku, gdy nieletni dopuścił się czynu zabronionego wyczerpującego znamiona przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego.” Proponowane działanie: 1. Usunąć treść ust. 1; 2. Z treści ust. 2 usunąć fragment „Gdy środki, o których mowa w ust. 1, okażą się niewystarczające do osiągnięcia celu wychowawczego,” oraz “obowiązujących w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8,”; 3. W treści ust. 5 słowo „ust. 1” zastąpić stwierdzeniem „art. 4 ust. 4 Ustawy z dnia 9 czerwca 2022 roku o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich”; 4. W treści ust. 17 usunąć fragment „, a także w przypadku zastosowania wobec ucznia środka, o którym mowa w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228)”; 5. Zachować dotychczasową treść art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. 2024, poz. 978 i 1228). Uzasadnienie: Powyższy przepis stanowi podstawę dla stosowania środków oddziaływania wychowawczego, który to katalog środków jest otwarty, co może sankcjonować stosowanie wobec ucznia środków uznanych przez osobę upoważnioną za odpowiednie, a które to środki mogą naruszać prawa i wolności obywatelskie (w szczególności wolność wyboru i wykonywania pracy, o której mowa w art. 65 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). W istocie rzeczy przepis ten stanowi powielenie obecnego brzmienia art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U.2022 poz. 1700 z późn. zm., dalej: „ustawa”), który to zezwala dyrektorowi na zastosowanie środków oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia, ostrzeżenia ustnego albo ostrzeżenia na piśmie, przeproszenia pokrzywdzonego, przywrócenia stanu poprzedniego lub wykonania określonych prac porządkowych na rzecz szkoły, z tym zastrzeżeniem, iż przepis określony w projekcie zezwala na skorzystanie ze	

			środków oddziaływania wychowawczego również w sytuacjach nieokreślonych w art. 4 ust. 4 ustawy (tj. wykazywanie przejawów demoralizacji lub dopuszczenie się czynu karanego na terenie szkoły lub w związku z realizacją obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki) oraz, za sprawą otwartego katalogu środków oddziaływania wychowawczego, sankcjonuje potencjalne naruszanie przez szkołę praw osób uczących się poprzez np. kary naruszające godność osobistą. W istocie rzeczy, ustawa w momencie procesu legislacyjnego stanowiła również przedmiot krytyki przez organizacje zajmujące się prawami ucznia ze względu na przekazanie dyrektorom szkół uprawnień quasi-sądowniczych, zaś projekt poszerza grono osób uprawnionych do niemal każdej osoby upoważnionej przez dyrektora. Dodatkowo, należy wspomnieć iż w przeciwieństwie do brzmienia ustawy, projekt nie zakłada zgody rodziców albo opiekuna nieletniego oraz nieletniego jako koniecznego do zastosowania środków oddziaływania wychowawczego. Co ważne, przepis ust. 17 jak również art. 10 pkt 1 projektu zmieniający brzmienie art. 4 ust. 4 ustawy zakłada wyłączenie jednoczesnego stosowania środków oddziaływania wychowawczego oraz kar określonych w statucie szkoły. Wobec braku uchylenia brzmienia ustawy de facto utworzone są 2 stany kiedy to zastosować można środki oddziaływania wychowawczego: • „w ramach procesu wychowawczego", które to środki mogą być dowolne, ich stosowanie nie musi być poprzedzone zgodą ucznia ani rodzica, zaś ich zastosowanie nie wiąże się z dokonaniem czynu karanego w rozumieniu art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy, bądź też nie stanowi czynu demoralizacji; • w sytuacji stwierdzenia czynu demoralizacji, jak również dokonania czynu karalnego w związku z realizacją obowiązku szkolnego bądź obowiązku nauki, jak również w sytuacji popełnienia powyższych czynów na terenie szkoły, który to katalog środków jest zamknięty, zaś ich stosowanie musi być poprzedzone zgodą ucznia i rodzica. Powyższy przepis projektu więc zakłada rygory stosowania kar gorsze niż w ustawie (i to w szerszym katalogu „procesu wychowawczego"), stąd też za konieczne uznać należy jego derogację i przywrócenie stanu poprzedniego w zakresie środków oddziaływania wychowawczego. Dodatkowo, stwierdzenie zawarte w art. 42c ust. 2 proponowanego brzmienia ustawy sugerować może sankcję ucznia z tytułu nieprzestrzegania bliżej nieokreślonych "przepisów obowiązujących w szkole lub placówce", co z kolei sugerować może istnienie źródła obowiązków ucznia wynikających z aktów prawa innych niż ustawa, co z kolei stoi w sprzeczności z intencją skodyfikowania obowiązków ucznia w jednym akcie, właściwym dla wszystkich szkół i placówek znajdujących się w jurysdykcji niniejszego prawa. Z tego też powodu derogacja fragmentu wskazanego w proponowanym działaniu Fundacja uważa za konieczne.	
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42c ust. 6) Wymierzenie kary przez dyrektora szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, poprzedza wysłuchanie wyjaśnień ucznia i świadków – jeżeli są, a w przypadku zagrożenia wymierzeniem kary, o której mowa w ust. 3 pkt 4 lub 5 – także uzyskanie zgody rady pedagogicznej i zasięgnięcie opinii rady	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na

			szkoły. W postępowaniu w sprawie wymierzenia kary uczniowi niepełnoletniemu mają prawo uczestniczyć także jego rodzice. W przypadku gdy świadkiem jest uczeń niepełnoletni, rodzice tego ucznia mają prawo udziału w jego wysłuchaniu. Proponowane działanie: 1. Zmienić treść sformułowania "rady szkoły" na "samorządu uczniowskiego". Uzasadnienie Rada szkoły jako organ jedynie przedstawicielski społeczności szkolnej (z wyłączeniem pracowników szkoły), a nie reprezentujący ogół uczniów w opinii Fundacji nie stanowi odpowiedniej reprezentacji uczniów szkoły w zakresie dotyczącym członka społeczności uczniowskiej, zaś proponowana treść ustawy zmniejsza ważność społeczności uczniowskiej właśnie poprzez przeniesienie kompetencji konsultatywnej w zakresie opiniowania decyzji o skreśleniu z listy uczniów z samorządu uczniowskiego do rady szkoły, która to ze swojej natury będzie organem tylko w części odzwierciedlającym wolę uczniów. Fundacja rekomenduje więc utrzymanie tej kompetencji w ramach samorządu uczniowskiego, zgodnie z obecnym brzmieniem ustawy.	przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42c ust. 9 - propozycja Stowarzyszenia Precedens) Art. 42c. „6. Wymierzenie kary przez dyrektora szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, poprzedza wysłuchanie wyjaśnień ucznia i świadków – jeżeli są, a w przypadku zagrożenia wymierzeniem kary, o której mowa w ust. 3 pkt 4 lub 5 – także uzyskanie zgody rady pedagogicznej i zasięgnięcie opinii rady szkoły. W postępowaniu w sprawie wymierzenia kary uczniowi niepełnoletniemu mają prawo uczestniczyć także jego rodzice. W przypadku gdy świadkiem jest uczeń niepełnoletni, rodzice tego ucznia mają prawo udziału w jego wysłuchaniu." [zgodnie z projektem] Art. 82. „1. Rady szkoły lub placówki nie powołuje się w szkołach i placówkach, w których ze względu na specyfikę organizacji pracy i zadania nie ma możliwości wyłonienia stałej reprezentacji rodziców lub uczniów, o której mowa w art. 81 ust. 1 pkt 2 i 3." [w wersji obowiązującej] Proponowane działanie: 1. w przepisie art. 42c ust. 6 zastąpić wyrazy „rady szkoły" wyrazami „samorządu uczniowskiego"; 2. zmienić art. 82 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe poprzez zmianę wyrazów „stałej reprezentacji rodziców lub uczniów, o której mowa w art. 81 ust. 1 pkt 2 i 3" na „rady rodziców lub samorządu uczniowskiego". Uzasadnienie Wymierzenie kar najsurowszych – wystąpienia z wnioskiem o przeniesienie do innej szkoły albo skreślenie z listy uczniów – ma według projektu poprzedzać uzyskanie zgody rady pedagogicznej oraz opinii rady szkoły. Przypomnieć w tym miejscu trzeba, że de lege lata skreślenie z listy uczniów następuje na podstawie uchwały rady pedagogicznej po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego (art. 68 ust. 2 zd. 2 ustawy – Prawo oświatowe). W projektowanej regulacji opinię samorządu uczniowskiego (a więc de facto jego organu) ma zastąpić opinia rady szkoły. Samorząd uczniowski tworzy ogół uczniów (art. 85 ust. 2 ustawy –	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			Prawo oświatowe), w radzie szkoły zaś reprezentacja uczniów wynosi 1/3 tego gremium (zob. art. 81 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe). Pozostałe 2/3 tworzą nauczyciele oraz rodzice. Obecne rozwiązanie w przypadku chęci skreślenia ucznia z listy uczniów jest zrozumiałe – rada pedagogiczna (nauczyciele) udziela zgody, samorząd uczniowski (uczniowie) zaś wyraża swą opinię. Pozwala to dyrektorowi wyważyć wszystkie argumenty za i przeciw tak drastycznemu rozwiązaniu jak skreślenie z listy uczniów i podjąć prawidłową decyzję poprzedzoną wszechstronną analizą. Zmiana polegająca na oddaniu kompetencji doradczej radzie szkoły kosztem samorządu uczniowskiego może prowadzić do pozbawienia faktycznej możliwości wyrażenia opinii przez uczniów w sprawie dotyczącej przecież ucznia, skoro przedstawiciele uczniów (1/3 rady szkoły) mogą z łatwością zostać przegłosowani. Dostrzec należy, że wtedy de facto to nauczyciele wyrażą zgodę na zastosowanie kary skreślenia z listy uczniów (lub wystąpienia z wnioskiem o przeniesienie do innej szkoły) w ramach uchwały rady pedagogicznej, a jednocześnie mogą pozytywnie ją zaopiniować przy zgodzie rodziców i przy pominięciu przeciwnego zdania przedstawicieli uczniów, którzy wówczas stanowią mniejszość. Stanowi to iluzję wyrażenia opinii przez uczniów w sprawie ich dotyczącej, co zdaje się kłócić z celem ustawy i postulowanym przez projektodawcę wzmocnieniem roli uczniów w podejmowaniu decyzji dotyczących szkoły (tak projektodawca w uzasadnieniu do projektu ustawy na s. 30). Skoro przedstawiciele gremium, które już wcześniej wyraziło zgodę na zastosowanie kary, są przekonani o jej zasadności, to trudno oczekiwać, że będą oni inaczej głosować przy opiniowaniu jej przez radę szkoły. Należy dostrzec także, że choć powołanie rady szkoły będzie co do zasady obligatoryjne, to jednak nie zawsze możliwe będzie jej powołanie, a przez to organ ten nie zostanie powołany (art. 82 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe). W takiej sytuacji jej zadania przejmuje rada pedagogiczna (art. 82 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe). Wyrażenie zgody i opiniowanie w sprawie wymierzenia wymienionych dwóch kar przez ten sam organ byłoby absurdalne, więc zastosowanie którejś z tych kar byłoby poprzedzone właściwie tylko uzyskaniem zgody rady pedagogicznej. Opiniujący zdają sobie sprawę, że taki układ sytuacyjny byłby wyjątkowy i niezmiernie rzadko spotykany, jednak nie niemożliwy. Oczywiście, podobna sytuacja może mieć miejsce w stosunku do samorządu uczniowskiego (art. 85 ust. 8 ustawy – Prawo oświatowe), jednakże brak utworzenia samorządu uniemożliwia utworzenie rady szkoły, brak utworzenia rady szkoły (na przykład ze względu na brak wyłonienia rady rodziców na podstawie art. 83 ust. 6 ustawy – Prawo oświatowe) zaś przekreśla wówczas możliwość wyrażenia opinii przez uczniów (choćby nawet powołano samorząd). W kontekście drugiej proponowanej zmiany warto przytoczyć stanowisko wyrażone w piśmiennictwie, iż „art. 82 ust. 1 bardzo ogólnie stanowi, że rady szkoły (placówki) nie tworzy się, jeżeli nie jest możliwe wyłonienie »stałej reprezentacji« rodziców lub uczniów, przez co – jak się wydaje – należy rozumieć odpowiednio radę rodziców lub samorząd uczniowski. Przyczyny, dla których ustawodawca operuje odmiennymi pojęciami, trudno zrozumieć. W istocie celem ustawodawcy było wyrażenie myśli, iż rady szkoły (placówki) nie tworzy się w szkołach i placówkach wymienionych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art.	

			83 ust. 6 lub art. 85 ust. 8. Użycie spójnika »lub« w art. 82 ust. 1 oznacza, że wystarczające do zastosowania tego przepisu jest już to, aby w szkole (placówce) nie było możliwe powołanie »stałej reprezentacji« którejkolwiek z dwóch grup: albo »reprezentacji« (rady) rodziców, albo »reprezentacji« (samorządu) uczniów. Tym bardziej stosuje się go do szkół (placówek), w których nie powołuje się, zgodnie ze stosownymi przepisami wykonawczymi, jednego ani drugiego ciała przedstawicielskiego". Postulować de lege ferenda należałoby więc dokonanie stosownej zmiany w art. 82 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe poprzez ujednolicenie pojęć. Brak jest racjonalności w stosowaniu przez ustawodawcę zwrotu „stała reprezentacja rodziców lub uczniów", oznaczającego to samo, co rada rodziców lub samorząd uczniowski. Opiniujący przychylają się więc do wyrażonego przez M. Pilicha stanowiska i podkreślają konieczność zmiany tego przepisu. Opiniujący zdają sobie sprawę, iż zamiarem projektodawcy jest wzmocnienie pozycji prawnej rady szkoły, co jest postulowane w piśmiennictwie (s. 30 uzasadnienia do projektu). Według projektodawcy taka zmiana zwiększy sprawczość tego gremium przede wszystkim w odniesieniu do grupy uczniowskiej. Ze stanowiskiem tym można jednak polemizować, właściwym miejscem, gdzie grupa uczniowska może realizować swą samorządność, jest bowiem samorząd uczniowski. Rzeczywistym wzmocnieniem realnej sprawczości grupy uczniów jest nie – jak proponuje projektodawca – absolutne wzmacnianie pozycji rady szkoły, lecz wzmocnienie kompetencji i roli samorządu uczniowskiego. Realizacja postulatów piśmiennictwa (o których mowa na s. 30 uzasadnienia) nie może być bezwzględna i niebacząca na skutki. Wzmacnianie pozycji samorządu uczniowskiego – jako organu odrębnego i niezależnego od innych – zwiększa bowiem szkolną samorządność, o której pisze projektodawca. Trudno zaś uznać, że cel ten realizowany jest na takim samym poziomie poprzez przyznanie kompetencji radzie szkoły, w której reprezentacja uczniów może z łatwością zostać przegłosowana przez reprezentację nauczycieli i rodziców. Mając to na względzie, uznać trzeba, że proponowana zmiana w zakresie konieczności uzyskania opinii rady szkoły, a nie – jak obecnie – samorządu uczniowskiego, osłabia pozycję uczniów i ich zdania, co jest sprzeczne z celem, jaki stawia sobie projektodawca. Ponadto krytycznie należy ocenić występującą aktualnie w art. 82 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe niespójność terminologiczną i postulować należy jej jak najszybsze wyeliminowanie (taka zmiana ma charakter redakcyjny, a nie merytoryczny, zatem nie powinna stanowić dużego problemu).	
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42c ust. 8 - propozycja Stowarzyszenia Precedens) Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, dokonuje swobodnej oceny dowodów zebranych w postępowaniu, o którym mowa w ust. 5, opierając się na logice i doświadczeniu życiowym. Proponowane działanie: 1. Proponuje się zastąpić wyraz „logice" wyrazami „zasadach prawidłowego rozumowania oraz wskazaniach wiedzy" Uzasadnienie	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			Wskazany przepis odnosi się do postępowania w sprawie wymierzenia uczniowi kary i wyraża zasadę swobodnej oceny dowodów (znanej choćby z postępowania karnego). Z szeroko pojętego postępowania karnego (oraz oczywiście rozwiązań konstytucyjnych) projektodawca czerpie także przepisy odnoszące się do domniemania niewinności, prawa do obrony czy rozstrzygania niedających się usunąć wątpliwości na korzyść obwinionego. Jest to zasadne, ponieważ postępowanie w sprawie wymierzenia kary szkolnej czy postępowanie dyscyplinarne wykazują bliskie związki z postępowaniem karnym (będącym swoistą podstawą i bazą do postępowań pochodnych). Z tego względu warto, by ustawodawca zachował spójność terminologiczną. Przepisom postępowania karnego nie jest znana ocena dowodów według „logiki". Kodeks postępowania karnego rozbija ten element na dwa, a to na zasady prawidłowego rozumowania oraz wskazania wiedzy – art. 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 46 z późn. zm., dalej jako „k.p.k."). Te elementy wraz z doświadczeniem życiowym tworzą triadę, według której ocenia się zebrany materiał dowodowy, stanowiąc zatem trzy warunki prowadzące do prawidłowych ustaleń faktycznych. Posłużenie się pojęciem „logika" może być bardziej intuicyjne, lecz nie jest tak precyzyjne jak rozwiązania przyjęte w k.p.k.	
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42c ust. 9) Uczeń jest uważany za niewinnego naruszenia przepisów, o których mowa w ust. 2, aż do momentu, gdy jego wina nie zostanie udowodniona. Proponowane działanie: 1. Na końcu zdania proponuje się dopisać sformułowanie "jak również uprawomocnienia kary". Uzasadnienie Proponowane brzmienie przepisu jako przeniesienie brzmienia art. 42 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej na grunt kar stosowanych w szkole, zawiera niedoprecyzowanie, które może spowodować uznanie za winnego ucznia w sytuacji, gdy wina została udowodniona, zaś uczeń odwołał się od kary. Dlatego kryterium prawomocności, tj. wyczerpania środków odwoławczych bądź też upływu terminu na skorzystanie z nich Fundacja uznaje za konieczne w celu podkreślenia istoty domniemania niewinności.	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42e ust. 1 pkt 13) Krajowy Rzecznik może […] żądać uchylenia statutu szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, albo niektórych jego postanowień w trybie art. 114; Proponowane działanie: 1. Po powyższym przepisie dodać sformułowanie „, żądanie to w zakresie naruszania praw i wolności uczniowskich jest dla organu nadzoru pedagogicznego wiążące. Krajowy rzecznik może ponadto żądać wstrzymania wykonania postanowień statutu dyrektorowi szkoły w trybie art. 71 ust. 1 w sytuacji naruszania przez nie praw i wolności uczniowskich". Uzasadnienie Kompetencje Krajowego Rzecznika nie będą na tyle merytoryczne, by mógł on wypowiadać się w sprawach dotyczących innych aspektów niż prawa i obowiązki uczniowskie, lecz zważając	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			na fakt jednoczesnego doświadczenia takiej osoby w ramach praw uczniowskich, należy uznać taką osobę za kompetentną w zakresie praw ucznia na tyle, by móc wydawać wiążące decyzje w zakresie praw uczniowskich właśnie. Stąd też Fundacja uznaje za konieczne wprowadzenie proponowanego brzmienia przepisu.	
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42n ust. 1 i 7) 1. Wojewódzki Rzecznik jest powoływany przez Krajowego Rzecznika na wniosek kuratora oświaty. 7. Krajowy Rzecznik odwołuje Wojewódzkiego Rzecznika z własnej inicjatywy lub na wniosek kuratora oświaty. Proponowane działanie: 1. Dopisać na końcu zdania w ust. 1 następujące sformułowanie „Przepisy art. 42i ust. 1-4 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem, iż kompetencje ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania wykonuje Krajowy Rzecznik"; 2. Usunąć treść ust. 7. Uzasadnienie: Powyższe rozwiązanie proponowane przez Fundację ma na celu uniknięcie sparaliżowania działalności Krajowego Rzecznika w sytuacji wyboru Wojewódzkich Rzeczników wg klucza politycznego, nie zaś merytorycznego (zaś obecne wymagania od Wojewódzkiego Rzecznika nie zapewniają w odpowiedni sposób ochrony przed potencjalną przemianą instytucji stanowiska z merytorycznego w polityczne, bowiem wymogi te nie odnoszą się do aspektu praw ucznia, a jedynie pedagogiki). Zrównanie trwania długości kadencji oraz warunków odwołania Wojewódzkich Rzeczników oraz Krajowego Rzecznika pozwoli na bardziej komfortową pracę tym pierwszym, co spowoduje brak obaw wynikających ze zmian o charakterze politycznym. Dodatkowo, możliwość odwołania Wojewódzkiego rzecznika wyłącznie przez Krajowego Rzecznika wzmocni jednocześnie autonomię organu, który z natury rzeczy ma stanowić instytucję ombudsmana, którego jakiekolwiek powiązania z organami władzy wykonawczej nie są wskazane. Zauważyć należy, że w przypadku zmiany władzy na poziomie parlamentarnym i rządowym, a w konsekwencji tego na poziomie wojewodów i kuratorów oświaty, możliwym byłoby odwoływanie Wojewódzkich Rzeczników, na podstawie przesłanek politycznych, a nie merytorycznych.	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42n ust. 2) Na stanowisko Wojewódzkiego Rzecznika może zostać powołana osoba, która: 1) spełnia wymagania określone w art. 42h ust. 2 pkt 1–5 oraz 2) jest nauczycielem mianowanym lub dyplomowanym, który ukończył studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, posiadającym: a) ukończone formy doskonalenia w zakresie administracji lub zarządzania lub b) co najmniej dwuletni staż pracy na stanowisku kierowniczym w szkole, placówce lub zakładzie kształcenia nauczycieli, lub c) co najmniej dwuletni staż pracy w urzędzie organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołami i placówkami lub w urzędzie organu prowadzącego szkoły lub placówki na stanowisku związanym z organizacją pracy szkół i placówek, lub 3) jest nauczycielem akademickim posiadającym co najmniej pięcioletni staż pracy w uczelni i ukończone formy doskonalenia w zakresie administracji lub zarządzania.	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			Proponowane działanie: 1. Zrównać wymagania oczekiwane od Wojewódzkiego Rzecznika Praw Uczniowskich z wymaganiami Krajowego Rzecznika (art. 42h ust. 2 proponowanego brzmienia ustawy). Uzasadnienie: Z listy kompetencji wynika, iż uprawnienia zarówno Wojewódzkiego jak i Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich są równie szerokie w zakresie działalności interwencyjnej w szkołach, jak również są one szersze po stronie Krajowego Rzecznika o kompetencje wynikające z działań u organów konstytucyjnych (np. przekładanie projektów aktów prawnych ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania, występowanie z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej itd.), toteż zróżnicowanie oczekiwań w taki sposób, że Wojewódzcy Rzecznicy muszą mieć status nauczyciela akademickiego bądź też mianowanego, nie znajduje uzasadnienia.	
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42p ust. 5 i 6) 5. Gminny Rzecznik jest powoływany i odwoływany przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Wymagania na stanowisko Gminnego Rzecznika określa uchwała rady gminy. 6. Powiatowy Rzecznik jest powoływany i odwoływany przez zarząd powiatu. Wymagania na stanowisko Powiatowego Rzecznika określa uchwała rady powiatu. Proponowane działanie: 1. W treści ust. 5 usunąć zdanie drugie i zastąpić go stwierdzeniem „przepisy art. 42h ust. 2 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem, iż wymagane jest co najmniej dwuletnie doświadczenie w działalności edukacyjnej"; 2. W treści ust. 5 dodać stwierdzenie „W sytuacji, gdy podmiotem zgłaszającym wniosek o powołanie Gminnego Rzecznika jest młodzieżowa rada gminy, o której mowa w art. 5b Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. 2024 poz. 1940), w formie określonej w art. 5b ust. 7 Ustawy o samorządzie gminnym, wniosek ten obliguje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do jego powołania"; 3. W treści ust. 6 usunąć zdanie drugie i zastąpić go stwierdzeniem „przepisy art. 42h ust. 2 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem, iż wymagane jest co najmniej dwuletnie doświadczenie w działalności edukacyjnej"; 4. W treści ust. 6 dodać stwierdzenie „W sytuacji, gdy podmiotem zgłaszającym wniosek o powołanie Powiatowego Rzecznika jest młodzieżowa rada powiatu, o której mowa w art. 3e Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2024 poz. 1907), w formie określonej w art. 3e ust. 7 Ustawy o samorządzie powiatowym, wniosek ten obliguje zarząd powiatu do jego powołania". Uzasadnienie: Proponowane przez Fundację rozwiązania ujednolicenia wymagań na Powiatowego oraz Gminnego Rzecznika na poziomie ustawowym, jak również obligowania organów wykonawczych gmin i powiatów do utworzenia Powiatowego oraz Gminnego Rzecznika na wniosek młodzieżowych rad stanowią przykład zwiększenia kompetencji młodzieżowych rad gminy i powiatu, co wpływa bezpośrednio na wzmocnienie ich pozycji, szczególnie w zakresie dotyczącym bezpośrednio radnych młodzieżowych rad właśnie, bowiem młodzieżowe rady składają się z uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Za	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			sprawą ujednolicenia wymagań na poziomie ustawowym zmniejsza się również prawdopodobieństwo wykorzystania kompetencji rady gminy (rady powiatu) w celu wyboru niekompetentnego kandydata, który to jednak spełniać będzie wymagania określone w uchwale. W związku z powyższym wskazane jest dokonanie rozszerzenia kompetencji młodzieżowych rad o te wiążące organy wykonawcze gmin i powiatów, co pozytywnie wpłynie na postrzeganie ich reprezentatywności w opinii młodzieży.	
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42r ust. 5) Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania może określić, w drodze rozporządzenia, wynagrodzenie przysługujące nauczycielowi za zajmowanie stanowiska Szkolnego Rzecznika oraz wysokość tego wynagrodzenia, uwzględniając charakter zajmowanego stanowiska opierającego się na wrażliwości społecznej, zaufaniu i znajomości przepisów prawa, a także że miesięczna wysokość wynagrodzenia nie może wynosić więcej niż 300 zł. Proponowane działanie: 1. W treści przepisu zmienić treść zdania w taki sposób aby uzyskało ono następujące brzmienie: „Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, wynagrodzenie przysługujące nauczycielowi za zajmowanie stanowiska Szkolnego Rzecznika oraz wysokość tego wynagrodzenia, uwzględniając charakter zajmowanego stanowiska opierającego się na wrażliwości społecznej, zaufaniu i znajomości przepisów prawa, a także że miesięczna wysokość wynagrodzenia nie może wynosić więcej niż 300 zł. Koszty wynagrodzenia pokrywa organ prowadzący szkołę.” Uzasadnienie: Fundacja wychodzi z założenia, iż głównym czynnikiem motywującym nauczycieli przystępujących do funkcji Szkolnego Rzecznika jest gratyfikacja finansowa. W związku z powyższym jedynie fakultatywna delegacja ministra właściwego ds. oświaty i wychowania stanowić będzie przykład niewykorzystanych możliwości, by umożliwić środowisku prawnouczniowskiemu, włącznie z Krajowym oraz Wojewódzkimi Rzecznikami, działalność na najniższym szczeblu poprzez traktowanie stanowiska Szkolnego Rzecznika jako przykładu zła koniecznego. W związku z powyższym zobligowanie ministra do ustalenia stawki wynagrodzenia dla Szkolnego Rzecznika uznajemy jako warunek niezbędny do osiągnięcia celu określonego powyższą nowelizacją.	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 3 (brzmienie art. 42s ust. 1 i 3) 1. Szkolny Rzecznik jest wybierany przez radę szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8. 3. Tryb wyboru i odwołania Szkolnego Rzecznika, długość jego kadencji, a także szczegółowe zasady jego działania określa statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8. Proponowane działanie: 1. W treści ust. 1 zmienić treść zdania w taki sposób aby uzyskało ono następujące brzmienie: „Szkolny Rzecznik jest wybierany przez samorząd uczniowski, o którym mowa w art. 85, a jeśli nie jest on stworzony – przez radę szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, na okres jednego roku	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			kalendarzowego.” 2. W treści ust. 3 zmienić treść zdania w taki sposób aby uzyskało ono następujące brzmienie: „Szkolny Rzecznik wybierany jest w głosowaniu przez uczniów szkoły. Tryb wyboru i odwołania Szkolnego Rzecznika, długość jego kadencji, a także szczegółowe zasady jego działania określa regulamin samorządu uczniowskiego, o którym mowa w art. 85 ust. 3, a jeśli nie jest on stworzony - statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8.”. 3. W treści art. 85 ust. 3 na końcu zdania pierwszego zawrzeć sformułowanie “z zastrzeżeniem, iż organy samorządu, opiekun samorządu o którym mowa w ust. 2a oraz szkolny rzecznik, o którym mowa w art. 42s wybierani są do 30 listopada w roku rozpoczynającym dany rok szkolny.” Uzasadnienie: Proponowana zmiana ma na celu zwiększenie roli uczniów w procesie uchwalania organu odpowiedzialnego za ich ochronę przed naruszeniami praw, co stanowi potencjał do legitymizacji rzeczników praw ucznia jako przedstawicieli uczniów, nie zaś rad szkół (w których to obecność reprezentacji uczniów nie zapewnia w sposób rzetelny realizacji interesów uczniów, wszak uczniowie stanowią jedynie 1/3 składu rady szkoły, na podstawie art. 81 ust. 1 obecnego brzmienia ustawy – Prawo oświatowe). W związku z powyższym (jak również argumentacją odnoszącą się do zwiększenia partycypacji przez młodzieżowe rady gmin i powiatów) Fundacja utrzymuje, że aspekt bezpośrednio dotyczący uczniów winien być uregulowany na gruncie ciała będącego reprezentacją uczniów, o ile nie bezpośrednio wszystkich uczniów. Stąd też rekomendujemy zmianę wg proponowanego przez Fundację brzmienia.	
			Przepis nowelizacji: art. 1 pkt 10 (brzmienie art. 98 ust. 1 pkt 17 - propozycja Stowarzyszenia Precedens) „17) prawa i wolności uczniowskie inne niż wymienione w art. 42a ust. 1 i 2, szczegółowy sposób realizacji obowiązków, o których mowa w art. 42b ust. 1 pkt 5, 6 i 8, zasady upowszechniania wśród uczniów wiedzy o ich prawach, wolnościach i obowiązkach, a także tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw i wolności uczniowskich;” Proponowane działanie: 1. W treści przepisu po wyrazie „uczniowskich” dodać wyrazy „do organu szkoły”. Uzasadnienie: Proponowana zmiana ma na celu zwiększenie roli uczniów w procesie uchwalania organu odpowiedzialnego za ich ochronę przed naruszeniami praw, co stanowi potencjał do legitymizacji rzeczników praw ucznia jako przedstawicieli uczniów, nie zaś rad szkół (w których to obecność reprezentacji uczniów nie zapewnia w sposób rzetelny realizacji interesów uczniów, wszak uczniowie stanowią jedynie 1/3 składu rady szkoły, na podstawie art. 81 ust. 1 obecnego brzmienia ustawy – Prawo oświatowe). W związku z powyższym (jak również argumentacją odnoszącą się do zwiększenia partycypacji przez młodzieżowe rady gmin i powiatów) Fundacja utrzymuje, że aspekt bezpośrednio dotyczący uczniów winien być uregulowany na gruncie ciała będącego reprezentacją uczniów, o ile nie	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			bezpośrednio wszystkich uczniów. Stąd też rekomendujemy zmianę wg proponowanego przez Fundację brzmienia. Ponadto, rekomendowane jest w ramach nowelizacji wprowadzenie zmian do brzmienia art. 44b ust. 4 ustawy o systemie oświaty – poprzez usunięcie w nim odniesienia do stopnia respektowania przez ucznia zasad współżycia społecznego oraz norm etycznych, ze wskazaniem argumentacji przytoczonej w pkt 3 powyższego opracowania. Dodatkowo, w toku prac legislacyjnych należy zwrócić uwagę na problem dotyczący dostępu do procentu obecności w poszczególnych zajęciach edukacyjnych przez rodziców pełnoletnich osób uczących się – jak wynika z działalności podejmowanej przez Fundację, istnieje problem z brakiem zastrzeżenia powyższych danych w dziennikach elektronicznych. W związku z powyższym, w dalszych pracach legislacyjnych należy podjąć wysiłek w celu zlikwidowania tego problemu. Wobec powyższych zastrzeżeń należy zaznaczyć, iż idea wzmocnienia praw uczniowskich w opinii Fundacji jest wyraźna, a przeto należy wszelkie wysiłki w tym celu poprzeć, co też niniejszą opinią czynimy. Koniecznym jest jednak poprawa kilku aspektów dotyczących samych praw uczniowskich jak i sposobu praktycznego ich regulowania, co uczyni tą nowelizację jeszcze bardziej przełomową i jeszcze bardziej korzystną dla społeczności uczniowskiej – co jest celem wszystkich przedstawicieli środowiska prawnouczniowskiego.	
			Art. 42a ust. 1 pkt 5 ustawy – Prawo oświatowe Brzmienie zgodnie z projektem: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma prawo w szczególności do: […] 5) posiadania na terenie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, przedmiotów osobistych przy sobie lub przechowywania tych przedmiotów w miejscu do tego przeznaczonym, w sposób określony w statucie tej szkoły lub placówki; przedmioty osobiste nie mogą być odebrane uczniowi, z wyjątkiem przedmiotów, których posiadanie zagraża bezpieczeństwu osób przebywających w tej szkole lub placówce lub które naruszają zasady bezpieczeństwa obowiązujące w tej szkole lub placówce;” Propozycja zmiany przepisu: • dodać po wyrazach „lub które naruszają zasady bezpieczeństwa obowiązujące w tej szkole lub placówce;” wyrazy „odebrane przedmioty należy złożyć w miejscu określonym w statucie tej szkoły lub placówki i wydać uczniowi po zakończeniu zajęć w danym dniu, chyba że posiadanie tych przedmiotów jest zabronione na podstawie odrębnych przepisów;”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma prawo w szczególności do: […] 5) posiadania na terenie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, przedmiotów osobistych przy sobie lub przechowywania tych przedmiotów w miejscu do tego przeznaczonym, w sposób określony w statucie tej szkoły lub placówki; przedmioty osobiste nie mogą być odebrane uczniowi, z wyjątkiem przedmiotów, których posiadanie zagraża bezpieczeństwu osób przebywających w tej szkole lub placówce lub które naruszają	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			zasady bezpieczeństwa obowiązujące w tej szkole lub placówce; odebrane przedmioty należy złożyć w miejscu określonym w statucie tej szkoły lub placówki i wydać uczniowi po zakończeniu zajęć w danym dniu, chyba że posiadanie tych przedmiotów jest zabronione na podstawie odrębnych przepisów;” Uzasadnienie Stowarzyszenie Precedens spotkało się z istotnym problemem dotyczącym tego, w jaki sposób szkoła może ingerować we własność ucznia. Szkoły często działają nieproporcjonalnie, pozbawiając ucznia władztwa nad rzeczą bez konkretnej podstawy prawnej. Ponadto stosują zróżnicowane rozwiązania w zależności od ich własnego uznania, co w praktyce prowadzi do naruszeń praw uczniowskich. W dzisiejszej rzeczywistości nie powinno budzić wątpliwości, że uczniowie będą posiadać przy sobie narzędzia używane do samoobrony, na przykład gaz pieprzowy. W związku z tym powstaje pytanie, co powinien zrobić uczeń, który dla swojego bezpieczeństwa posiada taki środek. Czy powinien ukryć wspomniany gaz pieprzowy w krzaku przed terenem szkoły i po jego opuszczeniu zabrać go z powrotem, licząc na to, że nikt go w międzyczasie nie zabierze? Przyjmując, że choć samo zabranie takich rzeczy nie jest rozwiązaniem idealnym, aczkolwiek koniecznym, należałoby jeszcze określić, gdzie takie przedmioty będą odkładane (na przykład w osobistej szafce ucznia lub w sekretariacie szkoły). Określenie tego miejsca można bez problemu pozostawić prawodawcy statutowemu. Natomiast w ocenie Stowarzyszenia Precedens kwestia odbioru tych przedmiotów powinna być uregulowana już na poziomie ustawowym. Podczas trwania projektu „Warszawski Przegląd Statutowy” opiniujący często spotykali się z postanowieniami statutów, które stanowiły, iż skonfiskowane rzeczy mają odebrać rodzice ucznia (nawet pełnoletniego) w określonych godzinach, co rodziło problemy w sytuacji, gdy rodzice na przykład pracowali w tym czasie. Stąd potrzeba jednolitej regulacji tego aspektu poprzez wskazanie, że odebrane uczniowi przedmioty mają mu zostać oddane po zakończeniu przez niego zajęć w danym dniu. Szkoła nie wydawałaby natomiast przedmiotów, których posiadanie jest zabronione na podstawie innych przepisów. W takiej sytuacji byłaby zobligowana powiadomić odpowiednie służby, co wynika jednak z innych przepisów i nie ma potrzeby zaznaczania tego w ustawie – Prawo oświatowe. W związku z tym jako uzasadnione jawi się określenie, w jaki sposób szkoła powinna postępować w przypadku odebrania uczniowi przedmiotów osobistych, tak aby zmniejszyć ryzyko arbitralności działań szkoły.	
			Art. 42b ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo oświatowe Brzmienie zgodnie z projektem: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] 3) zachowywać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi podczas zajęć organizowanych na terenie tej szkoły lub placówki i poza nim, przerw w zajęciach, uroczystości, imprez oraz wyjść grupowych i wycieczek;” Propozycja zmiany przepisu: • zastąpić wyrazy „ogólnie przyjętymi normami społecznymi” wyrazami „zasadami współżycia społecznego i normami etycznymi”. Brzmienie po wprowadzeniu zmiany: Brzmienie po wprowadzeniu zmiany: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] 3) zachowywać się zgodnie z zasadami współżycia społecznego i normami etycznymi podczas zajęć organizowanych na terenie tej szkoły lub placówki i poza nim, przerw w zajęciach, uroczystości, imprez oraz wyjść grupowych i wycieczek;” Uzasadnienie Projektodawca nie określa, co stanowić ma kategoria „ogólnie przyjętych norm społecznych”, wprowadzając ją do ustawy po raz pierwszy. W ocenie opiniujących nieuzasadnione jest wprowadzanie tej nowej klauzuli generalnej w sytuacji, gdy ustawodawca posługuje się już na gruncie obecnej ustawy innymi pojęciami, których treść wydaje się tożsama – „zasadami współżycia społecznego i normami etycznymi”. Zgodnie z art. 44b ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 881) wskazane kryteria stanowią podstawę dokonywania oceny zachowania ucznia. Obowiązek określonego „zachowania się” w szkole w ocenie opiniujących powinien być komplementarny z kryteriami dokonywania oceny zachowania ucznia. Ponadto wprowadzenie nowego „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] 3) zachowywać się zgodnie z zasadami współżycia społecznego i normami etycznymi podczas zajęć organizowanych na terenie tej szkoły lub placówki i poza nim, przerw w zajęciach, uroczystości, imprez oraz wyjść grupowych i wycieczek;” Uzasadnienie Projektodawca nie określa, co stanowić ma kategoria „ogólnie przyjętych norm społecznych”, wprowadzając ją do ustawy po raz pierwszy. W ocenie opiniujących nieuzasadnione jest wprowadzanie tej nowej klauzuli generalnej w sytuacji, gdy ustawodawca posługuje się już na gruncie obecnej ustawy innymi pojęciami, których treść wydaje się tożsama – „zasadami współżycia społecznego i normami etycznymi”. Zgodnie z art. 44b ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 881) wskazane kryteria stanowią podstawę dokonywania oceny zachowania ucznia. Obowiązek określonego „zachowania się” w szkole w ocenie opiniujących powinien być komplementarny z kryteriami dokonywania oceny zachowania ucznia. Ponadto wprowadzenie nowego PROM pojęcia „ogólnie przyjętych norm społecznych” może spowodować trudności co do określenia jego treści. Opiniujący, zapoznając się z projektem ustawy, nie byli jednak w stanie wskazać jasnego rozróżnienia pomiędzy proponowanym pojęciem a wymienionymi pojęciami obecnymi już w treści ustawy i zrozumieć, jaki był cel proponowanej zmiany. Może to powodować trudności w praktyce stosowania ustawy. Co więcej, rozumienie pojęcia „zasad współżycia społecznego” ma już swój istotny dorobek i jest stałym elementem polskiego systemu prawnego, tak więc może okazać się bardziej zrozumiałe.	
			Art. 42b ust. 1 pkt 4 ustawy – Prawo oświatowe Brzmienie zgodnie z projektem: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […]	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia**

			4) ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, a w przypadku, o którym mowa w art. 100, nosić na terenie szkoły lub placówki jednolity strój; noszenie stroju nawołującego do nienawiści, dyskryminującego, sprzecznego z przepisami prawa lub stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa innych osób przebywających w szkole lub placówce lub samego ucznia jest niedozwolone;” Wersja 1 Propozycja zmian przepisu: • usunąć wyrazy „ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, a”; • usunąć wyrazy „lub stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa innych osób przebywających w szkole lub placówce lub samego ucznia”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] 4) w przypadku, o którym mowa w art. 100, nosić na terenie szkoły lub placówki jednolity strój; noszenie stroju nawołującego do nienawiści, dyskryminującego, sprzecznego z przepisami prawa jest niedozwolone;” Uzasadnienie W ocenie opiniujących fragment przepisu „lub stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa innych osób przebywających w szkole lub placówce lub samego ucznia” stanowi superfluum, gdyż kwestia zagrożenia dla bezpieczeństwa znajduje już swoje oparcie w obowiązującym porządku prawnym. Przepis wcześniej stanowi, że uczeń nie może nosić stroju sprzecznego z przepisami prawa, a zatem wszelkie elementy ubioru, które realnie zagrażają zdrowiu lub życiu uczniów, nauczycieli bądź innych osób przebywających na terenie szkoły, zasadniczo będą już objęte zakazem wynikającym z norm prawnych, na przepisów prawa karnego, oświatowego czy BHP. Sformułowanie „ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi” nie spełnia w ocenie opiniujących wymagań płynących z zasady określoności prawa. Na podobną kwestię zwrócił uwagę również wcześniejszy projektodawca, co wynika z analizy uzasadnienia projektu ustawy – Prawo oświatowe. Wnioskodawcy zrezygnowali w toku prac legislacyjnych z użycia tego pojęcia: „W zapisie dotyczącym przestrzegania zasad ubierania się uczniów na terenie szkoły zrezygnowano z wyrażenia dotyczącego dbania o schludny wygląd, kierując się zgłaszanym w tej kwestii przez uczniów, rodziców i nauczycieli wątpliwościami dotyczącymi zakresu pojęcia »schludny«, jako bardzo szeroko rozumiany i nieprecyzyjny”. Obowiązki ucznia powinny być określone w sposób jasny, konkretny i precyzyjny, tak aby każdy uczeń był w stanie zrozumieć, w jaki sposób powinien zachowywać się na terenie szkoły i jakie normy go obowiązują. Wymóg określoności prawa, zawierający w sobie również wymóg jego precyzyjności, wynika z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.). Nieprecyzyjne określenie obowiązków ucznia w statucie może prowadzić do nadużyć względem ucznia, jako że to po stronie osób egzekwujących obowiązek „ubierania się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi” leży możliwość arbitralnego ustalenia, czym w danej sytuacji są wskazane normy oraz czy ubranie ucznia kwalifikuje się jako takie ze względu na niedookreśloność tego pojęcia. Należy zaznaczyć, że szczególnie kwestie upodobań estetycznych mają w pełni subiektywny	**Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			wymiar. Nie istnieje jeden określony kanon „ubrania się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi", który nie budziłby wątpliwości, co wchodzi (albo i nie) w jego zakres. W praktyce określenie to może prowadzić do dyskryminacji osób ubierających się inaczej (na przykład z przyczyn kulturowych, religijnych, tożsamościowych), wzmacniania stereotypów płciowych, a przede wszystkim do nadmiernej ingerencji szkoły w sferę wolności osobistej ucznia, w tym w prawo do wyrażania siebie. Opiniujący nie przesądzają, że chęć uregulowania przez projektodawcę zasad ubierania się na terenie szkoły nie jest słuszna, i dostrzegają zagrożenia, które mogą płynąć z proponowanej zmiany. Opiniodawcy nie widzą jednak innego rozwiązania ustawowego, które mogłoby czynić zadość wymaganiom zasad techniki prawodawczej, ze względu na nieostrość pojęć, którymi należałoby się posłużyć do wprowadzenia takiego obowiązku o charakterze generalnym. Obawiając się możliwych nadużyć, których przykładów znamy z praktyki bardzo wiele, opiniujący sądzą w związku z tym, że ograniczanie zasad swobody ubierania się ucznia powinno zostać ograniczone wyłącznie do przypadków związanych przede wszystkim z naruszaniem prawa oraz praw i wolności innych osób. Możliwość posługiwania się klauzulami generalnymi jest jak najbardziej dozwolona, jednak zależna od konkretnego przepisu i tego, jak duże zagrożenie arbitralnego traktowania może stwarzać. Wersja 2 (jeśli wersja 1 nie zostanie uwzględniona) Propozycje zmian przepisu: • wyrazy „ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi" zastąpić wyrazami „nosić strój zgodny z ogólnie przyjętymi normami społecznymi"; • usunąć wyrazy „lub stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa innych osób przebywających w szkole lub placówce lub samego ucznia". Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] 4) nosić strój zgodny z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, a w przypadku, o którym mowa w art. 100, nosić na terenie szkoły lub placówki jednolity strój; noszenie stroju nawołującego do nienawiści, dyskryminującego, sprzecznego z przepisami prawa jest niedozwolone;" Uzasadnienie Efekty projektu polegającego na sprawdzaniu statutów warszawskich szkół „Warszawski Przegląd Statutowy" zrealizowanego przez Stowarzyszenie Precedens pokazują, że szkoły obecnie mają problem z właściwym stosowaniem przepisu art. 99 pkt 3 ustawy – Prawo oświatowe, który stanowi, że „Obowiązki ucznia określa się w statucie szkoły z uwzględnieniem obowiązków w zakresie: […] 3) przestrzegania zasad ubierania się uczniów na terenie szkoły lub noszenia na terenie szkoły jednolitego stroju – w przypadku, o którym mowa w art. 100". Ponad 70% statutów sprawdzonych przez Stowarzyszenie określało wyżej wymienione zasady w sposób niezgodny z prawem, wykraczając poza delegację ustawową. Szkoły często interpretują swoją kompetencję do określenia „zasad ubierania się uczniów" jako kompetencję do regulowania wszystkich elementów wyglądu ucznia. W rzeczywistości jednak wskazane pojęcie ustawowe zasadniczo ogranicza się do możliwości regulowania zasad dotyczących stroju ucznia – jego ubrania czy obuwia. Niniejsza nowelizacja nie odpowiada na ten zasadniczy problem i nie uwzględnia potrzeb w tym zakresie. Posłużenie się tym samym pojęciem, które dotychczasowo sprawiało szkołom zasadnicze trudności w jego stosowaniu, nie jest w ocenie	

			opiniujących uzasadnione. Opiniodawcy uważają, że ustawodawca powinien wyjść naprzeciw powołanym potrzebom i możliwie najbardziej doprecyzować, co konkretnie może uregulować szkoła w tym zakresie. Posłużenie się pojęciem „strój" zdaje się dla opiniujących bardziej precyzyjne, ponieważ w sposób oczywisty nie można do niego zaliczyć takich elementów jak fryzura, szczególnie, że w dalszej części przepisu projektodawca konsekwentnie mówi o „jednolitym stroju".	
			Art. 42b ust. 1 pkt 5 ustawy – Prawo oświatowe Brzmienie zgodnie z projektem: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […] 5) przestrzegać określonych w statucie tej szkoły lub placówki zasad regulujących strój i wygląd podczas zajęć edukacyjnych wychowania fizycznego oraz zajęć edukacyjnych odbywających się w warsztatach, laboratoriach i pracowniach szkolnych, zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz koniecznością zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia, wychowania i opieki;" Propozycje zmian przepisu: • wyrazy „strój i wygląd" zastąpić wyrazami „wygląd, w szczególności strój"; • wyrazy „zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz koniecznością" zastąpić wyrazami „wynikających z konieczności". Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek: […]5) przestrzegać określonych w statucie tej szkoły lub placówki zasad regulujących wygląd, w szczególności strój podczas zajęć edukacyjnych wychowania fizycznego oraz zajęć edukacyjnych odbywających się w warsztatach, laboratoriach i pracowniach szkolnych, wynikających z konieczności zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia, wychowania i opieki;" Uzasadnienie W ocenie opiniujących wyrazy „strój i wygląd" stanowią superfluum, czyli zbędne powtórzenie treści, która nie wnosi dodatkowej wartości normatywnej. Pojęcie „wygląd" obejmuje swoim zakresem „strój", który jest jednym z podstawowych elementów zewnętrznej prezentacji osoby. Użycie obu tych terminów razem jest rozszerzeniem przepisu, które zmniejsza jego przejrzystość. Z perspektywy legislacyjnej pożądane są zwięzłość i precyzja sformułowań. Opiniujący proponują zmianę na „wygląd, w szczególności strój", ponieważ poza tym, że określenie to jest bardziej precyzyjne, stanowić będzie też pewną wskazówkę interpretacyjną dla szkół. W jasny sposób będzie wskazywać, że pojęcia „strój" i „wygląd" nie są tożsame oraz że „strój" jest węższą kategorią pojęciową niż „wygląd". Mając na uwadze dotychczasowe problemy ze stosowaniem ustawy – Prawo oświatowe w zakresie regulowania ubioru ucznia, takie rozwiązanie jawi się jako potrzebne, szczególnie w kontekście wcześniejszych propozycji zmian, gdzie sugerowano generalną zmianę z „ubierania się" na „strój". W ten sposób powstałyby dwie kategorie pojęciowe, a sam ustawodawca wskazałby, jaki jest ich wzajemny stosunek, co może zniwelować liczbę naruszeń praw ucznia. Sformułowanie „zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi" nie spełnia w ocenie	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			opiniujących wymagań płynących z zasady określoności prawa. Na podobną kwestię zwrócił uwagę również wcześniejszy ustawodawca, co wynika z analizy uzasadnienia projektu ustawy – Prawo oświatowe. Wnioskodawcy zrezygnowali w toku prac legislacyjnych z użycia tego pojęcia: „W zapisie dotyczącym przestrzegania zasad ubierania się uczniów na terenie szkoły, zrezygnowano z wyrażenia dotyczącego dbania o schludny wygląd, kierując się zgłaszanym w tej kwestii przez uczniów, rodziców i nauczycieli wątpliwościami dotyczącymi zakresu pojęcia »schludny«, jako bardzo szeroko rozumiany i nieprecyzyjny”. Obowiązki ucznia powinny być określone w sposób jasny, konkretny i precyzyjny, tak aby każdy uczeń był w stanie zrozumieć, w jaki sposób powinien zachowywać się na terenie szkoły i jakie normy go obowiązują. Wymóg określoności prawa, zawierający w sobie również wymóg jego precyzyjności, wynika z art. 2 Konstytucji RP. Nieprecyzyjne określenie obowiązków ucznia w statucie może prowadzić do nadużyć względem ucznia, jako że to po stronie osób egzekwujących obowiązek noszenia stroju i wyglądania „zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi” leży możliwość arbitralnego ustalenia, czym w danej sytuacji są wskazane normy oraz czy ubranie ucznia kwalifikuje się jako takie ze względu na niedookreśloność tego pojęcia, szczególnie, że kwestie upodobań estetycznych mają w pełni subiektywny wymiar. Nie istnieje jeden określony kanon „wyglądania i ubierania się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi”, który nie budziłby wątpliwości, co wchodzi (albo i nie) w jego zakres. W praktyce określenie to może prowadzić do dyskryminacji osób ubierających się inaczej (na przykład z przyczyn kulturowych, religijnych, tożsamościowych), wzmacniania stereotypów płciowych, a przede wszystkim do nadmiernej ingerencji szkoły w sferę wolności osobistej ucznia, w tym w prawo do wyrażania siebie. Opiniujący uważają, że zakres, w jakim ustawodawca dopuszcza możliwość określania przez statut szkoły zasad dotyczących wyglądu i stroju ucznia, powinien zostać ograniczony wyłącznie do sytuacji, w których jest to rzeczywiście uzasadnione i konieczne – a więc do przypadków wynikających z obowiązku zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia, wychowania i opieki, co zostało trafnie wskazane już w dalszej części proponowanego przepisu. Celem tej regulacji jest w końcu wyłącznie zapewnienie uczniom odpowiedniego uczestnictwa w zajęciach lekcyjnych o szczególnym charakterze, a więc przesłanki wprowadzania ograniczeń w tym zakresie powinny być ściśle powiązane z celem danej regulacji. Szersze regulowanie tej kwestii w ocenie opiniujących jawi się więc jako nieuzasadnione.	
			Art. 42c ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe: Brzmienie zgodnie z projektem: „4. W przypadku wymierzenia kary, o której mowa w ust. 3 pkt 2 lub 3, dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, może dodatkowo nałożyć na ucznia środek w postaci ograniczenia możliwości udziału w wydarzeniach kulturalnych, sportowych lub rozrywkowych organizowanych przez tę szkołę lub placówkę lub w których ta szkoła lub placówka bierze udział, jeżeli nie stanowią one realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego lub kształcenia w zawodzie. Ograniczenie stosuje się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące i nie dłużej niż do zakończenia roku szkolnego.” Propozycja zmiany przepisu: • po ust. 4 dodać ust. 4a w brzmieniu: „W przypadku nałożenia na ucznia środka, o którym mowa	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			w ust. 4, dyrektor może, biorąc pod uwagę postawę ucznia, warunkowo zawiesić wykonanie tego środka, jeżeli uczeń w czasie wymierzania kary związanej z tym środkiem nie był uprzednio karany i jest to wystarczające dla osiągnięcia wobec niego celów kary, a w szczególności zapobieżenia dalszego naruszania obowiązków uczniowskich. Zawieszenie wykonania środka następuje na okres próby, który wynosi od 1 miesiąca do 3 miesięcy. Dyrektor może zarządzić wykonanie nałożonego środka, jeśli w okresie próby uczeń dalej narusza obowiązki uczniowskie. W razie zarządzenia wykonania środka przepis ust. 4 zdanie drugie stosuje się odpowiednio”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „4. W przypadku wymierzenia kary, o której mowa w ust. 3 pkt 2 lub 3, dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, może dodatkowo nałożyć na ucznia środek w postaci ograniczenia możliwości udziału w wydarzeniach kulturalnych, sportowych lub rozrywkowych organizowanych przez tę szkołę lub placówkę lub w których ta szkoła lub placówka bierze udział, jeżeli nie stanowią one realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego lub kształcenia w zawodzie. Ograniczenie stosuje się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące i nie dłużej niż do zakończenia roku szkolnego.” „4a. W przypadku nałożenia na ucznia środka, o którym mowa w ust. 4, dyrektor może, biorąc pod uwagę postawę ucznia, warunkowo zawiesić wykonanie tego środka, jeżeli uczeń w czasie wymierzania kary związanej z tym środkiem nie był uprzednio karany i jest to wystarczające dla osiągnięcia wobec niego celów kary, a w szczególności zapobieżenia dalszego naruszania obowiązków uczniowskich. Zawieszenie wykonania środka następuje na okres próby, który wynosi od 1 miesiąca do 3 miesięcy. Dyrektor może zarządzić wykonanie nałożonego środka, jeśli w okresie próby uczeń dalej narusza obowiązki uczniowskie. W razie zarządzenia wykonania środka przepis ust. 4 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.” Uzasadnienie W ocenie opiniujących warto rozważyć wprowadzenie środka probacyjnego, na wzór warunkowego zawieszenia wykonania kary znanego prawu karnemu, w postaci zawieszenia wykonania ograniczeń związanych z zastosowanym wobec ucznia środkiem obok kary głównej. Takie rozwiązanie pozwoli uwzględnić całokształt okoliczności związanych z czynem obwinionego ucznia oraz umożliwi dyrektorowi zindywidualizowanie wszelkich dolegliwości związanych z przeprowadzonym postępowaniem wobec ucznia. Będzie ono także dodatkową motywacją dla ukaranego ucznia, aby poprawił swoje zachowanie, ponieważ w odmiennym razie wykonany zostanie dość dolegliwy środek polegający na czasowym zakazie udziału w różnych wydarzeniach (na przykład wycieczce klasowej). Stanowiłoby to istotne narzędzie wspierające proces wychowania i pewnego rodzaju resocjalizacji obwinionego. Proponuje się ustanowienie dwóch warunków umożliwiających skorzystanie z tej instytucji – 1. braku uprzedniego ukarania ucznia w momencie wymierzania kary i związanego z nią środka (przesłanka formalna) oraz 2. pozytywnej prognozy zachowania ucznia (przesłanka materialna). Kompetencja do zawieszenia wykonania nałożonego środka byłaby fakultatywna i pozostałaby w swobodnym uznaniu dyrektora co do możliwości zastosowania tego rozwiązania. Dyrektor, decydując się na zawieszenie wykonania ograniczeń związanych ze środkiem, powinien wziąć pod uwagę postawę ucznia (zarówno	

			przed, jak i po naruszeniu obowiązków uczniowskich, w tym jego stosunek do czynu oraz ewentualną skruchę). Zawieszenie wykonania środka następowałoby na okres próby ustalony przez dyrektora w ramach widełek – od 1 do 3 miesięcy. Taka rozpiętość czasowa umożliwia dyrektorowi dostosowanie swojej decyzji do okoliczności sprawy oraz stanowić będzie odpowiedni okres próby, podczas którego ukarany uczeń będzie miał świadomość konieczności przestrzegania panujących zasad i obowiązków pod rygorem wykonania nałożonego nań środka. Dyrektor będzie miał możliwość (fakultatywnie) odwiesić wykonanie środka, jeśli w okresie próby uczeń dalej narusza obowiązki uczniowskie, a więc uprzednia pozytywna prognoza się nie ziściła. Brak poprawy zachowania, uzasadniający wszak wszczęcie kolejnego postępowania w sprawie wymierzenia kary, pozwoli od razu zastosować już wymierzoną sankcję (w postaci „środka karnego") bez konieczności czekania na „uprawomocnienie się" kolejnego rozstrzygnięcia. W razie zarządzenia wykonania środka przepis ust. 4 zdanie drugie („Ograniczenie stosuje się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące i nie dłużej niż do zakończenia roku szkolnego") stosuje się odpowiednio. Oznacza to, że zawieszone ograniczenie po jego odwieszeniu nie może być stosowane dłużej niż do zakończenia roku szkolnego. Chodzi bowiem o to, aby zachować spójność systemową. Skoro projektodawca w podstawowym wariancie nie dopuszcza możliwości stosowania ograniczeń po zakończeniu roku szkolnego, to tym bardziej nie powinien dopuszczać takiej możliwości, jeśli zastosowany środek probacyjny okaże się nietrafiony. Po odwieszeniu wykonania ograniczenia środek może być stosowany na okres nie dłuższy niż 3 miesiące (co jest oczywiste, ponieważ w najbardziej skrajnym wariancie będzie można zawiesić 3-miesięczny „środek karny" na okres próby 3 miesięcy) oraz nie dłużej niż do zakończenia roku szkolnego. Dodanie takiego przepisu nie jest skomplikowane, a przynosi wymierne korzyści korespondujące z celem nowelizacji ustawy oraz z samą ustawą w ogólności.	
			Art. 42c ust. 11 ustawy – Prawo oświatowe Brzmienie zgodnie z projektem: „11. Od decyzji o wymierzeniu kary, o której mowa w ust. 3 pkt 1–3, lub nałożeniu środka, o którym mowa w ust. 4, uczeń, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – jego rodzic, może w terminie 7 dni od dnia doręczenia decyzji złożyć, za pośrednictwem dyrektora szkoły lub placówki, do której uczęszcza uczeń, odwołanie do rady tej szkoły lub placówki, a w przypadku, o którym mowa w art. 82 – do rady pedagogicznej tej szkoły lub placówki. Do doręczenia decyzji wymienionej w zdaniu pierwszym przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572 oraz z 2025 r. poz. 769) stosuje się odpowiednio." Propozycja zmiany przepisu: • dodać wyraz „także" przed wyrazami „jego rodzic". Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „11. Od decyzji o wymierzeniu kary, o której mowa w ust. 3 pkt 1–3, lub nałożeniu środka, o którym mowa w ust. 4, uczeń, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – także jego rodzic, może w terminie 7 dni od dnia doręczenia decyzji złożyć, za pośrednictwem dyrektora szkoły lub placówki, do której uczęszcza uczeń, odwołanie do rady tej szkoły lub placówki, a w przypadku, o którym mowa w art. 82 – do rady pedagogicznej tej szkoły lub placówki. Do doręczenia decyzji wymienionej w zdaniu pierwszym przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			U. z 2024 r. poz. 572 oraz z 2025 r. poz. 769) stosuje się odpowiednio.” Uzasadnienie Inkryminowany przepis w proponowanym brzmieniu wyklucza możliwość złożenia przez ucznia niepełnoletniego odwołania od nałożonej na niego kary. Wykładnia literalna jest podstawowym sposobem dekodowania normy prawnej, tym bardziej jeśli ustawodawca posługuje się różnymi pojęciami. W przypadku odwołania od kary nałożonej na ucznia niepełnoletniego prawo to przysługuje wyłącznie rodzicowi, wykluczając bezpośredniego zainteresowanego i kluczowego uczestnika tego postępowania, co należy ze wszech miar uznać za rozwiązanie wadliwe i krzywdzące. W toku prowadzonego przez Stowarzyszenie Precedens projektu „Warszawski Przegląd Statutowy” zauważono, że szkoły często miały problem ze stosowaniem złożonych przepisów. Nie inaczej było w przypadku obecnego brzmienia art. 44n ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 881) – „Uczeń lub jego rodzice mogą zgłosić zastrzeżenia […]” – gdzie szkoły precyzowały w statucie, że zastrzeżenia może zgłosić wyłącznie albo rodzic ucznia niepełnoletniego, albo uczeń pełnoletni, wykluczając ucznia niepełnoletniego, choć nie czynił tego ustawodawca, który wyraźnie odróżniał, czy chodzi o ucznia pełnoletniego, niepełnoletniego, czy ucznia w ogólności (tak pełnoletniego, jak i niepełnoletniego). Dlatego konieczne jest dodanie wyrazu „także”, aby była pełna jasność, że uczeń niepełnoletni także może wnieść odwołanie od nałożonej na niego kary. Nie można wykluczyć bowiem, że rodzice ucznia niepełnoletniego nie będą zainteresowani jego procesem wychowawczym, a przez to nie wniosą odwołania z tych albo innych powodów. W takiej sytuacji prawo ucznia do postępowania dwuinstancyjnego byłoby w zasadzie iluzoryczne.	
			Art. 42f ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe Brzmienie zgodnie z projektem: „3. Krajowy Rzecznik może odmówić ujawnienia danych osobowych wnioskodawcy, który złożył wniosek lub skargę dotyczące naruszenia praw uczniowskich danej osoby, oraz osoby, której to naruszenie dotyczy, a także dokumentacji zgromadzonej w toku badania sprawy, w tym także wobec organów władzy publicznej, jeżeli uzna to za niezbędne dla ochrony wolności, praw i interesów jednostki.” Propozycja zmian przepisu: • po zdaniu 1 dodać zdanie 2 w brzmieniu: „Krajowy Rzecznik odmawia ujawnienia tych danych na żądanie wnioskodawcy lub osoby, której to naruszenie dotyczy.”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „3. Krajowy Rzecznik może odmówić ujawnienia danych osobowych wnioskodawcy, który złożył wniosek lub skargę dotyczące naruszenia praw uczniowskich danej osoby, oraz osoby, której to naruszenie dotyczy, a także dokumentacji zgromadzonej w toku badania sprawy, w tym także wobec organów władzy publicznej, jeżeli uzna to za niezbędne dla ochrony wolności, praw i interesów jednostki. Krajowy Rzecznik odmawia ujawnienia tych danych na żądanie wnioskodawcy lub osoby, której to naruszenie dotyczy.” Uzasadnienie Propozycję jedynie fakultatywnej możliwości odmowy ujawnienia danych osobowych wnioskodawcy lub osoby dotkniętej naruszeniem, i to dopiero w przypadku uznania, że jest to niezbędne dla ochrony wolności, praw i interesów jednostki, należy przyjąć z dużą dezaprobatą. Brak obligatoryjnej odmowy	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			ujawnienia danych w oczywisty sposób przełoży się na obawy o zgłaszanie incydentów do rzecznika, a co za tym idzie – zmniejszy skuteczność tej instytucji i tego organu. W ocenie opiniujących dopiero po zapewnieniu, że dane osobowe osoby, której prawa zostały naruszone, nie zostaną ujawnione, będzie można zapewnić skuteczność instytucji skargi lub wniosku do rzecznika, które to zgłoszenie dotyczy bowiem małej społeczności, w której obawa reperkusji na danej osobie za zgłoszenie naruszeń jest znaczna. Ta propozycja opiniujących nie wyłącza oczywiście możliwości ujawnienia danych, kiedy osoba zgłaszająca będzie tego chciała. Należy jednak pozostawić w tym zakresie pełną swobodę zgłaszającemu. Brak możliwości zastrzeżenia swoich danych prawdopodobnie spowoduje, że duży odsetek spraw pozostanie po prostu niezgłoszony, szczególnie że instytucja skargi do rzecznika nie będzie zasadniczo różniła się od możliwości złożenia skargi do Kuratora Oświaty, co w ocenie opiniodawców nie jest instytucją skuteczną, z której młodzież chce korzystać. Zgłaszający powinien mieć zapewnioną pełną ochronę bez obaw o konsekwencje zgłoszenia nieprawidłowości, tak aby proponowana zmiana miała rzeczywisty sens. Propozycja ta odnosi się oczywiście do nieujawniania danych szkole. Rzecznik dalej byłby obowiązany do ujawnienia tych danych stosownym organom – na przykład organom prowadzącym postępowanie karne (w trybie art. 15 § 2 k.p.k.).	
			Art. 42h ust. 2 pkt 3 i 9 ustawy – Prawo oświatowe Brzmienie zgodnie z projektem: 2. Na stanowisko Krajowego Rzecznika może być powołana osoba, która spełnia łącznie następujące kryteria: […] 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo ani umyślne przestępstwo skarbowe; […] 9) zna język obcy nowożytny na poziomie co najmniej B2 w skali globalnej biegłości językowej według „Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment (CEFR) – Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ)”;”. Propozycja zmian przepisu: • w pkt 3 po wyrazie „skarbowe” dodać wyrazy „oraz nie toczy się przeciwko niej postępowanie karne”; • usunąć pkt 9. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „2. Na stanowisko Krajowego Rzecznika może być powołana osoba, która spełnia łącznie następujące kryteria: […] 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo ani umyślne przestępstwo skarbowe oraz nie toczy się przeciwko niej postępowanie karne; […] 9) zna język obcy nowożytny na poziomie co najmniej B2 w skali globalnej biegłości językowej według „Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment (CEFR) – Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ)”;” Uzasadnienie Zgodnie z projektem oraz z OSR (pkt 6 w rozdziale 2 „Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt”) Krajowy Rzecznik ma być „odrębnym jednoosobowym organem państwowym obsługiwanym przez urząd obsługujący ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania”. Zgodnie z proponowanym art. 42h ust. 2 pkt 4 ustawy – Prawo oświatowe Rzecznikiem	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			nie może być osoba karana dyscyplinarnie oraz wobec której toczy się postępowanie dyscyplinarne. Trudno zatem zrozumieć, dlaczego osoba, wobec której takie postępowanie się toczy, nie może zostać powołana na stanowisko Krajowego Rzecznika, a osoba, wobec której toczy się postępowanie karne, Rzecznikiem może już zostać. Jak się zdaje, postępowanie karne jest „cięższe" gatunkowo, a więc tym bardziej zasadny byłby zakaz powołania osoby, wobec której to postępowanie się toczy. Samo prowadzenie postępowania karnego nie oznacza oczywiście braku nieskazitelnego charakteru (pkt 5) czy nie stwierdza nawet nieprawomocnie winy danej osoby, jednak zakończenie się postępowania karnego prawomocnym skazaniem powoduje odwołanie Krajowego Rzecznika (art. 42i ust. 4 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe). Skoro projektodawca nie dopuszcza do powołania osoby objętej postępowaniem dyscyplinarnym, toteż postępowanie karne in personam powinno zostać objęte takim zakazem. Podobnie ocenić należy pkt 9 inkryminowanego przepisu. Brak argumentacji, choćby pobieżnej, w uzasadnieniu do projektu ustawy uniemożliwia szczegółowe odniesienie się do wymagania znajomości języka obcego nowożytnego na poziomie co najmniej B2. Wskazać trzeba, że ustawodawca nie stosuje takiego wymogu w odniesieniu do żadnego innego rzecznika (por. ustawę z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz ustawę z dnia 6 marca 2018 r. o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców). Rozwiązanie to nie znajduje zatem uzasadnienia w kontekście systemowym. Ponadto obecnie osoby mające tytuł magistra (co jest wymogiem objęcia stanowiska Rzecznika) już przez sam ten fakt muszą znać język obcy nowożytny na poziomie co najmniej B2, ponieważ jest to efektem kształcenia i wymogiem ukończenia studiów. Podkreślić jednak trzeba, że być może za rozwiązaniem tym stoją jakieś szczególne względy, jednak ze względu na brak odniesienia się do niego w uzasadnieniu projektu trudno jest to ocenić.	
			Art. 42p ust. 5 i 6 Brzmienie zgodnie z projektem: „5. Gminny Rzecznik jest powoływany i odwoływany przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Wymagania na stanowisko Gminnego Rzecznika określa uchwała rady gminy." „6. Powiatowy Rzecznik jest powoływany i odwoływany przez zarząd powiatu. Wymagania na stanowisko Powiatowego Rzecznika określa uchwała rady powiatu." Propozycja zmian przepisu: • usunąć ust. 5 i 6, a tym samym wszystkie odwołania do Gminnego Rzecznika i Powiatowego Rzecznika. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „5. Gminny Rzecznik jest powoływany i odwoływany przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Wymagania na stanowisko Gminnego Rzecznika określa uchwała rady gminy." „6. Powiatowy Rzecznik jest powoływany i odwoływany przez zarząd powiatu. Wymagania na stanowisko Powiatowego Rzecznika określa uchwała rady powiatu." Uzasadnienie Usunięcie instytucji Gminnego Rzecznika oraz Powiatowego Rzecznika należy rozpatrywać w świetle zasad racjonalnego tworzenia prawa oraz efektywności działania administracji publicznej. Po pierwsze, należy zauważyć, że powoływanie kolejnych szczebli rzeczników prowadzi do nieproporcjonalnego rozrostu struktury instytucjonalnej, który nie znajduje uzasadnienia w realnych potrzebach ochrony praw uczniów, a służy w istocie tworzeniu kolejnych etatów urzędniczych,	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			generujących dodatkowe koszty. Utrzymywanie dodatkowych stanowisk w administracji – zwłaszcza w sytuacji, gdy nie są one niezbędne do realizacji podstawowych zadań jednostek samorządu terytorialnego – stanowi nieuzasadnione obciążenie dla finansów publicznych. Państwo i samorządy powinny unikać tworzenia pozornie potrzebnych funkcji, które w praktyce sprowadzają się często do zapewnienia zatrudnienia wybranym osobom bez realnego przełożenia na jakość ochrony praw uczniów. Po drugie, funkcje pełnione przez Gminnego Rzecznika i Powiatowego Rzecznika mogą być skutecznie realizowane przez inne instytucje przewidziane w projekcie zmiany ustawy – Prawo oświatowe: Szkolnego Rzecznika, Wojewódzkiego Rzecznika i Krajowego Rzecznika. Tworzenie dodatkowych szczebli Rzeczników wywołuje chaos kompetencyjny i utrudnia uczniom oraz rodzicom zorientowanie się, do kogo w danej sprawie powinni się zwrócić. Po trzecie, skoro ochrona praw ucznia może być efektywnie zapewniana na poziomie lokalnym przez szkoły, w których Szkolny Rzecznik ma być wybierany przez ogół uczniów, oraz Wojewódzkiego Rzecznika i Krajowego Rzecznika, to dublowanie tych kompetencji na poziomie gminy i powiatu prowadzi do zbędnego rozproszenia. Opiniujący pragną zaznaczyć, że większość problemów zapewne uda się rozwiązać już na poziomie szkolnym. Pomimo zgłaszanych postulatów dotyczących likwidacji Gminnego Rzecznika i Powiatowego Rzecznika opiniujący planują przekazywać uwagi dotyczące funkcjonowania tych rzeczników w razie niezrezygnowania z pomysłu ich powołania. Z ostrożności niezbędne jest również wskazanie innych uchybień związanych z działalnością tych organów.	
			Art. 42r ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe Brzmienie zgodnie z projektem: „3. Wnioski w zakresie przestrzegania praw uczniowskich w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, i skargi w zakresie naruszeń praw uczniowskich ucznia tej szkoły lub placówki, składa się do Szkolnego Rzecznika, działającego w tej szkole lub placówce. Dopuszcza się złożenie wniosku lub skargi do właściwego Wojewódzkiego Rzecznika, pod warunkiem wskazania we wniosku lub skardze uzasadnionych powodów złożenia wniosku do Wojewódzkiego Rzecznika, z pominięciem Szkolnego Rzecznika. Jeżeli został powołany Gminny Rzecznik lub Powiatowy Rzecznik, którego właściwości podlega ta szkoła lub placówka, dopuszcza się złożenie wniosku lub skargi do tego rzecznika albo do Wojewódzkiego Rzecznika, z pominięciem Szkolnego Rzecznika.” Propozycja zmian przepisu: • wersja 1 – ze zdania 2 usunąć wyrazy „[przecinek] pod warunkiem wskazania we wniosku lub skardze uzasadnionych powodów złożenia wniosku do Wojewódzkiego Rzecznika [przecinek]”; • wersja 2 – w zdaniu 3 po wyrazach „Wojewódzkiego Rzecznika” dodać przecinek i wyrazy „pod warunkiem wskazania we wniosku lub skardze uzasadnionych powodów złożenia wniosku do Gminnego Rzecznika, Powiatowego Rzecznika albo Wojewódzkiego Rzecznika”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: Wersja 1 „3. Wnioski w zakresie przestrzegania praw uczniowskich w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, i skargi w	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			zakresie naruszeń praw uczniowskich ucznia tej szkoły lub placówki, składa się do Szkolnego Rzecznika, działającego w tej szkole lub placówce. Dopuszcza się złożenie wniosku lub skargi do właściwego Wojewódzkiego Rzecznika z pominięciem Szkolnego Rzecznika. Jeżeli został powołany Gminny Rzecznik lub Powiatowy Rzecznik, którego właściwości podlega ta szkoła lub placówka, dopuszcza się złożenie wniosku lub skargi do tego rzecznika albo do Wojewódzkiego Rzecznika, z pominięciem Szkolnego Rzecznika.” Wersja 2 „3. Wnioski w zakresie przestrzegania praw uczniowskich w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, i skargi w zakresie naruszeń praw uczniowskich ucznia tej szkoły lub placówki, składa się do Szkolnego Rzecznika, działającego w tej szkole lub placówce. Dopuszcza się złożenie wniosku lub skargi do właściwego Wojewódzkiego Rzecznika, pod warunkiem wskazania we wniosku lub skardze uzasadnionych powodów złożenia wniosku do Wojewódzkiego Rzecznika, z pominięciem Szkolnego Rzecznika. Jeżeli został powołany Gminny Rzecznik lub Powiatowy Rzecznik, którego właściwości podlega ta szkoła lub placówka, dopuszcza się złożenie wniosku lub skargi do tego rzecznika albo do Wojewódzkiego Rzecznika, pod warunkiem wskazania we wniosku lub skardze uzasadnionych powodów złożenia wniosku do Gminnego Rzecznika, Powiatowego Rzecznika albo Wojewódzkiego Rzecznika, z pominięciem Szkolnego Rzecznika.” Uzasadnienie Zgodnie z literalnym brzmieniem proponowanych rozwiązań dochodzi do ich systemowej sprzeczności. W zdaniu drugim projektodawca proponuje, by wnioskodawca wskazał, dlaczego kieruje swój wniosek lub skargę do Wojewódzkiego Rzecznika, pomijając Szkolnego Rzecznika. W następnym zaś zdaniu ustawodawca nie formułuje wymogu wskazania takich powodów – a więc w sytuacji, kiedy powołany został Gminny lub Powiatowy Rzecznik, wnioskodawca może skierować sprawę do tych rzeczników albo Wojewódzkiego Rzecznika, pomijając Szkolnego Rzecznika i nie wskazując powodów tego pominięcia (tak wynika z literalnej i ścisłej wykładni). Dopiero łączne odczytanie obu tych zdań, posłużenie się wykładnią celowościową oraz ogromna przychylność dla postulatu racjonalnego ustawodawcy pozwalają na wysunięcie wniosku, że wnioskodawca także i wtedy winien wskazać powody odstąpienia od skierowania sprawy do rzecznika „pierwszego kontaktu”. Warto już na etapie prac nad projektem usunąć wszelkie możliwe rozbieżności interpretacyjne poprzez takie ukształtowanie regulacji, by ich literalna wykładnia była wystarczająca do zdekodowania wynikających z niej norm. Należy bowiem wskazać, że ich odbiorcami będą między innymi uczniowie lub rodzice, a więc często osoby, które nie mają wiedzy prawniczej potrzebnej do stosowania złożonych zabiegów interpretacyjnych.	
			Art. 42s ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe Brzmienie: Art. 42s. „3. Tryb wyboru i odwołania Szkolnego Rzecznika, długość jego kadencji, a także szczegółowe zasady jego działania określa statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8.” [zgodnie z projektem zmiany ustawy – Prawo oświatowe] Art. 85. „3. Zasady wybierania i działania organów samorządu określa regulamin uchwalany przez ogół uczniów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym. Organy samorządu są jedynymi	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			reprezentantami ogółu uczniów.” [zgodnie z obowiązującą wersją ustawy] Propozycja zmian przepisu: • ust. 3 art. 42s zastąpić zdaniami w brzmieniu: „3. Szkolny Rzecznik jest wybierany na okres nie dłuższy niż 3 lata. Kadencja Szkolnego Rzecznika rozpoczyna się w dniu objęcia przez niego funkcji. Zasady wybierania, odwołania, działania i długość kadencji Szkolnego Rzecznika określa regulamin samorządu uczniowskiego, o którym mowa w art. 85 ust. 3, a jeśli samorząd uczniowski nie został utworzony – statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8.”; • zdanie 1 ust. 3 art. 85 zastąpić zdaniem w brzmieniu „Zasady wybierania i działania organów samorządu, zasady wybierania opiekuna samorządu oraz zasady wybierania, odwołania, działania i długość kadencji Szkolnego Rzecznika określa regulamin uchwalany przez ogół uczniów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym, z zastrzeżeniem, iż organy samorządu, opiekun samorządu oraz Szkolny Rzecznik wybierani są najpóźniej do 30 listopada roku rozpoczynającego dany rok szkolny.”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: Art. 42s. „3. Szkolny Rzecznik jest wybierany na okres nie dłuższy niż 3 lata. Kadencja Szkolnego Rzecznika rozpoczyna się w dniu objęcia przez niego funkcji. Zasady wybierania, odwołania, działania i długość kadencji Szkolnego Rzecznika określa regulamin samorządu uczniowskiego, o którym mowa w art. 85 ust. 3, a jeśli samorząd uczniowski nie został utworzony – statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8.” Art. 85. „3. Zasady wybierania i działania organów samorządu, zasady wybierania opiekuna samorządu oraz zasady wybierania, odwołania, działania i długość kadencji Szkolnego Rzecznika określa regulamin uchwalany przez ogół uczniów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym, z zastrzeżeniem, iż organy samorządu, opiekun samorządu oraz Szkolny Rzecznik wybierani są najpóźniej do 30 listopada roku rozpoczynającego dany rok szkolny. Organy samorządu są jedynymi reprezentantami ogółu uczniów.” Uzasadnienie Celami proponowanej zmiany art. 42s ust. 3 ustawy – Prawo oświatowe są: • zapewnienie przewidywalności i ciągłości działania instytucji Szkolnego Rzecznika (określenie długości kadencji i momentu jej rozpoczęcia); • wzmocnienie samorządności uczniowskiej poprzez przeniesienie aspektów wyboru, odwołania, długości kadencji oraz szczegółowych zasad działania Szkolnego Rzecznika do regulaminu samorządu uczniowskiego – aktu przyjmowanego w głosowaniu powszechnym przez ogół uczniów; • zwiększenie wpływu kolejnych roczników (w tym uczniów klas pierwszych) na obsadę funkcji Szkolnego Rzecznika w czasie trwania ich nauki w danej szkole. Wskazanie maksymalnej długości kadencji Szkolnego Rzecznika na 3 lata zapewnia, by uczniowie rozpoczynający naukę (klasy pierwsze) mogli co do zasady uczestniczyć przynajmniej raz – szczególnie w szkołach średnich – w wyborze Szkolnego Rzecznika. Określenie momentu rozpoczęcia kadencji Szkolnego Rzecznika rozwiewa wątpliwości, czy kadencję liczyć od dnia wyborów, ogłoszenia wyników głosowania, czy od początku roku szkolnego, i służy pewności prawa.	

			W zakresie uregulowania trybów wyboru i odwołania, długości kadencji, a także szczegółowych zasad działania Szkolnego Rzecznika w regulaminie samorządu uczniowskiego zastosowanie znajdują uwagi powyżej sformułowane do art. 42s ust. 1. Do ust. 3 art. 85 opiniujący proponuje również dodanie wyrazów „z zastrzeżeniem, iż organy samorządu, opiekun samorządu oraz Szkolny Rzecznik wybierani są najpóźniej do 30 listopada roku rozpoczynającego dany rok szkolny", jako że zapewni to ciągłość działania organów już od początku roku szkolnego, co ma znaczenie dla skutecznej realizacji praw uczniów oraz należytego wykonywania zadań samorządu. Termin wyznaczony na 30 listopada jest racjonalny – pozostawia czas na przeprowadzenie rzetelnej kampanii wyborczej i wyborów po rozpoczęciu roku szkolnego, a zarazem nie jest na tyle odległy, by doszło do faktycznego paraliżu działalności organów w pierwszym półroczu.	
			Art. 42s ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe Brzmienie zgodnie z projektem: „4. Działalność Szkolnego Rzecznika może wspomagać co najmniej jeden uczeń szkoły lub placówki, w której działa Szkolny Rzecznik, jeżeli zostało to przewidziane w statucie tej szkoły lub placówki. Statut tej szkoły lub placówki może określać ponadto szczegółowe zadania tego ucznia oraz tryb jego wyboru." Propozycja zmian przepisu: • wyrazy „może wspomagać" zamienić wyrazami „wspomaga"; • ze zdania 1 usunąć wyrazy „[przecinek] jeżeli zostało to przewidziane w statucie tej szkoły lub placówki"; • zdanie 2 zastąpić wyrazami w brzmieniu „Przepisy ust. 1 i 3 stosuje się odpowiednio.". Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „4. Działalność Szkolnego Rzecznika wspomaga co najmniej jeden uczeń szkoły lub placówki, w której działa Szkolny Rzecznik. Przepisy ust. 1 i 3 stosuje się odpowiednio." Uzasadnienie Proponowana zmiana art. 42s ust. 4 polega na wprowadzeniu obowiązku powołania przez szkołę ucznia wspomagającego Szkolnego Rzecznika. Celem tego rozwiązania jest wzmocnienie pozycji Szkolnego Rzecznika oraz zwiększenie skuteczności jego działań poprzez zapewnienie mu wsparcia uczniapomocnika, cechującego się większym zrozumieniem dla problemów młodzieży. Uczniowie, zwłaszcza młodsi, mogą odczuwać opór przed zwracaniem się z prośbą o pomoc do osoby o wiele od nich starszej. Powołanie ucznia-pomocnika zwiększy poziom zaufania do całego mechanizmu ochrony praw ucznia. Wprowadzenie obowiązku, a nie jedynie możliwości powołania ucznia-pomocnika, ograniczy uznaniowość szkół w tym zakresie, co pozwoli na zapewnienie jednolitych standardów ochrony praw ucznia we wszystkich szkołach lub placówkach. Zapobiegnie to sytuacjom, w których uczniowie jednej szkoły mają dostęp do dodatkowego wsparcia, podczas gdy w innej tego wsparcia brakuje – mimo identycznych potrzeb uczniów. Odesłanie „Przepisy ust. 1 i 3 stosuje się odpowiednio" sprawia, że uczeń (pomocnik Szkolnego Rzecznika) uzyskuje mandat w sposób analogiczny do samego Szkolnego Rzecznika, co wzmacnia zaufanie i ius representationis wobec ogółu uczniów.	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii
			Art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe Brzmienie zgodnie z projektem:	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia**

			„17) prawa i wolności uczniowskie inne niż wymienione w art. 42a ust. 1 i 2, szczegółowy sposób realizacji obowiązków, o których mowa w art. 42b ust. 1 pkt 5, 6 i 8, zasady upowszechniania wśród uczniów wiedzy o ich prawach, wolnościach i obowiązkach, a także tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw i wolności uczniowskich;” Wersja 2 Propozycja zmian przepisu: • po wyrazie „składania” dodać wyraz „wewnętrznych”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „17) prawa i wolności uczniowskie inne niż wymienione w art. 42a ust. 1 i 2, szczegółowy sposób realizacji obowiązków, o których mowa w art. 42b ust. 1 pkt 5, 6 i 8, zasady upowszechniania wśród uczniów wiedzy o ich prawach, wolnościach i obowiązkach, a także tryb składania wewnętrznych skarg w przypadku naruszenia praw i wolności uczniowskich;” Uzasadnienie W toku trwania projektu „Warszawski Przegląd Statutowy” Stowarzyszenia Precedens wiele szkół interpretowało art. 98 w ten sposób, iż skargę przeciwnaruszeniową uznawało za skargę w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego (dalej jako „k.p.a.”), odsyłając ucznia do organu prowadzącego albo organu nadzoru pedagogicznego i cedując na nie obowiązki związane z rozstrzygnięciem takiej skargi. Opiniujący stoją jednak na stanowisku, że skarga, o której mowa w art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe, jest wewnętrzną (wewnątrzzakładową) sprawą szkoły, która nie pozostaje w zainteresowaniu organów znajdujących się poza strukturą zakładu (szkoły). Skarga na naruszenie praw ucznia w rozumieniu tego przepisu jest odrębnym trybem od możliwości złożenia skargi do organu prowadzącego lub organu nadzoru pedagogicznego (kuratora oświaty). Niezależnie więc, czy złożono skargę, o której mowa w art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe, można zwrócić się do organu prowadzącego lub nadzoru pedagogicznego ze skargą, która inicjuje wówczas odrębne postępowanie skargowe. Nie można więc – w ocenie opiniujących – postanowić o możliwości złożenia skargi w trybie art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe do organu pozostającego poza strukturą szkoły, a to na przykład do organu prowadzącego czy organu nadzoru pedagogicznego. W przypadku skargi w tym trybie na zachowanie dyrektora skarga powinna zostać rozpoznana przez inny organ szkoły (na przykład radę pedagogiczną) albo powołaną komisję reprezentującą organy szkoły. Brak możliwości złożenia skargi w trybie art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe do kuratora oświaty nie uniemożliwia złożenia osobnej skargi na innej podstawie. Nie są to jednak postępowania skargowe ze sobą tożsame. Jak się wydaje, potrzeba regulacji na poziomie statutowym skargi przeciwnaruszeniowej, która miałaby jednocześnie być skargą w rozumieniu k.p.a., byłaby niezasadna, przedmiot regulacji bowiem byłby ten sam. Warto jasno określić, czy skarga w ujęciu art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe jest tą samą skargą, o której mowa dziale VIII k.p.a. Stając na stanowisku, że tak nie jest, należałoby wyraźnie zaznaczyć to w inkryminowanym przepisie. Jednocześnie można byłoby określić, że skargi te trafiają do Szkolnego Rzecznika albo że do ich załatwienia stosuje się odpowiednie przepisy k.p.a. W tym zakresie ustawodawca ma swobodę, zatem nie proponuje się konkretnych rozwiązań poza wskazaniem, że skarga z art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy – Prawo oświatowe nie jest skargą w ujęciu k.p.a. i nie może być z nią	**Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			utożsamiana.	
			Art. 100 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe Brzmienie zgodnie z projektem: „1. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej oraz szkoły artystycznej może z własnej inicjatywy lub na wniosek rady szkoły, rady rodziców, rady pedagogicznej lub samorządu uczniowskiego, za zgodą rady szkoły, wprowadzić obowiązek noszenia przez uczniów na terenie szkoły jednolitego stroju. Zgoda rady szkoły nie jest wymagana, gdy wniosek złożyła rada szkoły.” Propozycja zmian przepisu: • po wyrazach „za zgodą rady szkoły” dodać wyrazy „i po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego”; • po zdaniu 2 dodać zdanie 3 w brzmieniu: „Opinia samorządu uczniowskiego nie jest wymagana, gdy wniosek złożył samorząd uczniowski.”. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „1. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej oraz szkoły artystycznej może z własnej inicjatywy lub na wniosek rady szkoły, rady rodziców, rady pedagogicznej lub samorządu uczniowskiego, za zgodą rady szkoły i po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego, wprowadzić obowiązek noszenia przez uczniów na terenie szkoły jednolitego stroju. Zgoda rady szkoły nie jest wymagana, gdy wniosek złożyła rada szkoły. Opinia samorządu uczniowskiego nie jest wymagana, gdy wniosek złożył samorząd uczniowski.” Uzasadnienie Proponowana zmiana art. 100 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe, polegająca na pominięciu obowiązku zasięgnięcia opinii samorządu uczniowskiego przed wprowadzeniem jednolitego stroju, budzi istotne wątpliwości z punktu widzenia podstawowych zasad demokratyzmu, partycypacji oraz konstytucyjnych gwarancji prawa uczniów do wyrażania własnych poglądów. Po pierwsze, zgodnie z preambułą ustawy – Prawo oświatowe „szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności”. System oświaty ma na celu kształtowanie u uczniów postaw obywatelskich, w tym poszanowania dla zasad demokracji. Samorząd uczniowski – składający się z ogółu uczniów szkoły lub placówki – umożliwia uczniom współdecydowanie w sprawach ich bezpośrednio dotyczących. Pozbawienie obowiązku zasięgania jego opinii w sprawie tak istotnej jak wprowadzenie jednolitego stroju szkolnego może zostać odebrane jako osłabienie tej funkcji i ograniczenie rzeczywistego wpływu uczniów na życie szkoły. Po drugie, zgodnie z art. 85 ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe samorząd uczniowski ma prawo do przedstawiania opinii i wniosków we wszystkich sprawach szkoły lub placówki, w tym w zakresie obowiązków uczniowskich. Skoro noszenie jednolitego stroju stanowić będzie obowiązek, decyzja w tej sprawie niewątpliwie mieści się w zakresie kompetencji opiniodawczych samorządu. Pominięcie wymogu zasięgnięcia jego stanowiska prowadzi do nieuzasadnionego ograniczenia uprawnień tego organu, sprzecznego z literą i duchem przepisów ustawowych. Po trzecie, należy zauważyć, że choć opinia samorządu uczniowskiego ma charakter niewiążący, jej znaczenie jest niebagatelne z punktu widzenia prawa do bycia wysłuchanym. Zgodnie z art. 12	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			Konwencji o prawach dziecka dziecko, które jest zdolne do kształtowania własnych poglądów, ma prawo do ich swobodnego wyrażania we wszystkich sprawach, które go dotyczą, a poglądom dziecka należy nadać należną wagę. Proces wprowadzenia jednolitego stroju, który ingeruje w osobistą sferę ekspresji ucznia, powinien zatem uwzględniać jego zdanie – nawet jeśli nie jest ono decydujące. Po czwarte, marginalizacja samorządu uczniowskiego w procesie podejmowania decyzji o tak dużym znaczeniu może mieć negatywne skutki wychowawcze. Trudno oczekiwać, by szkoła skutecznie uczyła obywatelskiego zaangażowania i współodpowiedzialności, jeżeli sama instytucjonalnie ogranicza mechanizmy dialogu i partycypacji. PROM	
			Art. 44k ust. 4 ustawy o systemie oświaty Brzmienie zgodnie z projektem: „3. Uczeń nieklasyfikowany z powodu nieusprawiedliwionej nieobecności może zdawać egzamin klasyfikacyjny za zgodą rady pedagogicznej.” „4. Uczeń jest nieklasyfikowany z jednego, kilku albo wszystkich zajęć edukacyjnych, jeżeli nieusprawiedliwiona nieobecność ucznia na tych zajęciach przekroczyła 25% czasu przeznaczonego na te zajęcia w okresie, za który jest przeprowadzana klasyfikacja.” Propozycje zmian przepisu: • nie skreślać ust. 3; • nie dodawać ust. 4. Brzmienie po wprowadzeniu zmian: „3. Uczeń nieklasyfikowany z powodu nieusprawiedliwionej nieobecności może zdawać egzamin klasyfikacyjny za zgodą rady pedagogicznej.” „4. Uczeń jest nieklasyfikowany z jednego, kilku albo wszystkich zajęć edukacyjnych, jeżeli nieusprawiedliwiona nieobecność ucznia na tych zajęciach przekroczyła 25% czasu przeznaczonego na te zajęcia w okresie, za który jest przeprowadzana klasyfikacja.” Uzasadnienie Opiniujący rekomenduje pozostawienie radzie pedagogicznej swobody decyzyjnej w zakresie nieklasyfikowania ucznia z powodu nieusprawiedliwionych nieobecności. Decyzja ta powinna być podejmowana z należytą rozwagą oraz z uwzględnieniem specyficznych, wyjątkowych i szczególnie uzasadnionych okoliczności. Rada pedagogiczna powinna mieć możliwość indywidualnej oceny sytuacji ucznia i w tym zakresie zachować kompetencję do wyrażenia albo odmowy wyrażenia zgody na przystąpienie ucznia do egzaminu klasyfikacyjnego.	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii
			Definicja społeczności szkolnej Pozytywnie oceniamy dodanie definicji „społeczności szkolnej” (art 1. pkt 1 projektu ustawy) oraz wskazanie, że tworzą ją nauczyciele, uczniowie i rodzice. Wskazanie tego na gruncie ustawowym pozwala pokazać, że pomimo różnych zadań i celów, to członkowie wszystkich tych grup tworzą wspólnotę – środowisko w którym nie ma „lepszych” i „gorszych”. To dążenie do sytuacji, gdzie w społeczności szkolnej wszyscy są ważni i pełnią określone funkcje. Pozwala to budować przestrzeń wspólną, łączyć ze sobą współodpowiedzialność z współdziałaniem na rzecz wspólnoty jakim powinna być szkoła. Nauczyciele są jej pracownikami, rodzice powierzają jej swoje dzieci, a uczniowie pozostają głównymi beneficjentami podejmowanych działań. Każda z tych grup ma swój udział w kształtowaniu	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			atmosfery, wartości i jakości życia szkolnego. Uznanie tych współzależności na gruncie ustawowej definicji stanowi ważny krok w kierunku wzmacnianiu dialogu i partnerstwa w szkole, którego z doświadczenia stowarzyszenia w szkołach dotychczas brakowało.	
			Katalog praw i obowiązków uczniów Projektodawca proponuje przeniesienie treści związanych z prawami uczniów, ich wolnościami, a także przepisów związanych z obowiązkami osób uczących się (art. 1. pkt 3 projektu ustawy), które dotychczas nie były ujęte na gruncie ustawowym (jak np. jasny katalog obowiązków, czy katalog praw osób uczących się) lub też znajdowały się w różnych miejscach, do nowego rozdziału 2a. Taki zabieg pomoże w utrzymaniu porządku wewnątrz ustawy, jak również sprawi, że zapoznanie się z przepisami w tym zakresie będzie łatwiejsze dla nauczycieli, rodziców i w szczególności uczniów, którzy zazwyczaj nie są ekspertami w poruszaniu się po przepisach prawa. Propozycję zatem oceniamy pozytywnie.	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii
			Obligatoryjne powoływanie rad szkół i placówek Rady szkół lub placówek nie są w polskim prawie oświatowym rozwiązaniem nowym. Możliwość ich powołania przewidywała pierwotnie ustawa z dnia 7 września 1991 r. – o systemie oświaty. Od 2016 roku zapisy regulujące działanie i powoływanie rad szkoły lub placówek znajdują się natomiast w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. Dotychczas istnienie rad szkół lub placówek było fakultatywne, a w razie niepowołania w szkole takiej rady, jej kompetencje przejmowała rada pedagogiczna. Z naszych obserwacji, jako członków Kogutorium wynika, że rady szkół są stosunkowo rzadko powoływane i nie stanowią stałego elementu struktury wewnętrznej wielu szkół. Proponowana zmiana, polegająca na obligatoryjnym powoływaniu rad szkół i placówek (z nielicznymi wyjątkami wynikającymi ze specyfiki działania niektórych instytucji), ma duże znaczenie praktyczne i symboliczne. Wprowadza bowiem w życie ideę wspólnotowości społeczności szkolnej (opiniowanej w punkcie 1 niniejszego pisma) poprzez realne wzmocnienie współdziałania nauczycieli, uczniów i rodziców. Ze względu na specyfikę rady szkoły w której nie uczestniczą z prawem głosu członkowie kierownictwa szkoły, a nauczyciele, rodzice i uczniowie mają równy głos, organ ten jest wolny od hierarchicznej zależności i nie jest niewolnikiem szkolnych podległości. Uważamy, że obligatoryjne powołanie rad szkół i placówek przyczyni się do zwiększenia sprawczości uczniów oraz wzmocnienia wychowania obywatelskiego, budując postawy zaangażowania i współdecydowania – fundamenty funkcjonowania demokratycznego państwa prawa. Jest to zmiana potrzebna i pożądana z punktu widzenia interesu publicznego.	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii
			Zmiany w przepisach dot. oceniania uczniów pełnoletnich Dotychczasowe rozwiązanie, gdzie uczeń pełnoletni nie miał prawa do decydowania o tym, czy jego rodzice mają prawo być poinformowani o jego dalszych osiągnięciach edukacyjnych – w tym ocenach, ograniczało ich ustawową pełną zdolność do czynności prawnych, jak również mogło godzić w ich prywatność. W momencie w którym rodzice przestawali być opiekunami prawnymi, a osoba pełnoletnia mogła dowolnie podejmować wszelkie inne decyzje, dalszy dostęp do ocen i innych informacji na temat dziecka pełnoletniego nie miał sensu. Zważając na ciążący na rodzicach także uczniów pełnoletnich obowiązek alimentacyjny, proponowana instytucja sprzeciwu wydaje się zasadnym kompromisem. Istnieją też obszary, w których Kogutorium proponowane zmiany uznaje za uzasadnione, jednak można poddać pod wątpliwość, czy rozwiązania te są wystarczające oraz odpowiednio dobrane, a co za tym idzie, czy odniosą one oczekiwane skutki.	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			Frekwencja Zaproponowana została zmiana dotycząca progu w którym można mówić o nierealizowaniu odpowiednio obowiązku przedszkolnego, szkolnego, nauki. Aktualnie aby mówić o nierealizowaniu obowiązku wynikającego z ustawy, osoba objęta obowiązkiem musi przekroczyć próg 50% nieusprawiedliwionych nieobecności na zajęciach w danym miesiącu. Projektodawca proponuje, aby był to albo próg nieusprawiedliwionych nieobecności na ponad 50% zajęciach w danym miesiącu lub próg nieusprawiedliwionych nieobecności na ponad 25% zajęciach w roku szkolnym. Podobnie także zaproponowane zostały zmiany dotyczące klasyfikowania uczniów – dotychczasowy próg 50% nieobecności zostałby zaostrzony do progu 25% nieobecności. Obie te zmiany są w głównej mierze uzasadnione, jednak wątpliwe jest, że takie "siłowe" zmuszenie uczniów do uczęszczania do szkoły rozwiąże problem wagarów oraz wątpliwości związanych z klasyfikacją. Oczywiście rozumiemy, że nieuczęszczanie przez uczniów do szkoły jest poważnym problemem. Jako Kogutorium jednak uważamy, że rozwiązaniem problemu nie jest zwiększanie presji na uczniów tylko zbadanie dlaczego uczniowie nie uczęszczają na lekcje. Zdaniem naszego stowarzyszenia problemy ze szkolną absencją mogą być przesłankami do tego, że w najbliższym otoczeniu ucznia – w tym szkole dzieje się coś złego. Tym bardziej ważne jest dla nas, jako organizacji, która od ponad 4 lat działa na rzecz praw uczniów, aby każda szkoła w Polsce była miejscem, do którego uczniowie chcą chodzić, gdzie czują się dobrze. Szkoła nie powinna karać, a wyciągnąć dłoń względem ucznia, który z różnych powodów nie chce uczestniczyć w zajęciach. Wskazać należy także, że projektodawca postanawia pozostawić w gestii szkół i ich statutów pozostawić kwestie usprawiedliwiania nieobecności. Jako stowarzyszenie dostrzegamy wady tego rozwiązania. Przede wszystkim brak jest jakichkolwiek istotnych wytycznych dla nauczycieli, przez co decyzja o przyjęciu (lub odrzuceniu) usprawiedliwienia nadal posiadałaby charakter uznaniowej. Tak więc zmiany dotyczące wymaganej frekwencji należy ocenić pozytywnie w kontekście samej walki z wagarami, jednak negatywnie co do kompleksowości rozwiązania tego problemu.	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii
			Rzecznicy praw ucznia Jednym z założeń projektu jest stworzenie mechanizmu ochrony praw uczniowskich. W tym celu projektodawca proponuje powołanie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich oraz szkolnych rzeczników praw uczniowskich. Ponadto projekt nowelizacji umożliwia gminom i powiatom powoływanie gminnych lub powiatowych rzeczników praw uczniowskich, czyli legalizuje i określa sposób powoływania samorządowych instytucji działających na rzecz praw uczniów, co było przez wiele jednostek samorządu terytorialnego praktykowane. Dotychczas w Polsce systemowo ochroną praw ucznia zajmowały się organy nadzoru pedagogicznego – właściwe kuratoria oświaty oraz specjalistyczne instytucje nadzoru pedagogicznego, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, konstytucyjne organy rzecznicze – Rzecznik Praw Obywatelskich i Rzecznik Praw Dziecka. Rzecznik Praw Dziecka jest konstytucyjnym jednoosobowym organem rzeczniczym, który stoi na straży praw dzieci, a co za tym idzie także uczniów niepełnoletnich. Rzecznik Praw Dziecka (podobnie jak Rzecznik Praw Obywatelskich) jest organem jednoosobowym, którego obsługuje merytorycznie oraz technicznie specjalnie powołany w tym celu urząd – Biuro Rzecznika Praw Dziecka. W ramach struktur BRPO funkcjonuje Zespół Edukacji i Wychowania, w którym zatrudnionych jest 11 osób. To właśnie ten zespół zajmuje się naruszeniami praw uczniów. W 2023 do zespołu wpłynęło 2574 spraw, w roku	**Odpowiedzi w części tabeli dot. uwag Fundacji Varia Posnania, Stowarzyszenia Precedens i Stowarzyszenia Kogutorium** z uwagi na przekopiowanie i poparcie ich w niniejszej opinii

			2024 było to już 2989 spraw3. W przypadku organów nadzoru pedagogicznego – stowarzyszenie Kogutorium uzyskało informacje, że w 16 kuratoriach oświaty sprawami w szczególności praw uczniów zajmuje się łącznie 1037 osób. Do tego interwencje w sprawie naruszania praw osób uczących się może podejmować Rzecznik Praw Obywatelskich, czy inne organy jak na przykład specjalistyczna jednostka nadzoru pedagogicznego tj. Centrum Edukacji Artystycznej). W zamierzeniu projektodawcy w szkołach powołani zostaną szkolni rzecznicy praw uczniowskich. Będą oni nauczycielami pracującymi w danej szkole, którzy zostaną wybrani przez Radę Szkoły. To właśnie te osoby mają być rzecznikami domyślnie pierwszego kontaktu. W przypadkach, gdy uczeń nie będzie mógł w sposób skuteczny uzyskać pomocy ze strony szkolnego rzecznika, będzie mógł zwrócić się do organów wyższych – wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich oraz Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich. Mają oni być jednoosobowymi organami rzeczniczymi z tym, że ich obsługa prowadzona będzie przez odpowiednio organ obsługujący ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania (tj. obecnie Ministerstwo Edukacji Narodowej) lub właściwe kuratoria. Projektodawca w uzasadnieniu oraz OSR dołączonym do projektu nowelizacji przewiduje wynagrodzenie dla 17 nowych urzędników – Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich oraz 16 wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich. Z projektu, jego OSR i uzasadnienia nie wynika, jakby planowano zwiększyć zatrudnienie w kuratoriach oświaty lub Ministerstwie Edukacji Narodowej, wskazując na zwiększenie kosztów tychże instytucji. Można zatem domniemywać, że obsługa wojewódzkich i Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich prowadzona będzie w ramach istniejących obecnie zasobów kadrowych i finansowych, poprzez delegowanie poszczególnych pracowników do obsługi technicznej i merytorycznej rzeczników. Obsługa Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich oraz wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich przez właściwe ministerstwo lub kuratorium oświaty może wpływać na skuteczność działań rzeczników oraz ich niezależność, poprzez funkcjonalne uzależnienie od ministra lub kuratora oświaty. Rozwiązanie takie daje możliwość wywierania wpływu i nacisku politycznego na rzeczników, mogące skutkować nawet funkcjonalnym paraliżem, poprzez przykładowo ograniczenie do minimum zasobów przekazywanych na rzecz rzeczników. Stworzenie nowego mechanizmu ochrony praw uczniów opartego na instytucjach rzeczników powoduje mieszanie się kompetencji organów, które dotychczas zajmowały się sprawami z zakresu naruszeń praw ucznia. Zatrudnienie do tego celu w skali kraju 17 nowych osób nie zmieni diametralnie sytuacji polskich uczniów, których prawa są łamane. Stowarzyszenie Kogutorium powstało jako odpowiedź na niewystarczającą pomoc systemowych organów w zakresie naruszeń praw osób uczących się. Kogutorium uważa, że zamiast tworzenia równoległego do obecnego systemu ochrony praw ucznia, należy wesprzeć już istniejący system, zwiększając zasoby kadrowe i finansowe właściwych instytucji, czy przekazując skuteczniejsze narzędzia nadzoru pedagogicznego. Należy jasno wskazać obowiązki organów nadzoru względem praw uczniowskich oraz wymóc kontrolowanie tych aspektów podczas wizytacji. Jeżeli określone instytucje, które powinny zajmować się ochroną praw uczniów nie działają, rozwiązaniem nie jest powoływanie kolejnej instytucji, która będzie miała zadania zbliżone do pozostałych. Zatem, choć Kogutorium pozytywnie ocenia dążenie do systemowego monitoringu przestrzegania praw uczniów oraz zapewnienia uczniom rzeczników ich praw, dostrzega jednocześnie prawdopodobieństwo tego, że tacy rzecznicy, realizujący de facto już istniejące dziś obowiązki kuratorów oświaty i Rzecznika	

			Praw Dziecka, nie będą w stanie wiele zmienić. Problem łamania prawa w szkole jest bowiem złożony - wynika m.in. z niewystarczającej ilości szkoleń dla nauczycieli, niewystarczająco skutecznego nadzoru pedagogicznego (sprawowanego przez dyrektorów, kuratorów oraz Ministra), niewystarczającej edukacji obywatelskiej uczniów i rodziców czy wreszcie z kwestii finansowych (np. zbyt niskie wynagrodzenia osób funkcyjnych) i organizacyjnych (problemy ze sprawowaniem obsługi prawnej szkół przez organy prowadzące). Powołanie rzeczników praw ucznia rozwiąże tylko niewielką część tych problemów. Powyższe przyczyny i problemy wymagają innych rozwiązań, obok powołania rzeczników. Polska Rada Organizacji Młodzieżowych w pełni popiera przedstawione powyżej postulaty organizacji specjalizujących się w ochronie praw uczniowskich, z którymi PROM współpracuje. Uznając ich eksperckie doświadczenie oraz wysoki poziom merytoryczny, Polska Rada Organizacji Młodzieżowych przyjmuje te stanowiska jako własne.	
14.08.2025	Zespół Polityki Młodzieżowej, Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	System Rzeczników Praw Uczniowskich Proponowane prawo zakłada utworzenie bardzo rozbudowanego systemu „ochrony praw uczniowskich" poprzez powołanie czterostopniowego systemu Rzeczników Praw Uczniowskich. System Rzeczników zawiera zatem niezwykle rozbudowane struktury. Już samo obligatoryjne utworzenie instytucji Szkolnych Rzeczników może powodować znaczące poprawienie sytuacji faktycznej w zakresie przestrzegania praw uczniowskich w szkołach. Jeśli to nie rozwiąże sytuacji, uczniowie będą mogli zwracać się z tego rodzaju problemami do kolejnych aż trzech szczebli Rzeczników, stosując się tym samym do zasady hierarchii funkcjonowania Rzeczników, a zatem najpierw do gminnych/powiatowych (jeśli takowi funkcjonują), następnie do wojewódzkiego Rzecznika aż do Krajowego. Tak rozbudowany system proponowanych instytucji powinien budzić jednak poważne zapytania, czy jest on niezbędny do osiągnięcia pożądanych skutków. Warto zaznaczyć, że obecnie nie istnieje formalnie instytucja Rzecznika Praw Uczniowskich na żadnym ze szczebli terytorialnych. Szkoły mogą powoływać takowego Rzecznika fakultatywnie. Wówczas tę rolę spełniają nie tylko nauczyciele ale również uczniowie (w tym zakresie część szkół będzie musiała dokonać zmian w funkcjonowaniu Rzecznika, gdyż na podstawie ustawy tę rolę będzie mógł spełniać wyłącznie nauczyciel). Szkolni Rzecznicy nie działają często nawet na podstawie żadnych przepisów statutowych, a swoje działania podejmują w granicach tego, na co pozwalają im ogólnie określone formy współżycia społecznego w szkołach. Za swoje działania zwykle nie otrzymują też żadnego wynagrodzenia. To może zatem prowadzić do konkluzji, że działalność Szkolnych Rzeczników jest czymś, co zdecydowanie wymaga uregulowania na poziomie ustawowym, gdyż staje się to coraz bardziej powszechną praktyką oraz stanowi podstawową formę ochrony praw uczniowskich najbliższej uczniom płaszczyźnie – szkole. Regulacje dotyczące Szkolnych Rzeczników zdecydowanie należy uznać za zasadne i pożądane. Również forma powoływania i odwoływania, ustalenia kadencji i zakresu działań proponowana w ustawie nie budzi zastrzeżeń. Istotne jest to, aby Rada Szkoły podczas ustalania szczegółów działalności Szkolnego Rzecznika zagwarantowała jego bezstronność a także nienaruszalność urzędu, poprzez ustalenie kadencji i zamkniętego katalogu przypadków, w których Szkolny Rzecznik może być odwoływany. Z racji, że ta kompetencja przyznana jest Radzie Szkoły – nie należy tu wprowadzać żadnych regulacji z tym związanych na poziomie ustawowym.	**Uwaga częściowo uwzględniona + wyjaśnienie + uwzględnienie innych uwag** Uwzględniono inną uwagę (związków JST) w zakresie statusu pracowniczego i spójności z ustawą o pracownikach samorządowych, co sprawia, że bezprzedmiotowa zostaje uwaga dot. np. kadencyjności i stosunku pracy na zasadzie powołania samorządowych rzeczników na poziomie ustawy. Co do udziału młodzieży, projektodawca uwzględnił inną uwagę (Fundacji Varia Posnania), tyle że nie zdecydowano się na obligatoryjność utworzenia stanowiska, a na obligatoryjność rozpatrzenia wniosku w terminie 2 miesięcy – na wzór mechanizmu określonego w art. 5b ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym (procedura

			W dalszej kolejności w hierarchii ustawa przewiduje możliwość powoływania przez jednostki samorządu terytorialnego – gminy i powiaty – Gminnych lub Powiatowych Rzeczników Praw Uczniowskich. Prawodawca zapewne w ten sposób stara się wyjść naprzeciw oczekiwaniom samorządów. Od kilku lat zauważalny jest rosnący trend powoływania miejskich/gminnych Rzeczników. Nie istnieją w tym zakresie jednak żadne regulacje prawne, zatem Rzecznicy ci zatrudniani są na zasadach naboru na stanowisko w Urzędach Gmin/Miast/Powiatów – np. na stanowisko Pełnomocników ds. Praw Uczniowskich [patrz. Warszawa]. W związku z tym tutaj również istnieje luka między stanem prawnym a faktycznym, która warta jest uzupełnienia przez prawo. Należy także uznać za zasadne prawo, które zakładać będzie, że w przypadku braku możliwości rozwiązania sprawy przez Szkolnego Rzecznika – sprawa będzie przekazywana pod zarząd Gminnego/Powiatowego Rzecznika, który będzie mieć szersze możliwości działania. Jako korzystne należy uznać przepisy dotyczące możliwości porozumienia się dwóch lub więcej gmin w celu powołania Rzecznika, który będzie działał na terenie kilku gmin, stając się w ten sposób Powiatowym Rzecznikiem. Gminny/Powiatowy Rzecznik ma być powoływany przez organ wykonawczy jednostki, po wcześniejszym utworzeniu tej funkcji na drodze uchwały organu stanowiącego. To dobre rozwiązanie, jednak istotne powinno być, aby prawo gwarantowało bezstronność i nienaruszalność sprawowania urzędu poprzez ustalenie kadencji i zamkniętego katalogu przypadków, w których Gminny Rzecznik mógłby być odwołany z funkcji. Z uwagi na częste rotacje na szczeblach władzy w samorządach oraz zmiany układów sił w organach stanowiących, prawo powinno gwarantować, że Rzecznik będzie organem apolitycznym, apartyjnym, niezależnym od tego kto sprawuje władze w jednostce. Z tego względu istotnym byłoby wprowadzenie kadencyjności, jednak z prawem do nieograniczonej reelekcji, gdyż jeśli Rzecznik sprawdzi się w sprawowaniu swojej funkcji, nie powinno się mu ograniczać czasowo terminu jej sprawowania. Proponowane prawo zakłada, że Rzecznik byłby pracownikiem samorządowym, zatem działałby jak każdy pracownik Urzędu. Aby podkreślić istotę i szczególną wagę tejże funkcji, Rzecznik powinien podlegać bardziej szczegółowym przepisom. Z tego miejsca należy również podnieść sprawę grona osób, które miałoby wybierać Gminnego/Powiatowego Rzecznika. Warto zauważyć, że proponowane prawo dotyczące Szkolnego Rzecznika zakłada czynny udział społeczności uczniowskiej w procesie jego powoływania i odwoływania oraz określania szczegółów jego działania. W ten sposób można mieć pewność, że nie będzie to tylko osoba wyznaczona przez Radę Pedagogiczną lub Dyrektora Placówki aby wypełnić wymóg powołania takiego stanowiska, ale przede wszystkim osoba, którą uczniowie darzą szczególnym zaufaniem. Brak przewidzenia miejsca dla społeczności uczniowskiej w procesie powoływania Gminnego/Powiatowego Rzecznika sprawi, że będzie mogła to być osoba wyznaczona jednoosobowo przez organ wykonawczy jednostki, o ile oczywiście spełnia wymagania określone w uchwale organu stanowiącego. Udział młodzieży w procesie powoływania Gminnego/Powiatowego Rzecznika mógłby zostać zagwarantowany na kilka sposobów. Jednym z nich, prawdopodobnie najbardziej efektywnym sposobem byłoby obligatoryjne zasięgnięcie opinii przez organ wykonawczy o kandydaturze od Młodzieżowej Rady stosownej JST, jeśli takowa istnieje. Byłoby to również spełnienie funkcji konsultacyjnej i doradczej Młodzieżowej Rady. W sytuacji kiedy na terenie jednostki Młodzieżowa Rada nie funkcjonuje – udział młodzieży mógłby być zapewniony przez obligatoryjne konsultacje społeczne ze społecznością	tworzenia młodzieżowej rady gminy). Nie musi być przesądzone, by nabór na Gminnego/Powiatowego RPU odbywał się w drodze konkursu, wobec czego nie ma możliwości, by ustawowo zagwarantować udział młodzieży w komisji konkursowej, ponieważ ona wcale nie musi być powoływana (lecz może, rzecz jasna). W zakresie zaś konkursu na poziomie Krajowym: udział młodzieży będzie zapewniony w drodze rozporządzenia wykonawczego poprzez możliwość przewidzianą dla organizacji pozarządowych i związków zawodowych posiadania statusu obserwatora w całej procedurze konkursowej. Co do kuratora oświaty, będzie on mógł przekazać według właściwości sprawę Wojewódzkiemu Rzecznikowi (na zasadach ogólnych). Rzeczywiście jednak kuratoria oświaty mają bardziej pełnić funkcję obsługującą WRPU, a bezpośrednim nadzorcą będzie KRPU. Ich codzienna aktywność będzie się jednak opierać o zadania podobne do nauczycieli-wizytatorów, więc

			uczniowską, które obejmowałoby zakres oczekiwań tego środowiska, co do tego jakimi cechami powinien wykazywać się Gminny/Powiatowy Rzecznik. Innym rozwiązaniem mógłby być również udział przedstawicieli społeczności uczniowskiej w komisji konkursowej, która zajmuje się wskazaniem odpowiedniej kandydatury na to stanowisko. Rzecznik Praw Uczniowskich to osoba, która w pierwszej kolejności ma działać dla uczniów poprzez pomoc w rozwiązywaniu problemów w nich godzących. Dlatego też podstawową zasadą przy wyborze Rzecznika powinno być zaufanie ze strony młodzieży. Proponowane prawo zakłada to na poziomie szkolnym. Powinno również gwarantować to na poziomie gminy lub powiatu. Na kolejnym szczeblu hierarchii prawo przewiduje powołanie Wojewódzkich Rzeczników Praw Uczniowskich, obligatoryjnie w każdym z 16 województw. Jest to instytucja nowa, która do tej pory nie funkcjonowała. Uwagę zwracają w tym przypadku ściśle określone powiązania między Wojewódzkimi Rzecznikami a Krajowym Rzecznikiem, który miałby mieć prawo do powoływania ich na wniosek odpowiedniego Kuratora Oświaty oraz odwoływania z własnej inicjatywy lub również na wniosek odpowiedniego Kuratora Oświaty. Nie jest w proponowanym prawie określone, czy Kurator wnioskując o powołanie do Krajowego Rzecznika miałby proponować na to stanowisko wybraną osobę z imienia i nazwiska, czy też jedynie wnioskuje o powołanie a następnie to Krajowy Rzecznik wskazywałby konkretną osobę. Dalej, prawo zakłada, że nadzór nad Wojewódzkimi Rzecznikami sprawuje Krajowy Rzecznik. Z drugiej jednak strony, projekt jednoznacznie zakłada, że Wojewódzcy Rzecznicy mają działać „przy kuratorze oświaty". Również to kuratorium ma zapewniać pełną obsługę urzędu. Jednak oprócz tejże obsługi oraz wnioskowania przez Kuratora o powołanie i odwoływanie Wojewódzkiego Rzecznika, prawo nie przewiduje żadnych innych form powiązania Wojewódzkich Rzeczników z Kuratorem Oświaty. Może to podważać zasadność określenia, że działają oni przy Kuratorze Oświaty. Nie jest też przewidywana sytuacja, w której Kurator mógłby zlecić Wojewódzkiemu Rzecznikowi zajęcie się daną sprawą, które wpłynęła do Kuratora. Zdaje się to być istotne, gdyż to Kurator Oświaty sprawuje nadzór nad placówkami edukacyjnymi, i część skarg czy wniosków (w zakresie łamania praw uczniowskich) będzie kierowana przez uczniów czy rodziców właśnie do niego. W uproszczeniu można dojść do konkluzji, że Wojewódzcy Rzecznicy mają być dwojako podporządkowani zarówno Krajowemu Rzecznikowi jak i Kuratorowi Oświaty. Obsługę urzędu ma zapewniać Kurator lecz nie może on zlecać mu zadań lub bezpośrednio odwołać. Prawo do tego przysługiwać ma Krajowemu Rzecznikowi. Warto zaznaczyć, że wszystko to odbywa się w strukturach podporządkowanym Ministrowi Edukacji Narodowej – zarówno Kurator jak i Krajowy Rzecznik zgodnie z prawem są przez niego powoływani. Dalsze rozdzielenie kompetencji obsługi i nadzoru nad Wojewódzkimi Rzecznikami między dwa ww. organy może w praktyce powodować zamieszania prawne, spory kompetencyjne, konflikty między Krajowym Rzecznikiem oraz Kuratorem o faktyczny wpływ na ich pracę itd. Nie można zapominać, że to wszystko dzieje się w obrębie systemu ochrony praw uczniowskich. Należy zadać sobie pytanie, czy tworzenie tak rozbudowanego systemu instytucji i powiązań z instytucjami wyższego rzędu jest niezbędne do wyeliminowania zasadniczego problemu, jakim jest nadużywanie władzy przez nauczycieli, łamanie praw dzieci i młodzieży, przemoc rówieśnicza itd. W ciągu projektu ustawy główna myśl zdaje się zanikać.	z tego względu konieczna będzie bieżąca współpraca z kuratorem oświaty. Nie jest prawdą, że WRPU będą się zmieniać wtedy, gdy zmienia się władza. Możliwość ich odwołania leży tylko u KRPU, a wnioski kuratorów oświaty nie będą wiążące. Uwaga jednak została w tym zakresie uwzględniona o tyle, że dopisane do projektu ustawy zostanie, że wnioski te nie są wiążące. Wszystkie te rozwiązania mają z jednej strony zapewnić odpowiednio ukształtować procedury naboru, a z drugiej – zagwarantować, że będą to procedury cieszące się zaufaniem uczniów. Co do żądania uchylenia statutu, jest to pojęcie zaczerpnięte z art. 114 UPO. Oczywiście jednak, taka sytuacja będzie ekstremalnie rzadka, a nawet gdyby wystąpiła, to byłby zachowany odpowiedni okres przejściowy tak, by nie zdezorganizować działalności szkoły.

			W rozważaniach nad Wojewódzkimi Rzecznikami ponownie warto podnieść argumenty, które były podnoszone przy Gminnych/Powiatowych Rzecznikach – sprawy niezależności, apolityczności, nienaruszalności urzędu oraz współdecydowania społeczności uczniowskiej w obsadzaniu stanowiska. W tym przypadku trudno jest mówić o jakimkolwiek z tych obszarów. Wojewódzki Rzecznik ma być bowiem powoływany i odwoływany przy współdziałaniu Krajowego Rzecznika oraz Kuratora Oświaty (obie instytucje podległe Ministrowi Edukacji Narodowej), nie przewidziana jest kadencja oraz współudział uczniów w naborze na to stanowisko. Będzie mogło dochodzić do sytuacji, której zmiana władzy na poziomie ogólnopolskim będzie oznaczać zmiany na stanowiskach Wojewódzkich Rzeczników. Z tego poziomu ponownie warto przypomnieć o tym, iż Rzecznik Praw Uczniowskich powinien cieszyć się wyjątkowym zaufaniem ze strony młodzieży. W tym przypadku można mówić tylko o zaufaniu ze strony Kuratora, Krajowego Rzecznika lub Ministra. Trudno w tym zakresie wskazać jakiekolwiek propozycje zmian, jakie mogłyby zostać wprowadzone by wyeliminować wątpliwości wskazane wyżej. Proponowany w projekcie ustawy system zakłada ścisłe powiązania w obrębie Ministra – Krajowego Rzecznika – Kuratorów Oświaty – Wojewódzkich Rzeczników. Rozwiązaniem mogłoby być w pełni przeniesienie funkcji Wojewódzkich Rzeczników pod dyspozycję Kuratorów Oświaty w zakresie – powoływania, odwoływania, nadzoru, obsługi, itp. zaś względem Krajowego Rzecznika nakazać składanie sprawozdań i ogólną współpracę. Przeniesienie całego procesu powoływania Rzecznika pod osobę Kuratora Oświaty zwiększyłoby szansę na uczestnictwo w tym przez młodzież. W takim przypadku jeszcze bardziej istotne byłoby wprowadzenie kadencyjności w przypadku Wojewódzkiego Rzecznika, gdyż w przeciwnym wypadku dochodziłoby do zmian na tym stanowisku wtedy, kiedy zmieniałaby się władza. Opozycyjnym rozwiązaniem mogłoby być również całkowite przeniesienie funkcji Wojewódzkich Rzeczników do dyspozycji Krajowego Rzecznika. To jednak wiązałoby się z koniecznością powołania czegoś, w rodzaju krajowego biura obsługującego Krajowego Rzecznika oraz tych wojewódzkich. Mimo to, sytuacja, w której Wojewódzcy Rzecznicy funkcjonują w zależnościach z Krajowym Rzecznikiem oraz Kuratorami Oświaty nie będzie dobrze wpływać na funkcjonowanie w praktyce. Na samym szczycie hierarchii znajduje się Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich, powoływany na okres 4 lat przez Ministra Edukacji Narodowej na drodze otwartego konkursu. W tym zakresie zachowana jest pełna transparentność wyboru i okresu jego funkcjonowania. Ponownie można jednak podnieść argument udziału młodzieży w procesie wyboru kandydatury na to stanowisko. Istnieje szereg różnych instytucji działających na poziomie ogólnopolskim reprezentujące środowisko uczniowskie, które mogłyby stanowić cenny i istotny głos w procesie wyboru kandydata. W szczególności należy spojrzeć tu na Radę Dialogu z Młodym Pokoleniem, działającą przy komitecie do spraw pożytku publicznego. Innym sposobem byłyby też konsultacje społeczne z udziałem organizacji pozarządowych. Pozostałe przepisy proponowane w zakresie funkcjonowania Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich nie budzą wątpliwości. Co do zasady, zadania i kompetencje, które ustawa powierza Rzecznikom Praw Uczniowskich na różnych szczeblach nie budzą kontrowersji, za małymi wyjątkami. Projekt ustawy zakłada przyznanie Krajowemu Rzecznikowi prawa do „żądania uchylenia statutu szkoły lub niektórych jego postanowień”. W tym przypadku warto zastanowić się nad zasadnością takiego przepisu. W pierwszej kolejności – uchylenie całego statutu szkolnego wiązałoby się z paraliżem funkcjonowania szkoły. Trudno sobie również	

			wyobrazić sytuację, w której cały statut szkoły przewidywałby daleko idące naruszenia praw uczniowskich. Szczególnie patrząc na to, że statut przed wejściem w życie musi być najpierw odpowiednio sprawdzony i zatwierdzony. W tym przypadku zdecydowanie bardziej adekwatne byłoby umożliwienie żądania uchylenia jedynie części postanowień, które bezpośrednio przyczyniają się do łamania praw uczniowskich. Podsumowując wątek wprowadzenia systemu Rzeczników Praw Uczniowskich, warto zastanowić się lub nawet poddać w wątpliwość wprowadzenia aż tak szerokiego, czterostopniowego systemu. Istotne jest aby w tym zakresie odpowiedzieć na pytanie, czy jest takie zapotrzebowanie. Na przestrzeni lat widać, że zainteresowanie powoływaniem gminnych Rzeczników stopniowo wzrasta. Sami gminni Rzecznicy od kilku lat podnoszą potrzebę powołania instytucji krajowej, która będzie wspierać ich działania. W tym przypadku może się jednak wydawać, że ustawodawca proponuje zbyt szerokie ramy, nie wiedząc do końca, czy istnieje taka potrzeba. Być może ona istnieje, jednak w tym przypadku warto najpierw zapoznać się z tym, jak rozwiązanie minimum będzie funkcjonować, a następnie po dokonaniu ewaluacji zaproponować ewentualne kroki rozszerzające działalność Rzeczników. Zdecydowane kontrowersje budzi również brak ustawowo uregulowanego udziału młodzieży w procesie wyboru Rzeczników poza stopniem szkolnym. Jest to bardzo istotne, aby wybrana osoba cieszyła się ich zaufaniem, nie zaś spełniała tę funkcję z politycznego wyboru.	
		art. 1 pkt 3 (art. 42a UPO)	Katalog praw ucznia, który ustawa proponuje w Art. 42a ust. 1. zdecydowanie zasługuje na uznanie. Tak jak prawodawca zaznacza, obecnie żaden akt prawny na poziomie ustawowym nie reguluje tego zakresu w pełni, a prawa ucznia są „rozrzucone" między akty prawne różnego typu, np. rozporządzenia, statuty itp. Zasada proponowana w projekcie jest bardzo przejrzysta i klarowna: proponuje się otwarty katalog praw uczniowskich, które gwarantuje ustawa, a ponadto daje się możliwość szkołom rozszerzania tego katalogu o inne prawa. Nie można jednak pozbawić uczniów żadnego z praw, które zapisane są w ustawie. Również konkretne prawa wymienione w ustawie nie budzą żadnych zastrzeżeń. To bardzo dobre i funkcjonalne rozwiązanie. Podobna sytuacja faktyczna jest obecnie w zakresie katalogu obowiązków uczniowskich – są one zapisane w różnych aktach prawnych, brakuje aktu scalającego je i tworzącego odgórne uregulowania. W tym przypadku jednak wnioskodawca proponuje katalog zamknięty, który nie może być w żaden sposób modyfikowany lub poszerzany o inne obowiązki uczniów. To również dobre rozwiązanie. Obowiązki to oczywiście innego rodzaju warunki niż prawa. Powinny być ściśle określone i tworzyć ramy funkcjonowania uczniów. W zdecydowanej większości proponowane w katalogu obowiązki uczniów nie budzą zastrzeżeń. Są jednak małe wyjątki. Art. 42b ust. 1 pkt. 1 ustawy zakłada całkowity obowiązek przestrzegania statutu placówki. Co jednak, jeśli dany przepis statutu szkoły jest niezgodny z aktem prawnym wyższego rzędu. Takie przypadki obecnie się zdarzają. Co więcej, potwierdzają to inne zapisy tej ustawy – przyznające Krajowemu Rzecznikowi prawo żądania uchylenia statutu lub wybranych postanowień. To wskazuje na to, iż nie zawsze statuty opierają się na postanowieniach zgodnych z prawem. Z drugiej jednak strony, przytaczany art. 42b ust. 1 pkt 1. Stanowi najbardziej podstawową zasadę funkcjonowania w szkole – przestrzegania statutu. Trudno sobie wyobrazić jak taki zapis mógłby zostać zastąpiony nawet, jeśli uzna się ww. argument za zasadny. Pkt. 8 tego samego ustępu oraz artykułu mówi, że jednym z obowiązków ucznia jest uczęszczanie na zajęcia edukacyjne, zaś w przypadku uczeń, lub w przypadku ucznia niepełnoletniego – jego rodzice,	**Wyjaśnienie + uwzględnienie innej uwagi** Jeśli przepisy statutu są niezgodne z przepisami wyższego rzędu, to, dzięki regule kolizyjnej *lex superior derogat legi inferiori*, obowiązek ten nie będzie naruszony, jeśli ktoś nie wypełniłby statutu, kierując się uregulowaniami wyższego rzędu. Projektowane przepisy w zakresie powodów nieobecności, w ślad za uwagami Ministra Cyfryzacji i Prezesa UODO, zostały zmienione w taki sposób, że zapewniona zostanie ochrona danych wrażliwych poprzez brak konieczności ich przedstawiania szkole. Intencją tego przepisu jest

			usprawiedliwiają nieobecność, podając jej powód. To stwierdzenie zdaje się jednoznacznie rozstrzygać kwestię usprawiedliwiania nieobecności przez uczniów pełnoletnich – przyznając im do tego prawo. Kwestią do uregulowania pozostaje to, czy wnioskodawca zdawał sobie sprawę z tego co wynika z tak skonstruowanego przepisu. W przekazach oraz uzasadnieniach do niniejszego projektu ustawy nigdzie nie wybrzmiewa ten przepis, a dla społeczności uczniów pełnoletnich jest on wyjątkowo ważny. Jeśli ww. zapis wejdzie w życie, warto aby przeprowadzona została w tym zakresie szeroka akcja informacyjna, gdyż wśród kadry pedagogicznej wciąż panuje szerokie przekonanie, iż pełnoletni uczniowie nie mają prawa do usprawiedliwiania swoich nieobecności osobiście. W kontekście powyższego punktu, warto jeszcze zadać pytanie, czy obowiązek podania powodu nieobecności nie godzi o w prawo do poszanowania prywatności. Uczeń i jego rodzice mogą nie chcieć udostępniać nawet najbardziej ogólnych informacji. Wszelkie inne zapisy katalogów praw i obowiązków uczniowskich nie budzą żadnych zastrzeżeń. Na słowa uznania zasługuje podjęcie tego tematu i próba przełożenia go na poziom ustawowy.	ogólne wskazanie powodu, bez obligowania do wskazywania nadmiernych szczegółów/danych wrażliwych.
		art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	System wymierzania kar Oczywiście karanie uczniów nie jest rzeczą pożądaną w społeczności szkolnej. Mimo to, ze względu na to, że szkoła spełnia również funkcję wychowawczą wobec swoich podopiecznych, istnienie jakichkolwiek kar jest konieczne do zachowania ładu organizacyjnego oraz przestrzegania zasad współżycia społecznego. Ustawa przewiduje 5 możliwych kar wobec uczniów; upomnienie pisemne; naganę pisemną; naganę pisemną z ostrzeżeniem, że kolejne przewinienie spotka się z zastosowaniem kolejnych wymienionych kar; wniosek do kuratora oświaty o przeniesienie do innej szkoły (w przypadku uczniów objętych obowiązkiem szkolnym); skreślenie z listy uczniów (w przypadku uczniów nieobjętych obowiązkiem szkolnym). Wymienione kary nie powinny budzić zastrzeżeń. Poważną uwagę zwraca jednak sposób, procedura wymierzania tychże kar. Zgodnie z projektem – kary za wyjątkiem upomnienia pisemnego i nagany pisemnej, wymierzać będzie dyrektor szkoły, który wcześniej wysłucha wyjaśnień ucznia i świadków, a także uzyska zgodę rady pedagogicznej i zasięgnie opinii rady szkoły. Udział w tej procedurze rady szkoły, jako organu opiniodawczego budzi poważne wątpliwości. Rada szkoły zgodnie z proponowanym prawem ma składać się z przedstawicieli uczniów, rodziców i nauczycieli. Zgodnie z tym, będzie dochodzić do sytuacji, w których uczniowie będą mieli wpływ na wymierzanie kary innym uczniom. Ta sytuacja może wpływać na to, że uczniowie nie w pełni świadomi sprawy związanej z przewinieniem swojego rówieśnika bądź rówieśniczki, mimo to będą wydawać opinię, czy szkoła powinna ukarać ich kolegę lub koleżankę. Podobna sytuacja tyczy się rodziców. W praktyce nie zawsze są oni świadomi spraw, które dzieją się między uczniami. Ponadto środowiska uczniów i rodziców podczas wyrażania opinii o każe mogą kierować się innymi przesłankami niż nauczyciele, w szczególności relacjami osobistymi z osobą, której dotyczy sprawa. Mimo tego, że ustawa zakłada przyznanie dużej ilości kompetencji radzie szkoły w celu wzmacniania wspólnoty szkolnej, co należy uznać za zasadne i pożądane, kwestie natury na tyle drażliwej jak karanie uczniów nie powinny być podnoszone na forum takiego gremium. Ten zakres powinien zostać przeniesiony do wyłącznych kompetencji rady pedagogicznej. O ewentualnym wniosku o przeniesienie ucznia do innej szkoły lub skreśleniu z listy uczniów nie powinni współdecydować uczniowie.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia innej uwagi zamiast rady szkoły w to miejsce wpisano samorząd uczniowski. Będzie to zatem kalka z aktualnego brzmienia art. 68 ust. 2 UPO, który także wymaga, by zasięgnąć opinii samorządu uczniowskiego. W obecnym stanie prawnym nie budzi to wątpliwości, szczególnie że nie jest to proces współdecydowania, lecz opiniowania, co ma stać na straży ochrony praw innych uczniów.
		art. 1 pkt 5-6 (art.	Społeczność szkolna i rada szkoły	**Wyjaśnienie**

		80-81 UPO)	Wprowadzenie ustawowej definicji pojęcia „społeczność szkolna", na którą składają się nauczyciele, rodzice, uczniowie oczywiście nie budzi żadnych zastrzeżeń i jest zgodne ze stanem faktycznym. Nie istniejącym wcześniej rozwiązaniem, które zakłada wnioskodawca jest wprowadzenie obligatoryjnego funkcjonowania organu rady szkoły, który ma spajać przedstawicieli wszystkich grup społeczności szkolnej. To oczywiście korzystne rozwiązanie, które dobrze wpłynie na zacieśnianie więzi między członkami społeczności szkolnej, poczucie wspólnoty oraz wzajemne rozumienie. Proponowane prawo nie zakłada jednak więcej skonkretyzowanych przepisów odnośnie tego, jak rada szkoły ma funkcjonować. Mowa jest wyłącznie o tym, że w jej posiedzeniach z głosem doradczym mogą brać udział dyrektor szkoły i Szkolny Rzecznik. Jeśli dyrektor ma brać udział w posiedzeniach z głosem doradczym, rodzi się pytanie kto przewodniczy obradom. Zdaje się, że to pozostaje kwestią, którą wnioskodawca chce przekazać do uregulowania aktami wykonawczymi – m.in. w statutach szkół. Istotne jest również to, że brakuje skonkretyzowanych przepisów określających kompetencje rady szkoły, za wyjątkiem opiniowania wniosków o wymierzanie kar (o czym mowa wyżej). To bardzo istotne, aby organ ten w praktyce mógł mieć realny wpływ na istotne sprawy z zakresu funkcjonowania szkoły, np. na; zakres oferty edukacyjnej i jej różnorodność; budżet placówki itd. Rada szkoły nie powinna być organem fasadowym. Niestety przekazanie określenia jej kompetencji do dyspozycji szkół może wpłynąć na to, że jej rzeczywiste znaczenie będzie nie wielkie.	Projekt ustawy tego nie zawiera, ponieważ przepisy te znajdują się w już obowiązujących art. 80-81 UPO. Przepisy te nie są modyfikowane niniejszym projektem, więc pozostają w dotychczasowym brzmieniu. Patrząc na katalog kompetencji rad szkół i placówek z art. 80 ust. 2 UPO pokazuje, że zakres ich kompetencji jest szeroki.
		art. 3 (zmiany w USO)	Uporządkowanie sytuacji prawnej pełnoletnich uczniów W tym zakresie projekt zakłada zmiany w dostępie rodziców uczniów pełnoletnich do śledzenia ich progresu edukacyjnego i bieżących osiągnieć edukacyjnych. W ramach tego, dostęp do ocen i uzyskiwania tych informacji co do zasady po osiągnięciu pełnoletności zostanie rodzicom zachowany, jednak z możliwością cofnięcia tejże zgody przez ucznia. To bardzo dobre rozwiązanie, które nie jest inwazyjne i nie wpłynie na występowanie konfliktów na linii uczniowie-rodzice. Zdaje się, że będzie wykorzystywane głównie w sytuacjach skrajnych, kiedy to rodzice i uczniowie pozostają w napiętych relacjach. W takim obliczu dobrze, że będzie przysługiwało uczniom prawo do ochrony informacji w tym zakresie. Jak wspomniano wyżej, istotną sprawą jest również kwestia usprawiedliwiania nieobecności po osiągnięciu pełnoletności przez ucznia. Wnioskodawca powinien osobiście dokonać wykładni, czy przedstawione przepisy mają zakładać, że rodzice usprawiedliwiają nieobecności wyłącznie uczniom niepełnoletnim. W przeciwnym wypadku może dojść do przypadków nieprzestrzegania tego prawa.	**Wyjaśnienie** Projektodawca wyjaśnia, że założeniem jest, by rodzice mogli usprawiedliwiać nieobecności swoich niepełnoletnich dzieci. Osoby pełnoletnie będą mogły usprawiedliwiać się same, ew. przez pełnomocnika na zasadach ogólnych.
		art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO) art. 3 pkt 4 (art. 44k USO)	Zmiany dotyczące klasyfikacji uczniów To jedna z bardziej istotnych zmian prawnych, które przewiduje projekt. Zgodnie z tym, uczeń będzie mógł być nieklasyfikowany – a tym samym nie otrzymać promocji do następnej klasy – jeśli suma jego nieobecności będzie przekraczać nie 50% (jak dotychczas) lecz 25% wszystkich zajęć edukacyjnych z danego przedmiotu. Uczęszczanie na zajęcia edukacyjne stanowi formę realizowania obowiązku szkolnego, który jest niepodważalny. Obecne prawo zakłada zatem, że istnieje de facto możliwość zaledwie połowicznego realizowania tego obowiązku względem wymagań. Może dochodzić do skrajnych sytuacji, w których uczeń w danym semestrze, który trwa np. od września do końca grudnia (4 miesiące), może uczęszczać na 50% zajęć +1, czyli tylko przez dwa miesiące. Tym samym nie przyswoi połowy przewidywanego materiału, a mimo to może zostać klasyfikowany na takich samych zasadach, co rówieśnicy, którzy sumiennie i uczciwie wypełniają obowiązek szkolny. Jeśli organy prowadzące i	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za to stanowisko.

			nadzorujące szkoły mają wiedzę, że tego rodzaju patologiczne sytuacje mają miejsce – wprowadzenie takowej zmiany jest niezbędne. Zmiana na 25% nieobecności wydaje się odpowiednim rozwiązaniem.	
		art. 1 pkt 8 (art. 85 UPO)	Opiekunowie samorządów uczniowskich W tym zakresie zmiana jest drobna lecz pożądana. Projekt zakłada, że dyrektor szkoły powoływać będzie opiekuna samorządu uczniowskiego na podstawie wyboru uczniów. To bardzo istotna zmiana z punktu widzenia samorządów uczniowskich. Będą one mogły wybierać na opiekuna osobę zaufaną, z którą współpraca układa się pomyślnie. Jednym z problemów w działalności samorządów uczniowskich od lat była sprawa opiekuna. Samorządy uczniowskie w całej Polsce skarżyły się na trudności we współpracy z opiekunami, których pozycja była niepodważalna. Często opiekunowie nie motywowali odpowiednio do działań lub nawet działania blokowali. To dobrze, że wnioskodawca zdecydował się poruszyć tę kwestię w projekcie ustawy.	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za to stanowisko.
		Uwaga ogólna	Przedstawiony przez Ministerstwo Edukacji Narodowej projekt to ważny projekt. Nie budzi to wątpliwości. Gdyby dokonać na jego podstawie tzw. „analizy plusów i minusów" bez wątpienia dałoby się wskazać więcej cech pozytywnych. Z tego miejsca jednak bardziej adekwatnym byłoby przeprowadzenie analizy SWOT, która znajdzie się poniżej. Jest ona w stanie bardziej adekwatnie przedstawić jakie projekt może mieć konsekwencje, gdyby bez poprawek wszedł w życie. Mocne strony: ➢ Wprowadzenie ustawowo uregulowanego systemu ochrony praw uczniowskich, który co do zasady jest odpowiedzią na istniejące zapotrzebowanie na poziomie gminnym oraz szkolnym; ➢ Środki przysługujące Rzecznikom różnych szczebli, do ochrony praw uczniowskich; ➢ Utworzenie na poziomie ustawowym katalogu otwartego praw uczniowskich oraz katalogu zamkniętego obowiązków uczniowskich, co stanowi ujednolicenie tychże praw i obowiązków na poziomie ogólnopolskim; ➢ Obligatoryjne tworzenie rad szkół i wzmocnienie w ten sposób wspólnotowości szkolnej poprzez wprowadzenie w obieg sformułowania „społeczność szkolna"; ➢ Podjęcie sprawy pełnoletnich uczniów po wielu latach stagnacji w tym zakresie, dzięki czemu będą mogli cieszyć się mniejszym uzależnieniem od rodziców, których władza rodzicielska wraz z ukończeniem 18 roku życia wygasła; ➢ Ustawowe wprowadzenie wybieralności opiekuna samorządu uczniowskiego przez zainteresowane grono – uczniów; ➢ Zmiany związane z progiem nieobecności, pozwalającym na klasyfikowanie uczniów. Słabe strony: ➢ Nadmiernie rozbudowany system Rzeczników Praw Uczniowskich, który zdaje się być niewspółmierny do oczekiwać oraz realnych potrzeb i stanu faktycznego; ➢ Brak gwarancji apolityczności Krajowego Rzecznika, Wojewódzkich Rzeczników oraz Gminnych/Powiatowych Rzeczników, brak gwarancji nienaruszalności urzędu Wojewódzkich Rzeczników, a także niezagwarantowanie miejsca dla młodzieży w procesie wyboru Rzeczników *(za wyjątkiem szkolnego rzecznika)*; ➢ Nadmiernie rozbudowany system zależności Wojewódzkiego Rzecznika od Kuratora Oświaty oraz Krajowego Rzecznika;	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za to stanowisko i informuje, że odniesienie do poszczególnych uwag i zagrożeń znajduje się w powyższych wersach tabeli.

			➢ Uczestnictwo rady szkoły, a co za tym idzie – uczniów, w procesie wymierzania kar uczniom szkoły; ➢ Brak skonkretyzowanych kompetencji, którymi będzie dysponować rada szkoły. Szanse: ➢ Dzięki wprowadzeniu systemu ochrony praw już od szczebla szkolnego możliwe będzie rozwiązywanie konfliktów i problemów, zaś powołanie Krajowego Rzecznika wspomoże Rzeczników niższych szczebli i pozwoli prowadzić skoordynowaną, ogólnopolską politykę ochrony praw uczniowskich; ➢ Wyeliminowanie nieprawidłowości i nieścisłości w zakresie praw, obowiązków uczniowskich oraz kar, które mogą być uczniom wymierzane; ➢ Zwiększenie poczucia wspólnoty szkolnej, wzajemnego zrozumienia różnych stron społeczności szkolnej oraz nadanie możliwości współdecydowania tymże stronom o szkolnej rzeczywistości poprzez obligatoryjne utworzenie rad szkół; ➢ Wyeliminowanie nieścisłości związanych z prawami, które przysługują uczniom pełnoletnim, z zaznaczeniem, że musi iść za tym szeroko skoordynowana akcja informacyjna, gdyż część społeczności nauczycielskiej nie zdaje sobie sprawy z tego, iż uczniowie pełnoletni powinni być traktowani inaczej niż niepełnoletni; ➢ Poprawa wydajności i sprawności funkcjonowania samorządów uczniowskich dzięki temu, że to uczniowie będą mogli wybierać na stanowisko opiekuna samorządu nauczyciela, któremu ufają i z którym chcą współpracować; ➢ Podniesienie progu nieobecności w odniesieniu do klasyfikowania z danego przedmiotu wyeliminuje skrajne sytuacje, w których uczniowie nie realizowali w sposób odpowiedni obowiązku szkolnego. Zagrożenia: ➢ System Rzeczników Praw Uczniowskich jest na tyle rozbudowany, że może nie spełniać swojej podstawowej funkcji, może dochodzić do sytuacji, w których osoby zainteresowane będą zgłaszać sprawy do nieodpowiednich terytorialnie i hierarchicznie Rzeczników, co będzie powodować opóźnienia w rozwiązywaniu spraw lub nawet pozostawianie spraw bez rozpoznania; ➢ Brak gwarancji udziału uczniów w procesie powoływania Rzeczników *(za wyjątkiem szczebla szkolnego)* może wpłynąć na brak zaufania ze strony zainteresowanych środowisk a także w skrajnych przypadkach na upolitycznienie stanowiska, ze względu na sposób wybierania Rzeczników; ➢ Ryzyko fasadowości rady szkoły, która bez skonkretyzowanych kompetencji nie będzie mieć realnego wpływu na rzeczywistość szkolną; ➢ Uczestnictwo rady szkoły *(więc również uczniów)* w procesie wymierzania kar uczniom może wpłynąć na potencjalne konflikty między uczniami lub sytuacje, w której uczniowie lub rodzice nie będą w decyzji o opinii kierować się bezstronnością a przesłankami wynikającymi z relacji;	

			➢ W przypadku praw przysługujących uczniom pełnoletnim istnieje ryzyko, że nowe prawo nie dotrze wszędzie tam gdzie potrzeba, a co za tym idzie, bez kampanii informacyjnej nie będzie respektowane.	
		Uwaga ogólna	Niniejsza analiza zdaje się w sposób kompleksowy wyczerpywać jej przedmiot jakim jest proponowana ustawa o zmianie ustawy – prawo oświatowe i innych ustaw. Na podstawie rozważań nie zostały sformułowane jakiekolwiek konkretne propozycje poprawek czy zaleceń. Wynika to z tego, iż między autorem analizy a podmiotami odpowiedzialnymi za zgłaszanie poprawek, a co dopiero procesem przyjmowania poprawek, występuje zbyt daleka droga, zakładająca skomplikowane procedury. Z tego miejsca, formułowanie konkretnych poprawek byłoby zbyt daleko idące. Celem niniejszego dokumentu jest wskazanie obszarów w proponowanej nowelizacji, które zasługują na szczególną uwagę, budzą wątpliwości lub nie są odpowiednio skonstruowane, przemyślane itd. Dzięki analizie SWOT, zaprezentowanej na zakończeniu dokumentu, możemy precyzyjnie określić mocne i słabe strony projektu, a także to co jego wprowadzenie za sobą niesie. Niezależnie od tego jaki wynik prezentuje analiza SWOT, należy uznać, że projekt jest korzystny i pożądany. Tak jak każde prawo, wymaga różnorodnej analizy przez rozmaite środowiska, a co za tym idzie, zgłaszania poprawek. Mimo tego, to dobry sygnał, że Ministerstwo Edukacji Narodowej zdecydowało się podjąć sprawy, które zakłada proponowany projekt. Bardzo ważna wydaje się też kwestia uwzględnienia zgody ucznia (a nie tylko rodzica) na utrwalanie i upowszechnianie wizerunku – Art. 42a 1. 4) – jako upodmiotawiające podejście w erze wszechobecnego spieniężania wizerunku dzieci. Niepokoi otwarcie furtki do zlecania „wykonania prac porządkowych na rzecz szkoły i placówki" (Art. 42c. 1.) jako „środka oddziaływania wychowawczego". Brak jest jakichkolwiek postanowień dotyczących zapewnienia uczniowi stosownych warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, np. w postaci środków ochronnych, odpowiedniego przeszkolenia, nadzoru ze strony opiekuna czy ubezpieczenia społecznego w razie wypadku. To zaś godzi w obowiązek utrzymywania przez system oświaty bezpiecznych i higienicznych warunków nauki. Z punktu widzenia wychowawczego ryzykujemy również modelowanie sytuacji, w której praca jest karą.	**Wyjaśnienie + uwzględnienie innej uwagi** Projektodawca bardzo dziękuje za wyrażenie pozytywnego stanowiska wobec projektu. Co do art. 42a ust. 1 pkt 4 UPO, z zachowaniem intencji przepis ten uległ jednak zmianie w wyniku uwzględnienia uwagi Prezesa UODO i jednej z uwag z konsultacji publicznych tak, by dostosować go do RODO. Co do art. 42c ust. 1, dwa ostatnie środki (a w wyniku uwzględnienia innej uwagi: działania wychowawcze) będą mogły być stosowane tylko w uzgodnieniu z rodzicami.
14.08.2025	Osoba fizyczna	Uwaga ogólna	Pracują Państwo nad karami dla uczniów, a co z ponoszeniem konsekwencji przez nauczycieli? Dlaczego nauczyciel, który spał z nieletnią uczennicą na wycieczce szkolnej, nadal naucza w szkołach? Innych, co prawda, ale nadal ma kontakt z nieletnimi. Dlaczego wciąż żyjemy w chorym patriarchacie i karygodne zachowania nauczycieli są zamiatane pod dywan?	**Wyjaśnienie** Katalog kar dla nauczycieli znajduje się w Karcie Nauczyciela w rozdziale 10. To on określa regulacje dot. odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli (w tym kary stosowane wobec nich).

Załącznik do Raportu z konsultacji publicznych i opiniowania
Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (UD222)
Konsultacje publiczne

18.08.2025	Osoba fizyczna	art. 1 pkt 3 (rozdz. 2a UPO)	W mojej ocenie zawiera on rozwiązania, które mogą wpłynąć negatywnie na zachowanie uczniów, pogorszyć dobrostan nauczycieli oraz powodować trudności wychowawcze w rodzinach uczniów. Poniżej przywołane zostały przykłady uzasadniające ww. ocenę. Rozdział 2a pn. „Prawa, wolności i obowiązki uczniowskie oraz organy ochrony praw i wolności uczniowskich" zawiera wiele niezdefiniowanych określeń jak np. „rzetelne nauczanie i wychowanie", czy „zachowanie odpowiednich proporcji między wysiłkiem szkolnym a czasem wolnym i rozwojem własnych zainteresowań". Brak ostrych definicji i jednolitych oraz skwantyfikowanych standardów będzie powodował, że zapisy te nie będą miały realnego przełożenia na zasady obowiązujące w placówkach edukacyjnych, a dyrektorzy tych placówek będą narażeni na zarzut nierealizowania tego wymogu.	**Wyjaśnienie** Wszelkie wątpliwe pod kątem legislacyjno-językowym przepisy będą uzgodnione z Rządowym Centrum Legislacji, w szczególności na etapie komisji prawniczej, co pozwoli uniknąć zagrożenia, o którym mowa w uwadze. Część praw została ponadto wykreślona na obecnym etapie w związku z uwagami Rządowego Centrum Legislacji.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 4 UPO)	W Art. 42a. ust 1. punkt 4 podpunkt c) stanowi, że „uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma prawo w szczególności do: (...) 4) poszanowania jego prywatności, w tym do: c) ochrony wizerunku; wizerunek ucznia nie może być utrwalany ani rozpowszechniany bez jego zgody, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – również bez zgody jego rodziców, Przepis ten oznaczałby, że również w przypadku małoletnich uczniów poza zgodą rodzica/ opiekuna prawnego wymagana byłaby zgoda ucznia na utrwalanie wizerunku. Tym samym w przypadku braku zgody rodzica i jednoczesnej zgodzie ze strony ucznia placówka edukacyjna zobowiązana byłaby postąpić wbrew woli rodziców/ opiekunów prawnych, co byłoby niezgodne z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, a dokładnie art. 48, który stanowi o prawie rodziców do wychowania dzieci. W myśl tego przepisu ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich (również w tym zakresie) może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu.	**Uwzględnienie innej uwagi** Co do art. 42a ust. 1 pkt 4 lit. c UPO, z zachowaniem intencji przepis ten uległ jednak zmianie w wyniku uwzględnienia uwagi Prezesa UODO i jednej z uwag z konsultacji publicznych tak, by dostosować go do RODO.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 4 lit. d UPO)	W Art. 42a. ust 1. punkt 4 podpunkt d) stanowi, że „uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma prawo w szczególności do: (...) 4) poszanowania jego prywatności, w tym do: d) zachowania tajemnicy komunikowania się;" Prawo do tajemnicy komunikowania zostało zapisane w Art. 49. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej: „Zapewnia się wolność i ochronę tajemnicy komunikowania się. Ich ograniczenie może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony." Przepis ten nie został wyłączony ze stosowania w przypadku osób małoletnich, stąd nie jest zasadne wprowadzanie jego w formie powielenia do Rozdziału 2a pn. „Prawa, wolności i obowiązki uczniowskie oraz organy ochrony praw i	**Uwaga uwzględniona**, litera została wykreślona

			wolności uczniowskich" ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw (UD222).	
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 5 UPO)	W Art. 42a. ust 1. Punkt 5 proponuje się zapis, który stanowi, że „uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce edukacyjnej ma prawo w szczególności do: (…) 5) posiadania na terenie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, przedmiotów osobistych przy sobie lub przechowywania tych przedmiotów w miejscu do tego przeznaczonym, w sposób określony w statucie tej szkoły lub placówki; przedmioty osobiste nie mogą być odebrane uczniowi, z wyjątkiem przedmiotów, których posiadanie zagraża bezpieczeństwu osób przebywających w tej szkole lub placówce lub które naruszają zasady bezpieczeństwa obowiązujące w tej szkole lub placówce;" Rzeczami w rozumieniu kodeksu cywilnego są tylko przedmioty materialne, a więc również przedmioty takie jak np. materiały zawierające treści pornograficzne, papierosy (w tym elektroniczne), narkotyki itp. Jeśli zostanie wprowadzony proponowany zapis o prawie do posiadania i braku możliwości odbierania uczniom „rzeczy osobistych" to istnieje bardzo duże prawdopodobieństwo, że zapis ten będzie nadużywany przez uczniów (w tym małoletnich) do wnoszenia na teren szkoły przedmiotów, które mogą wpływać negatywnie na zdrowie i bezpieczeństwo uczniów lub ich demoralizację. Tym bardziej groźne jest wprowadzenie takiego zapisu, że projektodawca wykluczył z katalogu dozwolonych rzeczy osobistych tylko te, co do których można udowodnić, że ich posiadanie zagraża bezpieczeństwu osób przebywających w tej szkole lub placówce. W tym kontekście należy zauważyć, że będzie bardzo trudne do uzasadnienia, które rzeczy zagrażają bezpieczeństwu osób przebywających w szkole, a które nie. Należy również podkreślić, że w zależności od stylu wychowania, przynależności do subkultury oraz światopoglądu ocena tych okoliczności będzie różna.	**Uwaga częściowo uwzględniona** W wyniku uwzględnienia tej uwagi oraz uwagi Ministra Klimatu i Środowiska przepis ten ulegnie modyfikacjom, wraz z dodaniem odesłań m.in. w zakresie tzw. używek.
		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 6) UPO	W Art. 42a. ust 1. Punkt 5 proponuje się zapis, który stanowi, że „uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce edukacyjnej ma prawo w szczególności do: (…) 6) kształtowania własnego stroju i wyglądu, z uwzględnieniem art. 42b ust. 1 pkt 4 i 5;" Sam pomysł co do zasady wydaje się być trafiony przy założeniu, że chodzi o brak dyskryminacji ze względu na strój i wygląd wynikający ze stylu wychowania, czy przekonań religijnych. Taki rodzaj wyrazu umożliwia młodzieży także ukazanie swojej indywidualności, pomaga obrać sobie cele, znaleźć autorytety, zbudować pewność siebie, dając jednocześnie poczucie przynależności do większej społeczności i pomagając wyrobić sobie samoakceptację. Z drugiej strony przynależność i manifestacja ubiorem/ wyglądem subkultury opartej na destrukcyjnym sposobie samorealizacji, może przynieść szkodliwe skutki i nawoływać do nienawiści oraz prowadzić do utraty zdrowia (np. samookaleczanie się) lub życia. Trudno spodziewać się też, że nauczyciele będą w stanie znać i potrafić zinterpretować każdy z tych elementów. Przykładem są tatuaże w subkulturach promujące lub manifestujące nielegalną działalność jak np. tatuaż koniczyny, tatuaż łezki w okolicach oczu oraz zakrywanie nosa i ust maseczkami, przyłbicami czy różnymi chustami. W kulturze młodzieżowej występuje również wiele subkultur, gdzie styl ubierania się może godzić w zasady moralności, co w sposób oczywisty będzie powodowało, że przyzwolenie na eksponowanie ubiorem przynależności do danej grupy/ subkultury może naruszać wolność innych uczniów i będzie niezgodne z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, a dokładnie art. 48, który stanowi o prawie rodziców do wychowania dzieci.	**Wyjaśnienie** Projektodawca nie uważa, że możliwość kształtowania stroju i wyglądu z zastrzeżeniem dwóch obowiązków to ograniczających będzie naruszało prawo rodziców do wychowania dzieci. Nauczyciele, korzystając z własnej wiedzy, są przecież zobowiązani do tego, by przeciwdziałać opisanym sytuacjom, które mogą nieść zagrożenie dla zdrowia i życia uczniów, a prawo im na to zezwala.

		art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 9 UPO)	W Art. 42a. ust 1. Punkt 5 proponuje się zapis, który stanowi, że „uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce edukacyjnej ma prawo w szczególności do: (…) 9) zachowania odpowiednich proporcji między wysiłkiem szkolnym a czasem wolnym i rozwojem własnych zainteresowań;” Projektodawca tego przepisu nie dookreślił jakie proporcje uznaje się za „odpowiednie”. W tym kontekście należy zauważyć, że wprowadzona w ostatnim czasie zmiana braku prac domowych jest szeroko krytykowana przez rodziców i nauczycieli i uznaje się ją jako jedną z przyczyn niższego poziomu umiejętności i wiedzy uczniów. Gdyby więc ww. przypis (z punktu 9) miał rozszerzać tego rodzaju rozwiązania, może to mieć negatywne skutki dla przyszłego rynku pracy i poziomu bezrobocia, powodować pogłębienie rozwarstwienia społecznego, zwiększenie deprywacji społecznej grup defaworyzowanych, a w długoterminowej perspektywie - obniżać innowacyjność i konkurencyjność polskiej gospodarki.	**Wyjaśnienie** Dokładnie takie sformułowanie jest obecne w UPO od samego początku jego obowiązywania – zob. art. 85 ust. 5 pkt 3 UPO – i nie budzi wątpliwości interpretacyjnych. Nie sprawdzają się też zarzuty określone w uwadze, mimo że dokładnie taki przepis już obowiązuje. Obecnie jest on jedynie przenoszony do innego, nowego artykułu ustawy.
		art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 8 UPO)	. w art. 42b ust 1 pkt. 8 ustanawia się, że „w przypadku ucznia niepełnoletniego – jego rodzice, usprawiedliwiają nieobecność ucznia na zajęciach edukacyjnych, podając jej powód; usprawiedliwienia nieobecności dokonuje się w terminie i formie określonych w statucie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8;” Wprowadzenie cytowanego zapisu jest niezgodne z przepisami RODO. Według stanowiska Urzędu Ochrony Danych Osobowych szkoła nie ma prawa żądać uzasadnienia nieobecności dziecka w szkole. https://ddei5-0-ctp.trendmicro.com:443/wis/clicktime/v1/query?url=https%3a%2f%2frodo%2donline.eu%2fusprawiedliwienie%2dnieobecnosci%2ducznia%2da%2drodo%2f&umid=0C451412-3C9F-1006-A6E3-05A1AC3B3C5C&auth=caedd113f1d863f7d7b1568723e6b667989803db-eff15f82bb4d3522f38656d7ab4560107f854b13. Usprawiedliwianie nieobecności dziecka w szkole nie jest zależne od powodu (brak jest w przepisach katalogu powodów, które mogą usprawiedliwić nieobecność dziecka). To opiekun prawny dziecka bierze odpowiedzialność za usprawiedliwienie nieobecność dziecka, w związku z tym nie powinien mieć nakładanego obowiązku podawania przyczyny nieobecności dziecka. Dodatkowo należy podkreślić, że w przypadku podawania powodu nieobecności spowodowanej chorobą wchodzi w katalog danych medycznych. Dane medyczne są danymi wrażliwymi i szczególnie chronionymi, a gdy dotyczą dziecka podlegają jeszcze większej ochronie. Z uwagi negatywne skutki dla ucznia w środowisku szkolnym powody nieobecności (np. stan zdrowia lub sytuacja rodzinna) mogą nieść za sobą negatywne skutki wykluczenia.	**Wyjaśnienie + uwzględnienie innej uwagi** Opinia wyrażona w biuletynie UODO nie stanowi wiążącej interpretacji przepisów prawa – takie zastrzeżenie jest wskazane wprost na początku tych biuletynów. Ponadto, opinia ta straci na aktualności wraz z wejściem w życie projektu ustawy, ponieważ jest oparta o aktualnie obowiązujące przepisy. Skoro na razie w ustawie nie ma wskazania dot. powodu, to zmiana na poziomie ustawy wprowadzi odpowiednią podstawę prawną ku temu. Projektowane przepisy podlegają zaopiniowaniu przez Prezesa UODO, także w zakresie powodów

				nieobecności. W ślad za uwagami Ministra Cyfryzacji i Prezesa UODO, zostaną one zmienione w taki sposób, że zapewniona zostanie ochrona danych wrażliwych poprzez brak konieczności ich przedstawiania szkole. Intencją tego przepisu jest ogólne wskazanie powodu, bez obligowania do wskazywania nadmiernych szczegółów/danych wrażliwych.

Załącznik do Raportu z konsultacji publicznych i opiniowania
Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (UD222)
Opiniowanie

Zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna	Uzasadnienie/Uwaga	Proponowane brzmienie przepisu	Stanowisko MEN
Sąd Najwyższy	art. 1 pkt 3 (art. 42e ust. 1 pkt 8 UPO)	Proj. art 42e ust. 1 pkt 8 Prawa oświatowego upoważnia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich do występowania z wnioskami do Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych budzących wątpliwości w praktyce lub których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie (art. 1 pkt 3 projektu). Jednocześnie proponuje się nowelizację art. 83 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2024 r., poz. 622) przez dodanie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich do podmiotów uprawnionych do przedstawiania wniosku o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu w składzie 7 sędziów lub innym odpowiednim składzie, jeżeli – zgodnie z art. 83 § 1 tej ustawy – w orzecznictwie sądów powszechnych, sądów wojskowych lub Sądu Najwyższego ujawnią się rozbieżności w wykładni przepisów prawa będących podstawą ich orzekania (art. 9 pkt 1 projektu). Określone w tym przepisie przesłanki do wystąpienia z takim wnioskiem znacznie różnią się od przewidzianych w proj. art. 42e ust. 1 pkt 8 Prawa oświatowego, które są dużo szersze. Mogłoby to prowadzić do nierozwiązywalnego konfliktu, gdyż Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich mógłby wnosić o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego, a Sąd Najwyższy nie mógłby podjąć uchwały ze względu na brak przesłanek. Taka sytuacja miała miejsce na tle uprawnień Rzecznika Praw Obywatelskich do kierowania takiego wniosku, gdyż w ustawie o Rzeczniku Praw Obywatelskich przesłanki do realizowania tego uprawnienia były szersze niż przewidziane w ustawie o Sądzie Najwyższym. Sąd Najwyższy w tej kwestii zajął stanowisko, że przepis ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich zawiera pełną normę kompetencyjną, natomiast przedmiot wniosku określa skrótowo. Norma regulująca stronę przedmiotową znajduje się natomiast w ustawie o Sądzie Najwyższym (postanowienie 7 sędziów SN z dnia 17 grudnia 1997 r., III CZP 47/97, OSNC 1998, nr 5, poz. 73). Sytuacja ta ma nadal miejsce, gdyż w tym zakresie przepisy ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich nie są dostosowane do art. 83 § 1	Należałoby zrezygnować z regulacji tej kwestii w proj. art. 42e ust. 1 pkt 8 Prawa oświatowego i postawić jedynie propozycję nowelizacji art. 83 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym. Powyższa propozycja nie kwestionuje tego uprawnienia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich; chodzi o uniknięcie niespójności.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia innej uwagi (zmiany modelu KRPU na wyższe stanowisko w służbie cywilnej) propozycja nowelizacji tego przepisu, wraz z pozostałymi kompetencjami sądowymi, została wykreślona w całości.

		ustawy o Sądzie Najwyższym. Podobna niespójność występuje z art. 10 ust. 1 pkt 2b ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz.U. z 2023 r., poz. 292), art. 14 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2232 ze zm.).		
Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego — Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego	art. 3 (zmiany w USO)	Forma minimum pisemna oświadczenia woli przez ucznia jest niezbędna do celów prowadzenia dokumentacji szkolnej. Wyeliminuje również ewentualne kwestie sporne w zakresie złożenia oświadczenia woli przez ucznia.	Proponuje się w niektórych ustępach art. 44b,44c,44g,44l,44n,44zd,44zda,44zf,44zib,oraz art. 44zla ustawy z dnia 7 września 1991r o systemie oświaty wprowadzenie wymaganej formy oświadczenia woli jako formy pisemnej dla oświadczeń woli składanych przez pełnoletnich uczniów w zakresie nie informowania ich rodziców na temat przede wszystkim uzyskanych przez nich ocen i przygotowanych przez nich prac.	**Uwaga uwzględniona** Do projektu ustawy do art. 44b USO dodany został ust. 8a. Przepis o analogicznym brzmieniu znalazł się też w art. 44zd ust. 6a.
	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach	Nauka w szkole policealnej w zależności od kierunku trwa 1;1,5; 2 lub 2,5 roku. Nieobecność na zajęciach 50% nie pozwala na rzetelne przygotowanie zarówno do egzaminów zawodowych, jak i późniejszej pracy w zawodzie.	§36 pkt.1) Nie uczęszczał na poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne przewidziane w semestrze co najmniej 25% (jest: co najmniej połowy czasu) przeznaczonego na każde z tych zajęć.	**Wyjaśnienie** Projektodawca wyjaśnia, że obecnie trwają konsultacje projektu ustawy. W razie jej wejścia w życie wydane zostaną stosowne nowelizacje rozporządzeń, które dostosują te akty do zmodyfikowanej treści ustawy – Prawo oświatowe. Zgodnie z przepisem końcowym, przepisy dot. frekwencji uczniowskiej mają wejść w życie z dniem 1 września 2026 r. Do tego dnia stosowne rozporządzenie nowelizujące zostanie wydane. Sama uwaga jest zasadna.
Związek Nauczycielstwa Polskiego	art. 1 pkt 1 (art. 4 pkt 20a UPO)	Zmiana w art. 4 - dodanie po pkt 20 pkt 20 a społeczności szkolnej - należy przez to rozumieć łącznie osoby , o których mowa w pkt 18, 19 i 20. - zmiana porządkująca	–	**Brak uwagi, do której można się odnieść**
	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO)	opiniujemy pozytywnie	–	**Wyjaśnienie**

				Projektodawca bardzo dziękuje za przedstawione stanowisko.
	art. 1 pkt 3 (rozdz. 2a UPO)	Pozytywnie opiniujemy zawarcie w jednej ustawie i w jednym miejscu zapisów dotyczących praw, wolności i obowiązków uczniowskich.	–	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za przedstawione stanowisko.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 9 UPO)	zachowanie odpowiednich proporcji między wysiłkiem szkolnym a czasem wolnym i rozwojem własnych zainteresowań , może powodować rozbieżności interpretacyjne. Zapis , że uczeń ma prawo do odpoczynku w czasie wolnym i do rozwoju własnych zainteresowań wyczerpuje intencje ustawodawcy , bez subiektywnych określeń zachowanie odpowiednich proporcji.	–	**Wyjaśnienie** Dokładnie takie sformułowanie jest obecne w UPO od samego początku jego obowiązywania – zob. art. 85 ust. 5 pkt 3 UPO – i nie budzi wątpliwości interpretacyjnych. Nie sprawdzają się też zarzuty określone w uwadze, mimo że dokładnie taki przepis już obowiązuje. Obecnie jest on jedynie przenoszony do innego, nowego artykułu ustawy.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 3 UPO)	W statucie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6-8 mogą zostać określone także prawa i wolności uczniowskie inne niż wymienione w ust. 1 i 2, natomiast zgodnie z art. 42 h ust. 2 Statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6-8, nie może rozszerzać katalogu obowiązków uczniowskich, o których mowa w ust. 1. W ocenie ZNP to niekonsekwencja, która Zachwieje równowagę między prawami, wolnościami i obowiązkami uczniów, a ponadto ze względu na specyfikę szkoły mogą wystąpić też obowiązki inne niż wymienione w ustawie, dlatego zarówno katalog praw, wolności i obowiązków powinien być otwarty, a zapisy statutu placówki powinny w tym zakresie podlegać kontroli stosownego organu (nadzoru pedagogicznego lub nowego organu, w przypadku jego powołania tj. Rzecznikowi Praw Ucznia, który będzie mógł „ żądać uchylenia statutu szkoły ”	–	**Wyjaśnienie** W prawniczej doktrynie coraz częściej występuje pogląd, że art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, który nakazuje, by ograniczenia praw i wolności ludzkich (czyli także obowiązki, ponieważ zawsze ograniczają one prawo/wolność człowieka, kierując się zasadą ich korelatywności) ustanawiać tylko w ustawie. Stanowisko to wzmacniane jest doświadczeniami z okresu pandemii COVID-19, gdzie sądy administracyjne kwestionowały obostrzenia nakładane na podstawie aktu podustawowego (rozporządzenia). Z tego względu projektodawca woli ściśle wykładać zasadę wyłączności ustawy z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i dlatego w taki sposób przygotował katalog obowiązków w projektowanym art. 42b UPO. Jednocześnie jednak, rozwiązanie to pozostawia szkole pewną autonomię do doszczegółowienia niektórych obowiązków –zob. art. 42b ust. 1 pkt 1, 5, 6, 8 UPO.

				Prosimy też pamiętać, że na zasadzie *lex specialis* nic nie stoi na przeszkodzie, by uczniowie konkretnych szkół posiadali też i inne, niewynikające z UPO obowiązki. Przykładowo obowiązek dbania o środowisko, szczególnie istotny w szkołach leśnych, wynikać przecież będzie z art. 86 Konstytucji RP oraz ustawy o ochronie przyrody. To zatem, że nie znajduje się on w katalogu uczniowskich obowiązków, nie stoi na przeszkodzie, by wymagać od uczniów jego przestrzegania. Być może bowiem nie będzie to obowiązek uczniowski w rozumieniu UPO, ale będzie to obowiązek konstytucyjny, a z tych obowiązków również trzeba będzie się wywiązywać. To samo przywołać trzeba w zakresie obowiązków ściśle związanych np. z istotą zawodu, w którym dany uczeń się kształci.
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy) i artykuły dot. organów rzecznikowskich	Rzecznicy Praw Uczniowskich, w tym w zakresie art. 2 projektu ustawy (dot. zmian w ustawie Karta Nauczyciela) - opinia negatywna Projekt ustawy o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela, przewidujący powołanie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, budzi głębokie zaniepokojenie i sprzeciw środowiska nauczycielskiego oraz związków zawodowych. Wprowadzenie tych przepisów stoi w jawnej sprzeczności z dotychczasowymi konsultacjami społecznymi i głosem ekspertów w tym głosem przewodniczących komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli (wyrażanym na spotkaniu w MEN oraz na wspólnym spotkaniu ze stroną społeczną w siedzibie ZNP w dniu 28 kwietnia 2025 r.), którzy jednoznacznie wskazywali na potrzebę stabilizacji, a nie dalszego komplikowania systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. 1. Lekceważenie głosu środowiska zawodowego Projekt ignoruje stanowiska przewodniczących komisji dyscyplinarnych oraz związków zawodowych, które wielokrotnie podkreślały, że już obecnie Rzecznik Praw	–	**Uwaga częściowo uwzględniona** Projektodawca bardzo dziękuje za przedstawione stanowisko i wskazuje, że powstanie w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych działających na rzecz praw uczniowskich, jak również coraz częstsze ich powoływanie w szkołach i na poziomie JST, są przesłankami wskazującymi na potrzebę powołania dedykowanej uczniom struktury rzecznikowskiej. Argumenty wskazujące, że RPO i RPD są niewystarczającymi organami do ochrony praw uczniowskich projektodawca przedstawił w uzasadnieniu i w OSR. Ponadto, projekt nie tworzy równoległego systemu, lecz wzmacnia aktualnie obowiązujący. Wojewódzcy RPU będą przecież pracowali w kuratoriach oświaty i de facto będą wyspecjalizowanymi wizytatorami

		Dziecka ingeruje w postępowania dyscyplinarne w sposób trudny do zrozumienia i często nieproporcjonalny. Interwencje te, szczególnie w przypadkach umorzenia postępowania, destabilizują pracę rzeczników dyscyplinarnych i podważają ich niezależność. Wprowadzenie kolejnego organu - Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich - z jeszcze szerszymi kompetencjami, pogłębi ten problem. Zignorowanie tych głosów nie tylko podważa sens konsultacji społecznych, ale także świadczy o braku szacunku dla wiedzy i doświadczenia osób, które na co dzień odpowiadają za funkcjonowanie systemu edukacji. Wprowadzenie nowego organu - Rzecznika Praw Uczniowskich - bez uwzględnienia tych zastrzeżeń, to działanie wbrew zasadzie partycypacji i współodpowiedzialności za kształt prawa oświatowego. 2. Nadmierne uprawnienia Rzecznika Praw Uczniowskich Zgodnie z projektem, Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich otrzyma kompetencje przewyższające te, które posiada Rzecznik Praw Dziecka. Będzie mógł zobowiązać rzecznika dyscyplinarnego do wszczęcia postępowania wyjaśniającego, co de facto zrównuje jego pozycję z wojewodą (zob. projektowany art. 85 ust. 1 Karty Nauczyciela). Takie rozwiązanie jest nieproporcjonalne i nieuzasadnione w kontekście systemu oświaty, w którym nauczyciel już teraz podlega rygorystycznym mechanizmom kontroli. Takie rozwiązanie prowadzi do niebezpiecznego precedensu - tworzenia instytucji o nieproporcjonalnie dużej władzy, bez odpowiednich mechanizmów kontroli i równowagi. Rzecznik Praw Uczniowskich, nieposiadający statusu konstytucyjnego organu ochrony praw człowieka, zyskuje realny wpływ na przebieg postępowań dyscyplinarnych, co może prowadzić do ich instrumentalizacji i nadużyć. 3. Wzrost liczby spraw i wydłużenie postępowań Obecna liczba spraw dyscyplinarnych jest już bardzo wysoka i obciąża komisje oraz rzeczników dyscyplinarnych (dla osób pełniących te funkcje, co ważne, są to dodatkowe obowiązki obok tych wynikających z pracy zawodowej). Wprowadzenie nowego organu z możliwością inicjowania postępowań wyjaśniających doprowadzi do dalszego wzrostu liczby spraw,		w sprawach praw i obowiązków ucznia, co odciąży pozostałych wizytatorów. Projekt jest zatem instytucjonalnym wzmocnieniem już istniejących urzędów. Trzeba też pamiętać, że struktura rzecznikowska nie jest jedyną zmianą w tym projekcie ustawy, a wszystkie one mają na celu wzmocnienie ochrony prawnej uczniów. Przyjęto jednak uwagę w zakresie nadmiernych kompetencji KRPU, w tym w postępowaniach dyscyplinarnych dla nauczycieli. Z kompetencji tych zrezygnowano całkowicie. KRPU i WRPU uczyniono ponadto wyższymi stanowiskami w służbie cywilnej, co zagwarantuje ich polityczną neutralność.

		co wydłuży czas ich rozpatrywania, zwiększy koszty administracyjne i pogłębi chaos proceduralny. Wydłużenie czasu trwania postępowań nie tylko zwiększy koszty administracyjne, ale także będzie miało negatywny wpływ na sytuację zawodową nauczycieli - zawieszonych w obowiązkach, poddanych presji i niepewności, w efekcie może dojść do zniechęcenia do pracy w zawodzie nauczyciela, co w obliczu już istniejącego kryzysu kadrowego w oświacie jest szczególnie niebezpieczne. Zwrócić należy uwagę, że w czasie zawieszenia w pełnieniu obowiązków nauczyciel nie otrzymuje dodatków do wynagrodzenia i może mieć ograniczone wynagrodzenie zasadnicze. Wprowadzanie do systemu kolejnego podmiotu, który może inicjować postępowania prowadzące do zawieszenia nauczyciela (skoro prawa ucznia są elementem praw człowieka, lub ich wypadkową), to niektóre działania Rzecznika Praw Uczniowskich doprowadzą właśnie do zawieszenia. Należy przypomnieć, że w przypadku postawienia zarzutu nauczycielowi, który nie potwierdzi się, ale umorzone zostanie postępowania np. z powodu przewlekłości, nauczyciela nie otrzyma zwrotu utraconego wynagrodzenia. 4. Nieostre pojęcia prawne - „prawo i dobro ucznia” Projekt wprowadza kolejne nieprecyzyjne pojęcie - „prawo i dobro ucznia” - które może być interpretowane rozszerzające i arbitralnie. Już obecnie pojęcie „prawo i dobro dziecka” rodzi poważne konsekwencje dla nauczycieli, ponieważ każde ich działanie lub zaniechanie może zostać uznane za naruszenie tego dobra. Wprowadzenie analogicznego pojęcia dla uczniów (zwłaszcza, że prawa ucznia i dobro ucznia są elementem praw i dobra dziecka) zwiększa ryzyko nadużyć i represji wobec nauczycieli, w tym obligatoryjnego zawieszenia w obowiązkach na podstawie art. 85t Karty Nauczyciela. Przede wszystkim zaś o czyn, kwalifikujący się, jako naruszenie prawa ucznia (będącego również naruszenie prawa dziecka), zarówno Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich, jak i Rzecznik Praw Dziecka może toczyć się postępowanie, w które ingerować będą oba podmioty. Uważamy takie rozwiązanie wręcz za opresyjne.		

		Brak jasnych definicji i kryteriów oceny sprawia, że nauczyciele funkcjonują w stanie permanentnej niepewności prawnej, w praktyce oznacza to, że nawet działania podejmowane w dobrej wierze, zgodnie z interesem klasy czy szkoły, mogą zostać uznane za naruszenie „dobra ucznia". To nie tylko demotywuje, ale także podważa autorytet nauczyciela i zagraża jego bezpieczeństwu zawodowemu. 5. Brak symetrii w systemie oświaty Projekt wzmacnia wyłącznie jeden podmiot - ucznia - bez wprowadzenia równoważnych mechanizmów ochrony dla nauczycieli, dyrektorów czy innych interesariuszy szkoły. Takie jednostronne podejście narusza zasadę równowagi w relacjach szkolnych i może prowadzić do pogłębiania antagonizmów oraz dalszego osłabienia autorytetu nauczyciela. W praktyce oznacza to, że nauczyciel staje się stroną słabszą, pozbawioną realnych narzędzi obrony, podczas gdy uczeń - reprezentowany przez nowy organ - zyskuje dodatkowe instrumenty nacisku. To nie tylko zaburza relacje w szkole, ale także może prowadzić do nadużyć i fałszywych oskarżeń, których skutki dla nauczyciela są często nieodwracalne. 6. Zagrożenie dla autonomii szkoły i dyrektora Wprowadzenie Rzecznika Praw Uczniowskich z uprawnieniami do ingerencji w postępowania wyjaśniające i dyscyplinarne stanowi poważne zagrożenie dla autonomii szkoły i pozycji dyrektora jako jej lidera. Dyrektor, który zgodnie z przepisami odpowiada za nadzór pedagogiczny i organizację pracy szkoły, może zostać zepchnięty do roli wykonawcy decyzji zewnętrznych organów, nieposiadających pełnej wiedzy o kontekście sytuacyjnym. Taka ingerencja osłabia autorytet dyrektora, podważa jego decyzje i prowadzi do chaosu organizacyjnego, w dłuższej perspektywie może to skutkować rezygnacją z funkcji przez doświadczonych dyrektorów i trudnościami w obsadzaniu tych stanowisk. 7. Brak odpowiedzialności Rzecznika za skutki interwencji Projekt ustawy nie przewiduje żadnych mechanizmów odpowiedzialności Rzecznika Praw Uczniowskich za skutki		

		jego działań, w sytuacji, gdy interwencja okaże się nieuzasadniona, a nauczyciel poniesie szkody zawodowe, psychiczne lub wizerunkowe. Nie istnieje żaden tryb odwoławczy ani mechanizm rekompensaty za nieuzasadnione zobowiązanie rzecznika dyscyplinarnego do wszczęcia postępowania lub zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub umorzenie postępowania dyscyplinarnego. Brak odpowiedzialności za decyzje podejmowane przez Rzecznika stwarza ryzyko nadużyć i arbitralności (zob. projektowany art. 42i Karty Nauczyciela), w systemie demokratycznym każda instytucja publiczna powinna podlegać kontroli i ponosić konsekwencje swoich działań - projektowane przepisy całkowicie pomijają ten fundament państwa prawa. 8. Brak równowagi w ochronie praw wszystkich uczestników życia szkolnego Szkoła to wspólnota wielu podmiotów: uczniów, nauczycieli, dyrektorów, rodziców i pracowników niepedagogicznych. Projekt ustawy, koncentrując się wyłącznie na wzmocnieniu pozycji ucznia, całkowicie pomija potrzebę ochrony praw pozostałych uczestników życia szkolnego. Brak równowagi w systemie ochrony praw prowadzi do antagonizacji środowiska szkolnego, osłabienia współpracy i wzrostu konfliktów, w efekcie cierpi na tym jakość edukacji, a szkoła przestaje być miejscem dialogu i wzajemnego szacunku, stając się polem walki o wpływy i interpretacje przepisów. Zważywszy na fakt, iż przez rok i osiem miesięcy grupa robocza ds. postępowań dyscyplinarnych działająca w ramach Zespołu ds. Pragmatyki Zawodowej Nauczycieli powołanego przez Ministrę Edukacji nie wypracowała (pomimo wysiłku strony społecznej) żadnych zmian, które znalazłyby się w projekcie ustawy o zmianie ustawy Karta Nauczyciela i niektórych innych ustaw i zmieniły represyjne zapisy , a równocześnie pojawia się propozycja wprowadzająca dodatkowe narzędzia kontroli, nacisku i odpowiedzialności nauczycieli zaproponowane zmiany opiniujemy negatywnie.		

		Projekt ustawy w obecnym kształcie nie tylko nie odpowiada na rzeczywiste potrzeby systemu oświaty, ale wręcz je pogłębia. Wprowadzenie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich z tak szerokimi kompetencjami, bez odpowiednich mechanizmów kontroli i równowagi, stanowi zagrożenie dla stabilności pracy nauczycieli, efektywności postępowań dyscyplinarnych oraz dla jakości edukacji jako całości. Zdecydowanie rekomendujemy wycofanie lub gruntowną rewizję proponowanych przepisów, z uwzględnieniem głosu praktyków, komisji dyscyplinarnych oraz związków zawodowych reprezentujących nauczycieli.		
	art. 1 pkt 5 i 6 (art. 80 i 81 UPO)	Aktualnie obowiązujące przepisy są wystarczające , obligatoryjnie w określonym typie szkół i placówek muszą być powołane rady rodziców, powołanie rad szkół jest fakultatywne i zależy od woli społeczności szkolnej. Niestety aktywność rodziców w tym zakresie oraz zainteresowanie funkcjonowaniem szkoły/placówki jeżeli nie dotyczy indywidualnych spraw jest nikła, są przypadki że w szkole pomimo obligatoryjności powołania rady rodziców nie są one powoływane, a jeśli są to ich aktywność jest żadna. Wprowadzenie nakazu powoływania rad szkół tego nie zmieni i stoi w sprzeczności z deklarowaną przez ministerstwo autonomią szkół, a więc też decydowaniem jakie organy szkoły są powoływane. Obligatoryjne tworzenie rad szkół nie odpowiada na potrzeby tych placówek , które do tej pory tego nie zrobiły.	–	**Wyjaśnienie** Założeniem demokracji jest to, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność oraz brać odpowiedzialność za decyzje mające wpływ na całą społeczność. Nauczy to zatem również i sprawczości. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów. Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji (nie tworzy się nowego ciała, ono już jest obecne w ustawie). Powołuje się ją

				jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028.
	Uwaga ogólna	Przyznanie nauczycielom, wychowawcom i innym pracownikom pedagogicznym statusu funkcjonariuszy publicznych. Wnioskodawca miał bowiem na celu wzmocnić ich ochronę prawną. Z tego względu proponowano rozszerzenie katalogu podmiotów będących funkcjonariuszami publicznymi zawartego w art. 115 § 13 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r, - Kodeks karny o nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych, poprzez dodanie w art. 115 § 13 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r, - Kodeks karny przepisu pkt 11 w brzmieniu : „ 11) nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny zatrudniony w publicznym lub niepublicznym przedszkolu, szkole lub placówce działającej na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe .” Dzięki tej zmianie do nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w publicznym lub niepublicznym przedszkolu, szkole lub placówce miałyby zastosowanie wszystkie regulacje dotyczące ochrony i odpowiedzialności funkcjonariuszy publicznych. W konsekwencji tej zmiany uchylony zostałby art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela . W przedstawionym do konsultacji projekcie tej zmiany nie ma i dobrze. Pozostaje pytanie czy przyznanie nauczycielom, wychowawcom i innym pracownikom pedagogicznym statusu	Proponujemy : Art. 63 ustawy Karta Nauczyciela 1. Nauczyciel, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17). 2. Organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły są obowiązani z urzędu występować w obronie nauczyciela, gdy ustalone dla nauczyciela uprawnienia zostaną naruszone. 3. Organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły, którzy w związku ze swą działalnością dowiedzieli się o popełnieniu	**Wyjaśnienie** Zmiany w ochronie prawnej nauczyciela ostatecznie nie znalazły się w projekcie ustawy, wobec czego propozycja zmiany brzmienia art. 63 Karty nauczyciela leży poza zakresem tego projektu.

		funkcjonariuszy publicznych to miała być zmiana prawa czy zmiana rzeczywistości ? Symbol czy narzędzie ? Aktualnie obowiązują zapisy art. 63 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela , niestety są one martwe, a ochrona nauczycieli jest iluzoryczna, natomiast problemy i brak możliwości skutecznej obrony pozostają. Przy funkcjonowaniu przepisu art. 63 nauczycieli i tak dotyczą przepisy : art. 148, art. 222, art. 223, art. 224 oraz art. 226 kodeksu karnego a są one ścigane z oskarżenia publicznego , a więc organy ścigania wszczynają postępowanie po uzyskaniu informacji o popełnieniu przestępstwa. Niestety przy aktualnym brzmieniu art. 63 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela Art. 63. [Ochrona nauczyciela] 1. Nauczyciel, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17). 2. Organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły są obowiązani z urzędu występować w obronie nauczyciela, gdy ustalone dla nauczyciela uprawnienia zostaną naruszone. Organy ścigania przede wszystkim nie uzyskują informacji o popełnieniu przestępstwa, a więc nie mogą wszcząć postępowania. Zapis , że organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły są obowiązani z urzędu występować w obronie nauczyciela gdy ustalone dla nauczyciela uprawnienia zostaną naruszone jest nieostry, niejednoznaczny i nie działa. Dlatego szerokim echem w środowisku oświatowym odbiła się informacja o wydaniu przez Sąd Rejonowy dla Warszawy - Woli w Warszawie, IV Wydział Karny wyroku nakazowego , w którym za znieważenie nauczycielki w wiadomości elektronicznej przesłanej systemem Librus podczas i w związku z pełnieniem przez pokrzywdzoną obowiązków służbowych uznał oskarżonego rodzica winnym i wymierzył karę oraz orzekł o podaniu wyroku do publicznej wiadomości. W tym przypadku dyrektor szkoły zadziałał właściwie, ale co do zasady tak się nie dzieje, z różnych przyczyn. Nauczyciele bezkarnie są znieważani, narusza się ich nietykalność osobistą, dokonuje czynnej napaści, wywiera się na nich wpływ, stosuje groźby dla podjęcia lub zaniechania czynności.	na szkodę nauczyciela przestępstwa ściganego z urzędu, są obwiązani niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 3 dni, zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.	

NZZ Oświata Polska	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO)	Proponowane brzmienie przepisu nie daje możliwości jednoznacznej wykładni. Niespełnianie obowiązku szkolnego należy odnieść do wymiaru godzin dydaktycznych zajęć, a nie do wymiaru dni zajęć. W przeciwnym przypadku nie jest jasne jak należy interpretować nieusprawiedliwione nieobecności na poszczególnych pojedynczych godzinach zajęć, na połowie zajęć lub na większości zajęć w ciągu dnia. Na przykład – czy uczeń, który codziennie jest obecny tylko na jednej lub dwóch lekcjach (albo codziennie opuszcza tylko pierwszą lekcję) – wypełnia obowiązek szkolny, czy też wręcz przeciwnie?	2. Przez niespełnienie obowiązku, o którym mowa w art. 31 ust. 4, obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki należy rozumieć: 1) nieusprawiedliwioną nieobecność w jednym miesiącu na co najmniej 50%: a) godzin dydaktycznych zajęć w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej, innej formie wychowania przedszkolnego, szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej lub placówce, b) zajęć w przypadku spełniania obowiązku nauki w sposób określony w art. 36 ust. 9 pkt 2 i w przepisach wydanych na podstawie art. 36 ust. 16, albo 2) nieusprawiedliwioną nieobecność w roku szkolnym na co najmniej 25%: a) godzin dydaktycznych zajęć w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej, innej formie wychowania przedszkolnego, szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej lub placówce, b) zajęć w przypadku spełniania obowiązku nauki w sposób określony w art. 36 ust. 9 pkt 2 i w przepisach wydanych na podstawie art. 36 ust. 16.	**Wyjaśnienie** Pojęcie „dni zajęć” jest obecne w art. 42 ust. 2 pkt 1 UPO od samego początku obowiązywania tej ustawy i nie rodzi wątpliwości interpretacyjnych. Niniejszy projekt ustawy nie wprowadza zmiany tego pojęcia, a jedynie modyfikuje wartości procentowe.
	art. 1 pkt 3 (uwaga ogólna do tego pkt)	Niezrozumiałe jest wyłączenie spod regulacji tego przepisu jednostek oświaty wskazanych w art. 2 pkt 5 tj ognisk artystycznych.	Art. 42a. 1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole	**Uwaga uwzględniona**

			artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3–8, ma prawo w szczególności do: […] […]lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3–8 […]	
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 UPO)	Szkoły nie zachowują neutralności na tle religii, wyznania lub jego braku. Częstą praktyką jest nierówne traktowanie mniejszości religijnych i wyznaniowych oraz osób niewierzących przez przyznawanie im różnych praw w zależności od ich religii, wyznania lub jego braku – np. zobowiązanie do udziału w przedstawieniach o tematyce religijnej. Dyskryminacji podlegają również nauczyciele, wydawane są im „prośbopolecenia" doprowadzania uczniów na rekolekcje, przyprowadzania z nich, a nawet opieki nad uczniami podczas rekolekcji – podczas gdy rekolekcje nie są zajęciami organizowanymi przez szkołę. Wychowanie religijne lub jego brak jest prawem rodziców, a nie prawem szkoły.	Po dotychczas proponowanym brzmieniu dodać: Za dyskryminację na tle religii, wyznania lub jego braku uważa się w szczególności: a) umieszczanie na terenie szkoły (z wyjątkiem czasowego umieszczania wyłącznie na czas zajęć religii, w pomieszczeniach w których odbywają się te zajęcia) – symboli religijnych wybranego wyznania lub wybranych wyznań albo wyłącznie symboli ateistycznych, b) organizowanie lub współorganizowanie przez szkołę zajęć o tematyce religijnej – obowiązkowych dla ucznia lub wpływających na ocenę z przedmiotu lub zachowania, c) doprowadzanie, przyprowadzanie, dowożenie lub odwożenie uczniów przez nauczycieli na zajęcia religijne poza szkołą, d) publikowanie na stronach internetowych szkół lub na ich tablicach ogłoszeń, informacji o praktykach religijnych wybranych tylko wyznań lub	**Uwaga nieuwzględniona** Zaproponowany przepis mógłby doprowadzić do nieuzasadnionych i niepotrzebnych sporów społecznych. Ponadto, zaproponowany przepis byłby sprzeczny z tym, co na temat dopuszczalności symboli religijnych (w szczególności krzyża chrześcijańskiego) w salach lekcyjnych mówi choćby wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 18 marca 2011 r. w sprawie *Lautsi przeciwko Włochom*. W zakresie rekolekcji: zagadnienie to nie jest przedmiotem ustawy, lecz rozporządzenia z 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych (Dz.U. 2020 poz. 983 ze zm.), wobec czego wykracza poza zakres opiniowania przedłożonego projektu.

			o udziale uczniów w tych praktykach, z wyjątkiem informacji o pogrzebie wyznaniowym członka społeczności szkolnej i ewentualnej delegacji szkoły na ten pogrzeb, e) przedstawianie niezgodnej ze stanem wiedzy naukowej informacji o świecie jako informacji o powszechnie przyjętym stanie wiedzy, w szczególności w zakresie kosmologii, geologii, historii wczesnego wszechświata. Po „szkoła lub placówka nie może zakazać uczniowi udziału w praktykach religijnych ani zmuszać ucznia do uczestniczenia w praktykach religijnych” dodać „Zajęcia szkolne, z wyłączeniem zajęć z religii, nie mogą być prowadzone w pomieszczeniach oznaczonych symbolem religijnym”	
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 4 UPO)	Należy dodać obowiązek upowszechniania wiedzy wśród rodziców uczniów małoletnich.	4. Szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa, szkoła artystyczna i placówka, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek upowszechniać wśród uczniów oraz rodziców uczniów małoletnich, wiedzę o prawach, wolnościach i obowiązkach uczniowskich i obywatelskich. Upowszechnianie wiedzy wśród rodziców może	**Wyjaśnienie** Przepis art. 42a ust. 4 jest adresowany do uczniów, ponieważ cały katalog praw uczniowskich dotyczy właśnie uczniów. Skoro zatem cały ten artykuł nie obejmuje swoją hipotezą rodziców, to i ten obowiązek nie powinien tu być wskazany. Oczywiście jednak sytuacją pożądaną jest, gdzie o prawach i obowiązkach uczniowskich edukuje się nie tylko uczniów, ale też i ich rodziców. To zagadnienie jednak pozostaje w wewnętrznej gestii szkół i placówek oświatowych.

			ograniczyć się do przekazywania rodzicom informacji kierujących do publikacji na stronie internetowej szkoły kierowanych do rodziców.	
	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	Przepis pośrednio wskazuje na możliwość uchwalenia zakazu wnoszenia na teren szkoły telefonów komórkowych i urządzeń elektronicznych. Aż tak daleko idąca regulacja narusza zasadę proporcjonalności. Uczniowie mogą mieć uzasadnioną potrzebę posiadania telefonu lub innego urządzenia w drodze do szkoły i ze szkoły do celu kontaktu z rodzicem, zapewnienia bezpieczeństwa, zaś w szkole, w wyjątkowych przypadkach – również w celu dyskretnej rejestracji (nagrania) dźwięku bezprawnych zachowań niektórych nauczycieli naruszających godność osobistą uczniów (chamskie odzywki, molestowanie itp.)	Zlikwidować odniesienie do zakazu wnoszenia na teren szkoły telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych	**Uwaga uwzględniona** Zakaz wnoszenia został wykreślony ze względów logistycznych. Pozostawiono jednak możliwość wprowadzenia zakazu korzystania.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 12 UPO)	Jawność życia publicznego wymaga ujawnienia treści głosów zajętych przez poszczególnych głosujących, w szczególności przez pochodzących z wyboru członków Rady Rodziców i Rady Szkoły. W przeciwnym przypadku niemożliwe będzie ustalenie osób osobiście odpowiedzialnych za treść podjętych uchwał i wzięcie tego pod uwagę przy kolejnych wyborach.	Art. 42a ust. 1 pkt 12 tiret drugie nadać brzmienie: zanonimizowanych uchwał, zarządzeń, regulaminów i innych wewnętrznych aktów prawnych wydanych przez organy szkoły lub placówki; anonimizacji nie podlega tożsamość członków organu szkoły lub placówki oraz ich stanowiska zajęte w głosowaniu (treść głosów). Po literze b dodać literę c w brzmieniu: c) Podejmowanie uchwał przez kolegialne organy szkoły lub placówki wyłącznie w głosowaniu imiennym oraz niezwłoczne publikowanie, w miejscu i sposób wskazany pod literą a, tożsamości i treści głosów poszczególnych głosujących”	**Uwzględnienie innej uwagi + wyjaśnienie** W wyniku uwzględnienia uwag choćby Rządowego Centrum Legislacji i uwag z konsultacji publicznych tiret drugie dot. zanonimizowanych uchwał zostało wykreślone. Same wyniki głosowania nie są natomiast częścią uchwały, lecz m.in. częścią protokołu z posiedzenia. Z tego względu zaproponowane brzmienie byłoby niemożliwe do wypełnienia (ponieważ stanowiska te nie są częścią tych dokumentów).
	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 8,	Dostosować terminologię do art. 15 kodeksu cywilnego	Zamiast terminem „niepełnoletni” użytym w	**Uwaga nieuwzględniona**

	art. 42c ust. 6 UPO)		różnych przypadkach, posłużyć się terminem „małoletni”	Ustawa – Prawo oświatowe nie jest ustawą z gałęzi prawa cywilnego, lecz z gałęzi prawa administracyjnego. W samym UPO zdecydowanie częstsze jest stosowanie wyrażenia „niepełnoletni” – pada ono w tej ustawie około 25 razy. Nie jest zatem celowe zmienianie pojęcia, które jest stosowane w UPO w wielu miejscach i ma utarte znaczenie.
	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 10 UPO)	Bez uzasadnienia ograniczono obowiązek poszanowania praw autorskich jedynie w odniesieniu do „cudzych utworów”. Należy zauważyć, że majątkowe prawa autorskie do utworu mogą być przeniesione i często bywają przenoszone na inną osobę (np. jest to często warunkiem odebrania nagrody w konkursie), zatem uczeń – autor utworu – winien również szanować majątkowe prawa autorskie podmiotu, któremu te prawa przysługują. Podobna sytuacja następuje w przypadku utworów będących pracami zbiorowymi, nie są one „cudze”, a mimo to pełnia praw majątkowych nie służy jednej osobie.	Szanować prawa autorskie (lub: Szanować prawa autorskie innych osób).	**Uwaga uwzględniona** w przedstawionej wersji alternatywnej, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych
	art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 1 UPO)	Poprawić błąd pisarski	odziaływania → oddziaływania	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia innej uwagi pojęcie to uległo zmianie na: „działania wychowawcze”.
	art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 4 UPO)	Skreślić „i nie dłużej niż do zakończenia roku szkolnego”, gdyż w przeciwnym wypadku wybryki z ostatnich dni czerwca będą objęte zakazem ścigania – a zatem będą uznawane za dozwolone.	Ograniczenie stosuje się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące.	**Uwaga nieuwzględniona** Wybryki te nie będą uznane za „dozwolone”, ponieważ będzie można wobec nich wymierzyć kary z ust. 3. W zakresie środka, o którym mowa w ust. 4, ograniczenie to jest czasowe i, zdaniem projektodawcy, zasadne jest utrzymanie przepisu w dotychczasowym brzmieniu, by uczniowie mogli zacząć kolejny rok szkolny „z czystą kartą”.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 13 UPO)	Część nauczycieli, a nawet część szkół (w swoich statutach) ustala oceny roczne w oparciu o inne wymagania, niż wymagania będące podstawą oceniania bieżącego.	„jawnego, sprawiedliwego i umotywowanego oceniania postępów w nauce i zachowania ucznia; niedozwolone jest ustalanie przewidywanych ocen rocznych na poziomie niewynikającym z wyników	**Uwzględnienie innej uwagi + wyjaśnienie** W wyniku uwzględnienia uwagi z konsultacji publicznych pojęcie „postępów w nauce” zostało zamienione na „osiągnięcia edukacyjne” tak, by zapewnić pełną spójność z przepisami USO. Proponowana zmiana nie jest materią UPO, lecz USO i to do niej należy

			oceniania bieżącego, jak też stosowanie – do ocen rocznych lub przewidywanych ocen rocznych – innych wymagań edukacyjnych niż wymagania stosowane do oceniania bieżącego”	zgłaszać ewentualne uwagi, gdy będzie ewentualnie modyfikowana w zakresie przepisów o ocenianiu uczniów.
	art. 1 pkt 3 (art. 42k ust. 5 UPO)	Umożliwienie Krajowemu Rzecznikowi zatrudnienia, bez zgody właściwego ministra, w charakterze nauczyciela akademickiego, bez równoczesnego uczynienia analogicznego wyjątku dla zatrudnienia w charakterze nauczyciela w jednostce systemu oświaty (szkole, placówce, placówce doskonalenia nauczycieli) – narusza zasadę równego traktowania wskazaną w art. 32 Konstytucji RP. Z kolei jeżeli dla wypełniania funkcji Rzecznika Krajowego niezbędne jest wyjątkowe ograniczenie wolności wyboru zawodu i miejsca pracy, chronione przez art. 65 Konstytucji RP, to nie wydaje się, by zezwolenie na zatrudnienie w charakterze nauczyciela akademickiego, bez wskazania wymiaru dopuszczalnego zatrudnienia, wypełniało kryteria dopuszczalności wyjątku wskazane w art. 31 ust. 3 w zw. z art. 32 Konstytucji RP. Co więcej, jeśli dopuszczalne miałoby być zatrudnienie Krajowego Rzecznika w uczelni, to tym bardziej dopuszczalne powinno być zatrudnienie go w placówce doskonalenia nauczycieli, szkole lub placówce w charakterze osoby pracującej z dorosłymi (nauczycielami i specjalistami). Alternatywną propozycją jest ograniczenie wymiaru ewentualnego dodatkowego zatrudnienia bez wskazywania jednostek, w których może ono następować. Pozwoliłoby to Rzecznikowi na prowadzenie działalności szkoleniowej, choć – z drugiej strony – odpłatna aktywność w charakterze nauczyciela akademickiego może być postrzegana również jako konkurencyjna w stosunku do odpowiedzialności za edukację społeczeństwa wynikającą z funkcji Krajowego Rzecznika.	5. Krajowy Rzecznik nie może: 1) podejmować, bez zgody ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, dodatkowych zajęć zawodowych, z wyjątkiem zatrudnienia na stanowisku nauczyciela akademickiego w uczelni lub nauczyciela w szkole (placówce lub placówce doskonalenia nauczycieli), łącznie w wymiarze nie większym niż 4 godziny zajęć tygodniowo [...] albo: 5. Krajowy Rzecznik nie może: 1) podejmować, bez zgody ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, dodatkowych zajęć zawodowych, z wyjątkiem zatrudnienia łącznie w wymiarze nie większym niż 4 godziny zajęć tygodniowo.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku zmiany modelu KRPU na wyższe stanowisko w służbie cywilnej przepisy o dodatkowym zarobkowaniu zostały wykreślone z projektu ustawy, ponieważ reguluje je w całości ustawa o służbie cywilnej.
	art. 1 pkt 3 (art. 42p ust. 7 UPO)	Jeżeli na funkcję Rzecznika zostaje powołany nauczyciel (co byłoby pożądane), należy umożliwić mu korzystanie u dotychczasowego pracodawcy z urlopu bezpłatnego,	Jeżeli Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich, Gminny Rzecznik lub Powiatowy Rzecznik posiada stopień co	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia uwagi Ministra Finansów i Gospodarki KRPU i WRPU stali się

		analogicznie do urlopu bezpłatnego przewidzianego dla radnego. Jeżeli funkcję Rzecznika sprawuje nauczyciel, należałoby uznać jego pracę za zatrudnienie na stanowisku nauczycielskim – analogicznie podstawie stanowisk wizytatorów, kuratorów oświaty i innych stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych w organach administracji.	najmniej nauczyciela mianowanego – jest zatrudniany na stanowisku nauczycielskim w oparciu o przepisy art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela. W pozostałych przypadkach Rzecznik jest zatrudniany na stanowisku urzędniczym (Gminy Rzecznik i Powiatowy Rzecznik – na podstawie przepisów o pracownikach samorządowych). Jeżeli osoba powoływana na Rzecznika w dacie powołania zajmuje stanowisko nauczyciela – na swój wniosek, złożony w terminie 7 dni od powołania na funkcję Rzecznika, otrzymuje u dotychczasowego pracodawcy urlop bezpłatny na okres sprawowania funkcji Rzecznika oraz trzech miesięcy po jego wygaśnięciu.	wyższymi stanowiskami w służbie cywilnej. Z tego względu gwarancje, o których mowa w uwadze, wynikają z ustawy o służbie cywilnej.
	art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 1 UPO)	Należy zastanowić się nad celowością obowiązkowego wybierania Szkolnego Rzecznika w niewielkich placówkach (nieposiadających rady pedagogicznej) oraz nad możliwością zmiany jego nazwy (np. Rzecznik Praw Uczniowskich w [nazwa placówki]).	Art. 42s. 1. Szkolny Rzecznik jest wybierany przez radę szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8.	**Uwaga uwzględniona częściowo** Założeniem projektowanej ustawy jest powszechność systemu rzecznikowskiego. Projektodawca planuje zatem, by i w małych placówkach Szkolni Rzecznicy występowali. Uwaga w zakresie nazewnictwa uwzględniona.
	art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 2 UPO)	Należy określić kto może zostać wybrany na Szkolnego Rzecznika, gdy żaden z nauczycieli szkoły (placówki) nie jest zatrudniony w wymiarze co najmniej połowy obowiązującego wymiaru zajęć (co zdarza się często w placówkach niepublicznych) albo gdy w danej placówce nie jest	2. Na stanowisko Szkolnego Rzecznika może zostać wybrany nauczyciel zatrudniony w szkole lub placówce, w której ma	**Uwzględnienie innej uwagi + uwaga uwzględniona częściowo** W wyniku zmiany modelu wyboru Szkolnego RPU na powiązanie tej funkcji z funkcją

		zatrudniony ani jeden nauczyciel (np. w schronisku młodzieżowym, szkole tańca, szkółce piłkarskiej – zespół stanowią specjaliści, a nie nauczyciele).	działać, w wymiarze co najmniej połowy wymiaru zajęć, a jeżeli w szkole (placówce) nie ma takiego nauczyciela – również inna osoba.	opiekuna samorządu uczniowskiego uwaga stała się bezprzedmiotowa. Tam jednak, gdzie nie tworzy się samorządu uczniowskiego, tam na to stanowisko będzie można wybrać nauczyciela, bez limitowania jego biernego prawa wyborczego wymiarem etatu.
	art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 2 UPO)	Jeśli Szkolny Rzecznik ma skutecznie bronić praw uczniowskich, to powinien być w miarę niezależny od dyrektora, posiadać odpowiednią wiedzę i doświadczenie. W tym celu Szkolnym Rzecznikiem powinien być nauczyciel posiadający co najmniej stopień nauczyciela mianowanego. Wiele z naruszeń praw uczniowskich jest akceptowanych przez dyrektorów lub wręcz czynionych z inicjatywy dyrektorów.	Na stanowisko Szkolnego Rzecznika może zostać wybrany nauczyciel zatrudniony w szkole lub placówce, w której ma działać, w wymiarze co najmniej połowy wymiaru zajęć na podstawie mianowania, posiadający co najmniej stopień nauczyciela mianowanego.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku zmiany modelu wyboru Szkolnego RPU na powiązanie tej funkcji z funkcją opiekuna samorządu uczniowskiego uwaga stała się bezprzedmiotowa. Stopień zawodowy nauczyciela nie ma ponadto wpływu na jego niezależność. Wiedza i doświadczenie zaś mogą wynikać nie tylko z liczby lat pracy w szkole i stopnia awansu, ale też i z innych doświadczeń, których stopień zawodowy nie odda.
	art. 1 pkt 3 (art. 42r ust. 4 UPO)	Ochrona sygnalisty dla pracownika szkoły lub placówki – rozszerzyć na pracownika innej gminnej lub powiatowej jednostki organizacyjnej oraz na rodzica (często zatrudnionego również w jednostce organizacyjnej gminy lub powiatu prowadzącego szkołę lub placówkę).	„4. Pracownik szkoły lub placówki zgłaszający naruszenie praw uczniowskich korzysta z ochrony, z jakiej korzystają sygnaliści w rozumieniu ustawy z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz. 928). Z takiej samej ochrony korzystają: Szkolny Rzecznik przy wykonywaniu swoich obowiązków oraz rodzic lub inna osoba będąca pracownikiem gminnej (powiatowej) jednostki organizacyjnej. 5. Z powodu zgłoszenia naruszeń praw uczniowskich nie mogą być wyciągane negatywne konsekwencje wobec ucznia (uczniów).	**Uwaga częściowo uwzględniona** Uwaga o gminnej lub powiatowej jednostce organizacyjnej jest nieczytelna. Uwzględniono jednak uwagę w zakresie ust. 5 i dopisano tam również rodziców, przy czym będzie to dalsza część ust. 4.

			Przepisy o ochronie sygnalistów stosuje się odpowiednio”	
	art. 1 pkt 5 (art. 80 ust. 10 UPO)	Niezbędne jest ustawowe zagwarantowanie rodzicom możliwości udziału, z głosem doradczym, w posiedzeniach Rady Rodziców. W przeciwnym wypadku rodzice mogą nie mieć kontaktu z wszystkimi przedstawicielami Rady Rodziców i mogą nie mieć możliwości przedstawić swojej sprawy Radzie Rodziców, jeżeli przedstawiciel Rady Oddziałowej nie ma woli jej przedstawienia lub nie przedstawi jej w sposób rzetelny. Tak działająca Rada nie stanowi faktycznej reprezentacji rodziców.	W posiedzeniach rady szkoły lub placówki mogą brać udział, z głosem doradczym, dyrektor szkoły lub placówki oraz Szkolny Rzecznik. W posiedzeniach Rady Rodziców może brać udział, z głosem doradczym, rodzic ucznia.	**Wyjaśnienie** Przepis art. 80 UPO nie dotyczy rady rodziców, a zagadnienia udziału rodziców w posiedzeniach rady rodziców regulują przepisy art. 83-84 UPO, które już teraz na to pozwalają.
	art. 83 ust. 6 UPO	Należy ustanowić obowiązek określania wyjątków od ustanawiania rad szkół (placówek), w szczególności w placówkach, w których brak jest stałej reprezentacji rodziców lub uczniów (schroniska młodzieżowe, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkoły tańca, organizatorzy krótkoterminowych form wypoczynku itp.).	6. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, określi, w drodze rozporządzenia, typy i rodzaje szkół oraz rodzaje placówek, w których nie tworzy się rad rodziców lub rad szkoły (placówki), uwzględniając organizację szkoły lub placówki lub brak możliwości bezpośredniego uczestniczenia w ich działalności reprezentacji rodziców lub reprezentacji uczniów.	**Wyjaśnienie** Takie wyjątki już są przewidziane w UPO – w art. 82. Przepis ten pozwala już teraz wyłączyć wskazane w nawiasie podmioty od tego obowiązku.
	art. 1 pkt 12 (art. 100 ust. 1 UPO)	Wykreślić zdanie „Zgoda rady szkoły nie jest wymagana, gdy wniosek złożyła rada szkoły”, gdyż jego sens wynika z wykładni (”Volenti non fit iniuria” – „chcącemu nie dzieje się krzywda”; wniosek o czynność zawiera w sobie zgodę na tę czynność). Pozostawienie zdania jest przykładem nieprawidłowej legislacji i przyczynia się do nieprawidłowego żądania zgód w przypadkach czynności podejmowanych na wniosek (np. odrębnych zgód na przetwarzanie danych osobowych do celu wykonania wniosku zawierającego te dane).	1. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej oraz szkoły artystycznej może z własnej inicjatywy lub na wniosek rady szkoły, rady rodziców, rady pedagogicznej lub samorządu uczniowskiego, za zgodą rady szkoły, wprowadzić	**Uwaga nieuwzględniona** To, że ktoś złoży wniosek, nie oznacza, że później nie wyrażałby zgody, gdyby skreślić ten przepis. Dla przykładu: jeśli Senat złoży w Sejmie swój projekt ustawy i zostanie on uchwalony, to potem i tak go rozpatruje jako druga izba parlamentu, ponieważ nie ma przepisu wyłączającego ten etap, a sama ustawa mogła ulec zmianie. Szkoły i placówki

		Szkoła ma uczyć edukacji obywatelskiej, zatem również prawidłowej legislacji i prawidłowego dekodowania sensu oświadczeń woli.	obowiązek noszenia przez uczniów na terenie szkoły jednolitego stroju. ~~Zgoda rady szkoły nie jest wymagana, gdy wniosek złożyła rada szkoły.~~	muszą działać w zgodzie z zasadą legalizmu, a zatem i takie techniczne uregulowania muszą się w ustawie znaleźć po to, by dochować kroków procedury.
	art. 1 pkt 13 (art. 172 ust. 3a UPO)	Pozostawić możliwość skreślania uczniów (podopiecznych, wychowanków) z listy uczniów placówek niepublicznych (nie dotyczy szkół). Placówki nie realizują obowiązku szkolnego, są w nich realizowane zadania dodatkowe, nieobowiązkowe w oparciu o zasadę dobrowolności, zatem obciążanie kuratora oświaty obowiązkiem rozpatrywania wniosków o skreślenie ucznia (wychowanka, podopiecznego) przekracza zasadę proporcjonalności. Wystarczające jest, jeśli od decyzji dyrektora o skreśleniu uczeń (wychowanek) ma prawo odwołania do kuratora oświaty.	„3a. Dyrektor szkoły nie może skreślić ucznia objętego obowiązkiem szkolnym z listy uczniów. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności w razie wymierzenia kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 pkt 4 , uczeń ten, na wniosek dyrektora szkoły, może zostać przeniesiony przez kuratora oświaty do innej szkoły”.	**Załatwienie uwagi w inny sposób** Zmiana w art. 172 ust. 3a UPO została wykreślona w całości z projektu.
	Uwaga ogólna	W celu wzmocnienia ochrony praw ucznia oraz praworządności należy wprowadzić obowiązek prowadzenia wewnętrznego nadzoru pedagogicznego (nad przestrzeganiem prawa oświatowego, w tym praw uczniów) przez szkołę lub placówkę oraz placówkę doskonalenia nauczycieli przez nauczyciela posiadającego stopień co najmniej nauczyciela mianowanego lub instytucjonalny nadzór przez wybraną przez szkołę (placówkę) poradnię psychologiczno-pedagogiczną albo placówkę doskonalenia nauczycieli. W obecnym stanie prawnym szkoły i placówki niepubliczne, a nawet niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli, nie mają obowiązku prowadzenia wewnętrznego nadzoru pedagogicznego i nie istnieją żadne wymagania kwalifikacyjne do pełnienia funkcji dyrektora szkoły, placówki lub placówki doskonalenia nauczycieli. W wielu innych zawodach funkcję kierowniczą danego podmiotu może pełnić tylko osoba zawodowo do tego przygotowana (np. kierownikiem apteki może być tylko farmaceuta). Obowiązkiem nauczyciela prowadzącego wewnętrzny nadzór pedagogiczny byłoby informowanie dyrektora o naruszeniach prawa, w tym praw ucznia.		**Wyjaśnienie** Wewnętrzny nadzór pedagogiczny jest już sprawowany w szkołach i placówkach – przez ich dyrektorów (zob. art. 68 ust. 1 pkt 2 UPO). Poradnie psychologiczno-pedagogiczne i placówki doskonalenia nauczycieli, rzecz jasna, mają za zadanie szkoły i placówki wspierać.

Załącznik do Raportu z konsultacji publicznych i opiniowania
Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (UD222)
Opiniowanie

Związek Pracodawców Polska Miedź	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 6 UPO)	zapis o prawie do kształtowania własnego stroju i wyglądu z punktu widzenia funkcjonowania ucznia na terenie szkoły wydaje się być zbędny. Od lat niestosowny strój uczniów bywa powodem sporów szkolnych. Dyrektorzy szkół nie są w stanie wyegzekwować od uczniów noszenia ubrań dostosowanych do sytuacji. Ujęcie tego zapisu w ustawie spotęguje problem. Wiadomo, że każdy zna swoje prawa, gorzej bywa z obowiązkami. Zapisy ujęty w art. 42b ust. 1 pkt 4 i 5 są wystarczające w odniesieniu do stroju ucznia.	usunąć z katalogu praw	**Uwaga nieuwzględniona** Artykuł 42a ust. 1 pkt 6 UPO jest wymagany po to, by zaprzestać wykraczających poza prawo praktyk szkolnych nadmiernej ingerencji w strój i wygląd. Prawo to jest jednak skutecznie ograniczane przez art. 42b ust. 1 pkt 4 i 5 UPO.
	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	kwestię korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń należy określić na poziomie ustawowym uregulowanie na poziomie ustawowym zasad używania smartfonów i innych urządzeń na terenie szkoły ułatwiłoby pracę osobom zarządzającym szkołami. Dla wielu uczniów i rodziców Statut szkoły nie jest dokumentem wiążącym.	Nie wnosić na teren szkoły telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych. W przypadku wniesienia urządzeń, nie korzystać z nich w czasie pobytu na teren szkoły	**Uwzględnienie innej uwagi** Projekt ustawy zakłada, że szkoła będzie mogła wewnętrznie zdecydować, czy zakaże urządzeń elektronicznych, czy nie (w wymiarze korzystania, a nie wnoszenia, którego nie da się zakazać ze względów logistycznych, co zostało wykazane w uwagach w konsultacjach publicznych, które zostały uznane za zasadne). Projektodawca nie planuje ingerować w jej autonomię. Statut jest i dla uczniów, i dla rodziców dokumentem wiążącym.
	art. 1 pkt 3 (art. 42f ust. 2 UPO)	konieczne jest literalne określenie czy rzecznik krajowy rozpatruje anonimy Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się niezdrowy trend polegający na anonimowym donosicielstwie - w przypadku szkół na dyrektorów i nauczycieli. Powinno się uczyć dzieci, że jeśli zgłasza się uwagi do jakiegokolwiek obszaru, należy wystąpić z nimi otwarcie, podpisując się imieniem i nazwiskiem.	Rzecznik krajowy nie rozpatruje anonimów	**Wyjaśnienie** Zgodnie z brzmieniem projektu ustawy, skargi i wnioski anonimowe będą mogły być rozpatrywane tylko przez Szkolnego Rzecznika. Na wyższych szczeblach skargi i wnioski będą musiały być „podpisane”, przy czym można zastrzec swoją anonimowość tak, by rzecznicy nie ujawniali danych osoby zgłaszającej np. dyrektorowi szkoły lub placówki.
	art. 1 pkt 3 (art. 42o UPO)	należy ustalić wynagrodzenie dla gminnego/miejskiego rzecznika praw uczniowskich Rzecznik powoływany na szczeblu samorządowym powinien być wynagradzany według tych samych zasad w całym kraju. Wprowadzenie stanowiska rzecznika do rozporządzenia w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych wydaje się być dobrym rozwiązaniem.	Płaca minimalna - 4940 zł	**Uwaga uwzględniona** w zakresie włączenia Gminnego/Powiatowego RPU do przywoływanego rozporządzenia. Określona wysokość płacy minimalnej jest jednak niepoparta wyliczeniami, wobec czego nie można się do niej odnieść. Rozporządzenie to będzie jednak określało minimalny stopień zaszeregowania rzeczników w wysokości

				takiej, jak powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów.
Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”	Uwaga ogólna	KSOiW podziela intencję ustawodawcy w zakresie poprawy warunków nauki i bezpieczeństwa uczniów, jednakże przyjęta forma regulacji budzi poważne zastrzeżenia co do zakresu ingerencji w autonomię szkół oraz relacji pomiędzy uczniami, nauczycielami i organami nadzoru.		**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za tę opinię i informuje, że odniesienie się do zastrzeżeń nastąpi w kolejnych wierszach tabeli.
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Negujemy w całości potrzebę utworzenie instytucji Rzecznika Praw Ucznia na czterech poziomach (krajowym, wojewódzkim, powiatowym, szkolnym), gdyż dubluje ona kompetencje Rzecznika Praw Dziecka, kuratoriów oświaty oraz dyrektorów szkół.		**Wyjaśnienie** Powstanie w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych działających na rzecz praw uczniowskich, jak również coraz częstsze ich powoływanie w szkołach i na poziomie JST, są przesłankami wskazującymi na potrzebę powołania dedykowanej uczniom struktury rzecznikowskiej. Argumenty wskazujące, że RPO i RPD są niewystarczającymi organami do ochrony praw uczniowskich projektodawca przedstawił w uzasadnieniu i w OSR. Dyrektorzy szkół i kuratorzy oświaty zaś, jako organy pełniące nadzór pedagogiczny, nie są zbudowane na wzór innych organów rzecznikowskich, lecz na wzór organów administracji publicznej, wobec czego ich kompetencje są nieco inne i nie pozwalają na całościową ochronę praw uczniowskich. Ponadto, projekt nie tworzy równoległego systemu, lecz wzmacnia aktualnie obowiązujący. Wojewódzcy RPU będą przecież pracowali w kuratoriach oświaty i de facto będą wyspecjalizowanymi wizytatorami w sprawach praw i obowiązków ucznia, co odciąży pozostałych wizytatorów. Projekt jest zatem instytucjonalnym wzmocnieniem już istniejących urzędów. Trzeba też pamiętać, że struktura rzecznikowska nie jest jedyną zmianą w tym

				projekcie ustawy, a wszystkie one mają na celu wzmocnienie ochrony prawnej uczniów.
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Rzecznicy będą powoływani i nadzorowani przez ministra lub organy samorządowe, co rodzi ryzyko upolitycznienia tej funkcji.		**Wyjaśnienie** Krajowy Rzecznik będzie powoływany w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru, co sprawia, że nie będzie to funkcja upolityczniona (a we właściwym rozporządzeniu dot. szczegółów tego naboru przewidziano udział organizacji pozarządowych i związków zawodowych). Tenże Krajowy Rzecznik będzie zaś powoływał Wojewódzkich Rzeczników, co sprawia, że będą oni niezależni choćby od politycznie powoływanego wojewody. Oba te stanowiska będą też wyższymi stanowiskami w służbie cywilnej, co gwarantuje ich polityczną neutralność. Tak samo ich apolityczność wzmacnia kadencyjność, która jest przewidywana w projekcie. Rzecznicy na poziomie JST zaś są organem fakultatywnym i decyzja o w ogóle ich ustanowieniu należy do sfery autonomii samorządu terytorialnego.
	Uwaga ogólna	Projekt ogranicza autonomię szkół w zakresie stanowienia statutu, systemu wychowawczego i porządkowego, w tym zasad korzystania z telefonów.		**Wyjaśnienie** Celem projektowanej regulacji jest, by zapewnić ogólnopolskie minimum (standard) katalogów praw i obowiązków uczniowskich. Aktualnie prawa i obowiązki są rozrzucone w różnych aktach prawnych i to nie służy ani uczniom, ani nauczycielom. Gdy katalog praw i obowiązków będzie wskazany w jednym miejscu ustawy, to obie te grupy będą się mogły z nim zapoznać i na niego powoływać. Skorzystają zatem na tym również nauczyciele, ponieważ będą mogli weryfikować, czy katalog, na który powołują

				się uczniowie, rzeczywiście zawiera jakieś prawo. W przypadku telefonów komórkowych – wręcz przeciwnie, zagadnienie to jest cedowane na poziom statutu szkoły lub placówki (zob. projektowany art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO). Projekt nawet rozszerza decyzyjność szkół i placówek, ponieważ pozwala również wprowadzić wprost zakaz korzystania z tych urządzeń, czego wcześniej nie było w UPO. Tak samo i kilka innych obowiązków będzie mogło być dostosowane do specyfiki i zwyczajów panujących w danej szkole lub placówce.
	art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Nowy system kar dla uczniów, oparty na domniemaniu niewinności, postępowaniach wyjaśniających i katalogu sankcji, wprowadzi formalizm nieadekwatny do wychowawczej funkcji szkoły.		**Wyjaśnienie** Trzeba zauważyć, że postępowanie o ukaranie ma być środkiem ostatecznym, stosowanym dopiero wtedy, gdy „zwykłe” środki oddziaływania wychowawczego (a w związku z uwzględnieniem innej uwagi: działania wychowawcze) okażą się niewystarczające. Rzadkie będzie zatem korzystanie z tej procedury. Taka procedura wymaga jednak zagwarantowania ochrony prawnej ucznia, przeciwko któremu toczy się postępowanie o ukaranie. Projektodawca zatem musiał je przewidzieć, przy jednoczesnym zaprojektowaniu procedury karania możliwie najmniej sformalizowanej.
	Uwaga ogólna	Projekt prowadzi do zachwiania równowagi między prawami ucznia a pozycją nauczyciela, co będzie skutkowało osłabieniem autorytetu kadry pedagogicznej.		**Wyjaśnienie** Projektodawca nie podziela tej obawy, ponieważ tak, jak ten projekt określa prawa i obowiązki uczniowskie, tak Karta nauczyciela określa prawa i obowiązki nauczycielskie. Tym bardziej utwierdzona zatem zostanie równowaga, o której mowa w uwadze.

				Do tego jednolity katalog praw i obowiązków uczniowskich w ustawie wspomoże nauczycieli. Gdy bowiem prawa i wolności uczniowskie znajdą się w jednym miejscu ustawy, oni również łatwo będą mogli zweryfikować, czy przepis, na który powołuje się uczeń, gwarantuje mu ochronę prawną, o którą się ubiega.
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Brakuje gwarancji procesowych dla nauczycieli w sprawach rozpatrywanych przez Rzeczników – nauczyciel nie jest stroną, nie ma prawa do obrony.		**Wyjaśnienie** Obecnie, gdy uczeń złoży skargę np. do RPO czy RPD, to nauczyciel też nie będzie stroną, ponieważ to nie jest postępowanie administracyjne, w którym byłoby więcej stron niż strona skarżąca. Dopiero poszczególne kroki podjęte w wyniku rozpatrzenia skargi (np. wszczęcie postępowania wyjaśniającego przez rzecznika dyscyplinarnego) będą postępowaniami, w których nauczyciele będą stronami i będą posiadali prawo do obrony. Nie inaczej będzie w tym przypadku. Zawsze ponadto organy rzecznikowskie mogą zwrócić się do szkół lub placówek oświatowych o wyjaśnienia, co pozwoli uzyskać perspektywę drugiej strony.
	art. 2 (zmiany w KN)	Rzecznicy mogą inicjować postępowania dyscyplinarne wobec nauczycieli, ingerować w metodykę nauczania i zalecać zmiany decyzji wychowawczych.		**Uwaga uwzględniona** Przyjęto uwagę w zakresie nadmiernych kompetencji KRPU, w tym w postępowaniach dyscyplinarnych dla nauczycieli. Z kompetencji tych zrezygnowano całkowicie.
	Uwaga ogólna	Wzrost liczby skarg, kontroli i zaleceń może prowadzić do nadmiernego obciążenia nauczycieli oraz erozji zaufania w relacjach z uczniami i rodzicami.		**Wyjaśnienie** Projektodawca nie podziela tej obawy, a potrzebę wzmocnienia ochrony prawnej uczniów udowadnia choćby fakt powstania w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych oraz stanowisk samorządowych i szkolnych RPU. Do tego, publikacje naukowe (choćby te wskazane w uzasadnieniu do projektu ustawy) również

				potwierdzają, że obecne rozwiązania prawne w tym obszarze są niezadowalające.
	Uwaga ogólna	Projekt generuje koszty (etatowi rzecznicy, biura, obsługa administracyjna), bez wskazania źródeł finansowania.		**Wyjaśnienie** Zgodnie z OSR projektu, źródłami finansowania są części budżetowe ministra właściwego ds. oświaty i wychowania (część 30) oraz części poszczególnych wojewodów. W zakresie Gminnych i Powiatowych Rzeczników – z uwagi na autonomię JST w zakresie ich powołania – to do JST należy zadanie zabezpieczenia odpowiednich środków finansowych.
	Uwaga ogólna	Nie wykazano potrzeby systemowej – obecne przepisy (Konstytucja, ustawa Prawo oświatowe, Karta Nauczyciela, statut szkoły, działania RPD) zapewniają ramy ochrony praw ucznia.		**Wyjaśnienie** Powstanie w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych działających na rzecz praw uczniowskich, jak również coraz częstsze ich powoływanie w szkołach i na poziomie JST, są przesłankami wskazującymi na potrzebę powołania dedykowanej uczniom struktury rzecznikowskiej. Argumenty wskazujące, że RPO i RPD są niewystarczającymi organami do ochrony praw uczniowskich projektodawca przedstawił w uzasadnieniu i w OSR. Dyrektorzy szkół i kuratorzy oświaty zaś, jako organy pełniące nadzór pedagogiczny, nie są zbudowane na wzór innych organów rzecznikowskich, lecz na wzór organów administracji publicznej, wobec czego ich kompetencje są nieco inne i nie pozwalają na całościową ochronę praw uczniowskich. Ponadto, projekt nie tworzy równoległego systemu, lecz wzmacnia aktualnie obowiązujący. Wojewódzcy RPU będą przecież pracowali w kuratoriach oświaty i de facto będą wyspecjalizowanymi wizytatorami w sprawach praw i obowiązków ucznia, co

				odciąży pozostałych wizytatorów. Projekt jest zatem instytucjonalnym wzmocnieniem już istniejących urzędów. Trzeba też pamiętać, że struktura rzecznikowska nie jest jedyną zmianą w tym projekcie ustawy, a wszystkie one mają na celu wzmocnienie ochrony prawnej uczniów.
	Uwaga ogólna	Zamiast tworzyć nowe instytucje, należy wzmocnić istniejące mechanizmy – np. samorządy uczniowskie, rady rodziców, procedury skargowe.		**Wyjaśnienie** Potrzeba powołania nowych organów została wykazana w uzasadnieniu i OSR projektu ustawy. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji (nie tworzy się nowego ciała, ono już jest obecne w ustawie). Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. Tak samo wzmacniany jest samorząd uczniowski poprzez możliwość wyboru przez niego szkolnego RPU (poprzez wybór opiekuna tego samorządu).
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	W zakresie dotyczącym zasadności powołania instytucji Rzecznika Praw Ucznia wskazujemy, że: Istnieje wystarczający katalog przepisów i instytucji. Prawa ucznia są uregulowane w: Konstytucji RP, Karcie Nauczyciela (np. zasady oceniania, odwoływania się), ustawie Prawo oświatowe, statutach szkół (obowiązkowy katalog praw i obowiązków), przepisach o przeciwdziałaniu przemocy i dyskryminacji, kompetencjach kuratora oświaty i Rzecznika Praw Dziecka.		**Wyjaśnienie** Odpowiedź na te zarzuty została już udzielona w powyższych wierszach tabeli.

		Uczniowie mają też prawo do skarg, odwołań w szerokim zakresie oraz udziału w radzie szkoły, samorządzie. Nowy Rzecznik dubluje kompetencje innych organów: kurator oświaty ma obowiązek reagować na naruszenia prawa w szkole, dyrektor szkoły odpowiada za bezpieczeństwo uczniów i realizację ich praw, RPD, sądy rodzinne, organizacje pozarządowe już pełnią funkcje ochronne. Ponadto zmiana grozi upolitycznieniem szkoły i osłabieniem kadry pedagogicznej. Rzecznik powoływany przez ministra, wojewodę czy samorząd może być wykorzystywany do realizacji ideologicznego lub politycznego programu. Wzmocnienie ochrony jednej strony (ucznia) bez zrównoważenia pozycji nauczyciela pogłębia napięcia i osłabia dyscyplinę.		
	Uwaga ogólna	Projekt ustawy powinien zostać odrzucony w całości. Proponowane zmiany są nieproporcjonalne do zamierzonych celów.		**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za to stanowisko, ale uważa, że proponowane zmiany są adekwatne do celu, jakim jest wzmocnienie ochrony prawnej uczniów.
	art. 1 pkt 3 (art. 42b UPO)	Rekomendujemy pozostawienie szkołom możliwości samodzielnego uregulowania kwestii korzystania z urządzeń mobilnych w statucie, przy zaangażowaniu rady rodziców i samorządu uczniowskiego.		**Wyjaśnienie** Dokładnie taka możliwość znajduje się w projektowanej ustawie – w art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO.
	Uwaga ogólna	Zalecamy wprowadzenie ogólnych wytycznych MEN w zakresie cyfrowej higieny i bezpieczeństwa w szkołach, bez nakazów ustawowych.		**Wyjaśnienie** W art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO nie znajduje się żaden nakaz ustawowy. To szkoła lub placówka oświatowa w ramach swojej autonomii będzie mogła zdecydować o zagadnieniu dot. telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych. Co do wytycznych, leży to poza zakresem projektu ustawy.
	art. 1 pkt 8 (art. 85 UPO)	Postulujemy wzmocnienie samorządu uczniowskiego, w tym szkolenia, zwiększenie kompetencji i realny wpływ na statut szkoły.		**Wyjaśnienie** Brak konkretnej uwagi czy propozycji, do której można byłoby się odnieść. Projektodawca jednak potwierdza, że jego

				celem jest wzmocnienie uczniów, także w instytucjonalnej formie ich samorządu, co następuje poprzez zaproponowane przepisy. Projektodawca dziękuje za wyrażone poparcie wobec tej idei.
	Uwaga ogólna	Wnosimy o wstrzymanie procesu legislacyjnego do czasu przeprowadzenia szerokich konsultacji z nauczycielami, dyrektorami szkół i rodzicami.		**Wyjaśnienie** Rozpoczęcie konsultacji publicznych w lipcu wynika z tego, że Zespół ds. Programowania Prac Rządu wpisał ten projekt do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów w kwietniu br., mimo złożenia stosownego wniosku w styczniu br. Ten czas oczekiwania sprawił, że rozpoczęcie konsultacji publicznych wypadło na lipiec. By to zrekompensować, zdecydowano przeprowadzić się 30-dniowe konsultacje (Regulamin pracy RM wymaga „jedynie" 21-dniowych), uwzględniano uwagi wniesione po terminie, a także zadeklarowano, że we nowa wersja projektu zostanie ponownie udostępniona, z możliwością wyrażania swoich spostrzeżeń w ramach ankiety.
	Uwaga ogólna	Zalecamy objęcie nauczycieli ochroną procesową w każdej sytuacji sporu wynikającego z działalności instytucji Rzecznika – jeśli zostanie jednak wprowadzona.		**Odpowiedź jak w poprzednich wierszach tabeli**
	art. 2 (zmiany w KN)	Zagrożenie dla zasady niezależności postępowań dyscyplinarnych: 1) Projekt przyznaje Krajowemu Rzecznikowi Praw Uczniowskich kompetencję inicjowania postępowań wyjaśniających wobec nauczycieli oraz składania zażaleń na postanowienia o ich umorzeniu. Oznacza to faktyczne włączenie Rzecznika Praw Ucznia w procedury przewidziane wyłącznie dla organów wewnątrzsystemowych (dyrektor szkoły, rzecznik dyscyplinarny, komisje dyscyplinarne). 2) Powołanie nowej instytucji może prowadzić do nacisków na rzeczników dyscyplinarnych, którzy powinni działać niezależnie, a nie pod presją instytucji zewnętrznych.	1. Sprzeciwiamy się przyznaniu Krajowemu Rzecznikowi Praw Uczniowskich uprawnień procesowych w postępowaniu dyscyplinarnym nauczyciela. 2. Wnioskujemy o wykreślenie z projektu art. 2 proponowanych zmian w art. 85 i 85b Karty nauczyciela. 3. Postulujemy wprowadzenie definicji „naruszenia dobra ucznia"	**Uwaga częściowo uwzględniona** Ad. 1-3. Przyjęto uwagę w zakresie nadmiernych kompetencji KRPU, w tym w postępowaniach dyscyplinarnych dla nauczycieli. Z kompetencji tych zrezygnowano całkowicie. Co do definicji naruszenia dobra ucznia oraz systemu zażaleń, projekt ustawy nie wprowadza zmian w zakresie przesłanek wszczynania postępowań dyscyplinarnych wobec nauczycieli czy terminów. Uwagi co do nich należy składać w ramach regularnie
		Rażący brak równowagi stron i zagrożenie dla gwarancji procesowych nauczyciela:		

		1) W postępowaniach dyscyplinarnych nauczyciel nie ma przyznanego formalnie statusu strony – a projekt poszerza uprawnienia jednej strony (Rzecznika Praw Ucznia), nie zapewniając równorzędnych praw nauczycielowi. 2) Krajowy Rzecznik Praw Ucznia ma prawo złożyć wniosek o wszczęcie postępowania, a następnie zaskarżać decyzje o jego umorzeniu lub odmowie wszczęcia. 3) Nauczyciel nadal nie ma prawa żądać umorzenia postępowania ani kwestionować wniosku Rzecznika – co stawia go w pozycji słabszej, naruszając zasadę równości wobec prawa i domniemania niewinności.	oraz jednoznacznych kryteriów działania instytucji zewnętrznych. 4. Żądamy przeprowadzenia szerokich konsultacji społecznych z udziałem przedstawicieli nauczycieli, dyrektorów szkół i związków zawodowych.	pracujących grup roboczych, w których skład wchodzą przedstawiciele związków zawodowych oraz MEN-u. Ad. 4. Odpowiedź jak w poprzednich wierszach tabeli.
		Podwójny system zażaleń – ryzyko paraliżu komisji dyscyplinarnych: 1) Projekt przewiduje dwa odrębne terminy na złożenie zażalenia – 7 dni dla nauczyciela i dyrektora, 14 dni dla Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Ucznia. 2) Wydłuża to czas oczekiwania na rozstrzygnięcie wstępnych etapów sprawy, komplikując i formalizując procedurę. 3) Grozi to paraliżem komisji dyscyplinarnych, które będą zobowiązane do badania spraw wielokrotnie, na różnych etapach, na wniosek różnych podmiotów.		
		Brak definicji „czynu naruszającego prawa i dobro ucznia”: 1) Pojęcie to jest kluczowe dla uruchomienia uprawnień Rzecznika, ale brakuje jego legalnej definicji, co stwarza pole do nadużyć. 2) Może dojść do sytuacji, w której każdy konflikt dydaktyczno-wychowawczy będzie kwalifikowany jako naruszenie dobra ucznia, co otwiera drogę do nadmiernych i nieuzasadnionych interwencji.		**Wyjaśnienie** Pojęcie to nie ulega zmianie względem obecnie obowiązujących przepisów. Projekt ten nie reformuje nauczycielskiego postępowania dyscyplinarnego. Uwagi co do definicji tego pojęcia należy składać w ramach regularnie pracujących grup roboczych, w których skład wchodzą przedstawiciele związków zawodowych oraz MEN-u.
		Zagrożenie dla autonomii zawodu nauczyciela i funkcji wychowawczej szkoły: 1) Projekt umożliwia zewnętrzną kontrolę decyzji wychowawczych i dydaktycznych nauczycieli przez Rzecznika Praw Ucznia. 2) Może to prowadzić do autocenzury nauczycieli, rezygnacji z działań dyscyplinujących i ograniczenia ich roli wychowawczej z obawy przed postępowaniami.		**Wyjaśnienie** Projektodawca nie podziela opinii, że wzmocnienie ochrony prawnej uczniów (grupy hierarchicznie słabszej od nauczycieli) grozi autonomii zawodu nauczyciela i funkcji wychowawczej szkoły.

		3) Osłabia też zaufanie w relacjach uczeń–nauczyciel, uderzając w podstawy etosu nauczycielskiego.		Jeśli bowiem działania nauczyciela są zgodne z prawem, to w żadnym razie nie będzie on musiał się „autocenzurować" ani rezygnować z działań dyscyplinujących. Ten projekt ustawy przecież nawet przyznaje mu uprawnienia dyscyplinujące w art. 42c UPO. Projektodawca nie uważa też, że ochrona prawna uczniów przed bezprawnymi i godzącymi w godność ucznia działaniami nauczycieli uderza w podstawy etosu nauczycielskiego. Spostrzeżenia te nie są też uzasadnione w sposób, do którego można byłoby się odnieść.
		Brak konsultacji z organizacjami reprezentującymi nauczycieli: Projekt wprowadza istotne zmiany w procedurze dyscyplinarnej bez dialogu z organizacjami związkowymi – naruszając art. 19 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych oraz zasady dialogu społecznego.		**Wyjaśnienie** Pismo przewodnie kierujące projekt ustawy do opiniowania m.in. przez Państwa związek zawodowy zostało skierowane właśnie na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych. Przedstawiona przez Państwa opinia jest właśnie przejawem konsultacji ze środowiskiem nauczycielskim i to silniejszym względem zwykłych konsultacji publicznych, ponieważ Państwa uwagi są częścią procesu opiniowania (który jest silniejszy względem konsultacji publicznych w myśl Regulaminu Pracy RM). Jak wskazano też wyżej, projekt zostanie we wrześniu br. przedstawiony ponownie, z możliwością składania dalszych uwag. Projekt skierowano również do Rady Dialogu Społecznego, ale nie zajęła ona stanowiska w tej sprawie.
	art. 3 (zmiany w USO)	Osłabienie roli rodziców w procesie wychowawczym: 1) Uczeń pełnoletni może sprzeciwić się udostępnianiu informacji o ocenach, trudnościach, zachowaniu, nieobecnościach itp. 2) Brak jakichkolwiek ograniczeń lub formalnych procedur zgłoszenia sprzeciwu może prowadzić do ukrywania		**Wyjaśnienie** W którymś momencie trzeba uznać, że dana osoba jest pełnoletnia, mimo że oczywiste jest, że każde dziecko dorasta w różnym tempie. Polskie prawodawstwo cywilne

		problemów edukacyjnych przed rodzicami, nawet gdy są oni opiekunami faktycznymi lub finansowymi ucznia.		zdecydowało, by wiekiem tym było ukończeniem 18. roku życia, co oznacza konieczność dostosowania poszczególnych sfer życia społecznego, w tym oświatowego, do tej decyzji w Kodeksie cywilnym oraz Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Projektodawca ponadto przypomina, że chociażby w szpitalach dzieci powyżej 16. roku życia mają podmiotowość w zakresie swojego zdrowia. Tak samo zatem, po ukończeniu 18. roku życia, już jako osoby pełnoletnie, powinny mieć możliwość decydowania o dostępie do ich ocen. Z uwagi natomiast na płynne przejście w pełnoletność w szkole oraz bycie zwolennikiem udziału rodziców w życiu szkoły (w radzie rodziców i w radzie szkoły lub placówki) projektodawca nie chciał odgórnie wyłączać tego dostępu, ale pozostawić „furtkę” dorosłym uczniom. Dlatego właśnie zdecydowano się na rozwiązanie pośrednie. Co do zasady rodzicom dostęp zostanie pozostawiony. Uczeń pełnoletni będzie mógł jedynie wyrazić wobec tego udostępniania sprzeciw. Jeśli uczeń będzie odczuwał rodzicielskie wsparcie, a relacje pomiędzy nimi będą dobre, to przecież nie skorzysta z prawa sprzeciwu, dzięki czemu rodzice wciąż taki dostęp będą posiadali. Co istotne, do ministra właściwego ds. oświaty i wychowania były kierowane liczne wnioski dot. nawet odebrania z mocy prawa dostępu rodzicom, z powołaniem się na Konstytucję RP oraz akty międzynarodowe. Dla wyważenia tej sprawy oraz wzmocnienia partycypacji rodziców w życiu szkoły (zob. m.in. obowiązkowe rady szkół), zdecydowano

				się nie wyłączać rodzicom dostępu, ale wprowadzić mechanizm odebrania dostępu.
	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO) art. 3 pkt 4 (art. 44k USO)	Próg 25% nieusprawiedliwionych nieobecności jako kryterium nieklasyfikowania: Tak niski i rygorystyczny próg może skutkować masowym nieklasyfikowaniem uczniów – również z przyczyn niezależnych od nich (sytuacje rodzinne).		**Wyjaśnienie** Próg ten nie jest niski – to wciąż możliwość bycia nieobecnym na co czwartym dniu zajęć. Nie jest on też rygorystyczny, ponieważ dotyczy przede wszystkim nieobecności nieusprawiedliwionych (w zakresie usprawiedliwionych regulacje w zakresie klasyfikacji pozostają bez zmian – wciąż trzeba mieć podstawę w ocenianiu bieżącym, a dopiero później ważna jest frekwencja). Przyczyny niezależne od uczniów zaś (sytuacje rodzinne, choroba itd.) są natomiast powodami wystarczającymi do usprawiedliwiania nieobecności, przez co ryzyko wskazane w uwadze nie zachodzi.
	art. 3 (zmiany w USO)	Brak precyzyjnych procedur formalnych dot. sprzeciwu ucznia pełnoletniego w sprawie przekazywania informacji rodzicom utrzymujących materialnie dziecko: 1) Brakuje definicji, jak, kiedy i w jakiej formie uczeń wyraża sprzeciw wobec przekazywania informacji rodzicom. 2) Może to prowadzić do sporów i niejednolitych praktyk w szkołach, utrudniając pracę nauczycielom i wychowawcom. Ryzyko konfliktów i napięć w relacjach uczeń–rodzic–szkoła: 1) Nowelizacja sprzyja formalizacji relacji i ogranicza rolę porozumienia i współpracy między stronami. 2) Utrudnia szybkie reagowanie szkoły w przypadku problemów wychowawczych czy kryzysów emocjonalnych ucznia. Wzrost obowiązków administracyjnych szkół: 1) Brak oceny skutków regulacji w zakresie obciążenia dokumentacją, uzgadnianiem terminów, rejestrowaniem sprzeciwów, prowadzeniem indywidualnych ustaleń. 2) Zmiany wymagają przeszkolenia nauczycieli i aktualizacji dokumentacji wewnątrzszkolnej (statuty, procedury).		**Uwaga uwzględniona + wyjaśnienie** Do projektu ustawy do art. 44b USO dodany został ust. 8a. Taki sam przepis znalazł się też w art. 44zd ust. 6a o analogicznym brzmieniu.

		Brak mechanizmów kontrolnych i systemowych zabezpieczeń: 1) Zmiany dają uczniowi pełnoletniemu silną pozycję decyzyjną bez równoległego wprowadzenia odpowiedzialności lub obowiązków. 2) Nie przewidziano mechanizmów weryfikacji nadużywania prawa do sprzeciwu lub nieobecności.		
	art. 4 i 5	Artykuły 4 i 5 są bezcelowe z uwagi na konieczność odrzucenia art. projektowanej ustawy w całości.		**Uwaga nieuwzględniona** Projektodawca nie planuje zrezygnować ze zmian w art. 1 pkt 3 projektu, wobec czego konieczne pozostaje również utrzymanie art. 4 i 5 (zmiany w ustawach o RPO i RPD nt. współpracy między rzecznikami; numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych).
	art. 6	Nieproporcjonalny zakres kompetencji Rzecznika: 1) Projekt przyznaje Krajowemu Rzecznikowi Praw Uczniowskich pełne prawa strony we wszystkich postępowaniach przed sądami administracyjnymi, niezależnie od tego, czy dotyczy to bezpośrednio ucznia. 2) W praktyce oznacza to, że Rzecznik mógłby ingerować w decyzje administracyjne dotyczące szkół, nauczycieli, kuratoriów czy organów prowadzących — bez obowiązku uzyskania zgody zainteresowanych stron. Ryzyko upolitycznienia postępowań sądowych: Skargi, kasacje czy wnioski o wznowienie postępowania składane przez Rzecznika mogłyby być motywowane nie dobrem ucznia, lecz względami ideologicznymi lub politycznymi – szczególnie przy braku niezależności urzędu. Dublowanie kompetencji innych organów w tym konstytucyjnych: 1) Nowe przepisy dublują uprawnienia Rzecznika Praw Dziecka, który już dziś może reprezentować interesy dzieci i uczniów w postępowaniach sądowych. 2) Nie uzasadniono, dlaczego istniejące w obecnym kształcie prawnym instytucje nie są wystarczające, żeby należycie reprezentować uczniów.	1. Wnosimy o usunięcie projektowanego art. 6 w całości ze względu na nieproporcjonalność i ryzyka systemowe. 2. Postulujemy dokonanie niezależnej analizy skutków regulacji pod kątem obciążenia sądów i wpływu na stabilność prawa administracyjnego. 3. Zalecamy ograniczenie ewentualnych uprawnień Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich do postępowań inicjowanych na wniosek ucznia lub jego opiekuna prawnego i za ich zgodą. 4. Domagamy się przeprowadzenia konsultacji publicznych z udziałem środowisk nauczycielskich i prawniczych przed dalszym procedowaniem przepisów.	**Uwaga uwzględniona** Opisane kompetencje Krajowego Rzecznika zostały z projektu całkowicie wykreślone.

		Brak jakichkolwiek kryteriów lub ograniczeń interwencji RPU we wszystkich sprawach i instytucjach, do których daje mu prawo projekt ustawy: 1) Rzecznik Praw Ucznia ma mieć prawo interweniowania „według własnej oceny" – bez określonych przesłanek prawnych, zakresu przedmiotowego lub trybu zawiadamiania stron. 2) Może to prowadzić do nadużyć, destabilizacji postępowań oraz wzrostu liczby spraw obciążających NSA i WSA. Zagrożenie dla stabilności orzecznictwa sądów administracyjnych: Przyznanie nowej instytucji prawa do wnioskowania o uchwały interpretacyjne (art. 264 §) może skutkować ich używaniem w celu wymuszania określonej wykładni prawa – także sprzecznej z intencją ustawodawcy.		
	art. 7	uwagi do zmiany w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie polegające na dodaniu Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich jako podmiotu uprawnionego do wskazywania przedstawicieli w określonych gremiach oraz włączenia go do katalogu osób, które mogą wskazywać kandydatów. Brak umocowania konstytucyjnego i niejasny status nowego organu: Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich (KRPU) nie jest organem konstytucyjnym ani też jasno umocowanym w systemie prawnym na poziomie ustawowym w sposób analogiczny do Rzecznika Praw Dziecka czy Prezydenta RP. Jego wprowadzenie na równi z tymi organami może budzić wątpliwości dotyczące wystarczającej legitymacji prawnej i społecznej, demokratyczności i przejrzystości zasad jego funkcjonowania oraz mechanizmów kontroli jego działań. Inflacja ciał wskazujących przedstawicieli – ryzyko upolitycznienia: Rozszerzanie katalogu instytucji uprawnionych do wskazywania przedstawicieli (jak w ust. 3 pkt 1) może prowadzić do rozmycia odpowiedzialności i upolitycznienia ciał kolegialnych:	Choć intencją legislacyjną miało być wzmocnienie głosu uczniów w procesach decyzyjnych, to wprowadzone zmiany są nieprzejrzyste, nieprzemyślane systemowo i potencjalnie niekonstytucyjne. Zamiast wzmacniać partycypację uczniowską, mogą w praktyce prowadzić do jej upolitycznienia fasadowego funkcjonowania. Zanim KRPU zostanie instytucjonalnie umocowany i poddany debacie publicznej, jego obecność w aktach prawnych tej rangi powinna być zawieszona.	**Wyjaśnienie** Zmiana ta polega jedynie na włączeniu Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich w skład Rady Dialogu z Młodym Pokoleniem. Zdaniem projektodawcy jest to rozwiązanie dobre, ponieważ tym bardziej włączy ono młodzież w działalność Krajowego Rzecznika. To, że znajduje się on w jednym punkcie z Prezydentem RP, Rzecznikiem Praw Dziecka i Prezesem Rady Ministrów wynika z semantyki art. 41^2 ust. 3 ustawy zmienianej w tym artykule. Nie ma w tym ustępie innego miejsca niż pkt 1, by wskazać KRPU. Dodanie jednej osoby do gremium złożonego z kilkunastu osób nie spowoduje istotnych zmian w jego ukształtowaniu (większość członków będzie pochodziła z grona organizacji młodzieżowych).

		1) Obecność wielu wskazujących może oznaczać, że decyzje są podejmowane przez osoby wskazane z powodów politycznych, a nie merytorycznych. 2) Pojawia się pytanie, czy rzeczywiście potrzebna jest aż tak szeroka reprezentacja wskazujących, zwłaszcza jeśli nowi uczestnicy nie mają jasno określonej roli w systemie prawnym.		
		Brak informacji o mechanizmach wyboru i odpowiedzialności KRPU: Ustawa milczy na temat tego, jak KRPU jest powoływany, komu podlega i jakie ma kompetencje. Włączenie takiego organu do systemu prawnego bez ustalenia podstawowych zasad jego działania może prowadzić do chaosu prawnego i braku odpowiedzialności za podejmowane decyzje.		**Wyjaśnienie** Informacje te są wprost wskazane w art. 42h-art. 42k UPO. Wszystkie zagadnienia, o których mowa w uwadze, są określane przez ww. przepisy.
	art. 8	Niejasny i wątpliwy status prawny KRPU: 1. Największym problemem jest brak klarownego umocowania KRPU w polskim systemie prawnym: nie istnieje obecnie odrębna ustawa regulująca status, kompetencje, tryb powoływania i odpowiedzialność KRPU. 2. Jego obecność w postępowaniach przed Trybunałem Konstytucyjnym – organem konstytucyjnym – wydaje się nieproporcjonalna wobec nieustalonego i wątpliwego statusu tej funkcji. 3. Wprowadzenie takiego podmiotu na poziomie ustawowym bez wcześniejszego stworzenia ram instytucjonalnych może naruszać zasady poprawnej legislacji. Zaburzenie równowagi uczestników postępowania przed TK: Dotychczas uprawnienie do udziału w postępowaniu przed TK przysługiwało ściśle określonym podmiotom: organom konstytucyjnym, podmiotom procesowym (np. Sejm, Senat, RPO, RPD, Prezes Rady Ministrów, związki zawodowe). Dodanie KRPU do tego grona: 1) Rozszerza uprawnienia bez uzasadnienia konstytucyjnego – KRPU nie ma statusu organu konstytucyjnego, a jego udział nie jest konieczny, skoro istnieje już Rzecznik Praw Dziecka. 2) Może prowadzić do rozmycia rangi Trybunału Konstytucyjnego jako forum poważnych i systemowych rozstrzygnięć prawnych. Potencjalne dublowanie kompetencji Rzecznika Praw Dziecka	Wnioski KSOiW: 1) Zmiany te są nieprzemyślane, systemowo nieuzasadnione i potencjalnie szkodliwe. 2) Udział KRPU w postępowaniach przed Trybunałem Konstytucyjnym stoi w sprzeczności z zasadą powagi i konstytucyjnej rangi tego organu. 3) Wprowadza chaos kompetencyjny. 4) Może służyć politycznej instrumentalizacji praw uczniowskich. 5) Zamiast wzmacniać realną ochronę praw dzieci i młodzieży, zmiany te wprowadzają wątpliwe mechanizmy reprezentacji, które osłabiają przejrzystość i powagę procesów konstytucyjnych.	**Uwaga uwzględniona** Opisane kompetencje Krajowego Rzecznika zostały z projektu całkowicie wykreślone. Co do uwagi o braku konsultacji i transparentności, odpowiedź znajduje się w powyższych wierszach tabeli.

		Rzecznik Praw Dziecka ma już konstytucyjne i ustawowe kompetencje do reprezentowania interesów dzieci, w tym uczniów, przed Trybunałem Konstytucyjnym. Wprowadzenie KRPU jako osobnego uczestnika postępowania: 1) Może prowadzić do konfliktu kompetencyjnego i sprzecznych stanowisk, co osłabi ochronę praw uczniowskich zamiast ją wzmocnić. 2) Zwiększa ryzyko upolitycznienia tej roli, jeśli KRPU będzie powoływany w trybie zależnym od władzy wykonawczej. Zagrożenie instrumentalizacją Trybunału Konstytucyjnego W warunkach kryzysu konstytucyjnego i osłabienia niezależności Trybunału Konstytucyjnego rozszerzanie katalogu uczestników o podmiot niejasnego statusu: 1) Może zostać odebrane jako próba wykorzystania TK do legitymizowania działań politycznych, np. poprzez inicjowanie postępowań w sprawach kontrowersyjnych społecznie. 2) Wprowadza ryzyko pozornej reprezentacji interesu uczniów – zależnie od tego, kto i jak powołuje KRPU. Brak konsultacji i transparentności legislacyjnej Zmiany o tak istotnym znaczeniu powinny być poprzedzone rzetelną debatą publiczną i konsultacjami z: organizacjami uczniowskimi, ekspertami prawa konstytucyjnego, samorządami szkolnymi i środowiskami nauczycielskimi. Wprowadzenie ich bez takiej debaty to złamanie zasad dobrej legislacji i przejaw legislacyjnego pośpiechu.		
	art. 9	Proponowane zmiany w ustawie o Sądzie Najwyższym, które dodają Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich (KRPU) do katalogu organów uprawnionych do występowania z wnioskiem o uchwałę Sądu Najwyższego (art. 83 § 2), wnoszenia skargi nadzwyczajnej (art. 89 § 2), budzą istotne wątpliwości i wymagają zdecydowanej krytyki zarówno z punktu widzenia zasad państwa prawa, jak i funkcjonalności systemu wymiaru sprawiedliwości. Nadmierne rozszerzenie katalogu podmiotów uprawnionych do skargi nadzwyczajnej: Skarga nadzwyczajna to nadzwyczajny środek prawny, którego stosowanie powinno być ściśle reglamentowane, aby	Wnioski KSOiW: 1)Wprowadzenie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich do katalogu podmiotów uprawnionych do składania wniosków do Sądu Najwyższego oraz skarg nadzwyczajnych jest nieproporcjonalne, systemowo niespójne i prawnie ryzykowne, osłabia autorytet i celowość skargi nadzwyczajnej jako instytucji wyjątkowej, tworzy pole do	**Uwaga uwzględniona** Uprawnienia z ustawy o Sądzie Najwyższym, w tym uprawnienie do wnoszenia skargi nadzwyczajnej, zostały całkowicie usunięte z projektu ustawy.

		nie naruszyć zasady prawomocności orzeczeń sądowych oraz pewności prawa. 1) Dodanie KRPU do katalogu uprawnionych relatywizuje powagę i wyjątkowość tego środka. Już obecnie uprawnionych jest kilkanaście organów, co powoduje ryzyko inflacji tego narzędzia i jego nadużywania w celach politycznych lub ideologicznych. 2) KRPU jako podmiot bez ustalonego statusu konstytucyjnego nie powinien mieć prawa do ingerowania w prawomocne wyroki sądów. Nieproporcjonalność kompetencji w relacji do rangi urzędu: 1) KRPU ma niższy status niż np. Rzecznik Praw Obywatelskich, Prokurator Generalny czy Prezes UOKiK – którzy reprezentują interesy ogólnospołeczne i są instytucjonalnie umocowani. 2) Przyznanie KRPU kompetencji równorzędnych do nich zaburza hierarchię i logikę systemu ochrony praw jednostki. 3) Może to prowadzić do dezorientacji wśród obywateli i obniżenia autorytetu instytucji wymiaru sprawiedliwości. Potencjalne ryzyko upolitycznienia skargi nadzwyczajnej: 1) W sytuacji braku jasnych reguł powoływania KRPU (np. przez ministra edukacji), istnieje wysokie ryzyko upolitycznienia tego stanowiska. 2) W takim wypadku rzecznik mógłby wnosić skargi w imieniu „uczniów” nie w celu ochrony ich praw, ale w celu wywołania politycznego efektu medialnego. 3) Skarga nadzwyczajna powinna służyć naprawie poważnych błędów sądowych, a nie być narzędziem walki ideologicznej np. o model wychowania czy treści edukacyjne. Brak równoważnych mechanizmów odpowiedzialności i kontroli: 1)KRPU – jako nowa i nieuregulowana instytucja – nie podlega takim samym mechanizmom kontroli parlamentarnoprawnej jak RPO czy Prokurator Generalny. Tymczasem: może korzystać z bardzo silnego narzędzia prawnego (skarga nadzwyczajna), a nie jest w pełni przejrzyste, jakie będą kryteria podejmowania takich działań i	nadużyć i upolitycznienia systemu sądownictwa. 2)Zamiast poprawiać ochronę praw uczniów, zmiany te mogą służyć budowie nowego, zależnego politycznie organu z narzędziami ingerencji w wyroki sądów – co stanowi zagrożenie dla niezależności sądownictwa i praworządności.	

		nie wiadomo, jak będzie oceniana jego działalność – co rodzi ryzyko braku odpowiedzialności. Fragmentacja systemu ochrony praw: Zamiast wzmacniać istniejące instytucje (jak RPD, który już chroni prawa uczniów), zmiany te prowadzą do sztucznego mnożenia podmiotów o nakładających się kompetencjach. W efekcie: 1)Ochrona praw może stać się nieskuteczna – wskutek konfliktów kompetencyjnych lub niespójnych działań. 2)Dojdzie do chaosu instytucjonalnego – wiele instytucji „od wszystkiego”, ale żadna nie ponosi pełnej odpowiedzialności za efekt.		
	art. 10	Proponowane zmiany w ustawie o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, które rozszerzają uprawnienia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich (KRPU) oraz wprowadzają modyfikacje w kompetencjach dyrektora szkoły wobec nieletnich, budzą szereg istotnych zastrzeżeń. Poniżej przedstawiamy szczegółową analizę tych zmian, zarówno w aspekcie merytorycznym, jak i systemowym.	Wnioski KSOiW: 1. Zmiany są systemowo szkodliwe, ponieważ: podważają spójność i hierarchię systemu ochrony praw dziecka i nieletnich – poprzez sztuczne wprowadzenie KRPU jako organu równoważnego z RPD, RPO czy ETPC. 2.Tworzą niebezpieczne precedensy – pozwalając organowi bez jasnych ram prawnych ingerować w wymiar sprawiedliwości i postępowania resocjalizacyjne. 3.Zwiększają ryzyko upolitycznienia procesów wychowawczych i resocjalizacyjnych, co może prowadzić do nadużyć. Strona 11 z 13 4.Zaburzają zasadę pewności prawa i jednolitości stosowania sankcji wobec nieletnich, przekazując zbyt szeroką władzę dyrektorom	**Wyjaśnienie** Projektodawca odniesie się do uwag w poniższych wierszach tabeli.
	art. 10 pkt 1 (art. 4 ust. 4 UoWRN)	Zmiana art. 4 ust. 4 – rola dyrektora szkoły i środki wychowawcze: 1) Niewłaściwa dezintegracja odpowiedzialności prawnej: Proponowany przepis przewiduje, że zastosowanie środka wychowawczego przez dyrektora automatycznie wyklucza możliwość nałożenia kary administracyjnej z ustawy – Prawo oświatowe (art. 42c ust. 3). To może prowadzić do niewspółmierności reakcji na poważne przewinienia, jeżeli dyrektor z własnej inicjatywy i za zgodą ucznia zdecyduje o np. przeprosinach lub sprzątaniu. Ryzyko ukrywania poważnych przypadków: W praktyce szkoły mogą być motywowane do wewnętrznego "zamykania spraw", aby nie eskalować przypadków demoralizacji do organów ścigania lub kuratorów. Prowadzi to do faktycznej bezkarności lub pozorowania reakcji wychowawczej. Przepis nie przewiduje nadzoru pedagogicznego lub sądowego nad zastosowaniem tych środków – decyzje są		**Wyjaśnienie + uwzględnienie innej uwagi** Projektowany przepis trzeba czytać w powiązaniu z innymi przepisami. Takie samo wyłączenie przewidziano też w odwrotnym kierunku (tj. wyłączono stosowanie kar z art. 42c UPO, jeśli zastosowano środki z UoWRN), co wynika wprost z art. 42c ust. 21 UPO. Bez tego przepisu rozwiązania te byłyby niekonstytucyjne, ponieważ uczniowie mogliby być dwa razy karani za jedno przewinienie. W pozostałym zakresie UoWRN przepis art. 4 ust. 4 nie ulega zmianie (np. w zakresie kontroli nad decyzją dyrektora czy w zakresie zgód ucznia i rodzica) i ewentualne zastrzeżenia w tej sprawie należy kierować do Ministra Sprawiedliwości. Ze strony MEN-u przepis ten jest jedynie dostosowywany do nowego art. 42c UPO.

		całkowicie pozostawione dyrektorowi i mogą być uznaniowe, nieprzejrzyste i arbitralne. Zgoda nieletniego – potencjalnie iluzoryczna: Wymóg zgody ucznia i jego rodziców na zastosowanie środka może być pozorny w sytuacji presji środowiskowej lub instytucjonalnej, co podważa dobrowolność całej procedury.	szkół i nieformalnym organom. 5.Zamiast rozszerzać uprawnienia KRPU bez uprzedniego uregulowania jego statusu ustawowego i bez szerokiej debaty publicznej, ustawodawca powinien wzmocnić realne instrumenty działania już istniejących instytucji (RPD, kuratorzy sądowi, pedagodzy) i zadbać o lepszą koordynację między szkołami a wymiarem sprawiedliwości, a nie mnożyć byty prawne bez przejrzystości, legitymacji i odpowiedzialności.	Dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, w wyniku uwzględnienia uwagi z konsultacji publicznych, zmieniono nazwę tych środków na „działania wychowawcze”.
	art. 10 pkt 2	Zmiana art. 115 ust. 3 – dostęp nieletniego do kontaktu z KRPU: 1) Nadmierne zrównanie KRPU z konstytucyjnymi organami ochrony praw (jak RPO, RPD). KRPU, jako niejasny i nowo utworzony urząd, nie ma takiego samego poziomu niezależności i legitymacji. Obecność KRPU w katalogu obok organów międzynarodowych (np. ETPC) rozmywa powagę tych instytucji i budzi wątpliwości co do jego rzeczywistej roli i profesjonalizmu. 2) Brak precyzyjnych regulacji dotyczących działalności KRPU w kontakcie z nieletnimi. Nie wiadomo, jak KRPU miałby działać w praktyce – czy zapewnia reprezentację, czy opiniuje, czy interweniuje. Taka sytuacja grozi chaosem kompetencyjnym i dublowaniem działań już istniejących rzeczników (RPD, RPO).	**Wyjaśnienie** Katalog art. 115 ust. 3 UoWRN jest bardzo szeroki i stanowi zabezpieczenie, że kontakt nieletniego umieszczonego m.in. w młodzieżowym ośrodku wychowawczym nie będzie podlegał ograniczeniom lub zakazom. To jest niezbędne do tego, by KRPU mógł zainterweniować, jeśli naruszane są prawa uczniowskie w danym MOW-ie. Projektodawca nie znajduje uzasadnienia dla Państwa uwagi, która *de facto* dopuszczałaby, by kontakt między nieletnim w MOW-ie a KRPU, który miałby mu pomóc w sprawie naruszeń w MOW-ie, byłby ograniczany lub nawet zakazywany przez dyrektora MOW-u. To sprawiłoby, że w MOW-ach KRPU nie mógłby być skuteczny.
	art. 10	Zmiana art. 353 ust. 1 – udział KRPU w postępowaniach resocjalizacyjnych: 1) Brak uzasadnienia dla udziału KRPU w postępowaniach z zakresu resocjalizacji nieletnich. Tego typu postępowania są zazwyczaj złożone, wymagają wiedzy z zakresu prawa karnego nieletnich i psychologii sądowej – a KRPU nie posiada ani kompetencji konstytucyjnych, ani specjalistycznych, które by go uprawniały do udziału w takich postępowaniach, co rodzi ryzyko instrumentalizacji postępowań resocjalizacyjnych. KRPU może być wykorzystywany do ideologicznego wpływu na decyzje sądów rodzinnych, np. w sprawach związanych z zachowaniami uczniów, które mają komponent światopoglądowy lub polityczny (np. demonstracje, konflikty o treści edukacyjne).	**Odpowiedź jak w poprzednim wierszu tabeli**

	art. 11-14	Art. 11, 12, 13, 14 ustawy Ze względu na to, co napisano powyżej, powinny zostać wkreślone w całości. Zmiany wprowadzone w art. 11–14 ustawy zmieniającej ustawę o systemie oświaty (w zakresie utworzenia Krajowego, Wojewódzkiego i Szkolnego Rzecznika Praw Uczniowskich oraz rad szkół) budzą poważne wątpliwości co do celowości, trybu powoływania, przejrzystości, zgodności z zasadami państwa prawa oraz praktycznej wykonalności. Nabór ma charakter pozorny. Choć w art. 11 ust. 2 przewidziano nabór na stanowisko KRPU, to w art. 11 ust. 3 stwierdzono, że jeśli nie zostanie wyłoniony kandydat, minister może powołać dowolną osobę spełniającą kryteria. Tym samym mechanizm naboru jest czysto fasadowy, bez żadnych gwarancji jawności, pluralizmu, udziału młodzieży lub społeczeństwa obywatelskiego. Minister edukacji zyskuje praktycznie nieograniczoną władzę w zakresie powołania KRPU, co narusza zasadę niezależności tego urzędu i podważa jego wiarygodność. Brak niezależnej komisji, konsultacji, kryteriów oceny kandydatów. Ustawa nie przewiduje udziału środowisk uczniowskich, nauczycielskich, psychologicznych ani organizacji pozarządowych w procedurze naboru – co czyni proces całkowicie nietransparentnym i podatnym na wpływy polityczne.	Wnioski KSOiW: Tworzenie struktury Krajowego, Wojewódzkiego i Szkolnego Rzecznika Praw Uczniowskich w zaproponowanym kształcie związane jest z: 1.Fasadową procedurą wyboru, z możliwością ręcznego powołania przez ministra – bez demokracji, bez jawności, bez uczniów. Kosztowną i biurokratyczną strukturą bez jasno zdefiniowanych kompetencji, odpowiedzialności i realnej skuteczności. 2.Groźbą upolitycznienia – rzecznicy mogą stać się narzędziem ideologicznej kontroli szkół, nie zaś obrońcami uczniowskich praw. 3.Dezinformacją legislacyjną – brak OSR, brak konsultacji publicznych, brak dowodów na potrzebę tak daleko idących zmian. Zatem zamiast tworzyć nową strukturę „rzeczników uczniowskich” o wątpliwej niezależności, lepiej wzmocnić samorządy uczniowskie, instytucję Rzecznika Praw Dziecka, pedagogów szkolnych i mediatorów, a także zwiększyć edukację prawną i obywatelską w szkołach, by uczniowie mogli sami	**Wyjaśnienie** Przepisy art. 11-14 (w pierwotnej numeracji projektu) są przepisami przejściowymi i dostosowującymi, których utrzymanie jest konieczne dla prawidłowej realizacji ustawy. Co do pozornego charakteru naboru, nie jest to prawda. Nabór będzie otwarty i konkurencyjny. Jedynie w momencie, gdy nie zostałby on rozstrzygnięty, wówczas zapewnić trzeba uczniom możliwość instytucjonalnej ochrony ich praw poprzez powołanie KRPU bez drugiego konkursu, skoro pierwszy nie został rozstrzygnięty. To rozwiązanie wyłącznie techniczne. Co do składu komisji i innych szczegółów technicznych naboru, jest to materia rozporządzenia, a nie ustawy. W projekcie rozporządzenia w tej sprawie zagwarantowano udział organizacji pozarządowych i związków zawodowych, co sprawi, że nabór ten nie będzie polityczny. Ewentualne uwagi w tym zakresie będzie można złożyć wobec projektu rozporządzenia, gdy będzie on procedowany (dopiero po uchwaleniu ustawy).
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Tworzenie trzystopniowej biurokratycznej struktury bez wyraźnego celu. Ustanowienie aż trzech szczebli rzeczników (krajowego, wojewódzkiego i szkolnego) bez wcześniejszego zidentyfikowania luki w ochronie praw uczniów to biurokratyzacja bez efektu – nie pokazano, dlaczego Rzecznik Praw Dziecka, samorządy uczniowskie, rady szkół i pedagodzy szkolni są niewystarczający. Spowoduje znaczne obciążenie budżetowe, niepoparte żadną oceną skutków regulacji (OSR) zawierającą analizę kosztów, potrzeb i alternatyw.		**Odpowiedź jak w poprzednich wierszach tabeli**
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Brak jasno określonych kompetencji i odpowiedzialności: Ustawa nie precyzuje, jak rzecznik szkolny ma funkcjonować (czy to uczeń, nauczyciel, mediator?), jaką pozycję wobec		**Odpowiedź jak w poprzednich wierszach tabeli oraz wprost w projekcie ustawy**

		dyrekcji i organów prowadzących ma rzecznik wojewódzki, w jaki sposób rzecznicy mają być rozliczani ze swoich działań.	skutecznie bronić swoich praw.	(choćby osoba Szkolnego Rzecznika jest wprost nazwana w art. 42s ust. 1–2 UPO)
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Tryb powoływania Szkolnych Rzeczników jest niedemokratyczny i zależny od rad szkół. Powołanie rzecznika w szkole zależne od istnienia rady szkoły – oznacza to, że w setkach placówek, gdzie rada nie istnieje (bo nie jest obowiązkowa lub aktywna), powołanie rzecznika zostaje odsunięte w czasie lub całkowicie uniemożliwione. Rady szkół mają różny skład i często nie reprezentują uczniów – w praktyce mogą być ciałami fasadowymi, zdominowanymi przez dyrekcję lub rodziców, co oznacza, że rzecznik uczniowski może wcale nie reprezentować interesu uczniów, lecz działać jako element dyscyplinujący ich zachowanie.		**Uwzględnienie innej uwagi** Szkolnym RPU będzie z mocy prawa opiekun samorządu uczniowskiego tam, gdzie tworzy się samorząd uczniowski. Tam, gdzie się go nie tworzy lub gdzie opiekunem będzie nauczyciel na stanowisku kierowniczym (np. dyrektor szkoły lub placówki) – będzie mógł nim być nauczyciel wybrany przez uczniów.
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Niejasna celowość i brak realnych uprawnień rzeczników. Nie wiadomo, co dokładnie rzecznicy mają robić: Ustawa nie wskazuje precyzyjnie: czy rzecznicy mają podejmować interwencje prawne, czy będą mediować w konfliktach, czy mogą wydawać wiążące opinie?		**Wyjaśnienie** Odpowiedź znajduje się wprost w projekcie ustawy, poprzez wyliczenia. Uprawnienia choćby KRPU są wskazane w art. 42e UPO. Podobne wyliczenia są też wskazane w przepisach dot. pozostałych szczebli struktury rzecznikowskiej.
	art. 1 pkt 5-6 (art. 80-81 UPO)	Sztuczny obowiązek tworzenia rad szkół. Dotychczas rady szkół mogły, ale nie musiały być powoływane – co było zgodne z zasadą subsydiarności i autonomii środowisk lokalnych. Ustawowe nakazanie ich tworzenia do końca września 2026 r. wiąże się z centralizacją i formalizacją życia szkolnego, groźbą powoływania ciał bez realnego znaczenia lub legitymacji, tylko dla spełnienia wymogów prawnych, dodaniem kolejnego elementu zwiększającego biurokratyczne obciążenie szkół, które już dziś zmagają się z nadmiarem zadań administracyjnych.		**Wyjaśnienie** Założeniem demokracji jest to, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność oraz brać odpowiedzialność za decyzje mające wpływ na całą społeczność. Nauczy to zatem również i sprawczości. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów. Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę

				(zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji. Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028.
	art. 16	Rozrzutność w czasie zapaści finansowej edukacji. Planowane są wydatki łącznie w latach 2026–2035: budżet państwa: ponad 47 mln zł, samorządy lokalne: 920 mln zł, czyli razem blisko 1 miliard złotych na instytucjonalne otoczenie rzeczników uczniowskich – bez realnej analizy ich skuteczności. W tym samym czasie brakuje nauczycieli, a ich wynagrodzenia są niewystarczające, szkoły nie mają środków na pomoce dydaktyczne, remonty, ogrzewanie, rośnie liczba uczniów w klasach, a podstawowa infrastruktura oświatowa jest zaniedbana. Wydawanie tak dużych środków na administracyjną strukturę o niejasnych kompetencjach w czasie, gdy szkoły walczą o przetrwanie, to przykład skrajnej niegospodarności i oderwania od realnych potrzeb.	Wnioski KSOiW: 1.Tworzenie nowej sieci rzeczników uczniowskich z planowanym finansowaniem na poziomie 1 miliarda złotych do 2035 r. to rozrzutność finansowa – koszty oderwane są od realnych priorytetów edukacyjnych. 2.Brak uzasadnienia – brak OSR, brak mierników efektywności, brak analizy alternatyw.	**Wyjaśnienie** Ustęp dot. wydatków z budżetów samorządów terytorialnych został usunięty, ponieważ był omyłką legislacyjną, na co zwrócił uwagę Minister Finansów i Gospodarki. Przypominamy ponadto, że, w związku z uwzględnieniem innej uwagi, nastąpiła zmiana modelu i funkcjonowania szkolnego RPU. Odtąd ma nim być opiekun samorządu uczniowskiego. Wydatki roczne w skali całego państwa to ok. 4,5 mln zł, co czyni ten wydatek w zasadzie znikomym dla budżetu państwa, a znacznie

			3.Obciążenie dla samorządów – bez rekompensaty, bez konsultacji, bez wsparcia. 4.Zła alokacja środków – wydatki na administrację zamiast na nauczycieli, uczniów, infrastrukturę. 5.W sytuacji kryzysu finansowego edukacji środki powinny zostać przesunięte na poprawę wynagrodzeń nauczycieli i zatrzymanie odpływu kadry, finansowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach, rozwój kompetencji cyfrowych i infrastruktury edukacyjnej. Rozsądek finansowy wymaga ograniczenia wydatków na nowe instytucje o niejasnych kompetencjach i nieudowodnionej potrzebie.	przyczyni się do wzmocnienia ochrony prawnej uczniów.
	Uwaga ogólna	Brak wykazania celowości i efektywności tych wydatków. Brak oceny skutków regulacji (OSR) pokazującej: realne korzyści dla uczniów, mierzalne efekty działania rzeczników, alternatywne sposoby rozwiązania tych samych problemów – np. wzmocnienie istniejących struktur (RPO, RPD, samorządy uczniowskie, pedagodzy szkolni). Środki mają być automatycznie wydatkowane przez 10 lat, bez mechanizmu ewaluacji czy testu efektywności – to recepta na marnotrawstwo publicznych pieniędzy.	**Wyjaśnienie** Wszystkie te zagadnienia zostały szczegółowo opisane w OSR do projektu ustawy. Wymóg wskazania 10-letniej prognozy wydatków na realizację ustawy wynika zaś z art. 50 ust. 1a ustawy o finansach publicznych.
	Uwaga ogólna	Zrzucenie kosztów na samorządy – bez środków i bez konsultacji. Aż 92 mln zł rocznie obciążeń dla jednostek samorządu terytorialnego, które już nie mają pieniędzy na utrzymanie szkół, są zadłużone i obciążone dodatkowymi zadaniami zlecanymi przez MEN, często bez rekompensaty finansowej oraz nierzadko podejmują decyzje o zamykania szkół, łączeniu klas, ograniczaniu zajęć dodatkowych. W tej sytuacji narzucanie samorządom kosztów utrzymania nowej biurokracji to rażący przykład przerzucania odpowiedzialności bez środków – co może doprowadzić do dalszego pogorszenia jakości edukacji publicznej.	**Wyjaśnienie** Nie jest prawdą, że koszty wykonania ustawy są zrzucane na jednostki samorządu terytorialnego. Krajowy i wojewódzcy rzecznicy będą finansowani z budżetu państwa. Jedynym potencjalnym wydatkiem dla JST jest wynagrodzenie dla gminnego (miejskiego)/powiatowego rzecznika. Jego powołanie jest jednak fakultatywne, więc to JST będą decydować same, czy chcą utworzyć takie stanowisko, czy nie. Pierwotny przepis wskazujący wyższe wydatki dla JST zdezaktualizował się z uwagi na zmianę modelu szkolnego RPU (opiekun samorządu uczniowskiego z mocy prawa, a nie odrębnie wybierana osoba). Była to ponadto legislacyjna omyłka wykazana w uwagach Ministra Finansów i Gospodarki.
	art. 16 ust. 4	Mechanizmy korygujące – nieskuteczne i pozorne. Art. 16 ust. 4 przewiduje, że w przypadku przekroczenia limitów „wydatki się ogranicza". Oznacza to, że wydatki są sztywne i nieelastyczne, co w razie zmiany sytuacji finansowej państwa nie pozwala ich dostosować do realnych potrzeb edukacyjnych, a jednocześnie – gwarantuje pełne finansowanie rozbudowanej struktury rzeczników, nawet jeśli jej funkcjonowanie okaże się nieskuteczne lub zbędne.	**Wyjaśnienie** Wskazany mechanizm korygujący został zaakceptowany przez Ministra Finansów i uznany za wystarczający. Nie jest on, zdaniem projektodawcy, pozorny, lecz elastyczny właśnie dzięki możliwej deregulacji tego zagadnienia (czyli wskazania ogólnego mechanizmu w ustawie, co pozwoli w

				praktyce na elastyczne jego wdrażanie, zgodne z potrzebami).
	Uwaga ogólna	Priorytetyzacja nie tam, gdzie potrzeba. Wydatkowanie blisko miliarda złotych na nową strukturę prawną i administracyjną, podczas gdy nauczyciele odchodzą z zawodu z powodu niskich pensji i przeciążenia, dzieci mają ograniczony dostęp do psychologów, terapeutów, doradców edukacyjnych, brakuje środków na cyfryzację, innowacje, rozwój kompetencji przyszłości to wyraz braku strategicznego myślenia i ignorowania rzeczywistych wyzwań oświaty.		**Wyjaśnienie** Koszt wykonania tej ustawy wyniesie ok. 4,5 mln zł rocznie, co jest kosztem znikomym dla budżetu państwa. Pierwotny przepis wskazujący wyższe wydatki dla JST zdezaktualizował się z uwagi na zmianę modelu szkolnego RPU (opiekun samorządu uczniowskiego z mocy prawa, a nie odrębnie wybierana osoba). Była to ponadto legislacyjna omyłka wykazana w uwagach Ministra Finansów i Gospodarki.
Porozumienie Zielonogórskie — Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia	art. 1 pkt 3 (art 42i ust. 4 pkt 3 UPO)	proponujemy zmianę: z treści: 3) stwierdzonej orzeczeniem lekarskim trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków ze względu na stan zdrowia. Orzekanie o zdolności do pracy lub przeciwskazaniach do jej wykonywania na określonym stanowisku jest domeną lekarzy medycyny pracy. Inni lekarze orzekają o czasowej (krótkotrwałej) niezdolności do pracy.	„3) stwierdzonej orzeczeniem lekarza medycyny pracy o istnieniu przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku lub niezdolności do pełnienia obowiązków.”	**Uwaga uwzględniona**, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych
Rzecznik Praw Dziecka	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	Projekt przewiduje formułę przepisu art. 42b, ust. 1 pkt 6: „Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6-8, ma obowiązek: (...) przestrzegać warunków wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki albo zakazu wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych lub korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki, określonych w statucie tej szkoły lub placówki.”	W związku z tym Rada Dzieci i Młodzieży podnosi, że wprowadzenie całkowitego zakazu może być w praktyce niewykonalne. Nauczyciele nie dysponują uprawnieniem do przeszukania rzeczy uczniów, odbierania im rzeczy. Rzecznik Praw Dziecka podziela ten pogląd wskazując, że w praktyce proponowany obowiązek może okazać się nieegzekwowalny. Tego rodzaju zakazy nie wspierają	**Uwaga uwzględniona** Zakaz wnoszenia został wykreślony ze względów logistycznych. Pozostawiono jednak możliwość wprowadzenia zakazu korzystania.

			rozwijania u dzieci i młodzieży umiejętności świadomego i odpowiedzialnego korzystania z technologii.	
	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 4 UPO)	Projekt przewiduje formułę przepisu art. 42b, ust. 1 pkt 4: „Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6-8, ma obowiązek: (...) ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi.”	Wskazanie na konieczność respektowania „ogólnie przyjętych norm społecznych” w zakresie ubioru także budzi wątpliwości. Rada Dzieci i Młodzieży słusznie zauważa, że brak jednoznacznych kryteriów może prowadzić do ograniczania wolności wyrażania tożsamości, a ubiór – szczególnie wśród młodzieży – stanowi istotną formę ekspresji. Rzecznik Praw Dziecka wskazuje na potrzebę doprecyzowania pojęcia „ogólnie przyjętych norm społecznych”.	**Wyjaśnienie** Z punktu widzenia leksykalnego pojęcia ogólnie przyjętych norm społecznych i zasad współżycia społecznego mają takie samo znaczenie (co potwierdzają też publikacje naukowe, np.: J. Nowacki, *O normatywnych (abstrakcyjno-generalnych) i sytuacjonistycznych rozumieniach zasad współżycia społecznego*, „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej” 3/2023, s. 9-11), a fraza „ogólnie przyjęte normy społeczne” jest pojęciem bliższym nie-prawnikom, którzy nie mają na co dzień do czynienia z pojęciem „zasad współżycia społecznego” charakterystycznym dla prawa cywilnego. Dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, szczególnie gdy w szkole nie pracują, co do zasady, prawnicy, a uczniowie mają niski wiek, bardziej zrozumiałe dla nich wszystkich będzie pojęcie zastosowane w przedstawionym projekcie ustawy. Znaczenie jest jednak takie samo, jak zasad współżycia społecznego obecnych w KC.
	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 8 UPO)	Projekt przewiduje również formułę przepisu art. 42b, ust. 1 pkt 8: „Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6-8, ma obowiązek: (...) uczęszczać na zajęcia edukacyjne; uczeń, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – jego rodzice, usprawiedliwiają nieobecność ucznia na zajęciach edukacyjnych, podając jej powód”.	Projekt zakłada zatem obowiązek wskazania przyczyny nieobecności ucznia. Nie jest jednak jasne, jak szczegółowe dane miałyby być wymagane – czy wystarczy ogólne wskazanie przyczyny, czy też oczekiwane będzie podanie informacji dot. stanu zdrowia, sytuacji rodzinnej itp. W takim zakresie Rzecznik Praw	**Uwaga uwzględniona** Projektowane przepisy w zakresie powodów nieobecności, w ślad również za uwagami Ministra Cyfryzacji i Prezesa UODO, zostały zmienione w taki sposób, że zapewniona zostanie ochrona danych wrażliwych poprzez brak konieczności ich przedstawiania szkole. Intencją tego przepisu jest ogólne wskazanie powodu, bez obligowania do wskazywania nadmiernych szczegółów/danych wrażliwych.

			Dziecka przychyla się do obaw Rady Dzieci i Młodzieży, wskazując na ryzyko naruszenia zasady minimalizacji danych osobowych. Stąd wynika rekomendacja, aby doprecyzować przepis. Rzecznik Praw Dziecka zwraca także uwagę na sytuację uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz osób doświadczających trudności psychicznych – w ich przypadku ujawnianie przyczyn nieobecności może wkraczać w sferę poufnych informacji zdrowotnych. Dotyczy to w szczególności uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz tych, którzy zmagają się z trudnościami natury psychicznej. W ich przypadku konieczność ujawniania przyczyn nieobecności może wiązać się z przekazywaniem poufnych informacji o stanie zdrowia, co budzi uzasadnione obawy o naruszenie ich prawa do prywatności.	
	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 pkt 2 UPO)		Ponadto w odniesieniu do projektowanego art. 42 ust. 2 pkt 2 proponuję wyodrębnić w podpunkcie c przedszkole, oddział przedszkolny oraz klasy pierwsze szkoły podstawowej.	**Wyjaśnienie** Modyfikowany próg dotyczy przede wszystkim nieobecności nieusprawiedliwionych (w zakresie usprawiedliwionych regulacje w zakresie klasyfikacji pozostają bez zmian – wciąż trzeba

			Taka regulacja - w kontekście minimalnego progu frekwencyjnego – uwzględniałaby szczególne uwarunkowania rozwojowe i zdrowotne dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Dzieci w tym wieku są szczególnie podatne na krótkotrwałe infekcje oraz okresowe niedyspozycje zdrowotne, co może wpływać na ich obecność w przedszkolu czy szkole.	mieć podstawę w ocenianiu bieżącym, a dopiero później ważna jest frekwencja). Przyczyny niezależne od uczniów zaś (sytuacje rodzinne, choroba itd.) są powodami wystarczającymi do usprawiedliwiania nieobecności, przez co ryzyko wskazane w uwadze nie zachodzi.
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)		Rady Dzieci i Młodzieży zgłasza również potrzebę stworzenia mechanizmu odwołania Krajowego Rzecznika Praw Ucznia, umożliwiającego – po zebraniu określonej liczby podpisów (np. 10 000 podpisów) – uruchomienie procedury odwołania Krajowego Rzecznika Praw Ucznia.	**Uwaga nieuwzględniona** Uwaga jest niedostatecznie rozbudowana i nie można się do niej odnieść. Trzeba zauważyć, że 10 000 osób w państwie, w którym mieszka ok. 38 milionów osób, jest liczbą znikomą, bardzo prostą do zebrania. Gdyby tyle podpisów wystarczyło do odwołania Krajowego RPU, wówczas przepisy o jego 4-letniej kadencji byłyby fikcyjne. Nie ma ponadto takiej praktyki w przypadku pozostałych organów rzecznikowskich. Rzecznika Praw Dziecka, zgłaszającego tę uwagę, nie można przecież odwołać dzięki zebraniu np. 10 000 podpisów. Propozycja innego organu rzecznikowskiego osłabiająca tworzony organ rzecznikowski i uzależniającego go od stosunkowo niewielkiej grupy osób nie znajduje uzasadnienia.
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Zwracam uwagę na istotne rozbieżności w zakresie kryteriów kwalifikacyjnych przewidzianych dla kandydatów na Krajowego oraz Wojewódzkich Rzeczników Praw Ucznia. Projektowane rozwiązania przewidują, że Wojewódzki Rzecznik Praw Ucznia	Należy zatem uzależnić powołanie Krajowego Rzecznika Praw Ucznia od posiadania udokumentowanego	**Wyjaśnienie** Założeniem projektodawcy jest, by uczynić Wojewódzkich Rzeczników wyspecjalizowanymi w prawach uczniowskich nauczycielami-wizytatorami. Dlatego planuje

		musi posiadać status nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego, a zatem być osobą legitymującą się ugruntowanym doświadczeniem zawodowym, popartym co najmniej wieloletnią praktyką dydaktyczno-wychowawczą w środowisku szkolnym. Kryterium to zapewnia, że osoby powoływane na ten urząd będą posiadać zarówno kompetencje pedagogiczne, jak i znajomość realiów funkcjonowania szkoły. W kontrze do powyższego, Krajowy Rzecznik Praw Ucznia, mimo że funkcjonuje jako organ o charakterze ogólnokrajowym, nie musi spełniać żadnych analogicznych wymagań w zakresie kwalifikacji pedagogicznych ani doświadczenia dydaktycznego. Projekt ogranicza się jedynie do wskazania, że kandydat powinien mieć „doświadczenie w działalności na rzecz uczniów i ich praw" przy jednoczesnym braku jakichkolwiek kryteriów merytorycznych, które umożliwiałyby weryfikację tej przesłanki. Ta regulacyjna asymetria – tj. mniej rygorystyczne wymaganie wobec organu wyższego szczebla – budzi istotne wątpliwości natury legislacyjnej i systemowej. W praktyce może to bowiem skutkować obsadzeniem stanowiska Krajowego Rzecznika Praw Ucznia osobami nieposiadającymi nawet krótkiej praktyki w bezpośredniej pracy z dziećmi i młodzieżą. Pojęcie „doświadczenia w działalności na rzecz uczniów" nie zostało w żadnej mierze doprecyzowane, co otwiera pole dla dalece uznaniowych interpretacji. Za „doświadczenie" może bowiem uchodzić każda forma aktywności, nawet od działalności publicystycznej po aktywność w mediach społecznościowych. Tym samym ryzyko instrumentalizacji tego nowego stanowiska oraz jego upolitycznienie jest niezwykle duże.	doświadczenia w pracy w szkole, placówce oświatowej lub administracji o charakterze oświatowym. Można rozważyć także kryterium „ukończonych form doskonalenia w zakresie administracji lub zarządzania" lub kryterium statusu „nauczyciela akademickiego posiadającego co najmniej pięcioletni staż pracy w uczelni i ukończone formy doskonalenia w zakresie administracji lub zarządzania". Celem takiej regulacji byłoby zapewnienie, że rzeczone stanowisko będzie powierzane osobie posiadającej zarówno odpowiednie przygotowanie merytoryczne, jak i rzeczywistą znajomość sytuacji uczniów w systemie.	się, by wymagania na Wojewódzkiego Rzecznika były takie, jak dla nauczycieli-wizytatorów.
	art. 1 pkt 3 (art. 42n ust. 2 UPO)		W odniesieniu do art. 42n ust. 2 zasadne byłoby uzupełnienie o dodatkowe kryteria, aby przepis odnoszący się do Wojewódzkiego Rzecznika Praw Ucznia rozszerzyć o	**Uwaga uwzględniona**, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych

			wymaganie: posiadania nieposzlakowanej opinii oraz przedstawienia koncepcji sprawowania urzędu jako elementów postępowania kwalifikacyjnego. Wprowadzenie tych warunków służy zapewnieniu, że funkcję tę będą pełniły nie tylko osoby o odpowiednim doświadczeni zawodowym, ale także o wysokich standardach etycznych.	
	art. 3 (art. 44k USO)	Kolejna uwaga dotyczy art. 44k, odnoszącego się do zajęć uzupełniających. Z projektu wynika, że uczeń będzie zobowiązany do uczestnictwa w jednej godzinie tygodniowo z minimalną frekwencją na poziomie 25%. Chociaż cel wzmocnienia systemowego zasługuje na uznanie, to sztywne określenie obowiązku uczestnictwa bez mechanizmu elastyczności może w praktyce obciążać uczniów znajdujących się w trudniejszej sytuacji oraz kolidować z indywidualnymi potrzebami edukacyjnymi.		**Wyjaśnienie** Mechanizm ten jest elastyczny, ponieważ dotyczy w zasadzie przede wszystkim nieobecności nieusprawiedliwionych. Jeśli nieobecności te będą usprawiedliwione, to procedura klasyfikacji nie ulegnie zmianie (trzeba będzie mieć podstawę w ocenach, a dopiero w razie jej braku ważna będzie frekwencja).
	art. 1 pkt 3 (art. 42s UPO)	Zgodnie z projektowanym art. 42s, Szkolnego Rzecznika Praw Ucznia „może wspierać co najmniej jeden uczeń”.	Sformułowanie to wymaga doprecyzowania – uczniowie wspierający Szkolnego Rzecznika Praw Ucznia powinni być wyłaniani w sposób transparentny i demokratyczny, na przykład przez samorząd uczniowski lub w drodze głosowania w klasach. Uczniowie znacznie chętniej dzielą się swoimi sprawami z rówieśnikami niż z dorosłymi, dlatego Rzecznik Praw Dziecka postuluje wprowadzenie takiego modelu współpracy, który uwzględniałby realne	**Wyjaśnienie** Tryb wyboru ucznia-pomocnika będzie określał statut szkoły lub placówki, zgodnie z art. 42s ust. 4 UPO. Nic nie stoi na przeszkodzie, by tryb ten szkoły i placówki ustaliły w taki sposób, jaki jest proponowany w tej uwadze, ale nie jest to materia ustawowa, a statutowa.

			potrzeby i mechanizmy komunikacji w środowisku uczniowskim.	
	art. 1 pkt 3 (art. 42h ust. 2 pkt 4 UPO)	W odniesieniu do art. 42h ust. 2 pkt 4 proponuje się uzupełnienie o obowiązek przedstawienia koncepcji sprawowania urzędu oraz udziału w wysłuchaniu publicznym z udziałem przedstawicielstwa uczniów i uczennic, rad młodzieżowych, Parlamentarnego Zespołu ds. Młodzieży i innych gremiów zrzeszających dzieci i młodzież, a także o rozszerzenie o wymaganie, iż kandydat w przeszłości nie dopuścił się naruszenia praw uczniowskich lub studenta uczelni wyższej.	Wobec tego rekomenduje się również uzupełnienie ww. przepisu art. 42h ust. 2 o punkty 11 i 12 w następującym brzmieniu: „11) podczas postępowania konkursowego przedstawi swoją wizję sprawowania urzędu; 12) wyraża zgodę na wysłuchanie publiczne w toku postępowania z udziałem przedstawicielstwa osób uczniowskich, rad młodzieżowych, Parlamentarnego Zespołu ds. Młodzieży i innych gremiów zrzeszających dzieci i młodzież)”	**Uwaga częściowo uwzględniona** Zaproponowane ciała w pkt 12 nie są ciałami reprezentatywnymi. Gremia takie jak Parlamentarny Zespół ds. Młodzieży ponadto są powoływane tylko na czas kadencji parlamentu, a zatem wraz z jej upływem przestają istnieć (i muszą być zakładane ponownie). Nie można zatem podmiotu temporalnego, tworzonego w oparciu o Regulamin Sejmu/Senatu, wskazywać w ustawie, której zakres czasowy obowiązywania jest znacznie dłuższy niż okres jednej kadencji Sejmu. Nie występują ponadto w prawie takie pojęcia jak „rady młodzieżowe”. Co najwyżej, w ustawach samorządowych mowa o młodzieżowych rad gmin, powiatów czy sejmikach województw. Zaproponowane brzmienie wymogu nie jest odpowiednie na poziom ustawowy. Projektodawca jednak wskazuje, że w projekcie rozporządzenia wykonawczego do projektu ustawy (w projekcie rozporządzenia nt. szczegółów konkursu na Krajowego Rzecznika) zawarł mechanizm, w którym przedstawiciele organizacji pozarządowych i związków zawodowych będą mogli obserwować przebieg konkursu na Krajowego Rzecznika. To zatem zapewni możliwość, by podmioty społeczeństwa obywatelskiego brały udział w opisywanym postępowaniu. W trakcie tego konkursu też (ad. pkt 11) kandydaci na Krajowego Rzecznika będą musieli zaprezentować wizję swojej pracy, ale

				zostanie to dopisane do projektu, by nie rodziło wątpliwości.
	art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 3 i 4 UPO)	W kontekście art. 42c ust. 3 i 4 zastrzeżenia terminologiczne budzi sformułowanie „kara” oraz „wymierzenie kary” wobec ucznia.	Pojęcie to można zastąpić sformułowaniem zastosowania „środka wychowawczego”, bowiem pojęcie „kara” jest niewspółmiernie represyjne, nieprzystające do roli szkoły jako środowiska wspierającego rozwój ucznia. Język używany w przepisach powinien być neutralny, wspierający i niedyskryminujący.	**Uwaga nieuwzględniona + uwzględnienie innej uwagi** Przyjęcie tej uwagi mogłoby spowodować nieczytelność projektowanych przepisów. Środki oddziaływania wychowawczego (a w związku z uwzględnieniem innej uwagi: działania wychowawcze) są bowiem wskazywane w art. 42c ust. 1 UPO i w myśl tego artykułu kary będą mogły być wymierzane dopiero wtedy, gdy środki oddziaływania wychowawczego okażą się niewystarczające. Podział na działania wychowawcze i środki wychowacze byłby bardzo nieczytelny. Przepisy są zaprojektowane na podstawie inspirowania się przepisami obecnymi w ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Tam odpowiedzialność studentów również opiera się na wymierzaniu kar. Zaproponowane brzmienie pozwoli zatem uczynić system spójnym. Poza tym pojęcie kar występuje od samego początku obowiązywania UPO – w art. 98 ust. 1 pkt 19 UPO. Dla ujednolicenia i zapewnienia ochrony prawnej uczniów jest ono przenoszone na poziom ustawy.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt. 13 oraz pkt 19 i 20 UPO)	W odniesieniu do art. 42a ust. 1 pkt. 13 oraz pkt 19 i 20 – Rzecznik Praw Dziecka postuluje rozszerzenie treści przepisu w punkcie 13 […] Takie redakcyjne ujęcie wskazuje na powiązanie oceniania z zasadami indywidualizacji nauczania. Rzecznik Praw Dziecka w art. 42a ust. 1 rekomenduje dodanie pkt 19 oraz 20 poprzez uzupełnienie prawa uczniów i uczennic w zakresie otrzymania wsparcia ze strony szkoły w	Pkt. 13: w brzmieniu; „jawnego, sprawiedliwego, umotywowanego i obiektywnego oceniania postępów w nauce i zachowania ucznia, z poszanowaniem godności i indywidualnej sytuacji ucznia oraz z uwzględnieniem zapisów zawartych w	**Wyjaśnienie** Ad. pkt 13: te uprawnienia wynikają już z przepisów szczegółowych dotyczących IPET oraz innych dokumentów wspierających uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Przykłady można znaleźć już w art. 1 pkt 5-7 UPO. Zaproponowana zmiana nie wprowadziłaby żadnej zmiany względem

		przypadku trudnych okoliczności życiowych oraz do dostępności	Indywidualnym Programie Edukacyjno-Terapeutycznym (IPET) i innych dokumentach wspierających uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi." „19) obligatoryjnego wsparcia szkoły w przypadku dłuższej nieobecności spowodowanej stanem zdrowia, żałobą bądź innymi trudnymi okolicznościami życiowymi oraz 20) pełnej dostępności, by móc bez przeszkód realizować obowiązek szkolny, w rozumieniu Ustawy z dnia 19 lipca r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami".	aktualnego stanu prawnego, ponieważ takie gwarancje już w UPO się znajdują. Ad. pkt 19: takie prawo do otrzymania wsparcia ze strony szkoły wynika już z art. 1 pkt 16 UPO jako element, który zapewnia uczniowi system oświaty. Słusznie zatem jest to obowiązek nałożony na system oświaty, a nie prawo podmiotowe przyznane uczniowi, ponieważ trudno byłoby mierzalnie je egzekwować. To raczej miękkie wsparcie. Ad. pkt 20: prawo do korzystania z warunków dostępnych wynika już z przywołanej ustawy, jak również z ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami i nie ma żadnej potrzeby dublować przepisów prawnych o tożsamej treści.
	art. 1 pkt 3 (art. 85 ust. 8 UPO)	W zakresie nowelizowanego art. 85 ust. 2 lit. d, który upoważnia ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do określenia – w drodze rozporządzenia – typów i rodzajów szkół oraz placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego ze względu na specjalną organizację nauki, metody pracy lub względy wychowawcze, opiekuńcze i resocjalizacyjne, Rzecznik Praw Dziecka zgłasza istotne zastrzeżenia. Zaproponowane brzmienie przepisu może prowadzi do wykluczenia uczniów z niepełnosprawnościami z prawa do reprezentacji i współdecydowania o sprawach ich dotyczących. Tymczasem zgodnie z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych oraz Konwencją o prawach dziecka, każde dziecko – niezależnie od stanu zdrowia czy poziomu funkcjonowania – ma prawo do wyrażania swojego zdania i uczestnictwa w		**Wyjaśnienie** Wyłączenie konkretnych typów i rodzajów szkół i placówek oświatowych z tworzenia samorządu uczniowskiego nie jest materią ustawową, lecz rozporządzenia z 26 lipca 2018 r. w sprawie typów szkół i placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego (Dz.U. 2023 poz. 2386). Zmiana ustępu 8 stanowiącego dla niego delegację ustawową jest jedynie językowo-stylistyczna i nie dotyczy materii. Z samej ustawy nie wynika zresztą, że w tych szkołach należy wprowadzić brak tego wymogu. Brak tego wymogu wynika dopiero z ww. rozporządzenia, a zatem to do niego, a nie do

		życiu społeczności szkolnej. Prawo do samorządności uczniowskiej nie powinno być ograniczane ze względu na rodzaj szkoły, lecz wspierane poprzez odpowiednie dostosowania organizacyjne i pedagogiczne.		projektu ustawy, należy kierować uwagi w momencie, gdy będzie procedowana jego nowelizacja.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 pkt 2 UPO)	Ponadto proponuje się uzupełnienie katalogu przesłanek, które wskazywane są jako przykładowe podstawy zakazu dyskryminacji przez zmianę brzmienia przepisu z obecnego art. 42a ust. 2 pkt 2	„Uczniowi w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3 i 6-8, przysługuje wolność: (...) od dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, wygląd, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, pochodzenie etniczne, wyznanie albo jego brak i orientację seksualną” na brzmienie: „Uczniowi w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3 i 6-8, przysługuje wolność: (...) od dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, wygląd, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, pochodzenie etniczne, wyznanie albo jego brak, sytuację materialną, stan zdrowia, orientację seksualną i tożsamość płciową.”	**Uwaga częściowo uwzględniona** Uzupełniono tę wolność o stan zdrowia i sytuację materialną. W zakresie tożsamości płciowej, zakaz dyskryminacji z tego powodu zawiera się merytorycznie w dotychczasowym brzmieniu projektowanego ustępu.

	art. 1 pkt 3 (art. 42q ust. 1 UPO)	Art. 42q ust. 1 i ust. 4 wskazuje podmioty objęte funkcjonowaniem instytucji Szkolnego Rzecznika Praw Ucznia. Należy zauważyć brak jednoznacznego odniesienia się w zakresie szkół specjalnych oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych oraz młodzieżowych ośrodków socjoterapii. Nie można pozostawić ww. placówek poza literalnym brzmieniem przepisu, aby nie tworzyć ryzyka wyłączenia tych uczniów z mechanizmów ochrony praw uczniowskich.		**Wyjaśnienie** Wszystkie te szkoły i placówki są objęte regulację art. 42q ust. 1 UPO. Szkoły specjalne są częścią szkół podstawowych i ponadpodstawowych (zob. art. 2 pkt 2 lit. a i b UPO), a SOSW, MOW i MOS – wchodzą w zakres tego przepisu poprzez to, że ten przepis wprost wymienia placówki, o których mowa w art. 2 pkt 7 UPO. Przepisy projektu ustawy trzeba czytać w całości i z uwzględnieniem koniecznych kontekstów, w tym z uwzględnieniem zakresu podmiotowego, który jest zawarty w art. 2 UPO.
	art. 1 pkt 3 (art. 42q ust. 4 UPO)		W zakresie art. 42q ust. 4 postuluje się nadanie obligatoryjnego charakteru obowiązkowi organizowania dyżurów przez Szkolnego Rzecznika Praw Ucznia tak, aby rzeczywista dostępność do Rzecznika była zapewniona. Stąd należy zapisać ww. wymaganie jako art. 42q ust. 4 pkt 7, skreślając go z art. 42r ust. 1 pkt 6, tj. 7): „organizowanie i prowadzenie dyżurów umożliwiających uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomoc w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury są organizowane i prowadzone stacjonarnie lub z	**Uwaga nieuwzględniona** Specyfika różnych typów i rodzajów szkół i placówek oświatowych, a także chęć dania im jak największej autonomii, uzasadniają to, by wskazane w uwadze zagadnienia szkoły i placówki oświatowe regulowały samodzielnie, kierując się własnymi potrzebami. Nie w każdej szkole lub placówce oświatowej zaistnieje konieczność organizowania dyżurów. Łatwo można wyobrazić sobie bowiem takiego Szkolnego Rzecznika, który ma z uczniami stały kontakt np. poprzez dziennik elektroniczny lub pocztę elektroniczną i nikt nie zgłasza potrzeby organizacji stacjonarnego dyżuru. Wówczas taki obowiązek spowodowałby, że w czasie obowiązkowego dyżuru nikt by nie przychodził, ponieważ każdy załatwiałby swoje sprawy poprzez np. pocztę elektroniczną. Z tego względu należy pozostawić tę kompetencję jako możliwość, a nie obowiązek.

			wykorzystaniem środków komunikacji na odległość".	
	Uwaga ogólna	Jednocześnie zwracam się z uprzejmą prośbą o szczególne uwzględnienie w toku prac legislacyjnych stanowiska i opinii organizacji społecznych działających na rzecz praw ucznia, takich jak np. Stowarzyszenie Umarłych Statutów czy Fundacji Varia Posnania.		**Wyjaśnienie** Stanowisko tych dwóch organizacji zostało otrzymane przez projektodawcę, a odpowiedź na ich uwagi znajduje się w części dot. konsultacji publicznych.
Wolny Związek Zawodowy Forum-Oświata	Uwaga ogólna	Cieszymy się z faktu, że Ministerstwo dostrzega potrzebę ustawowego ustalenia katalogu praw i obowiązków uczniów. Projekt pomija fakt, że to na rodzicach (prawnych opiekunach) ciąży obowiązek wychowania, reprezentowania interesów oraz realizacji obowiązków szkolnych (w szczególności wobec małoletnich). Podkreślamy, że szkoła musi mieć ustawowo określone narzędzia prawne wymuszające wykonywanie obowiązków szkolnych przez dzieci i młodzież. W projekcie ustawy tego nie ma.		**Wyjaśnienie** Narzędzia te są określone w art. 42 ust. 1 UPO, w którym zawarto odesłanie do przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Zdecydowanie negatywnie oceniamy propozycję ustawowego wprowadzenia systemu rzeczników praw ucznia na każdym szczeblu - od szkoły do ministerstwa. Proponowany system jest zdecydowanie przeskalowany i kosztowny. Oceniamy ten pomysł jako wprowadzenie kolejnego narzędzia nacisku na nauczycieli i szkoły. Jest to szczególnie groźne w sytuacji rosnących postaw roszczeniowych rodziców i młodzieży.		**Wyjaśnienie** Struktura nadzoru pedagogicznego opiera się nie tylko na dyrektorach szkół i placówek oświatowych oraz kuratorach oświaty, ale również na ministrze właściwym ds. oświaty i wychowania (por. art. 60 ust. 1 UPO). Z tego względu zasadne jest stworzyć także organ koordynujący całą strukturę ochrony praw uczniowskich, czyli Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich. Po to, by ograniczyć koszty zatrudnienia osób potrzebnych do obsługi KRPU, potrzebne jest stworzenie organów niższego szczebla, które załatwią sprawy niewykraczające poza terytorialny zakres ich działania. Paradoksalnie zatem im więcej szczebli tego systemu, tym niższe koszty jego utrzymania (ponieważ nie trzeba zatrudniać znacznie większej liczby osób do obsługi tylko jednego na całe państwo organu w sytuacji, gdy można scedować większość spraw na niższe szczeble, gdzie, dzięki rozłożonej terytorialnie liczbie spraw, nie będzie potrzeby zatrudniania osób do obsługi).

				Projekt ponadto nie generuje istotnych kosztów dla budżetu państwa (ok. 4,5 mln zł rocznie), a także wspiera istniejące już instytucje (rada szkoły jako bazowa intencja UPO, wzmacniany jest ponadto samorząd uczniowski poprzez możliwość wyboru szkolnego RPU poprzez powiązanie go z opiekunem SU). Zdaniem projektodawcy, nie jest wystarczające przewidzenie możliwości zwrócenia się do Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka. Organy te nie dysponują ani odpowiednimi narzędziami interwencji w ramach systemu oświaty, ani wystarczającą dostępnością dla uczniów w skali całego kraju. Są to instytucje odległe, stołeczne i scentralizowane. Zaproponowane rozwiązanie pozwoli zresztą również odciążyć RPO i RPD.
	art. 2	Protestujemy przeciwko wyposażeniu rzecznika praw ucznia w uprawnienia związane z postępowaniami dyscyplinarnymi. Propozycja Ministerstwa jest całkowicie sprzeczna z prowadzonymi pracami Grupy roboczej do spraw postępowań dyscyplinarnych nauczycieli powołanej przez Panią Minister w ramach Zespołu do spraw pragmatyki zawodowej nauczycieli. Wskazujemy, że już teraz występują liczne problemy związane m.in. z antynauczycielską postawą prezentowaną przez Rzecznika Praw Dziecka.		**Uwaga uwzględniona** Przyjęto uwagę w zakresie nadmiernych kompetencji KRPU, w tym w postępowaniach dyscyplinarnych dla nauczycieli. Z kompetencji tych zrezygnowano całkowicie.
	art. 1 pkt 5-6 (art. 80-81 UPO)	Wolny Związek Zawodowy „Forum-Oświata" jest przeciwny obligatoryjnemu tworzeniu rad szkół i placówek. Uważamy, że utworzenie takiej rady winno następować jako efekt wspólnej inicjatywy głównych interesariuszy: rodziców, nauczycieli i uczniów a nie jako przymus ustawowy. Odgórne tworzenie rad szkół spowoduje powstanie kolejnej fasadowej instytucji.		**Wyjaśnienie** Założeniem demokracji jest to, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność oraz brać odpowiedzialność za decyzje mające wpływ na całą społeczność. Nauczy to zatem również i sprawczości.

				Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów. Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji. Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028.
	Uwaga ogólna	Reasumując, Wolny Związek Zawodowy „Forum-Oświata" oczekuje wycofania się Ministerstwa Edukacji Narodowej z procedowanie tego szkodliwego i motywowanego ideologicznie projektu.		**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za przekazaną opinię i informuje, że do poszczególnych zastrzeżeń odniósł się w powyższych wierszach tabeli. Nie planuje się jednak wycofania się z procedowania tego projektu.

Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych	Uwagi ogólne	Projekt zawiera niezwykle ważne rozwiązania w zakresie ochrony danych osobowych uczniów przetwarzanych w ramach systemu oświaty, a także w przedmiocie zagwarantowania ich prawa do prywatności. Jak wskazuje projektodawca w uzasadnieniu projektu celem regulacji jest uporządkowanie systemu praw i obowiązków uczniowskich przez zebranie ich w katalogi, wraz z doszczegółowieniem niektórych z nich oraz określeniem ustawowego trybu karania uczniów, jak również utworzenie systemu ochrony praw uczniowskich składającego się z Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich (ogólnokrajowego), 16 Wojewódzkich Rzeczników Praw Uczniowskich oraz Szkolnych Rzeczników Praw Uczniowskich. Dopuszczona zostanie też możliwość powoływania Powiatowych i Gminnych (Miejskich) Rzeczników Praw Uczniowskich. Jednocześnie w projekcie wprowadzono możliwość sprzeciwu pełnoletniego ucznia od dostępu do jego ocen i wyników w nauce przez rodziców o co od wielu lat apelował organ nadzorczy. Projekt wprowadza do Prawa oświatowego procedurę karania uczniów, która będzie wiązała się z przetwarzaniem ich danych osobowych a także danych rodziców uczniów i nauczycieli. Analiza projektowanych przepisów wskazuje, że w procedurze tej mogą być przetwarzane informacje o uczniu (o stanie zdrowia, seksualności lub orientacji seksualnej, poglądach politycznych, przekonaniach religijnych lub światopoglądowych) stanowiące dane szczególnych kategorii objęte ochroną na postawie art. 9 ust. 1 rozporządzenia 2016/6794, a także dane dotyczące wyroków skazujących i czynów zabronionych chronione na podstawie art. 10 rozporządzenia 2016/6795. Projektowana ustawa wprost wskazuje też na uprawnienia nowych organów publicznych w postaci rzeczników praw uczniowskich, którzy w związku ze swoimi zadaniami będą pozyskiwali i przetwarzali wskazane kategorie danych osobowych podlegające wzmocnionej ochronie stosownie do przepisów rozporządzenia 2016/679. Przetwarzanie takich danych zarówno w projektowanej procedurze karania ucznia jak i dla realizacji zadań rzeczników praw uczniowskich musi być zgodne z zasadami ochrony danych osobowych ukształtowanymi w art. 5 rozporządzenia		**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za przedstawione stanowisko. Do poszczególnych uwag projektodawca odniesie się w kolejnych wierszach tabeli.

		2016/6796, warunkami przewidzianymi w art. 9 i 10 rozporządzenia 2016/679 dla przetwarzania danych wrażliwych, a także objęte testem prywatności wraz z oceną skutków dla ochrony danych (art. 25 7 i 35 ust. 1 8 rozporządzenia 2016/679). W szczególności wnikliwej analizy wymaga pozyskiwanie przez rzeczników praw ucznia i dalsze przez nich przetwarzanie sensytywnych danych osobowych osób fizycznych dla realizacji projektowanych uprawnień kontrolnych, czynności analitycznych a także wykorzystywania danych osobowych osób fizycznych w związku z uprawnieniami dotyczącymi uczestnictwa w postępowaniach administracyjnych i sądowych czy mediacjach. Test prywatności ułatwiłby projektodawcy przeprowadzenie analizy ryzyk dla przetwarzanych danych osobowych, jak również zweryfikowanie niezbędności wprowadzenia określonych rozwiązań tak, by stworzyć regulacje zgodne z przepisami rozporządzenia 2016/679 i zagwarantować w przepisach odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane mają być przetwarzane dla realizacji obowiązków wynikających z projektowanych przepisów. W ocenie organu nadzorczego tak istotne dla systemu oświaty rozwiązania wiążące się z przetwarzaniem na dużą skalę danych osobowych, w tym danych szczególnych kategorii uczniów, ich rodziców oraz nauczycieli wymagają szczególnie wnikliwej i pogłębionej analizy projektodawcy. Przypisy: [1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 4.5.2016, str. 1 ze zm.), dalej: rozporządzenie 2016/679. [2] Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781).		

		[3] Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043), dalej: Prawo oświatowe. [4] Zgodnie z art. 9 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 zabrania się przetwarzania danych osobowych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe, przynależność do związków zawodowych oraz przetwarzania danych genetycznych, danych biometrycznych w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej lub danych dotyczących zdrowia, seksualności lub orientacji seksualnej tej osoby. [5] Zgodnie z art. 10 rozporządzenia 2016/679 przetwarzania danych osobowych dotyczących wyroków skazujących oraz czynów zabronionych lub powiązanych środków bezpieczeństwa na podstawie art. 6 ust. 1 wolno dokonywać wyłącznie pod nadzorem władz publicznych lub jeżeli przetwarzanie jest dozwolone prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego przewidującymi odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą. Wszelkie kompletne rejestry wyroków skazujących są prowadzone wyłącznie pod nadzorem władz publicznych. [6] Zgodnie z art. 5 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 dane osobowe muszą być: a) przetwarzane zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty dla osoby, której dane dotyczą ("zgodność z prawem, rzetelność i przejrzystość"); b) zbierane w konkretnych, wyraźnych i prawnie uzasadnionych celach i nieprzetwarzane dalej w sposób niezgodny z tymi celami; dalsze przetwarzanie do celów archiwalnych w interesie publicznym, do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych nie jest uznawane w myśl art. 89 ust. 1 za niezgodne z pierwotnymi celami ("ograniczenie celu");c) adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane ("minimalizacja danych"); d) prawidłowe i w razie potrzeby uaktualniane; należy podjąć wszelkie rozsądne działania, aby dane osobowe, które są nieprawidłowe w świetle celów ich przetwarzania, zostały niezwłocznie usunięte lub sprostowane ("prawidłowość"); e) przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osoby, której dane dotyczą, przez okres nie dłuższy, niż jest to niezbędne do celów, w		

		których dane te są przetwarzane; dane osobowe można przechowywać przez okres dłuższy, o ile będą one przetwarzane wyłącznie do celów archiwalnych w interesie publicznym, do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych na mocy art. 89 ust. 1, z zastrzeżeniem że wdrożone zostaną odpowiednie środki techniczne i organizacyjne wymagane na mocy niniejszego rozporządzenia w celu ochrony praw i wolności osób, których dane dotyczą ("ograniczenie przechowywania"); f) przetwarzane w sposób zapewniający odpowiednie bezpieczeństwo danych osobowych, w tym ochronę przed niedozwolonym lub niezgodnym z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem, za pomocą odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych ("integralność i poufność"). Zgodnie z art. 5 ust. 2 rozporządzenia 2016/679 Administrator jest odpowiedzialny za przestrzeganie przepisów ust. 1 i musi być w stanie wykazać ich przestrzeganie ("rozliczalność"). [7] Ust. 1 Uwzględniając stan wiedzy technicznej, koszt wdrażania oraz charakter, zakres, kontekst i cele przetwarzania oraz ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych o różnym prawdopodobieństwie wystąpienia i wadze wynikające z przetwarzania, administrator - zarówno przy określaniu sposobów przetwarzania, jak i w czasie samego przetwarzania -wdraża odpowiednie środki techniczne i organizacyjne, takie jak pseudonimizacja, zaprojektowane w celu skutecznej realizacji zasad ochrony danych, takich jak minimalizacja danych, oraz w celu nadania przetwarzaniu niezbędnych zabezpieczeń, tak by spełnić wymogi niniejszego rozporządzenia oraz chronić prawa osób, których dane dotyczą. 2. Administrator wdraża odpowiednie środki techniczne i organizacyjne, aby domyślnie przetwarzane były wyłącznie te dane osobowe, które są niezbędne dla osiągnięcia każdego konkretnego celu przetwarzania. Obowiązek ten odnosi się do ilości zbieranych danych osobowych, zakresu ich przetwarzania, okresu ich przechowywania oraz ich dostępności. W szczególności środki te zapewniają, by domyślnie dane osobowe nie były udostępniane bez interwencji danej osoby nieokreślonej liczbie osób fizycznych. 3. Wywiązywanie		

		się z obowiązków, o których mowa w ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, można wykazać między innymi poprzez wprowadzenie zatwierdzonego mechanizmu certyfikacji określonego w art. 42. [8] Jeżeli dany rodzaj przetwarzania - w szczególności z użyciem nowych technologii - ze względu na swój charakter, zakres, kontekst i cele z dużym prawdopodobieństwem może powodować wysokie ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych, administrator przed rozpoczęciem przetwarzania dokonuje oceny skutków planowanych operacji przetwarzania dla ochrony danych osobowych. Dla podobnych operacji przetwarzania danych wiążących się z podobnym wysokim ryzykiem można przeprowadzić pojedynczą ocenę.		
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 UPO)	Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych z zadowoleniem przyjmuje zawarcie w projektowanym **art. 42a ust. 1 Prawa oświatowego** regulującym katalog praw ucznia w pkt 4 **prawa do poszanowania jego prywatności.** Wskazanie w projektowanej ustawie prawa ucznia do ochrony danych i prywatności wywodzącego się z art. 47 i 51 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także prawa międzynarodowego w tym art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności 10 oraz prawa Unii Europejskiej ma niezwykle istotne znaczenie edukacyjne i praktycznie. W kontekście szeregu zagrożeń, które dotykają dzieci i młodzież w sferze ich prywatności także w trakcie nauki w szkołach - podkreślenie ich praw w tym obszarze wydaje się trafnym rozwiązaniem. Wątpliwość Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych wzbudza jednak użyte przez projektodawcę w art. 42a ust. 1 pkt 4 lit. c Prawa oświatowego sformułowanie „wizerunek ucznia nie może być utrwalany ani rozpowszechniany bez jego zgody, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – również bez zgody jego rodziców", które ma doprecyzować sposób realizacji prawa do ochrony wizerunku. Podkreślenia wymaga, że projektodawca nie określił celu, jakim mają służyć przedstawione propozycje dotyczące doprecyzowania zasad wyrażenia zgody na ochronę wizerunku akurat w katalogu praw ucznia. Należy w tym miejscu przypomnieć, że ochronę danych osobowych	Biorąc pod uwagę powyższe, w ocenie Prezesa UODO zasadnym jest, by z projektowanego art. 42a ust. 1 pkt 4 lit. c ustawy Prawo oświatowe usunąć przepisy dotyczące wyrażania zgody ucznia na utrwalanie lub rozpowszechnianie wizerunku przy zachowaniu w katalogu praw ucznia jego prawo do ochrony wizerunku. Z uwagi bowiem na wskazane wyżej wątpliwości, przyjęty przez Projektodawcę model wymaga szczegółowego wyjaśnienia i głębokiej analizy. Wątpliwości budzi przy tym ocena projektodawcy, z której wynika, że ochrona danej osobowej w postaci wizerunku, ma	**Uwaga uwzględniona** Przepis zostanie dostosowany do art. 8 RODO poprzez wskazanie, że taką zgodę wyrażają co do zasady rodzice, a w przypadku uczniów powyżej 16. roku życia – uczniowie.

		determinuje **cel przetwarzania**, który powinien wynikać z projektowanych przepisów prawa. Normy prawne w zakresie przetwarzania danych osobowych powinny spełniać warunki określone w art. 6 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 3 rozporządzenia 2016/679, w tym **cel przetwarzania musi być określony w podstawie prawnej**. Zgoda stanowi zaś jedną ze zgodnych z prawem podstaw, na których musi się opierać przetwarzanie danych osobowych, zgodnie z art. 6 rozporządzenia 2016/679. Jednocześnie art. 4 ust. 11 rozporządzenia 2016/679 określa warunki ważności zgody W przypadku danych dzieci należy uwzględnić szczególną potrzebę ochrony dzieci, która znajduje odzwierciedlenie w ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych. Zgoda musi być wyrażona dobrowolnie. Jeśli dzieci nie mają rzeczywistego wyboru, czują się zmuszone do wyrażenia zgody lub poniosą negatywne konsekwencje, jeśli nie wyrażą zgody, wówczas zgoda nie jest wyrażona dobrowolnie i w związku z tym jest nieważna. W przypadku wyraźnej nierównowagi sił między dzieckiem a administratorem danych zakłada się, że zgoda nie została wyrażona dobrowolnie (motyw 43 rozporządzenia 2016/679). W odniesieniu do dzieci nierównowaga sił jest bardziej prawdopodobna ze względu na charakter relacji między dziećmi a dorosłymi. Ponadto, wprowadzając do przepisów ustawy – Prawo oświatowe przepisy regulujące wyrażanie zgody przez ucznia na ujawnianie wizerunku projektodawca powinien również uwzględnić relację projektowanego rozwiązania z innymi obowiązującymi aktami prawnymi, w tym regulacjami kodeksowymi w zakresie zgody, tj. z Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym, Kodeksem cywilnym, a także z rozporządzeniem 2016/67912. W tym miejscu przykładowo wskazać należy, że art. 17 kodeksu cywilnego stanowi, że „do ważności czynności prawnej, przez którą osoba o ograniczonej zdolności prawnej podejmuje zobowiązanie lub rozporządzanie swoim prawem, wymagana jest zgoda jej przedstawiciela ustawowego”. Należy również mieć na względzie art. 8 rozporządzenia 2016/679, który ustala domyślny minimalny wiek dziecka	podlegać dodatkowej, szczególnej ochronie poprzez uzyskanie dodatkowej zgody ucznia. Ponadto, Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych pozytywnie ocenia uregulowanie polegające na wprowadzeniu możliwości sprzeciwu pełnoletnich uczniów wobec dostępu ich rodziców do informacji o ich ocenach i wynikach w nauce. Instytucja ta pozwoli na respektowanie praw uczniów pełnoletnich, o co wnioskował przez wiele lat organ nadzorczy (w 2012 r. i 2014 r.).	

		uprawniający do wyrażenia zgody na przetwarzanie danych w związku z usługami społeczeństwa informacyjnego na 16 lat – chyba że państwo członkowskie ustali niższy limit wieku, nie niższy niż 13 lat. W Polsce krajowa ustawa o ochronie danych osobowych nie wprowadziła innego progu wiekowego. W rezultacie wiek 16 lat powinien być skutecznym wiekiem zgody na przetwarzanie danych osobowych zgodnie z art. 8 RODO w Polsce. Oznacza to, że co do zasady przetwarzanie danych osobowych dzieci poniżej 16 roku życia w kontekście platform mediów społecznościowych lub podobnych usług wymaga zgody ich rodziców lub opiekunów prawnych. W ocenie Prezesa UODO brak rozwiązań w zakresie stosowania właściwych przepisów w tym obszarze może powodować problemy interpretacyjne a także naruszać zasady przejrzystości i prawidłowości (art. 5 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/679). Podobnie zasady te narusza fakt, że w istocie projektowane przepisy nie zawierają rozwiązań precyzujących w jaki sposób i w jakim trybie taka zgoda może być udzielona. Jednocześnie wskazać należy na podnoszony niejednokrotnie przez Prezesa UODO problem uzależnienia cyfrowego dzieci. W związku z tym problemem, konieczność uzyskania również zgody samego niepełnoletniego ucznia, może powodować konflikty (w tym między osobami najbliższymi w rodzinie). Należy przy tym zadać zasadne pytanie o dojrzałość i świadomość dzieci w przypadku współdecydowania o wyrażeniu zgody na utrwalanie i rozpowszechnianie wizerunku, zwłaszcza bacząc na uzależnienia cyfrowe, które stają się coraz poważniejszym zagrożeniem obecnego czasu. Biorąc pod uwagę powyższe, w ocenie Prezesa UODO zasadnym jest, by z projektowanego art. 42a ust. 1 pkt 4 lit. c ustawy Prawo oświatowe usunąć przepisy dotyczące wyrażania zgody ucznia na utrwalanie lub rozpowszechnianie wizerunku przy zachowaniu w katalogu praw ucznia jego prawo do ochrony wizerunku. Z uwagi bowiem na wskazane wyżej wątpliwości, przyjęty przez Projektodawcę model wymaga szczegółowego wyjaśnienia i głębokiej analizy. Wątpliwości budzi przy tym ocena projektodawcy, z której wynika, że ochrona danej osobowej w postaci wizerunku, ma		

		podlegać dodatkowej, szczególnej ochronie poprzez uzyskanie dodatkowej zgody ucznia. Ponadto, Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych pozytywnie ocenia uregulowanie polegające na wprowadzeniu możliwości sprzeciwu pełnoletnich uczniów wobec dostępu ich rodziców do informacji o ich ocenach i wynikach w nauce. Instytucja ta pozwoli na respektowanie praw uczniów pełnoletnich, o co wnioskował przez wiele lat organ nadzorczy (w 2012 r.14 i 2014 r.15).		
	art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	W projektowanym art. 42c Prawa oświatowego uregulowano procedurę karania uczniów. Postępowanie wszczyna dyrektor szkoły lub placówki. Podmiot ten dokonuje tego z własnej inicjatywy lub na wniosek innego członka społeczności szkolnej (czyli na wniosek ucznia, rodzica lub nauczyciela), jeżeli popełnienie zarzuconego naruszenia jest prawdopodobne. Jak podkreślono w uzasadnieniu projektu jeżeli dyrektor poweźmie informację od innej osoby (np. ucznia innej szkoły czy funkcjonariusza Policji), to postępowanie również będzie mógł wszcząć skoro może tego dokonać z własnej inicjatywy. Dyrektor ma prowadzić całe postępowanie i to on ma oceniać dowody (w sposób swobodny, opierając się na logice i doświadczeniu życiowym), czyniąc to obiektywnie. W postępowaniu dyscyplinarnym uczniowi przysługują gwarancje znane z prawa karnego, takie jak in dubio pro reo, domniemanie niewinności czy prawo do obrony. Zanim kara zostanie nałożona, konieczne jest jednak wysłuchanie ucznia i ewentualnych świadków. W wysłuchaniach uczniów niepełnoletnich mogą ponadto brać udział ich rodzice oraz rodzice ucznia podejrzewanego o popełnienie zarzucanego mu czynu. Ponadto, jeżeli dyrektor będzie planował wymierzyć karę skreślenia z listy uczniów czy karę zwrócenia się z wnioskiem o przeniesienie do innej szkoły, to musi on uzyskać zgodę rady pedagogicznej oraz zasięgnąć opinii rady szkoły. Czynność ta jak wskazuje projektodawca w uzasadnieniu ma służyć i dyrektorowi, i uczniowi – do sprawy włączy się bowiem inny podmiot, który wyrazi swoją opinię lub zgodę. Od decyzji o nałożeniu kary lub środka ograniczającego udział w niektórych pozalekcyjnych	Zgodnie z zasadą integralności i poufności (art. 5 ust. 1 lit. f rozporządzenia 2016/679) – której prawodawca również nie wypełnił - dane osobowe w projektowanej procedurze karania ucznia powinny być przetwarzane w sposób zapewniający odpowiednie bezpieczeństwo, w tym ochronę przed niedozwolonym lub niezgodnym z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem, za pomocą odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych. Projektowane przepisy muszą więc zostać rozbudowane o wynikające z ww. przepisów ogólnego rozporządzenia o ochronie danych gwarancje dla podmiotów danych	**Uwaga uwzględniona** Projektodawca uwzględnił również uwagę Ministra Cyfryzacji w tożsamym zakresie, która postulowała dodanie do art. 42c UPO nowy ustęp o następującym brzmieniu: „Informację o nałożonej karze, z wyjątkiem kary, o której mowa w ust. 3 pkt 5, usuwa się z dokumentacji przebiegu nauczania ucznia, a dane osobowe z nią związane podaje się trwałemu usunięciu lub anonimizacji po upływie trzech lat od dnia uprawomocnienia się rozstrzygnięcia o ukaraniu, o ile w tym czasie na ucznia nie nałożono kolejnej kary. W przypadku nałożenia kolejnej kary, termin liczy się od nowa. Informację o karze usuwa się obligatoryjnie z chwilą ukończenia przez ucznia danej szkoły”. Taki ustęp zostanie dodany do art. 42c UPO, a uzasadnienie projektu ustawy zostanie doprecyzowane w taki sposób, że zostanie wskazane, iż powyższa regulacja realizuje zasadę ograniczenia przechowywania danych, określoną w art. 5 ust. 1 lit. e RODO, oraz prawo do bycia zapomnianym, o którym mowa w art. 17 RODO, chroniąc ucznia przed długofalową stygmatyzacją.

		aktywnościach ma służyć odwołanie do rady szkoły za pośrednictwem dyrektora. Nie kwestionując samego celu i kierunków projektowanych przepisów dotyczących procedury karania uczniów Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych przypomina szczególnych kategorii szeregu osób fizycznych (m.in. uczniów, rodziców uczniów, nauczycieli lub innych osób trzecich) objęte wzmocnioną ochroną (art. 9 i art. 10 rozporządzenia 2016/679). Informację o ukaraniu, a także o innych okolicznościach związanych z rozpatrywaną sprawą mogą ujawniać wiele intymnych informacji o uczniu (potencjalnie o osobach trzecich) czy o innych uczestnikach zdarzenia. W przypadkach konfliktów pomiędzy uczniami lub pomiędzy uczniem a szkołą nierzadko ważnym i delikatnym aspektem wymagającym ustaleń może być także zagadnienie seksualności, orientacji seksualnej, poglądów politycznych czy przekonań religijnych lub światopoglądowych. Istotną okolicznością będzie także stan zdrowia czy też informacja o nałogach osób uczestniczących w takim postępowaniu. Pozyskiwanie i dalsze przetwarzanie tego rodzaju informacji wiąże się z szeregiem ryzyk dla prywatności jednostki w przypadku przetwarzania, w tym upublicznienia takich danych. Zgodnie z zasadą zgodności z prawem, rzetelności i przejrzystości (art. 5 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/679) projektowane przepisy powinny więc obejmować rozwiązania gwarantujące odpowiednie do ratio legis zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą – których niestety w opinii organu nadzorczego nie zawierają. W istocie z projektowanego art. 42c Praw oświatowego nie wynika jednoznacznie, kto, w jakim trybie i w jakim zakresie będzie miał dostęp do informacji i dokumentów, które powstaną w trakcie procedury karania ucznia, co oznacza niewypełnienie przez prawodawcę zasad: legalizmu, celowości (art. 5 ust.1 lit. b), minimalizacji danych (art. 5 ust. 1 lit. c) oraz rozliczalności (art. 5 ust. 2 rozporządzenia 2016/679). Przekładowo, przepisy nie określają żadnych ograniczeń w tym zakresie dla członków rady szkoły. Należy w tym miejscu przypomnieć, że do rady szkoły zgodnie z art. 81 Prawa oświatowego będą wchodzić nie tylko nauczyciele czy rodzice, na których obowiązek poufności nakłada art. 30a ust. 2 Prawa oświatowego , ale też uczniowie wybrani przez	przewidujące w przepisach prawa odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą.	

		ogół uczniów. Powstaje zatem wątpliwość czy takie osoby będą miały dostęp do danych osobowych innych uczniów, w tym ich danych szczególnych kategorii lub danych z art. 10 rozporządzenia 2016/679. Brak jest też w przepisach projektu określenia czasu, po którym zebrane w procedurze karania ucznia dane mają być usuwane co oznacza brak wypełnienia przez prawodawcę zasady ograniczenia przechowywania (art. 5 ust. 1 lit. e rozporządzenia 2016/679).		
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Przedmiotowy projekt statuuje nowe organy publiczne w postaci: Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, Wojewódzkich Rzeczników Praw Uczniowskich, Gminnych (Miejskich) i Powiatowych Rzeczników Praw Uczniowskich oraz Szkolnych Rzeczników Praw Uczniowskich. Zgodnie z projektowanym art. 42g ust. 1 Prawa oświatowego Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich może przetwarzać wszelkie informacje, w tym dane osobowe, niezbędne do realizacji swoich ustawowych zadań. W ust. 2 ww. przepisu wskazano że Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich może przetwarzać dane osobowe, o których mowa w art. 9 ust. 1 i art. 10 rozporządzenia 2016/679 wyłącznie w celu ochrony wolności i praw człowieka i obywatela przy realizacji swoich ustawowych zadań. Do Wojewódzkich Rzeczników Praw Uczniowskich, Gminnych (Miejskich) i Powiatowych Rzeczników Praw Uczniowskich oraz Szkolnych Rzeczników Praw Uczniowskich określone w art. 42g Prawa oświatowego uprawnienia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich stosuje się odpowiednio (art. 42l ust. 8 , art. 42p ust. 2, art. 42r ust 2 prawa oświatowego.). Biorąc pod uwagę zadania rzeczników praw uczniowskich będą oni na dużą skalę przetwarzali dane osobowe osób fizycznych, w tym dane szczególnych kategorii oraz dane dotyczące wyroków skazujących i czynów zabronionych chronione na podstawie art. 10 rozporządzenia 2016/679. Zasadne jest zatem by przepisy gwarantujące przestrzeganie przez nich praw podmiotów danych były precyzyjne i spełniały warunki określone w art. 9 ust. 2 i art. 10 rozporządzenia 2016/679. W szczególności zapewniały podstawowe prawa i wolności podmiotom danych w tym		**Uwaga uwzględniona** W ślad również za uwagami Ministra Cyfryzacji przepisy zostaną poprawione tak, by były zgodne z art. 5 ust. 1, art. 9 i art. 17 RODO. Z tego względu (z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych): - w kompetencjach organów rzecznikowskich dot. żądania od organów władzy publicznej, organizacji lub instytucji złożenia wyjaśnień, udzielenia informacji lub udostępnienia akt i dokumentów, w tym zawierających dane osobowe dopisane zostanie, że dane te muszą być „niezbędne do wyjaśnienia sprawy i realizacji zadań ustawowych". To ma zapewnić zgodność regulacji z art. 5 ust. 1 lit. c RODO; - art. 42g ust. 2 UPO otrzyma brzmienie: „Krajowy Rzecznik może przetwarzać dane osobowe, o których mowa w art. 9 ust. 1 i art. 10 rozporządzenia 2016/679, wyłącznie wtedy, gdy jest to niezbędne do realizacji jego ustawowych zadań, w szczególności w celu przeciwdziałania dyskryminacji lub nierównemu traktowaniu w systemie oświaty, co stanowi ważny interes publiczny w rozumieniu art. 9 ust. 2 lit. g rozporządzenia 2016/679"; - do art. 42g UPO dodany zostanie nowy ustęp w brzmieniu: „Przetwarzając dane, o których mowa w ust. 2, Krajowy Rzecznik i

		poprzez uregulowanie w akcie prawnym rozwiązań zgodnych z zasadami ochrony danych osobowych ukształtowanymi w art. 5 rozporządzenia 2016/679. Niestety zawarte w projekcie rozwiązania dotyczące rzeczników praw uczniowskich w obecnym kształcie nie zawierają wystarczających gwarancji odnośnie do przetwarzania przez nich danych osobowych. W istocie projektowane przepisy nie zawierają rozwiązań zgodnych z zasadą zgodności z prawem, zasadą integralności i poufności a także zasadą ograniczenia przechowania. Określone w projektowanym art. 42f ust. 3 Prawa oświatowego fakultatywne uprawnienie, zgodnie z którym „Krajowy Rzecznik Praw Uczniów17 może odmówić ujawnienia danych osobowych wnioskodawcy, który złożył wniosek lub skargę dotyczące także dokumentacji zgromadzonej w toku badania sprawy, w tym także wobec organów władzy publicznej, jeżeli uzna to za niezbędne dla ochrony wolności, praw i interesów jednostki.” – należy uznać za niewystarczającą gwarancję dla podmiotów danych. Konstrukcja ta jest niezrozumiała w świetle praw i obowiązków innych organów powołanych do ochrony praw i wolności obywatelskich (Rzeczników).Nie daje ono bowiem osobom, których dane są przetwarzane żadnego wpływu na uznaniową w istocie decyzję rzecznika. Jednocześnie przedmiotowy przepis wprowadza dla osób fizycznych, których dane będą przetwarzane przez rzecznika ograniczenia w realizacji ich prawa do dostępu do danych określonego w art. 15 rozporządzenia 2016/679. Tego typu ograniczenie jest zgodne z prawem jedynie przy zachowaniu warunków określonych w art. 23 ust. 118 rozporządzenia 2016/679 oraz powinny być wprowadzone z uwzględnieniem zasad i warunków z tego przepisu wynikających. Jednocześnie należy podkreślić brak analiz tego zagadnienia przez projektodawcę (brak wzmianki w uzasadnieniu projektu), a także wykazania jego niezbędności w ocenie skutków dla ochrony danych. Projektowane rozwiązanie narusza więc zasadę legalizmu (art. 5 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/679). W projektowanych przepisach brak również rozwiązań dotyczących zapewnienia		upoważnieni przez niego pracownicy są obowiązani do stosowania szczególnych środków ochrony, polegających w szczególności na: - wdrożeniu kontroli dostępu do tych danych i ograniczeniu go wyłącznie do osób, dla których jest to niezbędne do wykonania obowiązków służbowych; - stosowaniu środków technicznych i organizacyjnych zabezpieczających dane, w tym szyfrowania lub pseudonimizacji, o ile nie uniemożliwi to realizacji zadań Krajowego Rzecznika; - prowadzeniu odrębnego rejestru czynności przetwarzania dla tych danych; - określeniu maksymalnego okresu przechowywania tych danych, który nie może być dłuższy niż jest to bezwzględnie konieczne do zakończenia sprawy, w związku z którą dane zostały zebrane; - zapewnieniu regularnych szkoleń osobom upoważnionym do przetwarzania tych danych”. Uzasadnienie i OSR zostaną ponadto uzupełnione o analizę proporcjonalności tego rozwiązania. Do tego, ochrona danych osobowych została wzmocniona poprzez uwzględnienie jednej z uwag z konsultacji publicznych, przez którą dodatkowemu wzmocnieniu uległ projektowany art. 42f ust. 3 UPO. Wszystkie uwagi Prezesa UODO zostały zatem uwzględnione.

		odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych przy przechowywaniu przez rzeczników praw uczniowskich pozyskanych czy wytworzonych dokumentów zawierających dane osobowe co pozostaje w sprzeczności z zasadą integralności i poufności jak również rozliczalności. Brak także rozwiązań dotyczących usuwania przez rzeczników praw uczniowskich danych osobowych po okresie, gdy przestały być niezbędne do celów, w których były gromadzone (zasada ograniczenia przechowywania). Projektowane przepisy wymagają również zniwelowania braku rozwiązań nakładających na rzeczników praw uczniowskich obowiązku zachowania tajemnicy co do informacji uzyskanych w trakcie pełnienia funkcji i po jej zakończeniu podczas, gdy zobowiązanie poufności ustawodawca w art. 30a ust. 2 Prawa oświatowego przewidział dla nauczycieli i innych osób pełniących funkcję w placówce oświatowej. Celem wypełnienia przez projektodawcę zasady legalizmu, rzetelności i przejrzystości zasadnym jest więc doprecyzowanie wskazanych przepisów poprzez rozbudowę obowiązków rzeczników praw uczniowskich w zakresie przetwarzania przez nich danych osobowych tak, by gwarantowały podstawowe prawa i wolności podmiotom danych. Pragnę jednocześnie podkreślić, że uwagi Prezesa UODO przedstawiane w toku prac legislacyjnych mają charakter eksperckich wskazówek dla projektodawcy, który podejmuje decyzję co do ostatecznego kształtu przyjmowanych przepisów i odpowiada za zapewnienie ich zgodności z przepisami o ochronie danych osobowych. Wyrażam nadzieję, że uwzględnienie wyrażonych wskazówek będzie pomocne w tym procesie i przyczyni się do podwyższenia poziomu ochrony danych osobowych w projektowanych przepisach. Przypisy: 17 Na podstawie projektowanego art. 42l. ust. 8 , art. 42p. ust. 2, art. 42r. ust 2 prawa oświatowego uprawnienie to stosuję się odpowiednio do Wojewódzkich Rzeczników Praw Uczniowskich, Gminnych		

		(Miejskich) i Powiatowych Rzeczników Praw Uczniowskich oraz Szkolnych Rzeczników Praw Uczniowskich. 18 Zgodnie z art 23 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 Prawo Unii lub prawo państwa członkowskiego, któremu podlegają administrator danych lub podmiot przetwarzający, może aktem prawnym ograniczyć zakres obowiązków i praw przewidzianych w art. 12-22 i w art. 34, a także w art. 5 - o ile jego przepisy odpowiadają prawom i obowiązkom przewidzianym w art. 12-22 - jeżeli ograniczenie takie nie narusza istoty podstawowych praw i wolności oraz jest w demokratycznym społeczeństwie środkiem niezbędnym i proporcjonalnym, służącym: a) bezpieczeństwu narodowemu; b) obronie; c) bezpieczeństwu publicznemu; d) zapobieganiu przestępczości, prowadzeniu postępowań przygotowawczych, wykrywaniu lub ściganiu czynów zabronionych lub wykonywaniu kar, w tym ochronie przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa publicznego i zapobieganiu takim zagrożeniom; e) innym ważnym celom leżącym w ogólnym interesie publicznym Unii lub państwa członkowskiego, w szczególności ważnemu interesowi gospodarczemu lub finansowemu Unii lub państwa członkowskiego, w tym kwestiom pieniężnym, budżetowym i podatkowym, zdrowiu publicznemu i zabezpieczeniu społecznemu; f) ochronie niezależności sądów i postępowania sądowego; g) zapobieganiu naruszeniom zasad etyki w zawodach regulowanych, prowadzeniu postępowań w takich sprawach, ich wykrywaniu oraz ściganiu; h) funkcjom kontrolnym, inspekcyjnym lub regulacyjnym związanym, nawet sporadycznie, ze sprawowaniem władzy publicznej w przypadkach, o których mowa w lit. a) - e) oraz g); i) ochronie osoby, której dane dotyczą, lub praw i wolności innych osób; j) egzekucji roszczeń cywilnoprawnych. 19 Zgodnie z art. 30 a ust. 2 prawa oświatowego „Nauczyciele oraz inne osoby pełniące funkcje lub wykonujące pracę w podmiotach, o których mowa w ust. 1, są obowiązani do zachowania w poufności		

		informacji uzyskanych w związku z pełnioną funkcją lub wykonywaną pracą, dotyczących zdrowia, potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, możliwości psychofizycznych, seksualności, orientacji seksualnej, pochodzenia rasowego lub etnicznego, poglądów politycznych, przekonań religijnych lub światopoglądowych uczniów.”.		
Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego — Związek Powiatów Polskich	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO)	Konieczne jest doprecyzowanie zapisu poprzez wskazanie terminu, w którym będzie ustalana frekwencja w czasie roku szkolnego	Zmiana pozwoli uporządkować kluczowy z perspektywy ustawy proceder.	**Wyjaśnienie** Pojęcie „dni zajęć” jest obecne w art. 42 ust. 2 pkt 1 UPO od samego początku obowiązywania tej ustawy i nie rodzi wątpliwości interpretacyjnych. Niniejszy projekt ustawy nie wprowadza zmiany tego pojęcia, a jedynie modyfikuje wartości procentowe.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 6 UPO)	Zapis o prawie do kształtowania swojego stroju i wyglądu wydaje się być zbędny z perspektywy funkcjonowania ucznia na terenie szkoły.	Od lat niestosowny strój jest przedmiotem sporów, a nauczyciele nie są w stanie wyegzekwować od uczniów noszenia ubrań odpowiednich do miejsca i sytuacji. Ujęcie tego zapisu w przepisach prawa tylko spotęguje ten problem. Wystarczające są zapisy art. 42b ust. 1 pkt 4 i 5.	**Uwaga nieuwzględniona** Artykuł 42a ust. 1 pkt 6 UPO jest wymagany po to, by zaprzestać wykraczających poza prawo praktyk szkolnych nadmiernej ingerencji w strój i wygląd. Prawo to jest jednak skutecznie ograniczane przez art. 42b ust. 1 pkt 4 i 5 UPO.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 7 UPO)	Skreślić lub w ślad za proponowaną zmianą zmodyfikować ustawę o prawie autorskim i prawach pokrewnych w kierunku rozszerzenia możliwości korzystania przez szkoły i placówki z utworów uczniów w ramach dozwolonego użytku.		**Uwzględnienie innej uwagi + wyjaśnienie** Zdaniem projektodawcy aktualne brzmienie art. 27-28 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych jest na tyle szerokie wobec instytucji oświatowych, że tenże dozwolony użytek już teraz jest tam zagwarantowany bez potrzeby zmian. Z uwagi natomiast na uwagi Prezesa Rządowego Centrum Legislacji punkt ten w art. 42a ust. 1 został wykreślony.

	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	Kwestię korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych należy ustalić na poziomie ustawowym (zgodnie z pojawiającymi się pomysłami).	Uregulowanie tych zasad na poziomie ustawy ułatwiłoby pracę osobom zarządzającym szkołami – dla wielu uczniów i rodziców statut szkoły nie jest dokumentem wiążącym.	**Uwaga nieuwzględniona** Projekt ustawy zakłada, że szkoła będzie mogła wewnętrznie zdecydować, czy zakaże korzystania z urządzeń elektronicznych, czy nie. Projektodawca nie planuje ingerować w jej autonomię. Statut jest i dla uczniów, i dla rodziców dokumentem wiążącym.
	art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 3 UPO)	Należy ustalić szerszy i bardziej skuteczny system kar.	Organizacyjna i pedagogiczna rzeczywistość pokazują, że zaproponowany system karania nie zawsze jest skuteczny, a szkoły w wielu sytuacjach pozostają bezradne.	**Wyjaśnienie** Trzeba zauważyć, że jest postępowanie o ukaranie ma być ostateczne, stosowane dopiero wtedy, gdy „zwykłe" środki oddziaływania wychowawczego (a w związku z uwzględnieniem innej uwagi: działania wychowawcze) okażą się niewystarczające. Rzadkie będzie zatem korzystanie z tej procedury. Taka procedura wymaga jednak zagwarantowania ochrony prawnej ucznia, przeciwko któremu toczy się postępowanie o ukaranie. Projektodawca zatem musiał je przewidzieć, przy jednoczesnym zaprojektowaniu procedury karania możliwie najmniej sformalizowanej. Otwarty katalog działań wychowawczych w ust. 1 kwestionowanego artykułu zdaje się dostatecznie szeroki (skoro jest otwarty). Nie zaproponowano ponadto konkretnej propozycji, do której projektodawca mógłby się odnieść.
	art. 1 pkt 3 UPO (art. 42c ust. 5-10 UPO)	W przypadku przewinień naruszających prawo innych uczniów do bezpiecznych warunków nauki w szkole/placówce proponowany tryb postępowania o wymierzenie kary będzie prowadził do osłabienia sytuacji ofiar takich zdarzeń. Postępowanie w sprawie nałożenia kary może trwać wiele tygodni a w tym czasie ofiara nadal może być gnębiona przez sprawcę.		**Wyjaśnienie** Przepisy dot. postępowania o ukaranie zostały zaprojektowane tak, by były możliwie najbardziej odformalizowane, przy zachowaniu jednak podstawowych i koniecznych gwarancji prawnych dla ucznia (prawo do obrony, domniemanie niewinności, *in dubio pro reo* itd.).

		Jeżeli wprowadza się rozbudowany system orzekania w sprawie nałożenia kary na ucznia równolegle powinien być wprowadzony system środków zapobiegawczych na czas trwania postępowania o nałożenie kary oraz mechanizm chroniący osoby, których prawa w szkole mogły zostać naruszone przez ucznia, przeciwko któremu toczy się postępowanie.		Dzięki temu, że postępowanie prowadzi dyrektor, nie powinno ono trwać na tyle długo, by zajść miały obawy wskazane w uwadze. Co do środków zapobiegawczych, zdaniem projektodawcy wystarczające będzie stosowanie środków oddziaływania wychowawczego (a w związku z uwzględnieniem innej uwagi: działań wychowawczych), o których mowa w ust. 1 kwestionowanego artykułu UPO. One mogą skutecznie wypełniać tę funkcję.
	art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 16 UPO)	Przepis powinien uwzględniać również szczególną sytuację uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz do uczestników zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	Prawo powinno przewidywać możliwość modyfikacji katalogu kar wobec uczniów z określonymi rodzajami niepełnosprawności – przykładowo, dla ucznia z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym, kara polegająca na pisemnym upomnieniu może nie być środkiem wystarczającym do tego, by zrozumiał związek przyczynowo-skutkowy swojego zachowania, konsekwencje i powagę tego, czego się dopuścił.	**Uwaga uwzględniona**, do art. 42c dodano ust. 18.
	art. 1 pkt 3 (art. 42d ust. 1 UPO)	Krytycznie oceniamy pomysł utworzenia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich.	Jest to kolejne mnożenie bytów, które będzie prowadziło do dublowania się kompetencji organów rzeczniczych oraz zwiększenia wydatków publicznych. Jeżeli projektodawca dostrzega potrzebę zwiększenia ochrony uczniów to powinien rozważyć	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za tę opinię i wskazuje, że powstanie w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych działających na rzecz praw uczniowskich, jak również coraz częstsze ich powoływanie w szkołach i na poziomie JST, są przesłankami wskazującymi na potrzebę powołania dedykowanej uczniom struktury rzecznikowskiej.

			instytucjonalne wzmocnienie Rzecznika Praw Dziecka z ewentualnym poszerzeniem jego kompetencji o możliwość podejmowania interwencji na rzecz uczniów pełnoletnich	Argumenty wskazujące, że RPO i RPD są niewystarczającymi organami do ochrony praw uczniowskich projektodawca przedstawił w uzasadnieniu i w OSR. Ponadto, projekt nie tworzy równoległego systemu, lecz wzmacnia aktualnie obowiązujący. Wojewódzcy RPU będą przecież pracowali w kuratoriach oświaty i de facto będą wyspecjalizowanymi wizytatorami w sprawach praw i obowiązków ucznia, co odciąży pozostałych wizytatorów. Projekt jest zatem instytucjonalnym wzmocnieniem już istniejących urzędów. Trzeba też pamiętać, że struktura rzecznikowska nie jest jedyną zmianą w tym projekcie ustawy, a wszystkie one mają na celu wzmocnienie ochrony prawnej uczniów. W wyniku uwzględnienia różnych uwag jego kompetencje zostały jednak okrojone.
	art. 1 pkt 3 (art. 42e ust. 1 pkt 12, art. 42m ust. 1 pkt 6, art. 42p ust. 1 pkt 4, art. 42r ust. 1 pkt 4 UPO)	Propozycja zmiany zapisu: „Organizować albo wspierać mediację lub prowadzić mediację pod warunkiem posiadania specjalistycznego przygotowania do prowadzenia mediacji (ukończenia szkolenia z mediacji)”.	Z treści zapisu wynika, że rzecznik prowadzi mediację samodzielnie, co wymaga jednak szczególnych umiejętności i przeszkolenia. Nie każdy rzecznik musi posiadać takie kwalifikacje – a nawet jeśli, może nie być w stanie samodzielnie poprowadzić mediacji we wszystkich sprawach, jakie będą do niego trafiać. Z tego powodu rzecznik powinien mieć także ustawowe możliwości organizowania lub wspierania mediacji, które będą prowadzone przez	**Uwaga uwzględniona częściowo** Przepisy te otrzymały brzmienie: „Organizować lub wspierać mediację”. Jej ewentualne prowadzenie będzie mogło wynikać z ogólnych kompetencji i certyfikacji uzyskanych przez piastunów organów rzecznikowskich, a już nie z mocy ustawy.

			wyspecjalizowanych mediatorów	
	art. 1 pkt 3 (art. 42f ust. 2 UPO)	Potrzeba wskazania, czy – a jeśli tak, to w jakich sytuacjach – rzecznik może rozpoznawać anonimy.	Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się niezdrowy trend polegający na anonimowym donosicielstwie, choć z drugiej strony niektóre sprawy, z którymi mogą zgłaszać się uczniowie, wymagają pełnej dyskrecji. Przydatne byłoby ustawowe wyważenie tych kwestii, aby kształtować prawidłowe postawy związane ze zgłaszaniem uwag w jakimkolwiek obszarze	**Wyjaśnienie** Zgodnie z brzmieniem projektu ustawy, skargi i wnioski anonimowe będą mogły być rozpatrywane tylko przez Szkolnego Rzecznika. Na wyższych szczeblach skargi i wnioski będą musiały być „podpisane", przy czym można zastrzec swoją anonimowość tak, by rzecznicy nie ujawniali danych osoby zgłaszającej np. dyrektorowi szkoły lub placówki.
	art. 1 pkt 3 (art. 42j ust. 2, art. 42n ust. 9, art. 42p ust. 3 UPO)	Oparcie terminów składania sprawozdań z działalności rzecznika na kalendarzu roku szkolnego, nie kalendarzowego.	System edukacji i organizacja roku szkolnego nie opierają się na roku kalendarzowym, lecz na roku szkolnym. Działania edukacyjne są planowane i realizowane w trybie szkolnym, tj. od 1 września do 31 sierpnia. Tam, gdzie już funkcjonują rzecznicy praw uczniowskich, sprawozdawczość jest prowadzona generalnie w odniesieniu do roku szkolnego, a praktyka w tym zakresie dobrze się sprawdza.	**Uwaga uwzględniona częściowo** W przypadku organów państwowych praktyką jest, że sprawozdania składa się za rok kalendarzowy. Rzecznicy, przykładowo, Praw Obywatelskich i Praw Dziecka swoje roczne informacje do Sejmu i Senatu właśnie za rok kalendarzowy. Projektodawca rozumie przedstawione argumenty, ale wolałby jednak zachować spójność z pozostałymi organami rzecznikowskimi, tym samym opierając okres sprawozdania rocznego o rok kalendarzowy. Nie planuje się natomiast składania sprawozdań przez szkolnych RPU, co sprawi, że proces będzie odformalizowany. Tam zaś, gdzie opiekunowie samorządu uczniowskiego składają swoje sprawozdania, tam istotnie będą one obejmowały okres roku szkolnego.
	art. 1 pkt 3 (art. 42n ust. 2 pkt 1 i 2 UPO)	Wojewódzki Rzecznik powinien spełniać podobne wymagania jak Krajowy Rzecznik. Biorąc pod uwagę zakres zadań Wojewódzkiego Rzecznika bardziej pożądanym byłoby		**Wyjaśnienie**

		posiadanie doświadczenia w zakresie pracy na rzecz uczniów i ich prawa oraz posiadanie wykształcenia prawniczego niż bycie nauczycielem mianowanym czy dyplomowanym. Pobocznie zauważamy, że sformułowanie „ukończone formy doskonalenia w zakresie administracji i zarządzania" jest nieprecyzyjne.		Założeniem projektodawcy jest, by uczynić Wojewódzkich Rzeczników wyspecjalizowanymi w prawach uczniowskich nauczycielami-wizytatorami, o czym świadczy też katalog ich kompetencji. Dlatego planuje się, by wymagania na Wojewódzkiego Rzecznika były takie, jak dla nauczycieli-wizytatorów. Co do form doskonalenia, jest to pojęcie zaczerpnięte właśnie z rozporządzenia określającego wymogi dla nauczycieli-wizytatorów (§ 29 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie nadzoru pedagogicznego), gdzie znajduje się od lat i dotąd nie budziło żadnych interpretacyjnych wątpliwości.
	art. 1 pkt 3 (art. 42o ust. 1 i 3 UPO)	Skreślić	Decyzja o utworzeniu stanowiska pracy winna należeć odpowiednio do wójta i starosty (jako osób odpowiedzialnych za kształtowanie struktury organizacyjnej urzędu/starostwa). Proponowane regulacje stanowią niczym nieuzasadniony wyłom w zasadach funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego.	**Uwaga uwzględniona**, przepisy zostaną dostosowane
	art. 1 pkt 3 (art. 42p ust. 5 UPO)	Skreślić	Przepis jest zbędny. Zasady zatrudniania pracowników samorządowych reguluje wyczerpująco ustawa o pracownikach samorządowych. Użycie w przepisie słowa „powołuje i odwołuje" może prowadzić do błędnego przekonania, że rzecznik będzie zatrudniany	**Uwaga uwzględniona** Wskazane rozporządzenie zostanie znowelizowane, a przepisy dostosowane

			na podstawie powołania, co pozostaje w sprzeczności z ustawą o pracownikach samorządowych. Natomiast wymagania na stanowisku powinny być określone w rozporządzeniu o wynagradzaniu pracowników samorządowych, które określa m.in. minimalne wymagania kwalifikacyjne niezbędne do wykonywania pracy na poszczególnych stanowiskach oraz wysokość wynagrodzenia pracowników. Proponowane regulacje stanowią niczym nieuzasadniony wyłom w zasadach funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego.	
	art. 1 pkt 3 (art. 42p ust. 6 UPO)	Skreślić	Przepis jest zbędny. Zasady zatrudniania pracowników samorządowych reguluje wyczerpująco ustawa o pracownikach samorządowych. Użycie w przepisie słowa „powołuje i odwołuje" może prowadzić do błędnego przekonania, że rzecznik będzie zatrudniany na podstawie powołania, co pozostaje w sprzeczności z ustawą o pracownikach samorządowych. Ponadto za zatrudnianie pracowników starostwa odpowiada starosta a nie zarząd.	**Uwaga uwzględniona** Wskazane rozporządzenie zostanie znowelizowane, a przepisy dostosowane

			Natomiast wymagania na stanowisku powinny być określone w rozporządzeniu o wynagradzaniu pracowników samorządowych, które określa m.in. minimalne wymagania kwalifikacyjne niezbędne do wykonywania pracy na poszczególnych stanowiskach oraz wysokość wynagrodzenia pracowników. Proponowane regulacje stanowią niczym nieuzasadniony wyłom w zasadach funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego.	
	art. 1 pkt 3 (art. 42p ust. 1 pkt 5 UPO)	Dodanie do katalogu podmiotów, z którymi może współpracować rzecznik, także instytucji państwowych i samorządowych, młodzieżowych rad powiatów i gmin, organizacji pozarządowych i inicjatyw społecznych w zakresie praw uczniowskich.	Doświadczenia samorządów, w których już funkcjonują rzecznicy praw uczniowskich, pokazują że współpraca z takimi podmiotami i organami szkolnymi przynosi dobre owoce.	**Uwaga uwzględniona**, z zastrzeżeniem zmian redakcyjnych. Podobny przepis na pozostałych szczeblach również zostanie zmodyfikowany.
	art. 1 pkt 3 (art. 42r ust. 1 pkt 1 UPO)	Doprecyzowanie katalogu spraw i gradacji.	Warto doprecyzować w jakich sprawach i w jakiej kolejności szkolny rzecznik będzie zwracał się do rzeczników innych kategorii – na początku rzecznik gminny/powiatowy, kolejno wojewódzki i wreszcie krajowy.	**Uwzględnienie innej uwagi + wyjaśnienie** Decyzja ta każdorazowo będzie należała do Szkolnego Rzecznika, który będzie mógł ocenić, który z nich będzie najbardziej odpowiedni do danej sprawy. Będzie to zależało, oczywiście, od wagi sprawy oraz jej zakresu terytorialnego. Pomocne w tym mogą być katalogi zadań poszczególnych rzeczników (zob. np. art. 42d ust. 2-3 UPO i analogiczne dla rzeczników niższego szczebla).

				Gradacja w zakresie JST jest trudniejsza, ponieważ jest to fakultatywny szczebel, wspierający autonomię JST. Tam, gdzie było to możliwe, taka gradacja też została przewidziana. Zdaniem projektodawcy sam projekt ustawy nie wymaga doprecyzowania, z wyjątkiem zakresu zmian wprowadzonych dot. gradacji i spraw w wyniku uwzględnienia jednej z uwag z konsultacji publicznych. Szkolny Rzecznik będzie tu mógł zdecydować samodzielnie, kierując się powyższymi wskazaniami.
	Uwaga ogólna	Przydatne byłoby dodanie zapisu ilustrującego pełną ścieżkę dochodzenia praw uczniowskich przez uczniów i ich rodziców na poziomie szkoły i poza nią.	Istotne jest, aby uczniowie i rodzice działali w oparciu o jasno sprecyzowane przepisy, w świetle których porządek dochodzenia praw nie będzie wzbudzał wątpliwości, objaśniając zwłaszcza kolejność podmiotów, do których mogą się zgłaszać ze swoimi problemami.	**Wyjaśnienie** Ustawa nie jest miejscem na wyjaśnianie lub opisywanie poszczególnych przepisów. Wynika to wprost z § 11 Zasad Techniki Prawodawczej. Takie wyjaśnienia znajdują się jednak w uzasadnieniu projektu ustawy, a także będą częścią procesu upowszechniania wiedzy o prawach i obowiązkach na podstawie projektowanego art. 42a ust. 4 UPO, w tym w wersji zrozumiałej dla uczniów tak, by nie ulegało to wątpliwości.
	art. 1 pkt 5 (art. 80 ust. 1 UPO)	Wyłączenie niektórych placówek spod obowiązku ustanawiania rad placówek.	W przypadku szkół specjalnych i placówek, o których mowa w art. 2 ust. 7 Prawa oświatowego, powoływanie rad nie powinno być obowiązkowe (z uwagi na brak stałej reprezentacji rodziców i uczniów nie jest to możliwe np. w szkołach działających w podmiotach leczniczych, natomiast w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych wynika to z ich specyfiki). Zasadnym jest zatem doprecyzowanie na poziomie	**Wyjaśnienie** Projektodawca wskazuje, że w mocy pozostanie art. 82 UPO dotyczący tego, że w szkołach i placówkach, w których ze względu na specyfikę organizacji pracy i zadania nie ma możliwości wyłonienia stałej reprezentacji rodziców lub uczniów, rady szkoły lub placówki nie powołuje się. Wówczas jej zadania wykonuje rada pedagogiczna. Jest to rozwiązanie bardziej elastyczne względem proponowanego, w którym rozporządzenie określałoby katalog rodzajów i typów szkół i placówek, gdzie rady szkoły lub placówki się nie tworzy. Projektodawca woli

			aktu wykonawczego wykazu szkół i placówek, które są wyłączone ze stosowania art. 80 ust. 1.	obecne rozwiązanie obecne w art. 82 UPO, ponieważ pozwala ono na elastyczność i na to, by dostosować prawo do różnorodnej sytuacji szkół i placówek oświatowych. Przykładowo bowiem we wskazywanych młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, zdaniem projektodawcy, nie ma możliwości wyłonienia stałej reprezentacji rodziców, co uzasadnia skorzystanie z kompetencji obecnej w art. 82 UPO. Co do szkół i placówek specjalnych, wyłączenie o podobnej funkcji jest już obecne w art. 81 ust. 2 UPO.
Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego — Śląski Związek Gmin i Powiatów	art. 1 pkt 3 (art. 42a UPO)	Te zapisy znajdują się w innych przepisach, np. Konstytucja RP	Umieszczenie „rozrzuconych" w różnych przepisach praw i obowiązków ucznia w jednym akcie prawnym jest sprzeczne z rozporządzeniem PRM - Zasady techniki prawodawczej (tj. z dnia 29.02.2016, Dz.U z 2016 r. poz. 283) § 4 ust. 1 „Ustawa nie może powtarzać przepisów zamieszczonych w innych ustawach".	**Uwzględnienie innej uwagi + wyjaśnienie** Celem projektowanego katalogu praw i wolności uczniowskich w art. 42a ustawy – Prawo oświatowe (dalej: UPO) było zebranie w jednym miejscu tych praw i wolności, które albo są związane z procesem kształcenia, albo będą kluczowe dla ucznia i jego dobrostanu podczas pobytu w szkole lub placówce oświatowej. Z tego względu rzeczywiście część praw i wolności nie jest ściśle związana z samym procesem kształcenia. Cel tej części katalogu służy jednak ochronie samego ucznia i jego dobrostanu – tak fizycznego, jak i psychicznego. Trzeba bowiem pamiętać, że główni adresaci tych norm (uczniowie) są osobami młodymi i niewykwalifikowanymi w prawie. Dlatego właśnie zdecydowaliśmy się wspomóc uczniów w taki sposób, by zebrać w jedno miejsce te prawa i wolności, które będą dla uczniów przydatne w trakcie ich nauki szkolnej. To zwiększy ich świadomość prawną oraz ułatwi im zapoznanie się z przysługującymi im prawami i wolnościami (ponieważ nie będzie konieczne analizowanie

				szeregu aktu prawnych, lecz wystarczy zapoznać się z jednym artykułem UPO). Do tego takie rozwiązanie wspomoże nauczycieli. Gdy bowiem prawa i wolności uczniowskie znajdą się w jednym miejscu ustawy, oni również łatwo będą mogli zweryfikować, czy przepis, na który powołuje się uczeń, gwarantuje mu ochronę prawną, o którą się ubiega. Z powyższych względów zdecydowano się zbudować możliwie najbardziej kompletny katalog na poziomie ustawy, uznając, że zwiększanie świadomości uczniów na temat ich własnych praw jest większą wartością nad niepowtarzanie regulacji wynikających m.in. z Konstytucji RP na poziomie ustawowym. Inspiracją do takiej decyzji była ustawa z 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, która również powtarza prawa konstytucyjne (np. art. 20 ust. 1 gwarantujący pacjentowi poszanowanie jego godności, mimo że uprawnienie to wynika z art. 30 Konstytucji RP). W obydwu przypadkach celem jest wsparcie grupy społecznej szczególnie narażonej na naruszenia ich praw (uczniowie i pacjenci) poprzez przewidzenie katalogu przysługujących im praw i wolności w jednym miejscu na poziomie ustawy. Mimo tego, że w tym zakresie ustawa będzie w pewnym stopniu powtarzała gwarancje wynikające z Konstytucji RP i ratyfikowanych umów międzynarodowych, to trzeba wskazać, że podjęto jednocześnie działania mające na celu przeciwdziałać powtarzaniu norm prawa powszechnie obowiązującego w szkolnych statutach (zob. zmiany w art. 98 ust. 1 UPO). To – mamy nadzieję – pozwoli zachować odpowiedni balans, dzięki któremu na

				poziomie ustawy zawrzemy holistyczny katalog praw i wolności uczniowskich, który „przybliży" prawo młodym osobom, przy jednoczesnym zmniejszeniu objętości szkolnych statutów poprzez nakaz niepowtarzania w tych dokumentach regulacji wyższego rzędu. Oczywiście jednak, projektodawca będzie współpracował z Rządowym Centrum Legislacji w szczególności na etapie rządowej komisji prawniczej, która jest odpowiednim miejscem do tego, by ponownie przeanalizować, czy na pewno wszystkie punkty w katalogu w art. 42a UPO powinny się tam znaleźć. W wyniku uwag RCL-u katalog ten został częściowo zawężony.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 4 lit. d UPO) „zachowanie tajemnicy komunikowania się"	Do wykreślenia	Przepis daleko idący i trudny w interpretacji i realizacji.	**Uwaga uwzględniona**
	art. 1 pkt 3 (art. 42d i nast. UPO)	Dublowanie instytucji już działających. Podrywanie autorytetu szkół i placówek oświatowych jako instytucji powołanych do nauczania, wychowania i opieki nad małoletnimi	Wbrew intencjom ustawodawców samo powoływanie struktury „rzecznikowskiej" w zakresie praw uczniowskich nie usunie konfliktów na poziomie szkół i nie odciąży Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka, nie zbliży organów „rzecznikowskich" do samych uczniów. Zdublowane zostaną jedynie już istniejące struktury, a nadto - co często się z tym wiąże - niejasny podział kompetencji rzeczowych czy miejscowych będzie	**Wyjaśnienie** Struktura nadzoru pedagogicznego opiera się nie tylko na dyrektorach szkół i placówek oświatowych oraz kuratorach oświaty, ale również na ministrze właściwym ds. oświaty i wychowania (por. art. 60 ust. 1 UPO). Z tego względu zasadne jest stworzyć także organ koordynujący całą strukturę ochrony praw uczniowskich, czyli Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich. Po to, by ograniczyć koszty zatrudnienia osób potrzebnych do obsługi KRPU, potrzebne jest stworzenie organów niższego szczebla, które załatwią sprawy niewykraczające poza terytorialny zakres ich działania. Paradoksalnie zatem im więcej szczebli tego systemu, tym niższe koszty jego

			powodował rozmycie odpowiedzialności za niepodjęcie działań, gdy naruszenia praw będą miały miejsce (spory kompetencyjne). Istnieje niebezpieczeństwo, że wśród spraw opartych na „przekonaniu ucznia", że jego prawa nie są właściwie przestrzegane mogą zostać pominięte istotne naruszenia łamania praw dzieci.	utrzymania (ponieważ nie trzeba zatrudniać znacznie większej liczby osób do obsługi tylko jednego na całe państwo organu w sytuacji, gdy można scedować większość spraw na niższe szczeble, gdzie, dzięki rozłożonej terytorialnie liczbie spraw, nie będzie potrzeby zatrudniania osób do obsługi). Zdaniem projektodawcy, nie jest wystarczające przewidzenie możliwości zwrócenia się do Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka. Organy te nie dysponują ani odpowiednimi narzędziami interwencji w ramach systemu oświaty, ani wystarczającą dostępnością dla uczniów w skali całego kraju. Są to instytucje odległe, stołeczne i scentralizowane. Zaproponowane rozwiązanie pozwoli również odciążyć RPO i RPD, ponieważ stworzy nową siatkę organów, w tym bliższych terytorialnie uczniom, którzy będą dedykowani do spraw uczniowskich. Szczegółowe argumenty za niewystarczalnością RPO i RPD zostały wskazane w uzasadnieniu i OSR. Ponadto, powstanie w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych działających na rzecz praw uczniowskich, jak również coraz częstsze ich powoływanie w szkołach i na poziomie JST, są przesłankami wskazującymi na potrzebę powołania dedykowanej uczniom struktury rzecznikowskiej. Jeśli dana sprawa będzie istotnym naruszeniem praw dzieci, wychodzącym poza zagadnienia oświatowe, bez przeszkód sprawa będzie mogła być przekazana według właściwości do Rzecznika Praw Dziecka.

	art. 1 pkt 3 (art. 42s. ust. 2 i 3-5 UPO)	Szczegóły dot. procedury wyboru i powołania Szkolnego Rzecznika Praw Ucznia (SRPU) mają zostać umieszczone w statucie szkoły. Brak obowiązkowego wynagrodzenia dla SRPU. Wsparcie co najmniej jednego ucznia szkoły dla SRPU - szczegóły jego powołania ma ustalać statut szkoły	Statut szkoły będzie przeładowany informacjami, nieczytelny dla uczniów, którzy czerpią informacje o zasadach funkcjonowania szkoły, swoich prawach i obowiązkach właśnie ze statutu, a nie z Prawa oświatowego (niepełnoletni uczeń, np. 12 letni nie jest gotowy by czytać ustawy). Wynagrodzenie dla SRPU może (nie musi?) zostać ustalone w rozporządzeniu do nin. ustawy w kwocie nie wyższej niż 300 zł – sprawowanie tej funkcji pro bono będzie wiązało się z trudnościami w pozyskaniu odpowiednich kandydatów. Podobne zastrzeżenia odnoszą się do wspierającego rzecznika ucznia – kto podejmie się takiej funkcji przy przeładowanym materiale klas 7 i 8 szkół podstawowych?	**Wykreślenie przepisu ust. 5 + wyjaśnienie** Projektowane zmiany w art. 98 UPO mają na celu „rozładowanie" statutów szkół i placówek z często niepotrzebnych informacji – w tym projekcie jedynie w zakresie praw i obowiązków uczniowskich, ponieważ taki jest jego zakres. Dzięki wprowadzanej zmianie wskazany 12-latek nie będzie musiał czytać całej ustawy (ani całego statutu wraz z szeregiem innych, hierarchicznie różnych, aktów prawnych, jak musi na ten moment), by poznać swoje prawa. Wystarczy, że przeczyta dwa artykuły ustawy (art. 42a i art. 42b UPO) i będzie wyposażony w pełną wiedzę, którą na ten moment musi zdobywać, czytając szereg nierzadko ze sobą sprzecznych aktów prawnych. Co do wynagrodzenia dla SRPU, przepis został wykreślony w ślad za zmianą modelu wyboru Szkolnego RPU. Szkolnym RPU będzie z mocy prawa opiekun samorządu uczniowskiego tam, gdzie tworzy się samorząd uczniowski. Tam, gdzie się go nie tworzy – będzie mógł nim być nauczyciel wybrany przez uczniów. Co do ucznia-pomocnika, projektodawca nie podziela obawy, że w szkole lub placówce nie znajdzie się ani jeden chętny uczeń. Wystarczy wskazać, że uczniowie są, co do zasady, chętni do działalności w organach samorządu uczniowskiego, a ta funkcja będzie do nich zbliżona. Poza tym, uczeń-pomocnik jest funkcją fakultatywną i nie w każdej szkole lub placówce musi występować.
	art. 1 pkt 5 (art. 80 ust. 1 UPO)	Pozostawić obecne brzmienie – fakultatywne powoływanie rady szkoły	W związku z planami przekształcenia rady szkoły z organu fakultatywnego w obowiązkowy, warto	**Wyjaśnienie** Demokracja polega na tym, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od

			rozważyć potencjalne konsekwencje takiego rozwiązania. Choć idea wzmocnienia partycypacji społeczności szkolnej w zarządzaniu szkołą jest słuszna, istnieje szereg istotnych argumentów przemawiających przeciw obowiązkowemu charakterowi tego organu. Po pierwsze, wprowadzenie obowiązku tworzenia rady szkoły w każdej placówce może prowadzić do nadmiernej biurokratyzacji. Nie wszystkie szkoły – zwłaszcza te mniejsze, o specyfice środowiska lokalnego – mają realne potrzeby czy możliwości efektywnego funkcjonowania takiego ciała. Pojawi się ryzyko tworzenia rad, które będą istniały jedynie formalnie, bez rzeczywistego zaangażowania członków i wpływu na funkcjonowanie szkoły. Kolejnym problemem jest trudność w skompletowaniu składu rady. Praktyka pokazuje, że w wielu szkołach trudno jest zachęcić rodziców, uczniów czy nawet nauczycieli do aktywnego uczestnictwa w tego typu organach. Wprowadzenie obowiązku może wymusić przeprowadzanie fikcyjnych lub pośpiesznych wyborów,	wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów. Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji. Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028. Co ważne, art. 81 ust. 5 UPO wymaga, by z każdej grupy społecznej pochodziło

			co podważy wiarygodność całego mechanizmu. Warto również zauważyć, że kompetencje rady szkoły wymagają odpowiedzialności, wiedzy i czasu. Uchwalanie statutu, opiniowanie planu finansowego czy inicjowanie działań kontrolnych wobec dyrektora to zadania, które – choć zapisane w przepisach – w praktyce mogą przerastać możliwości członków rady. Istnieje więc ryzyko formalnego zatwierdzania dokumentów bez rzeczywistej analizy, co osłabi sens działania tego organu. W wielu szkołach dobrze funkcjonują już rady rodziców, samorządy uczniowskie i rady pedagogiczne. Wprowadzenie obowiązkowej rady szkoły może prowadzić do dublowania kompetencji tych ciał, co z kolei spowoduje chaos decyzyjny i niepotrzebne napięcia w środowisku szkolnym. Dodatkowo, w środowiskach, które nie są jeszcze przygotowane do partnerskiego modelu współzarządzania szkołą, może dojść do tworzenia rad fasadowych – istniejących tylko z obowiązku, a nie z przekonania i potrzeby.	minimalnie 2 członków. Zdaniem projektodawcy, nawet w najmniejszych szkołach znaleźć będzie można 2 chętnych uczniów czy rodziców.

			Organizacja pracy rady wiąże się również z konkretnym obciążeniem organizacyjnym dla szkoły: trzeba przeprowadzać wybory, zwoływać spotkania, prowadzić dokumentację i zapewnić wsparcie merytoryczne. Dla wielu placówek, które już teraz funkcjonują na granicy możliwości kadrowych i finansowych, może to być zbyt dużym wyzwaniem, szczególnie jeśli nie pójdzie za tym wsparcie systemowe. Nie można też pominąć kwestii ograniczonej skuteczności rady – większość jej kompetencji ma charakter opiniodawczy, co oznacza, że jej realny wpływ na decyzje w szkole może być niewielki. Członkowie rady mogą więc odczuwać frustrację i brak sensu swojej działalności. W skrajnych przypadkach może dojść do upolitycznienia rady szkoły, zwłaszcza w większych miastach, gdzie silne są lokalne napięcia społeczne lub polityczne. Reasumując, choć sam zamysł szerszego włączenia społeczności szkolnej w funkcjonowanie szkoły jest wartościowy, przekształcenie rady szkoły w organ obowiązkowy niesie ze sobą szereg poważnych zagrożeń:	

			od biurokratyzacji, przez fikcyjność działania, po przeciążenie szkół dodatkowymi obowiązkami. Być może lepszym rozwiązaniem byłoby stworzenie zachęt i wsparcia dla szkół, które zdecydują się na powołanie rady, zamiast narzucania tego jako obowiązku ustawowego.	
Związek Rzemiosła Polskiego	art. 1 pkt 5 (art. 80 UPO)	Przewidywana zmiana ma na celu wprowadzenie obligatoryjnego organu jakim jest „rada szkoły" lub „rada placówki" w miejsce dotychczasowych przepisów wskazujących na fakultatywność powołania owych rad. Wskazać należy, iż takie rozwiązanie zwłaszcza z uwagi na kompetencje zachowane w formie dotychczasowej oraz zachowania składu rady w dotychczasowej formie (o czym niżej), może przyczynić się do sporów z organem prowadzącym szkołę (w przypadku tzw. „wrogiej aktywności"), co skutkować będzie brakiem efektywności w zarządzaniu szkołą. Równocześnie, brak zaangażowania się rady w wykonywanie obowiązków (w formie bezczynności samej rady lub jej członków), może doprowadzić do paraliżu w prowadzeniu szkoły/placówki. Niezwykle doniosłe jest również znaczenie skutecznej i efektywnie działającej rady szkoły/placówki w zakresie sprawowania nowej funkcji swoistego „sądu apelacyjnego" w zakresie procedury ukarania ucznia (vide projektowany do wprowadzenia art. 42c). O ile ZRP jako ogólnopolska reprezentacja samorządu gospodarczego rzemiosła polskiego popiera deregulację, pomoc w organizacji samorządów i stosowanie przez organy państwa zasady pomocniczości w stosunku do powołanych już samorządów, tak zwraca uwagę, iż podstawą samorządności jest dobrowolność i chęć samo zaangażowania jej członków. Budowa samorządności „przymusowej" może powodować opisane wyżej problemy w tym zakresie o czym zdają się mieć wiedzę sami przedstawiciele Ministerstwa Edukacji Narodowej, pozostawiając jednak możliwość wykluczenia/braku powołania części członków rad szkół/placówek lub	Rezygnacja z projektowanej zmiany lub wprowadzenie jednolitego systemu powoływania rad szkół/placówek, względnie podjęcie zmiany obejmującej również art. 82 Prawa oświatowego poprzez konkretyzację, kiedy znajdzie on zastosowanie (zwłaszcza wobec projektowanej konieczności wprowadzenia rad szkół) zatem możliwość braku ich wprowadzenia winien być klarowny, tak aby władze poszczególnych szkół/placówek nie znalazły się w stanie niepewności prawnej, w sytuacji obligatoryjnego wprowadzenia rady szkoły/placówki, przy jednoczesnej niemożności wyłonienia reprezentacji rodziców/uczniów. Zwłaszcza brak wprowadzenia analogicznego przepisu jak np. w art. 83 ust. 6 Pr. Oświatowego wskazującego wykaz szkół/placówek, w	**Wyjaśnienie** Demokracja polega na tym, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów. Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na

		kompletnego braku powołania rady szkoły zgodnie z treścią art. 82 Prawa oświatowego (o czym niżej).	których nie tworzy się rad rodziców.	dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028. Projektodawca uważa, że celowe jest pozostawienie art. 82 UPO w dotychczasowym brzmieniu z uwagi na jego elastyczność oraz decyzyjność leżącą po stronie szkół i placówek oświatowych. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji. Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji.
	art. 1 pkt 6 (art. 81 UPO)	Podnoszone wyżej zastrzeżenia dot. dobrowolności tworzenia samorządnego organu, znajdują pełne zastosowanie. Główna zmiana pozbawia dobrowolności i własnej inicjatywy podmiotów zaangażowanych odpowiednio dyrektora szkoły/placówki i rady rodziców. Działania takie są niezrozumiałe, w sytuacji pozostawienia przepisów zwłaszcza o braku konieczności udziału zarówno uczniów i rodziców w udziale w radach szkół/placówek (art. 81 ust. 2, 3 i 4 Pr. oświatowego). Powoduje to, iż przy zachowaniu niniejszych przepisów oraz wprowadzenia projektowanych zmian, niniejsza regulacja ma na celu wyłącznie zamianę nazwy „rady pedagogicznej" na „radę szkoły", skoro skład rady szkoły/placówki może de facto ograniczać się do składu rady pedagogicznej. Zgodnie z zasadami legislacji oraz postulatu tzw. „brzytwy Ockhama", dublowanie bytów prawnych bez konieczności nie znajduje uzasadnienia w przedmiotowej sprawie. Nadto, w przepisach projektowanych zmian brak wskazania, aby członkiem rady szkoły/placówki, choćby z głosem doradczym był przedstawiciel organu prowadzącego szkołę lub placówkę publiczną niebędący jednostką samorządu terytorialnego oraz przedstawiciel podmiotu prowadzącego szkołę niepubliczną	Rezygnacja z projektowanych zmian, względnie ustalenie jednolitości składu rady szkoły/placówki, z uwzględnieniem przedstawicieli rodziców i uczniów. Nadto, wprowadzenie członka rady szkoły/placówki w osobie przedstawiciela podmiotu prowadzącego szkołę lub placówkę, w sytuacji gdy podmiotem prowadzącym nie jest jednostka samorządu terytorialnego. Proponowanazmiana pozwalałaby organowi prowadzącemu szkołę/placówkę publiczną oraz niepubliczną na skuteczniejsze prowadzenie szkoły/placówki również	**Uwaga uwzględniona częściowo** Skład rady szkoły jest jednolity – ma w nim być równa liczba nauczycieli, rodziców i uczniów (co najmniej 2 osoby z każdej tej grupy społecznej). Przewidziano natomiast udział przedstawiciela organu prowadzącego szkoły lub placówki w postaci uczestnictwa z głosem doradczym w posiedzeniu.

		zwłaszcza w zakresie spraw finansowych. Zwłaszcza, wobec projektowanej zmiany art. 87 Pr. oświatowego, który ogranicza konieczność stosowania przepisów art. 80 86 Pr. oświatowego przez szkoły prowadzone przez podmioty inne niż jednostki samorządu terytorialnego. Powołanie do rady szkoły/placówki dyrektora szkoły i Szkolnego Rzecznika, przy jednoczesnym braku przedstawiciela organu prowadzącego szkołę (publiczną i niepubliczną) jest w ocenie ZRP daleko idącym niedopatrzeniem, zwłaszcza w zakresie kompetencji rady szkoły/placówki do opiniowania projektu planu szkoły lub placówki. Brak proponowanej zmiany w zakresie liczebności rady szkoły/placówki. Parzysta liczba członków może prowadzić do sytuacji paraliżu decyzyjności rady w zakresie swoich kompetencji, z uwagi na możliwość równego rozłożenia głosów.	poprzez możliwość głosu doradczego w zakresie zaopiniowania projektów planów finansowych szkoły. Proponowana zmiana wiązałaby się również z przełamaniem parzystości składu rady, co wykluczałoby impas w podejmowaniu ustawowych kompetencji przez radę.	
	art. 1 pkt 7 (art. 83 UPO)	Przedmiotowa zmiana dotyczy jedynie sytuacji, kiedy nie tworzy się rad rodziców. Wskazywano w pkt. I, iż analogiczny przepis winien znaleźć się w uregulowaniu art. 80 lub 81 Pr. oświatowego, wprost wskazujący, kiedy rady szkoły się nie powołuje. Zapisy art. 82 Pr. oświatowego pozostają w tym zakresie nieostre. Wskazać również należy, iż regulacja taka wynika z porównania uprawnień jakimi dysponują odpowiednio rada rodziców a rada szkoły. Skoro projektodawca zdaje sobie sprawę z istotności powołania rady szkoły (zapisy o obligatoryjnym powołaniu i nadanie szeregu kluczowych kompetencji), sytuacja niepewności, kiedy radę szkoły można zastąpić radą pedagogiczną nie powinna mieć miejsca. Rozwiązaniem w tym zakresie byłoby wprowadzenie analogicznego przepisu jak w przedmiotowym punkcie.	Brak uwag co do treści samej proponowanej zmiany. Konieczność podniesienia postulatu o wprowadzeniu analogicznego przepisu w zakresie rady szkoły/placówki	**Wyjaśnienie** Projektodawca uważa, że celowe jest pozostawienie art. 82 UPO w dotychczasowym brzmieniu z uwagi na jego elastyczność oraz decyzyjność leżącą po stronie szkół i placówek oświatowych.
	art. 1 pkt 8 (art. 85 UPO)	Przepis ten dostosowuje do projektowanych zmian (zwłaszcza w zakresie projektowanego art. 42a Pr. oświatowego) i poszerza katalog kompetencji samorządu uczniowskiego w zakresie ochrony kluczowych i podstawowych praw ucznia, służy nauce odpowiedzialności i służy pomocy kreowaniu postawy partnerskiej podmiotowości, w rozwoju i wychowaniu uczniów szkół i placówek oświatowych. Projektowaną zmianę należy uznać za przydatną i pożyteczną.	Brak uwag.	**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za wyrażone pozytywne stanowisko.
	art. 1 pkt 9 (art. 87 UPO)	Projektowana zmiana ogranicza katalog przepisów koniecznych do stosowania (pierwotnie w zakresie art. 80 83,	Rezygnacja z projektowanych zmian, względnie ustalenie	**Uwaga uwzględniona częściowo**

		84 ust. 1 4, 6 i 7, art. 85 86 Pr. oświatowego) przez szkoły i placówki publiczne prowadzone przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne oraz szkół i placówek niepublicznych. Konieczność zatem wprowadzenia rady szkoły/placówki, mogącej opiniować zwłaszcza plan finansowy szkoły, przy braku udziału przedstawiciela organu innego niż jednostka samorządu terytorialnego prowadzącego publiczną szkołę/placówkę oraz w sytuacji prowadzenia szkoły niepublicznej, jest w ocenie ZRP daleko idącym niedopatrzeniem, zwłaszcza wobec uwzględnienia w składzie rady szkoły choć w zakresie głosu doradczego dyrektora szkoły i Szkolnego Rzecznika.	jednolitości składu rady szkoły/placówki, z uwzględnieniem przedstawicieli rodziców i uczniów. Nadto, wprowadzenie członka rady szkoły/placówki w osobie przedstawiciela podmiotu prowadzącego szkołę lub placówkę, w sytuacji gdy podmiotem prowadzącym nie jest jednostka samorządu terytorialnego. Proponowana zmiana pozwalałaby organowi prowadzącemu szkołę/placówkę publiczną oraz niepubliczną na skuteczniejsze prowadzenie szkoły/placówki również poprzez możliwość głosu doradczego w zakresie zaopiniowania projektów planów finansowych szkoły. Proponowana zmiana wiązałaby się również z przełamaniem parzystości składu rady, co wykluczałoby impas w podejmowaniu ustawowych kompetencji przez radę. (vide podnoszone uwagi w zakresie pkt. II.)	Projektodawca proponuje wprowadzić jednolity standard w tym zakresie, włączając w to również szkoły i placówki niepubliczne oraz te prowadzone przez osoby inne niż JST. Pozostała argumentacja znajduje się we wcześniejszych wierszach tabeli. Przewidziano natomiast udział przedstawiciela organu prowadzącego szkoły lub placówki w postaci uczestnictwa z głosem doradczym w posiedzeniu.
Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego — Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie	art. 1 pkt 1	Nieuzasadnione wydaje się wykluczanie z definicji osób, które biorą czynny udział w życiu szkoły i bez których szkoła nie mogłaby istnieć, które mają bezpośredni kontakt z uczniami i wpływają na wychowanie i edukację małoletnich.	Proponuje się rozszerzyć definicję określenia „społeczność szkolna” poprzez uwzględnienie w definicji: osób niebędących nauczycielami tj. zatrudnionych na podstawie art. 15 ustawy Prawo oświatowe, a także	**Uwaga częściowo uwzględniona** Odnośnie do osób zatrudnionych na podstawie art. 15 UPO, uwaga uwzględniona. Definicja zostanie uzupełniona. Środowisko szkolne nie może jednak być ujmowane np. tak jak środowisko akademickie, gdzie pracownicy administracyjni i obsługi są reprezentowani w organach

			pracowników obsługi i administracji.	kolegialnych uczelni. W przypadku środowisk szkolnych pracownicy ci nie są np. częścią rady szkoły lub placówki (zob. skład rady szkoły lub placówki określony w art. 81 ust. 1 UPO) i nie mają własnej rady na wzór rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego. Powodem tego jest to, że w radzie szkoły lub placówki nie podejmuje się decyzji o istotnym znaczeniu dla pracowników administracyjno-technicznych. Analiza jej zadań (art. 80 ust. 2 UPO) pokazuje, że kompetencje rady szkoły lub placówki są związane ściśle z nauczycielami, uczniami i rodzicami. Decyzje istotne dla pracowników administracyjnych i obsługi zaś są podejmowane bezpośrednio przez dyrektora szkoły lub placówki jako kierownika zakładu pracy. Ponadto, pracownicy administracyjno-techniczni nie są objęci nadzorem pedagogicznym i nie mają do nich zastosowania rozwiązania z prawa oświatowego. Z tego względu nie projektodawca nie uważa, że pracownicy administracyjni i obsługi powinni wchodzić w skład projektowanej definicji społeczności szkolnej. Taka zmiana wykraczałaby bowiem poza przyjęte ramy funkcjonowania szkół i placówek oświatowych.
	art. 1 pkt 3 (art. 42o UPO)	Wymieniony w ustawie wojewódzki rzecznik praw uczniowskich powoływany i działający przy kuratorze oświaty oraz obsługiwany przez kuratorium oświaty, właściwy dla wszystkich szkół lub placówek mających siedziby na obszarze jego województwa, jest organem nadrzędnym w stosunku do samorządowych (tj. gminnych, miejskich lub powiatowych) rzeczników praw uczniowskich. Brakuje zatem rozwiązania (na poziomie rzeczników gminnych i powiatowych) dedykowanego szkołom i	Proponuje się uwzględnić w projekcie utworzenie również stanowiska rzecznika praw uczniowskich dla szkół i placówek dla których organem prowadzącym jest samorząd województwa.	**Uwaga nieuwzględniona** Wprowadzenie takiego szczebla mogłoby prowadzić do bardzo dużej konfuzji, ponieważ już teraz tworzony jest wojewódzki rzecznik praw uczniowskich (przy kuratorium oświaty). Nawet gdyby nazwać go inaczej (np. rzecznik praw uczniowskich samorządu województwa), to wciąż byłoby to konfundujące, w

		placówkom dla których organem prowadzącym jest samorząd województwa. Potrzebę utworzenia stanowiska na poziomie samorządu województwa podejmowałby zarząd województwa (jako organ wykonawczy województwa).		szczególności dla uczniów, którzy przecież w znakomitej większości nie posiadają wiedzy na temat podziału administracji na rządową terytorialną i samorządową, w szczególności na poziomie wojewódzkim. Dlatego, by nie uczynić systemu ochrony praw uczniowskich nieczytelnym, projektodawca woli nie tworzyć takiego dodatkowego szczebla, jednocześnie zauważając, że problem ten obejmuje nieznaczną w skali kraju liczbę szkół i placówek oświatowych. Jednocześnie projektodawca deklaruje, że będzie uwrażliwiał wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich (kuratoryjnych) na to zagadnienie i na to, że potencjalne skargi i wnioski od uczniów szkół prowadzonych przez samorządy województwa będą objawiały się brakiem fakultatywnego szczebla samorządowego.

Zestawienie nieuwzględnionych uwag zgłoszonych w ramach opiniowania
Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (UD222)

Zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna	Uzasadnienie/Uwaga	Proponowane brzmienie przepisu	Stanowisko MEN
Sąd Najwyższy	art. 1 pkt 3 (art. 42e ust. 1 pkt 8 UPO)	Proj. art 42e ust. 1 pkt 8 Prawa oświatowego upoważnia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich do występowania z wnioskami do Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych budzących wątpliwości w praktyce lub których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie (art. 1 pkt 3 projektu). Jednocześnie proponuje się nowelizację art. 83 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2024 r., poz. 622) przez dodanie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich do podmiotów uprawnionych do przedstawiania wniosku o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu w składzie 7 sędziów lub innym odpowiednim składzie, jeżeli – zgodnie z art. 83 § 1 tej ustawy – w orzecznictwie sądów powszechnych, sądów wojskowych lub Sądu Najwyższego ujawnią się rozbieżności w wykładni przepisów prawa będących podstawą ich orzekania (art. 9 pkt 1 projektu). Określone w tym przepisie przesłanki do wystąpienia z takim wnioskiem znacznie różnią się od przewidzianych w proj. art. 42e ust. 1 pkt 8 Prawa oświatowego, które są dużo szersze. Mogłoby to prowadzić do nierozwiązywalnego konfliktu, gdyż Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich mógłby wnosić o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego, a Sąd Najwyższy nie mógłby podjąć uchwały ze względu na brak przesłanek. Taka sytuacja miała miejsce na tle uprawnień Rzecznika Praw Obywatelskich do kierowania takiego wniosku, gdyż w ustawie o Rzeczniku Praw Obywatelskich przesłanki do realizowania tego uprawnienia były szersze niż przewidziane w ustawie o Sądzie Najwyższym. Sąd Najwyższy w tej kwestii zajął stanowisko, że przepis ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich zawiera pełną normę kompetencyjną, natomiast przedmiot wniosku określa skrótowo. Norma regulująca stronę przedmiotową znajduje się natomiast w ustawie o Sądzie Najwyższym (postanowienie 7 sędziów SN z dnia 17 grudnia 1997 r., III CZP 47/97, OSNC 1998, nr 5, poz. 73). Sytuacja ta ma nadal miejsce, gdyż w tym zakresie przepisy ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich nie są dostosowane do art. 83 § 1 ustawy o Sądzie	Należałoby zrezygnować z regulacji tej kwestii w proj. art. 42e ust. 1 pkt 8 Prawa oświatowego i postawić jedynie propozycję nowelizacji art. 83 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym. Powyższa propozycja nie kwestionuje tego uprawnienia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich; chodzi o uniknięcie niespójności.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia innej uwagi (zmiany modelu KRPU na wyższe stanowisko w służbie cywilnej) propozycja nowelizacji tego przepisu, wraz z pozostałymi kompetencjami sądowymi, została wykreślona w całości.

		Najwyższym. Podobna niespójność występuje z art. 10 ust. 1 pkt 2b ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz.U. z 2023 r., poz. 292), art. 14 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2232 ze zm.).		
Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego — Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach	Nauka w szkole policealnej w zależności od kierunku trwa 1;1,5; 2 lub 2,5 roku. Nieobecność na zajęciach 50% nie pozwala na rzetelne przygotowanie zarówno do egzaminów zawodowych, jak i późniejszej pracy w zawodzie.	§36 pkt.1) Nie uczęszczał na poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne przewidziane w semestrze co najmniej 25% (jest: co najmniej połowy czasu) przeznaczonego na każde z tych zajęć.	**Wyjaśnienie** Projektodawca wyjaśnia, że obecnie trwają konsultacje projektu ustawy. W razie jej wejścia w życie wydane zostaną stosowne nowelizacje rozporządzeń, które dostosują te akty do zmodyfikowanej treści ustawy – Prawo oświatowe. Zgodnie z przepisem końcowym, przepisy dot. frekwencji uczniowskiej mają wejść w życie z dniem 1 września 2026 r. Do tego dnia stosowne rozporządzenie nowelizujące zostanie wydane. Sama uwaga jest zasadna.
Związek Nauczycielstwa Polskiego	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 9 UPO)	zachowanie odpowiednich proporcji między wysiłkiem szkolnym a czasem wolnym i rozwojem własnych zainteresowań , może powodować rozbieżności interpretacyjne. Zapis , że uczeń ma prawo do odpoczynku w czasie wolnym i do rozwoju własnych zainteresowań wyczerpuje intencje ustawodawcy , bez subiektywnych określeń zachowanie odpowiednich proporcji.	–	**Wyjaśnienie** Dokładnie takie sformułowanie jest obecne w UPO od samego początku jego obowiązywania – zob. art. 85 ust. 5 pkt 3 UPO – i nie budzi wątpliwości interpretacyjnych. Nie sprawdzają się też zarzuty określone w uwadze, mimo że dokładnie taki przepis już obowiązuje. Obecnie jest on jedynie przenoszony do innego, nowego artykułu ustawy.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 3 UPO)	W statucie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6-8 mogą zostać określone także prawa i wolności uczniowskie inne niż wymienione w ust. 1 i 2, natomiast zgodnie z art. 42 h ust. 2 Statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6-8, nie może rozszerzać katalogu obowiązków uczniowskich, o których mowa w ust. 1. W ocenie ZNP to niekonsekwencja, która Zachwieje równowagę między prawami, wolnościami i obowiązkami uczniów, a ponadto ze względu na specyfikę szkoły mogą	–	**Wyjaśnienie** W prawniczej doktrynie coraz częściej występuje pogląd, że art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, który nakazuje, by ograniczenia praw i wolności ludzkich (czyli także obowiązki, ponieważ zawsze ograniczają one prawo/wolność człowieka, kierując się zasadą ich korelatywności) ustanawiać tylko w ustawie. Stanowisko to wzmacniane jest doświadczeniami z okresu pandemii COVID-

		wystąpić też obowiązki inne niż wymienione w ustawie, dlatego zarówno katalog praw, wolności i obowiązków powinien być otwarty, a zapisy statutu placówki powinny w tym zakresie podlegać kontroli stosownego organu (nadzoru pedagogicznego lub nowego organu, w przypadku jego powołania tj. Rzecznikowi Praw Ucznia, który będzie mógł „ żądać uchylenia statutu szkoły ”		19, gdzie sądy administracyjne kwestionowały obostrzenia nakładane na podstawie aktu podustawowego (rozporządzenia). Z tego względu projektodawca woli ściśle wykładać zasadę wyłączności ustawy z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i dlatego w taki sposób przygotował katalog obowiązków w projektowanym art. 42b UPO. Jednocześnie jednak, rozwiązanie to pozostawia szkole pewną autonomię do doszczegółowienia niektórych obowiązków –zob. art. 42b ust. 1 pkt 1, 5, 6, 8 UPO. Prosimy też pamiętać, że na zasadzie *lex specialis* nic nie stoi na przeszkodzie, by uczniowie konkretnych szkół posiadali też i inne, niewynikające z UPO obowiązki. Przykładowo obowiązek dbania o środowisko, szczególnie istotny w szkołach leśnych, wynikać przecież będzie z art. 86 Konstytucji RP oraz ustawy o ochronie przyrody. To zatem, że nie znajduje się on w katalogu uczniowskich obowiązków, nie stoi na przeszkodzie, by wymagać od uczniów jego przestrzegania. Być może bowiem nie będzie to obowiązek uczniowski w rozumieniu UPO, ale będzie to obowiązek konstytucyjny, a z tych obowiązków również trzeba będzie się wywiązywać. To samo przywołać trzeba w zakresie obowiązków ściśle związanych np. z istotą zawodu, w którym dany uczeń się kształci.
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy) i artykuły dot. organów rzecznikowskich	Rzecznicy Praw Uczniowskich, w tym w zakresie art. 2 projektu ustawy (dot. zmian w ustawie Karta Nauczyciela) - opinia negatywna Projekt ustawy o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela, przewidujący powołanie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, budzi głębokie zaniepokojenie i sprzeciw środowiska nauczycielskiego oraz związków zawodowych. Wprowadzenie tych przepisów stoi w jawnej sprzeczności z dotychczasowymi konsultacjami społecznymi i głosem	–	**Uwaga częściowo uwzględniona** Projektodawca bardzo dziękuje za przedstawione stanowisko i wskazuje, że powstanie w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych działających na rzecz praw uczniowskich, jak również coraz częstsze ich powoływanie w szkołach i na poziomie JST, są przesłankami wskazującymi

		ekspertów w tym głosem przewodniczących komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli (wyrażanym na spotkaniu w MEN oraz na wspólnym spotkaniu ze stroną społeczną w siedzibie ZNP w dniu 28 kwietnia 2025 r.), którzy jednoznacznie wskazywali na potrzebę stabilizacji, a nie dalszego komplikowania systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli. 1. Lekceważenie głosu środowiska zawodowego Projekt ignoruje stanowiska przewodniczących komisji dyscyplinarnych oraz związków zawodowych, które wielokrotnie podkreślały, że już obecnie Rzecznik Praw Dziecka ingeruje w postępowania dyscyplinarne w sposób trudny do zrozumienia i często nieproporcjonalny. Interwencje te, szczególnie w przypadkach umorzenia postępowania, destabilizują pracę rzeczników dyscyplinarnych i podważają ich niezależność. Wprowadzenie kolejnego organu - Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich - z jeszcze szerszymi kompetencjami, pogłębi ten problem. Zignorowanie tych głosów nie tylko podważa sens konsultacji społecznych, ale także świadczy o braku szacunku dla wiedzy i doświadczenia osób, które na co dzień odpowiadają za funkcjonowanie systemu edukacji. Wprowadzenie nowego organu - Rzecznika Praw Uczniowskich - bez uwzględnienia tych zastrzeżeń, to działanie wbrew zasadzie partycypacji i współodpowiedzialności za kształt prawa oświatowego. 2. Nadmierne uprawnienia Rzecznika Praw Uczniowskich Zgodnie z projektem, Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich otrzyma kompetencje przewyższające te, które posiada Rzecznik Praw Dziecka. Będzie mógł zobowiązać rzecznika dyscyplinarnego do wszczęcia postępowania wyjaśniającego, co de facto zrównuje jego pozycję z wojewodą (zob. projektowany art. 85 ust. 1 Karty Nauczyciela). Takie rozwiązanie jest nieproporcjonalne i nieuzasadnione w kontekście systemu oświaty, w którym nauczyciel już teraz podlega rygorystycznym mechanizmom kontroli. Takie rozwiązanie prowadzi do niebezpiecznego precedensu - tworzenia instytucji o nieproporcjonalnie dużej władzy, bez odpowiednich mechanizmów kontroli i równowagi. Rzecznik		na potrzebę powołania dedykowanej uczniom struktury rzecznikowskiej. Argumenty wskazujące, że RPO i RPD są niewystarczającymi organami do ochrony praw uczniowskich projektodawca przedstawił w uzasadnieniu i w OSR. Ponadto, projekt nie tworzy równoległego systemu, lecz wzmacnia aktualnie obowiązujący. Wojewódzcy RPU będą przecież pracowali w kuratoriach oświaty i de facto będą wyspecjalizowanymi wizytatorami w sprawach praw i obowiązków ucznia, co odciąży pozostałych wizytatorów. Projekt jest zatem instytucjonalnym wzmocnieniem już istniejących urzędów. Trzeba też pamiętać, że struktura rzecznikowska nie jest jedyną zmianą w tym projekcie ustawy, a wszystkie one mają na celu wzmocnienie ochrony prawnej uczniów. Przyjęto jednak uwagę w zakresie nadmiernych kompetencji KRPU, w tym w postępowaniach dyscyplinarnych dla nauczycieli. Z kompetencji tych zrezygnowano całkowicie. KRPU i WRPU uczyniono ponadto wyższymi stanowiskami w służbie cywilnej, co zagwarantuje ich polityczną neutralność.

		Praw Uczniowskich, nieposiadający statusu konstytucyjnego organu ochrony praw człowieka, zyskuje realny wpływ na przebieg postępowań dyscyplinarnych, co może prowadzić do ich instrumentalizacji i nadużyć. 3. Wzrost liczby spraw i wydłużenie postępowań Obecna liczba spraw dyscyplinarnych jest już bardzo wysoka i obciąża komisje oraz rzeczników dyscyplinarnych (dla osób pełniących te funkcje, co ważne, są to dodatkowe obowiązki obok tych wynikających z pracy zawodowej). Wprowadzenie nowego organu z możliwością inicjowania postępowań wyjaśniających doprowadzi do dalszego wzrostu liczby spraw, co wydłuży czas ich rozpatrywania, zwiększy koszty administracyjne i pogłębi chaos proceduralny. Wydłużenie czasu trwania postępowań nie tylko zwiększy koszty administracyjne, ale także będzie miało negatywny wpływ na sytuację zawodową nauczycieli - zawieszonych w obowiązkach, poddanych presji i niepewności, w efekcie może dojść do zniechęcenia do pracy w zawodzie nauczyciela, co w obliczu już istniejącego kryzysu kadrowego w oświacie jest szczególnie niebezpieczne. Zwrócić należy uwagę, że w czasie zawieszenia w pełnieniu obowiązków nauczyciel nie otrzymuje dodatków do wynagrodzenia i może mieć ograniczone wynagrodzenie zasadnicze. Wprowadzanie do systemu kolejnego podmiotu, który może inicjować postępowania prowadzące do zawieszenia nauczyciela (skoro prawa ucznia są elementem praw człowieka, lub ich wypadkową), to niektóre działania Rzecznika Praw Uczniowskich doprowadzą właśnie do zawieszenia. Należy przypomnieć, że w przypadku postawienia zarzutu nauczycielowi, który nie potwierdzi się, ale umorzone zostanie postępowania np. z powodu przewlekłości, nauczyciela nie otrzyma zwrotu utraconego wynagrodzenia. 4. Nieostre pojęcia prawne - „prawo i dobro ucznia” Projekt wprowadza kolejne nieprecyzyjne pojęcie - „prawo i dobro ucznia” - które może być interpretowane rozszerzające i arbitralnie. Już obecnie pojęcie „prawo i dobro dziecka” rodzi poważne konsekwencje dla nauczycieli, ponieważ każde ich działanie lub zaniechanie może zostać uznane za naruszenie		

		tego dobra. Wprowadzenie analogicznego pojęcia dla uczniów (zwłaszcza, że prawa ucznia i dobro ucznia są elementem praw i dobra dziecka) zwiększa ryzyko nadużyć i represji wobec nauczycieli, w tym obligatoryjnego zawieszenia w obowiązkach na podstawie art. 85t Karty Nauczyciela. Przede wszystkim zaś o czyn, kwalifikujący się, jako naruszenie prawa ucznia (będącego również naruszenie prawa dziecka), zarówno Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich, jak i Rzecznik Praw Dziecka może toczyć się postępowanie, w które ingerować będą oba podmioty. Uważamy takie rozwiązanie wręcz za opresyjne. Brak jasnych definicji i kryteriów oceny sprawia, że nauczyciele funkcjonują w stanie permanentnej niepewności prawnej, w praktyce oznacza to, że nawet działania podejmowane w dobrej wierze, zgodnie z interesem klasy czy szkoły, mogą zostać uznane za naruszenie „dobra ucznia". To nie tylko demotywuje, ale także podważa autorytet nauczyciela i zagraża jego bezpieczeństwu zawodowemu. 5. Brak symetrii w systemie oświaty Projekt wzmacnia wyłącznie jeden podmiot - ucznia - bez wprowadzenia równoważnych mechanizmów ochrony dla nauczycieli, dyrektorów czy innych interesariuszy szkoły. Takie jednostronne podejście narusza zasadę równowagi w relacjach szkolnych i może prowadzić do pogłębiania antagonizmów oraz dalszego osłabienia autorytetu nauczyciela. W praktyce oznacza to, że nauczyciel staje się stroną słabszą, pozbawioną realnych narzędzi obrony, podczas gdy uczeń - reprezentowany przez nowy organ - zyskuje dodatkowe instrumenty nacisku. To nie tylko zaburza relacje w szkole, ale także może prowadzić do nadużyć i fałszywych oskarżeń, których skutki dla nauczyciela są często nieodwracalne. 6. Zagrożenie dla autonomii szkoły i dyrektora Wprowadzenie Rzecznika Praw Uczniowskich z uprawnieniami do ingerencji w postępowania wyjaśniające i dyscyplinarne stanowi poważne zagrożenie dla autonomii szkoły i pozycji dyrektora jako jej lidera. Dyrektor, który zgodnie z przepisami odpowiada za nadzór pedagogiczny i organizację pracy szkoły, może zostać zepchnięty do roli		

		wykonawcy decyzji zewnętrznych organów, nieposiadających pełnej wiedzy o kontekście sytuacyjnym. Taka ingerencja osłabia autorytet dyrektora, podważa jego decyzje i prowadzi do chaosu organizacyjnego, w dłuższej perspektywie może to skutkować rezygnacją z funkcji przez doświadczonych dyrektorów i trudnościami w obsadzaniu tych stanowisk. 7. Brak odpowiedzialności Rzecznika za skutki interwencji Projekt ustawy nie przewiduje żadnych mechanizmów odpowiedzialności Rzecznika Praw Uczniowskich za skutki jego działań, w sytuacji, gdy interwencja okaże się nieuzasadniona, a nauczyciel poniesie szkody zawodowe, psychiczne lub wizerunkowe. Nie istnieje żaden tryb odwoławczy ani mechanizm rekompensaty za nieuzasadnione zobowiązanie rzecznika dyscyplinarnego do wszczęcia postępowania lub zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub umorzenie postępowania dyscyplinarnego. Brak odpowiedzialności za decyzje podejmowane przez Rzecznika stwarza ryzyko nadużyć i arbitralności (zob. projektowany art. 42i Karty Nauczyciela), w systemie demokratycznym każda instytucja publiczna powinna podlegać kontroli i ponosić konsekwencje swoich działań - projektowane przepisy całkowicie pomijają ten fundament państwa prawa. 8. Brak równowagi w ochronie praw wszystkich uczestników życia szkolnego Szkoła to wspólnota wielu podmiotów: uczniów, nauczycieli, dyrektorów, rodziców i pracowników niepedagogicznych. Projekt ustawy, koncentrując się wyłącznie na wzmocnieniu pozycji ucznia, całkowicie pomija potrzebę ochrony praw pozostałych uczestników życia szkolnego. Brak równowagi w systemie ochrony praw prowadzi do antagonizacji środowiska szkolnego, osłabienia współpracy i wzrostu konfliktów, w efekcie cierpi na tym jakość edukacji, a szkoła przestaje być miejscem dialogu i wzajemnego szacunku, stając się polem walki o wpływy i interpretacje przepisów.		

		Zważywszy na fakt, iż przez rok i osiem miesięcy grupa robocza ds. postępowań dyscyplinarnych działająca w ramach Zespołu ds. Pragmatyki Zawodowej Nauczycieli powołanego przez Ministrę Edukacji nie wypracowała (pomimo wysiłku strony społecznej) żadnych zmian, które znalazłyby się w projekcie ustawy o zmianie ustawy Karta Nauczyciela i niektórych innych ustaw i zmieniły represyjne zapisy , a równocześnie pojawia się propozycja wprowadzająca dodatkowe narzędzia kontroli, nacisku i odpowiedzialności nauczycieli zaproponowane zmiany opiniujemy negatywnie. Projekt ustawy w obecnym kształcie nie tylko nie odpowiada na rzeczywiste potrzeby systemu oświaty, ale wręcz je pogłębia. Wprowadzenie Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich z tak szerokimi kompetencjami, bez odpowiednich mechanizmów kontroli i równowagi, stanowi zagrożenie dla stabilności pracy nauczycieli, efektywności postępowań dyscyplinarnych oraz dla jakości edukacji jako całości. Zdecydowanie rekomendujemy wycofanie lub gruntowną rewizję proponowanych przepisów, z uwzględnieniem głosu praktyków, komisji dyscyplinarnych oraz związków zawodowych reprezentujących nauczycieli.		
	art. 1 pkt 5 i 6 (art. 80 i 81 UPO)	Aktualnie obowiązujące przepisy są wystarczające , obligatoryjnie w określonym typie szkół i placówek muszą być powołane rady rodziców, powołanie rad szkół jest fakultatywne i zależy od woli społeczności szkolnej. Niestety aktywność rodziców w tym zakresie oraz zainteresowanie funkcjonowaniem szkoły/placówki jeżeli nie dotyczy indywidualnych spraw jest nikła, są przypadki że w szkole pomimo obligatoryjności powołania rady rodziców nie są one powoływane, a jeśli są to ich aktywność jest żadna. Wprowadzenie nakazu powoływania rad szkół tego nie zmieni i stoi w sprzeczności z deklarowaną przez ministerstwo autonomią szkół, a więc też decydowaniem jakie organy szkoły są powoływane. Obligatoryjne tworzenie rad szkół nie odpowiada na potrzeby tych placówek , które do tej pory tego nie zrobiły.	–	**Wyjaśnienie** Założeniem demokracji jest to, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność oraz brać odpowiedzialność za decyzje mające wpływ na całą społeczność. Nauczy to zatem również i sprawczości. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów.

				Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji (nie tworzy się nowego ciała, ono już jest obecne w ustawie). Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028.
	Uwaga ogólna	Przyznanie nauczycielom, wychowawcom i innym pracownikom pedagogicznym statusu funkcjonariuszy publicznych. Wnioskodawca miał bowiem na celu wzmocnić ich ochronę prawną. Z tego względu proponowano rozszerzenie katalogu podmiotów będących funkcjonariuszami publicznymi zawartego w art. 115 § 13 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r, - Kodeks karny o nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych, poprzez dodanie w art. 115 § 13 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r, - Kodeks karny przepisu pkt 11 w brzmieniu : „ 11) nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny zatrudniony w publicznym lub niepublicznym przedszkolu,	Proponujemy : Art. 63 ustawy Karta Nauczyciela 1. Nauczyciel, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17).	**Wyjaśnienie** Zmiany w ochronie prawnej nauczyciela ostatecznie nie znalazły się w projekcie ustawy, wobec czego propozycja zmiany brzmienia art. 63 Karty nauczyciela leży poza zakresem tego projektu.

		szkole lub placówce działającej na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe .” Dzięki tej zmianie do nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w publicznym lub niepublicznym przedszkolu, szkole lub placówce miałyby zastosowanie wszystkie regulacje dotyczące ochrony i odpowiedzialności funkcjonariuszy publicznych. W konsekwencji tej zmiany uchylony zostałby art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela . W przedstawionym do konsultacji projekcie tej zmiany nie ma i dobrze. Pozostaje pytanie czy przyznanie nauczycielom, wychowawcom i innym pracownikom pedagogicznym statusu funkcjonariuszy publicznych to miała być zmiana prawa czy zmiana rzeczywistości ? Symbol czy narzędzie ? Aktualnie obowiązują zapisy art. 63 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela , niestety są one martwe, a ochrona nauczycieli jest iluzoryczna, natomiast problemy i brak możliwości skutecznej obrony pozostają. Przy funkcjonowaniu przepisu art. 63 nauczycieli i tak dotyczą przepisy : art. 148, art. 222, art. 223, art. 224 oraz art. 226 kodeksu karnego a są one ścigane z oskarżenia publicznego , a więc organy ścigania wszczynają postępowanie po uzyskaniu informacji o popełnieniu przestępstwa. Niestety przy aktualnym brzmieniu art. 63 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela Art. 63. [Ochrona nauczyciela] 1. Nauczyciel, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17). 2. Organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły są obowiązani z urzędu występować w obronie nauczyciela, gdy ustalone dla nauczyciela uprawnienia zostaną naruszone. Organy ścigania przede wszystkim nie uzyskują informacji o popełnieniu przestępstwa, a więc nie mogą wszcząć postępowania. Zapis , że organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły są obowiązani z urzędu występować w obronie nauczyciela gdy ustalone dla nauczyciela uprawnienia zostaną naruszone jest nieostry, niejednoznaczny i nie działa. Dlatego szerokim echem w środowisku oświatowym odbiła się	2. Organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły są obowiązani z urzędu występować w obronie nauczyciela, gdy ustalone dla nauczyciela uprawnienia zostaną naruszone. 3. Organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły, którzy w związku ze swą działalnością dowiedzieli się o popełnieniu na szkodę nauczyciela przestępstwa ściganego z urzędu, są obwiązani niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 3 dni, zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.	

		informacja o wydaniu przez Sąd Rejonowy dla Warszawy - Woli w Warszawie, IV Wydział Karny wyroku nakazowego , w którym za znieważenie nauczycielki w wiadomości elektronicznej przesłanej systemem Librus podczas i w związku z pełnieniem przez pokrzywdzoną obowiązków służbowych uznał oskarżonego rodzica winnym i wymierzył karę oraz orzekł o podaniu wyroku do publicznej wiadomości. W tym przypadku dyrektor szkoły zadziałał właściwie, ale co do zasady tak się nie dzieje, z różnych przyczyn. Nauczyciele bezkarnie są znieważani, narusza się ich nietykalność osobistą, dokonuje czynnej napaści, wywiera się na nich wpływ, stosuje groźby dla podjęcia lub zaniechania czynności.		
NZZ Oświata Polska	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO)	Proponowane brzmienie przepisu nie daje możliwości jednoznacznej wykładni. Niespełnianie obowiązku szkolnego należy odnieść do wymiaru godzin dydaktycznych zajęć, a nie do wymiaru dni zajęć. W przeciwnym przypadku nie jest jasne jak należy interpretować nieusprawiedliwione nieobecności na poszczególnych pojedynczych godzinach zajęć, na połowie zajęć lub na większości zajęć w ciągu dnia. Na przykład – czy uczeń, który codziennie jest obecny tylko na jednej lub dwóch lekcjach (albo codziennie opuszcza tylko pierwszą lekcję) – wypełnia obowiązek szkolny, czy też wręcz przeciwnie?	2. Przez niespełnienie obowiązku, o którym mowa w art. 31 ust. 4, obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki należy rozumieć: 1) nieusprawiedliwioną nieobecność w jednym miesiącu na co najmniej 50%: a) godzin dydaktycznych zajęć w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej, innej formie wychowania przedszkolnego, szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej lub placówce, b) zajęć w przypadku spełniania obowiązku nauki w sposób określony w art. 36 ust. 9 pkt 2 i w przepisach wydanych na podstawie art. 36 ust. 16, albo 2) nieusprawiedliwioną nieobecność w roku szkolnym na co najmniej 25%: a) godzin dydaktycznych zajęć w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej, innej formie	**Wyjaśnienie** Pojęcie „dni zajęć” jest obecne w art. 42 ust. 2 pkt 1 UPO od samego początku obowiązywania tej ustawy i nie rodzi wątpliwości interpretacyjnych. Niniejszy projekt ustawy nie wprowadza zmiany tego pojęcia, a jedynie modyfikuje wartości procentowe.

			wychowania przedszkolnego, szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej lub placówce, b) zajęć w przypadku spełniania obowiązku nauki w sposób określony w art. 36 ust. 9 pkt 2 i w przepisach wydanych na podstawie art. 36 ust. 16.	
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 UPO)	Szkoły nie zachowują neutralności na tle religii, wyznania lub jego braku. Częstą praktyką jest nierówne traktowanie mniejszości religijnych i wyznaniowych oraz osób niewierzących przez przyznawanie im różnych praw w zależności od ich religii, wyznania lub jego braku – np. zobowiązanie do udziału w przedstawieniach o tematyce religijnej. Dyskryminacji podlegają również nauczyciele, wydawane są im „prośbopolecenia" doprowadzania uczniów na rekolekcje, przyprowadzania z nich, a nawet opieki nad uczniami podczas rekolekcji – podczas gdy rekolekcje nie są zajęciami organizowanymi przez szkołę. Wychowanie religijne lub jego brak jest prawem rodziców, a nie prawem szkoły.	Po dotychczas proponowanym brzmieniu dodać: Za dyskryminację na tle religii, wyznania lub jego braku uważa się w szczególności: a) umieszczanie na terenie szkoły (z wyjątkiem czasowego umieszczania wyłącznie na czas zajęć religii, w pomieszczeniach w których odbywają się te zajęcia) – symboli religijnych wybranego wyznania lub wybranych wyznań albo wyłącznie symboli ateistycznych, b) organizowanie lub współorganizowanie przez szkołę zajęć o tematyce religijnej – obowiązkowych dla ucznia lub wpływających na ocenę z przedmiotu lub zachowania, c) doprowadzanie, przyprowadzanie, dowożenie lub odwożenie uczniów przez nauczycieli na zajęcia religijne poza szkołą, d) publikowanie na stronach internetowych szkół lub na ich tablicach	**Uwaga nieuwzględniona** Zaproponowany przepis mógłby doprowadzić do nieuzasadnionych i niepotrzebnych sporów społecznych. Ponadto, zaproponowany przepis byłby sprzeczny z tym, co na temat dopuszczalności symboli religijnych (w szczególności krzyża chrześcijańskiego) w salach lekcyjnych mówi choćby wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 18 marca 2011 r. w sprawie *Lautsi przeciwko Włochom*. W zakresie rekolekcji: zagadnienie to nie jest przedmiotem ustawy, lecz rozporządzenia z 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych (Dz.U. 2020 poz. 983 ze zm.), wobec czego wykracza poza zakres opiniowania przedłożonego projektu.

			ogłoszeń, informacji o praktykach religijnych wybranych tylko wyznań lub o udziale uczniów w tych praktykach, z wyjątkiem informacji o pogrzebie wyznaniowym członka społeczności szkolnej i ewentualnej delegacji szkoły na ten pogrzeb, e) przedstawianie niezgodnej ze stanem wiedzy naukowej informacji o świecie jako informacji o powszechnie przyjętym stanie wiedzy, w szczególności w zakresie kosmologii, geologii, historii wczesnego wszechświata. Po „szkoła lub placówka nie może zakazać uczniowi udziału w praktykach religijnych ani zmuszać ucznia do uczestniczenia w praktykach religijnych” dodać „Zajęcia szkolne, z wyłączeniem zajęć z religii, nie mogą być prowadzone w pomieszczeniach oznaczonych symbolem religijnym”	
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 4 UPO)	Należy dodać obowiązek upowszechniania wiedzy wśród rodziców uczniów małoletnich.	4. Szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa, szkoła artystyczna i placówka, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek upowszechniać wśród uczniów oraz rodziców uczniów małoletnich, wiedzę o prawach, wolnościach i	**Wyjaśnienie** Przepis art. 42a ust. 4 jest adresowany do uczniów, ponieważ cały katalog praw uczniowskich dotyczy właśnie uczniów. Skoro zatem cały ten artykuł nie obejmuje swoją hipotezą rodziców, to i ten obowiązek nie powinien tu być wskazany. Oczywiście jednak sytuacją pożądaną jest, gdzie o prawach i obowiązkach uczniowskich edukuje się nie

			obowiązkach uczniowskich i obywatelskich. Upowszechnianie wiedzy wśród rodziców może ograniczyć się do przekazywania rodzicom informacji kierujących do publikacji na stronie internetowej szkoły kierowanych do rodziców.	tylko uczniów, ale też i ich rodziców. To zagadnienie jednak pozostaje w wewnętrznej gestii szkół i placówek oświatowych.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 12 UPO)	Jawność życia publicznego wymaga ujawnienia treści głosów zajętych przez poszczególnych głosujących, w szczególności przez pochodzących z wyboru członków Rady Rodziców i Rady Szkoły. W przeciwnym przypadku niemożliwe będzie ustalenie osób osobiście odpowiedzialnych za treść podjętych uchwał i wzięcie tego pod uwagę przy kolejnych wyborach.	Art. 42a ust. 1 pkt 12 tiret drugie nadać brzmienie: zanonimizowanych uchwał, zarządzeń, regulaminów i innych wewnętrznych aktów prawnych wydanych przez organy szkoły lub placówki; anonimizacji nie podlega tożsamość członków organu szkoły lub placówki oraz ich stanowiska zajęte w głosowaniu (treść głosów). Po literze b dodać literę c w brzmieniu: c) Podejmowanie uchwał przez kolegialne organy szkoły lub placówki wyłącznie w głosowaniu imiennym oraz niezwłoczne publikowanie, w miejscu i sposób wskazany pod literą a, tożsamości i treści głosów poszczególnych głosujących”	**Uwzględnienie innej uwagi + wyjaśnienie** W wyniku uwzględnienia uwag choćby Rządowego Centrum Legislacji i uwag z konsultacji publicznych tiret drugie dot. zanonimizowanych uchwał zostało wykreślone. Same wyniki głosowania nie są natomiast częścią uchwały, lecz m.in. częścią protokołu z posiedzenia. Z tego względu zaproponowane brzmienie byłoby niemożliwe do wypełnienia (ponieważ stanowiska te nie są częścią tych dokumentów).
	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 8, art. 42c ust. 6 UPO)	Dostosować terminologię do art. 15 kodeksu cywilnego	Zamiast terminem „niepełnoletni” użytym w różnych przypadkach, posłużyć się terminem „małoletni”	**Uwaga nieuwzględniona** Ustawa – Prawo oświatowe nie jest ustawą z gałęzi prawa cywilnego, lecz z gałęzi prawa administracyjnego. W samym UPO zdecydowanie częstsze jest stosowanie wyrażenia „niepełnoletni” – pada ono w tej ustawie około 25 razy. Nie jest zatem celowe

				zmienianie pojęcia, które jest stosowane w UPO w wielu miejscach i ma utarte znaczenie.
	art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 1 UPO)	Poprawić błąd pisarski	odziaływania → oddziaływania	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia innej uwagi pojęcie to uległo zmianie na: „działania wychowawcze”.
	art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 4 UPO)	Skreślić „i nie dłużej niż do zakończenia roku szkolnego”, gdyż w przeciwnym wypadku wybryki z ostatnich dni czerwca będą objęte zakazem ścigania – a zatem będą uznawane za dozwolone.	Ograniczenie stosuje się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące.	**Uwaga nieuwzględniona** Wybryki te nie będą uznane za „dozwolone”, ponieważ będzie można wobec nich wymierzyć kary z ust. 3. W zakresie środka, o którym mowa w ust. 4, ograniczenie to jest czasowe i, zdaniem projektodawcy, zasadne jest utrzymanie przepisu w dotychczasowym brzmieniu, by uczniowie mogli zacząć kolejny rok szkolny „z czystą kartą”.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 13 UPO)	Część nauczycieli, a nawet część szkół (w swoich statutach) ustala oceny roczne w oparciu o inne wymagania, niż wymagania będące podstawą oceniania bieżącego.	„jawnego, sprawiedliwego i umotywowanego oceniania postępów w nauce i zachowania ucznia; niedozwolone jest ustalanie przewidywanych ocen rocznych na poziomie niewynikającym z wyników oceniania bieżącego, jak też stosowanie – do ocen rocznych lub przewidywanych ocen rocznych – innych wymagań edukacyjnych niż wymagania stosowane do oceniania bieżącego”	**Uwzględnienie innej uwagi + wyjaśnienie** W wyniku uwzględnienia uwagi z konsultacji publicznych pojęcie „postępów w nauce” zostało zamienione na „osiągnięcia edukacyjne” tak, by zapewnić pełną spójność z przepisami USO. Proponowana zmiana nie jest materią UPO, lecz USO i to do niej należy zgłaszać ewentualne uwagi, gdy będzie ewentualnie modyfikowana w zakresie przepisów o ocenianiu uczniów.
	art. 1 pkt 3 (art. 42k ust. 5 UPO)	Umożliwienie Krajowemu Rzecznikowi zatrudnienia, bez zgody właściwego ministra, w charakterze nauczyciela akademickiego, bez równoczesnego uczynienia analogicznego wyjątku dla zatrudnienia w charakterze nauczyciela w jednostce systemu oświaty (szkole, placówce, placówce doskonalenia nauczycieli) – narusza zasadę równego traktowania wskazaną w art. 32 Konstytucji RP. Z kolei jeżeli dla wypełniania funkcji Rzecznika Krajowego niezbędne jest	5. Krajowy Rzecznik nie może: 1) podejmować, bez zgody ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, dodatkowych zajęć zawodowych, z wyjątkiem zatrudnienia na stanowisku nauczyciela akademickiego w	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku zmiany modelu KRPU na wyższe stanowisko w służbie cywilnej przepisy o dodatkowym zarobkowaniu zostały wykreślone z projektu ustawy, ponieważ reguluje je w całości ustawa o służbie cywilnej.

		wyjątkowe ograniczenie wolności wyboru zawodu i miejsca pracy, chronione przez art. 65 Konstytucji RP, to nie wydaje się, by zezwolenie na zatrudnienie w charakterze nauczyciela akademickiego, bez wskazania wymiaru dopuszczalnego zatrudnienia, wypełniało kryteria dopuszczalności wyjątku wskazane w art. 31 ust. 3 w zw. z art. 32 Konstytucji RP. Co więcej, jeśli dopuszczalne miałoby być zatrudnienie Krajowego Rzecznika w uczelni, to tym bardziej dopuszczalne powinno być zatrudnienie go w placówce doskonalenia nauczycieli, szkole lub placówce w charakterze osoby pracującej z dorosłymi (nauczycielami i specjalistami). Alternatywną propozycją jest ograniczenie wymiaru ewentualnego dodatkowego zatrudnienia bez wskazywania jednostek, w których może ono następować. Pozwoliłoby to Rzecznikowi na prowadzenie działalności szkoleniowej, choć – z drugiej strony – odpłatna aktywność w charakterze nauczyciela akademickiego może być postrzegana również jako konkurencyjna w stosunku do odpowiedzialności za edukację społeczeństwa wynikającą z funkcji Krajowego Rzecznika.	uczelni lub nauczyciela w szkole (placówce lub placówce doskonalenia nauczycieli), łącznie w wymiarze nie większym niż 4 godziny zajęć tygodniowo [...] albo: 5. Krajowy Rzecznik nie może: 1) podejmować, bez zgody ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, dodatkowych zajęć zawodowych, z wyjątkiem zatrudnienia łącznie w wymiarze nie większym niż 4 godziny zajęć tygodniowo.	
	art. 1 pkt 3 (art. 42p ust. 7 UPO)	Jeżeli na funkcję Rzecznika zostaje powołany nauczyciel (co byłoby pożądane), należy umożliwić mu korzystanie u dotychczasowego pracodawcy z urlopu bezpłatnego, analogicznie do urlopu bezpłatnego przewidzianego dla radnego. Jeżeli funkcję Rzecznika sprawuje nauczyciel, należałoby uznać jego pracę za zatrudnienie na stanowisku nauczycielskim – analogicznie podstawie stanowisk wizytatorów, kuratorów oświaty i innych stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych w organach administracji.	Jeżeli Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich, Gminny Rzecznik lub Powiatowy Rzecznik posiada stopień co najmniej nauczyciela mianowanego – jest zatrudniany na stanowisku nauczycielskim w oparciu o przepisy art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela. W pozostałych przypadkach Rzecznik jest zatrudniany na stanowisku urzędniczym (Gminy Rzecznik i Powiatowy Rzecznik – na podstawie przepisów o pracownikach samorządowych). Jeżeli osoba powoływana na Rzecznika w dacie powołania zajmuje stanowisko nauczyciela – na	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku uwzględnienia uwagi Ministra Finansów i Gospodarki KRPU i WRPU stali się wyższymi stanowiskami w służbie cywilnej. Z tego względu gwarancje, o których mowa w uwadze, wynikają z ustawy o służbie cywilnej.

			swój wniosek, złożony w terminie 7 dni od powołania na funkcję Rzecznika, otrzymuje u dotychczasowego pracodawcy urlop bezpłatny na okres sprawowania funkcji Rzecznika oraz trzech miesięcy po jego wygaśnięciu.	
	art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 1 UPO)	Należy zastanowić się nad celowością obowiązkowego wybierania Szkolnego Rzecznika w niewielkich placówkach (nieposiadających rady pedagogicznej) oraz nad możliwością zmiany jego nazwy (np. Rzecznik Praw Uczniowskich w [nazwa placówki]).	Art. 42s. 1. Szkolny Rzecznik jest wybierany przez radę szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8.	**Uwaga uwzględniona częściowo** Założeniem projektowanej ustawy jest powszechność systemu rzecznikowskiego. Projektodawca planuje zatem, by i w małych placówkach Szkolni Rzecznicy występowali. Uwaga w zakresie nazewnictwa uwzględniona.
	art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 2 UPO)	Należy określić kto może zostać wybrany na Szkolnego Rzecznika, gdy żaden z nauczycieli szkoły (placówki) nie jest zatrudniony w wymiarze co najmniej połowy obowiązującego wymiaru zajęć (co zdarza się często w placówkach niepublicznych) albo gdy w danej placówce nie jest zatrudniony ani jeden nauczyciel (np. w schronisku młodzieżowym, szkole tańca, szkółce piłkarskiej – zespół stanowią specjaliści, a nie nauczyciele).	2. Na stanowisko Szkolnego Rzecznika może zostać wybrany nauczyciel zatrudniony w szkole lub placówce, w której ma działać, w wymiarze co najmniej połowy wymiaru zajęć, a jeżeli w szkole (placówce) nie ma takiego nauczyciela – również inna osoba.	**Uwzględnienie innej uwagi + uwaga uwzględniona częściowo** W wyniku zmiany modelu wyboru Szkolnego RPU na powiązanie tej funkcji z funkcją opiekuna samorządu uczniowskiego uwaga stała się bezprzedmiotowa. Tam jednak, gdzie nie tworzy się samorządu uczniowskiego, tam na to stanowisko będzie można wybrać nauczyciela, bez limitowania jego biernego prawa wyborczego wymiarem etatu.
	art. 1 pkt 3 (art. 42s ust. 2 UPO)	Jeśli Szkolny Rzecznik ma skutecznie bronić praw uczniowskich, to powinien być w miarę niezależny od dyrektora, posiadać odpowiednią wiedzę i doświadczenie. W tym celu Szkolnym Rzecznikiem powinien być nauczyciel posiadający co najmniej stopień nauczyciela mianowanego. Wiele z naruszeń praw uczniowskich jest akceptowanych przez dyrektorów lub wręcz czynionych z inicjatywy dyrektorów.	Na stanowisko Szkolnego Rzecznika może zostać wybrany nauczyciel zatrudniony w szkole lub placówce, w której ma działać, w wymiarze co najmniej połowy wymiaru zajęć na podstawie mianowania, posiadający co najmniej stopień nauczyciela mianowanego.	**Uwzględnienie innej uwagi** W wyniku zmiany modelu wyboru Szkolnego RPU na powiązanie tej funkcji z funkcją opiekuna samorządu uczniowskiego uwaga stała się bezprzedmiotowa. Stopień zawodowy nauczyciela nie ma ponadto wpływu na jego niezależność. Wiedza i doświadczenie zaś mogą wynikać nie tylko z liczby lat pracy w szkole i stopnia awansu, ale też i z innych doświadczeń, których stopień zawodowy nie odda.

	art. 1 pkt 3 (art. 42r ust. 4 UPO)	Ochrona sygnalisty dla pracownika szkoły lub placówki – rozszerzyć na pracownika innej gminnej lub powiatowej jednostki organizacyjnej oraz na rodzica (często zatrudnionego również w jednostce organizacyjnej gminy lub powiatu prowadzącego szkołę lub placówkę).	„4. Pracownik szkoły lub placówki zgłaszający naruszenie praw uczniowskich korzysta z ochrony, z jakiej korzystają sygnaliści w rozumieniu ustawy z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz. 928). Z takiej samej ochrony korzystają: Szkolny Rzecznik przy wykonywaniu swoich obowiązków oraz rodzic lub inna osoba będąca pracownikiem gminnej (powiatowej) jednostki organizacyjnej. 5. Z powodu zgłoszenia naruszeń praw uczniowskich nie mogą być wyciągane negatywne konsekwencje wobec ucznia (uczniów). Przepisy o ochronie sygnalistów stosuje się odpowiednio”	**Uwaga częściowo uwzględniona** Uwaga o gminnej lub powiatowej jednostce organizacyjnej jest nieczytelna. Uwzględniono jednak uwagę w zakresie ust. 5 i dopisano tam również rodziców, przy czym będzie to dalsza część ust. 4.
	art. 1 pkt 5 (art. 80 ust. 10 UPO)	Niezbędne jest ustawowe zagwarantowanie rodzicom możliwości udziału, z głosem doradczym, w posiedzeniach Rady Rodziców. W przeciwnym wypadku rodzice mogą nie mieć kontaktu z wszystkimi przedstawicielami Rady Rodziców i mogą nie mieć możliwości przedstawić swojej sprawy Radzie Rodziców, jeżeli przedstawiciel Rady Oddziałowej nie ma woli jej przedstawienia lub nie przedstawi jej w sposób rzetelny. Tak działająca Rada nie stanowi faktycznej reprezentacji rodziców.	W posiedzeniach rady szkoły lub placówki mogą brać udział, z głosem doradczym, dyrektor szkoły lub placówki oraz Szkolny Rzecznik. W posiedzeniach Rady Rodziców może brać udział, z głosem doradczym, rodzic ucznia.	**Wyjaśnienie** Przepis art. 80 UPO nie dotyczy rady rodziców, a zagadnienia udziału rodziców w posiedzeniach rady rodziców regulują przepisy art. 83-84 UPO, które już teraz na to pozwalają.
	art. 83 ust. 6 UPO	Należy ustanowić obowiązek określania wyjątków od ustanawiania rad szkół (placówek), w szczególności w placówkach, w których brak jest stałej reprezentacji rodziców lub uczniów (schroniska młodzieżowe, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkoły tańca, organizatorzy krótkoterminowych form wypoczynku itp.).	6. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, określi, w	**Wyjaśnienie** Takie wyjątki już są przewidziane w UPO – w art. 82. Przepis ten pozwala już teraz wyłączyć wskazane w nawiasie podmioty od tego obowiązku.

			drodze rozporządzenia, typy i rodzaje szkół oraz rodzaje placówek, w których nie tworzy się rad rodziców lub rad szkoły (placówki), uwzględniając organizację szkoły lub placówki lub brak możliwości bezpośredniego uczestniczenia w ich działalności reprezentacji rodziców lub reprezentacji uczniów.	
	art. 1 pkt 12 (art. 100 ust. 1 UPO)	Wykreślić zdanie „Zgoda rady szkoły nie jest wymagana, gdy wniosek złożyła rada szkoły", gdyż jego sens wynika z wykładni ("Volenti non fit iniuria" – „chcącemu nie dzieje się krzywda"; wniosek o czynność zawiera w sobie zgodę na tę czynność). Pozostawienie zdania jest przykładem nieprawidłowej legislacji i przyczynia się do nieprawidłowego żądania zgód w przypadkach czynności podejmowanych na wniosek (np. odrębnych zgód na przetwarzanie danych osobowych do celu wykonania wniosku zawierającego te dane). Szkoła ma uczyć edukacji obywatelskiej, zatem również prawidłowej legislacji i prawidłowego dekodowania sensu oświadczeń woli.	1. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej oraz szkoły artystycznej może z własnej inicjatywy lub na wniosek rady szkoły, rady rodziców, rady pedagogicznej lub samorządu uczniowskiego, za zgodą rady szkoły, wprowadzić obowiązek noszenia przez uczniów na terenie szkoły jednolitego stroju. ~~Zgoda rady szkoły nie jest wymagana, gdy wniosek złożyła rada szkoły.~~	**Uwaga nieuwzględniona** To, że ktoś złoży wniosek, nie oznacza, że później nie wyrażałby zgody, gdyby skreślić ten przepis. Dla przykładu: jeśli Senat złoży w Sejmie swój projekt ustawy i zostanie on uchwalony, to potem i tak go rozpatruje jako druga izba parlamentu, ponieważ nie ma przepisu wyłączającego ten etap, a sama ustawa mogła ulec zmianie. Szkoły i placówki muszą działać w zgodzie z zasadą legalizmu, a zatem i takie techniczne uregulowania muszą się w ustawie znaleźć po to, by dochować kroków procedury.
	art. 1 pkt 13 (art. 172 ust. 3a UPO)	Pozostawić możliwość skreślania uczniów (podopiecznych, wychowanków) z listy uczniów placówek niepublicznych (nie dotyczy szkół). Placówki nie realizują obowiązku szkolnego, są w nich realizowane zadania dodatkowe, nieobowiązkowe w oparciu o zasadę dobrowolności, zatem obciążanie kuratora oświaty obowiązkiem rozpatrywania wniosków o skreślenie ucznia (wychowanka, podopiecznego) przekracza zasadę proporcjonalności. Wystarczające jest, jeśli od decyzji dyrektora o skreśleniu uczeń (wychowanek) ma prawo odwołania do kuratora oświaty.	„3a. Dyrektor szkoły nie może skreślić ucznia objętego obowiązkiem szkolnym z listy uczniów. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności w razie wymierzenia kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 pkt 4 , uczeń ten, na wniosek dyrektora szkoły, może zostać przeniesiony przez kuratora oświaty do innej szkoły".	**Załatwienie uwagi w inny sposób** Zmiana w art. 172 ust. 3a UPO została wykreślona w całości z projektu.
	Uwaga ogólna	W celu wzmocnienia ochrony praw ucznia oraz praworządności należy wprowadzić obowiązek prowadzenia wewnętrznego nadzoru pedagogicznego (nad		**Wyjaśnienie**

		przestrzeganiem prawa oświatowego, w tym praw uczniów) przez szkołę lub placówkę oraz placówkę doskonalenia nauczycieli przez nauczyciela posiadającego stopień co najmniej nauczyciela mianowanego lub instytucjonalny nadzór przez wybraną przez szkołę (placówkę) poradnię psychologiczno-pedagogiczną albo placówkę doskonalenia nauczycieli. W obecnym stanie prawnym szkoły i placówki niepubliczne, a nawet niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli, nie mają obowiązku prowadzenia wewnętrznego nadzoru pedagogicznego i nie istnieją żadne wymagania kwalifikacyjne do pełnienia funkcji dyrektora szkoły, placówki lub placówki doskonalenia nauczycieli. W wielu innych zawodach funkcję kierowniczą danego podmiotu może pełnić tylko osoba zawodowo do tego przygotowana (np. kierownikiem apteki może być tylko farmaceuta). Obowiązkiem nauczyciela prowadzącego wewnętrzny nadzór pedagogiczny byłoby informowanie dyrektora o naruszeniach prawa, w tym praw ucznia.		Wewnętrzny nadzór pedagogiczny jest już sprawowany w szkołach i placówkach – przez ich dyrektorów (zob. art. 68 ust. 1 pkt 2 UPO). Poradnie psychologiczno-pedagogiczne i placówki doskonalenia nauczycieli, rzecz jasna, mają za zadanie szkoły i placówki wspierać.
Związek Pracodawców Polska Miedź	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 6 UPO)	zapis o prawie do kształtowania własnego stroju i wyglądu z punktu widzenia funkcjonowania ucznia na terenie szkoły wydaje się być zbędny. Od lat niestosowny strój uczniów bywa powodem sporów szkolnych. Dyrektorzy szkół nie są w stanie wyegzekwować od uczniów noszenia ubrań dostosowanych do sytuacji. Ujęcie tego zapisu w ustawie spotęguje problem. Wiadomo, że każdy zna swoje prawa, gorzej bywa z obowiązkami. Zapisy ujęty w art. 42b ust. 1 pkt 4 i 5 są wystarczające w odniesieniu do stroju ucznia.	usunąć z katalogu praw	**Uwaga nieuwzględniona** Artykuł 42a ust. 1 pkt 6 UPO jest wymagany po to, by zaprzestać wykraczających poza prawo praktyk szkolnych nadmiernej ingerencji w strój i wygląd. Prawo to jest jednak skutecznie ograniczane przez art. 42b ust. 1 pkt 4 i 5 UPO.
	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	kwestię korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń należy określić na poziomie ustawowym uregulowanie na poziomie ustawowym zasad używania smartfonów i innych urządzeń na terenie szkoły ułatwiłoby pracę osobom zarządzającym szkołami. Dla wielu uczniów i rodziców Statut szkoły nie jest dokumentem wiążącym.	Nie wnosić na teren szkoły telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych. W przypadku wniesienia urządzeń, nie korzystać z nich w czasie pobytu na teren szkoły	**Uwzględnienie innej uwagi** Projekt ustawy zakłada, że szkoła będzie mogła wewnętrznie zdecydować, czy zakaże urządzeń elektronicznych, czy nie (w wymiarze korzystania, a nie wnoszenia, którego nie da się zakazać ze względów logistycznych, co zostało wykazane w uwagach w konsultacjach publicznych, które zostały uznane za zasadne). Projektodawca nie planuje ingerować w jej autonomię. Statut jest i dla uczniów, i dla rodziców dokumentem wiążącym.

	art. 1 pkt 3 (art. 42f ust. 2 UPO)	konieczne jest literalne określenie czy rzecznik krajowy rozpatruje anonimy Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się niezdrowy trend polegający na anonimowym donosicielstwie - w przypadku szkół na dyrektorów i nauczycieli. Powinno się uczyć dzieci, że jeśli zgłasza się uwagi do jakiegokolwiek obszaru, należy wystąpić z nimi otwarcie, podpisując się imieniem i nazwiskiem.	Rzecznik krajowy nie rozpatruje anonimów	**Wyjaśnienie** Zgodnie z brzmieniem projektu ustawy, skargi i wnioski anonimowe będą mogły być rozpatrywane tylko przez Szkolnego Rzecznika. Na wyższych szczeblach skargi i wnioski będą musiały być „podpisane", przy czym można zastrzec swoją anonimowość tak, by rzecznicy nie ujawniali danych osoby zgłaszającej np. dyrektorowi szkoły lub placówki.
Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność"	Uwaga ogólna	KSOiW podziela intencję ustawodawcy w zakresie poprawy warunków nauki i bezpieczeństwa uczniów, jednakże przyjęta forma regulacji budzi poważne zastrzeżenia co do zakresu ingerencji w autonomię szkół oraz relacji pomiędzy uczniami, nauczycielami i organami nadzoru.		**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za tę opinię i informuje, że odniesienie się do zastrzeżeń nastąpi w kolejnych wierszach tabeli.
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Negujemy w całości potrzebę utworzenie instytucji Rzecznika Praw Ucznia na czterech poziomach (krajowym, wojewódzkim, powiatowym, szkolnym), gdyż dubluje ona kompetencje Rzecznika Praw Dziecka, kuratoriów oświaty oraz dyrektorów szkół.		**Wyjaśnienie** Powstanie w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych działających na rzecz praw uczniowskich, jak również coraz częstsze ich powoływanie w szkołach i na poziomie JST, są przesłankami wskazującymi na potrzebę powołania dedykowanej uczniom struktury rzecznikowskiej. Argumenty wskazujące, że RPO i RPD są niewystarczającymi organami do ochrony praw uczniowskich projektodawca przedstawił w uzasadnieniu i w OSR. Dyrektorzy szkół i kuratorzy oświaty zaś, jako organy pełniące nadzór pedagogiczny, nie są zbudowane na wzór innych organów rzecznikowskich, lecz na wzór organów administracji publicznej, wobec czego ich kompetencje są nieco inne i nie pozwalają na całościową ochronę praw uczniowskich. Ponadto, projekt nie tworzy równoległego systemu, lecz wzmacnia aktualnie obowiązujący. Wojewódzcy RPU będą

				przecież pracowali w kuratoriach oświaty i de facto będą wyspecjalizowanymi wizytatorami w sprawach praw i obowiązków ucznia, co odciąży pozostałych wizytatorów. Projekt jest zatem instytucjonalnym wzmocnieniem już istniejących urzędów. Trzeba też pamiętać, że struktura rzecznikowska nie jest jedyną zmianą w tym projekcie ustawy, a wszystkie one mają na celu wzmocnienie ochrony prawnej uczniów.
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Rzecznicy będą powoływani i nadzorowani przez ministra lub organy samorządowe, co rodzi ryzyko upolitycznienia tej funkcji.		**Wyjaśnienie** Krajowy Rzecznik będzie powoływany w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru, co sprawia, że nie będzie to funkcja upolityczniona (a we właściwym rozporządzeniu dot. szczegółów tego naboru przewidziano udział organizacji pozarządowych i związków zawodowych). Tenże Krajowy Rzecznik będzie zaś powoływał Wojewódzkich Rzeczników, co sprawia, że będą oni niezależni choćby od politycznie powoływanego wojewody. Oba te stanowiska będą też wyższymi stanowiskami w służbie cywilnej, co gwarantuje ich polityczną neutralność. Tak samo ich apolityczność wzmacnia kadencyjność, która jest przewidywana w projekcie. Rzecznicy na poziomie JST zaś są organem fakultatywnym i decyzja o w ogóle ich ustanowieniu należy do sfery autonomii samorządu terytorialnego.
	Uwaga ogólna	Projekt ogranicza autonomię szkół w zakresie stanowienia statutu, systemu wychowawczego i porządkowego, w tym zasad korzystania z telefonów.		**Wyjaśnienie** Celem projektowanej regulacji jest, by zapewnić ogólnopolskie minimum (standard) katalogów praw i obowiązków uczniowskich.

				Aktualnie prawa i obowiązki są rozrzucone w różnych aktach prawnych i to nie służy ani uczniom, ani nauczycielom. Gdy katalog praw i obowiązków będzie wskazany w jednym miejscu ustawy, to obie te grupy będą się mogły z nim zapoznać i na niego powoływać. Skorzystają zatem na tym również nauczyciele, ponieważ będą mogli weryfikować, czy katalog, na który powołują się uczniowie, rzeczywiście zawiera jakieś prawo. W przypadku telefonów komórkowych – wręcz przeciwnie, zagadnienie to jest cedowane na poziom statutu szkoły lub placówki (zob. projektowany art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO). Projekt nawet rozszerza decyzyjność szkół i placówek, ponieważ pozwala również wprowadzić wprost zakaz korzystania z tych urządzeń, czego wcześniej nie było w UPO. Tak samo i kilka innych obowiązków będzie mogło być dostosowane do specyfiki i zwyczajów panujących w danej szkole lub placówce.
	art. 1 pkt 3 (art. 42c UPO)	Nowy system kar dla uczniów, oparty na domniemaniu niewinności, postępowaniach wyjaśniających i katalogu sankcji, wprowadzi formalizm nieadekwatny do wychowawczej funkcji szkoły.		**Wyjaśnienie** Trzeba zauważyć, że postępowanie o ukaranie ma być środkiem ostatecznym, stosowanym dopiero wtedy, gdy „zwykłe” środki oddziaływania wychowawczego (a w związku z uwzględnieniem innej uwagi: działania wychowawcze) okażą się niewystarczające. Rzadkie będzie zatem korzystanie z tej procedury. Taka procedura wymaga jednak zagwarantowania ochrony prawnej ucznia, przeciwko któremu toczy się postępowanie o ukaranie. Projektodawca zatem musiał je przewidzieć, przy jednoczesnym zaprojektowaniu procedury karania możliwie najmniej sformalizowanej.

	Uwaga ogólna	Projekt prowadzi do zachwiania równowagi między prawami ucznia a pozycją nauczyciela, co będzie skutkowało osłabieniem autorytetu kadry pedagogicznej.		**Wyjaśnienie** Projektodawca nie podziela tej obawy, ponieważ tak, jak ten projekt określa prawa i obowiązki uczniowskie, tak Karta nauczyciela określa prawa i obowiązki nauczycielskie. Tym bardziej utwierdzona zatem zostanie równowaga, o której mowa w uwadze. Do tego jednolity katalog praw i obowiązków uczniowskich w ustawie wspomoże nauczycieli. Gdy bowiem prawa i wolności uczniowskie znajdą się w jednym miejscu ustawy, oni również łatwo będą mogli zweryfikować, czy przepis, na który powołuje się uczeń, gwarantuje mu ochronę prawną, o którą się ubiega.
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Brakuje gwarancji procesowych dla nauczycieli w sprawach rozpatrywanych przez Rzeczników – nauczyciel nie jest stroną, nie ma prawa do obrony.		**Wyjaśnienie** Obecnie, gdy uczeń złoży skargę np. do RPO czy RPD, to nauczyciel też nie będzie stroną, ponieważ to nie jest postępowanie administracyjne, w którym byłoby więcej stron niż strona skarżąca. Dopiero poszczególne kroki podjęte w wyniku rozpatrzenia skargi (np. wszczęcie postępowania wyjaśniającego przez rzecznika dyscyplinarnego) będą postępowaniami, w których nauczyciele będą stronami i będą posiadali prawo do obrony. Nie inaczej będzie w tym przypadku. Zawsze ponadto organy rzecznikowskie mogą zwrócić się do szkół lub placówek oświatowych o wyjaśnienia, co pozwoli uzyskać perspektywę drugiej strony.
	Uwaga ogólna	Wzrost liczby skarg, kontroli i zaleceń może prowadzić do nadmiernego obciążenia nauczycieli oraz erozji zaufania w relacjach z uczniami i rodzicami.		**Wyjaśnienie** Projektodawca nie podziela tej obawy, a potrzebę wzmocnienia ochrony prawnej uczniów udowadnia choćby fakt powstania w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych oraz stanowisk

				samorządowych i szkolnych RPU. Do tego, publikacje naukowe (choćby te wskazane w uzasadnieniu do projektu ustawy) również potwierdzają, że obecne rozwiązania prawne w tym obszarze są niezadowalające.
	Uwaga ogólna	Projekt generuje koszty (etatowi rzecznicy, biura, obsługa administracyjna), bez wskazania źródeł finansowania.		**Wyjaśnienie** Zgodnie z OSR projektu, źródłami finansowania są części budżetowe ministra właściwego ds. oświaty i wychowania (część 30) oraz części poszczególnych wojewodów. W zakresie Gminnych i Powiatowych Rzeczników – z uwagi na autonomię JST w zakresie ich powołania – to do JST należy zadanie zabezpieczenia odpowiednich środków finansowych.
	Uwaga ogólna	Nie wykazano potrzeby systemowej – obecne przepisy (Konstytucja, ustawa Prawo oświatowe, Karta Nauczyciela, statut szkoły, działania RPD) zapewniają ramy ochrony praw ucznia.		**Wyjaśnienie** Powstanie w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych działających na rzecz praw uczniowskich, jak również coraz częstsze ich powoływanie w szkołach i na poziomie JST, są przesłankami wskazującymi na potrzebę powołania dedykowanej uczniom struktury rzecznikowskiej. Argumenty wskazujące, że RPO i RPD są niewystarczającymi organami do ochrony praw uczniowskich projektodawca przedstawił w uzasadnieniu i w OSR. Dyrektorzy szkół i kuratorzy oświaty zaś, jako organy pełniące nadzór pedagogiczny, nie są zbudowane na wzór innych organów rzecznikowskich, lecz na wzór organów administracji publicznej, wobec czego ich kompetencje są nieco inne i nie pozwalają na całościową ochronę praw uczniowskich. Ponadto, projekt nie tworzy równoległego systemu, lecz wzmacnia aktualnie obowiązujący. Wojewódzcy RPU będą

				przecież pracowali w kuratoriach oświaty i de facto będą wyspecjalizowanymi wizytatorami w sprawach praw i obowiązków ucznia, co odciąży pozostałych wizytatorów. Projekt jest zatem instytucjonalnym wzmocnieniem już istniejących urzędów. Trzeba też pamiętać, że struktura rzecznikowska nie jest jedyną zmianą w tym projekcie ustawy, a wszystkie one mają na celu wzmocnienie ochrony prawnej uczniów.
	Uwaga ogólna	Zamiast tworzyć nowe instytucje, należy wzmocnić istniejące mechanizmy – np. samorządy uczniowskie, rady rodziców, procedury skargowe.		**Wyjaśnienie** Potrzeba powołania nowych organów została wykazana w uzasadnieniu i OSR projektu ustawy. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji (nie tworzy się nowego ciała, ono już jest obecne w ustawie). Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. Tak samo wzmacniany jest samorząd uczniowski poprzez możliwość wyboru przez niego szkolnego RPU (poprzez wybór opiekuna tego samorządu).
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	W zakresie dotyczącym zasadności powołania instytucji Rzecznika Praw Ucznia wskazujemy, że: Istnieje wystarczający katalog przepisów i instytucji. Prawa ucznia są uregulowane w: Konstytucji RP, Karcie Nauczyciela (np. zasady oceniania, odwoływania się), ustawie Prawo oświatowe, statutach szkół (obowiązkowy katalog praw i obowiązków), przepisach o przeciwdziałaniu przemocy		**Wyjaśnienie** Odpowiedź na te zarzuty została już udzielona w powyższych wierszach tabeli.

		i dyskryminacji, kompetencjach kuratora oświaty i Rzecznika Praw Dziecka. Uczniowie mają też prawo do skarg, odwołań w szerokim zakresie oraz udziału w radzie szkoły, samorządzie. Nowy Rzecznik dubluje kompetencje innych organów: kurator oświaty ma obowiązek reagować na naruszenia prawa w szkole, dyrektor szkoły odpowiada za bezpieczeństwo uczniów i realizację ich praw, RPD, sądy rodzinne, organizacje pozarządowe już pełnią funkcje ochronne. Ponadto zmiana grozi upolitycznieniem szkoły i osłabieniem kadry pedagogicznej. Rzecznik powoływany przez ministra, wojewodę czy samorząd może być wykorzystywany do realizacji ideologicznego lub politycznego programu. Wzmocnienie ochrony jednej strony (ucznia) bez zrównoważenia pozycji nauczyciela pogłębia napięcia i osłabia dyscyplinę.		
	Uwaga ogólna	Projekt ustawy powinien zostać odrzucony w całości. Proponowane zmiany są nieproporcjonalne do zamierzonych celów.		**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za to stanowisko, ale uważa, że proponowane zmiany są adekwatne do celu, jakim jest wzmocnienie ochrony prawnej uczniów.
	art. 1 pkt 3 (art. 42b UPO)	Rekomendujemy pozostawienie szkołom możliwości samodzielnego uregulowania kwestii korzystania z urządzeń mobilnych w statucie, przy zaangażowaniu rady rodziców i samorządu uczniowskiego.		**Wyjaśnienie** Dokładnie taka możliwość znajduje się w projektowanej ustawie – w art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO.
	Uwaga ogólna	Zalecamy wprowadzenie ogólnych wytycznych MEN w zakresie cyfrowej higieny i bezpieczeństwa w szkołach, bez nakazów ustawowych.		**Wyjaśnienie** W art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO nie znajduje się żaden nakaz ustawowy. To szkoła lub placówka oświatowa w ramach swojej autonomii będzie mogła zdecydować o zagadnieniu dot. telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych. Co do wytycznych, leży to poza zakresem projektu ustawy.
	art. 1 pkt 8 (art. 85 UPO)	Postulujemy wzmocnienie samorządu uczniowskiego, w tym szkolenia, zwiększenie kompetencji i realny wpływ na statut szkoły.		**Wyjaśnienie** Brak konkretnej uwagi czy propozycji, do której można byłoby się odnieść.

				Projektodawca jednak potwierdza, że jego celem jest wzmocnienie uczniów, także w instytucjonalnej formie ich samorządu, co następuje poprzez zaproponowane przepisy. Projektodawca dziękuje za wyrażone poparcie wobec tej idei.
	Uwaga ogólna	Wnosimy o wstrzymanie procesu legislacyjnego do czasu przeprowadzenia szerokich konsultacji z nauczycielami, dyrektorami szkół i rodzicami.		**Wyjaśnienie** Rozpoczęcie konsultacji publicznych w lipcu wynika z tego, że Zespół ds. Programowania Prac Rządu wpisał ten projekt do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów w kwietniu br., mimo złożenia stosownego wniosku w styczniu br. Ten czas oczekiwania sprawił, że rozpoczęcie konsultacji publicznych wypadło na lipiec. By to zrekompensować, zdecydowano przeprowadzić się 30-dniowe konsultacje (Regulamin pracy RM wymaga „jedynie" 21-dniowych), uwzględniano uwagi wniesione po terminie, a także zadeklarowano, że we nowa wersja projektu zostanie ponownie udostępniona, z możliwością wyrażania swoich spostrzeżeń w ramach ankiety.
	art. 2 (zmiany w KN)	Zagrożenie dla zasady niezależności postępowań dyscyplinarnych: 1) Projekt przyznaje Krajowemu Rzecznikowi Praw Uczniowskich kompetencję inicjowania postępowań wyjaśniających wobec nauczycieli oraz składania zażaleń na postanowienia o ich umorzeniu. Oznacza to faktyczne włączenie Rzecznika Praw Ucznia w procedury przewidziane wyłącznie dla organów wewnątrzsystemowych (dyrektor szkoły, rzecznik dyscyplinarny, komisje dyscyplinarne). 2) Powołanie nowej instytucji może prowadzić do nacisków na rzeczników dyscyplinarnych, którzy powinni działać niezależnie, a nie pod presją instytucji zewnętrznych. Rażący brak równowagi stron i zagrożenie dla gwarancji procesowych nauczyciela: 1) W postępowaniach dyscyplinarnych nauczyciel nie ma przyznanego formalnie statusu strony – a projekt poszerza	1. Sprzeciwiamy się przyznaniu Krajowemu Rzecznikowi Praw Uczniowskich uprawnień procesowych w postępowaniu dyscyplinarnym nauczyciela. 2. Wnioskujemy o wykreślenie z projektu art. 2 proponowanych zmian w art. 85 i 85b Karty nauczyciela. 3. Postulujemy wprowadzenie definicji „naruszenia dobra ucznia" oraz jednoznacznych kryteriów działania instytucji zewnętrznych.	**Uwaga częściowo uwzględniona** Ad. 1-3. Przyjęto uwagę w zakresie nadmiernych kompetencji KRPU, w tym w postępowaniach dyscyplinarnych dla nauczycieli. Z kompetencji tych zrezygnowano całkowicie. Co do definicji naruszenia dobra ucznia oraz systemu zażaleń, projekt ustawy nie wprowadza zmian w zakresie przesłanek wszczynania postępowań dyscyplinarnych wobec nauczycieli czy terminów. Uwagi co do nich należy składać w ramach regularnie pracujących grup roboczych, w których skład

		uprawnienia jednej strony (Rzecznika Praw Ucznia), nie zapewniając równorzędnych praw nauczycielowi. 2) Krajowy Rzecznik Praw Ucznia ma prawo złożyć wniosek o wszczęcie postępowania, a następnie zaskarżać decyzje o jego umorzeniu lub odmowie wszczęcia. 3) Nauczyciel nadal nie ma prawa żądać umorzenia postępowania ani kwestionować wniosku Rzecznika – co stawia go w pozycji słabszej, naruszając zasadę równości wobec prawa i domniemania niewinności.	4. Żądamy przeprowadzenia szerokich konsultacji społecznych z udziałem przedstawicieli nauczycieli, dyrektorów szkół i związków zawodowych.	wchodzą przedstawiciele związków zawodowych oraz MEN-u. Ad. 4. Odpowiedź jak w poprzednich wierszach tabeli.
		Podwójny system zażaleń – ryzyko paraliżu komisji dyscyplinarnych: 1) Projekt przewiduje dwa odrębne terminy na złożenie zażalenia – 7 dni dla nauczyciela i dyrektora, 14 dni dla Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Ucznia. 2) Wydłuża to czas oczekiwania na rozstrzygnięcie wstępnych etapów sprawy, komplikując i formalizując procedurę. 3) Grozi to paraliżem komisji dyscyplinarnych, które będą zobowiązane do badania spraw wielokrotnie, na różnych etapach, na wniosek różnych podmiotów.		
		Brak definicji „czynu naruszającego prawa i dobro ucznia”: 1) Pojęcie to jest kluczowe dla uruchomienia uprawnień Rzecznika, ale brakuje jego legalnej definicji, co stwarza pole do nadużyć. 2) Może dojść do sytuacji, w której każdy konflikt dydaktyczno-wychowawczy będzie kwalifikowany jako naruszenie dobra ucznia, co otwiera drogę do nadmiernych i nieuzasadnionych interwencji.		**Wyjaśnienie** Pojęcie to nie ulega zmianie względem obecnie obowiązujących przepisów. Projekt ten nie reformuje nauczycielskiego postępowania dyscyplinarnego. Uwagi co do definicji tego pojęcia należy składać w ramach regularnie pracujących grup roboczych, w których skład wchodzą przedstawiciele związków zawodowych oraz MEN-u.
		Zagrożenie dla autonomii zawodu nauczyciela i funkcji wychowawczej szkoły: 1) Projekt umożliwia zewnętrzną kontrolę decyzji wychowawczych i dydaktycznych nauczycieli przez Rzecznika Praw Ucznia. 2) Może to prowadzić do autocenzury nauczycieli, rezygnacji z działań dyscyplinujących i ograniczenia ich roli wychowawczej z obawy przed postępowaniami. 3) Osłabia też zaufanie w relacjach uczeń–nauczyciel, uderzając w podstawy etosu nauczycielskiego.		**Wyjaśnienie** Projektodawca nie podziela opinii, że wzmocnienie ochrony prawnej uczniów (grupy hierarchicznie słabszej od nauczycieli) grozi autonomii zawodu nauczyciela i funkcji wychowawczej szkoły. Jeśli bowiem działania nauczyciela są zgodne z prawem, to w żadnym razie nie będzie on musiał się „autocenzurować” ani rezygnować z działań dyscyplinujących. Ten projekt ustawy

				przecież nawet przyznaje mu uprawnienia dyscyplinujące w art. 42c UPO. Projektodawca nie uważa też, że ochrona prawna uczniów przed bezprawnymi i godzącymi w godność ucznia działaniami nauczycieli uderza w podstawy etosu nauczycielskiego. Spostrzeżenia te nie są też uzasadnione w sposób, do którego można byłoby się odnieść.
		Brak konsultacji z organizacjami reprezentującymi nauczycieli: Projekt wprowadza istotne zmiany w procedurze dyscyplinarnej bez dialogu z organizacjami związkowymi – naruszając art. 19 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych oraz zasady dialogu społecznego.		**Wyjaśnienie** Pismo przewodnie kierujące projekt ustawy do opiniowania m.in. przez Państwa związek zawodowy zostało skierowane właśnie na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych. Przedstawiona przez Państwa opinia jest właśnie przejawem konsultacji ze środowiskiem nauczycielskim i to silniejszym względem zwykłych konsultacji publicznych, ponieważ Państwa uwagi są częścią procesu opiniowania (który jest silniejszy względem konsultacji publicznych w myśl Regulaminu Pracy RM). Jak wskazano też wyżej, projekt zostanie we wrześniu br. przedstawiony ponownie, z możliwością składania dalszych uwag. Projekt skierowano również do Rady Dialogu Społecznego, ale nie zajęła ona stanowiska w tej sprawie.
	art. 3 (zmiany w USO)	Osłabienie roli rodziców w procesie wychowawczym: 1) Uczeń pełnoletni może sprzeciwić się udostępnianiu informacji o ocenach, trudnościach, zachowaniu, nieobecnościach itp. 2) Brak jakichkolwiek ograniczeń lub formalnych procedur zgłoszenia sprzeciwu może prowadzić do ukrywania problemów edukacyjnych przed rodzicami, nawet gdy są oni opiekunami faktycznymi lub finansowymi ucznia.		**Wyjaśnienie** W którymś momencie trzeba uznać, że dana osoba jest pełnoletnia, mimo że oczywiste jest, że każde dziecko dorasta w różnym tempie. Polskie prawodawstwo cywilne zdecydowało, by wiekiem tym było ukończeniem 18. roku życia, co oznacza konieczność dostosowania poszczególnych sfer życia społecznego, w tym oświatowego,

				do tej decyzji w Kodeksie cywilnym oraz Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Projektodawca ponadto przypomina, że chociażby w szpitalach dzieci powyżej 16. roku życia mają podmiotowość w zakresie swojego zdrowia. Tak samo zatem, po ukończeniu 18. roku życia, już jako osoby pełnoletnie, powinny mieć możliwość decydowania o dostępie do ich ocen. Z uwagi natomiast na płynne przejście w pełnoletność w szkole oraz bycie zwolennikiem udziału rodziców w życiu szkoły (w radzie rodziców i w radzie szkoły lub placówki) projektodawca nie chciał odgórnie wyłączać tego dostępu, ale pozostawić „furtkę" dorosłym uczniom. Dlatego właśnie zdecydowano się na rozwiązanie pośrednie. Co do zasady rodzicom dostęp zostanie pozostawiony. Uczeń pełnoletni będzie mógł jedynie wyrazić wobec tego udostępniania sprzeciw. Jeśli uczeń będzie odczuwał rodzicielskie wsparcie, a relacje pomiędzy nimi będą dobre, to przecież nie skorzysta z prawa sprzeciwu, dzięki czemu rodzice wciąż taki dostęp będą posiadali. Co istotne, do ministra właściwego ds. oświaty i wychowania były kierowane liczne wnioski dot. nawet odebrania z mocy prawa dostępu rodzicom, z powołaniem się na Konstytucję RP oraz akty międzynarodowe. Dla wyważenia tej sprawy oraz wzmocnienia partycypacji rodziców w życiu szkoły (zob. m.in. obowiązkowe rady szkół), zdecydowano się nie wyłączać rodzicom dostępu, ale wprowadzić mechanizm odebrania dostępu.
	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO)	Próg 25% nieusprawiedliwionych nieobecności jako kryterium nieklasyfikowania:		**Wyjaśnienie** Próg ten nie jest niski – to wciąż możliwość bycia nieobecnym na co czwartym dniu zajęć.

	art. 3 pkt 4 (art. 44k USO)	Tak niski i rygorystyczny próg może skutkować masowym nieklasyfikowaniem uczniów – również z przyczyn niezależnych od nich (sytuacje rodzinne).		Nie jest on też rygorystyczny, ponieważ dotyczy przede wszystkim nieobecności nieusprawiedliwionych (w zakresie usprawiedliwionych regulacje w zakresie klasyfikacji pozostają bez zmian – wciąż trzeba mieć podstawę w ocenianiu bieżącym, a dopiero później ważna jest frekwencja). Przyczyny niezależne od uczniów zaś (sytuacje rodzinne, choroba itd.) są natomiast powodami wystarczającymi do usprawiedliwiania nieobecności, przez co ryzyko wskazane w uwadze nie zachodzi.
	art. 4 i 5	Artykuły 4 i 5 są bezcelowe z uwagi na konieczność odrzucenia art. projektowanej ustawy w całości.		**Uwaga nieuwzględniona** Projektodawca nie planuje zrezygnować ze zmian w art. 1 pkt 3 projektu, wobec czego konieczne pozostaje również utrzymanie art. 4 i 5 (zmiany w ustawach o RPO i RPD nt. współpracy między rzecznikami; numeracja według wersji przedstawionej do konsultacji publicznych).
	art. 7	uwagi do zmiany w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie polegające na dodaniu Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich jako podmiotu uprawnionego do wskazywania przedstawicieli w określonych gremiach oraz włączenia go do katalogu osób, które mogą wskazywać kandydatów. Brak umocowania konstytucyjnego i niejasny status nowego organu: Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich (KRPU) nie jest organem konstytucyjnym ani też jasno umocowanym w systemie prawnym na poziomie ustawowym w sposób analogiczny do Rzecznika Praw Dziecka czy Prezydenta RP. Jego wprowadzenie na równi z tymi organami może budzić wątpliwości dotyczące wystarczającej legitymacji prawnej i społecznej, demokratyczności i przejrzystości zasad jego funkcjonowania oraz mechanizmów kontroli jego działań.	Choć intencją legislacyjną miało być wzmocnienie głosu uczniów w procesach decyzyjnych, to wprowadzone zmiany są nieprzejrzyste, nieprzemyślane systemowo i potencjalnie niekonstytucyjne. Zamiast wzmacniać partycypację uczniowską, mogą w praktyce prowadzić do jej upolitycznienia fasadowego funkcjonowania. Zanim KRPU zostanie instytucjonalnie umocowany i poddany debacie publicznej, jego obecność w aktach prawnych	**Wyjaśnienie** Zmiana ta polega jedynie na włączeniu Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich w skład Rady Dialogu z Młodym Pokoleniem. Zdaniem projektodawcy jest to rozwiązanie dobre, ponieważ tym bardziej włączy ono młodzież w działalność Krajowego Rzecznika. To, że znajduje się on w jednym punkcie z Prezydentem RP, Rzecznikiem Praw Dziecka i Prezesem Rady Ministrów wynika z semantyki art. 41^2 ust. 3 ustawy zmienianej w tym artykule. Nie ma w tym ustępie innego miejsca niż pkt 1, by wskazać KRPU. Dodanie jednej osoby do gremium złożonego z kilkunastu osób nie spowoduje istotnych zmian w jego ukształtowaniu (większość

		Inflacja ciał wskazujących przedstawicieli – ryzyko upolitycznienia: Rozszerzanie katalogu instytucji uprawnionych do wskazywania przedstawicieli (jak w ust. 3 pkt 1) może prowadzić do rozmycia odpowiedzialności i upolitycznienia ciał kolegialnych: 1) Obecność wielu wskazujących może oznaczać, że decyzje są podejmowane przez osoby wskazane z powodów politycznych, a nie merytorycznych. 2) Pojawia się pytanie, czy rzeczywiście potrzebna jest aż tak szeroka reprezentacja wskazujących, zwłaszcza jeśli nowi uczestnicy nie mają jasno określonej roli w systemie prawnym.	tej rangi powinna być zawieszona.	członków będzie pochodziła z grona organizacji młodzieżowych).
		Brak informacji o mechanizmach wyboru i odpowiedzialności KRPU: Ustawa milczy na temat tego, jak KRPU jest powoływany, komu podlega i jakie ma kompetencje. Włączenie takiego organu do systemu prawnego bez ustalenia podstawowych zasad jego działania może prowadzić do chaosu prawnego i braku odpowiedzialności za podejmowane decyzje.		**Wyjaśnienie** Informacje te są wprost wskazane w art. 42h-art. 42k UPO. Wszystkie zagadnienia, o których mowa w uwadze, są określane przez ww. przepisy.
	art. 10	Proponowane zmiany w ustawie o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, które rozszerzają uprawnienia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich (KRPU) oraz wprowadzają modyfikacje w kompetencjach dyrektora szkoły wobec nieletnich, budzą szereg istotnych zastrzeżeń. Poniżej przedstawiamy szczegółową analizę tych zmian, zarówno w aspekcie merytorycznym, jak i systemowym.	Wnioski KSOiW: 1. Zmiany są systemowo szkodliwe, ponieważ: podważają spójność i hierarchię systemu ochrony praw dziecka i nieletnich – poprzez sztuczne wprowadzenie KRPU jako organu równoważnego z RPD, RPO czy ETPC. 2.Tworzą niebezpieczne precedensy – pozwalając organowi bez jasnych ram prawnych ingerować w wymiar sprawiedliwości i postępowania resocjalizacyjne. 3.Zwiększają ryzyko upolitycznienia procesów wychowawczych i	**Wyjaśnienie** Projektodawca odniesie się do uwag w poniższych wierszach tabeli.
	art. 10 pkt 1 (art. 4 ust. 4 UoWRN)	Zmiana art. 4 ust. 4 – rola dyrektora szkoły i środki wychowawcze: 1) Niewłaściwa dezintegracja odpowiedzialności prawnej: Proponowany przepis przewiduje, że zastosowanie środka wychowawczego przez dyrektora automatycznie wyklucza możliwość nałożenia kary administracyjnej z ustawy – Prawo oświatowe (art. 42c ust. 3). To może prowadzić do niewspółmierności reakcji na poważne przewinienia, jeżeli dyrektor z własnej inicjatywy i za zgodą ucznia zdecyduje o np. przeprosinach lub sprzątaniu. Ryzyko ukrywania poważnych przypadków:		**Wyjaśnienie + uwzględnienie innej uwagi** Projektowany przepis trzeba czytać w powiązaniu z innymi przepisami. Takie samo wyłączenie przewidziano też w odwrotnym kierunku (tj. wyłączono stosowanie kar z art. 42c UPO, jeśli zastosowano środki z UoWRN), co wynika wprost z art. 42c ust. 21 UPO. Bez tego przepisu rozwiązania te byłyby niekonstytucyjne, ponieważ uczniowie mogliby być dwa razy karani za jedno przewinienie.

		W praktyce szkoły mogą być motywowane do wewnętrznego "zamykania spraw", aby nie eskalować przypadków demoralizacji do organów ścigania lub kuratorów. Prowadzi to do faktycznej bezkarności lub pozorowania reakcji wychowawczej. Przepis nie przewiduje nadzoru pedagogicznego lub sądowego nad zastosowaniem tych środków – decyzje są całkowicie pozostawione dyrektorowi i mogą być uznaniowe, nieprzejrzyste i arbitralne. Zgoda nieletniego – potencjalnie iluzoryczna: Wymóg zgody ucznia i jego rodziców na zastosowanie środka może być pozorny w sytuacji presji środowiskowej lub instytucjonalnej, co podważa dobrowolność całej procedury.	resocjalizacyjnych, co może prowadzić do nadużyć. Strona 11 z 13 4.Zaburzają zasadę pewności prawa i jednolitości stosowania sankcji wobec nieletnich, przekazując zbyt szeroką władzę dyrektorom szkół i nieformalnym organom. 5.Zamiast rozszerzać uprawnienia KRPU bez uprzedniego uregulowania jego statusu ustawowego i bez szerokiej debaty publicznej, ustawodawca powinien wzmocnić realne instrumenty działania już istniejących instytucji (RPD, kuratorzy sądowi, pedagodzy) i zadbać o lepszą koordynację między szkołami a wymiarem sprawiedliwości, a nie mnożyć byty prawne bez przejrzystości, legitymacji i odpowiedzialności.	W pozostałym zakresie UoWRN przepis art. 4 ust. 4 nie ulega zmianie (np. w zakresie kontroli nad decyzją dyrektora czy w zakresie zgód ucznia i rodzica) i ewentualne zastrzeżenia w tej sprawie należy kierować do Ministra Sprawiedliwości. Ze strony MEN-u przepis ten jest jedynie dostosowywany do nowego art. 42c UPO. Dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, w wyniku uwzględnienia uwagi z konsultacji publicznych, zmieniono nazwę tych środków na „działania wychowawcze”.
	art. 10 pkt 2	Zmiana art. 115 ust. 3 – dostęp nieletniego do kontaktu z KRPU: 1) Nadmierne zrównanie KRPU z konstytucyjnymi organami ochrony praw (jak RPO, RPD). KRPU, jako niejasny i nowo utworzony urząd, nie ma takiego samego poziomu niezależności i legitymacji. Obecność KRPU w katalogu obok organów międzynarodowych (np. ETPC) rozmywa powagę tych instytucji i budzi wątpliwości co do jego rzeczywistej roli i profesjonalizmu. 2) Brak precyzyjnych regulacji dotyczących działalności KRPU w kontakcie z nieletnimi. Nie wiadomo, jak KRPU miałby działać w praktyce – czy zapewnia reprezentację, czy opiniuje, czy interweniuje. Taka sytuacja grozi chaosem kompetencyjnym i dublowaniem działań już istniejących rzeczników (RPD, RPO).	**Wyjaśnienie** Katalog art. 115 ust. 3 UoWRN jest bardzo szeroki i stanowi zabezpieczenie, że kontakt nieletniego umieszczonego m.in. w młodzieżowym ośrodku wychowawczym nie będzie podlegał ograniczeniom lub zakazom. To jest niezbędne do tego, by KRPU mógł zainterweniować, jeśli naruszane są prawa uczniowskie w danym MOW-ie. Projektodawca nie znajduje uzasadnienia dla Państwa uwagi, która *de facto* dopuszczałaby, by kontakt między nieletnim w MOW-ie a KRPU, który miałby mu pomóc w sprawie naruszeń w MOW-ie, byłby ograniczany lub nawet zakazywany przez dyrektora MOW-u. To sprawiłoby, że w MOW-ach KRPU nie mógłby być skuteczny.
	art. 10	Zmiana art. 353 ust. 1 – udział KRPU w postępowaniach resocjalizacyjnych: 1) Brak uzasadnienia dla udziału KRPU w postępowaniach z zakresu resocjalizacji nieletnich. Tego typu postępowania są zazwyczaj złożone, wymagają wiedzy z zakresu prawa karnego nieletnich i psychologii sądowej – a KRPU nie posiada ani kompetencji konstytucyjnych, ani specjalistycznych, które by go uprawniały do udziału w takich		**Odpowiedź jak w poprzednim wierszu tabeli**

		postępowaniach, co rodzi ryzyko instrumentalizacji postępowań resocjalizacyjnych. KRPU może być wykorzystywany do ideologicznego wpływu na decyzje sądów rodzinnych, np. w sprawach związanych z zachowaniami uczniów, które mają komponent światopoglądowy lub polityczny (np. demonstracje, konflikty o treści edukacyjne).		
	art. 11-14	Art. 11, 12, 13, 14 ustawy Ze względu na to, co napisano powyżej, powinny zostać wkreślone w całości. Zmiany wprowadzone w art. 11–14 ustawy zmieniającej ustawę o systemie oświaty (w zakresie utworzenia Krajowego, Wojewódzkiego i Szkolnego Rzecznika Praw Uczniowskich oraz rad szkół) budzą poważne wątpliwości co do celowości, trybu powoływania, przejrzystości, zgodności z zasadami państwa prawa oraz praktycznej wykonalności. Nabór ma charakter pozorny. Choć w art. 11 ust. 2 przewidziano nabór na stanowisko KRPU, to w art. 11 ust. 3 stwierdzono, że jeśli nie zostanie wyłoniony kandydat, minister może powołać dowolną osobę spełniającą kryteria. Tym samym mechanizm naboru jest czysto fasadowy, bez żadnych gwarancji jawności, pluralizmu, udziału młodzieży lub społeczeństwa obywatelskiego. Minister edukacji zyskuje praktycznie nieograniczoną władzę w zakresie powołania KRPU, co narusza zasadę niezależności tego urzędu i podważa jego wiarygodność. Brak niezależnej komisji, konsultacji, kryteriów oceny kandydatów. Ustawa nie przewiduje udziału środowisk uczniowskich, nauczycielskich, psychologicznych ani organizacji pozarządowych w procedurze naboru – co czyni proces całkowicie nietransparentnym i podatnym na wpływy polityczne.	Wnioski KSOiW: Tworzenie struktury Krajowego, Wojewódzkiego i Szkolnego Rzecznika Praw Uczniowskich w zaproponowanym kształcie związane jest z: 1.Fasadową procedurą wyboru, z możliwością ręcznego powołania przez ministra – bez demokracji, bez jawności, bez uczniów. Kosztowną i biurokratyczną strukturą bez jasno zdefiniowanych kompetencji, odpowiedzialności i realnej skuteczności. 2.Groźbą upolitycznienia – rzecznicy mogą stać się narzędziem ideologicznej kontroli szkół, nie zaś obrońcami uczniowskich praw. 3.Dezinformacją legislacyjną – brak OSR, brak konsultacji publicznych, brak dowodów na potrzebę tak daleko idących zmian. Zatem zamiast tworzyć nową strukturę „rzeczników uczniowskich” o wątpliwej niezależności, lepiej wzmocnić samorządy	**Wyjaśnienie** Przepisy art. 11-14 (w pierwotnej numeracji projektu) są przepisami przejściowymi i dostosowującymi, których utrzymanie jest konieczne dla prawidłowej realizacji ustawy. Co do pozornego charakteru naboru, nie jest to prawda. Nabór będzie otwarty i konkurencyjny. Jedynie w momencie, gdy nie zostałby on rozstrzygnięty, wówczas zapewnić trzeba uczniom możliwość instytucjonalnej ochrony ich praw poprzez powołanie KRPU bez drugiego konkursu, skoro pierwszy nie został rozstrzygnięty. To rozwiązanie wyłącznie techniczne. Co do składu komisji i innych szczegółów technicznych naboru, jest to materia rozporządzenia, a nie ustawy. W projekcie rozporządzenia w tej sprawie zagwarantowano udział organizacji pozarządowych i związków zawodowych, co sprawi, że nabór ten nie będzie polityczny. Ewentualne uwagi w tym zakresie będzie można złożyć wobec projektu rozporządzenia, gdy będzie on procedowany (dopiero po uchwaleniu ustawy).
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Tworzenie trzystopniowej biurokratycznej struktury bez wyraźnego celu. Ustanowienie aż trzech szczebli rzeczników (krajowego, wojewódzkiego i szkolnego) bez wcześniejszego zidentyfikowania luki w ochronie praw uczniów to biurokratyzacja bez efektu – nie pokazano, dlaczego Rzecznik Praw Dziecka, samorządy uczniowskie, rady szkół i pedagodzy szkolni są niewystarczający. Spowoduje znaczne obciążenie		**Odpowiedź jak w poprzednich wierszach tabeli**

		budżetowe, niepoparte żadną oceną skutków regulacji (OSR) zawierającą analizę kosztów, potrzeb i alternatyw.	uczniowskie, instytucję Rzecznika Praw Dziecka, pedagogów szkolnych i mediatorów, a także zwiększyć edukację prawną i obywatelską w szkołach, by uczniowie mogli sami skutecznie bronić swoich praw.	
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Brak jasno określonych kompetencji i odpowiedzialności: Ustawa nie precyzuje, jak rzecznik szkolny ma funkcjonować (czy to uczeń, nauczyciel, mediator?), jaką pozycję wobec dyrekcji i organów prowadzących ma rzecznik wojewódzki, w jaki sposób rzecznicy mają być rozliczani ze swoich działań.		**Odpowiedź jak w poprzednich wierszach tabeli oraz wprost w projekcie ustawy** (choćby osoba Szkolnego Rzecznika jest wprost nazwana w art. 42s ust. 1–2 UPO)
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Tryb powoływania Szkolnych Rzeczników jest niedemokratyczny i zależny od rad szkół. Powołanie rzecznika w szkole zależne od istnienia rady szkoły – oznacza to, że w setkach placówek, gdzie rada nie istnieje (bo nie jest obowiązkowa lub aktywna), powołanie rzecznika zostaje odsunięte w czasie lub całkowicie uniemożliwione. Rady szkół mają różny skład i często nie reprezentują uczniów – w praktyce mogą być ciałami fasadowymi, zdominowanymi przez dyrekcję lub rodziców, co oznacza, że rzecznik uczniowski może wcale nie reprezentować interesu uczniów, lecz działać jako element dyscyplinujący ich zachowanie.		**Uwzględnienie innej uwagi** Szkolnym RPU będzie z mocy prawa opiekun samorządu uczniowskiego tam, gdzie tworzy się samorząd uczniowski. Tam, gdzie się go nie tworzy lub gdzie opiekunem będzie nauczyciel na stanowisku kierowniczym (np. dyrektor szkoły lub placówki) – będzie mógł nim być nauczyciel wybrany przez uczniów.
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Niejasna celowość i brak realnych uprawnień rzeczników. Nie wiadomo, co dokładnie rzecznicy mają robić: Ustawa nie wskazuje precyzyjnie: czy rzecznicy mają podejmować interwencje prawne, czy będą mediować w konfliktach, czy mogą wydawać wiążące opinie?		**Wyjaśnienie** Odpowiedź znajduje się wprost w projekcie ustawy, poprzez wyliczenia. Uprawnienia choćby KRPU są wskazane w art. 42e UPO. Podobne wyliczenia są też wskazane w przepisach dot. pozostałych szczebli struktury rzecznikowskiej.
	art. 1 pkt 5-6 (art. 80-81 UPO)	Sztuczny obowiązek tworzenia rad szkół. Dotychczas rady szkół mogły, ale nie musiały być powoływane – co było zgodne z zasadą subsydiarności i autonomii środowisk lokalnych. Ustawowe nakazanie ich tworzenia do końca września 2026 r. wiąże się z centralizacją i formalizacją życia szkolnego, groźbą powoływania ciał bez realnego znaczenia lub legitymacji, tylko dla spełnienia wymogów prawnych, dodaniem kolejnego elementu zwiększającego biurokratyczne obciążenie szkół, które już dziś zmagają się z nadmiarem zadań administracyjnych.		**Wyjaśnienie** Założeniem demokracji jest to, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność oraz brać odpowiedzialność za decyzje mające wpływ na całą społeczność. Nauczy to zatem również i sprawczości. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na

				to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów. Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji. Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028.
	art. 16	Rozrzutność w czasie zapaści finansowej edukacji. Planowane są wydatki łącznie w latach 2026–2035: budżet państwa: ponad 47 mln zł, samorządy lokalne: 920 mln zł, czyli razem blisko 1 miliard złotych na instytucjonalne otoczenie rzeczników uczniowskich – bez realnej analizy ich skuteczności. W tym samym czasie brakuje nauczycieli, a ich wynagrodzenia są niewystarczające, szkoły nie mają środków na pomoce dydaktyczne, remonty, ogrzewanie, rośnie liczba uczniów w klasach, a podstawowa infrastruktura oświatowa jest zaniedbana. Wydawanie tak dużych środków na administracyjną strukturę o niejasnych kompetencjach w czasie, gdy szkoły walczą o	Wnioski KSOiW: 1.Tworzenie nowej sieci rzeczników uczniowskich z planowanym finansowaniem na poziomie 1 miliarda złotych do 2035 r. to rozrzutność finansowa – koszty oderwane są od realnych priorytetów edukacyjnych.	**Wyjaśnienie** Ustęp dot. wydatków z budżetów samorządów terytorialnych został usunięty, ponieważ był omyłką legislacyjną, na co zwrócił uwagę Minister Finansów i Gospodarki. Przypominamy ponadto, że, w związku z uwzględnieniem innej uwagi, nastąpiła zmiana modelu i funkcjonowania szkolnego RPU. Odtąd ma nim być opiekun samorządu uczniowskiego.

		przetrwanie, to przykład skrajnej niegospodarności i oderwania od realnych potrzeb.	2.Brak uzasadnienia – brak OSR, brak mierników efektywności, brak analizy alternatyw. 3.Obciążenie dla samorządów – bez rekompensaty, bez konsultacji, bez wsparcia. 4.Zła alokacja środków – wydatki na administrację zamiast na nauczycieli, uczniów, infrastrukturę. 5.W sytuacji kryzysu finansowego edukacji środki powinny zostać przesunięte na poprawę wynagrodzeń nauczycieli i zatrzymanie odpływu kadry, finansowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach, rozwój kompetencji cyfrowych i infrastruktury edukacyjnej. Rozsądek finansowy wymaga ograniczenia wydatków na nowe instytucje o niejasnych kompetencjach i nieudowodnionej potrzebie.	Wydatki roczne w skali całego państwa to ok. 4,5 mln zł, co czyni ten wydatek w zasadzie znikomym dla budżetu państwa, a znacznie przyczyni się do wzmocnienia ochrony prawnej uczniów.
	Uwaga ogólna	Brak wykazania celowości i efektywności tych wydatków. Brak oceny skutków regulacji (OSR) pokazującej: realne korzyści dla uczniów, mierzalne efekty działania rzeczników, alternatywne sposoby rozwiązania tych samych problemów – np. wzmocnienie istniejących struktur (RPO, RPD, samorządy uczniowskie, pedagodzy szkolni). Środki mają być automatycznie wydatkowane przez 10 lat, bez mechanizmu ewaluacji czy testu efektywności – to recepta na marnotrawstwo publicznych pieniędzy.	**Wyjaśnienie** Wszystkie te zagadnienia zostały szczegółowo opisane w OSR do projektu ustawy. Wymóg wskazania 10-letniej prognozy wydatków na realizację ustawy wynika zaś z art. 50 ust. 1a ustawy o finansach publicznych.
	Uwaga ogólna	Zrzucenie kosztów na samorządy – bez środków i bez konsultacji. Aż 92 mln zł rocznie obciążeń dla jednostek samorządu terytorialnego, które już nie mają pieniędzy na utrzymanie szkół, są zadłużone i obciążone dodatkowymi zadaniami zlecanymi przez MEN, często bez rekompensaty finansowej oraz nierzadko podejmują decyzje o zamykania szkół, łączeniu klas, ograniczaniu zajęć dodatkowych. W tej sytuacji narzucanie samorządom kosztów utrzymania nowej biurokracji to rażący przykład przerzucania odpowiedzialności bez środków – co może doprowadzić do dalszego pogorszenia jakości edukacji publicznej.	**Wyjaśnienie** Nie jest prawdą, że koszty wykonania ustawy są zrzucane na jednostki samorządu terytorialnego. Krajowy i wojewódzcy rzecznicy będą finansowani z budżetu państwa. Jedynym potencjalnym wydatkiem dla JST jest wynagrodzenie dla gminnego (miejskiego)/powiatowego rzecznika. Jego powołanie jest jednak fakultatywne, więc to JST będą decydować same, czy chcą utworzyć takie stanowisko, czy nie. Pierwotny przepis wskazujący wyższe wydatki dla JST zdezaktualizował się z uwagi na zmianę modelu szkolnego RPU (opiekun samorządu uczniowskiego z mocy prawa, a nie odrębnie wybierana osoba). Była to ponadto legislacyjna omyłka wykazana w uwagach Ministra Finansów i Gospodarki.
	art. 16 ust. 4	Mechanizmy korygujące – nieskuteczne i pozorne. Art. 16 ust. 4 przewiduje, że w przypadku przekroczenia limitów „wydatki się ogranicza". Oznacza to, że wydatki są sztywne i nieelastyczne, co w razie zmiany sytuacji finansowej państwa nie pozwala ich dostosować do realnych potrzeb edukacyjnych, a jednocześnie – gwarantuje pełne	**Wyjaśnienie** Wskazany mechanizm korygujący został zaakceptowany przez Ministra Finansów i uznany za wystarczający. Nie jest on, zdaniem projektodawcy, pozorny, lecz elastyczny

		finansowanie rozbudowanej struktury rzeczników, nawet jeśli jej funkcjonowanie okaże się nieskuteczne lub zbędne.		właśnie dzięki możliwej deregulacji tego zagadnienia (czyli wskazania ogólnego mechanizmu w ustawie, co pozwoli w praktyce na elastyczne jego wdrażanie, zgodne z potrzebami).
	Uwaga ogólna	Priorytetyzacja nie tam, gdzie potrzeba. Wydatkowanie blisko miliarda złotych na nową strukturę prawną i administracyjną, podczas gdy nauczyciele odchodzą z zawodu z powodu niskich pensji i przeciążenia, dzieci mają ograniczony dostęp do psychologów, terapeutów, doradców edukacyjnych, brakuje środków na cyfryzację, innowacje, rozwój kompetencji przyszłości to wyraz braku strategicznego myślenia i ignorowania rzeczywistych wyzwań oświaty.		**Wyjaśnienie** Koszt wykonania tej ustawy wyniesie ok. 4,5 mln zł rocznie, co jest kosztem znikomym dla budżetu państwa. Pierwotny przepis wskazujący wyższe wydatki dla JST zdezaktualizował się z uwagi na zmianę modelu szkolnego RPU (opiekun samorządu uczniowskiego z mocy prawa, a nie odrębnie wybierana osoba). Była to ponadto legislacyjna omyłka wykazana w uwagach Ministra Finansów i Gospodarki.
Rzecznik Praw Dziecka	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 4 UPO)	Projekt przewiduje formułę przepisu art. 42b, ust. 1 pkt 4: „Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6-8, ma obowiązek: (...) ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi.”	Wskazanie na konieczność respektowania „ogólnie przyjętych norm społecznych” w zakresie ubioru także budzi wątpliwości. Rada Dzieci i Młodzieży słusznie zauważa, że brak jednoznacznych kryteriów może prowadzić do ograniczania wolności wyrażania tożsamości, a ubiór – szczególnie wśród młodzieży – stanowi istotną formę ekspresji. Rzecznik Praw Dziecka wskazuje na potrzebę doprecyzowania pojęcia „ogólnie przyjętych norm społecznych”.	**Wyjaśnienie** Z punktu widzenia leksykalnego pojęcia ogólnie przyjętych norm społecznych i zasad współżycia społecznego mają takie samo znaczenie (co potwierdzają też publikacje naukowe, np.: J. Nowacki, *O normatywnych (abstrakcyjno-generalnych) i sytuacjonistycznych rozumieniach zasad współżycia społecznego*, „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej” 3/2023, s. 9-11), a fraza „ogólnie przyjęte normy społeczne” jest pojęciem bliższym nie-prawnikom, którzy nie mają na co dzień do czynienia z pojęciem „zasad współżycia społecznego” charakterystycznym dla prawa cywilnego. Dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, szczególnie gdy w szkole nie pracują, co do zasady, prawnicy, a uczniowie mają niski wiek, bardziej zrozumiałe dla nich wszystkich będzie pojęcie zastosowane w przedstawionym projekcie ustawy. Znaczenie jest jednak takie samo, jak zasad współżycia społecznego obecnych w KC.

	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 pkt 2 UPO)		Ponadto w odniesieniu do projektowanego art. 42 ust. 2 pkt 2 proponuję wyodrębnić w podpunkcie c przedszkole, oddział przedszkolny oraz klasy pierwsze szkoły podstawowej. Taka regulacja - w kontekście minimalnego progu frekwencyjnego – uwzględniałaby szczególne uwarunkowania rozwojowe i zdrowotne dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Dzieci w tym wieku są szczególnie podatne na krótkotrwałe infekcje oraz okresowe niedyspozycje zdrowotne, co może wpływać na ich obecność w przedszkolu czy szkole.	**Wyjaśnienie** Modyfikowany próg dotyczy przede wszystkim nieobecności nieusprawiedliwionych (w zakresie usprawiedliwionych regulacje w zakresie klasyfikacji pozostają bez zmian – wciąż trzeba mieć podstawę w ocenianiu bieżącym, a dopiero później ważna jest frekwencja). Przyczyny niezależne od uczniów zaś (sytuacje rodzinne, choroba itd.) są powodami wystarczającymi do usprawiedliwiania nieobecności, przez co ryzyko wskazane w uwadze nie zachodzi.
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)		Rady Dzieci i Młodzieży zgłasza również potrzebę stworzenia mechanizmu odwołania Krajowego Rzecznika Praw Ucznia, umożliwiającego – po zebraniu określonej liczby podpisów (np. 10 000 podpisów) – uruchomienie procedury odwołania Krajowego Rzecznika Praw Ucznia.	**Uwaga nieuwzględniona** Uwaga jest niedostatecznie rozbudowana i nie można się do niej odnieść. Trzeba zauważyć, że 10 000 osób w państwie, w którym mieszka ok. 38 milionów osób, jest liczbą znikomą, bardzo prostą do zebrania. Gdyby tyle podpisów wystarczyło do odwołania Krajowego RPU, wówczas przepisy o jego 4-letniej kadencji byłyby fikcyjne. Nie ma ponadto takiej praktyki w przypadku pozostałych organów rzecznikowskich. Rzecznika Praw Dziecka, zgłaszającego tę uwagę, nie można przecież odwołać dzięki zebraniu np. 10 000 podpisów. Propozycja innego organu rzecznikowskiego osłabiająca tworzony organ rzecznikowski i

				uzależniającego go od stosunkowo niewielkiej grupy osób nie znajduje uzasadnienia.
	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Zwracam uwagę na istotne rozbieżności w zakresie kryteriów kwalifikacyjnych przewidzianych dla kandydatów na Krajowego oraz Wojewódzkich Rzeczników Praw Ucznia. Projektowane rozwiązania przewidują, że Wojewódzki Rzecznik Praw Ucznia musi posiadać status nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego, a zatem być osobą legitymującą się ugruntowanym doświadczeniem zawodowym, popartym co najmniej wieloletnią praktyką dydaktyczno-wychowawczą w środowisku szkolnym. Kryterium to zapewnia, że osoby powoływane na ten urząd będą posiadać zarówno kompetencje pedagogiczne, jak i znajomość realiów funkcjonowania szkoły. W kontrze do powyższego, Krajowy Rzecznik Praw Ucznia, mimo że funkcjonuje jako organ o charakterze ogólnokrajowym, nie musi spełniać żadnych analogicznych wymagań w zakresie kwalifikacji pedagogicznych ani doświadczenia dydaktycznego. Projekt ogranicza się jedynie do wskazania, że kandydat powinien mieć „doświadczenie w działalności na rzecz uczniów i ich praw" przy jednoczesnym braku jakichkolwiek kryteriów merytorycznych, które umożliwiałyby weryfikację tej przesłanki. Ta regulacyjna asymetria – tj. mniej rygorystyczne wymaganie wobec organu wyższego szczebla – budzi istotne wątpliwości natury legislacyjnej i systemowej. W praktyce może to bowiem skutkować obsadzeniem stanowiska Krajowego Rzecznika Praw Ucznia osobami nieposiadającymi nawet krótkiej praktyki w bezpośredniej pracy z dziećmi i młodzieżą. Pojęcie „doświadczenia w działalności na rzecz uczniów" nie zostało w żadnej mierze doprecyzowane, co otwiera pole dla dalece uznaniowych interpretacji. Za „doświadczenie" może bowiem uchodzić każda forma aktywności, nawet od działalności publicystycznej po aktywność w mediach społecznościowych. Tym samym ryzyko instrumentalizacji tego nowego stanowiska oraz jego upolitycznienie jest niezwykle duże.	Należy zatem uzależnić powołanie Krajowego Rzecznika Praw Ucznia od posiadania udokumentowanego doświadczenia w pracy w szkole, placówce oświatowej lub administracji o charakterze oświatowym. Można rozważyć także kryterium „ukończonych form doskonalenia w zakresie administracji lub zarządzania" lub kryterium statusu „nauczyciela akademickiego posiadającego co najmniej pięcioletni staż pracy w uczelni i ukończone formy doskonalenia w zakresie administracji lub zarządzania". Celem takiej regulacji byłoby zapewnienie, że rzeczone stanowisko będzie powierzane osobie posiadającej zarówno odpowiednie przygotowanie merytoryczne, jak i rzeczywistą znajomość sytuacji uczniów w systemie.	**Wyjaśnienie** Założeniem projektodawcy jest, by uczynić Wojewódzkich Rzeczników wyspecjalizowanymi w prawach uczniowskich nauczycielami-wizytatorami. Dlatego planuje się, by wymagania na Wojewódzkiego Rzecznika były takie, jak dla nauczycieli-wizytatorów.

	art. 3 (art. 44k USO)	Kolejna uwaga dotyczy art. 44k, odnoszącego się do zajęć uzupełniających. Z projektu wynika, że uczeń będzie zobowiązany do uczestnictwa w jednej godzinie tygodniowo z minimalną frekwencją na poziomie 25%. Chociaż cel wzmocnienia systemowego zasługuje na uznanie, to sztywne określenie obowiązku uczestnictwa bez mechanizmu elastyczności może w praktyce obciążać uczniów znajdujących się w trudniejszej sytuacji oraz kolidować z indywidualnymi potrzebami edukacyjnymi.		**Wyjaśnienie** Mechanizm ten jest elastyczny, ponieważ dotyczy w zasadzie przede wszystkim nieobecności nieusprawiedliwionych. Jeśli nieobecności te będą usprawiedliwione, to procedura klasyfikacji nie ulegnie zmianie (trzeba będzie mieć podstawę w ocenach, a dopiero w razie jej braku ważna będzie frekwencja).
	art. 1 pkt 3 (art. 42s UPO)	Zgodnie z projektowanym art. 42s, Szkolnego Rzecznika Praw Ucznia „może wspierać co najmniej jeden uczeń”.	Sformułowanie to wymaga doprecyzowania – uczniowie wspierający Szkolnego Rzecznika Praw Ucznia powinni być wyłaniani w sposób transparentny i demokratyczny, na przykład przez samorząd uczniowski lub w drodze głosowania w klasach. Uczniowie znacznie chętniej dzielą się swoimi sprawami z rówieśnikami niż z dorosłymi, dlatego Rzecznik Praw Dziecka postuluje wprowadzenie takiego modelu współpracy, który uwzględniałby realne potrzeby i mechanizmy komunikacji w środowisku uczniowskim.	**Wyjaśnienie** Tryb wyboru ucznia-pomocnika będzie określał statut szkoły lub placówki, zgodnie z art. 42s ust. 4 UPO. Nic nie stoi na przeszkodzie, by tryb ten szkoły i placówki ustaliły w taki sposób, jaki jest proponowany w tej uwadze, ale nie jest to materia ustawowa, a statutowa.
	art. 1 pkt 3 (art. 42h ust. 2 pkt 4 UPO)	W odniesieniu do art. 42h ust. 2 pkt 4 proponuje się uzupełnienie o obowiązek przedstawienia koncepcji sprawowania urzędu oraz udziału w wysłuchaniu publicznym z udziałem przedstawicielstwa uczniów i uczennic, rad młodzieżowych, Parlamentarnego Zespołu ds. Młodzieży i innych gremiów zrzeszających dzieci i młodzież, a także o rozszerzenie o wymaganie, iż kandydat w przeszłości nie dopuścił się naruszenia praw uczniowskich lub studenta uczelni wyższej.	Wobec tego rekomenduje się również uzupełnienie ww. przepisu art. 42h ust. 2 o punkty 11 i 12 w następującym brzmieniu: „11) podczas postępowania konkursowego przedstawi swoją wizję sprawowania urzędu; 12) wyraża zgodę na wysłuchanie publiczne w	**Uwaga częściowo uwzględniona** Zaproponowane ciała w pkt 12 nie są ciałami reprezentatywnymi. Gremia takie jak Parlamentarny Zespół ds. Młodzieży ponadto są powoływane tylko na czas kadencji parlamentu, a zatem wraz z jej upływem przestają istnieć (i muszą być zakładane ponownie). Nie można zatem podmiotu temporalnego, tworzonego w oparciu o Regulamin Sejmu/Senatu, wskazywać w

			toku postępowania z udziałem przedstawicielstwa osób uczniowskich, rad młodzieżowych, Parlamentarnego Zespołu ds. Młodzieży i innych gremiów zrzeszających dzieci i młodzież)”	ustawie, której zakres czasowy obowiązywania jest znacznie dłuższy niż okres jednej kadencji Sejmu. Nie występują ponadto w prawie takie pojęcia jak „rady młodzieżowe”. Co najwyżej, w ustawach samorządowych mowa o młodzieżowych rad gmin, powiatów czy sejmikach województw. Zaproponowane brzmienie wymogu nie jest odpowiednie na poziom ustawowy. Projektodawca jednak wskazuje, że w projekcie rozporządzenia wykonawczego do projektu ustawy (w projekcie rozporządzenia nt. szczegółów konkursu na Krajowego Rzecznika) zawarł mechanizm, w którym przedstawiciele organizacji pozarządowych i związków zawodowych będą mogli obserwować przebieg konkursu na Krajowego Rzecznika. To zatem zapewni możliwość, by podmioty społeczeństwa obywatelskiego brały udział w opisywanym postępowaniu. W trakcie tego konkursu też (ad. pkt 11) kandydaci na Krajowego Rzecznika będą musieli zaprezentować wizję swojej pracy, ale zostanie to dopisane do projektu, by nie rodziło wątpliwości.
	art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 3 i 4 UPO)	W kontekście art. 42c ust. 3 i 4 zastrzeżenia terminologiczne budzi sformułowanie „kara” oraz „wymierzenie kary” wobec ucznia.	Pojęcie to można zastąpić sformułowaniem zastosowania „środka wychowawczego”, bowiem pojęcie „kara” jest niewspółmiernie represyjne, nieprzystające do roli szkoły jako środowiska wspierającego rozwój ucznia. Język używany w przepisach powinien być neutralny, wspierający i niedyskryminujący.	**Uwaga nieuwzględniona + uwzględnienie innej uwagi** Przyjęcie tej uwagi mogłoby spowodować nieczytelność projektowanych przepisów. Środki oddziaływania wychowawczego (a w związku z uwzględnieniem innej uwagi: działania wychowawcze) są bowiem wskazywane w art. 42c ust. 1 UPO i w myśl tego artykułu kary będą mogły być wymierzane dopiero wtedy, gdy środki oddziaływania wychowawczego okażą się niewystarczające. Podział na działania

				wychowawcze i środki wychowacze byłby bardzo nieczytelny. Przepisy są zaprojektowane na podstawie inspirowania się przepisami obecnymi w ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Tam odpowiedzialność studentów również opiera się na wymierzaniu kar. Zaproponowane brzmienie pozwoli zatem uczynić system spójnym. Poza tym pojęcie kar występuje od samego początku obowiązywania UPO – w art. 98 ust. 1 pkt 19 UPO. Dla ujednolicenia i zapewnienia ochrony prawnej uczniów jest ono przenoszone na poziom ustawy.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt. 13 oraz pkt 19 i 20 UPO)	W odniesieniu do art. 42a ust. 1 pkt. 13 oraz pkt 19 i 20 – Rzecznik Praw Dziecka postuluje rozszerzenie treści przepisu w punkcie 13 […] Takie redakcyjne ujęcie wskazuje na powiązanie oceniania z zasadami indywidualizacji nauczania. Rzecznik Praw Dziecka w art. 42a ust. 1 rekomenduje dodanie pkt 19 oraz 20 poprzez uzupełnienie prawa uczniów i uczennic w zakresie otrzymania wsparcia ze strony szkoły w przypadku trudnych okoliczności życiowych oraz do dostępności	Pkt. 13: w brzmieniu; „jawnego, sprawiedliwego, umotywowanego i obiektywnego oceniania postępów w nauce i zachowania ucznia, z poszanowaniem godności i indywidualnej sytuacji ucznia oraz z uwzględnieniem zapisów zawartych w Indywidualnym Programie Edukacyjno-Terapeutycznym (IPET) i innych dokumentach wspierających uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.” „19) obligatoryjnego wsparcia szkoły w przypadku dłuższej nieobecności spowodowanej stanem zdrowia, żałobą bądź innymi trudnymi okolicznościami życiowymi oraz	**Wyjaśnienie** Ad. pkt 13: te uprawnienia wynikają już z przepisów szczegółowych dotyczących IPET oraz innych dokumentów wspierających uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Przykłady można znaleźć już w art. 1 pkt 5-7 UPO. Zaproponowana zmiana nie wprowadziłaby żadnej zmiany względem aktualnego stanu prawnego, ponieważ takie gwarancje już w UPO się znajdują. Ad. pkt 19: takie prawo do otrzymania wsparcia ze strony szkoły wynika już z art. 1 pkt 16 UPO jako element, który zapewnia uczniowi system oświaty. Słusznie zatem jest to obowiązek nałożony na system oświaty, a nie prawo podmiotowe przyznane uczniowi, ponieważ trudno byłoby mierzalnie je egzekwować. To raczej miękkie wsparcie. Ad. pkt 20: prawo do korzystania z warunków dostępnych wynika już z przywołanej ustawy, jak również z ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi

			20) pełnej dostępności, by móc bez przeszkód realizować obowiązek szkolny, w rozumieniu Ustawy z dnia 19 lipca r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami".	potrzebami i nie ma żadnej potrzeby dublować przepisów prawnych o tożsamej treści.
	art. 1 pkt 3 (art. 85 ust. 8 UPO)	W zakresie nowelizowanego art. 85 ust. 2 lit. d, który upoważnia ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do określenia – w drodze rozporządzenia – typów i rodzajów szkół oraz placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego ze względu na specjalną organizację nauki, metody pracy lub względy wychowawcze, opiekuńcze i resocjalizacyjne, Rzecznik Praw Dziecka zgłasza istotne zastrzeżenia. Zaproponowane brzmienie przepisu może prowadzi do wykluczenia uczniów z niepełnosprawnościami z prawa do reprezentacji i współdecydowania o sprawach ich dotyczących. Tymczasem zgodnie z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych oraz Konwencją o prawach dziecka, każde dziecko – niezależnie od stanu zdrowia czy poziomu funkcjonowania – ma prawo do wyrażania swojego zdania i uczestnictwa w życiu społeczności szkolnej. Prawo do samorządności uczniowskiej nie powinno być ograniczane ze względu na rodzaj szkoły, lecz wspierane poprzez odpowiednie dostosowania organizacyjne i pedagogiczne.		**Wyjaśnienie** Wyłączenie konkretnych typów i rodzajów szkół i placówek oświatowych z tworzenia samorządu uczniowskiego nie jest materią ustawową, lecz rozporządzenia z 26 lipca 2018 r. w sprawie typów szkół i placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego (Dz.U. 2023 poz. 2386). Zmiana ustępu 8 stanowiącego dla niego delegację ustawową jest jedynie językowo-stylistyczna i nie dotyczy materii. Z samej ustawy nie wynika zresztą, że w tych szkołach należy wprowadzić brak tego wymogu. Brak tego wymogu wynika dopiero z ww. rozporządzenia, a zatem to do niego, a nie do projektu ustawy, należy kierować uwagi w momencie, gdy będzie procedowana jego nowelizacja.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 2 pkt 2 UPO)	Ponadto proponuje się uzupełnienie katalogu przesłanek, które wskazywane są jako przykładowe podstawy zakazu dyskryminacji przez zmianę brzmienia przepisu z obecnego art. 42a ust. 2 pkt 2	„Uczniowi w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3 i 6-8, przysługuje wolność: (...) od dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, wygląd, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość,	**Uwaga częściowo uwzględniona** Uzupełniono tę wolność o stan zdrowia i sytuację materialną. W zakresie tożsamości płciowej, zakaz dyskryminacji z tego powodu zawiera się merytorycznie w dotychczasowym brzmieniu projektowanego ustępu.

			przekonania polityczne, pochodzenie etniczne, wyznanie albo jego brak i orientację seksualną" na brzmienie: „Uczniowi w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3 i 6-8, przysługuje wolność: (...) od dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, wygląd, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, pochodzenie etniczne, wyznanie albo jego brak, sytuację materialną, stan zdrowia, orientację seksualną i tożsamość płciową."	
	art. 1 pkt 3 (art. 42q ust. 1 UPO)	Art. 42q ust. 1 i ust. 4 wskazuje podmioty objęte funkcjonowaniem instytucji Szkolnego Rzecznika Praw Ucznia. Należy zauważyć brak jednoznacznego odniesienia się w zakresie szkół specjalnych oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych oraz młodzieżowych ośrodków socjoterapii. Nie można pozostawić ww. placówek poza literalnym brzmieniem przepisu, aby nie tworzyć ryzyka wyłączenia tych uczniów z mechanizmów ochrony praw uczniowskich.		**Wyjaśnienie** Wszystkie te szkoły i placówki są objęte regulację art. 42q ust. 1 UPO. Szkoły specjalne są częścią szkół podstawowych i ponadpodstawowych (zob. art. 2 pkt 2 lit. a i b UPO), a SOSW, MOW i MOS – wchodzą w zakres tego przepisu poprzez to, że ten przepis wprost wymienia placówki, o których mowa w art. 2 pkt 7 UPO. Przepisy projektu ustawy trzeba czytać w całości i z uwzględnieniem koniecznych kontekstów, w tym z uwzględnieniem zakresu podmiotowego, który jest zawarty w art. 2 UPO.

	art. 1 pkt 3 (art. 42q ust. 4 UPO)		W zakresie art. 42q ust. 4 postuluje się nadanie obligatoryjnego charakteru obowiązkowi organizowania dyżurów przez Szkolnego Rzecznika Praw Ucznia tak, aby rzeczywista dostępność do Rzecznika była zapewniona. Stąd należy zapisać ww. wymaganie jako art. 42q ust. 4 pkt 7, skreślając go z art. 42r ust. 1 pkt 6, tj. 7): „organizowanie i prowadzenie dyżurów umożliwiających uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomoc w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury są organizowane i prowadzone stacjonarnie lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość”.	**Uwaga nieuwzględniona** Specyfika różnych typów i rodzajów szkół i placówek oświatowych, a także chęć dania im jak największej autonomii, uzasadniają to, by wskazane w uwadze zagadnienia szkoły i placówki oświatowe regulowały samodzielnie, kierując się własnymi potrzebami. Nie w każdej szkole lub placówce oświatowej zaistnieje konieczność organizowania dyżurów. Łatwo można wyobrazić sobie bowiem takiego Szkolnego Rzecznika, który ma z uczniami stały kontakt np. poprzez dziennik elektroniczny lub pocztę elektroniczną i nikt nie zgłasza potrzeby organizacji stacjonarnego dyżuru. Wówczas taki obowiązek spowodowałby, że w czasie obowiązkowego dyżuru nikt by nie przychodził, ponieważ każdy załatwiałby swoje sprawy poprzez np. pocztę elektroniczną. Z tego względu należy pozostawić tę kompetencję jako możliwość, a nie obowiązek.
	Uwaga ogólna	Jednocześnie zwracam się z uprzejmą prośbą o szczególne uwzględnienie w toku prac legislacyjnych stanowiska i opinii organizacji społecznych działających na rzecz praw ucznia, takich jak np. Stowarzyszenie Umarłych Statutów czy Fundacji Varia Posnania.		**Wyjaśnienie** Stanowisko tych dwóch organizacji zostało otrzymane przez projektodawcę, a odpowiedź na ich uwagi znajduje się w części dot. konsultacji publicznych.
Wolny Związek Zawodowy Forum-Oświata	Uwaga ogólna	Cieszymy się z faktu, że Ministerstwo dostrzega potrzebę ustawowego ustalenia katalogu praw i obowiązków uczniów. Projekt pomija fakt, że to na rodzicach (prawnych opiekunach) ciąży obowiązek wychowania, reprezentowania interesów oraz realizacji obowiązków szkolnych (w szczególności wobec małoletnich). Podkreślamy, że szkoła musi mieć ustawowo określone narzędzia prawne wymuszające wykonywanie obowiązków szkolnych przez dzieci i młodzież. W projekcie ustawy tego nie ma.		**Wyjaśnienie** Narzędzia te są określone w art. 42 ust. 1 UPO, w którym zawarto odesłanie do przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

	art. 1 pkt 3 (rzecznicy)	Zdecydowanie negatywnie oceniamy propozycję ustawowego wprowadzenia systemu rzeczników praw ucznia na każdym szczeblu - od szkoły do ministerstwa. Proponowany system jest zdecydowanie przeskalowany i kosztowny. Oceniamy ten pomysł jako wprowadzenie kolejnego narzędzia nacisku na nauczycieli i szkoły. Jest to szczególnie groźne w sytuacji rosnących postaw roszczeniowych rodziców i młodzieży.		**Wyjaśnienie** Struktura nadzoru pedagogicznego opiera się nie tylko na dyrektorach szkół i placówek oświatowych oraz kuratorach oświaty, ale również na ministrze właściwym ds. oświaty i wychowania (por. art. 60 ust. 1 UPO). Z tego względu zasadne jest stworzyć także organ koordynujący całą strukturę ochrony praw uczniowskich, czyli Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich. Po to, by ograniczyć koszty zatrudnienia osób potrzebnych do obsługi KRPU, potrzebne jest stworzenie organów niższego szczebla, które załatwią sprawy niewykraczające poza terytorialny zakres ich działania. Paradoksalnie zatem im więcej szczebli tego systemu, tym niższe koszty jego utrzymania (ponieważ nie trzeba zatrudniać znacznie większej liczby osób do obsługi tylko jednego na całe państwo organu w sytuacji, gdy można scedować większość spraw na niższe szczeble, gdzie, dzięki rozłożonej terytorialnie liczbie spraw, nie będzie potrzeby zatrudniania osób do obsługi). Projekt ponadto nie generuje istotnych kosztów dla budżetu państwa (ok. 4,5 mln zł rocznie), a także wspiera istniejące już instytucje (rada szkoły jako bazowa intencja UPO, wzmacniany jest ponadto samorząd uczniowski poprzez możliwość wyboru szkolnego RPU poprzez powiązanie go z opiekunem SU). Zdaniem projektodawcy, nie jest wystarczające przewidzenie możliwości zwrócenia się do Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka. Organy te nie dysponują ani odpowiednimi narzędziami interwencji w ramach systemu oświaty, ani wystarczającą dostępnością dla

				uczniów w skali całego kraju. Są to instytucje odległe, stołeczne i scentralizowane. Zaproponowane rozwiązanie pozwoli zresztą również odciążyć RPO i RPD.
	art. 1 pkt 5-6 (art. 80-81 UPO)	Wolny Związek Zawodowy „Forum-Oświata" jest przeciwny obligatoryjnemu tworzeniu rad szkół i placówek. Uważamy, że utworzenie takiej rady winno następować jako efekt wspólnej inicjatywy głównych interesariuszy: rodziców, nauczycieli i uczniów a nie jako przymus ustawowy. Odgórne tworzenie rad szkół spowoduje powstanie kolejnej fasadowej instytucji.		**Wyjaśnienie** Założeniem demokracji jest to, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność oraz brać odpowiedzialność za decyzje mające wpływ na całą społeczność. Nauczy to zatem również i sprawczości. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów. Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji. Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek

				powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028.
	Uwaga ogólna	Reasumując, Wolny Związek Zawodowy „Forum-Oświata" oczekuje wycofania się Ministerstwa Edukacji Narodowej z procedowanie tego szkodliwego i motywowanego ideologicznie projektu.		**Wyjaśnienie** Projektodawca dziękuje za przekazaną opinię i informuje, że do poszczególnych zastrzeżeń odniósł się w powyższych wierszach tabeli. Nie planuje się jednak wycofania się z procedowania tego projektu.
Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego — Związek Powiatów Polskich	art. 1 pkt 2 (art. 42 ust. 2 UPO)	Konieczne jest doprecyzowanie zapisu poprzez wskazanie terminu, w którym będzie ustalana frekwencja w czasie roku szkolnego	Zmiana pozwoli uporządkować kluczowy z perspektywy ustawy proceder.	**Wyjaśnienie** Pojęcie „dni zajęć" jest obecne w art. 42 ust. 2 pkt 1 UPO od samego początku obowiązywania tej ustawy i nie rodzi wątpliwości interpretacyjnych. Niniejszy projekt ustawy nie wprowadza zmiany tego pojęcia, a jedynie modyfikuje wartości procentowe.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 6 UPO)	Zapis o prawie do kształtowania swojego stroju i wyglądu wydaje się być zbędny z perspektywy funkcjonowania ucznia na terenie szkoły.	Od lat niestosowny strój jest przedmiotem sporów, a nauczyciele nie są w stanie wyegzekwować od uczniów noszenia ubrań odpowiednich do miejsca i sytuacji. Ujęcie tego zapisu w przepisach prawa tylko spotęguje ten problem. Wystarczające są zapisy art. 42b ust. 1 pkt 4 i 5.	**Uwaga nieuwzględniona** Artykuł 42a ust. 1 pkt 6 UPO jest wymagany po to, by zaprzestać wykraczających poza prawo praktyk szkolnych nadmiernej ingerencji w strój i wygląd. Prawo to jest jednak skutecznie ograniczane przez art. 42b ust. 1 pkt 4 i 5 UPO.
	art. 1 pkt 3 (art. 42a ust. 1 pkt 7 UPO)	Skreślić lub w ślad za proponowaną zmianą zmodyfikować ustawę o prawie autorskim i prawach pokrewnych w kierunku rozszerzenia możliwości korzystania przez szkoły i placówki z utworów uczniów w ramach dozwolonego użytku.		**Uwzględnienie innej uwagi + wyjaśnienie** Zdaniem projektodawcy aktualne brzmienie art. 27-28 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych jest na tyle szerokie wobec instytucji oświatowych, że tenże

				dozwolony użytek już teraz jest tam zagwarantowany bez potrzeby zmian. Z uwagi natomiast na uwagi Prezesa Rządowego Centrum Legislacji punkt ten w art. 42a ust. 1 został wykreślony.
	art. 1 pkt 3 (art. 42b ust. 1 pkt 6 UPO)	Kwestię korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych należy ustalić na poziomie ustawowym (zgodnie z pojawiającymi się pomysłami).	Uregulowanie tych zasad na poziomie ustawy ułatwiłoby pracę osobom zarządzającym szkołami – dla wielu uczniów i rodziców statut szkoły nie jest dokumentem wiążącym.	**Uwaga nieuwzględniona** Projekt ustawy zakłada, że szkoła będzie mogła wewnętrznie zdecydować, czy zakaże korzystania z urządzeń elektronicznych, czy nie. Projektodawca nie planuje ingerować w jej autonomię. Statut jest i dla uczniów, i dla rodziców dokumentem wiążącym.
	art. 1 pkt 3 (art. 42c ust. 3 UPO)	Należy ustalić szerszy i bardziej skuteczny system kar.	Organizacyjna i pedagogiczna rzeczywistość pokazują, że zaproponowany system karania nie zawsze jest skuteczny, a szkoły w wielu sytuacjach pozostają bezradne.	**Wyjaśnienie** Trzeba zauważyć, że jest postępowanie o ukaranie ma być ostateczne, stosowane dopiero wtedy, gdy „zwykłe” środki oddziaływania wychowawczego (a w związku z uwzględnieniem innej uwagi: działania wychowawcze) okażą się niewystarczające. Rzadkie będzie zatem korzystanie z tej procedury. Taka procedura wymaga jednak zagwarantowania ochrony prawnej ucznia, przeciwko któremu toczy się postępowanie o ukaranie. Projektodawca zatem musiał je przewidzieć, przy jednoczesnym zaprojektowaniu procedury karania możliwie najmniej sformalizowanej. Otwarty katalog działań wychowawczych w ust. 1 kwestionowanego artykułu zdaje się dostatecznie szeroki (skoro jest otwarty). Nie zaproponowano ponadto konkretnej propozycji, do której projektodawca mógłby się odnieść.
	art. 1 pkt 3 UPO (art. 42c ust. 5-10 UPO)	W przypadku przewinień naruszających prawo innych uczniów do bezpiecznych warunków nauki w szkole/placówce proponowany tryb postępowania o wymierzenie kary będzie		**Wyjaśnienie**

		prowadził do osłabienia sytuacji ofiar takich zdarzeń. Postępowanie w sprawie nałożenia kary może trwać wiele tygodni a w tym czasie ofiara nadal może być gnębiona przez sprawcę. Jeżeli wprowadza się rozbudowany system orzekania w sprawie nałożenia kary na ucznia równolegle powinien być wprowadzony system środków zapobiegawczych na czas trwania postępowania o nałożenie kary oraz mechanizm chroniący osoby, których prawa w szkole mogły zostać naruszone przez ucznia, przeciwko któremu toczy się postępowanie.		Przepisy dot. postępowania o ukaranie zostały zaprojektowane tak, by były możliwie najbardziej odformalizowane, przy zachowaniu jednak podstawowych i koniecznych gwarancji prawnych dla ucznia (prawo do obrony, domniemanie niewinności, *in dubio pro reo* itd.). Dzięki temu, że postępowanie prowadzi dyrektor, nie powinno ono trwać na tyle długo, by zajść miały obawy wskazane w uwadze. Co do środków zapobiegawczych, zdaniem projektodawcy wystarczające będzie stosowanie środków oddziaływania wychowawczego (a w związku z uwzględnieniem innej uwagi: działań wychowawczych), o których mowa w ust. 1 kwestionowanego artykułu UPO. One mogą skutecznie wypełniać tę funkcję.
	art. 1 pkt 3 (art. 42d ust. 1 UPO)	Krytycznie oceniamy pomysł utworzenia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich.	Jest to kolejne mnożenie bytów, które będzie prowadziło do dublowania się kompetencji organów rzeczniczych oraz zwiększenia wydatków publicznych. Jeżeli projektodawca dostrzega potrzebę zwiększenia ochrony uczniów to powinien rozważyć instytucjonalne wzmocnienie Rzecznika Praw Dziecka z ewentualnym poszerzeniem jego kompetencji o możliwość podejmowania interwencji na rzecz uczniów pełnoletnich	**Wyjaśnienie** Projektodawca bardzo dziękuje za tę opinię i wskazuje, że powstanie w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych działających na rzecz praw uczniowskich, jak również coraz częstsze ich powoływanie w szkołach i na poziomie JST, są przesłankami wskazującymi na potrzebę powołania dedykowanej uczniom struktury rzecznikowskiej. Argumenty wskazujące, że RPO i RPD są niewystarczającymi organami do ochrony praw uczniowskich projektodawca przedstawił w uzasadnieniu i w OSR. Ponadto, projekt nie tworzy równoległego systemu, lecz wzmacnia aktualnie obowiązujący. Wojewódzcy RPU będą

				przecież pracowali w kuratoriach oświaty i de facto będą wyspecjalizowanymi wizytatorami w sprawach praw i obowiązków ucznia, co odciąży pozostałych wizytatorów. Projekt jest zatem instytucjonalnym wzmocnieniem już istniejących urzędów. Trzeba też pamiętać, że struktura rzecznikowska nie jest jedyną zmianą w tym projekcie ustawy, a wszystkie one mają na celu wzmocnienie ochrony prawnej uczniów. W wyniku uwzględnienia różnych uwag jego kompetencje zostały jednak okrojone.
	art. 1 pkt 3 (art. 42e ust. 1 pkt 12, art. 42m ust. 1 pkt 6, art. 42p ust. 1 pkt 4, art. 42r ust. 1 pkt 4 UPO)	Propozycja zmiany zapisu: „Organizować albo wspierać mediację lub prowadzić mediację pod warunkiem posiadania specjalistycznego przygotowania do prowadzenia mediacji (ukończenia szkolenia z mediacji)”.	Z treści zapisu wynika, że rzecznik prowadzi mediację samodzielnie, co wymaga jednak szczególnych umiejętności i przeszkolenia. Nie każdy rzecznik musi posiadać takie kwalifikacje – a nawet jeśli, może nie być w stanie samodzielnie poprowadzić mediacji we wszystkich sprawach, jakie będą do niego trafiać. Z tego powodu rzecznik powinien mieć także ustawowe możliwości organizowania lub wspierania mediacji, które będą prowadzone przez wyspecjalizowanych mediatorów	**Uwaga uwzględniona częściowo** Przepisy te otrzymały brzmienie: „Organizować lub wspierać mediację”. Jej ewentualne prowadzenie będzie mogło wynikać z ogólnych kompetencji i certyfikacji uzyskanych przez piastunów organów rzecznikowskich, a już nie z mocy ustawy.
	art. 1 pkt 3 (art. 42f ust. 2 UPO)	Potrzeba wskazania, czy – a jeśli tak, to w jakich sytuacjach – rzecznik może rozpoznawać anonimy.	Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się niezdrowy trend polegający na anonimowym donosicielstwie, choć z drugiej strony niektóre sprawy, z którymi mogą zgłaszać się uczniowie,	**Wyjaśnienie** Zgodnie z brzmieniem projektu ustawy, skargi i wnioski anonimowe będą mogły być rozpatrywane tylko przez Szkolnego Rzecznika. Na wyższych szczeblach skargi i wnioski będą musiały być „podpisane”, przy czym można zastrzec swoją anonimowość tak,

			wymagają pełnej dyskrecji. Przydatne byłoby ustawowe wyważenie tych kwestii, aby kształtować prawidłowe postawy związane ze zgłaszaniem uwag w jakimkolwiek obszarze	by rzecznicy nie ujawniali danych osoby zgłaszającej np. dyrektorowi szkoły lub placówki.
	art. 1 pkt 3 (art. 42j ust. 2, art. 42n ust. 9, art. 42p ust. 3 UPO)	Oparcie terminów składania sprawozdań z działalności rzecznika na kalendarzu roku szkolnego, nie kalendarzowego.	System edukacji i organizacja roku szkolnego nie opierają się na roku kalendarzowym, lecz na roku szkolnym. Działania edukacyjne są planowane i realizowane w trybie szkolnym, tj. od 1 września do 31 sierpnia. Tam, gdzie już funkcjonują rzecznicy praw uczniowskich, sprawozdawczość jest prowadzona generalnie w odniesieniu do roku szkolnego, a praktyka w tym zakresie dobrze się sprawdza.	**Uwaga uwzględniona częściowo** W przypadku organów państwowych praktyką jest, że sprawozdania składa się za rok kalendarzowy. Rzecznicy, przykładowo, Praw Obywatelskich i Praw Dziecka swoje roczne informacje do Sejmu i Senatu właśnie za rok kalendarzowy. Projektodawca rozumie przedstawione argumenty, ale wolałby jednak zachować spójność z pozostałymi organami rzecznikowskimi, tym samym opierając okres sprawozdania rocznego o rok kalendarzowy. Nie planuje się natomiast składania sprawozdań przez szkolnych RPU, co sprawi, że proces będzie odformalizowany. Tam zaś, gdzie opiekunowie samorządu uczniowskiego składają swoje sprawozdania, tam istotnie będą one obejmowały okres roku szkolnego.
	art. 1 pkt 3 (art. 42n ust. 2 pkt 1 i 2 UPO)	Wojewódzki Rzecznik powinien spełniać podobne wymagania jak Krajowy Rzecznik. Biorąc pod uwagę zakres zadań Wojewódzkiego Rzecznika bardziej pożądanym byłoby posiadanie doświadczenia w zakresie pracy na rzecz uczniów i ich prawa oraz posiadanie wykształcenia prawniczego niż bycie nauczycielem mianowanym czy dyplomowanym. Pobocznie zauważamy, że sformułowanie „ukończone formy doskonalenia w zakresie administracji i zarządzania” jest nieprecyzyjne.		**Wyjaśnienie** Założeniem projektodawcy jest, by uczynić Wojewódzkich Rzeczników wyspecjalizowanymi w prawach uczniowskich nauczycielami-wizytatorami, o czym świadczy też katalog ich kompetencji. Dlatego planuje się, by wymagania na Wojewódzkiego Rzecznika były takie, jak dla nauczycieli-wizytatorów. Co do form doskonalenia, jest to pojęcie zaczerpnięte właśnie z rozporządzenia

				określającego wymogi dla nauczycieli-wizytatorów (§ 29 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie nadzoru pedagogicznego), gdzie znajduje się od lat i dotąd nie budziło żadnych interpretacyjnych wątpliwości.
	art. 1 pkt 3 (art. 42r ust. 1 pkt 1 UPO)	Doprecyzowanie katalogu spraw i gradacji.	Warto doprecyzować w jakich sprawach i w jakiej kolejności szkolny rzecznik będzie zwracał się do rzeczników innych kategorii – na początku rzecznik gminny/powiatowy, kolejno wojewódzki i wreszcie krajowy.	**Uwzględnienie innej uwagi + wyjaśnienie** Decyzja ta każdorazowo będzie należała do Szkolnego Rzecznika, który będzie mógł ocenić, który z nich będzie najbardziej odpowiedni do danej sprawy. Będzie to zależało, oczywiście, od wagi sprawy oraz jej zakresu terytorialnego. Pomocne w tym mogą być katalogi zadań poszczególnych rzeczników (zob. np. art. 42d ust. 2-3 UPO i analogiczne dla rzeczników niższego szczebla). Gradacja w zakresie JST jest trudniejsza, ponieważ jest to fakultatywny szczebel, wspierający autonomię JST. Tam, gdzie było to możliwe, taka gradacja też została przewidziana. Zdaniem projektodawcy sam projekt ustawy nie wymaga doprecyzowania, z wyjątkiem zakresu zmian wprowadzonych dot. gradacji i spraw w wyniku uwzględnienia jednej z uwag z konsultacji publicznych. Szkolny Rzecznik będzie tu mógł zdecydować samodzielnie, kierując się powyższymi wskazaniami.
	Uwaga ogólna	Przydatne byłoby dodanie zapisu ilustrującego pełną ścieżkę dochodzenia praw uczniowskich przez uczniów i ich rodziców na poziomie szkoły i poza nią.	Istotne jest, aby uczniowie i rodzice działali w oparciu o jasno sprecyzowane przepisy, w świetle których porządek dochodzenia praw nie będzie wzbudzał wątpliwości, objaśniając zwłaszcza kolejność podmiotów, do których mogą się zgłaszać ze swoimi problemami.	**Wyjaśnienie** Ustawa nie jest miejscem na wyjaśnianie lub opisywanie poszczególnych przepisów. Wynika to wprost z § 11 Zasad Techniki Prawodawczej. Takie wyjaśnienia znajdują się jednak w uzasadnieniu projektu ustawy, a także będą częścią procesu upowszechniania wiedzy o prawach i obowiązkach na podstawie projektowanego art. 42a ust. 4

				UPO, w tym w wersji zrozumiałej dla uczniów tak, by nie ulegało to wątpliwości.
	art. 1 pkt 5 (art. 80 ust. 1 UPO)	Wyłączenie niektórych placówek spod obowiązku ustanawiania rad placówek.	W przypadku szkół specjalnych i placówek, o których mowa w art. 2 ust. 7 Prawa oświatowego, powoływanie rad nie powinno być obowiązkowe (z uwagi na brak stałej reprezentacji rodziców i uczniów nie jest to możliwe np. w szkołach działających w podmiotach leczniczych, natomiast w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych wynika to z ich specyfiki). Zasadnym jest zatem doprecyzowanie na poziomie aktu wykonawczego wykazu szkół i placówek, które są wyłączone ze stosowania art. 80 ust. 1.	**Wyjaśnienie** Projektodawca wskazuje, że w mocy pozostanie art. 82 UPO dotyczący tego, że w szkołach i placówkach, w których ze względu na specyfikę organizacji pracy i zadania nie ma możliwości wyłonienia stałej reprezentacji rodziców lub uczniów, rady szkoły lub placówki nie powołuje się. Wówczas jej zadania wykonuje rada pedagogiczna. Jest to rozwiązanie bardziej elastyczne względem proponowanego, w którym rozporządzenie określałoby katalog rodzajów i typów szkół i placówek, gdzie rady szkoły lub placówki się nie tworzy. Projektodawca woli obecne rozwiązanie obecne w art. 82 UPO, ponieważ pozwala ono na elastyczność i na to, by dostosować prawo do różnorodnej sytuacji szkół i placówek oświatowych. Przykładowo bowiem we wskazywanych młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, zdaniem projektodawcy, nie ma możliwości wyłonienia stałej reprezentacji rodziców, co uzasadnia skorzystanie z kompetencji obecnej w art. 82 UPO. Co do szkół i placówek specjalnych, wyłączenie o podobnej funkcji jest już obecne w art. 81 ust. 2 UPO.
Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego — Śląski Związek Gmin i Powiatów	art. 1 pkt 3 (art. 42a UPO)	Te zapisy znajdują się w innych przepisach, np. Konstytucja RP	Umieszczenie „rozrzuconych” w różnych przepisach praw i obowiązków ucznia w jednym akcie prawnym jest sprzeczne z rozporządzeniem PRM - Zasady techniki prawodawczej (tj. z dnia 29.02.2016, Dz.U z 2016 r. poz. 283) § 4 ust. 1 „Ustawa	**Uwzględnienie innej uwagi + wyjaśnienie** Celem projektowanego katalogu praw i wolności uczniowskich w art. 42a ustawy – Prawo oświatowe (dalej: UPO) było zebranie w jednym miejscu tych praw i wolności, które albo są związane z procesem kształcenia, albo będą kluczowe dla ucznia i jego dobrostanu podczas pobytu w szkole lub placówce

			nie może powtarzać przepisów zamieszczonych w innych ustawach”.	oświatowej. Z tego względu rzeczywiście część praw i wolności nie jest ściśle związana z samym procesem kształcenia. Cel tej części katalogu służy jednak ochronie samego ucznia i jego dobrostanu – tak fizycznego, jak i psychicznego. Trzeba bowiem pamiętać, że główni adresaci tych norm (uczniowie) są osobami młodymi i niewykwalifikowanymi w prawie. Dlatego właśnie zdecydowaliśmy się wspomóc uczniów w taki sposób, by zebrać w jedno miejsce te prawa i wolności, które będą dla uczniów przydatne w trakcie ich nauki szkolnej. To zwiększy ich świadomość prawną oraz ułatwi im zapoznanie się z przysługującymi im prawami i wolnościami (ponieważ nie będzie konieczne analizowanie szeregu aktu prawnych, lecz wystarczy zapoznać się z jednym artykułem UPO). Do tego takie rozwiązanie wspomoże nauczycieli. Gdy bowiem prawa i wolności uczniowskie znajdą się w jednym miejscu ustawy, oni również łatwo będą mogli zweryfikować, czy przepis, na który powołuje się uczeń, gwarantuje mu ochronę prawną, o którą się ubiega. Z powyższych względów zdecydowano się zbudować możliwie najbardziej kompletny katalog na poziomie ustawy, uznając, że zwiększanie świadomości uczniów na temat ich własnych praw jest większą wartością nad niepowtarzanie regulacji wynikających m.in. z Konstytucji RP na poziomie ustawowym. Inspiracją do takiej decyzji była ustawa z 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, która również powtarza prawa konstytucyjne (np. art. 20 ust. 1 gwarantujący pacjentowi poszanowanie jego

				godności, mimo że uprawnienie to wynika z art. 30 Konstytucji RP). W obydwu przypadkach celem jest wsparcie grupy społecznej szczególnie narażonej na naruszenia ich praw (uczniowie i pacjenci) poprzez przewidzenie katalogu przysługujących im praw i wolności w jednym miejscu na poziomie ustawy. Mimo tego, że w tym zakresie ustawa będzie w pewnym stopniu powtarzała gwarancje wynikające z Konstytucji RP i ratyfikowanych umów międzynarodowych, to trzeba wskazać, że podjęto jednocześnie działania mające na celu przeciwdziałać powtarzaniu norm prawa powszechnie obowiązującego w szkolnych statutach (zob. zmiany w art. 98 ust. 1 UPO). To – mamy nadzieję – pozwoli zachować odpowiedni balans, dzięki któremu na poziomie ustawy zawrzemy holistyczny katalog praw i wolności uczniowskich, który „przybliży" prawo młodym osobom, przy jednoczesnym zmniejszeniu objętości szkolnych statutów poprzez nakaz niepowtarzania w tych dokumentach regulacji wyższego rzędu. Oczywiście jednak, projektodawca będzie współpracował z Rządowym Centrum Legislacji w szczególności na etapie rządowej komisji prawniczej, która jest odpowiednim miejscem do tego, by ponownie przeanalizować, czy na pewno wszystkie punkty w katalogu w art. 42a UPO powinny się tam znaleźć. W wyniku uwag RCL-u katalog ten został częściowo zawężony.
	art. 1 pkt 3 (art. 42d i nast. UPO)	Dublowanie instytucji już działających. Podrywanie autorytetu szkół i placówek oświatowych jako instytucji powołanych do nauczania, wychowania i opieki nad małoletnimi	Wbrew intencjom ustawodawców samo powoływanie struktury „rzecznikowskiej" w zakresie praw uczniowskich nie usunie konfliktów na poziomie szkół i	**Wyjaśnienie** Struktura nadzoru pedagogicznego opiera się nie tylko na dyrektorach szkół i placówek oświatowych oraz kuratorach oświaty, ale również na ministrze właściwym ds. oświaty i

			nie odciąży Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka, nie zbliży organów „rzecznikowskich" do samych uczniów. Zdublowane zostaną jedynie już istniejące struktury, a nadto - co często się z tym wiąże - niejasny podział kompetencji rzeczowych czy miejscowych będzie powodował rozmycie odpowiedzialności za niepodjęcie działań, gdy naruszenia praw będą miały miejsce (spory kompetencyjne). Istnieje niebezpieczeństwo, że wśród spraw opartych na „przekonaniu ucznia", że jego prawa nie są właściwie przestrzegane mogą zostać pominięte istotne naruszenia łamania praw dzieci.	wychowania (por. art. 60 ust. 1 UPO). Z tego względu zasadne jest stworzyć także organ koordynujący całą strukturę ochrony praw uczniowskich, czyli Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich. Po to, by ograniczyć koszty zatrudnienia osób potrzebnych do obsługi KRPU, potrzebne jest stworzenie organów niższego szczebla, które załatwią sprawy niewykraczające poza terytorialny zakres ich działania. Paradoksalnie zatem im więcej szczebli tego systemu, tym niższe koszty jego utrzymania (ponieważ nie trzeba zatrudniać znacznie większej liczby osób do obsługi tylko jednego na całe państwo organu w sytuacji, gdy można scedować większość spraw na niższe szczeble, gdzie, dzięki rozłożonej terytorialnie liczbie spraw, nie będzie potrzeby zatrudniania osób do obsługi). Zdaniem projektodawcy, nie jest wystarczające przewidzenie możliwości zwrócenia się do Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka. Organy te nie dysponują ani odpowiednimi narzędziami interwencji w ramach systemu oświaty, ani wystarczającą dostępnością dla uczniów w skali całego kraju. Są to instytucje odległe, stołeczne i scentralizowane. Zaproponowane rozwiązanie pozwoli również odciążyć RPO i RPD, ponieważ stworzy nową siatkę organów, w tym bliższych terytorialnie uczniom, którzy będą dedykowani do spraw uczniowskich. Szczegółowe argumenty za niewystarczalnością RPO i RPD zostały wskazane w uzasadnieniu i OSR. Ponadto, powstanie w ostatnich latach szeregu organizacji pozarządowych działających na rzecz praw uczniowskich, jak również coraz częstsze ich powoływanie w

				szkołach i na poziomie JST, są przesłankami wskazującymi na potrzebę powołania dedykowanej uczniom struktury rzecznikowskiej. Jeśli dana sprawa będzie istotnym naruszeniem praw dzieci, wychodzącym poza zagadnienia oświatowe, bez przeszkód sprawa będzie mogła być przekazana według właściwości do Rzecznika Praw Dziecka.
	art. 1 pkt 3 (art. 42s. ust. 2 i 3-5 UPO)	Szczegóły dot. procedury wyboru i powołania Szkolnego Rzecznika Praw Ucznia (SRPU) mają zostać umieszczone w statucie szkoły. Brak obowiązkowego wynagrodzenia dla SRPU. Wsparcie co najmniej jednego ucznia szkoły dla SRPU - szczegóły jego powołania ma ustalać statut szkoły	Statut szkoły będzie przeładowany informacjami, nieczytelny dla uczniów, którzy czerpią informacje o zasadach funkcjonowania szkoły, swoich prawach i obowiązkach właśnie ze statutu, a nie z Prawa oświatowego (niepełnoletni uczeń, np. 12 letni nie jest gotowy by czytać ustawy). Wynagrodzenie dla SRPU może (nie musi?) zostać ustalone w rozporządzeniu do nin. ustawy w kwocie nie wyższej niż 300 zł – sprawowanie tej funkcji pro bono będzie wiązało się z trudnościami w pozyskaniu odpowiednich kandydatów. Podobne zastrzeżenia odnoszą się do wspierającego rzecznika ucznia – kto podejmie się takiej funkcji przy przeładowanym materiale klas 7 i 8 szkół podstawowych?	**Wykreślenie przepisu ust. 5 + wyjaśnienie** Projektowane zmiany w art. 98 UPO mają na celu „rozładowanie" statutów szkół i placówek z często niepotrzebnych informacji – w tym projekcie jedynie w zakresie praw i obowiązków uczniowskich, ponieważ taki jest jego zakres. Dzięki wprowadzanej zmianie wskazany 12-latek nie będzie musiał czytać całej ustawy (ani całego statutu wraz z szeregiem innych, hierarchicznie różnych, aktów prawnych, jak musi na ten moment), by poznać swoje prawa. Wystarczy, że przeczyta dwa artykuły ustawy (art. 42a i art. 42b UPO) i będzie wyposażony w pełną wiedzę, którą na ten moment musi zdobywać, czytając szereg nierzadko ze sobą sprzecznych aktów prawnych. Co do wynagrodzenia dla SRPU, przepis został wykreślony w ślad za zmianą modelu wyboru Szkolnego RPU. Szkolnym RPU będzie z mocy prawa opiekun samorządu uczniowskiego tam, gdzie tworzy się samorząd uczniowski. Tam, gdzie się go nie tworzy – będzie mógł nim być nauczyciel wybrany przez uczniów. Co do ucznia-pomocnika, projektodawca nie podziela obawy, że w szkole lub placówce nie

				znajdzie się ani jeden chętny uczeń. Wystarczy wskazać, że uczniowie są, co do zasady, chętni do działalności w organach samorządu uczniowskiego, a ta funkcja będzie do nich zbliżona. Poza tym, uczeń-pomocnik jest funkcją fakultatywną i nie w każdej szkole lub placówce musi występować.
	art. 1 pkt 5 (art. 80 ust. 1 UPO)	Pozostawić obecne brzmienie – fakultatywne powoływanie rady szkoły	W związku z planami przekształcenia rady szkoły z organu fakultatywnego w obowiązkowy, warto rozważyć potencjalne konsekwencje takiego rozwiązania. Choć idea wzmocnienia partycypacji społeczności szkolnej w zarządzaniu szkołą jest słuszna, istnieje szereg istotnych argumentów przemawiających przeciw obowiązkowemu charakterowi tego organu. Po pierwsze, wprowadzenie obowiązku tworzenia rady szkoły w każdej placówce może prowadzić do nadmiernej biurokratyzacji. Nie wszystkie szkoły – zwłaszcza te mniejsze, o specyfice środowiska lokalnego – mają realne potrzeby czy możliwości efektywnego funkcjonowania takiego ciała. Pojawi się ryzyko tworzenia rad, które będą istniały jedynie formalnie, bez rzeczywistego zaangażowania członków i wpływu na funkcjonowanie szkoły.	**Wyjaśnienie** Demokracja polega na tym, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów. Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji. Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji. W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek

			Kolejnym problemem jest trudność w skompletowaniu składu rady. Praktyka pokazuje, że w wielu szkołach trudno jest zachęcić rodziców, uczniów czy nawet nauczycieli do aktywnego uczestnictwa w tego typu organach. Wprowadzenie obowiązku może wymusić przeprowadzanie fikcyjnych lub pośpiesznych wyborów, co podważy wiarygodność całego mechanizmu. Warto również zauważyć, że kompetencje rady szkoły wymagają odpowiedzialności, wiedzy i czasu. Uchwalanie statutu, opiniowanie planu finansowego czy inicjowanie działań kontrolnych wobec dyrektora to zadania, które – choć zapisane w przepisach – w praktyce mogą przerastać możliwości członków rady. Istnieje więc ryzyko formalnego zatwierdzania dokumentów bez rzeczywistej analizy, co osłabi sens działania tego organu. W wielu szkołach dobrze funkcjonują już rady rodziców, samorządy uczniowskie i rady pedagogiczne. Wprowadzenie obowiązkowej rady szkoły może prowadzić do dublowania kompetencji tych ciał, co z kolei spowoduje chaos decyzyjny i niepotrzebne napięcia w	powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028. Co ważne, art. 81 ust. 5 UPO wymaga, by z każdej grupy społecznej pochodziło minimalnie 2 członków. Zdaniem projektodawcy, nawet w najmniejszych szkołach znaleźć będzie można 2 chętnych uczniów czy rodziców.

			środowisku szkolnym. Dodatkowo, w środowiskach, które nie są jeszcze przygotowane do partnerskiego modelu współzarządzania szkołą, może dojść do tworzenia rad fasadowych – istniejących tylko z obowiązku, a nie z przekonania i potrzeby. Organizacja pracy rady wiąże się również z konkretnym obciążeniem organizacyjnym dla szkoły: trzeba przeprowadzać wybory, zwoływać spotkania, prowadzić dokumentację i zapewnić wsparcie merytoryczne. Dla wielu placówek, które już teraz funkcjonują na granicy możliwości kadrowych i finansowych, może to być zbyt dużym wyzwaniem, szczególnie jeśli nie pójdzie za tym wsparcie systemowe. Nie można też pominąć kwestii ograniczonej skuteczności rady – większość jej kompetencji ma charakter opiniodawczy, co oznacza, że jej realny wpływ na decyzje w szkole może być niewielki. Członkowie rady mogą więc odczuwać frustrację i brak sensu swojej działalności. W skrajnych przypadkach może dojść do upolitycznienia rady szkoły, zwłaszcza w większych miastach, gdzie silne są	

			lokalne napięcia społeczne lub polityczne. Reasumując, choć sam zamysł szerszego włączenia społeczności szkolnej w funkcjonowanie szkoły jest wartościowy, przekształcenie rady szkoły w organ obowiązkowy niesie ze sobą szereg poważnych zagrożeń: od biurokratyzacji, przez fikcyjność działania, po przeciążenie szkół dodatkowymi obowiązkami. Być może lepszym rozwiązaniem byłoby stworzenie zachęt i wsparcia dla szkół, które zdecydują się na powołanie rady, zamiast narzucania tego jako obowiązku ustawowego.	
Związek Rzemiosła Polskiego	art. 1 pkt 5 (art. 80 UPO)	Przewidywana zmiana ma na celu wprowadzenie obligatoryjnego organu jakim jest „rada szkoły" lub „rada placówki" w miejsce dotychczasowych przepisów wskazujących na fakultatywność powołania owych rad. Wskazać należy, iż takie rozwiązanie zwłaszcza z uwagi na kompetencje zachowane w formie dotychczasowej oraz zachowania składu rady w dotychczasowej formie (o czym niżej), może przyczynić się do sporów z organem prowadzącym szkołę (w przypadku tzw. „wrogiej aktywności"), co skutkować będzie brakiem efektywności w zarządzaniu szkołą. Równocześnie, brak zaangażowania się rady w wykonywanie obowiązków (w formie bezczynności samej rady lub jej członków), może doprowadzić do paraliżu w prowadzeniu szkoły/placówki. Niezwykle doniosłe jest również znaczenie skutecznej i efektywnie działającej rady szkoły/placówki w zakresie sprawowania nowej funkcji swoistego „sądu apelacyjnego" w zakresie procedury ukarania ucznia (vide projektowany do wprowadzenia art. 42c). O ile ZRP jako ogólnopolska reprezentacja samorządu gospodarczego rzemiosła polskiego popiera deregulację,	Rezygnacja z projektowanej zmiany lub wprowadzenie jednolitego systemu powoływania rad szkół/placówek, względnie podjęcie zmiany obejmującej również art. 82 Prawa oświatowego poprzez konkretyzację, kiedy znajdzie on zastosowanie (zwłaszcza wobec projektowanej konieczności wprowadzenia rad szkół) zatem możliwość braku ich wprowadzenia winien być klarowny, tak aby władze poszczególnych szkół/placówek nie znalazły się w stanie niepewności prawnej, w sytuacji obligatoryjnego	**Wyjaśnienie** Demokracja polega na tym, że waga każdego głosu jest taka sama – niezależnie od wykształcenia i wieku. Celem tej regulacji jest właśnie to, by pokazać, jak demokracja działa w praktyce i jak troszczyć się o lokalną społeczność. Jednocześnie projektodawca zauważa, że uczniowie nie muszą brać udziału we wszystkich decyzjach rady szkoły lub placówki. Artykuł 81 ust. 9 UPO pozwala na to, by z decydowania w części spraw wyłączyć przedstawicieli uczniów. Do tego, postulat ten był od wielu lat wysnuwany przez pedagogiczną doktrynę (zob. np. publikacje prof. B. Śliwerskiego), który projektodawca uznał za zasadny.

		pomoc w organizacji samorządów i stosowanie przez organy państwa zasady pomocniczości w stosunku do powołanych już samorządów, tak zwraca uwagę, iż podstawą samorządności jest dobrowolność i chęć samo zaangażowania jej członków. Budowa samorządności „przymusowej" może powodować opisane wyżej problemy w tym zakresie o czym zdają się mieć wiedzę sami przedstawiciele Ministerstwa Edukacji Narodowej, pozostawiając jednak możliwość wykluczenia/braku powołania części członków rad szkół/placówek lub kompletnego braku powołania rady szkoły zgodnie z treścią art. 82 Prawa oświatowego (o czym niżej).	wprowadzenia rady szkoły/placówki, przy jednoczesnej niemożności wyłonienia reprezentacji rodziców/uczniów. Zwłaszcza brak wprowadzenia analogicznego przepisu jak np. w art. 83 ust. 6 Pr. Oświatowego wskazującego wykaz szkół/placówek, w których nie tworzy się rad rodziców.	W wyniku ponownej analizy tej materii zdecydowano się jednak odsunąć obowiązek powoływania rad szkół i placówek o 2 lata – do 1 września 2028 roku. Ten czas pozwoli na przeprowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych oraz sprawdzenie, jak dobrowolnie powołane rady szkół i placówek działają w praktyce, co z kolei pozwoli na dokonanie ewaluacji tej decyzji w roku szkolnym 2027/2028. Projektodawca uważa, że celowe jest pozostawienie art. 82 UPO w dotychczasowym brzmieniu z uwagi na jego elastyczność oraz decyzyjność leżącą po stronie szkół i placówek oświatowych. Przypominamy ponadto, że rada szkoły lub placówki według przepisów UPO uchwalonych w 2016 roku jest domyślnym ciałem, któremu przypisane jest wiele kompetencji. Powołuje się ją jednak rzadko, ponieważ jest to fakultatywne. Projektowane zmiany wzmacniają zatem bazową intencję UPO, która zakłada istnienie rady szkoły lub placówki i to jej, a nie radzie pedagogicznej przyznaje domyślnie szereg kompetencji.
	art. 1 pkt 6 (art. 81 UPO)	Podnoszone wyżej zastrzeżenia dot. dobrowolności tworzenia samorządnego organu, znajdują pełne zastosowanie. Główna zmiana pozbawia dobrowolności i własnej inicjatywy podmiotów zaangażowanych odpowiednio dyrektora szkoły/placówki i rady rodziców. Działania takie są niezrozumiałe, w sytuacji pozostawienia przepisów zwłaszcza o braku konieczności udziału zarówno uczniów i rodziców w udziale w radach szkół/placówek (art. 81 ust. 2, 3 i 4 Pr. oświatowego). Powoduje to, iż przy zachowaniu niniejszych przepisów oraz wprowadzenia projektowanych zmian, niniejsza regulacja ma na celu wyłącznie zamianę nazwy „rady pedagogicznej" na „radę szkoły", skoro skład rady szkoły/placówki może de facto	Rezygnacja z projektowanych zmian, względnie ustalenie jednolitości składu rady szkoły/placówki, z uwzględnieniem przedstawicieli rodziców i uczniów. Nadto, wprowadzenie członka rady szkoły/placówki w osobie przedstawiciela podmiotu prowadzącego szkołę lub placówkę, w sytuacji gdy podmiotem prowadzącym nie	**Uwaga uwzględniona częściowo** Skład rady szkoły jest jednolity – ma w nim być równa liczba nauczycieli, rodziców i uczniów (co najmniej 2 osoby z każdej tej grupy społecznej). Przewidziano natomiast udział przedstawiciela organu prowadzącego szkoły lub placówki w postaci uczestnictwa z głosem doradczym w posiedzeniu.

		ograniczać się do składu rady pedagogicznej. Zgodnie z zasadami legislacji oraz postulatu tzw. „brzytwy Ockhama", dublowanie bytów prawnych bez konieczności nie znajduje uzasadnienia w przedmiotowej sprawie. Nadto, w przepisach projektowanych zmian brak wskazania, aby członkiem rady szkoły/placówki, choćby z głosem doradczym był przedstawiciel organu prowadzącego szkołę lub placówkę publiczną niebędący jednostką samorządu terytorialnego oraz przedstawiciel podmiotu prowadzącego szkołę niepubliczną zwłaszcza w zakresie spraw finansowych. Zwłaszcza, wobec projektowanej zmiany art. 87 Pr. oświatowego, który ogranicza konieczność stosowania przepisów art. 80 86 Pr. oświatowego przez szkoły prowadzone przez podmioty inne niż jednostki samorządu terytorialnego. Powołanie do rady szkoły/placówki dyrektora szkoły i Szkolnego Rzecznika, przy jednoczesnym braku przedstawiciela organu prowadzącego szkołę (publiczną i niepubliczną) jest w ocenie ZRP daleko idącym niedopatrzeniem, zwłaszcza w zakresie kompetencji rady szkoły/placówki do opiniowania projektu planu szkoły lub placówki. Brak proponowanej zmiany w zakresie liczebności rady szkoły/placówki. Parzysta liczba członków może prowadzić do sytuacji paraliżu decyzyjności rady w zakresie swoich kompetencji, z uwagi na możliwość równego rozłożenia głosów.	jest jednostka samorządu terytorialnego. Proponowanazmiana pozwalałaby organowi prowadzącemu szkołę/placówkę publiczną oraz niepubliczną na skuteczniejsze prowadzenie szkoły/placówki również poprzez możliwość głosu doradczego w zakresie zaopiniowania projektów planów finansowych szkoły. Proponowana zmiana wiązałaby się również z przełamaniem parzystości składu rady, co wykluczałoby impas w podejmowaniu ustawowych kompetencji przez radę.	
	art. 1 pkt 7 (art. 83 UPO)	Przedmiotowa zmiana dotyczy jedynie sytuacji, kiedy nie tworzy się rad rodziców. Wskazywano w pkt. I, iż analogiczny przepis winien znaleźć się w uregulowaniu art. 80 lub 81 Pr. oświatowego, wprost wskazujący, kiedy rady szkoły się nie powołuje. Zapisy art. 82 Pr. oświatowego pozostają w tym zakresie nieostre. Wskazać również należy, iż regulacja taka wynika z porównania uprawnień jakimi dysponują odpowiednio rada rodziców a rada szkoły. Skoro projektodawca zdaje sobie sprawę z istotności powołania rady szkoły (zapisy o obligatoryjnym powołaniu i nadanie szeregu kluczowych kompetencji), sytuacja niepewności, kiedy radę szkoły można zastąpić radą pedagogiczną nie powinna mieć miejsca. Rozwiązaniem w tym zakresie byłoby wprowadzenie analogicznego przepisu jak w przedmiotowym punkcie.	Brak uwag co do treści samej proponowanej zmiany. Konieczność podniesienia postulatu o wprowadzeniu analogicznego przepisu w zakresie rady szkoły/placówki	**Wyjaśnienie** Projektodawca uważa, że celowe jest pozostawienie art. 82 UPO w dotychczasowym brzmieniu z uwagi na jego elastyczność oraz decyzyjność leżącą po stronie szkół i placówek oświatowych.
	art. 1 pkt 8 (art. 85 UPO)	Przepis ten dostosowuje do projektowanych zmian (zwłaszcza w zakresie projektowanego art. 42a Pr.	Brak uwag.	**Wyjaśnienie**

		oświatowego) i poszerza katalog kompetencji samorządu uczniowskiego w zakresie ochrony kluczowych i podstawowych praw ucznia, służy nauce odpowiedzialności i służy pomocy kreowaniu postawy partnerskiej podmiotowości, w rozwoju i wychowaniu uczniów szkół i placówek oświatowych. Projektowaną zmianę należy uznać za przydatną i pożyteczną.		Projektodawca dziękuje za wyrażone pozytywne stanowisko.
	art. 1 pkt 9 (art. 87 UPO)	Projektowana zmiana ogranicza katalog przepisów koniecznych do stosowania (pierwotnie w zakresie art. 80 83, 84 ust. 1 4, 6 i 7, art. 85 86 Pr. oświatowego) przez szkoły i placówki publiczne prowadzone przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne oraz szkół i placówek niepublicznych. Konieczność zatem wprowadzenia rady szkoły/placówki, mogącej opiniować zwłaszcza plan finansowy szkoły, przy braku udziału przedstawiciela organu innego niż jednostka samorządu terytorialnego prowadzącego publiczną szkołę/placówkę oraz w sytuacji prowadzenia szkoły niepublicznej, jest w ocenie ZRP daleko idącym niedopatrzeniem, zwłaszcza wobec uwzględnienia w składzie rady szkoły choć w zakresie głosu doradczego dyrektora szkoły i Szkolnego Rzecznika.	Rezygnacja z projektowanych zmian, względnie ustalenie jednolitości składu rady szkoły/placówki, z uwzględnieniem przedstawicieli rodziców i uczniów. Nadto, wprowadzenie członka rady szkoły/placówki w osobie przedstawiciela podmiotu prowadzącego szkołę lub placówkę, w sytuacji gdy podmiotem prowadzącym nie jest jednostka samorządu terytorialnego. Proponowana zmiana pozwalałaby organowi prowadzącemu szkołę/placówkę publiczną oraz niepubliczną na skuteczniejsze prowadzenie szkoły/placówki również poprzez możliwość głosu doradczego w zakresie zaopiniowania projektów planów finansowych szkoły. Proponowana zmiana wiązałaby się również z przełamaniem parzystości składu rady, co wykluczałoby impas w podejmowaniu ustawowych kompetencji przez radę. (vide podnoszone uwagi w zakresie pkt. II.)	**Uwaga uwzględniona częściowo** Projektodawca proponuje wprowadzić jednolity standard w tym zakresie, włączając w to również szkoły i placówki niepubliczne oraz te prowadzone przez osoby inne niż JST. Pozostała argumentacja znajduje się we wcześniejszych wierszach tabeli. Przewidziano natomiast udział przedstawiciela organu prowadzącego szkoły lub placówki w postaci uczestnictwa z głosem doradczym w posiedzeniu.

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego — Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie	art. 1 pkt 1	Nieuzasadnione wydaje się wykluczanie z definicji osób, które biorą czynny udział w życiu szkoły i bez których szkoła nie mogłaby istnieć, które mają bezpośredni kontakt z uczniami i wpływają na wychowanie i edukację małoletnich.	Proponuje się rozszerzyć definicję określenia „społeczność szkolna” poprzez uwzględnienie w definicji: osób niebędących nauczycielami tj. zatrudnionych na podstawie art. 15 ustawy Prawo oświatowe, a także pracowników obsługi i administracji.	**Uwaga częściowo uwzględniona** Odnośnie do osób zatrudnionych na podstawie art. 15 UPO, uwaga uwzględniona. Definicja zostanie uzupełniona. Środowisko szkolne nie może jednak być ujmowane np. tak jak środowisko akademickie, gdzie pracownicy administracyjni i obsługi są reprezentowani w organach kolegialnych uczelni. W przypadku środowisk szkolnych pracownicy ci nie są np. częścią rady szkoły lub placówki (zob. skład rady szkoły lub placówki określony w art. 81 ust. 1 UPO) i nie mają własnej rady na wzór rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego. Powodem tego jest to, że w radzie szkoły lub placówki nie podejmuje się decyzji o istotnym znaczeniu dla pracowników administracyjno-technicznych. Analiza jej zadań (art. 80 ust. 2 UPO) pokazuje, że kompetencje rady szkoły lub placówki są związane ściśle z nauczycielami, uczniami i rodzicami. Decyzje istotne dla pracowników administracyjnych i obsługi zaś są podejmowane bezpośrednio przez dyrektora szkoły lub placówki jako kierownika zakładu pracy. Ponadto, pracownicy administracyjno-techniczni nie są objęci nadzorem pedagogicznym i nie mają do nich zastosowania rozwiązania z prawa oświatowego. Z tego względu nie projektodawca nie uważa, że pracownicy administracyjni i obsługi powinni wchodzić w skład projektowanej definicji społeczności szkolnej. Taka zmiana wykraczałaby bowiem poza przyjęte ramy funkcjonowania szkół i placówek oświatowych.

	art. 1 pkt 3 (art. 42o UPO)	Wymieniony w ustawie wojewódzki rzecznik praw uczniowskich powoływany i działający przy kuratorze oświaty oraz obsługiwany przez kuratorium oświaty, właściwy dla wszystkich szkół lub placówek mających siedziby na obszarze jego województwa, jest organem nadrzędnym w stosunku do samorządowych (tj. gminnych, miejskich lub powiatowych) rzeczników praw uczniowskich. Brakuje zatem rozwiązania (na poziomie rzeczników gminnych i powiatowych) dedykowanego szkołom i placówkom dla których organem prowadzącym jest samorząd województwa. Potrzebę utworzenia stanowiska na poziomie samorządu województwa podejmowałby zarząd województwa (jako organ wykonawczy województwa).	Proponuje się uwzględnić w projekcie utworzenie również stanowiska rzecznika praw uczniowskich dla szkół i placówek dla których organem prowadzącym jest samorząd województwa.	**Uwaga nieuwzględniona** Wprowadzenie takiego szczebla mogłoby prowadzić do bardzo dużej konfuzji, ponieważ już teraz tworzony jest wojewódzki rzecznik praw uczniowskich (przy kuratorium oświaty). Nawet gdyby nazwać go inaczej (np. rzecznik praw uczniowskich samorządu województwa), to wciąż byłoby to konfundujące, w szczególności dla uczniów, którzy przecież w znakomitej większości nie posiadają wiedzy na temat podziału administracji na rządową terytorialną i samorządową, w szczególności na poziomie wojewódzkim. Dlatego, by nie uczynić systemu ochrony praw uczniowskich nieczytelnym, projektodawca woli nie tworzyć takiego dodatkowego szczebla, jednocześnie zauważając, że problem ten obejmuje nieznaczną w skali kraju liczbę szkół i placówek oświatowych. Jednocześnie projektodawca deklaruje, że będzie uwrażliwiał wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich (kuratoryjnych) na to zagadnienie i na to, że potencjalne skargi i wnioski od uczniów szkół prowadzonych przez samorządy województwa będą objawiały się brakiem fakultatywnego szczebla samorządowego.

Projekt

R O Z P O R Z Ą D Z E N I E
M I N I S T R A E D U K A C J I [1)]

z dnia

w sprawie naboru na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich

Na podstawie art. 42h ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, 1160 i …) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

1) sposób i tryb przeprowadzenia naboru na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, zwanego dalej „Krajowym Rzecznikiem”;
2) skład i tryb pracy komisji konkursowej w naborze, o którym mowa w pkt 1;
3) sposób potwierdzania spełniania wymagań na Krajowego Rzecznika, o których mowa w art. 42h ust. 2 i 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe;
4) sposób sprawowania nadzoru nad prawidłowością postępowania konkursowego;
5) tryb unieważnienia konkursu.

§ 2. 1. Nabór na stanowisko Krajowego Rzecznika ogłasza minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, zwany dalej „Ministrem”, przez umieszczenie wydrukowanego ogłoszenia w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie urzędu obsługującego Ministra oraz w Biuletynie Informacji Publicznej tego urzędu, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

2. Ogłoszenie o naborze na stanowisko Krajowego Rzecznika zawiera:

1) nazwę ogłaszającego nabór;
2) nazwę stanowiska, na które jest przeprowadzany nabór;
3) wymagania wobec kandydata na stanowisko Krajowego Rzecznika;
4) wykaz dokumentów wymaganych od kandydata:
   a) uzasadnienie przystąpienia do konkursu wraz z koncepcją realizacji zadań na stanowisku Krajowego Rzecznika,
   b) życiorys wraz z opisem działalności na rzecz uczniów i ich praw,

---

[1)] Minister Edukacji kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji (Dz. U. poz. 2717).

c) oświadczenie zawierające następujące dane osobowe kandydata:
   – imię (imiona) i nazwisko,
   – datę urodzenia,
   – adres do korespondencji,
   – adres poczty elektronicznej, jeżeli kandydat go posiada,
   – numer telefonu, jeżeli kandydat go posiada,

d) poświadczone przez kandydata za zgodność z oryginałem kopie dokumentów potwierdzających:
   – posiadanie tytułu zawodowego magistra, magistra inżyniera albo równorzędnego,
   – posiadanie co najmniej pięcioletniego doświadczenia w działalności na rzecz uczniów i ich praw,
   – znajomość języka obcego nowożytnego na poziomie co najmniej B2 w skali globalnej biegłości językowej według „Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment (CEFR) – Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ)”,

e) informację o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego opatrzoną datą nie wcześniejszą niż 3 miesiące przed dniem, w którym upływa termin składania ofert przez kandydatów, w zakresie przestępstw, o których mowa w art. 42h ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,

f) zaświadczenie lekarskie potwierdzające brak przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku kierowniczym, wydane nie wcześniej niż na 3 miesiące przed dniem, w którym upływa termin składania ofert przez kandydatów,

g) oświadczenie, że kandydat:
   – posiada obywatelstwo polskie,
   – ma pełną zdolność do czynności prawnych i korzysta z pełni praw publicznych,
   – nie był ukarany karą dyscyplinarną,
   – dopełnił obowiązku, o którym mowa w art. 7 ust. 1 i 3a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2024 r. poz. 1632, 1897 i 1940) – dotyczy kandydatów urodzonych przed dniem 1 sierpnia 1972 r.,

h) oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych kandydata w celu przeprowadzenia naboru na stanowisko Krajowego Rzecznika;

5) informację o sposobie i terminie składania ofert przez kandydatów;

6) informację o sposobie powiadamiania kandydatów o terminie i miejscu przeprowadzenia postępowania konkursowego.

3. Termin, o którym mowa w ust. 2 pkt 5, nie może być krótszy niż 14 dni od dnia zamieszczenia ogłoszenia o konkursie w sposób określony w ust. 1.

4. Oferta oraz dokumenty dołączone do oferty powinny być podpisane przez kandydata.

5. Oferta składana drogą elektroniczną powinna być opatrzona bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu albo podpisem zaufanym w rozumieniu ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. 2024 r. poz. 1557 i 1717 oraz z 2025 r. poz. 1006, 1019, 1158 i 1301) i zawierać elektroniczne kopie dokumentów wymaganych jako załączniki do oferty.

§ 3. 1. Nabór na stanowisko Krajowego Rzecznika przeprowadza komisja konkursowa powołana przez Ministra, w której skład wchodzi 5 członków będących pracownikami urzędu obsługującego Ministra. Minister wyznacza spośród członków komisji konkursowej przewodniczącego, który kieruje jej pracami, oraz sekretarza komisji.

2. Prace komisji konkursowej może obserwować po jednym przedstawicielu spośród zainteresowanych:

1) organizacji pozarządowych i podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338), których cele statutowe lub przedmiot działalności dotyczą spraw objętych zadaniami Krajowego Rzecznika;

2) związków zawodowych zrzeszających nauczycieli.

3. Wyrażenie chęci obserwowania prac komisji konkursowej, o której mowa w ust. 2, jest dokonywane w formie pisemnej najpóźniej do dnia, w którym upływa termin składania ofert przez kandydatów. O dopuszczeniu do obserwowania prac komisji konkursowej rozstrzyga przewodniczący komisji konkursowej przed pierwszym posiedzeniem komisji konkursowej.

§ 4. Postępowanie w ramach naboru jest dwuetapowe:

1) pierwszy etap polega na weryfikacji pod względem formalnym ofert złożonych przez kandydatów;

2) drugi etap polega na przeprowadzeniu przez komisję konkursową rozmów z kandydatami, którzy zostali dopuszczeni do tego etapu.

§ 5. 1. Przewodniczący komisji konkursowej ustala termin i miejsce posiedzeń komisji oraz powiadamia o tym członków komisji i dopuszczonych do obserwowania jej prac przedstawicieli podmiotów, o których mowa w § 3 ust. 2, nie później niż na 2 dni przed terminem posiedzenia.

2. Prace komisji konkursowej są prowadzone, jeżeli w posiedzeniu bierze udział co najmniej 3/5 jej członków.

§ 6. 1. Pierwsze posiedzenie komisji konkursowej odbywa się nie później niż w terminie 7 dni od dnia, w którym upłynął termin składania ofert przez kandydatów, wskazany w ogłoszeniu o naborze.

2. W pierwszym etapie komisja konkursowa, na podstawie złożonej oferty, podejmuje uchwałę o dopuszczeniu albo o odmowie dopuszczenia kandydata do drugiego etapu postępowania. Uchwała jest podejmowana zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym. W przypadku równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego komisji konkursowej.

3. Wymóg, o którym mowa w art. 42h ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, potwierdza się przez przedstawienie w szczególności:

1) świadectw pracy, umów o pracę lub aktów stanowiących podstawę nawiązania stosunku prawnego innego typu;
2) umów cywilnoprawnych, w tym wolontariatu;
3) wyciągów z Krajowego Rejestru Sądowego lub Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej – potwierdzających zasiadanie we władzach przedsiębiorstw lub organizacji społecznych, lub prowadzenie działalności gospodarczej

– w ramach których działało się na rzecz uczniów i ich praw.

4. Wymóg, o którym mowa w art. 42h ust. 2 pkt 9 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, potwierdza się dokumentem, o którym mowa w załączniku nr 2 do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie sposobu przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego w służbie cywilnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 811).

5. Koncepcję realizacji zadań, o której mowa w art. 42h ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, przedstawia się w formie pisemnej. Koncepcja ta powinna być sporządzona zwięźle i zawierać nie więcej niż 4000 wyrazów.

6. Komisja konkursowa podejmuje uchwałę o odmowie dopuszczenia kandydata do drugiego etapu postępowania konkursowego, jeżeli:

1) oferta została złożona po terminie;
2) oferta nie zawiera wszystkich dokumentów wskazanych w ogłoszeniu o naborze;
3) z oferty nie wynika, że kandydat spełnia wymagania wskazane w ogłoszeniu o konkursie.

7. Czynności komisji konkursowej, o których mowa w ust. 2, odbywają się bez udziału kandydatów. Po ich zakończeniu przewodniczący komisji konkursowej informuje pisemnie kandydatów o dopuszczeniu albo odmowie dopuszczenia do drugiego etapu postępowania konkursowego oraz o przyczynach odmowy. Informacja może być przekazana w postaci papierowej lub elektronicznie.

§ 7. 1. O terminie i miejscu posiedzenia komisji konkursowej, podczas którego będą prowadzone rozmowy z kandydatami dopuszczonymi do drugiego etapu postępowania, powiadamia się kandydatów pisemnie, nie później niż na 2 dni przed terminem posiedzenia. Informacja może być przekazana w postaci papierowej lub elektronicznie.

2. Przed przystąpieniem do rozmowy z kandydatem komisja konkursowa ma prawo żądać przedstawienia dowodu osobistego kandydata lub innego dokumentu potwierdzającego jego tożsamość.

3. W trakcie rozmowy kandydat prezentuje koncepcję realizacji zadań na stanowisku Krajowego Rzecznika oraz odpowiada na pytania członków komisji konkursowej.

4. Komisja konkursowa, po rozmowie z każdym z kandydatów, dokonuje merytorycznej oceny kandydata pod względem kompetencji niezbędnych do realizacji zadań na stanowisku Krajowego Rzecznika.

§ 8. 1. Komisja konkursowa wyłania kandydata na stanowisko Krajowego Rzecznika w głosowaniu tajnym. Każdy z członków komisji konkursowej dysponuje jednym głosem. Kandydata uznaje się za wyłonionego, jeżeli jeden z kandydatów uzyskał bezwzględną większość głosów obecnych członków komisji konkursowej.

2. Jeżeli pierwsze głosowanie nie wyłoni kandydata, a do drugiego etapu postępowania konkursowego dopuszczono co najmniej dwóch kandydatów, przeprowadza się drugą turę głosowania. Do drugiej tury przechodzą dwaj kandydaci, którzy uzyskali najwięcej głosów, a jeżeli według tej zasady nie można wyłonić dwóch kandydatów, wszyscy kandydaci, którzy uzyskali największą liczbę głosów.

3. Jeżeli w drugim głosowaniu kandydat nie zostanie wyłoniony zgodnie z ust. 2, komisja konkursowa stwierdza nierozstrzygnięcie naboru.

§ 9. W sprawach proceduralnych, dotyczących prac komisji konkursowej, nieuregulowanych w rozporządzeniu, decyduje komisja w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów.

§ 10. 1. Z prac komisji konkursowej sporządza się protokół.

2. Protokół zawiera:

1) imiona i nazwiska przewodniczącego oraz pozostałych członków komisji konkursowej;
2) imiona i nazwiska przedstawicieli podmiotów, o których mowa w § 3 ust. 2, oraz nazwy tych podmiotów;
3) imiona i nazwiska kandydatów;
4) uchwały o dopuszczeniu albo niedopuszczeniu kandydatów do drugiego etapu postępowania, wraz z podaniem przyczyn niedopuszczenia poszczególnych kandydatów;
5) informację o koncepcji realizacji zadań na stanowisku Krajowego Rzecznika zaprezentowanej przez poszczególnych kandydatów podczas rozmowy, o której mowa w § 7 ust. 1, pytania zadane kandydatom w czasie tej rozmowy i zwięzłą informację o udzielonych odpowiedziach;
6) informację o liczbie głosów uzyskanych przez poszczególnych kandydatów w kolejnych turach głosowania;
7) informację o wyniku postępowania;
8) zastrzeżenia do protokołu, jeżeli zostały zgłoszone przez członków komisji konkursowej lub przedstawicieli podmiotów, o których mowa w § 3 ust. 2.

3. Protokół jest sporządzany przez sekretarza komisji konkursowej.

4. Protokół podpisują członkowie komisji konkursowej obecni na posiedzeniu, na którym wyłoniła ona kandydata na stanowisko Krajowego Rzecznika albo stwierdziła nierozstrzygnięcie naboru.

§ 11. 1. Po zakończeniu drugiego etapu postępowania przewodniczący komisji konkursowej niezwłocznie powiadamia Ministra o wyniku postępowania oraz przekazuje dokumentację postępowania.

2. Minister unieważnia konkurs na stanowisko Krajowego Rzecznika i zarządza ponowne jego przeprowadzenie w razie stwierdzenia:

1) nieuzasadnionego niedopuszczenia kandydata do postępowania;

2) przeprowadzenia przez komisję konkursową postępowania bez wymaganego udziału 3/5 jej członków;
3) innych nieprawidłowości, które mogły mieć wpływ na wynik postępowania.

3. Kandydaci są informowani o wynikach konkursu po jego zakończeniu.

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER EDUKACJI

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie Ministra Edukacji w sprawie naboru na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich oraz składu i trybu pracy komisji konkursowej stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 42h ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą – Prawo oświatowe”.

Zgodnie z treścią upoważnienia ustawowego, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb przeprowadzania naboru na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, zwanego dalej „Krajowym Rzecznikiem”, oraz skład i tryb pracy komisji konkursowej, sposób potwierdzania spełniania wymagań określonych w art. 42h ust. 2 i 3 ustawy – Prawo oświatowe (ustępy te zawierają wymagania stawiane osobie kandydującej na stanowisko Krajowego Rzecznika), sposób wyłaniania kandydata, sposób sprawowania nadzoru nad prawidłowością postępowania konkursowego oraz tryb unieważnienia konkursu, uwzględniając co najmniej czternastodniowy termin na złożenie wymaganych dokumentów, a także konieczność zapewnienia efektywności i sprawności prac komisji.

Rozporządzenie wypełnia tę delegację i określa:
1) sposób i tryb przeprowadzenia naboru na stanowisko Krajowego Rzecznika;
2) skład i tryb pracy komisji konkursowej w naborze, o którym mowa w pkt 1;
3) sposób potwierdzania spełniania wymagań na Krajowego Rzecznika, o których mowa w art. 42h ust. 2 i 3 ustawy – Prawo oświatowe;
4) sposób sprawowania nadzoru nad prawidłowością postępowania konkursowego;
5) tryb unieważnienia konkursu.

Sam nabór ma zostać ogłoszony przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania przez umieszczenie wydrukowanego ogłoszenia w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie urzędu obsługującego tego ministra oraz w Biuletynie Informacji Publicznej tego urzędu, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902), a informacja o nim ma zawierać:
1) nazwę ogłaszającego nabór;
2) nazwę stanowiska, na które przeprowadzany jest nabór;
3) wymagania wobec kandydata na stanowisko Krajowego Rzecznika;

4) wykaz dokumentów wymaganych od kandydata:

a) uzasadnienie przystąpienia do konkursu wraz z koncepcją realizacji zadań na stanowisku Krajowego Rzecznika,

b) życiorys wraz z opisem działalności na rzecz uczniów i ich praw,

c) oświadczenie zawierające następujące dane osobowe kandydata:

– imię (imiona) i nazwisko),

– datę urodzenia,

– adres do korespondencji,

– adres poczty elektronicznej, jeżeli kandydat go posiada,

– numer telefonu, jeżeli kandydat go posiada,

d) poświadczone przez kandydata za zgodność z oryginałem kopie dokumentów potwierdzających:

– posiadanie tytułu zawodowego magistra, magistra inżyniera albo równorzędnego,

– posiadanie co najmniej pięcioletniego doświadczenia w działalności na rzecz uczniów i ich praw,

– znajomość języka obcego nowożytnego na poziomie co najmniej B2 w skali globalnej biegłości językowej według „Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment (CEFR) – Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ)”,

e) informację o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego opatrzoną datą nie wcześniejszą niż 3 miesiące przed dniem, w którym upływa termin składania ofert przez kandydatów, w zakresie przestępstw, o których mowa w art. 42h ust. 2 pkt 3 ustawy – Prawo oświatowe,

f) zaświadczenie lekarskie potwierdzające brak przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku kierowniczym, wydane nie wcześniej niż na 3 miesiące przed dniem, w którym upływa termin składania ofert przez kandydatów,

g) oświadczenie, że kandydat:

– posiada obywatelstwo polskie,

– ma pełną zdolność do czynności prawnych i korzysta z pełni praw publicznych,

– nie był ukarany karą dyscyplinarną,

– dopełnił obowiązku, o którym mowa w art. 7 ust. 1 i 3a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2024 r. poz. 1632, z późn. zm.) – dotyczy kandydatów urodzonych przed dniem 1 sierpnia 1972 r.,

h) oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych kandydata w celu przeprowadzenia naboru na stanowisko Krajowego Rzecznika;

5) informację o sposobie i terminie składania ofert przez kandydatów;

6) informację o sposobie powiadamiania kandydatów o terminie i miejscu przeprowadzenia postępowania konkursowego.

Sam termin składania ofert nie może być jednak krótszy niż 14 dni od dnia zamieszczenia ogłoszenia o naborze.

Nabór przeprowadzi komisja powoływana przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i złożona z 5 członków będących pracownikami urzędu obsługującego tego ministra. Tenże minister wyznacza spośród członków komisji konkursowej przewodniczącego, który kieruje jej pracami, oraz sekretarza komisji.

Prace komisji będą jednak mogli obserwować przedstawiciele organizacji pozarządowych i podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338), których cele statutowe lub przedmiot działalności dotyczą spraw objętych zadaniami Krajowego Rzecznika, a także związki zawodowe zrzeszające nauczycieli.

Nabór będzie złożony z dwóch etapów. Pierwszym jest ocena formalna ofert. Drugim natomiast – przeprowadzenie przez komisję konkursową rozmów z kandydatami, którzy zostali dopuszczeni do tego etapu.

Rozporządzenie określa też szczegóły proceduralne, w szczególności w zakresie zwoływania posiedzeń komisji konkursowej.

Ustawowy wymóg co najmniej 5-letniego doświadczenia w działalności na rzecz uczniów i ich praw można wypełnić poprzez przedstawienie w szczególności:

1) świadectw pracy, umów o pracę lub aktów stanowiących podstawę nawiązania stosunku prawnego innego typu;

2) umów cywilnoprawnych, w tym wolontariatu;

3) wyciągów z Krajowego Rejestru Sądowego lub Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej – potwierdzających zasiadanie we władzach przedsiębiorstw lub organizacji społecznych, lub prowadzenie działalności gospodarczej

– w ramach których działało się na rzecz uczniów i ich praw.

Wymóg znajomości języka obcego nowożytnego na poziomie co najmniej B2 w skali globalnej biegłości językowej według „Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment (CEFR) – Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ)" będzie mógł zostać potwierdzony dokumentem, o którym mowa w załączniku nr 2 do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie sposobu przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego w służbie cywilnej (Dz. U. z 2025 poz. 811).

Koncepcja realizacji zadań zaś powinna przybrać formę pisemną, być sporządzona zwięźle i zawierać nie więcej niż 4000 wyrazów. Ma to służyć temu, aby kandydaci wprost wskazali ich wizję pracy jako Krajowy Rzecznik, co z kolei pozwoli na lepszą ich porównywalność w trakcie naboru.

Pierwszy etap kończy się podjęciem przez komisję uchwały w sprawie dopuszczenia kandydata do drugiego etapu naboru albo o odmowie dopuszczenia go do drugiego etapu naboru. Odmowa może jednak nastąpić tylko jeżeli:
1) oferta została złożona po terminie;
2) oferta nie zawiera wszystkich dokumentów wskazanych w ogłoszeniu o naborze;
3) z oferty nie wynika, że kandydat spełnia wymagania wskazane w ogłoszeniu o konkursie.

Pierwszy etap odbywa się bez udziału kandydatów. W trakcie drugiego etapu zaś kandydat prezentuje koncepcję realizacji zadań na stanowisku Krajowego Rzecznika oraz odpowiada na pytania członków komisji konkursowej.

Po przeprowadzeniu wszystkich rozmów komisja dokonuje merytorycznej oceny kandydata pod względem kompetencji niezbędnych do wykonywania zadań na stanowisku Krajowego Rzecznika, a następnie wyłania kandydata na stanowisko Krajowego Rzecznika w głosowaniu tajnym. Każdy z członków komisji dysponuje jednym głosem. Kandydata uznaje się za wyłonionego, jeśli jeden z kandydatów uzyskał bezwzględną większość głosów obecnych członków komisji.

Jeżeli pierwsze głosowanie nie wyłoni kandydata, a do drugiego etapu postępowania konkursowego dopuszczono co najmniej dwóch kandydatów, przeprowadza się drugą turę głosowania. Do drugiej tury przechodzą dwaj kandydaci, którzy uzyskali najwięcej głosów, a jeżeli według tej zasady nie można wyłonić dwóch kandydatów, wszyscy kandydaci, którzy

uzyskali największą liczbę głosów. Jeżeli z kolei w drugim głosowaniu kandydat nie zostanie wyłoniony, komisja konkursowa stwierdzi nierozstrzygnięcie naboru.

Z prac komisji konkursowej należy sporządzić protokół, a w sprawach proceduralnych, dotyczących prac komisji konkursowej, nieuregulowanych w rozporządzeniu, decyduje komisja w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów.

Po zakończeniu drugiego etapu postępowania przewodniczący komisji konkursowej niezwłocznie powiadamia ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania o wyniku postępowania oraz przekazuje dokumentację postępowania.

Rozporządzenie przewiduje też tryb unieważnienia naboru. Następuje to tylko w razie stwierdzenia:
1) nieuzasadnionego niedopuszczenia kandydata do postępowania;
2) przeprowadzenia przez komisję postępowania bez wymaganego udziału 3/5 jej członków;
3) innych nieprawidłowości, które mogły mieć wpływ na wynik postępowania.

Planuje się, że rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Przedmiotowy projekt nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. z 2002 r. poz. 2039, z późn. zm.), w związku z czym nie podlega notyfikacji.

Rozporządzenie nie ma wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorstw.

Projekt rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowane rozporządzenie nie wymaga przedstawiania organom i instytucjom Unii Europejskiej w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Edukacji w sprawie naboru na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich **Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące** Ministerstwo Edukacji Narodowej **Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu** Barbara Nowacka – Minister Edukacji **Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu** Kacper Lawera – Dyrektor Departamentu Komunikacji, Przewodniczący Zespołu ds. Praw i Obowiązków Ucznia, kacper.lawera@men.gov.pl	**Data sporządzenia** 31 października 2025 r. **Źródło:** Upoważnienie ustawowe – art. 42h ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, z późn. zm.) **Nr w wykazie prac …….**

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 42h ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. Rozporządzenie określa:
1) sposób i tryb przeprowadzenia naboru na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, zwanego dalej „Krajowym Rzecznikiem";
2) skład i tryb pracy komisji konkursowej w naborze, o którym mowa w pkt 1;
3) sposób potwierdzania spełniania wymagań na Krajowego Rzecznika;
4) sposób sprawowania nadzoru nad prawidłowością postępowania konkursowego;
5) tryb unieważnienia konkursu.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

1. Nabór będzie ogłaszany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania przez umieszczenie wydrukowanego ogłoszenia w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie urzędu obsługującego Ministra oraz w Biuletynie Informacji Publicznej tego urzędu, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902).
2. Termin składania ofert nie może być krótszy niż 14 dni od dnia zamieszczenia ogłoszenia o naborze.
3. Nabór przeprowadzi komisja konkursowa powoływana przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i złożona z 5 członków będących pracownikami urzędu obsługującego tego ministra.
4. Prace komisji będą mogli obserwować przedstawiciele organizacji pozarządowych, których cele statutowe lub przedmiot działalności dotyczą spraw objętych zadaniami Krajowego Rzecznika, a także związków zawodowych zrzeszających nauczycieli.
5. Nabór będzie złożony z dwóch etapów: oceny formalnej ofert i rozmowy z kandydatami.
6. W ramach oceny formalnej komisja będzie sprawdzać, czy wszystkie wymogi formalne zostały spełnione. Rozporządzenie zawiera przepisy uszczegóławiające sposób potwierdzania spełniania wymogów dot. znajomości języka obcego nowożytnego oraz co najmniej 5-letniego doświadczenia w działalności na rzecz uczniów i ich praw.
6. Po przeprowadzeniu wszystkich rozmów komisja konkursowa dokonuje merytorycznej oceny kandydata pod względem kompetencji niezbędnych do wykonywania zadań na stanowisku Krajowego Rzecznika, a następnie wyłania kandydata na stanowisko Krajowego Rzecznika w głosowaniu tajnym.
7. Po zakończeniu drugiego etapu postępowania przewodniczący komisji konkursowej niezwłocznie powiadamia ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania o wyniku postępowania oraz przekazuje dokumentację postępowania.
8. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania może unieważnić nabór w razie zaistnienia przesłanek określonych w rozporządzeniu.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie dotyczy.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Krajowy Rzecznik Praw	1	Nie dotyczy	Tryb wyłonienia piastuna tego

Uczniowskich			organu
Ministerstwo Edukacji Narodowej	1	Nie dotyczy	Powołanie komisji, oddelegowanie 5 pracowników do zasiadania w składzie komisji, obsługa prac komisji konkursowej
Organizacje pozarządowe, których cele statutowe lub przedmiot działalności dotyczą spraw objętych zadaniami Krajowego Rzecznika	Nie do dokładnego oszacowania, około kilkudziesięciu podmiotów	Szacunki własne	Możliwość obserwowania prac komisji
Związki zawodowe zrzeszające nauczycieli	18	Dane własne na podstawie listy uczestników opiniowania z grupy związków zawodowych projektu ustawy będącego podstawą do wydania projektowanego rozporządzenia.	Możliwość obserwowania prac komisji

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt zostanie przedstawiony do uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania w ramach rządowego procesu legislacyjnego.

Niniejsza część Oceny Skutków Regulacji zostanie uzupełniona po zakończeniu uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania. Do uzasadnienia projektu dołączona zostanie ponadto tabela ze zbiorczym zestawieniem otrzymanych uwag oraz odpowiedzi wnioskodawcy na te uwagi.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2025 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	*Łącznie (0-10)*
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	Nie dotyczy.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Rozporządzenie nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	*Łącznie (0-10)*
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2025 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Brak						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak						

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

Komentarz:
Nie dotyczy.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie

Omówienie wpływu	Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na pozostałe obszary.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Planuje się, że rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?
Nie zakłada się przeprowadzenia ewaluacji efektów rozporządzenia.
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)
Brak

Projekt

R O Z P O R Z Ą D Z E N I E
M I N I S T R A E D U K A C J I [1)]

z dnia

zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach

Na podstawie art. 95a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881 i 1019) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1604 oraz z 2024 r. poz. 933) wprowadza się następujące zmiany:

1) § 4a otrzymuje brzmienie:

„§ 4a. Dyrektor nieodpłatnie i bezkaucyjnie zapewnia uczniom w szkole lub placówce miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych.”;

2) w § 8 dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:

„3. W pomieszczeniach sanitarnohigienicznych kabiny ustępowe są wyposażone w drzwi zapewniające prywatność oraz możliwość zamknięcia.

4. Uczniom umożliwia się korzystanie z pomieszczeń sanitarnohigienicznych w trakcie przerw w zajęciach, a w razie konieczności również w trakcie zajęć.”;

3) w § 14:

a) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) organizuje przerwy w sposób umożliwiający uczniom spożycie posiłków i napojów na terenie szkoły lub placówki.”,

b) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Uczniom umożliwia się w razie potrzeby picie wody w trakcie zajęć. W uzasadnionych przypadkach nauczyciel może umożliwić uczniowi również spożywanie posiłków i innych napojów w trakcie zajęć.”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2026 r.

[1)] Minister Edukacji kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji (Dz. U. poz. 2717).

MINISTER EDUKACJI

W porozumieniu:
MINISTER RODZINY, PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie Ministra Edukacji zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach jest wydawane na podstawie art. 95a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881, z późn. zm.). Mimo uchylenia ww. przepisu ustawy, rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1604, z późn. zm.), pozostaje w mocy i może być nowelizowane na podstawie art. 365 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60, z późn. zm.).

Rozporządzenie przewiduje zmiany w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach w związku z wejściem w życie ustawy z dnia … o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. …) mającej na celu m.in. wprowadzenie na poziom ustawowy kompleksowego katalogu praw i obowiązków uczniowskich.

Wykonując powyższy cel, projekt rozporządzenia:

1) wprowadza wymóg udostępniania uczniom w szkole lub placówce miejsca na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych w sposób nieodpłatny i bezkaucyjny. W praktyce zdarza się bowiem, że szkoły lub placówki wymagają od uczniów np. kaucji (często bezzwrotnych), na podstawie których dopiero zostanie udostępniona taka przestrzeń. Takie rozwiązanie jednak budzi wątpliwości w zakresie zasady bezpłatnej edukacji (art. 70 ust. 2 Konstytucji RP), wobec czego doszczegółowienia w rozporządzeniu wymaga omawiane zagadnienie;
2) wzmacnia respektowanie przez szkoły lub placówki praw uczniowskich wynikających ściśle z godności ucznia przez dopuszczenie korzystania z pomieszczeń sanitarnohigienicznych (przede wszystkim toalet) także w trakcie zajęć, a także umożliwienie uczniom spożywania posiłków i napojów w trakcie przerw w zajęciach, a w razie potrzeby także picia wody w trakcie zajęć (z dopuszczeniem, aby w uzasadnionych sytuacjach uczeń mógł także spożyć posiłek w trakcie zajęć). Nierzadko bowiem do projektodawcy zgłaszają się członkowie społeczności szkolnych oraz organizacje pozarządowe i zwracają projektodawcy uwagę na

występujące sytuacje zakazywania uczniom wychodzenia do toalety czy picia wody w trakcie zajęć. Nowelizacja w tym zakresie ma zatem na celu wzmocnić ochronę godności uczniów i jasno dookreślić, że te potrzeby fizjologiczne uczniowie mogą realizować także w trakcie zajęć w szkole lub placówce.

Planuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 września 2026 r.

Przedmiotowy projekt nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. nr 239 poz. 2039, z późn. zm.), w związku z czym nie podlega notyfikacji.

Rozporządzenie nie ma wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorstw.

Projekt rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowane rozporządzenie nie wymaga przedstawiania organom i instytucjom Unii Europejskiej w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Edukacji zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach **Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące** Ministerstwo Edukacji Narodowej **Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu** Barbara Nowacka – Minister Edukacji **Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu** Kacper Lawera – Dyrektor Departamentu Komunikacji, Przewodniczący Zespołu ds. Praw i Obowiązków Ucznia, kacper.lawera@men.gov.pl	**Data sporządzenia** 31 października 2025 r. **Źródło:** Upoważnienie ustawowe – art. 95a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881 i 1019) **Nr w wykazie prac …….**

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Rozporządzenie przewiduje zmiany w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1604, z późn. zm.) w związku z wejściem w życie ustawy z dnia … o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. …) mającej na celu m.in. wprowadzenie na poziom ustawowy kompleksowego katalogu praw i obowiązków uczniowskich.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Wykonując powyższy cel, projekt rozporządzenia:
1) wprowadza wymóg udostępniania uczniom w szkole lub placówce miejsca na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych w sposób nieodpłatny i bezkaucyjny. W praktyce zdarza się bowiem, że szkoły lub placówki wymagają od uczniów np. kaucji (często bezzwrotnych), na podstawie których dopiero udostępniona zostanie taka przestrzeń. Takie rozwiązanie jest jednak budzi wątpliwości w zakresie zasady bezpłatnej edukacji (art. 70 ust. 2 Konstytucji RP), wobec czego doszczegółowienia w rozporządzeniu wymaga omawiane zagadnienie;
2) wzmacnia respektowanie przez szkoły lub placówki praw uczniowskich wynikających ściśle z godności ucznia poprzez dopuszczenie korzystania z pomieszczeń sanitarnohigienicznych (przede wszystkim toalet) także w trakcie zajęć, a także umożliwienie uczniom spożywania posiłków i napojów w trakcie przerw w zajęciach, a w razie potrzeby także picia wody w trakcie zajęć (z dopuszczeniem, aby w uzasadnionych sytuacjach uczeń mógł także spożyć posiłek w trakcie zajęć). Nierzadko bowiem do projektodawcy zgłaszają się członkowie społeczności szkolnych oraz organizacje pozarządowe i zwracają projektodawcy uwagę na występujące sytuacje zakazywania uczniom wychodzenia do toalety czy picia wody w trakcie zajęć. Nowelizacja w tym zakresie ma zatem na celu wzmocnić ochronę godności uczniów i jasno dookreślić, że te potrzeby fizjologiczne uczniowie mogą realizować także w trakcie zajęć w szkole lub placówce.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie dotyczy. Problem jest krajowy i wynika z systemowej niespójności niektórych przepisów rozporządzenia oraz z konieczności nowelizacji rozporządzenia w wyniku wejścia w życie nowelizacji ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (jak wskazano w pkt 1).

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
szkoły, o których mowa w art. 2 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe, i placówki oświatowe, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe	20 590	Dane na dzień 15.06.2025 r. według bazy Systemu Informacji Oświatowej aktualnej na dzień 02.10.2025 r.	Konieczność stosowania znowelizowanych przepisów.
uczniowie szkół, o których	4 877 219	Dane na dzień 15.06.2025 r.	Konieczność stosowania

mowa w art. 2 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe, i placówek oświatowych, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe		według bazy Systemu Informacji Oświatowej aktualnej na dzień 02.10.2025 r.	znowelizowanych przepisów.
Nauczyciele szkół, o których mowa w art. 2 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe, i placówek oświatowych, o których mowa w art. 2 pkt 3–8 ustawy – Prawo oświatowe	571 764	Dane na dzień 15.06.2025 r. według bazy Systemu Informacji Oświatowej aktualnej na dzień 02.10.2025 r.	Konieczność stosowania znowelizowanych przepisów.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt zostanie przedstawiony do uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania w ramach rządowego procesu legislacyjnego.

Niniejsza część Oceny Skutków Regulacji zostanie uzupełniona po zakończeniu uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania. Do uzasadnienia projektu dołączona zostanie ponadto tabela ze zbiorczym zestawieniem otrzymanych uwag oraz odpowiedzi wnioskodawcy na te uwagi.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2025 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	*Łącznie (0-10)*
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	Nie dotyczy.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Rozporządzenie nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

	Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian	0	1	2	3	5	10	*Łącznie (0-10)*

W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z …… r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Brak						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak						

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

Komentarz:
Nie dotyczy.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie

Omówienie wpływu	Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na pozostałe obszary.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Planuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 września 2026 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie zakłada się przeprowadzenia ewaluacji efektów rozporządzenia.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)
Brak

Projekt

R O Z P O R Z Ą D Z E N I E
M I N I S T R A E D U K A C J I [1)]

z dnia

zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji kuratoriów oświaty oraz zasad tworzenia ich delegatur

Na podstawie art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881 i 1019) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 grudnia 1998 r. w sprawie organizacji kuratoriów oświaty oraz zasad tworzenia ich delegatur (Dz. U. z 2023 r. poz. 2458) w § 1 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Kuratorium zapewnia także obsługę merytoryczną, organizacyjno-prawną, techniczną i kancelaryjno-biurową dla wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich, o którym mowa w art. 42l ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, 1160 i …).”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER EDUKACJI

[1)] Minister Edukacji kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji (Dz. U. poz. 2717).

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie Ministra Edukacji to nowelizacja rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 grudnia 1998 r. w sprawie organizacji kuratoriów oświaty oraz zasad tworzenia ich delegatur (Dz. U. z 2023 r. poz. 2458), wydanego na podstawie art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881 i 1019). Mimo uchylenia ww. przepisu ustawy, rozporządzenie pozostaje w mocy i może być nowelizowane na podstawie art. 365 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60, z późn. zm.).

Rozporządzenie musi zostać znowelizowane w związku z wejściem w życie ustawy z dnia …. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. …) m.in. ustanawiającej wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich działających przy kuratoriach oświaty. Z tego względu konieczne stało się znowelizowanie projektowanego rozporządzenia i wskazanie, że obsługę merytoryczną, organizacyjno-prawną, techniczną i kancelaryjno-biurową dla wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich zapewnia właśnie kuratorium oświaty.

Planuje się, aby rozporządzenie weszło w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Przedmiotowy projekt nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. z 2002 r. poz. 2039, z późn. zm.), w związku z czym nie podlega notyfikacji.

Rozporządzenie nie ma wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorstw.

Projekt rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowane rozporządzenie nie wymaga przedstawiania organom i instytucjom Unii Europejskiej w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Edukacji zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji kuratoriów oświaty oraz zasad tworzenia ich delegatur **Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące** Ministerstwo Edukacji Narodowej **Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu** Barbara Nowacka – Minister Edukacji **Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu** Kacper Lawera – Dyrektor Departamentu Komunikacji, Przewodniczący Zespołu ds. Praw i Obowiązków Ucznia, kacper.lawera@men.gov.pl	**Data sporządzenia** 31 października 2025 r. **Źródło:** Upoważnienie ustawowe – art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty **Nr w wykazie prac …….**

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projektowane rozporządzenie ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania to nowelizacja rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 grudnia 1998 r. w sprawie organizacji kuratoriów oświaty oraz zasad tworzenia ich delegatur (Dz. U. z 2023 r. poz. 2458). Rozporządzenie musi zostać znowelizowane w związku z wejściem w życie ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. …) m.in. ustanawiającej wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich działających przy kuratoriach oświaty.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

W związku z ustanowieniem wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich działających – jak mówi ustawa – „przy kuratoriach oświaty", konieczne stało się znowelizowanie projektowanego rozporządzenia i wskazanie, że obsługę merytoryczną, organizacyjno-prawną, techniczną i kancelaryjno-biurową dla wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich zapewnia właśnie kuratorium oświaty.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie dotyczy. Problem jest krajowy i związany z technicznym dostosowaniem rozporządzenia do znowelizowanej ustawy – Prawo oświatowe.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Kuratoria oświaty	16	Nie dotyczy.	Konieczność stosowania znowelizowanych przepisów.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt zostanie przedstawiony do uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania w ramach rządowego procesu legislacyjnego.

Niniejsza część Oceny Skutków Regulacji zostanie uzupełniona po zakończeniu uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania. Do uzasadnienia projektu dołączona zostanie ponadto tabela ze zbiorczym zestawieniem otrzymanych uwag oraz odpowiedzi wnioskodawcy na te uwagi.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2025 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	*Łącznie (0-10)*
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	Nie dotyczy.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Rozporządzenie nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Skutki finansowe zostały bowiem oszacowane w Ocenie Skutków Regulacji projektu ustawy, wobec której to rozporządzenie jest aktem wykonawczym (ustawa z dnia … o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. poz. …).

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	*Łącznie (0-10)*
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2025 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Brak						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak						

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

Komentarz:
Nie dotyczy.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie

Omówienie wpływu	Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na pozostałe obszary.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Planuje się, aby rozporządzenie weszło w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie zakłada się przeprowadzenia ewaluacji efektów rozporządzenia.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak

Projekt

R O Z P O R Z Ą D Z E N I E

P R E Z E S A R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia

zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia stanowisk urzędniczych, wymaganych kwalifikacji zawodowych, stopni służbowych urzędników służby cywilnej, mnożników do ustalania wynagrodzenia oraz szczegółowych zasad ustalania i wypłacania innych świadczeń przysługujących członkom korpusu służby cywilnej

Na podstawie art. 99 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 409 oraz z 2025 r. poz. 620) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie określenia stanowisk urzędniczych, wymaganych kwalifikacji zawodowych, stopni służbowych urzędników służby cywilnej, mnożników do ustalania wynagrodzenia oraz szczegółowych zasad ustalania i wypłacania innych świadczeń przysługujących członkom korpusu służby cywilnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 670) w załączniku nr 1 do rozporządzenia w tabeli pn. „TABELA GRUP STANOWISK URZĘDNICZYCH, WYKAZÓW STANOWISK W POSZCZEGÓLNYCH GRUPACH ORAZ KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH WYMAGANYCH DO WYKONYWANIA PRACY NA STANOWISKACH URZĘDNICZYCH W KORPUSIE SŁUŻBY CYWILNEJ” wprowadza się następujące zmiany:

1) po części XI „Krajowa Informacja Skarbowa, izby administracji skarbowej, urzędy skarbowe oraz urzędy celno-skarbowe” dodaje się część XIa w brzmieniu:

XIa. Ministerstwo Edukacji Narodowej		
Wyższe stanowiska w służbie cywilnej	Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich	według odrębnych przepisów

2) w części XII „Kuratoria oświaty” przed pierwszym wierszem dodaje się wiersz w brzmieniu:

Wyższe stanowiska w służbie cywilnej	wojewódzki rzecznik praw uczniowskich	według odrębnych przepisów

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

PREZES RADY MINISTRÓW

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie to nowelizacja rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie określenia stanowisk urzędniczych, wymaganych kwalifikacji zawodowych, stopni służbowych urzędników służby cywilnej, mnożników do ustalania wynagrodzenia oraz szczegółowych zasad ustalania i wypłacania innych świadczeń przysługujących członkom korpusu służby cywilnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 670) wydanego na podstawie art. 99 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 409, z późn. zm.).

Rozporządzenie musi zostać znowelizowane w związku z wejściem w życie ustawy z dnia … o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. …) m.in. ustanawiającej Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich i wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich. Będą to wyższe stanowiska w służbie cywilnej i w związku z tym będą podlegały regulacjom ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej, z odrębnościami przewidzianymi w znowelizowanej ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, z późn. zm.). Z tego względu konieczne stało się znowelizowanie projektowanego rozporządzenia i wskazanie w tym rozporządzeniu tabeli stanowisk oraz kwalifikacji tych dwóch stanowisk.

Planuje się, aby rozporządzenie weszło w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Przedmiotowy projekt nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. z 2002 r. nr 239 poz. 2039 oraz z 2004 r. nr 65 poz. 597), w związku z czym nie podlega notyfikacji.

Rozporządzenie nie ma wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorstw.

Projekt rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowane rozporządzenie nie wymaga przedstawiania organom i instytucjom Unii Europejskiej w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Nazwa projektu Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia stanowisk urzędniczych, wymaganych kwalifikacji zawodowych, stopni służbowych urzędników służby cywilnej, mnożników do ustalania wynagrodzenia oraz szczegółowych zasad ustalania i wypłacania innych świadczeń przysługujących członkom korpusu służby cywilnej **Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące** Ministerstwo Edukacji Narodowej **Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu** Barbara Nowacka – Minister Edukacji **Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu** Kacper Lawera – Dyrektor Departamentu Komunikacji, Przewodniczący Zespołu ds. Praw i Obowiązków Ucznia, kacper.lawera@men.gov.pl	**Data sporządzenia** 31 października 2025 r. **Źródło:** Upoważnienie ustawowe – art. 99 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz.U. z 2024 r. poz. 409, z późn. zm.) **Nr w wykazie prac …….**

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projektowane rozporządzenie to nowelizacja rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie określenia stanowisk urzędniczych, wymaganych kwalifikacji zawodowych, stopni służbowych urzędników służby cywilnej, mnożników do ustalania wynagrodzenia oraz szczegółowych zasad ustalania i wypłacania innych świadczeń przysługujących członkom korpusu służby cywilnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 670) wydanego na podstawie art. 99 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej.

Rozporządzenie musi zostać znowelizowane w związku z wejściem w życie ustawy z dnia … o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. …) m.in. ustanawiającej Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich i wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich. Z tego względu konieczne stało się znowelizowanie projektowanego rozporządzenia i wskazanie w tym rozporządzeniu tabeli stanowisk oraz kwalifikacji tych dwóch stanowisk.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Wskazanie w nowelizowanym rozporządzeniu tabeli stanowisk Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich i wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich, bazując na danych i wyliczeniach wskazanych w uzasadnieniu i OSR do ustawy z dnia … o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw.

Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich i wojewódzcy rzecznicy praw uczniowskich będą wyższymi stanowiskami w służbie cywilnej i w związku z tym będą podlegały regulacjom ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej, z odrębnościami przewidzianymi w znowelizowanej ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, z późn. zm.).

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie dotyczy. Problem jest krajowy i związany z dostosowaniem rozporządzenia do znowelizowanej ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Ministerstwo Edukacji Narodowej	1	Ne dotyczy.	Konieczność stosowania znowelizowanych przepisów i wypłaty wynagrodzenia Krajowemu Rzecznikowi Praw Uczniowskich.
Kuratoria oświaty	16	Nie dotyczy.	Konieczność stosowania znowelizowanych przepisów i

			wypłaty wynagrodzenia wojewódzkiemu rzecznikowi praw uczniowskich.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt zostanie przedstawiony do uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania w ramach rządowego procesu legislacyjnego.

Niniejsza część Oceny Skutków Regulacji zostanie uzupełniona po zakończeniu uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania. Do uzasadnienia projektu dołączona zostanie ponadto tabela ze zbiorczym zestawieniem otrzymanych uwag oraz odpowiedzi wnioskodawcy na te uwagi.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2025 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	*Łącznie (0-10)*
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	Nie dotyczy.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Rozporządzenie nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Skutki finansowe zostały bowiem oszacowane w Ocenie Skutków Regulacji projektu ustawy, wobec której to rozporządzenie jest aktem wykonawczym (ustawa z dnia … o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. poz. …).

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	*Łącznie (0-10)*
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2025 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Brak						

	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.	

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

Komentarz:
Nie dotyczy.

9. Wpływ na rynek pracy

Wpływ na rynek pracy niniejszego rozporządzenia jest znikomy, ponieważ dotyczy łącznie 17 osób (1 Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich i 16 jego odpowiedników na poziomie wojewódzkim).

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie

Omówienie wpływu	Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na pozostałe obszary.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Planuje się, aby rozporządzenie weszło w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie zakłada się przeprowadzenia ewaluacji efektów rozporządzenia.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak

Projekt

R O Z P O R Z Ą D Z E N I E
R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia

zmieniające rozporządzenie w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych

Na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1135) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1638 oraz z 2025 r. poz. 702 i 1260) w załączniku nr 3 w II. Tabeli wprowadza się następujące zmiany:

1) w części A. „Stanowiska w urzędach gmin, miast (miast na prawach powiatu) i biurach związków jednostek samorządu terytorialnego” w grupie stanowisk „Stanowiska kierownicze urzędnicze” dodaje się lp. 8 w brzmieniu:

8	Gminny (miejski) rzecznik praw uczniowskich	XV	wyższe[2)]	3

2) w części B. „Stanowiska w starostwach powiatowych” w grupie stanowisk „Stanowiska kierownicze urzędnicze” dodaje się lp. 5 w brzmieniu:

5	Powiatowy rzecznik praw uczniowskich	XV	wyższe[2)]	3

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

PREZES RADY MINISTRÓW

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie to nowelizacja rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1638, z późn. zm.), wydanego na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1135).

Nowelizacja rozporządzenia jest konsekwencją wejścia w życie ustawy z dnia … o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. …), ustanawiającej m.in. gminnych (miejskich) i powiatowych rzeczników praw uczniowskich. Z tego względu konieczne stało się znowelizowanie ww. rozporządzenia i wskazanie w tym rozporządzeniu tabeli stanowisk, wysokości wynagrodzenia zasadniczego oraz kwalifikacji tych dwóch organów.

Wysokość wynagrodzeń (tj. kategoria zaszeregowania) w obydwu przypadkach została ujednolicona z wysokością wynagrodzenia powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów, jako że jest to jedyny inny organ rzecznikowski, który działa na poziomie samorządu terytorialnego.

Minimalne wymagania kwalifikacyjne zaś ustalono zgodnie z wymaganiami do zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na kierowniczym stanowisku urzędniczym, o których mowa w art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych. Z tego względu, aby pełnić funkcję gminnego (miejskiego) albo powiatowego rzecznika praw uczniowskich, konieczne będzie legitymowanie się wykształceniem wyższym oraz co najmniej 3-letnim stażem pracy.

Planuje się, aby rozporządzenie weszło w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Przedmiotowy projekt nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. z 2002 r. nr 239 poz. 2039, z późn. zm.), w związku z czym nie podlega notyfikacji.

Rozporządzenie nie ma wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorstw.

Projekt rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowane rozporządzenie nie wymaga przedstawiania organom i instytucjom Unii Europejskiej w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Nazwa projektu Rozporządzenie Rady Ministrów zmieniające rozporządzenie w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych **Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące** Ministerstwo Edukacji Narodowej **Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu** Barbara Nowacka – Minister Edukacji **Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu** Kacper Lawera – Dyrektor Departamentu Komunikacji, Przewodniczący Zespołu ds. Praw i Obowiązków Ucznia, kacper.lawera@men.gov.pl	**Data sporządzenia** 31 października 2025 r. **Źródło:** Upoważnienie ustawowe – art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1135) **Nr w wykazie prac …….**

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projektowane rozporządzenie to nowelizacja rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1638, z późn. zm.), wydanego na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych.

Nowelizacja rozporządzenia jest konsekwencją wejścia w życie ustawy z dnia … o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. …), ustanawiającej m.in. gminnych (miejskich) i powiatowych rzeczników praw uczniowskich. Z tego względu konieczne stało się znowelizowanie ww. rozporządzenia i wskazanie w tym rozporządzeniu tabeli stanowisk, wysokości wynagrodzenia zasadniczego oraz kwalifikacji tych dwóch organów.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projekt określa w nowelizowanym rozporządzeniu tabelę stanowisk, wysokość wynagrodzenia zasadniczego oraz wymagane kwalifikacje dla gminnego (miejskiego) i powiatowego rzecznika praw uczniowskich.

Wysokość wynagrodzeń (tj. kategoria zaszeregowania) w obydwu przypadkach została ujednolicona z wysokością wynagrodzenia powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów, jako że jest to jedyny inny organ rzecznikowski, który działa na poziomie samorządu terytorialnego.

Minimalne wymagania kwalifikacyjne zaś ustalono zgodnie z wymaganiami do zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na kierowniczym stanowisku urzędniczym, o których mowa w art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych. Z tego względu, aby pełnić funkcję gminnego (miejskiego) albo powiatowego rzecznika praw uczniowskich, będzie konieczne legitymowanie się wykształceniem wyższym oraz co najmniej 3-letnim stażem pracy.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie dotyczy. Problem jest krajowy i związany z dostosowaniem rozporządzenia do znowelizowanej ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Gminy, w tym miasta na prawach powiatu	2479	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, *Baza JST*, https://www.gov.pl/web/mswia/baza-jst [dostęp: 20 sierpnia 2025 r.].	Konieczność stosowania znowelizowanych przepisów i wypłaty wynagrodzenia Gminnemu (Miejskiemu) Rzecznikowi Praw Uczniowskich, jeśli zostanie podjęta decyzja o jego powołaniu.
Powiaty	314	Ministerstwo Spraw	Konieczność stosowania

		Wewnętrznych i Administracji, *Baza JST*, https://www.gov.pl/web/mswia/baza-jst [dostęp: 20 sierpnia 2025 r.].	znowelizowanych przepisów i wypłaty wynagrodzenia Powiatowemu Rzecznikowi Praw Uczniowskich, jeśli zostanie podjęta decyzja o jego powołaniu.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt zostanie przedstawiony do uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania w ramach rządowego procesu legislacyjnego.

Niniejsza część Oceny Skutków Regulacji zostanie uzupełniona po zakończeniu uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania. Do uzasadnienia projektu dołączona zostanie ponadto tabela ze zbiorczym zestawieniem otrzymanych uwag oraz odpowiedzi wnioskodawcy na te uwagi.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2025 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	*Łącznie (0-10)*
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	Budżety jednostek samorządu terytorialnego.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Rozporządzenie nie spowoduje obowiązkowych skutków finansowych dla jednostek samorządu terytorialnego. Decyzja o ustanowieniu gminnego (miejskiego) lub powiatowego rzecznika praw uczniowskich jest fakultatywna i należy do autonomii tych jednostek samorządu terytorialnego. Nie jest możliwe oszacowanie, ile jednostek samorządu terytorialnego utworzy te stanowiska. Wobec tego nie jest możliwe oszacowanie powyższej tabeli. Minimalna wysokość wynagrodzenia w obydwu przypadkach – zrównana z powiatowym (miejskim) rzecznikiem konsumentów – wynosi XV stopień zaszeregowania, czyli minimalnie 5250 zł brutto miesięcznie. Wraz z pochodnymi koszt ten wyniesie 6325 zł miesięcznie. W skali rocznej (6325,21*13, uwzględniając dodatkowe wynagrodzenie roczne) jest to zatem wydatek o wysokości 82 227,73 zł. Każda jednostka samorządu terytorialnego będzie jednak mogła, co oczywiste, przewidzieć odmienną, wyższą wysokość tego wynagrodzenia. W razie wypłaty ww. wynagrodzenia w minimalnej wysokości po stronie dochodów należy uwzględnić wpływy z podatków PIT oraz składek na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy. Z tego wynika, że wpływy z tytułu PIT wyniosą 6737,00 zł, składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe zarówno po stronie pracownika, jak i pracodawcy) – 21594,34 zł, składka zdrowotna – 5300,37 zł, wpłata na Fundusz Pracy – 1672,13 zł, a składka na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (tzw. Fundusz Solidarnościowy) – 68,25 zł. Łącznie zatem wpływy te wniosą: 35372,09 zł, z czego

	wpływy na PIT w części dla budżetu państwa i ze składki zdrowotnej trafią do budżetu państwa, a z pozostałych składek i wpłat do odpowiednich funduszów. Kierując się wskazaniami wynikającymi z pisma Koordynatora Oceny Skutków Regulacji z 17 lipca 2025 r. (KOSR.0610.26.2025), wpływy z tytułu PIT winny być podzielone w proporcji 85-15 na korzyść jednostek samorządu terytorialnego (tj. 5726,45 zł dla jednostki samorządu terytorialnego i 1010,55 zł dla budżetu państwa), co zostało uwzględnione w powyższej tabeli.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	*Łącznie (0-10)*
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2025 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Brak						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak						

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

Komentarz:
Nie dotyczy.

9. Wpływ na rynek pracy

Wpływ na rynek pracy niniejszego rozporządzenia jest znikomy, ponieważ tworzy jedno dodatkowe stanowisko w urzędzie gminy (miasta) oraz w starostwie powiatowym. Stanowiska te są fakultatywne do utworzenia.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie

lub wojskowe		
Omówienie wpływu	Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na pozostałe obszary.	

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Planuje się, aby rozporządzenie weszło w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie zakłada się przeprowadzenia ewaluacji efektów rozporządzenia.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak